Raamatupalat
30.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 1(7) Neljapäeval, 6. jaanuaril 1949. a. II aastakäik

Eile algas eksamisessioon. Õiendagem eksamid ÜLKNÜ XI kongressi auks õigeaegselt ja parimate tulemustega!

* * *

Viigem hästi läbi ametiühingu aruandlus-valimiskoosolekud!

19. aprillil 1949. a. avatakse Moskvas ametiühingute X üleliiduline kongress. Ametiühingute kongress on tähtsaks poliitiliseks sündmuseks, mis märgib ära uue etapi nõukogude ametiühingute arengus ja edasises tugevnemises.

Ettevalmistus X kongressiks näeb ette rea üritusi, mis on suunatud ametiühingulise töö edasisele parandamisele.

Ametiühingute X kongressi ettevalmistamise tähe all toimuvad käesoleva aasta algul ka TRÜ Teenistujate Ametiühingu organisatsioonis aruande- ja valimiskoosolekud, mis viiakse läbi ametiühingurühmades ja alakomiteedes jaanuarikuu jooksul, kuna uue komitee valimine toimub 10. veebruaril. Aruandluste ja valimistega kontrollitakse ametiühinguorganite tööd alt üles.

Aruandlus-valimiskoosolekute läbiviimine paneb kogu ametiühinguaktiivile, eriti aga juhtivatele isikutele suure vastutuse. Tuleb kindlustada kõigi ametiühinguliikmete osavõtt aruandlus-valimiskoosolekutest, tuleb kindlustada nende koosolekute läbiviimine bolševistliku kriitika ja enesekriitika tähe all. Need koosolekud peavad mobiliseerima meie ülikooli töötajaid edasisele õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö parandamisele, võitlusele töötajate materiaalse heaolu, kultuurilise teenindamise ja poliitilise taseme edasise tõstmise eest.

Meie ülikoolis algab see kampaania ametiühingu rühmaorganisaatorite aruannete ja valimisega. Sellele järgnevad alakomiteede aruande- ja valimiskoosolekud. Alakomiteed ja rühmaorganisaatorid puutuvad massidega kõige tihedamalt kokku, seisavad neile kõige lähemal ja etendavad tähtsat osa ülikooli tootmistöö parandamisel ja ametiühingu liikmete kultuurilise ja olustikulise teenindamise organiseerimisel. Just sellepärast on vaja parandada nende lülide tööd, edutada nende organisatsioonide juhtideks paremaid töötajaid, suure praktikaga õppejõude, häid organisaatoreid.

TRÜ Teenistujate Ametiühingus töötab praegu rühmaorganisaatoritena palju häid töötajaid, kes on suutnud tõsta oma organisatsiooni töö heale tasemele, nagu näiteks rühmaorganisaatorid seltsimehed Aasamaa, Raudar ja paljud teised. Sm. Raudar on suutnud värvata kõik kateedri töötajad ametiühingu liikmeks, on saavutanud kõigi liikmete aktiivse osavõtu poliitõppusest ja kõigist teistest ühiskondlikest üritustest. Rühmaorganisaator sm. Aasamaa korraldab oma rühma liikmetele regulaarselt loenguid, viib läbi regulaarselt rühma üldkoosolekuid, kus arutatakse küsimusi tootmistöö ja teenistujate materiaalse olukorra parandamise alalt. Selliseid tublisid rühmaorganisaatoreid on ülikooli kollektiivis veel palju. Kuid on olemas ka rühmaorganisaatoreid, kellele ühiskondlik ülesanne on koormaks ja kes ohkavad kergendatult, kui läheneb aruandlus-valimiskoosolek, et maha panna oma kohustus. Nende töö on piirdunud peamiselt ametiühingu liikmemaksude kasseerimisega. Paljud nendest võib muuta headeks aktivistideks, kui neid õigesti juhtida ja abistada.

Üksikud rühmaorganisaatorid on aga suhtunud oma ülesannetesse täiesti vastutustundetult. Selliste hulka kuulub näiteks Loodus-matemaatikateaduskonna F-rühma organisaator sm. Preem. Peagu mitte mingisugust tööd ei ole ta läbi viinud oma rühmas, isegi liikmemaksude laekumise eest pole ta hoolitsenud. Enamik liikmeid F-rühmas omab liikmemaksu võlgnevust, üksikutel on aga ametiühingu liikmemaks tasumata kuni 1,5 aastat (sm. H. Lepik ja rühmaorganisaator Preem). Eeloleval aruandlus-valimiskoosolekul peab rühm oma organisaatorilt nõudma selgitust sellise vastutustundetu suhtumise kohta ühiskondlikku kohustusse, mille töötajate kollektiiv on temale usaldanud. Seda peavad tegema ka kõik teised rühmad, mida seni juhitakse halvasti.

Ülikooli teenistujad võivad teha palju oma töö, olustikuliste tingimuste ja oma kultuurilise teenindamise parandamiseks, kui nad ametiühingu rühmaorganisaatoriks valivad tõeliselt eesrindlikke aktiviste, kellele ühiskondlik kohustus ei ole mitte koormaks, vaid sama vastutavaks ülesandeks, kui igapäevane teenistusülesanne.

Aruandlus-valimiskoosolekud ja X kongressi ettevalmistamist on tarvis organiseerida kõigi töötajate mobiliseerimise tähe all meie suure sotsialistliku kodumaa võimsuse edasiseks tugevdamiseks. Need koosolekud peavad toimuma laialdase ametiühingulise demokraatia alusel. Sealjuures on tarvis rangelt juhinduda ÜAÜKN instruktsioonist „Ametiühingute valimiste läbiviimise kohta". Milgi juhul ei tohi kõrvale kalduda aruandlus-valimiskoosolekute kvoorumist.

Iga ametiühinguorganisatsiooni auasiaks on minna vastu ametiühingute X kongressile uute töövõitudega viisaastaku täitmiseks nelja aastaga, meie suure kodumaa edasiseks õitsenguks.

Eesrindlik rühm

Esimene semester on lõpule jõudnud. Tehes kokkuvõtteid tööst vene keele õpetamise ja õppimise alal, võib rahuldusega märkida, et enamus üliõpilasi on oma tööd teinud tõsiselt ja vastavalt sellele saavutanud ka häid tulemusi.

Ühe eeskujuliku õpperühmana võib esile tõsta Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse a-rühma, mis tervikuna suhtub suure kohusetunde ja tõsidusega oma töösse. Eriti silmapaistvaid tulemusi on saavutanud üliõpilased Gea Reiman, Valda Aaviksoo, Marta Lõhmus, Vello Saage, Katri Käosaar ja Vilma Õunsaar.

Nendest seltsimeestest peaksid eeskuju võtma ka üliõpilased Linda Salum, Lia Oengo jt., kes ei tööta vene keele õppimise alal vajaliku tõsidusega ja jäävad eesrindlikest üliõpilastest tõsiselt maha.

Loodame, et järgmisel semestril rühm töötab veelgi paremini ja et kõik rühma liikmed visa tööga tõusevad eesrindlaste tasemele.

A. Rauman

Siin töötatakse hoolikalt

1948./49. õppeaasta sügissemestri töötulemuste alusel kujunes üheks tublimaks ja edukamaks rühmaks vene keele õppimise alal Põllumajandusteaduskonna II kursuse a-rühm. Väga hoolsalt töötas see rühm koduse lektüüri läbitöötamise alal. Mitmed eesrindlikud üliõpilased valisid oma kodusteks lektüüriks selliseid nõudlikke teoseid nagu Puškini „Jevgeni Onegin", Lermontovi „Meie aja kangelane", Fadejevi „Noor kaardivägi" jt., saavutades see juures arvestusel väga häid tulemusi.

Kõigile tuleb eeskujuks seada üliõpilasi Lille Aidnikku, Emar Aamiseppa, Arnold Eeritsat, Endel Haasi, Kaarel Kasemaad ja Juta Kristiani, kes omavad väga häid hindeid. Tugevasti on oma tööd parandanud ka üliõpilane Jaan Illak, kellel veel sügisel o.i vene keeles järeleksam, aga kes nüüd kuulub oma rühma edukamate üliõpilaste hulka.

A. Loopmann

Nendest tuleb võtta eeskuju

Õigusteaduskonna V ja IV kursuse üliõpilased on enamiku käesoleva semestri eksameist sooritanud juba enne menetluspraktikat toimunud eksamisessioonil.

V kursuse eesrindlaseks on V. Tenno, kes on sooritanud neli eksamit hindele „väga hea" ja kaks arvestust. Paremuselt järgnevad sm-d H. Lindaru, H. Tüüts, L. Taar jt.

IV kursusel on seni kõik viis eksamit hindele „väga hea" sooritanud K. Adler, J. Kalits, H. Kall. E. Kirsimägi, E. Laasik, L. Pärn, M. Saarits, A. Tarik ja L. Tori. Paremustabeli lõppu paiknesid: K. Zäuram, I. Rummel ning „tagant esimesena" M. Tihhonov. Viimatimainitu „edu" tuleb nähtavasti omistada adventisti palvemaja külastamise tulemusena saadud „hingelisele õndsusele", mille tagajärjel niisugune „maine" tegevus nagu õppimine omab loomis kõrvalist tähtsust.

Üldiselt on IV kursuse õppeedukuse tase pidevalt tõusnud ja seni on kursuse keskmine hinne 4,53.

Praegu kohtus, prokuratuuris, advokatuuris, notariaadis ja haldusasutistes toimuva menetluspraktika käigus on Õigusteaduskonna V ja IV kursuse üliõpilased innukalt rakendanud oma seniomandatud teadmisi ja omandavad asutiste töötajailt väärtuslikke praktilise töö kogemusi ning vilumust. Samaaegselt jätkatakse hoolikat ettevalmistust semestri viimasteks eksamiteks.

Komsomoli-organisatsiooni tööprogramm

Tartu Riikliku Ülikooli komsomolikomitees oli neil päevil arutusel küsimus eksamisessiooni läbiviimisest meie ülikoolis. Komitee võttis selles küsimuses vastu otsuse, mille avaldame allpool ja mis peab kõigile algorganisatsioonidele ja kursuste komsomoligruppidele olema käesoleva perioodi tööprogrammiks.

* * *

ELKNÜ TRÜ komitee, arutanud läbi küsimused seoses talvise eksamisessiooniga, märgib, et käesolev eksamisessioon toimub ELKNÜ IV kongressi ajal ja ÜLKNÜ XI kongressi eel, omades seega erilist kohta teiste eksamisessioonide seas. Kogu nõukogude noorus võtab neid tähtpäevi vastu uute suurte töösaavutustega. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste aukohuseks on neid päevi vastu võtta eksamite eeskujuliku sooritamisega.

Sellest lähtudes ELKNÜ TRÜ komitee otsustab:

1) pühendada käesolev eksamisessioon ÜLKNÜ XI ja ELKNÜ IV kongressi auks;

2) eksamisessioon toimugu loosungi all: „Mitte ühtki mitterahuldavat hinnet, sooritada kõik eksamid ainult hindeile „hea" ja „väga hea"!";

3) õppimisvõimaluste suurendamiseks ja parandamiseks paluda rektoraati kindlustada, et kõik raamatukogud, lugemistoad ja õppimiseks kohandatud ja kasutatavad auditooriumid oleksid avatud kella 23-ni;

4) paluda rektoraati, et raamatukogud ja õppimistoad oleksid avatud ka puhkepäevadel (9. ja 16. jaanuaril);

5) komsomoli-algorganisatsioonide sekretäridel jälgida, et teaduskondade ruumides oleks üliõpilastele loodud soodsad tingimused õppimiseks;

6) komsomoli-algorganisatsioonide sekretäridel kindlustada, et üliõpilased ei läheks eksameile eelkonsultatsioonideta ja et võimalused konsultatsioonideks oleksid ka tegelikult loodud;

7) kohustada algorganisatsioonide sekretäre suunama grupiorganisaatoreid pidevalt hoolt kandma grupi õppeedukuse tõstmise eest; paremate õppetulemuste saavutamiseks korraldada rühmiti koosõppimisi, individuaalabistamist, laialdast kirjanduse kasutamist, konspektide vahetamist jne.;

8) eksamisessiooni ajal pöörata erilist tähelepanu maksimaalsete õppimisvõimaluste loomisele ühiselamuis, selleks: a) ühiselamute vanematel ja komsomoliruppidel ühiselamuis rangelt jälgida ühiselamu sisekorraeeskirja täpset täitmist, sellest kõrvalekaldujad võtta vastutusele kui eksamisessiooni eduka kordamineku sihilikud takistajad, b) jälgida, et ühiselamute õppetoad oleksid korrastatud, et ruume vajadusekohaselt köetaks, tuulutataks ja koristataks, et üliõpilastel oleks igal hommikul ja õhtul võimalus toidu valmistamiseks, sooja tee saamiseks jne.;

9) teaduskonna komsomoli-algorganisatsioonide sekretäridel ja kursuste grupiorganisaatoreil kindlustada, et iga üliõpilane ilmuks eksameile määratud tähtpäeval.

Ennetähtaegselt ja edukalt

Juba paar nädalat toimub Põllumajandusteaduskonna IV kursusel intensiivne eksamite ettevalmistamine ja sooritamine. Käesoleval eksamisessioonil tuleb õiendada 6 eksamit ja rida arvestusi. Et võimaldada põhjalikumat süvenemist igasse ainesse, alustas eesrindlikum osa üliõpilatest eksamite sooritamist juba enne tähtaega. Nii on kommunistlikud noored V. Gross ja A. Nugin sooritanud kaks eksamit hindele „väga hea". Häid tulemusi on näidanud ka üliõpilased Aasma, Herzen, Mälksoo, Tiderman, Parve, Kask jt. Üliõpilane Niinepuu, kelle õpinguraamatus on siiani ainult hinded „väga hea", on õiendanud juba 4 eksamit. III kursuse üliõpilane Oll on peale oma kursuse eksamite sooritanud veel neli IV kursuse eksamit hindele „väga hea".

Jätkates eksamite sooritamist samas tempos võib Põllumajandusteaduskonna IV kursus edukalt täita temale antud ülesanded käesoleval eksamisessioonil.

Oskar Priilinn,
Põllumajandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Esimene eksam

Rida Õigusteaduskonna I, II ja III kursuse üliõpilasi, kes ettevalmistusi eksamisessiooniks olid alustanud juba varakult, sooritasid enne tähtaega kohtukorralduse eksami, millises aines loengud toimusid kõigil kolmel kursusel ühiselt.

Sessioonieelse eksami tulemused näitasid rõõmustavat pilti — enamik üliõpilasi oli aine põhjalikult läbi töötanud ja andsid eksamil asjatundlikke ja üksikasjalikke vastuseid. III kursuselt esinesid eksamil kõige silmapaistvamalt üliõpilased Putk, Pedoson, Auling jt., kelle teadmised eksaminaatori dotsent Randalu poolt tunnistati hinde „väga hea" vääriliseks.

Ka mitmed esimese kursuse üliõpilased õiendasid eksami kohtukorralduses ennetähtaegselt. Nende hulgast esinesid hästi üliõpilased Kits ja Jakobson, kes semestri jooksul läbitöötatud materjali omandamisel olid teinud tõhusat tööd.

Pildil: Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilased Aino Pedoson (vasakul) ja Maimu Putk kohtukorralduse eksamil. Eksamineerib dotsent H. Randalu.

(Foto L. Vassiljev)

Aktuaalsed küsimused teaduslike ringide töökavas

ÜTÜ õigusteaduse osakonna raames töötavad kriminaalõiguse ja -protsessi ning riigiõigusteaduse ringid. Töö ringides toimub referaatide süsteemis.

Temaatikas on suurt rõhku pandud aine aktuaalsusele. Näitena võiks tuua käesoleval semestril peetud IV kursuse üliõpilase Pieli referaadi teemal: „Tartu rahvakohtute tööpraktika ametialastes kuritegudes 1947. a.". Kohtukorralduse Seaduse kümnenda aastapäeva puhul esines vastavasisulise referaadiga I kursuse üliõpilane Varbola.

Riigiõigusteaduse ringis refereeris III kursuse üliõpilane Koort „Kodanike põhiõiguste ja -kohustuste instituudist". Ainekäsitlus oli võrdlev NSV Liidu ja välisriikide suhtes. Rahvaste enesemääramise õigusest ja selle rakendamisest NSV Liidus refereeris II kursuse üliõpilane Raal.

H. Kärtner

Mittestatsionaarsest õppetööst TR Ülikoolis

Mittestatsionaarne õppimine on reguleeritud mitmete asjaomaste korralduste ja määrustega ning on Tartu Riiklikus Ülikoolis Kaugõppeosakonna kaudu võimaldatud Õigusteaduskonnas, Ajaloo-keeleteaduskonnas ja Füüsika-matemaatikateaduskonna matemaatikaosakonnas.

Samuti kui harilike õppeasutiste õppetöös, omavad ka mittestatsionaarse õppetöö süsteemis tähtsa koha loengud, kontrolltööd, konsultatsioonid. Selleks teostatakse kaks korda aastas ülikooli juures õppe- ja eksamisessioonid: talvine 10-päevase ja suvine 20-päevase kestusega.

Tallinnas ja vajaduse korral ka Tartus korraldatakse mittestatsionaarsetele üliõpilastele võimaluste piires erakorraliisi loenguid. Tallinnas avatakse lähemal ajal ka konsultatsioonipunkt. Peale eeltähendatu on mittestatsionaarseil üliõpilasil õigus kuulata ka ülikooli statsionaarseile üliõpilasile peetavaid loenguid.

Tungiva vajaduse korral saavad mittestatsionaarsed üliõpilased eksameid ja arvestusi õiendada ka väljaspool sessiooni aega, saades selleks nõusoleku oma teaduskonna prodekaanilt.

Vastava määruse alusel on asutiste juhatajad kohustatud üliõpilasi õppe- ja eksamisessiooni ajaks ametist vabastama palgalise lisapuhkuse arvel.

Õppe- ja eksamisessioon ei oma õppetöös siiski seda tähtsust, mis üliõpilase enda poolt teostatav iseseisev kodune õppimine. Selleks on TRÜ Kaugõppeosakond alati valmis üliõpilasi abistama vastavate juhendite, õppemetoodiliste kirjade, õppekavade, programmide ja konspektidega, mida Kaugõppeosakond võimalust mööda paljundab.

Praegu õpib Tartu Riiklikus Ülikoolis mittestatsionaarselt mitusada üliõpilast kohtu, prokuratuuri, haldnse, riikliku alduse, kunsti, kirjanduse jt alade töötajate seast, kes vaatamata pingelisele ametalasele tööle on saavutanud ka õpinguis hinnatavaid tulemusi.

3. jaanuaril 1949. a. algas TRÜ Kaugõppeosakonna korraldusel 10-päevane talvine õppe- ja eksamisessioon mittestatsionaarsetele üliõpilastele. Sessiooni algusest teatati üliõpilastele sikilke kutsetega ja kuulutuste kaudu ajalehtedes.

Eelmiste aastate eeskujul on üliõpilastel sessiooni ajal võimaldatud ühiselamu kasutamine. Sessiooni töödest osavõtmine on kohustuslik ja sellest eemalejäämine võrdub õppetööle mitteilmumisega, millele võib järgneda eksmatrikuleerimine.

Sessiooni ajal on üliõpilastele kasutada ülikooli pearaamatukogu ja vastavate kateedrite raamatukogud, kus üliõpilasi abistavad kirjanduse leidmisel ja nõuannetega vastava kateedri töötajad.

Õppetöö surutuse tõttu lühikesse ajavahemikku — kümne päeva raamesse — on tingimata nõuetav, et kõik mittestatsionaarsed üliõpilased peaksid täpselt kinni sessiooni tunniplaanist ja antavatest juhenditest, vältides seega vigu ja takistusi sessiooni õppetöös ja ära kasutades maksimaalselt kogu aja ja antud võimalused oma teadmiste süvendamiseks. Selliste asjaolude silmaspidamine ei jäta avaldamata oma soodustavat mõju õppetöö edukusele ning selle tagajärjel on loota, et sessioon möödub kõigiti eduka õppetöö tähe all.

V. Muhel,
TRÜ Kaugõppeosakonna inspektor.

Harrastagem langevarjusporti!

Nõukogude Liidus on laialt levinud riigikaitseliste spordialade harrastamine. Neid propageerivad armee, lennuväe ja mereväe abistamise vabatahtlikud ühingud. Tartu Riiklikus Ülikoolis on AAVÜ algorganisatsioon juba olemas, kuid seni on jäetud kasutamata võimalused tegutseda ka Lennuväe Abistamise Vabatahtlikus Ühingus. Nimetatud organisatsioonis on olemas langevarjusektsioon ning mudellennusektsioon, kuna asutamisele tuleb veel mitu sektsiooni. Langevarjusektsioonis algavad ligemal ajal kursused langevarjurite ettevalmistamiseks. Põhiteadmised antakse 31 tunni jooksul, millele päras esimesi hüppeid lisandub veel ääiendav kursus.

LAVÜ Tartu linna orgkomitee (Kroonuaia 36. avatud teisipäeval ja reedel kella 10—13 ja 14—18) võtab vastu uusi soovijaid nimetatud kursustele.

Langevarjusport omab riigikaitseliselt suurt tähtsust.. Seepärast õppigem langevarjuriteks!

V. Koslov,
langevarjusektsiooni esimees.

MEILE KIRJUTATAKSE

„Kinnikülmutatud" paberid õppeosakonnas

Juba mitmendat kuud esineb meie ülikoolis puudusi stipendiumisaajate nimekirjades, sest rektori käskkirjad ei jõua oma õigesse kohta, nimelt raamatupidamise osakonda.

Esimesel kuul, kui minu nimi stipendiumisaajate nimestikus ei esinenud, öeldi mulle, et dekanaat pole teinud esitist. Olin nimelt kaks kuud akadeemilisel puhkusel ja õppetööle tagasi ilmudes oleks mind uuesti pidanud esitatama stipendiaatide nimekirja võtmiseks. Dekanaat tegi esitise novembri lõpul ja stipendiumi pidin detsembris kätte saama. Mis aga selgus kui läksin oma stipendiumi saama? Käskkiri polnud veel raamatupidamise osakonda saabunud ja mina jäin ikka stipendiumist ilma. Asja isiklikul järelekuulamisel selgus, et käskkiri oli siiski olemas, kuid seisis õppeosakonnas. Üliõpilaste korduvatele selgustnõudvatele soovidele reageerides hakkas asi jälle liikuma. On jõutud niikaugele, et käskkirjad anti üle raamatupidamise osakonda. Raha välja makstud aga senini pole.

Niisugune paberite „kinnikülmutamine" õppeosakonnas on nähtus, millel meie ülikoolis igatahes ei tohiks ruumi olla.

Elmar Tasane,
Metsandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Palutakse uks sulgeda!

Elan Tiigi tän. 80 hoovipoolses majas. Samast koridorist viib uks ka valvetuppa, kus on telefon üliõpilastele kasutamiseks ja tubade võtmed. Valvetoas käivad üliõpilased sadu kordi päevas, kuid peagu keegi ei võta vaevaks sulgeda ust. Praegu on aga teatavasti talv ja läbi ühekordsete uste tungib külm ka samas majas eluneva kolme perekonna eluruumidesse. Välisuksele on kleebitud silt „Palutakse uks sulgeda", samuti olen ma ise hulk kordi seda üliõpilastele meelde tuletanud kuid kasu sellest on olnud vähe. Mõned üliõpilased on küll hakanud ust sulgema, kuid suurem osa kas jonnakusest või lohakusest ei tee seda ikka.

Kas siis tõesti mõningad üliõpilased ei suuda aru saada korrast ja teiste inimeste huvidest?

Eduard Tillikas,
TRÜ peahoone valvur

Korteriküsimus vajab kiiret lahendamist

Ülikooli administratsioon pole seni suutnud lahendada õppejõudude korteriküsimust, mis on üks valusamaid ülikooli elus. Korteri puudumise all kannatavate õppejõudude pedagoogiline ja teaduslik töö aga on oluliselt takistatud.

Teenistujate Ametiühingu elamu-heaolu komisjoni poolt korraldatud ankeedi andmeil elab 240 õppejõudu ja teenistujat vähem kui 9 m² suurusel põrandapinnal, 30 isikut elab alla 4 m² (!) suurusel põrandapinnal, kuna 16 õppejõul pole üldse korterit! Seejuures on aga ka õppejõude, kellel on elamispinda iga perekonnaliikme ja allüürniku kohta 17 m². Niisuguseid õppejõude on 45 (peamiselt vanemad õppejõud). Nende suurte korterite omanike tõttu ongi kõik senised Tartu Linna Elamute Valitsuse juhatajad korteritotsivatele õppejõududele vastanud: „Mis te hädaldate? Ülikooli õppejõududel on elamispinda küllalt, kogu Tähtvere linnaosa on teie käes!". Sellepärast on korterihädalised aastaid kulutanud rektoraadi ja ametiühingu uksi. Paljud õppejõud otsivad juba üle 3 aasta korterit (J. Silvet, J. Laidvere, E. Lukin jt.).

Nagu mainitud, ei oma 16 õppejõudu üldse korterit. Need inimesed kas ööbivad siin-seal tuttavate pool või elavad kuidagi kateedrite ruumides juba pikka aega. Mõned „õnnelikumad" on leidnud ajutiselt ruumi kuskile toanurka allüürnikena, mille eest aga tuleb maksta kõrget tasu. Mitmed elavad antisanitaarseis oludes. Täielikku „lindpriiust" maitsevad noored õppejõud, kes üliõpilastena elasid ühiselamutes, kuid tänavu ülikooli lõpetades said õppejõududeks. Ühiselamutest pidid nad lahkuma, kuid enamik ei leidnud endale korterit. Kehakultuuriteaduskonnas on mitu sellist õppejõudu (V. Tamberk, U. Tõnnus jt.).

Korterikriisi leevendamiseks vajab ülikool koheselt 93 tuba 145 inimese jaoks. On propageeritud individuaalelamute ehitamist, mille tulemusena 15 maja ongi ehitamisel. Neist on kaks valmis, kuna 13 on mitmesuguste raskuste tõttu alles ehituse algstaadiumis. Administratsioon abistab ehitajaid vähe (eriti transpordiga). Ka pole administratsioon suutnud la endada ülikoolipere elamispinda: pole taastatud ega juurde ehitatud elamuid, samuti on olemasolevaid elamuid vähe remonditud.

Olukord nõuab, et TRÜ administratsioon ja ametiühing taotleksid Elamute Valitsuselt senisest rohkema elamispinna määramist ülikoolile taastatavates majades. Administratsioon peaks tulevikus võtma eelarvesse suuremaid summasid elamute ehitamiseks ning taastamiseks ja olemasolevate elamute remontimiseks ning koos ametiühinguga valvel olema, et Elamute Valitsus ei vähendaks ülikooli praegust elamispinda. Senisest rohkem tuleb abistada individuaalelamute ehitajaid.

Õppejõud, kellel on suured korterid, peaksid võimaluse piires võtma endale allüürnikke ülikooli õppejõudude ja teenistujate perest.

Võib ütelda, et korterikriis, mis on meil üheks valusamaks küsimuseks, jääb ülikoolis veel kauaks püsima. Senine korterite määramine ainult Elamute Valitsuse juhataja isiklikul äranägemisel tuleb üldse tunnistada ebaotstarbekohaseks. Korterite jaotamine toimugu ühiskondliku kontrollorgani järelvalvel. Selleks on vaja asutada Elamute Valitsuse juurde vastav nõukogu, mis koosneks linna tähtsamate asutiste esindajatest. See nõukogu peab kontrollima ja abistama Elamute Valitsuse juhatajat Tartu elanikele korterite määramisel.

J. Laidvere

Kunstilise isetegevuse võistlus Kehakultuuriteaduskonnas

Kunstilise isetegevuse õhtute korraldamine annab noortele hea võimaluse oma loominguliste võimete avaldamiseks ja nende ühiskondlikuks hindamiseks. Head eeskuju selles näitas Kehakultuuriteaduskond, kus kehakultuurikollektiivi initsiatiivil ja komsomoli algorganisatsiooni aktiivsel kaasabil viidi läbi kursustevaheline isegevuse võistlus.

Kokkuvõttes saavutas parima tulemuse III kursus. Siinjuures on hinnatav see, et peagu kõik ettekanded III kursuselt olid üliõpilaste omaloomingud.

Isetegevuse ülevaate heast kordaminekust hoolimata esines seal ka puudusi, mida tuleb vältida edasises töös. Esines apoliitilise sisuga ettekandeid, samuti oli paljudes ettekannetes ideelis-poliitiline suund puudulikult välja toodud.

B. Laidsaar

ABIKS AGITAATORILE

Nõukogude kohus on kõige rahvalikum kohus

Eriline asend Nõukogude Liidu riiklikus aparaadis kuulub kohtuile kui riigiorganeile, kelle ülesandeks on teostada õigusemõistmist. Nõukogude kohus kui töörliste ja talupoegade sotsialistliku riigi kohus on uut, kõrgemat tüüpi kohus võrreldes kõigi teiste riikide kohtuasutistega. Nõukogude kohus on töörliste ja talupoegade sotsialistlik kohus, ta on r a h v a kohus selle sõna tõelises ja ainuõiges tähenduses, ta on kohus, mis põhineb sotsialistliku demokratismi avarail rahvalikel põhimõtteil.

Nõukogude kohtu kui r a h v a k o h t u ehituse ja tegevuse õiguslikud alused on määratud meie riigi põhikorraaktis Stalinlikus Konstitutsioonis Nendest nõukogude kohtukorralduse rahvalikest põhialustest võiks eriti esile tõsta kaht konstitutsioonilist printsiipi — rahvakaasistujate osavõttu õigusemõistmisest ja kohtute kooseisu valitavuse põhimõtet.

NSVL Konstitutsiooni § 103 kohaselt „asjade arutamine teostatakse kõigis kohtuis rahvakaasistujate osavõtul, välja arvatud seaduses eriliselt ettenähtud juhtumid". Vastavalt sellele toimub Nõukogude Liidu kohtuis kriminaal- ja tsiviilasjade arutamine kolmeliikmelises kolleegiumis, mille koosseisu kuuluvad üks alaline kohtunik ja kaks rahvakaasistujat. Tuleb märkida, et selline asjade arutamise kord kehtib kõigis Nõukogude kohtuis alates rahvakohtutest kuni NSVL Ülemkohtuni. Ainult erandlikult on kohtul lubatud toimida ilma rahvakaasistujateta, s. o. kollegiumina, millesse kuuluvad ainult kolm alalist kohtunikku. Selliseks seaduses eriti ettenähtud erandiks on näiteks asja arutamine teises kohtuastmes, s. o. kohtuis, mis otsustavad esimese astme kohtu otsustele esitatud edasikaebusi ja proteste. Kuid ka neil harvadel juhtudel, kui asja arutamine õigusemõistmise huvides toimubki ilma rahvakaasistujateta, tagab kohtu rahvaliku aluse kohtu alaliste liikmete valitavus rahva või tema esindajate poolt.

Rahvakaasistujad valitakse samadel alusel ja korras kui kohtunikudki ning kutsutakse oma kohuste täitmisele nimestiku järgi mitte rohkem kui kümneks päevaks aastas. Oma ülesannete täitmisel on rahvakaasistujail kõik kohtuniku õigused. Eriti kuulub neile õigus aktiivselt osa võtta kohtulikus uurimisest ning kõigi kohtulike aktide otsustamisest. Kuna kohtuotsus ja teised kohtuaktid tehakse lihthäälteenamusega, mille juures igal kohtu koosseisu liikmel on teistega võrdne hääl, siis kuulub kahele rahvakaasistujale kohtu kolmeliikmelises koosseisus otsustav häälteenamus.

Rahvakaasistujate instituudi ülesandeks on kindlustada maa ja linna töötava rahva aktiivne osavõtt õigusemõistmisest, vahetult siduda õiguslike küsimuste lahendamine rahva laiade hulkade sisemise veendumusega, töötava rahva sotsialistliku õigusteadvusega. Rahvakaasistujate osavõtt õigusemõistmise teostamisest tagab rahva tiheda sideme kohtuga ning süvendab nõukogude kohtu autoriteeti rahva laiade hulkade silmis. Rahvakaasistujate osavõtt õigusemõistmisest on seega nõukogude kohtule ainuomase demokratismi tüüpilisi ja ilmekaid avaldusi.

Nõukogude riigi kodanikud võtavad sotsialistliku õigusemõistmise teostamisest osa aga mitte ainult rahvakaasistujate lähetamise teel kohtuisse, vaid ka kõigi kohtute koosseisude valimiste kaudu rahva või tema esindajate poolt. Nõukogude kohtunike valitavus on põhilisi sotsialistliku demokratismi põhimõtteid kohtukorralduse alal, mis kindlustab kohtu koosseisu vastavuse rahva tõelisele tahtele. Kui kõrgemate kohtute koosseisud valitakse Ülemnõukogu või kohalike nõukogude poolt, siis nõukogude kohtusüsteemi alus — rahvakohtud — valitakse vahetult vastava kohtu tegevusrajooni kodanike endi poolt üldise otsese ja ühetaolise valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel kolmeks aastaks. Aktiivne valimisõigus, õigus valida, on igal NSV Liidu kodanikul, kes on valimiste päevaks saanud 18-aastaseks ja elab antud rahvakohtu tegevuspiirkonnas. Passiivne valimisõigus, õigus saada valitud, on kõigil aktiivse valimisõigusega NSV Liidu kodanikel, kes on valimiste päevaks saanud 23-aastaseks. Aktiivset ja seega ka passiivset valimisõigust ei oma ainult kohtuotsusega valimisõigused kaotanud ja seaduslikus korras põdrameelseks tunnistatud isikud, passiivse valimisõiguseta on peale selle veel kohtuvikult karistatud isikud. ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega on ENSV rahvakohtute valimised määratud 6. veebruaril 1949. a. Valimised toimuvad ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt 11. novembril 1948. a. kinnitatud „ENSV rahvakohtute valimiste määrustiku" alusel, kusjuures valimisele tuleb 57 rahvakohtu koosseis — igas valimisringkonnas üks rahvakohtunik ja 50—75 rahvakaasistujat.

Rahvakaasistujate vahetu osavõtt kohtu tööst ja kohtu koosseisu valimine rahva või tema esindajate poolt on põhimõtted, mis on omased ainult sotsialistliku riigi rahvalikule kohtule. Kodanliku Eesti seadusandlus, nagu see üldiselt on tüüpiline kodanlikele riikidele, ei tundnud ega võinudki tunda ei rahva osavõttu kohtumõistmisest ega ka kohtunike valitavust. Kodanliku Eesti esimese põhiseaduse § 73 lubab küll suurejooneliselt, et „seltskonnaseaduste alustel ja korras alluvad üksikud liigid kriminaalasju vandekohtule", kuid nende tõtte tegelik organiseerimine tundus kodanlusele liiga riskantsena. Mis puutub kohtunike valitavusse, siis selgist probleemi kodanliku Eesti seadusandluses üldse ei tõstatunudki — kõik kohtunikud alates jaoskonnakohtunikust kuni riigikohtunikeni määrati oma kohtadele nimetamise korras.

Dots. H. Randalu

Vastutav toimetaja E. L. Mikkelsaar

MB 00153 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 2(8) Neljapäeval, 13. jaanuaril 1949. a. II aastakäik

Iga üliõpilane ja õppejõud olgu aktiivne osavõtja Eesti NSV rahvakohtute valimiste eelsest selgitustööst!

* * *

Esimesi kokkuvõtteid semestri kestel tehtud tööst

Vene keele õpetamisele Tartu Riiklikus Ülikoolis on käesoleval õppeaastal ülikooli juhtkonna poolt pööratud tõsist tähelepanu. Vene keele kateedrile eraldati oma ruumid õppetöö läbiviimiseks, enne õppetöö algust arutas dekaanide koosolek vene keele taseme tõstmist teaduskondades, korduvalt on vene keele küsimust arutatud töökorras ka õppeprorektori juures toimunud koosolekutel.

Vene keele kateeder on püüdnud ellu viia need otsused, millised võeti vene keele õpetamise parandamiseks vastu TRÜ Õpetatud Nõukogu koosolekul 21. novembril 1947. a.

Tehes kokkuvõtteid 1948/49. aasta sügissemestri tööst võime seetõttu märkida ka mõningaid saavutusi. Kõigepealt on tunduvalt paranenud osavõtmine vene keele loengutest (septembris 83%, oktoobris ja novembris — 86%, detsembris — 87,8%) tänu dekaanide tõhusale kaasabile. Esikohale vene keele tundidest osavõtmise poolest tuleb paigutada Arstiteaduskond, kus detsembris osavõtt ulatus 93%-ni; eriti paistab silma aga distsiplineeritus farmaatsiaosakonnas, kus I kursuse näitaja detsembris on 99%. Head organiseerimist on näidanud ka Põllumajandus- ja Loomaarstiteaduskond (osavõtt ületab 90%). Teistest madalamate näitajatega on Füüsika-matemaatika teaduskond, kus detsembris vene keele tundidest osavõtt langes 71%-le, ja Metsandusteaduskond, kus mõningad rühmad (III kursusel) osutasid lubamatut distsiplineerimatust.

Õppeedukuse tõstmiseks taotles vene keele kateeder õpetamise parandamise kõrval nõudlikkuse tõstmist, pidevat ja järjekindlat õppimist igaks õppetunniks, kõigi kontrolltööde sooritamist ja koduse lektüüri lugemist. Üliõpilaste teadmisi ja õppetöö tulemusi hinnati diferentsitud arvestuste näol ning semestri lõpul kujunes pilt järgmiseks: hindega „väga hea" on arvestatud 249 üliõpilast (10,8% arvestatavate hulgast), hindega „hea" — 846 üliõpilast (36,5%), hindega „rahuldav" — 1151 üliõpilast (46.6%), kuna mitterahuldavalt õiendasid arvestuse 72 üliõpilast (3,1%).

Nagu nendest arvudest selgub, õpib ca 50% üliõpilastest rahuldavalt ja küllalt suur on heade näitajatega üliõpilaste arv. Parimaid näitajaid saavutasid üliõpilased koduse lektüüri lugemise osas. Võib öelda, et valdav enamik üliõpilastest (ka vanematel kursustel) tuleb toime küllalt hästi venekeelse kirjanduse lugemisega sõnastiku abil. Siit tahestahtmata kasvab aga ka tõsine etteheide peagu kõigile ülikooli kateedreile: enamik kateedreid ei suunanud üliõpilasi venekeelse kirjanduse lugemisele. Miks ei täida TRÜ kateedrid Õpetatud Nõukogu otsust, miks ei rakenda dekaanid oma koosoleku otsust augustist 1948. a.? Nõrgemaks kohaks vene keele oskuste ja teadmiste alal on kirjalikud tööd, sest tundide arv nädalas (2 tundi) on väike küllaldase arvu harjutuste tegemiseks. Kahtlemata on puudusi ka üksikute õppejõudude töös.

Kuid see asjaolu, et ca 50% üliõpilastest lõpetas semestri heade ja väga heade hinnetega, et valdav enamus tuleb toime venekeelse kirjanduse lugemisega — see kõneleb sellest, et pole põhjust kahelda üliõpilaste tahtmises vallata vene keelt, tarvis on ainult abistada neid keele täielikul omandamisel.

Joh. Feldbach,
vene keele kateedri juhataja.

Meie kandidaadid

Hiljuti toimusid meie ülikoolis osavõturohked koosolekud, kus suure üksmeelega seati üles rahvakaasistujate kandidaate eelseisvaiks rahvakohtute valimisteks.

Õigusteaduskonna ja Ajaloo-keeleteaduskonna õppejõud ja üliõpilased on endi seast parimate seltsimeestena esitanud kaheksa rahvakaasistuja kandidaati: I jaoskonda üliõpilased V. Tenno, O. Peikre ja E. Paul, II jaoskonda üliõpilased J. Kalits ja R. Auling ning aspirant E. Säärits ja III jaoskonda üliõpilased E. Redikson ja E. Salumaa. Loomaarstiteaduskonna kollektiiv esitas rahvakaasisuja kandidaadiks II jaoskonda assistent R. Puusepa. Administratiiv-majandusosakonna kollektiivi poolt seati üles rahvakaasistuja kandidaatideks II jaoskonda koristaja S. Kurss, kütja J. Kuljus ja kojamees J. Tammekand.

Raskustest saadakse üle

Agitbrigaadi nr. 1 koosseisu kuuluvad enamasti Ajaloo-keeleteaduskonna kolmanda kursuse üliõpilased. Nii on ka sidepidamine nende vahel mõnevõrra hõlpsam kui mitmest teaduskonnast komplekteeritud brigaadides. Seetõttu ulgas agitbrigaad nr. 1 oma tööd ka üsna aktiivselt ja lõpetas kiiresti valijate nimekirja koostamise. Samal ajal viidi läbi esimene vestlus valijatega. Ootamatult tekkis brigaadi töös veel üks lisaprobleem, nimelt keeleoskuse küsimus. Brigaadi rajooni elanike hulgas on rohkesti vene rahvusest seltsimehi, agitaatoritest ei vallanud aga ükski vene keelt perfektselt. Siiski saadi sellestki raskusest üle. Eesti keelt mitte valdavate valijatega asus töötama sm. Udo Kolk, kes nüüd tööga hästi toime tuleb. Teda abistavad aktiivselt ka sm-d Annuk ja Alli.

A. Kaalep

Võtkem eeskuju parimatest!

Agitbrigaad nr. 24 teostab valimiseelset selgitustööd ühe Koidula tänava majadegrupi elanike hulgas. Brigaad koosneb kolmest liikmest: peale brigaadi vanema kuuluvad siia veel agitaatoritena üldbioloogia kateedri õppejõud sm. Hilda Mikk ja õigusteaduskonna üliõpilane sm. Olga Pino.

Senise töö kogemuste alusel võib öelda, et sm. Mikk võtab oma ülesandeid töös agitaatorina vajaliku tõsidusega ja täidab kõik kohustused eeskujuliku distsiplineeritusega. Alustades tööd agitaatorina ütles sm. Mikk: „Kohustust, mille olen endale võtnud, püüan ma alati hästi täita." Ning sm. Mikk peab oma lubadust. Sm. Mikk on viinud oma piirkonnas läbi valijate nimekirjade kontrollimise ja teeb ulatuslikku selgitustööd valijate hulgas. Agitaator on siin alati oodatud külaline, kelle sõnu kuulatakse tähelepanelikult ja kellelt küsitakse nõu mitmesugustes küsimustes. Sellepärast kuuldub kodanikelt, kellede hulgas sm. Mikk teostab valimiseelset tööd, tema kohta eranditult ainult kiitvaid hinnanguid.

Seda aga ei saa öelda teise agitaatori — sm. Pino kohta. Sm. Pino kasutab igasuguseid ettekäändeid, et kõrvale hiilida oma agitaatorikohustuste täitmisest. Püüdes end vabandada töörohkusega ühenduses eksamitega, unustab ta aga selle, et suur hulk üliõpilasi, kes samuti praegu sooritavad eksameid, leiavad siiski aega ka tööks agitaatoritena ja täidavad siingi oma ülesandeid eeskujulikult.

Sm. Pino peab võtma eeskuju sm. Mikust ja kõigist neist seltsimeestest, kes korralikult täidavad oma agitaatorikohustusi. Me ei tohi unustada, et ainult siis, kui kõik agitaatorid töötavad laitmatult ja hoolikalt, tulevad töötajad teadlikena valimiskastide juurde ja hääletavad täie veendumusega kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt.

P. Voolaine,
agitbrigaadi nr. 24 vanem.

Agitaatorite kollektiivi on tarvis täiendada

Tartu Riikliku Ülikooli šeflusalune agitpunkt nr. 8 alustas tööd möödunud kuul. Selle aja jooksul on agitpunkt mõndagi saavutanud oma vastutusrikkas töös valimiseelse selgitustöö alal. Agitaatoritele korraldatakse seminare, kus ettekannetega esinevad TRÜ Õigusteaduskonna õppejõud, aidates seega tõsta agitaatorite teadmisi. Valijate nimekirjade kontrolli on kõik agitbrigaadid juba lõpetanud. On selgitatud kodanikele valimismäärustikku ja viidud läbi arutlusi. Selles töös on parimateks osutunud seltsimeeste Voolaine, Judeinina ja Piliste brigaadid. Hästi töötavad agitaatorid Ilme Unt, Anton Ree, Parts jt.

Tõstnud esile agitpunkti kollektiivi saavutusi, ei saa mööda minna ka töös esinevaist puudusist. Eriti väärib märkimist agitaatorite ebaõnnestunud määramine TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu poolt. Agitaatoriteks on üliõpilased, õppejõud ja teenistujad, kuid kahjuks on hulk agitaatoreid-üliõpilasi, kes õppesemestri vaheajaks koju sõidavad. Juba praegu on agitaatorite hulk vähenenud niivõrd, et see halvab kollektiivi tööd. Agitaatoriteks oleks pidanud määratama Tartus elunevaid üliõpilasi. Nüüd aga kujunes olukord, et kõige töörohkemal valimiseelse selgitustöö ajal osa agitaatoreid sõidab laiali. Ametiühing ja komsomolikomitee peavad kiiresti võtma tarvitusele abinõud, et agitaatorite kollektiivi suurus ja brigaadide arv taastataks ja et nad võiksid oma tööd veelgi laiendada.

P. Sepp

Marksismi-leninismi aluste omandamisele tuleb pöörata rohkem tähelepanu

Nõukogude intelligents ei saa täita oma suuri ülesandeid, tundmata ajaloo arengu seadusi. Sellepärast on marksismi-leninismi aluste õpmimisel meie ülikoolis eriline tähtsus.

Kuidas TR Ülikooli üliõpilased omandavad marksismi-leninismi aluseid?

Senise töö tulemuste alusel võiks esile tõsta Arstiteaduskonna II kursuse üliõpilasi, kes programmis ette nähtud aine omandamisse suhtuvad enamuses suure hoole ja vastutustundega. Marksismi-leninismi alustes on arvestused eeskujulikult sooritanud üliõpilased K. Korschfeldt, L. Jannus, S. Kask, M. Matsi, B. Lehepuu jt. Seminarideks valmistusid selle kursuse üliõpilased hoolikalt, omandades aine põhimise osa, milletõttu ka arvestused neile raskeiks ei osutunud.

Seevastu nõrk ettevalmistus seminarideks aga takistab aine põhjalikku omandamist ja koormab üliõpilase arvestuseelsetel päevadel üle.

Peamiselt selle tõttu esinebki üliõpilasi, kes pole omandanud marksismi-leninismi alustes vajalikke teadmisi. Arvestusele aga ilmutakse lootuses, et „ehk kuidagi õnnestub". Näiteks on Loomaarstiteaduskonna II kursuse üliõpilased Valter Tori ja Lembit Gerz arvestusel kaks korda „sisse kukkunud" sellepärast, et nad ei suhtunud kuigi tõsiselt aine omandamisse.

Puudusena võiks esile tuua ka seda, et ainet käsitletakse dogmaatiliselt, s. o. sidumata õpitavat ainestikku tegeliku elu nähtustega. Sellise õppimise juures käsitletakse õppeainet paratamatult abstraktselt, püüdmata õppimise protsessis leida küsimustele praktilist seost tegeliku eluga. Sellest tulenebki aine mittetundmine või selle kiire unustamine — ta on orgaaniliselt sidumata kaasaegse eluga.

Lõpuks olgu rõhutatud, et iga üliõpilane peab pidevalt tutvuma sündmustega sise- ja välispoliitika alal. Kas saab aga selle nõude täitmisest rääkida niisugusel juhul, kui näiteks Arstiteaduskonna II kursuse üliõpilane Marta Kurg ei tea isegi seda, millised on rahvademokraatia maad?

Esiletoodud puuduste kõrvaldamine marksismi-leninismi aluste õppimisel aitab kindlasti kaasa aine omandamisele üliõpilaste poolt järgneval tööperioodil.

E. Raag,
Marksismi-leninismi aluste kateedri vanem-õpetaja.

ABIKS AGITAATORILE

Kohtu koosseisude komplekteerimine kodanlikes riikides

Nõukogude Liidus on eranditult kõigi kohtute koosseisud valitavad.

Vaatleme, kuidas toimub aga kohtu koosseisude komplekteerimine tähtsamais kaasaegseis kodanlikes riiges.

Inglismaa ei tunne üldse kohtunike valitavust. Valdav enamus kohtunikke nimetatakse ametisse kuninga poolt. Kuningas teostab seda ülesannet aga ainult formaalselt. Tegelikeks kohtunike nimetajaiks tuleb pidada Inglismaal neid isikuid, kes kuningale kohtunike kandidaadid nimetamiseks esitavad. Põhilist kohtunike massi, nimelt kõik rahvakohtunikud (esimese astme kohtunikud) ja enamuse Ülemkohtu liikmeist esitab kuningale lordkantsler. Osa alama astme kohtunikke esitab kuningale siseminister. Mõningaid kõrgemaid kohtunikke nimetatakse peaministri ettepanekul. Et nii lordkantsler, pea- kui ka siseminister on valitsuse liikmed, võime Inglismaal kohtunikke faktiliselt lugeda nimetatuks valitsuse poolt.

Ka Prantsusmaa ei tunne kohtunike valitavust. Kõik kohtunikud (välja arvatud mõnede erikohtute liikmed) nimetatakse vormiliselt ametisse vabariigi presidendi poolt. Tegelikult on aga kohtunike nimetamine kohtuministri kätes, kuigi ta vormiliselt on ainult kandidaatide esitaja.

Põhja-Ameerika Ühendriikides puudub ühtne kohtusüsteem. Olenevalt riigikorra föderatiivsest iseloomust esinevad Põhja-Ameerika Ühendriikides föderaal- ja osariikide kohtusüsteemid omavahel teravalt eraldatuna, omamata vähimaidki puutepunkte. Kõikide föderaalkohtute liikmed nimetatakse Ühendriikide presidendi poolt eluks ajaks senati nõusolekul.

Ühendriikide valitsus ei sega end osariikide õigusemõistmisse. Seetõttu on ka kohtu koosseisude kujundamise iga osariik lahendanud eri viisil ja pilt on kujunenud väga kirjuks.

Nii näiteks Põhja-Carolinas määratakse kohtunikud ametisse seadusandliku organi poolt eluks ajaks, Connecticuti ja Rhode Islandi osariigis seadusandliku organi poolt aga üheks aastaks. Marylandis ja Massachusettsis nimetavad kohtunikke kuberner ja eriline nõukogu.

Mõnedes osariikides (näit. Georgias) valitakse aga rahukohtunikud otseselt rahva poolt. Siin tuleb aga arvestada Ameerika valimiste iseloomu, mida iseloomustab valijate äraostmine, valimistagajärgede otsene võltsimine ja igasugused muud tehingud. Valitu on muidugi hiljem kohtunikuna nende kapitalistlike ringkondade ustavteener, kes tema valimisi n. ö. „tegid". Kapitalismi tingimustes toimuvatele valimistele andis tabava iseloomustuse seltsimees Stalin oma kõnes Moskva Stalini valimisringkonna valijate valimiseelsel koosolekul: „Üldised valimised toimuvad ka üksikuis kapitalistlikes, niinimetatud demokraatlikes mais. Kuid missuguses olukorras toimuvad seal valimised? Klasside kokkupõrgete olukorras, kapitalistide, mõisnike, pankurite ja teiste kapitalismi haide poolt valijatele avaldatava surve olukorras. Niisuguseid valimisi, kuigi nad on üldised, võrdsed, salajased ja otsesed, ei saa nimetada täiesti vabadeks ja täiesti demokraatlikeks valimisteks."

Kodanlikud riigid tunnevad veel erilist kohtuvormi — vandekohut, kus kohtu koosseisu kuuluvad alatiste kohtunike kõrval erikolleegiumina kodanikud kohaliku elanikkonna hulgast — nn. vannutatud mehed. Kuid vannutatud mehi ei valita rahva poolt. Isikutest, kes on õigustatud olema vandekohtunikeks, koostatakse eriline nimekiri. Vandekohtunikuks pole aga õigustatud olema iga kodanik, vaid siin esinevad arvukad tsensused. Olulisim nõue, mida vandekohtunikule esitatakse, on küllaltki ulatusliku varanduse omamine. Sellest üldnimekirjast valitakse välja kohtuistungiks nõutav arv vandemehi kas teatava komisjoni poolt (Prantsusmaal), haldusametniku poolt (Inglismaal) või liisu läbi (Põhja-Ameerika Ühendriiges). On ilmne, et niiviisi valitakse vandemeesteks ainult kodanluse esindajaid.

Kodanluse peahuvi õigusemõistmise alal on suunatud laiade rahvahulkade eemaldamisele õigusemõistmisest. Täielikult selle eesmärgi teenistuses on ka kohtu koosseisude komplekteerimise kord, hõlmates väga mitmekesiseid vorme, mitte kunagi aga kohtunike valitavust laiade töötavate hulkade poolt.

O. Püssa,
TRÜ Kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri assistent.

PARTEI ELU

Otsustavalt tugevdada komsomoli parteilist juhtimist

TRÜ partei-algorganisatsiooni üldkoosolek kuulas hiljuti ära ELKNÜ TRÜ komitee sekretäri sm. Kalitsa aruande komsomolitöö kohta TR Ülikoolis. Aruandja märkis, et TRÜ komsomoli-organisatsiooni töös on olnud mõningaid edusamme üliõpilaskonna ideelis-poliitilise kasvatustöö rindel.

Saavutuste kõrval esineb aga komsomoli-organisatsiooni töös tõsiseid puudusi. Sm. Kalits tõi oma aruandes esile terve rea puudusi ja lünki. Nii tunnistas aruandja, et algorganisatsioonide sekretäride ja büroode juhtimine komitee sekretäride ja liikmete poolt on olnud mitterahuldav. Puuduste põhjused jättis sm. Kalits aga sisuliselt analüüsimata. Puuduste tegelikud põhjused ei seisne aga ainuüksi selles, et osa komitee liikmeid oli koormatud kõrvalülesannetega (sm. Utt) ega ka selles, et osa liikmeid ei osanud orienteeruda ülikooli komsomoli-organisatsiooni töös, kuna nad olid esimese kursuse üliõpilased (sm. Sööt) jne., nagu väitis sm. Kalits, vaid nende puuduste põhjused seisnevad eeskätt selles, et komitee sekretärid ei õpetanud ega juhendanud liikmeid küllaldaselt, polnud nõudlikud nende töö suhtes. See kõik aga põhjustas komitee nõrga töö, mis omakorda avaldas mõju kogu organisatsiooni tööle.

Edasi ei puudutanud aruandja üldse komsomoligruppide, nende organisatsiooni põhilülide tööd, mille edukusest oleneb suurel määral, kui mitte täiesti, kogu ideelis-poliitilise kasvatustöö läbiviimine komsomoli liinis. Selle töö alahindamine pole aga lubatav. Töö parandamiseks oleks aruandes tulnud esitada küsimuse põhjalik analüüs.

Aruandja peatus ainult möödaminnes ka sellisel tähtsal küsimusel, nagu seda on kommunistlike noorte osa teistes ühiskondlikes organisatsioonides. Sealjuures ei räägitud aruandes sõnagi sellest, millist osa etendab komsomoli-organisatsioon AAVÜ-s ning ÜTÜ-s ja selle teaduslikes ringides. Ning see vaikimine pole ka juhuslik, sest komsomoli eesrindlik osa selles sektoris pole seni nimetamisväärne. Siit saab teha ainukese järelduse: kommunistlike noorte eesrindlik osa peab siin avalduma kõige lähemal ajal, selleks et kindlustada teaduslikes ringides tehtava töö õiget ideoloogilist suunamist.

Lõpeks sm. Kalits märkis õigustatult komsomoli-organisatsiooni mitte küllalt efektiivset juhtimist parteiorganisatsiooni poolt. Teaduskondade parteigruppide organisaatorid (välja arvatud Õigusteaduskonna parteigrupi organisaator sm. Auling) pole küllaldaselt juhtinud komsomoli-organisatsiooni tööd.

Aruandele järgnenud sõnavõttudes märgiti, et sm. Kalitsa aruanne polnud küllalt põhjalik ega paljastanud kõiki puudusi. Edasi sõnavõtjad (Kors mik, Päi. Roots jt.) rõhutasid, et parteiorganisatsiooni juhtimine komsomoli-organisatsiooni suhtes polnud kuni viimase ajani küllaldane, mis omakorda tingis terve rea puudusi komsomoli-organisatsiooni töös.

Parteiorganisatsiooni üldkoosolek töötas välja abinõud komsomoli-organisatsiooni töö parandamiseks ja parteilise juhtimise kindlustamiseks, selleks, et komsomoli-organisatsioon kujuneks edaspidi meie ülikooli noorsugu suunavaks jõuks.

E. Salumaa

Taimekasvatusring tutvustab mitšuurinliku bioloogiateaduse põhiküsimusi

Põllumajandusteaduskonnas loodi teaduslikud ringid 1947. a. septembris-oktoobris. Innustatuna mitšuurinliku bioloogiateaduse uutest võitudest jätkas taimekasvatusring 1948. a. sügissemestri algul oma tööd. Semestri tööplaanis oli juba kevadel ette nähtud tutvumine Mitšurini õpetusega. Referaatide sari Mitšurini-Lõssenko õpetusest algas V. Sarve referaadiga „Mitšurini elu", millele järgnes H. Sarve referaat „Mitšurini teoreetiline arengutee". Teemal „Akadeemik Lõssenko Mitšurini töö jätkajana" refereeris R. Pant ja „Mitšurini-Lõssenko õpetuse üldteaduslikust rakendatavusest" kõneles J. Reemann.

Uusimaid saavutusi taimekasvatuse alal NSV Liidus tutvustas Juta Adamson, valgustades taimede õitsemist soodustavaid ja pidurdavaid tegureid uuest vaatekohast, kuna ringi juhendaja A. Ennvere selgitas nõukogude teadlaste uurimisi taimede puhkeperioodist.

Vanem-õpetaja Kivimäe ettepanekul peeti ringi liikmete poolt samal semestril 2 populaarsemat laadi referaati Mitšurinist ja Lõssenkost Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilastele.

Nii on taimekasvatuse ringi liikmed saanud semestri jooksul ulatusliku ülevaate uuest suunast ja saavutustest bioloogiateaduses täienduseks õppetöös omandatud teadmistele.

Üldiselt on osavõtt töökoosolekuist olnud elav. Vaatamata suurele õppekoormusele erit teaduskonna vanemail kursusil on suudetud aega leida ringide tööks. Jääb vaid soovida, et järgmisel semestril ka I ja II kursuste üliõpilasi võiks senisest rohkem näha ringide töökoosolekuil.

V. Sarv

Dots. A. Marland, kellele hiljuti omistati bioloogiateaduste doktori teaduslik kraad.

KEHAKULTUUR JA SPORT

Kehakultuuritöö ülikooolis peab haarama laiemaid masse

TR Ülikool omab häid saavutusi, kuid nõrgemaks kohaks on seni olnud kehakultuuri viimine massidesse. Täie teravusega selgus see hiljuti Tartus peetud Eesti NSV kõrgemate õppeasutuste kehalise kasvatuse õpetajate metoodilisel konverentsil. Nüüd on ka TRÜ Õpetatud Nõukogu arutanud kehakultuuri massilisuse küsimust ja võtnud vastu resolutsiooni olukorra parandamiseks.

Masside hulgas tehtava kehakultuuritöö alal on meil mõningaid saavutusi. 1948. a. sügissemestril loodi ülikoolis üliõpilaste kehalise kasvatuse teostamiseks kehalise kasvatuse ja spordi kateeder 15 õppejõuga. Kohustuslikule kehalisele kasvatusele alluvad 1362 I ja II kursuse üliõpilast, kes töötavad 52 rühmas. Tervislikel põhjustel on vabastatud ligi 270 üliõpilast, mis on aga liig suur arv. Õppetööd on teostatud 2 tundi nädalas rahuldavate tulemustega. Kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juures on fakultatiivselt töötanud üle 600 vanemate kursuste üliõpilase, tegutsedes kaheteistkümnes mängu-, kümnes ratsaspordi- ja kuues võimlemisrühmas. Sügisesest jooksukrossist võtsid I ja II kursuse üliõpilased osa sajaprotsendiliselt. Septembrikuu jooksul viidi läbi I ja II kursuse üliõpilaste massvõimlemise võistlused VTK mitmevõistluse näol, millest võttis osa 1127 üliõpilast. Oktoobris toimusid Tamme staadionil rühmadevahelised VTK mitmevõistlused, kus iga rühm esines kolmeliikmelise võistkonnaga. Kevadsemestril võtavad üliõpilased osa talvisest suusakrossist ja kevadisest jooksukrossist. Lisaks sellele toimuvad rühmade sisemised ja rühmadevahelised võistlused võimlemises, suusatamises ja ujumises.

Massilise kehakultuuri teostamist ülikoolis on oluliselt takistanud majanduslikud raskused ja võimlate puudulik varustamine võimlemisriistade ja -vahenditega. Näiteks on kehalise kasvatuse ja spordi kateedri suusabaasis ainult 30 paari suuski ja samapalju treeningdresse, võimlas puuduvad isegi nii tähtsad õppevahendid nagu pallid. Õpetatud Nõukogu poolt vastuvõetud resolutsioonis nõutakse, et kehalise kasvatuse ja spordi kateeder töötaks välja õppekavad ja tööplaanid kehakultuuritöö läbiviimiseks üliõpilaste seas kevadsemestril, eeskätt fakultatiivsete rühmade osas. Ülikooli Spordiklubi (esimees A. Bochman), mille 262 liiget on organiseerunud kaheksasse sektsiooni ning edukalt tegutsenud võistlusspordis, kohustatakse võtma tarvitusele abinõusid ka ülikooli õppejõudude ja teenistujate kaasatõmbamiseks kehakultuuritööle, moodustades selleks üldise kehalise kasvatuse sektsiooni. Edasi nõutakse, et kehalise kasvatuse ja spordi kateedril oleks tihe side ülikooli kommunistlike noortega ning Teenistujate ja Üliõpilaste Ametiühinguga. Sellega kindlustatakse VTK normide laialulatuslikku täitmist, järgusportlaste ettevalmistamist jne. Dekaane, kateedrite juhatajaid ja õppejõude kohustatakse kõigiti abistama teaduskondade kehakultuurikollektiivide loomist ja kaasa töötama mass-kehakultuuri ürituste läbiviimisel. Ravivõimlemise läbiviimiseks moodustatakse nõrgematele üliõpilastele erirühmad. Luuakse suusabaas 150 paari suuskade ja suusasaabastega. Ülikooli majandusorganeid kohustatakse kindlustama ülikooli võimlale vajalikku kütet, varustama Viljandi tänava võimla sooja vee saamise võimalusega ja muretsema võimlale vajalikke õppevahendeid.

1949. aastal hakatakse ehitama sõjalise õpetuse kateedri õppeväljakut, millele esmajärjekorras rajatakse kaks VTK takistusriba. Tähtvere liivaauku ehitatakse lasketiir. Hakatakse rangemalt kontrollima üliõpilaste vabastamist kehalisest kasvatusest. Tulevikus toimub vabastamine ainult vastava komisjoni otsusel, mitte enam ühe arsti otsusel, nagu see toimus seni. Samuti taotletakse, et Laia tänava võimla antaks ülikoolile taastamiseks, mille valmimine aitaks lahendada ruumide kitsikust.

Kogu selle suure töö edukaks juhtimiseks loodi TR Ülikoolis mass-kehakultuuri nõukogu rektoraadi, teaduskondade, mõningate kateedrite ja organisatsioonide esindajaist. Ei ole kahtlust, et juba eeloleval semestril tungib kehakultuur tarvituselevõetud abinõude tagajärjel laiemalt üliõpilasmassidesse.

J. Laidvere

Üliõpilane Kuuse „tegutseb"

Ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilast Kersti Kuuset tuntakse kursusel ja väljaspoolgi kursust tema teravate ja „uduste" sõnavõttude poolest. Kersti Kuuse ei lase mööduda ühtki kursusel toimuvat arutelu, häirimata ja takistamata nende käiku. Kuna tema „torked" ja repliigid on demoraliseerivad ja ebanõukoguliku iseloomuga, siis ei saa neid siinkohal mainimata jätta. Eriti kurb on asjaolu, et Kuuse „ideoloogia" leiab kursusel mõningaid pooldajaid ja tema vaenulik tegutsemine võetakse mõnede „kaasvõitlejate" (Kuusel seltsimehi pole) poolt vastu energiliste jalakaapimistega. Need „kaasvõitlejad" leiavad isegi, et Kuusel on palju „vaimukust" ja „julgust". Milline on siis see „julgus" ja „vaimukus"?

Kui möödunud kevadel poliitinformatsioonitunnis peeti ettekanne vene keeles, siis tundis Kuuse end kohustatuna kaitsma „kursuse huve" ja ütlema, et kursus vene keelest sõnagi aru ei saa, ning et isegi eesti keeles peetavatest poliitinformatsioonitundidest olevat võimatu aru saada (järgnes jalakaapimine). Kui aga oktoobrikuus enne loengu algust hakati ette lugema NSV Liidu noorte poolt ÜLKNÜ XXX aastapäeva puhul seltsimees Stalinile saadetud kirja, siis demonstreeris Kuuse oma „julgust" auditooriumist väljumisega. Olles kümme minutit koridoris ringi lonkinud, arvas Kuuse, et kirja lugemine on lõppenud ja tuli auditooriumi tagasi. Kui aga osutus, et kirja lugemine jätkub, lahkus ta uuesti auditooriumist, tulles tagasi alles 5 minutit pärast loengu algust. Kuid ka see ei häirinud Kuuset — oli see ju sm. Uibo loeng. Kuusel on nimelt sm. Uibo loengute suhtes oma seisukoht, mida ta püüab ka teistele „kaela määrida". Nimelt leiab Kuuse, et sm. Uibo poolt peetavate dialektilise- ja ajaloolise materialismi ning filosoofia ajaloo loengute sisu olevat igav. Seetõttu ta puudub neilt loenguilt igal võimalikul ja võimatul juhul. Ent sellega Kuuse veel ei piirdu. Oma omapärast seisukohta nende loengute suhtes püüab ta nakatada teistelegi. Seepärast tegigi Kuuse ühes poliitinformatsioonitunnis kursusele ettepaneku neile loenguile, mis pedagoogilise praktika tõttu pidamata jäid ja mida sm. Uibo kavatses järele lugeda, mitte minna. See ettepanek jäi muidugi vastu võtmata, sest sm. Uibo loengud huvitavad V kursuse üliõpilaste rõhuvat enamust väga.

Koosolekul, kus arutati ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" ilmunud artiklit „Käitumine, mis ei ole sobiv nõukogude üliõpilasele" (autor sm. Jänes), leidis Kuuse, et kriitika avaldamine sm. Jänese poolt olevat ebaseltsimehelik käitumine. See aga, et sm. Jänes mainib oma artiklis ka nn. „kõrgemaid instantse" (dekaan, kursusevanemad jt.), olevat lausa nõukogudevastane tegevus. Kuuse selline väljaastumine andis „tulemusi": sm. Jänes jäi mõningate arvates süüdlaseks, kuid tõelised süüdlased, nagu seda oli Anu Veskimäe jt., pühitsesid nende silmis võitu. Veskimäe, kes tõepoolest võltsis kontrollehel oma sõbrataride allkirju, tänas üleolevalt ja irooniliselt sm. Jänest selle eest, et ta „juhtis tähelepanu" esinenud vigadele. Aktiivselt kaitses Veskimäe alatut käitumist ka Elsa Kudu, kes püüdis eitada, et üliõpilane Anu Veskimäe esines jultunud valega selle kohta, et ajaloo-osakonna üliõpilased olevat kõik juba poliitinformatsiooniga esinenud. Sm. Kudule oleks vist meeldinud väljend „imeilusa valega" sm. Jänese poolt mainitud väljendi „jultunud valega" asemel. Ägedat võitlust pidasid need inimesed ka kommunistliku noore sm. Nirgi vastu, kes püüdis arutelule õiget käiku anda ja esitas sellele vastava resolutsiooni projekti. Resolutsioon võeti küll vastu, kuid see jäi formaalseks aktiks. Tegelikult on aga fakt, et Veskimäe võltsis 17. detsembril esialgu märgatud ühe allkirja asemel kolm allkirja ja esines valega.

Mainitud faktid paljastavad juba küllaldaselt üliõpilast Kuuset kui kodanluse sabarakkude leeris tammuvat, ebanõukogulikku inimest. Kui natuke minevikku vaadata, siis näeme, et Kuusel võimaldati fašistliku okupatsiooni ajal astuda õppima Tartu ülikooli ja okupantide erilise „armu" tõttu ta viibis isegi „Vaterlandis".

Kodanlikus Eestis ja fašistliku okupatsiooni aegses Tartu ülikoolis omandatud vaadetest pole Kuuse veel senini lahti saanud ja nagu näha, ei kavatsegi lahti saada. Kuuse levitab teadlikult meile vastuvõetamatuid vaateid ja kahjuks leidub kursusel üksikuid „jalakaapijaid", kes sel viisil avaldavad vaimustust ja headmeelt Kuuse sõnavõttude puhul.

Viivitamatult tuleb täie tõsidusega paljastada Kuuset ja tema pooldajaid. Kuuse ja temataoliste mõju alt tuleb vabastada ideoloogiliselt nõrgad üliõpilased ja suunata need õigele teele.

Niisugusele reaktsioonilise vaadetega üliõpilasele nagu Kuuse aga ei saa võimaldada ülikooli lõpetamist ega suunata teda nõukogude õpetaja vastutusrikkale kohale.

H. Tiido,
Ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane.

Toimetuse märkus. Avaldades ülaltoodud artikli lähtub toimetus asjaolust, et meie ülikoolis leidub peale Kuuse teisigi kodanliku ideoloogia mõju all olevaid ja seda ideoloogiat propageerivaid üliõpilasi. Oleks soovitav, et ülaltoodud artikkel arutataks läbi komsomoli-algorganisatsioonide ja kursuste koosolekuil, range bolševistliku printsipiaalsusega paljastataks teisigi Kuuse-taolisi üliõpilasi ja arendataks meie lehe veergudel edasi siinkohal ülestõstetud küsimust.

Õppetöö eesrindlased eksamisessioonil

Õigusteaduskonna üliõpilased on täie pingega asunud eksamite edukale sooritamisele. Esimese nädala lõpuks (s. o. 8. jaanuarini) oli juba sooritatud 300 eksamit, neist 61% hindele „väga hea", 26% hindele „hea" ja 13% hindele „rahuldav". Mitterahuldavaga hinnatuid ja eksamile mitteilmunuid oli 2%.

III kursuse eesrindlase kohal püsib R. Auling, kellel on hindele „väga hea" sooritatud juba neli eksamit. Kolm eksamit on hindele „väga hea" sooritanud M. Putk, N. Koort, B. Nedzvedski, V. Kelder, E. Mölder, K. Viise ja V. Virkus.

II kursuse esirinnas sammuvad E. Lepik, V. Pajupuu ja A. Pärismaa.

I kursuse üliõpilastest paistavad silma K. Kits ja Ö. Utt, kellel on hindele „väga hea" sooritatud juba kaks eksamit.

Õigusteaduskonna üliõpilased jatkavad oma pingutusi, et õ endada eksamid ÜLKNÜ XI kongressi auks õigeaegselt ja parimate tulemustega.

E. Kirsimägi,
Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 00163 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 74

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Lenini lipu all, Stalini juhtimisel
sammub nõukogude rahvas veendunult kommunismi teel

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 3(9) Reedel, 21. jaanuaril 1949. a. II aastakäik

Pidage meeles, armastage, uurige Iljitšit, meie õpetajat, meie juhti.

Võidelge ja võitke sise- ja välisvaenlasi Iljitši eeskujul.

Ehitage uut elu, uut elulaadi, uut kultuuri — Iljitši eeskujul.

Stalin

Noorsoo ülesanne seisab selles, et õppida, õppida kommunismi.

Lenin

Leninlikul teel

On möödunud 25 aastat Vladimir Iljitš Lenini surmast. Lenin oli kaasaja suurim inimene, bolševike partei ja rahvamasside geniaalne juht ning õpetaja, nõukogude riigi looja, teaduse korüfee. Lenin pühendas kogu oma elu töötajate vabastamisele ekspluataatorite ikkest, meie kodumaa muutmisele kõige eesrindlikumaks maaks maailmas. Lenini juhtimisel algas sotsialistliku ühiskonna ülesehitamine meie maal. See oli Lenin, kes tõestas, et meie maal on olemas „kõik hädavajalik täieliku sotsialistliku ühiskonna ülesehitamiseks". (Lenin, Teosed XXVII lk. 392).

Pärast Lenini surma nõukogude rahvas, käies Lenini poolt näidatud teed kommunistliku partei juhtimisel eesotsas Lenini elutöö geniaalse edasiviija seltsimees Stalini'ga, saavutas maailma-ajaloolisi edusamme.

Ajalugu ei tunne näiteid, kus ühiskondlikud ideed nii tugevasti oleksid haaranud masse kui seda tegi leninism. Viies ellu Lenini näpunäiteid lõid meie maa töötajad kaasaja esmaklassilise tööstuse ja põllumajanduse, ehitasid üles sotsialistliku ühiskonna NSV Liidus.

Suures Isamaasõjas nõukogude rahvas, võideldes Lenini-Stalini lipu all, saavutas vaenlaste üle maailma-ajaloolise võidu.

Meie maa võimsuse kasv, nõukogude demokraatia õitseng, suured edusammud NSV Liidu rahvaste kultuurilises arengus — kõik see näitab leninlike ideede suurt elulisust ning jõudu. NSV Liidu rahvad sammuvad veendunult suure eesmärgi — kommunismi — suunas.

Seltsimees Stalin märgib, et leninismi süstemaatilise omandamiseta, mis moodustab kommunistliku kasvatuse põhialuse, pole võimalik lahendada kommunistliku ühiskonna ülesehitamise ülesandeid meie maal.

Meie ülikooli kollektiivi iga liikme, alates üliõpilastest ja lõpetades õppejõudude koosseisuga, ees seisavad suured ülesanded, s. o. süsteemikindlalt omandada leninismi, tundma õppida marksismi-leninismi klassikute teoseid. Lenini ja Stalini tööd kasvatavad meie üliõpilastes ja õppejõududes sügavat parteilisust, oskust näha iga sündmuse taga võitlevate jõudude reaalseid klassihuvisid ning iga nähtuse hinnangus asuma kindlale, selgelt parteilisele positsioonile. Lenini ja Stalini teosed ning neis peituvate mõtete praktiline elluviimine õpetab meid võitlema apoliitilisuse ja objektivismi nähtustega nii teaduses kui ka igapäevases elus.

Meie ülikooli ühiskonnateaduste kateedrid, teaduskondade parteigrupid ja komsomoli algorganisatsioonid peavad senisest suuremat tähelepanu omistama esimese ja teise kursuse üliõpilaste õppetöö e, eriti iseseisvale tööle marksismi-leninismi klassikute teoste (algallikate) omandamise alal. Tuleb nõuda algallikate konspekteerimist ning tõsta üliõpilaste poliitilist aktiivsust seminaritundidel. Samuti tuleb tõhusamalt abistada vanemate kursuste üliõpilasi riiklikeks eksamiteks ettevalmistumisel konsultatsioonide, loengute jne. organiseerimisega.

Enamus meie ülikooli õppejõududest töötab süstemaatiliselt marksismi-leninismi klassikute tööde omandamise alal. Paljudele see on muutunud juba iseenesest arusaadavaks harjumuseks. Kuid ka siin pole kaugeltki kõik korras. Parteigruppide ja komsomoli-organisatsioonide juhtidel tuleb meeles pidada, et ÜK(b)P Keskkomitee juba ammu pani parteiorganisatsioonidele (ja arusaadavalt ka komsomoli-organisatsioonidele) ette süstemaatiliselt kontrollida marksistlik-leninliku teooria iseseisvat õppimist. Meie ülikoolis kahjuks see kontroll ei ole muutunud veel küllalt järjekindlaks.

Õppides marksismi-leninismi on hädavajalik meeles pidada, et Lenin ei sallinud neid, kes püüdsid marksismi muuta raamatulikuks marksismiks s. o. igapäevasest võitlusest kõrvalseisvaks. Pöördudes noorsoo poole üleskutsega õppida seda revolutsioonilist teadust, Lenin kirjutas: „Ärge madaldage meie revolutsioonilist teadust raamatulise dogma tasemele".

Lenini suurematuks päranduseks on tema üleskutse noorsoole — õppida, omandada teadmisi. Õppida — see on põhiline ülesanne, mille Lenin asetas noorsoo ette. Lenin kutsus noort põlvkonda õppima kommunismi, rikastama „oma mõtteid kõigi nende vaimuvarade tundmisega, millised on välja töötanud inimkond", neid kriitiliselt ümber töötama ning suunama kommunismi teenistusse.

Seltsimees Stalin õpetab nõukogude inimesi alati hoidma oma silme ees Lenini eeskuju ja kõiges sellele järgnema. Meie üliõpilastele peaksid innustavaks eeskujuks olema Lenini juba noorpõlves ilmnenud omadused: tema järjekindel ning tugev soov teaduste omandamiseks, tema lakkamatu hoolitsus eesrindlike ideede levitamise eest masside hulgas, tema julge revolutsiooniline tegevus. Kogu Lenini elu on musternäiteks teadmiste sügavast, loomingulisest ning järjekindlast omandamisest, väsimatust kirest teaduse järele.

Lenin vaatles teadust kui inimühiskonna ümberkujundamise vahendit. „Seaeks et võita", kirjutas Lenin 1920. aastal, „on tarvis mõista kogu vana kodanliku maailma ajalugu kõigis tema sügavusis, ja et ehitada kommunismi on tarvis haarata nii tehnika kui ka teadus ning lasta nad kõige laiematesse hulkadesse käiku".

Seltsimees Stalin pöördub meie poole järgmiste sõnadega: „Pidage meeles, armastage, uurige Iljitšit, meie õpetajat, meie juhti. Võidelge ja võitke sise- ja välisvaenlasi Iljitši eeskujul. Ehitage uut elu, uut elulaadi, uut kultuuri — Iljitši eeskujul. Ilalgi ärge jätke kõrvale pisiasju töös, sest pisiasjust ehitatakse suuri — see on üks Iljitši tähtsamaid õpetusi." (Stalin, Teosed VII lk. 15).

Ehitada uut elu, töötada leninlikult, see tähendab — olla suur nõukogude patrioot, töötada kodumaa heaoluks ja alati olla valmis tema kaitsmiseks vaenlaste vastu, olla järjekindel ja väsimatu oma eesmärkide saavutamisel, olla õiglane ning aus, sügavalt truu Lenini-Stalini parteile, olla valmis ületama igasuguseid raskusi ja tõkkeid kommunismi ülesehitamise teelt.

Kogu Nõukogude riik on praegu haaratud loomingulisest tööpaatosest sotsialismi ülesehitamise viimistlemises ning järkjärgulises üleminekus kommunistlikku ühiskonda.

Iga üliõpilase, õppejõu ja teenistuja pühimaks mõtteks ja kohustuseks on olla väärikaks osavõtjaks kommunistliku ühiskonna ülesehitamisest.

Leninit mälestades

Üheks sügavaimaks elamuseks Moskvas kujunes minule ja paljudele teistele Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilastele Lenini mausoleumi külastamine. Me ei unusta Lenini rahulikku, surmaski hingestatud mõtlejanägu mausoleumi sügavas vaikuses, millelt möödudes oli raske pilku lahti kiskuda. Ja meile kõigile meenusid sel hetkel elavalt äsja Lenini muuseumis nähtud kujukad detailid selle töö ja mõtte kangelase võitlusrohkest elust.

Lenini tõelist suurust õpime sügavamalt tundma süvenedes dialektilise ja ajaloolise materjalismi õppimisel tema loomingusse. Lugedes tema teoseid veendume, et on õige luuletaja väide: „Veel ei jõudnud kuivada tint, kui juba sõnad muutusid surematuks".

Lenini surmast on möödunud 25 aastat, aga tema põhilised teoreetilised teesid on õiged ja kehtivad ka tänapäeva poliitika ja filosoofia seisukohalt. Ka praegu „on „eesrindlikus" Euroopas eesrindlikuks klassiks ainult proletariaat", kuna „kodanlus on valmis kõigiks metsikusteks, elajalikkusteks ja roimadeks, et säilitada hukkuvat kapitalistlikku orjust". Ka praegu tõestab hiilgavalt Lenini tunnetus filosoofia parteilisusest, sest aastatuhandete-pikkune võitlus materialismi ja idealismi vahel on koos võitlusega imperialismi ja sotsialismi vahel puhkenud erilise hoo ja ägedusega.

Need on ainult paar näidet sellest, et Lenin kui poliitik ja mõtleja on surematu ja et ta ka tänapäeval võimsa teetähisena näitab sotsialismimaale tema töö ja võitluse õiget suunda.

Nii töös kui ka mõtlemises on ja jääb Lenin meile, noortele nõukogude haritlastele, kõrgeimaks eeskujuks.

M. Lõhmus

Lenini päevade tähistamine TR Ülikoolis

TR Ülikooli parteiorganisatsiooni juhtimisel alustati ülikoolis varakult ettevalmistusi V. I. Lenini 25. surma-aastapäeva tähistamiseks. Selleks moodustati üleülikooliline komisjon (esimees sm. Raudsepp). Kõigis teaduskondades organiseeriti 18.—21. jaanuarini loenguid V. I. Lenini elust ja tegevusest. Loengute läbiviijaid abistati marksismi-leninismi aluste kateedri poolt vastava instruktaažiga.

Üleülikooliline mälestusaktus toimus aulas 20. jaanuaril algusega kell 16.00. Aktusel esines marksismi-leninismi aluste kateedri juhataja kt. sm. A. Lombak kõnega: „25 aastat Leninita leninlikul teel — Stalini juhtimisel". Sellele järgnes aktuse kontsertosa TR Muusikakooli õppejõududelt.

Lisaks neile üritusile avati TR Ülikooli pearaamatukogus mälestusnäitus, mis on pühendatud V. I. Lenini 25. surma-aastapäevale. Ilmus ka TR Ülikooli seinalehe erinumber.

E. Kirsimägi

Leninlikud õpetused noorsoole

„...Kas pole loomulik, et meie juures, revolutsiooni parteis, enamiku moodustab noorsugu? Meie oleme tuleviku partei, aga tulevik kuulub noorsoole. Meie oleme novaatorite partei, aga novaatoritele järgib alati meelsasti noorus. Meie oleme partei, kes ennastsalgavalt võitleb vana, kõdunevaga, aga ennastsalgavasse võitlusse astub alati eelkõige noorsugu." Nendele Engelsi sõnadele viitas Lenin 1906. a. lõpus, vastates menševike etteheidetele, et bolševike organisatsioonides domineerivat töölisnoorsugu. „Meie oleme alati eesrindliku klassi noorsoo parteiks", kuulutas Lenin uhkusega.

Lenin hindas alati erakorraliselt kõrgelt töölisnoorsoo revolutsioonilisi taotlusi, viimase vastuvõtlikkust kõigele uuele, uutele eesrindlikele ideedele, viimase lakkamatuid püüdlusi kangelastegudeks rahva heaolu nimel. Lenin jälgis tähelepanelikult noorsoo proletaarse liikumise arengut Venemaal ja nõudis bolševikelt noorsoo aktiivset kaasatõmbamist võitluses tsarismi ja kapitalismi vastu: „Laiemalt ja julgemalt, julgemalt ja laiemalt, veelkord laiemalt ja veelkord julgemalt värvata noorsugu, **mitte kartes teda.**"

Seda juhi suurt usaldust õigustas meie maa noorsugu mitmekordselt ägedates võitlustes rahva rõhujatega. Alates esimestest tööliste väljaastumistest — „Obuhhovi kaitsmisest" 1901. a. — kuni uut ajajärku kuulutava 25. oktoobri ööni 1917. a., ei möödunud ühtki momenti töölisliikumises, millest noorsugu ei oleks kõige esimestes ridades osa võtnud. Noorsugu bolševike partei võitlusse sotsialistliku revolutsiooni teostamise eest aktiivselt kaasa tõmmates, esitas Lenin koos sellega juba tsarismi võimutsemise päevil ülesande töölis- ja talurahvanoorsoo ühendamiseks. See ühinemine teostus kohe peale Oktoobrirevolutsiooni võitu esimesel töölis- ja talurahvanoorsoo ühingute kongressil 29. oktoobril 1918. a.

Leninil, kes vaevu oli paranenud raskest haavast, ei olnud seoses pingsa tööga Nõukogude riigi juhtimisel võimalik sellest kongressist osa võtta, kuid ta jälgis tähelepanelikult kongressi tööd ja võttis vastu kongressi delegatsiooni, kellega jutlemises määratles vastsündinud komsomoli põhilised ülesanded.

Kaks aastat hiljem, Venemaa Kommunistliku Noorsooühingu III kongressi avamisel, esines Lenin oma kuulsa kõnega, mis sai bolševismi üheks tähtsamaks programmiliseks dokumendiks, komsomoli ja kogu Nõukogudemaa noorsoo tegevuse programmiks mitmeks aastakümneks. See toimus 1920. aastal. Veel polnud vaikinud sõjakära kodusõja rindeil, veel seisid liikumatutena tuhanded treipingid, veel ei suitsenud enamuse vabrikute, tehaste ja elektrijaamade korstnad, kuid Lenin vaatas juba kaugelenägeva pilguga edasi meie maa tulevikuperspektiividesse. Esinedes kogu maa noorsoo delegaatide ees, avas Lenin neile need perspektiivid. Ta kriipsutas alla, et vanem põlvkond, täites vana korra ülesehitamise ülesande, pani kindlad alused uue, kommunistliku ühiskonna ülesehitamiseks. Noorsoo ees seisab ülesanne sooritada isade ja emade poolt alatud töö. Kommunismi ülesehitamine on lahutamatult seotud inimeste kasvatamisega uues, kommunistlikus vaimus. Sellepärast Lenin oma kõnes komsomoli III kongressil arendaski noorsoo kommunismi vaimus kasvatamise laialdase programmi.

„Noorsoo ülesanne seisab selles," märgib Lenin, „et õppida, õppida kommunismi." See tähendab eelkõige tundma õppida marksistlikku teadust, kõige eesrindlikumat ja revolutsioonilisemat teooriat. See tähendab, teiseks, rikastada oma teadvust kõigi nende inimlike teadmiste rikkustega, milliseid on inimkond välja töötanud kogu oma paljusajandilises ajaloos. Marksistlik-leninlik teadus ise on tähtsamate teaduste kriitilise läbitöötamise produktiks. Seepärast marksistiks-leninlaseks võib saada ainult siis, kui järjekindlalt omandatakse teadmisi kõigilt teadusaladelt. Teadmisi omandamata pole võimalik asuda ehitama uut ühiskonda. Üles ehitada kommunistlikku ühiskonda on võimalik ainult uusimaaegsete teadmiste baasil. Seega on teadmiste omandamine tähtsaim leninlik õpetus noorsoole ja tema eesrindlikule väesalgale — komsomolile.

Kuid kasvatusülesanded ei piirdu ega ammendu ainult hariduse ja noorsoo õppimisprobleemide lahendamisega. VKNÜ III kongressil ütles Lenin, et ainult siis õigustab Kommunistlik Noorsooühing oma nimetuse, kui ta iga sammu õppimises, haridus- ja kasvatuselus seob osavõtuga kõigi töötajate üldisest võitlusest ekspluataatorite vastu. Kasvatada noorsugu töös ja praktilises elus teadlikuks ning distsiplineerituks — selline oli Lenini teine tähtis õpetus noorsoole.

Lenin määratles komsomoli koha selles võitluses täpselt ning selgelt. Ta näitas, et Kommunistlik Noorsooühing peab olema selliseks löögigrupiks, kes igasuguses töös annab oma abi, näitab üles oma initsiatiivi.

Lõpuks tähendas Lenin, et noorsoo õpingud ja praktiline tegevus peavad teenendama noorsoo uue, kommunistliku moraali kasvatamise eesmärke. „On vajalik, et kaasaegse noorsoo kasvatamine, talle hariduse andmine, õpetamine oleks ühtlasi noorsoo kasvatamine kommunistliku moraali vaimus", — sellised olid nõukogude rahva suure juhi eriti allakriipsutatud sõnad. Kasvatada uue ühiskonna inimest, selle ühiskonna ehitajat ja kodanikku, kasvatada noorsoost kommunistliku kõlbluse reeglite kandjaid — selline oli Lenini kolmas tähtsam õpetus noorsoole ja tema kasvatajaile.

Stalinlik sugupõlv — nõukogude noorsugu — täitis auga need juhi näpunäited. Võitluses sotsialismi ülesehitamise eest meie maal bolševike partei ja seltsimees Stalini juhtimisel kasvasid ja karastusid noorsoo hulgast uue, nõukoguliku intelligentsi kaadrid. Sotsialistliku ülesehitustöö kõigil rindeil sammus noorsugu ehitajate esirinnas. Neil aastail kasvatas bolševike partei noorsoomassides piiritut ustavust kodumaa vastu, mehisust ja kartmatust võitluses, sügavat veendumust meie tee õigsuses, püsivust, valmidust ning oskust ületada igasuguseid raskusi.

Lenin on surnud, kuid ta õpetus elab aastatuhandeid.

A. Mikkelsaar,
Loodus-matemaatikateaduskonna II kursuse üliõpilane.

6. veebruar — ENSV rahvakohtute valimiste päev

Ta õigustab meie usalduse

Ajaloo-keele- ja Õigusteaduskonna õppejõudude ja üliõpilaste ühisel koosolekul rahvakaasistujate kandidaatide ülesseadmiseks esitati koosolijate üksmeelsel heakskiidul ka Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilase sm. Erna Rediksoni kandidatuur. Selle usalduse ja poolehoiu on sm. Redikson pälvinud kogu oma senise tegevusega.

Kuni Leningradi blokaadini Suure Isamaasõja päevil elas ja õppis sm. Redikson Leningradis. Raskeil blokaadipäevil ei lahkunud ta linnast vaid omandas meditsiinõe kutse ja jäi Leningradi kangelaslike kaitsjate ridadesse töötades sõjaväehaiglas. Pärast blokaadi likvideerimist asus ta õppima Kaasani Ülikooli Õigusteaduskonda. Lühemat aega kuni Eesti NSV vabastamiseni õppis ta Moskva Ülikoolis. 1944—45 a. a. töötas ta Tallinna prokuratuuris ning asus siis jatkama oma õpinguid valitud kutsealal Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Sm. Rediksoni õppeedukus on väga hea. Pingsa õppimise kõrval võtab ta aktiivselt osa ka ühiskondlikust tööst olles ÜK(b)P liige, teaduskonna ametiühingukomitee, seinalehe toimetuse ja üliõpilaste seltsimeheliku kohtu liige. Kõikjal on ta tegevus olnud edukas ja tulemusterikas. Oma siiruse ja aususega on ta teeninud kaasüliõpilaste üldise lugupidamise. Teenete eest Suures Isamaasõjas autasustati teda medalitega „Leningradi kaitsmise eest" ja „Kangelasliku töö eest Suures Isamaasõjas".

Ajaloo-keele- ja Õigusteaduskonna õppejõud ja üliõpilased on veendunud, et sm. Redikson täiesti õigustab nende usalduse nõukogude rahvakohtu kaasistujana.

K. Siilivask

Tubli töötaja — rahvakaasistuja kandidaadiks

Loomaarstiteaduskonna kollektiiv esitas rahvakaasistuja kandidaadiks II jaoskonda assistent R. Puusepa.

Sm. Puusepp sündis 1907. a. Tartu maakonnas, Pala vallas. Keskkooli lõpetas ta Tartus 1929. a., asudes samal aastal Tartu Ülikooli Loomaarstiteaduskonda. Majanduslike raskuste tõttu ajutiselt õpingud katkestanud, tegeles ta juhusliku orkestrandina. Loomaarstiteaduskonna lõpetas ta 1938. a. Pärast nõukogude võimu kehtestamist valiti ta 1940. a. sügisel Tartu linna tapamaja veterinaararstiks ja 1941. a. Tartu linna veterinaararstiks. Alates 1942. a. töötab ta TRÜ Loomaarstiteaduskonna eripatoloogia, teraapia ja diagnostika kateedris assistendina. Energiliselt juhib ta teaduskonna neljanda kursuse üliõpilaste poliitinformatsioonitunde. Abivajajate suhtes on ta alati abivalmis, olles ühtlasi nõudlik nii enese kui ka kaasteenijate vastu. Teaduskonna kollektiiv, üles seadnud tema kandidatuuri rahvakaasistuja kohale, on veendunud, et sm. Puusepp ausalt ja kohusetruult täidab temale usaldatud ülesande.

P. Saks

Agitpunkt nr. 8 tööst

Eesti NSV rahvakohtunike ja rahvakaasistujate valimiste edukaks läbiviimiseks on Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud, teenistujad ning üliõpilased rakendunud pingelisse ettevalmistustöösse.

Täie aktiivsusega teotseb sõjalise õpetuse kateedri juhataja kaardiväepolkovnik A. Feldmanni juhtimisel agitpunkt nr. 8 (Hermanni tän. 8), mille peamiseks šefiks on Õigusteaduskond. Siin töötab arvukas õppejõudude ja üliõpilaste grupp lektorite ja agitaatoritena.

Parimate agitaatoritena on silma paistnud seltsimehed Voolaine, Judeikina, Lumberg, Anton, Bogaturova jt.

Õppetöö vaheajal, 23. jaanuarist kuni 6. veebruarini, jätkab agitpunkt tööplaani kohaselt pingsat tööd — valijate nimekirjade hoolikat kontrollimist, agitatsioonitööd valijate kodudes, rahvakoosolekute ja konsultatsioonide läbiviimist jne.

Agitpunkt nr. 8 teeb kõik selleks, et kindlustada valimiste päeval — 6. veebruaril — sajaprotsendiline osavõtt valimistest ning arendab kõige laialdasem at selgitustööd hääletamiseks bolševike ja parteitute bloki kandidaatide poolt.

ABIKS AGITAATORILE

Hääletamise kord rahvakohtute valimisel

Vastavalt Stalinlikule Konstitutsioonile, millega kehtestati Nõukogude Liidus kogu kohtusüsteemi valitavus, toimuvad 6. veebruaril 1949. a. Eesti Nõukogude Sotsialistlikus Vabariigis rahvakohtute valimised.

Eesti NSV rahvakohtute valimiskord on kindlaks määratud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega kinnitatud Eesti NSV rahvakohtute valimise määrustikus.

Selle määrustiku § 1 järgi valitakse rahvakohtud linnade ja maakondade kodanike poolt üldise, otsese ühetaolise valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel kolmeks aastaks.

Rahvakohtute valimised toimuvad territoriaalsuse printsiibi alusel, s. t. vastava rahvakohtu valivad ainult tema tegevuspiirkonnas elunevad kodanikud.

Valimissedelite vastuvõtmiseks ja häälte lugemiseks moodustatakse linnade, linnarajoonide ja maakondade töötava rahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt iga valimisringkonna territooriumil valimispunktid (mis vastavad eelmiste valimiste valimisjaoskondadele), mille territooriumi elanike arv ei tohi ületada 3000. See tagab igale valijale reaalse võimaluse valimistest osa võtta. Sõjaväeosades moodustatakse eraldi valimispunktid.

Kuna rahvakohtud kui kohalikud kohtud valitakse nende tegevuspiirkonnas elunevate kodanike poolt, siis haiglates, raviasutistes, rongides, laevadel jne. eraldi valimispunkte ei moodustata, mistõttu valimiste päevaks lahkuvaile valijaile ei anta ka eelmistest valimistest tuntud hääletamisõiguse tõendeid.

Kodanike valimisõigust tõendavaks juriidiliseks dokumendiks rahvakohtute valimisel on valijate nimekiri. Valijate nimekiri on koostatud vastava töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt ning sinna kantakse sisse kõik kodanikud, kellel on valimisõigus, kes elavad nimekirja koostamise momendil antud nõukogu territooriumil ja kes on saanud valimiste päevaks 18-aastaseks, sõltumata soost, rassist rahvuslikust kuuluvusest, usutunnistusest, haridusliku st tsensusest, paiksusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisundist ja endisest tegevusest.

Valijate nimekirja ei võeta isikuid, kellel kriminaalkaristuse korras on valimisõigus ära võetud ja nõdrameelseid.

Valijate nimekirjad pannakse välja 20 päeva enne valimisi üldiseks tutvumiseks ning kontrollimiseks valijate eneste poolt, et sellega tagada valimiste päeval kõigile antud ringkonda kuuluvaile kodanikele osavõtt hääletamisest.

Ebaõigsuste puhul valijate nimekirjas (nimekirjast väljajätmine, nimekirjast kustutamine, nimede moonutamine jne.) on vastav isik õigustatud esitama avalduse nimekirja koostanud töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele, kes teeb vajalikud parandused. Edasikaebe instantsiks on kõrgemalseisva töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee, kelle otsus on lõplik.

Nõukogude valimissüsteemi üks tähtsamaid printsiipe on hääletamise salajasus, mis on tagatud vastavate valimisruumidega ja eritoaga või vastavalt sisustatud kabiinidega valimissedelite täitmiseks, kuhu hääletamise ajal peale hääletava kodaniku ei lasta kedagi, ka mitte valimiskomisjoni liikmeid. Samuti on keelatud valimisruumis igasugune agitatsioonitöö. Korra eest valimisruumis vastutab linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee volinik, kelle korraldused on kõigile ruumisolijaile kohustuslikud.

Valijate häälte andmine toimub valimispäeval (milleks on puhkepäev) kella 6.00 hommikul kuni kella 12.00 öösel.

Valimisruumi ilmunud valija esitab linna TRSN täitevkomitee volinikule või häälte lugemise komisjoni liikmele oma isikutõendava dokumendi (passi, ametiühingu liikmekaardi, kolhoosiraamatu jne.). Pärast kontrollimist valijate nimekirja järgi ja viimasesse märkuse tegemist saab hääletaja kaks valimissedelit: ühe rahvakohtuniku valimiseks ja teise rahvakaasistujate valimiseks.

Seejärel valija siirdub hääletamisruumi valimissedeli täitmiseks. Kuna igas ringkonnas tuleb valimisele üks rahvakohtunik ja 50—75 (Tartus igas ringkonnas 75) rahvakaasistujat, siis hääletaja jätab sedelile, mis on määratud rahvakohtuniku valimiseks, selle kohtuniku perekonnanime, ning rahvakaasistujate valimiseks määratud sedelile nende rahvakaasistujate perekonnanimed (arvult 75), kelle poolt ta hääletab, kriipsutades läbi ülejäänud. Seejärel laseb valija valimissedelid valimiskasti, mis enne valimiste algust on kontrollitud ja pitseeritud.

Hääletamise salajasuse üldpõhimõttest lubab nõukogude valimissüsteem eraldi nende valijate suhtes, kes kirjaoskamatuse või mõnesuguse kehalise vea tõttu ei saa ise ilma kõrvalise abita täita oma valimissedelit. Sellisel juhul ta võib oma valiku järgi kutsuda mõnda teist valijat valimissedeli täitmiseks ettenähtud ruumi endale abiks sedeli täitmisel. See abinõu võimaldab teostada üldise hääletamise printsiipi kõige laiemas ulatuses, ilma et rikuks kuidagi hääletamise salajasust.

Valimiste päeval kell 12.00 öösel töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee volinik kuulutab häälte andmise lõpetatuks ja häälte lugemise komisjon asub valimiskastide avamisele. Häältelugemise komisjon võtab kokku valimissedelid, võrdleb nende arvu valimistest osavõtnute arvuga, määrab kindlaks kehtetud hääletamissedelid. Häälte kokkuvõtmine toimub ühiskondlike organisatsioonide, ühingute ja ajakirjanduse esindajate juuresolekul. Seejärel täitevkomitee volinik koostab hääletamisprotokolli, mis saadetakse koos hääletussedelitega pitseeritud pakendis täitevkomiteesse. Häältelugemise komisjon täitevkomitee juures teeb kindlaks rahvakohtunike ja rahvakaasistujate valimiste tulemused igas valimisringkonnas esitatud hääletamisprotokollide alusel ning täitevkomitee esimees kuulutab välja valimiste tulemused ning annab rahvakohtunikeks ja rahvakaasistujateks valituile välja valituks tunnistamise tõendid.

Seega teostab nõukogude rahvakohus õigusemõistmist otseselt rahvalt saadud volituste alusel.

M. Taba,
riigi ja õiguse ajaloo ning teooria kateedri assistent.

Idealismi nõiaringist — marksistliku selguseni

(Vastuseks sm. K. Raju küsimusele „Mida ootab sm. Adams?")

Uue, kommunistliku ühiskonna ehitamine esimesel sotsialismimaal toimub suurepärase tempoga. Sellist arengut pole veel näinud inimkonna ajalugu. Äsja ülikooli astunud noortele on Oktoobrirevolutsioon juba ajaloost õpitav seik, isegi meie 1940. a. juunirevolutsioon on neile lapsepõlve mälestuseks. Ning see õnnelik noorus, kellele nõukogude võim lõi kõik eeldused mõtestatud, õnnelikuks eluks, ei tea sageli aimatagi, millistest põrgutest tuli läbi käia eelmistel generatsioonidel.

Semestritevahelisel vabamal hetkel püüan selgitada nooremaile nõukogude haritlastele mõnd küsimust, mida üks neist — sm. K. Raju — üles tõstis ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" 4. numbris.

Ma ei taha salata, et tema ridade lugemisel jahmusin, nii õigustamatuna tundus mulle küsimus. Kuid peagi mõistsin nii küsimuse õigustust kui ka seda fakti, et noorem generatsioon teab vähe mineviku võitlustest.

Kuulun generatsiooni, kelle elu pikem osa möödus kodanliku korra tingimustes. Alles nõukogude korra võit andis mulle võimaluse rakendada oma haridust reaalselt. Kodanlise korra ajal elasin, — nagu paljud progressiivsed haritlased — koroonilises töötatöölise olukorras, keda „Vilistlas-Eestis" tõrjuti tegevelust välja, kellel jäi vaid „luuletamise", mõtisklemise ja kurbusklemise „vabadus". Selle kurbusklemise õieks oli mu luule, mu katsed leida elu mõtet filosoofias. Võitluskaaslased teavad, et ma ühinesin revolutsiooniga veel enne juunit 1940. Mul ei ole palju jõudu, kuid ma tegin, mis ma oskasin ja suutsin. Sellest võitlusest on jäänud ka mõningaid jälgi, kuigi enamasti see sulas anonüümselt Tartu haritlasprotestantide rivisse. Ainult meie lähema mineviku mittetundja võib kõnelda minu puhul mingisugusest „ootamisest".

Ligi aasta enne revolutsiooni, kui Pätsu valitsuse välisminister prof. Piip Tartu Üliõpilasseltside Klubi koosolekul üliõpilasseltsi „Liivika" ruumides 14. sept. 1939. a. pidas nõukogudevastase ettekande kutsudes haritlasi üles „pool suud lukustama" Toompea „neutraliteedipoliitika" toetamiseks, võtsin sõna ja ütlesin lausa välja, et varsti tõusevad rahvamassid ise Toompeale. Paar kommunistlikku üliõpilast (nende hulgas luuletaja D. Vaarandi) soovisid mulle õnne selle sõnavõtu puhul. „Vilistlased" oma positsioonide kõrgusel ei aimanudki, et kunagine „puhta kunsti jünger" oli juba oma loenguis loomingupsühholoogia üle Tartu Rahvaülikoolis võtnud näitena „inspiratsiooni" mõiste selgitamiseks mitte poeedi, vaid kingsepa, kes leiutab parema tallutamise viisi. Aga mu kuulajaskond tundis mind paremini ja ei ole imestada, et „Postimees" pidi korduvalt konstateerima, et „kõige rohkem kuulajaid oli mag. V. Adamsil". Rahvaülikoolis oli tekkimas progressiivse mõtte sepikoda, eriti pärast seda, kui dr. V. Hiion hakkas kuulajaskonda kasvatama marksismi vaimus. Kui Rahvaülikooli juhatuses valitsevad tagurlased olukorda taipasid, tagandati sm. Hiion (minu protesteeriv eriarvamus on säilinud Rahvaülikooli paberites), kuid juba oli siin tekkinud rakuke, mis 1940. a. kevadel valis Rahvaülikoolile progressiivse juhatuse nende ridade kirjutajaga eesotsas. See võitlus Tartu pisikese rinde lõigul arenes ammu enne 1940. a. revolutsiooni.

Tuleke leegitses Rahvaülikooli peres edasi. Kohe pärast 1940. a. juunisündmusi korraldasime EK(b)P legaliseerimise puhul suurmiitingu, kust saatsime tervitustelegrammi seltsimees Stalinile ja EK(b)P Parteile. Sellest reterreeriv artikkel ilmus Tallinna „Kommunistis" (nr. 6) 9. juulil 1940. a. Ühes naabernumbris ilmus mu kiri, mis teatas Rahvaülikooli pere ühinemisest nõukogude korraga.

Paralleelselt võitlusega Tartu Rahvaülikooli areenil püüdsin jõudumööda kõikjal revolutsiooni eduks kaasa aidata. Juba kevadel 1940. a. olin teinud katse asutada Tartu Ülikooli juures Nõukogude Liidu — Eesti sõprusühingu filiaali ja käisin sm. Nuudi juures selleks samme astumas, mis aga rektoraadi ja siseministri poolt nurja aeti.

Kui Tartus hakkas tegutsema Kommunistlik Noorsooühing, olin esimene ülikooli õppejõud, kes kommunistlikele noortele omaalgatuslikult appi ruttas, aidates sõnas ja teos välja koolitada esimest agitaatorite kaadrit. Meenutan neid fakte, mille nimestikku võib märksa pikendada, et hajutada desorienteerivaid oletusi minu „ootamisest". Igatahes kodanlaste agentuur andis mind esimesel võimalusel välja saksa feldpolitseile Näituseväljaku surmakongi paigutamiseks.

Nüüd mu varajase, kodanluseaegse kirjandusliku tegevuse juurde — see vajab tõepoolest selgitust.

Kurb tõsiasi, et mu teadvus kujunes ekspluataatorliku korra tingimustes, määrab suuresti kogu mu kodanlusaegse loomingu haigluseni valuliku ilme. Teatavasti tekkis ja arenes tolleaegne luule dekadentlikkude voolude mõju all. Kui mina kirjutama hakkasin oli see dekadentlik vool kodanliku Eesti kirjanduses jõudmas oma haripunktile. Neil aastail me otsiksime Eestist mitte-dekadentlikke luuletajaid sama asjatuit nagu taivel haljendavaid põldusid ja laulvaid ööbikuid. Muidugi oli ka minu looming osalt dekadentlik, seda enam, et see tekkis mu nooruseea lemmikute — vene dekadentide (eriti Bloki ja Brjussovi) mõju all. Ma ei kujuta ette, kuidas kodanluseaegse luuletaja dekadentsiajastu lüürika, kajastades autori eksirännakuid kodanliku surve nõiaringis, võisid olla mitte-dekadentlikud.

Kõik mu kodanluseaegsed värsid (peale mõne ühiskonnakriitilise, mis kirjastusolude tõttu ei pääsenud raamatuisse ja teisel teel levisid) on avaldatud kogudes: „Suudlus lumme" (1924), „Valguse valest" (1926), „Maise matka poolel teel" (1932), „Põlev põõsas" (1937) ja „Tunnetuse tund" (1939).

Minu raamatute mõju seisnes peamiselt selles, et nad propageerisid minu poolt Eestisse istutatud vene ebatäpse riimi. Sisult nad — oma individualismi tõttu — tulevad arvesse ainult ühe isoleeritud inimese muljepäevikuna. Siin esineb „inimene inimeseta", kes ei leia pinnast kapitalistlikus süsteemis, kelle elu on „kui heitlik tõbi" („Maise matka poolel teel"), kes „otsides ja mitte leides mõtet", läbinud „eksimuste ödüsseiat" („Petet generatsioon I"), viskub idealistlikku unistusellu või mänglemisse „kunstijumalaga". Tulemuseks on põhiline pessimism, mis kajastab kodanluseaegse kehvik-intelligendi traagikat. (Võrdle mu kirjutis „Kehvuvast intelligentsist" 1931. a. „Postimehes"). Ma ei häbene selle pessimismi ega individualismi pärast ajal, mil paljud puhusid jõudumööda tuult potipõllumeeste veskitele ja hõiskasid entusiastlikus-noorperemehelikus laadis.

Jah, mu kodanluseaegne luule oli täis pessimismi, meeleheidet, abitust, üksiklase individualismi või jälle mänglevat „luuleteenistust". Kirjandusajalooliselt oleks olnud vist „dekadentlikum", kui oleksin kodanliku korra ajal õhutanud kulakute teolisi rõõmsamale orjamisele ja püüdnud kinni mätsida seda suurt rahutust ja norutunnet, mida minus vaistlikult tekitas meid ümbritsev pidu katku ajal. Juba üksi selline luule lükkab ümber klassivaenlase korrutamised kaotatud kodanlikust paradiisist, näidates isoleeritud inimese heitlust „lõukoerte koopas", näidates inimest kriisis.

Möönan, et sm. K. Raju hinnang mu luuletuse kohta „Katsed elada" on õige. Parasiitliku pettekorra all meie boheemkonnas valitsev mõistete segadus tekitas noores „teadusejüngris" ideelis-poliitilise desorienteerumuse, mille mõjul viskasin ebakriitiliselt ühte riimipatta värsimängus „Katsed elada" nii tõsiseid igatsusi kui ka pettekujundeid tol ajal käibivast kodanlikust leksikonist. Tundmata väljapääsu kodanlikust kriisidemaailmast, kaldusin ajuti retrospektiivsesse utopismi, kasutades päritud usulisi väljendeid (jumal, inglid, taevas, paradiis, madonna jne.) hoopis ilmalikkude tundmuste ja umbsete igatsuste rüüna. Elades ümbruskonna nõiaringis, me kahjuks ei olnud alati immuunsed kodanlike tondijuttude infektsiooni vastu.

Kuid marksistlik kirjandusajaloolane ei otsusta üksiku koha järele. Pole juhus, et kõnealusele tsüklile järgneb tsükkel „Ei", mis sisaldab ägedaid rünnakuid kodanlaste mentaliteedile:

„Ei saa te elada, kui pole
keda tappa!
Ei saa te hingata, kui kägista
ei saa.
On iga riist te kätes jõle
tapper
Ja iga saavutis on teile
ainult saak".

Ning lõpusõnaks on too „ei", mis on kogu tsükli juhtmõtteks:

„Teil väiklus jumalaks, teil
usundiks on teesklus,
Mult ausus viimne nõuab
otsust —
Ei!"

Kogu mu elamus-lüürikat läbistab ühiskonnakriitiline element, mis sageli saab kirglikuks satiiriks tõusik-kodanlusele:

„Kuis elab inimene selles
inimkõrves,
kus kaevus roiskub mait, kus
varitseb hüään!
Kel inimväärikust, peab
olema siin tõrges:
kes siin võib sobida, see on
ju seen!"
(„Tõusikud").

Ajalehe ruuminappus ei luba siin tsiteerida kümneid selliseid luuletusi, kuid kui kord asume oma kirjandusliku mineviku teaduslikule läbivalgustamisele, siis uurimus näitab seda ühiskonnakriitikat minugi tol ajal põhimõtteliselt „elukauges" lüürikas.

Küllap sellel on põhjusi, et kodanlikus Eestis klassiteadlik osa arvustajaist (maaliitlastest kuni eserideni) denuntseerisid mind süstemaatiliselt kulaklik-natsionalistlikele võimumeestele ülikoolis ja kaitsepolitseis kui „venelast", „muulast", „petserlast", „tiblat"... Ässitus oli nii järjekindel, et noorteleht „Nool" pühendas kord sellele artikli „Klaperjaht poeedile" ja ka üks professorist arvustaja eesti luule aastaülevaates ei saanud jätta mainimata „Adamsi keeldumist kompromissist meie ühiskonnaga" („Looming", 1933, lk. 198).

Oma suhtumise pärast vene vennasrahvasse, oma veneainelise artiklite ja ettekannete pärast olen olnud aastakümneid šovinistide ja karjeristide patuoinaks, nende venevaenu peksupoisiks.

Kuid mu pidev, kuigi väheteadlik ühiskonnakriitika ei olnud (ja ilma marksistliku maailmavaateta ei saanudki olla) rohkem kui meeleolutsemine, kaebus, meeleheit, või jälle iroonia, sarkasm:

„Meelt heidab eesti rahvas
vaene.
Kuid söönd on isamaade isad,
kel silmad nagu sulet tallid,
neil suhu müürit Linda nisad,
mis neile üle kõige kallid.
. . . . . .
Te sööte meile tühjaks laua,
Teil isamaast on õnn ja
rõõm!"
(„Kriisiaegne", 1935).

Valulik individualism, mille imesin sisse kõrgema haridusega, takistas mind nägemast aega sotsiaalses aspektis. Nii mõnigi paleus, mis tundus noorele luulejüngrile „kõrgena", osutus kuluteks. Usun, et ma ei seisa üksi selle eksitusega, vaid et see on mu lüürikas „petetud generatsiooniks" nimetatud sugupõlve tüübiliseks saatuseks. Igatahes pole ma oodanud ka oma lüürika enesekriitilise hinnanguga, vaid olen asunud selle ümberhindamisele juba revolutsiooni algpäevil ja isegi varem. Juba 1939. a. ja 1940. a. „Loomingus" võib jälgida neid ümberhindamiskatseid („Ümberhinnangud", „Autori tonditund", „Poeet kodaniku kohustustes" jt.). 1940. a. augustikuu „Loomingus" luuletuses „Juunipäevad" on tõmmatud saldo:

„Kogu seninine elu
oli vääritu ning väär:
mõtiskelu, kurbuskelu
„puhta" kunsti kitsas sfäär!"

Algas uus ajastu ka minu elus. Õnnetust „poeedist" sai nõukogude kodanik, unistuselu asemel algas tegevteoline, ülesehitav elu.

Väga palju aitas kaasa idealistlike ja fideistlike igandite ületamiseks mu innukas kaasamine esimesel nõukogude aastal. See aitas mind mõista marksistlikku teooriat, ühtlasi kogesin, et inimene õpib ennastki tundma alles ise tegutsedes ja idee eest võideldes. Pidasin esmakordselt oma elus rida poliitilisi propagandakõnesid Tartu Tööliste majas, Kultuurmajas ja mujal (vt. „Tartu Kommunist" nr. 63, 68, 69, 70, 97, 119, 122, 126 — 1941. a.), töötasin bolševistliku ajalehe juures, aitasin omaalgatuslikult organiseerida õppejõude, kommunistlikke noori, agitaatoreid.

Saksa okupantide tungimine ENSV-sse oli sündmus, millele ma vaatasin näkku mitte idealistliku ebausu, vaid materialistliku ajaloomõistmisega. Selle tulemuseks oli, et ma ei avaldanud okupatsiooniajal ainustki rida, et saboteerisin nii „Ammukaare" kui ka fašistliku „Omakaitse" mobilisatsioonikäsud, et lõpuks kaevasin end maa sisse, et iga hinnaga saavutada siiajäämist. Oma käega 1944. a. suvel ehitatud kaevikust lahinguolukorras vastu läinud Punaarmeele, ma kirjutasin 1944. a. sügisel esimese kirjutise fašistlikust koonduslaagrist „Õuduste aed" („Uus Postimees", nr. 11). Purustatud ja põletatud Tartus ilmus oktoobris 1944. a. „Uues Postimehes" loosungi kohal mu luuletus „Nüüd jälle tulevad kõik elurõõmud" (nr. 26). Sellele järgnes rida teisi värsse ja kirjutisi, milles esmakordselt mu sulg on optimistlik („Võitjate saabumine", „Maailmaõunake teind pöörangu taas", „See oli võitja-rahva hääl", „Linn-fööniks" jt.). Kirjutasin seni, kuni kestsid võitlused — ja ma ei usu, et keegi normaalne inimene, kes on jälginud minu elu lähemalt, võiks kahelda mu siiruses.

Vahest mõnd seltsimeest eksitab, miks ma ei kirjuta praegu värsse. Seletus on õige lihtne. Viiekümneaastane on muutunud enesekriitilisemaks kui oli noormees, ära tunnud oma lüüristumistarve reaktiivset laadi ja ande piiratud ulatust. Tohutud füüsilised ja psüühilised vintsutused fašistlike massimõrvarite koonduslaagris, kus ma muu seas pidin läbi põdema ka raske keskkõrvapõletiku üsna ebainimlikes tingimustes, viletsad näljapäevad tagaaetud looma positsioonis okupatsiooniaja lõpuni, kõik see hävitas suurel määral mu tervise ja vähendas mu vastupanu- ja töövõimet. Alternatiivis: kas olla keskpärane värsimeister või eesrindlik kirjanduseõpetaja — ei ole valik raske.

Lüürika harrastamine nooremas eas oli mul selleks ventiiliks, mille kaudu püüdsin kergendada südant mind masendava tunde puhul elu mõttetusest kodanlikus maailmas. 30-dais aastais pöördusin elu mõtte otsimisel selle poole, mida kodanlus pakub filosoofia pähe: neelasin raskendatud väljenduses „metafüüsikat", mis pidi andma vastust „viimseile küsimustele". Sõin end hoolega läbi sellest „tarkuse" pudrumäest ja mulle tundus mõnikord, et ma varsti hakkan taipama selle ibrakadabra tuuma. Mul ei olnud aimu, milline sotsiaalne funktsioon on sellel kodanluse suitsukattel. Hakkasin ise varsti katsetama elu filosoofilise lahtija tagasimõtestamisega, hakkasin kirjutama marginaale, mõtisklusi, omamoodi luuletusi proosas. Esimene valimik ilmus 1934. a. „Loomingus" (nr. 1). Sissejuhatuses tähistasin oma „filosofeerimise" laadi, öeldes, et see ei ole ei teadus ega kunst, vaid on ainult diletandi katsetus lüürilise elamuse taustal. Sellepärast nimetasin neid laaste „mõttelooteiks", kirjutamisviisi „eksperimentaalseks filosoofiaks", et alla kriipsutada nende katselist ja juhuslikku laadi.

Tutvusin hoolega kõigi kättesaadavate „filosoofiaega", millega kodanlus ummistas noorsoo ajusid. Marxi ja Engelsi pöördeline õpetus vaigiti neis igatahes olematuks. Materialismi iseloomustati kui erivaatekohta metafüüsika (!) ajaloos. Tantsitati tühje mõisteid nagu „nii-olu", „iimum", „hobusus", „entelehhia", eriti aga puusnikke „aeg" ja „ruum". Selle koliga ei saanud edasi. Igatahes realiteet muutus (sellise instrumentaariumiga!) seletamatuks. Sõitsin Lääne-Euroopasse, kuulasin sealseid „kuulsusi" isiklikult. See desorienteeris mind lõplikult, kuid ma ei märganudki seda. Kodanlik filosoofia on peen mõistuse-giljotiin, mis lõikab inimese pea maha nii osavasti, et ta seda ise ei märkagi. On ju selle ülesandeks juhtida mõtted reaalsusest ära nn. metafüüsika nõiaringi. Kodumaale tulin tagasi nagu Vladimir Lenski, kel „olid Saksast uduaated ja tarkusviljad kaasa tood".

Nüüd hakkasin prooviks ka ise kirjutama „filosoofilisi" artikleid. Nii sündisid mu artiklid „Elu mõttest" ja „Viimseist seikadest".

Mis jääb neist artiklitest? Kurb kogemus ummikust, millesse sattub üksik indiviid, kes andub humanistlikele otsinguile kodanlikus ühiskonnas.

Kodanliku korra hundimoraali iseloomustamisel olen neiski **paiguti** leidnud tabavaid kujundeid, kuid pääsetee otsimine sellest „mõrvarlikust maailmast" mingisuguses abstraktses „hääduses" oli naiivne ja ei saanudki olla teisiti, sest purjetasin ulgumerel ilma kompassita.

Selle leidsin alles esimesel nõukogudeaastal marksismi-leninismi õpetuses.

Kui mu siiras sisetunne ei luba mul näkku sülitada oma noorusea värssidele, kui isoleeritud kehvikharitlase traagika inimlikule dokumendile, siis kogu seda „filosoofiat" ma vihkan ja viskan ta paberikorvi. Filosoofia, millel puudub dialektilise materialismi alus, ei saa kanda mingisugust kasulikku vilja. Nii ka minu katsed asetada keskaegse jumaluse asemele mõni uus „headuse üldnimetaja" tuleb kõrvale heita naiivsetena.

Näiteks kaldusin kord naiivselt uskuma mingisuguste esoteeriliste, s. o. salatarkuste olemasolu, milline vaade pärineb vanast idealistlikust filosoofiast

(järgneb 4. lk.)

Idealismi nõiaringist – marksistliku selguseni

(järg)

(Pythagoras) ja levines kõiksugu usulahkudes (Tiibeti mahayana, Danilo Filippovitš, prantsuse algeline materialist Lacombe jt.). See müstiline mürk nakatas mindki 30-dais aastais ja nii luuletasin 1937. a. „Akadeemias" mõne killu „viimseist seikadest" ja „esoteerilisest tõest", mis marksistliku meetodi läbi teritatud pilgule paljastub reaalsuse mõistmist segavaks illusiooniks. Oma ajutisele mürgideliiriumile kodanliku vaimuikke all saan tagasi vaadata vaid kibedaima kahetsustundega.

Pöördepunktiks minu elumõtte otsinguis sai mu tutvumine „ÜK(b)P ajaloo lühikursusega" septembris 1940. Avaldasin siis oma elamused 1940. a. „Postimehe" nr. 262 artiklis „Mõtteid partei ajaloo lühikursust lugedes", mis teistkordselt trükiti 1940. a. „Viisnurgas" (nr. 5). See ei ole tavaline artikkel, vaid kokkuvõte mu elumõtestamise otsinguile. See artikkel levis nii paljuis kümneis tuhandeis eksemplares ja peaks olema me üliõpilastele kättesaadavam kui mu paarikümne aasta eest pisitiraažilise kolka-ajakirja kirstus talletatud koitunud mõttekillud. Sellepärast piirdun ainult paari meeldetuletava tsitaadiga („Viisnurk", 1940, lk. 447): „Mõtlen kurbusega, et kogu mu arenemine oleks läinud teisiti, kui sellised raamatud oleksid kätte sattunud varem — kõigi nende mürgitavate ja ajusid sõlmiköitvate keerutuste asemel, millega kodanlikud ülikoolid meid toitsid filosoofia pähe... ÜK(b)P ajaloo lühikursus — see maailmaajaloo suurim kangelasraamat — mille kollektiivseks kangelaseks on töörahvas ja teda võidule juhtinud partei — võib saada ka kapitalistliku korra all kasvanud ja idealistlikust filosoofiast viimse hingerakukeseni mürgitatud inimesele tõeliseks pöördepunktiks ta elus, mõtlemises ja kannatuses".

Samas „Viisnurgas" ilmus ka mu **luule** ümberhinnang „Petetud generatsioon II" (lk. 443—446), milles on samuti toonitatud idealistliku maailmavaate kahjulik mõju:

„Meid lollitas idealistlik usk,
igas naises nägime inglit.
Kuid valla ei lasknud meid
umbne tusk,
kust pääsu ei olnud mingit."

Tähistanud „petetud generatsiooni" arengukäigu ja konstateerinud, et „nii kasvas meist irdne haritlaskond, nagu sügiseks kasvab ädal", paljastasin ka põhjuse:

„Meil puudus veel valgutav
teadusvälk,
dialektika haarav selgus."

Sellest ajast peale ma pole ka enam tagasi pööranud „lüürilis-filosoofilisele" eksiteele, millele mõtlen praegu nagu mees oma lapseea kepphobusele.

Sisseelamine nõukogulikku elutundesse toob kaasa küpsemise. See on sootu uus aste arengus, millelt iga endine, eelteaduslik aspekt tundub alaealisena. Sellisena tunduvad mulle ka mu filosoofilis-lüürilised katsetused ja ma ei taha jätta kellelegi kübetki kahtlust, et ma mõistan hukka iga idealistliku filosoofia, loomulikult ka kõik oma sellekohased katsetused.

Hirmus on mõelda sellele tühijooksule, meenutada neid otsekui röövitud aastaid, ebaproduktiivselt raisatud elu. Ainult nõukogude kord andis mulle võimaluse rakendada oma jõud reaalsusse, ainult Nõukogude Eestis leidsin inimväärse tegevuse ja mõtestatud elu.

Mitte enam müstika, vaid reaalsus ja maailma ümberloov leninism seisavad nüüd mu teadvuse tulipunktis. Tahan oma elu ja jõu pühendada töö le inimestega, kes ehitavad paremat, progressiivset maailma — kommunismi. Nõukogude võim avas töörahvale kõik teed haridusele ja ka meie Tartu Riiklik Ülikool on saanud progressiivse hariduse lätteks. Kui kodanlikus Eestis õppimisvõimalused olid reserveeritud peamiselt jõukatele, õpetamisõigus aga sõltus vilistlaskogude suhendamistest, siis nüüd teadus sai tõeliselt rahvalikuks.

Tean, et meil on veel palju raskusi võita. Tean sedagi, et meil kõigil on kanda raske igandite koorem. Meid eksitavad veel nii idealistliku filosoofia pettetuled kui ka meile külge poogitud „läänetsentrism". Sageli me ei tea, kes on kes, sageli me ei näe selgesti rindejoontki. Provintsliku argipäeva keerdkäikudes pole igakord selgesti nähtav nõukogude inimeste võimas monoliitne ühisfront. Kuid me teeme järjest vähem vigu, ja me eesmärk on reaalne ning õilis, see on peaasi.

Ka noorsool on omad raskused, mida ma väga hästi mõistan. Kuid mõelge kord, milline vahe on teie elu perspektiivides, võrreldes „petetud generatsiooniga"! Teil ei tule tuupida keskaja kulunud pseudotarkusi, mille müürist pidi end asjatult läbi närima minu generatsioon. Teist ei kasvatata „liigseid inimesi", vaid „hinge insenere" — oma suure rahva õpetajaid. Teie ees on avar tee loovasse ellu, teil tarvitseb ainult edasi minna. Selleks jõudu noortele seltsimeestele ühe endise tuuletallaja poolt ta viiekümnenda eluaasta künniselt!

V. Adams

Meie ülikoolist

Ettevalmistustest ÜLKNÜ XI kongressi tähistamiseks

24. veebruaril k. a. algab ÜLKNÜ XI kongress. Seda võtavad kogu Nõukogude Liidu noored vastu parimate saavutustega oma töös. Ka meie ülikooli pere tähistab seda päeva koos kogu nõukogude noorsooga. Nii on käesolev eksamisessioon pühendatud ÜLKNÜ XI kongressi auks, toimudes loosungi all: „Kõik eksamid hindeile „hea" ja „väga hea"!". Kongressi auks on pühendatud ka käesoleval aastal toimuv II üliõpilaste teaduslik konverents. Selle kõrval toimub aga ülikoolis terve rida üritusi, millele me seoses ÜLKNÜ XI kongressiga omistame erilist tähelepanu. Nii viime talvise suusakrossi ÜLKNÜ XI kongressi auks läbi maksimaalse osavõtjate arvuga. Ka ettevalmistus kunstilise isetegevuse ülevaatuseks peab toimuma kongressi tähe all. Kongressi märgime ära ka selliste suurte isetegevuslike üritustega, nagu seda on Tartu ja Kaunase Riiklike Ülikoolide vaheline isetegevusõhtu ja 23. veebruaril toimuv traditsiooniline demobiliseeritud sõjameeste õhtu. Kongressi algusega langeb kokku ka ülikooli luuletuste ja lühinäidendite võistluse lõpp. On vajalik, et osavõtt sellest oleks eriti arvukas ja kõrgetasemeline. Igal noorel tuleks õppevaheajal läbi töötada noorsoole pühendatud teosed nagu Fadejevi „Noor Kaardivägi", Birjukovi „Kajakas", Polevoi „Jutustus tõelisest inimesest" jt.

Nende üritustega läheb TRÜ üliõpilaspere vastu ÜLKNÜ XI kongressile. Iga üliõpilane püüab anda selles oma parima, teades et ta on osake sellest suurest nõukogude noorsoo perest, kes tähistab seda noorsoo tähtsat sündmust.

Eksamite esialgseid tulemusi Metsandusteaduskonnas . . .

Metsandusteaduskonna üliõpilastel oli käesoleval eksamisessioonil kogusummas sooritada 843 eksamit, millest kahe nädalaga on sooritatud 420 eksamit. Seega kujuneb eksamisessiooni viimane nädal kõige pingelisemaks. Kuigi eksamite kogusummast on kahe nädala jooksul sooritatud vaid 50%, on paljud eesrindikud üliõpilased juba kõik plaanis ette nähtud eksamid sooritanud, nagu metsamajanduse osakonna I kursuse üliõpilased Lui Tõnne, Kalju Aaloe, Lembit Haabjärv, Talis Klimberg ja Heino Pihlapuu, neist üliõpilane Tõnne on kõik eksamid sooritanud hindeile „väga hea" ja teised nimetatud üliõpilased heade ja väga heade hinnetega. Kursuste järgi on eksamite plaani täitmises esikohal metsatööstuse osakonna I kursus, kus ette nähtud eksameist on sooritatud 58%.

Kõige paremate hinnetega on eksamid sooritanud metsamajanduse osakonna IV kursuse üliõpilased, kes vanem-õpetaja K. Veermetsa juures on puidutehnoloogias saavutanud keskmise hinde 4,87. Eriti häid vastuseid andsid üliõpilased Olev Ott, Asta Kaur ja Heino Teder. Neljanda kursuse üliõpilased lõpetavad ülikooli plaanikohaselt käesoleval aastal ja senise töö järgi võib loota, et nad sellega edukalt toime tulevad.

Eksamite sooritamist on takistanud dots. N. Olli haigestumine ja kohakaasluse alusel töötava vanem-õpetaja B. Saimre kiirkomandeerimine.

Üliõpilased suhtuvad eksamitesse täie tõsidusega. Kõigi teaduskonna kateedrite poolt korraldatud eksamite-eelseist konsultatsioonidest võtavad üliõpilased rohkelt osa, et õppejõududega läbi arutada selgitustvajavad küsimused õppeprogrammides ja luua eeldused õigete vastuste andmiseks kõigile eksamitel esitatud küsimustele.

Eksamite sooritamise kord seletati üliõpilastele kursuste šefdendite poolt enne eksamisessiooni algust ja üliõpilased sooritavad eksameid plaanikohaselt. Kuid kahjuks leidub ka üliõpilasi, kes ei taha alluda distsipliinile, niisuguste hulka kuulub II kursuse üliõpilane A. Palu, kes lasi eksamitähtaja mööda minna ja püüdis hiljem omavoliliselt dots. Pihele juurde eksamile pääseda. Ka üliõpilased Heljo Hansen, Arved Laas, Hans Tullus ja mõned teised ei ole tähtpäevadel eksamitele ilmunud, mis näitab nende üliõpilaste mitte küllalt vastutustundlikku suhtumist õppetöösse.

Eksamisessioon jätkub pingelises hoos ja juba lähematel päevadel saab teha kokkuvõtteid sellest, missuguste tulemustega on möödunud semestril töötanud Metsandusteaduskonna üliõpilased ja õppejõud.

A. Karu,
üldmetsateaduse kateedri juhataja.

. . . Õigusteaduskonnas . . .

Talvine eksamisessioon on lähenemas lõpule. Üliõpilased on enamuses näidanud sügissemestri õppetöö tulemusi väga tublide saavutustega, eriti aga väga heade ja heade hinnete protsendi suurenemisega. Aga on ilmnenud ka tõsiseid puudusi ja lünki, kus tuleb teha veel kõik selleks, et ettetulnud nurjumisi parandada.

Õigusteaduskonnas on eksamisessiooni teise nädala lõpuks (s. o. 15. jaanuarini) selgunud juba terve rida „läbikukkumisi".

Kaks mitterahuldavat hinnet omavad III kursusel L. Kari ja II kursusel V. Saarne. Üks mitterahuldav hinne on III kursuse üliõpilastel K. Kalkunil, V. Moksil, V. Pilistel, T. Sikkaril ja G. Meimrel; II kursuse üliõpilastel H. Nahkuril, Õ. Redelil, E. Saagil ja K. Indrel ning I kursuse üliõpilastel L. Albinel, E. Miksil, V. Reinholdil, A. Väikesel ja H. Malmsenil.

„Komistuskiviks" osutus nendest üheksale kohtukorraldus, neljale vene keel, kolmele haldusõigus jm.

Õppedistsipliini on eksamile mitteilmumisega jämedalt rikkunud III kursuse üliõpilane M. Vaan ja I kursuse üliõpilane A. Väärsi.

Nendel üliõpilastel tuleb teha kõige tõsisemaid pingutusi, et kõige kiiremas korras likvideerida sellise ebasüstemaatilise õppimise ja õppetöösse kergemeelse suhtumise resultaadid. Ühtlasi innustagu need hoiatavad näited kõiki veelgi hoolikamale eksamitele ettevalmistumisele, et vältida selliseid „avariisid".

E. Kirsimägi,
Oigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

. . . ja Ajaloo-keeleteaduskonnas

8. jaanuaril toimus ajaloolaste eksam arhiivinduses. Eksamile ilmuti sajaprotsendiliselt ning ettevalmistus eksamiks oli olnud põhjalik. Seda tõendavad ka eksamitulemused: 16 hinde hulgas oli 9 „väga head", 5 „head" ja ainult 2 „rahuldavat" hinnet.

Eksamineerija sm. Kenkmaa ütles pärast eksamit: „Eksamitulemustega olen rahul — need osutusid headeks. Eriti tõstan esile sm. Harald Saarniitu, kes ei ole kordagi minu loenguilt puudunud. Ta oli materjali hästi omandanud, teades seda sisuliselt ning osates teda siduda ajaloo üksiksündmustega. Laitmatult vastasid ka teised „väga hea" hinde saanud üliõpilased nagu Rein Kivisalu, Juhan Kahk jt.".

K. Siilivask

* * *

Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursusel on käesoleval eksamisessioonil sooritada 4 eksamit üldaineis, mis kõik on üsna ulatuslikud. Üliõpilased on nende sooritamisele asunud täie tõsidusega, mida näitavad ka esimesed resultaadid. Nii näiteks vastasid esimesel eksamipäeval poliitilises ökonoomias hindele „väga hea" üliõpilased F. Lõpp, V. Voogla, V. Kukk, V. Pino, H. Lanno, H. Siimisker jt. Dialektilises ja ajaloolises materialismis said hinde „väga hea" üliõpilased H. Sääri, E. Süva, V. Noorkõiv, V. Saage jt.

Soovina dekanaadile edaspidise eksamiplaani koostamiseks tuleks esitada seda, et sessiooni esimestele ja viimastele päevadele antaks võimalikult enam tähtpäevi igas aines, et ära hoida ülekoormust. Tänavuse plaani kohaselt sai esmakordselt eksameid sooritada järgmistel päevadel: poliitilises ökonoomias 4. jaanuaril, dialektilises ja ajaloolises materialismis 7. jaanuaril, Nõukogude Liidu rahvaste ajaloos 8. jaanuaril ja üldkirjanduses 11. jaanuaril. Selline plaan tingis kuhjumise poliitilise ökonoomia ning dialektilise ja ajaloolise materialismi eksamite esimestel tähtpäevadel. Paratamatult ei olnud kõigil võimalik neil päevil eksamit teha ja sellega sessioon praktiliselt lühenes üliõpilase seisukohalt, sest kahe aine paralleelne õppimine ei anna tavaliselt efektiivseid tulemusi. Loodame, et dekanaat meile edaspidi selles suhtes saab vastu tulla.

E. Vääri,
Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Kiri toimetusele

Mina olen aktivist. Mul on tegemist õige mitmes organisatsioonis. Kui minule pandi need ühiskondlikud kohustused, siis ma mõtlesin: „Kogemusi on mul küll vähevõitu, ent küllap tuleme kuidagi toime... On ju ülikoolis olemas ametiühingukomitee, ÜTÜ nõukogu ja teised juhtivad organid, igaüks oma 10—15 liikmega. Kui kerkib raskeid küsimusi, siis nendelt organitelt peaks alati abi ja juhiseid saama..."

Tõsi, neid küsimusi on aja jooksul kuhjunud isegi väga palju. Aga minu lootus neist kõrgemate organite töötajate abiga võitu saada on küll osutunud naiivseks. Mispärast? Kuulake!

Esmaspäev on mul võrdlemisi vaba päev. Sellepärast kasutan esmaspäeva tihtipeale igasugusteks asjaõiendusteks, mis on seoses mu ühiskondlike kohustustega. Niisugune kava oli mul koostatud ka esmaspäevaks, 3. jaanuariks. Kirjutasin paberilehele mitukümmend küsimust, mida selle päeva jooksul oli tarvis lahendada ja läksin Üliõpilaste Ametiühingu komiteesse. Komitee esimehe kabineti uksel seisis üks silt ja see rõõmustas mind väga. Tegemist oli nimelt Üliõpilaste Ametiühingu komitee liikmete kõnetundide plaaniga, mida uurides selgus niisugune rõõmustav tõsiasi, et mul oli ühe päevaga võimalik rääkida kõigi inimestega, kes mind aidata võiksid. Kella 11—12 oli ette nähtud kultuurikomisjoni liikme sm. Ranna kõnetund, kuna kella 14—15 pidid komitees viibima komitee esimees sm. Laasik, laekur sm. Pärn ja varustuskomisjoni esimees sm. Rimmel.

Et kell oli alles kümme, siis veetsin tund aega klubis ja pöördusin täpselt kella 11-ks komiteesse tagasi. „Ei," öeldi mulle, „sm. Rand ei ole veel tulnud. Oodake pisut!" Ootasingi: kümme minutit, kakskümmend, pool tundi, aga sm. Rand ei ilmunud ikka veel. Ootasin kella 12-ni, aga kes tulemata jäi, see oli sm. Rand. Pettununa ja pahasena pidin lahkuma.

Kella 14—15 istusin jälle ametiühingukomitees ja ootasin sm. Laasikut, Pärna ja Rimmelit, kes samuti ei tulnud. Seekord lahkusin juba päris vihasena.

Need asjaolud üksi poleks mind veel sundinud kirjutama käesolevaid ridu. Aga asi seisneb selles, et selliseid fakte on veel palju enam. Üliõpilaste Teadusliku Ühingu tööruum üliõpilasmajas on alatasa suletud. Ja ka komsomolikomitees pole asjad päris korras. Oli nimelt niisugune lugu. Tuli minu juurde sõber ühest Tartu keskkoolist, ja palus, et aitaksin tal leida ülikooli komsomolikomitee liiget, kes korraldab sideme pidamist koolidega. Teadsin, et see isik on sm. Hiir ja et tema kõnetunnid on reedeti kella 15—17-ni. Mitu nädalat käisime sel ajal komsomolikomitees, aga sm. Hiirt näha meil ikkagi ei õnnestunud.

Enda ja kõigi teiste üliõpilaste-aktivistide nimel, kes kaotavad rohkesti oma väärtuslikku aega, oodates asjata igasuguste komiteede liikmeid nende kõnetundide ajal ja kes selletõttu on hädas oma tööalaste kohustuste täitmisega, küsin ma: milleks niisugune narritamine? Kuidas mõistate teie, juhtivad seltsimehed, töödistsipliini ja sellest kinnipidamise vajalikkust?

A. Mait

TOIMETUSE TEADAANNE

„TR Ülikooli" toimetus teatab lehe lugejaile ja kirjasaatjaile, et talvisel õppetöö vaheajal leht ei ilmu. „TR Ülikooli" järgmine number ilmub 11. veebr. k. a.

Kaastööd selleks numbriks palutakse lasta toimetuse kirjakasti (peahoone komand. ruumis) hiljemalt 8. veebr. 1949. a.

Vastutav toimetaja E. L. Mikkelsaar

MB 00108 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 123

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 4(10) Reedel, 11. veebruaril 1949. a. II aastakäik

ÜLKNÜ XI kongressi eel

24. veebruaril 1949. a. algab ÜLKNÜ XI kongress. Seda päeva võtab kogu Nõukogudemaa noorsugu vastu uute saavutustega oma töös. Ettevalmistus ÜLKNÜ XI kongressiks peab toimuma noorsoo kommunismi vaimus kasvatamise ideelis-poliitilise taseme tõusu tähe all ja kujunema kogu komsomoliorganisatsiooni ning organiseerimata noorsoo koondumise demonstratsiooniks bolševike partei ümber. TRÜ kommunistlike noorte organisatsioonil koos rektoraadi, dekanaatide ja kateedritega tuleb otsustavalt tõsta üliõpilaskonna ideelis-poliitilise kasvatuse taset. Ettevalmistus ÜLKNÜ XI kongressiks peab kujunema TRÜ üliõpilaskonna kasvatamises tõsiseks pöördemomendiks.

ELKNÜ IV kongress märkis ära terve rea tõsiseid puudusi TRÜ komsomoli-organisatsiooni töös. Esineb veel bürokraatlikku tööstiili, eraldutakse oma organisatsioonilises töös noorte laiadest massidest ja omistatakse vähe tähelepanu ideoloogilise töö küsimustele. TRÜ komsomoli-organisatsiooni komiteel ja algorganisatsioonide büroodel tuleb tõsiselt ja kiirelt asuda nende puuduste kõrvaldamisele. Organisatsiooni juhtimine peab muutuma konkreetseks, organisatsioon peab olema iga kommunistliku noore tegelikuks kasvatajaks. Laiemalt tuleb organiseerida lahtisi koosolekuid, vaidlusõhtuid ja teisi sellelaadseid üritusi. Lahtiste koosolekute korraldamisel ei tohi esineda selliseid nähteid nagu Loomaarstiteaduskonna algorganisatsioonis, kus lahtine koosolek ära jäi, või Kehakultuuriteaduskonnas, kus algorganisatsiooni lahtine koosolek kujunes tavaliseks kinniseks koosolekuks. Ajalooteaduskonnas oli koosolekust osavõtt samuti vähene. Ka õppeedukuse tõstmise küsimusele tuleb pöörata suuremat tähelepanu, eriti aga Loodus-matemaatika-, Metsandus- ja Loomaarstiteaduskonna algorganisatsioonidel.

Hiljuti arutas TRÜ Õpetatud Nõukogu ÜLKNÜ XI kongressi tähistamise küsimust. Õpetatud Nõukogu leidis, et side kommunistlike noorte ja dekanaatide ning üksikute õppejõudude vahel on nõrk. Selle tiheda sidame olemasolu on aga õppeedukuse ja -distsipliini tõstmiseks äärmiselt vajalik. Samuti leidis Õpetatud Nõukogu olevat vajaliku, et komsomoli-algorganisatsioonid koos dekanaatidega organiseeriksid vaidlusõhtuid aktuaalsetel teemadel. Esmajärjekorras aga tuleb ÜLKNÜ XI kongressi tähistamiseks marksismi-leninismi kateedri abiga organiseerida teoreetiline konverents teemal „Lenini kõne Ülevenemaalise Kommunistliku Noorsooühingu III kongressil".

Samas otsuses otsustas Õpetatud Nõukogu pühendada TRÜ ÜTÜ II teaduslik konverents ÜLKNÜ XI kongressi auks. Ka auhinnatööde kõrgem auhind nimetatakse ÜLKNÜ XI kongressi nimeliseks auhinnaks. On aga vaja kindlustada, et konverentsi ja auhinnatööde ettevalmistamine toimuks kõrge poliitilise teadlikkuse tasemel ja osavõtt nendest üritustest oleks ulatuslik ja populaarne kogu üliõpilaskonna hulgas.

ÜLKNÜ XI kongressi auks toimub ka TRÜ kunstilise isetegevuse ülevaatus. Selle ettevalmistamises on häid tagajärgi saavutanud ainult Kehakultuuriteaduskond, tänu dekaani sm. Kudu energilisele juhtimisele. Ka teised teaduskonnad peavad jõudma selleni, et teaduskondade kunstilise isetegevuse ülevaatusi oleks võimalik läbi viia juba märtsikuul. Eriti suuri pingutusi tuleb selleks teha Õigus-, Loomaarsti- ja Põllumajandusteaduskonnal, kus kursuse- ja teaduskonnaõhtuid arvestades kunstilise isetegevuse organiseerimine on madalal tasemel.

ÜLKNÜ XI kongressi võtab TR Ülikooli üliõpilaspere ja eelkõige meie noorte avangard — Kommunistlik Noorsooühing — vastu ka terve rea üritustega kehakultuuri alal. Edasi viiakse läbi kirjanduslikud võistlused, rida isetegevuslikke üritusi jne.

Selle tähtpäeva tähistamisest peab iga noor osa võtma, ainult siis muutub väljatöötatud ürituste plaan eluliseks ja täidab oma suure ja tähelepanuväärse ülesande. Ainult siis läheb Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaspere koos kogu Nõukogudemaa noorsooga väärikalt vastu leninlik-stalinliku komsomoli XI kongressile, võttes seda ajaloolist sündmust vastu suure poliitilise ja tööalase tõusu tähe all.

Tartu Riikliku Ülikooli Õpetatud Nõukogu ees kaitsti kandidaadiväitekirju

Tartu Riikliku Ülikooli Õpetatud Nõukogu avalikul koosolekul toimus hiljuti kahe kandidaadiväitekirja kaitsmine. Esimesena esines kaitsjana Tallinna Polütehnilise Instituudi vanem-õpetaja Kalev Ratassepp väitekirjaga „Statistiliste põhisuuruste mehhaniseeritud arvutamine", temale oponeerisid ametlike oponentidena füüsika-matemaatika teaduste kandidaat H. Keres ja füüsika-matemaatikateaduste doktor prof. H. Jaakson. Sm. K. Ratassepp kaitses edukalt nimetatud väitekirja ja temale anti Õpetatud Nõukogu poolt füüsika-matemaatikateaduste kandidaadi teaduslik kraad.

Teisena kaitses väitekirja „Lüpsikarja söötmine ja piima tootmine rohke põhi- ja vähese jõusöödaga" ENSV TA Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudi Loomasöötmis- ja Söödatootmissektori noorem teaduslik kaastööline Artur Vask.

Oponentidena esinesid põllumajandusteaduste kandidaat dots. A. Muuga ja põllumajandusteaduste doktor E. Liik. Praktiku seisukohalt esines väitekirja kohta sõnavõtuga ENSV Põllumajandusministeeriumi esindaja agronoom H. Polna. Sm. A. Vask kaitses samuti hästi oma väitekirja ja temale anti TRÜ Õpetatud Nõukogu poolt põllumajandusteaduste kandidaadi teaduslik kraad. Mõlemate väitekirjade teemad tunnistati tähtsaiks rahvamajanduse ja praktilise elu seisukohalt.

I. Maaroos,
TRÜ teaduslik sekretär.

Uute saavutuste eest õppe- ja teaduslikus töös

Prof. A. KOORT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor.

Nõukogude Liidu kõrgem kool neljandal sõjajärgsel õppeaastal, tänu partei ja valitsuse igapäevasele hoolitsusele ületab paljude otsustavate näitajate poolest sõjaeelse taseme. Nõukogude Liidu kõrgemate õppeasutiste üliõpilaste arv 1948. aastal oli 26% võrra suurem 1940. aasta arvust. Esimesele kursusele võeti vastu 188 000 üliõpilast s. o. 16% rohkem kui 1940. aastal. Üliõpilaste arv kõrgemates õppeasutistes 1948. aastal ületab arvu, mis oli ette nähtud käesoleva viisaastaku lõpuks, ta ületab samuti üliõpilaste arvu kõigis Euroopa maades kokku.

Sellest, kuidas neid sadu tuhandeid eriteadlasi kasvatatakse, millised teadmised nad omandavad, kuivõrd kindlalt nad omandavad marksistlik-leninliku teadusliku maailmavaate, sellest sõltub nende oskus ja võime täita neile usaldatud riiklikku ülesannet, organiseerida nõukogude rahva hulki võitlusele kommunistliku ühiskonna ülesehitamise suurte ajalooliste ülesannete täitmiseks.

Milliste tulemustega lõppes meie ülikoolis talvine eksamisessioon?

Eksamisessiooni alguseks Tartu Riiklikus Ülikoolis immatrikuleeritud 2718 üliõpilase kohta tuli plaanikohaselt 6928 eksamit (1947/48. õ./a. talvisel eksamisessioonil 2275 üliõpilase kohta 6275 eksamit). Eksamisessiooni kestel õiendati samuti 6928 eksamit (1947/48. õ./a. talvisel sessioonil 6017 eksamit ehk 95,8%). Õiendatud eksamitest olid hindega (sulgudes 1947/48. õ./a. talvise eksamisessiooni andmed): „väga hea" 51,03% (39,2%), „hea" 31,0% (28,0%), „rahuldav" 17,2% (29,7%, „mitterahuldav" 0,8% (3,1%).

Kõige enam saadi väga häid hindeid Ajaloo-keeleteaduskonnas — 63,6%, kõige vähem Loomaarstiteaduskonnas — 37,1%. Kõige enam häid hindeid saadi Põllumajandusteaduskonnas — 33,7%, kõige enam rahuldavaid hindeid Loomaarstiteaduskonnas — 37,1%, kõige enam mitterahuldavaid hindeid Arstiteaduskonnas — 2,0%.

Vene keele alal võeti 1948/49. õppeaasta sügissemestril vastu 2328 arvestust, neist hinnati: „väga hea" 249 ehk 10,8%, „hea" 846 ehk 36,5%, „rahuldav" 1151 ehk 49,6%, „mitterahuldav" 72 ehk 3,1%. Kõige enam väga häid hindeid vene keeles saavutati Ajaloo-keeleteaduskonnas — 19,5%, kõige enam mitterahuldavaid hindeid Loodus-matemaatika teaduskonnas (end. Füüsika-matemaatikateaduskonnas) — 8,0%.

Nende andmete juures paistab silma eriti üks asjaolu. Võrreldes neid eksamite hinnetega möödunud aasta talvesessioonil näeme järsku hüpet hinde „hea" rühmast „väga hea" hinnete rühma: möödunud aastal 39,2%, tänavu 51,03%. Märkimist väärib ka asjaolu, et vene keele (diferentseeritud) arvestuste alal on väga häid hindeid ainult 10,8% ja rahuldavaid hindeid kõige rohkem (49,6%).

Marksismi-leninismi alustes toimusid 1948/49. õppeaasta talvisel eksamisessioonil ainult arvestused. Plaanikohaselt ettenähtud 1409 arvestusest õiendati 1306 arvestust ehk 93,4% arvestuste üldarvust.

Poliitilises ökonoomias oli plaanikohaselt eksameid ja arvestusi 540. Ei ilmunud arvestusele 23, arvestati 335, ei arvestatud 8. 174-st õiendatud eksamist õiendati hindega „väga hea" 111 eksamit ehk 65,5%, hindega „hea" 47 ehk 27,0%, hindega „rahuldav" 16 ehk 7,5%.

Kuid nende arvuliste andmete kõrval ei tohi hetkekski unustada õppetöö kvaliteedi küsimust. Ja see küsimus ei peegeldu igakord ja alati arvulistes andmetes. Ja just õppetöö kvaliteet on see, mille arendamisele, mille järjekindlale tõstmisele peab meie ülikool tähelepanu pöörama praegusel momendil ja edaspidi.

Meie peame olema täiesti teadlikud sellest, et ideelis-poliitilises kasvatuses on esmajärgulise tähtsusega õige õppetöö korraldamine. Ja nimelt ideeliselt ei kasvata mitte ainult ühiskondlikud distsipliinid, vaid eranditult kõik distsipliinid.

Lenin ütles: „Igas koolis on kõige tähtsam — loengute ideelis-poliitiline suund". Kõik õppejõud peavad olema teadlikud sellest, et õppetöö kvaliteedi tõstmisel on paratamatuks eelduseks õppejõudude ideelis-poliitiline enesetäiendamine.

Kuidas toimub see TRÜ õppejõudude juures? TRÜ töötajate kollektiiv on käesolevast õppeaastast haaratud marksismi-leninismi aluste tundmaõppimisele suuremas ulatuses kui varem. Ülikoolis töötavad 16 poliitkooli ja 9 õpiringi partei ajaloo lühikursuse tundmaõppimiseks, mis haaravad üle 700 inimese. Nendes poliitkoolides ja õpiringides töötab valdav enamik õppeabipersonalist ja assistentidest. 32 õppejõudu õpib Marksismi-Leninismi Õhtuülikoolis. 150 õppejõudu töötab iseseisvalt individuaalse tööplaani alusel, kusjuures nad saavad juhendeid ja konsultatsioone vastavatelt õppejõududelt.

Nii on ülikooli partei-algorganisatsiooni juhtimisel kogu kollektiiv asunud ideelis-poliitilisele enesetäiendamisele.

Mis puutub iseseisvalt individuaalse tööplaani järgi õppijatesse, siis peab ütlema, et nende jaoks tuleb regulaarselt ja tihedamalt konsultatsioone ja ka loenguid korraldada tööplaanis esinevate marksismi klassikute teoste tundmaõppimiseks. Ka selles osas on tingimata tarvilik, et meie ühiskonnateaduste kateedreid täiendataks uute õppejõududega.

Nüüd mõni sõna poliitinformatsiooni korraldamisest meie ülikoolis.

TRÜ-s poliitinformatsioonitundide korraldamist tuleb pidada täiesti otstarbekohaseks ja neil on suur kasvatuslik mõju üliõpilastele. Kuid nende tundide otstarbekohasest ja efektiivsest teostusest oleme veel üsna kaugel. Nad kujunevad enamuses vähe elavaks, mõnikord isegi paljaks vormitäitmiseks. Selle nähtuse eest peab tõsiselt hoiatama.

Kuidas tuleb hinnata õppetöö metoodilist taset, õppetöö ideelis-poliitilist taset ja sihikindlust Tartu Riiklikus Ülikoolis? Sellele küsmusele tuleb vastata järgmiselt: õppetöö tase on tõusnud, kuid see tõus on suhteline ja vähene. Enamiku kateedrite töö kannatab parteiliselt võitleva ja ideoloogiliselt tarvilikult teravdatud iseloomu puudumise all. Ja kui kõrvutada meie tegelikku tööd ÜK(b)P Keskkomitee ja KHM kõrgete nõudmistega, siis peab ütlema, et õppetöö ideelis-poliitiline sihikindlus on olulisemaid puudusi meie töös.

Tähtsaks sündmuseks TRÜ elus möödunud semestril oli õppetöö ja teadusliku töö ümberkorraldamine mitšuurinliku bioloogia alustele.

Õppetöö ja teadusliku uurimistöö ümberkorraldamine bioloogiateaduste alal meie ülikoolis, bioloogiateaduste õpetamise rajamine täielikult ja jagamatult eesrindlikule mitšuurinlikule õpetusele nõuab ka veel edaspidi palju tööd rektoraadilt, dekaanidelt ja kateedritelt. Bioloogia diskussioon puudutab kõiki nõukogude teadlasi, millisel alal nad ka ei töötaks, sest nad kõik võitlevad metodoloogiliste aluste õigsuse ja puhtuse eest. Seepärast on ka arusaadav, miks bioloogiateadustest näiliselt eemal seisvad kateedrid on teinud sellest diskussioonist järeldusi. Kuid ühtlasi pole arusaadav, miks mitte kõik kateedrid ühenduses bioloogia diskussiooniga pole kasutanud juhust teravdada võitlust kodanliku ideoloogia vastu, müstikasse ja metafüüsikasse takerduvate, kontseptsioonide vastu.

Tuleb rõhutada, et alanud semestril seisab meie ees ühe tähtsama ülesandena tarvidus tugevdada kõigekülgselt kasvatustööd üliõpilaste hulgas, võitlust buršlike ja teiste kodanlike igandite vastu. Et tõhustada noorte kommunistlikku kasvatust, tahab meie ülikool alanud semestril korraldada üleülikoolilise nõupidamise kommunistliku kasvatuse kohta. Sel nõupidamisel me tahame põhjalikult selgitada kommunistliku kasvatuse ülesandeid meie ülikoolis ja näidata neid kohustusi, mis tulenevad selles töös igale meie kollektiivi liikmele.

Meie töös on veel palju puudusi, mis pidurdavad TR Ülikooli kiiremat edasiliikumist töö kõigi harude avardamise ja süvendamise suunas. Alanud semester peab kujunema murranguliseks ajaks, tähistades senisest suuremaid edusamme õppe- ja teadusliku töö alal. Selle ülesande täitmine nõuab eelkõige kõigi jõudude mobiliseerimist võitlusse ülikoolis tehtava töö ideoloogilise kvaliteedi tõstmise eest. Samuti on tarvis senisest veelgi leppimatult võidelda kõigi esilekerkivate puudustega, terava bolševistliku kriitika ja enesekriitikaga paljastada kodanliku ideoloogia mõjude riismeid töös.

Siis võime olla kindlad, et uus semester kujuneb eelmistest edukamaks ja viljakamaks, et ülikool hakkab paremini täitma oma vastutusrikkaid ülesandeid.

Soovin kogu ülikooli kollektiivile — õppejõududele, teenistujaile, töölistele ja üliõpilastele — parimat edu töös uuel semestril!

TR Ülikooli kollektiiv hääletas üksmeelselt kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt

TR Ülikooli kollektiiv võttis möödunud pühapäeval toimunud rahvakohtute valimistest osa suure aktiivsusega. Suur osa õppejõududest ja üliõpilastest käis hääletamas juba varajastel hommikutundidel.

Ülikooli šeflusaluses valimispunktis nr. 8 olid esimeste valijate hulgas Õigusteaduskonna üliõpilased sm-d Kalits, Alliksoo, Kall, Pulk, Liblik, Heinlaid jt. Õppejõududest käisid varakult hääletamas sm-d Lamp, Loopmann, Raumann, Freimann, Feldbach, Ariste, Kleis, Valdes jt.

„Täie veendumusega anname oma hääle kommunistide ja parteitute stalinliku bloki kandidaatide poolt," oli kõigi valijate ühine otsus.

Agitaatorite tubli töö

Teaduste Akadeemia juures asuvas agitatsioonipunktis töötasid valimiste eel innukalt agitaatoritena vene keele ja lääne filoloogia kateedri ning Õigusteaduskonna aktivistid sm-d Prussakova, Martma, Laurits, Jürgen ja Viira — grupivanema sm. Loopmanni juhtimisel.

Hoolikalt läbiviidud agitatsioonitöö tulemusel käisid rahvakohtute valimiste päeval kõik selle grupi tööpiirkonnas elunevad valijad valimas juba varahommikul. Oma eeskujuliku töö eest valimiste päeval väärib esiletõstmist agitaator sm. Prussakova.

E. Kirsimägi,
Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Õppejõud tegid kokkuvõtteid tööst möödunud semestril

Talvisel õppetöö vaheajal toimus TR Ülikooli aulas Tartu kõrgemate õppeasutiste õppejõudude nõupidamine, millest võttis osa arvukas hulk õppejõude TR Ülikoolist, Tartu Riiklikust Kunstiinstituudist ja Tartu Õpetajate Instituudist. Samuti võtsid koosolekust osa EK(b)P Keskkomitee esindaja sm. Jaanimägi, EK(b)P Tartu Linnakomitee sekretär sm. Leede ja rida esindajaid Tallinna kõrgemaist õppeasutistest.

Nõupidamisel, mille eesmärgiks oli teha kokkuvõtteid tööst möödunud semestril, paljastada kriitika ja enesekriitika abil selles töös esinevaid puudusi ja püstitada ülesandeid uueks semestriks, esines pikema ettekandega TRÜ rektor prof. A. Koort. Prof. Koort analüüsis põhjalikult Tartu kõrgemate õppeasutiste töös tehtud edusamme ja esinevaid puudusi.

Ettekandele järgnesid elavad läbirääkimised, mille käigus võttis sõna 11 inimest.

TRÜ Õigusteaduskonna dekaan sm. E. Talvik märkis, et üheks peamiseks põhjuseks, mis on takistanud õppetöös senisest paremate tulemuste saavutamist, on õpikute puudumine reas tähtsais distsipliinides. Samuti kritiseeris ta poliitilise informatsiooni alal tehtavat tööd, näidates, et selles tuleb senisest rohkem rõhku panna NSV Liidu ja Eesti NSV sisemise ehitustöö küsimustele ja kasvatada üliõpilastes rohkem iseseisva poliitilise mõtlemise oskust. Sm. Talvik märkis ühtlasi, et ideoloogilis-poliitilise täiendamise alal iseseisvalt töötavaile õppejõududele tuleb organiseerida rohkem konsultatsioone eriti dialektilise ja ajaloolise materialismi alal. Metsandusteaduskonna dekaan sm. V. Ritslaid kriipsutas oma sõnavõtus alla, et teaduskonnas on paranenud õppetöö tase pärast bioloogiateaduse olukorra läbiarutamist. Kõik õppejõud täiendavad end erialaste ja poliitiliste teadmiste alal. Kuid selle kõrval näitas ta puudustena selliseid fakte, nagu puudulik kontroll ja üliõpilaste poliitilise informatsiooni puudulik juhtimine, juhendite puudumine mõningate praktiliste tööde osas, õppekirjanduse vähesus jne.

Loodusteadus-matemaatikateaduskonna dekaan prof. A. Vaga ütles, et teaduskond on kriitiliselt läbi arutanud oma senises töös esinenud puudused, õppejõud on aru saanud oma vigadest, mis väljendusid morganistlik-mendelistliku ebateaduse õpetamises, ja püüavad praegu siiralt oma eksimusi tasa teha. Sm. Vaga juhtis tähelepanu sellele, et õppejõudude edukamat teaduslikku ja õppetööd takistab asjaolu, et paljud õppejõud on tugevasti üle koormatud mitme erikursuse üheaegse lugemisega. Käsitledes TRÜ botaanikaaia tööd, märkis sm. Vaga, et botaanikaaeda on tingimata vaja täiendada mitšuurinlikke töömeetodeid iseloomustavate ja NSV Liidu mitšuurinlaste töö tulemusena loodud taimedega.

Arstiteaduskonna dekaani prof. A. Valdese sõnavõtt oli sellel koosolekul üks kriitikarohkemaid. Prof. A. Valdes näitas, et õppetöö senisest veelgi suuremat edukust on takistanud esiteks fakt, et ebaeduka õppetöö pärast üliõpilaste nimekirjast kustutatud inimesi on uuesti ülikooli võetud, oma tööd aga sellised üliõpilased ei ole parandanud, vaid viivad teaduskonna õppeedukuse näitajaid alla. Teiseks ei ole vajalikul määral organiseeritud üliõpilaste teaduslike ringide tööd arstiteaduskonnas. Nii hingitseb hädavaevalt histoloogia-ring (juhataja prof. E. Aunap), välja on surnud patoloogilise füsioloogia ring (dots. K. Kõrge). Kolmandaks, mõned vanad ning kogemustega õppejõud, arstiteaduse doktorid (prof. Bernakoff, prof. Normann jt.) ei õpeta ega kasvata küllaldaselt oma assistente ega hoolitse järelkasvu eest. Rida õppejõude-kateedrijuhatajaid viivitab oma kandidaaditööde lõpuleviimise ja kaitsmisega. Mõned õppejõud võtavad enesele liiga palju ülesandeid väljaspool ülikooli, mis kahjustab nende töö edukust ülikoolis.

Põllumajandusteaduskonna dekaan sm. O. Hallik märkis, et teaduskond on saavutanud edu oma töö ümberkorraldamisel mitšuurinlikele aluseile. Mitšurini päeva läbiviimisele olid rakendatud kõik teaduskonna õppejõud. Kaks õppejõudu on saadetud Moskva täienduskursusele.

Teravalt kritiseeris sm. Hallik tööd TRÜ Raadi õppe- ja katsemajandis ning rõhutas, et selle majandi viimine mitšuurinliku põllumajandusteaduse alusele on esmajärgulise tähtsusega ülesanne.

TRÜ pedagoogikakateedri dots. A. Elango kõneles õppetööst Ajaloo-keeleteaduskonnas. Rida teaduskonna õppejõude on sunnitud pidama üheaegselt loenguid paljudes distsipliinides ega saa seetõttu vajalikul määral kontsentreeruda.

Nõupidamise lõpul sõnavõtnud EK(b)P Keskkomitee esindaja sm. Jaanimägi rõhutas, et nõupidamisel oleks tulnud rohkem tähelepanu pühendada klassivõitluse küsimustele, ulatuslikumalt oleks vaja olnud arendada kriitikat ja enesekriitikat. Sm. Jaanimägi kritiseeris mõningate õppejõudude juures esinevat liberalismi üliõpilaste eksamineerimisel, juhtis tähelepanu sellele, et üliõpilased ei tunne mitte alati vajalikul määral marksismi-leninismi klassikute töid, on omandanud marksistliku teooria alused dogmaatiliselt jne.

Sm. Jaanimägi näitas neid põhiülesandeid, mis seisavad Tartu kõrgemate õppeasutiste õppejõudude ees lähemas tulevikus: järjekindlalt parandada õppetööd ja ideoloogilis-poliitilist kasvatustööd kõigis vormides, võidelda kodanliku ideoloogia igandite vastu jm.

Nõupidamine võttis vastu otsuse Tartu kõrgemate õppeasutiste edasise töö parandamiseks.

OSVALD PALGI

3. veebruaril 1949. a. suri bolševike partei ja töötava rahva ustav poeg, Tartu Riikliku Ülikooli poliitilise ökonoomia kateedri juhataja kt. ning Põllumajandusteaduskonna parteigrupi organisaator seltsimees Osvald Johannese p. PALGI.

Sm. Palgi sündis 1893. a. Mooste vallas Võrumaal. Juba noorukina võtab ta aktiivselt osa töölisliikumisest Tallinnas, Narvas ja Peterburis.

1914. a. asub ta bolševike partei ridadesse. Revolutsioonilise tegevuse pärast tuleb tal korduvalt istuda vanglais.

1917. a. võtab sm. Palgi delegaadina osa bolševike partei VI kongressi tööst.

1918. a. täidab ta Virumaa TRSN Täitevkomitee esimehe vastutusrikkaid kohustusi. Aasta hiljem võitleb sm. Palgi vabatahtlikuna Punaarmee ridades interventide ja valgekaartlaste vastu mitmetel kodusõja rinnetel. Lahingutes saab ta haavata.

Peale kodusõja lõppemist töötab sm. Palgi vastutavail partei- ja nõukogude töö aladel. 1923. a. siirdub ta õppima Moskva Timirjazevi-nim. Põllumajanduse Akadeemiasse, millise lõpetamise järel töötab juhtivatel kohtadel NSVL Põllumajanduse Rahvakomissariaadi allasutistes.

1929.—1941. a. tegeleb sm. Palgi õppejõuna ning teadusliku kaastöölisena mitmetes teaduslikes õppeasutistes nende hulgas ka Moskva Riiklikus Ülikoolis.

Suurest Isamaasõjast võtab sm. Palgi osa ohvitserina, tehes läbi kõik lahingud Eesti Rahvuskorpuse ridades kuni Eesti NSV vabastamiseni saksa fašistlikest okupantidest.

1944. a. alates töötab sm. Palgi EK(b)P Keskkomitee põllumajandusosakonna juhataja asetäitjana.

Alates 1946. a. määratakse ta Tartu Riikliku Ülikooli poliitilise ökonoomia kateedri õppejõuks.

Sm. Palgi pühendas kogu oma elu tööle ja võitlusele sotsialistliku kodumaa hüvangu eest.

Nõukogude valitsus hindas kõrgelt sm. Palgi teeneid sotsialistliku kodumaa ees, autasustades teda Punatähe ordeniga ning medalitega „Võidu eest Saksamaa üle Suures Isamaasõjas 1941—45" ja „Vapra töö eest Suure Isamaasõja ajal 1941—45".

Sügav mälestus bolševike partei ja töötava rahva ustavast pojast, tasakaalukast ning püüdlikust õppejõust, väsimatust ning tähelepanelikust seltsimehest elab ja jääb elama kõigi nende südameis, kes tundsid seltsimees Osvald Palgit.

Koort, Kalju, Lombak, Pint, Taev, Antons, Reiman, Ertis, Paul, Uibo, Tarnik, Vill, Mikkelsaar, Inthal, Korsmik, Vigla, Kaal, Kalits, Sarv, Säärits, Moosberg, Marland, Roots, Izvehova, Auling, Nõu, Ritslaid, Kozak, Herzen.

Sm. Palgi viimselt teekonnalt

Möödunud esmaspäeval kogunes suur hulk TRÜ õppejõude ja üliõpilasi ülikooli aulasse, et avaldada viimast austust surma läbi lahkunud õppejõule sm. Palgile ja saata ta viimsele teekonnale. Leinamiitingul esines kõnega ülikooli rektor prof. A. Koort, kes andis laia ülevaate kadunu viljakast elutööst ja ütles: „Seltsimees Palgi oli tulihingeline bolševik, kelle piiritu ustavus Lenini-Stalini parteile ja kommunismi ülesehitamise üritusele jääb meile kõigile innustavaks eeskujuks." Leinamiitingul kõnelesid veel EK(b)P Tartu Linnakomitee sekretär sm. Leede, Põllumajandusteaduskonna dekaan sm. Hallik ja Õigusteaduskonna partei-grupi organisaator sm. Auling.

Leinamiitingu lõppedes kandsid sm-d Koort, Leede, Lombak jt. orkestri leinahelide saatel sm. Palgi põrmu punase riidega kaetud autole. Leinarong alustas teed läbi linna ülikooli kalmistule, kus sm. Palgi sängitati maamulda.

KINO

Kasvatav ja õpetlik film

Hiljuti linastus Tartus film „Aukohus", mis käsitleb nõukogude patriotismi teaduses ja annab löögi manduva reaktsioonilise kodanliku teaduse ees küürutajaile. See on meie teaduse ja kunsti teravaim päevaprobleem ja annab filmile erakordse väärtuse. Selle filmiga tulevad nõukogude kunstnikud appi teadlastele võitluses reaktsiooniliste, vaenulike vaadete vastu. See film on eriti väärtuslik meie oludes, kuna võitlus kodanliku kultuuripärandi reaktsiooniliste igandite vastu on meil veelgi teravam kui vanemates liiduvabariikides. Seepärast on see film väga õpetlik igale meie õppejõule, igale üliõpilasele.

Küsimuse põhiolemus peitub siin kahe lepitamatu ideoloogia teravas võitluses. Seda võitlust teenib mõlemal pool teadus ja kunst ning selle kandjad — teadlased ja kunstnikud, teenides kas ühiskonna progressi või selle vaenlasi — uue sõja õhutajaid.

Siit tekib filmi konflikt. Arstiteadlane Dobrotvorski töötab teiste nõukogude teadlaste kaasabil välja ülemaailmse tähtsusega leiutise — valuvaigistava preparaadi. Sellest on huvitatud ameerika imperialistid, kes aga tahavad seda rakendada mitte inimkonna õnne, vaid uue sõja huvides. Neil õnnestub Dobrotvorski kaastöölist Lossevit ära osta, kes neile maha sahkerdab uurimuse käsikirja. Ameeriklaste poolt fabritseeritud kiituse õnge langeb ka Dobrotvorski, kes on suurepärane teadlane, kuid halb kodanik. Ta on auahne, egoistlike kalduvustega sulgunud oma isiklikku ellu ja kaotanud poliitilise valvsuse, arusaamise poliitilisest olukorrast. Ta laseb end petta odavast kiitusest ja kodanlikust fraasist, et teadus ei tunne poliitilisi ega geograafilisi piire. Selle kodanliku sõnakõlksu olemuse paljastab erilise jõuga banketistseen filmis, kus on näha, et kodanlikus ühiskonnas ei ole teaduslik leiutis isegi mitte kogu riigi, vaid mõnede firmade, seega imperialistide käsutuses, kelle heaks teadlased on sunnitud töötama.

Kummardumine „puhta teaduse" ja välismaiste teadlaste ees viib niikaugele, et Dobrotvorski laseb Ameerika spioonid „teadlaste" sildi all isegi salajasse ruumi, kus uut preparaati valmistatakse ja kus peituvad ameeriklastele seni teadmata preparaadi tehnilise tootmise saladused. Ainult nõukogude teadlaste kollektiivi valvsus takistab leiutise saladuse sattumist vaenlaste kätte ja säilitab ta tema tõelisele peremehele — nõukogude rahvale.

Siit algab teine põhiprobleem — ausa bolševistliku kriitika rakendamine inimeste kasvatamisel ja väärvaadete kõrvaldamisel. Seltsimeeste karm, kuid õiglane kriitika päästab Dobrotvorski hukkumise äärelt. Film näitab sügava veenvusega, et ainult printsipiaalne, kõiki puudusi paljastav kriitika aitab meil neist üle saada. Filmi vaadates tunnetame, et tõeline sõber ei või jätta paljastamata sõbra nõrkusi ja puudusi, mis edasi arenedes võivad saada hukatuslikuks. Suur tähtsus on ka kolmandal probleemil — suhtumisel kriitikasse. See on eriti mõistetav filmis aukohtu lõpustseenis — inimene lahkub aukohtust kas uuesti sündinuna, või ta jääb kõrvaliseks. TRÜ-s kõlaks see põhimõte veelgi teravamalt — teadlane kas kasvab ümber nõukogude teadlaseks või jääb kõrvale.

Filmi lavastamine, kunstiline kujundamine ja näitlejate mäng on väga hea. Kõik näitlejad esinevad oma osades suurepäraselt, väljendades filmi mõtte suure kunstilise jõuga, mis jätab vaatajasse tõelise realiteedi ja tõe tunnetuse. Seda filmi tuleb lugeda üheks nõukogude kinokunsti suursaavutuseks.

Filmi vaadates meenub endise TRÜ parteiorganisatsiooni sekretäri sm. Preemeti poolt tõstatatud diskussioon ühe TRÜ teadlase-astronoomi teadusliku töö kirjutamise vastu inglise keeles (seda põhjendati enamiku maailma astronoomide inglise keele oskusega). Antud juhul on samuti tegemist kummardumisega lääne manduva kultuuri ees ja nõukogude patriotismi puudumisega, ei mõisteta, et ollakse Nõukogude maa ja teaduse patrioot. Kahjuks on meil küllaltki analoogiaid, küll mõnikord teisendatud kujul. Võtkem kasvõi tihti esinev väljend „ma ei saa aru, miks iga asja seotakse poliitikaga". Selle taga ei peitu tihti mitte ainult naiivsus, vaid klassivaenlase nägu.

Maailm on teravamalt kui kunagi varem käristunud kaheks lepitamatuks leeriks. Ühel pool on uus, humaanne, sotsialistlik ühiskond oma võrdsuse ja rahupoliitikaga, teisel pool kiskjalik imperialism rõhumise, inimvaenulikkuse ja sõja poliitikaga. Teadlased teenivad objektiivselt ühte või teist leeri. Siin ei ole keskteed. Tuleb valida, seltsimehed teadlased!

Niisugune on filmi „Aukohus" finaal.

K. Siilivask,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Mida näitasid eksamisessiooni tulemused

Õppekavade muutmise tõttu osutus tänavune eksamisessioon Loodus - matemaatikateaduskonnas üheks raskemaks. Oli karta, et sessiooni tulemused kujunevad halvemaks kevadsessiooni omadest. Kuid tulemused näitavad, et need kartused olid põhjendamata, sest vaatamata sessiooni raskusele on teaduskonnas saadud hinnete keskmine tõusnud 4,23-lt 4,24-le. 144-st üliõpilasest sooritasid 42 kõik eksamid hindega „väga hea" ja 38 hinnetega „hea" ja „väga hea".

Kuid nende eesrindlike üliõpilaste kõrval leidub veel üksikuid üliõpilasi, kes õppetöösse ei suhtu küllalt tõsiselt. Nii on mehhaanikaosakonna III kursuse üliõpilasel Heino Merritsal üks mitterahuldav eksamihinne ja kaks arvestamata arvestust. Matemaatikaosakonna I kursuse üliõpilasel, kommunistlikul noorel Heino Tuisul on samad tulemused. Fakt, et kommunistlik noor omab võlgnevusi, näitab, et algorganisatsioon pole suutnud oma liikmele avaldada küllaldast kasvatuslikku mõju, pole küllaldase tähelepanuga jälginud ta õppetööd. Üldiselt ei saa öelda, et teaduskonna kommunistlike noorte õppeedukus oleks halb. Nende keskmine hinne on tunduvalt kõrgem teaduskonna keskmisest hindest (vastavalt 4,39 ja 4,24). Algorganisatsiooni 19 liikmest on 9 sooritanud kõik eksamid hindele „väga hea".

Kuid ühelgi kommunistlikul noorel ei tohi esineda mitterahuldavaid hindeid ja seetõttu tuleb Loodus-matemaatikateaduskonna algorganisatsioonil tulevikus enam tähelepanu pöörata õppetöö küsimusele, selgitades juba varakult üksikute üliõpilaste mahajäämise põhjusi.

Eksamisessiooni tulemused näitasid veel kord, et eduka õpingu aluseks on esimesel ja teisel kursusel tehtud töö. Kui neil kursusil loetavad põhiained — matemaatiline analüüs, analüütiline geomeetria jt. on omandatud vaid pealiskaudselt, siis tekivad vanematel kursustel suured, tihti peagu ülepääsmatud raskused. Selle vältimiseks tuleb tulevikus veelgi suuremat rõhku panna nende põhiainete omandamisele ja kasutada ära kõik võimalikud abinõud, et kindlustada üliõpilaste teadmisi neis aineis, mis on aluseks kogu ülikooli kursusele.

Üldkokkuvõttes võib ütelda, et Loodus-matemaatikateaduskonnas on talvine eksamisessioon üldiselt hästi möödunud ja üliõpilased on näidanud oma tahet innukalt õppida, et omandada nõukogude eriteadlasele vajalikke teadmisi.

H. Ehvert,
Loodus-matemaatikateaduskonna III kursuse üliõpilane.

Minevikust ja selle igandeist V. Adamsi ideoloogias

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" 1948. a. 4. numbris tõsteti üles küsimus, mis on seotud meie kirjandusliku pärandi marksistliku ümberhindamise probleemiga. Mainitud ajalehenumbris viidati meie ülikooli õppejõu sm. Valmar Adamsi kodanlusaegse ilukirjandusliku tegevuse dekadentlikule iseloomule ja püstitati nõue, et sm. Adams avalikkuse ees väljendaks oma praeguse kaalutud seisukoha nende teoste suhtes. Nüüd ongi sm. Adams seda teinud. Meie ülikooli ajalehe 1949. a. 3. numbris ilmus tema pikem kirjutis „Idealismi nõiaringist — marksistliku selguseni", mis kujutab endast vastust mainitud kritiseerivale artiklile.

Tuleb tunnistada, et selle sm. Adamsi artikli ilmumisel on teatav tähtsus. Juba asjaolu, et sm. Adams selle kirjutisega lõpetas oma vaikimise ja tegi katset oma kunagise kirjandusliku loomingu ulatuslikumaks kriitiliseks ümberhindamiseks, väärib mõningat tähelepanu. Seda enam, et tema artiklis on mitmeid õigeid seisukohti, mis likvideerivad osa kaksipidimõtlemistest, millised tekivad sm. Adamsi senise ühiskondliku ja kirjandusliku tegevuse jälgijal. Nii jõuab sm. Adams täiesti õigele seisukohale oma filosoofiliste katsetuste suhtes. Öeldes, et „kogu seda filosoofiat ma vihkan ja viskan ta paberikorvi", teeb ta selge lõpparve oma kunagiste filosoofiliste suleharjutustega. Ühtlasi märgib ta õigesti oma „filosoofia" vääras suunas arenemise põhjuse: „Filosoofia, millel puudub dialektilise materialismi alus, ei saa kanda mingisugust kasulikku vilja". Mõningaid õigeid seisukohti võime samas artiklis siin-seal veelgi täheldada.

Ometi on meie ülikooli kollektiiv tõsiselt pettunud sm. Adamsi kirjutises. Igaüks, kes ootas sm. Adamsilt põhjalikku, sügavalt bolševistlikku enesekriitilist seisukohavõttu, lõpetas tema kõnesoleva artikli lugemise rahuldamatuna ja tõsise pahameelega. Nimelt on ilmne, et sm. Adams oma vastuses kriitikale näitab, et ta käesoleva ajani ei ole veel lõplikult vabanenud oma vääratest ideoloogilistest tõekspidamistest. **Oma vanade vaadete säilitamist ja kordamist aga tuleb** — arvestades seda, et me juba pikemat aega oleme elanud nõukogude ühiskonnas — **lugeda tegelikult endiste eksisammude süvendamiseks.**

Milles siis seisnevad sm. Adamsi uued eksisammud, mis avalduvad tema kirjutises „Idealismi nõiaringist — marksistliku selguseni"?

Tunduv osa neist eksimustest väljendab **põhiliselt vääras arusaamises bolševistliku kriitika eesmärkidest ja ülesandeist.** Ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" (nr. 4, 1948. a.) avaldatud artikliga juhiti s e l t s i m e h e l i k u l t tähelepanu sm. Adamsi vigadele ja vääratusile ning tehti talle ettepanek ausalt ja siiralt ümber hinnata oma endised seisukohad. Sellega seoses oligi kasutatud sõna „ootamine", mida V. Adams korduvalt valesti tõlgitseb. Mida aga teeb sm. Adams? Ta on pahane ja solvunud, ta — nagu ta ise tunnistab — peab küsimust algul õigustamatuks, ta arvab kriitikas nägevat katset tema diskrediteerimiseks. Niisugusele seisukohale asunud, kirjutab ta ka põhiliselt väära vastuse. Sm. Adams näeb oma vastuse eesmärki mitte enesekriitikas, oma vigade ausas analüüsimises, vaid enese kaitsemises mingi kujuteldava teotuse eest! Sellest ekslikust orientatsioonist tingitult kaldub sm. Adams küsimusest kõrvale, laskudes oma teenete loetlemisse ja oma ühiskondliku tegevuse ühekülgsesse, kriitikavaesesse ja üksikasjalikku kirjeldamisse. Mitte mõistes bolševistliku kriitika iseloomu lubab sm. Adams endale koguni jämeda kallaletungi bolševistlikule kriitikale. Selliseks tuleb lugeda tema väljendust: „Mu siiras sisetunne ei luba mul n ä k k u s ü l i t a d a (minu sõrendus, O. U.) oma noorusea värssidele". Sm. Adamsil oleks ammugi juba aeg mõista, et bolševistlik enesekriitika ei ole mingisugune näkkusülitamine, vaid oma senise tegevuse asjalik ja õiglane arvustus, milles peituvad töö edasise parandamise eod. Igatahes viib bolševistliku kriitika põhimõtete niisugune jäme moonutamine uutele tõsistele eksimustele, mille tekkimist ja arenemist ka kõnesolevas artiklis võime jälgida.

Edasi tuleb puudutada eelarvamust, millega sm. Adams suhtub Nõukogude Eesti noorsoosse. Ta püüab asja kujutada nii, nagu tänapäeva noorus teaks „vähe mineviku võitlustest" ja nagu ei teaks ta „sageli aimatagi, millistest põrgutest tuli läbi käia eelmisel generatsioonil". Meie tänapäeva noorus, kes innukalt omandab haridust ja innukalt õpib tundma marksistlik-leninlikku õpetust, tutvub oma stuudiumi jooksul põhjalikult meie töötava rahva revolutsioonilise võitlusega ja julma rõhumisega kodanluse poolt.

Suhtudes mõneti vääralt meie noorde generatsiooni, hindab ja iseloomustab sm. Adams valesti ka omaenda põlvkonda. Sm. Adams kirjeldab oma generatsiooni pahatihti kui „petetud generatsiooni", kui „liigsete inimeste" kogu. Tuleb ikkagi silmas pidada, et kodanlus pettis neid, keda petta sai. Sm. Adams pidagu silmas, et peale luuletamise ja kurbusklemise vabaduse, millest ta oma artiklis räägib, jäi temale ja tema kaasaeglastele ikkagi v õ i m a l u s v õ i d e l d a. Kas mitte toosama „petetud generatsioon" ei andnud meile küllaltki tulihingelisi revolutsionääre, kes ka kurnamisrežiimi kõige karmimais tingimusis pidasid võitlust proletariaadi vabaduse ja õnne eest ning viisid ta võidule? Muidugi oli see nii! Ja sellepärast moonutab sm. Adams ajalugu, kui ta püüab end vabandada, rääkides „petetud generatsioonist".

Jätkates sm. Adamsi artikli puuduste vaatlemist, tuleb alla kriipsutada tema lõpuni vildakat suhtumist kogu eesti kirjanduse ajaloolise arenemise küsimustesse. Sm. Adams kujutab asja nii, nagu oleks kõik eesti kirjanikud eranditult dekadendid. Sm. Adams keeldub tunnustamast ka kodanlikul ajal mõnede kirjanike loomingus esinevaid tugevaid progressiivseid tendentse, mis tulenevad, arenenud klassiteadvusest (J. Barbarus jt.). Valmar Adams näeb ainult neid, kes reaktsiooni teenimises olid temast veel innukamad. Ning nende eesti kirjandust häbistavate värsiseppade selja taha varju pugedes hüüab ta julgelt: „Ma ei häbene selle pessimismi ja individualismi pärast ajal, mil paljud puhusid jõudumööda tuult potipõllumeeste veskitele ja hõiskasid entusiastlikus-noorperemehelikus laadis". Milline imelik eneseõigustus! Ja kuidas sobib see loogika reeglitega? Kommunistliku moraali seisukohalt ei saa kunagi end õigustada teiste tegude või käitumisega, vaid peame lähtuma omaenda tegevusest, lähtuma küsimusest: kuidas minu tegevus on kooskõlas proletariaadi huvidega.

Siit veel samm edasi, ja V. Adams tuleb kogu oma luule suhtes ekslikule järeldusele, kuigi varem on n. ö. „poole suuga" üht-teist tema loomingule tehtud etteheiteist õigeks tunnistama pidanud. Lõpphinnang kujuneb Adamsil igatahes niisuguseks: „Mu siiras sisetunne ei luba mul näkku sülitada oma noorusea värssidele kui isoleeritud kehvikharitlase traagika inimlikule dokumendile". Ta leiab, et tema luuletused kujutavad endast vaid „ühe isoleeritud inimese muljepäevikut", milles luuletaja „viskub idealistlikku unistusellu või mänglemisse „kunstijumalaga" ". On lausa hämmastav, kuidas peab sm. Adams võimalikuks mõista hukka oma filosoofiat ja samal ajal kaitsta oma luulet kui sellesama ideoloogia väljendajat. Raske on uskuda (ja Adamsi luulega tutvumine veenab meid selles), et Adamsil ühel ajal võis olla kaks eri ideoloogiat. Väga ebakriitiline on ka Adamsi see seisukoht, mis lubab tal rahule jääda k o g u oma luulega , nägemata selles ainustki tõsist vääratust. Tegelikult me aga näeme, et Adamsi luulega pole asjad kaugeltki nii korras, nagu Adams ise näidata püüab.

Adamsi eespoolt siteeritud seisukohtadest järeldub, nagu seisaks tema luule autori enda arvates eemal igasugustest ühiskondlikest probleemidest ja kujutaks endast vaid isoleeritud haritlase traagika inimlikku dokumenti. Ent marksismi-leninismi klassikud on palju kordi hiilgavalt tõestanud, et ei saa olla väljaspool klasse, klassidest kõrgemal seisvat kirjandust. „Ei saa elada ühiskonnas ja samal ajal olla ühiskonnast vaba," ütleb Lenin. Ka kodanlik kirjandus ei saa seista väljaspool klasse, vaid peab teenima üht kahest antagonistlikust klassist: kas kodanlust või proletariaati.

Kumba klassi teenib siis Adamsi luule? Adams uputab lugeja lootusetusse, pessimismi, hämarasse müstikasse, ülistab mingit absoluutset vabadust. Ent müstikasse kaldumine tähendab tegelikult tööliskl assi ideelise desorienteerimise katset, järelikult kodanluse teenimist. Absoluutne vabadus aga on kodanlik või anarhistlik fraas. Lenin ütleb: „Kes teenib vabadust üldse, ilma et ta eriliselt teeniks selle vabaduse kasutamist proletariaadile, selle vabaduse rakendamist proletariaadi võitluse kasuks sotsialismi eest, see võitleb sellega lõppude lõpuks kodanluse huvide eest, mitte enam". (Lenin, Teosed k. XXX, lk. 139). Ja loogiline järeldus sellest: Adamsi luule teenis lõppude lõpuks ikkagi kodanluse huve, sest ta ei teeni proletariaadi huve.

Siinkohal võib sm. Adams tõsta ägedat protesti. Eks räägi ta oma artiklis „Idealismi nõiaringist — marksistliku selguseni" ju pikalt ja laialt oma revolutsioonilisest tegevusest, väites, et ta on ühinenud revolutsioonilise liikumisega juba enne 1940. aastat. Ent ühinemine revolutsioonilise liikumisega eeldab ikkagi teadlikkuse kõrgemat arenguastet, mis aga — nagu sm. Adams isegi möönab — tal puudus. Ta on oma artiklis sunnitud tunnistama, et ta oli ideelis-poliitiliselt desorienteerunud ja ei olnud koguni kuulnudki marksistlik-leninlikust õpetusest. Kui Adams ka siin-seal kritiseeriski kodanlust, siis kunagi **ei näinud ta õiget väljapääsu proletariaadi revolutsioonilise võitluse näol.** Ja tema luules ning ühiskondlikus tegevuses paiguti avalduv protestivaimgi ei tulene mitte kaasatundmisest proletariaadi võitlusele, vaid omaenda hiigelsuureks paisunud „mina" tunglemisest avarama tegutsemisvõimaluse poole. Adamsi luule lähem analüüs igatahes näitab, et Adams on alati eemal seisnud proletariaadist ja püsinud väikekodanluse ideoloogilisel platvormil. Tema ideoloogia on kõnesoleval ajajärgul seisnenud kõige eitamises, kõige põlgamises. Kus peituvad sellise ideoloogia juured, selle ütleb ta lausa välja luuletuskogus „Põlev põõsas" (lk. 74): „Ma eelistan Nietzschet..."

Adamsi luule ei ole kunagi olnud parteitu. Ta ise püstitab nõude:

„Nõudku aeg, et laulik võtaks vastu
tellimusi ülevalt või alt..."
(„Põlev põõsas", lk. 39)

Kustpoolt tuleb siis Adamsi ühiskondlik tellimus? Igatahes mitte altpoolt, mitte proletariaadilt. Proletariaadi häält Adams ei kuule. Kodanlusele on ta aga mitu korda pakkunud oma teeneid. Luuletuses „Riigi sünd" („Põlev põõsas", lk. 23—24) tuleb ta välja terve kiidulauluga klassisõja „kangelastele", andes sellele sündmusele täiesti vildaka hinnangu.

1924. aastal, nagu teada, tõusis Eesti töörahvas üles vihatud kodanliku korra vastu. See sangarlik ülestõus suruti veriselt maha. Algas sünge reaktsiooniaeg, rahvahulkades kääris viha kodanluse vastu. Aga Adams oli tulvil vaimustust kodanlike vägivallavalitsejate aadressil. 1925. aastal, peagi pärast 1. detsembri ülestõusu, ta alustab oma „Suveditürambi" pateetilise hüüdega:

„Täna Toompää puud täis
loorberi pärgi!
Argipäevase Toompää tolmunud puud!"
(„Valguse valust", lk. 19)

Seal, kus Adams ei käsitle otseselt poliitilisi küsimusi, esineb ta kõikepõlgava esteedina, eluvihkajana. Ta seab enda eesmärgiks „mitte tõe, vaid kukkuva õie eest surra" („Valguse valust", lk. 19) ja leiab, et
„... liigsed on KÕIK sihid
ja naeruväärne IGA palk..."
(„Valguse valust", lk. 77)

Piiritu on Adamsi maailmapõlgus. Tema meelest ei ole elus midagi kõrget, mille eest võidelda, elul ei ole ainustki eesmärki. Kõik on naeruväärne ja vilets:

„Ah kõik, mis saada, on tühi,
te maailm täis haisevat higi."
(„Valguse valust", lk. 99)
„Sest seni pole näind mu
silmad,
kel pilk ju vaatamisest turb,
veel ühtki asja selles ilmas,
mis rõõmus minule või kurb."
(„Suudlus lumme", lk. 22)

Ainus asi maailmas, mis Adamsile on tähtis ja väärtuslik, on tema ise. Suure liigutusega laulab ta oma „eraksüdamest" („Põlev põõsas", lk. 47) ning kaebab: „Ja osaks mul suurt üksindust on kanda" („Suudlus lumme", lk. 19). Maailmas ei olele kedagi ega midagi, mis oleks suuteline piirama poeedi vabadust, keegi pole õigustatud kritiseerima teda. Adamsil on ükskõik, mis mõtleb tema poolt põlatud „hall mass": „Ja mis mul sest, mis teil võib minus paista..." („Suudlus lumme", lk. 13).

Oma kõikevarjava „mina" kõrguselt vaatab Adams alla ühiskonnale, tal leidub mõnigi kord teravaid sõnu ka kodanlusegi aadressil. Me näeme, kuidas poeet satub ummikusse: kodanlus vaatab talle ülalt alla, proletariaadiga aga pole tal midagi ühist. Ühiskondki on ummikus. Aga kust leida lahendust, väljapääsu? Adams leiab selle kord üksinduses:

„Ei pääga pääse läbi selle
seina.
Viib vaimu tee vaid üksildusse
siit..."
(„Põlev põõsas", lk. 33)

Teinekord arvab Adams pääseteed nägevat mingis abstraktses sõpruseideaalis:

„Maailm on roiskund, õel ja
jahe:
siin meid ei oota happy end!
Kuid päikse poole viimne lend
viib meid, kui püsib väärtustahe,
intiimne sõprus tiiva kahe!"
(„Põlev põõsas", lk. 55)

Äärmise kibestumuse hetkil näeb aga Adams vaid sellist lahendust:

„Ent mürki maailmale kord
ma kui rotile tahaksin anda."
(„Suudlus lumme", lk. 100)

Millist pääseteed kodanliku korra ummikust Adams ka ei soovitaks, ükski neist ei ole ühendatav proletariaadi revolutsioonilise võitlusega. Aga kõik nad teenivad kodanluse huve, nüristades masside teadlikkust ja kallutades neid kõrvale revolutsioonilise võitluse ainuõigelt teelt.

Niisugused oleksid Valmar Adamsi luule mõningad põhijooned ja just selle Adamsi luule osa kriitikat oleksime oodanud tema kirjutises „Idealismi nõiaringist — marksistliku selguseni". Varjates oma vigu ja tehes loomingu ümberhindamisel uusi väärsamme, on sm. Adams näidanud, et ta pole veel tänini vabanenud viljatust idealismist ja kitsast individualismist, vaid seisab ikka veel nende kütkes.

Meil poleks põhjust küsimusse suhtuda erilise tõsidusega, kui asi piirduks ainult minevikuga. Ent see pole nii. Ka praegu mürgistatakse tööliskl assi teadvust Lääne-Euroopas ligikaudu samasuguse kirjandusliku praagiga nagu Valmar Adamsi luule tunduv osa. See ideoloogiline mürk püüab teed leida ka meie sotsialistlikule maale, et siin paralüseerida nõukogude rahva loovat tööd ja tema ideelise taseme tõusu. Sellepärast me peame võitlema selle eest, et iga meie inimene, eeskätt aga kõik meie noorsoo kasvatajad võitleksid kodanliku lääne ideoloogiliste mõjude vastu. Kui aga sm. Adams meie noorsoo kasvatajana ei suuda leida midagi väära ja kahjulikku oma dekadentlikus luules, siis tähendab see ühtlasi, et temal on südamelähedane ka manduva lääne reaktsiooniline kunst ja kirjandus. Kui V. Adams tahab olla eesrindlik kirjanduse õpetaja nõukogude ülikoolis, siis peab ta otsustavalt ja julgelt ümber orienteeruma vaadetes oma kodanliku aja luulele ja dekadentlikule kunstile üldse.

EK(b)P V kongress, mis toimus poolteist kuud tagasi, asetas suured ülesanded ka meie kõrgemate õppeasutiste pedagoogilise kaadri ette. Kongress kohustas meid võitlema õppejõudude ideelis-poliitilise kvalifikatsiooni kiire tõstmise eest, tugevdama valvsust ja tegema vastavad järeldused nende õppejõudude suhtes, kes on näidanud, et nad ei taha ausalt likvideerida lünki oma ideelis-poliitilises ettevalmistuses ja jäävad oma ideoloogilises arenemises maha meie hoogsast tõusuaunalisest nõukogulikust elust. Sm. Valmar Adamsi vastus tema kirjandusliku loomingu suhtes avaldatud kriitikale paljastas uusi fakte, mis räägivad tema ideoloogia arenemisest suunas, millel pole midagi ühist nõukogude inimese ideoloogiaga. See on fakt, mida meie ülikooli ühiskondlikel organisatsioonidel, ülikooli juhtkonnal ja eeskätt muidugi sm. Adamsil endal tuleb arvesse võtta ja läbi arutada.

E. Säärits
K. Taev
O. Utt

Tähelepanu!

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" tellimuste vastuvõtmist on pikendatud kuni 15. veebruarini.

Rutake tellimuste äraandmisega kevadsemestriks!

Prof. JÜRI HALDRE

3. veebruaril 1949. a. suri TRÜ Arstiteaduskonna röntgenoloogia professor arstiteaduste doktor Jüri Haldre, radioloogia ala tähtsamaid arendajaid Tartu Ülikoolis.

Jüri Haldre sündis 5. mail 1896. a. Koigi vallas Järvamaal. Kaotanud varakult isa, võimaldas ema raske tööga pojale koolihariduse saamist. 1917. a. lõpetas J. Haldre Pihkva Õpetajate Instituudi, töötades seejärel Järva-Jaani rahvakooli juhatajana, hiljem Paides ja Tartus matemaatika- ja füüsikaõpetajana kuni 1922. aastani.

1919. a. astus J. Haldre Tartu Ülikooli Arstiteaduskonda, mille lõpetas 1924. a. cum laude. Alates aastast 1926 töötas ta Tartu Ülikooli Naistekliinikus röntgenoloogina. 1931. a. omandas arstiteaduste doktori teadusliku astme ja veel samal aastal saavutas õiguse loengute pidamiseks Tartu Ülikoolis röntgenoloogia alal.

Nõukogude võimu kehtestamisega kinnitati Jüri Haldre 1940. a. röntgenoloogia professoriks, kusjuures tema kandideerimisel esitatud tööd said kõrge hinnangu osaliseks. Samal aastal määrati Jüri Haldre Ülikooli Radioloogia-instituudi ja kliiniku juhatajaks-peaarstiks, milline asutis on tema loodud ja organiseeritud. 1944. a. asub Jüri Haldre suure innuga taastama sõjapäevil laastatud kliinikut, viies selle kiiresti töökorda.

1945. a. kinnitatakse Jüri Haldre Eesti NSV pearöntgenoloogiks ülesandega korraldada kogu röntgenialast tööd vabariigis. 1946. a. organiseerib ta Tartus vabariikliku röntgenijaama, mis teostab röntgenikabinettide ja -aparaatide kontrolli ja viimaste remonti. J. Haldre on aktiivselt hoolitsenud röntgenipersonali juurdekasvu eest, korraldades 1946. a. ja 1948. a. kursusi röntgenilaborantide väljaõpetamiseks. 1946—1947. a. tegutses J. Haldre Eesti NSV Tervishoiuministeerium Õpetatud Meditsiinilise Nõukogu esimehena.

Kadunu sulest on ilmunud üle 50 teadusliku ja populaarteadusliku töö, neist eri raamatutena „Raadium ja radioaktiivsus“ (1941) ja „Radioloogia“ (1948). Viimane on põhjapanev radioloogiaõpik eesti keeles ja koostatud paljude aastate vältel suure hoole ja andumusega

Jüri Haldrega kaotab Eesti NSV hea arsti-organisaatori ja tubli töömehe keset pingelist ja järjest kasvavat tööd meie sotsialistliku kodumaa rahva tervishoiu ja teaduse tõusuks.

A. Koort, A. Valdes, E. Aunap, R. Bernakoff, V. Hiie, E. Karu, K. Kaur, G. Kingisepp, K. Kõrge, E. Käer-Kingisepp, F. Lepp, A. Linkberg, H. Normann, L. Nurmand, H. Petlem, V. Põkk, V. Pärtelpoeg, A. Raatma, E. Raudam, G. Rooks, R. Roots, A. Rulli, V. Savi, E. Siirde, H. Sõber, A. Tomingas, V. Vadi, G. Veerma, N. Veiderpass.

Toimus TRÜ Teenistujate Ametiühingu konverents

Eile õhtul toimus üliõpilasmaja saalis Tartu Riikliku Ülikooli Teenistujate Ametiühingu konverents. Konverentsil kuulati ära TRÜ Teenistujate Ametiühingu komitee tegevuse aruanne, mille esitas komitee esimees sm. Paul, ja revisjonikomisjoni kaasaruanne. Aruannetele järgnesid sõnavõtud, misjärel konverents valis TRÜ Teenistujate Ametiühingu uue komitee ja revisjonikomisjoni, kes hakkavad edaspidi juhtima ametiühingu tööd. Konverentsil vastuvõetud üksikasjalik otsus on uutele juhtivatele organitele tähtsaks ja kasulikuks tööjuhiseks.

Üksikasjalikuma ülevaate TRÜ Teenistujate Ametiühingu konverentsi tööst avaldame meie lehe järgmises numbris.

Üliõpilasklubi ruumid muutuvad kaunimaks

Õppetöö vaheajal viidi üliõpilasklubis läbi suurem ruumide korraldamine ja kaunistamine. Üliõpilaste Ametiühingu komitee summadest on muretsetud mööblit, aknaile kardinaid, seatud korda valgustus jne.

Lugemissaal on muutunud tõeliseks lugemissaaliks. Ülikooli administratsioonilt saadi sada uut tooli. Ligemail päevil saabuvad ka uued lauad. Samuti on hoolitsetud seinade kaunistamise eest loosungite ja maalidega. Rõdusaali, kus toimuvad laulukooride harjutused, on muretsetud pingid, samuti on remonditud ja häälestatud klaverid. Kolmandasse ruumi, mis seni jättis võrdlemisi mahajäetud mulje, on muretsetud pehme mööbel, seintele on asetatud ÜK(b)P KK Poliitbüroo liikmete portreed. Siia tuuakse ka Üliõpilaste Ametiühingu raadioaparaat. Põhjalikku remonti vajab veel põrand, mis ka lähemate päevade jooksul korrastatakse.

Seoses selle ümberkorraldamisega seatakse klubisse alaline valve. Korrapidamine pannakse isetegevusringidele kui klubi ruumide peamistele kasutajatele. On palgatud ka riidehoidja.

Ruumid korrastatakse lõplikult ja avatakse käesoleva nädala lõpul.

H. Kall,
TRÜ üliõpilasklubi juhataja.

KOMMUNISTLIKE NOORTE TÖÖ

Kommunistlikud noored — õppetöö eesrindlased

ELKNÜ TR Ülikooli organisatsioon läks möödunud eksamisessioonile vastu täie tõsiduse ja erilise püüdlikkusega just selle tõttu, et eksamisessioon oli pühendatud ÜLKNÜ XI kongressi auks, mis toimub käesoleval kuul.

Paremad tulemused õppetöö alal saavutas Ajaloo-keeleteaduskonna algorganisatsioon. Rohkem kui kolmandik algorganisatsiooni liikmeist, s. o. 13 kommunistlikku noort, sooritasid kõik eksamid hindele „väga hea“. Nendest parimad — Karl Siilivask, Gea Reiman ja Evi Prink on kõikidel eksamisessioonidel olnud kommunistlikele ja organiseerimata noortele eeskujuks ja innustajaks parimate õppetulemuste saavutamisel. Ajaloo-keeleteaduskonna kommunistlike noorte eesrindlikku osa õppetöö alal näitab nende keskmine hinne 4,54 ja poliitökonoomias 5, võrreldes teaduskonna keskmise üldhinde (4,4) ja keskmise hindega poliitökonoomias (4,64).

Kõige kõrgema õppetaseme saavutas Kehakultuuriteaduskonna algorganisatsioon (keskmine hinne 4,8, kuna teaduskonna keskmine hinne on 4,5). Kommunistlikud noored Pertel, Merilai ja Rekker, eesotsas algorganisatsiooni sekretäri sm. Laidsaarega, sooritasid kõik eksamid hindele „väga hea“.

Põllumajandusteaduskonna kommunistlike noorte keskmine hinne on 4,48, mis teaduskonna keskmise hindega (4,27) võrreldes iseloomustab selle organisatsiooni liikmete hoolikat suhtumist õppetöösse. Vähe tähelepanu on aga Põllumajandusteaduskonna kommunistlikud noored omistanud vene keele õppimisele, mida näitab vene keele õppeedukuse madal tase (diferentseeritud arvestuse hinnete üldine keskmine 3,36, kommunistlikel noortel 3,60). Sama näitab ka vene keele arvestuse keskmine hinne Metsandusteaduskonnas — 3,55 ja kommunistlike noorte keskmine — 3,9. Eeskätt nendes, kuid ka kõikides teistes teaduskondades tuleb vene keele omandamist üliõpilaste poolt ja õpetamist õppejõudude poolt süvendada ja paremaks muuta distsipliini tugevdamise, õpetamismetoodika täiustamise ja rohkemate praktiliste harjutuste kaudu.

Ka Arstiteaduskonna algorganisatsioonis on valdav enamus kommunistlikke noori saavutanud häid tulemusi, sooritades 80 protsenti eksameist hindeile „hea“ ja „väga hea“, kuid algorganisatsioonis on üksikuid kommunistlikke noori, kes õpivad halvasti (Rööpson), viies seega algorganisatsiooni üldise taseme alla. Algorganisatsiooni sekretäril ja õppetöö sektori juhatajal büroos tuleb organisatsioonis rohkem töötada õppetöö rindel. Seni ei abistatud küllaldaselt mahajääjaid. Algorganisatsiooni 9 kommunistlikku noort sooritasid kõik eksamid hindele „väga hea“ ja nende otseseks ülesandeks olekski pidanud olema õppetöös nõrgemate abistamine.

Teaduskonna ja kommunistlike noorte õppeedukuse tõstmisele suuremat tähelepanu eeloleval semestril tuleb pühendada veel Loodus-matemaatika- ja Loomaarstiteaduskonna algorganisatsioonide sekretäridel.

Möödunud eksamisessiooni kogemuste baasil tulebki komsomoli-algorganisatsioonidel ülikoolis suunata oma pingutused sellele, et veelgi tõsta kommunistlike ja organiseerimata noorte õppeedukuse taset.

M. Saarits,
ELKNÜ TRÜ komitee õppetöösektori juhataja.

Tallinna Polütehnilisest Instituudist. Keemia- ja Mäeteaduskonna III kursuse üliõpilased Valdo Raag ja Aksed Rekand, aktiivsed osavõtjad TPI Üliõpilaste Teadusliku Ühingu tööst, kvalitatiivset analüüsi teostamas.

Teadaanne

Toimetus teatab kõigile TRÜ õppejõududele, teenistujaile ja üliõpilastele, et 20. veebruaril s. a. algusega kell 16 korraldatakse üliõpilasklubi saalis

ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ I lugejate konverents.

Toimetus loodab konverentsist arvukat osavõttu.

KEHAKULTUUR JA SPORT

Kõik suusatama!

Läheneb iga-aastane traditsiooniline kommunistlike noorte ja ametiühingute suusakross. Iga aasta stardivad miljonid nõukogude noored suusakrossiks, et näidata oma valmisolekut tööks ja kodumaa kaitseks. Nõukogude võim on meie noorsoole avanud hiilgavad perspektiivid nii vaimseks kui ka kehaliseks arenguks. Nõukogudemaal on sport muutunud kõigile töötajaile kättesaadavaks ja meie inimesed on neid võimalusi ka ohtralt kasutanud. Iga-aastastel suusakrossidel stardivad kõrvuti vanade meistritega ka noored algajad, et arendada endas vastupidavust ja sitkust. Osavõtt suusakrossidest, mille populaarsus kasvab iga aastaga, on muutunud järjest rohkearvulisemaks.

Tänavune suusakross langeb ühte nõukogude noorte suure ja tähtsa sündmusega — 24. veebruaril alustab oma tööd ÜLKNÜ XI kongress, et teha kokkuvõtteid möödunud aastail tehtud tööst ja näidata nõukogude noortele kätte uusi ülesandeid ja eesmärke tööks. Selle sündmuse tähistamiseks võtku TRÜ üliõpilaspere sajaprotsendiliselt osa suusakrossist! Selleks tuleb õigeaegselt alustada treeninguga. Organiseeritud rühmadel on võimalus kasutada TRÜ Kehakultuuriteaduskonna suusabaasi varustust.

Tuleme hästi ettevalmistatult suusarajale, et võtta osa suusakrossist! Siin on iga sportlase, kommunistliku noore ja ametiühingu aktivisti aukohuseks olla eeskujuks teistele, organiseerida oma kursusekaaslasi suusakrossist osa võtma.

Spordiüritusi kevadsemestril

TR Ülikooli mass-kehakultuuri nõukogu koostas masskehakultuuri ürituste plaani 1949. a. kevadsemestriks 8 spordialal (kergejõustik, veesport, sportlik võimlemine, sportmängud, suusatamine, ratsutamine, raskejõustik ja vehklemine). Kompleksüritusena toimub juunis ülikooli spordipäev ja sõjalis-massilised võistlused neljal alal (sõjaline mitmevõistlus, patrullsuusatamine, teaduskondadevahelised laskevõistlused ja laskevõistlused TR Ülikooli ja TP Instituudi vahel).

Masside rakendamiseks on pandud väga suurt rõhku teaduskondade kehakultuurikollektiivide sisevõistlustele. Nii toimuvad näiteks veebruaris teaduskondade kollektiivide sisevõistlused kergejõustikus, aprillis ja märtsis võimlemises, võrkpallis ja raskejõustikus (maadluses, tõstmises ja poksis). Ülikooli sisekergejõustiku esivõistlused aga toimuvad ÜSK-i korraldusel veebruaris. Kevadsemestril toimub ka sisekergejõustiku võistlus TR Ülikooli ja TP Instituudi vahel. Väliskergejõustiku ja teatejooksude esivõistlused teaduskondade kollektiivide vahel toimuvad juunis. Mais toimuvad murdmaajooksu esivõistlused ja jooksukross. Aprillis peetakse veel ülikooli ujumise- ja veepalli siseesivõistlused Emajõe sauna basseinis, samuti TR Ülikooli ja TP Instituudi vahelised ujumisvõistlused.

Eriti suurt rõhku pannakse võimlemisele kui kogu kehalise kasvatuse alusele. Suurematest üritustest võib mainida aprillis toimuvat võistlust TR Ülikooli ja TP Instituudi vahel ja juunis toimuvaid ülikooli esivõistlusi.

Võrkpallis toimub kohtumine isegi Riia Riikliku Ülikooliga. Samuti peetakse õppejõudude ja teenistujate välkturniir võrkpallis.

Suusatamises viiakse läbi suusakross, ülikooli esivõistlused ja võistlused TR Ülikooli ja TP Instituudi vahel.

Ratsaspordis toimub kord kuus kontrollvõistlus ja selle ala esivõistlused peetakse juulis.

Vehklemise esivõistlused toimuvad aprillis, kohtumine TR Ülikooli ja TP Instituudi vahel aga mais. Mais toimuvad ka tennise esivõistlused.

Nii ootab üliõpilasnoori eeloleval semestril rikkalik hulk mass-kehakultuurilisi üritusi. Jääb ainult soovida, et üliõpilased neid võimalusi innukalt kasutaksid.

J. Laidvere

TRÜ Kehakultuuriteaduskond ehitas suusahüppemäe

Kehakultuuriteaduskonnal oli seni tõsiseid raskusi õppeplaanis ette nähtud suusahüpete õpetamisega kuna puudus nõuetele vastav hüppemägi, samuti oli raskusi ka treeningu organiseerimisega sel spordialal. Möödunud aastal viidi hüpete õpetamine läbi Otepää linna ligidal asuval suusahüppemäel, mis asub 15 km kaugusel teaduskonna õppebaasist Käärikul. Seega pidid üliõpilased talvelaagris olles suusahüpete õppimiseks igakord sooritama 30 kilomeetrilise matka, kusjuures Otepää suusahüppemägi võimaldab ainult 210-meetrilisi hüppeid. Juba 1948. a. kevadel otsustas teaduskonna suusatajate aktiiv nõuetekohase suusahüppemäe ehitamise Käärikule. Kuna puudusid igasugused majanduslikud võimalused, otsustati eelkalkulatsiooni järel umbes 50.000 rbl. maksma tulev ehitus teostada ühiskondlikus korras, riiklikke summasid kulutamata. Palju vaeva oli sobiva mäekülje leidmisega. Alles möödunud augustis avastasid suusatamise kateedri õppejõud E. ja H. Abelid „Kondi“ mäel metsaga kaetud mäekülje, mis sobis hästi hüppemäeks. Algas ehitustöö. Kõigepealt tuli 3,5 ruutkilomeetri suurune maaala puhastada tihedast metsast ja võsast. Mahavõetud palke kasutati trampliini ehituseks, osa palkidest saeti laudadeks naabruses asuvas saeveskis. Mullatöid teostati 120 kantmeetri ulatuses. Suusahüppemäe projekteerimise teostasid van. õpetaja H. Abel ja suusatamise kateedri juhataja F. Parre, kelle üldjuhtimisel kogu töö toimus. Lisaks looduslikule nõlvakule ehitati mäe tippu 10 meetri kõrgune hoovõtumägi, nii et hüppemäel on võimalik sooritada 30—35 meetri pikkusi hüppeid. Ehitustööd takistas tunduvalt asjaolu, et hüppemägi on Tartust 55 km kaugusel, olles eemal suurtest ühendusteedest. Seetõttu sooritati töö peamiselt paaripäevaste väljasõitudena, kasutades selleks õppejõudude ja üliõpilaste vaba aega laupäeviti ning pühapäeviti. Kokku töötati ühiskondlikus korras 1602 tundi. Parimateks töötajateks olid õppejõud F. Parre, E. Abel, H. Abel, H. Tidriksaar, üliõpilased Allikas, Prikk, teenistujad E. Kiisküla, J. Koovit, P. Hiob. Suuri teeneid hüppemäe valmimisel on teaduskonna transpordil, mille abil toimetati kohale töötajad ja ehitusmaterjal.

Neil päevil külastasid vastvalminud suusahüppemäge TRÜ õppeprorektor sm. A. Pint, TRÜ EK(b)P algorganisatsiooni sekretär sm. P. Kalju ja haldusprorektori kt. sm. Raudsepp, kes tunnustavalt suhtusid tehtud töösse, mille juures on eriti kiitustväärivoma initsiatiiv ja ühiskondlikus korras töö sooritamine.

Tehtud üritus näitab veelkord, et TRÜ Kehakultuuriteaduskonna kollektiiv on võimeline küllaltki suurteks töödeks oma õppebaasi väljaehitamisel. Edaspidisteks töödeks on ainult hädavajalik plaanikindel ja tõhus abi ülikooli haldusaparaadilt.

F. Kudu,
Kehakultuuriteaduskonna dekaan.

Vastutav toimetaja **E.-L Mikkelsaar**

MB 00036 Trükikoda „Tartu Kommunist“ trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 284

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 5(11) Neljapäeval, 17. veebruaril 1949. a. II aastakäik

Rohkem hoogu kunstilise isetegevuse olümpiaadi ettevalmistusele

Eriti suurt ja vastutusrikast ülesannet kultuur-massilises töös peavad täitma isetegevuslikud ringid. Seda just sellepärast, et isetegevus on kõige otsesemas kokkupuutumises rahvaga, on kõige massilisem ja rahvalikum kunstivorm, ja seetõttu on tema mõju rahva kasvatamisel suurem kui ühelgi teisel kunstiliigil. Et seda ülesannet edukalt täita, peavad kõik, kes kunstilisest isetegevusest nii või teisiti osa võtavad, suhtuma oma töösse suure tõsiduse ja täie teadlikkusega. Igaüks peab aru saama, et tema töö isetegevusringis pole mitte mingi kõrvalise tähtsusega ajaviide, vaid tähtis ühiskondlik ülesanne. Isetegevus on tähtsaks komponendiks rahva kommunistlikus kasvatuses.

TRÜ üliõpilaskond sammub vastu isetegevuse suurpäevadele — 1948/49. õppeaasta isetegevusolümpiaadile, mis on pühendatud ÜLKNÜ XI kongressi auks. Need päevad peavad kujunema tõelisteks suurpäevadeks ja otsustavaks pöördemomendiks kultuur-massilises töös. Erilist tähtsust olümpiaadil omavad massilisuse ja etteastete ideelise taseme momendid. Tuleb saavutada seda, et iga üliõpilane mõistaks isetegevusolümpiaadi eesmärke ja mõtet ning sellest osa võtaks. Kuidas on lugu olümpiaadi ettevalmistustööga meie ülikoolis?

1948. a. novembris moodustati üleülikooliline 3-liikmeline organiseerimiskomitee (esimees sm. Sööt), mis on aga töötanud halvasti. Komitee pole oma ülesannetesse üldse täiel määral rakendunud, mida tunnistab seegi fakt, et sm-d Kall ja Rand pole täitnud ühtegi erilist ülesannet. Kahtlemata järeldub sellest, et organiseerimiskomitee esimees pole küsimusele küllaldast tähelepanu pööranud. Orgkomitee on seni korraldanud ainult 3 koosolekut, millede väärtus aga halva organiseerimise tõttu oli väike. Näiteks pole kordagi kuulatud teaduskondade orgkomiteede esimeeste aruandeid, mistõttu organiseerimiskomiteel puudub selge ülevaade olukorrast. Selle vältimiseks hakkab orgkomitee edaspidi korraldama koosolekuid kord nädalas, parandades ka koosolekute sisulist külge.

Teaduskondade orgkomisjone pole siiani veel moodustatud Matemaatika-loodusteaduskonnas (ELKNÜ algorganisatsiooni kultuur-massilise ala eest vastutajad sm-d Roots, Hion ja Põldsepp) ja Kehakultuuriteaduskonnas. Need teaduskonnad peavad sellise võlgnevuse kiireimas korras likvideerima. Teiste teaduskondade orgkomisjonid töötavad enamikus rahuldavalt.

Õpetatud Nõukogu otsusega 14. jaanuarist 1949. a. on dekanaadid koos komsomoli-algorganisatsioonidega kohustatud abistama olümpiaadi organiseerimistööd teaduskondades, kindlustades massilist osavõttu sellest ja töö kõrget taset. Selleks tuleb dekaanidel luua side vastavate üliõpilasorganisatsioonidega ja orgkomisjonidega teaduskondades. Tuleb ka avaldada enam kriitikat olümpiaadi ettevalmistuste käigu kohta teaduskondades.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni otsuse kohaselt tuleb olümpiaad märtsikuu jooksul läbi viia Ajaloo-keele-, Metsandus-, Põllumajandus- ja Matemaatika-loodusteaduskonnas. Nende teaduskondade ees seisavad suured ülesanded. Organisatsiooni iste küsimuste lahendamisel ei tohi unustada asja printsipiaalset külge: tuleb iga üliõpilase ette seada tema olümpiaadist osavõtu vajalikkuse küsimus, paljastades sealjuures igasuguseid eksivaateid. Tuleb selgitada, et küsimus ei seisne mitte ainult suutmises, vaid eeskätt just tahtmises, innukuses. Inimestele, kes olümpiaadist ise osa võtta ei taha ja ka teisi püüavad veenda oma „eeskuju" järgima, tuleb anda mõjuv vastulöök.

Ülalnimetatud neljal teaduskonnal tuleb oma töö täielikult siduda kursuste komsomo'igruppidega ja ametiühinguvolinikega. Olümpiaadi heaks kordaminekuks on tarvis, et juba 23. veebruariks oleks jaotatud repertuaar ja selgitatud esinejad.

Ainult tõsiselt ja täiesti õigesti osates hinnata antud momendi ülesannet, mida seab üliõpilaste ette rektoraat, parteiorganisatsioon, komsomoli-organisatsioon ja ametiühing, suudab TRÜ kollektiiv olümpiaadi õnnestunult läbi viia ja demonstreerida sellega isetegevusliku kunsti hoogsat arenemist meie ülikoolis.

Võtkem kõik osa isetegevuse olümpiaadist!

Ettevalmistused teoreetiliseks konverentsiks kommunistlikust kasvatusest

Hiljuti toimus ülikooli Õpetatud Nõukogu saalis komsomoli-organisatsiooni aktiivi, Üliõpilaste Ametiühingu aktivistide ja mõningate kateedrite juhatajate ühine nõupidamine.

Õppeprorektor sm. Pint tutvustas nõupidamisest osavõtjaid ürituste projektiga, milles keskse koha omab teoreetiline konverents teemal „Üliõpilasnoorsoo kommunistlikust kasvatusest". Ettevalmistus sellele konverentsile toimub pikemat aega, ta peab haarama kõiki üliõpilasi ja kasvatama neis kommunistlikku maailmavaadet ja moraali. Ettevalmistuste käigus korraldatakse teaduskondades ja kursustel parimate nõukogude kirjanike teoste arutelusid, vaidlusõhtuid kõige mitmekesisematel teemadel, ühiseid teatri- ja kinokülastamisi ühes nendele järgnevate arutluskoosolekutega, loenguid komsomoli ajaloost, šefluskülaskäike kolhoosi „Säde" ja klubi korraldusel rida loenguid mitmesugustel teemadel.

Kokkuvõttena sellest tööst toimuvad teoreetilise konverentsi istungid teaduskondade kaupa, kus ettekannetega esinevad dekaanid ja komsomoli-algorganisatsioonide sekretärid. Konverentsi plenaaristungeil esinevad rektor ja õppeprorektor. Plenaaristungile kutsutakse esinema ka EK(b)P KK agitatsiooni- ja propagandaosakonna juhataja asetäitja sm. E. Jaanimägi ja kahekordne Stalini preemia laureaat A. Jakobson.

G. Reiman

Poliitilise kasvatustöö tõhusamaks muutmine on Teenistujate Ametiühingu tähtsaim ülesanne

Tartu Riikliku Ülikooli Teenistujate Ametiühingu äsjatoimunud konverents kujunes tähtsaks sündmuseks ametiühingu elus. Sügava bolševistliku enesekriitika ja kriitikaga paljastasid nii aruandja sm. Paul kui ka sõnavõttudega esinenud sm-d Gabovitš, Karu, Tilk, Ritslaid, Sivenkov ja paljud teised kõik tähtsamad puudused ametiühingukomitee töös ülikooli teenistujate organiseerimisel ja nende mobiliseerimisel võitlusse töö parandamise eest. Ühtlasi andis konverents hulga tarvilikke näpunäiteid ja tööjuhiseid uuele ametiühingukomiteele, mis konverentsil valiti 15-liikmelises koosseisus (sm-d Paul, Saks, Voolaine, Kaldemäe, Raag, Ibius jt.).

Konverentsil märgiti, et senine ametiühingukomitee on ära teinud tõhusa töö ülikooli töötajate värbamisel ametiühingu liikmeskonda. Selle töö tulemusel on ametiühingusse koondunud 91,8% ülikooli töötajate koguarvust.

Tuleb tunnistada, et ametiühingukomitee viis aruandeperioodi jooksul läbi laialdast organiseerimistööd ülikooli teenistujate peres. Selle organiseerimistöö keskuseks kujunesid ametiühingukomitee juures moodustatud komisjonid, mida on arvult kümme, ja mis on edukalt lahendanud rea ülikooli töös aktuaalseid küsimusi.

Eeskätt tuleb märkida tõsiseid edusamme töötajate ideelis-poliitilise taseme tõstmise alal tehtud töös. Ametiühingukomitee vahetul initsiatiivil kutsuti ülikoolis ellu 16 poliitkooli ja 9 poliitõpperingi, milles õpib kokku 729 inimest. Enamus poliitkoole töötab edukalt ja plaanipäraselt. Ent siiski leidub poliitkoole, mille töö ametiühingukomitee nõrga valvsuse tagajärel on soikunud (näit. poliitkool nr. 3). Poliitilise õppuse edasise parema käigu kindlustamiseks on tingimata tarvis rangemalt valvata propagandistidele korraldatavate instruktaažide taseme tõstmise eest. Edaspidi on vaja ka tõhusamaks muuta kontrolli nende teenistujate töö üle, kes täiendavad oma poliitilisi teadmisi iseseisva õppuse korras.

Üheks küsimuseks, millega uuel ametiühingukomiteel tuleb tõsiselt tegelda, on mass-kultuurilise töö hoogustamise küsimus. Täiesti lubamatu on nähtus, et ametiühing ei ole teenistujaile seni organiseerinud ainustki isetegevusringi. Kauem ei tohi kesta ka ükskõiksus, millega senine ametiühingukomitee suhtus kehakultuuritöö organiseerimisse teenistujate hulgas. On iseloomustav, et ametiühingukomitee esimees sm. Paul oma aruandes ei peatunud sõnagagi kehakultuuritöö küsimustel, ehkki alles äsja sai teatavaks ÜK(b)P Keskkomitee tähtis otsus kehakultuuritöö parandamise kohta.

Vähe rääkis sm. Paul ka teenistujate üldharidusliku enesetäiendamise küsimusest. Üks küsimus, mis meil tänapäeval suurimat tähtsust omab, on vene keele õppimise organiseerimine. Tuleb püstitada nõue, et iga meie ülikooli õppejõud ja teenistuja õpiks selgeks vene keele, sest ilma selle keele oskuseta ei ole võimalik püsida kursis pidevalt areneva teaduse ja tehnika probleemidega. Ometi on ülikoolis seni organiseeritud ainult 3 ringi vene keele õppimiseks. Siin on tarvis otsustavat pööret paremuse poole. Uus ametiühingukomitee peab oma kultuurikomisjoni kaudu suunama kõik teenistujad oma teadmiste organiseeritud täiendamisele, eriti aga vene keele õppimisele.

Vähe on senine ametiühingukomitee aidanud kaasa ka ülikooli tootmistöö parandamiseks. On küll läbi viidud loengute kontrolli mädal, kuid pidevat kontrolli õppetöö ideelis-poliitilise kvaliteedi üle ei teostata. Niisugune tähtis üritus nagu laboratooriumide ja kateedrite seisukorra kontroll, mis algatati möödunud aasta detsembris, on tänaseni lõpule viimata. Samasuguse loidusega on seni suhtutud ka õppejõudude teadusliku töö organiseerimisse, millega ametiühingukomitee osutub kaasvastutavaks teadusliku töö plaanide täitmatajätmise eest meie ülikoolis.

Liialt vähene on olnud ka ametiühingu osa ülikooli töötajate olustikuliste tingimuste parandamisel. Ka siin ilmneb töö kampaanialine iseloom, kusjuures alustatud üritused jäävad sageli lõpule viimata. Teenistujate Ametiühing korraldas küll ankeedi töötajate hulgas korteriküsimuse alal, korraldas nõupidamise samas küsimuses, on vastu võetud otsuseid, kuid kontroll nende otsuste täitmise üle on kas nõrk või puudub täiesti. Igatahes pole korteriküsimuse lahendamisel otsustavat edu saavutatud.

Kui Teenistujate Ametiühingu komitee töös aruandeperioodil on esinenud tunduvaid puudujääke, siis on see olnud tingitud mitmest asjaolust. Esiteks polnud senise komitee koosseis hästi valitud, mille all kannatas komitee töö operatiivsus. Rida komitee liikmeist (sm-d Ohu, Parve, Pank, Rink, Juhkam) on mitmesugustel põhjustel pidanud komitee tööst eemale jääma. Üheks ametiühingukomitee töö vähese edukuse põhjuseks on ka nõrk kontroll alakomiteede ja rühmaorganisaatorite töö üle. Komitee koosolekuil on aasta jooksul kuulatud ainult 9 alakomitee ja 4 (!) rühmaorganisaatori aruannet. Halvavalt mõjustas ametiühingukomitee tööd ka nõrk side massidega. Aasta jooksul korraldati ainult 1 üldkoosolek ja 1 konverents, mida on ikkagi vähe. Lõpuks ei saa jätta märkimata ka asjaolu, et ülikooli juhtkond on seni vähe tähelepanu osutanud Teenistujate Ametiühingule ja paiguti kippunud alahindama tema tähtsust masside organiseerimisel. Muide kinnitab seda väidet ka fakt, et konverentsile polnud ilmunud ühtki rektoraadi liiget peale rektori sm. prof. Koorti.

Kõik konverentsil üleskerkinud asjaolud tuleb uuel ametiühingukomiteel arvesse võtta ja rakendada efektiivsed abinõud ametiühingulise töö taseme tõstmiseks ülikooli teenistujate peres.

Tootmiskoosolek andis väärtuslikke juhiseid Ajaloo-keeleteaduskonna töö parandamiseks

Hiljuti tõstis TRÜ Teenistujate Ametiühingu komitee üles küsimuse tootmiskoosolekute korraldamise vajalikkusest teaduskondades. See ametiühingulise töö tähtsam vorm, mõjuv vahend teadusliku ja õppetöö taseme tõstmiseks, mis ülikoolis oli seni unarusse jäetud, on nüüd esmakordselt rakendamist leidnud Ajaloo-keeleteaduskonnas. Nimelt korraldas ametiühingu Ajaloo-keeleteaduskonna alakomitee koos dekanaadiga tootmiskoosoleku, mis leidis elavat huvi ja osavõttu kõigi teaduskonna õppejõudude ja teenistujate hulgas. Koosolekust oli osa võtma palutud ka kommunistlike noorte ja Üliõpilaste Ametiühingu esindajad. Kuulati ära dekaani prof. H. Moora aruanne teaduskonna tööst möödunud semestril ja dots. A. Vassari ettekanne õppetöö kontrolli teostamisest kateedrites vastavate päevikute alal.

Sm. Moora puudutas oma põhjalikus aruandes kõiki õppe- ja kasvatustöö sektoreid teaduskonnas, märkides ära saavutused ja puudused, analüüsides puuduste põhjusi ning näidates abinõusid nende ületamiseks. Keskseiks küsimusiks aruandes kujunesid õppejõudude ideoloogilise taseme ja teadusliku kvalifikatsiooni tõstmine, õppe-metoodiline töö kateedrites ja ideelis-poliitiline kasvatustöö üliõpilaste hulgas. Õppejõudude ideoloogilise taseme suhtes ütles sm. Moora, et siin ilmneb veel suuri puudusi, kõigepealt marksistliku teooria sidumisel praktikaga, selle rakendamisel õppe- ja teaduslikku töösse. Hea algatusena selle puuduse ületamisel nimetas ta möödunud semestri lõpul ellukutsutud teaduslikku seminari õppejõududele keeleteaduse marksistliku metodoloogia alal.

Õppejõudude teadusliku kvalifikatsiooni tõstmise alal hindas aruandja olukorda teaduskonnas mitterahuldavaks. Mitmetel õppejõududel venib dissertatsiooni töö kas õppealalise ülekoormuse või puuduliku juhendamise ja abistamise tõttu. Olukorra parandamiseks tuleb dekanaadil koostada dissertatsioonitööde plaan ja nõuda sellest kinnipidamist.

Ideelis-poliitiline kasvatustöö üliõpilaste hulgas on keskseid ülesandeid, kuid tulemused selles on veel puudulikud. Ülikooli lõpetajate hulgas eesti keele osakonnas on ilmsiks tulnud meeleolusid ja käitumist, mis eriti selgesti näitab ideelise kasvatustöö nõrkust. Üheks oluliseks põhjuseks on siin asjaolu, et õppejõud tihti veel ei suuda õppetööd vajalikul määral siduda kasvatuslike eesmärkidega. Siin tuleb võtta eeskujuks teaduskonna parimaid õppejõude seltsimehi Vassarit, Moosbergi, Kleisi jt., kelle loengute kasvatuslik tase on kõrge.

Õppe-metoodilise töö alal märkis aruandja eksamihinnete tõusu võrreldes eelmiste semestritega. Mõnel juhul on hindamise juures esinenud kaldumist liberaalsusse, millest edaspidi kindlasti tuleb lahti saada.

Sm. Vassar oma ülevaates loengute kontrolli kohta märkis, et sellele ülesandele on kateedrid üldiselt vähe tähelepanu pööranud. Kateedrite päevikud, mis fikseerivad kontrolli tulemusi, näitavad, et kontrolli teostamine on seni lünklik. Pidevat, konkreetset ja abistavat kontrolli peegeldab ainult vene keele kateedri päevik. Kontrolli tulemuste fikseerimisel pole alati lähtutud põhilistest nõuetest loengu suhtes, päevikutesse tehtud märkused puudutavad tihti ainult loengute tehnilist külge. Õppetöö taseme tõstmiseks tuleb uuel semestril loengute kontroll muuta pidevaks ja kontrolli tulemuste märkimisel seada sisse ühtne süsteem. Keskseks küsimuseks kontrolli teostamisel peab saama loengu kasvatuslik väärtus.

Ära kuulanud sm. Moora ja sm. Vassari ettekanded, arutas koosolek põhjalikult läbi teaduskonna töös esinevad puudused ning abinõud nende kõrvaldamiseks. Lõpuks võeti vastu rida konkreetseid otsuseid töö igakülgseks parandamiseks. Nii näiteks moodustati komisjon õppejõudude ideelis-poliitilise õppuse individuaalplaanide läbivaatamiseks ja nende plaanide täitmise kontrollimiseks. Teadusliku seminari töökava laiendatakse ka kirjanduse metodoloogia alale. Teadusliku kvalifikatsiooni edukamaks tõstmiseks otsustati mitmele õppejõule õppealalise koormuse vähendamise teel luua soodsamad võimalused dissertatsioonitööde lõpetamiseks. Juhitakse rektoraadi tähelepanu teaduskonna õppebaasi lubamatult halvale olukorrale ja nõutakse esinevate puuduste kiiret kõrvaldamist.

Ajaloo-keeleteaduskonna esimest tootmiskoosolekut võib lugeda täiesti õnnestunuks. Kõik osavõtjad veendusid, et see on vältimatult vajalik ja kasulik töövorm teaduskonna kollektiivi ees seisvate ülesannete selgitamiseks ja edukaks lahendamiseks.

E. Säärits

ÜLKNÜ XI KONGRESSI AUKS

Tähtis sündmus nõukogude noorsoo elus

24. veebruaril algab oma tööd ÜLKNÜ XI kongress. See tähelepanuväärne sündmus on õppe- ja kasvatustöö edasise tõusu innustajaks ka meie ülikoolis.

Otsustavalt tugevdab ülikooli komsomoli-organisatsioon oma organisatsioonilist tööd ja ideelis-poliitilist kasvatustööd üliõpilaskonnas, et veelgi tõsta õppedistsipliini, õppeedukust, üliõpilaste ühiskondlikku aktiivsust. Parimate tulemustega senistest möödus ÜLKNÜ XI kongressile pühendatud eksamisessioon. Kongressi tähistamiseks toimub rida sportlikke ja kultuurmassilisi üritusi. Erilise tähelepanu ja suure innuga toimub ÜTÜ II konverentsi ettevalmistus.

Kommunistlikud noored ja üliõpilased! Pühendagem kogu oma energia nende ülesannete ja ürituste täitmiseks, et väärikalt minna vastu ÜLKNÜ XI kongressile!

Üliõpilaste Teaduslik Ühing II teadusliku konverentsi eel

Mõni päev tagasi toimus ÜTÜ nõukogu koosolek, kus arutati ÜTÜ II teadusliku konverentsi korraldamisega seoses olevaid küsimusi. Eelseisvale ÜTÜ II teaduslikule konverentsile, mis toimub ajavahemikus 3—10. aprillini, otsustati kutsuda esindajaid ka lähemate vennasvabariikide — Vene, Karjala-Soome, Läti ja Leedu üliõpilaste teaduslikest ühingutest, kusjuures võib loota, et mõned külalised esinevad konverentsil ka ettekannetega. Eelseisev konverents peab aitama süvendada meie sõbralikke suhteid vennasvabariikide üliõpilaste teaduslike ühingutega, millistelt me võime omandada nende senise teadusliku ja organisatoorse töö väärtuslikke kogemusi.

ÜTÜ nõukogu koosolekul vaadati ÜTÜ juhendava õppejõu dots. E. Talviku osavõtul kriitiliselt läbi ka ÜTÜ osakondade poolt esitatud eelseisval teaduslikul konverentsil esitamisele tulev temaatika. Üldiselt võib esitatud temaatikaga rahule jääda, eriti rohkearvuliste praktilisi probleeme käsitlevate ettekannetega. Eriti aktuaalse temaatikaga on esindatud metsateaduse, põllumajandusteaduse, bioloogia-geograafiateaduste, füüsika-matemaatikateaduste, õigusteaduse, ajaloo-keeleteaduste ja farmaatsia osakonnad. Nii esitab sm. J. Aamisepp Põllumajandusteaduskonnast ettekande teemal „Mitšuurinlike meetodite rakendamise tulemusi ENSV sordiaretuses", kuna sm. O. Ojamaa Ajaloo-keeleteaduskonnast kõneleb bioloogiateaduste filosoofilisest üldistamisest jne. Aktuaalsed ja praktilist väärtust omavad ka farmaatsiaosakonnast esitatud teemad nagu: „H_2O_2 stabilisaatorid", „Palderjani kultiveerimine NSV Liidus" ja „Musta sinepi kultiveerimine Eesti NSV-s". Siiski on mõne osakonna poolt esitatud ka mõningaid väheaktuaalseid, ebapraktilisi ja liiga kitsapiirilisi teemasid. Liiga vähese temaatikaga on seni esindatud ÜTÜ suurim osakond — arstiteaduse osakond, kust on esitatud ainult 2 teemat ja needki mõlemad patoloogilise anatoomia ringi poolt. Senini ei ole aga temaatikat üldse veel esitanud loomaarstiteaduse ja kehakultuuriteaduse osakonnad, ehkki teised osakonnad seda tegid juba detsembrikuus. Nimetatud osakondade nõukogudel ja vastavatel kateedritel on viimane aeg mõelda temaatika esitamisele, sest üksikute osakondade nõukogude ja kateedrite hooletus ei tohi takistada ÜTÜ teadusliku konverentsi ettevalmistustöid. ÜTÜ nõukogu otsusel tuleb osakondadel esitada teaduslikul konverentsil esitatavad teemad teeside ja annotatsioonidega hiljemalt 20. veebruariks, kusjuures tuleb iga teema puhul ära märkida ka esitaja ja juhendava õppejõu nimi.

Kuna meie ÜTÜ II teaduslik konverents on ÜLKNÜ XI kongressi tähistamise konverentsiks, siis tuleb eriti hoolitseda selle eest, et konverents toimuks kõrgel ideelis-poliitilisel tasemel ja et konverentsil käsitlevate probleemide lahendusel oleks lähtutud nõukogude eesrindliku teaduse, nõukogude patriotismi ja toimuva klassivõitluse seisukohalt. Eelseisev teaduslik konverents peab olema kooliks, mis õpetab meie noori haritlasi marksistlik-leninlikust maailmavaatest ja nõukogude eesrindliku, kogu inimkonna huve teeniva teaduse saavutustest lähtudes ründama kodanlikku pseudoteadust ja näitama selle reaktsioonilisust ning mannetust. See ülesanne seab aga kateedritele kõrged, kuid tänuväärsed nõuded nii konverentsil esitatavate teemade valikul kui ka neid esitavate üliõpilaste juhendamisel ettekande koostamise protsessis.

S. Jänes,
ÜTÜ nõukogu liige.

ÜLKNÜ XI kongressile pühendatud laskevõistlused

Kogu meie maa ettevõtetes, tehastes ja koolides on alanud ettevalmistustööd Nõukogude armee 31. aastapäeva ja ÜLKNÜ XI kongressi tähistamiseks. Nende tähtpäevade tähistamiseks korraldavad TRÜ sõjalise õpetuse kateeder ja Armee Abistamise Vabatahtliku Ühingu TRÜ algorganisatsioon 19. ja 20. veebruaril teaduskondadevahelised laskevõistlused. Laskmine toimub lamades käelt, kusjuures iga võistleja laseb 10 võistluslasku. Teaduskonna võistkonna suurus on 10 liiget.

Samaaegselt korraldatakse naisüliõpilastele võistlused laskmises TRÜ käesoleva aasta meistri nimele. Peale selle toimub laskevõistlus Tartu Riikliku Ülikooli ja Tartu Õpetajate Instituudi mees- ja naisesindusvõistkondade vahel.

E. Kask

Näitering õpib näidendit „Noor Kaardivägi"

Üliõpilasklubi näitering valmistub A. Fadejevi kuulsa romaani järgi dramatiseeritud näidendi „Noor Kaardivägi" peatseks lavaletoomiseks. Proovid toimuvad pidevalt igal nädalal lavastaja Udo Väljaotsa juhendusel. Näidendis mängivad kaasa sm-d G. Arro, Ü. Eerik, K. Kalkun, H. Lammas, M. Matt, Jääger jt. Esietendus toimub märtsi algul. Lavastus pühendatakse ÜLKNÜ XI kongressile.

Näidendis näeme haaravaid stseene nõukogude noorte kangelaslikkusest ja patriotismist võitluses fašistlike anastajatega Suure Isamaasõja päevil. Näeme nõukogude rahva moraalset üleolekut oma vaenlasest. Noorkaardiväelaste kangelastegude eeskuju kasvatab meis uut mehisust ja visadust võitluseks Lenini-Stalini partei ideede lõpliku triumfi eest.

Paralleelselt toimuvad ringis harjutused näidendi „Sügavad juured" lavastamiseks, kus peaosades mängivad sm-d Pars, Eerik, Arro, Värnik, Rummel, Oengo jt.

V. Timmo,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Meie ülikoolist

Sm. B. Võrse TR Ülikooli haldusprorektoriks

Meie ülikool oli juba neli kuud ilma haldusprorektorita, milline asjaolu tunduvalt takistas ülikooli majandusaparaadi töö ühtlustatud ja plaanikindlat juhtimist. See olukord, mis ülikoolis oli üks teravamaid lahendamist vajavaid küsimusi, on nüüd lahendatud, sest neil päevil sai ülikool uue haldusprorektori. Nimelt nimetati uueks TR Ülikooli haldusprorektoriks sm. Bronislav Võrse, kes seni töötas Tartu Linna TSN Täitevkomitee esimehena.

Sm. Võrse on juba asunud oma ülesannete täitmisele.

Väärtuslik film kinos „Ateen"

21—24. veebruarini linastatakse kinoteatris „Ateen" nõukogude filmikunsti uut monumentaalset meisterteost — kunstilist suurfilmi „Vladimir Iljitš Lenin". See äsjavalminud film on tulvil pinevust, üllust ja võitude suurust, ta on üks parimaid filmidokumente geniaalse Lenini elust, tema kirglikust revolutsioonilisest võitlusest ja seltsimees Stalinist kui Lenini suurte ideede elluviijast.

Ükski üliõpilane ärgu jätku kasutamata võimalust selle tähelepanuväärse filmi vaatamiseks kino ühiskülastamise korras.

Üliõpilasklubi avati

Möödunud pühapäeva õhtul toimus üliõpilasklubis isetegevusõhtu, mis oli pühendatud klubi taasavamisele pärast põhjalikke korraldustöid, mille tulemusel klubi ruumid on muutunud senisest palju nägusamaks ja mugavamaks.

Peoõhtule kogunenud rohkearvulist üliõpilaste peret tervitas lühikese sõnavõtuga Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimees sm. E. Laasik soovides üliõpilastele edu ja kordaminekut uuel semestril.

Peo kavas oli veel mitmesuguseid ettekandeid Akadeemilise Meeskoori ja Akadeemilise Naiskoori topeltkvartettidelt, džässorkestrilt ja solistidelt.

R. Paas

Pühapäeval toimub ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" lugejate konverents

Pühapäeval, 20. veebruaril s. a. korraldab ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus üliõpilasklubi saalis (Ülikooli 46, II korrus)

AJALEHE „TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL" LUGEJATE ESIMESE KONVERENTSI.

Konverentsi töö algab kell 16.

Kuna konverentsi eesmärgiks on läbi arutada ülikooli ajalehe toimetuse senine töö, siis palub toimetus konverentsist osa võtta kõigil kirjasaatjail, aktivistidel ja kõigil õppejõududel, teenistujail ja üliõpilastel.

Tartu kõrgemate õppeasutiste kevadsemestri avapidu

Möödunud laupäeval toimus Tartu Õpetajate Instituudi ruumides Tartu kõrgemate koolide kevadsemestri avapidu. Peoõhtu avas TR Ülikooli Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimees sm. E. Laasik. Seejärel esines peokõnega TRÜ teadusliku ala prorektor sm. K. Taev, kes oma sõnavõtus heitis pilgu möödunud eksamisessiooni tulemustele.

Ettekannetega esinesid TRÜ, Muusikakooli ja Õpetajate Instituudi isetegevusringid. Ettekanded algasid „Maailma demokraatliku noorsoo hümniga", mille esitas TRÜ meeskoori kvartett. Ettekanded leidsid publiku poolt soojа vastuvõtu.

Pidu korraldava komisjoni töö jättis mõnes suhtes soovida. Näiteks trükiti peopääsmeid 850, kuid inimesi oli tunduvalt rohkem. Samuti polnud kogu peo kestel näha korrapidajaid ja TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimees sm. Laasik üksi püüdis selle tööga hakkama saada. Nõrgast korraldusest tingituna kasutasid mõned peolepääsemiseks ebaausaid võtteid ja suitsetajaid võis näha igal pool koridorides.

H. Tigane,
TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee liige.

Üritus, mis väärib kõigi üliõpilaste tähelepanu

Laupäeval, 19. veebruaril algusega kell 17.15 toimub füüsikaauditooriumis ÜTÜ füüsika-matemaatikateaduste osakonna korraldusel populaarteaduslik referaatkoosolek. Refereerib dots. A. Mitt teemal „Idealistlikud moonutused kaasaegsete lääne füüsikute töödes kodanluse ideoloogilise relvana".

Ettekanne käsitleb ideoloogilist võitlust tänapäeva füüsikas ja sisaldab kodanliku lääne kaasaegse füüsika kriitika. Kuna nende probleemide tundmine on tarvilik mitte ainult füüsikule, vaid ka kõigile teistele üliõpilastele ja et ettekande jälgimine ei eelda erialalisi teadmisi, siis on soovitatav kõigi asjasthuvitatud üliõpilaste osavõtt sellest koosolekust.

Huvitav referaat matemaatikaringis

ÜTÜ matemaatikaringi järjekordne töökoosolek toimub 19. veebruaril s. a. algusega kell 16 Veski tän. 42. Koosolekul esineb üliõpilane Leo Võhandu ettekandega teemal „Lihtsamaid võtteid arvutuslükatil".

Koosolek peaks huvitama kõigi teaduskondade üliõpilasi, kus õpitakse matemaatikat. — Kõigil osavõtjail palutakse arvutuslükatid kaasa võtta.

J. Hion

Neist kogemustest tuleb meil õppida

Tänavune talvine eksamisessioon TRÜ-s andis rõõmustavalt häid tulemusi ja näitas, et meie ülikool sammub õppetöö süvendamise ja parandamise alal kindlalt tõusuteed. Eeskätt on see kehtiv eksamidistsipliini kohta. Kui 1946. a. jaanuarisessioonil ilmusid kõigile eksamitele ainult 43% üliõpilastest, 1947. aastal 78,7% ja möödunud aastal 89,7%, siis äsjalõppenud sessioonil tõusis see näitaja juba 97,8%-ni. Eksameile ilmunuist sooritasid kõik eksamid 97,7%, mis võrreldes kaks aastat varajasemate andmetega (82,6%) tähendab jällegi tunduvat edusammu. Tunduvalt on tõusnud ka üliõpilaste edukus. Tervenisti 909 üliõpilast ehk 35,3% üliõpilaste üldarvust sooritasid kõik eksamid hindele „väga hea". Siinkohal olgu meenutatud, et alles kaks aastat tagasi oli selliseid üliõpilasi ainult 18,8% üliõpilaste üldarvust. Samasugust rõõmustavat tõusu näitab ka väga heade ja heade hinnete arv, kusjuures peetagu silmas seda, et eksaminõuded pole alanenud, vaid järjekindlalt tõusnud.

Kahtlemata räägivad kõik esitatud arvud selget keelt sellest, et meie ülikoolil on tunduvaid ja tunnustustväärivaid edusamme õppetöö kvaliteedi tõstmisel. Ent bolševike partei õpetab meid mitte kunagi rahule jääma saavutustega, vaid otsima ja leidma oma töös lünki, et siis kogu tähelepanu suunata nende likvideerimisele.

Vaadeldes eksamisessiooni tulemusi üksikute teaduskondade kaupa näemegi, et tulemused ei ole sugugi ühtlased. On teaduskondi, mis jäävad teistest õppetöö taseme tõstmise alal tunduvalt maha. Kui võtta aluseks eksamitele ilmunud üliõpilaste protsent, siis näeme siin tunduvat kõikumist. Kui Ajaloo-keeleteaduskonnas ilmusid kõigile eksameile eranditult kõik üliõpilased, siis näitab see kahtlemata seda, et selles teaduskonnas (dekaan prof. Moora) on tehtud tõsist tööd õppetöö kvaliteedi tõstmise ja distsipliini tugevdamise alal. Et ka kõigi teiste näitajate poolest seisab Ajaloo-keeleteaduskond teistest teaduskondadest ees, siis on meil põhjust rääkida Ajaloo-keeleteaduskonnast kui eesrindlikust teaduskonnast õppetöö alal.

Mitmes teises teaduskonnas näeme aga sootuks halvemat pilti. Matemaatika-loodusteaduskonnas näiteks (dekaan prof. A. Vaga) jäi kõigile või osale eksameist ilmumata tervelt 9% üliõpilastest. Lubamatult madal on kõigile eksameile ilmunud üliõpilaste protsent ka Õigusteaduskonnas (dekaan dots. Talvik) ja Metsandusteaduskonnas (dekaan dots. Ritslaid).

Rääkides eksamihinnete üldisest keskmisest, tuleb peatuda Loomaarstiteaduskonna (dekaan dots. Peebsen) tööl. Eksamisessiooni kokkuvõtted näitavad, et selles teaduskonnas võideldakse nõrgalt kõigi üliõpilaste viimise eest eesrindlaste tasemele. Selles teaduskonnas saavutatud eksamihinde keskmine (4,05) on kõige madalam ülikoolis. Väga hästi ja hästi õppivate üliõpilaste arv on väike, enamus üliõpilastest püsib keskpärasel tasemel. Sellest räägib asjaolu, et Loomaarstiteaduskonnas saadi tervelt 32% rahuldavaid hindeid, s. t. rohkem kui üheski teises teaduskonnas.

Ilmselt ebaühtlane on üliõpilaskonna koosseis Arstiteaduskonnas ja Õigusteaduskonnas, kus võrdlemisi suure hulga hästi ja väga hästi edasijõudvate üliõpilaste kõrval on ebanormaalselt palju mitterahuldavalt edasijõudvaid üliõpilasi.

Lõpuks üks märge võlgnevuste ja nende likvideerimise kohta. Möödunud semestri alguseks oli ülikoolis akadeemilist võlgnevust omavaid üliõpilasi 212. Neist likvideerisid tähtajaliselt oma võlgnevuse 189, kuna 23 üliõpilast ei tulnud võlgnevuse likvideerimisega toime ja eksmatrikuleeriti. Nendest 23-st üliõpilasest langeb Põllumajandusteaduskonna arvele 4 ja Arstiteaduskonnale 19. See näitab, et eriti Arstiteaduskonnas (dekaan prof. Valdes) pühendatakse lubamatult vähe tähelepanu õppetöös nõrgalt edasijõudvate üliõpilaste abistamisele ja järeleaitamisele.

Neile ja reale teistele olulistele küsimustele juhtisid tähelepanu talvise eksamisessiooni kokkuvõtted. On tingimata tarvis, et igas teaduskonnas, igal kursusel ja igas kateedris hoolikalt läbi arutataks äsjalõppenud sessiooni kogemused ja tehtaks neist järeldused edasiseks tööks. Käesolev semester peab kujunema veelgi suurema tõusu ajaks õppetöö alal ja eksamisessiooni kogemused peavad meid selle ülesande täitmisel suunama ja juhtima. Seda tuleb silmas pidada eriti neil teaduskondadel, mis talvisel eksamisessioonil teistest maha jäid.

A. Pant

Vastutava toimetaja aj. kt. **J. Feldbach**

MB 00141 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 346

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 6(12) Neljapäeval, 24. veebruaril 1949. a. II aastakäik

Nõukogude riigi kuulsusrikas armee

Eile pühitses kogu Nõukogudemaa Nõukogude Armee 31. aastapäeva. Meie rahvas võttis oma kuulsusrikka armee 31. aastapäeva vastu hoogsa ja võiduka ülesehitustöö tähe all, teostades edukalt sõjajärgset viisaastakut ja tugevdades veelgi Nõukogude Armeed. Nõukogude rahva saavutustes on oma osa andnud ka eesti rahvas. Möödunud aastal jätkus Eesti NSV rahvamajanduse ja eriti selle juhtiva haru — sotsialistliku tööstuse areng. Märkimisväärseid edusamme tehti ka põllumajanduse alal, kõige olulisemana aga tuleb esile tõsta talurahva eesrindlikuma osa siirdumist kolhooside teele. Meie ülikoolis tähistas möödunud aasta õppe- ja teadusliku töö ideoloogilise taseme tõusu, otsustavaid võite noorte haritlaste kommunistliku kasvatuse töös. Me võime öelda, et Tartu Riiklik Ülikool sammub kindlalt tõusuteed ja kujuneb järjekindlalt eesrindlikuks kõrgema haridusega kaadrite sepikojaks, meie vabariigi teaduse eesrindlikuks keskuseks.

Nõukogude rahvas võib rahulikult ehitada oma elu, kindlustada sotsialismi ja ehitada kommunismi, sest meie rahulikku loovat tööd kaitseb kindlalt võitlustes karastunud Nõukogude Armee, maailma esimese sotsialistliku riigi kuulsusrikas armee. Piiritu armastusega suhtub Nõukogude rahvas oma armeesse. Uhkuse ja tänutundega heidame pilgu Nõukogude Armee võidurikkale lahinguteele, meenutame Nõukogude Armee sangarlikke võitlusi välismaiste röövjõukude vastu, kes on katsunud ohustada meie võimsa maa vabadust, sõltumatust ja au.

Bolševike partei, Lenini ja Stalini loodud Nõukogude Armee on läbinud kuulsusrikka tee. Ta sündis võitlustes valgekaartlaste bandide vastu ja lõi nad puruks. Ta karastus võitlustes välismaise interventsiooni vastu, millisest võitlusest ta tuli välja võitjana. Rahuliku ülesehitustöö aastail pühendas Nõukogude rahvas suurimat tähelepanu oma armee tugevdamisele, tema võitlusvõime järjekindlale suurendamisele. Tänu sellele osutus Nõukogude Armee küllalt tugevaks, et 1938. ja 1939. aastal anda purustavad löögid jaapani röövvallutajaile ja 1939—1940. aastal purustada meid ohustanud soomlased. Kõige karmimaks katsumuseks meie rahvale oli aga Suur Isamaasõda. Saksa fašistid, kes tungisid kallale meie maale, seadsid oma eesmärgiks hävitada meie Nõukogude riik, vallutada meie maa, hävitada miljonid meie inimesed ja orjastada meie rahvas. Need hitlerlaste avantüristlikud plaanid aga nurjusid. Meie sangarlik armee, kes võttis üksinda vastu hambuni relvastatud fašistide reetliku kallaletungi, vabastas neli aastat kestnud sõja tulemusel mitte ainult meie maa fašistlikust ohust, vaid ka kogu Euroopa fašistlikust orjusest. Nõukogude Armee, keda ennastsalgavalt toetas kogu rahvas, tuli toime ajaloolise kangelasteoga, mille eest talle on tänulikud kõik Euroopa rahvad.

Nõukogude Armee võidud on hiiglaslikud. Nende võitude allikad peituvad eelkõige selles, et Nõukogude Armee, see on võitnud sotsialismimaa armee ja võib tugineda sotsialistliku riigi võimsusele. Nõukogude Armee võidud on kogu rahva võidud, kes töötas ennastsalgavalt tagalas ja toetas kõigi vahenditega rinnet. Ja Nõukogude Armee võitude üheks allikaks ongi see, et Nõukogude Armeed toetab kogu maa, et rahva ja armee vahel valitseb meil lahutamatu tihe ühtsus.

Nõukogude Armee võitude allikaks on aga ka see, et meie võitude innustajaks ja organiseerijaks on Lenini-Stalini partei, seltsimees Stalin. Bolševike partei ja seltsimees Stalin on juhtinud Nõukogude Armeed ja viinud ta võitude ja kuulsuse teele.

Nõukogude Armee ajalugu kõneleb suurest heroismist, ennastsalgavast kodumaa teenimisest, vaprast kohusetäitmisest. Võitluses kõigi Nõukogude riigi vaenlastega on Nõukogude Armee näidanud end Nõukogude Liidu huvide kindla kaitsjana, olles oma võitluslipud katnud kustumatu kuulsusega. Bolševike partei poolt kasvatatud Nõukogude Armee on tänapäeva esmaklassiline armee, ta on lahutamatult seotud rahvaga, on varustatud esmaklassilise relvastusega ja juhindub stalinlikust sõjateadusest. Tänapäeval, mil lääne imperialistid püüavad süüdata uut maailmasõda, täiustab Nõukogude Armee visalt oma lahingulisi oskusi ja seisab kindlalt meie rahuliku töö kaitsel, rahu kaitsel kogu maailmas.

Olgu tervitatud Nõukogude Armee 31. aastapäev!

Elagu Nõukogude Armee — nõukogude rahva rahuliku töö ja kestva rahu huvide kindel kaitsja!

Elagu bolševike partei — meie võitude innustaja ja organiseerija!

Elagu nõukogude rahva suur juht, geniaalne väepealik seltsimees STALIN!

Nõukogude Armee 31. aastapäev kujunes TR Ülikooli kollektiivile tõeliseks pidupäevaks

Meie ülikooli kollektiiv tähistas kuulsusrikka Nõukogude Armee 31. aastapäeva väärilise pidulikkusega. Aastapäeva tähistamiseks korraldati ülikooli aulas üleeile pärastlõunal pidulik aktus, kus ettekandega Nõukogude Armee ajaloolisest lahinguteest esines TRÜ sõjalise õpetuse kateedri juhataja sm. A. Feldmann. Sm. Feldmanni kõnet, milles anti kujukas läbilõige Nõukogude Armee võitlusest Nõukogudemaa vabaduse ja õnne ohustajate vastu, kuulati suure tähelepanuga. „Tänapäeval kaitseb meie armastatud armee kindlalt nõukogude rahva rahulikku loovat tööd ja rahu huvisid kogu maailmas," lausus sm. Feldmann.

Samal õhtul korraldas Üliõpilaste Ametiühingu komitee üliõpilasklubis meeleoluka koosviibimise demobiliseeritud rindemeestele.

Tähistagem ÜLKNÜ XI kongressi uute saavutustega!

Palju tähelepanuväärseid lehekülgi on 30-aastane Leninlik Kommunistlik Noorsooühing kirjutanud Nõukogude riigi ajalukku. Neli valitsuse ordenit ehivad ta kuulsusrikast lippu. Neis väljendub bolševike partei, Nõukogude riigi ja rahva tunnustus talle ta kangelasliku võitluse ja töö eest.

Varsti toimub ÜLKNÜ XI kongress. 1936. a. toimunud ÜLKNÜ X kongressist lahutab teda pikk vahemaa. Eelmise kongressi ajal oli Nõukogude Liidus lõpule jõudmas sotsialismi ehitamine. Möödunud ajavahemikul on nõukogude rahvas ja Kommunistlik Noorsooühing bolševike partei juhtimisel läbinud III stalinliku viisaastaku tööaastad, Suure Isamaasõja heitlused ja sõjajärgse ülesehitamiseperioodi esimesed aastad ning seisab sotsialismilt kommunismile ülemineku probleemide ees. Kogu tehtud tööst teeb ÜLKNÜ XI kongress kokkuvõtte ja püstitab organisatsiooni ette uued ülesanded kommunismi ülesehitamisel. Uue, kommunistliku ühiskonna inimese kasvatamine on kõigi teiste küsimuste koondpunktiks. Ei ole kahtlust, et eriti tähtis osa langeb uute ülesannete lahendamisel just kõrgemate koolide komsomoli-organisatsioonidele.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni loomine ja areng kuulub tervenisti ÜLKNÜ X ja XI kongressi vahelisse ajajärku. Muidugi ulatuvad ta esialgsed juured juba üliõpilaste revolutsioonilistesse ringidesse, kuid faktilise organisatsioonina alustas ta tegevust 1940/41. õppeaastal, pärast Nõukogude võimu kehtestamist Eestis.

Seostatud ja pidev areng algab aga alles 1944. a. lõpust ning on seotud TRÜ taastamise ja arenguga pärast fašistlikku okupatsiooni. 1944. a. lõpul mõneliikmelisena rajatud ELKNÜ TRÜ organisatsioon on kasvanud tänaseks mitmesajaliikmeliseks ja läbinud suure arenemis- ja täiustumisprotsessi, olles bolševike partei aktiivseks abiliseks nõukogulike eriteadlaste kaadri kasvatamisel.

TRÜ komsomoli-organisatsioon on realiseerinud rea tähelepanuväärivaid üritusi. Ta oli initsiaatoriks TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu rajamisel, esimeste isetegevusringide, seinalehe ja üliõpilasklubi organiseerimisel. Suur osa on komsomoli-organisatsioonil praegu poliitinformatsiooni süsteemi väljatöötamisel ja rakendamisel üleüldkoolilises ulatuses. Talle kuulub algatus Üliõpilaste Teadusliku Ühingu organiseerimisel ja tema töö suunamisel.

Need ja rida teisi saavutusi räägivad kommunistlike noorte juhtivast osast üliõpilaskonna kasvatamisel.

Kuid veel senini on ülikooli komsomoli-organisatsiooni töös küllalt puudusi, ent nii nagu kogu eesrindlik nõukogude noorsugu tähistab uue töötõusuga ÜLKNÜ XI kongressi, nii tõotab ka TRÜ komsomoli-organisatsioon otsustavalt parandada oma vastutusrikast tööd üliõpilaste kommunistlikul kasvatamisel.

Parimate tulemustega kõigist eelnenuist möödus TRÜ-s ÜLKNÜ XI kongressile pühendatud eksamisessioon, mille eeskujulikule organiseerimisele olid suunatud kõigi ülikooli kommunistlike noorte ja noorte pingutused. Praegu käib aktiivne ettevalmistustöö ÜTÜ II teaduslikuks konverentsiks, mis samuti on pühendatud ÜLKNÜ XI kongressile. ÜTÜ nõukogus toimub praegu konverentsi temaatika kinnitamine. Paljud noored teadlased-üliõpilased töötavad praegu intensiivselt konverentsil esitatavate ettekannete kallal. TRÜ komsomoli-organisatsioon teeb kõik selleks, et saavutada konverentsi head kordaminekut. Suure üritusena toimub märtsis konverents kommunistlikust kasvatusest, mille ettevalmistusena toimub kõigil kursustel ja õppegruppides parimate ilukirjanduslike teoste lugemine ja ühine arutlus. Intensiivselt käib märtsis-aprillis teaduskondade vahelise võistluse õhkkonnas toimuva kunstilise isetegevuse olümpiaadi ettevalmistus. Need suurüritused haaravad kogu üliõpilaskonna ja intensiivistavad kommunistliku kasvatuse protsessi.

Seltsimehed kommunistlikud noored, üliõpilased! Nende ja kõigi teiste ühiskondlike ürituste edukas elluviimine, õppetöö kvaliteedi edasine parandamine, kogu meie töö intensiivistamine selleks, et ta jõuaks mõjusalt iga üksiku üliõpilaseni peab saama ja saabki meie ülikooli kollektiivi ning komsomoli-organisatsiooni kindlaks taotluseks. Selle teostamiseks lühikese aja vältel on meil kõik eeldused. Ainult see saab olla meie parimaks tervituseks ÜLKNÜ XI kongressile.

K. Siilivask,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.

Demobiliseeritud sõjamehed on eeskujuks õppimises ja ühiskondlikus töös

Tartu Riiklikus Ülikoolis õpib praegu üliõpilastena 71 demobiliseeritut. Nagu meie esivanemad Lembitu ja Tasuja päevil ilmutasid julgust, eneseusaldust, kangelasmeelt, vabadusarmastust ja võitlusvaimu muistsetes Ümera, Pala, Võnnu jt. lahingutes saksa ristirüütlite vastu võideldes, samuti käitusid mehiselt need rindemehed äsjase Suure Isamaasõja lahinguväljadel, lüües lõplikult hitlerlikke okupante Velikije Luki, Neveli, Novosokolniki ning Narva all, Emajõe lahinguis, Sõrves ja Kuramaal. Need Eesti Tallinna Kaardiväe Laskurkorpuse ridades võidelnud sõdurid, seersandid ja ohvitserid võitlesid vapralt ning täitsid auga ja väärikalt oma ülesande — nad saavutasid koos teiste Nõukogude Armee väeosadega lõpliku võidu hitlerlike vallutajate üle ning vabastasid kodumaa orjastajatest ja rõhujatest.

Nõukogudemaa on õigustatult uhke neile oma poegadele ja tütardele, kes võtsid osa Suure Isamaasõja ajaloolistest vabastamislahingutest.

Saades võimaluse tulla tagasi rahuliku ülesehitava töö juurde panid need lahinguveteranid käest relva ja asusid eelkõige teritama oma „vaimumõõka" — asusid innukalt õppima, et omandada kõrgem haridus ja seda tulemusrikkamalt jatkata võitlust ülesehitava töö rindel.

Praegu võitlevad demobiliseeritud üliõpilased õppetöö edu eest sama pingutuse ja ennastsalgava tarmukusega kui Suure Isamaasõja rinnetel vaenlase dzottide pärast. Seda tõendab kujukalt juba ülikooli õppe-eesrindlaste autahvel, millel leiame suure hulga endisi rindemehi, nagu J. Kalits, E. Laasik, R. Auling, E. Salumaa, M. Kull, A. Pauklin, K. Paaver, J. Kelpman, P. Müürsepp, H. Sarv, M. Liikoja, V. Gross ja F. Lõpp.

Samasuguse aktiivsusega võtavad Nõukogude Armeest demobiliseeritud üliõpilased osa TRÜ ühiskondlikust tööst. Sugugi liialdamata võib öelda, et nad moodustavad üliõpilaskonna ühiskondliku töö selgroo ja aktivistide põhituuma.

Parteitöös paistab silma energilisuse, organiseerimisvõime ja oma suurte kogemustega Õigusteaduskonna parteigrupi organisaator, III kursuse üliõpilane R. Auling.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni tööd juhib Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane J. Kalits organisatsiooni sekretäri vastutusrikkal kohal, pühendades end ülesandele tõsta komsomoli-organisatsiooni töö ülikoolis kõrgemale tasemele, et kindlustada õppe- ja kasvatustöö edukuse järjekindlat tõusu. Sama eesmärgi saavutamiseks töötavad täie andumusega Õigusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär, II kursuse üliõpilane E. Salumaa, ELKNÜ TRÜ komitee üliõpilaste heaoluküsimuste sektori juhataja, Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane A. Blumfeldt ja Põllumajandusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär, I kursuse üliõpilane A. Külaots.

Üliõpilaste Ametiühingu komitee või teaduskondade komiteede juhtivate liikmetena töötavad edukalt Arstiteaduskonna üliõpilased K. Surmilov, Õ. Küttman, J. Reinaru, R. Tani; Põllumajandusteaduskonna üliõpilased H. Sarv, E. Rand; Loomaarstiteaduskonna üliõpilane E. Jürisson; Matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilane H. Tigane; Metsandusteaduskonna üliõpilane H. Soplepman ja Ajalookeeleteaduskonna üliõpilane F. Lõpp. Üliõpilaste Vastastikuse Abistamiskassa juhtimisest võtavad osa Arstiteaduskonnast M. Kull ja R. Tani, Matemaatika-loodusteaduskonnast J. Kelpman jt.

Lisaks eeltoodule väärib esiletõstmist veel Arstiteaduskonna üliõpilase A. Bochmanni ühiskondlik töö Ülikooli Spordiklubi esimehena ja Põllumajandusteaduskonna üliõpilase H. Sarve töö Üliõpilaste Teadusliku Ühingu esimehena ning poliitõpperingi juhatajana.

Möödunud rahvakohtute valimistel valiti üksmeelselt rahvakaasistujateks Õigusteaduskonna üliõpilased-demobiliseeritud O. Peikre, J. Kalits, R. Auling ja E. Salumaa ning valimiskomisjonide liikmetena töötasid A. Blumfeldt, H. Sarv, V. Herzen, A. Külaots jt.

Kõik loetletud ja veel paljud teised demobiliseeritud üliõpilased tähistavad Nõukogude Armee 31. aastapäeva uute edusammudega õppetöös ja veelgi suurema aktiivsusega ühiskondlikus töös.

E. Kirsimägi,
Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Armeele - vabastajale

Mäletan, et tollal oli suvi, juuli,
kirjutati aasta nelikümmend neli,
kui me sumbund ellu viskas värskeid tuuli
taevas tiirlevate lennukite heli,
kuna süveneti nagu oma õnne
kaugelt kuulduvasse kahurite kõnne.

Aga seni, kuni vallutaja voli
linnades ja külas külvas metsikusi,
valgeil väljul varises vastvalmind vili,
polnud koristuseks mõtet ega käsi —
hoopis varmaid mehi varjas metsapadu,
kus siis käidi kättemaksu karme radu.

Süda kiskus kokku vihkamisest, valust,
nähes hävitamiskires meeletumas
vaenlast tukke järgi jätvat linnast, talust,
millest öiti valusveretavas kumas
õudselt lõõmasid kõik taevarannad.
Raskelt astusid maal anastaja kannad.

Edasi ent kahurite kõmas rühkis
vabastaja vägi väsimatu hooga —
kuni äkki ühel lõikuskuu ööl pühkis
püssiraginas ja vägeva hurraaga
viletsusetoojaist puhtaks koduküla!
Tänini veel kõrvus kõmiseb see kõla ...

Oskar Kruus,
Ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Akadeemiline Meeskoor kevadsemestril

TRÜ üliõpilasklubi juures tegutsevatest isetegevusringidest on arvuliselt suurimad akadeemilised koorid, moodustades kokku ca 300-liikmelise kollektiivi, keda juhatab helilooja Richard Ritsing. Kui kodanliku Eesti ajal akadeemilised koorid moodustasid 100—150 liikmelise laulukollektiivi, siis pärast nõukogude korra taaskehtestamist 1944. a. algas koori liikmete arvu kiire suurenemine. See on seda hinnatavam, et akadeemilised koorid moodustavad taimelava, millest võrsuvad meie kolhooside, sovhooside ja teistes keskustes asuvate isetegevuskollektiivide-laulukooride tulevased edasiviijad ning arendajad.

Möödunud 1948. a. sügissemestril kandideeris Akadeemilisse Meeskoori 80 uut lauljat. Muusikaliste võimete katse tulemusena võeti koori vastu 61 uut liiget, millega koori liikmete arv tõusis 188-ni. Peamiselt lauluharjutustelt põhjuseta puudumiste, osalt ka Tartust lahkumise tõttu aga kustutati koori nimestikust 23 lauljat, kuna õppetöö koormuse tõttu vabastati ajutiselt lauluharjutustest 17 koori liiget. Nii koosnes Akadeemiline Meeskoor semestri lõpul 148 lauljast. Koorile ühtlase kõla saavutamiseks korraldati koorijuhi sm. R. Ritsingu poolt kaks korda nädalas kooriliikmeile rühmiti häälseadet, mida täiendati koori-harjutuste eel vastavate häälharjutustega kogu koorile.

Semestri kestel peeti 38 harjutust, esineti kahel aktusel ja neljal kontserdil. Eriti tuleb esile tõsta AM-i kontsertmatka Viljandisse, kuna see taotles kaht eesmärki: tutvustada TR Ülikooli Viljandi koolinoorsoole, ning ergutada viljandlasi senisest suuremal määral viljelema meeskoorilaulu.

Kunstiliselt võib eelmise semestri kontserte lugeda kordaläinuks. Nii Tartus kui ka Viljandis sai koor tunnustava arvustuse osaliseks.

Käesoleval semestril algasid meeskoori regulaarsed harjutused kohe esimesil tööpäevil ning praegu valitseb kooris pingelise töö meeleolu.

Käesoleval semestril on peale riiklikkude ja TRÜ tähtpäevade puhul ettenähtud esinemiste kavas veel esinemine „Kalevala" juubeli-pidustustel, semestrikontsert Tartus, osavõtmine Tartumaa laulupäevast Tartus ja vabariiklikust meeslaulupäevast Pärnus. Kahest viimasest üritusest tuleb Akadeemilisel Meeskooril kui Eesti NSV suurimal meeskooril sajaprotsendiliselt osa võtta. Teame, et üldrahvalike laulupidude ja laulupäevade traditsiooni jätkamine ja edasiarendamine nõukogude võimu poolt on stalinliku rahvuspoliitika järjekindel teostamine. Oleks andestamatu viga, kui Akadeemiline Meeskoor jääks neist üritustest kõrvale ehk võtaks neist osa poolikus koosseisus.

Olulise üritusena on üles kerkinud meeskoori kontsertmatk kangelaslinna Leningradi. Mainitud kontsertmatk tutvustaks eesti koorilaulu kangelaslinna elanikele, kuid veel olulisem oleks sõprussidemete sõlmimine Leningradi ja Tartu üliõpilaste vahel.

Siinmainitud kolm viimast üritust omavad suurt poliitilist ja kasvatuslikku tähtsust. Akadeemiline Meeskoor peab, et ülesseatud sihte saavutada, senisest veel rohkem pingutama ja töötama. Samuti tuleb täiendada repertuaari uute sobivate, ideoloogiliselt väärtuslike helitöödega. Koori senise kava kohta võiks märkida, et õpitud on peamiselt kaasajatemaatilisi laule. Enamik kavas olnud lauludest kuulub XII ja eeloleva XIII laulupeo kavva. Seniilmunud kaks noodivihikut XIII üldlaulupeo meeskooridele on läbi töötatud ja selgeks õpitud.

Et edukalt viljelda meeskoorilaulu ja et Akadeemilise Meeskoori osavõtt eespoolmainitud üritustest oleks sajaprotsendiline, selleks ootab AM omalt poolt nii TRÜ administratsioonilt kui ka ametiühingute komiteedelt suuremat tähelepanu ja abistamist kui seni.

A. Tilk,
Akadeemilise Meeskoori esimees.

Meie ülikoolist

Teenistujate Ametiühingule uus juhtiv koosseis

Möödunud nädalal pidas äsjavalitud Teenistujate Ametiühingu komitee oma esimese koosoleku, kus viidi läbi tööjaotus komitee liikmete vahel. Komitee esimeheks valiti sm. I. Paul, tema asetäitjaks sm. A. Laats. Komitee laekuri ülesanded pandi sm. P. Saksale, kuna sekretäriks valiti sm. V. Kaldemäe.

Samal koosolekul valiti ka tähtsamate komisjonide isikuline koosseis. Nii valiti kultuurikomisjoni esimeheks sm. M. Zaharova, tootmiskomisjoni esimeheks prof. J. Kaarde, elamu-heaolukomisjoni esimeheks sm. P. Mallene, töökaitsekomisjoni esimeheks sm. E. Tiisler ja varustuskomisjoni esimeheks sm. K. Jakobson.

Järgimist vääriv eeskuju

Semestri algusest on möödund vaid kaks nädalat, kuid mitmed hoolikad üliõpilased on asunud juba õiendama kodust lektüüri vene keeles.

Nagu esimeselgi semestril osutusid esimesteks lektüüri vastajateks Arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilased Pia Krull, Aino Laas, Virve Kull ja Helene Kumpas.

Seltsimehed, võtke neist eeskuju!

V. Martma

Peahoones avati kirjanduse müügipunkt

Hiljuti avati meie ülikooli peahoones kirjanduse müügipunkt, mille organiseeris TRÜ Teenistujate Ametiühingu komitee algatusel raamatukauplus „Akadeemiline Raamat". Müügipunktis on saadaval rohkesti eesti- ja venekeelset poliitilist, teaduslikku ja ilukirjandust.

Kahtlemata on müügipunkti avamine ülikoolis üliõpilastele ja õppejõududele tunduvaks hõlbustuseks vajaliku literatuuri hankimisel.

Arstiteaduskond võitis teaduskondade vahelised laskevõistlused

19. ja 20. veebruaril toimusid TRÜ sõjalise õpetuse kateedri ja TRÜ AAVÜ algorganisatsiooni korraldusel teaduskondade vahelised laskevõistlused Nõukogude Armee 31. aastapäeva ja ÜLKNÜ XI kongressi auks.

Laskevõistlustest võtsid osa kõik teaduskonnad välja arvatud Õigusteaduskond. Parimaks teaduskonnaks osutus Arstiteaduskond, kes saavutas 710 silma 1000-st võimalikust. Võitnud meeskonna koosseisus olid üliõpilased Juur, Koljak, Kull, Lepik, Maurer, Miller, Ora, Pauklin, Sellend ja Väärt. Paremustabelis järgnesid Matemaatika-loodusteaduskond (710 silma), Ajaloo-keeleteaduskond (688 silma), Metsandusteaduskond (672 silma), Põllumajandusteaduskond (602 silma), Loomaarstiteaduskond (597 silma) ja Kehakultuuriteaduskond (276 silma).

Individuaalselt osutusid parimaiks Vardja (Kehakultuuriteaduskond), Jüring (Metsandusteaduskond) ja Väärt, kes kõik saavutasid 85 silma.

E. Kask

Toimus ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" lugejate konverents

Möödunud pühapäeval toimus üliõpilasklubi saalis ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" lugejate esimene konverents. Konverentsil esines aruandega ajalehe toimetuse tööst toimetuse vastutav sekretär sm. Olaf Utt, tuues esile ajalehe senise töö saavutusi ja puudusi ning analüüsides viimaste tekkimise põhjusi.

Läbirääkimistel aruande kohta võtsid sõna sm-d Paul, Kahk, Tolk, Tilk jt. — kokku 11 seltsimeest. Sõnavõtjad tegid rea asjalikke kritiseerivaid märkmeid ajalehe senise töö kohta ning andsid kasulikke juhiseid, mis aitavad toimetust tema töö parandamisel.

Konverentsi töö oli viljakas ja õnnestus täielikult. Võõrastavana näis vaid õppejõudude vähene osavõtt konverentsist.

Uus juhatus — uus hoog

Ülikooli kirjandusringis toimus neil päevil referaat-töökoosolek, kus pikema ettekandega „A. H. Tammsaare „Tõde ja õigus" I kaasaegses kriitikas" esines Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane Helene Siimisker. Sm. Siimisker tõi oma referaadis esile tähtsamad „Tõde ja õigus" I köite kohta avaldatud kriitilised seisukohad ja tõmbas paralleele marksistliku kriitika seisukohalt.

Edasi toimus kirjandusringi uue juhatuse valimine, sest kirjandusringi senine töö osutus ebarahuldavaks. Uude juhatusse valiti Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased Heino Puhvel, Helene Siimisker, Ellen Kivimäe, Ellen Hiiob ja Oskar Kruus.

Uus juhatus otsustas kirjandusringi töö parandamiseks tarvitusele võtta rea abinõusid. Kui õppeaasta algusest peale oli suudetud läbi viia vaid kaks referaatkoosolekut, siis edaspidi otsustati korraldada kaks referaatkoosolekut kuus. Otsustati korraldada nelja äsjailmunud luuletuskogu „Kohav rand", „Järvesuu poiste brigaad", „Võidurakett" ning „Jõud ja valgus" arutelu. A. Puškini ja H. de Balzac'i käesoleval aastal toimuvaid juubeleid ja J. Sütiste 50. sünnipäeva otsustati tähistada vastavate üritustega. Kirjandusteoreetilistest küsimustest võeti kavva referaat „Realismist ja romantismist kirjanduslike meetoditena". Samuti otsustati kiiresti lõpule viia sügissemestril väljakuulutatud luuletusvõistlus, mille tulemused avaldatakse 18. märtsil toimuval kirjandusringi koosolekul. Lühijuttude võistluse tähtpäeva otsustati pikendada 1. aprillini, et anda autoritele võimalust oma tööde viimistlemiseks.

Vastuseks meie kriitikale

ÜTÜ-s seati sisse kindel töökord

Vastuseks ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" 1949. aasta 3. numbris avaldatud kriitikale teatab TRÜ Üliõpilaste Teadusliku Ühingu nõukogu, et alates 15. veebruarist on ÜTÜ nõukogu liikmete vastuvõtuajad kindlaks määratud järgmiselt:

Heldur Niit —	esmaspäeviti	kl. 12—13;
Hans Sarv —	„	„ 16—17;
Ülo Valvere —	teisipäeviti	„ 14—15;
Sulev Jänes —	„	„ 15—16;
Herbert Adari —	„	„ 16—17;
Ralf Männik —	neljapäeviti	„ 13—14;
Harry Kätner —	„	„ 14—15;
Eduard Vääri —	„	„ 15—16.

Vastuvõtt toimub ÜTÜ nõukogu toas üliõpilasmajas tuba nr. 27.

Kursuse hooldaja

Et anda kodumaale kõrgelt kvalifitseeritud kaadreid, tuleb meil väsimatult töötada üliõpilasnoorsoo kasvatuse tõhusamaks muutmise eest. Üliõpilaste abistamine ja nende otsene kasvatamine ülikoolis tuleb eelkõige teha kursuse hooldajate ülesandeks. Kursuse hooldajate ülesanded ülikoolis on võrreldavad klassijuhatajate ülesannetega keskkoolis.

Kuna meil puuduvad veel üldisemad kogemused kursuse hooldajate töö kohta üliõpilasnoorsoo kasvatamisel, olgu siinkohal esitatud mõningad ettepanekud kursuse hooldajate edaspidise töö süvendamiseks ja viidatud mõningatele konkreetsetele ülesannetele sel alal.

Kursuse hooldaja on oma kursuse üliõpilaste juhendaja ja abistaja õppe- ning kasvatustöös, nende otsene kasvataja. Et ta suudaks edukalt täita temale pandud vastutusrikkaid ülesandeid, peab ta põhjalikult tundma oma kursuse üliõpilasi. Üliõpilaste põhjalik tundmaõppimine aga eeldab hooldaja õppejõu pikemaaegset kokkupuutumist üliõpilastega. Sellepärast tuleb soovitavaks pidada, et kursuse hooldajaid ei vahetataks mitte igal õppeaastal, vaid et kursuse hooldaja teatavat kursust hooldaks kogu kursuse viibimise ajal ülikoolis.

Kuna kursuse hooldajate ülesanded on meil veel lähemalt fikseerimata, siis tuleb pidada vajalikuks nende ülesannete kindlaksmääramist üleülikoolilises ulatuses. Kõige otstarbekohasemaks mooduseks selle küsimuse lahendamisel tuleb pidada vastava teaduskondade vahelise komisjoni ellukutsumist, kes töötaks välja üldised põhialused, mida kursuse hooldajate üldkoosolek ühiselt läbi arutaks ja selle järele kursuse hooldajate töö aluseks võtaks. Kursuse hooldajate edaspidises töös tuleb soovitavaks pidada, et teaduskondade dekaanid tihedas koostöös kursuse hooldajatega aeg-ajalt korraldaksid vastavaid nõupidamisi, kus arutataks üliõpilaste abistamise ja kasvatustööga seoses olevaid küsimusi teaduskonna piires ning leitaks võimalusi ja abinõusid üliõpilaste tõhusamaks abistamiseks nii õppe- kui kasvatustöö alal. Sellejuures ärgu unustatagu koostööd partei algorganisatsiooni, kommunistlike noorte, Üliõpilaste Ametiühingu esindajate ja kursusevanematega.

Missugused on konkreetsed ülesanded kursuse hooldajatele üliõpilaste abistamisel ja nende juhendamisel õppe- ja kasvatustöös?

Kursuse hooldaja esimeseks ülesandeks olgu oma kursuse üliõpilaste igakülgne tundmaõppimine. Ta peab tundma oma kursuse iga üksiku üliõpilase sotsiaalset päritolu, elukondlikku olukorda (majanduslikku baasi, elu- ja õppimistingimusi jne.), huvisid, õppeedukust, õppedistsipliini, ühiskondlikku hoiakut, seltskondlikku käitumist jne. Selliseks üliõpilaste kõigekülgseks tundmaõppimiseks ei jätku arusaadavalt kursuse hooldaja ja üliõpilaste kokkupuutumisest ainult loengutel, praktikumidel või konsultatsioonidel, vaid siin tuleb leida teisigi võimalusi lähema kontakti loomiseks üliõpilastega (näit. kursuse koosolekud, kursuse õhtud, individuaalsed konsultatsioonid jne.).

Üliõpilaste abistamises elukondlike küsimuste alal omavad kursuse hooldajad võrdlemisi piiratud võimalusi, kuid senised kogemused on näidanud, et ka sel alal üliõpilasi hooldajate poolt ühel või teisel viisil on suudetud abistada. Näitena võiks tuua juhtumeid, kus kursuse hooldajad on abistanud oma kursuse üliõpilasi korteri leidmisel ühiselamuis, nende õppimistingimuste parandamisel jne.

Palju soodsamaid võimalusi üliõpilaste abistamiseks ja juhendamiseks omavad kursuse hooldajad õppe- ja kasvatustöö alal. Tundes oma kursuse õppetöös mahajäänud või õppedistsipliini pidamisel soovidajätvaid üliõpilasi tuleb hooldajal viivitamatult samme astuda õppetöös mahajäänud üliõpilaste abistamiseks või õppedistsipliini alal soovidajätvate üliõpilaste korralekutsumiseks. Mahajäänud üliõpilaste abistamisel on soovitav vastava individuaalplaani koostamine, mille alusel toimub mahajäävuse likvideerimine. Selle plaani koostamisel vajab üliõpilane kursuse hooldaja juhendamist ja abistamist. Kuid õppetöö alal vajab sageli abistamist ka terve kursus. Õppetöö protsessis kerkib tihtipeale esile õppemetoodilisi ja muid õpetegevusse puutuvaid küsimusi, mida pole suuteline lahendama iga üksik üliõpilane eraldi, vaid mille lahendamine on võimalik ainult kollektiivselt, vastavate ettekannete, diskussioonide jne. kaudu. Kursuse hooldajal kui autoriteedil õppemetoodiliste küsimuste alal avanevad siin soodsad võimalused oma abistava käe ulatamiseks üliõpilastele.

Mitte väikesed ei ole kursuse hooldajate ülesanded ka üliõpilaste ühiskondliku kasvatuse ja seltskondliku käitumise alal. Meie üliõpilaste ühiskondlik kasvatus ja seltskondlik käitumine jätavad sageli veel palju soovida. Sel alal on kursuse hooldajatel täita tänuväärsed ülesanded. Võimalusi selleks leidub. Ühiskondlikku kasvatust ja seltskondliku käitumise oskust aitavad esijoones süvendada mitmesugused ühisüritused, nagu teatri ja kino ühiskülastamised.

Kursuse hooldajate eriliseks ülesandeks jäägu aga ideelis-poliitilise kasvatustöö süvendamine üliõpilasnoorsoo hulgas. Kuigi kogu õppetöö peab olema läbi põimunud ideelis-poliitilise kasvatustööga, jääb kursuse hooldajate ülesandeks avastada puudusi ja lünki sel alal ja leida vahendeid nende puuduste ning lünkade kõrvaldamiseks.

Ideelis-poliitilise kasvatustöö süvendamise alal on osutunud tõhusaks vahendiks poliitinformatsioonide korraldamine. Nende korraldamisel on mitmed kursuse hooldajad (Randalu, Vassar jt.) näidanud suurt aktiivsust ja leidlikkust. Tulevikus peaks kursuse hooldajad senisest veel enam tähelepanu omistama poliitinformatsioonide korraldamisele, neid süvendama ja mitmekesistama.

Need on ainult üksikud alad, kus kursuse hooldajad saavad abistada ja juhendada üliõpilasi. Kasvatuslikke ülesandeid, kus kursuse hooldajad võiks pakkuda üliõpilastele oma kaasabi, leidub veel teisigi. Tarvitseb ainult süveneda meie üliõpilasnoorsoo kasvatusprobleemi ja ülesandeid sel alal kerkib loendamatult.

A. Nurk,
õppeprorektori abi.

Vastutava toimetaja aj. kt.
J. Feldbach

MB 00048 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 453

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 7(13) Neljapäeval, 3. märtsil 1949. a. II aastakäik

Tähtis teetähis kommunistliku kasvatustöö parandamisel

Kommunistliku kasvatuse aluseks on võitlus kommunismi võidu eest. Uus põlvkond, kelle ees seisab kommunistliku ühiskonna loomise ülesanne, tuleb oma ajaloolise ülesandega ainult siis edukalt toime, kui kogu tema kasvatus ja haridus on läbitud bolševistliku ideelisuse vaimust. Õpetamise apoliitilisus, „puhtate teaduste" õpetamine, mis hoolitseb ainult teadmiste pakkumise eest, ignoreerides kommunistliku kasvatuse ülesannet, on nõukogude kooli vaimule vaenulik, on vastuolus tema ajaloolise missiooniga.

Partei Keskkomitee määruses ajakirjade „Zvezda" ja „Leningrad" kohta üteldakse otseselt: „Nõukogude kord ei või taluda noorsoo kasvatamist nõukogude poliitika suhtes ükskõiksuse vaimus".

Tartu Riiklik Ülikool on seni neid nõukogude pedagoogika põhilisi nõudlusi kommunistliku kasvatuse suhtes täitnud peamiselt õppeprotsessis ja poliitinformatsiooni tundides. Kaudselt on kommunistliku kasvatuse küsimustega lähemalt kokku puudutud aktustel, mis olid pühendatud vene ja nõukogude suurtele pedagoogidele (Ušinski, Makarenko), samuti õppemetoodilistel konverentsidel ja osalt ka hiljutisel bioloogiateaduse alaste küsimuste arutamisel. Tuleb aga tähendada, et säärane kommunistliku kasvatuse riivamisi puudutamine ja kommunistliku kasvatuse üle teoretiseerimine peab edaspidi asenduma tegeliku sellekohase kasvatustööga. Kommunistlik kasvatus peab muutuma igapäevaseks, endastmõistetavaks, ülikooli kollektiivi iga liikme otseseks ülesandeks. Selles mõttes peab eelseisev kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverents kujunema tähiseks, millest peale kommunistlik kasvatus muutub meie ülikooli dekanaatide, ametiühingu ja õppepersonaali päevaülesandeks.

Et kommunistlikku kasvatust meie ülikoolinoorsoo juures tegelikult teostada, selleks tuleb kõige pealt lähema vaatluse alla võtta inimtüüp, kes võiks olla meie kommunistliku kasvatuse ideaalkujuks. Tuleb üksikasjaliselt välja selgitada uue, sotsialistliku ühiskonna liikme, kommunismi siirduva konkreetse inimese iseloomujooned. See on konverentsi ettevalmistava perioodi üks tähtsamaid ülesandeid.

Teine, eelnevaga tihedalt seotud ülesanne seisab selles, et näidata selle üksikasjaliselt väljaselgitatud inimese konkreetseid suhteid oma kollektiiviga, tööga, mida ta teeb, ja sotsialistliku kodumaaga, kuhu ta kuulub. Siin tõuseb tulipunkti küsimus neist ajendjõududest, mis otsustavalt määravad konkreetse nõukogude inimese põhiolemuse, nagu see on esinenud mitmesuguste ajalooliste suursündmuste puhul.

Kolmas ülesanne seisab selles, et avastada need takistavad tegurid, raskused ja üksikud väärkäsitused, mis meie tööd kommunistliku kasvatuse teostamisel on häirinud ja veelgi häirivad.

Nende vihjamisi märgitud ülesannete täitmise kergendamiseks on konverentsi korraldamise juhendis mainitud peamiselt ilukirjanduslikke teoseid, mis peegeldavad nõukogude inimese psüühilist olemust. Nende teoste läbitöötamise kohta on teisal juhendeid antud.

Dekanaatide, teaduskondade, ametiühingu alakomiteede ja kommunistlike noorte ülesanne seisab praegu selles, et organiseerida üliõpilaste hulgas laialdast nõukogude kirjanduse lugemist. Eriti oleks vaja kõigil süvenenult läbi lugeda Fadejevi „Noor Kaardivägi" ja Polevoi „Jutustus tõelisest inimesest". Järgneva astmena on vaja kindlustada, et väikestes rühmades või ka teaduskonna ulatuses esinetaks ettekannetega nende teoste ainestikul. Selles osas ongi mõeldud nõukogude inimese ideaalkuju väljaselgitamine loetud kirjanduse põhjal. Arutluskoosoleku edukaks kordamineks on soovitav, et küsimus nõukogude inimese olemusest tõstetaks üles mitmes aspektis, mida üsna hästi kavas mainitud temaatika võimaldab.

Arutluskoosolekud peavad andma konkreetset materjali teaduskonna kasvatusküsimuste ja vastaval alal esinevate puuduste selgitamiseks, mis konverentsi korraldamise juhendis on sektsioonide töö osas ette nähtud.

Kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverentsi plenaaristung toimub plaanikohaselt märtsikuu lõpul k. a., kus esinevad TRÜ rektor prof. A. Koort, õppeprorektor A. Pint, Stalini preemia laureaat A. Jakobson ja EK(b) Partei KK propaganda- ja agitatsiooniosakonna juhataja asetäitja sm. E. Jaanimägi.

Konverentsi korraldav komisjon kutsub kõiki TRÜ teaduskondi, organisatsioone, õppejõude ja üliõpilasi võtma energiliselt osa sellest väga tähtsast üritusest.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi tervitus S. M. Kirovi nimelisele Sõjaväe-Meditsiinilisele Akadeemiale tema 150. aastapäeval

S. M. Kirovi nimelise Sõjaväe-Meditsiinilise Akadeemia ülemale

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv tervitab ja õnnitleb südamlikult S. M. Kirovi nimelise Sõjaväe-Meditsiinilise Akadeemia kuulsat kollektiivi tema ajaloolise juubeli puhul.

Oma 150-aastase tegevuse kestel on Sõjaväe-Meditsiiniline Akadeemia teinud läbi kuulsa võitluse ja võitude teekonna. Vene meditsiini ja loodusteaduse aushoidjate nimed — Pirogov, Baer, Botkin, Pavlov, Behterev, Hlopin, Oppel, Orbeli, Tankov, Bojatšek, Anitškov, Pavlovski jt. — on meile sama lähedased kui Teiegi kollektiivile. Paljud Teie akadeemia kasvandikud on jatkanud ja jatkavad veel praegugi Teie kuulsaid teaduslikke traditsioone meie ülikoolis. Rahuliku ehitustöö aastail on Teie kollektiiv saavutanud kuulsuse oma innuka tööga meie kodumaa hüvanguks. Mehises võitluses meie kodumaa au, vabaduse ja sõltumatuse eest Suure Isamaasõja perioodil on Teie kollektiiv olnud eeskujuks nii rindel kui tagalas. Nende kuulsate patriootide nimed on kantud nõukogude rahva fašistlike barbarite vastu peetud võitluse kroonikasse.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv soovib S. M. Kirovi nimelise Sõjaväe-Meditsiinilise Akadeemia kollektiivile tema 150-aastase juubeli päeval uusi võite tema õilsas töös eesrindliku nõukogude teaduse arendamise ja meditsiinilistе kaadrite kasvatamise alal truuduse ja armastuse vaimus meie Nõukogude kodumaa vastu.

Elagu S. M. Kirovi nimeline Sõjaväe-Meditsiiniline Akadeemia!

Elagu meie kuulus Nõukogude armee!

Elagu meie juht ja õpetaja seltsimees STALIN!

TRÜ kollektiivi nimel
prof. A. Koort,
TR Ülikooli rekor.

NSV Liidu kõrgema hariduse ministri asetäitja prof. Svetlov Tartus

Läinud nädalal külastas Tartut NSV Liidu kõrgema hariduse ministri asetäitja professor Vassili Svetlov. Prof. Svetlov tutvus Tartus viibides linna kõrgemate õppeasutiste, eriti aga meie ülikooli elu ja tööga. Samuti esines ta pikema ettekandega Tartu kõrgemate õppeasutiste õppejõudude ja üliõpilaste nõupidamisel.

Oma kõnes andis ministri asetäitja Tartu kõrgemate õppeasutiste töö sügava analüüsi, märkides tunnustavalt töös tehtud edusamme ja juhtides tähelepanu töös esinevatele kitsaskohtadele ja puudustele. Tartu Riikliku Ülikooli tööle mõödunud semestril ja eksamisessiooni tulemustele andis sm. Svetlov üldiselt tunnustava hinnangu. Õppetöö üldise taseme tunduvast tõusust annab tunnistust eksameile ilmunud üliõpilaste protsendi suurenemine, samuti heade ja väga heade hinnete arvu ning saadud hinnete keskmise tõus. Eriti silmapaistvaid tulemusi saavutasid talvisel eksamisessioonil Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased. Selles teaduskonnas ei tulnud sessioonil ühegi üliõpilase poolt antud eksamit tunnistada mitterahuldavaks. Tunduvalt on suurenenud väga edukalt edasijõudvate üliõpilaste arv. Neist tõstis prof. Svetlov eriti esile seltsimehi Marta Lõhmust, Evi Prinki, V. Herzenit, R. Loogat jt.

„Ehkki võime tuua palju positiivseid näiteid Tartu Riikliku Ülikooli tegevuse iseloomustamiseks, ei tähenda see veel seda, et siin ei esine küllalt puudusi ja väärnähteid," ütles prof. Svetlov. Kõneleja märkis, et üksikuis teaduskondades jätab veel soovida üliõpilaste töödistsipliin. Nii on see näiteks Metsandusteaduskonnas, kus nõrk töödistsipliin sai mitmete üliõpilaste mitterahuldava edasijõudmise põhjuseks. Edasi kritiseeris prof. Svetlov veel teravalt paiguti esinevat tendentsi leppimiseks formaalse ainetundmisega, kus juures üliõpilasi ei suunata probleemide põhjalikule läbimõtlemisele ega aine sisusse tungimisele. Kui seni mõningate õppejõudude juures esineb eksameil liiga vähest, teiste juures aga liiga ranget nõudlikkust, siis edaspidi tuleb ka siin luua ühtlus.

Prof. Svetlov kõnelemas

Oma ettekandes näitas prof. Svetlov ära ka Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi ees seisvad tähtsamad ülesanded, mis seisnevad eelkõige noorte spetsialistide kaadri kvaliteedi tõstmises. Kõigepealt on tarvis hoogustada noorte kommunistlikku kasvatust, võitlust egoismi, ebausu, ebaseltsimehelikkuse ja teiste kodanlike igandite vastu. Rohkem on tarvis teha poliitilist ja kultuuritööd ühiselamuis, marksismi-leninismi klassikute teoste läbitöötamisele tuleb suunata iga üliõpilane. Visalt tuleb töötada õppedistsipliini tõstmiseks.

NSV Liidu kõrgema hariduse ministri asetäitja prof. Svetlovi tuumakat kõnet jälgis arvukas kuulajaskond suure tähelepanuga. Prof. Svetlovi poolt antud juhised ja töösuunad tuleb nüüd täiel määral ellu viia.

R. Kark

ENSV Ametiühingute Kesknõukogu esimees sm. Illisson kõneles TRÜ ametiühingute aktiivile

Mõödunud neljapäeval kogunes TRÜ aulasse TR Ülikooli, Teaduste Akadeemia Tartu asutiste ja Tartu Õpetajate Instituudi töötajaid ning üliõpilasi, et kuulata Eesti NSV Ametiühingute Kesknõukogu esimehe sm. Illissoni aruannet Eesti NSV AÜKN tööst VIII ja IX kongressi vaheajal.

Rääkides kõrgemate koolide ja Tartu teaduslike asutiste ametiühingute tööst peatus aruandja pikemalt TR Ülikooli Üliõpilaste Ametiühingu tööl. Eriti tõsiselt kerkis küsimus üliõpilaste heaolu alal (olukord ühiselamuis), kusjuures sm. Illisson tunnistas, et osa süüd langeb siin ka AÜKN-le, kes ei ole vajaliku teravuse ja printsipiaalsusega tõstnud küsimust vastavate organite ees. Rektoraat ei pööra tähelepanu kontakti tugevdamisele Üliõpilaste Ametiühinguga, vaid ametiühingukomitee on muutunud rektoraadi korralduste täitjaks.

Kultuurilise kasvatustöö alal üliõpilasklubi tegelikult ei ole selle nimetuse vääriline teiste vabariigi ametiühingute klubide kõrval. Igakord ei leia seal isegi värsket ajalehte. Üliõpilaste Ametiühingu komitee peab kandma hoolt selle eest, et klubi muutuks üliõpilaste tõeliseks puhkekohaks. Peab osutama rohkem tähelepanu ekskursioonide korraldamisele teistesse liiduvabariikidesse, kasutades selleks Turismi ja Ekskursioonide Peavalitsuse abi.

Aruandele järgnesid elavad sõnavõtud, kus toodi esile puudusi ja ettepanekuid töö edasiseks parandamiseks. Koosolijad tervitasid soojalt sm. Illissoni aruandjana ja avaldasid lootust ka tulevikus sagedamini näha keskuse töötajaid Tartus ja saada neilt enam konkreetset abi ja juhtnööre.

A. Blumfeldt

Asutakse arutluskoosolekute ettevalmistamisele

Viimasel poliitinformatsioonitunnil arutas Õigusteaduskonna IV kursus läbi rektori käskkirja, mis käsitleb TRÜ üliõpilaste kommunistliku kasvatuse konverentsi plaani. Üksmeelselt otsustati läbi lugeda käskkirjas loetletud teosed ja loetud materjali põhjal märtsikuu algul läbi viia referaatkoosolekud järgmistel teemadel: 1. Nõukogude rahvaste majanduslik ja kultuuriline õitseng pärast Oktoobrirevolutsiooni (refereerib Tihhanova); 2. NSV Liidu rahvaste sõprus (Kalits); 3. Sõprusest ja seltsimehelikkusest (Laasik); 4. Nõukogude noorsoo suured õpetajad (Saarits); 5. Mehisusest ja kohustustest (Adler); 6. Milles seisneb meie õnn? (Kall); 7. Meie aja kangelase iseloomujooned ilukirjanduses (Toomus); 8. Karakteri kasvatusest (Kirsimägi).

Need üliõpilased, kes ei esine referaatidega, valisid omale teemad, millistel nad esinevad oponentidena.

K. Adler,
Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Üliõpilaste Ametiühingu delegaatide koosolekult

Hiljuti toimus TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu delegaatide koosolek. Koosolek oli kokku kutsutud selleks, et ära kuulata TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee aruanne tegevusest viimaste kuude jooksul.

Komitee senine esimees sm. Laasik oma aruandes mainis, et ametiühingu töö on mõnevõrra paranenud, seda eeskätt poliitilise kasvatustöö alal. Üheks poliitkasvatustöö vormiks meie ülikoolis on poliitinformatsioonide korraldamine.

Ametiühingukomitee oma koosolekul kuulas ära Ajaloo-keeleteaduskonna ametiühingukomitee esimehe sm. Lõpu ja bioloogia-geograafia osakonna komitee esimehe sm. Rubeni aruanded poliitinformatsioonide korraldamisest. Aruandeist selgus, et on ilmnenud mitmesuguseid vigu selle ürituse läbiviimisel.

Ühe puudusena märkis sm. Laasik, et endine kultuur-massilise töö komisjoni esimees sm. Pärt on vähe kontrollinud poliitinformatsiooni läbiviimist. On piirdutud peamiselt aruannete ja vestlustega. Oma töös parimad on Matemaatika-loodus- ja Kehakultuuriteaduskond (esimehed Makkar ja Pertel).

TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimehe sm. Laasiku tegevusaruandele pidid järgnema sõnavõtud komitee töö kohta. Hämmastav on aga asjaolu, et delegaatide hulgas ei leidunud ainustki sõna võtta soovijat. Et niisugune nähtus esines ka sügisesel delegaatide koosolekul, siis räägib see sellest, et senine komitee pole küllaldast tähtsust omistanud kriitika ja enesekriitika arendamisele, vaid on võõrdunud selle lämmatamise teele.

Asuti teise päevakorrapunkti juurde. Semestri jooksul oli komiteest välja langenud 5 liiget, Üliõpilaste Vastastikuse Abistamiskassa juhatusest 3 liiget ja üliõpilasklubi juhatusest 1 liige.

Ametiühingukomiteesse valiti täiendavalt sm-d Blumfeldt (Õigusteaduskond), Külaots (Põllumajandusteaduskond), Raudsepp (Ajaloo-keeleteaduskond), Männik (Matemaatika-loodusteaduskond) ja Mägi (Arstiteaduskond).

H. Tigane,
TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee aseesimees.

Raamatu kasutamisest kommunistliku kasvatuse konverentsi ettevalmistamisel

Et mõista seda suurt jõudu, mis kogu meie tänapäevast progressiivset inimkonda kannab edasi kommunismi poole, selleks ei ole küllalt marksismi-leninismi eesrindliku õpetuse teoreetilisest tundmisest, vaid selleks on ühtlasi vaja sügavalt tunnetada selle õpetuse vaimus kasvanud uue nõukoguliku inimese olemust, tema suhtumist ühiskonda ja tema ennastohverdavat võitlust inimkonna parema tuleviku eest. Nõukogude tõelist inimest, tema võitlusi ja mõtte- ning tundemaailma võimaldab meile kõige paremini selgitada ilukirjandus.

Eriti oluline on aga nõukogude ilukirjanduse parimatesse teostesse süvenemine meie ülikoolinoorsoo maailmavaatelise kasvatuse, meie tulevase intelligentsi ideelis-poliitiliste, esteetiliste ning eetiliste veendumuste kujunemise seisukohalt. Sellepärast tuleb õnnestunuks pidada üritust seoses kommunistliku kasvatuse konverentsiga korraldada üleülikoo'iliselt nõukogude ilukirjanduse lugemist ja mõningate põhiprobleemide ühisarutamist.

Saabuva kommunistliku kasvatuse konverentsi puhul on kõigil üliõpilasil kohustuslik läbi lugeda kaks nõukogude ilukirjanduse silmapaistvamat teost, nimelt A. Fadejevi „Noor Kaardivägi" ja B. Polevoi „Jutustus tõelisest inimesest". Peale nende on soovitav uuesti tutvuda ka N. Ostrovski romaaniga „Kuidas karastus teras", A. Jakobsoni näidenditega „Elu tsitadellis" ja „Kaks leeri", V. Majakovski poeemidega „Vladimir Iljitš Lenin" ja „Hästi", luuletusega „Nõukogude pass" jt.

Loetud kirjanduse põhjal koostatakse referaadid, mis arutatakse üksikrühmade koosolekuil (näiteks märtsi keskpa'ku poliitinformatsioonitundides) ühiselt läbi.

Üliõpilaste poolt koostatavate referaatide teemadeks ei tule võtta teose sisu ümberjutustust, vaid selleks tuleb valida mingi üksikprobleem, milleks materjali pakuvad loetud teosed ja mille ümber keskenduvad ka järgnevad läbirääkimised. Nii peaks igas rühmas tulema arutlusele vähemalt paar teemat järgmiste hulgast:

1. Meie aja kangelase iseloomujooned ilukirjanduses.
2. Milles seisneb meie õnn?
3. Sõprusest ja seltsimehelikkusest.
4. Mehisusest ja kohusetäitmisest.
5. Nõukogude rahvaste sõprusest.
6. Nõukogude noorsoo suured õpetajad.
7. Nõukogude rahvaste majanduslik ja kultuuriline õitseng pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni.
8. Karakteri kasvatamisest.

On loomulik, et võimaluste korral võidakse valida rühmades arutamiseks ka teisi teemasid, näiteks „Nõukogude patriotismist", „Klassivõitluse kujutus nõukogude ilukirjanduses" jne.

Et käsitletavate probleemide arutlus oleks elav ja huvikü'lane, on vajalik rühmades määrata mitte ainult referendid, vaid iga teema puhul ka paar kaasreferenti. Soovitavaks tuleb pidada, et referent oma ettekande või vähemalt selle teesid juba mõni päev enne referaadi esitamist teeks kättesaadavaks kaasreferentidele ja oma rühma üliõpilasile. Sõnavõtud teemade arutlemisel ei piirdu loomulikult ainult referendi ja kaasreferentide sõnavõttudega, vaid arutlusteks tuleb aktiviseerida kogu rühm.

Loodetavasti teoksilolev algatus mitte ainult ei ärata huvi nõukoguliku kirjanduse väärteoste vastu, vaid tõstab esile terve rea mõtteid meie tänapäeva ülikoolinoorsoo ülesandeist ning kohustustest ja soodustab seega meie noorte kujunemist täisväärtuslikuks nõukogude intelligentsiks.

Dots. A. Kask

Üliõpilaste Ametiühingu komitee jagas ametid

Üliõpilaste Ametiühingu äsjavalitud komitee pidas hiljuti oma esimese koosoleku, kus viidi läbi ametite jaotamine komitee liikmete vahel. TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee ueks esimeheks valiti Õigusteaduskonna üliõpilane sm. Aleksander Blumfeldt, kuna ametiühingukomitee aseesimehe ülesanded pandi Matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilasele sm. H. Tigasele. Komitee sekretäriks valiti tagasi senine sekretär, Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane sm. H. Palamets. Ka laekuriks jäi endiselt Õigusteaduskonna üliõpilane sm. L. Pärn.

Meie ülikoolist

Õppejõudude keelealases seminaris

Hiljuti toimus Ajaloo-keeleteaduskonna keeleteaduse osakonna õppejõudude keelealalise õppemetoodilise seminari järjekordne koosolek. Ettekannetega esinesid prof. P. Ariste ja dots. A. Kask.

Prof. P. Ariste refereeris akad. I. I. Meštšaninovi artiklit „Olukorra kohta keeleteaduses". Selles mainitakse, et akad. Lõssenko pöörettekitav ettekanne bioloogiateaduste alal on tähtis kõigi teadusalade nõukogude õpetlastele ja osutatakse, kuivõrd on nõukogude keeleteaduses kajastunud veismanistlik Lääne-Euroopa kodanlik keeleteadus. Referent märgib, et nõukogude keeleteaduses pole see kunagi palju pinda võitnud, kuid üksikuid kajastusi on mõnede õpetlaste juures siiski märgata. Et seesuguseid veismanistlikke tendentse on võinud esineda, tuleb sellest, et nende vastu pole küllalt otsustavalt võideldud. Seda aga tuleb teha. nõukogude keeleteadus peab olema võitlev. Akad. Marr lõi nõukogude keeleteadlaste-arheoloogide uue kooli ja rajas uue õpetuse keelest. Meie asi on — minna edasi nõukogude keeleteaduse arengu teel Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini õpetuse kõikumatuil aluseil.

Dots. A. Kask refereeris prof. I. P. Filini artiklit „Kahest suunast keeleteaduses", milles analüüsitakse nõukogude keeleteaduse praegust olukorda.

Ettekandeid jälgiti suure huviga ja nende kohta esitasid küsimusi ja võtsid sõna sm-d S. Sibul, E. Rääk jt.

P. Palmeos.

Üliõpilaste ujumistreening

Et kindlustada noortele võimalusi oma sportlike võimete arendamiseks ujumise alal ka talvekuudel, on Ülikooli Spordiklubi veespordisektsioon loonud meie ülikooli üliõpilastele võimalused siseujula kasutamiseks.

Vastavalt saavutatud kokkuleppele on siseujula üliõpilasteveesportlaste kasutada igal esmaspäeval kella 9—10-ni ja igal teisipäeval kella 20—21-ni.

Esimestel ujumistundidel on Emajõe sauna siseujulat kasutanud rohkesti üliõpilasi. Ka edaspidi kasutagu kõik spordihuvilised üliõpilased neile antud võimalust veespordi harrastamiseks!

Puškini juubeli eel

Seoses A. S. Puškini sünni 150. aastapäeva lähenemisega toimus neil päevil juubelipidustusi korraldava komisjoni koosolek, kus oli arutusel pidustuste kava TR Ülikoolis. Kavas on ette nähtud loengutesarja läbiviimine A. S. Puškinist juba märtsikuu jooksul. Ettevalmistustöö käigus valmib rida vastavasisulisi artikleid TR Ülikooli õppejõududelt, kus lähemalt valgustatakse A. S. Puškini loomingulist tegevust. Loenguid A. S. Puškini elust ja loomingust korraldatakse ka Tartu käitistes ja asutistes. Vene keele kateedri tööplaani on võetud Puškini loomingulise töö ja üksikute teoste lähem tutvustamine üliõpilastele. Suure poeedi loomingu lugemine vene keeles aitab palju selgemini tunnetada selle jõulisust ja meisterlikkust kui samade tõlketeoste lugemine. Selleks on ka vene keele õpperingide kavas vähemalt 2 töökoosolekut pühendada A. S. Puškini loomingule.

Et nende ürituste edukat läbiviimist kindlustada, on tingimata vajalik pidustusi korraldava komisjoni koosseisu laiendada, et sinna kuuluksid ka TRÜ komsomoli-organisatsiooni ning Teenistujate ja Üliõpilaste Ametiühingute esindajad. See annaks komisjonile avaramaid võimalusi ettevalmistustööde viimiseks iga üliõpilaseni.

Valmib uus teos Pirogovist

Hiljuti külastas TR Ülikooli kirjanik B. Mogilevski, kes töötab praegu suure vene õpetlase Pirogovi eluloo koostamisel. Sm. Mogilevski tutvus Tartu arhiivkogude rikkaliku materjaliga Pirogovi õppetööst ja tegevusest Tartu Ülikoolis. Sm. Mogilevski teos Pirogovist peab kavakohaselt valmima 1949. a. sügisel ühel ajal vene ja eesti keeles. Sama kirjanıku sulest ilmus möödunud aasta lõpul teos Meišnikovist, mille eestikeelne tõlge ilmub lähemal ajal RK „Teaduslik Kirjandus" väljaandel Tartus.

Matemaatikaringi järjekordne üritus

Laupäeval, 5. märtsil algusega kell 16 toimub Veski tän. 42 ÜTÜ matemaatikaringi töökoosolek, kus üliõpilane Leo Võhandu esineb referaadiga teemal „Trigonomeetrilisi võtteid arvutuslükatil". Referaat, järjekorras teine sellelaadne, peaks huvitama kõigi teaduskondade üliõpilasi, kus õpitakse matemaatikat. Kõiki osavõtjaid palutakse arvutuslükatid kaasa võtta.

Lavastused saavad esitamisküpseks

Üliõpilasklubi juures töötava näitekunstiringi tegevus on viimasel ajal muutunud eriti intensiivseks. On käimas kahe lavastuse ettevalmistamine: õpitakse A. Fadejevi kuulsa romaani „Noor Kaardivägi" samanimelist dramatiseeringut ja näidendit „Sügavad juured". Töö toimub Riikliku Teatri „Vanemuine" näitleja sm. U. Väljaotsa juhtimisel. Ringi tööst võtab aktiivselt osa hulk näitekunstist huvitatud üliõpilasi.

Praegu toimuvad ringis harjutused 4 korda nädalas, kusjuures peaõhk on asetatud „Noore Kaardiväe" õppimisele, mis peab esietendusele tulema märtsikuu jooksul ÜLKNÜ XI kongressile pühendatud lavastusena. Hoolikalt töötatakse ka „Sügavate juurte" lavastuse kallal, mis saab esitamisküpseks kevadel.

Ametiühing organiseerib teatrikülastamist

Üliõpilaskond on alati olnud aktiivsemaid teatrikülastajaid Tartus. Ka käesoleval semestril on Üliõpilaste Ametiühingu komitee organiseerinud juba mitu teatri ühiskülastamist, milledest menukamaks kujunes opereti „Montmartre'i kannike" etenduse ühiskülastamine.

Järjekordse üritusena kollektiivsete teatrikülastamiste sarjas toimub täna G. Puccini kuulsa ooperi „Madame Butterfly" üliõpilastele reserveeritud etendus.

Järgmise nädala kavas on korraldada teatris „Vanemuine" äsja lavaletoodud A. Korneitšuki komöödia „Ukraina steppides" etenduse ühiskülastamine, millele järgneb ka teose ning lavastuse arutelu.

Ühest tööd takistavast tegurist

Partei ja valitsuse hoolitsusel on meie ülikooli tehniline ja materiaalne baas mitmeti täienenud. On paranenud loengute ja vastavalt ka üliõpilaste õppe-teaduslik tase. Sõjajärgsed taastamisprobleemid on mitmelgi alal ületatud ja astutud tähtsaid edusamme Tartu Riikliku Ülikooli eesrindlikuks nõukogulikuks ülikooliks kujundamise teel. Et muuta meie ülikool eesrindlikuks kaadrite sepikojaks, on muidugi veel palju teha. Kuid kui selles osas tuntakse end ühise perena nii õppejõudude kui ka üliõpilaste poolt, siis see eesmärk on küllaltki kiiresti saavutatav.

Neis ühistes jõupingutustes on suhteliselt tähtis osa materiaalsetel eeldustel. Eriti täh'is on aga, et üliõpilased õppe- ja teaduslikus töös omaksid ruume ja abinõusid. On eria'asid, nagu näiteks Matemaa'ika-loodusteaduskonna füüsika osakonnas, kus ilma nende eeldusteta pole mõeldav efektiivne õppe-teaduslik töö. Kuid just mainitud osakonna töö kannatab suurel määral ruumide puuduse all.

Osakonna üliõpilasil puudub lugemislaud ja nii on raskendatud füüsika kateedri küllalt põhjaliku raamatukogu kasutamine. Raamatukogu ruumide kasutamine mainitud otstarbeks ei ole lubatud raamatukogude põhimääruse alusel. Pealegi on raamatukogu ruum ühtlasi ka tööruumiks kahele kateedri õppejõule.

Füüsika loengud, mis on lahutamatult seotud demonstratsioonidega, toimuvad ainsas auditooriumis. Nende loengutega kateeder teenindab ka enamust teistest teaduskondadest. Auditoorium on koormatud iga päev pidevalt kella 8-st 20-ni. Loengute juurde kuuluvate demonstratsioonide taseme langust, mida üliõpilased on võinud konstateerida, seletatakse kateedri poolt põhjendatult auditooriumi suure koormusega. Loengute vaheaeg (reeglina üks tund) ei võimalda eelmise loengu demonstratsioonide mahavõtmist ja uute ülesseadmist ning läbiproovimist demonstraatorite poolt.

Hoopis puuduvad ruumid eripraktikumiks, mis algab osakonna IV kursusel, ja üliõpilased otsivad kateedri ruumes vabu nurki, kuhu paigutada oma poolelijäänud töö.

Tänu kateedri ja õppe öökoja võimaluse piirides aktiivsele tegevusele on füüsika praktikum täiendatud uute tööde ja riistadega, kuid nende ülesseadmiseks puudub koht.

Vastavalt uutele õppekavadele on kõigile füüsika osakonna üliõpilastele alates teisest kursusest ette nähtud kursusetöö. Selle töö tegemiseks aga puuduvad ruumid. Nii esines 14. veebruaril kateedri ruumides nähe, et III kursuse praktikumi ruumi ukse kõrvale oli üliõpilane asunud tegema kursusetööd, mille sooritamiseks tuli kasutada suurt Leydeni purkide patareid. Saavutatav pinge on suurusjärgus 50 000 volti. Kuigi ohutus oli garanteeritud, ei saa olukorda pidada normaalseks. Teine üliõpilane oli samal päeval oma kursusetööd sunnitud tegema töökojas, kus töötab isegi juba seitse inimest. Peale selle kasutatakse töökoja ruume veel panipaigana demonstratsioonide ja teadusliku töö vahendeile.

Küllalt aktiivselt töötab kateedri juhendusel 60-liikmeline füüsikaring. Ringi tööle on kateedri juhtkond püüdnud kõigiti kaasa aidata. Olude sunnil on see töö aga surutud kõigi praktikumide, kursusetööde, töökojas tehtava töö ja auditooriumis toimuvate loengute vahele. Ruumide koormuse pideva kasvu tõttu oli ring sunnitud käesoleval semestril oma töö eksperimentaalset osa tunduvalt kärpima. Ringi lugemislaud töötas eksamisessioonil peale praktiliste tööde lõppemist neis ruumes ja leidis aktiivset kasutamist (keskmiselt 15 üliõpilast päevas). Pärast sessiooni lõppu tuli lugemislaud sulgeda ja ootab nüüd järgmist sessiooni, millal on loota jällegi praktikumi ruumide vabanemist. Olgu mainitud, et ring on 200-köitelise erialase raamatukogu omanik, mis sisaldab suure osa 1947. ja 1948. aastal Nõukogude Liidus ilmunud teaduslikest raamatuist füüsika alal.

Arvestades seda, et füüsika osakonnas puudub praegu faktiliselt V kursus (on vaid üks üliõpilane), on lähemas tulevikus üliõpilaste arvu suuruse tõttu ette näha mainitud puuduste süvenemist niihästi loengute kui ka praktiliste tööde osas. Eriti teravaks läheb see puudus siis, kui lõpetajad hakkavad valmistama oma eksperimentaalseid diplomitöid.

Füüsika on teadus, mille areng on otsustavaks teguriks kommunismi ehitamisel. Et täita seltsimees Stalini poolt antud ülesannet — järele jõuda ja ületada välismaa teaduse saavutised — on tarvis õpetada ja kasvatada kaadreid, võimaldada neil tegelda teadusliku uurimisega. Praegu pööratakse füüsikale kui õppeainele ja teadusele tunduvalt suuremat tähelepanu kui seda kodanlikul ajal kunagi on tehtud. Nii ületab kateedri andmeil koormus õppetöö alal 2,5 kordselt koormuse kodanlikul ajal. Kuid see komplitseerib veelgi ruumide probleemi kateedris. Senini kateeder ruume juurde ei ole saanud, küll on aga ruumide hulka kahe toa võrra vähendatud. On kurb fakt, et teoreetilise füüsika kateeder peab oma 4-liikmelise personaliga mahtuma ühe kapi taha. Kuid veel — on karta, et geofüüsika haru peab mitte kauges tulevikus oma ruumid J. Liivi tänaval loovutama. Kuhu peavad siis geofüüsikud asuma?

Kodanlikul ajal Tartu Ülikoolis teadusliku tööga eksperimentaalfüüsika alal peagu üldse ei tegeldud. Nõukogude võimu poolt on ette nähtud selles osas oma koht ka meie ülikoolile. Kodanliku aja vegeteerimise asemel avaneb meie teaduslikul kaadril võimalus teha tõsist tööd teaduse saavutuste täiendamiseks ja tõelise teaduse — mille viljelemine on võimalik ainult sotsialistliku korra tingimusis — arendamisel. Teadusliku töö osas on kateedri tegevus kasvanud mitmekordseks. Kahjuks põrkub teadusliku töö edaspidine arendamine kokku suurte raskustega ruumide kitsikuse näol.

Jääb ainult loota, et ülikooli juhtkond astub kiiresti tarvilikud sammud füüsika kateedri ruumide probleemi lahendamiseks. Vastasel korral on karta selle süvenemist kõige lähemas tulevikus. Selle all kannataks kogu füüsikat õppiva üliõpilaskonna, eriti aga füüsika osakonna üliõpilaste ettevalmistus.

E. Makkar,

ELKNÜ Matemaatika-loodusteaduskonna algorganisatsiooni büroo õppeteadusliku töö sektori juhataja.

ÜTÜ oma teise tegevusaasta künnisel ja II teadusliku konverentsi eel

* *

Üks aasta pingelist tööd

Tartu Riiklikus Ülikoolis organiseeriti juba esimestel õppeaastatel peale saksa okupantide väljakihutamist meie maalt nii üliõpilaste kui ka õppejõudude algatusel üksikuid üliõpilaste teaduslikke ringe. 1945/46. õppeaastal tegutses 12 sellist ringi, 1946/47. õppeaastal tõusis üliõpilaste teaduslike ringide arv 19-ni. Ringid tegutsesid aga eraldatuna üldisest tööprotsessist, nende töö oli juhuslikku laadi. Aktiivseteks töötajateks neis ringides olid sageli ainult üksikud üliõpilased, kuna laiemad üliõpilashulgad jäid sellest tööst eemale või võtsid ringide referaatkoosolekutest osa passiivsete kuulajatena. Raske oli ka ringide majanduslik olukord, sest puudus keskne organ, kes selles suhtes oleks ringe aidanud.

1947/48. õppeaastal pöörasid Üliõpilaste Ametiühingu komitee ja ELKNÜ TRÜ organisatsiooni komitee enam tähelepanu üliõpilaste iseseisvale tööle. Järgides teiste nõukogude ülikoolide eeskuju peeti vajalikuks ka TR Ülikoolis Üliõpilaste Teadusliku Ühingu asutamist. Siin võttis initsiatiivi endale koos eelpoolmainitud organisatsioonidega EK(b)P TRÜ organisatsiooni büroo, kelle ettepanekul TRÜ Õpetatud Nõukogu kinnitas 20. veebruaril 1948. a. ÜTÜ 11-st üliõpilasest koosneva organiseerimiskomitee. ÜTÜ organiseerimiskomitee esimeheks määrati Arstiteaduskonna üliõpilane Heiti Kadastik, aseesimeesteks kommunistlikud noored Evi Prink ja Marta Lõhmus, vastutavaks sekretäriks kommunistlik noor Akivo Lenzner. Järgmisel päeval, s. o. 21. veebruaril 1948. a., kutsus ÜTÜ organiseerimiskomitee kokku kõikide üliõpilaste teaduslike ringide esimeeste, teaduskondade ametiühingukomiteede esindajate ja teaduskondade komsomoli-algorganisatsioonide sekretäride ühise koosoleku. Sellel koosolekul tegi TRÜ Õpetatud Nõukogu esindaja dots. E. Talvik teatavaks TRÜ Õpetatud Nõukogu otsuse Üliõpilaste Teadusliku Ühingu asutamise kohta. Otsus võeti vastu rõõmuga, sest nüüd — Üliõpilaste Teadusliku Ühingu raames — avanesid üliõpilastele teaduslikuks tööks kindlasti hoopis paremad ja avaramad võimalused. Üliõpilaste Teadusliku Ühingu organiseerimiskomiteele asetas aga ühingu asutamine suuri nõudeid, sest oli vaja mõjuvalt tõestada kõigile umbusklikele ja kõrvalseisjaile, milliseid kahjuks meie ülikooli peres leidus, et üliõpilased juba oma õpingute ajal on võimelised laialdasemalt tegelema teadusliku tööga. Algas pingerikas organiseerimistöö ja laiemate üliõpilashulkade kaasatõmbamine teaduslikule tööle. Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus moodustati 10 osakonda ja igas osakonnas asutati uusi ringe. ÜTÜ alustas oma tegevust 13 ringiga, sest sel ajal tegutsenud 19 ringist, mis allusid ametiühingukomitee akadeemilisele komisjonile, ei olnud mitte kõik teadusliku ringi iseloomuga. Semestri lõpuks oli ÜTÜ-s 42 üliõpilaste teaduslikku ringi üle 400 üliõpilasega. Seega oli ühing organisatoorselt täitnud oma ülesande. Ühingu sisulist tööd demonstreeris I üliõpilaste teaduslik konverents (3—9. mail 1948. a.). Siin kanti ette 44 üliõpilaste teaduslikku tööd ja tõestati, et ÜTÜ mitte ainult ei oma eluõigust, vaid on vajalik meie üliõpilaskonnale. Kuigi ÜTÜ I üliõpilaste teaduslikul konverentsil temaatika oli juhuslik ja mitmed ettekanded ebaaktuaalsed, võis konverentsi siiski pidada õnnestunuks, arvestades seda, et ÜTÜ oli enne konverentsi eksisteerinud ainult paar kuud.

Suvekuudel juhtis ja teostas ÜTÜ Üliõpilaste Ametiühingu abiga 11 üliõpilaste ekskursiooni, millest osa võttis ligi 300 üliõpilast. Ekskursioone korraldati nii Eesti NSV piirides kui ka vennasvabariikidesse, Leningradi ja Moskvasse.

Käesoleva õppeaasta alguses tuli ühingu töö mitmes osakonnas reorganiseerida. Nimelt selgus kurb tõsiasi, et osa üliõpilasi oli astunud ringidesse vähem huvist teadusliku töö vastu, kui just selleks, et olla lähemal õppejõule, kes juhendas ringi ja kelle juures tuli sooritada kevadisel eksamisessioonil eksam. Peale eksami sooritamist unustasid aga sellised „teadushuvilised" ringi ja selle töö. Selline suhtumine ühingu töösse on hukkamõistetav ja selliste „teaduslike töötajate suhtes peavad olema valvsad nii ringide juhendajad kui ka ÜTÜ osakondade nõukogud. Reorganiseerimistööde tagajärjel koondati ringid ja nende arv vähenes, kuid asutati juurde ka mitmed uued ringid ja oma teist tegevusaastat alustab ÜTÜ 40 elujõulise üliõpilaste teadusliku ringiga.

Ühingu sisuline töö on käesoleval õppeaastal paranenud. Juhuslik töö on kadunud ja asendunud plaanikindla teadusliku tööga. Juba möödunud semestri alguses võeti töökavva tööd ettekandmiseks II üliõpilaste teaduslikul konverentsil, mis oleksid sisuliselt ja ideelis-poliitiliselt küpsemad eelmisel konverentsil esitatutest. II üliõpilaste teaduslik konverents, mis toimub 2—10. aprillil, on lähedal. Üliõpilaste Teaduslik Ühing astub oma teise tegevusaastasse pingeliste konverentsi ettevalmistustöödega, et anda konverentsil parimaid näitajaid oma tegevusest, üliõpilaste saavutustest ja tähistada väärikalt ÜLKNÜ XI kongressi.

H. Kadastik

Teaduse saavutised rahvahulkadesse!

Möödunud nädalal pidas ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakonna nõukogu oma esimese koosoleku käesoleval semestril. Osakonna teaduslike ringide töö, kaasa arvatud ettevalmistus ÜTÜ II teaduslikuks konverentsiks, kulgeb plaanikohaselt.

Oma peaülesandena väljaspool ringide tööd näeb ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakond eelkõige eksaktteaduste populariseerimist laiades massides, üliõpilaskonnas ja keskkoolide õpilaste hulgas. Vaatamata eksaktteaduste (matemaatika, füüsika, astronoomia, keemia) tundmise määravale tähtsusele marksistliku maailmavaate ja reaalse maailmapildi kujundamisel, samuti nende saavutuste aktuaalsusele ja tähtsusele igapäevases elus ja ülesehitustöös, on meie laiad hulgad, sealjuures ka üliõpilaskond veel mittekülladaselt informeeritud teaduse saavutistest just eksaktteaduste huvipakkuval ja tähtsal alal. Põhjuseks on siin kahtlemata meie teaduslike kaadrite vähesus ja suur töökoormus. Et aidata kaasa teaduse saavutiste tutvustamiseks maakonnalinnades, tööstuskeskustes ja maarahva hulkades otsustas ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakonna nõukogu suunata oma töö raskuspunkti sel alal just keskustesse väljaspool Tartut. Tuleb saavutada olukord, kus iga ÜTÜ liige õppetöö vaheajal oma kodukoha kultuuri- või rahvamajas peab vähemalt ühe populaarteadusliku ettekande.

Olulist tähtsust omab ka eksaktteaduste saavutiste tutvustamine üliõpilaskonnas. Jooksev stuudium, eriti teaduskondades, kus eksaktteadused õppeainena käsitlemist ei leia, ei suuda siin pakkuda kõike vajalikku. Eksaktteaduste populariseerimisele üliõpilaskonnas väljaspool füüsika-matemaatikaosakonda on ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakond pööranud tähelepanu alates oma tegevuse algusest. Osavõtt selleks korraldatud ettekannetest on olnud, arvestades üliõpilaste koguarvu ja probleemi aktuaalsust, mitteküllaldane. ÜTÜ teised osakonnad peaksid selles suhtes tegema selgitustööd oma liikmeskonnas. Füüsika-matemaatikaosakond omalt poolt kohustub veelgi tõsisemalt kaaluma ja redigeerima selles liinis ettekandmisele tulevaid teemasid.

Esimese ettekandena teaduste saavutiste populariseerimiseks korraldatavate loengute sarjas käesoleval semestril toimus hiljuti dots. A. Mitti ettekanne teemal: „Idealistlikud moonutused kaasaegsete lääne füüsikute töödes kodanluse ideoloogilise relvana". See praegu eriti terav ja aktuaalne küsimus äratas üliõpilaskonnas elavat huvi, mida tõendab arvukas osavõtt ja rohked ning asjalikud küsimused referendile.

Suurt tähtsust meie eriteadlaste juurdekasvu kindlustamisel omab selgitustöö abiturientide hulgas. Õpetajate tase keskkoolides, eriti füüsika ja matemaatika osas, jätab mõndagi soovida, mistõttu nii õpilaste teadmised kui ka üldine ettekujutus nende ainete tähtsusest ja ulatusest jäävad mõnikord puudulikuks. Et abistada koole inimeste õigele alale suunamises, tutvustada abituriente teaduse olukorra, tähtsuse ja väljavaadetega ning hõlbustada õige teaduskonna valikut ülikooli astumisel, otsustas ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakonna nõukogu organiseerida selgitustööd abiturientide hulgas, mille raamides iga osakonna liige peab vähemalt ühe vastavasisulise ettekande mingis, võimalikult oma kodukoha, keskkoolis.

ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakond suunab järjest enam tähelepanu teaduse saavutiste populariseerimisele ja tahab sel alal anda oma parima.

H. Toomel,
ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakonna nõukogu esimees.

Puudustest ja raskustest

ÜTÜ kehakultuuriteaduse osakond alustas tööd hiljem teistest osakondadest. Tegelikult toimus ringi organiseerimine ja töö alustamine täiesti uuesti. Esimesel üliõpilaste teaduslikul konverentsil 1948. a. kevadsemestril andis osakond küll kaks ettekannet, kuid sellele ei kaasunud mingit ringide tegevust, ega olnud seda ka 1948. a. sügissemestri algul. ÜTÜ kehakultuuriteaduse osakonna ellukutsumiseks toimunud asutamiskoosolekul oli koos ligemale 40 üliõpilast, kuid ringi liikmeteks astus ainult 12, neist enamus teiselt kursuselt. Järgmise üritusena nädal hiljem toimus ettekanne teaduslike tööde kirjutamise kohta, millest osavõtt oli rohkearvuline ja elav. Algus oli tehtud, suunad näidatud. Järgnenud koosolekul arutati teemade küsimust ja määrati osaliselt ka need kindlaks. Kuid töötulemusi ei ole näha, sest II üliõpilaste teaduslikuks konverentsiks on ettevalmistamisel ainult üks ettekanne.

Mis on selle põhjuseks?

Peamiseks põhjuseks on Kehakultuuriteaduskonna õppetöö erinevus. Kehakultuuriteaduskonna üliõpilane peab teoreetiliste teadmiste kõrval erilist tähelepanu pühendama praktiliste oskuste ja õpetamisoskuse omandamisele, mida ei saavutata aga ainult obligatoorsetes tundides, vaid peab paratamatult osa võtma sportliku meisterlikkuse tõstmise tundidest. Seega aja- ja energiakulu on väga suur.

Teise põhjusena võiks nimetada teadusliku töö traditsioonide ja eeskuju puudumist kehakultuuri alal üldse, eriti aga Eesti NSV-s. Tegelikult on siin avar tööpõld.

Et Kehakultuuriteaduskonnas puuduvad kogemustega õppejõud teadusliku töö alal, siis on väga tänuväärt Õpetatud Nõukogu otsus, määrata sel alal abiks Kehakultuuriteaduskonnale kaks õppejõudu Arsti- ja Ajaloo-keeleteaduskonnast.

Kuid need põhjused ei ole määrava tähtsusega, vaid vajalik on hea tahe, mille abil jõutakse alati edasi. ÜTÜ kehakultuuriteaduse osakonna juhatusel endal tuleb rohkem hoolt kanda osakonna töö parandamise eest.

O. Tõnsuaadu,
Kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

ÜTÜ astronoomiaringi liikmed praktilistel töödel.

Teooria ja praktika käsikäes

Taimekasvatusringi eelmise semestri kavas oli pikem sari referaate, mis käsitlesid peamiselt Mitšurini ja Lõssenko õpetuse teoreetilisi aluseid.

Hiljuti toimunud juhatuse koosolekul koostati tegevuskava eelolevaks semestriks. Kui eelmisel semestril tegeldi peamiselt teoreetiliste küsimustega, siis sellel semestril astutakse juba samm tegelikkusele lähemale. Nii on lähemas kavas referaadid: „Sangaste rukki aretuse põhimõtted enne ja nüüd", „Suvinisu aretamine talinisust „Luunja" ", „Kartulite erisortidest pookvärdade saamine", „Põld-piimohaka ja põdohaka bioloogia uurimine", „Talinisude ristamine", „Kartuli jarovisatsiooni aja mõju saagisse" ja teisi praktikaga tihedalt seotud küsimusi. Talvel arutatakse need küsimused läbi ringi töökoosolekuil ja niipea kui ilmastik lubab, siirdutakse katsepõldudele talvel omandatud teadmisi katsetama ja rakendama tegelikkuses.

Neil päevil toimus ringi selle semestri esimene töökoosolek, kus vanemõpetaja Ennvere ja assistent Kaarli tutvustasid kuulajaid tegelike katsetöö tulemustega eriti rukki aretuses. Järgmisel nädalal jatkatakse sama teemat juba näitliku katsematerjali juures sangaste rukki ristamistulemuste uurimisel.

Suveks jaotatakse eespoolmainitud teemad ringi liikmete gruppide vahel nii, et oleks võimalik suve jooksul looduses jälgida enda tehtud katsete tulemusi. Ühtlasi annaksid need katsed ja vaatlused väärtuslikku materjali ringi tuleva-aastaseks tööks.

V. Sarv,
Põllumajandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

ÜTÜ rahvaluuleringis

Hiljuti toimunud ÜTÜ rahvaluuleringi poolt korraldatud referaatkoosolekul refereerisid üliõpilased V. Kukk ja H. Ernesaks teemal „Rahvapäraseid motiive meie noorsookirjanduses". Lähema vaatluse alla võeti Stalini preemia laureaadi A. Jakobsoni muinasjutukogu „Ööbik ja vaskuss".

Referendid tõstsid esile pedagoogilisuse ja lastepärasuse printsiibi õnnestunud lahendust Jakobsoni muinasjuttudes ning muinasjuttude ümberjutustamiseks kasutatud keele ja stiili ilu ja piltlikkust, mille abil M. J. Eiseni muinasjuttude veretuist süžeedest on saanud väärtuslik lugemismaterjal mudilastele. Kirjanikule heideti ette muinasjuttude sõnastuses esinevat häirivat diminutiivide rohkust ja kohati ka kaldumist liialdatud moraalitsemisse, mis aga ei vähenda muinasjutukogu kasvatuslikku ja kunstilist väärtust.

Ringi edaspidises töökavas on ette nähtud pühendada üks töökoosolek Karjala-Soome rahvaeeposele „Kalevala" viimase täieliku väljaande ilmumise 100-aastase juubeli puhul. Petrozavodskis sel puhul toimuvaist juubelipidustusist võtsid ringi esindajaina osa üliõpilased V. Kukk ja T. Soonets.

H. Niit,
Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Vene keele õppegrupid intensiivsele tööle!

Möödunud eksamisessioon näitas, et meie üliõpilaste hinded vene keele diferentseeritud arvestustel olid tunduvalt madalamad võrreldes teiste eksamihinnetega. Eksamisessioonil oli saadud eksamihinnete hulgas 51,03% väga häid, kuna vene keele arvestustel ainult 10,8%. Need arvud näitavad küllalt selgelt vene keele õppimise lubamatult madalat taset meie ülikoolis.

Paremate tulemuste saavutamiseks vene keele õppimisel on praegu organiseerimisel vene keele õppimise grupid kursustel. Gruppide töö seisneb peamiselt vene keele kõneoskuse harjutamises ning diktaatide, ümberharjutuste ja tõlkeharjutuste tegemises. Samuti saab neis läbi töötada erialast lektüüri ja uusimat teaduslikku kirjandust, mida eesti keeles pole ilmunud. Kuigi vene keele õppimise grupid on mõeldud peamiselt aktiivse keeleoskuse süvendamiseks, ei tule unustada nende tähtsust kontrolltöödeks ja järgmisteks loenguteks ettevalmistumisel.

Grupid moodustatakse 5—10 liikmelised ning iga grupi regulaarse ja eduka töö eest hoolitseb grupi vanem. Soovitav on valida grupi vanemaks vene keelt paremini oskavad üliõpilased. Töötamine grupis peab toimuma vähemalt kaks korda nädalas ning tuleb hoolitseda, et iga üliõpilane tööst pidevalt osa võtaks. Tulemuste saavutamiseks peab töö grupis toimuma asjalikult ja distsiplineeritult Selle kindlustamisel saavad palju ära teha juhendav õppejõud, grupi vanem ja gruppi kuuluvad kommunistlikud noored.

Seni korraldatud konsultatsioonid vene keeles ei andnud tulemusi peamiselt üliõpilaste vähese osavõtu tõttu. Seepärast otsustatigi konsultatsioonid asendada regulaarselt töötavate õppegruppidega, mis kõigi eelduste kohaselt peaks andma tunduvalt paremaid tulemusi.

Moodustatavate vene keele õppimise gruppide loomisel ja nende töö korraldamisel tuleb ülikooli kommunistlikel noortel tõsisemalt abistada juhendavaid õppejõude. Samuti tuleb kommunistlikel noortel energiliselt võidelda vene keele alahindamise nähtuse vastu, mis esineb mõningate üliõpilaste juures. Tuleb võimalikult kiiresti ületada kõik gruppide loomisel tekkida võivad raskused, et grupid asuksid kohe sisukale ja produktiivsele tööle.

M. Saarits,
ELKNÜ TRÜ komitee
õppetöösektori juhataja.

Akadeemilise Naiskoori tegevusest

Akadeemilisel Naiskooril, ühel TRÜ suuremaist isetegevusringidest, on olnud eelkäijaid ka kodanlikul ajal. Siiski polnud neil võimalusi arenemiseks ja nad hääbusid. Alles nõukogude võimu ajal organiseeriti naiskoor, mis nüüd on tegutsenud pidevalt ja arenenud arvukaks ning heade kunstiliste võimetega koorikollektiiviks.

AN on igal nädalal pidanud regulaarselt 2 harjutust ning vajaduse korral veel lisaharjutusi. Ta on esinenud edukalt tähtpäevadel ja on andnud peale kontsertide koos Akadeemilise Meeskoori ja Vanemuise Segakooriga igal semestril ühe iseseisva kontserdi. 1946. a. juunis võttis AN osa Tartumaa laulupäevast ja 1947. a. XII üldlaulupeost. On korraldatud kontsertmatku Tallinna ja Läti ning Leedu NSV-sse. Akadeemilise Naiskoori suureks mureks on olnud alati repertuaari küsimus, sest meie heliloojad pole pühendanud küllaldast tähelepanu selle täiendamisele nõukogulike lauludega. AN juhataja sm. Ritsing on küll mõningad laulud seadnud ümber naiskoorile, kuid sellest on siiski vähe. Olukord on alates 1943. aastast küll mõnevõrra paranenud, kuid muret tekitab XIII üldlaulupeo laulude mitteilmumine. Loodame, et nõukogulike laulude loomine edaspidi suuremat tõusu näitab ja et meie naiskoorid repertuaaripuudusest lõplikult vabanevad.

Uuel semestril alustas AN oma tööd mugavais klubiruumes. Tegevuskavas on ette nähtud kaks harjutust nädalas, millele lisanduvad vajaduse korral veel erakorralised harjutused esinemiste ja tähtpäevade eel. Esinemistest tähtsamad oleksid esinemised ÜTÜ teaduslikul konverentsil ja „Kalevala" 100. a. juubeli tähistamise aktusel. Kavatsusel on ka kontsertmatk Tallinna. Semestri lõpul toimub traditsiooniline semestrikontsert ja juunis võtab AN osa Tartumaa laulupäevast.

AN tahab teha tõhusat tööd meie vormilt rahvusliku ja sisult sotsialistliku laulukunsti edasiseks arendamiseks ja selle tutvustamiseks nii Eesti NSV-s kui ka vennasvabariikides!

M. Toffer

Mõttevahetuse korras

Märkmeid poliitinformatsiooni temaatikast

Üks põhilisi poliitilise kasvatustöö vorme meie ülikoolis on poliitinformatsioon, mille korraldamises on märgata järjekindlat paranemist.

Kuid meil on veelgi küllalt puudusi selles töös. Ei saa rahulduda seni käsitletud temaatikaga. See ei ole suutnud haarata kõiki peamisi poliitilisi sündmusi. Käsitletud sise- ja välispoliitiliste küsimuste arv jaguneb pooleks, kuid sisepoliitilistest küsimustest on ilmselt liiga suur osa pühendatud tähtpäevadele. Tähelepanu koondamine ainult tähtpäevadele aga ei õigusta ennast, kuna (tüüpiliseks näiteks on Nõukogude armee 31. aastapäevale pühendatud poliitinformatsioon) siin on tavaliselt piirdutud materjaliga, mida üliõpilased on korduvalt kuulnud juba aktustel keskkoolis ja ka ülikoolis. Samal ajal jäävad niisugused tähtsad küsimused nagu üldrahvalik liikumine käibevahendite ringluse kiirendamiseks, poliitinformatsioonis hoopis käsitlemata. Muidugi ei eelda see tähtpäeva märkimatajätmist, kuid selleks jatkub 15—20 minutist ja probleem peab üles tõstetama enam tänases, mitte aga niipalju ajaloolises mõttes. Ei ole ka normaalne see, et 1948. a. novembris käsitleti ainult sisepoliitilisi (5 järjest) ja mitte ühtki välispoliitilist küsimust.

Üheks puuduseks on kogu poliitinformatsiooni ülesehitamine peagu ainult üksikküsimustele (Berliini küsimus, parempoolsest sotsiaal-demokraatiast, katoliiklik reaktsioon jt.), mis koos eelmise puudusega kutsub esile olukorra, et ei suudeta käsitleda kõiki tähtsaid poliitilisi sündmusi (olukord Hiinas, Indoneesias, seltsimees Stalini vastused rahupakti küsimuses hr. Kingsbury Smithile, Põhja-Atlandi pakti küsimus jne.).

Nii ei suuda poliitinformatsioon praegu elavalt kajastada päevapoliitilisi sündmusi, ei suuna küllalt üliõpilasi isiklikult ajalehti jälgima ega aita neil loetus selgelt orienteeruda. On täiesti väär võtta üksikute põhiküsimuste sügavama käsitlemise tarvilikkust, selleta meie ei suuda tungida sündmuste olemusse. Kuid nende taha ei tohi vajuda elavad päevaküsimused.

Praegu esinevate puuduste kõrvaldamiseks on tarvilik põhiküsimuste arutamise kõrval korraldada järjekindlalt ka 10—15 minutiline ringvaade nädala sündmustest ja see peaks toimuma põhiküsimustele suunavalt kas või rubriikide all: uusi töövõite ja uusehitusi Nõukogude Liidus, NSV Liidu kultuurielust; võitlus rahu eest tugevneb, rahvavabastusliikumise edusammud, „marshalliseeritud" maade majandus laostub jne. Kuu või kahe järgi tuleks teha üksikasjalisem kokkuvõte kujunenud olukorrast.

Lõpuks peavad poliitinformatsiooni huvitavamaks muutmisele mõtlema ka üliõpilased, esitades selleks omapoolseid ettepanekuid. Siin tuleb mõelda teaduskonna erialalisele küljele ja vastavalt sellele anda informatsiooni füüsika, geograafia jne. uuematest uurimistulemustest, või puudutada probleeme nagu põllumajanduse olukord Prantsusmaal seoses Marshalli plaaniga, arstide töö raskused praegusel Inglismaal jne. jne. Ei ole kahtlust, et see pakub üliõpilasile tõsist huvi.

Nende küsimuste lahendamine nõuab esiteks 2—3 liikmelise poliitinformaatorite instrueerijate grupi loomist, kes suudaks täielikult selle keerukama juhendustöö teostada ja teiseks juhendavate õppejõudude ning üliõpilaste eneste aktiivsust küsimuste ülestõstmisel poliitinformatsiooni gruppides.

K. Siilivask

Kehakultuur ja sport

Ülikooli Spordiklubi edu Eesti NSV suusaesivõistlustel

Eesti NSV 1949. a. suusaesivõistluste peamised alad on lõppenud. Pidamata on veel ainult mäehüpped, mis lükati edasi kuni lumeolude paranemiseni. Võistlused toimusid Otepääl, kus lumetingimused võistluste ajal olid head.

ÜSK võistkond, mille koosseisu kuulusid peamiselt Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased ja õppejõud, saavutas senipeetud aladel täisedu. Üldine järjestus kujunes (aluseks on võetud miinuspunktide arv): 1. ÜSK — 320,5 punkti, 2. „Dünamo" — 445,0 punkti, 3. „Kalev" — 662,25 punkti, 4. „Jõud" — 730,5 punkti ja 5. „Spartak" — 874,75 punkti.

Harilikult esitatakse ebaedu puhul küsimus, millest on see tingitud, kuid võib ka edukat esinemist analüüsida. Mis oli ÜSK suusatajate eduka esinemise põhjuseks?

Võiks arvata, et ÜSK omab häid tippsportlasi ja tänu sellele tuli ka võit. Kuid olukord ei ole niisugune. Võistluste läbiviimise juhend nägi igal alal ette teatava arvu võistlejaid, kelle punktid arvestati meeskondade paremuse selgitamiseks. Seega ei ole küllaldane, kui omatakse üksikuid häid suusatajaid, vaid võistkond peab olema ühtlaselt tugev ja mitmekülgselt ette valmistatud. Näiteks „Dünamo" võistkonnas esinesid mehed hästi ainult murdmaa-aladel, kuid naised olid hoopis halvasti ette valmistatud.

ÜSK esines mittetäisarvulise võistkonnaga, küll aga ühtlaselt ja mitmekülgselt ettevalmistatult, mis võimaldas panna igal alal välja küllaldaselt võistlejaid. Seda iseloomustab näiteks Aino Nurme võit 3 km suusatamises ja kahevõistluses ning 3. koht slalomis ja 8 km suusatamises.

ÜSK võistkonna heaks ettevalmistuseks aitas kaasa ülikooli poolt korraldatud treeninglaager, kus pingsas õppe-treeningtöös omandati vajalik võistlusvorm ja kollektiivsuse tunne, mis on vajalik heaks esinemiseks suurtel ja tähtsatel võistlustel.

Võistluste korraldamine ja läbiviimine oli eeskujulik, mis oli vastava ala üliõpilasile heaks näiteks sellest, missugused peavad olema suusatamisvõistlused nii tehnilisest kui ka organisatoorsest küljest.

O. Tõnsuaadu,
Kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

ENSV 1949. a. suusaesivõistluste mitmekülgsemad sportlased ja meeste kahevõistluse kolmikvõidu toojad (paremalt) Kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilased K. Vesterstein, R. Ranna ja H. Kaselaan.

Majandusosakonna kahepoolne suhtumine

Kehakultuur ja sport kuuluvad nõukogude inimeste igapäevase elu lahutamatusse ossa. Meie maal on loodud kõik eeldused massilise kehakultuuriliikumise arenguks. Riigi ja ametiühinguite poolt eraldatakse iga aasta suured summad staadionide, spordiväljakute ja -ehitiste püstitamiseks ning kehakultuuritöö organiseerimiseks. Bolševike partei ja Nõukogude valitsus pööravad suurt tähelepanu kehakultuuriliikumise arendamiseks linnas ja maal. Kehakultuur on töötajate kommunistliku kasvatuse tähtsaks vahendiks. Stalinlik hool innustab meie sportlasi veel paremate tagajärgede saavutamisele. Kõigil on meeles meie jalgpallurite, käsipallurite, tõstjate, uisutajate jt. saavutused rahvusvahelistel võistlustel.

Hiljutine ÜK(b)P Keskkomitee otsus kohustab partei- ja komsomoli organisatsioone ning nõukogude asutisi kindlustama kehakultuuriliikumise laialdast arengut. ÜK(b)P Keskkomitee märgib, et kehakultuuritöö tähtsamaiks ülesandeks on massilise kehakultuuriliikumise arendamine, sportliku meisterlikkuse tõstmine. Selle otsuse alusel tuleb nõukogude sportlastel lähemail aastail saavutada esikohad maailmas kõigil tähtsamail spordialadel.

Tartu Riiklikus Ülikoolis on kehakultuuri ja spordi küsimusi arutanud Õpetatud Nõukogu, kes on vastu võtnud konkreetseid otsuseid olukorra parandamiseks kehakultuuritöös. Kuid kahjuks ei teostata küllalt ranget kontrolli nende otsuste täitmise üle. TRÜ Õpetatud Nõukogu oma resolutsioonis (17. XII 1948. a.) konstateeris, et kehalise kasvatuse ja spordi kateedri kasutuses olevad võimlad pole nõuetekohased ning kohustas majandusorganeid likvideerima esinevad puudused. Kuid senini pole olukord paranenud. Juba möödunud sügisel koostas sanitaarinspektsiooni kontroll akti puuduste kohta Gustav Adolfi tänavas asuvas võimlas, kus ei tööta ventilatsioon, puuduvad restid duši- ja pesuruumide põrandail jne. Korduvalt on pöördutud majandusosakonna juhataja poole nende puuduste likvideerimiseks, kuid senini on olukord muutuseta. Kui sm. Raudsepa tähelepanu juhitakse asjaolule, et ülikooli võidakse jälle trahvida, saadakse vastus, et ülikool võib ka trahvi maksta Kurb, et trahvi maksmiseks summasid leidub, puuduste kõrvaldamiseks aga mitte.

Täiesti lubamatu on olukord Viljandi tän. 1 asuvas võimlas, kus üliõpilastel puuduvad pesemisvõimalused. Viljandi tänava võimla teenindab eeskätt kohustuslikust kehalisest kasvatusest osavõtjaid üliõpilasi ja fakultatiivgruppe, kokku umbes 1500 üliõpilast. Õpetatud Nõukogu resolutsioon kohustab majandusorganeid kindlustama Viljandi tänava võimlale duširuumi korrastamist joogivee saamisega. Kui aga pöörduda sm. Raudsepa poole duširuumi korrastamise suhtes, siis tema resolutsioon kõlab: „Praegu pole summasid töö teostamiseks". Trahvide maksmiseks aga nähtavasti summasid piisab!

Vana ja valus on küsimus Gustav Adolfi tänava võimla aknavõredest. Kirjavahetus selle küsimuse kohta on ulatuslik, aknavõresid aga pole siiani. Kui siis pöördutakse sm. Raudsepa poole avaldusega purunenud aknaklaaside asendamiseks, on vastus: „Selgitage süüdlased!". Süüdlased pole kaugel — need on majandusorganid oma bürokraatliku ja hoolimatu suhtumisega kehakultuuritöö arendamisse.

Selliseid näiteid, kus normaalne õppetöö käik kannatab majandusorganite formaalse asjassesuhtumise tõttu, on veel palju. Samasugune on lugu elektripirnidega, imbutusõliga põrandate jaoks jne.

Edaspidiseks kehakultuuritöö arenguks on hädavajalik, et organid, kes on vastutavad sportliku tegevuse materiaalse baasi varustamise ja korrashoiu eest, suhtuksid vastutustundlikult oma ülesannetesse ja loobuksid senisest bürokraatlikust tööstiilist.

H. Ehvert,
ELKNÜ TRÜ komitee
kehakultuurisektori
juhataja.

Üliõpilased võistlesid ratsaspordis

Pühapäeval toimusid Tähtvere maneežis Ülikooli Spordiklubi korraldusel järjekordsed ratsaspordi-sisevõistlused. Võisteldi takistussõitudes keskmises ja raskes klassis. Raskemas klassis oli tõkete arv 10. Siin saavutas esikoha TRÜ õppejõud dr. Ülo Lepp hobusel „Biskviit", teise koha TRÜ Õigusteaduskonna üliõpilane Aino Lukas hobusel „Ret", kuna kolmandaks jäi Salme Kalam hobusel „Kolumbus".

Eriti huvitavaks kujunes keskmise klassi takistussõit, kuna enamik osavõtjaist võistles esmakordselt. Esikohale tuli I Keskkooli õpilane Arvo Tomberg hobusel „Nastja". Teisena lõpetas sõidu Loomaarsteteaduskonna III kursuse üliõpilane Paul Miller hobusel „Hektor".

Võistluste lõpul demonstreeris Aino Lukas puhasveresel araabia hobusel „Zo-Zo" ratsasõidu kõrgemat kooli.

R. Hanneste

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 01608 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 480.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 8(14) Neljapäeval, 10. märtsil 1949. a. II aastakäik

Seadkem eesmärk järjest kõrgemale!

On möödunud 39 aastat rahvusvahelisest naissotsialistide konverentsist Kopenhaagenis, mil võeti vastu Klara Zetkini ettepanek tähistada iga aasta 8. märtsil kogu maailma töötavate naiste võitlusjõudude ülevaatuse päeva. Töötavate naiste peamiseks ülesandeks tol ajal oli võidelda majandusliku ja sotsiaalse võrdsuse eest meestega.

Tänapäeval näeme, et see on saavutatud ainult meil — sotsialismimaal. Teravalt ja täpselt määratles selles suhtes olukorra Lenin, kui ta ütles, et „ükski riik ega ükski demokraatlik seadlusandlus pole teinud naise heaks pooltki sellest, mis Nõukogude riik on teinud juba oma olemasolu esimestel kuudel".

Kapitalistlikes maades valitsevad ning saavad valitsema kirjutatud ja kirjutamata seadused, mis asetavad naise ebavõrdsesse olukorda ühiskonnas. Naise keskmine kuuteenistus on näiteks Ameerika Uhendriikides 40% madalam mehe omast.

Poliitiliste õigustega pole lugu parem. Näiteks Kolumbia valimisseaduses on öeldud: „Naistel ja alkoholikutel ei ole valimisõigust", prantsuse naine võttis valimistest esmakordselt osa alles 1945. aastal jne.

Haridusaladel on sama lugu. Tartu Ulikooli lõpetajaist oli kodanlikus Eestis ainult 26% naisi. Vastutavail kohtadel oli naine enam kui harulduseks. Kõrgema haridusega naisi töötas vähe — peamiselt vabakutselistena.

Hoopis teistsugune on meil olukord nüüd. Naised moodustavad Nõukogude Eestis 40% kõigist sotsialistliku tööstuse, transpordi, ehituse ja asutiste töötajaist. Sajad naised on täitnud juba oma isikliku viie aasta töönormi ja enamgi. Kolhoosides ja sovhoosides on võrsunud palju eesrindlikke naisi, keda tunneb kogu vabariik. Kuni 500 naist juhatab meil koole, üle 4000 naise on õpetajaiks; tervishoiusüsteemis ja mujal leiame rohkelt naistöötajaid.

Nõukogude võimu aastail on tunduvalt suurenenud kõrgemais õppeasutisis õppivate naiste arv. Tallinna Polütehnilises Instituudis õpib nüüd tütarlapsi rohkem kui seal oli kodanliku võimu ajal üliõpilasi üldse. Tartu Riiklikus Ülikoolis on naisüliõpilaste arv 1542 ehk 58% üliõpilaste üldarvust. Rohkesti on ka naisõppejõude, nende hulgas 5 professorit.

Naise võrdõiguslikkuse põhimõte on üks sotsialismi põhimõtteid, mida ei saa võtta poolikult ega vormiliselt. „Meil on vaja," ütles Lenin 1920. aastal, „et naistöötaja saavutaks mitte ainult seaduse järgi, vaid ka elus võrdsuse meestöötajaga. Selleks on vaja, et naistöötajad võtaksid järjest rohkem osa ühiskondlike ettevõtete ja riigi juhtimisest. Juhtides õpivad naised kiiresti ja jõuavad meestele järele."

Asjata ei lausuta UK(b)P Keskkomitee otsuses rahvusvahelise naistepäeva puhul 1947. a.: „UK(b)P Keskkomitee tuletab kõigile partei, nõukogude, ametiühingute ja kommunistliku noorsooühingu organisatsioonidele meelde, et üks kommunismi eduka ülesehitamise tähtsamaid tingimusi on naiste osa edasine suurendamine kõigil ühiskondliku ja majandusliku tegevuse aladel".

Siin rõhutatakse naiste osatähtsuse edasist tõusu kommunismi ehitamisel. Ja täielikult eksivad need, kes arvavad, et kuna nõukogude naisel on kõik õigused käes, siis tähistame rahvusvahelist naistepäeva veel ainult võiduparaadina. Sel päeval on ka tõsised mobiliseerivad ülesanded. See peab masside hulgast esile tõstma rea silmapaistvaid naisi, tutvustama nende töökogemusi ja -saavutusi, selgitama välja uusi naisaktiviste, aitama võidelda naiste edasise vabastamise eest kodanluse mõju alt ja kodanlike igandite vastu nii naiste kui meeste teadvuses.

Tänapäeval on maailm jagatud kaheks leeriks — demokraatia ja imperialismi leeriks. Võitluses rahu ja demokraatia eest mängivad naised tähtsat osa. Seda näitab kas või Rahvusvahelise Demokraatliku Naiste Föderatsiooni tegevus, mis ühendab üle 80 miljoni naise kõigist maadest.

Sotsialism võitis meie kodumaal ja sellega koos ka nõukogude naine, kelle saavutised kasvasid ülesehitustöös ja selle tulemusel. Võitis naine töötajana, spetsialistina, emana ja lõpuks Suure Isamaasõja rinnetel ka sõdurina.

Pärast sõda muutus ideoloogiline võitlus esimeseks tuleliiniks. Alqasid meie kirjanduse, kunsti, filosoofia, bioloogiateaduste jne. rünnakud reaktsioonilistele teooriatele. Ka see lahinguväli on täielikult avatud nõukogude naistele. Seda on vaja silmas pidada just meil TR Ulikoolis, kus on tegemist kaunis suure naiste kollektiiviga. Elu seab järjest kõrgemaid nõudeid teaduse ja pedagoogika alal töötajate ette, seab ette ka järjest kõrgemaid nõudeid naiste proportsionaalse osatähtsuse suhtes. Meil on rida eesrindlikke naisi nii õppejõudude, üliõpilaste kui ka tööliste ja teenistujate hulgas. Ent ärgem leppigem sellega. Seadkem eesmärk kõrgele ja saavutagem järgmisel jõudude ülevaatuse päeval kaks korda suuremaid tulemusi nii esirinda jõudnud naiste arvu kui ka nende töö kvaliteedi näol!

Suur rõõmusõnum

Möödunud nädalal sai teatavaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määrus massikaupade riiklike jaehindade uue alandamise kohta 1. märtsist 1949. a. Selle määruse alusel viidi lõpule massikaupade hindade alandamise teine etapp, mille teostamist alustati juba 1948. aastal. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee mainitud määruse järgi alandati kõigi tähtsamate massikaupade hindu 10—30% võrra. Kui Nõukogudemaa elanikkond rahareformi teostamise ja kaardisüsteemi kaotamise tulemusel võitis aastas kokku 86 miljardit rubla, siis uue hindade alandamise tõttu kõigis jaekaubanduse sektoreis võidab elanikkond aasta jooksul kokku 71 miljardit rubla.

Massikaupade jaemüügihindade uus alandamine toob kaasa nõukogude rahva ainelise heaolu uue suure tõusu ja on kujukaks avalduseks stalinlikust hoolitsusest nõukogude inimeste eest. Samal ajal kui kapitalistlikku maailma vapustavad kriisid ja töötajate elutase järjest langeb, paraneb järjekindlalt rahva heaolu meie maal. Tartu Riikliku Ulikooli kollektiiv võttis suure rõõmuga vastu teate massikaupade hindade uuest alandamisest ja andis lubaduse vastata partei ja valitsuse hoolitsusele rahva heaolu tõstmise eest senisest veelgi parema õppimise ja tööga.

Parteiorganisatsioon EK(b)P V kongressi otsuste täitmisel

EK(b) Partei V kongress püstitas vabariigi parteiorganisatsiooni ette uued suured ülesanded, mille täitmisele on suunatud nüüd kõik jõud. Kongress kohustas meie ülikooli parteiorganisatsiooni edaspidi otsustavalt teravdama võitlust kodanliku natsionalismi igasuguste vormide ja avalduste vastu, saavutama ülikooli töö kõigi sektorite osas uusi, otsustavaid edusamme.

Viimasel ajal on meie ülikooli parteiorganisatsioonis arutusel olnud partei kongressi otsuste täitmisega seoses olevad küsimused. Tuleb tunnistada, et meie töös on veel küllalt tõsiseid lünki, küllalt puudusi. Kodanliku natsionalismi väljajuurimine õppejõudude ja üliõpilaste teadvusest ei ole veel kaugeltki lõpule viidud. Esineb fakte, nagu näiteks õppejõud Silveti käitumine hiljutiste rahvakohtute valimiste ajal, mis räägivad mõningate õppejõudude poliitilise teadlikkuse väga madalast tasemest. Teise olulise puudusena on parteiorganisatsioonis märgitud ülikoolis tehtava teadusliku töö nõrka sidet rahvamajandusega, millise sideme tugevdamise eest ei ole vastavad isikud eesotsas teadusala prorektori sm. Taeviga küllalt energiliselt võidelnud. Ometi oleks tarvis, et ülikooli õppejõud aitaks kaasa Tartu linna elektrienergiaga varustamise jt. probleemide lahendamisel. Samuti oleks tarvis, et ülikool oma kaadritega abistaks linna keskkoole, kus tuntakse teravat puudust näit. matemaatikaõpetajaist. Teaduslike tööde temaatika on sageli vähe aktuaalne, teemad seisavad eemal ülesehitustöö ülesandeist.

Ebarahuldavalt töötab ka niisugune tähtis asutis nagu Raadi õppe- ja katsemajand. Majandi juhataja sm. Tomingas ja vanem-agronoom sm. Mäesalu juhivad nõrgalt majandi tööd: halvasti edeneb valmistumine kevadkülviks, suhtumine töötajate vajadustesse on bürokraatlik ja hoolimatu. Majandi töötajate hulka on pugenud kulaklikke olluseid. Pole siis ime, et majand ei võitle mitšuurinliku bioloogia rakendamise eest tegelikkuses. Aga Põllumajandusteaduskonna dekaan sm. Hallik, selle asemel et luua majandis kord, otsib vahendeid majandist vabanemiseks!

Need ja rida teisi küsimusi märkis ülikooli parteiorganisatsioon ühena tähtsamaist, mis vajavad kiiret lahendamist. EK(b)P V kongressi otsuste täitmise käigus süveneb ülikooli parteiorganisatsioon kõigisse ülikooli töö küsimustesse ja töötab välja otsustavad abinõud üljkooli töö parandamiseks.

D. Gabovitš

Komsomoli-organisatsiooni töös peab toimuma murrang

Esmaspäeva õhtul toimus ELKNÜ Tartu Riikliku Ülikooli organisatsiooni erakorraline aruande-valimiskoosolek. Koosoleku kokkukutsumise tingis asjaolu, et eriti viimasel ajal on ilmunud fakte, mis räägivad sellest, et ülikooli komsomoli-organisatsiooni komitee pole teinud tõsiseid järeldusi ELKNÜ Keskkomitee ja ELKNÜ Tartu Linnakomitee büroo otsustest ülikooli komsomoli-organisatsiooni töö kohta, vaid on lasknud oma töös süveneda liberaalsusel, organisatsioonilisel lõtvusel ja ideoloogilisel hambutusel. Tekkis olukord, milles oli tingimata tarvis tuua pööre. Vastavalt sellele arutlesid ülikooli kommunistlikud noored koosolekul oma töö küsimusi terava, võitleva bolševistliku printsipiaalsusega. Koosolekul sõnavõttudega esinenud sm-d Utt, Kallas, Ehvert, Rebane, Makkar jt. analüüsisid põhjalikult ülikooli komsomoli-organisatsiooni töö olukorda ja asusid seisukohale, et komitee on töötanud täiesti mitterahuldavalt. Komitee sekretär sm. Kalits eemaldus täiesti organisatsiooni töö sisulisest juhtimisest ja piirdus vaid mitmesuguste „esindusülesannetega" tegelemisega. Komitee sekretäri asetäitja sm. Siilivase töö kannatas oluliselt printsipiaalsuse puudumise all.

Aruande-valimiskoosolek mõistis otsustavalt hukka ülikooli komsomolikomitee senise liberaalitseva, nürida, kantseleilik-bürokraatliku tööstiili ja tunnistas komsomolikomitee senise tegevuse mitterahuldavaks. Uue komitee koosseisu ei valitud ei sm. Kalitsat ega ka sm. Siilivaske. Uus komitee valiti 13-liikmelisena koosseisus: sm-d Salumaa, Tolga, Utt, Blumfe'dt, Zahharova, Ingalt, Aamisepp, Makkar, Koslov, Sorokin, Paluvee, Josset ja Künnap. Uus komitee oma esimesel koosolekul valis komitee sekretäriks sm. Edgar **Salumaa** ja sekretäri asetäitjaks sm. Helmi **Tolga**.

Hoogsalt valmistuda teoreetiliseks konverentsiks kommunistlikust kasvatusest!

* * *

Arutlustega tehti algust

Ettevalmistustööd teoreetiliseks konverentsiks algasid Metsandusteaduskonnas juba veebruari keskel, mil üliõpilased hakkasid tutvuma nõukogude ilukirjanduse silmapaistvamate teostega, et edukalt läbi viia teoreetilist konverentsi. Veebruari lõpul algas ELKNÜ algorganisatsiooni ja teaduskonna ametiühingu alakomitee poolt teemade jaotamine, referentide ja oponentide määramine. Teemadest otsustati võtta arutlusele järgmised: „Milles seisneb meie õnn", „Sõprusest ja seltsimehelikkusest", „Meie aja kangelase iseloomujooned ilukirjanduses" ja „Mehisusest ja kohustustest". Eelpoolmainitud teemade läbiarutamine teostatakse kahel koosolekul (á 2 tundi). Kogu teaduskonna kuues grupis teostatakse ettenähtud teemade arutelu ajavahemikul 7—19. märtsini. Esimesena arutleti metsatööstuse osakonna II kursusel teemat „Milles seisneb meie õnn".

Rida kommunistlikke noori ja eesrindlikke üliõpilasi nagu O. Peetso, K. Neoma, A. Torm, J. Reidla, K. Raudsepp, S. Mikk jt. on referentideks eelseisvatel arutlustel. Seoses teoreetilise konverentsiga on tõusnud Metsandusteaduskonna üliõpilaste seas elav huvi nõukogude ilukirjanduse ja esitatavate teemade vastu.

V. Kaarna,
Metsandusteaduskonna
II kursuse üliõpilane.

Kõigi ühiskondlike organisatsioonide ülesanne

Põllumajandusteaduskonnas otsustati eelseisva teoreetilise konverentsi ettevalmistavatel läbirääkimistel kohustusliku lektüürina aluseks võtta 3 raamatut: Fadejevi „Noor Kaardivägi", Polevoi „Jutustus tõelisest inimesest" ja Ostrovski „Kuidas karastus teras".

Arutluskäik on planeeritud igal kursusel erinevalt. Kui IV kursusel, mis töötab dots. A. Punga juhendusel, tulevad arutusele kõik teemad, kusjuures kogu kursus on jagatud 8—10 liikmelistesse brigaadidesse iga teema läbitöötamiseks ja ettekandmiseks, siis III kursusel. dots. Muuga juhendusel, otsustati arutusele võtta 2 teemat ettepandud kaheksast: „Sõprusest ja seltsimehelikkusest" ja „Nõukogude noorsoo suured õpetajad". IV kursusel algab juba järgmisel poliitinformatsioonitunnil teemade arutelu, alates esimesest teemast „Nõukogude rahvaste majanduslik ja kultuuriline õitseng pärast Oktoobrirevolutsiooni". Esimese brigaadi juhina kannab teemakohase referaadi ette üliõpilane V. Herzen, ning esinevad kaasreferendid samast brigaadist. Samal koosolekul on ettenähtud ka kahe järgneva brigaadi referaadid, mis kindlasti viib kuhjumisele ega lase igat teemat küllalt põhjalikult läbi arutada. Seda arvestades ongi ette nähtud lisatunde konsultatsioonide näol ja vajaduse korral võetakse appi ka pühapäevad.

II kursusel toimub õppetöö kahes eriharus — agronoomia ja zootehnika. Vastavalt toimubki konverentsile ettevalmistus eraldi. Agronoomia harus, kus on juhendajaks dots. E. Nurk, otsustati arutlusele võtta teemad: „Nõukogude rahvaste majanduslik ja kultuuriline õitseng pärast Oktoobrirevolutsiooni" ja „Mehisusest ja kohustustest."

Vaatamata vormiliselt mitmesugusele asjalelähenemisele, tuleb aga juhendajal, parteigrupil ning komsomoli ja ametiühingu organisatsioon del kindlustada selle ettevalmistuskäigu sisuline kordaminek — teaduskonna ja kogu ülikooli üliõpilaskonna ideelis-poliitilise ja ka käitumistaseme tugev tõus.

H. Sarv,
Põllumajandusteaduskonna
III kursuse üliõpilane.

Ettevalmistustööd on hoos

Praegu valmistuvad Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased aktiivselt kommunistliku kasvatuse konverentsi tulemusrikkaks läbiviimiseks.

Eelmisel nädalal jaotati kõigis poliitinformatsioonigruppides läbitöötamisele tulevad referaatide teemad ning referentidele määrati vaidluste tekitamiseks ja tähtsamate probleemide ülestõstmiseks oponendid.

Nii valisid III kursuse ajaloolased põhiteemadeks referaadid „Sõprusest ja seltsimehelikkusest" ja „Meie aja kangelase põhijooned nõukogude ilukirjanduses". Referentidele esitati kaasüliõpilaste poolt nõue, et nad eriti seoses esimese teemaga, tooksid ilukirjanduslike näidete kõrval ka konkreetseid näiteid oma grupi elust ja seltsimeeste käitumisest arutlusele tugevama kasvatusliku mõju andmiseks.

Nüüd on referentide, oponentide ja kõigi üliõpilaste ülesandeks tõsiselt arutlusteks ette valmistuda, lugeda läbi veelkordselt tarvilik kirjandus, tõsta üles huvitavaid küsimusi ja arendada seltsimehelikku kriitikat arutlustel nende edukamaks kordaminekuks.

Loomaarstiteaduskonnas

Loomaarstiteaduskonnas jaotati kommunistliku kasvatuse konverentsi ettevalmistamise käigus ettekandmisele tulevate referaatide teemad üliõpilaste vahel juba varakult. Nüüd on enamik referente oma tööga juba lõpniärku jõudnud. Referendid ja oponendid on valmistanud ettekannete konspektid, mille viimistlemine ja kontrollimine on lõpetamisel.

Kuna enamik üliõpilasi on läbiarutamisele tulevad teoseid näinud ka filmituina, siis tõstab see asjaolu veelgi huvi käsiteldavate teemade vastu.

E. Koppa,
loomakirurgia ja sünnitusabi
kateedri assistent.

Nõukogude naine on nõukogude ühiskonna võrdõiguslik liige, väärtuslik võitleja kommunismi võidu eest

* *

Eeskujuks õppimises ja töös

Olla eesrindlik õppetöös, võtta aktiivselt osa ülikooli ühiskondlikust tööst üliõpilaste kasvatamisel tõelisteks nõukogude eriteadlasteks, — niisugune on nõue eesrindlikule nõukogude üliõpilasele.

Ei ole kahtlust, et just selliseks eesrindlikuks üliõpilaseks on Ajaloo-keeleteaduskonna ajalooosakonna IV kursuse üliõpilane Gea Reiman, kelle õpinguraamatus ei ole ühtki hinnet alla „väga hea". Olles õppedistsipliinis eeskujulik, ei kuulu ta nende üliõpilaste hulka, kes piirduvad vaid oma kitsa eriala õppimisega, vaid ta võtab väga aktiivselt osa ühiskondlikust tööst mitmel alal. Juba teist aastat on ta Ajaloo-keeleteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretäriks. Peale selle laulab ta Akadeemilises Naiskooris, võtab aktiivselt osa ajalooringi tööst jne. Suurimat lugupidamist ja austust näitas TR Ülikooli üliõpilaste ja õppejõudude kollektiiv, esitades sm. Gea Reimani kandidatuuri Tartu Linna TS Nõukogusse

Isamaasõja lahingutandreilt ülikooli

Õie Küttmann põlvneb töölisperekonnast. Raskustega võideldes lõpetas sm. Küttmann kodanlikul ajal keskkooli. Kui fašistlikud hordid tungisid kallale meie kodumaale, astus Õie isa hävituspataljoni, Õie ise aga astus Punaarmee ridadesse. Sm. Küttmann tegi läbi Suure Isamaasõja, teenides Eesti Rahvuskorpuse koosseisus sanitarina. Pärast demobiliseerumist Nõukogude armeest astus tubli tüdarlaps Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonda. Sm. Küttmann õpib praegu Arstiteaduskonna raviosakonna I kursusel, tulles õppetööga hästi toime.

Sm. Küttmann võtab agaralt osa Akadeemilise Naiskoori tööst ja teistest ühiskondlikest organisatsioonidest. Sm. Küttmann on oma ühiselamu agitaator ja komsomoligrupi organisaator. Ühiskondlikus töös täidab sm. Küttmann oma ülesandeid kohusetruult ja hästi.

Naiskomisjon — ülikooli töötavate naiste organiseerija ja kasvataja

EK(b)P Keskkomitee poolt 7. märtsil 1947. a kinnitatud naiskomisjonide põhimäärusega on asutiste naiskomisjonidele omistatud küllaltki suur osatähtsus asutises. Naiskomisjonidel tuleb tõmmata kõiki asutise töötajaid võitlusele töö igakülgse parandamise eest. Neil tuleb kontrollida kultuuriliis-elutarbeliste organisatsioonide, ettevõtete ja asutiste nagu söökla, ambulantsi, lastesõime, klubi jne. tööd; organiseerida huvitavaid loenguid ühiskondlik-poliitilistel, populaarteaduslikel, olustikulistel ja muudel teemadel. Naiskomisjonid peavad võitlema bürokratismi ja töötajate halva teenindamise vastu ning nõudma Nõukogude seaduste täpset täitmist.

Nii nagu teistel naiskomisjonidel, nii tuleb ka Tartu Riikliku Ülikooli naiskomisjonil silmas pidada eelmainitud põhimäärust. Naiskomisjon, kes valiti Tartu Riikliku Ülikooli naistöötajate poolt 1. juulil 1948. a. koosseisus: prof. A. Raatma, van. õpet. D. Riikoja, van. õpet. K. Kann, teaduslik sekretär I. Maaroos, laborant D. Gabovitš, üliõpilased E. Paul, V. Roonurm, koduperenaised D. Brainos ja S. Roots ning van. preparaator V. Liivak, on esimesest ametisseastumise päevast oma tegevuse aluseks võtnud juba nimetatud naiskomisjonide põhimääruse, mille kohaselt tegevustööplaan koostatakse, vastavalt ülikooli töö iseloomule, iga semestri jaoks. Möödunud semestri tähtsamaist üritustest võiks nimetada ülikooli lasteaia jaoks eelarve koostamist, mis esitati koos ülikooli eelarvega NSVL Kõrgema Hariduse Ministeeriumile kinnitamiseks. Eelarve kinnitamise puhul muidugi tuleb käesoleval semestril lasteaed organiseerimisele. Siis aitas veel naiskomisjon Teenistujate Ametiühingul koguda 735 väärtuslikku raamatut ülikooli šeflusaluse kolhoosi „Säde" raamatukogu jaoks. Naiskomisjon on aidanud organiseerida riikliku tähtsusega tähtpäevade märkimist ja korraldanud iseseisvalt rida loenguid naistele huvitavail teemadel. Viimane naiskomisjoni poolt organiseeritud loeng toimus 2. märtsil s. a., mil kuulati ära vanem-õpetaja G. Raadi huvitav ettekanne „Võitlus kestab..." (märkmeid pärastsõjaaegsest saksa kirjandusest). Oktoobripühade ja nääride puhul korraldas naiskomisjon koos Teenistujate Ametiühinguga nii ülikooli töötajaile kui ka nende lastele vastavasisulised koosviibimised. Naiskomisjonil on olnud võimalus lahendada ka mõningaid naistöötajate ametialaseid küsimusi. Veel on teostatud naiskomisjoni liikmete poolt üliõpilaste söökla, ühiselamute ja ülikooli ruumide korduvat kontrolli, mille kohta on vastavad puuduste kõrvaldamise ettepanekud esitatud halduisprorektorile. Eriti valusaks küsimuseks on üliõpilaste ühiselamute olukord. Äärmiselt vähene elamispind ja puudulik sisustus lasevad oletada, et ülikooli administratsioon üksinda ei suuda siin olukorda rahuldavalt lahendada. Mõnevõrra on märgata juba kasu naiskomisjoni ettepanekuist majandusaparaadile, sest ikka sagedamini ja hoolsamini näeme kas või peahooneski koristavaid käsi ja ikka enam võtavad meie ruumid parema ilme. Ruumide puhtuse küsimuses on palju kaasa aidata ka eriti naisüliõpilastel, kes võiksid internaatides korraldada tubade ja majade kaupa korralikkuse ja puhtuse alal võistlusi ning leida vahendeid lohakate ja vastutustundetute kaasüliõpilaste kasvatamiseks.

Suursündmuseks Tartu Riikliku Ülikooli naiskomisjonile oli muidugi 8. märts — rahvusvaheline naistepäev. Sel puhul korraldati ülikooli aulas pidulik koosolek, kus kriipsutati alla naistöötajate ja naisüliõpilaste osatähtsust ülikoolis. Nii töötab käesoleval ajal ülikoolis 505 naist, nendest on 3 professorit, 4 dotsenti, 31 vanem-õpetajat, 14 õpetajat, 59 assistenti, 91 laboranti, 36 preparaatorit, 54 teenistujat ja 211 töölist. Samaaegselt õpib ülikoolis 5 naisaspiranti ja 1542 statsionaarset ning 153 mittestatsionaarset naisüliõpilast. Kogu naiste arv ülikoolis moodustab üle poole ülikooli kollektiivi arvust. Poliitiliste teadmiste täiendamiseks võtavad poliitõppustest vastavais koolides ja ringides osa 401 naistöötajat. Peale selle õpib hulk ülikooli naistöötajaid individuaalselt või marksismi-leninismi õhtuülikoolis. Naisüliõpilastel toimuvad vastavad õppused vastavalt õppeplaanile, millele lisanduvad veel poliitinformatsioonid.

Ülikooli naistöötajate peres on rohkesti eesrindlikke naisi. Ülikooli töötavate naiste uhkuseks ja eeskujuks on ENSV teeneline teadlane, akadeemik, rahvasaadik, farmaatsiateaduste doktor prof. Alma Tomingas. Ta on Õpetatud Nõukogu liige, farmakognoosia kateedri juhataja ja ülikooli ravimtaimede kasvatus- ja katsebaaside looja ning arendaja. Tubli perekonnaema ja hoolas õppejõud on ka füsioloogiakateedri juhataja arstiteaduste doktor Elise Käer-Kingisepp. Õppetöö ja ühiskondliku töö alal paistab alati silma kohtuarstiteaduse kateedri juhataja arstiteaduste doktor prof. Aleksandra Raatma, kes on veel Õpetatud Nõukogu ja naiskomisjoni liige. Oma töös rangelt nõudlik on veterinaarhügieeni ja piimanduse kateedri juhataja, veterinaarteaduste doktor Elfriede Ridala. Suure tõsidusega suhtub oma töösse üldbioloogia ja darvinismi kateedri juhataja Lydia Poska-Teiss. Töö täpsuse ja hoole poolest ei jää eespoolmainituist maha ka meie dotsendid — ajalooteaduste kandidaat Hilda Moosberg, keemiateaduste kandidaat Natalie Rägo, Helene Johani jt. Õpetajatest tõsteti naistepäeva puhul esile Dagmar Riikoja, Lydia Rootsi ja Leoniidia Orvikut. Rektor oma käskkirjas avaldas veel kiitust Kehakultuuriteaduskonna II kursuse üliõpilasele Selma Multerile, kes on kahekordne ENSV tšempion korvpalli alal ja sealjuures ka edukas õppetöös. Põllumajandusteaduskonnast tõsteti esile parimana III kursuse üliõpilane Ella Kukk, Ajaloo-keeleteaduskonnast — IV kursuse üliõpilane Marta Lõhmus, Metsandusteaduskonnast Virve Roonurm, Loomaarstiteaduskonnast V kursuse üliõpilane Linda Veldemann, Arstiteaduskonnast V kursuse üliõpilane Salme Anton, Õigusteaduskonnast Erna Redikson, Matemaatika-loodusteaduskonnast I kursuse üliõpilane Selma Nugis ja Kehakultuuriteaduskonnast III kursuse üliõpilane Laine Viires. Administratiivtöötajaist said tunnustuse õppeosakonna sekretär Marta Nigol, rektori kantselei sekretär Linda Erginson, raamatupidamise osakonna töötajad Aino Ehlen ja Liidia Kõrts, ja töölistest Ella Laas ning Minna Ilves. Hinnates seda suurt ja heatahtlikku abi, mida ülikooli töötajate abikaasad on üles näidanud ülikooli ürituste läbiviimisel, avaldas rektor kiitust ja tänu ka koduperenaistele, tõstes välja Leida Karu ja Salme Rootsi.

Koondagu käesoleva aasta rahvusvaheline naistepäev veel tihedamalt naistöötajate, -üliõpilaste ja koduperenaiste ridu, sest meie kõik oleme teadlikud neist suurtest ülesannetest, mis käimasolev tõsine ülesehitustöö meile esitab.

Irene Maaroos,
TRÜ naiskomisjoni esimees.

ELLEN HIOB

Laul tööle

Me ei oota käsku, noorte tõtlev sülem,
kuuleme su kutset, võimas töö.
Sinu samm käib vetest, maadest üle,
sinu sammu rütmis meie süda lööb.

Tuleme, ja sina õnnistad me käsi.
Teame, sinuga me malev noor
kunagi ei kõhkle ega väsi.
Meie rõõmule vaid sina tiivad lood.

Anna meile vaimustust ja mõtteid selgeid
töö, sa muutu ise osaks meist.
Täida meie päevad, päiksest helged
süüta südametes õnne leekiv õis

Aita luua uhket tulevikku:
sinu abil sirgemaks saab tee.
Kõrgemale, kaugemale noorus kipub,
väsimatuks meie vägi tee.

Muuda, töö, meid igavesti nooreks
nagu sina, elukandja suur
ja me mõtete ja käte hooleks
jäta elu, tõtlev, terve, kuum.

Naistepäeva tähistamise koosolekult

Rahvusvahelise naistepäeva tähistamiseks korraldati üleeile õhtupoolikul TR Ülikooli aulas pidulik koosolek. Päevakohase pidulikkusega dekoreeritud aulasse kogunes rohkesti ülikooli eesrindlikke naistöötajaid ja -üliõpilasi, teadlasi ja teenistujaid, üliõpilasi ja töölisi.

Piduliku koosoleku avab TRÜ teaduslik sekretär, ülikooli naiskomisjoni esimees sm. Irene Maaroos. Ta räägib rahvusvahelise naistepäeva tähtsusest töötavate naiste mobiliseerimisel võitluseks vabaduse ja võrdõiguslikkuse eest. Seejärel saab sõna sm. Liidia Roots. Oma ettekandes, mida arvukas kuulajaskond jälgib suure tähelepanuga, jutustab sm. Roots rahvusvahelise naistepäeva ajaloost. Ta räägib sellest, kuidas töötavad naised kogu maailmas peavad võitlust vihatud kapitalistliku kurnamisrežiimi vastu, oma õiguste eest. Suure osa oma kõnest pühendab sm. Roots Nõukogudemaa naiste sangarlikule tööle sotsialismi-kommunismi ehitamisel. Ta jutustab meie kangelaslikest naistest-patrioodidest, kes kuuluvad meie maa tööstuse, põllumajanduse ja kultuuri eesrindlaste hulka, kes pühendavad kogu jõu rahvamajanduse ja kultuuri arendamisele ja kes sõja karmidel päevadel kõrvuti meestega ennastsalgavalt kaitsesid meie kodumaa vabadust, õnne ja au.

Suure rõõmuga võetakse vastu teade sellest, et TR Ülikooli rektor on oma käskkirjaga rahvusvahelise naistepäeva puhul avaldanud tunnustust hulgale ülikooli eesrindlikele naistöötajaile ja -üliõpilasile.

Rahvusvahelisel naistepäeval demonstreerisid meie ülikooli töötavad naised oma kindlat tahet anda kogu jõud võitluseks Nõukogudemaa rahvamajanduse ja kultuuri kiire arendamise eest, ülikooli töö igakülgse parandamise eest, kommunismi võidu eest meie maal.

Poeet, kasvataja, bolševik

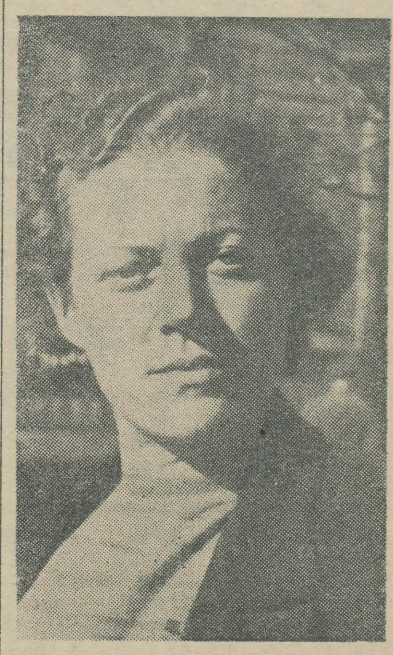

Kes meist Tartu Riiklikus Ülikoolis ei tunneks Aira Kaalu tagasihoidlikku, sümpaatset kuju. Juba 1945. a. alates töötab ta õppejõuna TRÜ marksismi-leninismi kateedri juures. Lihtsalt ja veenvalt selgitab ta üliõpilastele, et marksismi-leninismi omandamine tähendab oskust marksistlikult lahendada küsimusi, oskust käituda oma töös nagu inimene, kes tunneb ühiskonna arenemise, töölisliikumise, proletaarse revolutsiooni ja kommunistliku ühiskonna ülesehitamise teadust. Ta püüdeks on kasvatada inimesi, kes oskavad näha uut meie ühiskonnas ja on kartmatud võitluses uue eest.

Aira Kaal on tuntud ka luuletajana. Tema sulest on ilmunud kaks luuletuskogu. Esimesse — „Ma ei anna relva käest" on koondatud A. Kaalu luuletused kodanliku Eesti lõpuaastaist kuni Suure Isamaasõja perioodini. Teine luuletuskogu „Võidurakett" ilmus 1948. a. lõpupäevil. Oma loomingus on autor teadlik võitleja uue ja edasiviiva eest, kommunismi eest. Ning kõikjal on ta elujulge, tema värssidest hõõgub tulevik, võit.

Ülikooli eesrindlikemaid naisi

Mitte asjata ei peeta meditsiiniliste teaduste doktorit professor Aleksandra Raatmat üheks ülikooli eesrindlikemaks naiseks.

Töörohke on olnud prof. Raatma elu. Saavutanud visa tööga kõrgema hariduse ja kaitsnud juba 1933. aastal edukalt doktori-väitekirja, ei saanud ta oma võimeile ja teadmisile vastavat tööd, vaid pidi leppima jaoskonnaarsti tööga Virumaal. Nõukogude võim avas sm. Raatmale kui teadlasele avarad perspektiivid mõtestatud, sisukaks eluks. Ta töötab kohtuarstiteaduse kateedri juhatajana, teeb mitmekülgset teaduslikku ja pedagoogilist tööd. Ülikooli Õpetatud Nõukogu liikmena võtab prof. Raatma aktiivselt osa ülikooli töö juhtimisest.

Raamat — nõukogude noorte parim sõber

* * *

Nõukogude kirjandus on kõige eesrindlikum kirjandus maailmas

Üleminek kapitalistlik-kodanlikult korralt sotsialistlikule tähendas revolutsioonilist pööret ühiskondlik-ökonoomilises struktuuris. Vastavalt sellele omandas ka kirjandus — kui ideoloogilise pealisehituse üks vorme — hoopis uue sisu, kuju ja ülesande.

Juba 1905. a. näitas Lenin artiklis „Parteiorganisatsioon ja parteikirjandus" sotsialistlikule kunstile kätte ta ülesanded: „Kirjandus peab muutuma proletariaadi võitluse osaks, ühtse suure sotsiaal-demokraatliku mehhanismi „rattakeseks ja kruvikeseks", mehhanismi, mis on liikuma pandud töölisklassi teadliku avangardi poolt".

Uheks suuremaks võitlusülesandeks on nõukogude kirjanikul kasvatada uut nõukogulikku inimest. Sellele juhtis tähelepanu seltsimees Stalin, kui ta rõhutas, et kirjanikud on inimhinge insenerid. Ilukirjanduse kultuurilis-kasvatusliku tähtsuse juurde pöördub oma artiklites ikka ja jälle tagasi nõukogude kirjanduse isa Maksim Gorki. Kõige viimati ja kõige resoluutsemalt on kirjanduse kasvatuslikku ülesannet tähtsustanud A. A. Ždanov oma kõnes ajakirjade „Zvezda" ja „Leningrad" kohta, kus kirjandust on korduvalt esile tõstetud noorsoo kasvatajana: „Nõukogude kirjanduse ülesanne seisneb selles, et aidata riiki õieti kasvatada noorsugu, vastata tema küsimustele, kasvatada uus põlvkond julgeteks, oma ülesandeisse uskuvaiks, takistusi mittekartvaiks kodanikeks, kes on valmis ületama igasuguseid takistusi".

Kasvatusliku külje rõhutamine nõukogude kirjanduse juhtimises seletub asjaoluga, et inimeste teadvuse arenemine jääb teadupärast tootvate jõudude arenemisest maha. Seetõttu on Nõukogude riigi elanikkonna teatavates kihtides, kes on sotsialismi faasi jõudnud tsaristlik-kapitalistlikust korrast, säilinud igandeid kodanlikust ja väikekodanlikust mentaliteedist. Samuti püüab kapitalistlik ümbrus takistada sotsialismi ülesehitustööd, desorganiseerides oma propagandaga nõukogude inimesi.

Kõige selle vastu astub välja nõukogude parteiline kirjandus. Ta paljastab reeturi salakavala tüübi ja klassivaenlase kiskjaliku olemuse, ta avab lugejale kapitalistliku ümbruse mädaneva, nõukogudevastase olemuse. Nõukogude kirjandus naeruvääristab vana, ebanõukogulikku vaadet tööle ning muretust eesrindlike meetodite suhtes. Ta võitleb sotsialistliku omandi raiskajate, spekulatsiooni, bürokratismi vastu. Ta naelutab kinni ebanõukoguliku isiku moraali kui kodanliku igandi.

Vastukaaluks sellele kaduvale, iganevale tõstab nõukogude kirjandus esile uue inimese, bolševistlikust parteilisusest, patriotismist ja positiivse sotsialistliku töö paatosest kantud tõelise nõukogude inimese — võitleja või töötaja kuju. Lugeja vaimustub kodusõja ja Suure Isamaasõja kangelastest, kes nõukogude patriotismist kantuna ohverdasid oma elu kodumaa eest, stahhaanovlastest ja eesrindlastest, kelle eredaist näidetest on rikas meie kirjandus. Niisuguseid kujusid on loonud kultuurimeistrid — nõukogude kirjanikud Gorki, N. Ostrovski, Fadejev, Furmanov jt. Nende kangelased, nagu Pavel Vlassov, Pavel Kortšagin, Tšapajev, Levinson jt., innustavad nõukogude inimesi võitlusele ja tööle, on kujundanud ja kujundavad meie uut sugupõlve, kes võtab üle sotsialismi ülesehitamise töö eelkäijailt.

Väga suur kasvatuslik tähtsus oli nõukogude kirjandusel Suure Isamaasõja päevil — samuti ka nüüd, teravas rahvusvahelises poliitilises võitluses — nõukogude patriotismi ning nõukogude rahvaste sõpruse kasvatamisel. Kõrvuti vene võitlejate-sangaritega on kirjanduslikuks teemaks saanud ka eestlased-kangelased.

Kosmodemjanskaja on olnud suureks innustajaks partisaniliikumises eriti tema kirjandusliku käsitlemise tõttu mitme nõukogude autori poolt. Sõja ajal omandas kirjandus äärmiselt võitleva, kiiresti reageeriva kuju. Nii kleebiti blokeeritud Leningradi tänavaile üles plakat, mis sisaldas lennukil kohaletoodud kazahhi lauliku Džambuli laulüleskutse „Leningradlased, mu lapsed!".

Sõjajärgsel perioodil innustab meie kirjandus nõukogude inimesi kodumaa kiiremaks taastamiseks, viisaastaku ennetähtaegseks teostamiseks, kollektiviseerimiseks noortes liiduvabariikides jne.

Seega saab nõukogude kirjandus sotsialismi eri arenguetappidel ka vastavalt uued kasvatuslikud ülesanded, olles tihedas kontaktis kiiretempolise eluga ning ülesehitustööga. Ja mitte ainult kontaktis, vaid kirjandus on ka selle innustaja ning juhtija. **V. Laast**

Kirjandus on tähtis tegur rahva kommunistlikus kasvatuses

Ilukirjandus on inimtüüpide kõige rikkalikum panoraam, nii vähemalt mõtlen mina. Ilukirjanduses te näete inimtüüpe lõpmatult erinevais olukordades... Sellepärast on kultuuri tõus seotud kõigepealt ilukirjanduse tundmisega. See rikastab kõige enam inimest, andes inimesele võimaluse (ma otsustan oma kogemuste järgi) kasvada ja inimesi paremini mõista.

M. KALININ

*

„Armastage raamatut. Ta kergendab teie elu, ta õpetab teid austama inimest ja iseennast, ta tiivustab mõistust ja südant armastusega maailma, inimeste vastu."

„Armastage raamatut — teaduse allikat, ainult tema võib teha meid vaimselt tugevateks, ausateks, mõistlikeks inimesteks, kes on suutelised siiralt armastama inimest, austama ta tööd ja südamest imetlema ta pideva suure töö vilja."

„Kaks jõudu aitavad kõige edukamalt kaasa kultuurinimese kasvatamisele: kunst ja teadus. Kõrvuti loodusteadustega on mitte vähem võimsaks — kui mitte võimsamaks — inimese mõistuse ja tahte mõjutamise vahendiks ilukirjandus."

„Raamat võib-olla on kõige komplitseeritum ja suurem ime kõigist imedest, mis on loodud inimese poolt ta teel õnnele ja tuleviku võimsusele."

„Pole jõudu võimsamat kui teadus: inimene, kes on relvastatud teadusega, on võitmatu."

M. GORKI

Raamat rahva sangarlusest

Boris Polevoi „Jutustus tõelisest inimesest" kujutab üht heroilist peatükki sellest suurest eeposest, mille moodustavad Fadejevi „Noor Kaardivägi", A. Birjukovi „Kajakas", M. Aligeri „Zoja" jt., milledes jutustatakse Suure Isamaasõja reaalsetest kangelastest.

Kes on B. Polevoi jutustuse kangelane Aleksei Meresjev, keda autor nimetab tõeliseks inimeseks?

Aleksei Meresjev oli tavaline, mitte millegagi oma kaaslasist erinev noormees seni, kuni rasketes olukordades ilmnes ta iseloomu õilsus. See polnud lihtne elualalhoiu tung, millest ammutas jõudu noor jalgadest läbitulistatud lendur 18-päevasel teekonnal läbi talvise metsa vaenlase tagalast omade juurde otse surma endaga sülitsi maadeldes. Tollel Pavel Kortšagini vaimus kasvanud noormehel ei näi midagi loomulikumana, kui paranenuna jatkata võitlust vihatud vaenlase vastu. Kuid just viimaseks näib kaduvat täielikult lootus, sest Meresjevil amputeeritakse mõlemad jalad. Ometi ajal, „kus isegi tattninapoisikesed, astunud kastide otsa, sest muidu ei jatku neil pikkusest tööpingi taga töötamiseks, treivad kuule", ei leia Meresjev rahuldust muust, kui vaid tööst oma lemmikalal — hävituslennukil. Algab raske ning mehine võitlus koha pärast rivis. Ainult terasene tahe, ebainimlikuna näiv pingutus toob noorele patrioodile võidu — temast saab esimene jalutu lendur maailmas.

B. Polevoi sõnade järgi on ameeriklased kahelnud tema kangelase tõepärasuses. Inimesed teisest leerist, kus peategevusajendiks on raha ja kuulsusnälg, ei suuda uskuda, et Meresjev pöörduks tagasi lihtsa rivilendurina, et Polevoi ei kõnele ta rikkusest. Tõigad, mis manduva lääne esindajaile tunduvad muinasjutuliste imeasjadena, leiavad Meresjevi enda poolt lihtsa põhjenduse — „Mina olen ju nõukogude inimene".

Meresjev on meie sotsialistliku aiastu kangelane — inimlikult lähedane ja siiski nii suur. Hell on ta kiindumus emasse, armastatud tütarlapsesse Oliasse, kellele ta kaua ebaleb kirjutada oma õnnetusest. Meresjevilgi on oma pisinõrkused, kuid ta on nende pisinõrkuste peremees, ta on tõeline inimene.

Ent Meresjev pole ainuke tõeline inimene jutustuses. B. Polevoi on õigemini kirjutanud kogu oma raamatu tõelistest inimestest. Oma eeskujuga kogu ümbrusele imponeeriv on komissar Vorobjov, kes aitab Meresjevilgi ületada kriisi, kes ise haigevoodil äärmiselt kannatades on otse leegitsevalt oma südame viimase tukseni kõigile kaasaelav, kõigist huvitatud, kõigile reageeriv bolševik. Lendur Andrei Degtjarenko, tankist Grigori Gvozdjov, Kukuškin jt. on kõik nõukogude võitlejad, omavahel erinevad inimesed oma erinevate pisimuredega, kuid kõigil neil on üks ühine omadus — kõhklematu valmisolek sotsialistliku kodumaa kaitseks. Need samad mehed, kelle südamliku seltsimehelikkuse kohta Polevoi toob kauneid näiteid, kes haiglapalatis otse lapseliku hellusega toidavad leivapalukestega varblasi, on halastamatult karmid võitluses oma sotsialistliku kodumaa anastajate vastu.

Samasuguseid sangarimeele näiteid pakub nõukogude tagala: oma kutsele täielikult pühendunud haiglajuhataja Vassili Vassiljevitš, rahuaegsest haprast tütarlapsest Stalingradi töökangelaseks kasvanud Olja, tublid üliõpilased, lihtsad vene eidekesed muldonnidest külas, kus haavatud Meresjev leidis oma esimese liigutavhella vastuvõtu — need on inimesed, kellede moraalne jõud oli üks vahedamaid relvi, millega võideti vaenlane. Meenutatagu kas või vanaema Vassilissat, kelle kümneliikmelisest perekonnast ainukese elusolendina on jäänud kanake Partisan, kuid kes sellegi ohverdab haigele kangelasele rammuleemeks. Usna tabavalt otsustab poja kaotanud haiglajuhataja — meil võitlevad ka langenud, võitlevad oma kuulsusega.

Selline lihtsate inimeste rasketes olukordades avalduv heroilisus, piiritu armastus oma kodumaa vastu on mõistetav ainult ühiskonnas, kus inimeste subjektiivsed soovid ja ühiskondlikud huvid on nii vastuoludeta ja tihedasti seotud, kus ainsana on kindlustatud inimväärne vaba elu.

„Jutustus tõelisest inimesest" on ühe nõukogude kangelaslenduri lugu, mis Boris Polevoi kunstilise sõna kaudu on haaranud laiu hulki. Aleksei Meresjev ja temataolised on inimesed, kellede järgi joondub uus stalinlik kommunismi ehitajate sugupõlv.

H. Siimisker,
Ajaloo-keeleteaduskonna
IV kursuse üliõpilane.

TEATRIKRIITIKAT

Näidend, mida iga üliõpilane peaks nägema

Külakomöödia „Ukraina steppides" on Stalini preemia laureaadi, ukraina näitekirjaniku Aleksandr Kornei šuki Suure Isamaasõja eelse loomingu parimaid teoseid.

A. Korneitšuki esimeseks suurteoseks oli „Eskaadri hukkumine" (1933), kus käsitletakse teravat konflikti seoses Musta mere laevastiku uputamisega revolutsiooni huvides. Näidendis näidatakse mehiseid ja distsiplineeritud revolutsiooni eest võitlejaid

Oma teises, ka meile hästi tuntud näidendis „Platon Kretšet" (1935) käsitleb noor näitekirjanik, kommunistlik noor A. Korneitšuk uue nõukogude intelligentsi tegevust, mõtteid ja püüdeid. Näidendit läbib terav kaadrikasvatamise ja sotsialistliku teaduse eest võitlemise probleem.

Enne Suurt Isamaasõda ilmus külakomöödia „Ukraina steppides". Suure Isamaasõja päevil kirjutab A. Korneitšuk kuulsa teose — näidendi „Rinne". Näidend sundis iga komandöri ja nõukogude töötajat kriitiliselt analüüsima kõigepealt ennast ja oma tegevust, et vabaneda vananenud käitumisest.

Näidend „Platon Kretšet" on juba varem leidnud RT „Vanemuine" laval head esi amist ja teiste hulgas ka ülikooli teatrisõprade sooja heakskiitu.

Läinud nädalal esietendus Riiklikus Teatris „Vanemuine" A. Korneitšuki kolmevaatuseline külakomöödia „Ukraina steppides". See on näidend nõukogude inimeste elust ja tööst sotsialistlikus põllumajanduses. Kuigi komöödia kujutab kahe teatava ukraina kolhoosi elu suurte stalinlike viisaastakute ajastul, näitab ta ka ühtlasi seda tüüpilist edukat võitlust jõuka elu eest, maa ja linna viimaste erinevuste likvideerimise suunas, mis tol ajal käis kõikjal nõukogude külas. Kolmekümnendail aastail suutis Nõukogude riik juba rahuldada tõusva põllumajanduse nõudeid masinate suhtes. Piiritutele Ukraina steppidele suunati küllaldaselt traktoreid, kombaine ja teisi põllutöömasinaid. Tolle aja tekstiilitööstus oli masinaehitusega võrreldes teisel kohal ja ei suutnud seetõttu rahuldada elanikkonna nõudeid vajalikul määral. Seda asjaolu kasutasid rahvavaenlased tekstiilikaupadega spekuleerimiseks.

Komöödia „Ukraina steppides" tuuma moodustab kahe ühe küla kolhoosi esimehe omavaheline tüli, mis kasvab välja erinevaist suundadest kolhoosi elu juhtimisel.

Võib imelikuna paista asjaolu, et ühes külas on kaks kolhoosi ja veel nii kõrvuti. Suurtele Ukraina ja Kubani küladele on aga täiesti tavaline, et ühes külas on 2—3 kolhoosi, sageli isegi 4—5.

Kõnesolevas komöödias kaks vana sõpra, ordenikandjat ja naabrit on kolhooside esimehed. Üks neist, kolhoosi „Surm kapitalismile" esimees Tšesnok (Benno Mikkal), kaitstes oma kolhoosi huve, läks tülli oma endise sõbraga, kolhoosi „Vaikne Elu" esimehe Galuškaga (Elmar Kivilo). Näitleja Benno Mikkali juures oli märgata suurt osassesüvenemist ja seetõttu oli energilise ning poliitiliselt õigel teel oleva Tšesnoki kuju edasi antud küllalt usutavalt ja hästi. Elmar Kivilo Galuška osas kehastas poliitiliselt väga saamatut, administratiivselt väetit kolhoosiesimeest. Siin tekib küsimus, kas see saamatus vahest ei ole üle pakutud, sest vaevalt keegi niisugust inimest oleks kolhoosi esimeheks valinud.

Muide, näidendist võis aru saada, et siin on tegemist kahe päevaga — argipäeva ja pühapäevaga. Seetõttu oleks kolhoosi esimeeste riietus esimesel päeval võinud olla lihtsam (s. t. tavaline ukraina särk ja püksid) ja alles järgmisel päeval (pühapäeval) pühapäevarietus.

Spekulant Dolgonos iku osa mängis Aleksander Mälton, kelle mäng oli nagu alati väga hea. Paul Ruubel partei oblastikomitee sekretäri Petrenko osas esines küllalt tagasihoidlikult, et jääda tundmatuks ja põhjalikult tutvuda kolhoosi elu detailidega. Jäi arusaamatuks, kas ta meelega tahtis kolhoosis pikema peatuse teha, või oli see paratamatu. Kui oletada viimast, siis ei oleks ta pidanud nii külmaverelisel suhtuma oma mootorratta parandamisse ja vahepeal isegi eemale minema. Armastajate Galja (Vaike Saral) ja Gritsko (Endel Ani) vahekord on võõrastav oma liigse sentimentaalsusega. Gritskot võib veel taluda, sest oma südamlikkuse kõrval ta suudab olla mehine ja otsustamisvõimeline. Meeldiv on kuulata Gritsko „serenaade", milliseid E. Ani selge ja puhta häälega kõlavalt laulab. Ebameeldiv on aga Galja oma äärmises saamatuses. Ta on nagu noor malts, mis murdub igast puudutusest.

Jah, võime ju ütelda: „see on komöödia ja peab nalja saama"! Nalja ja naeru saab sellegi pärast, komöödia jääks komöödiaks ka siis, kui Galja oleks esitatud iseseisva mõtlemisega ja rohkem kindlamana. Niisuguseid saamatuid meie ühiskonnas ei sallita ja sellise väeti armastamine südamliku kombaineri Gritsko poo't ei ole tõenäone. Galja osa ebaõige tõlgitsemine on i'mselt noore näitleja V. Sarali küündimatuse tulemus.

Vanaisad Ostap (Oskar Liigand) ja Tarass (Leopold Hansen) olid igati omas osas. Viimases pildis Budjonnõi „piiramine" võiks vähem pealetükkiv olla.

Teiste väiksemate osade esitamisega võib täiesti rahule jääda.

Komöödia lavastaja Epp Kaidu on teinud ära suure töö ja külakomöödia edukalt Riikliku Teatri „Vanemuine" lavale toonud. Teatrist lahkudes tunned sisemist rahuldust. Näitlejate hea mäng ja lõbusad ukraina rahvaviisid jäävad veel kauaks meelde.

Ka lavakujundus ja kostüümid olid head, rääkimata suurepäraselt esitatud ukraina rahvatantsudest Ida Urbeli juhatusel. On õige, et ukraina rahvatantsud on temperamentsed, isegi tormilised ja tavaliselt massilised s. t. tantsivad peagu kõik pidutsejad, kuid tantsude massiliseks muutumine ei ole siiski nii järsk ja äkiline. Harilikult alustab tantsu üks, kes kutsub teise välja ja siis alles liitub ikka rohkem ja rohkem tantsijaid.

Üldiselt peab suure tänuga märkima Riikliku Teatri „Vanemuine" tõsist tööd Korneitšuki külakomöödia juures. peab märkima lavastuse suurepärast kordaminekut. Riikliku Teatri „Vanemuine" kollektiiv on õigesti lahti mõtestanud ja edasi andnud komöödia problemaatika. Seetõttu sai komöödia „Ukraina steppides" Riikliku Teatri „Vanemuine" lavastuses teatrikülastajate suure poo'ehoiu osaliseks.

H Tiido,
Ajaloo-keeleteaduskonna V
kursuse üliõpilane.

Unustamatu matk Kalevala-maale

Karjala-Soome NSV rahvale olid möödunud veebruari viimased päevad suurteks ajaloolisteks pidupäevadeks. 100 aastat tagasi, 1849. aastal, ilmus Karjala-Soome maailmakuulsa eepose „Kalevala" esimene täielik väljaanne. Selle tähistamiseks toimusid Karjala-Soome pealinnas Petrozavodskis 25—28. veebruarini suurejoonelised juubelipidustused, millest võttis osa arvukalt külalisi kogu meie suurelt Nõukogude maalt.

Kalevala-pidustuste päevad ei olnud tähtsad ainult Karjala-Soome NSV rahvale enesele, vaid nendest võttis südamlikult osa kogu NSV Liidu rahvaste pere. On ju „Kalevala" üks kõrgeväärtuslikke panuseid nõukogude rahvaste ühise kultuuri varasalve, mis on sotsialistlik sisult ja rahvuslik vormilt. Nii tõigi rong Kalevalamaale külalisi ka kõige kaugematest Nõukogude Liidu osadest. Tuhandete kilomeetrite sõiduvaeva ei peljanud ei teadlased ega kirjanikud Turkmeeniast, Armeeniast, Ukrainast, Gruusiast, Moldaaviast, Kirgiisiast ja Tadžikistanist, et tuua sõbralik tervitus kõige põhjapoolsemale nõukogude rahvale — karjala-soomlastele, „Kalevala" loojatele. Ühtlasi saabusid Leningradi ja Moskva, Läti ja Leedu teadlaste ja kirjanike delegatsioonid. 25. veebruari hommikul jõudis Petrozavodskisse ka rühm Eesti NSV külalisi eesotsas prof. Ariste ja dots. Laugastega. Meie valitsuse delegatsioon (sm-d A. Vaarandi, J. Semper ja A. Alle) oli saabunud juba eelmisel päeval.

Petrozavodsk võtab külalised vastu väga südamlikult. Autode rivi viib saabunud „Severa" mugavasse hotelli, mille neli korrust on tulvil kaugelt ja ligidalt saabunud külalistest. Pidustuste avapäevaks on 25. veebruar, millal Petrozavodski teatris toimub pidulik kontsertaktus juubelipäevade avaakordina. Peokõne peab Karjala-Soome NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees sm. O. Kuusinen, kes oma ettekandes ütleb, et „Kalevala" juubel on eelkõige kogu sotsialismimaa juubel. Tema peokõne on ühtlasi kokkuvõtvaks esituseks nõukogude folkloristide ümberhindavast tööst „Kalevala" runode tekkekoha, põlvnemise ja ideestiku üle, mis on põhiliselt erinevad kodanlike maade uurijate seisukohtadest. Viimaste poolt loodud ekslikud ja kunstlikud teooriad, et „Kalevala" runod on tekkinud peamiselt Lääne-Soomes, on vääratud otsustavalt nõukogude teadlaste poolt, kuna veel tänapäevalgi on runode kõige rikkalikumaks esinemis- ja tekkealaks Karjala-Soome, mis on vajutanud oma iseloomuliku pitseri „Kalevala" laulude põhimisse ideestikku, kujusse ja keele rahvalikkusse. Samuti on nõukogude folkloristid vääranud kodanlike uurijate valeteooriad „Kalevala" feodaalse (ka viikingliku) ebarahvaliku iseloomu kohta, paljastades ühtlasi põhiliselt väära suhtumise Lönnroti liigselt domineerivasse osasse „Kalevala" kui eepose loomisloos. „Kalevala" on eelkõige ikkagi loodud Karjala-Soome rahva poolt, ta on tekkinud lihtsa töörahva unistustest kaunima elu järele, mida eriti ilmekalt kajastab võitlus pimeda Põhjala ja valgustihkava ning tööd kõrgelt hindava Kalevala rahva vahel. Imeveski Sampo pole mingi müstiline, otstarbetu ja mõistatuslik ese rahva fantaasias, vaid selle kaudu unistas tööst kurnatud rahvas tulevikku edasiviivast ja töö ülemäärasest raskusest vabastavast tootmistehnikast, mis lubaks luua õnnelikumat elu. „Ja just selles, et „Kalevala" luule on eelkõige silmatorkav oma progressiivselt suunitluselt, on ta ligidane ja kallis kogu Nõukogude maa rahvastele, kes on teostanud oma unistused Suure Oktoobrirevolutsiooni kaudu ja on ise saanud oma Sampo tagujaiks nagu Karjala-Soome rahvaski", lõpetab oma sõnavõtu O. Kuusinen.

Sm. Kuusise peokõnele järgnesid külaliste tervitused. Neis kõigis kõlab sõbralike rahvaste sooje sõnu karjala-soome vennasrahvale. Kas ei väliendu kõige ilmekamalt suure Nõukogude maa vennalike rahvaste ühtekuuluvus kauge Turkmeenia esindaja sõnades, milles ta ütleb: „Meie vabariik — Turkmeenia — on kõige lõunapoolsem maa Nõukogude Liidus, teie oma aga kõige põhjapoolsem. Kuid kliima nii meil kui teil on ühesugune — ta on nõukogulik: viljastav nõukogude inimeste loovale tööle, aga karm meie rahvastele". Kõikide külalissõnavõttude ühiseks tervituseks on soov näha Karjala-Soomet üha enam õitsemapuhkevana teiste sõbralike nõukogude rahvaste peres.

Pärast tervitusi toimus pidulik kontsert sümfooniaorkestri ja „Kantele" laulu- ning tantsuansambli kaastegevusel. Hiljem, kui ollakse koos hotelli suures söögisaalis, on meil võimalus näha kõiki juubelipäevadele sõitnud külalisi — Nõukogude maa rahvusvaheliseski ulatuses tuntud teadlasi, kirjanikke ja kunstnikke, liiduvabariikide juhtivaid tegelasi. Näeme siin Stalini preemia laureaate L. Leonovit, B. Kerbabajevit ja S. Štšipatšovi, gruusia poeeti Š. Dadianit, ukraina kirjanikku P. Pantša, Moskva kirjanikke M. Šaginjani, G. Fiši ja E. Grini, tuntud teadlasi prof. Bubrihhi, Žirmunskit, Popovi ja palju, paljü teisi. Ühiseid vestlusi kannab kogu nõukogude rahvaste ühtsesse perre kuuluvuse tunne, sõbralik üksteisemõistmine.

Järgmine päev on pühendatud teaduslikele ettekannetele nii karjala-soome kui ka külalisesinejate poolt. Arvukate näidetega tõestavad esindajad „Kalevala" laulude pärinemist Karjala-Soomest ja senivalitsenud kodanlike teooriate ekslikkust. Ettekannete vaheaegadel esitavad rahvalaulikud lugusid Kalevala kangelastest. Esineb ka kuulsa lauliku Arhippa Perttuse lapselapselaps. Õhtul näeme A. Kivi soomekeelset näidendit „Kullervo" Rahvusteatri näitlejate väga heas esituses.

Saabub kolmas ja meile viimane päev Kalevala-pidustusi. Jätkunud sessioonil esineb ka TRÜ dotsent Ed. Laugaste teadusliku ettekandega. Vaheaeal leiame veel mahti külastada Petrozavodski muuseumi ja nende veel korraldamisajajärgus olevat rahvaluule arhiivi ning teha jalutuskäik lumisele ja talvevaiksele mõõtmatule Äänisjärvele. Õhtul toimub E. Grini „Tuul lõunast" etendus, mida meie aga ei näe, sest rong viib meid juba Leningradi suunas.

Lahkume juubelilinnast parimate muliete ja mälestustega suurepäraselt õnnestunud pidupäevadest ja sõbralike küllakutsetega meie paljudelt uutelt tuttavatelt. Ja selle reisi unustamatu osa ongi meile eelkõige selles nõukogude rahvaste ühtekuuluvuse ja südamliku sõpruse väljenduses, mis kandis kõiki kauneid päevi Kalevala-Karjalas.

Vaina Kukk ja **Tiiu Soonets,**
Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilased.

*

Karjala-Soome NSV pealinn Petrozavodsk. S'in toimusid „Kalevala" ilmumise 100. aastapäeva pidustused.

*

VAHETAME TÖÖKOGEMUSI

Kuidas me töötame

Füüsikaringis toimub töö peamiselt kolmes vormis: töögrupid, referaatkoosolekud ja laboratoorne praktikum.

Töögruppides peetakse silmas töö kollektiivset organiseerimist üksikute füüsikaalaste probleemide omandamisel ja lahendamisel. Töögruppe juhendavad õppetöud, kellede juhatusel õpitakse tundma teadusliku töö metoodikat. Grupi tööd organiseerib grupivanem. Viimane hoolitseb ka selle eest, et igal grupi liikmel oleks sobivat ja võimetekohast tööd. Praegu on füüsikaringis 7 töögruppi. Nendest töötab paremini elektroonika grupp.

Referaatkoosolekuil, mis toimuvad kord nädalas, kantakse ette nii individuaalse tööna valmistatud referaate kui ka ettekandeid, mis on välja kasvanud gruppide tööst. Iga referaatkoosoleku algul pühendatakse umbes pool tundi teaduslikule informatsioonile, s. o. lühiettekannetele, mis tutvustavad huvitavamaid ja vajalikumaid artikleid jooksvas teaduslikus ajakirjanduses.

Ringi töös on kehtestatud range distsipliin. Nn. „passiivsete liikmete" jaoks pole füüsikaringis kohta. Referaatkoosolekult puudumine on vabandatav ainult juhul, kui sellest on ette teatatud ringi büroole. Neile ringi liikmeile, kes ei kuulu töögruppidesse, on kohustuslik osavõtt laboratoorsest praktikumist.

Laboratoorses praktikumis korrastatakse aparaate, valmistatakse ette mitmesuguseid katseid ja demonstratsioone. Seega omandatakse enam vilumust laboratooriumis töötamiseks kui see on võimalik füüsika praktikumis. Möödunud semestri jooksul tehti laboratoorses praktikumis ringi liikmete poolt kokku 573 töötundi.

Veebruari lõpul toimus füüsikaringi aruandlus-valimiskoosolek, kus selgus, et vaatamata üldiselt rahuldavale tööle möödunud semestril esineb ringi töös veel terve rida puudusi. Nende kõrvaldamisele peab äsjavalitud büroo täie innuga asuma.

Suhteliselt ebanormaalne on füüsikaringi liikmeskonna koosseis. 64-st ringi liikmest kuulub ÜTÜ-sse ainult 12. Siingi on ringi büroo ees tõsine ülesanne: organiseerida tööd ringis paremini ja tõsta liikmete töö taset, nii et juba käesoleval semestril oleks ringis terve rida liikmeid, kes on väärilised astuma ÜTÜ ridadesse.

H. Õiglane,
füüsikaringi büroo esimees.

Huvitav ettekanne veterinaarteaduste ringis

ÜTÜ veterinaarteaduste ringi viimasel referaatkoosolekul esines üliõpilane Õie Savisaar teemal: „Lammaste ja kitsede infektsioosne agalactia".

Selles ettekandes mainitakse, et haigus esineb lammastel ja kitsedel Nõukogude Liidus ja Vahemere piirkonnas ning on nakkav ka inimestele, kutsudes esile malta palaviku. Haiguse tekitajaks peetakse Brucella melitensis't ja peale viimast on avastatud veel üks teine pisik, mis kutsub esile samasuguse spetsiifilise haiguspildi.

Ettekannet jälgiti suure huviga ja sellele järgnesid elavad sõnavõtud.

O. Martma,
Loomaarstiteaduskonna V kursuse üliõpilane.

Vastuseks meie kriitikale

K. Kuusele tehti vali noomitus

Hiljuti toimus Ajaloo-keeleteaduskonna ametiühingukomitee laiendatud koosolek teaduskonna parteigrupi organisaatori sm. Ello Sääritsa ja komsomoliorganisatsiooni sekretäri sm. Gea Reimani osavõtul. Koosolekul arutati läbi V kursuse üliõpilase Kersti Kuuse käitumise küsimus, vastavalt ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" 13. jaanuari numbris ilmunud artiklile „Üliõpilane Kuuse „tegutseb" ".

Sm. Kuuse käitumine tunnistati ebasobivaks nõukogude üliõpilasele.

Sm. Kuuse kriitika vastu ei protestinud ja tunnistas ajalehes ilmunud artikli õigeks. Ta lubas edaspidi oma käitumist parandada ja teha kõik selleks, et saada tubliks nõukogude inimeseks.

Koosolek otsustas teha Kersti Kuusele valju noomituse tema ebanõukoguliku käitumise pärast ja ühtlasi hoiatada, et senise joone jätkamise korral võetakse tema suhtes tarvitusele rangemad abinõud.

MALE

Kursustevahelised võistlused Metsandusteaduskonnas

Neil päevil algas Metsandusteaduskonnas kursustevaheline malevõistlus. Võistlusest võtab osa 5 meeskonda, koosnedes igaüks kuuest maletajast.

Seni on mängitud 2 vooru, mille tulemused on näidanud, et kursuste maletase on enam-vähem samal kõrgusel. Esimeses voorus metsatööstuse osakonna II kursus võitis metsamajanduse osakonna III kursust 3½:2½; metsamajanduse IV ja I kursuse vaheline kohtumine lõppes viigiga 3:3. Teises voorus võitis metsamajanduse II kursus sama osakonna IV kursust 4:2 ning I kursus III kursust 3½:1½ (üks partii on katkestatud).

Häbiväärt on asjaolu, et metsatööstuse osakonna I kursus, vaatamata maletajate rohkusele oma kursusel, ei suutnud koostada meeskonda.

H. Lomp,
Metsandusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Maleringi töö intensiivsemaks

Pühapäeval toimus maleringi koosolek. Koosolek kuulas ära juhatuse aruande möödunud semestril tehtud tööst. Kuna aruandest selgus, et juhatus pole suutnud oma ülesannetega toime tulla, otsustati valida uus juhatus. Uude juhatusse valiti järgmised seltsimehed: Sõerd (Ajaloo-keeleteaduskond), Kask (Matemaatika-loodusteaduskond) ja L. Võhandu (Matemaatika-loodusteaduskond).

Uuele juhatusele tehti ülesandeks kindlustada male laialdasem levitamine üliõpilaskonnas, ning uue tööplaani väljatöötamine, mille alusel ringi töö kujuneks intensiivseks ja viljakaks.

Juhatuse poolt välja töötatud tööplaanis on ette nähtud läbi viia järgmised üritused: teaduskondadevahelised võistlused välkmales; korraldada malematš TPI ja TRÜ meeskondade vahel; malematš Tartu koolinoortega kahekümnel laual; viia läbi üleülikoolilised esivõistlused välkmales jne.

20. märtsil toimuvad teaduskondadevahelised välkmale võistlused. Meeskonnad on neljaliikmelised, kusjuures iga teaduskond võib välja panna kaks meeskonda. Osa võtta soovijail registreeruda Üliõpilaste Ametiühingu komitee asjaajaja juures.

Metsandusteaduskonnas organiseeriti uus teaduslik ring

Mõni päev tagasi peeti Metsandusteaduskonna metsatööstuse osakonna üliõpilaste metsatööstuse-insenertehnilise teadusliku ringi asutamiskoosolek, millest võttis osa arvukalt õppejõude, üliõpilasi ja külalisi.

Koosoleku avas Metsandusteaduskonna õppejõud sm. Laasimer, kes lühidalt selgitas ringi ülesandeid ja eesmärke. Kõneleja mainis, et ringi tähtsamaks ülesandeks on üliõpilaste teadusliku töö suunamine ja juhendamine. Ringi ülesandeks jääb ka uusimate nõukogude tehnika saavutuste tundmaõppimine ja populariseerimine. Peale nimetatu kuulub ringi töökavva veel õppekäikude organiseerimine käitis esse ja vabrikutesse.

Teaduskonna dekaan dots. Ritslaid analüüsis oma ettekandes Nõukogude Liidu ja kapitalistlike riikide metsa öös uses valitsevate suundade erinevusi ja selgitas põhjalikult nõukogude metsatööstusin eneri ülesandeid. Edasi andis kõneleja ülevaate metsatööstuse kõrgema haridusega eritead aste et evalmistamisest TR Ülikoo'is ning perspektiividest, mis avanevad ülikooli lõpetamisel.

Samal koosolekul valiti ringile ka 5-liikmeline juhatus, kuhu kuuluvad üliõpilased Soom, Kala, Koslov, Nigul ja Toots.

Ringi liikmete üldarv on momendil 28, kusjuures III kursus astus ringi liikmeks terves koosseisus. Ringi hoidajaks õppejõuks on määratud sm. Laasimer.

H. Klaas,
Metsandusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 00066 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 540

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 9(15) Reedel, 18. märtsil 1949. a. II aastakäik

Tugevamaks komsomoli ja ametiühingute parteiline juhtimine!

Komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon on massiorganisatsioonid, mille põhiliseks ülesandeks on inimeste kasvatamine kommunismi vaimus. Selle suure ja vastutusrikka ülesande täitmisel peab nimetatud organisatsioonidele andma suuna ja neid juhtima parteiorganisatsioon. Meie Tartu Riikliku Ulikooli olukorras peab seega parteiorganisatsiooni üheks tähtsaks ülesandeks olema vastavate organisatsioonide otsene juhtimine ja suunamine.

Kahjuks peab aga märkima, et niihästi komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon ühelt poolt kui ka parteiorganisatsioon teiselt poolt on oma töö kokkuvõtetes pidevalt pidanud tunnistama, et nende organisatsioonide omavaheline side on olnud loid. Parteigruppide organisaatorid on seni väga vähe tähelepanu omistanud nii ametiühingu kui ka komsomoli-organisatsiooni tööle. Paremaid tagajärgi selles osas on saavutanud TRÜ Õigusteaduskonna parteigrupp (grupiorganisaator sm. Auling), kus grupi koosolekul on läbi arutatud nii komsomoli algorganisatsiooni büroo kui ka ametiühingu komitee töö, kuna parteigrupi koosseisu kuuluvad inimesed juhivad ka nimetatud organisatsioone (sm-d Salumaa ja Paglant). Peale selle on sm. Auling pidevalt osa võtnud komsomoli-algorganisatsiooni koosolekutest, tegelikult suunates organisatsiooni ideoloogilist tööd. Mõningaid edusamme selles osas võib märgata ka Ajaloo-keeleteaduskonna parteigrupi organisaatori (sm. Säärits) ja Arsiteaduskonna grupiorganisaatori (sm. Vill) töös. Hoopis vastupidiseid näiteid võime tuua aga Põllumajandusteaduskonna parteigrupi töös. Siin komsomoli algorganisatsiooni sekretär sm. Külaots on ise kommunist. Ometi on aga töö tase TRÜ kümne komsomoli algorganisatsiooni seast just sellel algorganisatsioonil kõige madalam. Juba see fakt, et komsomoli üldkoosolekule, hoolimata sellest, et koosoleku toimumist teatati korduvalt, ilmus 26-st inimesest kohale ainult 4, kõneleb enda eest. Parteigrupi organisaator sm. Herzen ja teised parteiliikmed vaatavad seda rahulikult pealt, olles unustanud oma juhtiva osa. Kui räägime Põllumajandusteaduskonna komsomoli algorganisatsiooni halvast tööst, siis on see terav süüdistus ka vastava teaduskonna parteiliikmete suhtes.

Nendes teaduskondades aga, kus puuduvad parteigrupid, peavad teaduskonna üksikud kommunistid tundma tõsist huvi oma teaduskonna komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni töö vastu. Kehakultuuriteaduskonnas täidab selles suhtes auga oma ülesannet sm. Levitskaja, omistades tõsist tähelepanu komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni tööle. Sm. Levitskaja annab nende organisatsioonide juhtivaile töötajaile sageli tulusaid näpunäiteid, mis tegelikkuses rakendatuina aitavad kaasa töö parandamiseks. Matemaatika-loodusteaduskonnas aga näiteks sm. Ruber ei tunne üldse mingisugust huvi komsomoli algorganisatsiooni töö vastu.

Tuleb märkida, et puudusi esineb komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni juhtimise alal ka meie ülikooli parteiorganisatsiooni büroo töös. Ehkki eriti käesoleval õppeaastal on olukord ses suhtes pidevalt ja tunduvalt paranenud, on komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni juhtimise parandamiseks siingi teha veel mõndagi. See tarvidus kerkib erilise teravusega üles nüüd, mil nii komsomoli- kui ka ametiühinguorganisatsiooni tulid juhtima ausad inimesed, kelle tööle algusest peale tuleb anda õige, võitlev suund. Edaspidigi tuleb praktiseerida komsomoli- ja ametiühingukomitee aruannete kuulamist bürool ja vastavate töötajate juhtimist jooksva töö käigus. Ent selle kõrval on tarvis ka, et parteiorganisatsiooni büroo üksikud liikmed hakkaksid rohkem tegelema komsomoli ja ametiühingu tööga, külastama vastavate komiteede koosolekuid ja suunama nende tegevust.

Meie ülikoolis on vaja tõsiselt parandada tööd Üliõpilaste ja Teenistujate Ametiühingu ja komsomoli-organisatsiooni parteilise juhtimise alal. Meie partei tugevus seisab selles, et tal on tihe side massidega, et ta kõiges ja kõikjal sammub esirinnas. Üksikud kommunistid teaduskondades peavad lahti saama oma tardumusest ja huvi puudumisest selle vastu, kuidas elatakse nende ümber. Nende isiklik eeskuju peab olema see, mille järgi joonduvad teised. Parteigrupid peavad suunama iga üksiku parteiliikme tähtsale tööle — selle kasvatustöö juhtimisele, mis toimub meie ametiühingu- ja komsomoli-organisatsiooni kaudu. Iga parteiliige ja liikmekandidaat peab omama siin kindla ülesande, kindla parteilise kohustuse. Ainult see tagab, et meie TRÜ annab meie maale kõrgeväärtuslikke kaadreid, kes pühendavad kogu oma jõu ja võimed selleks, et meie maad kiiremini viia kommunismile. Erilist tähelepanu aga tuleb pühendada komsomoli parteilise juhtimise parandamisele, sest komsomol on bolševike partei reserv, kus kasvab vääriline vahetus bolševike vanemale generatsioonile — inimesed, kes juhtivalt peavad võtma osa kommunismi ehitamisest.

Tallinna Polütehnilise Instituudi Meeskoor saabub kontsertmatkale Tartu

Tallinna Polütehnilise Instituudi Meeskoor korraldab 19. ja 20. märtsil kontsertmatka Tartu. Koor esineb 90-liikmelises koosseisus ÜLKNÜ XI kongressile pühendatud kontserdiga aulas laupäeval, 19. märtsil kell 20 ja pühapäeval, 20. märtsil kell 12.

Kava esimeses osas on Tartu kontserdipublikule osaliselt juba tuttavad helitööd, nagu Aleksandrovi „Laul Stalinist", Novikovi „Maailma demokraatliku noorsoo hümn", E. Kapi „Sind ei unustand ma ära", Lepnurme „Minu velel hää elo" jt. Kava teises osas esitatakse Gounod' sõdurite koor oop. „Faust", Verstovski kalurite koor oop. „Askoldi kalm", Glinka ballaad „Õine vägede ülevaatus" jne.

Koori juhatab noor andekas koorijuht Arno Kallikorm. Solistina esineb kontsertidel ENSV teeneline kunstnik prof. Tiit Kuusik, keda klaveril saadab Tarsina Sütiste.

Kontsertide pääsmete eelmüük toimub TRÜ peahoone komandandi juures.

TRÜ üliõpilaskonnas valitseb TPI Meeskoori eelseisva kontsertmatka vastu elav huvi.

A. Tilk

Ettevalmistused konverentsiks noorsoo kommunistlikust kasvatusest peavad toimuma noortehulkade üha kasvava aktiivsuse tähe all

* * *

Organiseerime filmi „Akadeemik Ivan Pavlov" ühisvaatlemisi

Kõik TRÜ üliõpilased peaksid nägema praegu kinoteatris „Ateen" linastuvat akadeemik I. P. Pavlovi elu ja teaduslikku tegevust käsitlevat kunstilist filmi. Selle tagamiseks toimuvad noorsoo kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverentsi ettevalmistuse raames esmaspäeval, 21. ja teisipäeval, 22. skp. algusega kell 19 „Ülikoolikinos" üliõpilastele määratud eriseansid koos filmi järgneva läbiarutamisega. Arutelu läbiviijaiks on konverentsi korraldava komisjoni poolt määratud Arstiteaduskonna õppejõud prof. dr. Käer-Kingissepp, dots. dr. Kõrge ja dr. Saarma. Esmaspäevane seanss on ette nähtud Õigus-, Metsandus-, Põllumajandusteaduskonna ja matemaatika-füüsika osakonna üliõpilasile, teisipäevane Ajaloo-keele-, Kehakultuuri-, Loomaarstiteaduskonna ja bioloogia-geograafia osakonna üliõpilasile. Arstiteaduskonnale on filmi vaatamine osaliselt ette nähtud õppeprogrammis eri korras. Kõigil teaduskondade ametiühingukomiteedel tuleb kontaktis TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komiteega hoolitseda selle tähtsa ürituse igakülgse õnnestumise eest.

G. Arro,
TRÜ Üliõpilaste Ametiühingukomitee kultuurmassilise töö komisjoni liige.

Matemaatikute juures

Neil päevil toimus Matemaatika-loodusteaduskonna matemaatika-mehhaanika osakonnas TRÜ noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimustele pühendatud konverentsi ettevalmistavas osas ettekanne teemal „Nõukogude rahvaste majanduslik ja kultuuriline õitseng pärast Oktoobrirevolutsiooni". Referent II kursuse üliõpilane Aleksei Tümanok, esitas oma referaadis rohkesti konkreetset materjali nõukogude rahvaste saavutustest pärast Oktoobrirevolutsiooni. Oponent, IV kursuse üliõpilane Helmi Tähiste, märkis teema suurt ulatust ja sellest tingitud referaadi konspektiivsust. Samuti soovitas oponent kasutada andmete esitamiseks võrdlusandmeid tsaariajast ja kapitalistlikest maadest. Kohalviibinud ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane Kaja Kleis oma sõnavõtus rõhutas sotsialistliku sisu tähtsust kultuurilise elu õitsengul ja selle mõju noorsoole, mis ilmekalt kajastub läbitöötatavais teoseis.

O. Prinits,
Matemaatika-loodusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Ühelt arutluskoosolekult

Esimene kommunistliku kasvatuse konverentsi ettevalmistuskoosolek Metsandusteaduskonna metsatööstuse osakonna II kursusel toimus möödunud nädalal. Koosolekul käsitleti kahte konverentsi ettevalmistusossa kuuluvat teemat.

Referaadiga teemal „Milles seisneb meie õnn?" esines üliõpilane Karl Raudsepp. Tema referaat oli koostatud peamiselt Pjotr Pavlenko teose „Õnn" aineil, ent ei või jätta mainimata, et hulk mõtteid oli korjunud vestlusis kursusekaaslasiga, milline tõik muutis referaadi kuulajaskonnale lähedaseks.

Oma referaadis toonitas üliõpilane Raudsepp, et õnn seisneb esmalt loovas töös ja aktiivses võitluses, tegevuses, mis meid päev-päevalt lähendab kommunismile, milline omakorda on nõukogude inimese suurima õnne pandiks. Õnn sotsialistlikus ühiskonnas pole mingi abstraktne mõiste, mitte juhuslikkus, vaid õnne võib luua igaüks oma kätega, oma tööga.

Teise koosolekul arutatava referaadiga teemal „Sõprusest ja seltsimehelikkusest" esines üliõpilane Vibeke Otsason. Referaadis ja sellele järgneva mõttevahetuse käigus selgitati sõpruse ja seltsimehelikkuse mõisteid, sõpruse ja armastuse vahekordi jms.

Kokkuvõtteid tehes peab nentima, et mõlemad referaadid nii sisult kui ka ettekandelt saavutasid nõutava taseme ja ka järgnevate arutlustega võib täiesti rahule jääda. Referaadid äratasid üliõpilastes elavat huvi ja järgnevate ootamisele asuti kärsitusega.

Aino Käsper,
Metsandusteaduskonna metsatööstuse osakonna II kursuse üliõpilane.

On tarvis rutata ettevalmistustega ÜTÜ II teaduslikuks konverentsiks

On jäänud vaid kolm nädalat ÜTÜ II teadusliku konverentsi alguseni 2. aprillil. Selle ülikooliliselt tähtsa ürituse õnnestumiseks on rakendunud tööle enamik meie ülikooli teadusalal töötajaid alates teadusala prorektori sm. K. Taeviga ja lõpetades teaduslike ringidega. Nii toimus konverentsil ettekantavate teemade valik põhjaliku süvenemise ja kriitikaga. Osakondade poolt esitatud teemad kontrolliti ÜTÜ nõukogu vastava komisjoni poolt komsomoli ja ametiühingu esindajate osavõtul ning esitati lõplikuks kinnitamiseks komisjonile, kuhu kuulusid teadusala prorektor sm. Taev, ÜTÜ ja ÜTÜ osakondade juhendajad õppejõud ja ÜTÜ nõukogu esimees. Komisjon avastas esitatavas temaatikas mõningaid puudusi. Nii näiteks keele ja kirjanduse sektsioonis olid ülekaalus Lääne-Euroopa kirjandust käsitlevad teemad, peagu täiesti puudutamata oli aga meie oma nõukogude kirjandus. Vastavalt komisjoni otsusele on see viga nüüd parandatud.

Arvestades seda, et meil on Ajaloo-keeleteaduskonnas vene keele ja kirjanduse osakond, tekkis küsimus vene sektsiooni esinemisest konverentsil. Kuid vastava kateedri juhataja dots. V. Adams on täiesti võõrdunud vene keele ringi töö juhtimisest, mis ringi tööl ei luba areneda vajaliku intensiivsusega. Vaatamata korduvale tähelepanujuhtimisele ringi abistamise vajadusele, pole sm. Adams oma suhtumist parandanud. Nii teatas ta ka, et vene keele sektsioon ei saa konverentsil midagi ette kanda. Hiljuti ülikooli juurde saadetud õppejõu, sm. Bassenko initsiatiivil esineb vene keele sektsioon konverentsil siiski viie venekeelse ettekandega tuntud nõukogude keeleteadlase Marri õpetusest.

Samuti sm. Bassenko juhendusel esineb konverentsi II plenaaristungil ettekandega Puškinist Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane sm. Voogla, sidudes seega konverentsi läheneva A. S. Puškini juubeliga.

Üldiselt edeneb konverentsi ettevalmistus aga rahuldavalt. Plenaaristungitel ettekantavad referaadid — „ELKNÜ TRÜ organisatsiooni areng ja tegevus üliõpilaskonna ideelis-poliitilisel kasvatamisel 1944—49. a." sm. K. Siilivase poolt, „Kahe maailmavaate võitlus bioloogiateaduses" Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilase sm. O. Ojamaa poolt ning A. S. Puškinit käsitlev referaat sm. Voogla poolt — valmivad tuntud õppejõudude dots. Uibo ja Bassenko juhendusel. Ka teised ettekanded on kriitiliselt hinnatud ja tunnistatud ettekandmiskõlblikeks ning nüüd toimub veel vaid nende lõplik viimistlemine. Esinema on palutud ka külalisi teistest ülikoolidest: Tallinnast, Leningradist, Petrozavodskist jm. Osavõtukutseid on saadetud ka Moskva, Riiga, Kaunasesse ja Vilniusse.

Praegu toimub konverentsi programmi trükivalmis seadmine ja muude konverentsi ettevalmistamisega seotud küsimuste lahendamine.

Iga teaduskond, eesotsas dekaani ja vastava osakonna juhendajaga peab tegema konverentsi hea kordamineku oma südameasjaks ning selleks pidevalt kontrollima ja abistama vastava ÜTÜ osakonna nõukogu tööd. Samuti ei tohi kõrvale jääda konverentsi ettevalmistamisest ühiskondlikud organisatsioonid.

Kõik jõud ÜTÜ II teadusliku konverentsi heaks kordaminekuks!

H. Sarv,
ÜTÜ nõukogu esimees.

Juhendaja õppejõud suunab ringi tööd

Metsandusteaduskonnas töötab kolmandat aastat metsakasvatuse ja -kaitse teaduslik ring, mille juhendajaks õppejõuks on üldmetsateaduse kateedri juhataja sm. A. Karu. Alates 1948. a. veebruarist töötab ring ÜTÜ koosseisus. Siitpeale ring omandas kindla suuna ja ülesanded.

Ettevalmistustega ringi tööks käesolevaks õppeaastaks alustati möödunud õppeaasta eeskujul juba suvel. Sm. A. Karu poolt väljatöötatud temaatika jagati ringi liikmete vahel. Seega pandi alus üliõpilaste iseseisvale materjali kogumisele teaduslikuks tööks suve jooksul. Õppetöö algul täitsid teaduslikku tööd tegevad üliõpilased vastava ankeedi, millest nähtus kui palju oli suudetud materjali koguda ja millises ulatuses oli arendatud tööd.

Materjali läbitöötamisel tuli üliõpilasel pidevalt kontakti pidada sm. Karuga. Erilist tähelepanu pööras sm. Karu bioloogiliste küsimustega seotud teemadele ja nende väljatöötamisele.

Ulatuslike tööde väljakujundamiseks esitatakse need lühiettekannetena ringi koosolekuil, kus need läbi arutatakse esmalt üliõpilaste poolt ja hiljem kokkuvõtte teeb juhendaja õppejõud. See võimaldab teaduslikku tööd tegeval üliõpilasel kasutada nii juhendaja õppejõu kui ka ringi liikmete abi.

Ringi juhendaja õppejõu ja üliõpilaste tiheda koostöö tulemusena võib ring üliõpilaste II teaduslikust konverentsist osa võtta arvukate referaatidega, mis on juba põhjalikult ette valmistatud.

„Kalevala" juubelisessioon

Seoses „Kalevala" täieliku väljaande ilmumise 100 a. juubeliga korraldatakse aprilli algul TR Ülikoolis „Kalevala" 100 a. juubelisessioon. Sessioon algab 9. aprillil piduliku avakoosolekuga TRÜ aulas, kus ettekannetega esinevad dots. Ed. Laugaste teemal „„Kalevala" — Karjala-Soome rahvaepos" ja dots. K. Taev teemal „„Kalevala" kui kunstiteos". Avakoosoleku kontsertosas esinevad TRÜ Akadeemiline Nais- ja Meeskoor helilooja R. Ritsingu juhatusel ja solistid, esitades kontserdi rahvalauludest.

Juubelisessioonil 10. aprillil esinevad teaduslike ettekannetega prof. P. Ariste: „Vadja rahvalaulude osa „Kalevalas"", dots. Ed. Laugaste: „Eesti rahvaepos „Kalevipoeg" ja „Kalevala" osa selle saamisloos" jt.

H. Niit,
Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane.

KOMMUNISTLIKE NOORTE TÖÖ

On aeg avada silmad

1947. a. avati TRÜ Ajaloo-keeleteaduskonnas vene keele ja kirjanduse osakond, kus õpetus toimub vene keeles. 12 tütarlast, neist 7 kommunistlikku noort, astusid avatud osakonda, olles keskkooli lõpetanud kes Kiievis, kes Tallinnas või Leningradis. Nende kommunistlike noorte peamisteks iseloomujoonteks on püüdlikkus, palav soov omandada teadmisi, olla kasulikud oma kodumaale. Juba õppetöö esimestest päevadest selgus, et otstarbekohasem on vene keele ja kirjanduse osakonna kommunistlikest noortest moodustada omaette grupp, mis ka moodustati sm. Romaševaja juhtimisel.

Sm-d Kalits, Reiman jt. leidsid samuti selle olevat tarviliku, kuna peamine raskus seisnes eelkõige keele mittemõistmises, mis aheldas igasuguse initsiatiivi, ja võis viia selleni, et komsomoli koosolek muutub vene grupile ebahuvitavaks kohustuseks. Sm. Reiman, olgugi et hilja, arvestas seda ja teaduskonna koosolekuile ilmusid tõlkijad. Oleks tingimata tarviiik, et kõik sõnavõtud koosolekul tõlgitaks, kuna meie grupi kommunistlikud noored soovivad täielikult lülituda ülikooli komsomoli-organisatsiooni töösse. Aga juhtus nii, et need kommunistlikud noored, kes keskkoolis pidasid lubamatuks ja isegi mõeldamatuks koosolekule hilineda, veel enam aga sealt hoopis puududa, kes olid harjunud koosolekuil elavalt sõna võtma, nüüd mõnikord hilinevad või üldse ei tule komsomoli koosolekuile. Mispärast? Igasugune agarus võib jahtuda. Ja kui kummaline see ka ei ole, on just TRÜ komsomoli-organisatsioon tunduvalt vähenenud nende kommunistlike noorte indu, sest vene rahvusest üliõpilased on sageli kohanud ükskõikset suhtumist. Kuid soov teha komsomolitööd ei võinud kaduda ja väike kommunistlike noorte grupp hakkas sageli eraldi korraldama oma koosolekuid. Kuid kommunistlikud noored tundsid, et oleks tarvis midagi tõsisemat ja otsustasid pöörduda abi järele vanemate partei-seltsimeeste poole. See otsus osutus õigeks. Sm. Tiido vastas kommunistlike noorte soovidele ja koosolekud muutusid huvitavamateks ja elavamateks.

Kuid millegipärast leiti, et vene grupp on saigunud oma „kesta" ja muutunud, sm. Reimani sõnade kohaselt, mingiks „eri vürstiriigiks"! Millegipärast nähti selles midagi rahvusliku antagonismi taolist, nagu ei sooviks venelased töötada koos eestlastega. See on seda enam naeruväärne, et meie grupi üliõpilased ei võinud isegi kogemata käituda natsionalismi vaimus, kuna nende iseloomude kasvatamine ja kujunemine on toimunud ja toimub marksismi-leninismi ideede alusel. Ja juba sellepärast, et paljud kommunistlikud noored meie grupis omavad viiekuueaastase komsomoli-staaži, ei saa nad nii vaadata komsomolitööle ja tõmmata piiri venelaste ja eestlaste vahele. Seetõttu on niisugune süüdistus või arvamine meie grupi kohta täiesti ebaõige. Oleks tulnud lihtsalt aidata tal lülituda ühisesse kollektiivi, aga mitte teha alusetuid oletusi. Millegipärast ükski juhtivaist komsomolitöötajaist ei tulnud kordagi grupi koosolekuile, keegi ei huvitunud tema tööst, vajadusist ega huvidest. Reagu mitte midagi teades meie grupist käänavad nad teda kõigis käändeis ja räägivad tema distsiplineerimatusest. Kuid kogemused on näidanud, et õpilase või üliõpilase distsiplineerimatus viib välja halvale õppimisele. Miks siis meie grupi „distsiplineerimatud" kommunistlikud noored annavad eksameid ainult hindeile „hea" ja „väga hea"? Kuid kui nende distsiplineerimatust nähakse milleski muus, siis on see nende süü, kes liig ükskõikselt suhtuvad neisse.

Tarbetud eksperimendid vene keele ja kirjanduse osakonna komsomoli grupiga pole lõppenud: kunagi peeti mõttetuks eraldi meie grupi olemasolu, siis muutus tema eraldamine mõttetuks ning nüüd on see muutunud mõõdapääsmatuks. Katsed on muidugi tähtis asi, kuid küsimus on selles, millised need katsed on ja kuidas neid läbi viiakse. Katsed meie grupiga on aga täiesti ülearused.

Oleks soovitav, et meie eestlasist seltsimehed saaksid meist aru ja vabaneksid kellegi poolt avaldatud ebaõigest arvamusest, mida usutakse sõna-sõnalt, kuid mis pole kinnitatud faktidega.

Need aga, kes ka veel komsomoli-organisatsioonis esindavad natsionalistlikke seisukohti ja püüavad ehitada kunstlikke vaheseinu eestlaste ja venelaste vahele, ei ole väärt kandma kommunistliku noore nimetust. Seda oleks ülikooli komsomolikomiteel aeg mõista.

N. Degtjarjova,
vene keele ja kirjanduse osakonna grupi kommunistlik noor

Aega on jäänud vähe, kuid teha on veel palju

TRÜ isetegevusolümpiaadil on igal üliõpilasel, kursusel ja teaduskonnal võimalus demonstreerida omi võimeid, tulla kunstilises isetegevuses TRÜ parimaks teaduskonnaks, kursuseks, üliõpilaseks.

Aru saades olümpiaadi tähtsusest ja arvestades ettevalmistusaja vähesust, on enamikus teaduskondades tehtud juba tublit tööd valitud repertuaari ettevalmistuseks. Näiteks võiks tuua Põllumajandusteaduskonna, kus repertuaar esitati kinnitamiseks juba 5. detsembril 1948. a. ja kus märkimisväärse aktiivsusega tegutsevad proovidega meeskvartett E. Pajupuu juhtimisel ja meespõrandvõimlejate grupp Ü. Lauri juhtimisel. Ettevalmistusel on ka rahvatantsud, deklamatsioonid, naiskvarteti- ja sooloettekanded, palad klaveril, akordionil, flöödil ja klarnetil. See näitab Põllumajandusteaduskonna organiseerimiskomitee head tööd (orgkomitee esimees sm. J. Heinsoo, ametiühingukomitee esindaja sm. A. Teisler, vastutav õppejõud prodekaan sm. Eenlaid).

Hästi töötavad veel Ajaloo-keeleteaduskond (orgkomitee esimees sm. Ingalt) ja Õigusteaduskond (orgkomitee esimees sm. Eerus).

Metsandusteaduskonnas aga alustati ettevalmistusi liiga hilja. Alles hiljuti organiseerimiskomitee esimees sm. Müller „raporteeris": „intensiivne tegevus algab esimesel esmaspäeval". Nüüd on Metsandusteaduskonnal (vastutav õppejõud sm. Krigul) töökava siiski valminud ja selle täitmisestki võib kõnelda näiteks naiskvarteti (organiseerib sm. Ustav) ja rahvatantsu grupi (organiseerib sm. Ruus) poolt. Mitmed kollektiivid aga ei tööta siiski veel küllalt intensiivselt.

Halb on olukord ka Loomaarstiteaduskonnas (orgkomitee esimees sm. Jürisson, vastutavad õppejõud sm-d Velleste ja Prink). Eriti maha jäänud on veel Matemaatika-loodusteaduskond (orgkomitee esimehed sm-d Hion ja Põldsepp).

Mahajäänud teaduskondadel, eesotsas teaduskonna organiseerimiskomitee, ELKNÜ ja ametiühingu organisatsioonide ja vastutavate õppejõududega, oleks viimane aeg suhtuda tõsiselt oma ülesandeisse, mõista kunstilise isetegevuse olümpiaadi eeskujuliku läbiviimise tähtsust meie ülikoolis.

H. Rand,
TRÜ kunstilise isetegevuse olümpiaadi organiseerimiskomitee liige.

VESTE

Kurjast vaimust vaevatud

„Uskuge mind, tüdrukud, seal pole hea vaimuga tegemist; enam kui kindel, et kurt...", pidas Arsuteaduskonna üliõpilane Laine Pents lainud nädalat ägedat sõnalahingut oma toakaaslastega Kastani tänava ühiselamus. Ta kaitses vapralt oma „kurja vaimu" positsioone ja märgates, et suurt vasturääkimist enam ei ole, läks oma vaimu ka korvaltuppa populariseerima.

Siin pole midagi naerda — tegemist on tõestisündinud looga! Nimelt hakkas meie kenas Tartus kuskil Õnne tänava nurgal asuvas majas juba mõni aeg tagasi liikuma üks põrguriigist lahtipääsnud kuri vaim. Seni on vaim hakkama saanud vaid „näputööga": olevat öösiti seinavaipu liigutanud, söögiõusid laualt maha loopinud, isegi kedagi noaga visanud ja veel mõne väiksema sulitembu teinud. Kuid juba sellest nähtub, et vaim on tõesti kurja iseloomuga.

Usklik pereema pani neid „põrgulise" tempe kohe tähele ja kaotas une. Pereisa aga, selle asemel et kelmile julgelt vastu astuda ja ta majast välja peletada, vaikis alandlikult ja tundis, et püksid hakkavad tõesti püüli sõeluma. Majja muretseti veel paar piiblit, mitu risti ja muud kanget mürki kurja vaimu vastu. Aga „mürgid" ei aidanud — kuri vaim jatkas oma külaskäike.

Vaimu niisugune kangekaelsus pani kõik kihama. Kõik sugulased ja tuttavad eidekesed panid oma traadita telefonid helisema ja üks neist helistas ka oma vanale tuttavale, mehe juba tuntud üliõpilasele L. Pentsile.

„Käisin ise seal majas vaatamas. Proua oli nii lahke. Palus istuda — ka neil olevat siis julgem. Mul oli ainult aega vähevõitu, aga poot ööd ikka istusin ära — ei tulnud seekord," jutustas Pents naabertoas.

„Hirm tuleb peale... prrr! Kuidas sa ka ei kartnud?" imestas väike Leenike.

„Kartsin küll, aga uudishimu oli kartusest suurem. Pealegi võtsin ma asja teaduslikult: tahtsin oma silmaga vaimu näha. Usk on ju ka teadus — seda on kirikuõpetaja meile korduvalt rääkinud. Seda tõendab ka see, et mitu päris teadusmeestki olevat, nagu eidekesed rääkisid, vaimu vastu huvi tundnud. See on ikka puhtteaduslik asi."

„Teadus on ta kindlasti," segas vahele väike Leenike, kes ikka päris korralikult kirikuid külastab ja paljusid kirikukülastajaid nägupidi tunneb, „ega õppejõud muidu teda uuri. Jõuluõhtul istusid kaks meie õppejõudu Peetri kirikus just minu kõrval ja kuulasid nii hoolega."

„Jah, teaduse huvides oleks ikka pidanud hommikuni ära istuma," kahetses Laine ja lippas kolmandale korrusele, et ka sealseid elanikke austada kosutava ja õpetliku jutuga kurjast vaimust.

* * *

Kui see uudis minu kõrva trumminahka kõditas, siis meenus mulle üks teine Arstiteaduskonna naisüliõpilane, kes suvel botaanikaaias minuga sellepärast päris riidu läks, et ma julgesin jumalat mitte uskuda. Jutustasin mõlemad lood oma sõpradele.

Üks sõber, suur naljahammas, jutustas samas terve rea omaloodud anekdoote usklikest „tohtritest", millede üle me pisarateni naersime. Üks jutt jäi mul eriti selgesti meelde. See kõlas umbes nii:

XX sajandi 51. aastal on ühe uhke linna uhkes `polikliinikus uks, mille peal ilutseb silt: „L. Pents — sisehaigused. Vastuvõtt kella 12—16-ni.". Selle ukse taha tuleb ühel ilusal päeval kõverassetõmbunud naiskodanik, kes hädise näoga koputab ja, saanud loa siseneda, kaebab arstile, et ta juba mitu päeva kannatab ägedate kõhuvalude käes. Asjaliku näoga arst asub (nagu seda kõik head arstid teevad) patsiendi hoolikale läbivaatamisele. Ta koputab, katsub ja muljub vaese patsiendi kõhtu hulk aega. Lõpuks võtab ta stetoskoobi, et selle abil diagnoosi lõpule viia. Kõhust kostab salaparast korinat ja undamist. Ehmunud naoga teatab arst:

„Kodanik haige! Lugu on paha — teil on kuri vaim kohus!"

Ehmunud patsient kahvatub arsti autoriteetset otsust kuuldes. Kui juba arst seda ütleb, siis peab vist ikka tõesti kurja vaimuga tegemist olema! Isegi ta põlved hakkavad hirmust värisema.

„Asi on küll halb, kuid mitte lootusetu", lohutab teda arst. „Jooge veidi vett ja ma kirjutan teile mõjuva retsepti. See peaks aitama."

Ja julmtõsise näoga kirjutab ta:

„Diagnoos: Diabolus in alveo (kuri vaim kõhus). Kolm korda päevas enne sööki hirmutada külma veega — viis supilusikatäit vastu kõhtu."

Vägevale retseptile lisaks annab arst ka suusõnalisi õpetussõnu:

„Kuna teie juhtum on väga raske ja tõsine, siis oleks kasulik rohu tarvitamise ajal seista vasakul jalal näoga lääne poole ja korrata mõttes sõnu: „Vaim, magu, põrgu, viuh!"" Ja juhatab hirmust vabiseva patsiendi ruumist välja...

* * *

Te võib-olla naerate, aga asi on tõsine. Mõni vahest arvab, et sellele loole ei tule suurt tähelepanu osutada, aga on selge, et mõningate üliõpilaste vabastamiseks religiooni mõju alt tuleb astuda koheseid samme.

Mefisto

Meie ülikoolist

Üliõpilasklubi külastajate konverents

TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu klubi korraldab neljapäeval, 24. märtsil 1949. a. algusega kell 19 klubi ruumes klubi külastajate konverentsi.

Konverentsi ülesandeks on klubi töö parandamise huvides ära kuulata üliõpilaskonna arvamused klubi poolt seni tehtud töö kohta ja teiselt poolt saada külastajailt näpunäiteid edaspidiseks tööks.

Konverentsi päevakorras on aruanne klubi juhatuselt, millele järgnevad sõnavõtud ja vastamine küsimustele. Sedelid küsimustega tuleb lasta klubi ruumes asuvasse küsimuste kasti hiljemalt 22. märtsil.

Klubi juhatus loodab üliõpilaste suurearvulist osavõttu konverentsist.

H. Kall,
Üliõpilaste Ametiühingu klubi juhataja kt.

Elav ja viljakas arutelu

Möödunud nädalal toimus „Vanemuises" Stalini preemia laureaadi A. Korneitšuki külakomöödia „Ukraina steppides" TR Ülikoolile reserveeritud etendus koos arutluskoosolekuga. Seekordne arutelu kujunes märksa elavamaks tervest reast eelmistest. Kahtlemata lõi selleks soodsad eeldused ka paeluv ja probleemirikas lavastus, mille külastamiseks peaksid võimaluse leidma kõik üliõpilased.

Sissejuhatavalt võttis arutluskoosolekul sõna Ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane sm. H. Tiido. Konkreetse ja läbimõeldud sõnavõtuga esines sm. Polisinski, kes heitis lavastusele ette klassivõitluse momendi mitte küllalt teravat esiletoomist ja lavastuse lõpu vähest mõjuvust. Pikema arvustava sõnavõtuga esines veel sm. J. Feldbach. Teistest esinejaist mainitagu veel seltsimehi Rähna, Makkarit, Siimiskeri jt.

Seekordne arutelu aitas palju kaasa lavastuses peituvate probleemide täielikuks selgitamiseks. Sellepärast tuleks soovida, et samasugune aktiivsus jätkuks ka järgnevail arutluskoosolekuil.

Korraldatakse ülikooli meistrivõistlused tõstmises

Tõstespordi populariseerimiseks üliõpilaste seas ning parimate individuaaltõstjate selgitamiseks korraldab ÜSK raskejõustikusektsioon 10. aprillil Viljandi tän. 1 ülikooli meistrivõistlused tõstmises, kusjuures vastavas kaalus esikoha saavutaja saab nimetuse „Ülikooli 1949. a. meister".

Treeningtunnid võistlusteks toimuvad igal esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kella 17—19 ülikooli võimlas Gustav-Adolfi 19.

Valter Liblik,
ÜSK raskejõustikusektsiooni juhatuse liige.

Teaduskonnad võistlesid teatesuusatamises

Pühapäeval toimusid teaduskondade- ja kursustevahelised võistlused teatesuusatamises. Need olid esimesed üliõpilaskonna sisemised võistlused suusatamises alates 1943. aastast. Võistluste kavas oli 4×3 km naisüliõpilastele ja 4×5 km meesüliõpilastele.

Tehnilised tagajärjed kujunesid järgmisteks:

4×3 km naistele: 1. Põllumajandusteaduskonna II kursus (Tohver, Iliste, Gross ja Reinthal) ajaga 49 min. 40 sek., 2. Matemaatika-loodusteaduskonna I võistkond — 49.46, 3. Ajaloo-keeleteaduskonna I kursus — 55.49.

4×5 km meestele: 1. Metsandusteaduskond (Kliss, Tõnne, Juhansoo ja Rinde) ajaga 1 tund 20 min. 06 sek., 2. Põllumajandusteaduskond — 1:28.07, 3. Matemaatika-loodusteaduskond — 1:31.55.

Individuaalselt osutusid parimaks: 1. Juhansoo 18.39, 2. Kliss 19.41, 3. Rinde 20.11.

O. Tõnsuaadu,
ÜSK suusasektsiooni esimees.

Malekroonikat

Pühapäeval, 12. märtsil toimus Matemaatika-loodusteaduskonna II kursuse üliõpilase, I kategooria maletaja Leo Võhandu malesimultaan, millest võttis osa 12 maletajat. Pärast 3-tunnilist mängu lõppesid kõik partiid. Simultaaniandja võitis 8, kaotas 3 ja viigistas 1 partii, saavutades seega 70,8% võimalikust punktide arvust. Võhandut võitsid Taar (õppejõud), Soobak (Põllumajandusteaduskond) ja Kaimur (Kehakultuuriteaduskond); viigistas Loite (Põllumajandusteaduskond).

* * *

20. märtsil algusega kell 11.00 toimuvad üliõpilasmajas teaduskondadevahelised võistlused välkmales. Malendite vähesuse tõttu tuleb igal meeskonnal kaasa võtta 2 komplekti malendeid. Meeskondade kapteneil ilmuda 15 minutit enne võistluste algust.

Tähelepanu!

Kokkuleppel Riikliku Teatri „Vanemuine" direktsiooniga pöördub ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus lugejate poole ettepanekuga, et nad avaldaksid oma soove Riikliku Teatri „Vanemuine" lähema aja mängukava suhtes. Eriti tarvilikud oleksid soovid klassika osas, s. t. milliseid klassikalisi näidendeid üliõpilaskond soovib edaspidi näha „Vanemuise" laval.

Soovisedelid, mis tuleb varustada soovija allkirja ja teaduskonna nimetusega, tuleb hiljemalt 25. märtsil s. a. langetada TRÜ peahoone komandandi ruumis asuvasse ajalehe „TRÜ" kirjakasti. Ettepanekud, millel üliõpilaskonnas on kõige enam pooldajaid, esitab meie lehe toimetus Riikliku Teatri „Vanemuine" direktsioonile arvessevõtmiseks mängukava koostamisel.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 01634 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 615

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, EL KNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 10(16) Neljapäeval, 24. märtsil 1949. a. II aastakäik

Rohkem tähelepanu dissertatsioonidele

Teaduslike kraadidega ja kutsetega õppejõudude arv kõrgemas õppeasutises on selleks näitajaks, milles peegeldub õppeasutise tase. Kraadide ja kutsete hulk loob õppeasutise autoriteedi, ühtlasi aga loob võimalused kasutada kõiki neid õigusi teadusliku ja õppetöö korraldamisel, mida kindlustavad õppeasutisele vastavad seadused ja määrused. Eriti oluline ses osas on aga uute kvalifitseeritud kaadrite edasise juurdekasvu ja sel alal esinevate lünkade likvideerimine. Kui sageli on meie Tartu Riiklikus Ülikoolis otse ülepääsmatuid raskusi seetõttu, et uute aspirantide värbamisel langevad välja distsipliinid seetõttu, et vastaval alal puuduvad doktori kraadi või professori kutsega õppejõud, ja seda aladel, kus meie ülikool esijoones vajaks täiendust. Samasugused raskused on ka dissertatsioonide kaitsmise alal vajaliku kraadiga oponentide puudumise tõttu. Kõik see kohustab meid oma teaduslikus töös erilist tähelepanu pöörama dissertatsioonide kiiremale kaitsmisele. Ometigi ses osas on aastate kestes mahajäämine olnud lubamatult suur. 1945. aastal doktoridissertatsioonide alal 18 planeeritud tööst lõpetati 10, 1946. a. 17 tööst 7, 1947. a. 3 tööst 2, 1948. a. — 0. Kandidaadidissertatsioonide alal 1945. a. 33 tööst lõpetati 21, 1946. a. 9 tööst 4, 1947. a. 13 tööst 7, 1948. a. 24 tööst — 5. Esitatud andmed näitavad tegelikku vähjakäiku, mida ei saa millegagi õigustada. Veelgi kurvemaks muutub pilt, kui jälgime nimetatud tööde kaitsmise arvulisi andmeid. Nii kaitsti doktoridissertatsioone 1946. a. — 2, 1947. a. 6, 1948. a. — 0. Kandidaadidissertatsioonide alal: 1946. a. — 1; 1947. a. — 10; 1948. a. — 3. See kõik näitab ühest küljest dissertatsioonide lubamatut mahajäävust nende valmimise alal, aga ka kaitsmise venimist pärast valmimist.

Kui kandidaadidissertatsiooni kaitsmist teataval määral võib pidurdada eksamite õiendamine, siis doktoridissertatsioonide kaitsmisele tuleku viivitamise põhjuseks on olnud dissertandi kerge suhtumine oma töösse, kus pärast valmimise deklareerimist dissertant ei sõanda oma tööd esitada, vaid peab vajalikuks selle uut läbitöötamist. Mõningad juhud Kõrgema Atesteerimise Komisjoni poolt esialgselt tagasi lükatud doktoridissertatsioonide alal on omajagu tõstnud seda vastutustunnet oma töö kvaliteedi suhtes. See kõik manitseb meie õppejõude juba algusest peale suhtuma oma dissertatsiooni suurima nõudlikkusega. Tuleb silmas pidada, et KHM määrusega 11. okt. 1948. a. on nõuded dissertatsioonide suhtes veelgi tõusnud. Erilist tähelepanu on sellest seisukohast juhitud oponentide vastutusrikkale tööle. Ka meie ülikoolis on esinenud juhtumeid, kus oponentide retsensioonid on pigemini formaalsed dissertatsioonide ümberjutustused, milles ei leidu igakülgset teravat analüüsi ega kriitikat, milles ei esine uute ideede ja praktiliste tulemuste tähtsuse allakriipsutamist. Dissertatsioonide kaitsmine on sageli kujunenud oma õppeasutise kitsaks sisemiseks asjaks. Nimetatud määrus likvideerib selle ebakoha. Endiste annotatsioonide ja teeside asemel annab nüüd dissertant autoreferaadi kandidaadidissertatsiooni alal kuni ühe trükipoogna, doktoridissertatsiooni puhul kuni kahe trükipoogna ulatuses, mis paljundatult vähemalt 100 eksemplaris saadetakse laiali mitte hiljem kui kuu aega enne töö kaitsmist küsimusest huvitatud isikuile ja organisatsioonidele.

Eriti tuleb tähelepanu juhtida kandidaadieksameile. Ka meie ülikoolis on kandidaadieksameisse suhtutud mõnevõrra liberaalselt. On varemail aastail esinenud juhtumeid, kus eksamid õiendati põhi- ja eriainese kindlat eksamikava koostamata. Ei tohi unustada korda, et kandidaadieksam oma ulatuselt ja nõudeilt peab vastama aspirandi õppeprogrammile.

Käesoleval aastal seisab meie ülikooli Õpetatud Nõukogul ees suur ja vastutusrikas töö dissertatsioonide kaitsmise alal. Me võime praegu heameelega konstateerida, et käesolev aasta näib kujunevat pöördeliseks dissertatsioonide kaitsmise arvult. Praegu õiendavad ülikooli juures või on juba õiendanud kandidaadieksameid 35 isikut, neist valdav osa ülikooli õppejõude. Nendele lisandub veel aspirantuuri kaudu 25 teaduslikku töötajat, kelledest enamusel valmivad kandidaadiväitekirjad käesolevaks kevadeks. Valdaval osal neist on dissertatsioonid valminud või valmimas.

Ka dissertatsioonide alal töötajate arv on käesoleval aastal märksa kasvanud. Ülikooli teadusliku uurimistöö plaan sisaldab 11 doktori- ja 94 kandidaadidissertatsiooni, mis peavad tulema kaitsmisele lähemate aastate jooksul.

Vaadeldes praegu kasutada olevaid andmeid näib, et töö dissertatsioonide alal on muutunud intensiivsemaks ja et ülikooli õppejõud teevad tõsiseid pingutusi oma teadusliku kvalifikatsiooni tõstmise alal. Suur ja vastutusrikas ülesanne seda tööd soodustada ja forsseerida on esijoones kateedreil ja teaduskondadel. Ses osas on vajalik dissertantidele osutada pidevat abi, neid mitte koormata lisakohustustega, aga ka sisse seada kindel graafik, aruandlus ja kontroll dekaanide poolt.

K. Taev,
teadusala prorektor.

Homme toimub Ajaloo-keeleteaduskonna isetegevuse ülevaatus

Meie ülikooli teaduskondadest esimesena korraldab isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi Ajaloo-keeleteaduskond.

Reedel, 25. märtsil algusega kell 20 toimub AÜKN Tartu Kulturihoones olümpiaad, kus selguvad Ajaloo-keeleteaduskonna parimad vokaal-, instrumentaalsolistid, deklamaatorid ja teised isetegevuslased. Parimad pääsevad üleülikoolilisele võistlusele, kuid premeerimine toimub ka teaduskonna ulatuses. Žürii, mis kuulub olümpiaadi orgkomitee juurde, on üleülikooliline ja koosneb 13-st liikmest eesotsas sm-te Feldbachi, Ritsingu ja Väljaotsaga.

Ajaloo-keeleteadukonna poolt õpitav lühinäidend saab esitamisküpseks alles aprillis, s. o. üleülikoolilise teaduskondadevahelise näidendite võistluse tähtpäevaks.

Pärast 25. märtsi kavatseb Ajaloo-keeleteaduskonna olümpiaadi orgkomitee korraldada muljete ja kogemuste vahetamise õhtu koos teiste teaduskondade orgkomiteedega.

L. Varres,
Ajaloo-keeleteaduskonna isetegevusolümpiaadi orgkomitee esimees.

Kommunistliku kasvatuse konverentsi ettevalmistamisel õppigem omandatud kogemustest!

* * *

Algab ettevalmistustööde teine etapp

Noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimustele pühendatud konverentsi ettevalmistused on jõudmas lõpule. Ettevalmistustööde esimene ja ulatuslikem etapp, mil toimus vajaliku kirjanduse läbitöötamine ja kommunistliku kasvatuse küsimuste arutlemine poliitinformatsioonigruppides, on lõppenud. Seega algas ettevalmistustööde teine põhiline etapp, mille jooksul viiakse läbi referaatkoosolekud teaduskondade kaupa. Need referaatkoosolekud, millel selgitatakse nõukogude inimese olulisi iseloomujooni ja noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimusi, toimuvad kõigis teaduskondades ajavahemikul tänasest kuni 31. märtsini. Õigusteaduskonnas, Põllumajandusteaduskonnas ja Arstiteaduskonnas on referaadi teemaks „Mehisusest ja kohustuste täitmisest" (referent dots. A. Uibo); Ajaloo-keeleteaduskonnas ja Loomaarstiteaduskonnas „Meie aja kangelase iseloomujooned kirjanduses" (referent sm. Feldbach); Metsandusteaduskonnas, Kehakultuuriteaduskonnas ja Matemaatika-loodusteaduskonnas „NSV Liidu rahvaste sõprus" (referent sm. Arhangelski).

Nende teaduskondade koosolekute ettevalmistamine ja läbiviimine on suur ning tõsine töö, mis nõuab suurimat tähelepanu dekanaatidelt, parteigruppidelt, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonidelt. Koosolekutele peab eelnema ulatuslik selgitustöö õppejõudude ja üliõpilaste hulgas koosolekute eesmärgi ja ülesande selgitamiseks. Eeskujuliku organiseerimistööga on tarvis kindlustada, et neilt koosolekuilt ei jääks eemale ükski õppejõud ega üliõpilane. Seejuures aga ei tohi unustada, et pole tarvis taotella mitte ainult nende osavõttu koosolekust, vaid just aktiivset osavõttu. Referaatkoosolekud peavad mööduma õppejõudude ja üliõpilaste suure aktiivsuse tähe all, läbirääkimised ettekannete kohta peavad kujunema elavaiks ja mõtterohkeiks.

Erilist tähelepanu tuleb pühendada sellele, et läbirääkimiste käigus tõstetaks üles kommunistliku moraali küsimusi konkreetselt, oma teaduskonna faktide baasil. Läbirääkimiste raskuspunkt peab olema asetatud küsimusele, kuidas vastab antud teaduskonna üliõpilaste käitumine kommunistliku moraali nõuetele. Oppe- ja ühiskondliku distsipliini, sõpruse ja seltsimeheliku suhtumise, kodanliku moraali igandite vastase võitluse jt. küsimused peavad seisma läbirääkimiste tulipunktis.

Viigem hästi läbi referaatkoosolekud teaduskondades — see olgu nüüd meie loosungiks. Selle ülesande täitmisega anname panuse kogu kommunistliku kasvatuse konverentsi õnnestumiseks ja kindlustame tema tulemusrikkuse.

Mida näitavad senise töö tulemused

Neil päevil toimus koosolek, kus kommunistliku kasvatuse konverentsi ilukirjanduslike teoste läbitöötamise instruktorid, Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased, arutasid tähelepanekuid töö kulgemise üle ülikooli teaduskondade poliitringides.

Koosoleku käigus selgus, et teoste läbitöötamine toimub üldiselt rahuldavalt. Peaasjalikult spetsialiseerutakse Polevoi teosele „Jutustus tõelisest inimesest", kuid on referaate ka kahe ja mitme teose kohta. Ettekanded on mitmesuguse tasemega, kusjuures võib siiski konstateerida tõsist tööd ja teemade põhjalikku läbitöötamist. Sageli on referaadid seotud antud teaduskonna erialaga (Kehakultuuri- ja Arstiteaduskond); ettekanded on koostatud võitlevas bolševistlikus vaimus, kusjuures veenvalt näidatakse nõukogude kirjanduse, inimese ja patriotismi üleolekut manduvast läänest. Üldiselt tuleb märkida ka seda, et referaatidele järgnevad arutlused on elavad ja sõnavõturohked. Üliõpilased valdavas enamikus on teoseid lugenud, on näinud teoste põhjal koostatud filme ja suhtuvad asjasse tõsise huviga.

On juhuseid, kus on rakendatud süvendavaid töövorme, nagu arutlusõhtu teemakohaste deklamatsioonide ja muude ettekannetega. Ka Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased-instruktorid, kellele see üritus on praktikumi kooliks, suhtuvad oma ülesandeisse ilmse innu ja andumusega.

Kõige selle juures ilmneb konverentsi käigus tõsiseid puudusi. Kõigepealt pole rektoraat oma juhtimistööd läbi viinud sirgjooneliselt ega üksmeelselt. Tööülesandeid ja mahtu on muudetud töötamisel nõnda, et poliitinformatsioonigrupid on saanud vastupidiseid instruktsioone, mis on mõjunud desorganiseerivalt. Nii levitati ühes teaduskonnas veel möödunud nädala lõpul ringkirja, kus juhiti tähelepanu referaatide ärajätmisele poliitringides, sest vastavad teemad tulevad arutlusele plenaaristungil, kuid arutlused referaatide korras olid juba mitmes rühmas läbi viidud. Ka läbitöötatavate teoste hulk on kõikunud. Nii on kujunenud olukord, et valitud üksikteose põhjal pole võimalik ette valmistada iga referaadi teemat, mis on avaldatud ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" nr. 7 k. a. Juhul, kui mõnes üksikteoses esitatud materjalist ei piisa vastava referaadi koostamiseks, ei tohi milgi juhul seepärast veel küsimuse arutlemisest loobuda. Selliseil juhtumeil tuleb täiendada läbitöötatava kirjanduse nimestikke, hankida materjale teistest teostest ja nende alusel oma kursuse elust võetud faktide abil koostada referaat.

Pole ka küllaldaselt kasutatud informatsiooniks ja töökogemuste populariseerimiseks ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" veerge.

Kuid ka teaduskondade ja poliitringide töös on puudusi. Esineb juhtumeid, kus üliõpilaste hulgas ei teata midagi käimasolevast üritusest ja instruktoril on tulnud asi algusest peale korraldada (Kehakultuuriteaduskond). Mitmel juhul on ilmnenud arusaamine, nagu seisneks vastava rühma ülesanne ainult väljaspoolt tuleva instruktori ettekande ärakuulamises. Mõnes rühmas pole teoseidki korralikult loetud ja referent ei pea vajalikuks kohale ilmuda. Ka töökäik pole arutlusel küllaldaselt planeeritud. On esinenud isegi viieminutilisi referaate, mille jooksul pole võimalik probleeme üles tõsta, veel vähem neid tühjendavalt avada. Teiselt poolt on aga ühele akadeemilisele tunnile planeeritud arutluskoosolekul esitatud 45-minutilisi referaate (Õigusteaduskond), mis hõlmab kogu aja ega anna koosolijaile võimalusi mõtete vahetamiseks ega lõppkokkuvõtte tegemiseks. Samuti lubamatu on teoste läbitöötamisele pühendada ainult üks tund (Loomaarstiteaduskond). Nooremate kursuste juures on märgata üliõpilaste passiivsust sõnavõttude osas. Väär on ka arusaamine näha intruktoris küsimustega ründamise objekti. Üliõpilased peaksid enneköike ise tõsiselt kaaluma probleeme ja asetama end vastavasse olukorda ja küsima, et kuidas oleksin mina antud olukorras käitunud? — kuna instruktor tuleb arvesse ainult juhendajana. Ainult niisuguse menetluse juures saab üritusel olla kasvatav mõju. Et mainitud üritus on esmakordne meie ülikoolis, on asja üldiselt rahuldava käigu juures puudused mõistetavad, aga see siiski ei tähenda nende õigustamist. Poliitringides, kus teoste läbitöötamine on veel pooleli, tuleb kohe läbi viia vastavad korrektiivid.

K. Laas

Konkreetsete faktidega seotud arutelu on viljakas ja tagajärjekas

Järjekordse üritusena noorsoo kommunistliku kasvatuse konverentsi ettevalmistamise käigus toimus Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse ajaloo osakonna üliõpilaste arutluskoosolek teemal „Sõprusest ja seltsimehelikkusest".

Referent sm. H. Saarniit märkis oma ettekandes, et seoses üleminekuga sotsialismilt kommunismile omandab väga suure tähtsuse noorsoo kommunistlik kasvatamine. Referent näitas, et tõeline sõprus ja seltsimehelikkus ei saa valitseda kapitalismi tingimusis, kus valitseb klassivaen ja ekspluateerimine, kus kogu kasvatussüsteem on allutatud kapitalistidele kuulekate orjade ja kahuriliha kasvatamiseks.

Hoopis uus tähendus on sõprusel ja seltsimehelikkusel sotsialismimaal — NSV Liidus. Siin valitseb seltsimehelikkus ja sõprus kõigi rahvaste ja kodanike vahel, selle aluseks on ühine töö ja eesmärk — kommunismi ülesehitamine. Nõukogude inimeste sõprus ja seltsimehelikkus väljendus eriti kuiukalt Suures Isamaasõjas. Referent illustreeris seda näitega raamatust „Jutustus tõelisest inimesest", kus sakslaste poolt paljaksröövitud küla nälgivad elanikud annavad oma viimased palad haavatud lenduri toitmiseks.

NSV Liidus on indiviidi huvid allutatud kollektiivi, seltsimeeste huvidele. Ühiskonna suure teenija eeskujuks toob referent Pavel Kortšagini kuju. Seltsimeeste huvide reetmine on alatu tegu. Sääraseks põlastusväärseks teoks on Stahhovitši poolt Krasnodoni „Noore Kaardiväe" seltsimeeste reetmine oma naha päästmiseks.

Käsitledes üliõpilaselu küsimusi, märkis referent siin peamiseks ülesandeks õppetööd, mille edukuse kindlustamisele alluvad kõik teised küsimused. Õppimine on ühiskondlik kohustus ja iga üliõpilane peab võitlema enda ja oma seltsimeeste õppeedukuse eest. Siin peab valitsema sõbralik vastastikuse abistamise õhkkond. Seltsimeeste puudusi tuleb kritiseerida ja aidata neist üle saada. Kriitika ei tohi olla aga pahatahtlik ega laimav. Kahjuks esineb aga ka väärseltsimehelikkust. Nii talitavad vääralt need grupivanemad, kes märgivad registreerimislehtedele kohalolijaina ka puudujaid, soodustades niiviisi õppedistsipliini rikkumist ja distsiplineerimatust.

Üliõpilane Palamets märkis tunnustavalt sm. Saarniidu vaba ettekandmisviisi ja püüet siduda referaati konkreetse olukorraga. Puudusena märgiti seda, et referent ei kritiseerinud küllalt teravalt üksikuid distsipliinirikkujaid. Sm. Palamets näitas, et III kursuse teise semestri esimese nelja nädala puudumisandmete alusel on kõige eeskujulikumaks inglise filoloogide õpperühm, järgnevad ajaloolased, psühholoogid ja viimasena eesti keele ja kirjanduse grupp. Kuid ajaloolastel on kõik eeldused olla esimesteks, kuna 74% puudumistest langeb seltsimeestele Laigna, Täht, Strutskov, Toomi, Piirtalu, Varkel; sm. Laignale üksi aga langeb puudumiste arvust üks viiendik. Nii need seltsimehed kisuvad alla kogu grupi eesrindlikkuse.

Järgnevad sõnavõtud kvalifitseerivad sm. Laigna tegevuse mitte ainult ebaseltsimehelikuks, vaid grupile kahjulikuks. Ühtlasi märgiti aga ka grupi kommunistlike noorte ja ametiühingu aktivistide töös suuri puudusi võitluses kodanliku ideoloogia igandite väljajuurimise eest meie inimeste teadvusest.

K. Siilivask,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

PARTEI ELU

Parteiorganisatsiooni juhtimisel tõuseb järjest poliitilise õppuse tase

Võrreldes eelmiste aastatega peab Tartu Riiklikus Ülikoolis märkima kindlat edu poliitkasvatusliku töö alal. Eelmiste aastate kogemuste alusel on välja kujunenud teatav süsteem, mille organisatsioonilistes raamides toimub poliitkasvatuslik töö väljaspool õppeplaanides ja kavades ette nähtud ulatust. Juba 1948/49. õppeaasta algusest peale oli moodustatud: a) 16 poliitkooli (osavõtjaid 490); b) 5 ÜK(b)P ajaloo õpperingi (osavõtjaid 130); c) 4 ÜK(b)P kõrgema astme õpperingi (osavõtjaid 119). Vastutavaima ülesande, poliitkoolide ja partei ajaloo õpperingide juhatajate valiku, peab üldiselt lugema õigesti lahendatuks, sest absoluutne enamus juhatajaid suhtub saadud ülesandeisse tõsiselt. Poliitkoolide juhatajaist võib märkida kui parimaid seltsimehi: Elmar Loiget, Leo Vabsoni, Ellen Plotnikut, Doris Šmuljanit; kelle poliitkoolid on kõik ettenähtud teemad läbi töötanud. Kuid näiteks poliitkoolide juhatajate sm. Leinemanni ja sm. Mägi vastutustunde puudumise tõttu on nende poolt juhatatavates poliitkoolides olnud õppuste ärajäämisi. ÜK(b)P ajaloo õpperingide juhatajad sm-d Sarv, Päi, Eerus ja Vigla, ning kõrgema astme ringide juhatajad sm-d Taev, Vill, Kallas ja Ertis suhtuvad oma ülesannetesse tõsiselt ja juhivad õpperinge hästi.

Poliitkoolide ja -õpperingide juhatajaile on korraldatud regulaarselt seminare alatiselt kinnitatud seminaride juhatajate poolt. Kuid peab märkima, et mitte kõik poliitkoolide ja ringide juhatajad ei võta regulaarselt seminaridest osa. Peamiseks ülesandeks jääb poliitkoolide ja ringide sisulise töö kvaliteedi edasine tõstmine nii seminaride kui ka ringide külastamise kaudu seminaride juhatajate poolt puuduste järgneva läbiarutamisega seminarides.

Suur osa ülikooli õppejõude on tõsiselt asunud oma poliithariduse täiendamisele süstemaatilise marksismi-leninismi õppimise kaudu. Nii õpib marksismi-leninismi õhtuülikoolis praegu ülikooli 47 õppejõudu, neist esimesel kursusel 43 ja teisel 4. Suur enamik esimesel kursusel õppijaist on ÜK(b)P ajaloo esimese osa eksami sooritanud hindele „väga hea". See näitab, et on olemas tõsine tahe omandada marksistlikku teooriat. Jääb soovida, et järgmisel aastal marksismi-leninismi õhtuülikoolis õppivate ülikooli õppejõudude arv veelgi suureneks.

Iseseisvalt — individuaalplaanide kohaselt — õpivad meil 66 õppejõudu, kelle plaanides kokku on sisse kirjutatud 738 teost, peamiselt teosed, mis on ette nähtud kandidaadi miinimumis. Iseseisvalt õppijaile on kindlustatud konsulteerimise võimalus, kuid peab märkima, et konsultatsioone kasutatakse vähe, milline asjaolu ei anna aga veel võimalust järelduste tegemiseks õppeedukuse kohta. Iseseisvalt õppijaile on veel käesoleva semestri vältel ette nähtud korraldada rida loenguid, mis hõlmavad neid teoseid, millised on suuremal arvul võetud õppijate individuaalplaanidesse. On tarvis, et iseseisvalt õppivad õppejõud võimalikult suuremas ulatuses külastaksid neid loenguid selleks, et kinnitada oma iseseisvat tööd vastavate marksismi-leninismi klassikute teoste õppimisel ja näidata häid tulemusi eelseisval töö kontrollimisel õppeaasta lõpul.

Lõpuks peab märkima, et ka poliitinformatsioonide osas, millised korraldatakse igal nädalal kõikides üliõpilaste õpperühmades, on käesolev õppeaasta teatud määral pöördeks. Informaatoritele on seminarid toimunud igal nädalal regulaarselt. Teemad, millised on käsitletud seminaridel ja informatsioonidel, hõlmavad jooksvaid aktuaalseid poliitilisi küsimusi. Hooldajate õppejõudude ja poliitinformaatorite ülesandeks jääb ettekannete kvaliteedi igakülgne tõstmine.

A. Lombak

Sõjalise õpetuse kateedri juhataja kv.-polkovnik A. Feldman 50 aastane

18. märtsil autasustas Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium oma aukirjaga Tartu Riikliku Ülikooli sõjalise õpetuse kateedri juhatajat kaardiväe-polkovnik August Feldmanit 29-aastase eeskujuliku teenistuse eest Nõukogude armees ja seoses tema 50. sünnipäevaga.

Kaardiväe-polkovnik A. Feldman sündis 18. märtsil 1899. a. Pärnus lukksepa pojana. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni teeb ta kaasa Tallinnas 18-aastase militsionäärina, aga 1918. a. astub ta vabatahtlikult Punaarmee ridadesse. Kodusõjast võtab ta osa vanemkomandörina algul I Tallinna Eesti Kommunistlikus Polgus ja hiljem teistes väeosades. Pärast Kodusõda lõpetab ta Leningradis Internatsionaalse Sõjakooli ja töötab Punaarmees mitmesugustel ametikohtadel. Suure Isamaasõja puhkedes sm. A. Feldman asub nende ridades, kes võtavad vastu fašistlike okupantide esimesed löögid. Juhtides oskuslikult tema kätesse usaldatud väeosi, tekitab ta vaenlasele suuri kaotusi.

Kommunisti, kaardiväe-polkovnik A. Feldmanit iseloomustab piiritu ustavus Lenini-Stalini parteile ja Nõukogude kodumaale, suur algatus- ja organiseerimisvõime, tahtekindlus ja tööarmastus, julgus ja isiklik vaprus võitlustes.

Praegusel ametikohal sm. Feldman pühendab kõik oma suured sõjalised ja pedagoogilised kogemused selleks, et kasvatada üliõpilastest väärikaid komandöre Nõukogude armeele, kes piiritult oleksid andunud oma kodumaale.

Võitlus pseudoteaduslike tendentside vastu ja mitšuurinlike põhimõtete täieliku võidu eest bioloogiateadustes peab jätkuma veel hoogsamalt

Meie ülikooli õppejõudude esimesest nõupidamisest olukorra kohta bioloogiateadustes on möödunud pool aastat. Selle aja jooksul on võitlus morganistlik-mendelistlike tendentside vastu ja mitšuurinliku bioloogiateaduse täieliku triumfi eest olnud meie ülikooli kollektiivi tähelepanu tulipunktiks. Sel alal tehtud tööst kokkuvõtete tegemiseks toimus möödunud nädala lõpul uus õppejõudude nõupidamine bioloogiateaduste olukorra kohta TR Ülikoolis. Nõupidamisel esines aruandega teadusala prorektor dots. K. Taev, kuna läbirääkimiste osas võtsid sõna prof. A. Vaga, prof. E. Karu, dots. V. Ritslaid jt. Nõupidamisel võeti üksmeelselt vastu resolutsioon, milles märgitakse järjekordsed ülesanded, mis seisavad meie ülikooli kollektiivi ees bioloogiateaduste olukorra parandamise alal.

Nõupidamisel märgiti, et õppe- ja teaduslik töö bioloogiateaduste alal on tunduvalt vabanenud mandunud kodanliku reaktsioonilise veismannistliku pseudoteaduse mõjudest ja on pidevalt kasvanud ning tugevnenud mitšuurinliku bioloogia põhimõtete rakendamine. Ülikooli töötajate suhtumine bioloogiaküsimustesse on muutunud printsipiaalsemaks ja teadlikumaks. On läbi vaadatud bioloogiaküsimusi puudutavad õppeprogrammid ja tehtud neis rida parandusi, muudatusi on tehtud ka aspirantide individuaalseis tööplaanides ja üliõpilaste teaduslike ringide töökavades. Kontrollivalt vaadati läbi ülikooli kirjastusplaan ja teadusliku uurimistöö plaan, milles ühenduses 1949. aasta plaani koostamisega täpsustati ja täiendati probleemistikku ja üksikteemade suundi. Üliõpilastele on peetud rida lisaloenguid mitmeil aladel. Hulk õppejõude (sm-d Vadi, Karu, Raatma, Linkberg, Marland, Pung jt.) on esitanud hulgaliselt teaduslikke ja populaarteaduslikke ettekandeid bioloogiaalastes küsimustes. Samuti on välja töötatud perspektiivplaanid bioloogiateaduste rakendamise ja uurimisbaaside ümberkorraldamiseks „Raadi" majandi, botaanikaaia ja õppekatsemetskonna osas. Nende plaanide elluviimine on juba käimas.

Samal ajal aga esineb töös bioloogiateaduste olukorra parandamise alal veel rida puudusi. Kõigepealt tuleb märkida seda, et pärast hoogsat algust on viimasel ajal töö hoog sel alal tunduvalt nõrgenenud, lõdvemaks on muutunud ka kontroll. Vajalikul määral ei ole ajakirjanduses teostatud mitšuurinliku bioloogia populariseerimist ülikooli õppejõudude poolt. Ülikooli raamatukogu on läinud vaikides mööda bioloogiaalase kirjanduse järjekindla süstemaatilise tutvustamise ülesandest. Samuti on nõrk side sovhooside ja kolhoosidega, eriti nende praktilise töö küsimustega.

Suuri puudujääke on õppe- ja katsebaaside korrastamise alal. Raadi õppe-katsemajand on mitšuurinliku bioloogia rakendamise osas endiselt mitterahuldavas olukorras. Metsandusteaduskond ei ole veel astunud vajalikke kiireid ja konkreetseid samme dendroloogiaaia väljaarendamise kindlustamiseks. Korrastamata on bioloogiajaamad, lõplikult lahendamata on katseloomade baasi ja katseloomade vajalike toiduainetega varustamise küsimus.

Nende puuduste likvideerimisele tuleb nüüd suunata peamine tähelepanu. Terav võitlus pseudoteaduslike tendentside vastu bioloogiateadustes, mitšuurinliku bioloogia printsiipide täieliku rakendamise eest peab jätkuma järjest suureneva kavakindluse ja hooga.

Esimene üritus A. S. Puškini sünni 150. aastapäeva tähistamiseks

Suure vene kirjaniku Aleksandr Sergejevitš Puškini sünni 150. aastapäeva tähistamiseks korraldatakse meie ülikoolis eelseisvate kuude vältel rida üritusi. Esimese sammuna vastava üritusteplaani teostamisel viiakse tuleval kolmapäeval, s. o. 30. märtsil läbi esimene Puškini teoste lugemise õhtu, mis algab kell 19 ja toimub farmaatsia-auditooriumis (Gustav-Adolfi tän. 14).

Seekordse õhtu kavas on kõigepealt sissejuhatav sõnavõtt dots. V. Adamsilt. Kuna õhtu on pühendatud Puškini proosale, siis esitab dots. Bassenko koosolekul ettekande Puškini proosa keelest. Seejärel loevad Ajaloo-keeleteaduskonna slaavi filoloogia haru üliõpilased katkendeid Puškini proosateostest.

Kosmopolitismi vastu, nõukoguliku patriotismi eest

Olukorra kohta teatrikriitikas ja antipatriootlike teatrikriitikute-kosmopoliitide rahvavaenuliku tegevuse üle esines TRÜ aulas ettekandega EK(b)P Keskkomitee propaganda- ja agitatsiooniosakonna juhataja asetäitja sm. Jaanimägi. Samuti puudutas kõneleja oma ettekandes analoogilist olukorda kirjanduse ning kunsti vallas, kus samuti paiguti ilmneb ideoloogilise töö nõrkust, mahajäämust, apoliitilisust ja lömitamist kodanliku lääne kunsti, kirjanduse ja teatrikunsti ees.

Vähe on teinud olukorra parandamiseks ka TRÜ eesti kirjanduse kateeder (juhataja sm. Taev). Kateedris ei ole uuritud ega korraldatud ühtki ettekannet antipatriootlike teatrikriitikute ideelagedate seisukohtade üle. Ka pole sm. Taev ja teised TRÜ kirjanduse kateedri õppejõud esinenud ajakirjanduse veergudel ega ole pühendanud küllaldast tähelepanu meie kirjanduskriitikute järelkasvu eest hoolitsemisele ning tulevaste kriitikute õigele teele suunamisele. Olles jäetud täiesti iseenda hooleks, kaldusid mitmed meie noored luuletajad õigest teest kõrvale, kirjutades eluvõõraid luuletusi. Ülikooli kirjanduse kateedril puudus senini side eluga, muutudes omaette mingiks massidest eraldatud „akadeemiliseks asutiseks".

Sellised on puudused TRÜ kirjanduse kateedris, mida sm. Jaanimägi oma ettekandes märkis. Sm. Jaanimägi märkis veel asjaolu, et TRÜ õppejõud tegelevad liiga vähe marksismi-leninismi klassikute tööde uurimisega ning kritiseeris ülikooli kunstiajaloo kateedri tööd.

Sm. Jaanimäe sisukas ettekanne põhjustas elavaid sõnavõtte. Vene keele kateedri juhataja sm. Feldbach tunnistas õigeks talle isiklikult tehtud kriitika ja tõi näiteid kosmopolitismi ja teiste antipatriootlike tendentside esinemisest TR Ülikoolis. Sõna võtsid veel sm. Pütsep Tartu Kunstiinstituudist, prof. V. Vaga, kirjanik Erni Hiir, dots. Käosaar jt.

Arvukas osavõtt koosolekust on veenvaks tõendiks, et õppejõudude ja üliõpilaste hulgas valitseb käsitletud küsimuste vastu suur huvi. Sellest lähtudes peab selliseid arutelusid korraldama laiema avalikkuse ees veelgi, et selgitada küsimust ja laiendada seda olukorrale teadusliku ja õppetöö alal. Tuleb tõsta kriitika veelgi kõrgemale tasemele ja juhendada meie kasvavat nõukogulike kriitikute põlvkonda.

L. Heinlaid.

Selgusid ülikooli parimad sisekergejõustiklased

Hiljuti toimusid Kehakultuuriteaduskonna võimlas teaduskondadevahelised kergejõustiku siseesivõistlused. Edukamaks teaduskonnaks osutus Arstiteaduskond, saavutades 152,5 punkti. Teisele kohale platseerus Põllumajandusteaduskond 129 punktiga, kolmandaks tuli Õigusteaduskond 122,5 punktiga, neljandaks Matemaatika-loodusteaduskond 97 punktiga jne.

Tehnilistest tagajärgedest saavutati: 20 m lähtejooks naistele: 1. Rööpson (Kehakultuuriteaduskond) 3,5 sek., 2. Ütti (Ajal.-keelet.) 3,8 sek., 3. Kannuska (Arstit.) 3,8 sek. 20 m lähtejooksus meestele saavutas kaksikvõidu Õigusteaduskond: 1. Tüüts 2.9 sek., 2. Kuhi 3.0 sek., 3. Veimann (Arstit.) 3.1 sek.

Kolmikhüppes meestele saavutas esikoha Tüüts 8,22 m, 2. Vodja (Arstit.) 8.21 m, 3. Ehaveer (Kehakultuurit.) 8,14 m.

25 m tõkkejooksudes nii meestele kui naistele jäi soovida stiilipuhtuses, kusjuures tuli tõkete ületamisel ette isegi kukkumisi ja katkestamisi (!). Meeste osas saavutas esikoha Lend (Põllumajandust.) 4,2 sek. ja naiste osas Ütti (Ajaloo-keelet.) 4,9 sek.

Kuulitõukes meestele tuli esimeseks Mihkelson (Loomaarstit.) 11,73 m, 2. Vasar (Arstit.) 11,72 m, 3. Merilai (Kehakultuurit.) 11,54 m. Kuulitõukes naistele kujunes järjekord: 1. Jaska (Kehakultuurit.) 9,86 m, 2. Tüüts (Kehakultuurit.) 8,89 m, 3. Tohver (Põllumajandust.) 8,53 m.

Kõrgushüppes naistele tuli esimeseks Rööpson (Kehakultuurit.) 1,30 m, 2. Raudsepp 1,30 m, 3. Pärss (Ajaloo-keelet.) 1,25 m. Kõrgushüppes meestele saavutas tihedas konkurentsis esikoha Zirnask (Põllumajandust.) 1,70 m, 2. Talts (Matemaatika-loodust.) 1,65 m, 3. Kersalu (Arstit.) 1,65 m.

Esimesele kolmele kohale tulijaid autasustati diplomitega. Võistluste korraldamine oli ladus, kusjuures kohtunikena tegutsesid Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased.

L. Koik,
Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Sõna on lugejal

Kuus küsimust

Olen üks tavalisi, igapäevaseid sööklakülastajaid. Lõunastan Tartu Kaubastu sööklas nr. 3, mis asub üliõpilasmajas. Seda sööklat külastab iga päev hulk üliõpilasi ja neil kõigil on tekkinud ajaiooksul rohkesti küsimusi, millele söökla juhataja peaks vastuse andma. Esitaksin neist siinkohal mõned:

1) Söökla ruumides mantlis viibimine on keelatud. See on iseendast hea. Aga miks siis ei köeta sööklat ja üliõpilased peavad sööklas külmetama? Võidakse ju lohutada end sellega, et kuu või paar tagasi oli asi veel halvem, aga see on ikkagi nigel lohutus.

2) Miks on kõik toidud, mida sööklas serveeritakse, nii jahedad?

3) Kas söökla juhatus teab, et üliõpilaskonnas käibib seisukoht, et antud söökla on võrdlematu Tartus oma paanilise hirmu poolest rasvainete kasutamise ees toitude valmistamisel? Millega seletub niisugune „tagasihoidlikkus" — kas tahtega lihtsustada nõudepesemist?

4) Kunas kavatsetakse hakata keetma kartuleid korralikult pehmeks? Praegu on pooltooreste kartulite peenendamiseks tarvis õige suurt füüsilist jõudu, mida igal üliõpilasel paraku ei ole.

5) Miks pestakse sööklas laudlinu nii harva?

6) Mida saaks ette võtta teenindamise kiirendamiseks? Tuleb pidada meeles, et üliõpilastel on aega ikkagi väga vähe.

Sööklakülastaja

Vastuseks meie kriitikale

Kriitika on õige, puudused kõrvaldatakse

Ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" nr. 7 ilmunud artikkel „Majandusosakonna kahepoolne suhtumine" arutati majandusosakonna poolt läbi ning kriitika tunnistati õigeks. Puudused TRÜ võimlas on eelkõige tingitud majandusosakonna mitteküllaldasest kontrollist ehitustööde käigu ajal ja tööde vastuvõtmisel ehitusorganisatsioonilt.

TR Ülikoolil polnud möödunud aastal võimalik puudusi kõrvaldada, eriti mehaanilise ventilatsiooni osas, sest puudusid vastavad summad.

TRÜ võimla, G. Adolfi 19 dušši- ja pesuruumide põrandarestide ja saali aknavõrede valmistamine on nüüd käigus.

Mis puutub Viljandi tn. 1 võimla duširuumi põrandasse, siis siin tuleb teostada kapitaalremont õppetöö vaheajal. Möödunud aastal puudusid nimetatud töö teostamiseks vastavad summad.

R. Raudsepp,
TRÜ majandusosakonna juhataja.

Õiendus

Meie lehe eelmise (9.) numbri juhtkirjas „Tugevamaks komsomoli ja ametiühingute parteiline juhtimine!" on juhtunud eksitav trükiviga. Nimelt tuleb artikli neljanda kärpe kolmanda lause algus lugeda järgmiselt: „See tarvidus kerkib erilise teravusega üles nüüd, mil nii komsomolikui ka ametiühinguorganisatsiooni tulid juhtima uued inimesed . . ."

Vastutav toimetaja F. L. Mikkelsaar

MB 01714 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 663.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 11(17) Reedel, 1. aprillil 1949. a. II aastakäik

Veelgi intensiivsemaks teaduslik töö üliõpilaskonnas!

Nõukogude üliõpilaste erialasest ettevalmistusest ja ideoloogilisest kasvatusest oleneb tähtsal määral meie riigi tulevaste kaadrite asjatundlikkus, nende töö produktiivsus ja kvaliteet. Nõukogude üliõpilase erialasele kasvatusele pööravad valitsus ja partei suurt tähelepanu ja meie õppivale noorsoole on antud kõik võimalused edukaks edasijõudmiseks väga mitmesugustel järjest laienevatel aladel. Meie kaadrite ees seisavad vastutusrikkad ülesanded teaduse ja tehnika edasisel arendamisel ja meie maa võimsuse tõstmisel nõukogude sotsialistlikus ülesehitustöös.

Kapitalistlikus ühiskonnas esineb teadusliku töö killustumus ja käsitööstuslik nokitsemine, individualism ja stiihilisus. Seevastu nõukogude ühiskonnas on kõik teaduslikud jõud ja vahendid rakendatud plaanipäraselt ja otstarbekohaselt rahvamajanduse, maa kaitsmise ja kultuurilise arendamise aktuaalsete probleemide läbitöötamiseks. Sotsialistlikku teadust iseloomustab praktika ja teooria ühtsuse printsiibi järjekindel teostamine. Nõukogude eesrindlik teadus, juhituna marksismi-leninismi õpetusest, on üldrahvalik teadus, töötavat rahvast teenindav teadus, mis toetub meie maa eesrindlike inimeste kogemustele ja loovale mõtlemisele.

Nõukogude teaduse edasiviimisest ja teaduslikust uurimustööst võtavad osa ka laialdased üliõpilaste hulgad. Üliõpilaste teaduslikus uurimustöös on võimalik eriti edukalt rakendada kollektiivse uurimustöö meetodeid ja praktiliselt kohtadel tõmmata sellesse töösse kaasa isegi laialdasi töötajate hulki, tööstuse ja põllunduse eesrindlasi, katsetajaid-karjakasvatajaid, taimekasvatajaid jne.

Nõukogude kõrgemate õppeasutiste juures loodud üliõpilaste teaduslike ühingute ülesandeks on koondada oma liikmeskonda hea õppeedukusega üliõpilasi, kes püüavad tõsta oma teaduslikku, poliitilist ja üldhariduslikku taset, kes teevad plaanikohaselt teaduslikku tööd, esinevad ettekannetega omavahelistel koosolekuil ja on alati valmis propageerima teaduse saavutusi ka väljaspool oma erialast ringi.

Otsustava tähtsusega on siinjuures kateedrite, s. o. vastavate õppejõudude juhendav osa. On vajalik, et üliõpilaste teadusliku töö juhendamisest võtaksid osa kõik õppejõud: eriti on ülesandeks siin kateedri noorematel õppejõududel olla juhendajaks kirjandusega tutvustamisel, materjalide valikul, praktiliste tööde läbiviimisel laboratooriumes ja kliinikuis jne. Assistendid, kes tavaliselt juhendavad õppetöö osas praktilisi töid, tunnevad üliõpilasi lähemalt ja nad saavad praktiliste tööde osas õpperingi liikmeile anda mõningaid kollektiivseid ülesandeid, milliseid hiljem on võimalik liita ühtseks tervikuks.

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu tegevuse suuremaid üritusi on teaduslikud konverentsid. Seisab ees TRÜ UTÜ järjekordne konverents. Läinud aasta konverents, mis oli esimene meie ülikooli ajaloos, näitas, et meil on üliõpilaste seas arvukalt noori, kes on võimelised teaduslikuks tööks. Eeloleval teaduslikul konverentsil on esitatavate ettekannete arv suurenenud läinudaastasest ühe kolmandiku võrra. Uksteist sektsiooni 66 ettekandega on ühingu organisatoorse töö näitajaks. Kui arvestada esitatavate ettekannete eelnenud valiku andmeid, siis on tunnustusväärselt tõusnud ka töö kvaliteet. Ka võib UTÜ liikmete poolt teostatavate ülikooli auhinnatööde osas märgata aasta-aastalt arvuliselt pidevat tõusu. Süstemaatilisel juhendamisel on võimalik veelgi tõsta üliõpilaste teaduslike tööde taset ning laiendada teaduslikul alal töötajate ridu. Üliõpilaste õpperingide töö juhendamisest pole mitmed kateedri juhatajad osa võtnud küllalt tõsiselt, pole sidunud kateedri teaduslike tööde temaatikasse üliõpilaste töid, paljud kateedrid pole üles seadnud isegi mitte auhinnatööde teemasid. Kõik see nõuab järsult küsimuse parandamist, sest meie kõikide sihiks on tõsta koqu ülikooli kui kollektiivi töö taset ja seda täiel määral ka teadusliku töö alal üliõpilaste hulgas.

Nõukogude teadus on eesrindlik teadus, uusi norme ja traditsioone loov teadus; igal kõrgema haridusega eriteadlasel on aukohus siin edasi anda oma osa ja ettevalmistus selleks tööks algab üliõpilaspõlves.

Peab teadma, et iga töö nõuab pingutust, püsivust ja tööindu. Noortel on seda indu, on püsivust oma üldhariduslikku taseme tõstmisel ja uute küsimuste püstitamisel, noortel on julgust vanade arvamuste lammutamisel ja uute eesrindlike traditsioonide kujundamisel.

Meil on palju noori kaadreid, üliõpilasi, kes on suutelised edukalt täitma kõiki ülesandeid teadusliku uurimustöö alal ning innukalt edasi viima nõukogude teadust, „teadust, mis ei eralda end rahvast... vaid on valmis teenima rahvast, valmis edasi andma rahvale kõik teaduse saavutised, mis teenib rahvast mitte sunnitult, vaid vabatahtlikult, innukalt." (Stalin).

Meie ülesanne seisnebki selles, et haarata teaduslikule tööle järjest laiemaid üliõpilaste hulki, suunata nende tegevust ja kindlustada selle arenemine kõrgel teaduslikul ning ideoloogilisel tasemel.

Kunstilise isetegevuse ja omaloomingu ülevaatus Põllumajandus- ja Metsandusteaduskonnas

Kui möödunud nädalal viidi kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaad läbi ainult Ajaloo-keeleteaduskonnas, siis käesoleval nädalavahetusel tuleb olümpiaad korraldamisele juba kahes teaduskonnas. Laupäeval, 2. aprillil toimub Tartu Õpetajate Instituudi ruumes (Salme tän. 2) Põllumajandusteaduskonna üliõpilaste kunstilise isetegevuse ja omaloomingu ülevaatus, ja pühapäeval korraldavad samalaadse üritiuse Metsandusteaduskonna üliõpilased. Metsandusteaduskonna olümpiaad toimub Veski tän. 13.

Mõlemas teaduskonnas on olümpiaadiks hoolikalt ette valmistatud, milline asjaolu lubab loota olümpiaadi head õnnestumist.

Lõpp formalismile ja kosmopolitismile kirjanduse kateedrites

Võitlus kodumaatu kosmopolitismi vastu nõukogude teaduses ja kunstis on ühtlasi võitlus kodanliku ideoloogia jäänuste igasuguste variantide vastu. Sest need viivad kosmopolitismile ja soodustavad selle levikut. Variandid on meile tuttavad — kodanlik objektivism ja sellega seotud ükskõiksus nõukogude kultuuri arengu vastu, kodanlik natsionalism kui pime kiindumus oma rahvusest kodanluse kultuuri ja sellega seotud lömitamine lääne kodanliku kultuuri ees, formalism ja estetism kunstis ning kirjanduses, „akadeemiline" skolastika, filosoofiline idealism. Kui heita pilk sellele, mis meie kirjanduse kateedrite töötajad oma erialadelt trükisõnas on avaldanud, ei lase kodanlike teooriate jäänused end kaua otsida.

Nii näit. annab kirjanduse kateedri juhataja sm. K. Taev oma VII klassile määratud „Kirjandusloolise lugemiku" (RK Pedagoogil. Kirj. 1948) kirjandusteoreetilises lisas rea apoliitilisi definitsioone kirjanduse žanrite kohta. Puhtformaalselt määritleb ta näit. lüürikat: „Lüürika põhitunnuseks on: 1) sündmustiku puudumine või selle nõrk esinemine, 2) lühike ulatus, seotud kõne (rütm, riim, ilukõla), 3) autori isiklike elamuste, meeleolude, tunnete ja mõtete tõlgitsemine."

See on ju kodanliku lüürika definitsioon, antud vaieldavate vormiliste tunnuste ja individualistliku sisu põhjal. Arusaamatuks jääb, miks ta esineb meie õpikus, aastaarvuga 1948? Kuid samas vaimus käsitleb sm. Taev ka lüürika teemasid.

„Lüürika teemade valdkond on võrreldes eepikaga kitsas. Peamiste teemadena esinevad loodus, armastus, sõprus, kodumaa, ühiskond, rahva võitlus oma õnne eest jne. Sageli need motiivid segunevad ja täiendavad vastastikku üksteist. Näiteks meie ärkamisaja looduslüürika on enamasti ühtaegu ka ühiskondlik või poliitiline lüürika. Isiklikke elamusi käsitlev luule on sageli (?) samaaegselt ka ühiskondlike võitluste kajastaja." (lk. 378)

Kas tõesti lõpeb eesti luule ajalugu ärkamisajaga? Nõukogude lüürikast nagu ei tasuks rääkidagi ega tema temaatilisest iseärasustest, kus ometigi peegeldub nii selgesti meie ühiskonnakorra üleolek kõigist eelnenu'st.

Sm. Taevile ei võinud tundmata olla Gorki ja Majakovski seisukohad, mis on kõigile kättesaadavad. Lüürika nn. „igavesed teemad", räägib Gorki, — loodus, armastus, surm, ei ole keskseks nõukogude luules. Ja kui nad esinevad, siis teisiti kui klassiühiskonnas.

Nõukogude luule (ka lüürika!) peamiseks viljelemisalaks on siiski looduse muutmine ja sotsialistliku ühiskonna ehitamine, sest inimese töö, kultuuri peamine tegur, väärib meie ühiskonnas eeskätt poetiseerimist.

Ja lõpuks, kui sm. Taev valib poliitilise luule või poliitilise loodusluule ainsaks näiteks ärkamisaja, siis paistab see juba tänapäeva kangekaelse ignoreerimisena. Sama lugu kordub valdava osa žanrite iseloomustamisel (draama, tragöödia jne.).

Mis poliitilist väärtust on sellisel teoorial? See ei suuda täita orientiiri osa, vaid muutub komistuskiviks.

Oma artiklis „Eesti nõukogude proosakirjandusest" („Looming" nr. 1/2, 1947) hakkab K. Taev teoretiseerima teema ja süžeelise läbitöötamise ümber, kusjuures jõuab lõpuks otsusele, et „sotsialistliku realismi nimel tuleb tõesti võidelda kirjanduse vastu, kus kirjanik sageli oma kunstilise kujundusvõime nõrkust püüab kompenseerida eriti aktuaalse teemaga".

Kas peame järeldama, et aktuaalne teema on mingi pelgupaik nõrgaandelistele? Või et suured talendid ei tarvitse aktuaalset teemat käsitella? Nii või teisiti on see väide kapituleerumine formalismi ees.

Lääne-Euroopa kirjanduse kateedri juhataja V. Alttoa tegi 18. märtsi koosolekul ü'ikooli aulas oma „Kirjandusajaloo" III vihikule enesekriitikat, mis üliõpilaste poolt suure aplausiga vastu võeti.

Kuid sm. Alttoa teisteski kirjutistes esineb puudusi, peamiselt kodanlikku objektivismi. Võtkem kas või tema kirjutist „Loomingus" (nr. 5, 1948) Voltaire'i 170. surma-aastapäeva puhul. Siin on lugejal raske olulist ebaolulisest eraldada ja Voltaire'i suurus feodalismi vastu võitlejana kaob hoopis ära igasuguste vastuolude varju tema vaadetes ja eluloos. Puudub klassivõitlus majandusliku, poliitilise ja teoreetilise vormi kindel siduminе vastavas ajajärgus, valgustusajastu hinnang sotsialismi seisukohalt ja sellega kaasaskäiv kodanliku ideoloogia analüüs.

Ent mida nõuda autorilt, kes ridade vahel lausa eitab terviklikku maailmavaatelist süsteemi? Rääkides sellest, et Voltaire'i filosoofia ei olc „tõesti mingi raamatuline, täpsetesse valemitesse ja teoreemidesse suletud maailmavaateline süsteem", lisab V. Alttoa: „Voltaire'i filosoofia tugevus seisneski süsteemi puuduses, kui sellena mõista terviklikku filosoofiliste teoreemide kogumikku".

Otsest vastust V. Alttoa ei anna, küll aga suunab lugejat sellele järeldusele, nagu oleks ühtne maailmavaateline süsteem mingi raamatuline nähe, halvustades seega ka ainukest teaduslikku ja järjekindlat filosoofilist süsteemi — dialektilist materialismi.

Pole siis ime, kui V. Alttoa oma resümeeski langeb vastuoksustesse. Ta väidab ühelt poolt, et Voltaire oli Prantsuse XVIII sajandi suuremaid mõtlejaid ja kirjanikke ja teiselt poolt, et Voltaire'i toodang ja vaated on olulises osas aegunud ja unustatud. Samas aga, et Voltaire jääb võitlejana alatiseks püsima.

Tekib küsimus, kuidas saab olulises osas aegunud ja unustatud vaadetega jääda alatiseks püsima? Mis oli siis oluline Voltaire'i vaadetes: kas see, mis ununes või see, mis jäi?

Siin oleks vaja otsustavalt näidata, milles seisneb Voltaire'i sõjaka humanismi väärtus veel meie päevil, ja kellena peab just Nõukogude Liidu töörahvas teda kalliks. Kuid, et seda näidata, on tõesti vaja omada ühtset terviklikku maailmavaatelist süsteemi, mille puudumist V. Alttoa Voltaire'i juures peab nii suureks vooruseks... Tema enda kohta see kahjuks ei kehti.

Vaatame edasi, kuidas on kirjanduslik koolitus TRÜ-s mõjutanud järelkasvu — eesti kirjanduse kateedri aspirandi Aarne Vinkel'i näol.

Sm. Vinkel kirjutab Juhan Liivi pärandi ümberhindamiseks artikli („Rahva Hääl", 3. XII 48), kus selgesti paistab surnud kaanonite hukutav mõju.

Kõige tähtsamaks küsimuseks Liivi „Varju" analüüsimisel peab Vinkel tema paigutamist „ideeproosa", mitte aga „ajaloolise jutustuse" kategooriasse. Väga ebaõnnestunud terminoloogia! Kas siis ajalooline jutustus on „ideetu" proosa? Artiklist ei paista, et Vinkelil „ideeproosa" kategooriast mingit praktilist abi oleks. Vastupidi — see teeb ta kõikuvaks ja araks oma järeldustes.

Liivi luuletuste puhul võtab A. Vinkel tarvitusele uue mõõdupuu, jagades luuletused „objektiivseteks" ja „subjektiivseteks". Talle meeldib Liivi loodusiaulude objektiivne laad, valgus, terve elutundmus ja optimism („Üks suvepäev," „Hommik", „Külm", „Sügisene kodu" jt.). Ta räägib kahetsusega Liivi hilisema eluea luules valitsevast „subjektiivsest laadist", mil autor hakkab „oma elamusi sisendama loodusele ja ühiskonnale". Vinkel püüab Liivi siinjuures vabandada: „Vastavalt autori enese elutee murdumisele saab luulegi nukraid, valulisi toone". (Miks ei pidanud neid olema tolle aja tingimustes!) Vinkel ei maini konkreetseid luuletusi, kuid järeldada tuleb, et on mõeldud Liivi kibedat, kritiseerivat, süüdistavat luulet, võitlusluulet, mis kõlab nagu karjatus pimedas öös ja mis teeb Liivist midagi eesti Nekrassovi taolist, kes kajastas rahva kannatusi („Must lagi on meie toal", „Omakasu", „Kaebus", „Laulikutele", „Kes meeldida tahab", „Et elu hädа ja valu on", isamaaluule jne).

Liivi looduslaulude optimism on idüll. Vinkel hindab idülli võitluslauludest kõrgemaks — objektiivsuse tõttu. Vaat, kuhu viivad formalistlikud mõõdupuud! Tuleb välja hoopis midagi muud — nimelt et Liiv oma „subjektiivsuses" oli objektiivne, „sisendades oma tundeid ühiskonnale". Mis subjektiivsust oleks näit. Liivi epigrammis „Kuub":

„„Su kuub see passib minule,
Sa anna tema mulle!"
„Siis külm teeb otsa minule —"
„Nonoh — sa mässad jälle"."

Sääraseid, ekspluataatorite saagiahnust piitsutavaid värsse on Liivil rohkesti, kuid Vinkeli artikkel kõhkleb selle olulise osa väljatoomises tema pärandist. Siiski tuleb Vinkeli auks ütelda, et sääl, kus ta kõrvale heidab formalistlikud mõõdupuud, räägib ta Liivist kui ajajärgu vastuolude kujutajast, demokraadist ja altruistist ning jõuab tõele üsna lähedale.

Lõppkokkuvõtet tehes aga võtab A. Vinkel jälle kätte oma „igavesed" kirjandusteoreetilised mõõdupuud:

„Ta (Liiv) on lähendanud meie kodanlikku, tegelikkusest irdunud kirjandust tõsielule, ta on olnud meie kriitilise realismi pioneer... on jätnud meie kirjanduse varasalve väärtusliku pärandi."

Tahestahtmata jääb lugejale Liivist ikkagi nigel mulje selle hinnangu järele. Liiv ei kerki siin meie silme ette siiski esijoones demokraatliku võitlejana, paljastajana, protestijana, üdini ausa ja kõlbeliselt ülitundliku utopistliku kirjanikuna, vaid „kodanliku kirjanduse lähendajana tõsielule", mis on üpris väheütlev hinnang!

TRÜ-s õpivad kirjandust meie noored üle vabariigi. Ei ole ükskõik, mida neile siin õpetatakse kirjandusteooria pähe ja millist eeskuju antakse kateedri õppejõudude esinemisega trükisõnas. Tuleb otsustavalt teha lõpp formalismile, skolastikale ja kodanlikule objektivismile, mis ei vii välja kuhugi mujale kui kosmopolitismini ja ideedega kupeldamisele.

Nõukogude kirjandusteadus ja -kriitika peab peegeldama nõukogude korra üleolekut nagu muud meie teadusharudki. Tal ei tarvitse kodanluselt laenata kivinenud valemeid ega kaanoneid, millest meie kirjandus ja meie üldsuse arusaamad juba on üle kasvanud ja mida pole võimalik rakendada teaduslikult.

A. A. Ždanov oma kõnes ajakirjade „Zvezda" ja „Leningrad" kohta ütles, et on saabunud aeg seada päevakorda meie formatsiooni (sotsialistliku formatsiooni) kunsti tõstmine uuele kõrgemale tasemele: „Kui feodaalne kord ja seejärel kodanlus suutsid oma õitsengu ajajärgul luua kunsti ja kirjanduse, mis kinnitasid uue korra jõustumist ja ülistasid tema õitsengut, siis meile, uuele sotsialistlikule korrale, mis kujutab endast kõige selle kehastust, mis on parimat inimsoo tsivilisatsiooni ja kultuuri ajaloos, on seda enam jõukohane maailma kõige eesrindlikuma kirjanduse loomine, mis jätab kaugele maha vanade aegade loomingu kõige paremad eeskujud". („Looming" 10/11, 1946. a. lk. 1123)

Need on seisukohad, mille surnud kategooriate asemel peavad tegema oma lipukirjaks ka TRÜ kirjanduse kateedrid.

Võidelgem uute saavutiste eest üliõpilaste teadusliku töö arendamisel!

* *

2. aprillil algab Tartu Riikliku Ülikooli Üliõpilaste Teadusliku Ühingu II teaduslik konverents, mis on pühendatud ÜLKNÜ XI kongressile. See konverents kujuneb eelmisest tunduvalt ulatuslikumaks ja demonstreerib teadusliku uurimistöö järjekindlat süvenemist üliõpilaste hulgas nõukogude korra viljastavais tingimusis.

Kujunegu ÜTÜ algav II teaduslik konverents tähtsaks tähiseks üliõpilaste teadusliku töö intensiivistamise ja süvendamise teel!

Uusi eesmärke taotlema!

Algav ÜTÜ II, ÜLKNÜ XI kongressi tähistamise teaduslik konverents peab andma ülevaate meie tööst ja võimaldama teha sellest kokkuvõtlikke järeldusi. Teaduslik ühing on tervikuna eksisteerinud juba üle aasta; üksikud teaduslikud ringid aga isegi üle kolme aasta.

Käesoleval õppeaastal võeti ÜTÜ töö üldise suuna aluseks akad. T. D. Lõssenko ettekande „Olukorrast bioloogiateadustes" ja humanitaarteaduslikel aladel ÜK(b)P KK otsused kirjanduse ja kunsti kohta.

Vastavalt sellele kujunesid ringides ettekantavate referaatide teemad ja ettevalmistustöö II teaduslikuks konverentsiks.

Aastavahetusel otsustas ülikooli Õpetatud Nõukogu nimetada konverents ÜLKNÜ XI kongressi tähistamise teaduslikuks konverentsiks. Vastavalt sellele täiendati konverentsil esitatavat temaatikat.

Sidemete loomiseks ja tihendamiseks teiste ülikoolide Üliõpilaste Teaduslike Ühingutega otsustati paluda esindajaid ka naaberülikoolidest — TPI-st, Leningradi ja Petrozavodski ülikoolist.

Peale põhjalikku teemade kontrolli ja läbiarutamist kinnitati konverentsi temaatika lõplikult nii ÜTÜ nõukogu kui ka vastava juhendajaist koosneva komisjoni poolt.

Kokku esitatakse konverentsil meie ülikooli üliõpilaste poolt 64 ja Karjala-Soome Riikliku Ülikooli üliõpilaste poolt kaks referaati.

Ringide töö on kujunenud osakondades õige mitmeti. Kui näiteks juhendajad sm-d A. Karu, dots. A. Mitt, van. õp. A. Ennvere, prof. Orviku jt. on otseselt huvitatud ringi tööst, võtavad osa nende koosolekuist, aitavad koostada ja ette valmistada käsitlusele tulevaid teemasid, siis leidub samuti ka juhendajaid, kes jätavad ringid omapead töötama, kas üldse mitte huvitudes nende tööst või paremal juhul kiites heaks ringi juhatuse ettepanekud. Vastavalt sellele on kujunenud ka tööd intensiivsemateks just füüsika-, geoloogia-, metsakasvatuse- ja metsakaitseringis. Neis on rakendatud tööle kõik ringiliikmed gruppidena eriülesannete lahendamisele ja loovale uurimistööle, on moodustatud oskussõnade tõlkimise grupid ringile erialase sõnastiku muretsemiseks jne.

Eriti väärib esiletõstmist geoloogiaringi juhendajate õppejõudude (prof. Orviku, prof. Luha ja dots Mõls) algatus, kes igal aastal isiklikest summadest annavad ringile parimate tööde premeerimiseks kokku 1200 rbl., samuti on dots. A. Mitt oma isiklikest fondidest abistanud füüsikaringi raamatukogu muretsemisel jne. Selline kogu hingega ringide tööst osavõtmine on eeskujuks kõigile juhendajaile.

ÜTÜ nõukogu on ringide töö juhtimises senini piirdunud vaid üldsuundade andmisega osakondadele ja kontrolliga aruandluse kaudu. Lähem töö juhtimine on jäänud osakondade hooleks, kuid seda tööd on ÜTÜ nõukogu poolt otseselt seni vähe kontrollitud. Konkreetse pildi ringide tööst sai nõukogu konverentsiks esitatava temaatika läbiarutamisel. Edaspidi tuleb kontakti osakondade ja ringidega süvendada otsese koosolekutest osavõtu ja tihedama aruandluse kaudu. Leidub veel ringe ilma konkreetselt täidetava tööplaanita, suure hulga passiivsete liikmetega (loomakasvatusring, juhendaja dots. Ruus), ringe, kus puudub aktiivne juhendaja jne. Arstiteaduskonnas surid möödunud suvel välja kõik ringid sellepärast, et ringides töötavad üliõpilased, minnes vanematele kursustele, lõpetasid vastava õppeaine käsitlemise. Seega olid need teaduslikud ringid vaid õpperingid. Nende ringide reorganiseerimiseks kulus aega peagu terve semester. Täiesti välja surra ähvardas aga ka biokeemiaring, mis eelmisel aastal edukalt tegutses Arstiteaduskonnas, kuid üleviiduna Matemaatika-loodusteaduskonna juurde, venis mainitud ringi reorganiseerimine viimase ajani (kateedri juhataja sm. Lazarev).

Sisuliselt aktuaalsed teemad on käsitlemisel olnud õigusteaduseosakonnas, filosoofiaringis, vene keele ja kirjanduse ringis jm. Nii käsitleti vene keele ringi viimasel koosolekul kosmopolitismi küsimusi, pärast selle küsimuse käsitlemist ajakirjanduses jne.

Konverentsi järel tuleb ÜTÜ nõukogul, osakondadel ja ringidel alustada kohe järgneva aasta konverentsi ettevalmistamisega toetudes saadud kogemustele. Selleks tuleb kooskõlas kateedritega välja töötada kindlad ülesanded ringiliikmetele, juba suvised töö- ja uurimisülesanded, et varuda rikkalikku faktilist materjali järgnevaks õppeaastaks ja kindlustada tulevaste ettekannete kõrget kvaliteeti. Temaatika valikul tuleb lähtuda selle aktuaalsusest ja töötulemuste rakendavusest rahvamajanduses.

Tööülesanded peavad haarama kõiki ringiliikmeid, peavad olema konkreetsed, huvitavad ja teostatavad, et kindlustada tulevaste ettekannete valmimisel ja esitamisel võistlusemomenti ja ka kasu iga ülesande lahendamisest kogu meie rahvamajandusele.

Hans Sarv,
Üliõpilaste Teadusliku Ühingu nõukogu esimees.

Mitšuurinliku bioloogiateaduse küsimused ÜTÜ teaduslike ringide tähelepanu tulipunktis

1948. aasta teisel poolel alanud bioloogiateaduste olukorra küsimuse laiema arutlemisega kerkis bioloogiateaduste õige suunamise küsimus teravamalt päevakorrale ka TRÜ Üliõpilaste Teadusliku Ühingu töös. ÜTÜ nõukogu määras 1948/49. õppeaastaks bioloogiliste teadustega tegelevate ringide töösihiks põhjalikult uurida ja selgitada eesrindlikku nõukogude bioloogiat.

Põhjalikumalt ja pikemaajaliselt on uue bioloogia küsimusi käsitletud Põllumajandusteaduskonna taimekasvatusringis ja Metsandusteaduskonna metsakasvatuse ja metsakaitse ringis.

Taimekasvatusringi eelmise semestri referaatidest väärivad tähelepanu: „Mitšurini elu", „Mitšurini teoreetiline arengutee", „Mitšurini teooria edasiarendamine akadeemik Lõssenko poolt ja saavutused nõukogude põllumajanduses", „Mitšurini ja Lõssenko teooriate üldteaduslik rakendatavus ja saavutised", „Taimede puhkusperioodist uuemas nõukogude agrobioloogias". Väliaspool ringi on ette kantud Ajaloo-keeleteaduskonna II kursusele kaks referaati Mitšurini ja Lõssenko töödest. Käesoleval semestril jätkab ring tööd mitšuurinliku bioloogiateaduse vaimus. Kui eelmisel semestril tegeldi peamiselt teoreetiliste küsimustega, siis kevadsemestril on kavas teemad, mis on seotud kevadiste ja suviste katsetega looduses, nagu talinisu suvinisuks muutmine, põldohaka bioloogia uurimine looduses, kartulist pookvärdade saamine, mullaerimite seos taimeühistutega jne. II üliõpilaste teaduslikul konverentsil esitab taimekasvatusring oma talvise töö kokkuvõttena kolmikteema: „Nõukogude loov darvinism", „Looduslik valik ja liigisisesed suhted" ja „Mitšurini, Viljamsi ja Lõssenko õpetus ning selle rakendamine põllumajanduses".

Teisena töötab Põllumajandusteaduskonnas loomakasvatusring, kes aga kahjuks on loiult tegutsenud ning vähe teinud mitšuurinliku loomakasvatuse õppimise, uurimise ja populariseerimise alal. Mainida võiks referaati loomade kunstlikust viljastamisest, millega esinetakse ka teaduslikul konverentsil.

Tõsiselt on võetud ÜTÜ nõukogu suunavat otsust bioloogiateaduste temaatika alal Metsandusteaduskonnas, kus eelmise semestri töö aruandes võib leida teemasid, nagu: „Mitšurini ja Lõssenko elust ja tööst", „Mitšuurinlik pärivusõpetus", „Uus ajastu NSVL stepi ja metsastepi rajoonis". Teaduslikul konverentsil esitatakse aktuaalseid referaate, nagu näiteks teema metsaseemne küsimuse lahendamisest mitšuurinliku õpetuse alusel ning „Kaitsemetsaribade rajamise vajadus Eesti NSV tingimustes".

Matemaatika-loodusteaduskonnas töötavate botaanika- ja zooloogiaringi töö lähtealuseks on olnud samuti mitšuurinlik bioloogia, kuigi enamuses on tegeldud kitsamapiiriliste uurimistega, nagu „Nahkhiire bioloogiast ja uurimismetoodikast" jt. Üldisi küsimusi nõukogude bioloogia seisukohalt on käsitletud peamiselt õppejõudude poolt ettekantavais referaatides, nagu A. Marlandi „Nõukogude loova darvinismi teoreetilistest alustest" ja H. Kallase „Liigisisese ja liikidevahelise võitluse küsimus". Üliõpilaste ettekandeist tuleks mainida E. Parmasto „ENSV TA bioloogiateaduste sessioonist Tallinnas 20. ja 21. oktoobril 1948. a.".

Arsti- ja Loomaarstiteaduskonna ringide eelmise semestri tööaruandeist selgub, et igas ringis on sügisel läbi arutatud küsimus bioloogiateadustest ja sellega tavaliselt piirdutudki, ainult anatoomiaringis on ette kantud referaat: „Mitšurini ja Lõssenko õpetuse mõju anatoomiale".

Humanitaarteaduste alal väärib tähelepanu bioloogiateaduste küsimuse selgitamises filosoofiaring, kus on toimunud A. Uibo ettekanne „Kaks maailmavaadet bioloogias" ja teadusliku konverentsi plenaaristungil esineb Ott Oja-maa referaadiga „Kahe maailmavaate võitlus bioloogiateadustes".

Üldise puudusena tuleb mainida asjaolu, et paljudes ringides on küsimus lahendatud vaid ühe referaadiga ja sedagi enamasti õppejõudude poolt ettekantuna (zooloogia- ja botaanikaring).

Pärast meie ÜTÜ II teaduslikku konverentsi peab bioloogiaküsimuste arutlemine ÜTÜ nõukogu juhtimisel kõigis ringides jätkuma ja järjest süvenema.

Meie raporteerime

Konverents — see on meie töö saavutiste ülevaatus

ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakond suhtub üliõpilaste teaduslikku konverentsi kui raportisse oma tööst. Konverentsi ettekanded peavad kajastama osakonna ringide ja liikmete tööd; peavad andma pildi sellest, kas vastav teaduslik ring töötab pidevalt, väljakujunenud temaatika alusel; kas ringis on suudetud tööd organiseerida kollektiivselt ja kas ring on vääriline kandma teadusliku ringi nimetust.

Füüsikaringi liikme Jüri Reemanni ettekanne „Elavhõbedaauru ergutusfunktsiooni dünaamilisest määramisest", on raport elektroonika grupi (Reemann, Lubi, Sorgsepp) aastasest tööst. K. Rebase ja H. Toomeli ettekanded on vastused ringi töögruppides juba esimesel tegevusaastal üleskerkinud probleemidele. H. Ehvert („Tänapäeva füüsika arengu suundadest") on sellealaste probleemidega tegelnud juba pikemat aega, mis füüsikaringis kajastuvad kahes peetud ettekandes. E. Makkari ettekanne „Naatriumi resonantskiirguse demonstreerimisest" püüab kajastada ringi eksperimentaalse töö taseme tõusu.

Astronoomiaringist J. Einasto, kes esineb Tartu tähetorni poolt teostatud 1945. a. päikesevarjutuse analüüsiga, on nimetatud küsimusega tegelnud 1945. aastast alates (ettekanne esitati möödunudaastasel konverentsil).

Lisaks konverentsi ettekannetele korraldab füüsikaring konverentsi ajal näituse, mis annab ülevaate ringi olemusest ja tööst.

H. Toomel,
TRÜ ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakonna nõukogu esimees.

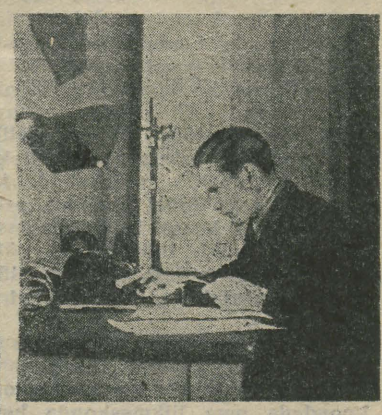

Üliõpilane J. Einasto teeb arvutustöid ettekandeks ÜTÜ II teaduslikul konverentsil.

Meie tegevus muutub intensiivsemaks

ÜTÜ bibliograafiaringis töötati hiljuti välja ringi uus tööplaan. Sel semestril otsustati pidada neli ettekandekoosolekut ja töökoosolekuid tarviduse järgi.

Ettekandekoosolekuist võeti esimesena kavva V kursuse üliõpilase Eva Loosme ettekanne teemal „N. K. Krupskaja tähtsus Nõukogude raamatukogude arengus". Sellele järgneb 20. aprillil assistent K. Noodla ettekanne teemal „Teatmeteoste kasutamisest". Sm. Noodla analüüsib loengumaterjalide läbitöötamist teatmeteoste abil. 3. mail toimub Riikliku Avaliku Raamatukogu laenutusosakonna juhataja sm. Umbleja ettekanne „Kuidas marksismi-leninismi klassikud töötasid raamatuga". Mainitud ettekanne peaks äratama huvi mitte üksi bibliograafides, vaid kõigis üliõpilastes, kes töötavad raamatuga. Maikuu lõpus esineb IV kursuse üliõpilane Virve Kaints ettekandega teemal: „Teaduste populariseerimine XIX sajandil eestikeelsetes massiväljaannetes".

K. Bredo,
Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Vastutav toimetaja F. L. Mikkelsaar

MB 01653 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 706

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Referaat ELKNÜ TRÜ organisatsiooni võitlusest noorte ideelis-poliitilise teadlikkuse taseme tõstmise eest

Minu poolt ÜTÜ II teaduslikul konverentsil ettekantav teema „ELKNÜ TRÜ organisatsiooni areng ja tegevus üliõpilaskonna poliitilisel kasvatamisel 1944—1949. a." seab endale eesmärgiks vaadelda komsomoli-organisatsiooni senist tööd Tartu Riiklikus Ülikoolis vastavalt neile ülesandeile, mida partei ja valitsus esitavad meie kõrgematele õppeasutistele ja nende komsomoli-organisatsioonidele. Ühtlasi püüab ta näidata ka meie ülikooli komsomoli-organisatsiooni ülesandeid just seoses selle terava võitlusega kodanlik-natsionalistlike igandite vastu, mis praegu on meil teravalt päevakorras ja peab olema keskseks küsimuseks komsomoli-organisatsiooni töös.

Mainitud referaat püüab näidata, kuidas arenes, organisatsiooniliselt tugevnes ja kasvas meie ülikooli komsomoli-organisatsioon; ta püüab ka näidata, missugune oli organisatsiooni osa võitluses õppeedukuse eest, ülikooli üliõpilaskonna organiseerimisel ja tema töö edasisel suunamisel; samuti püüab ta näidata, kuidas mainitud ajavahemikul arendati komsomoli-organisatsiooni poolt mitmesuguseid poliitkasvatusliku töö vorme.

Lõpuks püüab referaat läbitöötatud materjali alusel näidata neid põhiprobleeme ja ülesandeid, mis seisavad ülikooli komsomoli-organisatsiooni ees meie üliõpilaskonna ideelis-poliitilisel kasvatamisel nõukogude patriotismi vaimus.

K. Siilivask,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Meie raporteerime

Vennasvabariikide kogemuste abil leidkem teid oma töö parandamiseks

Üliõpilaste töö teaduslikes ringides on TR Ülikoolis uudne töövorm. Vanemates Nõukogude Liidu ülikoolides on sel alal juba palju ära tehtud ja sellest võime mõndagi õppida. Esitan mõningaid võrdlusandmeid. Näiteks Moskva Riikliku Ülikooli Bioloogiateaduskonnas on 16 teaduslikku ringi, kuid meil bioloogiaosakonnas kõigest kaks. Peale kateedrite juures olevate ülddistsipliinidega tegelevate teaduslike ringide (geneetika-, selgrootute zooloogia, entomoloogia-, geobotaanikaring jt.) on Moskvas veel teisi ringe, milles käsitletakse bioloogiaalaseid küsimusi (looduse dialektika ring, evolutsiooniliste probleemide ring, biofüüsikaring jt.). Üldiselt peab mainima, et väiksem ringiliikmete arv võimaldab tihedamat koostööd. Kolm seinalehte annavad pidevalt informatsiooni üliõpilaste teaduslikust tööst; esitatakse lühikokkuvõtteid, töötulemusi jne. Üliõpilaste teaduslikud tööd ilmuvad trükis erisarjana. Ringide töö raames korraldatud välistööde eest saadakse päevaraha võrdsetel alustel menetluspraktikantidega.

Meie ÜTÜ kontakt teiste ülikoolide üliõpilaste teaduslike ühingutega on senini olnud juhuslik ja enamasti vaid üksikuid ringe haarav. Siin peame tegema otsustava sammu edasi: kirjavahetusest peame jõudma kogemuste vahetamiseni. Esimeseks sammuks sellel alal oleks üliõpilaste teaduslike konverentside ettekannete teeside ja kokkuvõtete vahetamine, mis tänavu on kavas laiemas ulatuses kui mullu. Veelgi olulisem kontakti tihendamiseks on aga senisest sagedasem ekskursioonide korraldamine vennasvabariikidesse, mis võimaldab tutvuda kohapeal teiste ülikoolide üliõpilaste teadusliku tööga.

V. Masing,
ÜTÜ nõukogu liige.

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 12(18) Reedel, 8. aprillil 1949. a. II aastakäik

. . . On tarvis, et kogu nüüdisaegne noorsoo kasvatamine, haridus ja õpetamine oleks temas kommunistliku moraali kasvatamine.

V. I. Lenin.

Kommunistliku kasvatustöö süvendamisele meie ülikoolis

Prof. A. Koort,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor.

Juba jaanuarikuus tegi TRÜ Õpetatud Nõukogu otsuse korraldada kommunistliku kasvatuse konverents. Konverents otsustati pühendada ÜLKNÜ XI kongressi tähistamiseks, milline kongress on suureks sündmuseks nõukogude noorsoo eesrindlikule osale, kellel on täita ülitähtsad ülesanded kommunistliku kasvatuse alal ka kõrgemates õppeasutistes.

Konverentsi korraldamine oli tingitud paratamatust vajadusest süvendada kommunistlikku kasvatustööd meie ülikoolis, süvendada teadlikkust ja vastutustunnet selle töö vastu nii üliõpilastes kui ka õppejõududes. 8. ja 9. aprillil toimuvad plenaaristungid on vaid selle ulatusliku ürituse lõppjärguks. Konverents algas tegelikult juba enam kui kaks kuud tagasi, mil tehti teatavaks nende teoste ja teemade nimestik, mis üliõpilaste rühmades tuleb läbi töötada. Enam kui kahe kuu jooksul on läbi viidud hulgaliselt nõupidamisi ja koosolekuid kommunistliku kasvatuse eri küsimuste kohta. Meie üliõpilaskonna suured hulgad lugesid sel puhul läbi ja analüüsisid selliseid teoseid nagu A. Fadejevi „Noor Kaardivägi" ja B. Polevoi „Jutustus tõelisest inimesest". Konverentsi ettevalmistamise käigus näitasid meie üliõpilaste suured hulgad elavat huvi kommunistliku kasvatuse ülitähtsate küsimuste vastu. Nad õppisid tundma nõukogude kirjanduse, dramaturgia, kino suurteoseid, mille suurepärastes kujudes tuuakse nähtavale nõukogude ajastu sündmuste ja inimeste töö sügav ideeline sisu. Kahtlemata õpetas nende teoste analüüs meie üliõpilasi selgemini mõtlema ja sügavamini tundma, sügavamini tajuma seda uut, mis on loonud nõukogude ühiskond nii majanduse ja kultuuri kõigil aladel kui ka selle uue inimese kujundamisel, kes ehitab üles kommunistlikku ühiskonda.

Meie üliõpilasnoorsoo kommunistlik kasvatus pole mingi hooajaline kampaania, vaid igapäevase töö ülesanne. See on pidev ja äärmiselt tõsine protsess, millest võtavad osa kõik meie ülikooli kollektiivi üksikud liikmed ja organisatsioonid. Kommunistliku kasvatustöö ülesanded on niivõrd ulatuslikud ja vastutusrikkad, et neid saab teostada vaid kõigi õppejõudude ja organisatsioonide, ka üliõpilaste ja nende organisatsioonide sihiteadliku tegevuse alusel.

Meie ülikool peab ette valmistama kvalifitseeritud eriteadlasi, kes on kasvatatud Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini õpetuse alusel. UK(b)P KK ajaloolised otsused ideoloogilise töö kohta, filosoofia-alane diskussioon ja diskussioon olukorra kohta bioloogiateadustes näitavad täie selgusega neid suuri kohustusi, mis on kõrgematele õppeasutistele seatud eriteadlaste ettevalmistamisel eesrindliku teaduse alustel. Võitlus materialismi põhimõtteile rajatud eesrindliku teaduse õitsengu eest peab moodustama meie kasvatustöö lahutamatu koostisosa. Meie õppetöö kõik vormid peavad moodustama ideelis-poliitilise kasvatustööga orgaanilise terviku, mis on suunatud ühe ja ühtse ülesande teostamisele — kasvatada nõukogude eriteadlast sotsialistliku kodumaa tulist patriooti, kasvatada eriteadlast, kommunistliku ühiskonna aktiivset ehitajat, kes on võimeline ületama mistahes raskusi, kes põhjalikult aru saab bolševike partei poliitikast, sellest Nõukogude riigi elulisest alusest.

Kommunistliku kasvatuse ülesandeks on kasvatada meie noorsoos kõrgeid moraalseid omadusi, mis on omased kommunistliku ühiskonna ehitajaile.

Kommunistliku moraali kasvatamine tähendab noorsoo kasvatust nõukogude patriotismi vaimus, armastusele ja ustavusele tõelise töörahva kodumaa vastu. See tähendab kõrgete moraalsete omaduste kasvatamist, mis on nõukogude inimestes kommunistliku ühiskonna ülesehitamise käigus välja kujunenud.

Kommunistlik kasvatus tähendab järeleandmatut võitlust kapitalismi igandite vastu teaduse alal, kapitalismi igandite vastu harjumustes, tavades ja käitumises.

Kahtlemata on meie ülikooli kommunistliku kasvatuse konverentsil suur tähtsus. Ta soodustab kogu meie kollektiivi teadlikkuse süvenemist selle kasvatuse eesmärkidest. Kuid ühtlasi ta avas meie silmad suurtele ja tõsistele puudustele selle töö alal. Mitte kõik õppejõud pole aktiivselt andunud kasvatustööle, ei pööra veel küllaldaselt tähelepanu kasvatustööle. Meie üliõpilaste hulgas esineb veel ebaterveid apoliitilisuse, ideetuse ja individualismi nähtusi. Paljud üliõpilased vaatavad oma õppimisele ülikoolis kui oma eraasjale. On üliõpilasi, kes veel ei mõista Nõukogude Liidu rahvaste sõpruse sügavat ja tõelist sisu. Selliste ebatervete avalduste vastu tuleb pidada pidevat võitlust.

Nõukogude ühiskonna edasiliikumisel kommunismi poole omandab järjest suuremat tähtsust kommunistlik noorsoo kasvatus. Tartu Riiklikule Ülikoolile on siin seatud vastutusrikkad ülesanded. Ei ole kahtlust, et konverents aitab tunduvalt kaasa nende tähtsate ülesannete lahendamisele.

EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni aruandlus-valimiskoosolek

Üleeile õhtul toimus marksismi-leninismi aluste kateedri auditooriumis EK(b)P Tartu Riikliku Ülikooli algorganisatsiooni üldkoosolek. Koosoleku päevakorras oli EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni büroo aruanne tööst ajavahemikus 1948. aasta märtsist kuni 1949. aasta märtsini. Aruande esitas EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni büroo sekretär sm. P. Kalju. Nii aruandes kui ka sellele järgnenud rohkearvulistes sõnavõttudes analüüsiti asjaliku bolševistliku kriitika ja enesekriitikaga meie ülikooli parteiorganisatsiooni tegevust, märgiti tehtud edusamme ja tõsteti esile tööös ilmnenud puudused, mille likvideerimiseks koosolek oma otsusega andis konkreetseid näpunäiteid.

Samal koosolekul valiti ka EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni büroo uus koosseis. EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni büroo uude koosseisu valiti sm-d P. Kalju, A. Lombak, A. Pint, E. Raag, L. Raudsepp, E. Salumaa ja A. Vill. Büroo oma esimesel istungil valis EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni sekretäriks sm. Paavel Kalju. Sekretäri asetäitjaks valiti sm-d A. Lombak ja E. Raag.

Kõik osa võtma noorsoo kommunistliku kasvatuse konverentsi plenaaristungeist!

KONVERENTSI KAVA

Esimene plenaaristung — TRÜ aulas

8. aprillil, algus kl. 19.00.

1. Avasõna — EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni sekretär P. KALJU.
2. Noorsoo kommunistlikust kasvatusest — TRÜ rektor A. KOORT.
3. Ülikooli noorsoo käitumiskultuurist — TRÜ prorektor A. PINT.
4. Kontsert.

Teine plenaaristung — TRÜ aulas

9. aprillil, algus kl. 19.00.

1. Noorsoo moraalne ilme Nõukogude ilukirjanduses — ENSV teeneline kirjanik M. RAUD.
2. Nõukogude patriotismist — EK(b)P Keskkomitee propaganda ja agitatsiooni osakonna juhataja aset. E. JAANIMÄGI.
3. Sõnavõtud.
4. Kontsert.

Konverentsi ettevalmistamise käigus tõusis üliõpilaste poliitiline aktiivsus ja teadlikkus

Kommunistliku kasvatuse konverentsi ettevalmistustöö käigus on Metsandusteaduskonna üliõpilased arutluskoosolekuid pidanud kõigil kursustel järgmistel teemadel: „Milles seisneb meie õnn?", „Seltsimehelikkusest ja sõprusest", „Meie aja kangelase iseloomujooned ilukirjanduses", „Mehisusest ja kohustustest". Nendest teemadest kõige ebamääramasema lahtimõtestamise leidis „Meie aja kangelase iseloomujooned ilukirjanduses". Teiste osas aga anti üliõpilaste poolt terve rida häid sisukaid referaate. Esile tõsta tuleb üliõpilasi Tullust, Paivelit, Meomad, Möllerit, Poogenit, Sorit ja Rindet. Samaaegselt aga teemade käsitelu mõnede referentide poolt ei leidnud küllaldaselt süvenenud esitamist. Nii oli kasulatud kriitikata kodanliku aja kirjandusele baseeruvaid näiteid referaadi puhul „Mehisusest ja kohustustest" (Mitt), kus kohustus sai mingisuguse väikekodanliku sentimentaalse varjundi. Mõnedel kursustel piirdus ettevalmistustöö ülesande mehaanilise täitmisega, kusjuures ruttamise tõttu ei saadud läbirääkimisi arendada lõplike seisukohtadeni. Nii näiteks metsamajandusosakonna IV kursusel tuli ühel koosolekul ettekandmisele 2 teemat korraga, et ettenähtud plaani täita, mis aga kujunes sisulise plaanitäitmise asemel formaalseks plaani teostamiseks.

Arutlused näitasid ka, et osa üliõpilasi ei ole lugenud kõiki ettenähtud teoseid, ei ole külastanud teatrites nõukogude näidendite etendusi, mis muidugi arutluskoosolekuid ei aidanud mitmekesistada ega vajalikult arendada. Isegi ettekandjate juures võib märkida teoste mitteammendavat läbitöötamist (üliõpilased Mei, Joasoo, Tiivel).

Suur töö oli nendel arutluskoosolekutel kommunistlikel noortel, kes läbirääkimistel selgitasid nõukogulikku elutunnet, nõukogulikku suhtumust ellu, ühtlasi ära näidates kriitiliselt väikekodanlike ja kodanlike igandite ja eelarvamuste püsimist noorsoo teatavas osas ja nende sobimatust uues ühiskonnas. Selle ülesandega kommunistlikud noored tulid täiesti rahuldavalt toime.

Eriti välja tõsta tuleb kommunistlikku noort Vello Kaarnat, kes oskas luua sõbraliku, võitleva ja kaasakiskuva arutlusõhkonna, mis sunnib kõiki ühiselt püüdma küsimuse tänapäevase ja eesrindlikele noortele omase lahenduse suunas.

Samaaegselt nende ideoloogiliselt ettevalmistavate arutluskoosolekutega, kus terve rida teoseid oli üliõpilastel läbi töötada, toimus üliõpilaste teaduslik sessioon ja vilgas kunstiline isetegevuse ettevalmistus ülevaatuseks, mis kõik on kommunistliku kasvatustöö vormideks. Kuid kõige kuhjumisega märtsikuule osutus osale üliõpilastele kõigile üritustele kaasaelamine mõnevõrra ülejõukäivaks. Selliste arutluskoosolekute mõte ja sissetoomine on kõigiti kiiduväärne ja tuleks edaspidi süstemaatiliselt rakendada ühe kasvatustöö vormina poliitinformatsioonitundide kõrval, sest oma olemuselt nad viivad üliõpilasi kommunistliku kasvatuse küsimustele lähemale ja loovad elevust ka nendes üliõpilastes, kes on osutunud seni passiivsemateks.

Metsandusteaduskonnas võib kõigi nende ürituste läbivaatamisega jääda täiel määral rahule ja need puudused, mis esinesidki, on kõik edaspidi väldita-vad. Osavõtt arutlustest oli väga rohkearvuline — üle 90% —, suuremal osal koosolekuist tekkisid elavad läbirääkimised ja diskussioonid, mis näitab Metsandusteaduskonna üliõpilaste aktiivsuse tõusu ja kasvu.

T. Krigul

Referaat, mis andis palju uut ja kasvatavat

Noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimustele pühendatud konverentsi ettevalmistustööde teises etapis toimus Õigusteaduskonnas teaduskonna referaatkoosolek. Ettekandega teemal „Mehisusest ja kohustuste täitmisest" esines dots. A. Uibo.

Oma ettekandes dots. Uibo tõstis esile mehiseid revolutsionääri-kujusid: Lenin, Stalin, Sverdlov, Dzeržinski, Kalinin, Molotov jt. Suure Isamaasõja päevil muutus nõukogude inimeste kangelaslikkus massiliseks nähtuseks ja mehisus on muutunud nõukogude kirjandusele üheks väärtuslikumaks teemaks. Lugejate mälus püsivad alati sellised mehised võitlejad nagu Pavel Kortšagin N. A. Ostrovski teoses „Kuidas karastus teras", A. A. Fadejevi romaani „Noor Kaardivägi" sangarlikud tegelased, kommunist-ohvitser Voropajev P. Pavlenko teoses „Onn" jt. Nõukogude ühiskonnas mehisus ei ole üksi meeste omadus. Kunagi ei kustu nõukogude rahva meelest ega südamest sangarlike kodumaa tütarde — partisanide Liza Tšaikina ja Zoja Kosmodemjanskaja ning paljude teiste nimed. Heldimusega mainitakse naisüliõpilase Ludmilla Pavlitšenko nime, kes tegutses vapralt Odessa lahingutes.

Ka paljud eesti rahva pojad ja tütred on võidelnud oma rahva õnneliku tuleviku nimel, taludes mehiselt kõiki katsumusi.

Milliseid üldistavaid tunnuseid võime märkida kõigil nendel NSV Liidu ülesehitustöös ja kaitses massiliselt esile kerkinud kujudel? Sellisteks tunnusteks on julgus, kohkumatus hädaohtude ja raskuste ees, tung kõiki raskusi ületada, vastupidavus ja visadus. Partei õpetab ühtlasi meile, et ükski võit ei saabu iseenesest, vaid ennastsalgava töö ja eneseohverdamisega. Võit ei saabu alati sugugi esimese lahinguga, vaid kestva võitluse lõpptulemusena. See nõuab teadlikku distsipliini- ja kohusetunnet. Vähese väärtusega on paljas enesesugereerimine „...sa pead!". Peab omama vankumatut veendumust, et seda nõuavad ühiskondlikud ajaloolised ülesanded, tung anda oma väärtuslik panus ühise eesmärgi jaoks. Dots. A. Uibo toonitas, et mehisus ei saa olla abstraktne ja parteitu. Igasugune eneseohverdamine ja vastupidavus ei saa olla mehisus. Mehisus peab olema suunatud progressiivsetele eesmärkidele, arengu edasiviimisele, pidurdava purustamisele. Sellepärast ei saa näiteks bandiiti mingil juhul pidada mehiseks.

Mehisus ei ole individuaalne ega sünnipärane nähe, ka mitte looduse kingitus. Inimühiskonna ajalugu näitab, et mehisus on ühiskondlik nähe, mehiseid isiksusi tõstavad esile progressiivsed klassid. Selletõttu imperialismi faasis, kapitalismi roiskumise faasis, kodanlus ei sünnita mehiseid isikuid, küll aga suuremõõdulisi fašistlikke roimareid ja sõjaõhutajaid.

Mehisus ei ole sündimisega kaasa antud või puuduv. Mehisus on kasvatatav. Kommunistlik kasvatus just loobki mehiseid inimesi. Mehisus kujuneb töös, võitluses, õpinguis. Kommunistlik kasvatus annab maailmavaate, mis võimaldab loodust ja ühiskonda vaadelda nii nagu ta on — liikumises ja täienemises. Kommunistlikult kasvatatud inimene omab selget pilku ja „selgroogu". Ta ei karda torme.

Sellisteks suurteks eeskujudeks on Lenin ja Stalin.

Kommunistliku moraali sügava omandamisega tahame olla nende taolised. Omades marksistlik-leninlikku maailmavaadet ja kommunistlikku kasvatust on võimatu mitte olla mehine.

Dots. A. Uibo sisukat ettekannet kuulasid Õigusteaduskonna õppejõud ning üliõpilased suure huviga. Järgnenud sõnavõttudes esinesid dekaan E. Talvik ja üliõpilased V. Virkus, A. Tolk ja A. Blumfeldt.

E. Kirsimägi,
Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Kasvatada noorsugu kommunismi vaimus — see on meie tähtsaim ülesanne

* *

Stalinlikust humanismist ja nõukogude inimese käitumiskultuurist

A. Pint,
Tartu Riikliku Ülikooli õppeprorektor

Suur Stalin õpetab meid, et sotsialistlikus ühiskonnas on inimene, sotsialistliku ühiskonna liige, kõigist kapitalidest hinnalisim. Kommunistlikus ühiskonnas, mille poole me liigume ja mille ehitajaiks on kogu Nõukogude Liidu töötajaskond, on maksev põhimõte: „igaühelt tema võimete kohaselt, igaühele tema tarviduste kohaselt", see tähendab, et igal ühiskonna liikmel on võimalik rahuldada kõiki oma vajadusi. Vastupidiselt kapitalistlikule ühiskonnale, kus inimene on inimesele hunt, kindlustab kommunistlik kollektiiv igale oma liikmele soodsaimad tingimused oma jõudude ja võimete igakülgseks väljaarendamiseks ja kõigi vajaduste ning nõuete rahuldamiseks. Kui kapitalistlikus ühiskonnas valitseb antagonism üksiku isiku huvide ja ühiskondlike huvide vahel, siis juba sotsialistlikus ühiskonnas puuduvad vastuolud isiklike ja ühiskondlike huvide vahel ja üksikisiku huvid ühtivad ühiskondliku heaoluga. Sellest tulenevalt on ka partei, valitsuse ja terve nõukogude ühiskonna tähelepanu keskuseks hoolitsemine inimese eest, ergas ja hoolitsev suhtumine tema puudustesse ja vajadustesse. Ainult meie maal, Nõukogude Liidus, omab inimese isik aukohta: Stalinlik Konstitutsioon garanteerib kõigile NSV Liidu kodanikele õiguse tööle ja puhkusele, haridusele, kindlustusele vanaduse ja töövõimetuse korral. Kommunistlik partei ja nõukogude võim on teostanud naiste täieliku poliitilise ja majandusliku võrdõiguslikustamise meestega, on töötavate naiste miljonid kaasa tõmmanud maailma esimese sotsialistliku riigi ehitustööle. Nõukogude ühiskonna tingimustes on naistel võimalik igakülgselt arendada oma võimeid ja loovat jõudu. Üheski teises riigis ei ole noorsoole pühendatud sellist suurt tähelepanu ja hoolitsust kui seda tehakse meie maal.

Stalinliku humanismi suurte põhimõtete teostamine asetab hoopis uutmoodi küsimuse inimeste omavahelistest suhetest sotsialistlikus ühiskonnas. Nõukogude ühiskonnas on inimese suhe inimesega rajatud vastastikusele abistamisele, teineteise austamisele ja hoolitsevale suhtumisele inimese isiksusse. Sotsialistliku ühiselu aluseks on nõue respekteerida teiste inimeste õigusi ja huve, samuti ühiskondlikku korda ja elu. Kodanlikus ühiskonnas on viisakus ja väline käitumise vorm vaid kalkuse, lugupidamatuse ja isegi põlgava suhtumise varjamiseks endast seltskondlikult alamalseisva inimese suhtes. Sotsialistlikus ühiskonnas seevastu on viisakus ja kultuurne käitumine peenetundelise ja hoolitseva suhtumise tunnuseks. Sellepärast on kommunistliku kasvatuse üheks tähtsamaks ülesandeks kasvatada noorsugu inimese isikust lugupidamise, teiste eest hoolitsemise ja peenetundelisuse vaimus. Siit tuleneb kõrge ideelis-poliitilise teadlikkuse, avara ühiskondliku vaate ja üleva, tõeliselt sotsialistliku kultuuri nõue, mida oleme kohustatud esitama igale noorele nõukogude inimesele, seda enam üliõpilasnoorsoole.

Nõukogude inimesed peavad olema haritud, kõrgelt ideelised, suurte kultuuriliste ja kõlbeliste nõuete ja maitsega. Nõukogude kõrgem kool on kutsutud kasvatama noorsugu vastupidavaks, reipaks, kartmatuks takistuste ees, võimeliseks neid võitma. Kõiki neid omadusi on vaja meie noorsoos arendada, sest nõukogude noorpõlve ees seisab ülesanne kindlustada sotsialistliku nõukogude korra jõudu ja võimsust, täiel määral kasutada nõukogude ühiskonna jõude uueks, ennenähtamatuks materiaalse heaolu tõusuks ja kultuuri õitsenguks.

See isiksuse kõrge ideelis-poliitiline suund ja tõeline sotsialistlik humanism peab väljenduma nõukogude nooruses ja eriti nõukogude üliõpilaskonnas.

Siit järgneb meie üliõpilaskonnale vajadus omandada selliseid ühiskondliku käitumise vorme, mis vastaksid tegelikkuses sotsialistliku humanismi printsiipidele. See seab meile ülesandeks varustada üliõpilasnoorsugu kultuurilise käitumise viiside ja harjumustega.

Tartu Riikliku Ülikooli Õpetatud Nõukogu poolt on kinnitatud üliõpilaste käitumise reeglid. Need reeglid on kasvatustöö programmiks dekanaatidele, kateedritele ja üliõpilasorganisatsioonidele. Neis on öeldud, et üliõpilaste käitumise aluseks tuleb võtta range ja teadlik distsipliinipidamine, viisakas suhtumine õppejõududesse, seltsimeestesse ja vanematesse kaaskodanikesse, kultuursete harjumuste sisendamine, hoidlik suhtumine ühiskonna omandisse, samuti otsustav võitlus huligaansusega ja ebaühiskondlike tegudega üliõpilaste hulgas. Kindlustada nende nõuete range täitmine — see on meie esimene kasvatuslik ülesanne.

Nende ülesannete lahendamisele on aegaviitmatult asutud meie dekanaatide ja ühiskondlike organisatsioonide poolt ning saavutatud ka juba teatud tulemusi. Ent meie üliõpilaste käitumiskultuur jätab veel paljugi soovida. Mitmes teaduskonnas ei ole veel kadunud hilinemised loenguile ja põhjuseta puudumised; ikka leidub veel üliõpilasi, kes hoiduvad ühiskondlikest ülesannetest, või neid, kes kergemeelselt suhtuvad oma õppeülesannetesse. Meil on veel kahjuks ka üliõpilasi, kes on arvamisel, et viisakus on tühine asi või isegi kodanlike kommete järeleaimamine jne.

Tõeline nõukogulik käitumiskultuur nõuab halastamatut võitlust selliste vaadete ja tegudega, nõuab leppimatut ühiskondliku arvamuse fikseerimist ebakultuursuse ja ebamoraalsuse vastu üliõpilaskonnas.

Täna avatav üliõpilaste kommunistliku kasvatuse konverents peab esile tooma kõik puudused üliõpilaste käitumise alal kui ka meie kasvatustöös üldse. Konverents peab ära märkima teed ja vahendid nende puuduste vältimiseks ja koondama kõik jõud võitlusele kasvatustöö kiire tõusu eest meie ülikoolis.

Omandasime rohkesti väärtuslikke kogemusi

Kommunistliku kasvatuse konverentsi ettevalmistamiseks Loomaarstiteaduskonnas peeti üldse 10 arutluskoosolekut, milledest osavõtjate protsent oli ligi sada. Üldiselt kõik koosolekud olid huvitavad ja sõnavõturohked. Eriti tervitatavaks tuleb pidada Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilaste osavõttu neist koosolekuist, kuna nende hästi läbimõeldud sõnavõtud ja ettekanded tõstsid palju koosolekute väärtust ja sisukust. Eriti tihe kontakt tekkis Loomaarstiteaduskonnas V kursuse ja Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilase Kaja Kleisi vahel.

Üldiselt peab arutluskoosolekutel ettekantud referaate ja sõnavõtte pidama hästi õnnestunuks. Enamikus avaldus kindlat sihiteadlikkust ega ekseldud üldsõnalistesse ilukõnedesse. Need arutluskoosolekud aitasid Loomaarstiteaduskonna üliõpilaste kasvatustööd parandada. Läbitöötatud teosed andsid üliõpilastele eeskujusid töös ja võitluses.

Loomaarstiteaduskonna üldkoosolekul esines sm. Feldbach ettekandega „Noore kuju nõukogude kirjanduses". Sm. Feldbachi ettekanne oli väga ülevaatlik ja sisukas.

Kokkuvõttes võib Loomaarstiteaduskond vastu minna kommunistliku kasvatuse konverentsile täie rahuldustundega, sest pingsa õppetöö kõrval täideti kõik endale võetud kohustused ja saavutati selgus paljudes ideelis-poliitilistes küsimustes.

J. Kikas,
Loomaarstiteaduskonna kirurgia ja sünnitusabi kateedri assistent.

Mõtteavaldusi kommunistliku kasvatuse konverentsi puhul

Kasvatagem endas nõukogude patrioodi kõrgeid omadusi!

Nõukogude ühiskond pole mõeldav ilma nõukogude patriotismita. Eriti tähtsa osa moodustas nõukogude patriotism Suures Isamaasõjas, kus monumentaalselt avaldus nõukogude tõelise patrioodi kuju. Kuid mitte väiksemat osa ei etenda nõukogude patriotism praeguses gigantses kommunismi ülesehitustöös.

Milline siis peab olema nõukogude patrioot? Nõukogude patrioot peab kõhklemata järgnema kodumaa igale kutsele; peab osutama piiritut truudust ja ustavust ning armastust oma kodumaa vastu. Nõukogude patrioot ei tunne ainult uhkust oma kodumaa saavutiste üle, vaid ta aitab kogu oma jõuga kaasa, et veelgi suurendada neid saavutisi.

Pole sellist tööala, kus ei saaks avalduda nõukogude patriotism. Meil on nõukogude patrioote nii tööstuses, külas kui ka teaduses. Tuletagem meelde Mitšurinit, Lõssenkot, Pavlovit ja teisi väljapaistvaid teadlasi, kes on nõukogude tõelise patrioodi musterkujudeks. Nõukogude patrioot teaduses ei uuri ainult enese, vaid kogu nõukogude ühiskonna jaoks. Nõukogude patrioot teaduses ei tööta kunagi mingi pisiprobleemiga, mis ei oma tähtsust kogu rahva elule; ta ei eraldu rahvast, kuid lähenedes rahvale ammutab temast omale jõudu.

Nõukogude patriotismi jõud on kõikevõitev, sest see on vaba rahva jõud.

Kasvatada endas nõukogude patrioodi kõrgeid omadusi — see on meie suurim ülesanne.

K. Rebane,
Matemaatika-loodusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Nõukogude inimese õnn seisneb loovas töös ühiskonna hüvanguks

Nõukogude pedagoogile on antud suur ja tähtis ülesanne — kasvatada elurõõmsat noorsugu, noorsugu, kellele kuulub tulevik. Hea pedagoog peab olema mitte ainult hea õpetaja, vaid ka hea kasvataja, sest suurt osa noorte kasvatuses omab kool oma õpetajatega. Et olla hea nõukogude õpetaja, peab pidevalt täiendama oma erialaseid teadmisi ja pedagoogilist meisterlikkust, peab olema veendunud bolševik.

Olles tuttav nõukogude pedagoogika põhiprintsiipidega, ma olen alati suunanud ennast kooskõlas nende printsiipidega, püüdnud neid õigesti lahendada ja ellu rakendada. Huvi õpetajakutse vastu tekkis mul juba keskkooli eelviimases klassis, kus meie klassijuhatajaks oli üks aus, kõigiti tugev, tark, energiline mees. Selle klassijuhataja kuju tähendab mulle veel praegugi palju.

Pärast keskkooli lõpetamist olingi juba tervelt kaks õppeaastat algkooliõpetajaks, omamata tõelisi pedagoogilisi teadmisi. Töötasin rohkem intuitiivselt, mis aga sageli oli väga raske. Seal ma tundsin, et selleks, et olla päris õpetaja, on vaja veel palju õppida.

Mulle võimaldati õppimine TR Ülikoolis, mille Ajaloo-keeleteaduskonna kavatsen käesoleval kevadel lõpetada. Mu eesmärk on juba lähedal. Mu siiras soov läheb täide — ma saan pedagoogiks! Mind määrati juba töökohale — pedagoogilisele tööle!

On kindel, et nii täitub iga nõukogude noore siiras soov töötada nõukogude ühiskonna hüvanguks.

H. Tiido,
Ajaloo-keeleteadukonna V kursuse üliõpilane.

Seltsimehelik kriitika suunab meie tööd

Meil kõigil on puudusi, kõik oleme teinud ja teeme vigu. Meie siht on ennast täiendada ja teha järjest vähem vigu. Tõhus abinõu selle sihi saavutamiseks on seltsimehelik kriitika, kus juhitakse tähelepanu vigadele. Tõeline nõukogude inimene on tänulik seltsimeheliku kriitika eest ja õpib selle abil vigu parandama.

Meie ülikoolis aga esineb veel sageli väärat suhtumist kriitikasse. Näiteks võib tuua Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilase Tihhonovi, kelle õppeedukust takistava põhjusena viidati seltsimeheliku kriitikaga usulistele iganditele. Sm. Tihhonov aga solvus: kuidas üldse tohtivat tema isiklikke asju esitada avalikkusele „naeruks", mis teistel sellega asja olevat jne.

Sm. Tihhonov peaks meeles pidama, et iga nõukogude üliõpilase kohus on võidelda mitte üksnes enda, vaid ka oma kaasüliõpilaste õppeedukuse tõstmise eest. Ja mitte üksnes õppeedukuse, vaid ka kaasüliõpilaste moraalse taseme tõstmise eest. Solvumise asemel peaks sm. Tihhonov oma kaasüliõpilasile tänulik olema vigade kättenäitamise eest ja ka püüdma omi vigu parandada.

Sm. Tihhonovi kogemusest peaksid kõik üliõpilased õppima, et niiviisi ei tohi suhtuda seltsimehelikku kriitikasse. Kriitika pole meile vaenulik vaid ta on meie parim sõber, suundade ja juhiste andja.

T. Toomus,
Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Kehakultuur ja sport on noorsoo kommunistliku kasvatuse lahutamatuks koostisosaks

Nõukogude Liidus pole kehakultuur ja sport mitte ainult noorsoo kehalise tervistamise ja karastamise vahendiks, vaid omab ka suuri ülesandeid noorte kommunistlikus kasvatuses.

Kehakultuuri ja spordi abil saab eriti edukalt arendada selliseid nõukogude inimese põhilisi omadusi nagu seltsimehelikkus, kollektiivsus, distsipliinitunne, sihiteadlikkus, mahasurumatu võidutahe ja valmisolek igasuguste raskuste ületamiseks. Need iseloomuomadused on nõukogude sportlaste juures ilmnenud kõigil võistlusväljakuil, nii kodumaal kui ka raja taga. Nende omaduste arendamine on kehakultuurlase esimeseks ülesandeks, ilma milleta pole mõeldav edu saavutamine. Kõik spordialad, eriti aga meeskonnamängud, arendavad suurepäraselt kollektiivsustunnet. Siin tehakse varsti ka suurimale individualistile selgeks, et oma soovid ja isiklik silmapaistmise tahe tuleb allutada meeskonna huvidele ja eesmärkidele. Distsipliinitunnet arendavad suurel määral spordialade võistlusmäärused, millest kinnipidamine on erandita kõigile kohustuslik, samuti nõuab suurt enesedistsipliini regulaarne treening, mis on seotud range režiimiga ja hoidumisega kõigist kahjulikest mõjudest. Distsipliin avaldub ka iga jalgpalli-, käsipalli- või hokimeeskonna koordineeritud tegevuses. Suurt tähtsust omab kehakultuur ja sport tahtejõu kasvatajana. Peab ju sportlane tihtigi ennast sundima pingutustele treeningus ja võistlustel vaatamata väsimusele. Mitmel spordialal, eriti aga pikamaajooksudes ja suusatamises on tahtejõud üheks otsustavamaks teguriks treeningus ja võistlustel.

Kodanliku korra tingimustes püütakse spordi kaudu noorsoo tähelepanu kõrvale tõmmata ühiskondlikest ja poliitilistest küsimustest. Loosungiga „sport spordi pärast" peidetakse noorsoo eest tegelikke spordiga taotletavaid sihte. Meil NSV Liidus on aga kehakultuur ja sport lahutamatult seotud sotsialistliku ülesehitustööga ja kommunistliku kasvatusega, see on üheks peamiseks põhjuseks, miks nõukogude valitsus ja bolševike partei pühendab nii suurt tähelepanu sellele küsimusele.

Eriti suurt tähtsust omab kehaline kasvatus kõrgemates õppeasutistes, kuhu on koondunud meie eesrindlik noorus parimas elueas. Siin, kus tuleb rakendada kõiki kasvatusvahendeid, ei saa alahinnata kehalise kasvatuse kui kommunistliku kasvatusvahendi suurt tähtsust. Seetõttu ongi kõrgemate õppeasutiste õppeplaanides omistatud kehalisele kasvatusele järjest suuremat tähtsust.

Tartu Riiklikul Ülikoolil on kehakultuuri ja spordi alal häid saavutusi nii vabariiklikus kui ka üleliidulises ulatuses, kuid kahtlemata ei vasta need saavutised kaugeltki meie võimalustele. Suur osa üliõpilaskonnast on seni veel haaramata pidevasse kehakultuuritöösse. Tihti näeme veel halvustavat suhtumist üliõpilaste ja ka õppejõudude poolt, kes peavad kehakultuuri ja spordiga tegelemist endale ebaväärilseks tegevuseks. Sageli jäetakse meie sportlaste hulgas tagaplaanile kasvatuslikud küsimused. Nende kodanlikust ajast pärinevate seisukohtade vastu tuleb otsustavalt võidelda. Kehakultuur ja sport peavad Tartu Riiklikus Ülikoolis omama väärilist kohta teiste kommunistliku kasvatuse vahendite hulgas.

F. Kudu,
Kehakultuuriteaduskonna dekaan.

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu II, ÜLKNÜ XI kongressile pühendatud teaduslik konverents

ÜTÜ II teadusliku konverentsi plenaaristungilt

ÜLKNÜ Keskkomitee nimel tervitas konverentsi sm. Arhipov

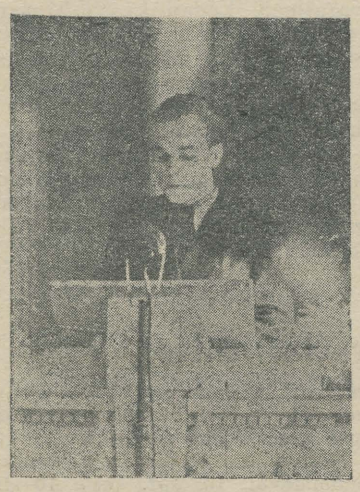

Karjala-Soome Riikliku Ülikooli tervitused andis edasi sm. Karhu

Noorte talentide võimete demonstratsioon

Laupäeval, 2. aprillil algas TRÜ Üliõpilaste Teadusliku Ühingu ÜLKNÜ XI kongressi tähistamise II üliõpilaste teaduslik konverents plenaaristungiga ülikooli aulas. Plenaaristungi avas ÜTÜ nõukogu esimees Hans S a r v, kes tegi kokkuvõtteid ÜTÜ aastasest tööst, märkides tehtud edusamme ning paljastades puudusi senises töös.

Sm. S a r v avas ÜTÜ II, ÜLKNÜ XI kongressi tähistamise konverentsi järgmiste sõnadega: „Teadus nõuab palju tööd, visadust ja kannatlikkust. Teaduslikule tööle peab ka meie ühing kaasa tõmbama ja harjutama üha enam ja enam üliõpilasi. Olgu meiegi noortele teadlastele kõrgeks eeskujuks meie geniaalsed juhid ning teadlased — Lenin ja Stalin."

Konverentsile tõi tervitusi TRÜ rektor prof. A. K o o r t, kes märkis tunnustavalt Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus tehtud tööd. Edasi andsid üle tervitusi ÜLKNÜ Keskkomitee esindaja sm. A r h i p o v, TRÜ Õpetatud Nõukogu esindaja sm. H. M o o s b e r g. Karjala-Soome Riikliku Ülikooli esindaja sm. Eino K a r h u, TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu esimees sm. B l u m f e l d t jt.

Ettekandega „ELKNÜ TRÜ organisatsiooni areng ja tegevus üliõpilaskonna ideelis-poliitilisel kasvatamisel 1944.—1949. a." esines Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane Karl S i i l i v a s k. Ettekanne haaras ülevaatlikult ELKNÜ TRÜ organisatsiooni arengu etappe selle loomisest kuni tänapäevani, näidates ära, kuivõrd on kasvanud organisatsioon nii arvuliselt kui ka funktsioonidelt, mis tal on tulnud täita. Ettekandes käsitleti võitlust õppeedukuse tõstmise eest Tartu Riiklikus Ülikoolis. Algul piirduti vaid kommunistlike noortega, hiljem laienes võitlus õppeedukuse tõstmise eest kogu üliõpilaskonnale. Ettekande keskseks probleemiks oli ideelis-poliitilise kasvatustöö läbiviimine TR Ülikoolis.

ÜTÜ nõukogu esimees sm. H. Sarv avab teadusliku konverentsi

Plenaaristungi kontsertosas esinesid Akadeemiline Naiskoor ja Akadeemiline Meeskoor helilooja Richard Ritsingu juhatusel.

Pühapäeval, 3. aprillil algasid sektsioonide istungid, mis kestavad 9. aprillini. Pühapäeval, 10. aprillil kell 16 toimub aulas TRÜ ÜTÜ II, ÜLKNÜ XI kongressi tähistamise teadusliku konverentsi pidulik lõpetamine koos esinenute premeerimisega. Ühtlasi on kavas kaks ettekannet. Ott O j a m a a esitab referaadi „Kahe maailmavaate võitlus bioloogiateadustes", tehes selles küsimuses filosoofilisi üldistusi, kuna Vera V o o g l a tähistab eelseisvat A. S. Puškini 150-ndat sünniaastapäeva ettekandega „Puškin patrioodina". TRÜ teadusala prorektor dots Karl T a e v kõneleb plenaaristungil TRÜ üliõpilaste teadusliku uurimistöö üldsuundadest. Konverents lõpeb ÜTÜ nõukogu esimehe H. S a r v e lõppsõnaga.

Praktika abiga

TRÜ Metsandusteaduskonna juures töötab juba kolmandat aastat ÜTÜ metsakasvatuse ja metsakaitse ring. Peale teoreetiliste küsimuste arutlemise osutab ring suurt tähelepanu ka praktiliste ülesannete teaduslikule lahendamisele.

Igal suvel töötavad Metsandusteaduskonna üliõpilased ENSV metskondades, kus paralleelselt õppepraktikumiga teostatakse ka iseseisvat uurimistööd. Kogutud välisandmete ja vastava kirjanduse põhjal koostatakse ettekandeid ringi koosolekuteks ja konverentsideks. Otseselt selgitavad ringi liikmed Tartu koolides metsamajanduslikke töid ja abistavad šeflusalust Tartu Metsamajandit.

A. Katus

Põllumajandusteaduse sektsiooni istungil

Pühapäeval toimus ÜTÜ ÜLKNÜ XI kongressi tähistamiseks peetud II üliõpilaste teadusliku konverentsi põllumajandusteaduse sektsiooni avaistung.

Istungil esitas Põllumajandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane Kurm referaadi teemal „Kunstlik seemendamine ja selle tähtsus tõuaretuses".

Oma referaadis andis sm. Kurm ülevaate kunstliku seemendamise meetoditest ja selle rakendamise tähtsusest põllumajanduslike loomade aretamisel. Referent mainis, et kunstliku seemendamise peatähtsus seisab selles, et tema abil on võimalik saada parimatelt isassuguloomadelt suurimat järglaste hulka ja seega lühikese aja jooksul suurendada kõrge produktiivsusega karja. Kui tsaarivalitsuse ajal omistati kunstlikule seemendamisele vähe tähelepanu, siis nõukogude ajal on kunstlik seemendamine nii tehniliselt kui ka metoodiliselt praeguse aja kõrgtasemeni jõudnud. Et kunstlik seemendus on Eesti NSV-s uudne, tuleb lähemas tulevikus organiseerida massilist selgitustööd aretajate keskel kunstliku seemendamise laialdaseks kasutamiselevõtmiseks, sest see on radikaalsem viis tõuaretamises põllumajanduslike loomade kvaliteedi tõstmisel.

Et nimetatud teema käsitlemine on meie üliõpilastele võrdlemisi uudne, tunti ettekande vastu suurt huvi ja kerkis esile rida küsimusi, mis üheskoos lahendati.

O. Prillinn,
Põllumajandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Referaat mitšuurinliku bioloogia küsimustest

Minu poolt ÜTÜ II teaduslikul konverentsil ettekantud referaadis „Metsaseemne küsimuse lahendamine mitšuurinliku õpetuse alusel" käsitlesin neid meetodeid ja põhiprintsiipe, mis võiksid olla aluseks metsaseemne küsimuse lahendamisel koos metsapuude aretusvõimalustega. Esmalt andsin ülevaate senisest tööst ja eriti kodanliku Eesti aegsetest väärsammudest. Varem tehtud vigade esiletoomine andis võimaluse mitšuurinliku õpetuse rakendamisel leida õigeid suundi antud küsimuse lahendamiseks. Katsed, mis NSV Liidus seni on tehtud, näitavad, et on võimalik antud küsimust palju sügavamalt ja tagajärjekamalt lahendada.

L. Kuslapuu,
Metsandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Pingsa uurimistöö vili

Neil päevil toimunud bioloogia-geograafia sektsiooni istungil peeti kaks ettekannet: „Lääne-Euroopa formalistlik-idealistlike kontseptsioonide kajastusi imetajate süstemaatika uurimisel kodanlikus Eestis" (bioloogiaosakonna III kursuse üliõpilane Kalju Paaver) ja „Uusi andmeid noorema kiviaja inimesest Eesti NSV alalt" (bioloogiaosakonna V kursuse üliõpilane Karin Mark).

K. Paaveri poolt käsitletud teema väärib esiletõstmist oma aktuaalsuse poolest. Nagu ettekandja märkis, on meie zooloogide-uurijate ülesandeks ENSV fauna plaanipärane tundmaõppimine mitšuurinliku bioloogia lähtekohtadelt, fauna ajaloolise kujunemise selgitamine ja võimaluste leidmine looduslike ressursside parimaks kasutamiseks.

Mõlemale ettekandele on ühiseks jooneks teoreetiliste küsimuste käsitlus isiklike vaatlus- ja töötulemuste põhjal, mis on meie osakonna ringides tavaks saanud. Selline tegelikule uurimispraktikale rajanev töömeetod rikastab vastava ala teadmisi ja on võrratult hinnatavam, ainult kirjanduse põhjal tehtud referaatidest, mida praktiseeritakse mõneski ringis (taimekasvatusring).

H. Ling,
bioloogiaosakonna II kursuse üliõpilane.

Kuhu jäid õppejõud?

Pühapäeval algas oma tööd teiste kõrval ka keele ja kirjanduse sektsioon. Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane Kaja K l e i s esitas ettekande „ÜK(b)P KK 1946. a. kirjandusideoloogiliste otsuste mõju Nõukogude Eesti luules". Ettekanne käsitles nende ajalooliste otsuste suurt mõju üldse nõukogude kirjandusele ja hiljem kitsamalt eesti luulele, näidates ära, missuguse pöörde tegi nende mõjul vahepeal pessimismi kaldunud Debora Vaarandi, kuidas paranes Mart Raua, Felix Kotta jt. luule pale. Ettekandele järgnesid sõnavõtud. Ometi ilmnes võõrastav tõik — kirjanduse kateedrite õppejõududest polnud kohal mitte ühtki inimest. Puudus isegi ettekande juhendaja dots. J. Käosaar, kõnelemata dots K. Taevist, dots. V. Alttoast, dots. V. Adamsist, dots. J. Feldbachist jt., kes omapoolsete sõnavõttudega oleksid ettekannet võinud paljuski täiendada.

E. Vääri,
Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Kõrgemale tasemele võitlus formalismi ja kosmopolitismiga vene kirjanduse kateedris

ÜK(b)P Keskkomitee ajaloolised otsused ideoloogilistes küsimustes tõstsid kõigi ideoloogiliste rinde töötajate ette ülesande võidelda selle eest, et nõukogude teadus, kunst ja kirjandus teeniksid sotsialistliku ühiskonna ees seisvat ülesannet — edasi viia nõukogude ühiskonda, ehitada kommunismi, kasvatada nõukogude inimesi — kommunismi ehitajaid. Nendest ülesannetest lähtudes toimub tänapäeval võitlus meie nõukogulikule kultuurile vaenulike ideede kandjate — antipatriootlike kosmopoliitide ja formalistide vastu teatri-, kirjanduse-, muusika- ja kunstikriitikas, teaduse ja filosoofia rindel. Nende ülesannete valguses tuleb vaadelda ka Tartu Riiklikus Ülikoolis toimuvat ideoloogilist tööd. TR Ülikooli kui kõrgema õppeasutise ees seisvad ülesanded nõuavad igalt õppejõult, teadusala töötajalt pidevat tööd enese poliitilise kasvatamise alal, arusaamist ülesande suurusest ja täit vastutustunnet tehtava töö suhtes.

Rida õigustatud etteheiteid tehti ülikooli kirjanduse kateedritele 18. märtsil s. a. Tartu kirjanduse- ja kunstitegelaste koosolekul. Samas püstitati nõudmine, et vastavates kateedrites läbi arutataks puudused ideoloogilise töö alal ning tarvitusele võetaks abinõud nende likvideerimiseks. Puudusi ilmneb aga mitmesuguseid ja eelkõige õppetöös.

Paljude kirjanduse kateedrites õpetatavate ainete jaoks puuduvad Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt kinnitatud õppeprogrammid ja need tuleb koostada kohapeal (eesti kirjanduse põhi- ja erikursuste, lääne-euroopa kirjanduse, vene kirjanduse, NSV Liidu rahvaste kirjanduse, kirjanduse metoodika jne. programmid). Need programmid aga ei seisa sageli ülesannete kõrgusel.

Tundub loomulikuna, et kateedrites eelkõige õppeprogrammid revideerimisele võetakse, sealt puudused kõrvaldatakse ning bolševistliku enesekriitika alusel kateedri liikmete töös esinenud vigu analüüsitakse, et neid kõrvaldada edaspidises töös. Seda aga pahatihti ei toimu. Tehakse vaid üldist kriitikat.

Vene kirjanduse, vene keele ja vene filoloogia kateedrite ühisel koosolekul märtsikuu lõpul arutati kateedrite tööd kosmopolitismi ja formalismi vastu võitluse valguses. Ettekandega esines vene kirjanduse kateedri juhataja sm. V. Adams. Ettekanne oli tüüpiline näide sellest, kuidas ei pea neid küsimusi käsitlema. Toodi esile puudusi 1940. aastal ilmunud Tseitlini venekeelses kirjanduse õpikus, 1946. aastal ilmunud V. Alttoa ja Fr. Tuglase kirjutatud raamatutes (see kõik on väga tähtis ja vajalik!), ent poole sõnagagi ei puudutatud küsimust, kuidas toimub töö kirjanduse õpetuse alal vene kirjanduse kateedris, ei analüüsitud kateedris töötavate õppejõudude tööd ja selles esinevaid vigu. Et siin viga esineb, sellest kõneleb ilmekalt kas või sellinegi näide, et vene uuema kirjandusloo programmis XIX sajandi I poole kirjanike Karamzini ja Žukovski loomingut vaadeldakse lääne kirjandusvoolude ja kirjandusliku meetodi kajastusena Venes jne. Selliseid vigu võib esineda seetõttu, et kirjanduse kateeder hoopiski ei tegele koosolekuil kirjandusega seoses olevate küsimustega: piirdutakse sellega, et semestri algul kinnitatakse kateedri õppejõudude ajajaotusplaanid. Mitte kordagi käesoleva õppeaasta sügissemestri vältel ei arutatud kirjanduse õpetamisega seoses olevaid küsimusi (programmid, õppetöö käik jne.). Alles nüüd, see tähendab 7 kuud pärast õppeaasta algust, oli esimest korda kateedrite koosolekul päevakorras kirjandust käsitlevaid küsimusi!

Vaieldamatu on tõik, et tõsist kasvatustööd vajavad kõik kirjanduse õpetamisega tegelevad õppejõud (ja mitte ainult vene kirjanduse kateedri koosseisus). Mõni aeg varem anti vastulöök vene keele kateedri üksikutele õppejõududele (van.-õp. Prussakova, õp. Ramul jt.), kes kodutute esteetide ja formalistide seisukohalt kirjandusele lähenedes ning nõukogude kirjandust alavääristada püüdes, varjatud kujul püüdsid levitada antipatriootlikke mõtteid, nagu lõpeks vene kirjandus XIX sajandi klassikutega! Seoses antipatriootlike kosmopoliitide ja formalistide paljastamisega ootasid kateedrite liikmed selliste eksimuste paljastamist enesekriitika korras eeskätt van.-õp. Prussakovalt. Ent arusaamatuks jääb, miks ta on seni vaikinud. Kas peab vaikimisest järeldama, et ta ikka püsib oma antipatriootlikel seisukohtadel nõukogude kirjanduse suhtes? Millistelt seisukohtadelt toimub siis nõukogude kirjanike teoste käsitelu vene keele tundides? Või olles teinud antipatriootlikku „kriitikat" nõukogude kirjanduse kohta, ei julgeta siira enesekriitika korras oma väärseisukohti paljastada?

Kriitika ja enesekriitika peab seisma kõrgel ideelis-poliitilisel tasemel. Kuidagi ei saa leppida näiteks sellise „enesekriitikaga", mida vene kirjanduse ja keele kateedri koosolekul tehti vene kirjanduse kateedri juhataja V. Adamsi poolt, kes toonitas, et ta kodanluseaegne looming on dekadentlik, halb, ent ta ise oli selliste vene dekadentide nagu Igor Severjanini jt. mõju all, seega „vene orientatsiooni" pooldaja, kel pole midagi ühist kosmopoliitidega. Tekib küsimus: mille poolest kodumaa ja rahva reeturi, valge emigrandi I. Severjanini seisukohad erinesid tänapäeva kosmopoliitide omadest? „Vene orientatsioon à la Igor Severjanin", mida V. Adams progressiivse hoiakuna püüab esile tõsta, vajab paljastamist ja kõige valjumat hukkamõistmist kui hoiak, millel pole midagi ühist eesti töörahva internatsionaalseist taotlusist lähtuva sõprussidemete loomisega Nõukogude Liidu rahvastega, eeskätt suure vene rahvaga.

Võitlus kosmopolitismi vastu kirjanduses, kunstis ja teaduses on võitlus kõrgeväärtusliku nõukoguliku kasvatuse eest. See pole mitte hoogtöö, vaid järjekindel, pidev kasvatustöö, millest ei saa kõrvale jääda ükski ideoloogilisel rindel töötav nõukogude inimene. Seda tööd tuleb senisest kõrgemal tasemel jätkata ka vene kirjanduse ja keele kateedrites.

Järgides luuletustevõistlusel premeeritud seltsimeeste eeskuju arendagem energiliselt ideeliselt kõrgetasemelist kunstilist omaloomingut!

* * *

Hiljuti kuulutati välja ülikooli kirjandusringi poolt korraldatud luuletustevõistluse tulemused. Žürii, läbi vaadanud kõik võistlusele esitatud tööd, otsustas I auhinna määrata Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilasele Valeeria Villandile luuletuse „Ühele emale" eest. Teine auhind määrati Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilasele Arnold Tolkile luuletuse „Võitlus Kinkküla voorte pärast" eest. Kolmandaid auhindu anti kaks: Ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilasele Oskar Kruusile luuletuse „Tunnetus" eest ja sama teaduskonna II kursuse üliõpilasele Ain Kaalepile luuletuse eest „Minu sõbrast Gustav-Adolfist ja minust". Peale selle määrati veel ergutuspreemia V. Villandile luuletuse „Päikeseringis" eest.

Allpool avaldame osa võistlusel premeeritud luuletustest.

I auhind

Ühele emale

Mured murdsid kummargile
ema kalli, tööka, hää,
sätendasid hõbelilled
liiga vara tema pääs.

Sest ta kehvas popsikohas,
sääl, kus ader kraapis paat,
sääl, kus malts ja luste vohas,
eal ei võrsund piisav saak.

Alles siis lõi silmi sära
rõõmsamalt kui kunagi,
kui kord miitingute käras
pöördelipud punasid.

Siis kui tehti vallamajast
rahva täitevkomitee,
toodi palke uueks majaks
talle külameeste reel.

Mure tuli teises juulis,
võõrad võtsid maja, maa,
aga temal neiski tuulis
sitkust ei jäänd vajaka.

Teda ei löönd sõja raskus,
saksa koonduslaagri õud,
võiduvägedele vastu
ruttas jälle uuel jõul.

Päeval ent, mil rahu loodi,
paistis küll, et murdub ta,
sest siis mehest teade toodi:
„langes kangelasena ..."

Nüüd ta selg on rohkem kumer,
hõbedasem on ta juus,
ent on ületanud mure
tema vaimu visadus.

Talle jäi ta lastepere:
tütred, poeg ja minia.
Rõõmsalt hüüab talle „tere!"
iga möödamineja.

Ta on üle küla parem,
kuulus kogu valla ees,
sest ta olles lülivanem
rohkem teeb kui mõni mees.

Tema hooleks on kolhoosis
aed ja noored viljapuud,
tunnistavad rohked voosid
teo ja tahte viljakust.

Ja kui küpseks saagiks valmib
visa töö ja päikselõõm,
siis on talle kõigest kallim
vilka lastepere rõõm.

Valeeria Villandi,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

II auhind

Võitlus Kinkküla voorte pärast

Tuleb võidelda külvipinna laiendamise eest.
(Ajalehest.)

Sel sügisel Kinkküla noori
uus kavatsus kutsumas käis:
vaja põldudeks vormida voori,
mis veel kivide kalgust on täis.

Neile loosungeist ikka jäänd vä-
[heks,
kellel tegudest tulvil on käed!
üha raskusi ründama läheks,
kuigi ees oleks tõkete mäed.

Polnud pikka sääl mõtelda mah-
[ti —
välja labidas, vasar ja puur!
Kivikõndude harjal läks lahti
külanooruse askeldus suur.

Ära küsi, kas vara või hilja,
kui kutsub meid väljade hõik,
Kuni saame siit lõigata vilja,
olgu see meie lahingulõik!

On mehiste tegude algust
täis nooruslik silmade läik,
kui kiviste masside kalgust
läbi hammustab puuride käik.

Tuli viinakuu, hõlmades hallad.
Leht langes ning raagusid puud;
aga noormeeste südameis valla
alles puhkesid kevadekuud.

Läbi saju ja saasta ja tuule
rühib raiduri haamer ja hoob;
tema töö on kui kangelasluule,
mida ühise õnne jaoks loob.

Siingi sisse lööb võitluste komme,
see on tung — olla kõikidest ees,
ja me seljakuil täna ja homme
iga noormees end näitab kui
[mees.

Rein Raja sai kõikidest varem
puurtollides viissada täis.
Paul Parv oli paljudest parem,
kuni Jürist-vend mööda tast käis.

Rändrahnude jultunud lasu
siin variseb haamrite hoost,
kivikürakad kaotavad asu
ja tükkideks langevad koost.

Aga lõpplahing küngaste pärast
algab oktoobripühaga koos
— kivilaengute lõhkemiskärast
õhk rappub kui äikesehoos.

Ja võidukalt voogavad lipud:
nõnda väljade avarust uut
täna kuulutab kinkude tipul
külanooruse uljas saluut.

Peagi traktor neid kühme saab
[künda,
mille nurmi nüüd rajame koos,
ja siis jõukama elu eest ründab
vooreharjale viidud kolhoos!

Arn. Tolk,
Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

III auhind

Tunnetus

Tõttes hommikuti jooksujalu sinna,
kõrguvad kus ülikooli valged sambad,
või ka loenguilt koju naastes läbi linna
jutlevate sõpradega rõõmsas kambas,

näed, kuis üha vähemaks jääb süngeid müüre,
mis on suitsus mustunud või vajund längu —
tasandavad varemete näotuid küüre
poisid needki, kes vast eile jätnud mängud.

Nõnda ennastki näed taastajate rinnas
mitmeid päevi õhtupoolel pärast loenguid,
kus jurist siis keemikuga võidu vinnas
prahti, pihus rakk ja sasimas tuul soenguid.

Tajud: haprad tüdrukudki töös on kanged,
nähes tellingutel kreemikaks ja valgeks
maju võõpamas neid, kõrval lubjapanged —
päiksest tööst ja tuulest õhetamas palged.

Samas tõstuk telliskive üles tassib
(raskem töö on meil nüüd masinate ala!),
puutöömeister aga hoolsalt paika passib
sarikaid või lõhnavpaigust männitala.

Ehituselt äkki mõte sinna kandub,
kust kõik tulevad need sarikpuud ja plangud...
Kujutled, kuis ühiselt on reele pandud
rasketüvelised palgid raielangil

ning vaid lumekasukates metsa vaikust
segab palgivoorist ehmund linnu kisa —
juhib hobust, käpikuis käed määrdund vaigust
mõnel reel see naabripoiss või oma isa...

Oledki kui mõtelnud ehk mõnest mehest:
tuleb vaid seks, et välti häbistuste tormi —
äkki loed sääl graafikuist või ajalehest:
too on juba tublilt teinud üle normi!

Tunnetad, et sinagi ei lüüa käega
enam või, et küllap kuidagi saab läbi —
vaid sa tunned: pead ka sina täie väega
teadust ründama, et neile ei teeks häbi!

Oskar Kruus,
Ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Märkmeid kunstilise isetegevuse olümpiaadi käigust

25. märtsil k. a. toimus Ajaloo-keeleteaduskonnas olümpiaadi ülevaatus. Olümpiaadile esitati 35 isetegevusettekannet 66 üliõpilase poolt. Žürii esialgsete kokkuvõtete põhjal osutusid parimaiks Valeeria Villandi, Ellen Hiobi, Udo Kolga ja Virve Murumaa esitatud etteasted.

Ülevaatused on läbi viidud ka Põllumajandusteaduskonnas ja Metsandusteaduskonnas. Ülejäänud teaduskondades toimub pingeline ettevalmistus, kui välja arvata Matemaatika-loodusteaduskond, kus üheski osakonnas ei mõisteta veel olümpiaadi tähtsust ega pole olümpiaadi läbiviimiseks midagi märkimisväärset ära tehtud. Järelikult on oma kohustused lubamatult täitmata jätnud teaduskonna orgkomitee (esimees sm. Hion, vastutav õppejõud sm. Juhansoo) ning ELKNÜ ja ametiühingu organisatsioonid. Kas ja millal kõrvaldatakse Matemaatika-loodusteaduskonnas niisugune „unine" olukord? Kas Matemaatika-loodusteaduskond on võimeline järele jõudma ja sammu pidama teiste teaduskondadega kunstilises isetegevuses? Ta peab seda kindlasti tegema.

Rahul ei saa olla ka Arstiteaduskonna tööga: võrreldes teaduskonna üliõpilaste arvuga võtab olümpiaadist osa lubamatult väike arv üliõpilasi. Ka ei ole teaduskonna orgkomitee (esimees sm. Sepp) esitanud repertuaari kava õigeaegselt.

Üldse toimub olümpiaad võistluse põhimõttel parima teaduskonna, kursuse ja üliõpilase nimele. Paremusjärjestuse selgitab välja žürii, kuhu kuuluvad suuremate organisatsioonide esindajad ja spetsialistid igalt isetegevusalalt. Kõiki teaduskondi hindab ühine žürii järgmise hindamissüsteemi järele: kollektiivne esinemine — maksimum 8 p.; sooloesinemine — maksimum 5 p.; omalooming kollektiivile — maksimum 8 p.; omalooming sooloesinemiseks — maksimum 5 p.

Parima teaduskonna ja kursuse väljaselgitamisel võetakse aluseks üliõpilaste arv ja saadud punktid. Igal teaduskonnal on võimalus esitada üleülikoolilisele olümpiaadile 5 parimat etteastet, mis tulevad võistluse korras uuesti hindamisele. Iga ala I, II ja III koht auhinnatakse. Peale selle on žüriil õigus jagada ergutuspreemiaid. Parimale teaduskonnale pannakse välja rändauhind — punavimpel.

H. Rand,
olümpiaadi orgkomitee esimees.

Meie ülikoolist

Täna esietendub „Noor Kaardivägi"

Reedel, 8. aprillil algusega kell 22 toob TRÜ näitekunstiring ENSV AÜKN Tartu Kultuurihoones (Kompanii 2) lavale ÜLKNÜ XI kongressi tähistamiseks katkendeid A. Fadejevi romaani „Noor Kaardivägi" dramatiseeringust. Dramatiseeringu lavastab näitekunstiringi kunstiline juht Udo Väljaots näitekunstiringi liikme Heino Parsi assisteerimisel. Jumestus ja parukad on RT „Vanemuine" jumestajalt Paul Kangrolt.

Kuna etendus tuleb lavale üliõpilaskonna kommunistliku kasvatuse konverentsi ajal, kujuneb ta isetegevuslaste panuseks selle tähtsa ürituse läbiviimisel. Kõnesolev etendus näitab üliõpilaste-isetegevuslaste poliitilist kasvu ja head tahet asuda tööle küllaltki raskete ning ideoloogiliselt täisväärtuslike teoste lavastamisega.

Pääsmed etendusele on müügil TRÜ Üliõpilaste Ametiühingus.

Ajaloo-keeleteaduskonna metodoloogilises seminaris

Ajaloo-keeleteaduskonna õppejõudude poolt ellu kutsutud marksistliku metodoloogia seminar jatkab oma tööd pidevalt ja plaanipäraselt. Neil päevil toimus seminari järjekordne istung, mis oli pühendatud folkloristikale. Kuulati ära eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri õppejõu dots. E. Laugaste ettekanne: „Marksistliku folkloristika metoodilisi probleeme". Ettekandes leidis ülevaatlikku valgustust marksistlik käsitlus folkloori olemusest, tekkimisest ja funktsioonidest ning folkloori uurimise ülesannetest. Ühtlasi andis ettekandja lühikese ülevaate kodanlikest meetodeist rahvaluuleuurimises, näidates kriitiliselt ära nende meetodite küündimatust ja viljatust.

Läbirääkimistel tõsteti üles folkloristika ja arheoloogia koostööküsimus mõnede probleemide lahendamisel. Prof. P. Ariste oma sõnavõtus tõmbas paralleele kodanlikus rahvaluuleuurimises pikemat aega valitsenud viljatu ning mehaanilise võrdleva meetodi ja kodanliku keeleteaduse noorgrammatikute koolkonna vahel.

Järgmisel seminari istungil aprilli lõpul arutatakse keeleteaduse marksistliku meetodi rakendamisega seoses olevaid küsimusi.

E. Säärits

Füüsikaring korraldab näituse

ÜTÜ II teadusliku konverentsi puhul korraldas füüsikaring näituse, mis andis kujuka ülevaate sellest, kuidas ringi struktuur ja töömetoodika on kaheaastase tegevuse vältel välja kujunenud.

Arvestades külastajate suurt huvi näituse vastu, mis väljendub arvukais sissekandeis külaliste raamatusse, ja tulles vastu nende ÜTÜ liikmete soovile, kel, arvestades pingsat tööd kõigis konverentsi sektsioonides, ei olnud seni võimalik näitusega tutvuda, otsustas füüsikaringi büroo avada näituse veel üheks päevaks.

Näitus on teiskordselt avatud pühapäeval, 10. apr. kella 10—16 füüsika kateedri ruumes. Arvestades esimesel päeval saadud kogemusi, on näitus osaliselt ümber korraldatud ja täiendatud.

H. Toomel,
ÜTÜ füüsika-matemaatika-osakonna nõukogu esimees.

Malematš Riia Riikliku Ülikooli ja TRÜ vahel

Laupäeval, 9. aprillil algab malematš Riia Riikliku Ülikooli ja TRÜ meeskondade vahel, mis kestab kolm päeva. Matš toimub 10 laual kahes ringis.

Auhinnaks võitjale meeskonnale on TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee poolt väljapandav rändkarikas.

TRÜ meeskonnas mängivad ülikooli parimad maletajad eesotsas Võhandu, Kase, Jakobsoni, Timma, Sõerdi ja teistega.

Mängud toimuvad üliõpilasmajas — laupäeval ja esmaspäeval algusega kell 18, pühapäeval algusega kell 12.

Teaduskondadevahelised ujumisvõistlused

Hiljuti toimusid TRÜ Kehakultuuriteaduskonna kehakultuuri ja spordi kateedri korraldusel teaduskondadevahelised ujumisvõistlused. Võistlused viidi läbi Tartu linna siseujulas. Iga teaduskond pidi igal distantsil välja panema kolm üliõpilast. Kahjuks ilmnes asjaolu, et võistlesid peamiselt naisüliõpilased, kuna meesüliõpilased olid enamikus Õigusteaduskonnast. Tekib küsimus, kuhu jäid teiste teaduskondade meesvõistlejad? Kahtlemata tuleb viga otsida teaduskondade kehakultuurikollektiivide juhatuste juurest kes ei suutnud organiseerida rohkearvulist osavõttu võistlustest.

Võistlustest võttis osa 18 meest ja 22 naisüliõpilast. Nende tulemusist arvestati ka teaduskondade punktid. Esikoha saavutas Loomaars iteaduskond 147 kaotuspunktiga. Järgnesid Õigusteaduskond — 152 kp., Ajaloo-keeleteaduskond — 199,5 kp., Põllumajandusteaduskond — 216 kp., Matemaatika-loodusteaduskond — 217,5 kp., Arstiteaduskond — 277,5 kp. ja Metsandusteaduskond — 299,5 kp.

Individuaalsed tagajärjed:

Mehed: 50 m vabalt: 1. Liivat (Õigust.) 35,1, 2. Valdmann (Loomaarstit.) 35,8, 3. Pehk (Õigust.) 35.9. 50 m rinnuli: 1. Salumaa (Õigust.) 44,9, 2. Länts (Põllumajandust.) 47,2, 3. Ulst (Loomaarstit.) 48,8. 50 m selili: 1. Länts (Põllumajandust.) 51,0, 2. Liivat (Õigust.) 51,4, 3. Pehk (Õigust.) 52,1.

Naised: 50 m vabalt: 1. Jaanvärk (Ajaloo-keelet.) 52,7, 2. Mark (Matemaatika-loodust.) 1.00,2, 3. Raidma (Loomaarstit.) 1.04,9. 50 m rinnuli: 1. Jaanvärk (Ajaloo-keelet.) 50,3, 2. Raidma (Loomaarstit.) 59,6, 3. Laanekõrb (Ajaloo-keelet.) 1.00,0. 50 m selili: 1. Jaanvärk (Ajaloo-keelet.) 1.01,4, 2. Hanson (Ajaloo-keelet.) 1.06,3, 3. Raidma (Loomaarstit.) 1.07,9.

4×2 basseini pikkust teateujumine meestele: 1. Õigusteaduskond 1.28,9. Sama distants naistele: 1. Ajaloo-keeleteaduskond 2.37,0, 2. Matemaatika-loodusteaduskond 2.48,6, 3. Põllumajandusteaduskond 2.49,9.

R. Nõvandi

ÜSK edu Tartu meistrivõistlustel veepallis

Möödunud pühapäeval mängiti Tartu veepalli esivõistluste 3. voor. Esimeses mängus kohtusid esikoha peamised rivaalid: ÜSK I meeskond (Mõtlik, Tõnnus, Liivat, Koik) ja ÜSK II meeskond (Hünekson, Nõvandi, Tidriksaar, Bochman). Pingerikka mängu võitis ÜSK I meeskond tagajärjega 13:2 (5:1). Selle võiduga kindlustas ÜSK I meeskond veelgi oma šansse esikohale.

Õhtu viimases mängus avaldasid Spordikooli noored mängijad südi vastupanu „Kalevi" meeskonnale. Võitsid kalevlased 17:2 (9:1).

Mängud jätkuvad pühapäeviti Tartu siseujulas.

L. Koik

Vastutav toimetaja F.-L. Mikkelsaar

MB 01742 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 756

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 13 (19) Reedel, 15. aprillil 1949. a. II aastakäik

Meie üliõpilasnoorsoo kommunistlik kasvatus pole hooajaline kampaania, vaid igapäevase töö ülesanne. Sellepärast koondagem kõik jõud kommunistliku kasvatuse konverentsi saavutiste edasiarendamiseks, võitluseks uue tõusu eest kasvatustöö alal!

Üliõpilaskonna kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverents

Möödunud nädala lõpul leidis aset ülikooli kollektiivi poolt kauaoodatud suursündmus — noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimustele pühendatud konverentsi plenaaristungid. Mitu kuud oli kogu meie ülikooli ligi neljatuhandeliikmeline kollektiiv hoolikalt ja pingsalt teinud ettevalmistusi selleks suursündmuseks. Sellepärast on mõistetav see suur huvi, mida tundis meie kollektiiv plenaaristungite ja neil käsitletavate tähtsate probleemide vastu. Vaevalt kunagi varem on meie põlise ülikooli aulas nähtud sellist rahvamurdu kui konverentsi esimesel plenaaristungil. Kaugelt üle tuhande inimese viibis aulas või peahoone auditooriumides, kuhu konverentsi käik valjuhääldajate kaudu edasi anti.

...Kell on seitse õhtul. Loorberipuude ja lilledega kaunistatud presiidiumilaua taha astub ülikooli parteiorganisatsiooni sekretär sm. P. Kalju. „Meie võimas Nõukogude kodumaa teostab kommunistliku partei juhtimisel edukalt kommunismi ülesehitamise suuri ülesandeid," ütleb ta oma avakõne algul. „Seoses sellega seisab meie ees eriti tähtsa küsimusena üliõpilasnoorsoo kommunistliku kasvatuse probleem. Sel alal tehtava töö osas peab praegu toimuv kommunistliku kasvatuse konverents kujunema pöördeliseks sündmuseks."

Edasi annab kõneleja pildi konverentsi ettevalmistustööde massilisest ulatusest. Peeti 144 arutluskoosolekut, millest võttis osa üle kahe ja poole tuhande üliõpilase. Arutelude kestel esitati üle 360 küsimuse, sõnavõtjaid oli ligi 700 inimest. Pole kahtlust, et kommunistliku kasvatuse konverentsi ettevalmistamise periood omab väga suurt tähtsust: ta tõstis kommunistliku kasvatuse küsimused üldsuse tähelepanu tulipunkti ja lõi aluse, millele võib rajada edasist veelgi intensiivsemat ja viljakamat kasvatustööd.

Koosolijate soojade kiiduavalduste saatel kuulutab sm. Kalju noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimustele pühendatud konverentsi plenaaristungid avatuks. Valitakse konverentsi tööpresiidium ja seejärel antakse sõna ettekandeks teemal „Noorsoo kommunistlikust kasvatusest" TRÜ rektorile prof. A. Koordile.

Sm. N. Karotamm kõnelemas kommunistliku kasvatuse küsimustele pühendatud konverentsil.

Kasvatame kommunismi ehitajate põlvkonda

Rektor prof. A. Koort esines pika ja põhjaliku ettekandega kommunistliku kasvatuse küsimustest. Ta märkis, et toimuva konverentsi korraldamine oli tingitud paratamatust vajadusest süvendada kommunistlikku kasvatustööd meie ülikoolis, süvendada teadlikkust ja vastutustunnet selle töö vastu nii üliõpilastes kui ka õppejõududes.

Bolševike partei on kasvatanud uue intelligentsi, kes pole rahvast eraldunud, vaid ehitab koos kõigi meie töötajatega kommunismi. Kuid kommunistliku ühiskonna ülesehitamisel tuleb teha veel tohutut tööd inimeste ümberkasvatamisel uue, kommunistliku teadvuse loomisel, uue töödistsipliini ja sotsialistliku töössesuhtumise kujundamisel. Ei tohi unustada, et ikka veel on olemas kapitalistlik ümbrus, mis püüab elustada ja toetada kapitalismi igandeid nõukogude inimeste teadvuses. See kohustab meid erilist tähelepanu pühendama noorte kommunistlikule kasvatusele.

Kommunistlik kasvatus on kommunistliku ideelisuse kasvatus. Kunagi varem ajaloos pole inimese elu ja tegevus olnud täidetud sellise sügava ajaloolise mõttega kui on seda nõukogude inimese elu ja tegevus, kes ehitab uut ühiskonda.

Kodanliku moraali aluseks on eraomand tootmisvahendeile. Kodanlik moraal taotleb eraomandi kaitset, tema varjus toimub töötava rahva laiade hulkade ekspluateerimine. Kodanliku ühiskonna moraal on klassimoraal. Kaasaegne imperialistlik kodanlus on kõrvale heitnud kõik kodanluse moraali sisaldunud vähesedki silmakirjaliselt demokraatlikud elemendid ja on arendanud oma klassi egoismi avalikuks inimeste ja kultuuri vihkamiseks.

Sellele moraalile on vastu seatud kommunistlik moraal. mis sisaldab endas võitluse uue ühiskonna eest.

Kommunistliku moraali kasvatamine tähendab noorsoo kasvatamist nõukogude patriotismi vaimus, armastusele ja ustavusele töörahva tõelise kodumaa vastu. See tähendab kõrgete moraalsete omaduste kasvatamist, mis on kujunenud nõukogude inimestes kommunistliku ühiskonna ülesehitamise käigus.

Kommunistlik kasvatus tähendab järeleandmatut võitlust kapitalismi igandite vastu teaduse alal, kapitalismi igandite vastu harjumustes, tavades ja käitumises. Konverents avas meie silmad suurtele ja tõelistele puudustele selle töö alal. Mitte kõik õppejõud pole aktiivselt andunud kasvatustööle. Meie üliõpilaste hulgas esineb veel ebaterveid apoliitilisuse, ideetuse ja individualismi nähtusi. Paljud üliõpilased vaatavad õppimisele ülikoolis kui oma eraasjale. On üliõpilasi, kes veel ei mõista Nõukogude Liidu rahvaste sõpruse sügavat ja tõelist sisu. Selliste ebaterveteks nähtuste vastu tuleb pidada järjekindlat võitlust.

Meie üliõpilasnoorsoo kommunistlik kasvatus pole mingi hooajaline kampaania, vaid on igapäevase töö ülesanne. See on pidev ja äärmiselt tõsine protsess, millest võtavad osa kõik meie ülikooli kollektiivi üksikud liikmed ja organisatsioonid. Kommunistliku kasvatustöö ülesanded on niivõrd ulatuslikud ja vastutusrikkad, et neid saab teostada vaid kõigi õppejõudude ja ühiskondlike organisatsioonide sihiteadliku tegevuse alusel.

Tõsta üliõpilaste käitumiskultuuri

Esimesel plenaaristungil esines veel sisuka ettekandega teemal „Ülikooli noorsoo käitumiskultuurist" õppeprorektor sm. A. Pint.

Oma ettekandes „Üliõpilasnoorsoo käitumiskultuurist" andis sm. Pint kujuka võrdluse meie nõukogude moraali ja kodanliku moraali vahel. Ta märkis, et kommunistliku ühiskonna ehitaja üheks tähtsamaks tunnuseks on kõrge käitumiskultuur.

Sellest seisukohast lähtudes andis sm. Pint meie nõukogude noorsoo põhilised tunnused, käsitledes teadmise, veendumuse ja harjumuse probleeme. Ta märkis, et toimub terav võitlus vana, manduva kodanliku kultuuri ja uue, nõukogulik kultuuri vahel. Meie üliõpilaskonnas on veel õppedistsipliini rikkujaid, loodreid, sotsialistliku omandi anastajaid. Ei ole täielikult kadunud kummardamine kodanliku lääne kultuuri ees, šovinism, ebaseltsimehelik suhtumine naistesse, usulised eelarvamused jne. On üliõpilasi, kes loevad korratult ajalehti, ei tunne head ilukirjandust, käivad harva teatris, omavad väärt mõisteid kunstist. Otsustav võitlus nende nähtustega — iganenud vaadete ja väära maitsega, kodanliku kultuuri ja kirjanduse reaktsioonilise osa paljastamine, selle kõrval nõukoguliku kultuuri, teaduse ja kirjanduse igakülgne propageerimine — see on iga nõukogude üliõpilase ja õppejõu kohus, tema tõelise kultuursuse tunnus.

Edasi peatus sm. Pint käitumiskultuuril.

Inimese kultuurse käitumise harjumused peegeldavad mitte ainult tema välist ilmet, vaid iseloomustavad ka teataval määral tema isiksust, tundeid, maitset, elamusi. Meie viisakus peab olema siiras, mitte aga kodanlikule korrale omane teesklev, puhtvälistele maneeridele ja žestidele põhinev viisakus, mis varjab hingelist julmust ja tuimust, mõtete ja tunnete armetust ja tühjust.

Käitumiskultuur on orgaanilises seoses tagasihoidlikkusega. Tavaliselt on suurelisus, upsakus ja ülbus omased piiratud mõistusega inimesele. Tihti aga on tagasihoidlikkuse puudus liigse familjaarsuse põhjustajaks. Peale selle on inimese käitumiskultuuri tähtsamateks joonteks veel vastutuidavus, enesevalitsemine, tahtekindlus, teadlik distsipliin ja sotsialistlik suhtumine õppimisse, töösse. Tähtis on suhtumine ka ühiskondlikesse ülesannetesse.

Tõeline käitumiskultuur on lahutamatult seotud inimeste esteetiliste tunnetega. Ei saa nõustuda sellega, et maitsete üle ei vaielda. Kui see poleks vaieldav, kuidas siis saaksime eraldada ilusat inetust. Me peame kasvatama seda arusaamist.

Sm. Pindi ettekanne oli varustatud rikkalike konkreetsete näidetega üliõpilaskonna ja noorsoo elust.

Rektor prof. Koort esineb ettekandega kommunistlikust kasvatusest.

ENSV teeneline kirjanik M. Raud kõnelemas plenaaristungil.

Sm. Karotamm kõneles TRÜ kollektiivile

Eriti pidulikuks kujunes konverentsi teine plenaaristung, millest osa võtma saabunud oli ka Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee esimene sekretär sm. N. Karotamm. Plenaaristungist osavõtjad tervitasid sm. Karotamme soojade poolehoiuavaldustega. Sm. Karotamm esines plenaaristungil pikema kõnega, mida koosviibijad suure tähelepanuga kuulasid.

Märkinud, et rahva ja eriti noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimus omandab Nõukogude Eestis iga päevaga järjest suuremat tähtsust, analüüsis sm. Karotamm sellise nähtuse põhjusi. Need põhjused peituvad Eesti NSV sisepoliitilises olukorras: selles, et meie tööstuse kõrval nüüd ka põllumajandus on otsustavalt astunud sotsialismi teele.

„Tuleb mainida seda," ütles sm. Karotamm, „et nüüd, kus ka põllumajandus läheb üle sotsialistlikule alusele, on meie kõige suurematels takistusteks kapitalistlikud igandid, vanad harjumused. Need muutuvad nüüdsest peale meie vabariigi arengu takistuseks. Seepärast on tarvis juhtida tähelepanu töötava rahva kommunistlikule kasvatusele selle sõna laiemas mõttes. Ja seepärast on meie töötava rahva, eriti noorsoo kommunistlik kasvatus õieti meie kõige tähtsamaks ülesandeks."

Rääkides kommunistlikust kasvatusest peatus seltsimees Karotamm pikemalt küsimusel sellest, milliseid iseloomujooni peame tulevastes kommunismi ehitajais ja kommunistliku ühiskonna liikmeis eeskätt kasvatama. Kõigepealt peab iga noor olema piiritult truu meie töötavale rahvale, bolševike parteile ja nõukogude võimule, Nõukogude kodumaale, kommunismi suurtele ja õilsatele ideedele. On tarvis noortes kasvatada nõukogude rahvaste sõpruse ja vendluse tunnet, printsipiaalsust kõigi küsimuste lahendamisel. On tarvis, et igaüks seaks töötava rahva ja kommunistliku partei huvid kõrgemale oma isiklikest huvidest, et igaüks seaks oma tähtsaks ülesandeks võidelda kõigi Nõukogude riigi vaenlaste vastu. Edasi peab iga noor alati meeles pidama suure Lenini õpetust: „Õppida, õppida ja veel kord õppida." On vaja, et iga meie noor oleks mitmekülgselt arenenud inimene ja samal ajal ühe kindla eriala hea spetsialist. Oma töös tuleb alati kasutada bolševistlikku kriitikat ja enesekriitikat, elus ja töös ei tohi kunagi karta mõistlikku riskimist.

Väsimatult on noortes tarvis kasvatada tööarmastust, säästlikku suhtumist sotsialistlikku omandisse, sõprust, seltsimehelikkust ja kollektiivsust.

(Järg 2. lk.)

Üliõpilaskonna kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverents

(1. lk. järg)

„Noorsoo kommunistlikul kasvatamisel oleme teinud juba palju, ent suurem osa tööst seisab alles ees," rõhutas sm. Karotamm lõpuks. „Meie ehitame uut, kommunistlikku ühiskonda. Noorsugu viib seda tööd edasi. Seega on noorsoo kommunistlik kasvatamine riiklik ülesanne. Iga noor püüdku saada kommunistliku ühiskonna väärikaks ülesehitajaks ja kodanikuks. Ei ole kahtlust, et Nõukogude Eesti noorsugu selle ülesandega hakkama saab!"

Seltsimees Karotamme kõnet, milles anti meie noorsoo kommunistliku kasvatuse põhijooned, kuulati väga tähelepanelikult ja kviteeriti tormiliste kiiduavaldustega.

Lõpuks kuulati plenaaristungil ära veel Eesti NSV teenelise kirjaniku sm. M. Raua ettekanne „Noorsoo moraalne ilme nõukogude ilukirjanduses". Sm. Raud tõi rea kujukaid näiteid sellest, kuidas nõukogude ilukirjanduses kajastuvad stalinliku ajastu noorte kõrged iseloomuomadused. Edasi rääkis ta sellest, et Nõukogude Eesti kirjanikud on noorsooteemade käsitlemise alal ikka veel võlglased rahva ees ja andis meie kirjanike nimel lubaduse seda lünka täita. Ühtlasi kutsus ta TRÜ noori innukamalt harrastama kirjanduslikku omaloomingut.

...Konverentsi plenaaristungite päevakord on läbi. EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni sekretär sm. Kalju kuulutab plenaaristungi lõppenuks, kutsudes kõiki õppejõude ja üliõpilasi koondama oma jõud kasvatustöö parandamiseks meie ülikoolis.

* * *

Konverentsi plenaaristungid on lõppenud. Ent osa kommunistliku kasvatuse konverentsi üritustest seisab veel ees. Ülesanne seisneb nüüd selles, et terava bolševistliku kritika ja enesekriitika tähe all läbi viia sektsioonide koosolekud teaduskondades, avastada lüngad kasvatustöö senises käigus ja ühiselt leida teed nende kõrvaldamiseks.

Sektsioonide koosolekute järel toimub 19. aprillil aulas konverentsi lõpp-plenaaristung, kus tehakse kokkuvõtteid konverentsi käigust ja kuulutakse ära EK(b)P Keskkomitee propaganda- ja agitatsioonio akonna juhataja asetäitja sm. E. Jaanimäe ettekanne „Nõukogude patriotismist".

Sellega lõpeb noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimustele pühendatud konverents meie ülikoolis. Kuid huvi kommunistliku kasvatuse küsimuste vastu ei tohi sellega vaibuda. Otse vastupidi: nüüdsest peale peame järjekindlalt suurendama nõudlikkust endi vastu ja väsimatult võitlema noorsoo kommunistliku kasvatamise alal tehtava töö järjekindla parandamise eest.

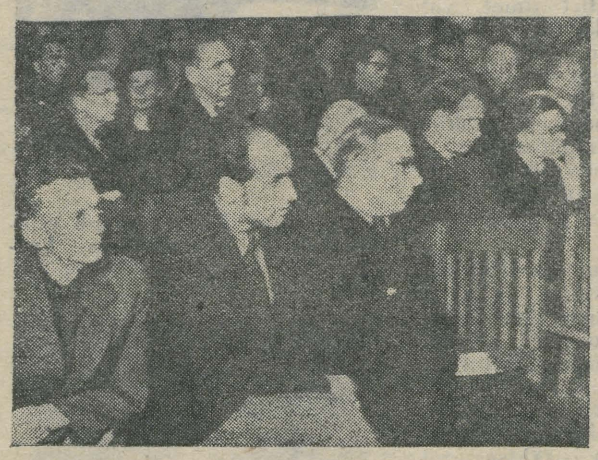

Üliõpilaskonna kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverentsilt. Piltidel: vasakul — vaade koosolekusaali, paremal — plenaaristungi presiidiumist.

Selliseid teaduskonnaõhtuid pole meile tarvis

Juba mõnd aega tagasi algatati Loomaarstiteaduskonnas mõte korraldada teaduskonnaõhtu, mille eesmärgiks pidi korraldajate kavatsuste järgi olema üliõpilastevaheliste seltsimehelike suhete tihendamine ja üksteise tundmaõppimine. Nüüd, mil see üritus on teoks saanud, võib konstateerida, et vähemalt oma teisena märgitud ülesande on õhtu täitnud, kahjuks ainult negatiivses mõttes.

Ent alustada tuleb algusest. Korraldav toimkond võttis oma ülesandeid tõsiselt ja töötas pingeliselt, abi oodati igaühelt. Ja väga imestunud oldi siis, kui mõnel üliõpilasel oli ka teisi ülesandeid peale teaduskonnaõhtu ettevalmistamisest osavõtmise. Näiteks oli üliõpilane Mänd minu peale väga pahane, et ma 9. aprilli õhtul läksin kommunistliku kasvatuse konverentsi plenaaristungile.

Õhtu ise toimus 10. aprillil. Algul oli kõik korras: istuti lauas, söödi, lauldi ja tuju oli kõigil hea. Ent peagi selgus, et mõnede üliõpilaste rõõmus tuju ei tule mitte kohvist, vaid millestki, mis liikus laua ääre all ja mis polnud mitte kohv. Selgemini öeldud — alkoholist. Ja alkoholi mõju hakkas peagi ilmnema. Osa meesüliõpilaste samm kaotas oma kindluse ja lärmi tehti ka rohkem kui tarvis. Ja kui kellelgi jätkus julgust neid keelata, sai sellele osaks väga jahe suhtumine. Näiteks kui mina kutsusin korrale I kursuse üliõpilast Lillipuud, vastas ta mulle häbematult moonutatud tsitaadiga N. Ostrovski romaanist „Kuidas karastus teras", mis pidi „õigustama" Lillipuu sobimatut käitumist.

Nii ei õnnestunudki üldist lärmitsemist ja ebasobivat käitumist pidurdada, seda enam, et kohalviibivad õppejõud ei teinud selleks midagi, vaid vaatasid kogu korralagedust külmavereliselt pealt. Eriti imelik on see, et ka dekaani asetäitja prof. Vau käitus nii, nagu poleks ta mõnede üliõpilaste kõlbmatut käitumist märganudki.

Ja nõnda läks asi edasi, kuni I kursuse üliõpilane Lani ja II kursuse üliõpilane Annus demonstreerisid oma võimeid „kunstilises isetegevuses" tantsuga — laua otsas....

On selge, et ülalmainitud üliõpilaste käitumine on häbistav nõukogude üliõpilasele ja väärib sellisena rangeimat hukkamõistu. Selliseid teaduskonnaõhtuid nagu Loomaarstiteaduskonna oma aga enam korraldada ei tohi.

H. Sillansoo,
Loomaarstiteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär.

Kunstilise isetegevuse ülevaatus Metsandusteaduskonnas

Möödunud nädala lõpul korraldati Metsandusteaduskonnas kunstilise isetegevuse ülevaatus. Kava algas teaduskonna meeskoori ettekandega. Siinjuures ei saa mainimata jätta meeskoori küllaltki suurt koosseisu (41 üliõpilast). Suhteliselt mitte väiksemas koosseisus esines ka teaduskonna naiskvartett (teaduskonna 22 naisüliõpilase hulgast oli moodustatud kahekordne kvartett).

Hea hinnangu osaliseks sai IV kursuse üliõpilase E. Saare poolt esitatud kaks laulu: Cavaradossi I aaria Puccini ooperist „Tosca" ja itaalia rahvalaul „Caro ngzamo". Hästi esines ka rahvatantsurühm, esitades kolm tantsu: „Nalja polka", „Setu kargus" ja „Jandalinš". Edukalt esitas teaduskonna meeleoluorkester B. Kõrveri „Hällilaulu" ja L. Tautsi „Rannavetel".

Peale eeltoodu oli kavas veel klaverisoolo „Brahmsi valss" üliõpilase R. Prentseli esituses ja deklamatsioonid Ü. Erikult A. Käsprelt ja K. Rebassoolt.

Suurima punktide arvu saavutas üliõpilane A. Käspre, kunstiliselt parim oli E. Saar.

Kuigi kavas jäi mõningal määral puudu kunstilisest küpsusest, võib ülevaatust siiski pidada küllaltki õnnestunuks. Eriti vääriks siin esiletõstmist isetegevuse viimine massidesse. Seda aga ei näi hindavat žürii. Kuigi parima kursuse väljaselgitamisel peab arvesse võetama nii üliõpilaste arv kui ka saadud punktid, arvestati antud juhul ainult saadud punkte. Samuti peab žürii hoolitsema selle eest, et ülevaatustel oleks kohal terve žürii koosseis.

V. Roonurm,
Metsandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Näitekunstiringi ilus töösaavutis

Üliõpilasnoorsoo kommunistliku kasvatuse küsimustele pühendatud konverentsi ürituste raames tõi üliõpilaste näitering esmakordselt lavale A. Fadejevi romaani „Noor Kaardivägi" dramatiseeringu. Ametiühingute Kultuurihoone avar saal oli esietendusel pealtvaatajaist tulvil. Kogu esietenduspubliku ühise arvamuse järgi oli lavastus hästi õnnestunud ja rääkis näiteringi liikmete hoolikast ja innukast tööst.

Rida näiteringi liikmeid andis lavastuses elulisi ja mõtestatud lavakujusid. Nii täitis Guido Arro noorkaardiväelaste juhi Oleg Koševoi vastutusrikast osa usutavalt ja veenvalt. Karl Kalkun Sergei Tjulenini osas võitis kiiresti publiku poolehoiu oma läbimõeldud ja elamuslikku mänguga. Ka teised osalised — Endel Link, Lia Uster, Maie Matt, Ülo Erik, Paul Miller jt. täitsid oma osa hästi, aidates nii kaasa lavastuse kui terviku õnnestumisele.

Ettevalmistused eksamiteks tähelepanu tulipunkti!

Lähenev eksamisessioon kohustab meid sellele ettevalmistumise küsimuse võtma tähelepanu tulipunkti. Eriti maksab see nende teaduskondade ja osakondade kohta, kus suvel toimub õppe- ja menetluspraktika ning selle tõttu kevadsemester on lühike. Näiteks Matemaatika - loodusteaduskonnas on bioloogia-, geoloogia- ja geograafiaosakonnas õppetöö kestus kevadsemestril ainult 12 nädalat, lõppedes 3. mail, millele kohe järgneb eksamisessioon. Eksamisessiooni alguseni jääb seega kõigest kaks nädalat. See aeg tuleb õieti ära kasutada.

Keegi ei saa anda sel puhul sellist nõu, et see aeg tuleb kasutada eksamiainete õppimiseks. Kevadisel eksamisessioonil on eksamite arv suurem, kui see oli talvel. Ühe või kahe eksami asemel tuleb nüüd õiendada mõnel kursusel kuni 7 eksamit. Nii mitut ainet paari nädalaga ära õppida on võimata. Veel vähem maksab loota, et neid on võimalik õppida eksamisessiooni vältel nende paari päeva jooksul, mis jäävad eksamite vahele. Nende mõne päevaga pole võimalik isegi ainet läbi korrata. Sellepärast lähtume eeldusest, et kõik on järgnenud korduvalt antud juhatusele: õppida tuleb pidevalt, kogu semestri vältel. Ülejäänud nädalad tuleb nüüd kasutada ainete süstemaatiliseks kordamiseks.

On selge, et süstemaatilist kordamist nõuavad ka need ained, mida on semestri vältel pidevalt õpitud. Seda kõigepealt sellepärast, et varemõpitu aja jooksul loomulikult ununeb, vähemalt üksikasjus, ning selle tõttu vajab värskendamist. Teiseks, semestri lõppnädalaiks on enamasti saavutatud täielik või peaaegu täielik ülevaade vastavast ainest. See laseb õieti mõista mõndagi üksikasja, mis võis jääda selgusetuks esimesel tutvumisel, kui veel ei olnud selge selle seos muude aine probleemidega. Kordamine peabki andma täieliku selguse ja arusaamise õpitavast ainest.

Olgu toonitatud, et õige arusaamine ainest on iga õppimise põhiline eesmärk. Raskesti eksivad need, kes arvavad, et kui mõne probleemi olemus on jäänud arusaamatuks, siis on võimalik eksam õiendada kätte õppides vastav faktiline materjal, küsimuse väline külg, ilma selle sisu mõistmata. Kuigi mõnikord nii eksam võib õnnestuda, on tegemist enesepetmisega, sest tegelikult on vastav aine jäänud põhjalikult omandamata.

Õigesti teevad need, kes kordamisel ei jäta kasutamata neid võimalusi, mida ülikool ja selle kateedrid suudavad pakkuda.

Eriti tahaksin aga panna südamele konsultatsioonide õiget asutamist. Ühed õppejõud on oma konsultatsioonitunnid ühtlaselt jaganud semestrile, teised on need koondanud semestri lõppu, kuid mõlemal juhul on nende eesmärk sama — pakkuda üliõpilastele abi raskemates küsimustes süvenemisel. Õppejõud ootavad, et üliõpilased ilmuksid konsultatsioonile ja ütleksid, mis neile on jäänud arusaamatuks. Õppejõu soov on aine üliõpilastele selgeks teha. Sageli aga ei julge üliõpilased õppejõule konsultatsioonil küsimusi esitada. Näib, nagu kardaksid nad õppejõule oma nõrku kohti näidata.

Olgu toodud veel üks tõsine hoiatus. Mida arvatakse sportlasest, kes võistlusele valmistudes end asjatundmatu ülepingutatud treeninguga niivõrd ära kurnab, et võistluse päeval täiesti võimetu on võistlusest osavõtuks? Õppetöö ülikoolis, teadustesse süvenemine on raske vaimne töö, mis nõuab tervishoiu reeglitest veelgi rangemat kinnipidamist kui sportimine.

Siin hoiatame: ärge rikkuge oma tervist! Eksamile peab ilmuma värskelt, täiesti väljapuhanult. See on võimalik, kui aineid on õpitud semestri vältel ja kui nende kordamisele on asutud õigeaegselt.

Prof. August Vaga,
Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan.

Vene keele kateeder annab eeskuju

Vene keele kateedris on tavaks saanud süstemaatiliselt korraldada lahtisi loenguid. Senini on neid toimunud kaksteist — õppejõudude Kompuse, Ramuli, Puusepa, Prussakova, Martma, Bachmani, Tanveli, Loopmanni, Raumani, Pravdini, Adamsi ja Bassenko poolt antud tunnid.

Ärakuulatud lahtisi loenguid on põhjalikult kateedri istungeil läbi arutatud, kusjuures on tekkinud elavaid läbirääk misi õppemetoodiliste küsimuste alal. Peab tähendama, et lahtised loengud annavad kasu mitte üksnes noortele, vähemvilunud õppejõududele, vaid ka vanemaile õppejõududele, sest igal õppejõul on midagi omapärast ja seehulgas ka selliseid töövõtteid, milliseid teisedki võiksid edukalt rakendada. Teisest küljest võimaldab seltsimehelik kriitika ja enesekriitika töös esinevate metoodiliste puuduste vältimist.

K. Bachman,
vene keele kateedri õppejõud.

Uusi üliõpilasetendusi „Vanemuises"

Täna õhtul etendub RT „Vanemuises" ülikoolile reserveerituna Dargomõžski ooper „Näkineid". Pääle etendust toimub arutelu.

Järgmisena toimub ülikoolile reserveerituna neljapäeval, 21. aprillil s. a. kell 19.30 Johannes Semperi uue näidendi „Murrang" etendus. Kuna käesolevas näidendis leiavad esmakordselt ulatuslikumalt käsitlust kollektiviseerimise küsimused Nõukogude Eesti külas, asetab selle etenduse ja etendusele järgneva arutelu läbiviimine tõsiseid kohustusi kogu TR Ülikooli kollektiivile. Ametiühingu aktiiv kursusevolinike näol, samuti kõik teised organisatsioonid, peavad võtma oma o'seseks kohustuseks tagada mainitud lavastuse suurearvulise külastamise nii esietendusel, üliõpilasetendusel kui ka kõigil järgnevail etendusil ja üliõpilasetendusele järgneva arutelu sisukuse.

G. Arro,
Üliõpilaste Ametiühingu komitee liige.

Vastuseks meie kriitikale

Teenindamist parandatakse

Seoses meie lehe käesoleva aasta 10. numbris ilmunud artikliga „Kuus küsimust", milles kritiseeriti Tartu Kaubastu söökla nr. 5 tööd, teatab söökla juhataja oma kirjas meie lehe toimetusele, et on asutud artiklis märgitud puuduste likvideerimisele. Nii näiteks hakatakse sööklas valmistama toite, mis sisaldavad senisest rohkem rasvaineid. Parandatud on ka serveeritavate kartulite kvaliteeti. Sööklakülastajate teenindamise parandamiseks suurendatakse söökla suurema koormatuse ajal personali.

Algus on tehtud, kuid ka edaspidi on tarvis pidevalt hoolt kanda üliõpilaskonna parema teenindamise eest sööklas nr. 5.

Vastutav toimetaja F.-L. Mikkelsaar

MB 01679 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 854

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 14 (20) Reedel, 22. aprillil 1949. a. II aastakäik

Valmistugem eksamiteks varakult ja põhjalikult

Tartu Riiklik Ülikool seisab õppeaasta tõsiseima ja vastutusrikkaima tööperioodi — kevadise eksamisessiooni eel. Õppetöö kogu ülikooli ulatuses lõpeb 31. mail ja juba 6. juunil algavad eksamid, mis kestavad kuni 27. juunini. Eksamite alguseni on jäänud niisiis veel vaid poolteist kuud. Mõnede teaduskondade mõnedes osakondades või kursustel, kus üliõpilased varakult siirduvad õppe- ja menetluspraktikale, toimuvad eksamid aga juba maikuul.

Talvise eksamisessiooni ettevalmistamisele pühendasid meie õppejõud ja üliõpilased tõsist tähelepanu, mille tulemusena talvisel eksamisessioonil saavutasime enneolematult kõrge õppeedukuse taseme. Ka kevadisele eksamisessioonile ei tohi me vastu minna väiksema ettevalmistusega. Vastupidi, me peame veelgi tõstma eksamisessiooni ettevalmistustööde intensiivsust ja pingelisust, sest kevadine eksamisessioon kujuneb terves reas teaduskondades tunduvalt raskemaks talvisest eksamisessioonist. Õppeplaanidest tingituna on peagu kõikides teaduskondades eksamite arv kevadsemestril märksa suurem kui sügissemestril.

Arusaadavalt on nii suure eksamitearvu juures eksameiks ettevalmistumine palju raskem kui väikese arvu eksamite puhul. Sellest tingituna peame eelolevale eksamisessioonile suhtuma täie tõsiduse ja kohusetundega ning eksamite ettevalmistuskäigus tegema kõik, et sessioon oma tulemustelt ei jääks maha möödunud sessioonist.

Paljud teaduskonnad ja kateedrid on juba varakult asunud eksamisessiooni eeltööde läbiviimisele. Õigusteaduskonnas on juba kavandatud kogu eksameieelne töö: kursuste viisi ette nähtud tootmisnõupidamised, asutud eksamisessiooni individuaalsete graafikute väljatöötamisele, eeltööd tehtud eksamite kriteeriumite ja piletite koostamiseks jne. Ajaloo-keeleteaduskonnas on varakult asutud kontrolltööde kaudu selgitama üliõpilaste aine omandamise seisukorda ja nõrgematele üliõpilastele korraldatud eri konsultatsioone (Lääne-Euroopa filoloogia, eesti kirjanduse ja rahvaluule, klassilise filoloogia, eesti ajaloo jt. kateedrid). Matemaatika-loodusteaduskonnas on peaõhk asetatud konsultatsioonide korraldamisele. Eriti tõhusat tööd eksameile ettevalmistamiseks on tehtud Loomaarsteteaduskonnas. Nii on õppeprogrammid üksikutes ainetes üliõpilastele teatavaks tehtud juba möödunud semestril, õppekirjanduse osas kätte juhatatud kõik vajalikud andmed, nõukogude kirjanduse tutvustamise eesmärgil korraldatud veterinaaralase õppekirjanduse ja õppevahendite näitus, asutud konsultatsioonide korraldamisele, ette nähtud semestri lõpul mõnedes õppeainetes ülevaatlikud loengud jne.

Kuid rida teaduskondi ja kateedreid ei ole eksamisessiooni ettevalmistustööd võtnud veel küllaldase tõsidusega ega tõstnud tulipunkti neid õppetöö seisukohalt esmajärgulisi küsimusi. Seda teha on aga viimane aeg.

Eelkõige on tähtis eksamisessiooni eeltööde ja sessiooni enese õige ja otstarbekohane organiseerimine. Kõik eksamitega seoses olevad küsimused tuleb teaduskondades ja kateedrites põhjalikult ja kõigekülgselt läbi kaaluda ning otstarbekohaselt ellu rakendada. Kuna arvestused tuleb sooritada enne eksamisessiooni algust, on eriti vajalik nende planeerimine nii, et nad minimaalselt häiriksid üliõpilaste eksameile ettevalmistumist. Eksami tunniplaanid koostatagu aegsasti ja arutatagu läbi nii õppejõudude kui ka üliõpilaste tootmisnõupidamistel, et nad oleks kõigiti otstarbekohased ja vastuvõetavad üliõpilastele. Kateedrid hoolitsegu aegsasti enne eksamisessiooni algust, et oleks:

1) loodud üliõpilastele küllaldased võimalused iseseisvaks töötamiseks eksameile valmistumisel,

2) tutvustatud üliõpilasi õppeprogrammi nõudmistega,

3) läbi viidud õppeaine kordamine või ülevaatlikud loengud (ainetes, kus see osutub vajalikuks ja teostatavaks),

4) korraldatud konsultatsioone, nii frontaalsete konsultatsioonide näol kogu rühmale või kursusele kui ka individuaalkonsultatsioone mahajäänuile.

Kabinettidel tuleks hoolt kanda selle eest, et õigeaegselt oleks üliõpilastele kättesaadavaks tehtud eksameiks vajaliku kirjanduse loetelu, kasutamiseks välja pandud õppekirjandus, õppevahendid ja õppeprogrammid.

Sellepärast olgu iga üliõpilase pühaks kohuseks hästi ettevalmistuda eksameiks. Hästi ettevalmistatud eksamiga näitab üliõpilane, et ta oskab hinnata seda suurt hoolt ja armastust, millega Nõukogude valitsus ja bolševike partei ümbritsevad õppivat noorsugu.

Pidagem meeles, et ettevalmistus eksameile on tähtis riiklik ülesanne ja see tuleb sooritada hästi. Hoolitsegem selle eest, et me eeloleval kevadisel eksamisessioonil ületaksime talvise eksamisessiooni tulemused, nii sajaprotsendilise ilmumisega eksameile kui ka kõrgete eksamihinnete näol.

Homme toimub Akadeemilise Meeskoori semestrikontsert

Laupäeval, 23. aprillil toimub TRÜ aulas Akadeemilise Meeskoori 1949. a. kevadsemestri kontsert. Eeloleval kontserdil esitab koor XII ja XIII üldlaulupeo- ja rahvalaule. Laulupeolauludest tulevad Tartus esmakordselt ettekandmisele Stalini preemia laureaadi prof. G. Ernesaksa „Turbalõikajad“ ja rahvakunstnik J. Simmi „Tervitus“, neist viimane klaveri saatel.

Solistina esineb mezzosopran Jenni Siimon, kes oma esinemistega nii Tartus kui ka NSV Liidu suuremates linnades, nagu Moskvas, Leningradis jm. on köitnud publikut laulude hingestatud tõlgitsemisega. Seekordsel esinemisel laulab Jenni Siimon Lydia Austeri „Ei tohi koju minna“ ja meie muusika vanameistri prof. Artur Kapi „Puhtad pihud“, milliseid varem Tartus esitatud ei ole. Klaverisaade on usaldatud Elsa Avessoni kätesse.

Kõik osa võtma ühiskondlikest taastamistöödest! Tähistagem 1. maid innuka tööga taastamisobjektidel!

Eelmistel aastatel on meie ülikooli kollektiiv andnud tõhusa panuse Tartu linna taastamise töösse, võttes arvukalt ja ulatuslikult osa ühiskondlike taastamistööde aktsioonist.

Nüüd, mil on alanud tänavune ühiskondlike taastamistööde ajajärk, seisneb meie peamine ülesanne selles, et veelgi innukamalt osa võtta ühiskondlikest töödest. Meie kollektiivi ees seisavad küllalt suured ja tõsised ülesanded. On tarvis lõpule viia Toome nõlvaku, Ülikooli ja A. Lätte tänava vahelise kolmnurga planeerimistööd, jätkata tööd A. Lätte tänava ja Keemiahoone vahelisel maa-alal, rajada haljasala Tähtvere pargi ja Õlletehase vahele ning haljasalastada Näituse tänava ning Taara puiestee nurk. Selline on meie kollektiivi ülesanne ja me peame selle auga täitma.

TR Ülikooli teenistujad kohustusid üksmeelselt tänavu ühiskondlikel taastamistöödel töötama 75 tundi, sellest 60 tundi ülelinnalistel objektidel ja 15 tundi ülikooli objektidel. Teenistujate eeskujule on järgnenud ka mitmete teaduskondade kollektiivid: Siit tuleneb meie esimene loosung: iga TRÜ kollektiivi liige töötagu tänavu taastamistöödel vähemalt 75 tundi!

Et kindlustada selle eesmärgi saavutamist, tuleb suur töö ära teha ühiskondlike taastamistööde alakomisjonidel teaduskondades. Alakomisjonidele on teatavaks tehtud konkreetsed objektid, antud töökirjeldused jne. Nüüd peavad alakomisjonid kindlustama töö plaanipärase käigu, organiseerides tööd taastamisobjektidel ja viies ühiskondlikest taastamistöödest osavõtu kindla graafiku alusele.

Läheneb töötava rahva suur pidupäev — 1. mai. On tarvis, et meie kollektiiv seda päeva tähistaks hoogsa ja innuka tööga ühiskondlikel taastamisobjektidel. Andkem 1. mai eel võimalikult enam töötunde Tartu taastamiseks — see on meie teine loosung. Ärgem laskem esimesel taastamise hoogtööpäeval saavutatud hoogu raugeda, vaid arendagem ja suurendagem seda järjest!

Mitte ükski TRÜ kollektiivi liige ei tohi eemale jääda ühiskondlikest taastamistöödest. Kõik taastama! Demonstreerigem üksmeelse osavõtuga ühiskondlikest taastamistöödest oma patriotismi ja armastust Nõukogude kodumaa vastu!

Tartu Riikliku Ülikooli ühiskondlike taastamistööde peakomisjon.

Ülikoolinoorsoo kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverentsi lõppistungilt

Nädalat kaks tagasi toimusid ülikoolinoorsoo kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverentsi plenaaristungid, mis demonstreerisid kujukalt meie ülikooli kollektiivi elavat huvi kommunistliku kasvatuse küsimuste vastu. Ent teisipäeva õhtul täitusid taas kord aula tooliread ja rõdud ülikooli õppejõudude ja üliõpilastega, kes sedapuhku tulid siia selleks, et osa võtta kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverentsi lõppistungist.

Sellel koosolekul, millega ühtlasi lõppes kommunistliku kasvatuse konverentsi massiliste ürituste sari, esines põhilise ettekandega EK(b)P Keskkomitee propaganda- ja agitatsiooniosakonna juhataja asetäitja sm. **E. Jaanimägi**, kes kõneles teemal „Nõukogude patriotismist“. Seltsimees Jaanimäe ettekanne, mis oli varustatud rikkalike konkreetsete näidetega nõukogude patriotismi avaldumisest ja selle kasvatamisest nii kogu Nõukogudemaal üldse kui ka meie ülikoolis, äratas kuulajaskonnas elavat huvi ja tähelepanu. Seltsimees Jaanimägi rõhutas, et nõukogude kooli, kommunistliku kasvatuse üheks põhilisimaks ülesandeks on nõukogude patriotismi kasvatamine noortes. Ta kutsus õppejõude ja üliõpilaste organisatsioone arendama pingelist tööd selleks, et kõigist üliõpilastest kasvaksid tulised ja veendunud nõukogude patrioodid, kes pühendavad kogu oma jõu ja võimed Nõukogude kodumaa, nõukogude ühiskonna teenimiseks.

Kommunistliku kasvatuse küsimustele pühendatud konverentsi lõppistung näitas taas kord, et läbiviidud ulatuslik ja äärmiselt tähtis üritus tõi kaasa meie kollektiivi huvi ja aktiivsuse määratu tõusu kommunistliku kasvatuse küsimuste suhtes, mis loob kindla aluse kasvatustöö edasisele hoogustamisele ja parandamisele meie ülikoolis.

Muudame oma teaduskonna eesrindlikemaks ülikoolis

Hiljuti toimus Ajaloo-keeleteaduskonnas õppejõudude ja üliõpilaste koosolek kokkuvõtete tegemiseks kommunistliku kasvatuse konverentsi tulemustest. Ettekandega distsipliinist ja kasvatustööst teaduskonnas esines dekaan prof. H. Moora ning igandeist ja võõraist joontest teaduskonna üliõpilaste teadvuses rääkis teaduskonna parteigrupi organisaator sm. E. Säärits.

Ettekannetest selgus, et kuigi Ajaloo-keeleteaduskond on õppeedukuselt üks esimestest ülikoolis, esineb teaduskonnas õppedistsipliini ja ideelis-poliitilise kasvatustöö alal rida tõsiseid puudusi. Need puudused on tingitud kodanlikest igandeist ja eelarvamustest meie üliõpilaste teadvuses. Nii suhtutakse mõnede üliõpilaste poolt põhiliselt vääralt töödistsipliini, nagu oleks loengute külastamine formaalsus jne. Üksikute üliõpilaste loenguist puudumise protsent on isegi 50 või üle selle (L. Õngo, E. Raud, Kikas).

Meie edasiarengu peamiseks teguriks on kollektiiv ja see nõuab kollektiivi huvide respekteerimist, kollektiivsuse ja solidaarsuse tunde kasvatamist, kollektiivi au hoidmist. Kuid siin esineb veel vana väära „kambavaimu“, mis soodustab distsiplineerimatust. See avaldub puudujate ebaõiges ülesmärkimises, liberaalses suhtumises distsipliinirikkujatesse.

Teaduskonnas esineb ka formalismi, apoliitilisust. Apoliitilisi palasid esitatakse kursuse ja teaduskonna õhtuil, kuna kaasaja probleemid olevat „igavad“! Kuidas aga võivad olla igavad need probleemid, mida tänapäev ise meie ette seab? Dekadentism ja formalism ilmneb ka meie noorte luuletajate, eriti sm. Veiksare, loomingus.

Ettekannetele järgnes elav arutelu, mille käigus võttis sõna ligi 20 õppejõudu ja üliõpilast.

Kõik sõnavõtud paljastasid printsipiaalse kriitika korras esinenud puudusi. Koosoleku sõnavõtud viisid paratamatu loogikaga asjaolule, et puudused tuleb kõrvaldada kriitika ja enesekriitika korras, vigade halastamatu paljastamise korras. Kõigile sai selgeks, et sm-te Õngo, Kaalepi, Hallapi, Raua, Veiksare jt. eksimused tulenesid nende vähesest poliitilisest teadlikkusest, vanadest väärseisukohtadest, millede kütkes nad on ja millest neid ei aidatud lahti saada. Just mainitud põhjused tingisid nende üliõpilaste juures õppedistsipliini rikkumisi (Õngo, Hallap, Raud), formalismi, individualismi ja dekadentismi luules (Õngo, Veiksar).

Oma vigadest said aru ja esinesid koosolekul siiraste enesekriitiliste sõnavõttudega sm-d Hallap, Kaalep ja Raud.

Kui sm-te Raua, Hallapi ja Kaalepi esinemine võeti koosolijate poolt vastu rahuldusega, siis sm-te Veiksare ja Lepiku sõnavõtud näitasid, et nad oma vigadest ei ole veel aru saanud ega parandanud oma käitumist.

Läbirääkimiste lõpul sõna võttes rõhutas ülikooli partei-algorganisatsiooni büroo sekretär sm. Kalju, et kõik esiletulnud puudused on tingitud marksismi-leninismi ebarahuldavast tundmisest. Seepärast tuleb eelkõige tõsta oma ideelis-poliitilisi teadmisi, arendada enam kriitikat ja enesekriitikat, suurendada nõudlikkust iga õppejõu ja üliõpilase vastu. Sm. Kalju avaldas veendumust, et Ajaloo-keeleteaduskond tõuseb varsti parimaks teaduskonnaks ülikoolis, kuna tal on selleks kõik eeldused.

K. Siilivask

Arstiteaduskonnas arutati kommunistliku kasvatuse küsimusi

Kommunistliku kasvatuse konverentsi ürituste sarjas toimus 16. aprillil TR Ülikooli aulas Arstiteaduskonna arutluskoosolek.

Arutluskoosoleku avas Arstiteaduskonna prodekaan prof. Karu oma sõnavõtuga, milles ta valgustas senist olukorda Arstiteaduskonnas. Tema sõnavõtust ilmnes, et kasvatus- ja õppetöö olukord Arstiteaduskonnas on tunduvalt paranenud.

Kuid esineb siiski ka veel selliseid üliõpilasi, kes ei taha suhtuda õpinguisse täie tõsidusega. See avaldub eriti nooremate kursustel, kus tihti ei töötata järjekindlalt, ei võeta osa kontrolltöödest, konsultatsioonidest ja lükatakse oma töö peamiselt eksamisessioonile.

Järgmises sõnavõtus ELKNÜ TRÜ Arstiteaduskonna algorganisatsiooni sekretär sm. Lenzner rõhutas veel kord kommunistliku kasvatustöö vajalikkust meie üliõpilaskonnas. Ta näitas kätte ka meetodeid, milliseid tuleb kasvatustöös rohkem kasutada. Tuleb arendada otsustavat võitlust usuliste igandite vastu. Millised on usuliste igandite mõju tagajärjed, näeme meie kunagisist kaasüliõpilasist Patast ja Pentsist, kes lootsid nii väga „jumala abile“, kuid see neid, nagu nähtus, sugugi ei aidanud, vaid nad langesid ülikoolist välja kui nõrgalt edasijõudjad.

Sm. Roots selgitas poliitinformatsiooni tähtsust kommunistlikul kasvatusel. Ja selles on saavutatudki tunduvaid edusamme. Ainult „valulapseks“ on siin raviosakonna VI kursus, kus poliitinformatsioonides esinemine on üldiselt loid. Parandada tuleb ka marksismi-leninismi õppimist.

Reast järgnevaist sõnavõttudest ilmnes veel kodanlike igandite olemasolu meie üliõpilasperes, nagu „härra“ ja „proua“ tarvitamine, mis peaksid esmajoones leidma vastulöögid õppejõudude poolt, mida siiani pole aga vajaliku teravusega tehtud. Halb on olukord ka farmaatsiaosakonna poliitinformatsioonitundides ja nimelt just naisüliõpilaste passiivsuse tõttu.

Koosolek andis palju väärtuslikke töösuundi, kuid kannatas ka mõningate puuduste all. Võinuks olla rohkem teravat, bolševistlikult võitlevat kriitikat ja enesekriitikat. Koosolek näitas, et kasvatustöö alal on Arstiteaduskonnal palju teha ja nende ülesannete täitmisele tuleb nüüd asuda kogu energiaga.

R. Oro,
Arstiteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Seminaride osatähtsust marksismi-leninismi aluste õppimisel tuleb suurendada

Marksismi-leninismi aluste läbitöötamisel on pühendatud seminaarsetele õppustele peagu samapalju tunde kui loengutelegi. Ja seda mitte juhuslikult, vaid praktika on näidanud seminaride suurt tähtsust vastava aine omandamisel.

Võiks isegi ütelda, et seminaarsed õppused ja konsultatsioonid on üliõpilastele tähtsamad kui loengud. Ja seda just sellepärast, et seminarides süvenetakse ainesse põhjalikumalt, täiendatakse loenguil kuuldut ja vastava kirjanduse läbilugemisel saadud teadmisi, õpitakse seda väljendama oma sõnadega, kõrvutama tänapäeva sündmustega, analüüsima tänapäeva probleeme ja nägema ette edaspidist arengut.

Meie seminaarsed õppused aga ei vasta veel täielikult nendele nõuetele.

Milles seisnevad meie seminaarsete õppuste tähtsamad puudused? Meie seminaarsed õppused enamikul juhul kipuvad kujunema klassitundideks, kus seminari juhataja esitab üliõpilastele üksikuid küsimusi ja sageli lihtsalt „pinnib" neilt vastuseid. Samuti puudub paljudes gruppides elav teema arutamine ja ettekande arvustamine.

Teoreetiline tase seminaarsetel õppustel jätab sageli soovida. Üliõpilased ise, arutades teoreetilisi probleeme, ei püüa neid rakendada tänapäeva sündmuste analüüsimiseks. Üheks nõrgemaks kohaks jääb alati referaatides ja sõnavõttudes elust võetud näidete vähesus. Tuuakse näiteid Lenini ja Stalini teoseist, aga mitte näiteks Eesti NSV olustikust, Tartu Riikliku Ülikooli elust või oma eraelust. Nii jääb läbivõetud materjal kuivaks, väheandvaks ja seminarid muutuvad ebahuvitavaks.

Kuid peapõhjust tuleb otsida üliõpilaste endi juurest, sest ei suhtuta küllalt tõsiselt neisse õppusisse. Sageli valmistutakse seminariks halvasti ja referaadid koostatakse sisuliselt väga nõrgad. Samuti ei konspekteerita teoseid, nagu nõutakse. Kuid teame, et seminari tase oleneb ettevalmistamisest. Esineb juhuseid, kus ka referent valmistub nõrgalt ette (Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane Andresen ja üliõpilasi bioloogia-geograafia-geodeesia grupist).

Konspekteerimise juures tehakse nii, et kirjutatakse kaasüliõpilasilt maha ja isegi vigadega (Matemaatika-loodusteaduskonna keemiaosakonna I kursuse üliõpilased Lõo ja Kulm).

Halvasti valmistuvad ette ka Ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilased Pärnsalu, Valdre, Utso jt.

Kuid seminari ettevalmistus sõltub suurel määral ka seminari juhatajast. Enese kohta pean ütlema, et ma seni väga vähe kontrollisin seminari ettevalmistamise käiku.

Tõsta tuleb ka konsultatsioonide osatähtsust. Senini nõuti konsultatsioonile peamiselt neid üliõpilasi, kes koostasid halvad referaadid ja ei suutnud vastata esitatud küsimustele. Konsultatsiooni ülesanne peab seisma aga selles, et üliõpilased ei ilmuks seminaridele ilma ettevalmistamata. Kuna meil seminarigrupid on küllalt suured, oleks vajalik, et enne seminare korraldataks grupikonsultatsioonid kõigile üliõpilasile.

Veel üks märkus. Suurt abi seminaride ettevalmistamises võivad osutada komsomoli ja ametiühingu organisatsioonid kursustel. Nende ülesandeks oleks järjekordse seminari ettevalmistamise organiseerimine. Komsomoligruppide liikmed peavad olema oma seminarigrupi eesrindlikumad üliõpilased, hoolitsema grupi iga liikme hoolika ettevalmistumise eest seminariks, arutama oma koosolekuil põhjusi, miks mõni üliõpilane seminariks küllalt hästi ette ei valmistunud, mida tuleb ette võtta nende puuduste likvideerimiseks jne. Hiljuti toimus niisugune koosolek Matemaatika-loodusteaduskonna I kursuse seminarigrupis. Nagu näitavad selle koosoleku tulemused, aitavad sellised koosolekud tõsiselt parandada marksismi-leninismi aluste omandamist.

V. Arhangelski,
marksismi-leninismi aluste kateedri vanemõpetaja.

KOMMUNISTLIKE NOORTE TÖÖ

Mida näitas poliitinformatsiooni läbiviimise kontroll

Ülikooli komsomolikomitee teostas poliitinformatsiooni läbiviimise kontrolli kahes teaduskonnas — Loomaarsti- ja Põllumajandusteaduskonnas. Kontrolli tulemused võimaldasid välja selgitada rea puudusi gruppide töös. Paljudes gruppides toimuvad referaadid kuivalt ja igavalt. See seletub sellega, et referendid piirduvad referaadi koostamisel peamiselt ainult instruktsioonil saadud materjalidega ja kannavad selle mehhaaniliselt poliitinformatsioonitunnil ette. Referendid ei tööta ettekannet läbi, ei kasuta iseseisvalt kirjandust.

Mõnedes gruppides referendid konstateerivad sündmusi kui fakte, sidumata neid omavahel. Nii näiteks Loomaarstiteaduskonna V kursusel kanti ette referaat teemal „Kultuuritööliste kongress Ameerikas". Referent sm. Hans Kohver eraldas kongressi töö rahvusvahelistest sündmustest. Kogu referaat koosnes faktidest, mida referent ei mõtelnudki omavahel siduda. Referaat kestis ainult 12 minutit ja arutluste käigus esitati ainult üks küsimus. Seejärel asus grupp arutama õppetööga seoses olevaid küsimusi. Niisugused faktid näitavad, et mõned õppejõud, kes peavad vastutama poliitinformatsioonide läbiviimise eest, ei kontrolli referentide ettevalmistatust.

Samal ajal juhivad mõned õppejõud hästi ja aktiivselt poliitinformatsiooni käiku. Nii näiteks Loomaarstiteaduskonna I kursuse poliitinformatsioone püüab õppejõud Saks pidevalt muuta sisukaiks, mis ka tema kindla juhtimise abil õnnestub. Kuid hoopis vastupidiselt juhib grupi tööd Põllumajandusteaduskonna III kursuse poliitinformatsioonidel õppejõud sm. Ruus: kogu tunni jooksul jääb ta passiivseks pealtvaatajaks.

Mõlemas teaduskonnas rikutakse rektoraadi korraldust selle kohta, et poliitinformatsioone peab läbi viima mitte kogu kursusele korraga, vaid akadeemiliste gruppide kaupa. Nii on Põllumajandusteaduskonna agronoomiaosakonna IV kursuse grupis 74 üliõpilast, II kursuse grupis 58 üliõpilast, samuti Loomaarstiteaduskonna I kursuse grupis 46 üliõpilast ja II kursuse grupis 37 üliõpilast. Dekanaatide kohuseks on kõrvaldada see puudus. Niisuguse üliõpilaste arvuga grupis on poliitinformatsioone ebaratsionaalne läbi viia.

Poliitinformatsioonile määratud aeg kasutatakse mõnel juhul mittetäielikult. Õppejõud ja gruppide vanemad teevad tavaliselt niisugustel poliitinformatsioonidel üliõpilastele teatavaks mitmesuguseid teadaandeid ja arutavad õppetöö küsimusi, s. o. tegelevad asjasse mittepuutuvate küsimustega. Nii näiteks Loomaarstiteaduskonna V kursusel, kus poliitinformatsioone juhatab õppejõud Sooman, kasutati kolmandik aega, s. o. 15 minutit õppetöö küsimuste arutamiseks, aga referaat kestis ainult 12 minutit, nagu juba mainitud. On tarvis, et poliitinformatsiooniks ettenähtud aeg kasutataks täielikult päevakorras olevate probleemide lahendamiseks. Õppejõudude ülesandeks on valvata selle järele.

Mõnedes gruppides poliitinformatsioonid lõpevad enne ettenähtud aega. Sellised nähtused ei tohi korduda.

Üksikutes gruppides esineb distsipliinirikkumisi. Näiteks Põllumajandusteaduskonna agronoomiaosakonna IV kursusel puudus poliitinformatsioonist 15 inimest, neist ainult 2 vabandava põhjusega. Mõnedes gruppides esines üliõpilaste hilinemise juhtumeid. See näitab, et mõned üliõpilased suhtuvad hooletult oma kohustusisse. Niisugusest distsiplineerimatusest tuleb kiireimas korras lahti saada. Eelkõige peavad selle eest hoolitsema dekanaadid. Loomaarstiteaduskonna III kursusel hilinesid üliõpilased poliitinformatsioonile 15 minutit. Põhjusena selgus, et üliõpilased olid enne seda sõjalisel õppusel, kust poliitinformatsiooni toimumiskohani oli vähemalt 20-minutiline teekond. Dekanaat peab seda arvestama ja selle grupi poliitinformatsiooni aja ümber paigutama.

Kõigi esitatud puuduste likvideerimine võib muuta poliitinformatsioonid huvitavamateks ja sisukamateks. Nende puuduste likvideerimisele peavad esmajoones asuma dekanaadid ja komsomoli-organisatsioon.

I. Sorokin,
ELKNÜ TRÜ komitee poliitmassilise töö sektori juhataja.

Võitlusse õppedistsipliini tugevdamise eest

Ülikoolinoorsoo kommunistliku kasvatuse konverentsi plénaaristungil ja sellele järgnenud ületeaduskonnalisel koosolekul selgus, et Põllumajandusteaduskonnas esineb õppedistsipliini rikkumisi. Osa üliõpilasi pole semestri algul kohal, mõned neist puuduvad koguni nädalapäevad ja rohkem. Mitmed üliõpilased puuduvad palju loenguilt ja praktikumidelt ja esineb ka niisuguseid, kes ei soorita õigeaegselt arvestusi ega eksameid. Poliitinformatsioonitundides tegeleb osa üliõpilasi kõrvaliste asjadega, selle asemel et kuulata ettekannet ja selle kohta sõna võtta. Samuti esineb auditooriumides ja kõrvalruumides eksimusi puhtuse ja korra suhtes, paberitükkide põrandale loopimist, laudade ja pinkide määrimist jne.

Et edasises töös vigu vältida otsustas Põllumajandusteaduskonna kollektiiv, et dekanaadil ja kõigil õppejõududel tuleb nõuda plaanis ettenähtud eksamite ja arvestuste tähtajalist õiendamist. Mahajäänud üliõpilasi tuleb abistada eesrindlikumail üliõpilasil ja kursuste šeflejatel-õppejõududel, jagades neile töökogemusi. Samuti tuleb järjekindlalt selgitada, missuguseid ebameeldivusi mahajäämus tekitab tervele teaduskonna kollektiivile ja mahajäänuile endile.

Õppejõud peavad senisest suuremal määral tutvuma üliõpilastega, osa võttes üliõpilaste poolt korraldatavatest üritustest. Tundes põhjalikult iga üliõpilast ja tema huvialasid, on kergem vajaduse korral teda abistada. Poliitinformatsioonide suhtes otsustati nõuda kursuse šeflejatelt-õppejõududelt suuremat aktiivsust, et poliitinformatsioonitund kujuneks elavaks vestlus- ja arutlustunniks, millest kõik üliõpilased innuga osa võtaksid.

Et auditooriumides ja kõrvalruumides, kus üliõpilased liiguvad, vältida puhtuse ja korra suhtes eksimusi, tuleb kaasa tõmmata terve kursuse või rühma kollektiiv eesotsas kursuse- ja rühmavanema ning kommunistlike noortega.

Tänaval käitumise parandamiseks tuleb samuti kogu kollektiivil valvel olla. Seejuures saavad väga palju ära teha kommunistlikud noored, kursuse- ja rühmavanemad ja õppejõud, andes ise head eeskuju ja juhtides seltsimeheliku kriitikaga tähelepanu väärnähtustele.

Juhtudel, kui ei aita seltsimehelikust kriitikast, tuleb tarvitusele võtta rangemaid abinõusid. Põhjuseta puudumised õppetööst tuleb täiesti lubamatuks pidada ja üliõpilasi, kes selles end ei paranda, tuleb kohelda rangelt kuni üliõpilaste nimekirjast kustutamiseni. Eriti tuleb silmas pidada kursuse- ja rühmavanemaid, et need täidaksid oma kohustusi täpselt. Kes sellega aga hakkama ei saa, need tuleb asendada uutega.

Kogu teaduskonna kollektiiv võtab omale kohustuseks väärnähtuste likvideerimise, et kasvatada meie üliõpilastest tublisid Nõukogude kodanikke, kes tõsiselt suhtuvad oma ülesannetesse ja kohustustesse.

E. Eenlaid,
Põllumajandusteaduskonna prodekaan.

Järgimist vääriv algatus

Mõistes kirjanduse ja näitliku õppemeetodi suurt tähtsust üliõpilaste igapäevases töös, otsustas TRÜ Teenistujate Ametiühingu Loomaarstiteaduskonna alakomitee korraldada vastavasisulise näituse.

Neil päevil leidiski näitus aset. Teaduskonna dekaan sm. E. Peebsen oma avasõnas märkis senist kirjanduse vähest kasutamist üliõpilaste poolt.

Näitus andis ülevaate ka teaduskonna saja-aastasest tegevusest auaadresside ja teiste mälestusesemete näol 25., 50. ja 100. a. juubelist.

Samuti kajastus näitusel ka võitlus mitšuurinliku bioloogia võidu eest, milliselt alalt oli näitusel eksponeeritud rohkesti kirjandust.

Näituse muu osa jaotus õppedistsipliiniti rubriikideks, kusjuures erilist tähelepanu pälvisid väljapanekud kirjanduse ja õppevahendite näol marksismi-leninismi, patoloogilise füsioloogia, histoloogia, epizootoloogia ja teistelt aladelt.

Huvi näituse vastu oli suur eriti üliõpilaskonnas, mida väljendas ka üle 150 ulatuv arv külastajate registreerimislehel.

Loomaarstiteaduskonnas korraldatud näitus, ehkki esimese sellelaadsena, suutis täita üliõpilaste suhtes nii oma kasvatusliku kui ka arendava ülesande, mistõttu taoline üritus vääriks õigustatult matkimist ka teiste teaduskondade poolt.

V. Tõll,
Loomaarstiteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Akadeemilise Naiskoori õnnestunud kontsertmatk

Möödunud nädalavahetusel korraldas Akadeemiline Naiskoor kontsertmatka Tallinna, kus „Estonia" kontserdisaalis esineti 17. aprillil iseseisva kontserdiga. 130-liikmeline koor suutis näidata end seekord parimast küljest ja lõi juba kontserdi algul arvuka publikuga sooja kontakti, mis kontserdi kestel üha süvenes. Sellest tingituna tuli Akadeemilisel Naiskooril helilooja Richard Ritsingu juhatusel korrata ligi pooled lauludest ja anda kontserdi lõpul suur arv lisapalu.

Kontserdil oli solistina kaastegev RT „Vanemuise" ooperisolist Agnes Treier, kes ka seekordsel esinemisel teenis kontserdikülastajate kiituse. Klaveril saatis Tamara Valts.

Tulevased loomakasvatuse eriteadlased tutvuvad praktilise töö küsimustega

Sõjajärgse stalinliku viisaastaku plaan ja ÜK(b)P KK veebruaripleenumi ajaloolised otsused määrasid loomakasvatusharu juhtiva osa Nõukogude Eesti põllumajanduses.

Lähtudes sellest ENSV põllumajanduse põhisuunast võtt's ÜTÜ loomakasvatusring endale ülesande praktiliste ja teadusalaste oskuste ning muljete hankimise, kohapealsest tööst aktiivse osavõtu kaudu rikastada oma liikmeid kogemustega ja võimaldada neil teha viljakat tööd meie vabariigi külas.

Juhatuse ülesandeks liikmete kasvatamisel on isiklik initsiatiiv ja praktiline osavõtt teaduslikust tööst. Selle põhimõtte reaalseks väljendajaks on ringi tööplaan ja selle täitmine. Regulaarsete referaatkoosolekute ja vastava poleemika kõrval siirdutakse ka praktiliste küsimuste lahendamisele. Nii on tööstusjäätmete söödaväärtuse selgitamiseks korraldatud ekskursioon vastavasse tööstusse. kus kohapeal selgitati antud küsimuse efektiivsus zootehnikas.

Kontakti loomiseks Eesti NSV Teaduste Akadeemia vastava ala eriteadlastega on teostatud ekskursioon Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudi katsebaasidesse, kus instituudi töötajatega loodi tihedad sidemed.

Õppeotstarbel on ette nähtud veel Ülenurme sovhoosi külastamine. Kavatsusel on ka sõit Piistaojale ja Torisse sealsete instituutide tundmaõppimiseks. Kavas on ka vennasvabariikide külastamine ja olemasoleva kontakti tihendamine sealsete õppeasutistega.

V. Herzen,
ÜTÜ loomakasvatusringi juhataja.

Tutvume akadeemik I. V. Pavlovi elu ja tegevusega

ÜTÜ füsioloogiaring asutati 1948. aastal. Mainitud ringi tööplaan on muutunud sellel aastal kindlamaks ja huviküllasemaks kui oli varem, milleks on kaasa aidanud kogemusrikaste näpunäidete saamine Leningradi I. V. Pavlovi nimeliselt füsioloogia uurimisinstituudist.

Ringi vanema T. Zdanko ja ringi teadusliku juhendaja, füsioloogia kateedri juhataja prof. Käer-Kingisepa juhtimisel ja kaasabil võeti ringi tööplaani peamiselt akadeemik I. V. Pavlovi elu ja tegevuse uurimise temaatika. Elavat huvi on pakkunud närvikavva puutuvad küsimused, eriti aga I. V. Pavlovi tingitud reflekside põhimõtted. Nii töötab osa ringi liikmeist eksperimentaalse uurimisega tingitud reflekside alal mis on võimalik seetõttu, et füsioloogia kateeder on rikastunud katseloomadega, keda möödunud õppeaastal ei omatud.

Paremate tulemuste saavutamiseks uurimustöö alal on loodud tihedad sidemed Leningradi I. V. Pavlovi nimelise füsioloogia uurimisinstituudiga.

Tööindu tõstis ka filmi „Akadeemik I. V. Pavlov" nägemine, kus ergutavalt mõjus tulihingelise teadlase sihikindlus, keda ei suutnud takistada ebaõnnestunud katsetused, vaid kes võitles kuni võiduka lõpuni.

A. Paukeni,
füsioloogiaringi liige.

Eelseisvaid üritusi

TRÜ teaduskondadevahelised võistlused **ujumises** ja **veepallis** toimuvad pühapäeval, 24. aprillil kell 13.30 Tartu siseujulas. Võistkondade registreerimine toimub ÜSK-s. Registreerimisevõimalus on ka kohapeal.

* * *

TRÜ üliõpilaste kirjandusring korraldab täna, 22. aprillil algusega kell 19 auditooriumis nr. 1 referaatkoosoleku teemal: **„Realismi ja romantismi vahekorrast sotsialistlikus realismis".**

Referent aspirant A. Vinkel.

Samal koosolekul liikmete vastuvõtt kirjandusringi loomingulisse sektsiooni.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 01763 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 938

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Olgu tervitatud 1. mai, maailma töötajate võitlusjõudude ülevaatuse päev!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 15 (21) Reedel, 29. aprillil 1949. a. II aastakäik

Töörahva vendluse püha

Juba üle kuuekümne aasta on 1. mai olnud kogu maailma tööllisklassi revolutsiooniliste jõudude ülevaatuse päevaks. Sel päeval kõlab kõigis maailma keeltes erilise jõuga proletariaadi suurte õpetajate Marxi ja Engelsi poolt heisatud loosung: „Kõigi maade proletaarlased, ühinege!“ Kogu maailma töötav rahvas näitab sel päeval oma vääramatut ühtsust ja tahet võidelda kapitalismi vastu, uue õiglasema elukorra — sotsialismi-kommunismi võidu eest. Nõukogude rahvas aga pühitseb 1. maid kui kodanluse üle saavutatud ajaloolise võidu püha, kui ekspluateerimisest vabastatud töö püha. Sel päeval demonstreerib nõukogude rahvas oma ustavust nõukogude võimule ja bolševike parteile, oma tahet töötada veel rohkem ja veel paremini oma sotsialistliku kodumaa hüvanguks, oma valmisolekut kaitsta nõukogude võimu saavutusi, oma truudust proletaarse internatsionalismi lipule. Piiritu uhkusega teeb nõukogude rahvas sel päeval kokkuvõtteid oma loova töö saavutistest, vaba töö võitudest, mis on kogu maailma ekspluatatsiooni ikkes ägavale proletariaadile innustajaks võitluses vihatud kapitalistliku kurnamisrežiimi vastu.

Nõukogude rahvas võtab 1949. aasta esimest maid vastu seninägematute saavutustega elu kõikidel aladel. Loosungi all: „Viisaastak nelja aastaga“ võitleb nõukogude rahvas rahvamajanduse uue võimsa tõusu eest. Ajajärgul, mil kapitalistlikku maailma vapustavad kriisid, majanduselu vireleb, tööpuudus kasvab, teostab nõukogude töötav rahvas edukalt seda oma suurt loosungit. Kui enne sõda NSV Liidu tööstus kasvas keskmiselt 12—13% võrra aastas, siis 1947. a. see kasv moodustas 23%, 1948. a. aga juba 27%. Säärane kasvutempo kindlustab tegelikult kõigi meie ülesseatud eesmärkide saavutamise, seejuures meie riigi majandusliku põhiülesande täitmise: minna ka kõige suuremaist kapitalistlikest maadest ette toodangu hulgalt ühe elaniku kohta.

Samasugune võimas tõus leiab aset ka meie põllumajanduses. Möödunud aastal andis NSV Liidu põllumajandus 7 miljardit puuda vilja, saavutades sellega peaaegu sõjaeelse taseme. Et teha lõpp aastasadu inimest kiusanud põuale ja rajada alus kindlate ja kõrgete viljasaakide saamisele, on meie talurahvas hakanud ellu viima grandioosset looduse ümberkujundamise plaani põllukaitse-metsavööndite rajamise, tiikide ja veebasseinide ehitamise ning heinaväljakülvikordade rakendamise näol. Möödunud aastal rajati juba 199 tuhat hektaari metsavööndit, ehitati 2800 tiiki ja basseini, kasvatati puukoolides 1869 miljonit isikut. Nõukogude Eesti talurahva elus aga on tähtsaimaks sündmuseks kindel ja otsustav üleminek sotsialismi teele, mis väljendub umbkaudu poole talurahva astumises kolhoosidesse.

Hiiglasammudega läheb edasi ka NSV Liidu kultuurielu. Käesoleval ajal õpib Nõukogude Liidu ülikoolides 730 tuhat ning alg- ja keskkoolides 34 miljonit õpilast.

Ka meie ülikoolil on suuri saavutisi. Me oleme saavutanud õppe- ja kasvatustöö suure tõusu, rajanud kindla aluse selleks, et kiiresti muuta meie ülikool üheks NSV Liidu kõige eesrindlikumaks kõrgemaks õppeasutiseks. ÜK(b)P Keskkomitee oma hüüdlauseis 1. mai puhul pöördub nõukogude teadlaste poole järgmiste sõnadega: „Nõukogude teaduse alal töötajad! Rikastage meie kodumaa teadust ja tehnikat uute uurimuste, avastuste ja leiutistega! Juurutage teaduse saavutisi tootmisse, viige edasi tehnikat!“ Need sõnad olgu iga meie ülikooli õppejõu, iga teadlase lipukirjaks. Meie üliõpilased aga pidagu alati meeles ja täitku järjekindlalt ÜK(b)P Keskkomitee poolt antud stalinlikku ülesannet: „Nõukogude noormehed ja neiud! Oppige eesrindlikku teadust, tehnikat ja kultuuri! Olge vastupidavad ja julged, valmis võitma igasuguseid raskusi! Töötage ennastsalgavalt meie kodumaa hüvanguks!“

Tulvil piiritut uhkustunnet oma suure sotsialistliku kodumaa üle, mis iga päevaga muutub meie inimeste loova töö tulemusel ilusamaks, jõukamaks ja võimsamaks, mis sammub kindlalt rahu eest võitleva imperialismivastase leeri eesotsas; tulvil kindlat tahet pühendada kogu oma jõud, teadmised ja energia võitluseks sotsialismi-kommunismi võidu eest meie maal tervitame ülemaailmset töörahva võitluspüha — esimest maid.

ELLEN HIOB

Mailaul

Ukse laias kaares lahti
lükkas laulev kevad,
läitis leegi päiksetahti,
valge, virveleva.

Lauludele puna suule
suudles hommik hele,
jalgadesse tantsutuule
pistis rõõmudele.

Tööd kui väletiibset lindu
lennuhoog viib üles.
Rõõm saab helisema rindu
uue päeva süles.

Mõtted kirkad, kibelevad,
tulvil kiirtepildu.
Kannad ise, nagu kevad,
rinnas rõõmukildu.

1. mai tähistamine TR Ülikoolis

TR Ülikooli parteiorganisatsiooni ja rektoraadi juhtimisel alustati ülikoolis aegsasti ettevalmistusi, et kavakindlalt ja väärikalt tähistada 1. maid kui kõigi maade tööliste vendluse päeva.

Selleks moodustatud üleülikooliline komisjon (esimees sm. B. Võrse) organiseeris rea üritusi juba enne 1. maid — nagu vestlused „1. mai — kogu maailma töörahva võitlusjõudude ülevaatuse päev“ — poliitinformatsioonitundides, võistlused laskespordis jm.

Üleülikooliline pidulik koosolek 1. mai tähistamiseks toimub 30. aprillil algusega kell 16.00. Koosolekul esineb kõnega sm. J. Paul. Sellele järgneb üliõpilaste auhinnatööde hinnete ja autorite teatavaks tegemine, auhinnatööde uute teemide väljakuulutamine ning ülikooli eesrindlaste märkimiseks rektori käskkirja avaldamine.

1. mail kogu ülikooli kollektiiv võtab osa Tartu linna töötava rahva ühtsest demonstratsioon-rongkäigust.

Suurema üritusena toimub 2. mail kell 21 üliõpilaskonna maipidu Tartu Õpetajate Instituudi ruumes. Lisaks neile üldistele 1. mai pidustustele viiakse läbi rida üritusi teaduskondades.

Kõik maidemonstratsioonile!

1. mai on kogu maailma tööllisklassi revolutsiooniliste jõudude ülevaatuse päevaks. Selle kuulsusrikka ajaloo kestel on maailma kodanlus pidanud järjest enam hakkama värisema mannetust õudusest ja hirmust nähes, kuidas seni mahasurutud palgaorjade armee on tunnetanud oma võimsat jõudu ning on hakanud nõudma oma õigust.

Selles visas võitluses saavutasid Nõukogudemaa rahvad bolševike partei juhtimisel 1917. aasta oktoobris otsustava võidu, kukutades kodanluse ja mõisnike võimu ning kehtestades proletariaadi diktatuuri.

Sellest ajast pühitseb nõukogude rahvas 1. maid kui kodanluse üle saavutatud võidu püha, kui ekspluateerimisest vabastatud töö püha.

Tänavuaastast 1. mai pidupäeva võtavad nõukogude rahvas ja kõigi maade töötajad vastu rahu eest peetava pineva võitluse olukorras — imperialismivastase demokraatliku leeri võitlusjõudude ülevaatuse päevana.

Sel päeval demonstreerib ka kogu Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste pere oma ustavust nõukogude võimule ja bolševike parteile, oma tahet töötada, õpetada ning õppida veel paremini oma sotsialistliku kodumaa hüvanguks, oma valmisolekut kaitsta nõukogude võimu saavutisi, oma truudust proletaarsele internatsionalismile.

Meil on, mille üle uhkust tunda ning mida kaitsta.

Esimest maid 1949. aastal pühitseme olukorras, kus kõik teed viivad kommunismile. Kõik imperialismi katsed pidurdada demokraatlike jõudude kasvu ka kõige verisema terroriga varisevad kokku.

Selles teadmises kogunegem kõik hilinemiseta 1. mai demonstratsiooni kogumiskohtadesse!

Üliõpilased, kes võtavad osa sõjalisest õpetusest, kogunevad sõjalise õpetuse kateedri asukohta 1. mail kella 9.30-ks polkovnik Kivimaa korraldusse.

Kogu ülikooli ülejäänud pere koguneb 1. mail kella 10.30-ks Aia tän. 46, kus kolonne organiseerib sm. Lombak. Kolonn peab olema lõplikult formeeritud ja valmis alustama liikumist kell 11.15.

Kõik TRÜ õppejõud, teenistujad ja üliõpilased töötava rahva ühtsuse võimsale demonstratsioonile!

Parimate eeskuju innustab meid tublile ja väsimatule tööle

* * *

Vähemalt kaks normi

Kui meie ülikooli ekspluatatsiooni-tehnilises osakonnas on juttu eesrindlikest töölistest, siis mainitakse ikka ja jälle müürsepp Mihkel Prosti nime. Ja selleks on ka põhjust: sm. Prost on alati kõigile kaastöölistele olnud eeskujuks oma kohusetundliku töössesuhtumise ja väga heade töötulemuste poolest.

Seltsimees Prost ei lepi kunagi plaani täitmisega, vaid püüab oma töönorme ületada. Tänu oma tööalase meisterlikkuse pidevale tõstmisele ja hoolsale tööle täidabki ta järjekindlalt oma töönormi vähemalt 200% ulatuses. Seejuures ei unusta ta ka töökvaliteeti, vaid annab siingi oma eranditult kõrgekvaliteediliste töödega teistele eeskuju.

Uusi suurepäraseid töötulemusi näitas seltsimees Prost maieelses sotsialistlikus võistluses. Viimasel ajal töötas ta Keemiahoone suures auditooriumis erilise konstruktsiooniga istepinkide paigaldamise alal ja saavutas selles töös hinnatavaid tagajärgi, millega ta veelgi kindlustas oma eesrindlikku positsiooni kaastööliste hulgas ja võitis üldise lugupidamise ning tunnustuse.

Arendagem end nii vaimselt kui ka füüsiliselt

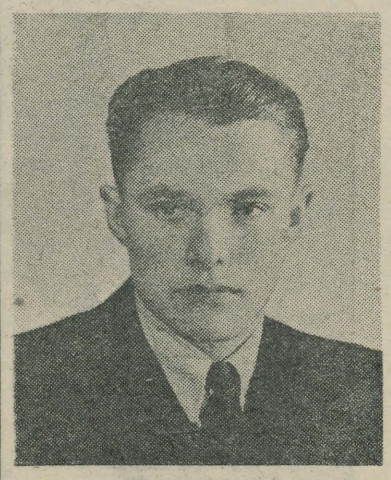

Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilase, Stalini-nimelise stipendiumi saaja H. Tüütsi deviisiks on: olla tugev nii vaimselt kui ka füüsiliselt, sest terves kehas funktsioneerib paremini ka terve vaim.

Sm. Tüüts on oma tegevusega näidanud, et pidev tegelemine kehakultuuriga karastab organismi ja tugevdab seda edukaks vaimseks tööks. Järjekindla treeningu tulemusena on ta spordi alal saavutanud rea häid tagajärgi. Nii on ta korduvalt olnud Eesti NSV tšempion lühimaajooksudes ja kaugushüppes. Praegu on ta NSV Liidu ametiühingute tšempion kaugushüppes. Ühtlasi on sm. Tüüts juba pikemat aega ÜSK juhatuse aseesimees ja võtab aktiivselt osa kehakultuuritöö organiseerimisest nii teaduskonnas kui ka üleülikooliliselt.

Samal ajal on sm. Tüüts eesrindlik õppetöös ja tema eksamitulemused on eranditult väga head. Pingsa õppe- ja kehakultuuritöö kõrval on ta suutnud edukalt tegelda teadusliku uurimistööga. Möödunud aastal hinnati ta auhinnatöö „Rahvaesinduse valimine NSV Liidus ja välisriikides" esimese auhinna vääriliseks. Sm. Tüüts on ka ÜTÜ õigusteaduseosakonna nõukogu liige.

Sm. Tüütsi edukas tegevus näitab meile veelkordselt, et kehakultuur, tugevdades meid füüsiliselt, loob soodsad eeldused tulemusrikkaks vaimseks tööks.

Väsimatu töömees eesti ajaloo küsimuste marksistlikul läbitöötamisel

Ajalugu on teadus, mis näitab ühiskonna arengu seadusi ja põhjusi ning seletab mineviku abil nõukogulikku tänapäeva ja edasise arengu perspektiive. Seepärast on ajalugu arsenaliks, kust ammutatakse relvi ideoloogiliseks võitluseks. Eesti kodanlikud ajaloolased, rääkimata baltisaksa ajaloolastest, on loonud meie maa ajaloo alal põhiliselt väärad kontseptsioonid, mis teenivad kodanlik-fašistlikku ideoloogiat.

Eesti NSV ajaloolaste ees seisab suur ülesanne: ümber hinnata ja marksistlikult läbi töötada eesti rahva ajalugu. Selle ülesande läbiviimisel on juba olulisi samme tehtud ja suuri teeneid omab sel alal TRÜ eesti ajaloo kateedri juhataja dots. A. Vassar, kes oma loenguis on enamiku eesti ajaloo põhilistest probleemidest marksistlikult ümber hinnanud.

Suure töö on sm. Vassar teinud koos H. Kruusi, A. Liebmani ja G. Naaniga eesti ajaloo periodiseerimise süsteemi väljatöötamisel, milline süsteem EK(b)P Keskkomitee poolt heaks kiideti. Loengulise töö kõrval ülikoolis tegeleb sm. Vassar ka ENSV Teaduste Akadeemia poolt väljaantava „Lühikese eesti ajaloo" koostamisel. Praegu lõpetab sm. Vassar pikemat artiklit eesti ja vene rahva suhete algperioodist VI—XII sajandil ja järgnevalt on kavas eesti ajaloo põhiprobleemide läbitöötamine XIX sajandi teisest poolest.

Vaatamata pingutavale teaduslikule tööle võtab sm. Vassar aktiivselt osa ka ühiskondlikust tööst, olles Ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna ametiühingugrupi organisaator ja täites kohusetundlikult ning edukalt ajaloo-osakonna III kursuse poliitinformatsioonigrupi juhataja ülesandeid.

Noor teadlane, tubli bolševik

NSV Liidus on ka naine väärikas sotsialismi ülesehitaja. Meiegi ülikoolis kasvab uus põlvkond eesrindlikke nõukogude naisi — teadlasi. Üheks neist on Ajaloo-keeleteaduskonna nõukogude rahvaste kirjanduse aspirant sm. Ello Säärits.

Sm. Säärits lõpetas TRÜ Ajaloo-keeleteaduskonna möödunud kevadel väga heade tulemustega. Tema diplomitöö „Eduard Vilde ajaloolise triloogia kriitika" sai kõrge hinnangu osaliseks. Töötades aspirandina kirjanduse alal huvitas sm. Sääritsat eriti kirjanduskriitikaga seoses olevad küsimused. Oma kandidaaditöö teemaks valis sm. Säärits „Võitlus idealismi ja estetismi vahel eesti kirjanduskriitikas a. 1905—1917". Tulevikus pühendub sm. Säärits eesti kirjandusliku pärandi marksistlikule läbitöötamisele. Ei ole kahtlust, et sm. Sääritsa ja teiste temataoliste näol kasvab üles uus nõukogulik kirjandusteadlaste põlvkond. Tõsiselt ja kohusetruult suhtub sm. Säärits ka meie ülikooli ühiskondlikku ellu. Mitte asjata ei valinud Ajaloo-keeleteaduskonna kommunistid teda käesoleval õppeaastal teaduskonna parteigrupi organisaatoriks, kellena ta täidab edukalt oma suuri kohustusi teaduskonna üliõpilaste ideelis-poliitilisel kasvatamisel.

Võitluses kõrgete saakide eest

Aleksander Käkk on vanimaid töötajaid Raadi õppe- ja katsemajandis. Kuusteistkümmend aastat järgimööda on ta töötanud selles tähtsas ülikooli asutuses, sellest 14 aastat traktoristina.

Pikaajalise töö jooksul on sm. Käkk omandanud suure vilumuse töös, mistõttu täidab oma tööülesanded korralikult ja eeskujulikult. 300 protsenti — see on tema tavaline töönäitaja.

Erilise innu ja armastusega töötab sm. Käkk nüüd, mil Raadi õppe- ja katsemajand teostab tähtsat tööd mitšuurinliku agrobioloogia praktilise rakendamise alal. Teades, et tema tööl on suur tähtsus majandi ette asetatud ülesannete eduka täitmise seisukohalt, rakendab ta kogu oma jõu oma töökohustuste laitmatuks ja eeskujuandvaks täitmiseks.

Ühiskondlik töö on viidud kooskõlla õppimisega

Nõukogude üliõpilase suureks kohustuseks on hästi omandada oma eriala, kuid selle kõrval olla aktiivne ka ühiskondlikus töös, arendada ja rakendada igakülgselt oma võimeid.

Kahtlemata on üheks selliseks eesrindlikuks üliõpilaseks Arsiteaduskonna IV kursuse üliõpilane Guido Arro, kes on Üliõpilaste Ametiühingu komitee kultuur-massilise komisjoni liige, ÜSK tennissektsiooni juhatuse liige ja täidab mitmeid teisi ühiskondlikke ülesandeid. Just temale oleme suures osas võlgu meie teatriühiskülastuste ja arutluste organiseerimise eest, mis praegu on juba traditsiooniks kujunenud. Sm. Arro on aga ka ise isetegevuslane — üks ülikooli näiteringi aktiivsemaid liikmeid. Alles hiljuti nägime teda peaosas näidendis „Noor Kaardivägi", kus ta andis Krasnodoni noorte kangelaste juhi õnnestunud kuju.

Vaatamata oma vilkale ja mitmekesisele ühiskondlikule tegevusele on ka sm. Arro õppeedukus väga hea ja möödunud eksamisessiooni tulemusel esinevad ta õpinguraamatus ainult väga head hinded.

On selge, et paljudel seltsimeestel tuleb sm. Arrolt eeskuju võtta nii õppe- kui ka ühiskondliku töö alal. Õppida nimelt just seda, et ühiskondlik töö ei takista õppetööd, vaid õigesti suunatuna abistab seda.

Kui ainet õpitakse armastusega

Rõõmuga võime konstateerida, et meie üliõpilased hakkavad järjest innukamalt ja põhjalikumalt õppima vene keelt. Järjest enam kerkib üliõpilaskonnas esile eesrindlasi vene keele õppimise alal. Üheks neist on Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse „A"-rühma üliõpilane Juhan Kahk, kes on suutnud vene keele omandada juba sedavõrd, et võib vabalt lugeda venekeelset teaduslikku kirjandust. Tema teadmised vene keeles suurenevad süstemaatilise töö tulemusel pidevalt. Ta on töötanud plaanikindlalt ja enesekriitiliselt. Semestri jooksul ei ole ta puudunud ühestki tunnist, kõik harjutused ja tõlked on korralikult tehtud, koduse vene keele lektüüri vastas ta juba 15. aprilliks, kontrolltöödes esinevate vigade kohta pärib alati õppejõult seletust.

Kui iga meie üliõpilane püüaks täita oma ülesandeid nii, nagu seda teeb sm. Kahk, siis tõuseks kiiresti vene keele õppimise üldine tase.

PARTEI ELU

Ettevalmistatult vastu eksameile

Hiljuti toimus Arstiteaduskonna parteigrupi lahtine koosolek, millest võtsid osa ka dekaan prof. Valdes, prodekaanid prof. Karu ja prof. Hiie ja rida kateedrite juhatajaid. Päevakorras oli kevadise eksamisessiooni ettevalmistuse küsimus. Aruandjana esines prof. Hiie, kes märkis, et tuleval eksamisessioonil tuleb kogu teaduskonnas õiendada 5050 eksamit. Need jagunevad kursuste-, üleminekuja riigieksamiteks. Teaduskonna lõpetavad ja riigieksamid õiendavad käesoleval kevadel 126 üliõpilast, neist 27 ravi-, 63 farmaatsia- ja 36 stomatoloogiaosakonnast.

Raviosakonnas tuleb õiendada riigieksamid 9 aines. Kõigis aineis on korraldatud ja korraldatakse veel ülevaatlikke loenguid. Võib loota, et aastatepikkuse õppetöö tulemusena Arstiteaduskond annab tänavu meie rahva teenimiseks 27 uut tublit arsti. Raskem on olukord stomatoloogiaosakonnas. Ehkki siin on riigieksameid ainult 5, tuleb üliõpilastel eelnevalt õiendada rida kursuseeksameid ja seda ainult 2 nädala jooksul. Kateedrid on aga ka siin juba kevadsemestri algusest peale tegelnud sessiooni ettevalmistamisega ja selle tulemusena on saavutatud tihe kontakt üliõpilastega. Mõlemapoolse pingelise töö tulemusena ollakse kindlad eksamisessiooni heas kordamineku. Farmaatsiaosakonnas raskendab ettevalmistustöid asjaolu, et üliõpilased on juba semestri algusest peale menetluspraktikal Tallinnas. Mõned kateedrid on aga ka sinna komandeerinud õppejõude konsultatsioonide korraldamiseks.

Kui vanemad üliõpilased valmistuvad eksameiks edukalt, siis pilt noorematel kursustel ei ole nii rõõmustavalt ühtlane. Raskeim on olukord raviosakonna II kursusel, kus üliõpilased peavad õiendama eksamikomisjoni ees 4 riiklikku üleminekueksamit. Siin ei ole õppejõudude kasvatav töö olnud küllaldane ja ka üliõpilased ise pole kujunenud ühtlase innuga töötavaks kollektiiviks. Õppejõudude mitteküllaldase printsipiaalsuse tulemusena pole ühisest kollektiivist suudetud välja lülitada inimesi, kes ei taha tunnistada distsipliini, kes ei taha töötada, vaid on huvitatud üksnes „tudengi" tiitlist. Nendele riiklike ressursside raiskamine on kuritegu. Õppejõududel on vaja senisest otsustavamat printsipiaalsust selektsiooni teostamiseks.

Mis puutub siin kateedrite ettevalmistustöödesse eksamisessiooniks, siis koosolek tunnistas selle rahuldavaks. Kõigis neljas aines on välja selgitatud nõrgad üliõpilased. Siinkohal peab märkima, et rida nimesid läbib kõikide ainete nõrkade nimestikke, ja nendeks on üliõpilased, kes pole teinud kontrolltöid ega pole käinud konsultatsioonidel (Torop, Martinson, Rõuk, Pihlak jt.). Nõrkadele üliõpilastele korraldatakse eri konsultatsioonid. Histoloogia kateedris on igale nõrgalt edasijõudnud üliõpilasele määratud šeff edasijõudnud kaasüliõpilaste hulgast. Füsioloogia kateedris on õppeedukuse parandamiseks teostatud nõupidamine. Kontrolltöödega ja nende arutamisega on haaratud kogu aine. Koosolekul püüti selgitada ka nõrkade üliõpilaste mahajäämise põhjusi ja leiti, et nende küsimustega pole küllaldasel määral tegelenud üliõpilaste ühiskondlikud organisatsioonid, ametiühing ja komsomoli-organisatsioon. Ka kursuse hooldajad õppejõud pole selleks vajalikul määral kaasa aidanud.

Ei saa mainimata jätta mõnede õppejõudude liig lakoonilist märkust selle kohta, et üliõpilasel puudub huvi õppeaine vastu (Käer-Kingissepp, Aunap), kusjuures ei analüüsita põhjusi ega küsita, mis on tehtud huvi tõstmiseks ja samuti distsipliini parandamiseks. On ju tõsiasi, et huvi töö vastu tõuseb vastavalt sellele, kuidas seda äratatakse, ja distsipliin selle järgi, kuidas seda nõutakse. Näitena võiks tuua histoloogia kateedri, kus märgitakse, et 152-st üliõpilasest 45 on nõrgad. Samas seisavad kapis huvitavad makroskoopilised preparaadid, aga keegi neid üliõpilasele ei demonstreeri. Samal ajal patoloogilises histoloogias ja anatoomias (prof. Valdes) ei esine ühtki nõrka üliõpilast. Seal ei jäeta aga ka ühtki makroskoopilist preparaati demonstreerimata, seal ei jäeta kasutamata ühtki võimalust üliõpilaste töösserakendamiseks ja nende töö kontrollimiseks.

Sõnavõttude tulemused võeti kokku otsuses, milles kutsutakse üliõpilasi energiliselt valmistama eksameiks, nõutakse üliõpilaste ühiskondliku koormuse vähendamist eksamisessiooni ajaks ja juhitakse tähelepanu tarvidusele organiseerida õppetöös mahajäävate üliõpilaste abistamist.

M. Kull,
Arstiteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Ennetähtaegselt

Rida Õigusteaduskonna üliõpilasi on semestri jooksul üksikutes õppeainetes nõutavad materjalid innuka töö tulemusena täiel määral juba läbi töötanud ja vastava aine põhjalikult omandanud. Sellised eesrindlikumad üliõpilased on alustanud eksamite sooritamist varakult enne tähtaega.

Esirinnas sammub esimese kursuse üliõpilane B. Jakobson, kes on väga hästi õiendanud ennetähtaegselt juba 3 eksamit. Temale järgnevad samalt kursuselt üliõpilased J. Prost, S. Pikkor, H. Otsmaa ja I. Martin.

Teise kursuse üliõpilastest sooritasid eeskujulikult eksami marksismi-leninismi alustes H. Hannus ja L. Koik.

Poliitiliste õpetuste ajaloo eksami on sooritanud juba kolmanda kursuse üliõpilased R. Auling, H. Schneider, H. Parts, V. Kelder, K. Tein ja D. Märss, neist esimesed neli väga hästi.

Eriti esile tõstmist väärib aga esimese kursuse üliõpilaste J. Prosti, B. Jakobsoni ja S. Pikkori sihikindel üritus ennetähtaegselt käesoleva semestri eksamite õiendamise järel sooritada lisaks sellele ka osa järgmise kursuse eksameist, et ületada õppeplaani normaaltempot.

E. Kirsimägi,
Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Ringi töö muutub järjest aktiivsemaks

Seniste töökogemuste põhjal on ÜTÜ üheks aktiivsemaks ringiks osutunud ajalooring, mille 150 liikmest kuulub üle 40 ÜTÜ ridadesse. Möödunud semestril korraldas ajalooring neli töökoosolekut, kus esitati üheksa referaati ja ettekannet. Esiletõstmist nende hulgast väärivad eelkõige Ea Janseni põhjalik referaat revolutsioonilisest liikumisest Tartu veterinaarinstituudis käesoleva sajandi algaastail ja Valda Aaviksoo ettekanne hispaania kunstist. Ettekannete selgitamiseks ja illustreerimiseks kasutati diapositiive, eriti kunstiajaloo osas, mis muutis ettekanded üldiselt elavamaks, huvitavamaks ja näitlikumaks.

Käesoleval semestril on ajalooring korraldanud kaks referaatkoosolekut. Nendest eriti sõnavõturohke ja arutlusiäratav oli Gea Reimanni ettekanne eesti rahvarõivaist. Viimaste töökoosolekute järgi otsustades võib nentida rõõmustavat tõika, et muututakse passiivseist kuulajaist aktiivseiks sõnavõtjaiks, mida on soodustanud head ettekanded.

I. Laigna

Valmistugem hästi ametiühingute ja kommunistlike noorte kevadiseks jooksukrossiks

Läheneb kevadine ametiühingute ja kommunistlike noorte jooksukross. See traditsiooniline üritus on alati haaranud ka üliõpilaskonna laiu masse ja omanud suurt tähtsust kehakultuuri harrastamise intensiivsemaks muutmisel. Tänavu aga on kevadise jooksukrossi läbiviimisel veel eriline tähtsus, sest ta peab demonstreerima meie saavutusi ÜK(b)P KK ja EK(b)P KK otsuste täitmise alal kehakultuuritöö kohta. Lähtudes neist otsustest ja arvestades seda, et kehakultuur ja sport on tähtsaiks vahendeiks noorsoo kommunistlikul kasvatamisel, otsustas ülikooli kevadiste massiliste spordiürituste korraldamise komisjon viia tänavuse jooksukrossi läbi ülikooli sportliku suurüritusena, kõigi üliõpilaste ja õppejõudude aktiivsel osavõtul. Kross viiakse ülikoolis läbi erakordselt lühikese ajaga — ühe päeva jooksul 8. mail, millega demonstreeritakse ülikooli kollektiivi valmisolekut viia ellu bolševike partei tähtsad otsused kehakultuuritöö kui masside kommunistliku kasvatuse tähtsa vahendi viimiseks uuele kõrgusele.

Kevadise jooksukrossi läbiviimine on suur ja vastutusrikas ülesanne, mille täitmisele tuleb haarata kõik üliõpilased, kõik õppejõud, kõik teenistujad. Teaduskondades moodustatud organiseerimisbüroodel on tarvis arendada laialdast selgitustööd kehakultuuri tähtsuse kohta ja kindlustada, et ükski füüsiliselt terve ja vastavas vanusepiiris üliõpilane ega teenistuja ei jääks krossist eemale. Suurimat tähelepanu tuleb pühendada krossist osavõtjate ettevalmis'amisele Organiseeritult ja rohke osavõtjaskonnaga on tarvis läbi viia krossieelsed treeningutunnid.

Rakendagem kõik jõud selleks, et kevadine ametiühingute ja kommunistlike noorte jooksukross kujuneks laiu masse haaravaks suurürituseks, tähtsaks sündmuseks meie kehakultuuritöös!

Kõik jooksukrossile!

Parandada ideelis-poliitilist kasvatustööd sportlaskonna hulgas

Bolševike partei ja Nõukogude valitsus pühendavad suurt tähelepanu nõukogude rahva ja eriti noorsoo füüsilisele kasvatamisele. Seda tõendavad veelkordselt ÜK(b)P KK ja EK(b)P KK büroo hiljutised otsused kehakultuuri ja sporditöö olukorrast ja ülesannetest. Need otsused nõuavad ka meie sportlaste ideelis-poliitilise kasvatamise tugevdamist, sest selleta ei suudeta täita püstitatud ülesandeid.

Vaadeldes nende otsuste valguses ÜSK poolt teostatavat ideelis-poliitilist kasvatustööd, siis osutub see täiesti mitterahuldavaks. Veel senini ei ole ÜSK juhatus ega teaduskondlikud kehakultuuri-kollektiivide juhatused arutanud mainitud otsuseid ega selgitanud neid meie sportlastele.

Seni on korraldatud vaid üksikud loengud, peamiselt kergejõustiku sektsiooni poolt teemadel, nagu aktiivse ja passiivse puhkuse küsimused, lihasväsimusest, füüsilise tegevuse mõju vaimse töö intensiivistamisele jne.

Tegelikult võime ütelda, et kehakultuuri- ja spordialast ideelis-poliitilist kasvatustööd on vähe arendatud. Muidugi sportlased, nagu teisedki üliõpilased, õpivad marksismi-leninismi, võtavad osa poliitinformatsioonitundidest, arutlus- ja vaidluskoosolekuist jne., kuid teadlike kehakultuurlaste, sportlaste kasvatamine nõuab ideelis-poliitiliste kasvatusvormide kohandamist konkreetseile kehakultuurialastele küsimustele ja kehakultuuri eesmärkide laialdast selgitamist, nõukoguliku kehakultuuri ja spordieetika kasvatamist ja kõigi kodanlike igandite väljajuurimist kehakultuuriliikumisest ja sportlaste käitumisest.

Aga kodanlikke igandeid ja puudusi on meie spordielus veel küllalt. Mida muud kui ideelis-poliitilise teadlikkuse madalust ja distsiplineerimatust näitas ülikooli võrkpalli esindusmeeskonna hilinemine ja ühekaupa venimine nelja linna võrkpalliturniiri võistlustele (sm. Schmidt aga jõudis kohale alles pool tundi pärast võistluste algust)!

Nõrka sportlikku teadlikkust näitab ka Ajaloo-keeleteaduskonna meessportlaste (Hallap, Ligi jt.) teguviis, kes ei ilmunud teaduskondadevahelistele kergejõustikuvõistlustele. Ometi on sm. Hallap hea sportlane ja oli isegi ENSV koolinoorte tšempion teivashüppes, kuid teaduskonna spordikollektiivi esimehe sõnade järgi „hoiab ta oma talendi endale".

Peagu taoline oli ka juhus sama teaduskonna üliõpilaste Läätse ja Mooraga, kes VTK normide täitmisel ujumises näitasid suurepäraseid tagajärgi, kuid ettepanekule tulla teaduskondade ja kursuste vahelistele ujumisvõistlustele vastasid nad, et mis võistlejad nüüd meie „vanad" mehed oleme.

Need üksikud faktid, milliseid leidub kõikjal, näitavad, et meie sportlaste ideelis-poliitilisele kasvatusele ÜSK-s ei ole küllaldast tähelepanu pööratud. Vähe on võideldud distsiplineerimatuse, ebaseltsimehelikkuse ja kollektiivi au ignoreerimise vastu.

ÜSK-l tuleb sellest teha vastavad järeldused ja kõigepealt töötada läbi partei ja valitsuse vastavad otsused ÜSK juhatuse ja teaduskonna kollektiivide juhatuste poolt ning selgitada need kõigile kehakultuurlastele. Samuti tuleb nende otsuste alusel välja töötada konkreetne plaan ideelis-poliitilise kasvatustöö arendamiseks.

K. Siilivask

Omandame uusi teadmisi tööks sotsialistlikus põllumajanduses

31. mail 1948. aastal avaldatud NSVL Ministrite Nõukogu määruse nr. 51 alusel algasid märtsikuu lõpul TRÜ Põllumajandusteaduskonna juures MTJ direktorite, MTJ mehaanikute ning valdade ja maakondade põllumajandusosakondade juhatajate üheaastased kvalifikatsiooni tõstmise kursused.

Kolhooside organiseerimisel on meie juhtivatel kaadritel teostada laiaulatuslikke ülesandeid. Meie noored kolhoosid vajavad mitmekülgset abi nii organisatoorselt kui ka eesrindliku nõukogude agrotehnika tarvitamisele võtmisel. Paljude kolhooside juhtivail töötajail puuduvad kogemused juhtida sotsialistlikku majandit ja puuduvad teadmised Mitšurini ja Lõssenko agrobioloogia alal.

Praegu toimuvaist kursustest osavõtjate ülesandeks ongi viia omandatud teadmised iga kolhoosnikuni.

Seoses töötava talurahva ühinemisega kolhoosidesse asutati möödunud kuudel meie vabariigis 15 uut masina-traktorijaama, mille kaadritega varustamisel ja nende kaadrite teadlikkuse tõstmisel seisavad ees suured ülesanded. Sellega avanevad MTJ direktoreile ja MTJ mehaanikutele laialdased tööperspektiivid kolhooside põldudel, kus on kõigepealt ette nähtud külvipinna laiendamine. Samuti tuleb tõsta töö kvaliteeti ja teostada töid õigeaegselt, et tagada sügiseks head viljasaaki. Need ülesanded peavad olema iga kolhoosniku lipukirjaks. Ja nad kohustavad meidki — kursante omandama täielikke teadmisi, et lahkudes kursuselt oleks meil kaasas laialdased kogemused nõukogude põllumajandusteaduse alal.

N. Saveljev,
TRÜ Põllumajandusteaduskonna põllumajandusosakondade juhatajate grupi õpilane.

Järgnegem Ajaloo-keeleteaduskonna algatusele — organiseerigem sotsialistlikku võistlust ühiskondlike taastamistööde edukaks teostamiseks!

* * *

ÜLESKUTSE

Möödunud aasta saavutusist ühiskondlike taastamistööde alal tiivustatuna ja vastlõppenud kommuninstliku kasvatuse konverentsi ideoloogiliste relvadega varustatuna otsustasid Ajaloo-keeleteaduskonna vanemate kursuste üliõpilased eelo eva taastamisperioodi paremaks organiseerimiseks kutsuda Õigusteaduskonna üliõpilaskollektiivi sotsialistlikule võistlusele järgmises:

1) Alates üleskutse avaldamisest asuda täie pingega tööle oma taastamisobjektidel ja lõpetada tööd 1. juuliks k. a.

2) Kohustuda taastamistöid teostama kõrgeimal organisatoorsel tasemel, kasutades seniste parimate taastajate töökogemusi ja -võtteid. Organiseerida töid pidevalt vahetustena õppetööst vabal ajal, vältides töötajate kuhjumist ja seisakuid tööriistade puudumise tõttu.

3) Paremaid taastajaid tõsta esile seinalehes ja ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool".

Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilaskollektiiv.

80 töötundi Tartu taastamiseks

1. mai eel võtsid ülikooli kõigi teaduskondade õppejõudude ja üliõpilaste kollektiivid endale kohustusi ühiskondlikest taastamistöödest osavõtmiseks. Üheks kõige eesrindlikumaks kollektiiviks osutus marksismi-leninismi aluste kateedri töötajate kollektiiv, kes — arutanud läbi kollektiivi ees seisvad ülesanded ühiskondlike taastamistööde alal — otsustas, et iga kollektiivi liige töötab tänavu ühiskondlikel taastamistöödel vähemalt 80 tundi.

Marksismi-leninismi aluste kateedri töötajad on juba asunud endale võetud suurendatud kohustuse tegelikule täitmisele, näidates oma taastamisobjektil, Keemiahoone ja Aleksander Lätte tänava vahelisel maa-alal, häid töötulemusi ja innuka töö eeskuju.

Eesrindlasi ja kõrvalehiilijaid

Alanud taastamistööde hooajast võtavad innukalt osa ka Arstiteaduskonna üliõpilased. Koosolekul, kus arutati ühiskondlikest töödest osavõtu küsimusi, lubasid Arstiteaduskonna üliõpilased anda Tartu taastamiseks igaüks mitte 60, vaid 75 töötundi, vastavalt prodekaan prof. Karu ettepanekule.

Juba esimesel taastamisnädalal avaldasid Arstiteaduskonna üliõpilased suurt aktiivsust. Taastamistöödel käisid kõik kursused. Paljud üliõpilased on aru saanud taastamistööde tähtsusest ja vajalikkusest ning töös paistavad nad silma eesrindlastena. Eeskujuks võib tuua seltsimehi Õispuud, Saart, Vilsonit (II kursus), Sudelat, Vagurit (I kursus) jt. Kuid on ka üliõpilasi, kes suhtuvad kohusetundetult oma ülesannetesse, mis ei ole kohane nõukogude üliõpilasele. Nii näiteks I kursuse üliõpilased Leisner, Säga ja Vannas, selle asemel et tulla taastama, veedavad selle aja kohvikus. Veelgi ebakohasem käitumine avaldus rühmavanema Talima teguviisis, kes neile taastamistöödelt kõrvalehoidjaile töötunnid kirja pani.

V. Kalmin

Käed külge!

15. aprillil võtsid Õigusteaduskonna üliõpilased endile kohustuse töötada taastamistöödel tänavusel hooajal kuni 1. oktoobrini 75 töötundi. Puhkepäeval asuti ka selle kohustuse täitmisele, kuid tööle asujad olid vaid nooremate kursuste üliõpilased.

Seltsimehed vanematel kursustel, nii Õigusteaduskonnas kui ka mujal! Meie kohus on olla eeskujuks noorematele üliõpilastele ühiskondlike kohustuste täitmisel, mitte aga passiivne pealtvaatamine! Usun, et meil kõigil on paari aasta pärast, juba töökohal olles hea meel, vaadeldes raekoja vastas olevat väljakut meelde tuletada, et osake selle väljaku rajamistöödest on minu poolt tehtud.

Sellepärast, seltsimehed vanematel kursustel, käed külge!

K. Adler,
Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Grupp Põllumajandusteaduskonna õppejõude ja üliõpilasi taastamas.

Mullusest paremini

Möödunud taastamishooajal oli Kehakultuuriteaduskond üks viimaseid TRÜ taastamisobjekti lõpetajaid. Teaduskonna mahajäävus ülikooli taastamistöödel oli kahtlemata tingitud tööde koordineerimatusest ülikooli taastamiskomisjoniga ja puudulikust organiseerimisest teaduskonnas.

Käesoleval aastal otsustas teaduskonna kollektiiv möödunud aastal esinenud vead kõrvaldada. Rektoraat otsustas Kehakultuuriteadukonna kollektiivi suunata käesoleval taastamishooajal ülikooli spord baaside taastamis- ja korrastustöödele. Suuremate töödena on kavas ülikooli tennisväljakute ja korv- ning võrkpalliväljaku pinnasekatte uuendamine, millise tööga ongi juba alustatud. Tööde läbiviimiseks koostati graafik. Seni on aktiivsemalt töötanud sm-te Levitskaja ja Toomsalu juhtimisel töötavad rühmad, millised on juba mitu korda töötanud oma objektidel. Teaduskonna kollektiiv kohustus hiljemalt 15. maiks lõpetama taastamistööd ja andma ekspluatatsiooni ülikooli tennisväljakud, korv- ja võrkpalliväljakud.

G. Vanamölder,
KKT taastamistööde brigadiir.

Mõningaid Emajõe uurimise probleeme

1947. a. suvel alustati Tartu Riikliku Ülikooli selgrootute zooloogia ja hüdrobioloogia, üldise bioloogia (nüüd geneetika) ja darvinismi, geofüüsika, anorgaanilise keemia, taimesüstemaatika ja geobotaanika, geoloogia ja geomorfoloogia ja geograafia kateedri ja Eesti NSV Teaduste Akadeemia Bioloogiainstituudi Hüdrobioloogiasektori ühise ettevõttena Emajõe uurimist. Enne töö alustamist peetud kõigi eespoolnimetatud seitsme kateedri juhatajate koosolekul leidis ettepanek asuda kollektiivselt Emajõe uurimisele, täit poolehoidu ja iga kateedri juhataja nõustus selle kompleksteema arendamisest ja lahendamisest osa võtma tema kateedri erialale vastava alateemaga. Selle otsuse vastuvõtmisest peale on osa kateedreid kogu aeg suure innuga asja juures, teised on vähem tegevust osutanud. Ka uusi kateedreid on töösse rakendunud. Nii alustas hügieeni kateeder dots. R. Rootsi juhatamisel töid sanitaarse olukorra selgitamiseks Emajõe Tartu linna lõigus.

Uurimisobjekt valiti järgmistel kaalutlustel: jõgede uurimisi on senini toimetatud vähe ja potamobioloogia, teadus jõgede bioloogiast, on alles väljakujunemisel. Eeskätt on sedalaadi tööd viljelenud Nõukogude Liidu teiste vabariikide teadlased, kes on andnud ulatusliku Volga-monograafia või sellise põhjapaneva tähtsusega uurimuse nagu V. I. Žadini „Jõgede ja vesihoidlate fauna". See eeskuju innustas katsele anda ka omapoolne panus sellel uudsel alal. Emajõgi on selle teostamiseks kõigiti sobiv. See on veesooneks, mis ühendab kaht Eesti NSV sisekalanduse seisukohast tähtsaimat veekogu — Peipsi-Pihkva basseini ja Võrtsjärve. Sellepärast omab Emajõe temperatuuri- ja gaaside-režiimi, voolukiiruse ja veeseisu, jõesängi, kaldalammi ja jõeoru ehituse, loomastiku ja taimestiku koosseisu jne. ning kõikide nende tegurite koostoime ja seose tundmine kalamajanduse seisukohalt olulist praktilist väärtust.

Seni on Emajõe uurimise tööd piirdunud eeskätt materjalide kogumisega ja nende osalise läbitöötamisega. Nii kogus üldise bioloogia ja darvinismi kateedri juhataja dots. H. Haberman koos oma õpilastega Emajõe kaldavöö mardikalisi, üldise geoloogia ja geomorfoloogia kateedri juhataja prof. K. Orviku koos sama kateedri assistendi L. Orvikuga ja teiste kaastööliste ning üliõpilastega on uurinud Emajõe oru geoloogiat Kärevere ja Kastre vahemikus. Taimemorfoloogia ja geobotaanika kateedri vanem-õpetaja J. Saviauk on teostanud Emajõe uhtlammi taimkatte uurimist geobotaanilisest seisukohast ja sama kateedri assistent P. Kiis kogunud ja uurinud Emajõe veitikate floorat.

Välistööd on kulgenud kõigiti edukalt. Selles osas on plaani ületatudki. Nii oldi 1948. a. suvel 30 päeva asemel tööl 36 päeva ja ettenähtud 30 punkti asemel töötati 72-s punktis. Paraku ei jõua nendega sammu pidada laboratoorsed tööd. Kogutud materjali hulk on ülisuur ja selle läbitöötamine aegaviitev.

Juba senises töökäigus on avastatud mõndagi uut. On näit. selgunud, et rändkarp (*Dreissensia*), kes alles hiljuti ilmus Peipsisse, vallutab nüüd edukalt ka Emajõge. Väärtuslikuks lisandiks ENSV fauna tundmisele on *Hydrometra gracilenta* leid. See meil seni puuduvaks peetud vesilutikas pole Emajõe lammides mingiks harulduseks. Teine vesilutikas, *Ranatra linearis*, keda peeti Eestis üliharuldaseks, on Emajõe kaldaäärseis taimekogumikes kaunis sagedane jne.

Endastmõistetavalt eeldab kompleksne uurimine uurijate kollektiivi olemasolu, kollektiivi, kes teostab ühiselt teema läbitöötamist. Kuigi Emajõe uurimine oli kavandatud ühise ettevõttena, on see jäänud senini suurel määral üksikute kateedrite „oma asjaks". Töö edukas läbiviimine nõuab, et see viga kõrvaldataks, et seataks jalule kollektiivne küsimuste arutelu, mis oli iseloomustav töö kavandamisperioodile ja selle algfaasile.

Prof. H. Riikoja

Mida näitavad kunstilise isetegevuse olümpiaadi tulemused

Praegu on juba kõigis teaduskondades läbi viidud kunstilise isetegevuse olümpiaadid, mis toimusid pinevas võistluses esikoha pärast. Mittetäielikel andmeil olid nädalavahetuseks parimaid tulemusi saavutanud Loomaarstija Metsandusteaduskond, neist esimene juhtis olümpiaadi 1365 punktiga.

Jälgides olümpiaadi käiku võib märkida, et paljude teaduskondade orgkomiteed ei ole oma ülesandeisse tõsiselt suhtunud, mille tulemusena olümpiaadist osavõtjate hulk Ajaloo-keele-, Õigus- ja Põllumajandusteaduskonnas oli lubamatult väike. Ajaloo-keeleteaduskonnas on üliõpilasi üldse 465, olümpiaadist võttis osa 50; Õigusteaduskonnas on vastavad arvud 200 ja 26 ning Põllumajandusteaduskonnas — 300 ja 33. On aga ka teaduskondi, kus olümpiaadist võttis osa küllaltki suur protsent üliõpilasi. Näiteks Loomaarstiteaduskonna 154-st üliõpilasest võttis olümpiaadist osa 75, s. o. ligi 50%. Suur esinejate arv on kindlasti orgkomitee ja dekanaadi hea koostöö tulemus. Samasugune olukord on ka Metsandusteaduskonnas, kus 260-st üliõpilasest võttis olümpiaadist osa 70 üliõpilast.

On selge, et meie ülesandeks on viia kunstiline isetegevus laiadesse üliõpilasmassidesse, kuid me ei tohi unustada ka ettekannete sisulist ja ideoloogilist taset. Paljudes teaduskondades on puuduseks see, et minnakse ainult nn. „punktide jahile" — tahaplaanile jääb ettekannete kunstiline küpsus. Nii näiteks loodi Loomaarstiteaduskonna 57-liikmeline segakoor alles 5 päeva enne olümpiaadi. On arusaadav, et selle ajaga ei jõuta mainimisväärset tööd ära teha. Sellest oli ka tingitud koori mitteküps esinemine ja laulude juhuslikkus. Miks ei mõtelnud aga teaduskonna orgkomitee varem sellele, et luua teaduskonnas segakoor ja suunata repertuaari valikut?

Paremini esines Metsandusteaduskonna segakoor, kes üliõpilase Langeli juhatusel oli ära teinud tubli töö.

Kõige nõrgemaks küljeks olümpiaadi käigus on olnud deklamatsioonid. Välja arvatud mõned üksikud (Hiiop — Ajaloo-keeleteaduskonnas, Laanemets — Põllumajandusteaduskonnas, Sorokin — Õigusteaduskonnas) on enamus deklamaatoreid arvanud, et deklameerimiseks piisab paljast „mahavuristamisest". Siinjuures ei õpita ka deklamatsioone korralikult pähe. Halva mulje jätavad ka nn. „lavatagused hääled", mis mõningatel juhtudel ületavad deklamaatori hääle. Näiteks öeldi Ajaloo-keeleteaduskonna olümpiaadil sm. A. Veiksarele liiga valjusti ette. See üksikute sõnade püüdmine lava tagant häirib muidugi esitamise ilmekust ja ettekanne ei täida oma ülesannet.

Deklamaatorid on vähe pöördunud üleülikoolilise orgkomitee poole juhendajate saamiseks, samuti on osavõtt üleülikoolilisest deklamaatorite ringist lubamatult väike. Selle tulemusena kantaksegi olümpiaadidel ette äärmise monotoonsusega ka kõige elavaloomulisemaid luuletusi.

Laulu alal on parimaiks osutunud Ajaloo-keeleteaduskonna kahekordne naiskvartett, Põllumajandusteaduskonna kahekordne meeskvartett ja Õigusteaduskonna meeskvartett. Jääks vaid soovida, et edaspidi olümpiaadil enam ei esinetaks nii vähe ettevalmistatud paladega nagu seda oli Loomaarstiteaduskonna kahekordse meeskvarteti esitatud laul „Mai tuli". Paljud kuulajad pidasid seda laulu, mille on loonud G. Ernesaks, mingiks „omaloominguks".

Solistidele, kvartettidele ja kooridele jääks veel meelde tuletada, et lauljate ülesandeks ei ole mitte üksnes tutvustada publikut möödunuga, vaid näidata ka olevikku ja tulevikku, mida rohkelt leidub nõukogude heliloojate lauludes.

Rahvatantsude osas osutus seniste tulemuste põhjal parimaks Põllumajandusteaduskonna rahvatantsurühm. Ainult Metsandusteaduskonnas saatis rahvatantsu ka rahvapilliorkester. Teistegi teaduskondade orgkomiteed peaksid hoolitsema selle eest, et luua rahvapilliorkestrid.

Kuigi olümpiaadi läbiviimise jooksul on ilmnenud küllaltki puudusi, on isetegevusolümpiaad isetegevusringide töölerakendamisel ära teinud suure töö. Samuti on esile kerkinud rida noori andekaid lauljaid nagu Saar Metsandusteaduskonnast, Ollino Põllumajandusteaduskonnast, Lani Loomaarstiteaduskonnast jt., kes ei ole varem esinenud üleülikoolilistel üritustel.

Et teaduskondade isetegevusringe suunata edaspidisele tööle ka pärast olümpiaadi, selleks tuleb teaduskondade komsomoli--algorganisatsioonide büroode massilise kultuuritöö sektorite juhatajatel ja Üliõpilaste Ametiühingu vastava sektori juhatajal ära teha suur töö. Ei tohi unustada, et kunstilise isetegevusega me tõstame kommunistliku kasvatuse taset meie ülikoolis. Seda arvestades me peame hoogustama oma tööd, õppima esinenud puudustest ja toetuma neile väärtuslikele saavutustele, mis olümpiaad kõigist puudustest hoolimata kahtlemata omab.

A. Ingalt,
ELKNÜ TRÜ komitee massilise kultuuritöö sektori juhataja.

Meie ülikoolist

Eksameid enne tähtaega

Põllumajandusteaduskonna II kursuse agronoomiaosakonna eesrindlikumad ja agaramad üliõpilased on ennetähtaegselt asunud sooritama eksameid.

Juba möödunud nädalal õiendasid mitmed üliõpilased mikrobioloogia eksami. Sm-d Hansen, Lilienthal, Putnik, Haas, Piho jt. sooritasid eksami hindele „väga hea".

Mesinduses on eksami sooritanud enamus üliõpilasi. Väärib märkimist, et kuigi mesindus on fakultatiivne aine, õpib seda peagu kogu kursus.

Äsja lõppesid loengud marksismi-leninismi alustes. Paljud üliõpilased on ka kohe aine kordamisele asunud, et põhimisele eksamile minna vastu sügavate teadmistega.

K. Veerlaan,
Põllumajandusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Isetegevuskollektiiv külastas kolhoosi

Pühapäeval korraldas Metsandusteaduskonna 60-liikmeline isetegevuskollektiiv šefluskülaskäigu Mäksa valda, kus kolhoosnikutele korraldati peoõhtu. Esineti peagu sama kavaga, mis teaduskonna isetegevusolümpiaadilgi. Ettekanded õnnestusid hästi, eriti sooja poolehoiu osalisteks said naiskvartett ja rahvatantsurühm. Juba esimestest ettekannetest peale leiti kuulajatega hea kontakt. Seda kinnitasid ka kolhoosnikute arvamised, kes avaldasid lootust, et ka edaspidi niisuguseid peoõhtuid korraldataks. Peo lõpul esines teaduskonna meeleoluorkester.

Läbiviidud üritust tuleb eriti hinnata sellepärast, et ta aitas kaasa üliõpilaste kommunistlikule kasvatusele ja sidemete arendamiseks kolhoosnikutega. Ühtlasi näitas see üritus, et Metsandusteaduskonna isetegevuskollektiiv pole loodud mitte „punktide jahiks" olümpiaadil, vaid et seda kasutatakse kui masside kasvatusvahendit.

V. Kaarna,
Metsandusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

A. S. Puškini 150. sünni-aastapäeva tähistamine

Bioloogia- ja geoloogiaosakonna vene keele ringis toimus järjekordne töökoosolek. Kavas oli Puškini 150. sünni-aastapäeva tähistamine. Üliõpilane Põldsepp esines referaadiga geniaalse vene poeedi elust. Puškini loomingu ülemaailmsest tähtsusest andis ülevaate ringi hooldaja õppejõud sm. Richter. Puškini teost „Padaemand" refereeris üliõpilane Kängur ja lüürikat esitasid üliõpilased Sammet ja Treet.

Puškini loomingu tutvustamiseks pühendati veel ka teine ringi töökoosolek, kus üliõpilased Voolma ja Veldre esitasid näiteid Puškini proosaloomingust („Dubrovski", „Postijaama ülevaataja" jt.) ning jätkus poeedi lüürika esitamine.

Evald Sammet,
Matemaatika-loodusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Laskevõistlused 1. mai auks

Nädalavahetusel toimusid 1. mai tähistamiseks teaduskondadevahelised laskevõistlused, millest võtsid osa õppejõud ja üliõpilased viieliikmeliste meeskondadega.

Laskevõistlustel tuli õppejõududel lasta lamades viis lasku, üliõpilastel aga kolmest laskeasendist à viis lasku.

Õppejõudude osas saavutas esikoha Kehakultuuriteaduskond, kes saavutas 178 silma 250-st võimalikust (meeskonna koosseis: dekaan Kudu, Abel, Jürisson, Sahva ja Tidriksaar). Teise koha saavutas Matemaatika-loodusteaduskond (koosseisus: Halima, dots. Mitt, Raudsepp, Pae, ja Suit) 162 silmaga. Kolmandale kohale platseerus Arstiteaduskond 157 silmaga.

Üliõpilaste osas saavutas esikoha Arstiteaduskond, saavutades 497 silma 750-st võimalikust (meeskonna koosseis: Juur, Kull, Koljak, Maurer ja Väärt). Teisele kohale tuli Matemaatika--loodusteaduskond 493 silmaga ja kolmandale kohale Loomaarstiteaduskond 487 silmaga.

Individuaalselt osutusid parimateks õppejõududest Jürisson — 42 silma, Kreis (Arstiteaduskond) ja Pae, mõlemad 39 silma. Üliõpilastest osutusid parimateks Aava (Loomaarstiteaduskond) — 118 silma, Kask (Matemaatika--loodusteaduskond) — 117 silma ja Mikk (Loomaarstiteaduskond) 111 silma.

A. Oissar

KIRI TOIMETUSELE

Kui tegelikkust moonutatakse

Hiljuti toimus TRÜ kunstilise isetegevuse olümpiaadi ülevaatus Loomaarstiteaduskonna osas. Isetegevusõhtu kesksema osa moodustas Loomaarstiteaduskonna üliõpilase Reno Koskeli ühevaatuseline omaloominguline näidend „Nisuingerjas". Näidend käsitleb meie üliõpilaste elus aktuaalseid probleeme, kusjuures põhiidee seisab selles, et õppetöös tuleb kõiki küsimusi pidada ühevõrra tähtsaks. Nii selgub näidendi lõpplahenduses, et viljakahjur nisuingerjas, mille tundmist näidendi peaosaline Olev Laidsoo algul peab tarbetuks, on kahjustanud tema kodukoha kolhoosi nisupõlde.

Kahjuks esineb näidendis põhiliselt õige peaprobleemi lahendamise kõrval terve rida jämedaid vigu, mis annavad ebaõige pildi meie nõukogude üliõpilaskonnast ja mõjuvad seetõttu kahjulikult ning desorienteerivalt. Kõigepealt näidatakse nõukogude üliõpilasi nii kasvatuslikes kui ka ideoloogilistes küsimustes väga piiratutena. Nii peetakse näidendis loomulikuks eksamil õppejõu petmist „spikerdamise" näol. Üliõpilane Alfi Ratas isegi uhkustab sellega, kusjuures Suurest Isamaasõjast rindevõitlejana osa võtnud Põllumajandusteaduskonna üliõpilane Olev Laidsoo ainult lausub: „Lollidel veab". Sama Olev Laidsoo näitab kogu näidendi kestel oma ideoloogilist küündimatust, isekust ja kasvatamatust. Nii väljendub ta pidevalt äärmiselt ebaviisakalt õppejõudude suhtes, oma korterikaaslast, kunstiinstituudi õpilast Raimond Alarit sõimab ta jämedate valimata sõnadega. Teine Isamaasõjast osavõtnud üliõpilane Kunnar Port on näidendis üldiselt positiivsete ideede kandjaks, kuid samas näitab ta oma ebanõukogulikku suhtumist, väites, et naised tulevad ülikooli õppima peamiselt selleks, et mehele saada.

Laimavalt on autor suhtunud ka ülikooli õppejõududesse. Nii peab üks õppejõududest teist õppejõudu prof. Godinit seetõttu napakaks, et ta teeb tõsiselt teaduslikku tööd.

Üheks kesksemaks kujuks näidendis on Kehakultuuriteaduskonna üliõpilane Ingrid Paal, kelle suhtes autor on asunud kodanlikul ajal käibel olnud seisukohtadele, varustades kehakultuurlast Ingridi isikus kõigi mõeldavate negatiivsete iseloomuomadustega, leidmata tema jaoks ainsatki positiivset joont. Kehakultuurlane Ingrid on apoliitiline, arenemata, tühine, halbade elukommetega üliõpilane, kes isegi kehakultuurialastesse küsimustesse suhtub võõriti ja ebanõukogulikult.

Erilist allakriipsutamist leidis nõukogude kehakultuurlaste ja Kehakultuuriteaduskonna mõnitamine näidendi lavastuses seetõttu, et Ingridi osa täitja, olles üle-jäänud ansamblist tunduvalt ülealuatuv oma näitlejaoskuselt, muutus näidendis kandvamaks kujuks, kusjuures kehakultuurlaste mõnitamine kippus isegi varju jätma näidendi põhiideed.

Kahtlemata esineb meie üliõpilaste juures palju vigu, mis vajavad esiletoomist ja paljastamist, kuid nende vigade kriitika peab olema tervendav ja ülesehitav. Üliõpilase Reno Koskeli näidendis „Nisuingerjas" on aga esile toodud terve rida meie nõukogude üliõpilastele mittetüüpilisi seisukohti ja olukordi, mida on vääralt üldistatud, kusjuures mitmeid näidendis esile toodud seisukohti tuleb võtta lihtsalt sihiliku laimamisena. Kes andis R. Koskelile õiguse näidata Nõukogude armeest demobiliseeritud üliõpilasi poliitiliselt piiratutena ja arenematutena? Kes lubas mõnitada tähtsat kommunistliku kasvatuse vahendit, kehakultuuri ja sporti? Kes lubas õhutada kitsarinnalisest klikivaimust kantud vaenulikkust teaduskondade vahel? Need on küsimused, mis huvitavad meie üliõpilasi ja millele ootame vastust.

B. Laidsaar,
ELKNÜ Kehakultuuriteaduskonna algorganisatsiooni sekretär.
E. Pertel,
TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu Kehakultuuriteaduskonna alakomitee esimees.

Intensiivses teaduslikus töös

Möödunud õppesemestri lõpul toimunud üliõpilaste teadusliku töö organisatoorse ümberkujundamise raames asutati ÜTÜ loomaarstiteaduste osakond, ülesandega organiseerida teaduskonnas üliõpilaste teaduslik töö vastavalt kaasaegse teaduse tasemele ja suunale.

Uue organi töös pidurdas esialgsete nähtavate tulemuste saavutamist tunduvalt asjaolu, et senine üliõpilaste teaduslik töö oli toimunud peamiselt individuaalkorras ja üks olemasolev teaduslik ring ei olnud võimeline organiseerima asjasthuvitatud üliõpilasi. Ka on teaduskond kaotanud tunduva osa vajalikest ruumidest ja vahenditest sõja ajal, mistõttu kateedrite töö toimub ilmse ruumipuuduse olukorras.

Praegu koondab osakond 61 teaduslikust tööst huvitatud üliõpilast, milline arv moodustab ca 30% teaduskonna üliõpilaste üldarvust, kuuludes ühte teaduslikku ringi. Seni on korraldatud kaks referaatkoosolekut kolme ettekandega ja ette valmistatud 5 ettekannet, mis esitati ÜTÜ II teaduslikul konverentsil.

Teadusliku töö süvendamise eesmärgil on lähemal ajal kavatsusel asutada juurde üks uus teaduslik ring, kus tuleksid käsitlemisele peamiselt propedeutilised distsipliinid, andes seega avaramad võimalused kaasa töötamiseks nooremate kursuste üliõpilastele. Samuti on kavatsus võimaluste piirides kasutada suvist õppetöö vaheaega tutvumiseks vennasvabariikide saavutustega veterinaaralal.

A. Männik

Võtkem eeskuju!

Sügissemestril alustas tegevust Ajaloo-keeleteaduskonna kommunistlike noorte naisvõimlemisrühm. Töö tulemustena võis rühm esineda Ajaloo-keeleteaduskonna isetegevusolümpiaadil kahe ettekandega, mis ei teinud häbi esinejatele, vaid võib nimetada isegi heaks (eriti kunstilise võimlemise III järk).

Viimasel ajal toimunud oblastite, kraide ja vabariikide komsomoli konverentsidel on põhjalikult arutatud kehakultuuri ja spordi arendamise küsimusi. Moskva oblasti IX ja Moskva linna VIII ühendatud komsomolikonverentsil esinenud Moskva linna ja oblasti komitee sekretär sm. Kravtsenko seadis lähemaks eesmärgiks saavutada, et iga kommunistlik noor oleks VTK või OVTK märgi kandja. Seega VTK kompleksi 20. aastapäevaks oleksid kõik kommunistlikud noored 20 aastat tagasi komsomoli initsiatiivil loodud ürituse aktiivseteks teostajateks.

Kas TR Ülikooli kommunistlikud noored on kõik VTK märgi kandjad? Ainult üksikud. Kuid ainult Ajaloo-keeleteaduskonna kehakultuurirühm 22 liikmega töötab selle saavutamiseks. See rühm moodustab aga ülikooli kommunistlike noorte üldarvust vaid 10%.

Ajaloo-keeleteaduskond on teinud alguse, mis väärib järgimist.

O. Tõnsuaadu,
Kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Korraldatakse kohtumisõhtu kirjanikega

Bolševistliku ajakirjanduse päeva tähistamiseks korraldab meie ülikooli Teenistujate Ametiühingu komitee huvipakkuva ürituse — kohtumisõhtu kirjanikega. Kohtumisõhtust, mis toimub neljapäeval, 5. mail algusega kell 19.30 ülikooli aulas, on lubanud osa võtta Tallinna kirjanikest Stalini preemia laureaat Hans Leberecht, Eesti NSV teeneline kirjanik Mart Raud, Debora Vaarandi ja Ralf Parve, kuna Tartus elavaist kirjanikest võtavad kohtumisõhtust osa Erni Hiir ja teised. Kõik mainitud kirjanikud esitavad kohtumisõhtul oma loomingut.

Õiendus

Meie lehe eelmises, s. o. 14. numbris on juhtunud eksitav trükiviga. Nimelt tuleb artikli „Muudame oma teaduskonna eesrindlikemaks ülikoolis" eelviimane kärbe lugeda järgmiselt: „Kui sm-te Raua, Hallapi ja Kaalepi esinemine võeti koosolijate poolt vastu rahuldusega, siis sm-te Kikase ja Lepiku sõnavõtud näitasid, et nad oma vigadest ei ole veel aru saanud ega parandanud oma käitumist."

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 01779 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 980

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 16 (22) Reedel, 6. mail 1949. a. II aastakäik

8. mail kõik jooksukrossile!

Nõukogude kõrgem kool, järelikult ka meie Tartu Riiklik Ülikool, peab valmistama ette Nõukogude kodumaale kõrge kvalifikatsiooniga kaadreid, mis koosnevad igakülgselt arenenud inimestest. Ülikoolist töökohale siirduv noor suudab anda kommunismi ülesehitamiseks parima, kui ta omab laialdast silmaringi, tunneb hästi oma eriala, on füüsiliselt terve, karastatud ja vastupidav, armastab palavalt Nõukogude kodumaad ja on valmis ennastsalgavalt töötama tema hüvanguks ning kaitsema teda vaenlaste vastu.

Eriti selgelt avaldus ÜK(b)P Keskkomitee otsuses kehakultuuri- ja sporditöö arendamise kohta põhimõte, et Nõukogude Liidus on kehaline kasvatus ja sport kommunistliku kasvatuse lahutamatuks osaks ja omab suurt riiklikku tähtsust. Selle tähtsa otsuse valguses peame meiegi tegema kõik selleks, et tõsta kehakultuuri- ja sporditöö taset TR Ülikoolis.

Tunduvalt tõusis kehalise kasvatuse tase Tartu Riiklikus Ülikoolis alates käesolevast õppeaastast, kui moodustati kehalise kasvatuse ja spordi kateeder, mille tegevus haaras kõigi teaduskondade üliõpilasi.

Uue tõuke kehakultuuri ja spordi arendamisele ülikoolis peavad andma kevadised massilised sporttikud üritused, millistest tähtsamad on ametiühingute ja kommunistlike noorte traditsiooniline jooksukross ja kevadine ülikooli spordipäev.

Suunatuna ÜK(b)P KK ja EK(b)P KK otsustest kehakultuuri- ja sporditöö parandamiseks, teadlik selles, et kehakultuurile ja spordile tuleb vaadata kui töötajate kommunistliku kasvatuse, nende tervise tugevdamise ja nõukogude rahva tööks ning sotsialistliku kodumaa kaitseks ettevalmistamise ühele tähtsamale vahendile, ning veendunud selles, et TRÜ üliõpilaste ja teenistujate kollektiiv tahab aktiivselt aidata kaasa ja olla eeskujuks kehakultuuri- ja sporditöö tõstmisel kõrgele tasemele, otsustasid TRÜ Teenistujate ja Üliõpilaste Ametiühingu komiteede ja ELKNÜ TRÜ komitee ühine koosolek ning TRÜ rektoraadi ja kõigi ühiskondlike organisatsioonide esindajatest moodustatud kevadiste massiliste spordiürituste läbiviimise orgkomitee, viia traditsiooniline ametiühingute ja kommunistlike noorte kevadine jooksukross ülikooli sportliku suurüritusena läbi kõigi üliõpilaste ja õppejõudude aktiivselt osavõtul ning minimaalselt lühikese ajaga — ühe päevaga — 8. mail 1949. aastal, demonstreerides sellega kogu meie ülikooli kollektiivi valmisolekut viia ellu bolševike partei otsus kehakultuuri ja spordi kui kommunistliku kasvatuse lahutamatu osa tõstmiseks senisest veelgi kõrgemale tasemele.

Ülikooli kollektiiv on asunud intensiivselt valmistuma sellele suursündmusele. On teostatud arstlik läbivaatus, koostatud nimekirjad teaduskondade kaupa ja toimuvad treeningud. Teaduskonnad, kus üliõpilased on 8. mail juba praktikal, sooritasid krossi varem (bioloogiaosakond). Teadlikust ja tõsisest suhtumisest eelseisvasse üritusse kõnelevad ka Metsandusteaduskonna dekaani sm. Ritslaidi sõnad, kes lubas, et tema juhatada olev kollektiiv teeb kõik, et kindlustada teaduskonna sajaprotsendilist osavõttu ja saavutada võimalikult paremaid tagajärgi.

Käesoleval õppeaastal toimus TR Ülikoolis rida suurüritusi, milledest eriti tähelepanuvääriv on aprillis peetud kommunistliku kasvatuse konverents. Need üritused näitavad, missuguse suure innuga on TR Ülikool asunud ellu viima ÜK(b)P KK otsuseid ideelis-poliitilise kasvatustöö osas. Ei ole kahtlust, et TRÜ üliõpilased, õppejõud ja teenistujad asuvad samasuguse energiaga ka ÜK(b)P KK otsuse elluviimisele kehalise kasvatuse ja spordi osas.

Krossini on jäänud veel mõni päev. Seda aega tuleb kasutada teadlikult, et viia kõik ettevalmistustööd lõpuni nii, et meie ülikooli järjekordne suurüritus õnnestuks hästi ja võiks saada eeskujuks teistele Nõukogude Liidu õppeasutistele.

Dekaanidel, parteigruppide organisaatoreil, komsomoli, ametiühingu ja kehakultuurikollektiivi juhtivail isikuil tuleb veelkord kontrollida, kas kõik on valmis suurürituseks.

8. mail kõik jooksukrossile!

Näitame üksmeelse osavõtuga jooksukrossist oma valmisolekut tööks ja Nõukogude kodumaa kaitseks!

Täna ja homme toimub üleülikooliline kunstilise isetegevuse olümpiaad

Alates 25. märtsist k. a. on TR Ülikooli kaheksas teaduskonnas läbi viidud kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaad. Nüüd, 6. ja 7. mail algusega kell 20.30 toimub Tartu Opetajate Instituudi ruumes (Salme tän. 1-a) üleülikooliline kunstilise omaloomingu ja isetegevuse olümpiaad. Iga teaduskond esitab oma äranägemise järgi viis etteastet, kusjuures žürii hindab 8-pallilises süsteemis, ainult kunstilise küpsuse aspektist. Üldise seisukoha selgitamine toimub matemaatilise võrrandi järgi, mille kohaselt teaduskonna olümpiaadil saavutatud punktide arv jagatakse teaduskonna üliõpilaste arvuga, sellele liidetakse üleülikoolilisel olümpiaadil saadud punktide arvu suhe viiega (etteastete arv).

Üleülikoolilisel olümpiaadil näeme muu hulgas Tšehhovi näidendit „Juubel" Arstiteaduskonna üliõpilaste esituses, Metsandusteaduskonna üliõpilane Erik Saar esitab Cavaradossi aaria Puccini ooperist „Tosca". Metsandusteaduskonna rahvatantsijate rühm esineb oma rahvapillimeeste saatel. Ajaloo-keeleteaduskonda esindavad Linda Karindi, Helju Tauk, Virve Murumaa ja noor luuletaja Ellen Hiob. Olümpiaadil esitatakse peale mainitute veel rida ideoloogiliselt kõrgel tasemel seisvaid ja kunstiliselt küpsi ettekandeid.

Kahtlemata on üleülikoolilisel olümpiaadil võistlusmoment palju tugevam kui ülevaatustel teaduskondades, mistõttu esinemised täna ja homme tõotavad kujuneda eriti huvipakkuvaks.

A. Lukas,
TRÜ olümpiaadi organiseerimiskomitee liige.

TRÜ kollektiiv tellis üksmeelselt NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja arendamise neljandat riigilaenu

* * *

3. mail lasti välja NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja arendamise neljas riigilaen. Nõukogudemaa töötav rahvas võttis teate uue riigilaenu väljalaskmisest vastu suure patriotismiga, andes suuri summasid laenuks riigile, et sellega kaasa aidata sõjajärgse stalinliku viisaastaku ülesannete edukaks lahendamiseks, kommunismi ehitamise ürituse teostamiseks.

Ka Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv tellis suure üksmeele ja patriotismiga uue riigilaenu obligatsioone. Juba esimese päeva õhtuks ületas õppejõudude ja teenistujate poolt tellitud obligatsioonide summa ühe kuu töötasufondi. Ka kõik üliõpilased tellisid uue riigilaenu obligatsioone vähemalt ühe kuu stipendiumi ulatuses.

Uue riigilaenu üksmeelse tellimisega näitas meie ülikooli kollektiiv taas kord oma armastust nõukogude võimu ja Nõukogude kodumaa vastu, oma tahet pühendada kõik jõud meie kodumaa õnneks ja õitsenguks, võitluseks kommunismi võidu eest meie maal.

Õppejõudude tubli panus

Meie ülikooli õppejõud on igal aastal andnud suuri summasid laenuks riigile. Ka tänavu jätkasid nad seda traditsiooni, tellides riigilaenu obligatsioone vähemalt kuupalga ulatuses.

Eeskujulikemate laenutellijate hulka kuulub ülikooli rektor prof. A. Koort, kes tellis riigilaenu ligi kahe kuu palga ulatuses. Loomaarstiteaduskonnas andis teistele õppejõududele eeskuju prof. F. Laja, kes tellis riigilaenu obligatsioone kahe kuu töötasu suuruses summas. Sama teaduskonna õppejõud prof. A. Laas tellis riigilaenu obligatsioone poolteise kuu töötasu ulatuses.

Arstiteaduskonnas on eesrindlikemaks laenutellijaks dekaan prof. A. Valdes, kelle tellimissumma ületab poolteise kuu töötasu. Prodekaan prof. Hiie tellis NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja arendamise neljanda riigilaenu obligatsioone poolteise kuu töötasu ulatuses. Samas suures ulatuses tellisid uue riigilaenu obligatsioone ka Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan prof. A. Vaga, Põllumajandusteaduskonna õppejõud prof. E. Liik jt.

Väga edukalt realiseeriti riigilaenu obligatsioone sõjalise õpetuse kateedris, kelle kollektiiv tellis laenu obligatsioone üksmeelselt ja suurte summade eest. Siin olid eesrindlikemad laenutellijad kateedri juhataja kaardiväepolkovnik A. Feldman, alampolkovnik A. Vill jt.

Mainitute kõrval on meie ülikooli õppejõudude ja teenistujate hulgas veel palju teisigi, kes ületasid riigilaenu tellides tunduvalt oma kuutöötasu.

L. Kask

Suure patriotismi tähe all

Patriotismi suure tõusu tähe all toimus uue riigilaenu obligatsioonide tellimine Õigusteaduskonna I kursusel. Kohe, kui sai teatavaks sõnum NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja arendamise IV riigilaenu väljalaskmisest, teatasid üliõpilased oma soovist tellida uue riigilaenu obligatsioone, et anda oma panus ülesehitustöö ülesannete edukaks lahendamiseks. Esimestena tellisid riigilaenu kursuse kommunistlikud noored eesotsas kursusevanema sm. Prosti ja sm-te Lukase, Paluvee ja Kallastega. Kõik mainitud seltsimehed andsid riigile laenuks enam kui ühe kuu stipendiumi. Kommunistlik noor sm. B. Jakobson aga tellis riigilaenu obligatsioone viie nädala stipendiumi ulatuses.

Järgnedes kommunistlike noorte eeskujule tellisid ka teised üliõpilased riigilaenu obligatsioone vähemalt stipendiumi ulatuses. Juba pool tundi pärast riigilaenu väljalaskmise teatavakssaamist oli Õigusteaduskonna I kursusel riigilaenu obligatsioone tellinud kõik üliõpilased.

A. Kala

Kahe kuu stipendium riigile laenuks

Arstiteaduskonna stomatoloogiaosakonnas osutus eesrindlikemaks uue riigilaenu tellijaks I kursuse üliõpilane Eliaser Beltšikov, kes tellis NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja arendamise IV riigilaenu obligatsioone oma kahe kuu stipendiumi ulatuses.

„Riik loob meile kõik eeldused muretuks ja edukaks õppetööks, toetab meid materiaalselt. Tänuks selle suure abi eest peab igaüks meist jõudumööda andma raha riigile laenuks, et aidata kaasa sõjajärgse stalinliku viisaastaku ülesannete edukaks lahendamiseks," sõnas sm. Beltšikov.

R. Karu

Stipendiumifond ületati

Et anda oma patriootlik panus meie rahvamajanduse, hariduse ja kultuuri edasiseks kiireks arenguks, Nõukogudemaa võimsuse ja jõukuse pidurdamatuks tõusuks tellis kogu Õigusteaduskonna IV kursus üksmeelselt NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja arendamise neljanda riigilaenu obligatsioone, ületades tunduvalt ühe kuu stipendiumifondi.

Enam kui ühe kuu stipendiumi suuruses summas tellisid neljanda riigilaenu obligatsioone üliõpilased M. Saarits, K. Alliksoo, K. Zäuram, A. Paas, E. Pill, E. Kirsimägi, K. Adler ja H. Kall.

E. Mägi

Ametiühingu rühmaorganisaatori eeskuju

Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilased tellisid uue riigilaenu obligatsioone üksmeelselt vähemalt ühe kuu stipendiumi ulatuses.

Sellise üksmeele saavutamiseks aitas tunduvalt kaasa ametiühingu rühmaorganisaatori sm. Tõnu Karma isiklik eeskuju. Teades, et parimaks agitatsioonivahendiks on isiklik eeskuju, tellis ta riigilaenu esimesena oma kursusel. Ta ei leppinud laenu tellimisega stipendiumi ulatuses, vaid ületas tunduvalt ühe kuu stipendiumi summa.

R. Kink

Järjekordne tõend teadusliku töö aktiviseerumisest üliõpilaskonnas

Aasta aastalt on võtnud laiema ulatuse üliõpilaste võistlustööde kirjutamine. Kui 1946. a. esitati 10 võistlustööd, 1947. a. — 14, 1948. a. 29, siis käesoleval aastal esitati 36 võistlustööd, milledest 18 tunnistati esimese, 16 teise ja ainult 2 kolmanda auhinna vääriliseks, kuna auhinnata ei jäänud ükski töö. Mainitust järeldub, et üliõpilased käesoleval aastal suhtusid eriti tõsiselt teaduslike tööde võistlusse. 1. mai tähistamise koosolekul 30. aprillil selgusid auhinnatööde autorite nimed vastavate ümbrikute avamisega. Marksismi-leninismi kateedri poolt esitatud teemale „Marksistlik-leninlik õpetus rahvusest teoorias ja praktikas" oli kirjutanud Matemaatika-loodusteaduskonna III kursuse üliõpilane Elmar Kask, saades I auhinna. Õigusteaduskonna viiest esitatud tööst sai esimese auhinna kolm tööd, teise auhinna üks töö ja kolmanda auhinna üks töö. Esimese auhinna saanud töö „Poola rahvavabariigi kujunemine, tema ühiskondlik ja riiklik korraldus" autoriks osutus III kursuse üliõpilane Endel Mölder, „Bulgaaria rahvavabariigi kujunemine ja selle ühiskondlik ja riiklik korraldus" autoriks oli III kursuse üliõpilane Harri Kärtner, ja samuti esikoha saanud töö „Abielulahutus nõukogude perekonnaõiguses" autoriks oli V kursuse üliõpilane Voldemar Tenno. Arstiteaduskonna seitsmest esitatud tööst sai esimese auhinna neli ja teise auhinna kolm tööd. Esikoha said järgmised tööd: „Tartu koolipingi tervishoiuline uuring" (autorid IV kursuse üliõpilased Jüri Keerig ja Harry Kanter), „Nikotiinhappe toimest mao sekretsioonidesse" (autor VI kursuse üliõpilane Sigrid Aru), „Miliaarse tuberkuloosi lahangu juhtude kliinilis-anatoomiline analüüs" (autor V kursuse üliõpilane Helju Turu) ja „Uurimusi respiratoorse arütmia kohta" (autor V kursuse üliõpilane Eldor Ruus).

Ajaloo-keeleteaduskonna 10-st esitatud tööst tunnustati esimese auhinna vääriliseks 4, teise auhinna sai 5 ja kolmanda auhinna 1 töö. Esikoha saanud tööde „Kaks konsonanti sõna alguses läänemere-soome keeltes" autoriks oli IV kursuse üliõpilane Karl Kont, „Mingi rahvapärase käsitööala käsitlus" autoriks osutus IV kursuse üliõpilane Gea Reiman, „Opositsiooniline üliõpilasliikumine Tartus 1890.—1907. a." oli kirjutanud V kursuse üliõpilane Ea Jansen ja „Kollektiivse töö käsitlus eesti lõikuslaulude põhjal" olid kirjutanud IV kursuse üliõpilased Vaina Kukk ja Heino Ernesaks. Matemaatika-loodusteaduskonna auhinnatöödest sai neli esimese auhinna ja kaks teise auhinna. Olgu märgitud, et esimese auhinna, töö eest „Andmeid Emajõe mingi lõigu ehmestiivaliste (Trichoptera) fauna kohta", sai bioloogiaosakonna V kursuse üliõpilane Linda Kirt, „Andmeid Vooremaa järvede imetajate faunast" autoriks osutus III kursuse üliõpilane Kalju Paaver, II kursuse üliõpilane Arvo Rõõmusoks kirjutas töö „Uhaku lademe stratigraafiast Eesti NSV-s" ja „Päikese varjutus 9. juulil 1945. a." autoriks oli matemaatikaosakonna II kursuse üliõpilane Jaan Einasto. Kõigile mainitud töödele määrati esimene auhind. Loomaarstiteaduskonna kahest esitatud võistlustööst said mõlemad teise auhinna; teemal „Parafimoos hobusel" kirjutas V kursuse üliõpilane Taimi Parve ja „Fungiformsete keelepapillide ja neis leiduvate maitsmiskarikate arv mõnel koduloomal" autoriks oli III kursuse üliõpilane Endel Aaver. Põllumajandusteaduskonna viiest esitatud tööst tuli esikohale kaks: „Kultuurkarjakoplite rajamisviisid ja nende valikut mõjustavaid tegureid" (autor Herbert Korjus) ja „Põllumajandusliku artelli „Koidula" perspektiivplaani projekt" (autor III kursuse üliõpilane Mart Jaagus).

Peagu kõik esitatud tööd on pühendatud aktuaalsetele ja praktilises elus rakendatavatele küsimustele, millepärast mitte üksi Tartu Riiklik Ülikool ei rikastunud uute teaduslike töödega, vaid nende töötulemusi võidakse edukalt kasutada ka meie rahvamajanduses. Väärtusliku sisu kõrval ei olnud noored teadlased unustanud ka võistlustööde välist külge, kusjuures eriti Arstiteaduskond ja ka Loomaarstiteaduskond esitasid kõik võistlustööd kaunis köites ja korrektsete foto- ning tarbematerjalidega, milledest võivad eeskuju võtta teiste teaduskondade üliõpilased ja isegi väitekirjade kirjutajad.

Irene Maaroos,
TRÜ teaduslik sekretär.

PARTEI ELU

Käesoleva momendi lahingülesanne

Möödunud nädalal toimus EK(b)P TR Ülikooli algorganisatsiooni lahtine koosolek. Koosolek, millest võttis osa väga arvukalt ka parteituid õppejõude ja üliõpilasi, toendas partei päevast päeva kõvenevat sidet massidega ning parteitute seltsimeeste tõusvat huvi osa võtta parteipoliitika praktiliste küsimuste vabast ja asjalikust arutamisest parteikoosolekutel. Päevakorra ühe kesksema küsimuse — eelseisvale kevadisele eksamisessioonile ettevalmistumise kohta esines ülevaatliku ettekandega õppeprorektor sm. A. Pint.

Ettekandja analüüsis senist edukat tööd ja ettevalmistuste taseme tõusu, millega TR Ülikool läheb vastu õppeaasta kõige tõsisemale ja vastutusrikkamale perioodile — kevadisele eksamisessioonile, mis algab üldiselt 6. juunil ja kestab 27. juunini. Need otsustavad päevad langetavad karmi hinnangu meie töö tulemustele ja peegeldavad, kuivõrd iga üliõpilane on omandanud erialalisi teadmisi ja oskusi ja milline on ta ideelis-poliitiline küpsus, kommunistlik kasvatus ning vastupidavus tulevaseks iseseisvaks tööks rahvamajanduses ja riigiaparaadis.

Äärmiselt tõsiselt eksamisessioonile ettevalmistama hoiatab juba kevadsemestri märksa suurem eksamite arv. Kui sügissemestril üldse sooritati ümmarguselt 7000 eksamit, siis kevadel seisab ees 25 000 eksamit, mõne kursuse üliõpilastel isegi kuni 8 eksamit, neist näit. Arstiteaduskonna II kursuse üliõpilastel komisjoni ees 4 riigieksamit jne.

Peatunud juba läbiviidud ettevalmistustel üksikutes teaduskondades ja kateedrites, andis sm. Pint näpunäiteid puuduste kõrvaldamiseks, sest järele jäänud võrdlemisi lühikese ajaga on veel võimalik ära teha siiski väga palju.

Sm. Pint rõhutas eriti vajadust:

1) Korraldada läbivõetud õppematerjali kordamist üliõpilaste teadmiste süstematiseerimiseks ja tugevdamiseks; unustatud küsimuste taastamiseks ja lünkade täitmiseks. Seejuures konsultatsioonid ei tohi aga kalduda eksamipiletite küsimustele mehaanilise vastamise treeninguks, vaid aine põhjalikuks läbitöötamiseks.

2) Välja selgitada mahajäänud üliõpilased, abistada neid konsulteerimisega ja kasvatavalt mõjutada paremini õppima.

3) Tuleb saavutada üliõpilaste maksimaalne osavõtt konsultatsioonidest. Jälgida, et kõik üliõpilased tähtaegselt esitaksid kontrolltööd ja koduste ülesannete lahendused.

4) Tuleb tõsta üliõpilaste teadlikku vastutustunnet ja teha kõigile selgeks eksamite õigeaegse sooritamise riiklik tähtsus. Tuleb võidelda karmilt laiskuse, mahakirjutamise ja kõigi ebaausate võtete vastu, millega üksikud üliõpilased püüavad simuleerida teadmisi.

Lõpuks juhtis sm. Pint tähelepanu eksamipiletite koostamisele, programmide kättesaadavaks tegemisele, eksamipedagoogikale, hinnete kriteeriumide väljatöötamisele, küsimuste vastuse väärtusele käesoleva ülesehitustöö perspektiivide mõistmise vaatepunktist, võitlusele kosmopoliitilise hoiaku vastu, Mitšurini-Lõssenko õpetuse omandamise sügavusele ja küpse mõtlemisvõime arendamisele.

Kõigi nende ulatuslike ülesannete täitmiseks peavad mobiliseerima kogu oma jõu teaduskondade parteigrupid, komsomoli-organisatsioonid, dekaanaadid ja kateedrid; ainult siis suudame ületada talvise eksamisessiooni tulemused.

Sm. Pindi ettekandele järgnenud sõnavõttudel esinesid sisukate sõnavõttudega: ülikooli partei-algorganisatsiooni büroo sekretär P. Kalju, Arstiteaduskonna parteigrupi organisaator A. Vill, Ajaloo-keeleteaduskonna prodekaanid E. Mikkelsaar ja dots. E. Laugaste, Arstiteaduskonna üliõpilane Jaanus ja Õigusteaduskonna üliõpilane A. Tolk.

TRÜ parteiorganisatsiooni lahtine koosolek lisas väärtusliku panuse kevadise eksamisessiooni kõrgema edukuse garanteerimiseks.

E. Kirsimägi

TRÜ partei-algorganisatsioon täienes uute liikmetega

Tartu Riiklikus Ülikoolis kasvasid partei read uute liikmete ja kandidaatidega. Algorganisatsiooni üldkoosolek võttis parteiliikmeks vastu sm. A. Loopmanni; partei liikmekandidaatideks võeti vastu Õigusteaduskonna aktiivsemad ja eesrindlikumad üliõpilased E. Laasik ja kommunistlikud noored M. Saarits ja J. Sorokin.

TRÜ jooksukrossi läbiviimise kava

8. mail toimub üleülikooliline ametiühingute ja kommunistlike noorte kevadine jooksukross, mis viiakse läbi Tähtvere pargis. Krossi läbiviimiseks on vastava komisjoni poolt kinnitatud järgnev kava:

Kell 10.00 — Õigus- ja Arstiteaduskonna üliõpilaste kogunemine peahoone juurde rongkäiguks Tähtvere parki.

Kell 10.30 — Miiting Tähtvere pargis. Kõneleb TRÜ rektor prof. A. Koort.

Kell 11.00 — Krossi algus.

Teaduskondadel ilmuda krossile järgmistel aegadel:

Ajaloo-keeleteaduskond — kell 12.30;

Matemaatika-loodusteaduskond — kell 13.30;

Loomaarstiteaduskond — kell 14.30;

Põllumajandusteaduskond — kell 15.00;

Metsandusteaduskond — kell 16.00;

Teenistujad — kell 16.00.

Sooritasime eksami enne tähtaega

Meie, Põllumajandusteaduskonna I kursuse üliõpilased, õpime TR Ülikoolis alles esimest aastat. Et meil ei ole veel suuri kogemusi oma töö korraldamises, siis tekkis tunne, et eksamisessiooni ajal tuleb kontsentreeruda väga mitmesugustele ainetele enam-vähem samaaegselt.

Seepärast pöördusime vene keele õpetaja sm. H. Maiste poole palvega, suurendada meie vene keele tundide arvu, et saaksime eksamisessiooni eel täie jõuga pühenduda vene keelele, ja et meil lubataks vene keele eksam sooritada ennetähtaegselt.

Saimegi vastava loa dekaanilt ja vene keele kateedri juhatajalt sm. J. Feldbachilt.

Tegime pingelist tööd. 26. aprillil toimus meil kirjalik eksam ümberjutustuses. Ümberjutustuse teemaks oli „Sõit kolhoosi", milles räägitakse üliõpilaste abist kolhoosile kevadkülvi teostamisel. Ümberjutustus oli huvitav ja me tulime sellega hästi toime.

H. Visamäe,
Põllumajandusteaduskonna
I kursuse üliõpilane.

Rutake võistlustööde äraandmisega!

Kirjandusringi poolt väljakuulutatud lühijuttude ja näidendite võistluse viimane tähtpäev on 20. mai k. a. Tööd tuleb lasta üliõpilasklubi uksel asuvasse kirjakasti või ära anda Üliõpilaste Ametiühingusse.

Ühiskondlike taastamistööde hoog peab veelgi tõusma

Tartu Riiklik Ülikool oli üks esimesi asutisi Tartus, kes sõlmis lepingu ühiskondlike taastamistööde kohta. Ettenähtud 60 taastamistunni asemel võeti kõigis ülikooli teaduskondades ja allasutistes peetud koosolekuil vastu üksmeelne otsus anda vähemalt 75 taastamistundi kodulinna taastamiseks ja ülikooli hoonete ümbruse korrastamiseks. Lisaks sellele võeti vastu otsus lõpetada taastamistööd juba 21. juuniks, s. o. 3 kuud enne lepingus ettenähtud tähtaega. Töö senine tempo näitab, et ülikool suudab endale võetud kohustuse täita.

Siiski ei saa märkimata jätta mitmeid puudusi taastamistööde läbiviimisel. Taastamistööde esimesel perioodil andis end criti tunda tööriistade vähesus, kuid aprillikuu viimastel päevadel muretseti üle 200 labida ja mõned vasarad. On eeldusi veel täiendavate tööriistakoguste saamiseks, mis lõplikult likvideerib tööriistade puuduse. Taastamisobjekt on jagatud üksikute teaduskondade ja osakondade vahel, mis on nende vahel kutsunud esile sotsialistliku võistluse, mis tunduvalt tõstab tööindu. Seni on oma tubli tööga eriti silma paistnud Metsandusteaduskond koos oma hoolsate abiliste — üldülikooliliste kateedritega. Nimetatud teaduskond lammutas paari päeva jooksul end. kino „Central" raudbetoonmassiivid ja kogus tunduva koguse väärtuslikku armatuurterast. Ka Arstiteaduskond on näidanud aktiivsust oma taastamisobjekti vabastamisel prahist, kusjuures on ära tehtud tunnustusvääriv töö. Kõrvuti üliõpilastega on siin agaras tööhoos professorid ja teised õppejõud, kelle eesmärgiks on sammuda teiste taastajate esirinnas. Selle teaduskonna taastajate hulgas on terve rida nimesid nagu õppejõud Pärtelpoeg ja Pallon ning üliõpilased L. Kalde, E. Toovere ja A. Turvas, kes on eriti silma paistnud oma hoolsa ja tagajärjeka tööga. Ka teised teaduskonnad on näidanud head tahet taastamistööde igakülgseks edukaks läbiviimiseks.

Senised tagajärjed kogu ülikooli osas aga pole siiski rahuldavad. 1. maini on tehtud kogu ülikooli ulatuses üle 5000 taastamistunni, seega vaid paar tundi iga taastaja kohta. Ühiskondlike taastamistööde läbiviimise igakülgseks parandamiseks kutsub taastamistööde tehniline peakomisjon üles kõiki teaduskondi ja osakondi veelgi kiirendama taastamistööde tempot ja arendama omavahelist sotsialistlikku võistlust. Taastamistööde tehniline peakomisjon omalt poolt kohustub tööde organiseerimist parandama ja astuma samme teaduskondade ja osakondade brigadiiridega tihedama kontakti loomiseks.

V. Lepvalts,
TRÜ ühiskondlike taastamistööde tehnilise peakomisjoni esimees.

VASTUSEKS MEIE KRIITIKALE

Rohkem võitlevat hoiakut, lõpp formalismile

Ühenduses ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" 1. aprillil 1949. a. avaldatud artikliga „Lõpp formalismile ja kosmopolitismile kirjanduse kateedrites", mis kritiseeris eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri juhataja sm. K. Taevi, lääne-euroopa kirjanduse kateedri juhataja sm. V. Alttoa ja aspirant A. Vinkli kirjutusi kirjadus-teaduse ja -kriitika alalt, kutsus eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder kokku Tartu Riikliku Ülikooli kirjanduskateedrite kollektiivid, et koos läbi arutada mainitud artikkel.

Pärast läbirääkimisi võttis koosolek vastu järgmised seisukohad:

1. Koosolek tunnistab kriitika seniste tööde kohta kasulikuks, tarvilikuks ja õigeks.

2. Kirjanduse uurimise ja kriitika alal töötajad peavad senisest rohkem ilmutama võitlevat hoiakut ja vältima oma töödes igasugust formalismi.

3. Tartu Riikliku Ülikooli kirjanduskateedrid on seni töötanud liialt omaette. On vaja senisest hoopis suuremal määral korraldada ühiseid koosolekuid ja ühiste probleemide arutelusid, eriti aga ideoloogilistes küsimustes.

4. Kirjandusteaduslik seminar õppejõududele, mida seni mitmesugustel põhjustel ei ole suudetud tegevusse rakendada, tuleb kiiresti töösse panna.

Teadaanne

Käesoleval nädalal on poliitinformatsiooni teemaks: „Loomakasvatuse arendamise kolme aasta plaanist".

„Pravda" algaastad ja bolševistliku ajakirjanduse päev

5. mail tähistas meie suure sotsialistliku kodumaa töötav rahvas järjekordset ajakirjanduse päeva. See päev on seotud kuulsusrikka bolševike partei häälekandja „Pravda" esimese numbri ilmumisega 5. mail (22. aprillil) 1912. a., mille auks otsustatigi 5. mai lugeda töölisajakirjanduse pidupäevaks. Seoses ajakirjanduse päevaga meie maa töötajatel on välja kujunenud meeldiv ja väärikas traditsioon — meelde tuletades „Pravda" võitlust teha kokkuvõtteid meie ajakirjanduse poolt läbitud ajaloolisest teest ja märkida uusi ülesandeid ajakirjandusele sotsialistliku ehituse alal kommunismi teel.

„Pravda" ilmumine on seotud olulise perioodiga partei ajaloos — revolutsiooni uue tõusu aastatega (1912—1914), mil bolševike partei asus töölisliikumise etteotsa ja viis ta bolševistlike loosungite all vastu esmalt kodanlik-demokraatlikule, hiljem sotsialistlikule revolutsioonile. „Pravda" ilmumine on seotud bolševike partei ja inimkonna suurimate geeniuste Lenini ja Stalini nimedega. „Pravda" abil kasvatas partei üles uue revolutsiooniliste tööliste — pravdistide põlvkonna, kelle juhtimisel töölisklass liidus kehvtalurahvaga kukutas oktoobris 1917. a. kodanluse võimu, pani kehtima nõukogude võimu, asutas uue riigitüübi — sotsialistliku riigi ja sel kombel lõi tingimused sotsialistliku ülesehitustöö arendamiseks. Osale, mida etendas „Pravda" selles ajaloolises arenguprotsessis, andis erakordselt kõrge hinnangu seltsimees Stalin: „1912. a. „Pravda" on vundamendi ehitamine bolševismi võidule 1917. aastal." „Pravda" võitis bolševismi poole laialdased töölisklassi hulgad ja ta võis eksisteerida ainult tänu kümnete tuhandete eesrindlike tööliste aktiivsele toetusele, kuna tema elutee tsarismi tingimustes ei olnud mitte kerge. Maist 1912 kuni juulini 1914 sulges tsaarivalitsus „Pravda" kaheksa korda. Trahvid ja konfiskeerimised langesid sellele bolševistlikule ajalehele kui küllusesarvest. 270-st numbrist sai 116 igasuguste repressioonide osalisteks. Trahvide kogusumma ulatus 7 800 rublani. „Pravda" toimetajad istusid kokku 472 kuud vanglais. Ajalehe vastu tõsteti üles eespoolmainitud ajavahemikus 36 kohtuasja. Kuid ialitamised ei suutnud nõrgestada „Pravda" mõju töölismassidele. Vastuseks tsaarivalitsuse repressioonidele töölised korraldasid korjanduse „Pravda" nn. „raudse fondi" heaks. Sellesse fondi kogunes enam kui 18000 rubla, milline tolle aja kohta moodustas küllaltki suure summa.

„Pravda" sai bolševistliku töölisajakirjanduse musternäidiseks. Tal oli erakorraliselt suur tähtsus masside organiseerimisel ning poliitilisel kasvatamisel.

Pärast Veebruarirevolutsiooni täitis „Pravda" väga tähtsaid ülesandeid partei võitluse abistamisel sotsialistliku revolutsiooni eest. Oktoobrirevolutsioonist alates suunab „Pravda" töötavaid masse võitlusse kommunismi võidu eest meie maal.

„Pravdal" on suur tähtsus ka eesti töölisliikumise suunamises ja kujundamises. „Pravda" abil bolševike Keskkomitee kasvatas Eestis üles uue revolutsioonilise proletariaadi põlvkonna. „Pravda" kasvatas eesti töölisklassi marksismi-leninismi vaimus, õpetas teda väärikalt hoidma ja võidule viima Lenini-Stalini lippu.

Nõukogude ajakirjandus on revolutsiooniliste bolševike häälekandjate — leninliku „Iskra", „Brdzola" ja „Pravda" — kuulsate traditsioonide jatkajaks. Need traditsioonid väljenduvad eriline selgusega nõukogude ajakirjanduse võitluses töötava rahva põhiliste huvide eest, bolševike partei poliitika peajoone eest, leppimatuses revolutsioonilise töölisklassi igasuguste vaenlaste vastu, nõukogude ajakirjanduse sügavas ning järjekindlas leninlik-stalinlikus parteilisuses ja orgaanilises seoses laialdaste rahvahulkadega. „Ajakirjandus on kõige tugevam relv, mille abil partei iga päev, iga tund räägib töölisklassiga temale omases ja vajalikus keeles. Teisi vahendeid siduda vaimsete niitidega parteid ja klassi, teist säärast painduvat aparaati ei leidu." (Stalin, Teosed, 5. k., lk. 197).

Nõukogude ajakirjandus on kommunistliku partei ja Nõukogude riigi võimas relv töötava rahva organiseerimisel ning kommunistlikul kasvatamisel, kommunistliku ühiskonna ülesehitamisel. Nõukogude ajakirjanduse töö üheks põhiliseks meetodiks on bolševistlik kriitika ja enesekriitika.

Nõukogude ajalehed oma veergudel annavad rikkaliku ja õiglase informatsiooni nii Nõukogudemaa mitmekülgsest rütmiliselt tuikavast elust kui ka sündmustest välismail. Seejuures tuleb tähendada, et nõukogude ajalehtedele ei ole omane sensatsioonide jaht, milline on eriti iseloomulik kodanliku maailma ajakirjanduse juures. Oma õiglase ja objektiivse informatsiooniga rahvusvaheliste suhete alalt nõukogude ajakirjandus toimib mõjukalt rahvastevaheliste suhete normaalsele kulgemisele, demokraatlike ja rahu eest võitlevate jõudude kasvule kogu maailmas. Samaaegselt nõukogude ajakirjandus paljastab halastamatult reaktsionääre ja sõjaõhutajaid Inglise-Ameerika imperialistide leerist, kellede avalikud ja mitteavalikud toimingud on suunatud uue, III maailmasõja vallandamisele. Seega nõukogude ajakirjandus toob töötajate ette täies selguses kogu NSV Liidu välispoliitika, milline on suunatud rahu ja kõigi vabadustarmastavate rahvaste vaheliste sõprus- ja usaldussidemete tugevdamiseks.

Kasvatades massides nõukogude patriotismi, rahvuslikku uhkustunnet Nõukogudemaa saavutiste üle, võitleb meie ajakirjandus otsustavalt igasuguste kodanlike igandite vastu inimeste teadvuses.

Bolševike partei hoolitseb väsimatult nõukogude ajakirjanduse arengu eest. Seltsimees Stalin õpetab, et „ajakirjandus peab kasvama mitte päevadega, vaid tundidega ..." (Stalin, Teosed, 5 k., lk. 228). Praegu, sõjajärgse stalinliku viisaastaku plaani täitmise neljandal aastal, võimsa liikumise perioodil kommunismi suunas, nõuab nõukogude rahvas ajakirjanduselt, et ta tõstaks oma tegevuse uuele, veelgi kõrgemale ideelisele tasemele. Meie ajakirjanduse peamine ülesanne antud momendil seisabki selles, et tugevdada bolševistliku ideoloogia propagandat, nõukogude patriotismi, kasvatada rahvas nõukogude rahvuslikku uhkuse tunnet, kindlat ja kõikumatut veendumust meie suure eesmärgi — kommunismi — võidus meie suurel kodumaal.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 01699 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1044

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 17 (23) Reedel, 13. mail 1949. a. II aastakäik

Tartu Riiklik Ülikool — kvalifitseeritud kaadrite sepikoda

Nõukogude riik on loonud kõik eeldused ja tingimused selleks, et kõrgem haridus saaks tõeliselt massiliseks ja kättesaadavaks kõigi Nõukogude Liidu rahvaste töötajatele.

Kõrgema hariduse järjekindla tõusu tagatiseks NSV Liidus on aasta-aastalt kasvanud assigneeringud riigi eelarves kõrgemate õppeasutiste ülalpidamiseks. Haridusalaste krediitide suurendamine viie aasta plaanis kõrgemate koolide osas tagab kõrgemate õppeasutiste töö pideva tõusu, vastavalt ülesannetele, mida riik seab kõrgema hariduse süsteemile.

Nõukogude Liidu teiste ülikoolide hulgas omab ka Tartu Riiklik Ülikool silmapaistvat kohta, olles oma arenemises õitsele jõudnud just nõukogulikes tingimustes.

Tartu Riiklikul Ülikoolil ei ole enam midagi ühist kodanliku ülikooliga ei oma eesmärkide, ülesannete, struktuuri ega ka organisatsiooni ja sotsiaalse koostise poolest.

Nagu teisteski NSV Liidu kõrgemates koolides, nii õpivad nüüd Tartu Riiklikus Ülikoolis töötava rahva lapsed ja siin kujundatakse rahva tõelist nõukogulikku intelligentsikaadrit.

Meie ülikool valmistab ette uut tüüpi eriteadlasi, bolševistliku ideelisuse vaimus kasvatatud ja sotsialistlikule kodumaale andunud inimesi, kes omavad laia poliitilist ja kultuurialast silmaringi, sügavaid teadmisi, kes oskavad rajada uusi teid teoorias ja praktikas, keda ei ahelda rutiin, kes on võimelised teaduslikku tööd ühendama tegeliku ülesehitustööga ja mobiliseerima hulki sotsialistlikule ülesehitustööle.

Meie ülikooli, nagu teistegi Nõukogude Liidu ülikoolide õppetöö aluseks on professorite ja dotsentide loengud; praktilised tööd laboratooriumides, kabinettides, töökodades, kliinikutes jne., kus üliõpilased töötavad professorite, dotsentide ja assistentide juhtimisel; tootmispraktika, mis teostatakse õppeplaani kohaselt kateedri poolt selleks määratud õppejõudude juhtimisel.

Ülikoolis pannakse suurt rõhku üliõpilaste iseseisvale töötamisele laboratooriumides, kabinettides, raamatukogudes, arhiivides jne. kusjuures neid abistatakse konsultatsioonide ja vajaliku juhtimisega.

Tootmis- ehk õppepraktika on üldise õppeprotsessi orgaaniliseks osaks. Ta peab üliõpilasele abiks olema teoreetiliste teadmiste paremaks omandamiseks ja nende rakendamiseks praktikas.

Tartu Riiklik Ülikool on rangelt silmas pidanud NSV Liidu RKN ja ÜK(b)P Keskkomitee määrust 23. juunist 1936. a., kus on märgitud, et „teaduslike uurimistöödeta on kõrgematel õppeasutistel võimatu ette valmistada spetsialiste, kes oleksid kaasaja teaduse nõuete tasemel." Vastavalt sellele määrusele on pööratud erilist tähelepanu teaduslikule uurimistööle, millele on kaasa tõmmatud ka üliõpilaste laiad hulgad.

Tartu Riiklik Ülikool omab praegu 8 teaduskonda 19 osakonnaga. Need on: Õigusteaduskond; Arstiteaduskond ravi-, stomatoloogia- ja farmaatsiaosakonnaga; Ajaloo-keeleteaduskond ajaloo-, keele- ja loogika-psühholoogiaosakonnaga; Matemaatika-loodusteaduskond matemaatika-, füüsika-, keemia-, bioloogia- ja geograafiaosakonnaga; Loomaarstiteaduskond; Põllumajandusteaduskond agronoomia-, zootehnika- ja aiandusosakonnaga; Kehakultuuriteaduskond ja Metsandusteaduskond metsatööstuse- ja metsamajandusosakonnaga.

Ülikoolil on praegu ligi 120 kateedrit, hulk laboratooriume, kabinette, muuseume jne. Üksi käesoleval aastal on avatud 14 uut laboratooriumi (dendroloogia, arstirohtude, biokeemia jt.).

Ülikool omab häid praktikabaase, näiteks Metsandusteaduskonnal — õppe-katsemetskond Järvseljal (10 000 ha), Põllumajandusteaduskonnal — katsemajand Raadil, Matemaatika-loodusteaduskonnal õppebaas Saaremaal jne.

Seega on Tartu Riiklikus Ülikoolis loodud kõik tingimused selleks, et üliõpilaste õppetöö toimuks süsteemikindlalt ja täisväärtuslikult ning et nende kommunistlik kasvatus oleks kõrgelt ideeline.

Tartu Riiklik Ülikool kasvab ja tugevneb, olles ümbritsetud kommunistliku partei, Nõukogude valitsuse ja seltsimees Stalini isiklikust hoolitsusest. Keskkoolide lõpetajad, kes jätkavad õppimist TR Ülikoolis, saavad kõik eeldused edukaks tööks, kujunemiseks tublideks, Nõukogude kodumaale kasulikeks töötajaiks.

TOIMETUSELT

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" käesolev number on oma olemuselt erilaadne. Tänane number on määratud peaasjalikult neile, kes tänavu lõpetavad keskkooli ja hakkavad tegema valikut oma hariduse täiendamise edasise tee suhtes. Tänase numbriga püütakse anda põgus ülevaade ülikooli organisatsioonist ja struktuurist, õppimisvõimalustest Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Muidugi on ühe ajalehenumbri raames võimatu anda põhjalikku pilti ülikoolis toimuvast hoogsast tööst ja täisverelisest nõukogude elust. Sellepärast tuleks kõigil keskkoolide lõpetajail maksimaalselt kasutada ka teisi võimalusi, mida ülikool pakub oma tööga tutvumiseks (lahtiste uste päevad, loengud ja vestlused, artiklid teistes ajalehtedes jne.).

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude ja üliõpilaste kollektiiv läkitab tänavustele keskkoolide abiturientidele seltsimeheliku tervituse. Me soovime teile, tänased abituriendid, edu küpsuseksamite sooritamisel ja soovime teid sügisel näha juba meie ülikooli tööröömsa kollektiivi väärikate liikmetena.

Suursündmus üliõpilaskonna kunstilises isetegevuses

24. märtsil k. a. olümpiaadiga Ajaloo-keeleteaduskonnas algas kunstilise isetegevuse ja omaloomingu ülevaatus Tartu Riiklikus Ülikoolis. See suuriüritus jõudis teaduskondade osas lõpule 28. aprillil olümpiaadiga Kehakultuuriteaduskonnas. Sel perioodil esines 509 üliõpilast ja kui me sinna arvaksime veel juurde organiseerivates komisjonides, žüriis, almanahhi koostamise komisjonis töötavad üliõpilased, näeme, et esimene olümpiaad haaras küllaltki suure arvu üliõpilasi.

6. ja 7. mail toimus Tartu Õpetajate Instituudi ruumes TRÜ üliõpilaste esimese kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi üleülikooliline lõppülevaatus. Iga teaduskond võis esitada viis etteastet. Paremusjärjestuse kindlaksmääramiseks arvestati nii teaduskonna kui ka üleülikoolilisel olümpiaadil saadud punkte. Selline hindamissüsteem andis esikoha Kehakultuuriteaduskonnale, kes saavutas 19,32 punkti. Seega võttis TRÜ Kehakultuuriteaduskonna olümpiaadi orgkomitee esimees Laine Tüüts esimesena vastu kunstilise isetegevuse ja omaloomingu alal parimale teaduskonnale väljapandud rändpunavimpli.

Kehakultuuriteaduskonnale järgnes Loomaarstiteaduskond 12,10 punktiga, Matemaatika-loodusteaduskond 10,17 punktiga, Metsandusteaduskond 9,12 punktiga, Ajaloo-keeleteaduskond 7,84 punktiga, Arstiteaduskond 7,20 punktiga, Õigusteaduskond 7,08 punktiga ja Põllumajandusteaduskond 5,87 punktiga.

Olümpiaadi lõppvoor algas soololauludega. Vastavalt žürii otsusele sellel alal esimest preemiat üldse välja ei pandud. Teise preemiaga autasustatud vokalistidest oli parim Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane Linda Karindi 6,5 punktiga. Talle järgnesid Matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilane Ants Trass, kes esitas omaloomingulise laulu „Mänd" Lermontovi ainetel ja Ilmar Lani Loomaarstiteaduskonnast.

Järgmisena esinesid meeskoorid ja kvartetid. Selgi alal anti välja vaid kolm preemiat järgmistele kollektiividele: Õigus- ja Arstiteaduskonna meeskvartettidele, kes esitasid „Ohtu reidil", „Demokraatliku noorsoo hümn", „Mai tuli" ja „Temesi kaldal", mis hinnati kõik 4,5 punktiga.

Naislauluansamblite tase näib olevat kõrgem. Lõppvoorus esines ainult Ajaloo-keeleteaduskonna kahekordne naiskvartett, kes autasustati esimese preemiaga Glieri „Laul tööst" ja Kõrveri „Randlaste valss" esituse eest.

Ülevaatus jatkus instrumentaalsolistide ja orkestrite osas. Rääkides ülikooli instrumentaalsolistidest üldse, tuleb märkida seda, et nende hulgas leidub väga andekaid esinejaid. Ebaõnnestunud oli aga repertuaari valik. Kasutamata oli jäetud nii vene ja eesti klassikaline muusika kui ka nõukogude instrumentaalmuusika rikkalikud varasalved. Esimene preemia määrati Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilasele noorele viiuldajale Virve Murumaale, kes esitas silmapaistva kindluse ja puhtusega Tartini „Sonaadi" ja pianist Helju Taukile Schumanni „Puhangu" esitamise eest.

Näidendeid esitati lõppülevaatusel kaks: Arstiteaduskonna üliõpilaste poolt Tšehhovi lühinäidend „Juubel" ja Õigusteaduskonna üliõpilaste poolt katkend A. H. Tammsaare romaani „Põrgupõhja uus vanapagan" dramatiseeringust. Žürii hindas esikoha vääriliseks arstiteadlaste ettekande 7 punktiga.

Ka deklamatsiooni alal ei või rahul olla saavutatuga. Vaatamata esinejate rohkusele ei leidnud žürii võimaliku olevat esimest preemiat välja anda. Paremateks osutusid Arstiteaduskonna üliõpilane Ferra Bochmann ja Õigusteaduskonna üliõpilane Igor Sorokin, keda autasustati teise preemiaga.

Rahvatantsude osas langes esimene preemia Metsandusteaduskonnale.

Soolotantsudega esines ainult Kehakultuuriteaduskond. Üliõpilased Tarmu ja Rohtmets omandasid võrdsetena teise preemia.

Võimlemise alal suurima punktide arvu (7,5) ja seega ka esimese preemia omandasid Arstiteaduskonna meesriistvõimlejad ja vabavõimlemises Kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilane Heino Elken.

Mis puutub žanrite valikusse, siis tuleb edaspidi hoiduda mõningate alade kujunemisest teatud teaduskonna spetsiifikaks. Nii esitas massdeklamatsioone ainult Matemaatika-loodusteaduskond. Melodeklamatsioone kuulsime ainult Arstiteaduskonna olümpiaadil. Orkestri ettekannetega tuli toime ainult Metsandusteaduskond. Ühekülgselt esines ka Kehakultuuriteaduskond (3 tantsu, 2 võimlemisettekannet) ja Õigusteaduskond (3 deklamatsiooni, näidend, kvartett).

Esimese olümpiaadi tähtsus on aga väga suur. Me võime rahuldustundega nentida, et TR Ülikoolis on terve rida soliste ja kollektiive, kes esinesid märkimisväärse kunstilise küpsuse ja ideoloogiliselt õigete ettekannetega ning kes töötavad edaspidi veelgi rohkem arendada sisult sotsialistlikku ja vormilt rahvuslikku kunsti.

Aino Lukas

Kevadise jooksukrossi hoogne algus

Kommunistlike noorte ja ametiühingute traditsiooniline jooksukross algas pühapäeval hoogsalt ja pidulikult. Krossi alustamiseks kogunesid kell 10 TRÜ üliõpilased, õppejõud ja teenistujad ülikooli peahoone juurde, kust siirduti rivis lippudekolonniga ees Tähtvere parki ning rivistuti loosungitega kaunistatud väljakule. Krossi avamisel võtsid sõna TRÜ rektor prof. A. Koort ja Teenistujate Ametiühingu komitee esimees sm. Paul, kes rõhutasid kehakultuuri ja spordi tähtsust Nõukogude kodanike kommunistlikul kasvatamisel. Tervitusi tõid Tartu Linna Täitevkomitee nimel sm. Varik, EK(b)P Tartu linnakomitee nimel sm. Sildmäe ja Tartu linna Kehakultuuri ja Spordikomitee nimel sm. Abel.

Seejärel kuulutas prof. Koort tänavuse TR Ülikooli jooksukrossi avatuks. Esimesena asusid stardijoonele Õigusteaduskonna üliõpilased, kes näitasid häid tulemusi. Järgmisena startis Arstiteaduskond ja nii edasi, kuni viimastena asusid pärastlõunal starti ülikooli teenistujad. Kogu kross möödus hoogsalt ja takistusteta.

Osavõtjate arvu poolest seisab esikohal Õigusteaduskond 69,5%-ga, kuna teisel kohal on Loomaarstiteaduskond 57,5%-ga. Järgnevad Ajaloo-keeleteaduskond — 56,5%, Põllumajandusteaduskond — 50%. Kõige vähem oli võistlejaid Metsandusteaduskonnast — ainult 27,5% üliõpilaste üldarvust. Kokku võttis ühe päeva jooksul krossist osa 925 üliõpilast, õppejõudu ja teenistujat.

Oppejõududest võtsid osa: Põllumajandusteaduskonna õppejõududest 114% (jooksid ka ealt vanemad õppejõud), Arstiteaduskonnast 67% jne.

Jooksjatest täitsid VTK I astme normid Õigusteaduskonnas 41%, Loomaarstiteaduskonnas 34% (mehed 14%), Ajaloo-keeleteaduskonnas 39%, Põllumajandusteaduskonnas 60,5%.

Individuaalselt saavutasid parimaid tulemusi: õppejõududest Kutti, Pulk, Kiis ja Susi; üliõpilastest Zirnask, Pisuke, Mei ja Ütti ning teenistujaist Vallik ja Toom.

Parimate tagajärjed on heaklassilised, kuid üldiselt on VTK normide täitmise protsent madal ja esines ka juhtumeid, kus kogu startinud grupp ei täitnud VTK I astme normi, kusjuures hoiti tahtlikult kogu gruppi tagasi ja ei joostud oma võimetele vastavalt (Loomaarstiteaduskond). Niisugune suhtumine üritusse ei sobi nõukogude üliõpilasele.

Kross jätkub järgnevatel päevadel kehakultuuri ja spordi kateedri juhtimisel. Kõik üliõpilased, kes ei võtnud krossist osa avapäeval, tehku seda nüüd viivitamata!

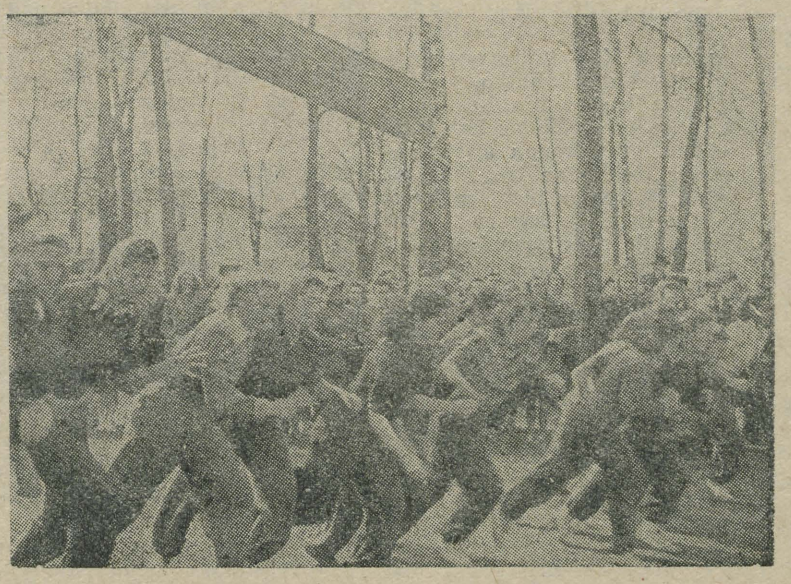

Jooksukrossi avamiselt Tähtvere pargis. Pildil vasakul: rektor prof. Koort kõneleb jooksukrossi avamiitingul; paremal: Õigusteaduskonna I kursuse naisüliõpilased alustavad krossi.

Nõukogude Eesti noored — tänased keskkoolilõpetajad, homsed üliõpilased! Tartu Riiklik Ülikool ootab teid

Meie ees on avarad ja helged teed

Iga päevaga suureneb kolhooside arv Eesti NSV-s. Noorte kolhooside üheks põhiliseks ülesandeks on karja suurendamine. Et kari oleks terve ja kõrgetoodanguline, selleks vajatakse loomaarsti abi. Vastavaid kaadreid aga valmistab ette TRÜ Loomaarsteteaduskond, kus õppimine vältab 5 aastat. Selle viie aasta jooksul omandame teoreetilisi ja praktilisi teadmisi tuleväseks tööks. Õppetöö toimub meil loengute ja praktikumide näol. Loengutel omandame teoreetilisi teadmisi, mida rakendame praktikumides. Praktiliste teadmiste süvendamiseks toimub suviti õppepraktika. Esimese ja teise õppeaasta järel on suvine õppepraktika eeskujulikumates loomakasvatusmajandites, kuid järgnevatel kursustel siirdume praktikale juba individuaaljaoskondadesse ja kliinikutesse. Suurt tähtsust omab iseseisev töö õppeaasta vältel. Selleks suunatakse meid põhilist kodusele tööle, korraldatakse konsultatsioone ja kontrolltöid. Iga semestri lõpus on eksamisessioon, mille vältel sooritame teatava arvu eksameid. Kui sooritada kõik eksamid hindele „väga hea", siis saame 25% võrra 'suurendatud stipendiumi.

Pärast ülikooli lõpetamist ootab meid avar tööpõld. Me võime töötada mitmesugustel aladel. Enamus meist siirdub veterinaarjaoskondadesse veterinaarstridele. Osa läheb töötama toiduainetetööstusse, teostades seal kontrolli eriteadlasena. Ka mitmesugustes laboratooriumides vajatakse loomaarste ning paljud teised töökohad ootavad Loomaarsteteaduskonna lõpetajaid.

H. Sillansoo,
ELKNÜ TRÜ Loomaarsteteaduskonna algorganisatsiooni sekretär.

Meistersportlaste taimelava

Tartu Riiklikus Ülikoolis on üliõpilastel head võimalused kehakultuuri ja spordi harrastamiseks. Avarad, hästisisustatud võimlad, mitmesugused kõigi tähtsamate spordialade harrastamist võimaldavad spordibaasid ja peaasi, parimad treenerid on valmis noorte üliõpilassportlaste teenindamiseks.

Juba lühikese aja jooksul on Tartu Riikliku Ülikooli perest esile kerkinud terve rida väljapaistvaid sportlasi. Kõigile on tuntud näiteks Heino Lipu suursaavutused, kusjuures teame, et H. Lipp tuli 1944. a. sügisel Tartu Riikliku Ülikooli vähe silmapaistva maapoisina ja jõudis oma suursaavutusteni alles õpingute vältel ülikoolis. Õigusteaduskonna üliõpilane Helduri Tüüts tõusis meie vabariigi ja kogu NSV Liidu parimate kiirjooksjate hulka, olles sealjuures eeskujuliku õppeedukusega üliõpilaseks. Metsandusteaduskonna üliõpilane Ilmar Reidla on ENSV tšempion 5000 m ja 10 000 m jooksus. Võru tütarlaps Siina Elken hakkas spordiga tegelema alles ülikooli astudes, kuid praegu on ta juba ENSV tšempion võimlemises ja vetšehüpetes. Kõigis ülikooli teaduskondades käib elav sportlik tegevus, mille tulemusena on esile kerkinud terve rida noori andekaid sportlasi mitmesugustel spordialadel, kellelt peagi võime oodata täiendust meie meistersportlaste ridadele.

Nõukogude agronoom — võitleja sotsialistliku põllumajanduse tõusu eest

„Meie ees seisab suur ja auväärne ülesanne: muuta Nõukogude Eesti kõige eesrindlikuma ja kõrgeltarenenud sotsialistliku põllumajanduse maaks, lokkavate viljaväljade ja heinamaade ning õitsvate aedade maaks," ütles sm. Karotamm oma kõnes EK(b)P V kongressil.

Selle ülesande täitmine on ainult siis võimalik, kui meil on küllaldaselt kõrge kvalifikatsiooniga põllumajanduse eriteadlasi.

Nende kaadrite kasvatamise ülesannet täidab TRÜ Põllumajandusteaduskond. Et muuta põllumajandusalaste kaadrite kasvatamise ulatus senisest laialdasemaks, alustab alates 1949. a. sügisest teaduskonnas tööd ka mittetastatsionaarne osakond 50 üliõpilasega.

Õppeaja kestus on 5 aastat. Järgmisele kursusele pääsemise eelduseks on kõigi eelmise kursuse praktiliste tööde ja eksamite sooritamine. Teaduskonnas töötab 3 eriharu: agronoomia, aianduse ja zootehnika.

Teaduskonna lõpetajad omandavad aianduse ja agronoomia eriharu lõpetades õpetatud agronoomi ja zootehnika eriharu lõpetades õpetatud zootehniku kvalifikatsiooni.

Esimestel kursustel õpetatakse üleülikoolilisi aineid, nagu marksismi-leninismi alused, vene keel, sõjaline ettevalmistus, kehaline kasvatus jt. Nende ainete kõrval õpetatakse veel loodusteaduslikke distsipliine, nagu botaanika, zooloogia, keemia it. rööbiti laboratoorsete praktiliste töödega, kus üliõpilastel on võimalus oma teadmisi praktiliselt süvendada.

Teisel ja osalt ka kolmandal õppeaastal on loengud distsipliides, mis on vahepealsed üld'oodusteaduslike ja eriainete vahel. Siia kuuluksid koduloomade anatoomia ja füsioloogia, taimefüsioloogia, mikrobioloogia, mullateadus, entomoloogia, fütopatoloogia, maaparandus jt.

Neljandal ja viiendal õppeaastal toimuvad loengud juba eriainetes.

Teoreetilise õppetöö kõrval omavad väga tähtsa koha praktilised tööd. Igal I—III kursuse lõpetajal tuleb läbi teha 4—21 nädala pikkune menetluspraktika, mille vältel üliõpilane tutvub praktilise tööga sotsialistlikus põllumajanduses.

Õppeaja jooksul tuleb üliõpilastel teha pingsat tööd. Kokku tuleb üliõpilastel sooritada agronoomia eriharus 44 eksamit ja 50 arvestust, aianduse eriharus 43 eksamit ja 49 arvestust ja zootehnika eriharus 33 eksamit ja 49 arvestust. Rööbiti eksamitega tuleb teha ka kursuse-projekte — agronoomia ja aianduse eriharul 7 ja zootehnika eriharul 2. Pärast plaanikohaste eksamite, arvestuste ja kursuseprojektide sooritamist on riigieksamid eriainetes ja marksismi-leninismi alustes või diplomitöö.

Põllumajandusteaduskonnas on olemas vajalikud õppeasutised, kabinetid, laboratooriumid ja katsepõllud. Samuti on teaduskonnaga tihedas seoses ja teaduskonna juhendamisel TRÜ õppe- ja katsemajand „Raadi", kus toimub osaliselt nii menetlus- kui ka õppepraktika. Kõik teaduskonna kateedrid teostavad otsese õppetöö kõrval teaduslikke uurimusi aktuaalsete põllumajanduslike küsimuste lahendamiseks.

Kõik keskkoolide lõpetajad, kel on huvi põllumajanduse vastu, siirdugu TRÜ Põllumajandusteaduskonna kõrgema agronoomilise hariduse omandamiseks, et käasa aidata sotsialistliku põllumajanduse edasisele tõusule.

A. Eenlaid,
Põllumajandusteaduskonna prodekaan.

Kodumaa vajab kvalifitseeritud veterinaartöötajaid

Põllumajandusharudest omab Eesti NSV-s suurt osatähtsust loomakasvatus tulundusloomade — veiste, lammaste, sigade, hobuste ja kodulindude — pidamise näol. Silmas pidades, et fašistliku okupatsiooni ja sõja tagajärjel vähenes koduloomade arv (võttes aluseks seisu 1. I 1941. a.) veiste osas 21% võrra, lammaste osas 17% võrra ja sigade osas 32% võrra, ja et EK(b)P KK XVI pleenumi otsuse kohaselt tuleb taastada ja ületada 1949. a. lõpuks vabariigi kõigis maakondades ja valdades veiste, lammaste, sigade ja hobuste arvu sõjaeelne tase, tuleb rakendada kõik võimalused selle ülesande edukaks täitmiseks. Konkreetsed ülesanded ja abinõud produktiivse ühisloomakasvatuse edasiseks arendamiseks on määratletud NSVL Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee hiljuti avaldatud määruses loomakasvatuse arendamise kolme aasta plaani kohta. Peale loomakasvatuskikude abinõude, nagu paaritusjaamade võrgu organiseerimine, tõuaretuse ümberkorraldamine ja vajaliku söödabaasi korrastamine, on loomade arvulise juurdekasvu ja nende jõudlusvõime tõstmiseks tarvilik rea tervishoiuliste abinõude rakendamine ja loomahaiguste ärahoidmise ning ravi tõhus läbiviimine.

Loomade haiguste ärahoidmisel mängivad tähtsat osa pidamisolude parandamine loomaruumide hügieeninõuete kohase ehituse, sisustuse, puhastuse ja desinfektsiooni teostamise näol kui ka loomade otstarbekohane hooldamine ja kasutamine. Need abinõud aitavad meil kindlustada loomade vastupanuvõime tugevdamist haigulikele teguritele ja on eelduseks loomade tervise säilitamisel.

Suurimaid kahjusid loomade tervisele ja toodangule põhjustavad mitmesugused haigused, eeskätt need, mis on rohkem levinud, esinevad massiliselt ja mis ilma tõrjeabinõude tarvitselevõtuta evivad laienemise tendentsi. Niisugusteks haigusteks on eeskätt infektsioon- ehk nakkushaigused ja invasioon- ehk parasiitidest tekitatud haigused.

Võitlus koduloomade haigustega on veterinaartöötajate esmajärguliseks ülesandeks. Tänu Nõukogude Liidu teadlaste viljakale uurimistööle on välja töötatud enamiku ohtlikumate haiguste tõrjeks konkreetsed menetlused, mida plaanipäraselt rakendatakse nii ravi kui ka profülaktika otstarbel väga ulatuslikult.

Et neid kutsealalisi ülesandeid edukalt täita, on tarvilik veterinaarstride igakülgne erialaline ja ideelis-poliitiline ettevalmistus. Seda ettevalmistust teostab meil Eesti NSV-s Tartu Riikliku Ülikooli Loomaarsteteaduskond, mille saja aasta kestuse juubelit me mööduvad sügisel tähistasime. Oma pika tegevusaja jooksul on Tartu kõrgem veterinaaröppeasutis ette valmistanud tuhandeid veterinaarspetsialiste, kellede hulgast on välja kasvanud rida silmapaistvaid teadlasi, nagu akadeemik prof. Skrjäbin, prof. Holzmann, prof. Jevgrafov, prof. Mihin, prof. Ball, prof. Mõškin, prof. Sinjov, prof. Makašov, prof. Happich, prof. Gutmann jt.

Arvestades loomakasvatuse hoogsat tõusu ja arenemisperspektiive on praegu vajadus veterinaarstride järele suurem kui kunagi varem. Seepärast tuleks noortel ülikooliastujatel teaduskonna valikul tõsiselt kaaluda veterinaaria eriala.

Prof. J. Kaarde,
TRÜ Loomaarsteteaduskonna veistehaiguste ja hobusekasvatuse kateedri juhataja.

Rohkem kaadreid metsatööstuse ja -majanduse alale

TRÜ Metsandusteaduskonnas toimub kõrgema haridusega kaadrite ettevalmistamine nõukogude metsamajanduse ja metsatööstuse jaoks. Teaduskonnas toimub õppetöö kahes — nimelt metsamajanduse ja metsatööstuse osakonnas, millest esimese ülesandeks on metsamajanduse ja teise ülesandeks metsatööstuse inseneride ettevalmistamine. Edaspidi on metsatööstuse osakonnas nähtud ette ka putdutööstuse eriala õpetamine. Õpetöö on oma sisult nimetatud osakondades põhiliselt erinev. Metsamajanduse eriala kvalifitseeritud eriteadlaste ülesandeks on metsauuendamise, puistute hooldamise, s. o. metsakasvatamise ning metsade majandamise küsimuste korraldamine ja edasiarendamine. Metsakasvatuslikud küsimused bioloogiateaduste valdkonda kuuluvate küsimustena nende põhjalikuks tundmaõppimiseks eeldavad eeskätt bioloogiliste põhiteadmiste omandamist. Selleks esinevad teaduskonna metsamajandusosakonna õppeplaanis niisugused õppeained nagu taimemorfoloogia ja süstemaatika, anatoomia ja füsioloogia, mullateadus jt.

Metsatööstuse eriala eriteadlaste ülesandeks on rakendada metsa ülestöö'amisel raielankidel ja metsamaterjalide transpordil ning metsamaterjalide laoplatsidel lõplikeks sortimentideks tööstlemisel nõukogulikku kaasaegset tehnikat ning edasi arendada seda tehnikat ja tehnika rakendamise organisatoorseid probleeme. Metsatööstuse erinevatel aladel nõukoguliku tööstuse printsiipide ja tehnika rakendamise tundmaõppimine esmajoones nõuab matemaatilis-insenertehniliste põhiliste ainete tundmist. Suurt tähtsust omavad õppetöös ka praktikumid.

Metsamajandusosakonda astugu keskkooli lõpetajatest need, kel on tugev huvi bioloogiliste probleemide vastu ja kes neid huve tahavad siduda rohelise kulla — metsarikkuste edasiarendamiseks ning majandamiseks. Metsatööstusosakonda astugu need noored, kel on huvi insenertehniliste ainete vastu ja kes tahavad rakendada oma jõudu metsade ülestöötamise ja metsamaterjalide transportimise mitmekülgsete ülesannete teostamisele nõukoguliku olemasoleva ja konstruitava tehnika varal.

Teaduse kindlust vallutama!

Seltsimees Stalin õpetab meid, et meie üheks kõige tähtsamaks ülesandeks on teaduse kindluse vallutamine. Ainult siis, kui meie — eriti meie noored — anname kogu jõu teaduse omandamiseks ja edasiarendamiseks, suudame me edukalt lahendada kommunismi ülesehitamise ülesande. Meil peab olema palju kõrgelt kvalifitseeritud kaadreid, kes tunnevad sügavalt oma eriala ja on tulised Nõukogude patrioodid.

Selliseks Nõukogude kodumaale vajalikuks inimeseks kujunemiseks pakub kõiki võimalusi Tartu Riiklik Ülikool oma mitmesuguste teaduskondadega, millest allpool antakse lühike ülevaade. Iga keskkooli lõpetaja kaalugu tõsiselt elukutse valiku küsimust ja kasutagu kõiki võimalusi oma hariduse täiendamiseks.

Keskkoolide lõpetajad! Tartu Riiklik Ülikool ootab teid. Ta tahab teie näol täiendada oma kollektiivi uute töökate inimestega, uute teaduse kindluse vallutajatega, kellel on ainult üks suur eesmärk — elada ja töötada Nõukogude kodumaa õitsenguks, kommunismi võidu heaks meie maal.

Ühiskondlikult tähtis ja huvitav töö

Ajaloo-keeleteaduskond valmistab ette teaduslikke töötajaid ja keskkooliõpetajaid ajaloo-, keele-, kirjanduse ja filosoofiateaduste (psühholoogia ja loogika) alal. Üliõpilaste arvult on ta teine (praegu 465 üliõpilast) ja erialade hulga ning ainete valiku võimalustelt poolest kõige mitmekesisemaid teaduskondi Tartu Riiklikus Ülikoolis. Oppeaeg kestab teaduskonnas 5 aastat.

Teaduskond jaguneb kolme osakonda: ajaloo-, keeleteaduse- ja loogika-psühholoogiaosakond. Juba ülikooli astudes peab igal abituriendil olema selge, millises osakonnas ta soovib õpinguid alustada. Keeleosakonda astujail tuleb otsekohe valida ka eriharu, kus nad soovivad õppida (soovitav on see ära märkida juba sisseastumisavaldises), sest siin algab erinevus õppetöös kohe esimesel semestril. Ajaloo-osakonnas algab spetsialiseerumine alles 2. kursusel.

Ajaloo-osakonnas on järgmised eriharud: üldajalugu (vanaaeg, keskaeg, uusaeg), NSV Liidu rahvaste ja Eesti ajalugu, arheoloogia, etnograafia, kunstiajalugu. Alates kolmandast kursusest võivad ajalooüliõpilased spetsialiseeruda ajalookõrval ka arhiivindusele.

Ajaloo-osakonna lõpetajad võivad rakenduda tööle õpetajatena keskkoolides, kvalifitseeritud töötajatena muuseumides, arhiivides, raamatukogudes, ajalehtede ja ajakirjade juures jm.

Keeleosakond omab järgmised eriharud: eesti keel, soome-ugri keeled, eesti kirjandus, eesti rahvaluule, vene keel, vene kirjandus, klassiline filoloogia, lääne-euroopa keeled. — Vene keele ja vene kirjanduse eriharus on võimalik õppida niihästi eesti kui ka vene keeles.

Keeleosakonna lõpetajad võivad rakenduda tööle õpetajaina keskkoolides, tõlkidena, korrektoritena, kvalifitseeritud töötajatena teduslikes raamatukogudes, ajalehtede ja ajakirjade toimetustes, kirjastustes jm.

Bibliograafia alale võivad 3. kursusest alates spetsialiseeruda oma eriaine kõrval niihästi ajaloo- kui ka keeleteaduseosakonna üliõpilased.

Loogika-psühholoogia osakonnas toimub õppetöö eesti keele eriharu baasil, s. o. selle osakonna üliõpilased õpivad loogika ja psühholoogia kõrval vähemas ulatuses eesti keele eriharule ettenähtud aineid. Selletõttu omandavad loogika-psühholoogia osakonna lõpetajad ühtlasi eesti keele ja loogika ning psühholoogia õpetaja kutse.

Väga tähtsa koha õppetöös omavad üliõpilaste iseseisvad tööd, mis esinevad mitmesuguste praktikumide, seminari-, eriseminari-, kursuse- ja auhinnatööde kujul. Siin omandatakse vilunud õppejõudude juhendusel oskus iseseisvalt orienteeruda omal erialal, harjumused teaduslikuks tööks ja oskus rakendada marksistlikku meetodit.

Ajaloo-keeleteaduskonna lõpetajaid ootab avar ja tänuväärne tööpõld. Meie kodumaa vajab teadlasi kirjanduse, keele, ajaloo ja filosoofia alal, kes arendaksid edasi meie nõukogude teadust ja hindaksid ümber meie kultuuripärandi. Samuti vajab meie kodumaa tõelisi nõukogude õpetajaid, kes kasvataksid noori ustavuse ja armastuse vaimus Nõukogude kodumaa vastu ning varustaksid neid rikkalike teadmistega.

Sellepärast ongi õppimine Ajaloo-keeleteaduskonnas tähtis ja ühiskondlikult tarvilik, huvitav ja paeluv ülesanne.

Dots. L. Kivimägi

Siin kasvavad nõukogude spordipedagoogid

Tartu Riikliku Ülikooli Kehakultuuriteaduskond valmistab ette kõrgema haridusega kehakultuuriõpetajaid, treenereid ning teisi kehakultuuri ja spordi alal töötajaid.

Õppetöö teaduskonnas kestab neli aastat ja toimub üleliiduliselt kehakultuuri instituutidele kehtestatud õppeplaani alusel. Teaduskonnas õpetatavaid distsipliine võiks jagada nelja rühma: 1) meditsiinilised õppeained — anatoomia, füsioloogia, spordifüsioloogia, hügieen jt.; 2) pedagoogilised õppeained — pedagoogika, psühholoogia, spordipsühholoogia; 3) üleülikooliliselt õpetatavad distsipliinid — marksismi-leninismi alused, poliitökonoomia, vene keel, sõjaline ettevalmistus; 4) rida kehakultuurialaseid õppeaineid.

Meditsiiniliste ainete õpetamine toimub vastavate Arstiteaduskonna kateedrite juures, samuti õpetatavate pedagoogilisi aineid Ajaloo-keeleteaduskonna juures ja üleülikoolilisi aineid vastavates kateedrites. Kahtlemata tagab see teoreetilistes õppeainetes õppetöö kõrget kvaliteeti. Praktilisi kehakultuuriaineid õpetavad ENSV parimad asjatundjad oma alalt, kelleil enamikul on pikaajaline tegevsportlase ja treeneri staaž.

Suurt tähelepanu pööratakse üliõpilaste pedagoogilise viimuse ja kogemuste omandamisele, milleks vanemalet kursustel korraldatakse pedagoogiline praktika koolides, kõrgemates õppeasutistes ja spordiorganisatsioonides, kokku neljakuulise vältusega. Spordialade paremaks omandamiseks ja laagrieluga tutvumiseks korraldatakse II ja III kursusel kuuenädalased talvelaagrid, mis toimuvad meie kaunis lume ja mägederohkes suusakeskuses Otepääl.

Teaduskonna õppebaasid on pidevalt laienenud ja täienenud. Praegu on teaduskonna kasutuses kolm võimlemissaali, poksi- ja maadlusruumid, „Kääriku" õppebaas laagrite läbiviimiseks Pühajärvel, purjespordibaas Võrtsjärvel, ratsabaas Tähiveres, tennis-, korv- ja võrkpalliväljakud Tartus. Need baasid, mille täiustamistöö pidevalt jätkub, võimaldavad edukat õppe- ja treeningitööd kõigil põhilistel kehakultuurialadel.

Nõukogude kord on loonud hääd võimalused kõrgema haridusega kehakultuurikaadrite ettevalmistamiseks. Jääb ainult soovida, et meie spordihuvilised noored neid võimalusi õieti kasutaksid.

Valmistugem nõukogude arsti üllale kutsele!

Peatselt lahkub keskkoolidest järjekordne lend lõpetajaid. Igal keskkooli lõpetajal on valida, kas otse lülituda tootmisprotsessi või siirduda õpinguid jatkama kõrgemasse õppeasutisse.

Asudes eriala valikule peavad noored teadlikud olema oma vaimsetes võimetes ja ainult eelduste ning huvide kohaselt jätkama õpinguid. Valides oma erialaks arstiteaduse peab igal noorel olema teadlik veendumus ja tahe abistada haiget inimest, samuti ka sügav huvi kaasa aidata arstiteaduse edasisele arengule.

Käesoleval aastal võetakse vastu Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna raviosakonda hulk üliõpilasi, kelle ees seisab kuueaastane raske ja pingerikas õppetöö. Kaks esimest õppeaastat on põhendatud üldteoreetilisele ettevalmistusele, mis moodustab põhialuse üliõpilase arstiteaduskuile hariduse. Kolmandast õppeaastast alates tutvub üliõpilane juba haige inimesega, kõigepealt organismis esinevate haiguslikkude protsesside olemusega, haiguste diagnoosimisega ja ravimitega. Kõiki neid teadmisi omandavad üliõpilased eridistsipliinide loengutel, praktilistel töödel ja kliinikuis haigevoodi juures.

Pärast ülikooli lõpetamist ja riigieksamite sooritamist omandab üliõpilane arsti kutse. Olles ettevalmistatud siirduma ükskõik millisele arstiteaduse alale, kus võib rakendada ülikoolis omandatud teadmisi.

Arstiteaduskonna stomatoloogiaosakonnas avaneb noortel võimalus õppida ja omandada teadmisi stomatoloogia alal, rakendades neid rahva teenendamisel, töötades arst-stomatoloog'ena.

Kodanlikus Eestis puudus erialaline arst-stomatoloogide ettevalmistus. Nõukogude võimu kehtestamisega 1940. aastast asutati Arstiteaduskonna juurde suu- ja hambahaiguste kateeder. Pärast Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi territooriumi vabastamist saksa okupantidest asutati tänu Nõukogude valitsuse ja kommunistliku partei hoolitusele Arstiteaduskonna juures stomatoloogiaosakond. Erialaste teadmiste omandamiseks on üliõpilastele antud võimalus töötada ja õppida Vabariiklikus Tartu Stomatoloogilises Polikliinikus ja Vabariikliku Tartu II Haavakliinikus stomatoloogilises osakonnas kui erialaste stomatoloogiakateedrite õppebaasides, kus kateedrite poolt juhituna noortel avaneb võimalus omandada nii praktilisi kui ka teoreetilisi teadmisi stomatoloogilistel erialadel.

Avarad õppimisvõimalused avanevad ka Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonnas, kus õppeaeg on 4 aastat.

Teaduskuliu eriharidusega spetsialistid-farmatseudid asuvad töötama apteegi alal, kus nende ülesandeks on teenindada elanikkonda kõrgeväärtuslikkude ravimitega, valmistades ja väljastades neid arstide retseptide järgi. Samuti on kõrgema haridusega farmatseute tarvis teaduslikes uurimisasutistes.

Abi- ja eeldistsipliinideks, mis vajalikud farmatseutilise erihariduse saamiseks on õppekavas: marksism-leninism, poliitiline ökonoomia, vene keel, kehaline kasvatus, kõrgem matemaatika, üks võõrkeel vabal valikul, ladina keel, füüsika, botaanika. Eriline tähelepanu on pühendatud farmaatsiaosakonnas keemiadistsipliinide õpetamisele. Peale ülalmainitud õppeainete õpetatakse farmaatsiaosakonnas veel inimese anatoomiat ja füsioloogiat, mikrobioloogiat, hügieeni, farmakoloogiat, farmakognoosiat, galeenilise preparaatide ja ravimvormide tehnoloogiat, farmaatsiaala organisatsiooni ja meditsiinilist kaubatundmist.

Üliõpilasena tuleb tulevasel farmatseudil tegeleda juba õpingute vältel eridistsipliinide alal praktilise farmaatsiaga iga-aastase menetluspraktika näol.

Eksaktteaduste õppimise võimalustest TR Ülikoolis

Tartu Riiklikus Ülikoolis on abiturientidel võimalus asuda eksaktteaduste õppimisele Matemaatika-loodusteaduskonnas, kus on kolm eksaktteadust käsitlevat osakonda: füüsika-, matemaatika- ja keemiaosakond.

Füüsikaosakond jaguneb füüsika ja geofüüsika harudeks. Siin valmistatakse ette töötajaid ülikoolile, akadeemiale, mitmesugustele uurimisinstituutidele (näiteks Tööstusprobleemide Instituut TA liinis) ning käitisfüüsikuid (näiteks RET, Järvakandi tehased, metallurgia-, ehitus- jt. ettevõtised). Samuti on füüsikaosakonna lõpetajatele avatud lai tegevusväli keskkooliõpetajana.

Matemaatikaosakond, mis jaguneb matemaatika, mehaanika ja astronoomia haruks, valmistab ette teaduslikke töötajaid ja keskõppeasutiste õppejõude.

Keemiaosakonna lõpetajad saavad järgmised kutsed: keemik-anorgaanik, keemik-orgaanik, keemik-analüütik ja keemik-füüsikokeemik. Keemikuid ootab laialdane tegevusväli. Kõige paremini lõpetajatel on võimalus pääseda aspirantuuri ja sealt edasi — ülikooli õppejõududeks ja TA teaduslikeks kaastöölisteks. Teised lõpetajad võivad töötama hakata tööstuskeemikuina.

Individuaalseks enesetäiendamiseks on võimalik kasutada ülikooli peaaraamatukogu ja raamatukogusid matemaatika, füüsika ja geoloogia vaid ka tahavad omandada neil aladel põhjalikke teadmisi, praktiliseks tööks meie sotsialistliku kodumaa hüvangu tõstmisel.

Ka Matemaatika-loodusteaduskonna geograafiaosakonnas, mis valmistab ette keskõppeasutistesse kooliõpetajaid ning teaduslikke töötajaid mitmesugustele haldus- ja uurimisasutusile, kelle järgi meie sotsialistlik kodumaa tunneb suurt tarvidust.

Tartu Riikliku Ülikooli geograafiaosakond annab oma lõpetajaile täielikku ning mitmekülgse geograafilise hariduse. Mitmesuguste puht-geograafiliste ainete kõrval õpitakse rohkesti ka suure praktilise tähtsusega aineid, nagu geodeesiat, kartograafiat, aerofotode dešifreerimist, meteoroloogiat ja hüdroloogiat, mullastiku kaardistamist jne. Õppetöös on tähtsal kohal praktilised tööd, samuti pööratakse suurt tähelepanu õppe- ja menetluspraktikale.

Geograafia õppimine ülikoolis pakub rahuldust igale noorele, kes tunneb huvi nii kaugema kui ka oma lähema ümbruse vastu, kes ei karda rännakuid ning matku ja kes omab tahet ning püsivust küllalt ulatusliku stuudiumi lõpule viimiseks.

* * *

Matemaatika-loodusteaduskond on teaduskond neile, keda huvitab teaduslik ja pedagoogiline töö, kes tunnevad sügavat huvi matemaatika, keemia, füüsika, geograafia või geoloogia vastu ja tahavad omandada neil aladel põhjalikke teadmisi, praktiliseks tööks meie sotsialistliku kodumaa hüvangu tõstmisel.

Valmistume teaduslikuks tööks

ÜTÜ ridadesse kuuluvad üliõpilased, kes tegutsevad iseseisvalt mõne teadusalase küsimuse lahendamisel. Siia kuuluvad teaduslike ringide kõige aktiivsemad liikmed. Üliõpilaste iseseisev teaduslik töö toimub vastavate õppejõudude juhendusel, kes abistavad üliõpilasi kirjanduse leidmisel, töövahendite ja aparaatide soetamisel ja konsulteerivad töös esilekerkinud küsimusis. Tegevus ÜTÜ raames on üheks selgemaks näiteks sellest, kuivõrd avarad võimalused enda igakülgseks arendamiseks on üliõpilastele loonud nõukogude ülikool. Üliõpilaste kasutada on praktiliselt kõik ressursid, mida omavad vastavad kateedrid, kaasa arvatud rahalised summad uurimisvahendite soetamiseks. Kodanlikus ülikoolis ei suhtutud kunagi tõsiselt üliõpilaste teaduslikku tegevusse ega loodud selleks mingeid võimalusi.

ÜTÜ on oma lühikese tegevusaja kestel juba tõestanud, et üliõpilaste tegevus teaduslikul alal võib omada küllaltki olulist tähtsust, eriti just kasvavale kaadrile kogemuste andmisel iseseisvaks teaduslikuks tööks.

Jüri Reemann,
Matemaatika-loodusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Meie töö on mitmekülgne ja huvitav

Pingelise õppetöö kõrval on Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilastel laialdased võimalused oma kunstiliste huvide rahuldamiseks ja võimete arendamiseks kunstilise isetegevuse kõige mitmekesisematel aladel, vilunud eriteadlaste juhtimisel.

Paljudes Eesti NSV keskustes ja vennasvabariikideski on väga populaarseks saanud TR Ülikooli suurimad isetegevuskollektiivid Akadeemiline Naiskoor ja Akadeemiline Meeskoor, millised on suurimad isetegevuskollektiivid kogu Eesti NSV-s.

TRÜ näitlekunstiring, RT „Vanemuise" näitleja ja lavastaja Udo Väljaotsa juhtimisel, on toonud lavale selliseid nõudlikke lavastusi nagu katkend A. Jakobsoni näidendist „Elu tšitadellis", Molière'i komöödia „Ebahaige", A. Fadejevi romaani „Noor Kaardivägi" dramatiseeringu jt., millised on saanud hea vastuvõtu ja arvustuse osaliseks. Eriharuna tegutseb näitekunstiringi juures deklamaatorite grupp RT „Vanemuise" näitleja Vaike Sarali juhtimisel, TRÜ rahvatantsurühm, milline tegutseb Metsandusteaduskonna üliõpilase Ilmar Reidla juhtimisel, on parimaid Tartus. Rahvatantsijate kaastöös on TRÜ Üliõpilaste Ameriühingule kuuluvad 10 paari etnograafiliselt õigeid muhu rahvariivaid. Muusikalistest kollektiividest tegutsevad üliõpilaskonnas veel puhkpilliorkester ning on olemas eeldusi ka sümfooniaorkestri loomiseks. Kujutavaja rakenduskunsti alal tegutseb üliõpilaste kunstiring. Intensiivselt töötab üliõpilaste kirjandusring.

Võiks arvata, et õppetöökoormus ei võimalda tegutseda muude üritustega. Et see aga nii ei ole, näitab asjaolu, et peale üleülikoolilise kollektiivide tegutseb teaduskondades veel terve rida isetegevuskollektiive.

Õigusteaduskond pakub avaraid võimalusi

Õigusteaduskonna ülesandeks on kvalifitseeritud juristide kasvatamine. See on suure tähtsusega ülesandeks, sest meie Nõukogude ühiskonna praegusel arenguastmel — sotsialismilt kommunismile järk-järgulise ülemineku perioodil, on riigil ja õigusel täita suur osa.

Riigi ja õiguse kujundamine sellisteks, et nad oleksid suutelised kommunismile ülemineku ülesannet täitma maksimaalses ulatuses, on eeskätt juristide ülesanne. Samuti on juristide ülesandeks riigi ja õiguse kõige otstarbekam kasutamine võitluses kommunismi eest, riigi ja õiguse kasutamine nii, et nad annaksid selles võitluses maksimumi sellest, mis nad on üldse suutelised andma. Lai ja avar on siin juristide tegevusväli. Õigusteadlastena uurivad nad riiki ja õigust selleks, et avastada võimalikult täielikult kõik neis peituvad võimalused ja näidata nende arengusuundi. Õigusteaduse õpetajatena ja populariseerijatena tutvustavad nad õigust noortele ja kogu rahvale. Kohtunikkudena, prokuröridena, advokaatidena, juriskonsultidena ja haldusala töötajatena hoolitsevad ja valvavad nad Nõukogude õiguse rakendamise eest.

Kõikide nende mitmekesiste ülesannete täitmiseks vajavad juristid põhjalikku ettevalmistust. Bolševike partei ja Nõukogude valitsus on pidevalt hoolitsenud juriidilise kaadri suurendamise ja temale parema ettevalmistuse andmise eest. On suurendatud Õigusteaduskonda vastuvõetavate uute üliõpilaste kontingenti, on põhjalikult ümber töötatud Õigusteaduskonna õppeplaan ja õppeainete programmid, on korraldatud nõupidamisi ja teostatakse tihedat kontrolli õppetöö taseme tõstmiseks, on kirjastatud ja kirjastamisel uued ajakohased õpikud.

Kehtiva õppeplaani kohaselt vältab õppeaeg Õigusteaduskonnas viis aastat. Nende aastate jooksul on tulevasel juristil võimalik üsna põhjalikult süvendada oma üldharidust, omandada rikkalikult teadmisi õigusteaduse alalt, oskust ühiskondlikkude probleemide iseseisvaks teaduslikuks käsitamiseks ning saavutada praktilist vilumust tähtsamatel juriidilistel aladel töötamiseks.

Õppeained jagunevad põhi-, spetsiaal- ja fakultatiivseteks aineteks.

Juristilt eeldatakse tugevat ideoloogilis-metodoloogilist ettevalmistust, mis võimaldaks tal õigesti orienteeruda nõukogude ühiskonna mitmesugustes probleemides. Marksismi-leninismi alused, poliitiline ökonoomia, dialektiline ja ajalooline materialism üldainetest ja juriidilised ained annavadki põhjalikku ettevalmistuse vabalt orienteeruvaks kõigis ühiskondliku elu nähtustes.

Üldainete hulka kuuluvad lisaks nimetatutele veel loogika, ladina keel, vene keel ja fakultatiivse ainena võõrkeel.

Juriidilisteks põhiaineteks on riigi ja õiguse teooria, riigi ja õiguse ajalugu, poliitiliste õpetuste ajalugu, rooma õigus, rahvusvaheliste suhete ajalugu, riigiõigus, välisriikide riigiõigus, kriminaalõigus, kriminalistika, tsiviilõigus, rahvusvaheline eraõigus, haldusõigus, finantsõigus, rahvusvaheline avalik õigus, välisriikide majandus ja poliitika, kolhoosiõigus, maaõigus, töõõigus, kohtukorraldus, kriminaalprotsess ja tsiviilprotsess.

Teoreetilise uurimistöö alal võimete ja oskuste arendamiseks aitavad kaasa kursuse-, seminari- ja diplomitööd, mis koostatakse õppejõu juhtimisel, ja osavõtt teaduslikkude ringide tööst.

Praktilisteks tööks omandatakse kogemusi ja oskusi menetluspraktikal. Menetluspraktikat on ette nähtud 4 nädalat kohtuorganeis, 4 nädalat prokuratuuriorganeis ja 8 nädalat valitud erialal (näiteks haldusorganites).

Lisaks sellele kõigile Õigusteaduskonna üliõpilastele ühisele ettevalmistusele järgneb spetsiaalne ettevalmistus tsüklite viisi kolme viimase semestri kestel.

TR Ülikoolis on üliõpilastele loodud kõik võimalused intensiivseks teaduslikuks tööks

1948. a. kevadtalvel loodi TRÜ Õpetatud Nõukogu sellekohase otsusega üliõpilaste teaduslikku tööd juhtiv organ — Üliõpilaste Teaduslik Ühing. Ühing asus kohe esimese üliõpilaste teadusliku konverentsi ettevalmistamisele. Konverents toimuski 1948. a. mais ning seda võib pidada õnnestunuks. Õppetöö vaheajal rakendusid ÜTÜ liikmed materjalide kogumisele, et nende põhjal koostada uusi töid ÜTÜ II teadusliku konverentsi jaoks. Üksikute ringide poolt organiseeriti ekskursioone Moskvasse, Leningradi, Läti NSV-sse ja Eesti NSV mitmetesse kohtadesse olenevalt üliõpilaste erialast.

Viimasel ajal kulges ÜTÜ töö II teadusliku konverentsi ettevalmistamise tähe all. Üliõpilaste teaduslik töö intensiivistus, kusjuures selle töö sisuliseks aluseks said ÜK(b)P KK otsused ideoloogiliste küsimuste kohta ja akadeemik Lõssenko ettekanne olukorrast bioloogiateadustes.

Ettevalmistustöö kulges rahuldavalt ja konverents, mille TRÜ Õpetatud Nõukogu nimetas ÜLKNÜ XI kongressi tähistamise II teaduslikuks konverentsiks, viidi läbi 2—10. aprillini. Konverentsil esitati 65 ettekannet ÜTÜ liikmete poolt ja 4 külalisettekannet vennasvabariikide ülikoolide esindajatelt. Ettekanded olid valminud pideva õppeprotsessi kõrval vastavate erialade õppejõudude juhendusel, kes hoolitsesid selle eest, et ettekanded seisaksid vajalikul ideelisel ja teaduslikul tasemel. Mitmes teaduskonnas (Matemaatika-loodusteaduskond, Metsandusteaduskond) korraldati näitusi, konverentsile pühendati seinalehtede erinumbreid jne.

Praegu on alanud ettevalmistused ÜTÜ III teaduslikuks konverentsiks, mis loodetavasti toimub 1950. a. märtsis.

Selline on üldjoontes ÜTÜ areng Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Et anda ülevaadet üksiku üliõpilase osast kollektiivis, puudutan lühidalt tööd ÜTÜ algrakukeses — teaduslikus ringis. Iga üliõpilane, kes tunneb huvi teadusliku töö vastu, võtab oma tööplaani mingi konkreetse küsimuse lahendamise. Ta võib kuuluda ÜTÜ teaduslikku ringi vastavalt oma huvialale. Praegu on ÜTÜ-sse vastu võetud 42 teaduslikku ringi. Mitmed ringid on juba juurde loodud, mille vastuvõtmine toimub lähemal ajal (kolhoosiring, kirjandusteaduse ring jne.). Igal ringil on oma vanem ja juhatus (büroo). Töö ringides on väga mitmepalgeline ja huvitav. Osa ringe on rajanud oma töö suvel kogutud andmeile, millest tehakse üldistusi. Töö tulemusi avaldatakse teaduslikel konverentsidel, ajakirjanduses jm. Teisal on ringi tegevuse põhialuseks eksperimentaalne töö. Kõige paremini illustreerivad neid töömeetodeid mõned valminud tööde pealkirjad, nagu: „Taimeaedade väljaarendamine Kastre metskonnas", „Uurimusi 1948. a. kultuurides Kambja metskonnas". „Kolhoos „Borets" ja võrdlevaid andmeid Eesti NSV kolhoosidest", „Elektromeetri konstruktsioon raskete ioonide loendajale" jne.

Hoopis teisepalgeline on töö humanitaarteaduste ringides. Palju töid rajaneb siin kirjandusele, osalt on vajalikud ka kogutud materjalid (murdetekstid, sõnakogud, arheoloogilised andmed jne.).

Iga ringi juhendab õppejõud, kes kontrollib iga valmivat tööd, annab üliõpilasele vajalikke juhiseid jne. ÜTÜ püüab kõiki teadushimulisi üliõpilasi organiseerida teaduslikesse ringidesse, et suunata ja aidata neid oma erialal, mis on väga oluliseks küsimuseks meie tulevase kaadri kasvatamisel.

ÜTÜ mõju kasvab järk-järgult ning ta püüab mobiliseerida kõiki võimalusi üliõpilaste teaduslikuks tööks koos kateedritega, mis juhivad ja finantseerivad ringe otseselt.

Iga teadusehimuline noor, kes käesoleval aastal astub TR Ülikooli, astugu eeloleval sügisel ka Tartu Riikliku Ülikooli Üliõpilaste Teadusliku Ühingu teda huvitavasse teaduslikku ringi. Nõukogude valitsus on andnud igale noorele avarad töövõimalused teaduslikul alal. Selleks on välja kuulutatud iga-aastased auhinnatööd, selleks korraldatakse teaduslikke konverentse. Kadunud on nokitsemine mingi elukauge aine kallal. ÜTÜ ja kateedrite pidev juhendamine tagab üliõpilase energia ja entusiasmi õige suunamise nõukogude teaduse ja kultuuri arendamiseks, meie rahvamajanduse arendamiseks.

Eduard Vääri,
ÜTÜ nõukogu aseesimees.

Selgitatakse loomakasvatuse arendamise kolme aasta plaani

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee poolt hiljuti avaldatud kolhooside ja sovhooside ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaan näeb ette tohutuid arenemisperspektiive meie kodumaa loomakasvatuses ja eriti linnukasvatuses kui loomakasvatuse hästitasuvas harus. Vastavalt sellele tegeldakse linnukasvatuse probleemidega ka ÜTÜ loomakasvatusringis.

Viimasel referaatkoosolekul tutvustas üliõpilane V. Herzen arvukale kuulajaskonnale tibude kunstliku hautamise ja selle organiseerimise küsimusi. Huvitav referaat rikastas kuulajaid rea teoreetiliste ja praktiliste teadmistega linnukasvatuse sellel alal, kusjuures küsimuste selgitamine jooniste abil andis kuulajaile hea ülevaate ka munas toimuvatest embrüonaalsetest muutustest haudumisperioodi vältel inkubaatoris. Järgnevas poleemikas lahendati muuhulgas ka eriti aktuaalne küsimus lindude kunstliku seemendamise alal.

Et teoreetiliste teadmiste pagasit rikastada praktiliste kogemustega, selleks siirduti peale koosolekut Eesti NSV Teaduste Akadeemia Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituuti, kus ringi juhendava õppejõu dots. C. Ruusi juhatusel tutvuti sealse inkubatooriumiga ja arvukate uurimistulemuste resultaadina koostatud näitlike eksponaatidega.

Meie töötulemuste praktilise rakendamise eesmärgil ja vennasvabariikide sama ala ringidega töö koordineerimise otstarbel moodustati koosolekul mõningad komisjonid, kelle ülesandeks on välja töötada konkreetsed ettepanekud ja nende rakendamine korrespondentsi loomiseks naaberkolleegidega. Valitud komisjonide töö orbiidis süvendatakse kontakti Leningradi, Moskva ja Läti NSV kõrgemate põllumajandusteaduslike õppeasutiste loomakasvatusringidega.

Leida Tohver,
ÜTÜ loomakasvatusringi liige.

TRÜ üliõpilaste auhinnatööde temaatika 1949/50. õppeaastaks

ÕIGUSTEADUSKOND:

1. Kassatsioonialused ja kassatsiooniastme õigused kriminaalprotsessis.
2. Kontrollorganid ja nende ülesanded nõukogude halduses.
3. Eluruumi üürileping.
4. Koloniaalrahvuste võitlus suveränteedi eest peale teist maailmasõda.
5. Riigi tunnustamine rahvusvahelises õiguses.
6. Peeter I seadusandlus.
7. Tööliste ja teenistujate töösuhte lõppemine.

ARSTITEADUSKOND:

1. Respiratoorne arütmia erinevates tingimustes.
2. Pahaloomuste kasvajate lahangujuhtude kliinilis-anatoomiline analüüs.
3. Streptomütsiinravist tuberkuloosse meningiidi puhul.
4. Tartu linnas müügiloleva leiva tervishoiuline uurimine.
5. Pleuraekssudaatide keemilisi, füüsiko-keemilisi ja morfoloogilisi uurimisi kopsukelme põletikkude mitmesugustel arenemisfaasidel.
6. Kudeteraapia.
7. Raseduse toksikoosid Tartu Linna Naistenõuandla ja Vabar. Tartu Naistekliiniku andmeil.
8. Elektrokrampravi meetodiga 1944—1947. a. ravitud haigete katamnestiline uurimine Vabar. Tartu Vaimuhaiguste kliiniku andmeil.
9. Suuõõne prekantseroosid ja lõualuude pahaloomuste kasvajate varajane diagnostika ja ravi.
10. Kõrituberkuloosi ravist novokaiinblokiga.
11. Punase vere muutusi lumbaalse entsefalograafia puhul.
12. Elukondlikud traumad Tartu raviasutiste andmeil.
13. Vereurmarohu toksikoloogia.

AJALOO-KEELETEADUSKOND:

1. Kosmopolitism eesti keeleuuenduses.
2. Ergatiivsus läänemere-soome keeltes.
3. Põllumajanduse kollektiviseerimise käsitlemine Nõukogude Eesti kirjanduses.
4. Ühe teadusliku ekspeditsiooni või ühe rahvaluule koguja töö kriitiline analüüs muuseumialase töö I konverentsi resolutsioonide valguses.
5. A. S. Puškini maailmaajalooline tähtsus.
6. V. I. Lenini ja J. V. Stalini mõju Maksim Gorki loomingu arengule.
7. Streigiliikumine Eestimaal aastail 1913—1914.
8. Tartu Tööliste ja Sõjaväelaste Saadikute Nõukogu tegevus Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni ettevalmistamise ja teostamise ajajärgul (1917. a. märt. — 1918. a. veebr.).
9. Kolhoosiliikumine Eesti NSV ühes maakonnas aastail 1947—1949.
10. Prantsuse-Vene välispoliitilised suhted a-il. 1807—1808 (Tilsiti rahust Erfurti konventsioonini).
11. Teatud paikkonna rahvarõivaste ajalooline käsitlus.
12. Mõni raua-aja kalmistu ja selle leiuaines oma aja ühiskondlik-majandusliku arengu allikana.
13. Rahvusliku laadi väljakujunemine vene XIX s. realistlikus maastikumaalis.
14. Raamatufondide komplekteerimise printsiibid ja organiseerimine.

MAT.-LOODUSTEADUSKOND:

1. Ühe Eesti NSV soo või raba botaaniline kirjeldus.
2. Pookkomponentide vastastikune mõju nende fermentatiivse süsteemi peale.
3. Andmed metamorfoseerunud konna ontogeneesist.
4. Andmed mõne väheuuritud loomaliigi toiduökoloogiast.
5. Andmeid Emajõe kalandusest.
6. Mõne ENSV stratigraafilise ühiku või vähema ala geoloogiline kirjeldus.
7. Eesti NSV mingi ala geograafiline uurimus.
8. Elavhõbeda auru ergutusfunktsiooni dünaamiline määramine.
9. B. J. Sresnevski tegevus Tartu Ülikoolis.
10. Viienda astme võrrandite algebraline lahendus.
11. Projektiivse geomeetria aksioomide süsteemide võrdlev hinnang.

(Järgneb)

Valmistuda hoogsamalt Puškini 150. sünni-aastapäevaks

TR Ülikool alustas ettevalmistusi Puškini juubeliks kohe pärast vastava plaani kinnitamist rektori poolt märtsis 1949. Ei saa öelda, et see töö edeneks kõigis sektoreis soovitava innu ja intensiivsusega. Osalt on siin vist süüdi töö pinge kandumine teistele aktuaalsetele hoogtöödele, mis nõuavad ülikooli perelt kogu vaba aja, osalt ka kirjandusteadlaste vähene arv meie ülikoolis ning sellest tingituna nende ülekoormatus jooksva tööga. Siiski on juba teostatud mõnigi üritus.

Aprillikuu jooksul tutvustati kogu üliõpilaskonda õpperühmade kaupa Puškini elu ja loominguga, kusjuures üliõpilased õppisid pähe vene keeles kolm Puškini luuletust („Exegi monumentum", „Vastukaja" ja osa proloogist poeemile „Vaskratsanik". Ajaloo-keeleteaduskonnas on mõnes õpperühmas loetud ja õpitud osa „Jevgeni Oneginist" algkeeles. Selle kõrval sisustati ka vene keele ringide töökava Puškini-materjaliga, mis tõi kaasa kogu üliõpilaskonna huvi suunamise Puškini loomingule ja mis tohiks olla tõhusaks ettevalmistuseks lähenevale Puškini juubelile.

Ülikooli pearaamatukogu lugemissaalis on avatud esimene Puškini näitus. Vitriinides on välja pandud Puškini teoste esitrükid, temaaegne perioodika ja mitmesugused selgitavad plakatid, mis elavalt manavad silme ette Puškini ajastu. Siin näeme ka Puškini surimaski, mis annab täpselt edasi kõigile kallid Puškini näojooned.

Juba märtsis-aprillis pidasid mõned TRÜ õppejõud (dots. Pravdin, Feldbach, Adams) üksikuid loenguid Puškinist, millele lisandub mais ja juunis rida uusi loenguid. Juhitagu eriti tähelepanu külalisloengule muusikateadlaselt Mall Sarvelt „Puškin vene muusikas", mis toimub 15. mail kell 17 TRÜ aulas koos muusikaliste illustratsioonidega Tartu Riikliku Muusikakooli õpilastelt. Teaduslike loengute sarjas esineb dots. B. Pravdin 19. mail kell 20 ülikooli peahoones venekeelse ettekandega Puškini muistendeist.

Aprillis tehti algus Puškini teoste lugemisõhtutega, millest esimene oli pühendatud Puškini proosale. Dots. V. Adams andis ülevaate Puškini proosast, mille järel üliõpilased-russistid esitasid katkendeid „Belkini jutustustest" ja „Kapteni tütrest". Järgmine Puškini teoste lugemise õhtu on ette valmistatud ja toimub maikuu keskpaigu. Selles püütakse anda emakeeles elav pilt vene luulegeeniuse poeemidest ja lüürikast. Et saada kohast materjali sellisteks õhtuteks, oli rektori poolt kinnitatud plaani järgi tehtud ülesandeks TRÜ komsomoliorganisatsioonile ja ametiühingutele organiseerida üleülikooliline võistlus Puškini teoste paremate deklameerijate väljaselgitamiseks. Juhtkonna bürokraatliku asjassesuhtumise tõttu läks see üritus luhta: pandi küll välja suur kuulutus vastavale tahvlile, kuid määratud ajaks väljakuulutajad ise ei vaevunud kohale ilmudagi ja nii pidid kirjandushuvilised üliõpilased ja õppejõud pettunuina koju minema. Et Puškini lugemisõhtud jätkuda võiksid, oleme püüdnud individuaalselt abistada üksikuid teadaolevaid Puškini luule harrastajaid — millise treeningu tulemusena kujuneb väike deklamaatorite brigaad. Uued juurdetulejad on alati teretulnud; nad pöördugu kas sm. L. Kompuse poole (tel. 37-15) või nende ridade kirjutaja poole (tel. 37-42).

4. mail toimus instrueerimiskoosolek üliõpilasagitaatoritele, kes lähevad Tartu käitistesse tutvustama töötajaid Puškini loominguga. Instruktaaži andis dots. V. Adams, rõhutades Puškini loomingu õige, parteilise interpretatsiooni tähtsust.

Puškini vaimuvara propageerimine töötajate laiemais massides peaks olema meil Puškini-aasta tähtsamaid üritusi: hoolimata Puškini kuulsusest pole tutvus tema loominguga meil veel kaugeltki nii üldine, nagu see olema peaks. Siin on võimalikud mitmesugused üritused: loengud Puškinist, kirjandusõhtud, kontserdid, töö ringides, isetegevusõhtud, Puškini teoste lavastamised, näitused, seinalehtede erinumbrid jne. TRÜ püüab omalt poolt abistada selliseid massilis-kultuurilisi üritusi, saates välja 25 üliõpilast agitaatoreina Tartu käitistesse ja asutistesse.

Kogemused Puškini juubeli plaani teostamise alalt näitavad, et ka meil ülikoolis näib mõnevõrra veel valitsevat igandlik arusaamine Puškini-aastast kui eestkätt filoloogide asjast ja vastav ebaproduktiivne suhtumine Puškini juubelisse. Tõeliselt aga on Puškini juubel kogu nõukogude rahva, kogu progressiivse inimkonna suur pidupäev — see peab viima sõnumeid meie kirjanduse päikesest laiadesse massidesse ja iga üksiku kultuuritahtelise inimese teadvusse.

Ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid ärgu jäägu ootama initsiatiivi Puškini juubeli tähistamisel kustki mujalt, vaid asugu omaalgatuslikult ja elavalt kaasa aitama selleks, et TRÜ pere tähistaks Puškini sünni-aastapäeva võimalikult mitmekesiselt ning kõrgel asjalikul ja ideelisel tasemel.

Dots. V. Adams,
Puškini juubeli TRÜ ettevalmistava komisjoni esimees.

Ülikooli meistrivõistlustelt sportlikus võimlemises

Hiljuti toimusid Kehakultuuriteaduskonna võimlas Ülikooli Spordiklubi ning kehakultuuri ja spordi kateedri korraldusel Tartu Riikliku Ülikooli esivõistlused sportlikus võimlemises. Kuna toimunud võimlemisvõistlused üliõpilaskonnas olid esimesed — mitte ainult nõukogude korra ajal, vaid ülikooli ajaloos üldse, siis valitses võistluste vastu laialdane huvi. Võistlustest osavõtuks registreeriti 24 võistkonda 120 osavõtjaga.

Võistlused toimusid meesüliõpilastele vabaharjutustes, harjutustes kangil, rööbaspuudel, hüppes ja riplemises; naisüliõpilastele esimesel neljal alal. Teaduskondadevahelises konkurentsis saavutas esikoha Matemaatika-loodusteaduskond 573,1 punktiga. Järgnesid Arstiteaduskond 497,5 punktiga ja Ajaloo-keeleteaduskond 351.8 punktiga.

Meeskondadest omandas esikoha ja seega ülikooli meistritiitli Arstiteaduskonna I võistkond, koosseisus: A. Tikk, B. Põder, J. Parik ja A. Kukk — 181,3 p. Teise koha võitis Matemaatika-loodusteaduskonna II võistkond 173,4 p. ja kolmanda Matemaatika - loodusteaduskonna I võistkond 170 punktiga.

Naiskondadest saavutas esikoha ja meistritiitli Arstiteaduskonna I võistkond, koosseisus: A. Kivistik, H. Kasak, S. Kärn ja S. Teesalu 134, punktiga. Teisele kohale tuli Loomaarsteteaduskonna I võistkond 133,5 p. ja kolmandale Matemaatika-loodusteaduskonna I võistkond 130,4 p.

Individuaalselt osutusid parimaiks — meeste klassis Arvo Tikk, Bruno Põder ja Lembit Tähepõld, Naiste klassis Silvia Tammesalu, Helga Kasak ja Aino Poogen.

A. Tiik,
kehakultuuri ja spordi kateedri juhataja.

TEADAANNE

Käesoleval nädalal on poliitinformatsiooni teemaks: „40 aastat Lenini teose „Materialism ja empiriokrititsism" ilmumisest".

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 03611 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1084

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 18 (24) Reedel, 20. mail 1949. a. II aastakäik

Tihedamaks teaduse ja rahvamajanduse koostöö!

Käimasolevas võitluses kommunismi võidu eest, sõjajärgse stalinliku viisaastaku grandioosse programmi ennetähtaegse täitmise eest areneb kogu meie maal laialdane patriootlik liikumine rahvamajanduse uue tõusu saavutamiseks.

Väga suurt tähtsust meie maa rahvamajanduse arenemise tempo järjekindlas kiirendamises omab teaduse loov abi rahvamajandusele. Nõukogude teadlased ongi andnud suure panuse meie maa rahvamajanduse arendamise üritusse, osutades hiiglaslikku teaduslik-tehnilist abi tööstuse ja põllumajanduse ettevõtetele. See abi laieneb ja muutub efektiivsemaks iga päevaga. Nii võtsid Leningradi teadusliku uurimise asutiste töötajad, vastates rahvamajanduse alal töötajate üleskutsele, endale rea konkreetseid kohustusi rahvamajandusele osutatava praktilise abi tõhusamaks muutmiseks. Näiteks kohustus Leningradi M. I. Kalinini nimeline Polütehniline Instituut teostama 150 mitmesugust teaduslikku tööd, mille tulemused on otseselt rakendatavad rahvamajanduses. Samasuguseid kohustusi võtsid endale ka teised teadusliku uurimise asutised, Leningradi teadusalatöötajate patriootlik algatus on leidnud laialdast vastukaja kogu maal.

Ka meil, Tartu Riiklikus Ülikoolis on tarvis senisest järjekindlamalt võidelda teaduse ja rahvamajanduse loova koostöö tihendamise eest. Me võime sel alal juba märkida mõningaid saavutusi. Kontrolli tugevdamise tulemusel on muutunud aktuaalsemaks teadusliku töö temaatika, paljud teaduslikud tööd omavad rahvamajanduse seisukohalt väga suurt tähtsust. Sellistest töödest võiks mainida dots. O. Halliku uurimusi Lõuna-Eesti põllumuldade lubjasusest, dots. Punga tööd tõuaretuse küsimustest ENSV piimakarja taastamisel, prof. Orviku geoloogia-alaseid töid, sm. Ottase tööd põlevkivi kasutamisvõimaluste laiendamise alal jne. Meie ülikooli õppejõud on pidanud rohkesti loenguid rahvamajanduse alal töötajaile, praegu töötab TRÜ õppejõudude juhtimisel kursus põllumajanduse alal töötajate varustamiseks teadmistega sotsialistliku põllumajanduse alal.

Mõndagi on tehtud, kuid sellest on ikkagi veel vähe. Olemasolevad võimalused lubavad meil mitmekordistada abi rahvamajandusele, tunduvalt enam kaasa aidata sõjajärgse stalinliku viisaastaku ülesannete edukaks täitmiseks meie rahvamajanduses.

On halb, et meie ülikoolis ei ole senini läbi arutatud Leningradi linna tööstuse, teaduse ja tehnika alal töötajate kirja seltsimees Stalinile, milline kiri saigi praegu areneva liikumise algatajaks — liikumise teaduse ja rahvamajanduse koostöö tihendamiseks. Lähtudes sellest kirjast ja järgnedes leningradlaste eeskujule tuleb meiegi ülikoolis läbi kaaluda olemasolevad võimalused ja võtta vastu konkreetsed kohustused teadusliku töö lähendamiseks rahvamajanduse vajadustele. On tarvis välja töötada konkreetne ürituste plaan loova koostöö arendamise alal teaduse ja rahvamajanduse alal. Peamine tähelepanu tuleb suunata sellele, et teostatavad üritused maksimaalselt soodustaksid viisaastakuplaani ennetähtaegset täitmist ja aitaksid kaasa tootmise kvaliteediliste näitajate parandamiseks. Meie teadlased peavad väsimatult otsima vahendeid tootmistsükli lühendamiseks tootmises, käibevahendite ringluse kiirendamiseks, isemajandamise juurutamiseks tehastes ja tsehhides, uute tehnoloogiliste protsesside väljatöötamiseks, abistama põllumajanduse alal töötajaid mitšuurinliku bioloogiateaduse saavutuste laialdasel kasutamiseievõtmisel jne. Hulgaliste loengute organiseerimise teel vabrikutes, tehastes, kolhoosides ja sovhoosides tuleb otsustavalt laiendada ja hoogustada teaduse saavutuste propagandat. Samal eesmärgil on tarvis korraldada teaduslik-tehnilisi konverentse rahvamajanduse alal töötajate osavõtul aktuaalsete rahvamajanduslike probleemide arutamiseks.

Leningradi teadusliku ala töötajate patriootlik algatus peab meie ülikoolis leidma laialdast vastukaja. Meie vabariigi tööstus ja põllumajandus ootavad teadlastelt ulatuslikku ja igakülgset abi sõjajärgse viisaastaku plaani ennetähtaegse täitmise kindlustamiseks, meie rahvamajanduse hoogsaks arendamiseks. Meie ülikooli õppejõudude kohustuseks on täita see rahvamajanduse alal töötajate nõue. Iga kateeder peab andma omapoolse panuse teaduse ja rahvamajanduse koostöö tihendamiseks, iga meie ülikoolis töötav teadlane peab uute patriootlike tegudega vastama Leningradi teadlaste üleskutsele. Peetagu meeles, et loominguline koostöö teaduse ja rahvamajanduse vahel lähendab teadlasi rahvamajanduse ees seisvaile ülesandeile, soodustab kogu õppe- ja teadusliku töö protsessi meie ülikoolis ja aitab kaasa meie töötava rahva kultuurilise taseme tõusuks, mis kiirendab meie kodumaa võidukat edasiliikumist kommunismi poole.

Järjekordne Puškini teoste lugemise õhtu

Suure vene kirjaniku A. S. Puškini sünni 150. aastapäeva tähistamise ürituste sarjas toimus möödunud pühapäeval TRÜ aulas muusikateadlase Mall Sarve loeng „Puškin vene muusikas", millele järgnes sisukas kontsert. Eile õhtul pidas dots. B. Pravdin loengu Puškini muinasjuttudest. Mõlemad üritused õnnestusid hästi.

Järjekordse sündmusena Puškini juubeli tähistamisel organiseerib TRÜ juubelikomisjon täna, s. o. 20. mail algusega kell 20 farmaatsia auditooriumis (G.-Adolfi 16, III korrusel) Puškini teoste lugemise õhtu. Seekordne õhtu on pühendatud Puškini värsiloomingu tutvustamisele. Peale juubelikomisjoni esimehe dots. V. Adamsi eestikeelset sissejuhatavat sõnavõttu esitavad üliõpilased nii eesti kui ka vene keeles Puškini luuletusi ja katkendeid tema pikemaist värssteostest.

Tänane Puškini teoste lugemise õhtu peaks üliõpilaskonnas äratama laialdast huvi.

Eksamisessiooni hoolikas ettevalmistamine ja eeskujulik läbiviimine on meie püha kohus

* * *

Töö areneb plaanikindlalt ja edukalt

Arstiteaduskonna 1000-liikmeline kollektiiv — üliõpilased ja professor-õpetajaskond on pingsas töös riikliku laiaulatusliku ülesande täitmisel — kevadise eksamisessiooni läbiviimisel ja selle ettevalmistamisel. Raviosakonna ja stomatoloogiaosakonna II kursusel peavad üliõpilased sooritama üleminekueksamid erilise komisjoni ees. NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministri ja NSV Liidu Tervishoiuministri ühine käskkiri 4. juunist 1948. a. nr. 796/334 ütleb nende eksamite kohta järgmist: esimese ja teise kursuse õppeplaani läbiviimise järel tuleb teadmiste tõsisemaks ja igakülgsemaks kontrollimiseks üliõpilastel sooritada eksam anatoomias, histoloogias ja embrüoloogias, füsioloogias ning bioloogilises keemias eriliste eksamikomisjonide ees ja neid üliõpilasi, kes pole sooritanud täielikult nimetatud eksameid, ei viida kolmandale kursusele. Nagu nähtub sellest käskkirjast, omistatakse neile üleminekueksameile erilist tähtsust ja nimetatud 4 eksami sooritamisest oleneb raviosakonna ja stomatoloogiaosakonna III kursuse üliõpilaste kontingent.

Nimetatud 4 üleminekueksami aines on õppejõud (V. Pärtelpoeg, E. Aunap, E. Käer-Kingissepp, I. Sibul, A. Lazarev) korraldanud korduvalt kontrolltöid nõrkade üliõpilaste väljaselgitamiseks ja erilist tähelepanu osutanud nende üliõpilaste ettevalmistamisele eksameiks. Nõrkadele üliõpilastele on korraldatud erikonsultatsioone väljaspool ettenähtud konsultatsioonide plaani. Histoloogia ja embrüoloogia kateeder (juhataja prof. E. Aunap) on korraldanud konsultatsioone 1—3-liikmelistele üliõpilaste rühmadele. Igas õpperühmas on nõrgad üliõpilased antud rühma kui kollektiivi hooldamisele, kus hea õppeedukusega üliõpilased võtavad enda hoolde teiste üliõpilaste ettevalmistamise. Füsioloogia kateedris (juhataja prof. E. Käer-Kingisepp) on läbi viidud kontrolltöödes esinevate puuduste ja vigade läbiarutamine ning iga üksiku üliõpilase vead ühiselt analüüsitud. Kateedris on toimunud ka praktikumide protokollide üksikasjalik läbiarutamine. Peale selle on üliõpilastele võimaldatud kõigis kateedreis leiduva õppekirjanduse kasutamine ja kateedri õpperuumid koos mikroskoopide ning õppematerjaliga on üliõpilastele kasutada iga päev kella 9 kuni kella 20 (histoloogia kateeder).

Kateedrites on püütud teha kõik, et üliõpilased oleks eksamisessiooniks hästi ette valmistatud. Nõrgalt edasijõudnud üliõpilastele on tehtud korraldus ilmuda kateedritesse oma õppetöö puuduliikude tagajärgede põhjuste selgitamiseks. Mitmed nõrga edasijõudmisega üliõpilased pole aga sellest senini järeldusi teinud ja puuduvad endiselt kontrolltöödest ja konsultatsioonidest (Torop, Pähn, Rõuk, Ernstson jt.). On ülim aeg neil üliõpilastel ilmuda kateedritesse olukorra selgitamiseks. Stomatoloogiaosakonna II kursuse mitme üliõpilase õppeedukus ja distsipliin oli semestri algul nõrk, kuid viimastele kontrolltöödele ja konsultatsioonidele on ilmunud kõik nimetatud kursuse üliõpilased. Tuleb rõhutada, et üliõpilaste edukuse ja distsipliini tõstmisele on tõhusalt kaasa aidanud meie ülikoolis toimunud kommunistliku kasvatuse konverents.

Riigieksamitele saadab Arstiteaduskond 126 lõpetajat, neist raviosakond 27, stomatoloogiaosakond 36 ja farmaatsiaosakond 63 üliõpilast. Nende ettevalmistamine eksamiteks on toimunud korrapäraselt. Raviosakonna riigieksamitele on vastavalt õppeplaanile lisandunud esmakordselt käesoleval aastal 3 uut riigieksamit — patoloogiline anatoomia, patoloogiline füsioloogia ja dialektiline materialism. Riigieksamitele ettevalmistamiseks on kõik kateedrid korraldanud oma ainesülevaatlikke loenguid ja konsultatsioone, kogu aine on süstemaatiliselt läbi korratud.

Arvestades kateedrite poolt tehtud tööd üliõpilaste ettevalmistamisel eksameiks ja üliõpilaste hulgas valitsevat tõsist töömeeleolu, kaasa arvamata mõni üksik erand, peaks kevadine eksamisessioon Arstiteaduskonnas kujunema edukaks.

Prof. dr. V. Hiie,
Arstiteaduskonna prodekaan.

Kasutagem konsultatsioone!

Oleme taas jõudnud eksamiteeelsesse perioodi. Tõsi on, et valmistumine eksameiks algab õppeaasta, resp. semestri esimese tööpäevaga. Ometi omab töö eksamieelsel perioodil oma eriilmet. See on periood, millal iga õppija teeb lõplikke ülevaateid ja kokkuvõtteid oma senisest tööst, kontrollib omandatud teadmisi nende täielikkuse ja põhjalikkuse seisukohalt, viimistleb neid ja asetab erilise rõhu nende kindlustamisele oma teadvuses.

Sellega ühtlasi omandab tööprotsessis järjest suurenevat osa ainete kordamine. Enne aga kui asuda eksamieelsele kordamisele tuleb kõrvaldada võimalikud lüngad materjalides ja teadmistes ning omandada täielik ja selge arusaamine õpitavast ainest, selle probleemidest ja nende lahendusest, ainest nii osades kui ka osade seoses ja sõltuvuses, s. o. tervikuna. Sellega väldiitakse kordamise kujunemist mehhaaniliseks „tuupimiseks", s. t. aine pinnaliseks ja katkendlikuks omandamiseks, omandamiseks selleks, et unustada, ja saavutatakse seda, et õppides eksameiks kindlustatakse teadmisi ka edaspidiseks eluks ja tööks. Seetõttu omandavad iseseisva töö kõrval erilist tähtsust konsultatsioonid. Kasutatagu neid intensiivselt: et kõrvaldada lünki teadmistes, et kontrollida oma arusaamiste ja seisukohtade õigsust, et selgitada ebaselgeks jäänud või iseseisva töö käigus tõusetunud uusi küsimusi. Pöördutagu selleks kõhklematult õppejõudude poole, kõrvaldatagu lüngad ja puudused juba nüüd, ärgu selgugu need alles eksamil.

Prof. H. Kadari,
kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri juhataja.

Parimad üliõpilased annavad eeskuju

Ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilased on innukalt pühendunud eksamite ettevalmistusele. Et eksamid ja arvestused hästi sooritada, selleks on varakult püütud materjalid läbi töötada ja on õiendatud rida kontrolltöid etnograafias, ürgühiskonna ajaloos, vene keeles jm. Kõik vastava kursuse üliõpilased suhtuvad oma õppetöösse täie tõsidusega. Eriti paistavad silma õppetöös eesrindlased H. Palli ja L. Meri, kes sooritasid NSV Liidu ajaloos ja marksismi-leninismi alustes eksami ennetähtaegselt. Kiitvalt peab mainima üliõpilast H. Pallit, kes pingelisele õppetööle vaatamata on aega leidnud ka kaasüliõpilaste abistamiseks (näit. vene keeles).

Ladina keele arvestuse kavatsevad sooritada ennetähtaegselt I kursuse üliõpilased E. Jaanvärk, H. Ligi jt.

I kursuse ajaloolased tahavad aidata kaasa selleks, et Ajaloo-keeleteaduskond muutuks eesrindlikumaks ülikoolis.

R. Männamaa,
Ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Õppekabinet abistab üliõpilaskonda eksamiteks valmistumisel

Marksismi-leninismi, poliitilise ökonoomia, dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedrite ühise õppekabineti ülesandeks on teha üliõpilastele õppetööks vajalik kirjandus kättesaadavaks, teenindada loenguid näitlike õppevahenditega, anda juhiseid literatuuri leidmiseks mitmesuguste eriküsimuste kohta, tutvustada üliõpilasi ideelis-poliitilise taseme tõstmiseks vajaliku uudiskirjandusega, korraldada näitusi, väljapanekuid revolutsiooniliste tähtpäevade tähistamiseks.

Selle küllaltki ulatusliku töö läbiviimiseks on marksismi-leninismi kabinetil kasutada ümmarguselt 6000-köiteline raamatukogu ja lugemislaud 35 kohaga.

Samuti on lugemislauas, mis tööpäevadel avatud kella 8—22, eksamasessiooni perioodil aga kella 8—23, saadaval tähtsamad vene ja eesti keeles ilmuvad ajalehed ja ajakirjad (1949 aastaks on tellitud 18 ajalehte ning 25 ajakirja).

Kabineti lugemislaua kasutamine näitab pidevat tõusu. Nii on käesoleva õppeaasta sügissemesteri 5 kuu kestel kasutatud kabineti lugemislauda ümmarguselt 7200 korda, kevadsemestri esimese kolme kuu kestel — 5600 korda.

Kõige sagedasemateks kabineti lugemislaua kasutajateks sel semestril on olnud Põllumajandusteaduskonna üliõpilased. Iga selle teaduskonna I ja II kursuse üliõpilase kohta langeb keskmiselt 6,6 lugemislaua külastust. Teisel kohal küiastamiste arvu poolest (keskmine 6,4) asub Õigusteaduskond, kolmandal — Matemaatika-loodusteaduskond (keskmine 5,0).

Kõige vähem huvi marksismi-leninismi kabineti vastu on osutanud Kehakultuuriteaduskond, kus keskmiselt iga üliõpilase kohta langeb 0,6 külastust, kusjuures seegi „rekord" tuleb kirjutada peamiselt II kursuse üliõpilase Vaiksaare arvele. Samuti on vähe huvitatud marksismi-leninismi kabinetist Metsandusteaduskonna üliõpilased (keskmiselt 0,9 külastust üliõpilase kohta).

Kabineti vajalikku väljaarendamist ja kõigi ettenähtud funktsioonide täitmist takistab kõige teravamalt ruumide kitsikus. Korduvatele avaldustele vaatamata ei ole majandusosakond suutnud ruumide küsimust lahendada.

Ka kateedri ruumide ja kabineti sisustus on veel puudulik ja primitiivne (mõnes auditooriumis istekohtadeks pikad hööveldamata pingid jne.), kuid väga piiratud krediidid ei ole võimaldanud muretseda sisustust vajalikul määral. TRÜ 1948. a. eelarvest eraldati marksismi-leninismi kateedrile sisustuse muretsemiseks ainult 200 (loe: kakssada!) rubla.

Loodame siiski, et kõige lähemas tulevikus, rektoraadi heatahtlikul kaasabil, avanevad võimalused kõrvaldada ülaltoodud puudused ja kabinet muuta oma otstarbele igakülgselt vastavaks. Seni aga teeme kõik selleks, et eksamisessiooni ettevalmistuse ja toimumise perioodil võimalikult hästi teenindada üliõpilaskonda ja nii omaltki poolt anda panus sessiooni õnnestumiseks.

S. Prink,
marksismi-leninismi aluste kateedri õppekabineti juhataja

Iga noor püüdku saada kommunistliku ühiskonna teadlikuks ehitajaks ja väärikaks liikmeks

* * *

Kasvatada noortes kommunistlikku moraali

Möödunud TRÜ üliõpilasnoorsoo kommunistliku kasvatuse konverentsi ürituste sarjas kujunes keskseks ettekandeks EK(b)P Keskkomitee sekretäri sm. N. Karotamme kõne.

Sm. Karotamm näitas meie ühiskondlik-majandusliku arengu olukorra analüüsist lähtudes, et noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimus on tõusnud meie edasiliikumises kommunismile vajalikuks ja paratamatuks küsimuseks.

„Meie noorsugu, kommunsimi ehitajate sugupõlv, peab kasvama tõelisteks kommunistliku ühiskonna väärikaiks kodanikeks. Kool, perekond, kirjandus, kunst, teadus, ajakirjandus, kogu meie ühiskond ja kogu meie elu peabki meie noorsoos kasvatama neid omadusi ja loomujooni, mis meie arvates on omased kommunistliku ühiskonna inimestele" — nii fikseeris sm. Karotamm meie ees seisvat kommunistliku kasvatuse ülesannet.

Ka sm. Karotamme kõne põhiosa on antud sellise lühiduse ja selgusega, et see kujutab endast suurepärast nõukogude noorsoo moraali ja eetika koodeksit. Selle kõne iga lõik on omaette peatükk, mille juurde peaks iga nõukogude noor tulema tagasi mitte ükskord, vaid kümneid kordi ja analüüsima oma tööd ja käitumist nende juhiste valguses.

Meie peame hoolitsema, et see kõne kujuneks meie noortele kättesaadavaks ja igapäevaseks juhiseks meie suhteliselt külma sisekorra määrustiku kõrval.

Et sm. Karotamme poolt skitseeritud nõukogude noorsoo põhilised iseloomujooned, põhilised moraalsed ja eetilised omadused on paljude meie eesrindlike üliõpilaste tõekspidamiste väljenduseks, näitab meie igapäevane töö ja elu ülikoolis. Ent veelgi rohkem — paljudele andis ta tugeva tõuke kujundada oma töö, õpingud ja elu nende nõukogude noore õilsate omaduste kohaselt.

Mulle tundub, et meie üliõpilaste käitumises on astutud suur samm edasi üliõpilaste käitumise küsimustesse kriitilise suhtumise osas. „Ole nõudlik iseenda vastu. Ole nõudlik teiste vastu" — need sm. Karotamme sõnad olid deviisiks sõnavõttudele, kui arutati kommunistliku kasvatustöö olukorda Õigusteaduskonnas. Me oleme võinud aasta-aastalt märkida üldist paranemist, ent kõnesoleva koosoleku sõnavõttude järgi me võisime konstateerida murrangulist muutust, ükskõiksuse kadumist selles küsimuses. Ent see on juba suur samm edasi. See on ka vajalikuks eelduseks edasiliikumisel noorsoo kommunistlikus kasvatuses.

Kommunistliku ühiskonna inimese iseloomujooni, ta moraalseid omadusi ei saagi omandada üleöö. „Nad omandatakse samm-sammult, enam või vähem kestva aja jooksul õpinguis, töös ja võitluses kommunismi nimel, elus, elukoolis." (N. Karotamm). Ent see ei tähenda, et me peaksime ootama käed rüpes nende kujunemist. Me peame kõik jõud ja kõiki võimalusi ning vorme rakendama selle õilsa ülesande täitmiseks. Sihikindlalt ja suure järjekindlusega peame edasi viima nende küsimuste käsitlemist ning üha laiemates massides kasvatama kommunistliku ühiskonna inimese iseloomujooni ja moraalseid omadusi.

E. Talvik,
Õigusteaduskonna dekaan.

Õppisin suhtuma teadlikult oma töösse ja kohustustesse

Juba V. I. Lenin on öelnud: „Kaasaegne noorsoo kasvatus, haridus ja õpetus peab olema temas kommunistliku moraali kasvatuseks." On selge, et haridustöö nõukogude õppeasutistes peab toimuma tihedas seoses nõukogude noorsoo kõlbelise kasvatusega. Selle seose rõhutamiseks ja tugevdamiseks viidi käesoleval semestril meie ülikoolis läbi kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverents, mille kulminatsiooniks kujunenud plenaaristungid toimusid umbes kuu aega tagasi.

Siinkohal tahaksin eriti rõhutada suurt viljastavat mõju, mida on avaldanud nimetatud plenaaristungeil peetud ettekanded, eriti aga EK(b)P KK esimese sekretäri sm. N. Karotamme sõnavõtt, milles määratleti suure selgusega meie noorsoo kommunistliku kasvatuse põhiülesanded.

Nii analüüsis sm. Karotamm kommunistliku kasvatuse alale kuuluvaid mitmesuguseid nähtusi ja probleeme väga suure põhjalikkuse ning konkreetsusega. Tema kõne pani üliõpilasi oma senise töö ja käitumise üle põhjalikult järele mõtlema.

„Iga noor püüdku saada kommunistliku ühiskonna väärikaks ülesehitajaks ja kodanikuks," ütles sm. Karotamm. Rõhuv enamik meie üliõpilasi jälgib seda eesmärki teadlikult ja tähelepanelikult eriti pärast konverentsi. Üliõpilaste õppedistsipliin ja käitumiskultuur on pärast konverentsi tunduvalt paranenud. Kui näiteks mina enne konverentsi puudusin kuni 50% loenguilt, siis nüüd olen aru saanud oma endisest väärast suhtumisest töösse ja puudumiste arvu viinud miinimumini.

Meie ülikoolis on aga kultuurse käitumise ja teadliku distsipliini kasvatamise alal veel palju ära teha. Kuid ei tohiks olla kahtlust, et siin saavutatakse peagi edu, kui täidetakse täpselt sm. Karotamme kõnes püstitatud nõudeid, kui üliõpilased usalduvalt suhtuvad oma kasvatajatesse ja kui need omakorda järgivad seltsimees Stalini poolt antud õpetust: „Inimesi on vaja hoolikalt ja tähelepanelikult kasvatada, nagu aednik kasvatab valitud viljapuud."

E. Raud,
Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Tutvuti hispaania kodusõjaaegse luulega

Hispaania keele õppering, mida juhendab v.-õp. A. Hone, pidas hiljuti õma järjekordse töökoosoleku. Kavas oli tutvumine hispaania kodusõjaaegse luulega. Üliõpilane A. Trummal pidas põhjaliku ettekande Hispaania ühiskondlikust ja kultuurilisest olukorrast Suurele Sotsialistlikule Oktoobrirevolutsioonile järgneval ajastul. Referent tõi konkreetseid näiteid, kuidas hispaania progressivne luule — revolutsiooniline poeesia — puhkes õitsele just frankistlike mässajatega peetava üldrahvaliku võitluse päevil. Järgnevalt esitasid üliõpilased K. Veldre, H. Kaarde jt. hispaania kodusõjaainelisi luuletusi koos eestikeelsete tõlgetega.

A. Kaalep,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

TRÜ üliõpilaste auhinnatööde temaatika 1949/50. õppeaastaks

(Järg. Algus vt. „Tartu Riiklik Ülikool" nr. 17)

LOOMAARSTITEADUSKOND:
1. Ühe veise lootelise väärarengu anatoomiline uurimus.
2. Kanade lümfadenoos TRÜ loomapatoloogia kateedri materjali põhjal.
3. Tiirude frekventsus ja vormid Loomasisehaigustekliiniku patsientuuri andmeil viimase viie aasta kohta.
4. Loomatervishoiuline olukord ühe valla kolhoosides.
5. Sünnitusaegade diurnaalne kõikuvus põllumajanduslikkudel loomadel.
6. Endise Tartu Veterinaarinstituudi õppejõudude uurimusi bakterioloogia alal.
7. Veiste kiinimuhktõve tõrje varajase raviga.

PÕLLUMAJANDUSTEADUSKOND:
1. Väetussüsteem N. kolhoosis.
2. Söödabaasi organiseerimisest N. kolhoosis.
3. Töö orgniseerimisest ENSV kolhooside brigaadides ja külides.
4. ENSV paremate ja nõrgemate MTJ töötulemuste võrdlev analüüs.
5. Umbrohutõrje võtted ja nende süsteem N. majandis.
6. Taimekahjurite esinemine Mäksa valla kolhoosides 1949. aasta suvel.
7. Veiste tõufarmi kujundamine N. kolhoosis.
8. Raadi õppe- ja katsemajandi väikeloomakasvatuse olukord ja selle edasiarendamise ülesanded.
9. Võõrtolmlevate taimede saagi tõstmine täiendava kunstliku tolmutamise abil.
10. Taimehaiguste esinemisest köögiviljaaianduses 1949. a.

KEHAKULTUURITEADUSKOND:
1. Kehakultuuritöö organiseerimine kolhoosis.
2. Endakontrolli ülesanded ja tähtsus sportlikus treeningus.

METSANDUSTEADUSKOND:
1. Võõrpuuliikide kultuurid N. metskonnas.
2. Okaspuuseemne varumine N. metsamajandis.
3. Ühe metskonna hooldusraiete analüüs ja edasiarendamise perspektiivid.
4. Metsa loomulikule uuendamisele kaasaaitamine N. metskonnas.
5. ENSV metsahindamise võrdlusandmed tegelikult ülestöötatud sortimentide massiga N. metskonnas.
6. Ühe puuliigi mahukaalu määramine eriboniteetidès N. metsamajandis.
7. Tartu ehitustel tarvitatava ehituspuidu mehhaaniliste omaduste uurimine.

MARKSISMI-LENINISMI ALUSTE KATEEDER:
1. ENSV põllumajanduse kollektiviseerimine kui ainus tee meie talurahva jõukale elule.
2. Partei osa proletariaadi diktatuuri süsteemis.
3. Kommunistlik Noorsooühing — partei abiline kommunismi ülesehitamisel meie maal.

DIALEKTILISE JA AJALOOLISE MATERIALISMI KATEEDER:
1. Marksistliku filosoofia rakendamine Viktor Kingisepa teostes.
2. Eesti NSV kirjandus võitluses kodanliku ideoloogia igandite vastu inimeste teadvuses.

Meie ülikoolist

Põllumajandusteaduskonnale uus dekaan

Hiljuti vabastas TRÜ rektor oma käskkirjaga Põllumajandusteaduskonna dekaani ülesandeist dotsent Osvald Halliku tema omal soovil seoses üleminekuga tööle Eesti NSV Teaduste Akadeemia süsteemis. Põllumajandusteaduskonna uueks dekaaniks nimetas rektor bioloogiateaduste doktori dotsent August Marlandi.

Sm. A. Marland on juba asunud Põllumajandusteaduskonna dekaani ülesannete täitmisele.

Üliõpilased kohtusid koolinoortega

Neil päevil toimus üliõpilasmajas abiturientide kohtumisõhtu Õigusteaduskonna õppejõudude ja üliõpilastega. Pikema sõnavõtuga esines dots. Rebane, kes valgustas uue sõja õhutajate poliitika rahvusvahelist hinnangut kriminalistika seisukohalt. Üliõpilased Blumfeldt, Mölder ja Lukas tutvustasid külalisi õppimisvõimalustega Õigusteaduskonnas, selgitasid selle teaduskonna lõpetajate väljavaateid ja avaldasid lootust paljusid sealviibijaist-abiturientidest järgmisel aastal tervitada oma teaduskonnakaaslastena. Hubast meeleolu aitasid tõsta üliõpilaste ettekanded. R. Hiir esitas Novikovi „Teed", Valter Liblik — katkendi J. Schmuuli poeemist „Mina, kommunistlik noor" ja teaduskonna meeskvartett kandis ette populaarseid nõukogude laule. Nii möödus õhtu elavas keskustelus ja nii mitmedki abituriendid otsustasid siirduda pärast küpsuseksamite sooritamist edasi õppima TR Ülikooli Õigusteaduskonda.

Toimub ülikooli spordipäev

ÜK(b)P Keskkomitee ja EK(b)P Keskkomitee otsused kehakultuuri ja spordi arendamise küsimustes suunavad kogu meie tähelepanu laiade hulkade kaasatõmbamisele kehakultuuri ja spordi harrastamisele, spordimeisterlikkuse tõstmisele ja uute rekordite ja tippsaavutuste püstitamisele. Kehakultuuri ja spordi arendamine on muutunud kõigi partei-, nõukogude-, majandus-, ametiühingu-, kommunistlike noorte ja kehakultuuri ja spordi organisatsioonide ühiseks ülesandeks.

TRÜ arvukas kollektiiv on juba näidanud oma valmisolekut nõukogude kehakultuuri ja spordi arendamiseks. 8. mail ametiühingute ja kommunistlike noorte initsiatiivil läbiviidud jooksukross, kus ühel päeval startis 925 üliõpilast, teenistujat ja õppejõudu, on tunnustuseks Tartu Riiklikus Ülikoolis tehtud kehakultuuri- ja sporditööle.

Järgneva suurüritusena toimub 29. mail s. a. algusega kell 16 Tartu Riikliku Ülikooli spordipäev alljärgneva kavaga:

1) TRÜ üliõpilaskonna rongkäik Tamme staadionile,
2) spordipäeva avamine TRÜ rektori poolt ja osavõtjate avadefilee,
3) meesüliõpilaste massvõimlemine kõigi teaduskondade I ja II kursuse meesüliõpilaste osavõtul,
4) naisüliõpilaste massvõimlemine kõigi teaduskondade I ja II kursuse naisüliõpilaste osavõtul,
5) kunstiline võimlemine ülikooli kunstilise võimlemise rühma esitusel,
6) teaduskondadevahelised teatejooksuvõistlused,
7) kergevõistikuvõistlused ülikooli parimate kergejõustiklaste osavõtul,
8) ratsutamisvõistlused TRÜ ratsasportlaste osavõtul,
9) jalgpallivõistlus RT „Vanemuine" ja TRÜ õppejõudude meeskonna vahel,
10) spordipäeva lõpetamine, auhindade jagamine.

TRÜ rektoraadi ja kõigi ühiskondlike organisatsioonide esindajatest moodustatud kevadiste massiliste spordiürituste läbiviimise orgkomitee on veendunud, et meie ülikooli kõigi teaduskondade dekaanid, allasutuste juhatajad ja teaduskondade kõigi ühiskondlike organisatsioonide juhid suhtuvad täie tõsidusega Tartu Riikliku Ülikooli eelseisva suurürituse ettevalmistamisse.

Rektor avaldas kiitust

Seoses praegu Tartu Riiklikus Ülikoolis läbiviidava ametiühingute ja kommunistlike noorte jooksukrossiga ja selle õnnestunud suurstardiga 8. mail andis rektor käskkirja, milles avaldatakse kiitust reale õppejõududele, üliõpilastele ja teenistujaile, kes töötasid eeskujulikult krossi organiseerimisel või saavutasid krossil hinnatavaid sportlikke tulemusi.

Krossi hea organiseerimise eest avaldas rektor kiitust Õigusteaduskonna dekaanile sm. Talvikule, sama teaduskonna parteigrupi organisaatorile sm. Aulingule, Teenistujate Ametiühingu alakomitee esimehele sm. Jegorovile, Üliõpilaste Ametiühingu alakomitee esimehele sm. Adlerile, ELKNÜ algorganisatsiooni sekretärile sm. Virkusele ja kehakultuurikollektiivi esimehele sm. Võllile. Samuti avaldati kiitust Loomaarstiteaduskonna dekaanile sm. Peebsenile ja teaduskonna ühiskondlike organisatsioonide juhtivaile töötajaile sm-tele Raudsepale, Laasikule, Sillansoole ning Mändmetsale. Heade sportlike saavutuste eest krossil avaldas rektor kiitust — teenistujaist sm-tele Hallikule, Kuttile, Pulgale, Kiisale, Susile ja Paimile ning üliõpilastest sm-tele Tsirnaskile, Pisukesele, Linnamäele, Meile, Üttile ja Rathile.

Sama käskkirjaga kuulutas rektor kevadise jooksukrossi avapäeva igal aastal üleülikooliliseks pidupäevaks.

ÜSK ratsaspordisektsiooni suurüritus

Tartu Riikliku Ülikooli Spordiklubi korraldusel avatakse Tähtvere spordiväljakul Kreutzwaldi tänavas ratsaspordi välishooaeg kevadiste suurvõistlustega. 21. mail algusega kell 18. Kavas on osavõtjate paraad, ratsasõidu kõrgem kool, keskmise klassi takistussõit, kombineeritud teatesõit ja raskema klassi takistussõit. Pühapäeval 22. mail kell 17. on kavas jällegi ratsasõidu kõrgema kooli demonstratsioon, voltižeerimine, kõrgema klassi kaheharuline takistussõit, osavõtjate paraad ja võitjate premeerimine. Peale selle on pühapäeval kavas veel võistlustakistussõit soovijaile. Kuna meie ülikoolis on palju andekaid noori ratsasportlasi, kellel on elav huvi selle võistlusala vastu, tõotab mainitud võistlusala kujuneda küllaltki paeluvaks.

A. Lukas

TEADAANNE

Käesoleval nädalal on poliitinformatsiooni teemaks: „ÜLKNÜ XI kongressi otsused."

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 03665 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1161

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 19 (25) Reedel, 27. mail 1949. a. II aastakäik

Riigieksamid — meie töö proovikivi

Tartu Riiklik Ülikool seisab järjekordse vastutusrikka tööperioodi — kevadise eksamisessiooni ees. Eelolev eksamisessioon on erilise tähtsusega veel seetõttu, et sellel sessioonil toimuvad üleminekueksamitega paralleelselt ka riigieksamid ülikooli lõpetajatele. Käesoleval kevadel saadab Tartu Riiklik Ülikool riigieksamitele üle 350 lõpetaja. Varem korraldati riigieksameid kaks korda õppeaasta jooksul — juunis ja septembris, kuid nüüd toimuvad riigieksamid Kõrgema Hariduse Ministeeriumi korraldusel ainult üks kord, nimelt õppeaasta lõpu eel — juunikuus. Seega seisab paljude teaduskondade lõpetajatel ees raske ja pingerikas ülesanne — õiendada kursuse lõpueksamid ning arvestused ja seejärel asuda riigieksamite õiendamisele. See nõuab lõpetajailt pingerikast tööd, mis mõnegi võib asetada küsimuse ette: kas suudan selle ülesandega toime tulla?

Kahtlemata on need ülesanded, mis seisavad lõpetajatel ees riigieksamitele minnes, suured ja vastutusrikkad, kuid need ei tohi kohutada meie nõukogude ülikooli lõpetajaid. Juba riigieksameil peame näitama, et meie ei karda raskusi ja oleme snutelised neid ületama. Suhtudes täie teadlikkusega oma ülesannetesse asume juhtima meie ühiskonna, rahvamajanduse ja kultuurielu mitmesuguseid alasid. Õppetöö kestel ülikoolis on lõpetajad omandanud põhjalikke teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi oma tulevase kutsetöö jaoks. Mida süstemaatilisemalt ja põhjalikumalt on need omandatud, seda kergem on neid veelkordselt kokku võtta, kuna riigieksamid kujunevad ülevaateks kogu ülikoolis tehtud tööst. Nad peavad näitama, mil määral meie noored kaadrid on saanud ettevalmistust oma tulevaseks kutsetööks, kas julgeme neid täie kindluse ja usaldusega lubada eelseisvate vastutusrikaste ülesannete täitmisele.

Nõukogude valitsus ja bolševike partei on pühendanud suurt tähelepanu kvalifitseeritud eriteadlaste ettevalmistamisele kõrgemates õppeasutistes. See kohustab meid erilise tõsiduse ja tähelepanuga suhtuma riigieksameisse ja tegema kõik nende paremaks kordaminekuks.

Teaduskondades korraldatakse eksamite paremaks kordaminekuks ülevaatlikke loenguid, millest osavõtt on vägagi aktiivne, nagu näit. Õigusteaduskonnas.

Koondloenguid korraldatakse ka marksismi-leninismi alustes, mis on üliõpilastele eriti vajalik, sest kursus on omandatud juba esimestel õppeaastatel. Siin aitavad ülevaatlikud loengud ja konsultatsioonid üliõpilastel värskendada oma teadmisi ning kergendavad üliõpilastel suurel määral ettevalmistumist riigieksamitele.

Neis teaduskondades, kus õppeplaani kohaselt pole viimasele semestrile otsest õppetööd planeeritud, kuna see semester on ette nähtud diplomitöö koostamiseks ja riigieksameile valmistumiseks, ei tohiks lõpetajail erilisi raskusi esile kerkida eksameile minekul.

Raskem on olukord nendes teaduskondades, kus riigieksamid otseselt liituvad kursuse lõppeksameile. Siin on tarvis enam pinget, enam hoolt ja vaeva, et lühikese ajaga hästi ette valmistada riigieksamid.

Minnes riigieksamitele, peavad nõukogude üliõpilased näitama, et nad on omandanud rikkalikke teadmisi ja marksistlik-leninliku maailmavaate. Nende töösaavutuste järgi hinnatakse kogu meie ülikooli saavutusi õppe- ja teadusliku töö ning kommunistliku kasvatuse osas. Tartu Riiklik Ülikool — meie kaadrite sepikoda — peab näitama, et ta saadab ellu küpseid nõukogude teadlasi, kes on võimelised edukalt täitma oma vastutusrikkaid ülesandeid nõukogude ühiskonnas.

Õppida hindeile „väga hea" ja „hea" — see on iga üliõpilase kohus kodumaa ees

* * *

Siin on eksamisessioon juba täies hoos

Eksamid bioloogia-, geoloogia- ja geograafiaosakonnas on seni kulgenud enamvähem normaalselt. Näib, et üliõpilased rõhuvas enamuses suhtuvad eksamitesse täie tõsidusega ja püüavad neile ilmuda korraliku ettevalmistusega. Mitmetele oli võimalik anda luba ennetähtaegseks eksamite sooritamiseks. Vanematelt kursustelt, kes juba on jõudnud ülikooli tööviisidesse süveneda, on meil õigus ilma reservatsioonideta nõuda häid tulemusi, esimese kursuse üliõpilastele aga, kes talvisel eksamisessioonil alles esmakordselt vähese eksamite arvu juures tutvusid eksamitega ülikoolis, on käesolev sessioon tõsiseks proovikiviks, mis peab näitama, kuivõrd keegi on omandanud kogemusi õigeks töötamiseks. Esialgsed tulemused ei ole siin sugugi halvad. Rahuldavaid hindeid on seni vähe, enamus on head ja väga head. Üliõpilaste V. Hellenurme, A. Kalda, L. Pärna ja I. Veldre kõik senised hinded on väga head. Liigse optimismi eest hoiatab aga see, et kaks raskemat eksamit — füüsika ja zooloogia — on jäänud viimasele nädalale. Nii võib sessiooni lõpuks pilt veel tugevasti muutuda.

Vanematel kursustel paistavad heade tulemustega silma mitmed üliõpilased. Bioloogiaosakonnas on sellisteks II kursusel L. Poots, III kursusel H. Laanekask, V. Masing, K. Paaver ja J. Ristkok, IV kursusel L. Aru, M. Kask, O. Masing, L. Nõmmsalu ja L. Tehver, V kursusel õiendasid esimestena kõik eksamid väga heade hinnetega L. Juhans ja L. Kirt. Geoloogiaosakonna parimateks on seni II kursuselt L. Laane ja K. Orgo, IV kursuselt E. Jürgenson ja A. Oraspõld. Geograafiaosakonnas paistavad silma II kursuselt T. Rea, III kursuselt L. Kiisel, K. Kildema ja L. Matto, IV kursuselt E. Brik ja I. Rainer.

Nende parimate üliõpilaste eeskuju innustab kõiki paremale tööle. Liitudes ühtseks kollektiiviks teeb üliõpilaskond kõik selleks, et viia eksamisessioon lõpule parimate tulemustega.

Prof. A. Vaga,
Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan.

75% väga häid hindeid

Eksamisessioon Õigusteaduskonna III kursusel algas juba enam kui kolm nädalat tagasi — kohe pärast maipühi — ja vältab plaani kohaselt kuni 31. maini. Eksamid lõpetanud, siirduvad üliõpilased kuuajalisele menetluspraktikale prokuratuuriorganitesse. Sellepärast oli ka möödunud õppesemestri kestus tunduvalt lühem, mis omakorda tingis suurema töökoormuse semestri vältel. Lisaks sellele tuleb veel asjaolu, et III kursus on keskne koht kogu stuudiumis: siin leiavad käsitlemist peamiselt kõik põhilised spetsiaalained (kriminaalõiguse eriosa, tsiviilõigus ja -protsess, kriminaalprotsess, rahvusvaheline avalikõigus jt.). III kursuse lõpul toimub ka esialgne jagunemine tsüklitesse vastavalt igaühe huvialale.

Vaatamata raskusile on III kursuse kollektiiv oma ülesannetega hästi toime tulnud. Peagu ⅔ eksamihindeist on väga head, sealjuures rahuldavate hinnete protsent on võrdlemisi väike (15%), kuna mitterahuldavaid hindeid üldse senini ei esine. Need märkimisväärsed tulemused on saavutatud eeskätt tänu õppejõudude heale ja hoolikale tööle. Hästi läbimõeldult, ladusalt ja suure pedagoogilise vilumusega esitatud loengud võimaldasid üliõpilastel kõige ratsionaalsemalt omandada põhjalikke ja ulatuslikke teadmisi. Samuti ka õigesti korraldatud praktikumid ja konsultatsioonid andsid tõhusa panuse teadmiste varasalve suurendamiseks.

Ei saa aga jätta märkimata ka üliõpilaste hoolikat ettevalmistumist eksameile. Kõigi õppetöövormide maksimaalne ärakasutamine, õige ajajaotus ja teiste õppetöö edukusele soodsalt mõjuvate tegurite arvestamine lõid eeldused eksamite edukaks sooritamiseks. Aga ka kollektiivi seltsimehelik tähelepanu juhtimine nõrkadele kohtadele võimaldas ebameeldivate üllatuste vältimise, milliseid veel küllaldaselt esines möödunud eksamisessioonil. Ka mahajäänud üliõpilased on suutnud kollektiivi kaasabil võita raskused õppetöös. Jääb vaid loota, et nad suudavad seda teha kuni eksamisessiooni lõpuni.

Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilaste hulgast on käesoleva eksamisessiooni vältel välja kasvanud rida õppetöö eesrindlasi. Ennetähtaegselt on edukalt sooritanud kõik eksamid üliõpilased Heinrich Schneider ja Kalju Viise, kusjuures esimesel on kõik eksamihinded väga head, ja sm. Viisel on vaid üks hinne (sõjaline õpetus) alla selle. Peale nende on õppe-eesrindlasteks veel üliõpilased R. Auling, V. Kelder, N. Koort, B. Nedžvedski, H. Parts, A. Pedoson jt., kes on seni sooritanud eksamid hindele „väga hea"; sealjuure tuleb eriti esile tõsta üliõpilasi R. Aulingut ja B. Nedžvedskit, kes peale õppetöö täidavad ametalase ja ühiskondliku töö vastutusrikkaid ülesandeid.

Eksamisessiooni senine kulg näitab üliõpilaste õiget nõukogulikku suhtumist oma ülesannetesse. Tahame loota, et seda kinnitab veel ka viimane sessiooninädal. Senised saavutused, aga ka õitesse uppuv kevad annab meile võimsat edasiviivat eluhoogu. Käsikäes töös ja puhkuses tahab meie kollektiiv edukalt lõpetada eksamisessiooni, et siirduda siis menetluspraktikale vabariigi keskustesse (Tallinna, Tartu, Pärnu). Edasi suvepuhkus, kas kodukohas või jälle vennasvabariigi puhkekodus, et sügisel asuda sooritama edukalt järgmist etappi stuudiumist.

E. Mölder,
Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Ennetähtaegselt ja eeskujulikult

Kuigi eksamisessioon Ajaloo-keeleteaduskonnas algab alles 6. juunil, sooritavad teaduskonna eesrindlikumad üliõpilased eksameid ennetähtaegselt, et kasutada juba varakult maksimaalselt kõik aeg õpinguteks. Nii sooritasid III kursuse ajaloolased A. Annuk, J. Kahk, E. Tõnisson, H. Palamets ja K. Siilivask ennetähtaegselt uue-aja ajaloo eksami. Eksamitulemused näitasid, et nad olid õppeaine hästi omandanud ja läbi töötanud vajaliku lisakirjanduse. Kõik mainitud üliõpilased sooritasid eksami hindele „väga hea".

Meie eksamitulemuste tabeleis ärgu olgu ühtki kollast ega musta ruudukest!

1948/49. õppeaasta kevadsemester hakkab jõudma lõpule. Mõnedes teaduskondades on loengud juba lõppenud ja üliõpilased on siirdunud individuaalsele tööle, et võtta vastutusrikas eksamisessioon vastu hästiomandatud teadmistega. Kogu õppesemestri vältel on kõikides teaduskondades toimunud konsultatsioonid paralleelselt õppetööga.

Soovitav oleks, et konsultatsioone korraldataks mitte ainult enne eksamisessiooni, vaid ka eksamisessiooni ajal ja veel intensiivsemalt kui semestri vältel, et saavutada maksimaalne teadmiste tase, milline püüdlikkus iseloomustab nõukogude üliõpilasi.

Kursustel ja õpperühmades läbiviidud õppemetoodilised nõupidamised on aga näidanud, et leidub selliseidki üliõpilasi, kes piirduvad ainult loenguil käimisega ja neid, kes isegi loengutel ei käi. Nõupidamisel pidi iga üliõpilane esitama lühikese aruande oma tööst, samuti püüti selgitada mahajäämise põhjusi õppetöös. Ilmnes, et paljud üliõpilased ei oska aega praktiliselt jaotada (Metsandusteaduskonna I kursuse üliõpilasil esines veel akadeemilisi võlgnevusi). Nad andsid lubaduse kiiremas korras realiseerida võlgnevus, mida nad on ka teinud. Õppemetoodilisi nõupidamisi peeti ka Arstiteaduskonna III kursusel, Ajaloo-keeleteaduskonnas ja mõnedes teistes teaduskondades.

Sellel sessioonil omavad väga olulist osa vene keele eksamid. Vene keele õppimine peab seisma igal üliõpilasel esikohal, sest vene keele tundmine viib meid lähemale teaduslike probleemide lahendamisele, mis vene keele oskuseta on täiesti võimatu lahendada. Paremate tulemuste saavutamiseks vene keele õppimisel asutati õpperühmad, mis on paljudeski teaduskondades edukalt töötanud (Ajaloo-keele-, Metsandus- ja Õigusteaduskond). Kuid vaatamata üliõpilaste rohkusele on osavõtt nendest ringidest loid ja sealjuures leidub ka neid üliõpilasi, kes lihtsalt ei taha õppida vene keelt. Sellepärast on eesrindlike seltsimeeste kohuseks selgitada väärmõtlejaile vene keele suurt tähtsust, sest vastasel juhul osutub ülikooli lõpetamine võimatuks.

Eksamite tulemused käesoleval sessioonil märgitakse vastavatele tahvlitele, mida iga teaduskond omab. Hinded „väga hea" märgitakse punase ruudukesega, „hea" sinisega, „rahuldav" kollasega ja mitterahuldavad hinded ning eksamitele mitteilmunud — mustaga. See on selleks, et kogu ülikooli kollektiiv võiks näha, kellele uhke olla ja keda häbiväärstada.

Püüdkem eksamid sooritada nii, et poleks meie tabelitel ühtki kollast ega musta ruudukest!

Eksamisessioon on kogu ülikooli — õppejõudude ja üliõpilaste ühise töö kokkuvõte. Olgu see mistahes teaduskond, kursus — kõikide eesmärk on ühine: saada kvalifitseeritud nõukogude töötajaiks, kes omavad teenitult rahva silmis kultuurse, nõukogude eesrindliku spetsialisti autoriteeti. Et seda ülesannet edukalt täita, peame liituma ühiseks organiseeritud tervikuks. Eksamisessiooni käigu juhtimiseks on ELKNÜ TRÜ komitee ruumes kogu sessiooni vältel pidevalt valve, kes kiiresti realiseerib esinenud puudustele ja hoolitseb sessiooni häireteta käigu eest.

Selleks, et kursus sooritaks eksamid õigeaegselt, on kursustel moodustatud aktivistide grupid. Need grupid peavad hoolitsema selle eest, et töö eksamisessioonil kulgeks plaanipäraselt, et igal üliõpilasel oleks kindel aeg, millal ta eksamit sooritab, eksamile mitteilmunuile saadetakse aktivist koju järele jne. Veel eksamipäeval esitab aktivistide grupp eksamitulemused ELKNÜ TRÜ komiteele.

Meie ees seisab pingerikas ja vastutusrikas periood. Meie läheme sellele vastu ettevalmistatult, kuid siiski nõuab see meilt suuri pingutusi. Selleks kõigile jõudu ja energiat!

V. Josset,
ELKNÜ TRÜ komitee õppesektori juhataja.

Igakülgne ja tõhus abi

TR Ülikooli tänavusist lõpetajaist tuleb riigieksam marksismi-leninismi alustes sooritada 259 üliõpilasel. Arvestades selle riigieksami eel läbi töötada tuleva materjali suurt mahtu ja seda, et ÜK(b)P ajalugu töötati läbi juba esimesel ning teisel kursusel, on arusaadav, kui pingeliselt peavad töötama ülikooli lõpetajad, et eelseisvat riigieksamit auga sooritada.

Selleks, et maksimaalselt kergendada õppijate tööd, on marksismi-leninismi aluste kateeder organiseerinud laiaulatuslikult konsultatsioone kateedri õppejõudude poolt. TRÜ rektori poolt on eksamineerijaiks riigieksamitel marksismi-leninismi alustes kinnitatud järgmised õppejõud: Õigusteaduskonnas sm. E. Mikkelsaar, Ajaloo-keeleteaduskonnas sm. A. Kaal-Hone, Põllumajandusteaduskonnas sm. E. Raag, Kehakultuuriteaduskonnas sm. V. Arhangelski, Matemaatika-loodus-, Loomaarsti- ja Metsandusteaduskonnas sm. A. Lombak ning Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonnas sm. L. Roots. Hiljuti toimus mainitud õppejõudude ja ülikooli lõpetajate ühine nõupidamiskooslek riigieksamiks valmistumise küsimuses, kus tunnistati kõige otstarbekohasemaks korraldada konsultatsioone gruppides teaduskondade kaupa, sest marksismi-leninismi aluste riigieksamid toimuvad üksikuis teaduskondades erinevail aegadel ajavahemikus juunikuu esimesest poolest juulikuu keskpaigani. Konsultantideks neil grupikonsultatsioonidel määrati vastavad eksamineerivad õppejõud.

Mõnedes teaduskondades (Õigusteaduskond, Põllumajandusteaduskond) on konsultatsioonid juba alanud ja toimuvad 2—3 korda nädalas. Peale grupikonsultatsioonide on igal riigieksami sooritajal võimalik saada individuaalset konsultatsiooni kateedri õppejõududelt igal tööpäeval kella 19—21-ni marksismi-leninismi aluste kateedri ruumes.

Jääb soovida, et abi, mida kateeder ülikooli lõpetajaile pakub, leiaks nende poolt ulatuslikku kasutamist. Siis võib loota, et kõik riigieksami komisjoni ette astujad täidavad oma ülesande auga.

A. Lombak,
marksismi-leninismi aluste kateedri juhataja kt.

UUTE ÜLIÕPILASTE VASTUVÕTMISE EEL

Juristi kiri abiturientidele

Teadmistejanu on nõukogude inimese iseloomujooneks. Ja meie inimestele on avatud kõik teed haridusele.

Mina ei kuulunud nende õnnelike noorte hulka. Kasvades kodanlikus ühiskonnas pidin õppima raskustega võideldes. Elades kodanlikus Eestis õppisin vihkama kodanlust ja kodanlikku korda. Kõige raskemaid kannatusi töötavale rahvale tõi kodanikuõiguste ebavõrdsus. Konstitutsiooni järgi olid kõik „võrdsed ja vabad", kuid kohtus sai õiguse see, kes suutis rohkem maksta.

Kogesin maailma kõige reaktsioonilisema, fašistliku kohtu elajalikku tegevust, kuna olin määratud koonduslaagrisse määramata ajaks. Stutthofi koonduslaagris oli karistusaluseid 40 000, kuhu ka mina kuulusin. Surmast päästis mind võidukas Nõukogude armee.

Minu ettevalmistamisele juristiks saamiseks on nõukogude rahvas nõukogude ülikooli kaudu suurt hoolitsust üles näidanud, tasudes kõik õppekulud, karastades ühtlasi ka poliitiliselt, andes üliõpilasele vahedaima ideoloogilise relva — marksismi-leninismi teooria.

Neli aastat õpinguid TR Ülikooli Õigusteaduskonnas on minu elus kirjeldamatu ajajärk. See teadmine, et nõukogude ühiskond ootab kaadrite valmimist, et meil seisab ees avar tööpõld, et juriste vajab kohus, prokuratuur, notariaat, advokatuur, haldusaparaat, ühiskondlikud ja majanduslikud organisatsioonid — see kõik innustab ettevalmistamise täiuslikkusele. Õigusteadus kui ühiskonnateadus annab kõige ulatuslikuma üldhariduse. Ajaloo uurimisega (õiguse ajalugu, diplomaatia ajalugu, poliitiliste õpetuste ajalugu) töötatakse läbi kogu mineviku pärand ja antakse kriitiline hinnang sellele, m i s o l i, samuti töötatakse läbi ka kõik see, m i s o n, kaasa arvatud kodanlike maade õpetused. Küsimuse „kuidas peab olema" lahendab järjest arenev nõukogude õigusteadus.

Uute õigusnormide loomine ja nende rakendamine kommunismi teel rahva parema tuleviku eest — see on nõukogude juristi ülesanne.

Tervitan kõiki neid nõukogude tulihingelisi noori, kes asuvad ette valmistuma sellele vastutusrikkale tööle.

T. Toomus,
Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Need tunnistati parimaiks

Viimastel nädalatel viidi läbi kõigi TRÜ seinalehtede ülevaatus. Hiljuti tegi ülevaatuse žürii kokkuvõtted ülevaatusest, hinnates üksikute seinalehtede numbreid ja tõstes välja parimad seinalehed.

Teaduskondade seinalehtedest tunnistati parimaks Ajaloo-keeleteaduskonna seinaleht „Sõna ja Teoga". Ühiselamute seinalehtedest osutus sisult parimaks Näituse 7 ühiselamu seinaleht „Akadeemiline Kodu" ja kujunduselt oli parim Ülikooli 44 ühiselamu seinaleht „Mesipuu".

Teenistujate seinalehtedest tunnistati parimaks TRÜ sõjalise õpetuse kateedri seinaleht „Nõukogude Patrioot".

Žürii märkis ühtlasi, et teaduskondade seinalehtedest omasid kõige suuremaid puudusi Arstiteaduskonna „Meediku Rada" ja Metsandusteaduskonna „Metsamehe Sõna".

Žürii avaldas rahulolematust nende teaduskondade üle, kes ei esitanud seinalehti ülevaatusel. Sellisteks on Õigusteaduskond, Matemaatika-loodusteaduskond, stomatoloogiaosakond jt.

Tulemusrikkad ratsaspordivõistlused

Ratsasport sai alles nõukogude võimu viljastavais tingimusis elujõuliseks spordialaks, mis koondab üha laiemaid rahvahulki meie vabariigis. Eesti NSV ratsasportlased on alates 1946. a. võistelnud ka üleliidulises ulatuses ja saavutanud häid tagajärgi. ÜSK ridadesse kuuluvad ka üleliiduliselt tunnustust leidnud ratsasportlased sm-d Nõmm, Hanneste ja Lukas. Praegu on süstemaatiliselt lülitunud treeningusse 14 gruppi kokku 122 osavõtjaga.

21. ja 22. mail Ülikooli Spordiklubi poolt korraldatud välishooaja avavõistlustel ratsasportdis ilmnes terve rida uusi andekaid ratsasportlasi.

Takistussõitude alal kujunes pingeline võistlus kõigil kõrgusil. Terve rida võistlejaid läbisid tee karistuspunktideta. Keskmise klassi takistussõidu võitis Haela Männik hobusel „Staadion", jättes teiseks Lõhmuse „Kardinalil" ja Rästa „Joršil". Raskemas klassis osutus parimaks Fred Kudu hobusel „Rumba", talle järgnesid V. Reiman „Rapidil" ja P. Miller „Riimil".

Teravaim võistlusmoment oli kaheharulises kõrgema klassi takistussõidus, kus esikoha omandas Evald Nõmm hobusel „Mak", teise koha omandas Riho Hanneste hobusel „Rubiin" ja kolmanda Salme Kalam hobusel „Kolumbus". Parima sõidu selles klassis sooritas A. Lukas hobusel „Ret" väljaspool võistlust.

Eriti huvitavaks vaatepildiks oli takistussõit soovijaile, kus paljude sõitjate hulgast osutusid parimateks sm-d Rajasaar, H. Tüüts ja Talvik. Esmakordselt oli võistluste kavas kombineeritud teatesõit meeskondade vahel, kusjuures igas meeskonnas võistles üks mootorrattur, jalgrattur ja ratsur. Võitis meeskond koosseisus: Vallask, Käärik ja Miller.

A. Loos

Grupp TRÜ parimaid ratsasportlasi

Õigelt teelt eksinud

Täna on pühapäev, ilus hommik. Tänavail on rohkesti jalutajaid; pühapäevaselt rõivastatud töötajad kasutavad puhkepäeva jalutuskäikudeks Raadi pargis, Toomel, Emajõe ääres või mõnes teises meie linna kaunis kohas.

Aga jalutajaid on ka üks teine liik. Ja selle teise liigi pärast pidingi katkestama oma õppetöö ja haarama sule käesolevate ridade kirjutamiseks.

Ma elan Tähe tänava kandis. Ning igal pühapäeva hommikul möödub mu aknast inimesi, kes kuuluvad ülalmainitud teise liiki. Neid pole küll palju, kuid neid on siiski. Nad ei jaluta mitte rõõmust ilusa ilma, särava kevade üle. Hoopiski mitte. Nende käigul on kindel siht, nende pilgud on kurvad.

Lühidalt, need on inimesed, kes on tulnud kodust välja selleks, et veeta kaunis kevadhommik umbses palvemajas. Enamikus on nad elatanud inimesed, ühe jalaga hauas.

Mina, seltsimehed, ei ole usklik inimene. Ei ole sellepärast, et olen kasvanud hoopis teissuguses miljöös, õppinud nõukogude koolis — õppinud nägema seda räpast valet, alatut teesklust ja mustimat reaktsioonilisust, mida eneses ühendab religioon. Ma ei ole usklik sellepärast, et õpin ülikoolis marksismi-leninismi ning ajalugu ja tunnen loendamatuid ajaloolisi fakte, mis kujukalt iseloomustavad usku ja tema reaktsioonilist olemust. Ma tean, et kogu klassiühiskonna vältel on usk olnud töörahva rõhumise vahendiks ekspluataatorlike klasside käes, et papid on alati manitsenud alandlikkusele ja orjalikule lömitamisele kurnajate ees. Usk on alati inimeses lämmatanud püüde õilsama ja parema järele, kuulutades kõik „maise" tühiseks ja maalides pettepilte olematust illusoorsest „taevalikust õndsusest". Ma tunnen neid veriseid lehekülgi, mida ajalukku on kirjutanud kirik — ristisõjad, hugenottide hävitamine, inkvisitsioon. Ma tean, et kirik oma dogmadega on alati püüdnud lämmatada teaduse arenemist. Ning lõpuks ma tean ka, et religioon tänapäevalgi seisab reaktsiooni leeris, sõjaõhutajate leeris, kes tahavad maailmale tuua uusi viletsusi, häda ja kannatusi.

Ning nendest tudikestest, kes raiskavad oma aega palvemajas, on mul ainult kahju. Kahju sellepärast, et neid on kasvatanud kodanlik ühiskond, et nad on niivõrd kivinenud ja tardunud oma vaateis ning tõekspidamisis, et nende ümberkasvatamine on vist küll teostamatu.

Minu tunded aga muutusid, kui ma täna, nagu eelnevailgi pühapäevil, nägin palvemajja suundujate hulgas ka päris noori inimesi, üliõpilasi, kellest Nõukogude kodumaa edaspidi loodab tublisid, eesrindlikke töötajaid.

Võtame näiteks ühe süstemaatiliselt palvemaja külastaja üliõpilase. Ma tunnen teda, ta nimi on Johannes Kähr ja ta õpib meie ülikooli Matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaosakonna I kursusel.

Joh. Kähriga on mul tulnud mitu korda vestelda ja seetõttu ma võin jutustada sellest, kuidas ta suhtub elule ning millised on tema tõekspidamised. Kõigepealt mind hämmastas küsimus, kuidas noorest haritud inimesest sai aktiivne usukommete harrastaja. Ning Kähr seletab: kunagi vaevanud teda kuradist läkitatud „lihahimu", mis teinud tema elu maapealseks põrguks. Siis ühel ööl ilmutanud talle end jumal, kes siis avanudki tema silmad „taevaste õndsuste" nägemiseks. Ja sellest ajast peale olevat kurat võidetud ning Johannes Kähr astub kindlalt oma palvemaja-teed.

Nüüd on Johannesel ainult üks eesmärk — „jumalariik" maa peal. Ta ootab seda ja maapealsed asjad teda ei huvita. Ta sisendab endale: ära erutu, ära närvitse, ära püüa muuta elu paremaks, sest kord saabub „jumalariik" ja siis on kõik korras. Ma olen talle püüdnud seletada, et meil pole tarvis mingit „paradiisi", et meie töötame selleks, et oma elu muuta paremaks, õnnelikumaks, ilusamaks; et on andestamatu kuritegu seista eemal ja oodata käed rüpes „jumalariigi" saabumist ajal, kui kogu meie töötav rahvas visalt ja ennastsalgavalt ehitab kommunismi. See aga tema mõtteid ei muuda. Otse vastupidi: tal jatkub küünilist häbematust võrrutada kommunistlikku ühiskonda oma „jumalariigiga" ja väita, et meie ja tema ideaalide vahel pole mingit vasturääkivust. Pole raske taibata, et niisugused väited on laenatud imperialistliku kodanluse arsenalist, kes täpselt taoliste väidetega püüab uinutada proletariaadi klassiteadvust ja tema revolutsioonilist võitlusvaimu.

Pilt muutub veelgi täielikumaks, kui märkida, et Kähr tunnustab idee, mitte aga mateeria primaarsust, et energia jäävuse seaduse kehtivus või mittekehtivus sõltub ainuüksi jumala tahtest ja armust jne. Ent kõige selle juures ei tarvitse arvata, et Kähr järjekindlalt räägib marksistliku filosoofia vastu. Oh ei, ta isegi tunnistab, et v õ i b lähtuda ka marksistlikest seisukohtadest, kui ta ainult tahab. Meile aga pole tarvis, et inimene ainult v õ i k s lähtuda marksistlikest seisukohtadest, vaid et need seisukohad oleksid temale ainsaks õigeiks lähtekohtadeks elunähtuste mõistmiseks ja hindamiseks.

Johannes Kähr võib-olla ei märkagi, kuidas religioon teda moraalselt laostab, pehastab tema ideoloogiat. Et temas see pehkimisprotsess juba täie hooga on käimas, nähtub kas või sellestki, et tal on meie töötava rahva õelaimate vaenlaste — kulakute jaoks kaks kategooriat: jumalast saadetud „head" kulakud (s. o. need, kes oskavad kurnata nii, et kurnatav arugi ei saa) ja kuradist läkitatud „halvad" kulakud ehk need, kelle ekspluataatorlik tegevus on hõlpsasti märgatav, päevselge.

Juba sellestki nähtub, et religiooni aktiivse harrastamise kammitsais püsimine varem või hiljem viib välja otseselt nõukogudevaenulike positsioonideni.

Ent nüüd veel üks küsimus. Võib-olla arvavad mõned, et usukommete harrastamine ei takista olemast hea üliõpilane. Täiesti vale! Näiteks nn. „lihavõttepühade" ajal Kähr ei võinud tegelda „maapealsete" asjadega ning nii sündiski, et temast sai distsipliinirikkuja: sel ajal kui teised kuulasid loenguid, istus tema palvemajas ja nautis „taevast õndsust". Ja õppeedukuse poolest ei paista ta ka eriti silma.

Joh. Kähr pole ainus omataoline meie ülikoolis. Mainiksime teistest taolistest veel Metsandusteaduskonna II kursuse üliõpilast Igor Kalmetit. Isetegevuslikust tööst ta osa ei võta, kooris ei laula — pole aega. Aga palvemaja kooris „hosianna" laulmiseks aega siiski piisab... Tema otsib palvemajast „tröösti", „lohutust", „leevendust maapealses hädaorus vaevlevale üksildasele hingele"...

* * *

Lugeja vist mõistab nüüd, miks ma pidin katkestama õppetöö ja panema kirja käesolevad read. Ma olen kurb, et mõnedel meie üliõpilastel ei ole jõudu religiooni kütkeist lahtirabelemiseks, et neil ei aidata seda teha. Ma ei suuda mõista, kuidas inimesed, kes mõtlevad niisama kui Joh. Kähr saavad õppida bioloogiat või ükskõik missugust teist distsipliini nõukogude ülikoolis, kus kogu õppetöö toimub marksistliku dialektika graniitsel alusel.

Ma ei või sallida, et meie kollektiivis on inimesi, kes vastavalt religiooni printsiipidele õigustavad demoraliseerumist, tegevusetust, logelemist, õhutavad inimese jõuetuse tunnet ja kaitsevad ebateaduslikke „õpetusi". Ma ei või sallida, et sel ajal kui kogu üliõpilaskond intensiivselt valmistub eksameiks, need üksikud raiskavad oma aega palvemajades, rikuvad õppedistsipliini ja tulevad eksameile halvasti ettevalmistunuina, kiskudes alla õppeedukuse üldist taset.

Ma olen täiesti veendunud, et sellistest inimestest ei või saada tublisid nõukogude töötajaid. Sellepärast on meie ühiskondlike organisatsioonide ja kõigi eesrindlike inimeste kohus tugevdada selgitustööd religiooni reaktsioonilise ja ebateadusliku olemuste küsimustes ja kannatlikult aidata religiooni kammitsais vaevlevaid üliõpilasi vabaneda sellest vaimsest orjusest, et saada headeks nõukogude inimesteks.

R. Annus

Õigusteaduskond parandagu tööd!

Kuigi käesoleval taastamisperioodil rida kollektiive on töötanud väga eeskujulikult, ei saa meie saavutatuga rahulduda. Näiteks toimub tööde organiseerimine paindumatult ja kohmakalt ning äärmise venimisega.

Osa süüst lasub siin kahtlemata ülikooli ühiskondlike taastamistööde tehnilisel peakomisjonil, kes on osa tööülesandeid jaganud loogilise ja reaalse kooskõlata. Mitmele teaduskonnale on peamiseks ülesandeks antud kõnniteede rajamine, ilupuude istutamine ja haljasalastamine seal, kuhu veel kauemat aega toimub täiteprahi vedu. Niisuguse eeskirja järgi tuleks näiteks Õigusteaduskonnal rajada kõnniteed ja istutada ilupuud „õhku" (s. o. projekteeritud tasapinnale, mida veel tegelikult pole olemas) või prügi alla (s. t. pinnale, mida veel kogu aeg prahiga täidavad teised grupid).

Sellest olukorrast pole aga Üliõpilaste Ametiühingu Õigusteaduskonna alakomitee (esimees K. Adler) ise otsinud mingisuguseid väljapääsuteid.

Ajaloo-keeleteaduskond esitas ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" (29. aprilli k. a.) numbri veergudel Õigusteaduskonnale üleskutse sotsialistlikule võistlusele, et täita ühiskondlike taastamistööde plaan 1. juuliks k. a. Kuid ametiühingu Õigusteaduskonna alakomitee on seni sellele vastanud vaid vaikimisega, ja teaduskonna taastamistööde plaani täidetakse nõrgalt.

Sellised karjuvad väärnähted taastamistööde organiseerimise senises käigus nõuavad teaduskondade ametiühingukomiteede, kommunistlike noorte ja kõigi üliõpilaste ühist kiiret reageerimist, et vältida kogu ülikooli sattumist Tartu taastamises mahajäänumate hulka.

Taastaja

Tähelepanu!

Käesolevaga teatame, et on avatud tellimuste vastuvõtt ajalehele „Tartu Riiklik Ülikool" 1949/50. õppeaastaks. Tellimus kogu õppeaastaks maksab 9 rubla 50 kop.

Tellimused tuleb anda kursuste või allasutiste ulatuses kollektiivselt. Tellimissumma tuleb tasuda TRÜ kassasse, kusjuures vastavale kviitungile tuleb märkida teaduskond, kursus või allasutise nimetus ja tellijate arv. Raha sissemaksu kviitungid tuleb raha vastuvõtmist tõendava allkirjaga varustatult ära anda TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komiteesse või ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetusse.

Tellimusi võetakse vastu ainult kogu õppeaasta ulatuses.

Telligem viivitamata ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" järgnevaks õppeaastaks!

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 03641 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1210

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 20 (26) Reedel, 3. juunil 1949. a. II aastakäik

Suure rahva suure kultuuri lipukandja

Läheneb 6. juuni. Sel tähtsal päeval tähistavad Nõukogude Liidu rahvad, aga koos nendega ka kogu eesrindlik inimkond, pidulikult suurima vene poeedi, oma maa tulihingelise patrioodi Aleksandr Sergejevitš Puškini 150. sünniaastapäeva.

Suure Isamaasõja karmidel päevadel nimetas seltsimees Stalin Puškinit vene rahva suurimate nimede hulgas. „Hiiglane Puškin," kirjutab Maksim Gorki, „on meie suurim uhkus, kõige täiuslikum vene vaimujõu väljendus." Puškini isikus, tema geniaalses loomingus on ühendatud suure vene rahva parimad iseloomujooned: andekus ja tööarmastus, tema selge mõistus ja kindel iseloom, tema mehisus ja palav patriotism, mis oli tema võitmatu jõu allikaks võitluses vaenlastega, võitluses sõltumatuse ja iseseisvuse eest, oma rahvusliku iseseisva kultuuri eest.

Puškin oli suure vene rahva kultuuri XIX sajandil toimunud enneolematu õitsengu keskseks kujuks, kultuuri, mis andis kirjanduses Tolstoi, Tšehhovi; muusikas Glinka, Tšaikovski, Mussorgski; maalikunstis Surikovi, Kramski, Repini; teaduses Mendelejevi, Setšenovi, Pavlovi ja palju teisi sama kuulsaid nimesid. On rõõmustav ja imetlusväärne mitte ainult Venemaa poolt XIX sajandil sünnitatud talentide küllus, vaid ka nende hämmastav mitmekesisus.

Meie nõukogude ajastul, kui suurimate ümberkujunduste tagajärjel, mis põhjalikult muutsid meie maa ilme, vene rahvas sai kõige eesrindlikumaks rahvaks maailmas, kui ta koos kõigi teiste Nõukogude Liidu rahvastega Lenini-Stalini partei juhtimisel võidukalt ehitab kommunismi — on Puškini ja kogu meie kultuuripärandi rahvuslik ja maailma-ajalooline tähtsus määratult süvenenud ja kasvanud. Just meie suurel ajastul tõuseb kogu oma tähtsuses ja suuruses geniaalse poeedi kuju, ja tema mälestuse austamine, mis haarab paljumiljonilisi töötavaid masse, omandab tõeliselt üldrahvaliku iseloomu.

Oma ajastu kõige eesrindlikuma inimesena kandis Puškin endas tuleviku idanevat seemet, tõelise humanismi idee algust, mille teostamiseks seisis just sangarlikul vene rahval ees visa ja heroiline võitlus. Kõik, mida meie oleme saavutanud, aga eriti meie maa rahvaste vankumatu sõprus ja meie soov olla rahulikus kultuurilises läbikäimises kõigi demokraatlike rahvastega, oli meie tol ajal veel isevalitsuslik-feodaalse korra ikke all ägava kodumaa suurimale poeedile lähedane ja kallis. Just sellepärast kuulub Puškin lahutamatult meie kaasaegsesse ellu, nagu elav, elavatega rääkiv võitluskaaslane.

Puškin unistas tulevikust, mil rahvad koonduvad ühtsesse suurde perre. Lugege tema luuletust „Mälestussammas", kaukaasia luuletusi, poeeme „Mustlased" ja „Poltaava" — kõigis neis teoseis elab meie maa rahvaste rahvusliku kultuuri ühtsuse vaim, isamaa tõe ja jõu vaim, rahvaste sõpruse vaim.

Nõukogude tegelikkus ületab kaugelt poeedi kõige julgemad unistused oma kodumaa kuulsusrikkast tulevikust. Pärast Suurt Sotsialistlikku Okoobrirevolutsiooni ühinesid kõik Venemaa rahvad alatiseks ühtsesse sõbralikku võitmatusse perre. Puškin sai kõigi meie kodumaa rahvaste parimaks sõbraks. Poeetilise mõtte geeniuse Puškini poolt arendatud vene kirjanduse parimaid traditsioone viib uute kõrgusteni nõukogude kirjanikkond, keda on kasvatanud Lenini-Stalini partei.

Puškin armastas palavalt oma rahvast, ta oli uhke tema kuulsusrikkale minevikule, tema sõjalistele kangelastegudele, tema rahvuslikule kultuurile. Ta needis armutult kõiki oma-aja kodumaatuid kosmopoliite, kes olid valmis mõnitama kõike venelist ja lömitasid läänekultuuri ees. Sellepärast on ka alatud ja laimavad mõnede kaaaegsete „kirjandusteadlaste" väited, nagu seisaks Puškin välismaiste eeskujude mõjude all, nagu oleksid isegi tema suurepärased muinasjutud, milledes nii selgesti avaldub poeedi tihe side rahvaga, mingite võõraste, välismaiste ainete ümberjutustused. Ainult inimesed, kellel pole kodumaad ja kes häbitult lömitavad kodanliku lääne „kultuuri" ees, tahvad Puškinit lahti kiskuda rahvuslikult pinnalt, millest kasvas tema võimas geenius.

150 aastat on möödunud Puškini sünnist, kuid nii tema lapsepõlv ja noorus kui ka küpsus, mis kinkisid meile poeesia imesteldavaid pärle, tema võitlus kodumaa vabastamise ja õnne eest, tema võitlus reaktsioonilise ümbruse vastu, tema rahvalähedus ja tihe side rahvaloominguga on meile kallis ja lähedane. Puškini geniaalsed värsid tiivustavad meie noori poeete visale tööle. Tema värsside kohale kummarduvad töötajate pead ja südamed ammutavad tema poeemidest ning jutustustest kosutavat puhkust pärast tööd.

Puškin on alati meiega, ta on meie tõeline sõber, meie armastatud kaasaeglane. Oma surematute teostega ta võtab osa meie ühiskondlikust elust, meie võitlusest rahu eest, inimkonna õnne eest. Ta võtab ka tänapäeval osa suure rahva suure kultuuri ehitamisest.

A. S. Puškini 150. sünniaastapäevale pühendatud pidulik aktus

Kulminatsioonipunktiks A. S. Puškini juubelile pühendatud ürituste sarjas TRÜ-s on pidulik juubeliaktus, mis toimub teisipäeval, 7. juunil algusega kell 16 Tartu Riikliku Ülikooli aulas. Aktuse korraldajaks on vastav juubelikomisjon meie ülikoolis. Sellest üritusest võtavad osa ka teised Tartu kõrgemad õppeasutised — Tartu Riiklik Kunstiinstituut, Tartu Õpetajate Instituut ja Tartu Riiklik Muusikakool. Juubeliaktuse avab TR Ülikooli rektor prof. A. Koort. Aktusekõne peab vene kirjanduse kateedri juhataja ning Puškini juubeli tähistamise TRÜ komisjoni esimees dots. V. Adams. Aktusekõnes antakse laiahaardeline pilt suure vene poeedi A. S. Puškini elust ja loomingust ning selle maailma-ajaloolisest tähtsusest.

Pärast aktust toimub aulas suur kontsert, kus Tartu kõrgemate õppeasutiste üliõpilased esitavad rikkaliku päevakohase kava.

Kõik jõud eksamite eeskujulikuks sooritamiseks!

Marksismi-leninismi aluseid tuleb õppida hoolikamalt

Mõningais teaduskondades näitab juba alanud eksamisessioon, et üliõpilaste ideelis-poliitilise teadlikkuse tase on tunduvalt tõusnud. Semestri vältel on üliõpilased teinud tõhusat tööd marksismi-leninismi aluste omandamisel, mille tulemusena 230-st seni eksami sooritanud üliõpilasest õiendas 54 eksami hindele „väga hea" ja 103 hindele „hea". Heade ja väga heade protsent on seni osutunud kõrgemaks Põllumajandusteaduskonna II kursusel.

Tuleb aga märkida, et alanud eksamid tõid esile ka rea puudusi marksismi-leninismi aluste kui ühiskonnateaduse omandamise alal.

Põhimiseks puuduseks, mille tõttu näiteks Arsteiteaduskonna II kursuse üliõpilaste eksamite hinnete keskmine marksismi-leninismi alustes langes, on õppeaine ebakonkreetne omandamine või selle mehhaaniline pähetuupimine; selle tõttu ei osata teooriat reaaleluga siduda ega mõisteta, et bolševike seisukohad on tänapäeval ühe või teise elunähtuse käsitlemisel sama aktuaalsed kui aastakümneid tagasi.

See ilmnes selliste küsimuste käsitlemisel nagu: bolševike võitlus ametiühingutesse suhtumisel, nende ülesanded ja osatähtsus tänapäeval; nõukogud kui proletariaadi diktatuuri riiklik vorm — nende ülesanded tänapäeval; küsimus töödistsipliinist, tööviljakusest nõukogude võimu kindlustamise perioodil, selle tähtsus tänapäeval jne.

Veelgi tõsisem on teine liik puudusi. Need on küsimused ideoloogilisel rindel. Lenin oma kuulsas teoses „Mis teha?" andis bolševistliku seisukoha ideoloogilisel alal, kui ta kirjutas „küsimust saab asetada ainult nii, kas kodanlik või sotsialistlik ideoloogia, keskteed siin ei ole". Kuid paraku esineb nähtusi, kus üliõpilane õppeainet vastates lähtub ainult „vaatleja" seisukohalt, nõukogulikust elust kõrvalseisjana. Kuid igasugune kõrvalekaldumine sotsialistlikust ideoloogiast tähendab kodanliku ideoloogia tugevdamist. Sellepärast peavad üliõpilaste vastused ideoloogilistes küsimustes olema selged ja põhimõttelised, nagu see on omane nõukogude üliõpilasele. Sellest põhimõttest kõrvalekaldumine on lubamatu ja eeldab „kolmanda tee" otsimist. Ebateadlikkus ideoloogilistes küsimustes ei too endaga kunagi kaasa midagi head. See viib teiste küsimuste lahendamisel paratamatult ebaõigetele järeldustele. Nii püüdis stomatoloogiaosakonna II kursuse üliõpilane Vares „seletada" fašistlikku agressiooni nn. „ruumiteooriaga".

Kolmas grupp eksimusi, mis ilmnes, seisneb marksismi-leninismi klassikute algallikate väheses tundmises. Õppeprogrammides ettenähtud algallikate mitteomandamist paljude üliõpilaste juures tuleb pidada suureks puuduseks.

Üliõpilased, kes on õppetöö kestel konspekteerinud nõutavad algallikad, omandanud faktilised kui ka ideoloogilised põhiteadmised, võivad täie enesekindlusega ilmuda eksamile. Siis ei tarvitse närvitseda ega loota juhuslikkusele. Head hinded eksamil saadakse alati siis, kui aine on põhjalikult ette valmistatud. Seda tuleb neil üliõpilastel, kes eelseisvail nädalail tulevad eksamit sooritama, arvesse võtta.

E. Raag,
marksismi-leninismi aluste kateedri vanem-õpetaja.

Põllumajandusteaduskonna IV kursuse üliõpilased U. Kull ja E. Hirmo sooritamas eksamit sotsialistlike põllumajandite organiseerimise alal. Eksamineerib dots. A. Pung.

L. Vassiljevi foto

Keskmine hinne — 4,7

Olles teadlikud põllumajanduse praegu toimuva hoogsa kollektiviseerimise aktuaalsusest ja riiklikust tähtsusest süvenesid Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilased varakult kolhoosiõiguse küsimustesse ning suurel arvul esitati ja kaitsti kursusetöid just kolhoosiõiguse probleemide alal van.-õp. J. Otsa juhendamisel.

Lisaks sellele sooritas kogu kursus eksami kolhoosiõiguses enne eksamisessiooni. Väga hästi sooritasid mainitud eksami K. Adler, J. Kalits, H. Kall, E. Kirsimägi, E. Laasik, L. Pärn, I. Rummel, M. Saarits, H. Seedre, A. Surra, H. Surra, V. Valdson ja K. Zäuram. Seejuures saavutas kursus nimetamisväärselt kõrge keskmise hinde — 4,7.

A. Karles

Vastu riigieksameile

Põllumajandusteaduskonna IV kursusel algas eksamisessioon juba 3. mail. Eksamitele ilmus 75 üliõpilast, kes kogu semestri vältel on olnud pidevas töös teoreetiliste ja praktiliste teadmiste omandamisel, et eksamisessioonil saavutada maksimaalseid tulemusi.

Eriti põhjalikku süvenemist ja ulatusliku materjali läbitöötamist vajasid sotsialistliku põllumajanduse organiseerimise küsimused. Selleks korraldas dots. Pung enne eksamisessiooni konsultatsioone ja intensiivsemalt veel eksamisessiooni ajal, kus ühiselt avastati ja kõrvaldati puudusi ning lünki. Pingsa töö tulemusena õiendasid enamus üliõpilasi eksamid hindeile „väga hea" ja „hea".

Vaatamata eksamisessiooni pingsusele on saavutatud tublisid tagajärgi. Kogu kursuse ulatuses on üle poole eksamitest sooritatud hindele „väga hea"

Esile tuleb tõsta üliõpilast Volfrid Herzenit, kes süstemaatilise ja põhjaliku töö tulemusena lõpetas eksamid ennetähtaegselt, ning eranditult väga heade tulemustega. Eeskujulikult sooritas eksamid ka üliõpilane E. Niinepuu, kelle teadmisi kogu stuudiumi kestel on hinnatud kõrgeima näitajaga. Parimaid tulemusi saavutasid veel üliõpilased V. Gross, L. Mandel, M. Kund, V. Lilles, A. Karu, V. Bergman, H. Jenson, V. Ostrat jt.

Lõpetanud üleminekueksamid, asus Põllumajandusteaduskonna IV kursus intensiivselt riigieksamite ettevalmistamisele.

Oskar Priilinn,
Põllumajandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Aktivistide ülesanded eksamisessioonil

I

Tartu Riikliku Ülikooli õppeprorektor, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee kohustavad kursusevanemaid, teaduskondade ELKNÜ algorganisatsioonide sekretäre ja teaduskondade Üliõpilaste Ametiühingu alakomiteede esimehi eksamisessiooni plaanikindla ja eduka läbiviimise kindlustamiseks täitma järgmisi ülesandeid:

1) Teaduskondade ELKNÜ algorganisatsioonide sekretäridel ja ametiühingu alakomiteede esimeestel koos kursusevanematega määrata iga aine igaks eksamitähtpäevaks registreerunud üliõpilaste grupi kohta aktivist, kes jälgib eksamite sooritamist antud grupis.

2) Aktivistide nimekiri esitada dekaanile kinnitamiseks.

II

Aktivistide ülesanded:

1) Eksamit jälgival aktivistil peab olema antud kuupäeval antud aines eksami sooritamiseks registreerunud üliõpilaste nimekiri, millele on märgitud:

a) eksamit sooritavate üliõpilaste teaduskond ja kursus;

b) aine, milles eksam toimub ja õppejõu nimi;

e) üliõpilaste nimed, kes antud kuupäeval on kohustatud ilmuma eksamile antud aines;

d) iga üliõpilase eksamile ilmumise aeg;

c) eksami sooritamise hinne;

f) aktivisti nimi, kes jälgib eksamit.

Iga eksami lõpul esitada mainitud nimekiri ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee ühisele korrapidajale. Juhul, kui mõni üliõpilane eksamit pole sooritanud, tuleb nimekirjale lisada lühike seletus eksami ebaõnnestumise põhjuste kohta.

2) Aktivistil tuleb jälgida seda, et kõik antud kuupäeval eksami sooritamiseks registreerunud üliõpilased ilmuksid eksamile neile määratud kellaajal või esitaksid puudumist vabandavad dokumendid õigeaegselt.

3) Juhul kui mõni üliõpilane ei ilmu eksamile tunni aja jooksul pärast eksamile ilmumiseks ettenähtud kellaaega, on aktivist kohustatud viivitamatult saatma ühe eksami sooritanud üliõpilase puudujale järele.

4) Punkt 3. ettenähtud juhtumi esinemisest (kui ka muudest eksamil esinevaist väärnähtustest) on aktivist kohustatud viivitamatult informeerima ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee ühist korrapidajat.

5) Eksamit jälgival aktivistil peavad kaasas olema eksamit sooritavate üliõpilaste kodused aadressid.

III

Lugeda ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee ühise korrapidaja ülesandeks:

1) Kontrollida aktivistide kohalolekut ja kas nad on teadlikud oma ülesannetes.

2) Igast eksamil esinevast väärnähtusest informeerida vastava teaduskonna dekaani, ELKNÜ TRÜ komiteed ja ametiühingukomiteed.

3) Korrapidaja on kohustatud antud päeval ametiühingukomitees kohal olema eksamite algusest kuni eksamite lõpuni.

4) Korrapidajal teha antud päeval eksamite tulemustest aktivistide poolt esitatud aruannete põhjal kokkuvõte ja esitada see ELKNÜ TRÜ komitee õppetöö sektori juhatajale ja TRÜ õppeosakonna ülemale.

A. Pint,

TRÜ õppeprorektor.

E. Salumaa,

ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.

A. Blumfeldt,

TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimees.

Puškini geniaalne looming ja tema palav patriotism on meiega meie töös ja võitluses rahu eest

Mälestussammas

A. S. Puškin

Ma samba püstitin, mis pole tehtud käega;
ta juurde italgi ei rohtu rahva tee;
ning tõuseb kõrgemale vääramatu väega,
kui Aleksandri sammas see.
Ei! tervelt ma ei kao! Hing elab üle haua
ja pääseb kõdumast mu lüüral leekival —
mu kuulsus püsima jääb ilmas sentkaua,
kui on poeete päikse all.
Käib üle Venemaa muu loodud luulelugu,
mu nimi omaseks saab iga rahva suus:
mind austab slaavlane, kalmõkk ja soome sugu
ja praegu metsik veel tunguus.
Ja armastatuks jään sest kauaks rahvastelle,
et lüüral äratust ma headuselle toond,
et julmal ajastul ma laulnud priiuselle
ja tröösti langenuile loond.
Oo, julgelt kuula, muus, vaid jumalikku vatmu,
ja hülga maine pärg ja ülekohtu uhm,
ükskõikselt võta sa nii kittu kui ka laimu
ja ole vait, kui vaidleb juhm.

Mu vabade tundide armsaim saatja

Keskkooli-päevil oli minu üheks armastatumaks poeediks A. S. Puškin. Juba tollal köitis mind tugevasti ta luule elurõõm, ta kirglik vabadusarmastus, ta luule kaunikõlalisus. Ülikooliõpingute kestel, mitte tegeldes oma erialal otseselt kirjandusega, on mu huvi tema kirjandusliku pärandi vastu siiski veelgi tõusnud.

Puškini looming on mitmekesine, poeet on rajanud uusi teid luules, proosas. Eriti kütkestab mind ta värssromaan „Jevgeni Onegin", milles poeet annab suurepäraseid pilte vene elust XIX sajandi kümnendate aastate lõpu ja kahekümnendate alguse epohhist. Puškini vabadusarmastus ja patriotism, ta sügav huvi kaasaja vastu ning väsimatu loov töö tegid tast suurima luulegeeniuse. Ta luuletoodang on mu vabade tundide armsamaks saatjaks.

M. Kulla,
Arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Puškinit lugedes

Ma tunnen elavat huvi luule vastu, töötan ülikooli deklamaatorite ringis. Minult on küsitud, millise luuletaja loomingut armastan ma kõige enam. Ja alati olen vastanud ikka ühtviisi: Puškini värsid on mulle kõige südamelähedasemad, neid armastan ma kõige enam.

Loen sageli Puškini teoseid, töötades samal ajal pidevalt vene keele omandamise kallal, et suuta lugeda suure värsimeistri teoseid algkeeles. Ning alati, kui ma loen Puškinit, valdab mind sügav imetlus selle geniaalse poeedi ja suure patrioodi vastu, kes oma julmal ajastul seisis püstipäi, lauldes priiusest ja priiusele. Lugedes Puškinit mõistan ma ka, kus asuvad tema jõu ja võimsuse allikad — tema rahvaläheduses, tema rahvalikkuses, tema palavas armastuses oma rahva ja oma paljurahvuselise kodumaa vastu.

Lugedes Puškinit tunned, et Puškin kui suur poeet, suur patrioot, suur inimene seisab tänapäevalgi oma sütitavate värssidega meie kõrval võitluses kommunismi võidu eest.

V. Liblik,
Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Kõigi rahvaste ja kõigi aegade suur poeet

V. G. Belinski, otsekui ette aimates, et isevalitsuse-aegsed hinnangud iialgi ei suuda adekvaatselt määrata Puškini maailma-ajaloolist tähtsust, kirjutas 1841. aastal: „Puškin kuulub nende igaveselt elavate ja edasi liikuvate nähtuste hulka, mis ei peatu punktil, millel neid tabas surm, vaid mis ühiskonna teadvuses alatasa edasi arenevad. Iga ajastu ütleb nende kohta oma hinnangu, ja kui õieti ta ei mõistakski neid, ikka jääb järgneval ajastul öelda neist midagi uut ja senisest õigemat."

Puškini maailma-ajaloolise tähtsuse küsimus on jälle päevakorras. Nõukogude Liidu rahvad, ehitades oma uut kultuuri, sisult sotsialistlikku, vormilt rahvuslikku, tunnevad end vene rahva geniaalse poeedi kirjandusliku pärandi seaduslikkude pärijatena; kodumaal pole kohta, kus ei tunta või ei armastata suurt Puškinit. Ent üksnes sellega ei piirdu veel Puškini ja tema loomingu tähtsus ning mõju. Puškini loomingut armastavad kõik progressiivsed inimesed kogu maailmas, tema looming on mõjustanud kõigi maade progressiivse kultuuri arenemist.

Kodanlik kirjandusteadus pole katsunudki lahendada küsimust vene kirjanduse maailma-ajaloolisest tähtsusest. Kodutud kosmopoliidid on mobiliseerunud Puškini „sõltuvuse" jälitamiseks Läänest, kusjuures on jõutud kuni Etioopia apokriivadeni („Gavriliaada" puhul). Rahvapärased Puškini värssmuinasjutud, milledes on süntiseeritud muistendmaailma sümboolikas vene lihtrahva elu-olu, ajalugu ja iseloom, püüti omistada vennastele Grimmidele; ta omapäraseid lõunapoeeme, poeedi isiklikkude tähelepanekute vilja Kaukaasia mägilaste, tatarite, mustlaste, moldaavlaste elust, püüti madaldada, lömitajalikult ristides neid „baironistlikkudeks". Nõukogude kirjandusteadus, taastades ajaloolise tõe, näitas, et Puškini lugupidamisel tulihingsest Byronist ei ole midagi ühist tema järeleaimamisega, epigonismiga, näitas, et lõunapoeemid kasvasid otse realiteedist, Puškini enese elust. Selle elu uurimine näitab veenvalt, et Puškini looming arenes tema rahva võimsa arengu rüpes.

Tänapäevani vaenlased ei jäta katseid panna Puškini kirjanduslikku pärandit oma reaktsiooniliste sihtide teenistusse. Sellepärast peame sel juubeliaastal näitama kogu maailmale Puškini loomingu omapära, realismi, rahvalikkust, progressiivsust, maailma-ajaloolist tähtsust. Vene rahva teine suur klassik, M. Gorki, toonitas juba oma Capri parteikoolis peetud loenguis Puškini loomingu tähtsust kogu maailma proletariaadile. On tähtis meelde tuletada sügavat tähelepanu, mida omistasid Puškinile Marx ja Engels, kes õppisid vene keelt „Jevgeni Onegini" ja „Boris Godunovi" najal.

Kuigi Puškini teosed varsti pärast nende ilmumist said tuttavaks kogu maailmas, avaldasid nad eriti sügavat mõju slaavi rahvaste kirjandusele.

Poolakad tunnevad, austavad ja uurivad Puškini luulet, samuti kui me tunneme, austame ja uurime Mickiewiczi loomingut. On midagi liigutavat ja üllast nende kahe suure rahva suurimate poegade ideelises sõpruses. Mickiewicz pühendas pärast Puškini surma talle omast kaugest maapaost sooja järelhüüu. Ka teine poola klassik, Julius Slovacki kuulub Puškini austajate hulka. Kaasaegse Poola suuremaid lüürikuid Julius Tuwim on võrratuis värssides tõlkinud Puškini lüürikat ja „Vaskratsaniku". „Jevgeni Onegini" tõlkis juba 1902. a. Belmont.

Juba varakult näeme tšehhi kirjandusajaloos Puškini elustavat mõju. 19. sajandi 30-ndail aastail tõlgitakse selliseid rahvalikke luuletusi, nagu „Husaar", „Uppunu", „Talveõhtu", katkendeid „Boris Godunovist". Prof. Blagoi toob tšehhi kirjaniku Pfleger-Moravský (1833—75) jutustuse sellest, kuidas tal tekkis oma värssromaani „Pan Vyšinský" idee „Jevgeni Onegini" lugedes. Suure realisti teos aitas teda ületada romantilise titanismi laostavaid mõjusid. Sellele võiksime lisandada rea teisi nimesid. Kui möödunud sajandi 60-ndail aastail otsisid noored tšehhi rahvuslased nn. ruch-koolkonnast tuge vanema põlve kosmopolitismi vastu, siis nad leidsid selle toe vennasrahvaste kirjanduslikes suurvaimudes Puškinis, Lermontovis ja Mickiewiczis. Juba 80-dail aastail tõlgivad Eliška Krásnohorská ja V. A. Jung etteküündivama osa Puškini loomingust tšehhi keelde. Praegu on tšehhidel Puškin peagu tervinisti tõlgitud.

Määratu suur on Puškini mõju bulgaaria kirjandusele. Bulgaaria rahva klassik Ivan Vazov (1850—1921) alustas 1870 oma kirjanduslikku tegevust tõlkega Puškinist. 1941. aastal oli bulgaarlastel juba 10-köiteline Puškini teoste kogu. Selle toimetaja, bulgaaria vanim kirjanik Ludmil Stojanov, keda mullu autasustati Punalipu ordeniga, meenutab oma töös Puškini mõjust bulgaaria kirjandusele, kuidas fašistliku röövvallutuse päevil noor kirjanike põlvkond leidis kosutust Puškini luules ja tajus Puškini teoste ilmumist võiduna fašismivastasel rindel. Ajalehe napp ruum ei luba meile tuua andmeid Puškini levimise kohta Lääne-Euroopa mail. Üldiselt tuleb öelda, et kuigi igal kultuurmaal leidus hulk Puškini austajaid (nagu Mérimée Prantsusmaal), üldiselt kodanlik Lääs ei taibanud XIX sajandil Puškini maailma-ajaloolist tähtsust, just samuti kui Lääne-Euroopa teadus möödus kinnissui vene teadlase Lomonossovi maailma-ajaloolistest leiutistest. Pole ehk huvituseta märkida, et viimasel ajal tõuseb huvi Puškini loomingu vastu ka suurel Aasia kontinendil. Hiinas hinnatakse kõrgelt Puškini loomingut. 1943. aastal ilmus värssromaani „Jevgeni Onegin" täielik tõlge hiina keeles kirjanik Lüi-In sulest. Puškinit on tõlgitud ka araabia keelde.

Puškini looming on lähedane meie suurele ajastule. Ta loomingus leiame kustutamatut vabadusetungi, kultuuri ja inimese palavat armastust, õilsat humanismi ja võitlust rahva orjastamise ja pimestamise vastu. Puškinil oli juba oma elu ajal maailma-ajalooline nimi, kuid siiski ta looming sai tõeliselt populaarseks ja rahvahulkadele kättesaadavaks alles pärast Suurt Oktoobrirevolutsiooni.

Sellepärast on ka tema kohta kehtivad V. I. Lenini sõnad, mis ta lausus teise suure vene kirjaniku, L. N. Tolstoi puhul:

„Et teha ta suured teosed tõesti kättesaadavaks kõigile, on vaja võitlust ja võitlust sellise ühiskondliku korra vastu, mis taunib miljonid ja kümned miljonid pimedusele, kurnamisele, sunnitööle ja vaesusele, on vajalik sotsialistlik revolutsioon" (Lenin, Teosed, 4. tr., XVI k., lk. 293).

Dots. V. Adams

Puškin ja Tartu Ülikool

Tartu Ülikoolis on õppinud paljud progressiivsed vene teadlased ja kirjanikud.

Sel ajal kui elas A. S. Puškin, oli Tartu Ülikooli tähtsus Venemaa kultuurielus nii suur, et vähe oli neid suurmehi, kel ei olnud mingeid otseseid või kaudseid sidemeid Tartu Ülikooliga. Nii võime rääkida ka Puškini sidemeist Tartu Ülikooliga, kuigi ta kunagi ei käinud Tartus.

Eriti tihedad sidemed olid Puškinil Tartu Ülikooliga aastail 1824—1826, kui ta viibis Pihkva kubermangus Mihhailovskojes asumisel. Sel ajal oli ta lähedaseks sõbraks Tartu Ülikooli üliõpilane Aleksei Wulf. Tema jutustuste kaudu tutvus Puškin ka Tartu Ülikooli ja üliõpilaste eluga. Tartu üliõpilaste elu ning Tartu Ülikooli kultuuriline miljöö, millest rääkis sõber Wulf, avaldas Puškinile, kes sel ajal oli pagendatud Pihkva kubermangu kolkasse, kus tal puudus sobiv seltskond, suurt mõju. Olgu märgitud, et ka Zukovski, kes oli Puškini lähedane sõber, elas ja töötas pikemat aega Tartus, olles aastal 1816 valitud ka Tartu Ülikooli audoktoriks.

On teada, et Puškin taotles luba Tartusse sõiduks, põhjendades sõitu haigusega, mida ta tahtis Tartus professor Moieri juures arstida. Seda oma kavatsust Puškinil teostada ei õnnestunud, kuna tal ei lubatud sõita Tartusse, küll aga anti prof. Moierile luba sõita Puškinit ravima Mihhailovskojesse. Pole kahjuks teada, kas prof. Moier sinna sõitis. Ülikooli arhiivis ei ole selle kohta seni andmeid leitud.

Puškini seost Tartu Ülikooliga võib näha ka Tartu Ülikooli üliõpilaste teravalt vaenulikus suhtumises Puškini kirjanduslikku vastasesse Fadei Bulgarinisse. Ülikooli kohus arutas korduvalt Bulgarini kaebusi üliõpilaste vastu kassikontsertide korraldamise, kivide aknasseloopimise ja teiste demonstratiivsete põlgusavalduste pärast.

Siiski jäi Puškin oma eluajal Tartu Ülikoolile võrdlemisi kaugeks. Esimesed aastakümned pärast Puškini surma möödusid ilma, et Tartu Ülikool oleks Puškinile erilist tähelepanu pööranud: seda põhjustas saksluse ülekaal Tartu Ülikoolis. Pärast saksluse murdmist, sai Puškin ka Tartu Ülikoolis koha, mida ta väärib. Esimene suurem austusavaldus Puškinile Tartu Ülikoolis toimus 26. mail (vana kalendri järgi) 1899. a. Puškini 100. sünni-aastapäeva tähistamisel. Sel puhul oli kogu päev pühendatud Puškinile. Piduliku koosoleku kavas oli kuus ettekannet: Petuhovi „Puškin Mihhailovskojes (1824—1826)"; Sreznevski „Puškin muusikas"; A. Hermanni „Puškin eesti kirjanduses"; Lautenbachi „Puškin läti kirjanduses"; Tšiži „Puškin kui vaimse tervise ideaal"; Smurlo „Puškin meie teaduse arengus". Nii olid ettekanded väga mitmekesised. Ülikooli koosseis võttis pidustustest väga rohkearvuliselt osa.

Puškini tähtsus kasvas päev-päevalt ja Puškinile pühendati kindel koht õppekavades. Nii kõrgelt pole aga Puškinit kunagi hinnatud kui tänapäeval, nõukogude ühiskonnas, sest alles nõukogude inimesed mõistavad Puškini luule suurt progressiivset ja võitlevat sisu. Ja Tartu Ülikool, muutunud nõukogulikuks ülikooliks, kasvatab tänapäeval noorte armastust Puškini geniaalse loomingu vastu ning populariseerib seda laiades hulkades. Puškinil ja tema tulihingelisel loomingul on nõukogude rahva südames väärilise koht.

V. Miller,
ENSV Riikliku Ajaloo Keskarhiivi ülem.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 03693 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1270

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 21 (27) Reedel, 10. juunil 1949. a. II aastakäik

Eksamite kõrge kvaliteedi eest

Kevadine eksamisessioon on täies hoos. Algamas on kõigis teaduskondades ka riigieksamid. Sel suurel aruandlusperioodil peab selguma, kuivõrra lõppev õppeaasta on meie ülikoolis õppe-teoreetilist tööd ja ideelis-poliitilist kasvatust edasi viinud. Eelmiste aastate eksamisessioonid on näidanud, et sõjajärgsel perioodil Tartu Riikliku Ülikooli töö, samuti nagu Nõukogudemaa kõigi teiste kõrgemate oppeasutiste töö, on sammunud kiirelt tõusuteed. Sel aastal on nii meie ülikooli õppejõud kui üliõpilased teinud edasisi pingutusi, et oma töötaset tõsta. Ka eksamisessiooni ettevalmistamisele on pühendatud järjest enam hoolt. Arvestades eksamisessiooni hea kordamineku suurt tähtsust nii üliõpilastele, ülikoolile kui kogu meie sotsialistlikule ühiskonnale, on sellele ettevalmistusele pööranud suurt tähelepanu meie ülikooli parteiorganisatsioon, rektoraat, teaduskonnad kui ka kõik õppejõud. Nõnda tohiksime loota, et sessioon oma tulemustelt endistest mitte maha ei jää. Paljas lootus aga muidugi eesmärgile ei vii, vaid ainult väsimatu hool ja pingutused, mis ei tohi vaibuda kuni sessiooni viimsete tundideni. Me ei tohi nimelt unustada, et käsikäes töötaseme ja -tingimuste paranemisega on meie kohus tõsta edasi ka nõudlikkust. Nõudlikkuse tõstmist nõuab meilt ühelt poolt eelmiste sessioonide tulemuste analüüs, kus mõnelgi puhul võib märgata lubamatu, tööpinget madaldava ja töötajaid demoraliseeriva liberaalitsemise märke. Nõudlikkuse tõstmise vajadust rõhutab ka möödunud aasta augustikuu lõpul antud Kõrgema Hariduse Ministri käskkiri, mis taastab üliõpilastele stipendiumide andmises sõjaeelse korra, mille kohaselt stipendiume saavad (mõnede eranditega) ainult need üliõpilased, kes kõik eksamid on õiendanud hindeile „väga hea" või „hea". Uhtlasi kaotati Kõrgema Hariduse Ministri poolt alates möödunud eksamisessioonist võimalus eksameid ümber teha hinnete „rahuldav" ja „hea" tõstmiseks. Iga rahuldavaks või sellest paremaks tunnustatud eksamitagajärg on seega lõplik. Need KHM korraldused on loomulikud ja hästi mõistetavad, kui arvestame, et kogu hariduselule partei ja valitsuse poolt pühendatud erakordse hoolitsuse tõttu töötingimused nõukogude ülikoolides on jõudnud sõjajärgsel perioodil mitte ainult normaliseeruda, vaid on mitmes suhtes kujunenud soodsamaikski, kui nad olid enne sõda.

See kõik kohustab meid tegema endisest suuremaid pingutusi oma töötaseme tõstmiseks, isegi veel keset eksamisessiooni. On muidugi mõistetav, et kõiki puudusi, mis on põhjustatud mõnest hooletusest pika semestri kestel, ei saa enam heaks teha mõne päevaga. Mõndagi aga saab teha siiski, et eksamite üldisi tulemusi veel tõsta. Tõhusat abi võivad anda ennekõike veel eksamite-eelsed konsultatsioonid. Tuleb tungivalt soovitada, et iga üliõpilane igale eksamile valmistudes kõik programmipunktid hoolega läbi töötaks ja enda kontrollimisel ilmnenud lünkade või ebakindluste puhul veel hoolitseks õppejõududelt kas individuaalselt või rühmas konsultatsiooni saamise eest. Ja õppejõud omalt poolt peaks kõigiti konsultatsioonide saamist soodustama ja üliõpilasi selleks ergutama. Kogemused näitavad, et eksamite-eelsed konsultatsioonid on väga tõhusad. On tarvis kõiki võimalusi ära kasutada, et meie töö edukust edasi tõsta ja kaasa aidata, et meie saavutaksime ülesseatud eesmärgid, mille kohaselt kõik saadud eksamihinded oleks üle „rahuldava".

Eesmärk pole veel saavutatud

Vene keele eksamid Arstiteaduskonna esimestel kursustel on möödas. Õpetajate muljed on enam-vähem ühesugused: meie tulevased arstid suhtuvad vene keele õppimisse täie tõsidusega ja valmistusid eksamiteks suurima hoolega. Isegi need valulapsed, kelle hinded aasta jooksul kõikusid „kahe" ja „kolme" vahel, mõnigi kord üllatasid õpetajaid eksameil päris korralike vastustega. Üldse, kui võrrelda praegust eksamite pilti endiste õppeaastatega, siis on igati märgata edu. Pingsa töö tulemusena on Arstiteaduskonna üliõpilased juba voimelised lugema oma erialale vastavat kirjandust vene keeles ja suuliti ka vene keeles vestlema.

Kuid siiski seisab meie ees veel palju tööd. Ka sel õppeaastal kirjutasid üliõpilased halvemini kui lugesid ja alles suulisel eksamil parandasid oma hindeid, mille tõttu üldkokkuvõttes rahuldavaid hindeid on ikkagi palju rohkem kui häid ja väga häid. Meie siht on veel saavutamata ja alles tuleviku küsimus. Pikisilmi ootame meie, vene keele õpetajad, päeva, mil võime öelda: Arstiteaduskonna üliõpilased o s k a v a d vene keelt. Loodame, et see päev saabub juba järgneval õppeaastal.

L. Kompus

Kes on esirinnas ja kes jäävad maha

Juuni on üliõpilastele raske kuu. On tarvis palju jõudu ja energiat, et eksameid edukalt sooritada. Metsandusteaduskonna I ja II kursuse üliõpilased võivad rahuldustundega öelda, et vene keele eksam õnnestus hästi. Siiski peab mainima, et kerge see ei olnud. Enne kui sooritada eksam, tuli läbi töötada kodune lektüür. Selleks kasutasid üliõpilased klassilisi ja teaduslikke teoseid vastavalt oma erialale.

Teadlikult suhtusid vene keele õppimisse ja õiendasid edukalt eksami Ulla Otsason, Mart Lepp, Vladimir Koslov jt.

Kuid kahjuks leidub selliseidki üliõpilasi (Karl Toomepärg, Are Ambros), kes pole suutnud aru saada vene keele tähtsusest järgnevail õppeaastail ja teadusliku töö sooritamisel ja kes jäid oma seltsimeestest õppeedukuses maha.

Loodame, et uuel õppeaastal kõik üliõpilased saavad aru vene keele tähtsusest ja õpivad seda ülitähtsat ainet suurima tõsidusega.

V. Martma

TULEPROOVI LÄVEL

Läheneb ülikoolistuudiumi lõpp. Seisame riigieksamite lävel, et näidata oma küpsust valitud erialal tööle siirdumiseks, küpsust nii oma poliitharidulikus kasvatuses kui ka oma eriala valdkonnas orienteerumisoskuses.

Meie sotsialistlik riik vajab tugevat, suurte ning kindlate teadmistega kaadrit. Sellega seoses on riigieksamid küllaltki pingutavad, aga „mida raskem õppustel, seda kergem lahingus".

Riigieksamitele oleme ette valmistunud põhjalikult ja pika aja jooksul. Juba veebruarikuu keskel, koos diplomitöö koostamisega, hakati kordama stuudiumi kestel läbivõetud distsipliine. Eriti intensiivseks muutus õppeainete kordamine aga pärast diplomitöö valmimist. Siis võis ülikoolilõpetajaid näha küll lugemissaalides end täiendamas, küll raamatukogudes laenutamas vastavat täiendavat materjali. Haruldaseks polnud väiksemadki salgad, kus ühiselt arutleti mõnd raskemat probleemi.

Alates 15. maist toimuvad meil ka kollektiivkonsultatsioonid distsipliinides, milledes on ette nähtud riigieksamid. Et riigieksamid on meil ette nähtud marksismi-leninismi alustes ja riigi ja õiguse teoorias, siis toimuvad konsultatsioonid mõlemas mainitud distsipliinis, kummaski kolm korda nädalas.

Peab ütlema, et konsultatsioonid osutavad meile, lõpetajaile, vägagi suurt abi. Kuid seejuures ei tohi unustada ka iseseisvat töötamist. Konsultatsioonid annavad meile kätte ainult selle tuuma, luustiku; liha sellele aga peame ise leidma. Konsultatsioonides arutatakse ka raskemaid ja keerulisemaid probleeme. Töö kollektiivkonsultatsioonides kulgeb hästi. Juba paljugi on läbi võetud, palju võetakse veel läbi. Nii näiteks marksismi-leninismi aluste kollektiivkonsultatsioonides on van.-õp. Mikkelsaare juhtimisel läbi arutatud partei ideoloogilised ja organisatsioonilised alused; käsitlemist ootavad veel partei taktikalised ja teoreetilised alused ja muud partei ajaloo küsimused.

Teine kollektiivkonsultatsioon, nagu mainitud, toimub riigi ja õiguse teoorias dots. Mälli juhtimisel. Siingi oleme hästi edasi jõudnud. Käsitletud on juba õiguse olemuse, riigi mehhanismi ja riigivormide küsimused; ees seisavad õigusallikate, õigusnormide ehituse, riigi funktsioonide küsimused jne.

Osavõtt kollektiivkonsultatsioonidest on alati väga elav ja rohkearvuline. Kui loenguil esines pahatihti puudumisi ja hilinemisi, siis konsultatsioonidel ollakse ikka juba aegsasti 100%-liselt kohal. On näha, et lõpetajad-juristid suhtuvad konsultatsioonidesse täie tõsidusega. Elavale osavõtule konsultatsioonidest ergutab õppejõudude huvitav ning põhjalik ainekäsitlus.

Peale kollektiivkonsultatsioonide toimuvad ka individuaalkonsultatsioonid.

Nii varustame end laialdaste ja põhjalike teadmistega, et minna vastu küpsuskatseile — riigieksameile.

A. Varep,

Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilane.

Eksamisessiooni ajal kasutavad üliõpilased oma töös rohkesti TRÜ pearaamatukogu abi vastava kirjanduse näol. Pildil: grupp üliõpilasi pearaamatukogus.

Puškinile

Kas noortel iial vaeva on
neist öist, mis magamata jäänud?
Neid ülal hoiab rõõm või jonn
või ülemeelselt uljas reipus.
Ükskõik, kuis käinud elu käänud
on noorus säärasena leitud.

Nii juba Tsarskoje Seloos
noor Puškin oma aega viitis,
kui teda vaimustusehoog
või mõni raske mure tabas
või kui Deržavin teda kiitis. —
Ning luule kasvas — suur ja vaba.

Poeedile siis ainult jääb
ta uhke nime pääle õigus,
kui rahvale ta tahab hääd
ja hing jääb igavesti nooreks
ka siis, kui võim talt leivalõigud
või vabaduse kisub toorelt.

Ei suutnud Puškin murda teelt
küll tsaarisurve vangitorni,
kuid vaba vaim ei heida meelt.
Türann poeedi samme piiras,
ent nägid tsaari pilgud mornid,
kuis sai ta uljas luule tiivad.

„Me usku murda aeg ei saa,
veel õnnetäht kord tõuseb hele,"
nii hüüdis Puškin üle maa.
Ja siis kui Vene vabaks laius,
siis tõesti trooni kildudele
ta suure nime rahvas raius.

6. juunil 1949. a.

Valeeria Villandi,

Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Tähistati A. S. Puškini 150. sünniaastapäeva

Möödunud teisipäeval kogunes rohkesti TRÜ ja Tartu teiste kõrgemate õppeasutiste õppejõude ja üliõpilasi TR Ülikooli aulasse suure vene poeedi A. S. Puškini 150. sünniaastapäevale pühendatud pidulikule aktusele.

TRÜ rektor prof. A. Koort avas juubeliaktuse. Ta rääkis Puškini loomingu suurest maailma-ajaloolisest tähtsusest, meie nõukogude inimeste ja kogu maailma progressiivsete inimeste palavast armastusest geniaalse poeedi loomingu vastu, mis toetab meid võitluses oma kõrgete eesmärkide saavutamise eest.

Üldise vaimustusega valiti juubeliaktuse aupresiidiumi ÜK(b)P Keskkomitee Poliitbüroo eesotsas nõukogude rahva targa juhi seltsimees Staliniga.

Sisuka ettekandega teemal „Puškini elu ja looming" esines vene keele kateedri juhataja dots. J. Feldbach. Kõneleja andis laiahaardelise ülevaate geniaalse vene poeedi leegitsevast elust, tema loominguliste suundade kujunemisest ja progressiivsetest ideedest.

Vene kirjanduse kateedri juhataja dots. V. Adams kandis aktusel ette referaadi teemal: „Puškini loomingulisest teest historismini".

Aktusele järgnenud suurel kontserdil esitasid TRÜ, Tartu Riikliku Muusikakooli, Tartu Õpetajate Instituudi ja RT „Vanemuine" solistid ning ansamblid Puškini loomingut ning tema sõnadele loodud muusikapalu.

Kuidas Ajaloo-keeleteaduskond korrastas oma taastamisobjekti

Sellekohasele lepingule vastavalt sai Ajaloo-keeleteaduskond omale taastamisülesandeks korrastada objekt, mis asub A. Lätte tänaval TRÜ instituutide hoone taga. Korrastamiseks tuli lammutada objektil leiduvad hävinenud hoonete varemete jäänused, ära kanda praht ja liigne muld ning plats tasandada.

Ülesande teostamisele asusid teaduskonna õppejõud, abiõppepersonal ja üliõpilased. Esimeseks taastamispäevaks oli 17. aprill, ülelinnaline taastamispühapäevak. Töö organiseerimisel tuli arvesse võtta kõigepealt taastamisobjekti laadi ja töötajate rakendamise võimalusi. Taastamisobjekt polnud pindalalt mitte suur, kuid eemaldamisele kuuluvat risu oli mitme meetri kõrguselt. See asjaolu näitas, et töö produktiivsuse mõttes on otstarbekas üheaegselt rakendada väiksemaid töörühmi. Väikeste töörühmade poolt rääkis seegi, et taastajad, nimelt niihästi õppejõud kui ka üliõpilased olid seotud jooksva õppetööga väga erinevatel kellaaegadel, mistõttu oleks osutunud võimatuks samaaegselt välja tuua suuri taastajate hulki. Nii otsustatigi töö teostada väikeste rühmadega. Tööpäevad jagati neljaks vahetuseks (kell 8—11, 11—14, 14—17 ja 17—20). Töörühmadele määrati töötajad erinevatel nädalapäevadel ja erinevatel kellaaegadel, nii et need töötajad, kes ühel päeval olid õppetöö tõttu takistatud taastamisele ilmumast, võisid seda teha teisel päeval neile sobival ajal. Järgneva nädala taastamisajad tehti töötajaile teatavaks juba eelneva nädala laupäeval ja seda nimelt ametiühingu rühmaorganisaatorite kaudu, nii et töötajad olid õigeaegselt informeeritud taastamisaegadest. Üliõpilaste osas toimus töö organiseerimine kokkuleppeliselt teaduskonna taastamistööde brigadiri ja üliõpilaste taastamistööde korraldaja vahel. Graafikuid taastamistööde plaani ja tehtud töö kohta pidas brigadir kogu teaduskonna töötajate ulatuses. Igal laupäeval esitati TRÜ taastamistööde komisjonile tööplaan järgnevaks nädalaks ja iga 10 päeva tagant aruanne tehtud töö kohta. Tegelikku töö käiku kohapeal juhtis brigadir või tema asetäitja ja üliõpilaste osas üliõpilaste taastamistööde korraldaja Üliõpilaste Ametiühingu volinikkude abil brigadiri juhendusel.

Ei saa jätta tähendamata, et töötajad osutasid rohkesti head tahet ja võtsid tööst osa innuga. Küllap selleks kaasa aitas seegi asjaolu, et tööülesanne oli selgesti piiritletud ja iga taastaja võis oma silmaga jälgida töö edenemist. Suurima intensiivsuse saavutas töö maikuu esimesel poolel, mil teostati suurem osa tööst. Objekti korrastamine viidi lõpule 28. mail. Töökäigu jooksul kanti ära prahti 231 m³ ja koguti telliseid 3700 tükki. Need arvud siiski ei peegelda töö intensiivsust täiel määral, kuna eriti rohkesti tööd nõudis müürijäänete ja alusmüüri osade lõhkumine. Seejuures polnud teaduskonnal seekord võimalik kasutada masinate abi.

Teaduskonna taastajad ei kavatse rahulduda saavutatud tulemustega. Tõsi küll, käesoleval eksamisessioonil ja sellele järgneval suvisel praktikumide ja puhkuste hooajal ei ole võimalik nimetamisväärsemat ära teha taastamise alal. Seda suurema hoo ja innuga tahetakse aga taastamistöid jätkata eeloleval sügisel, et kõigiti kaasa aidata meie linna kaunistamisele ja ülesehitamisele.

L. Mark

PARTEI ELU

Teaduslik töö olgu allutatud rahvamajanduse nõuetele

Neil päevil toimus EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni laiendatud koosolek TR Ülikooli teadusliku töötajate ja rahvamajanduse koostöö arendamise kohta. TR Ülikooli teaduse alal töötajad ilmutasid kindlat tahet järgneda leningradlaste eeskujule, kes panid aluse uuele patrioodilikule liikumisele tõhusa koostöö saavutamiseks teaduse ja tootvate ettevõtete vahel. Koosolekust võttis rohkearvuliselt osa TRÜ õppejõude ja üliõpilasi, samuti Tartu suuremate toostusettevõtete direktoreid.

Ettekandega esines TRÜ teadusala prorektor sm. K. Taev. Ta tõi esile neid suuri ülesandeid, mis seisavad ees teadusliku alal töötajail seoses stalinliku viisaastaku plaani täitmisega nelja aastaga, põllumajanduse kollektiviseerimisega ja meie üleminekuga sotsialismilt kommunismile. TRÜ teadusliku uurimistöö probleemistik ja temaatika on aastast aastasse muutunud aktuaalsemaks. Tihenenud on side käitiste ja ülikooli vastavate kateedrite (orgaanilise keemia, patoloogilise anatoomia kateedri jt.) vahel.

Sm. Taev jättis aga märkimata, missuguseid konkreetseid tulemusi on üksikud kateedrid ja teadlased juba saavutanud. See näitab, et TRÜ teadusliku töö juhtimises puudub tarvilik teadusliku töö suunamine praktiliste ülesannete lahendamisele ja et mõned sellised üritused kannavad täiesti stiihilist iseloomu. Samuti puudus sm. Taevi ettekandes teravam kriitika ja enesekriitika.

Sm. Kalju märkis, et üksikute distsipliinide õpetamisel ei ole lähtutud praktika kogemustest ja see, mida õpetatakse üliõpilastele, on praktikas osalt juba ammugi kolikambrisse heidetud. Ülikoolis tuntakse vähe huvi selle vastu, kuidas töötavad meie kõrgete saakide meistrid põllumajanduses, eeskujuliku kvaliteedi brigaadid käitistes, kuidas täiustada masinaid ja tootmise tehnoloogilisi protsesse jne. Arstiteaduskonna õppejõud töötavad üheteistkümnes kliinikus, kuid märkimisväärseid teaduslikke saavutusi ei ole ning sealjuures tehakse vähe selleks, et paremustada töötava rahva meditsiinilist teenindamist. Ülikooli parteiorganisatsioon pole neid küsimusi arutanud ühelgi parteigrupi koosolekul ja see on algorganisatsiooni tõsiseks puuduseks.

Tartu Nahakombinaadi direktor sm. Kuritski rääkis, et Nahakombinaat on kasvanud suureks ettevõtteks tänu tööliste-patrioodide ennastsalgavale võitlusele ja töömeetodite parandamisele. Puudunud on aga täiesti meie teadlaste abi, kuigi näiteks defitsiitsete parkainete asendamise küsimuse lahendamine põlevkivi fenoolide abil oleks TRÜ õppejõudude poolt täiesti võimalik ja ühtlasi annaks see suurt kasu meie rahvamajandusele.

Sm. Kallas näitas oma sõnavõtus, kuidas meie matemaatikud võiksid abistada käitisi näiteks arvutuste tegemisel masinate ümbermonteerimise juures, elektrikadude kõrvaldamisel ja mujal. Bioloogilistel kateedritel tuleks asuda lahendama karusmarja seenehaiguste tõrje küsimusi, „Kemaksis" äädika valmistamise ökonoomsuse tõstmist jne.

Sm. Lazarev peatus biokeemia kateedri osal praktiliste küsimuste lahendamisel. Rikkalikke võimalusi leidub vitamiinide, vitamiiniekstraktide, tuberkuloosi immuniteedi uurimise alal. Küllaltki praktilist väärtust on kas või sellegi küsimuse lahendamisel: missuguse kartulisordi kasvatamine on kasulikum tema toitevääruse poolest. Siin võib biokeemia kateeder osutada suurt abi.

Sm. Arhangelski näitas, et kodanlike teadlaste poolt harrastatavale praktilisele elule üleoleva suhtumise jäänuseid esineb veel ka üksikuil TRÜ teadlastel.

Pedagoogika kateeder võiks tundma õppida ja abistada pioneeritöö küsimusi.

Üldkoosolekul vastuvõetud otsus seadis TRÜ kõikide organite ja organisatsioonide ette suure ülesande teadusliku töö põhilise parandamise osas. Otsuse kohaselt võtavad üksikud kateedrid oma šefluse alla käitiste vastavaid osakondi ja teisi asutisi. TRÜ Teenistujate Ametiühing organiseerib teadlaste ja käitise töötajate vastastikuseid kohtumiskoosolekuid ja ekskursioone. Dissertatsioonitööde teemad püstitatakse neid läbi arutades käitiste või vastavate juhtivate asutistega.

Kõikide teaduskondade teadusliku töö põhisuunaks seatakse praktiliste probleemide lahendamine ja uurimuste tulemuste viivituseta rakendamine rahvamajandusse. Teadusala prorektori juures luuakse teadusliku töö saavutuste rahvamajandusse rakendamise komisjon, millest võtavad osa ka linna tööliste esindajad.

Metsandus- ja Põllumajandusteaduskond alustavad tööd põllukaitsevööndite rajamise ning tiikide ehitamise plaani väljatöötamiseks Eesti NSV jaoks.

Põllumajandusteaduskond süveneb põllumajanduse mehhaniseerimise küsimustesse, tõhustab maakorralduse ja maaparanduse spetsialistide väljaõpetamist ning tööd Raadi majandist eeskujuliku uurimisbaasi loomiseks.

Eelseisev teaduslike töötajate nõupidamine semestri lõpul kõigis neis küsimustes peab aga andma juba konkreetsete ürituste täpse plaani sellel alal.

TRÜ teaduslikud töötajad on veendunud selles, et endale võetud ülesannete täitmisega nad annavad erilise väärtusega panuse meie kodumaa hüvanguks, kommunistliku ühiskonna ehituses.

J. Kalits
E. Kirsimägi

Eesrindlikud üliõpilased astuvad ÜK(b)P ridadesse

Tartu Riiklikus Ülikoolis kasvasid partei read uute liikmetega. Algorganisatsiooni üldkoosolek võttis parteiliikmeks vastu Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilase M. Lõhmuse ja partei liikme-kandidaadiks sama teaduskonna eesrindliku üliõpilase, kommunistliku noore G. Reimani.

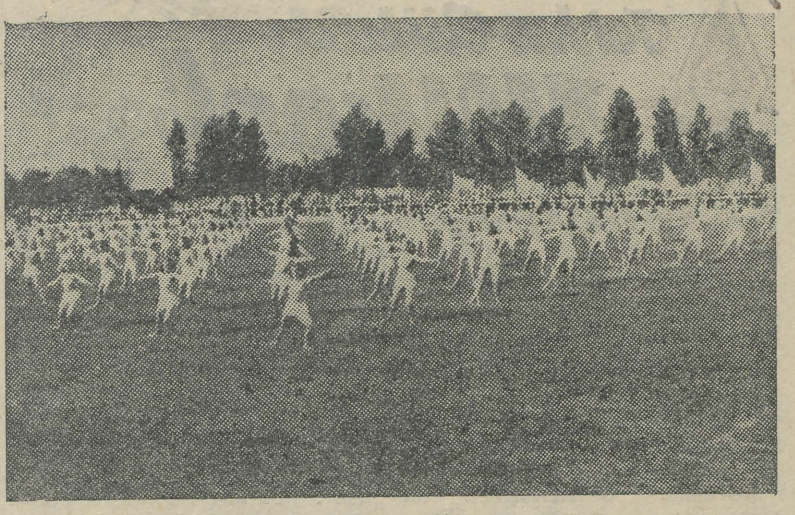

Hiljuti toimus järjekordse suure spordiüritusena TRÜ spordipäev. Pildil: ülikooli naisvõimlejad esinemas Tamme staadionil.

1635 inimest krossirajal

Käesoleva semestri suurimaks spordiürituseks meie ülikoolis oli ametiühingute ja kommunistlike noorte kevadise jooksukrossi läbiviimine. Tuleb tunnustavalt märkida, et kross viidi tänavu ülikoolis läbi organiseeritumalt kui kunagi varem, mistõttu osavõtt krossist kujunes massiliseks ja kross näitas meie kollektiivi innukat rakendumist ÜK(b)P KK ja EK(b)P KK kehakultuurialaste otsuste täitmisse.

Nüüd vaiminud lõplike kokkuvõtete järgi võttis tänavu TR Ülikoolis kevadisest jooksukrossist osa 1635 inimest, mis moodustab 77,5% vastavas vanusepiiris olevate isikute üldarvust ülikoolis. Krossist osavõtjate hulgas oli 102 õppejõudu ja 39 teenistujat. VTK normi täitsid 678 krossist osavõtjat ehk 41,5% osavõtjate üldarvust.

Parimaid tulemusi saavutas krossi läbiviimisel Õigusteaduskond, kus krossist võtsid osa kõik vastavas vanusepiiris olevad ja arstliku komisjoni otsusega terveks tunnistatud üliõpilased ja õppejõud. VTK normi täitsid 42% osavõtjaist. Nende tulemuste eest määrati Õigusteaduskonnale rändauhind krossi parima organiseerimise ja läbiviimise eest. Silmapaistvaid tulemusi saavutasid krossi läbiviimisel veel ka Loomaarsti- ja Põllumajandusteaduskond.

Kateedrite töö vastastikuse kontrollimise komisjonide viljakas töö

Hiljuti toimus Ajaloo-keeleteaduskonna õppejõudude üldkoosolek, kus kuulati ära ja arutati läbi aruanded eesti keele, soome-ugri keelte, eesti kirjanduse ja rahvaluule ning Lääne-Euroopa keelte ja kirjanduse kateedrite õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö tundmaõppimiseks moodustatud komisjonidelt.

Nagu ettekannetest selgus, on töö eesti keele ja soome-ugri keelte kateedrites täielikult viidud nõukogude keeleteaduse alustele; õppetöö seotakse kommunistliku kasvatuse ülesannetega. Kuulatud õppejõudude loengud on jätnud komisjoni liikmetele hea mulje. Eriti tõstab dots. Alttoa oma aruandes esile prof. Ariste loenguid, mis on kõrgel teaduslikul ning ideoloogilisel tasemel. Kaasaruandja dots. A. Vassar rõhutab tõsist suhtumist kasvatuslikesse ülesannetesse eesti keele kateedri õppejõu dots. A. Kase töös. Kiitvalt mainib sm. Vassar ka II kursuse loogika-psühholoogiaosakonna eesti keele seminari otsust (juhendaja G. Laugaste) pakkuda oma keelelist abi Tartu käitiste seinalehtede toimetajaile. Mitmete õppejõudude loengud, eriti F. Kibbermani ja E. Kibbermani omad, on metoodiliselt hästi üles ehitatud, kaasakiskuvad ja üliõpilasi aktiviseerivad.

Kõigi saavutuste kõrval märkisid aga komisjonid ka mitmeid puudusi.

Nii märkis dots. Feldbach oma ettekandes kirjanduse kateedri töö kohta, et see jaab siiski elust maha. TR Ülikooli kirjanduse kateeder peaks sammuma eesti kirjandusliku elu esiridades, ta peaks olema kirjandusteaduse ja kirjanduskriitika suunavaks keskuseks. Puudused selle kateedri töös soiluvad suures osas sellest, et kateeder pole küllaldaselt komplekteeritud ja õppejõud on üle koormatud.

Mõned seminari- ja kursusetööd on liiga refereerivad, ning mõnedes nende hulgas leidub veel ideoloogilisi vääratusi. Mitmed kursusetööd, eriti lääne filoloogia kateedreis, jätavad isegi välimuselt palju soovida. Kahe lõpetaja diplomitöö on tunnistatud nõrgaks. See asjaolu näitab, et me peame juhendajailt töökäigu jälgimisel nõudma enam vastutust.

Koosolek võttis vastu otsuse nimetatud kateedrite õppe-, kasvatus- ja teaduslikus töös ettetulnud puuduste kõrvaldamiseks ja selle tõstmiseks veelgi kõrgemale tasemele.

L. Põder

Põhiliselt õnnestunud ja vajalik näidend

Hiljuti toimunud TRÜ kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadil saavutas Loomaarstiteaduskond teise koha, mis näitab isetegevuse edusamme selles teaduskonnas. Tähelepanuväärivaks faktiks on seegi, et Loomaarstiteaduskond esines ainsana olümpiaadil omaloomingulise näidendiga, milleks on Reno Koskeli „Nisuingerjas". Pärast selle etendust ilmus ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" ELKNÜ Kehakultuuriteaduskonna algorganisatsiooni sekretäri B. Laidsare ja TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu Kehakultuuriteaduskonna alakomitee esimehe E. Perteli kriitiline artikkel „Kui tegelikkust moonutatakse". Kritiseerijad, nähes peamiselt näidendi puudusi, asuvad näidendi ja algaja kirjaniku suhtes üldse eitavale seisukohale.

Artikli autorid ei hinda vääriliselt näidendi põhi-idee suurt tähtsust. Näidendi eesmärgiks on paljastada üliõpilaskonnas leiduvaid kodanliku korra igandeid ja näidata nende kahjulikku mõju üliõpilaste arenemisele. Samuti näitab autor, kuhu viib ebanõukogulik suhtumine õppetöösse ja teadusesse. Niisuguse aktuaalse ja ülimalt tarviliku teema lahendamiseks on autor näidendisse toonud negatiivsete kujudena Ingrid Paali ja Alfi Ratta. Ingrid Paal ei ole nõukogude üliõpilane, ta on nõukogude ülikooli pääsenud juhuslikult, sellepärast polegi temas meie mõiste järgi midagi positiivset. Asjata kurdavad kriitikud, et Kehakultuuriteaduskonna Ingrid on apoliitiline, arenemata, tühine ja halbade elukommetega, Ingrid Paali vääraid seisukohti suhtumisel õppetöösse ja nõukogulikku elustiili ei saa mingil juhtumil pidada iseloomustavaks nõukogude üliõpilastele üldiselt.

Artikli autorite eitav suhtumine näidendisse johtub nähtavasti sellest, et nad Ingridi kujus näevad eeskätt kehakultuurlast, mitte aga ebanõukogulikku üliõpilast. Seega näidendis ei ole Ingrid Paali kujuga mõnitatud kehakultuuri ega sporti, vaid ebanõukogulikku käitumist.

Komplitseeritum on probleem demobiliseeritu Olev Laidsoo puhul. Aga võttes arvesse seda, et ta on sattunud halbade sõprade mõju alla, saavad mõnevõrra mõistetavaks tema väärad seisukohad. Samuti tuleb arvestada, et näidendi tegevuse ajal on ta ärritatud meeleolus eksamil läbikukkumise pärast, mis põhjustas osalt tema sapiseid väljendeid prof. Godini ja toanaaber Raimond Alari aadressil. Näidendi lõpul saab Olev aru oma eksimusist ja kinnitab nii sõna kui ka teoga, et teadus kuulub rahvale. Analoogilise kuju leiame A. Jakobsoni näidendi „Rooste" peategelases direktor Holmis, kes samuti on olnud Suure Isamaasõja võitleja, kuid sattudes hiljem klassivaenlaste mõju alla, unustab oma ülesanded ja muutub klassivaenlase tööriistaks. Direktor Holmi toob õigele nõukogulikule joonele tagasi partei, Olev Laidsoo aga koduküla kolhoosi tütarlaps Ene Rannet.

Muidugi pole näidend puudusteta, kuid need on kõrvaldatavad ja ei kaalu mingil juhul üles positiivseid pooli. Nii on näidendi positiivsete ideede kandjad kohati nõrgalt esitatud ja negatiivsetele kujudele ei ole antud näidendi lõpul otsustavat vastulööki. Samuti tuleb parandada mõningaid tegelaste repliike. Muidugi on vaieldav ka küsimus, miks valida negatiivseimaks tegelaseks Kehakultuuriteaduskonna üliõpilane, kui valdava osa tegelaskonnast moodustavad ühe ja nimelt Põllumajandusteaduskonna üliõpilased.

Näidendit „Nisuingerjas" tuleb aga hinnata seisukohalt, et see on üks esimesi üliõpilaste omaloomingulisi töid, milles on käsitletud üliõpilaste elu. Autor on näidanud seda teravapilguliselt ja lahendanud probleemi õigesti. Kui lavastuses rõhutati mõnd momenti liigselt ja anti mõnele kujule väär varjund, siis ka seda saab järgnevatel etendustel vältida.

Näidendi voorused on puudustest ilmselt kaaluvamad. „Nisuingerjast" võib mõninga ümbertöötamisega saada täiesti lavaküpse näidendi, mida võivad esitada edukalt kõik isetegevuslikud draamakollektiivid. Sellepärast on eriti tähtis, et autor need puudused, mille olemasolus pole kahtlust, aga mida arvustajad on liiga teravalt alla kriipsutanud, likvideeriks.

TRÜ üliõpilaste kirjandusringi juhatus:
H. Siimisker
H. Puhvel
O. Kruus

„Karmeni" ülikoolile reserveeritud etendus

Laupäeval, 11. juunil s. a. algusega kell 20.00 etendub RT „Vanemuises" ülikoolile reserveeritud etendusena alandatud hindadega Bizet' ooper „Karmen". Ooperi uuslavastus on Artur Rinnelt (külalisena), lavapildid Voldemar Peiilt, tantsud Udo Väljaotsalt. Ooperit juhatab teatri peadirigent Jaan Hargel. Nimiosas esineb Elo Tamul, kes on eesti parimaid Karmeni osa tõlgitsejaid. Teistes osades esinevad Linda Tanni, Johannes Lükki, Ernst Kruuda jt.

Rutakem ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" tellimisega järgmiseks õppeaastaks!

Juhime TRÜ üliõpilaste ja õppejõudude ning teenistujate tähelepanu sellele, et tellimuste vastuvõtmine ajalehele „Tartu Riiklik Ülikool" 1949/50. õppeaastaks on alanud.

Tellimused tuleb ära anda kollektiivselt ametiühingu rühmaorganisaatorite kaudu, kes maksavad tellimisraha TRÜ kassasse ja toimetavad vastava kviitungi, millel on märgitud tellinud kollektiivi nimetus ja tellijate arv, TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komiteesse või ajalehe toimetusse. Tellimusi võetakse vastu ainult kogu õppeaasta ulatuses. Tellimuse hind on 9 rubla 50 kop.

Tellimuste vastuvõtmine lõpetatakse 1. juulil s. a. Sellepärast rutatagu tellimuste äraandmisega.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

Näidendi „Nisuingerjas" puudused kõrvaldatakse

Loomaarstiteaduskonna üliõpilase R. Koskeli näidendi „Nisuingerjas" arutlemiseks korraldas üliõpilaste kirjandusringi loominguline sektsioon koosoleku. Aruandega esinenud sm. Puhvel tõstis esile näidendi suuri väärtusi ja märkis ka näidendis esinevaid puudusi.

Teiste hulgas võttis sõna koosolekul ka näidendi autor, kes lubas vastavalt esitatud kriitikale oma näidendis teha parandusi, eeskätt tugevdada vastulööki negatiivsetele tegelastele ja nende tõekspidamistele.

MB 04754 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1329

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Raamatupalat

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 22 (28) Reedel, 17. juunil 1949. a. II aastakäik

Mittestatsionaarsete üliõpilaste töö kontroll

15. juunil algas Tartu Riiklikus Ülikoolis mittestatsionaarselt õppivate üliõpilaste suvine õppe- ja eksamisessioon kestusega kuni 5. juulini. Selle võrdlemisi lühikese ajavahemiku — 21 päeva vältel on tarvis täita lüngad lõppeva õppeaasta töös, on tarvis teha ka kokkuvõtted, s. t. läbi viia kõik õppeplaanis ettenähtud eksamid ja arvestused. Seepärast on paratamatu, et eelseisev sessioon kujuneb, nagu kõik varajasemad sessioonidki — väga pingeliseks nii üliõpilastele kui ka õppejõududele. Sageli tuleb päeva jooksul kuulata 8 või isegi enam tundi loenguid, osa võtta konsultatsioonidest, lisaks sellele loomulikult peab jätkuma aega ka iseseisvaks tööks. Seepärast peab iga mittestatsionaarselt õppija hästi läbi mõtlema, kuidas kindlustada endale soodsamad töövõimalused, kuidas end isoleerida kõigest sellest, mis segab õppimist. Tartu Riiklik Ülikool püüab siin võimalust mööda vastu tulla, kuid sellest ei piisa. Ka igal üksikul üliõpilasel endal on tarvis selle eest hoolt kanda, et sessiooni kestel ei häiritaks teda töökohast igasuguste kohustuste ja kutsetega, et korteriolud võimaldaksid segamatult õppida ja korralikult välja puhata pärast päevaseid pingutusi. Ka toitlustamine tuleb korraldada nii, et see toimuks võimalikult regulaarselt ja vähima ajakuluga. — Kõik muu peab sessiooni ajaks paratamatult kõrvale jääma. Küll aga on väga soovitav, et kõik üliõpilased korraldaksid hommikuti 15 min. võimlemist värskes õhus. See ei tohiks suvistes tingimustes ka võõras kohas kellelegi erilisi raskusi tekitada, samuti kui lühiajaline ujumine ja õppimine ilusa ilmaga väljas — pargis, jõe kaldal — muidugi mõista end seejuures isoleerides segavatest kõrvalmõjudest. Kuid möödapääsematu on see, et kaugelt suurem osa ajast tuleb viibida auditooriumides, raamatukogudes, kabinettides.

Kuid ka siin peab leiduma oskust end õppimiseks otstarbekamalt kohandada. Nii näiteks sageli on kujunenud üliõpilastel kombeks istuda võimalikult kaugemale õppejõust, pugeda nurka, olgugi et ees leidub küllalt vabu toole. Sellisest „tagasihoidlikkusest" või ülepakutud viisakusest pole aga kellelegi kasu — tuleb vaid oma silmi ja kõrvu ülearu pingutada, mida oleks võinud vältida.

Edasi tuleme õppedistsipliini küsimuse juurde. Eelmistel sessioonidel ei saanud seda pidada rahuldavaks. Nii näiteks käesoleva õppeaasta talvisel sessioonil esines juhtumeid, mil mittestatsionaarne üliõpilane registreeris küll end kaugõppeosakonnas kui sessioonist osavõtja, kuid loengutele ja eksamitele ei ilmunud või rikkus õppedistsipliini. On nõutav, et mittestatsionaarne üliõpilane ei kaotaks ühtki tundi ega minutit napist ajast, mis talle on võimaldatud loengutest ja konsultatsioonidest osavõtuks. Sessiooniaja kestel on iga mittestatsionaarne üliõpilane täiel määral alluv ülikooli sisekorra määrustikule, ning kui ta seda ei täida, siis on TRÜ kaugõppeosakond sunnitud kohe pöörduma selle asutise või käitise juhataja poole, kellele üliõpilane töökoha järele allub või koguni esitama rektorile ettepaneku distsipliinirikkuja karistamiseks. Omavoliline puudumine ja enneaegne lahkumine sessioonilt on kategooriliselt keelatud.

Üheks suuremaks mittestatsionaarset õppetööd takistavaks asjaoluks on meil teatavasti õppekirjanduse nappus ja osalt veel täielik puudumine, hoolimata sellest, et iga aastaga soetatakse juurde uusi õpikuid ja õppevahendeid.

Kuid praegu on iseseisvalt õppijad sunnitud ära kasutama kõiki juhuslikke võimalusi, näiteks statsionaarsete üliõpilaste konspekte, märkmeid ja muud abi. Muidugi ei saa samavääristada isiklikult kuulatud loengut teiste märkmete lugemisega, kuid viimastest on siiski palju kasu.

Eelseisval sessioonil võib ette tulla üks või teine puudus, viga, mis sessiooni ettevalmistamise käigus on tehtud kas kaugõppeosakonna või ka üksikute kateedrite poolt. On hädavajalik, et rühmavanemad ja õppejõud neist otsekohe signaliseeriksid kaugõppeosakonda, et kõrvaldada need puudused ja vead.

TRÜ kaugõppeosakond pöördub kõigi mittestatsionaarsete üliõpilaste poole, kutsudes neid täie vastutustundega sessiooni tööst osa võtma. TRÜ õppejõudude ja statsionaarsete üliõpilaste kollektiiv, samuti ka asutiste ja käitiste juhatajad aidaku kõigiti kaasa eelseisva sessiooni heaks kordamineku.

Ed. Ertis,
TRÜ kaugõppeprorektor.

Korraldatakse ENSV metsanduse II teaduslik konverents

Eesti NSV metsade majandamise mitšuurinlike meetodite ellurakendamise küsimuste teadusalaste töötajate ja praktiliste tootmisasutuste töötajate vahel läbiarutamiseks korraldatakse Tartu Riikliku Ülikooli Metsandusteaduskonna poolt koostöös TA Bioloogiainstituudi Metsasektoriga ja ENSV Metsamajandusministeeriumiga 19. ja 20. juunil Eesti NSV metsanduse teine teaduslik konverents Tartu Riikliku Ülikooli aulas ja Järvseljal, TRÜ õppe- ja katsemetskonnas.

Konverentsil esitatakse 19. juunil algusega kell 10 TRÜ aulas ettekanded TRÜ Metsandusteaduskonna õppejõududelt: A. Michelsonilt — „Metsapuude selektsioon", A. Karult — „Mitšurini õpetuse rakendamine metsanduses", Metsandusteaduskonna üliõpilaselt E. Tappolt „Kaitsemetsaribade rajamise vajadus ENSV tingimustes", TA BI Metsasektori juhatajalt TRÜ sektori juhatajalt P. Rõigaselt — „Kultuuride hooldamise küsimusi" ja TRÜ Metsandusteaduskonna õppejõult K. Veermetsalt — „Metsamajanduslike töödе mehhaniseerimine".

Konverentsi teisel tööpäeval teostatakse ekskursioon TRÜ õppe- ja katsemetskonda, kus toimub mitmesuguste puistute ja kiirekasvuliste ning võõrpuuliikide kultuuridega tutvumine. Metskonnas demonstreeritakse mitšuurinlik-lõssenkoliku metsakasvatuse meetodite rakendamise näitealasid ja katsetöid.

Konverentsist oodatakse osavõtjaid Kõrgema Hariduse ja Metsamajanduse ministeeriumist Moskvast, üle vabariigi metsamajanduse töötajaid ministeeriumidest, Teaduste Akadeemiast ja teistest asutustest ning metsanduse probleemidest huvitatuid.

Ületagem talvise eksamisessiooni saavutused!

Eeskujulik üliõpilane — kommunistlik noor

„Eelseisev eksamisessioon kujuneb väga töörohkeks — lühikese aja jooksul tuleb sooritada 6 eksamit ja 3 arvestust. Sellepärast peame töötama eriti pingeliselt ja tegema kõik selleks, et täita oma ülesanne hästi," rääkis Õigusteaduskonna I kursuse vanem kommunistlik noor Juhan Prost eksamite-eelsel nõupidamisel oma kursuse üliõpilastele.

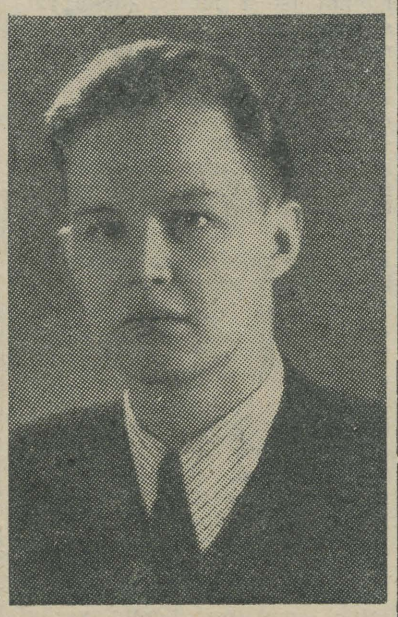

Seltsimees Prost teadis, et ainult sõnadest ei piisa, et on tarvis ka isiklikku eeskuju, mis tõmbaks kaasa teisigi üliõpilasi. Sellepärast valmistus ta eksamiteks suurima hoolikusega ja sooritas osa eksameid juba enne eksamisessiooni algust. Ja juba nädal pärast sessiooni algust — 13. juunil võis ta teatada, et tal on kõik ettenähtud eksamid ja arvestused õiendatud. Seejuures esinevad tema õpinguraamatus ainult väga head hinded. Ent sm. Prost ei piirdunud mitte üksnes oma kursuse eksamite õiendamisega. Nüüd on tal sooritatud juba teise kursuse eest eksam marksismi-leninismi alustes, kusjuures selgi eksamil sai ta hindeks „väga hea".

Niisugused on eesrindliku üliõpilase kommunistliku noore Juhan Prosti töötulemused, mis kutsuvad kõiki üliõpilasi järgima tema eeskuju.

Taotella veel paremaid tulemusi

Kevadine eksamisessioon on jõudnud haripunktini. Eksamid on seljataga nendel üliõpilastel, kellel menetluspraktikale siirdumise tõttu eksamid toimusid juba maikuus. Üleülikoolilises ulatuses toimuvast eksamisessioonist on möödunud poolteist eksaminädalat.

Ametlike andmete põhjal oli kuni 10. juunini k. a. kohustatud eksameile ilmuma 1522 üliõpilast. Nendest ilmus eksameile 1509 ehk 99,1% eksamikohuslike arvust. Talvise eksamisessiooniga võrreldes oleme sel alal saavutanud märgatavat edu, sest talvise eksamisessiooni ajal oli vastav protsent 97,7. Seda asjaolu tuleb pidada kõigiti rõõmustavaks. Eksamileilmunute arvu tõusule on kahtlemata kaasa aidanud kommunistlike noorte algorganisatsiooni ja Üliõpilaste Ametiühingu tänuväärt algatus aktivistide töölerakendamisel eksamisessiooniks.

Eksameile ilmunud üliõpilastest sooritasid kõik ettenähtud eksamid 1474 üliõpilast ehk 97,7% eksameile ilmunutest, missugune tulemus täpselt võrdub talvise eksamisessiooni vastavale tulemusele. Üliõpilaste arv, kes sooritasid kõik eksamid hindele „väga hea" on 506 ehk 33,5% (talvisel eksamisessioonil 35,5%), hinded „väga hea" ja „hea" saavutasid 371 üliõpilast ehk 24,5% (talvisel sessioonil 30,7%). Saadud hinnete üldarvust on saadud hindeid protsentides (sulgudes vastavad andmed talvisel eksamisessioonil): väga häid 47,27 (51,03), häid 32,99 (31,0), rahuldavaid 19,09 (17,15), mitterahuldavaid 0,65 (0,82). Mitterahuldavad hinded puuduvad täielikult Ajaloo-keeleteaduskonnas, Matemaatika-loodusteaduskonna bioloogia-, geoloogia- ja geograafiaosakonnas ja Loomaarsteiteaduskonnas.

Võrreldes kevadise eksamisessiooni esimesel aruandeperiioodil saadud hinnete üldpilti talvise eksamisessiooni tulemustega hinnete osas, võib seda üldjoontes pidada samaks. Väikest tagasiminekut võime märgata väga heade hinnete osas (47,27% 51,03% vastu), kuid sellevastu näitab tõusu heade ja rahuldavate hinnete protsent. Vähenenud on mitterahuldavate hinnete protsent, mis näitab, et üliõpilased täie tõsidusega suhtuvad eksameisse.

Saadud hinnete paremusjärjekorras sammub esirinnas Matemaatika- loodusteaduskonna füüsika-, matemaatika- ja keemiaosakond, kus väga häid hindeid on saadud 60,0%, häid hindeid 34,5%, rahuldavaid 5% ja mitterahuldavaid 0,5%. Järgnevad Õigusteaduskond (väga häid 57,2%), Arstiteaduskond (väga häid 51,0%) ja Põllumajandusteaduskond (väga häid 47,0%). Hinnete suhtes viimasel kohal asub Kehakultuuriteaduskond, kus seni on väga häid hindeid saadud 38,0%, häid 30,0%, rahuldavaid 30,0% ja mitterahuldavaid 2%.

Üldkokkuvõttes võib eksamisessiooni seniste tulemustega rahule jääda. Seejuures aga ei tohi unustada fakti, et tegemist on esimeste eksamitega eksamisessiooni algul, millele valmistumiseks oli küllaldaselt aega, kus enam oli värskust ja hoogu, mis ei jätnud mõju avaldamata eksamite tulemustele. Eksamisessiooni järgnevad nädalad võivad seetõttu kergesti näidata mõnesugust tagasiminekut eksamite tulemuste osas. Seda peame aga püüdma vältida. Peame tegema kõik selleks, et eksamisessiooni tulemusi veelgi tõsta. Püüdkem sellepärast senisest veelgi paremini valmistuda ülejäänud eksameiks, kõrgel hoida nõukogude üliõpilasele omast hoogu ja värskust. Sellega kindlustame eksamisessiooni täieliku õnnestumise.

A. Nurk,
õppeosakonna ülem.

Füüsika kateedri ilus üritus

Füüsika kateedri ja selle juhataja dotsent Miti algatusel on loodud füüsika-matemaatikaosakonna üliõpilastele soodsad õppimisvõimalused eksamiteks valmistumiseks. Nimelt on füüsikainstituudi ruumes avatud õppimisruum, mida üliõpilased võivad kasutada iga päev kella 9-st—22-ni. Mugavalt sisustatud õppimisruumis on kättesaadaval vastav erialane kirjandus ja loodud kõik tingimused rahulikuks tööks. Samuti on samas võimalik iga päev pöörduda konsultatsiooni korras õppejõudude poole selgituste saamiseks õppeaine üksikuis küsimusis.

Tänu soodsate õppimisvõimaluste loomisele on tugevasti tõusnud ka üliõpilaste õppeedukus. Näiteks on väga heade tulemustega sooritanud eksamid I kursuse üliõpilased kommunistlikud noored sm-d Kirs, Tigane jt. Silmapaistva eduga sooritavad eksameid ka sama kursuse üliõpilased sm-d Kõiv, Poolak jt.

Rohkem vastutustunnet!

Eksamisessiooni edukaks ja plaanikindlaks läbiviimiseks määrati iga aine igaks eksamitähtpäevaks aktivist, kes jälgib eksamite sooritamist oma grupis.

Enamik aktiviste (Ajaloo-keeleteaduskonnast Raiend jt.) on võtnud oma kohustusi tõsiselt: suulisteks eksamiteks on määratud igale üliõpilasele vastamise kellaaeg, et ei oleks asjatut ootamist jne. Kuid on ka olulisi puudusi, mis vajavad kohest kõrvaldamist. On esinenud juhtumeid, et aktivist ei teagi, et ta on aktivistiks määratud, ei tea, millised on ta kohustused ja suhtub vastutustundetult oma ülesandeisse.

Veel tõsisemaks puuduseks on see, et ametiühingu komitee poolt määratud korrapidaja ei ole kohal, kellele aktivistid võiksid andmed edasi anda. Senini on selle küsimusega tegelnud ainult ametiühingu komitee aseesimees sm. Tigane. Õppesektori juhataja sm. Päi leiab, et need küsimused ei puuduta üldse teda, vaid on ainult sm. Tigase asjaks!

Korrapidajad ei ole esinenud puudustest alati teatanud sm. Nurgale ega sm. Jossetile, et neid kohe kõrvaldada. Nii näiteks ei ilmunud Kehakultuuriteaduskonna üks üliõpilane riigieksameile majanduslikel põhjustel, kuid nende põhjuste selgitamisele ja kõrvaldamisele ei asutud kohe.

Eksamite käigu sellise kontrollimise üritus on Tartu Riiklikus Ülikoolis esmakordne, kuid teistes kõrgemates koolides on seda juba varemalt väga heade tulemustega rakendatud. Komsomoli ja ametiühingu komitee õppesektorite juhatajad sm. Josset ja sm. Päi ja teaduskondade komsomolide algorganisatsioonide bürood ja ametiühingu alakomiteed peavad kiiresti seni esinevad puudused likvideerima, et see üritus ka meie ülikoolis maksimaalseid tulemusi kaasa tooks.

H. Tolga,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.

Rõõmustavad tulemused

Üldised eksamitulemused kevadisel eksamisessioonil näitavad, et tänu üliõpilaste tõsisele suhtumisele õpinguisse ja aktivistide süsteemi rakendamisele eksamite tähtaegse õiendamise kindlustamiseks, toimuvad eksamid regulaarselt ja häireteta. Nii näiteks ilmusid kõik Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilased, kes olid end registreerinud eksameile 11. juuniks, õigeaegselt pedagoogika eksamile. Nende vastused eksamil tõendasid, et nad olid nõuetava õppematerjali edukalt ja põhjalikult omandanud. Enam kui pooled üliõpilastest, nagu sm-d B. Betlem, Ü. Tedre, R. Laidsaar, J. Martin, E. Tael, J. Peegel, A. Kriit jt. sooritasid eksami hindele „väga hea", ainult üksikud üliõpilased said rahuldava hinde, kusjuures ei esinenud ühtki mitterahuldavat hinnet. Aktivisti ülesandeid täitis kohusetundlikult sm. Bruno Betlem, jälgides üliõpilaste õigeaegset ilmumist eksameile ja korraldades eksamite läbiviimist.

U. Salum

Stomatoloogid riigieksameil

Arstiteaduskonna stomatoloogiaosakonnas on riigieksamid juba täies hoos. IV kursuse üliõpilastel on seljataga kaks riigieksamit, mis andsid häid tulemusi ja näitasid üliõpilaste põhjalikku süvenemist vastavaisse distsipliinidesse.

Esimesena toimus riigieksam üld- ja välikirurgias. 36-st lõpetajast said 29 sel eksamil hinde „väga hea", kuna ülejäänud 7 üliõpilase teadmisi hinnati hindega „hea". Veelgi paremaid tulemusi andis eksam terapeutilises stomatoloogias. Selle riigieksami kliinilises osas osutasid üliõpilased häid oskusi praktilises töös. Sama hästi tundsid lõpetajad ka aine teoreetilist osa. Tänu sellele saavutati eksamihinnete erakordselt kõrge tase: 88% lõpetajaist said eksamil hinde „väga hea", kuna ülejäänud 12% moodustasid head hinded.

Seni on riigieksameil näidanud eriti sügavaid ja ulatuslikke teadmisi üliõpilased Saluri, Jeirus, Pihelgas jt.

Sisustagem kultuurselt suvise puhkeaja!

* * *

Mitšurini ja tema õpilaste tööga tutvuma

Käesoleva aasta juulikuu lõpul või augusti algul väljub Tartust üliõpilaste ekskursioon maršruudiga Leningrad—Moskva—Mitšurinsk. Ekskursioonist võtab osa 40 üliõpilast (Põllumajandusteaduskonna üliõpilasi ja komsomoli aktiviste, TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu aktiviste ja TRÜ ÜTÜ nõukogu liikmeid).

Ekskursiooni kestus on 15 päeva. Selle aja jooksul kavatsetakse peatuda Moskvas 5 päeva, Mitšurinskis 3 päeva ja Leningradis 2 päeva. Kavas on külastada ka NSV Liidu kõrgemaid põllumajanduslikke õppeasutisi, tutvuda Leningradi ja Moskva vaatamisväärsustega. Peatumisel Moskvas külastatakse Moskva Timirjazevi nimelist Põllumajandusakadeemiat, Tretjakovi galeriid, Lenini Muuseumi, ja Lenini mauseoleumit. Leningradis tutvutakse Üleliidulise Taimekasvatuse Instituudi tööga, külastatakse ka Ermitaaži ja Leningradi Kaitse Muuseumi. Mitšurinskis aga tutvutakse suure Mitšurini elutööga ja selle jätkamisega tema õpilaste poolt.

Lähem informatsioon ekskursioonist osavõtjaile toimub 25. juunil kell 20 üliõpilasklubi ruumes.

A. Ingalt,
ELKNÜ TRÜ komitee massilise kultuuritöö sektori juhataja.

Matkakem meie avaral kodumaal!

Meie ees on suvine õppevaheaeg — kasutagem seda oma silmaringi laiendamiseks ja tervise korrastamiseks matkates! Turism on Nõukogudemaal massilise sportliku tegevuse vorm, mis võimaldab parimat puhkuse veetmist kõigile.

Turism ongi kujunenud meie maal suurepäraseks vahendiks meie sotsialistliku kodumaa tundmaõppimisel. Noorust kõigist liiduvabariikidest kutsuvad ja ühendavad matkarajad. Seda kogesin ma eelmisel suvel, mil mul oli võimalus rännata Krimmis.

Sõita Läänemere radadelt alati elava, vallatleva Musta mere äärde, sõita esmakordselt läbi kogu Nõukogudemaa, merest mereni, põhjast lõunasse — juba see on rõõm, millist enne pole tundnud.

Rong ruttab läbi Ukraina steppide, üle Sivaši soolaväina Krimmi, kus põhjamaalase silmale nii tavalise metsapalistuse asemel tõuseb sinav kõrgmäestiku kontuur. Aimamatud maailmad peituvad mägede taga. Krimmi mäestiku ühe kõrgema tipu, Ai-Petri harjalt avaneb vaade, mis joonistab Musta mere sinavasse äärestusse maakaardi kogu Lõuna-Krimmi rannikust ja küpresside, loorberite ja akaatsiate haljusse peitunud linnadega, säravvalgete sanatooriumilossidega, viinamarjakasvatuskolhoosside istandustega orgudes. Lauskmaaelanikule nii harjumatu mäkketõusu pingutus on tuhatkordselt tasutud!

Kaunid on meie maa kõigist nurkadest siia koondunud turistide ühised matkapäevad, unustamatud paljude rahvaste sõpruse õhkkonnas veedetud õhtud lõkketule ääres ja turismibaasides.

Matkakem meie avaral kodumaal, nähkem uut, nõukogulikku elu kõiges ta mitmepalgelisuses!

Kaja Kleis,
Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Väitekirjade kaitsmine TRÜ Õpetatud Nõukogu ees

24. juunil s. a. kell 16.15 toimub TRÜ aulas Tartu Riikliku Ülikooli Õpetatud Nõukogu avalik koosolek väitekirjade kaitsmiseks.

Esimesena kaitseb väitekirja TRÜ Loomaarstiteaduskonna assistent Voldemar Voldemari p. Tilga, kelle väitekirja teemaks on „Marutõve diagnoosimisel enam kasutatavate Negri kehakeste värvimismenetluste võrdlev uurimine" veterinaarteaduste kandidaadi teadusliku kraadi saamiseks. Ametlike oponentidena esinevad prof. veterinaarteaduste doktor E. Ridala ja prof. veterinaarteaduste doktor V. Ridala. Oma väitekirjas V. Tilga on uurinud ja võrrelnud seitsme värvimismenetluse: Giemsa, van Giesoni, Tothi, Gerlachi, Muromtsevi, Lentzi ja Turevitši menetluse sobivust marutõve diagnoosimisel Negri kehakeste värvimiseks ja püüdnud selgitada, milline neist annab suurima protsendi Negri kehakeste suhtes positiivseid leide nii värske kui ka roiskuva ajumaterjali uurimisel.

Autor leiab, et kõige enam positiivseid tulemusi andvaks värvimismenetluseks Negri kehakeste leiu suhtes on histoloogiliste lõikude värvimismenetlus Turevitši järgi. Jäljend- ja äigepreparaatide värvimismenetlustest sai autor paremaid tulemusi Negri kehakeste leiu suhtes Muromtsevi menetluse järgi.

Teisena kaitseb väitekirja „Jäälind Alcedo atthis ispida L. Eesti NSV-s" TRÜ Bioloogiajaama vanem teaduslik kaastöötaja Eerik Voldemari p. Kumari bioloogiateaduste kandidaadi teadusliku kraadi saamiseks. Ametlikeks oponentideks on prof. bioloogiateaduste doktor J. Piiper ja prof. bioloogiateaduste doktor H. Riikoja. Olgu tähendatud, et väitekirjade referaadid saadetakse välja ülikooli poolt üleliiduliselt eriteadlastele üks kuu enne kaitsmist, et võimalduks laiemalt asjasthuvitatuid kaasa tõmmata teaduslike küsimuste otsustamisele ja teaduslike kraadide andmisele. Nii ongi E. Kumari väitekirja referaadile tulnud vastus Moskva ülikooli prof. bioloogiateaduste doktori G. P. Dementjevi tunnustava retsensiooni näol. E. Kumari oma väitekirjas selgitab jäälinnu levikut ja ökoloogiat Eesti NSV-s, kusjuures esitab rohkesti originaalmaterjali. Uuringuid on autor teostanud mitšuurinliku bioloogia alusel ja nimetatud tööga täiendab ta seniseid ja püstitab uusi seisukohti sellel alal.

Kolmandana kaitseb samal koosolekul väitekirja TRÜ Arstiteaduskonna aspirant Pavel Aleksandri p. Bogovski meditsiiniliste teaduste kandidaadi teadusliku kraadi saamiseks teemal „Vaegtoite ja glükoosisüstete mõjust haava organisatsioonilise protsessi morfoloogiale (maksas)". Temale oponeerivad prof. meditsiiniliste teaduste doktor E. Aunap ja dots. meditsiiniliste teaduste kandidaat A. Rulli. Aspirant P. Bogovski on töötanud Arstiteaduskonna dekaani prof. meditsiiniliste teaduste doktori A. Valdese juhendamisel 3 aastat ja on esimesi aspirante, kes täitis oma teoreetilise tööplaani õigeaegselt ja kel valmis ka väitekiri tähtajaliselt. Sealjuures on ta veel energiliselt osa võtnud mitmepalgelisest ühiskondlikust tööst. P. Bogovski väitekiri kujutab endast erialalist eksperimentaalset uurimust, kus peapunktiks on haavas toimuvate regeneratsiooniprotsesside morfoloogiline uurimine. Autor on sooritanud katseid 61 küülikuga, katsete järjestamine ja rühmitamine on teostatud oskuslikult (retsensentide seisukoht), mille tõttu võidakse saada ülevaade tekkivaist protsessidest ja muudatustest tekitatud haava paranemisel. Väitekiri on väärtuslikuks panuseks vastavale teaduslikule kirjandusele.

Irene Maaroos,
TRÜ teaduslik sekretär.

Metsandusteaduskonna üliõpilased praktilistel töödel

Õppepraktikumid Metsandusteaduskonnas algasid tänavu maikuu esimesel nädalal, mil metsatööstuse mehhaniseerimise praktikumile siirdusid teaduskonna neljanda kursuse üliõpilased. Õppepraktikum teostus TRÜ õppe- ja katsemetskonnas Järvseljal. Ligi kahenädalase praktikumi aja vältel teostati üliõpilasbrigaadide poolt kasvava metsa hindamine — takseerimine, õpiti käsitama stahhaanovlastest metsatööliste ratsionaliseeritud tööriista — ühemehemetsaraamsaagi ja teostati ülestöötamiseks ettenähtud lankide planeerimine nende organiseeritud viisil ülestöötamiseks. Lankide ülestöötamine kõigi kolme brigaadi poolt õppejõudude V. Ritslaidi ja J. Laasimeri juhtimisel viidi läbi kodumaiste Vakopp elektermootorsaagidega ja rakendati ka bensiini-mootorsaagi.

Tööde läbiviimise edukuselt väärib eriti esiletõstmist kolmas brigaad, kus üldbrigadiiriks oli üliõpilane Virve Roonurm. Hästi organiseeriti töid ka esimeses brigaadis, kus üldbrigadiiriks oli üliõpilane Heino Teder. Raskemaks aga osutus töö teisel brigaadil, kus ülestöötatav puit oli jämedamadimensiooniline ja kus ka tööjaotus brigaadis jättis mõnevõrra soovida.

Teise ulatuslikuma praktikumina, mis on lõpule viidud, nimetame üldmetsateaduse praktikumi metsamajandusosakonna kolmandale kursusele. Sellel õppepraktikumil üliõpilased teostasid põhilise tööna puistute põimendusraiete läbiviimist õppejõudude A. Karu ja L. Muiste juhendamisel.

Tähtsa tööna praktikumil moodustati A. Karu juhtimisel üliõpilaste poolt kasepuistus selle hõrendamise ja kuuse kunstliku kasepuistusse uuendamisega puistu arenemise mõjutamise näiteala. Näiteala keskele moodustati proovitükk mitšuurinliku metsakasvatuse tähtsamate aluste selgitamiseks ja metsa kasvukäigu mõjutamise eriviiside jälgimiseks ning demonstreerimiseks.

Juunikuu esimesel nädalal toimus õppepraktikum taimemorfoloogia ja süstemaatika alal metsamajanduse osakonna I kursusele, kuna samal kursusel geodeesia õppepraktikum viiakse läbi juulis-augustis Raadi õppe- ja katsemajandi põldudel.

Metsatööstusosakonna esimesel kursusel on geodeesia õppepraktikum alanud, kus assistent L. Vassiljevi juhendamisel õpitakse praktilisi maamõõdu- ja loodimistöid. Metsatööstusosakonna II kursus siirdub juuni lõpus Järvseljale õppe- ja katsemetskonda metsatakseerimise õppepraktikumile. Metsatööstuse osakonna III kursus asub juuni kolmandal dekaadil Tartus jõuja veomasinate õppepraktikumile, kus toimub jõumasinate ja autojuhtimise tegelike oskuste tundmaõppimine.

Nii omandavad Metsandusteaduskonna üliõpilased praktilistel töödel teadmisi rakendamiseks edaspidises tegelikus töös.

Dots. V. Ritslaid,
TRÜ Metsandusteaduskonna dekaan.

Tartu Riiklikn Ülikooli esivõistlused ratsaspordis

Pühapäeval, 19. juunil algusega kell 10.30 toimuvad Tähtvere spordiväljakul TRÜ Spordiklubi 1949. aasta esivõistlused ratsaspordis. Seoses Tartumaa VI laulupäevaga toimub ENSV Teaduste Akadeemia Veterinaaria Instituudi Hobusekasvatussektori hobusekasvanduse tõuhobuste demonstratsioon, kus esitatakse kõrvuti ratsatüübiliste hobustega ka tähtsamaid maatöös rakendatavaid hobusetõuge. See üritus kujuneb kahtlemata huvipakkuvaks mitte üksnes külalistele kolhoosidest ja sovhoosidest, vaid ka Põllumajandus- ja Loomaarstiteaduskonna üliõpilastele.

Esivõistluste kavas on takistussõidud sportlasile ja asjasthuvitatuile, härdelvõidusõit 1600 m distantsil ja voltižeerimine. Võistlustel parimaid tulemusi saavutanud sportlased premeeritakse.

A. Loos

*

Matemaatika-loodusteaduskonna geograafiaosakonna üliõpilased Ilja Kala ja Olli Kuldkepp geodeesia õppepraktikal ülikooli taastamisobjekti loodimas.

L. Vassiljevi foto

*

Veel kord „Nisuingerjast"

Loomaarstiteaduskonna üliõpilase Reno Koskeli omaloominguline näidend „Nisuingerjas" kanti ette sama teaduskonna näitegrupi poolt TRÜ kunstilise isetegevuse olümpiaadi puhul. Etendusel võeti näidend soojalt vastu, kuid hiljem sai ta ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" (nr. 15) kriitika osaliseks ega tulnud olümpiaadi lõppülevaatusel enam kordamisele.

Näidend, ühes kriitikaga, mille autoriteks on Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased B. Laidsaar ja E. Pertel, tuli arutusele TRÜ kirjandusringi omaloomingusektsioonis, kus leiti, et kriitika on liialdatud ja põhiliselt väär, kuna näidend on põhiliselt õige ja vajab tugevat ümbertöötamist ainult teatavais üksikasjus.

Arvustuses on öeldud: „Näidend käsitleb meie üliõpilaste elus aktuaalseid probleeme, kusjuures põhiidee seisab selles, et õppetöös tuleb kõiki küsimusi pidada ühevõrra tähtsaks."

Tegelikult on näidendi põhiidee palju laiem — see on teaduse elulisuse, teaduse praktilise rakendatavuse küsimus. Toogem näidendi sisu lühidalt ära: Põllumajandusteaduskonna üliõpilane Olev Laidsoo kukub eksamil läbi, sest et ta ei tunne taimekahjurit nisuingerjat, mida küll Eesti NSV-s ei leiduvat, kuid mille tundmist professor siiski nõuab. Üliõpilane on solvunud, pidades professorit pedandiks, kes takerdub pisiasjusse. Olev Laidsool kaob õppimistuju, ta loobub ettevõetud auhinnatöö tegemisest jne.

Kuid samal päeval külastab üliõpilast tütarlaps kodukolhoosist, tuues kaasa nisupead, millel on agronoomi poolt kindlaks tegemata jäänud haigus. Üliõpilane uurib neid ja selgub, et tegemist on nisuingerjaga. Ent seda kahjurit ei esinevat ju Eesti NSV-s! Küsitlemisel selgub, et seeme võib sisaldada pärastsõjaaegset ameerika nisu segu. See avastus äratab üliõpilases otsekohe uue vaimustuse õpingute vastu. Ta leiab, et professoril oli õigus nõuda temalt üksikasju ja leiab veel enam — leiab oma koha elus, teeb iseseisva kogemuse põhjal selgeks, milline on teaduse praktiline kasu ja jõud. Samal ajal toimub positiivne pööre ka tema isiklikus elus.

Mida siis arvustus näidendile ette heidab? Arvustus ei pea kinni primitiivsemaistki loogika nõudeist, vaid väidab ühelt poolt, et näidendis peaprobleem on õigesti lahendatud, teiselt poolt aga, et pilt nõukogude üliõpilasest on ebaõige ja tegelikkust on lubamatult moonutatud. Kui kõike oleks moonutatud, ei saaks ka probleemi lahendus õige olla!

Üheks motiiviks, mis arvustajaid eksitas, on kahtlemata see, et negatiivse naisüliõpilase kuju on valitud Kehakultuuriteaduskonnast. Arutlusõhtul kriitikud rõhutasid seda eriti, väites isegi, et kogu näidend olevat kirjutatud Kehakultuuriteaduskonna halvustamiseks. Kriitikud jäid kangekaelselt oma seisukohtade juurde, tuues ette päris lapsikuid argumente. Nii esitati nende poolt näiteks väide, et negatiivne tüüp kehastab autori seisukohta, sest ka negatiivne tüüp on autori loodud jne. Ka püüdsid kriitika autorid vägisi Ingrid Paalis näha kogu oma teaduskonna esindajat. Loomulikult toimub ka Kehakultuuriteaduskonnas nagu kõikjal võitlus vana ja uue vahel. Keegi ei kavatsegi üldistada üksikuid negatiivseid nähtusi kogu teaduskonnale.

Kuigi arutlusel esitati ka vääri seisukohti, osutas vaidlus, nagu kinnitas ka näidendi autor, oma suures enamuses siiski tõelist abi näidendi vigade kõrvaldamisel.

Koosolekul naelutati kinni „Nisuingerja" järgmised vead:

1) Ei ole põhjust Olev Laidsoost teha demobiliseeritud punaarmeelast. See iseloomustus langeb talle juhuslikult ühes episoodis, ei ole aga kooskõlas kogu ta käitumisega.

2) Lõpplahenduses tuleb negatiivsete tüüpide suhtes võtta kindlam seisukoht. Nii Ingrid Paali kui ka Alfi käitumine karjub nende lõpliku moraalse hukkamõistu järele. Eriti on kõrvaltegelane Alf kuju, kelle küsimust ei saa lahtiseks jätta.

3) Peategelase suhe tütarlapsega kodukolhoosist peaks olema selgem.

Need olid peamised etteheited, mille autor ka omaks võttis. Üldse jäi autori esinemisest mulje, et ta võtab oma tööd tõsiselt ja kriitiliselt ning on võimeline mitte ainult „Nisuingerja" vigade kõrvaldamiseks ja töö lõplikuks viimistlemiseks, vaid ka uute kõrgetasemeliste näidendite kirjutamiseks.

A. Kaal,
TRÜ kirjandusringi omaloomingusektsiooni hooldaja.

Vastutav toimetaja
E.-L. Mikkelsaar

Rutake ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» tellimisega järgmiseks õppeaastaks!

Tellimuste vastuvõtmine lõpetatakse 1. juulil.

MB 04768 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1394

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 23 (29) Laupäeval, 25. juunil 1949. a. II aastakäik

Järjekindla tõusu teel

Prof. A. Koort,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor.

1948/1949. õppeaasta kulges meie ülikoolis õppetöö ideelis-teoreetilise taseme järjekindla tõstmise tähe all.

Selles töös juhindus meie ülikool ÜK(b)P Keskkomitee ajaloolistest otsustest ideoloogilistes küsimustes, V. I. Lenini nimelise Üleliidulise Põllumajandusteaduste Akadeemia otsustest olukorra kohta bioloogiateadustes ja võitlusest antipatriootlike kosmopoliitide ja formalistide rühmituste vastu kirjanduses, kunstis ja teaduses. Nende juhendite valgustusel on meie ülikool pidanud lõppeva õppeaasta jooksul pidevat võitlust kodanliku pseudoteaduse vastu, kodanlike idealistlike väärkontseptsioonide vastu teaduses. Aasta jooksul on päevavalgele toodud palju mitmesuguseid formalismi, objektivismi nähtusi. Mitte veel kõikides õppeainetes ei käsitleta küsimusi vajaliku parteilise teravusega.

Ülikooli teaduslik-metoodilisel konverentsil 29—30. oktoobrini 1948. a. võeti loenguline töö igakülgsele selgitusele ja näidati vahendeile, mis aitaksid loengute ideelis-poliitilist, teaduslikku ja metoodilist taset tõsta. Ja pole kahtlust, et nimetatud konverents aitas tõhusalt parandada loengulist tööd kui õppetöö tähtsaimat vormi.

Meie ülikoolis oli möödunud aastal tähtsaks sündmuseks märtsi- ja aprillikuus korraldatud konverents, mis oli pühendatud kommunistliku kasvatuse küsimustele. Konverentsi plenaaristungil 9. aprillil esines EK(b)P Keskkomitee sekretär sm. N. Karotamm ettekandega, mis sügavasti köitis kõigi õppejõudude ja üliõpilaste tähelepanu ja milles määratleti suure selgusega meie noorsoo kommunistliku kasvatuse põhiülesanded.

Konverents täitis täiel määral oma ülesande, süvendades õppejõududes ja üliõpilastes teadlikkust kommunistliku kasvatuse suurtest eesmärkidest ja teritades ühtlasi vastutustunnet selle tähtsa töö suhtes kogu ülikooli kollektiivis.

Kateedrite kollektiivide abistusel on õppejõud taotlenud õppe- ja kasvatustöö ühtsust ja selles suunas on tehtud mõningaid edusamme. Kuid üldkokkuvõttes seisab meie õppejõududel õppetöö ideelis-teoreetilise taseme tõstmisel ees veel palju tööd.

Suuremaid puudujääke meie ülikooli töös tuleb märkida teadusliku uurimistöö plaani teostamisel. Selle plaani täitmisel on tõsiseid mahajäämisi. Osa aspirante ei suutnud tähtajaliselt esitada väitekirju. Mahajäämisi on ka nooremate õppejõudude teadusliku kvalifikatsiooni tõstmise alal, nende väitekirjade valmimine on viibinud.

Mitterahuldavaks tuleb pidada meie teaduskondade töö kontakti nõukogude rahvamajandusega. Koostöö nõukogude tööstuse ja põllumajandusega on kandnud juhuslikkuse ilmet.

Leningradi õpetlaste üleskutse algatas hoogsa liikumise teaduse ja tootmise loova koostöö alal. Meie ülikooli teaduskonnad teevad tõsiseid järeldusi koostöö suhtes nõukogude rahvamajandusega, püüdes igati kaasa aidata rahvamajanduse ülesannete edukaks täitmiseks. Selle koostöö detailne plaan kinnitatakse veel õppeaasta lõpul Õpetatud Nõukogu poolt.

Kevadise eksamitesessiooni kohta ei saa veel anda lõplikke kokkuvõtteid. Esimesel dekaadil (s. o. kuni 10. juunini) oli kohustatud eksamitele ilmuma 1522 üliõpilast. Ilmus eksamitele 1509 ehk 99,1%. See näitaja on parem kui talvisel sessioonil — 97,7%. Eksamitele ilmunute arvu tõusule on kahtlemata kaasa aidanud kommunistlike noorte organisatsiooni ja Üliõpilaste Ametiühingu tänuväärt algatus aktivistide töölerakendamisel eksamisessiooniks.

Eksameile ilmunud üliõpilastest sooritasid kõik eksamid 1474 üliõpilast ehk 97,7%, mis võrdub täpselt talvise eksamisessiooni vastavale tulemusele. Väga heade hinnete osas näeme väikest tagasiminekut neid on 47,5% (talvesessioonil 51%). Vähenenud aga on mitterahuldavate hinnete protsent. Nende esialgsete andmete põhjal võib öelda, et üliõpilased on suhtunud täie tõsidusega õppetöösse. Eksamitulemuste kohta ühiskonnateaduste ainetes võib öelda, et üldiselt on kujunenud üliõpilaste teadmised kindlamaks ja üliõpilased teevad tõsist tööd aine omandamisel. Puudusteks on aga ikka veel, et paljud üliõpilased püüavad õppeaine pähe tuupida ja omandavad aine formaalselt, mille tagajärjeks on, et üliõpilased ei oska ainet siduda nõukogude tegelikkusega.

Möödunud õppeaastat vaadeldes ei saa jätta märkimata ka Üliõpilaste Teadusliku Ühingu tööd. Üliõpilaste Teaduslikul Ühingul on liikmeid kokku 748. Ühingul on 10 osakonda, mille koosseisu kuulub kokku 40 ringi. Möödunud õppeaastal peeti ringides 139 referaati mitmesugustel teaduslikel teemadel.

Lisaks sellele peeti 2—10. aprillini 1949. a. Üliõpilaste Teadusliku Ühingu II teaduslik konverents, millel esitati 65 teaduslikku ettekannet. Seega on peetud kokku 204 ettekannet.

Järgneval õppeaastal tuleb koondada Üliõpilaste Teaduslikusse Ühingusse veelgi rohkem üliõpilasi ja tuleb intensiivistada ühingu tegevust.

Tähtsaks iseseisva töö vormiks on ülikoolis ka auhinnatööd. Auhinnatööde kirjutajate arv üliõpilaste hulgas on aasta-aastalt järjekindlalt tõusnud. Töid esitati 1946. a. — 10; 1947. a. — 14; 1948. a. — 29, 1949. a. aga juba 36.

Tänavuaastased auhinnatööd olid teaduslikult tasemelt tunnustustväärivalt kõrged ja said hea hinnangu osaliseks.

1948/49. õppeaasta oli töörohkeks õppeaastaks. Selle aasta jooksul on märkida mõningaid saavutusi, kuid ka tõsiseid puudusi. Meie kõikide ülesanne on teha järeldusi möödunud aasta kogemustest, et pärast suvevaheaega asuda tööle värskete jõududega ja saavutada selles töös senisest paremaid tulemusi.

Omandagem kutsetöö kõrval mittestatsionaarselt õppides kõrgem haridus!

Peale kaugõppeinstituutide on Nõukogude Liidu väga paljude kõrgemate õppeasutiste juures mittestatsionaarsed osakonnad, mis rööbiti statsionaarsete osakondadega valmistavad ette spetsialiste mitmesugustele majandus- ning kultuurialadele. Kui suurt osatähtsust omab säärane õppimisviis, näitab kas või see fakt, et Nõukogude Liidu kõrgemates õppeasutistes õpib mittestatsionaarselt ümmarguselt 280.000 inimest, mis võrdub umbes 40%-ga statsionaarsete üliõpilaste arvust. See on tõhus reserv kõrgema kvalifikatsiooniga kaadrite ettevalmistamisele täienduseks.

Mis on mittestatsionaarne õppimine?

See on õppimine käitise või ametikoha teenistusest loobumata, õppimine rööbiti tootmisega või tegevusega asutises, koolis, käitises. Eemal olles ülikoolist või instituudist õppimisperioodi rõhuvama osa kestel, koguni teises linnas või maakonnas viibides võib pideva ja järjekindla iseseisva õppimisega, mida ülikool juhendab kirjateel, saavutada kõrgema hariduse omandamist. Muidugi tuleb sel viisil õppijal aeg-ajalt (tavaliselt kaks korda aastas, kokku 30 päevaks) õppeasutise juurde ilmuda juhendavate loengute kuulamiseks, konsultatsioonide saamiseks ning eksamite õiendamiseks.

Seda nimetataksegi mittestatsionaarseks õppimiseks. Keskkooli lõpetanud noored peavad teadma, et neil on võimalik ka sel viisil kõrgem haridus omandada.

Keda võetakse ülikooli mittestatsionaarsesse osakonda?

Kõiki, kes lõpetanud edukalt keskkooli ja esitavad küpsustunnistuse originaalis. Vanust ei piirata. Samuti kui statsionaarsesse osakonda astujadki, peavad nad õiendama üheaegselt viimastega sisseastumiseksamid (erandiks on vaid kuld- ja hõbemedalitega keskkooli lõpetanud, kes võetakse vastu eksamiteta). Õigusteaduskonda võetakse peale selle vastu (Kõrgema hariduse ministri 21. dets. 1948. a. määruse põhjal) ka kaheaastase juriidilise kooli lõpetajaid, kes töötavad ENSV juriidilistes organites praktilistel aladel, juhul, kui nad sooritavad edukalt sisseastumiseksamid. Põllumajandusteaduskonda võetakse vastu ka põllundustehnikumide lõpetajaid.

Kuidas toimub õppetöö mittestatsionaarses osakonnas?

Peale juhendavate loengute korraldamise ülikooli juures on kaugõppeosakond kohustatud varustama mittestatsionaarseid üliõpilasi metoodiliste juhenditega, õppeprogrammidega ja osalt ka õppejõudude poolt loetavate kursuste konspektidega, mida kaugõppeosakond paljundab. Uute õpikute ja muu vastava-alalise kirjanduse ilmumisest teatab TRÜ kaugõppeosakond üliõpilastele või üksikutel juhtudel muretseb seda kirjandust üliõpilastele laenutamiseks. Sessioonidel viibides on mittestatsionaarsetel üliõpilastel täielik võimalus kasutada ülikooli raamatukogusid ja kabinette kirjanduse lugemiseks kohapeal.

Vastavalt Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt kinnitatud õppekavadele (mis mittestatsionaarsetele üliõpilastele samuti kätte saadetakse), tuleb neil ettenähtud õppeainetes semestri vältel kirjutada kontrolltöid ja saata need ettenähtud tähtpäevadeks ülikooli retsenseerimiseks ning hindamiseks.

Õppeaasta kumbki semester lõpeb sessiooniga, mil mittestatsionaarsed üliõpilased peavad ülikooli juurde ilmuma (talvel jaanuari algul 10 päevaks, suvel juuni teisel poolel ja juuli algul — 20 päevaks). Sessioonidel toimuvad loengud, samuti õppetöö kokkuvõtete tegemine.

Õppimine mittestatsionaarselt kestab Õigusteaduskonnas 5 aastat, Ajaloo-keele- ja Põllumajandusteaduskonnas ning matemaatikaosakonnas 6 aastat — s. o. kõikjal ühe aasta võrra pikema aja vältel kui statsionaarse osakonna vastaval alal. Õpingud mittestatsionaarses osakonnas lõpevad diplomitöö kirjutamisega ja riigieksamite sooritamisega, mille järel lõpetaja saab diplomi ning omandab kõik needsamad õigused, mis statsionaarse osakonna lõpetajagi. Ülikooli lõpetamise perioodil on asutis või käitis kohustatud mittestatsionaarse üliõpilase vabastama põhitööst, et võimaldada diplomitöö kirjutamist ja riigieksamite ettevalmistamist. Valitsuse vastavate määrustega on kindlustatud mittestatsionaarsetele üliõpilastele võimalus sessioonidest osa võtta ning asutise juhatajad peavad andma neile vaba aega õppimiseks.

Ülikoolis õppimise aja kestel maksavad mittestatsionaarsed üliõpilased õppemaksu pooles suuruses sellest, mis on ette nähtud statsionaarseile. Õpetajatena töötavad mittestatsionaarsed üliõpilased, kes oma õpinguis rahuldavalt edasi jõuavad (õiendades kõik eksamid ja arvestused ettenähtud tähtaegadel), vabastatakse sellekohase avalduse esitamisel õppemaksust. Õpetajate-üliõpilaste ja juriidilisel alal töötavate üliõpilaste sõit õppesessioonidele ja tagasi makstakse välja.

Kuidas astuda mittestatsionaarsesse osakonda?

Selleks tuleb esitada või saata TR Ülikooli kaugõppeosakonda (Tartu, Gustav Adolfi 12) kõik needsamad dokumendid, mis on vajalikud statsionaarsesse osakonda astumiselgi. Avaldusele olgu aga selgelt märgitud, et soovitakse astuda just mittestatsionaarsesse osakonda. Sisseastumiseksamid algavad 1. augustil ja kestavad 20. augustini. Augusti teise poole vältel teatatakse kõigile kandideerijaile, kas nad võetakse vastu või mitte.

Käesoleval aastal võetakse mittestatsionaarseid üliõpilasi Ajaloo-keele-, Õigus- ja Põllumajandusteaduskonda ning Matemaatika-loodusteaduskonna matemaatikaosakonda.

E. Ertis,
TRÜ kaugõppeprorektor.

Jällenägemiseni sügisel!

Töö- ja pingerikas õppeaasta jõuab lõpule. Veel mõned päevad, ja siis võime teatada, et eksamisessioon on lõpetatud ning kõik üliõpilased võivad minna suvepuhkusele.

Seoses sellega katkestab ka ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" käesoleva numbriga oma ilmumise suvevaheajaks. Järgmine meie lehe number ilmub 1. septembril s. a.

Lõpetades käesolevat õppeaastat võib meie ülikooli kollektiiv rõõmuga märkida, et ta on tänavu töötanud paremini ja tulemusrikkamalt kui kunagi varem. Meie pingutusi on krooninud suured saavutused kõigil aladel — nii õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö kui ka mitmekesise isetegevusliku töö aladel. Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus tervitab ülikooli õppejõude ja üliõpilasi eduka ja tulemusrikka tööaasta lõppemise puhul.

Ent kunagi me ei tohi rahulduda saavutustega. Meie ülesanne on järgneval õppeaastal töötada veelgi paremini, et kiiresti teostada ülesseatud loosung — viia Tartu Riiklik Ülikool Nõukogude Liidu kõige eesrindlikumate kõrgemate õppeasutiste hulka. Et suuta täita seda ülesannet, peame oma suvepuhkuse veetma kultuurselt ja kasulikult, eelseisvate kuude jooksul koguma uut jõudu eelseisvaks tööks. Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus soovib kogu ülikooli kollektiivile head ja kosutavat suvepuhkust.

Puhakem hästi, et sügisel värskete jõududega asuda senisest veel edukamalt lahendama oma vastutusrikkaid ülesandeid!

*

Tartu Riiklik Ülikool on järjekindla tõusu teel. Meie vanast ülikoolist on saanud uus, nõukogude ülikool, töötava rahva ülikool. Meie tubli töö tulemusel paranevad järjest ülikooli töönäitajad, ülikool sammub kindlalt Nõukogudemaa eesrindlikemate ülikoolide ridadesse.

Rõõmu ja uhkusega läheme ülikoolist suvisele puhkusele, et sügisel puhanutena siia tagasi tulla ja saavutada uusi edusamme oma töös.

*

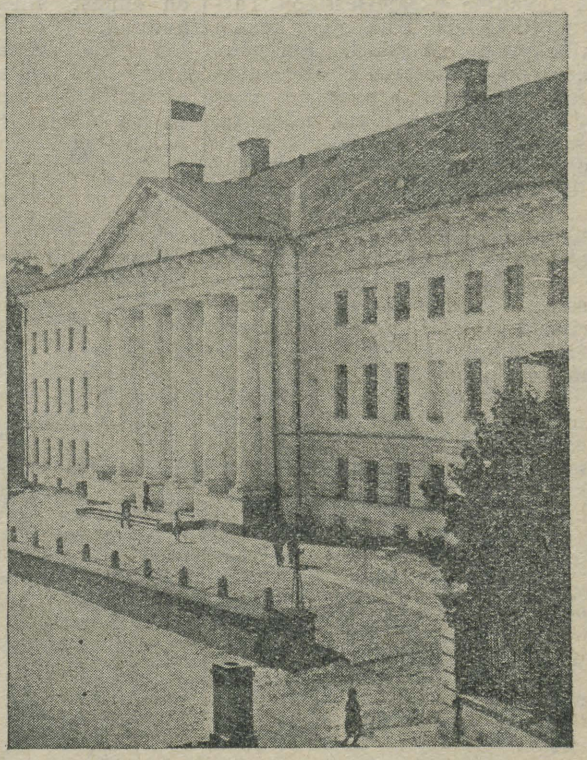

Lõppeval õppeaastal saavutasime suuri edusamme oma töö kõigil aladel

Uute võitude poole noorsoo kommunistlikus kasvatuses

Vaadates tagasi lõppeva õppeaasta tulemustele võime märkida silmapaistvaid saavutusi üliõpilaskonna kommunistliku kasvatuse alal tehtava töö osas. Võib liialdamata öelda, et sel alal kujunes lõppev õppeaasta tõepoolest murranguliseks ja sisukaks.

Kõigepealt tuleb märkida, et poliitinformatsiooni korraldamine näitas pideva paranemise tendentsi. Tänu sellele, et seati sisse ja viidi korrapärase't läbi poliitinformaatorite iganädalane instrueerimine, tõusis tunduvalt informatsiooni sisuline tase. Üliõpilaskonna poliitilise aktiivsuse tunduvat kasvu näitab see, et osavõtt poliitinformatsioonist muutus elavamaks, sõnavõtte ja küsimusi oli võrratult enam kui eelmistel aastatel. Kahtlemata osutus väga kasulikuks ka poliitinformatsiooni läbiviimise pidev kontrollimine, mida teostati peamiselt komsomoli-organisatsiooni algatusel. Seda kontrolli tuleb järgmisel õppeaastal teostada veelgi plaanikindlamalt.

Väljapaistvaimaks sündmuseks kujunes käesoleva õppeaasta kevadsemestril läbiviidud noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimustele pühendatud konverents. Umbes 150 grupikoosolekul, teaduskondade üldkoosolekuil ja plenaaristungeil leidsid läbiarutamist kõik tähtsamad kommunistliku kasvatuse alased teoreetilised ja praktilised probleemid. Toetudes selle konverentsi tulemustele ja eeldades nende edasiarendamist võime saavutada järjest suuremaid edusamme noorsoo kasvatamises kommunismi vaimus.

Eriti tuleb rõhutada seda, et lõppeval õppeaastal muutusid mitmekesisemaks noorsoo kommunistliku kasvatuse vormid. Senisest laialdasemat kasutamist leidis kunstiline isetegevus noorte kommunistliku kasvatuse tähtsa vahendina. Läbiviidud kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaad enam kui 500 osavõtjaga ja ideoloogiliselt terve kavaga, samuti arvukad isetegevuskollektiivide külaskäigud kolhoosidesse jms. kuuluvad meie noorsoo kommunistliku kasvatustöö vaieldamatute võitude hulka. Samuti elavnes kehakultuuri- ja sporditöö ülikoolis. Organiseeritult viidi läbi kevadine jooksukross, esmakordse sellelaadse üritusena korraldati ülikooli spordipäev. Kehakultuuri ja spordi harrastamine muutus massilisemaks, kasvatades noortes kommunistliku ühiskonna liikmete väärtuslikke omadusi.

Meie ülesandeks on järgneval õppeaastal — õppides senistest kogemustest, vältides seni esinenud vigu ja leides uusi teesid oma töö mitmekesistamiseks — taotella uusi, senisest suuremaid võite üliõpilasnoorsoo kommunistliku kasvatamise vastutusrikkas töös.

A. Pedak

Noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimustele pühendatud konverentsi puhul külastas meie ülikooli EK(b)P Keskkomitee sekretär sm. N. Karotamm. Pildil näeme sm. Karotamme, rektor prof. Koorti ja EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni büroo sekretäri sm. Kaljut grupi üliõpilaste keskel.

Eesti NSV II metsanduse teaduslik konverents

19. juunil s. a. toimus Tartu Riikliku Ülikooli aulas teine Eesti NSV metsanduse teaduslik konverents.

Konverentsi avas TRÜ rektor prof. dr. A. Koort, kes oma avasõnas rõhutas seda selgust, mida tõi 1948. a. augustis toimunud Üleliidulise V. I. Lenini nimelise Põllumajandusteaduste Akadeemia sessioon ka metsanduse küsimustesse. Prof. A. Koort märgistas toimuva konverentsi ülesandeid, mis seisnevad esijoones eesrindliku teooria ja praktika seose tugevdamises ning kõigi metsakasvatuse tööprotsesside suunamises mitšuurinliku bioloogiateaduse alusele.

Esimesena kuulati ära TRÜ Metsandusteaduskonna õppejõu sm. A. Michelsoni ettekanne teemal „Metsapuude selektsioon". Peatudes algul selektsiooni üldküsimusil märkis referent metsanduse tunduvat mahajäävust võrreldes põllunduse ja aiandusega. Edasi peatus referent metsapuude aretuse küsimustel, kus eriti oluline osa langeb selektsioonile.

Teisena esines TRÜ üldmetsateaduse kateedri juhataja sm. A. Karu ettekandega „Mitšuurinliku õpetuse juurutamine metsakasvatuses". Ettekande alguses tõi referent rikkalikult näiteid kodanliku Eesti metsakasvatuses tehtud vigadest, eriti rõhutades hoolimatut suhtumist seemne päritolu küsimusse, mille tulemusena on meil kultiveerimisega saadud paljudel juhtudel halvemad puistud kui looduslikul teel. Järgnevalt käsitleti ettekandes metsapuude aretuse küsimusi, akad. Lõsenko pesiti kultiveerimise meetodi rakendamise võimalusi ja vajadust ENSV oludes.

Järgnevas ettekandes „Kaitsemetsaribade rajamise vajadus ENSV tingimustes" näitas TRÜ Metsandusteaduskonna III k. üliõpilane E. Tappo, et ka Eesti NSV-s põllukultuuride kõrgete ja püsivate saakide kindlustamiseks tuleb mõningates rajoonides osutada tõsist tähelepanu kaitsemetsaribade rajamisele.

Õhtupoolsel istungil esines esimesena ENSV TA Bioloogia Instituudi metsasektori juhataja dots. P. Rõigas teemal: „Kultuuride hooldamise küsimusi". Referent rõhutas eriti noorte liitumata kultuuride hooldamise vajadust, näidates, et kultuuride hooldamine on metsakasvatuse protsessis esimeseks ja põhiliseks teeks noorte puistute arengu kujundamiseks suunas, milles see suurimal määral rahuldaks meie metsa- ja rahvamajanduse nõudeid.

Viimases ettekandes — „Metsamajanduslike tööde mehhaniseerimine" — TRÜ Metsandusteaduskonna õppejõud sm. K. Veermets andis põgusa ülevaate metsamajanduslike tööde mehhaniseerimisel kasutatavaist masinaist ja töömeetodeist teistes vennasvabariikides. Referent rõhutas eriliselt seda tõsist tähelepanu, mida omistab ÜK(b)P ja Nõukogude Valitsus raskete ja suuremahuliste tööde mehhaniseerimisele.

Ära kuulanud konverentsi töökavas ette nähtud ettekanded ja arvukad sõnavõtud võeti üksmeelselt vastu resolutsioon, milles konstateeriti, et ENSV metsamajandus on omandanud mitšuurinliku õpetuse põhialused ja asunud nende praktikasse rakendamisele, olles saavutanud juba rea konkreetseid tulemusi. Kuid vaatamata tehtud edusammudele püsib meie metsanduses terve rida puudusi, mille kõrvaldamiseks vastuvõetud resolutsioonis nähakse ette konkreetseid abinõusid.

TRÜ Metsandusteaduskonna dekaan dots. V. Ritslaid tegi kokkuvõtte tehtud tööst, märkides konverentsi lõppsõnas ära saavutatud töö tulemusi mitšuurinliku õpetuse edasiseks rakendamiseks Eesti NSV metsanduse praktikasse. Analüüsides Eesti NSV metsanduse esimese teadusliku konverentsi resolutsiooni otsuste elluviimise käiku, rõhutas sm. Ritslaid konverentsi lõppsõnas teravalt Eesti NSV metsamajanduses teaduse ja praktika tihedaima koostöö vajadust.

Järgmisel päeval konverentsi töö jatkus TRÜ Järvselja õppe- ja katsemetskonnas, kus tutvuti peamiselt viimastel aastatel rajatud hooldusraiete katsealadega ja taimeaedades tehtud töödega.

Metsa hooldusraiete alal noortes ja keskealistes männipuistuis näidati, kuidas erimeetodite ja tugevusastmete rakendamisega mõjutatakse puistu arengukäiku nendest saadavate sortimentide hulga ja kvaliteedi osas. Erilist huvi pakkus külastajaile kuuse järelkasvuga kasepuistu kasvatamise alal rajatud katseala, kus 25-aastases kuusejärelkasvuga kasepuistus rakendatakse metsakasvatuslikke hooldusraideid viiel eriviisil, milledest peatähelepanu pöörati katsetükile, kus on teostatud väga tugev lehtpuurinde harvendamine, eesmärgil luua soodsamad valgusetingimused kuuskede kasvamiseks ja kasvatada paremate tüvedega lehtpuudest nõutavad sordimendid välja juba 50-aastaselt. Pärast seda jääb puhtkuusik, mis on paremais kasvutingimustes kui algusest peale puhtkuusikuna kasvatatud puistu. Selle kasvatusviisiga taotletakse üldtoogi suurenemist 25—30%.

Teadlane ja tootja käsikäes

Kogu rahva püüdeks ja sooviks on meie sotsialistliku põllumajanduse kiire arendamine. Selle saavutame, kui me igati abistame meie noori kolhoose nii poliitiliselt kui ka teaduslikult. Meil tuleb hoolitseda selle eest, et iga uurimus, mis on avastanud uusi võimalusi suuremate, kõrgeväärtuslikumate saakide saamiseks, rakendataks kiiresti põllumajanduslikku tootmisprotsessi.

Siin langeb ka TRÜ Põllumajandusteaduskonnale väga vastutusrikas ülesanne, kuna ta Eesti NSV-s on ainukeseks kõrgema haridusega agronoomilise kaadri ettevalmistajaks.

Põllumajandusteaduskond on andnud pärast Suurt Isamaasõda ainult 99 lõpetajat. Käesoleval aastal lõpetab teaduskonna 72 üliõpilast. Arvestades meie põllumajanduse ümberkujunemist sotsialistlikuks põllumajanduseks, on see arv liiga väike, et rahuldada järjest suurenevat nõudmist kõrgema haridusega agronoomilise kaadri järele.

Et kõrgema haridusega kaadri puudusest kiiremini üle saada võetakse eeloleval sügisel teaduskonda üliõpilasi vastu rohkem kui eelmistel aastatel ja avatakse teaduskonna juurde ka kaugõppeosakond.

Statsionaarsesse osakonda võetakse vastu 125 üliõpilast ja mittestatsionaarsesse osakonda 50 üliõpilast.

Otsese kõrgema kvalifikatsiooniga kaadri ettevalmistamise kõrval tegeleb teaduskond ka juba olemasoleva kaadri kvalifikatsiooni tõstmisega. Käesoleva aasta jaanuaris avati teaduskonna juures maaosakondade juhatajate, masina-traktorijaamade direktorite ja masina-traktorijaamade mehaanikute kvalifikatsiooni tõstmise kursus, mille kestus on üks aasta ja mis jääb teaduskonna juurde pidevalt töötama.

Peale õppetöö töötab teaduskond uurimistöö alal, mis on seotud meie põllunduse ja karjanduse arendamisega. Käsil on kollektiivsed uurimistööd kahe ulatusliku probleemi alal:

1. „Ratsionaalsete agrotehniliste võtete leidmine põllukultuuride saakide suurendamiseks ja kindlustamiseks Eesti NSV-s."
2. „Loomade arv ja jõudlus ning söötmise uurimine seoses Eesti NSV rahvamajanduse taastamise ja arendamise viie aasta plaani teostamisega 1946—1950".

Nendest probleemidest on igal kateedril oma alateema. Kuigi siin üksikute alateemade ja alul puudunud kindla koordinatsiooni tõttu esineb killustatust ja võib-olla mitte kõigi vajalike küsimuste küllaldast ja täielikku lahendamist, annavad need tööd siiski tubli panuse suurte ja kõrgeväärtuslikkude saakide viljelemisel ja karjanduse arendamisel. Mainigem näiteks alateemasid: „Põhja-Eesti põllumuldade lubjasus", „Kohalike lubiduffide põllumajanduslik väärtus", „Eesti NSV söötade keemilise koostise ja toiteväärtuse uurimine", „Loomakasvatuse organiseerimine sovhoosides ja kolhoosides" jt.

Väga tähtsaks osutub juba olemasoleva põllumajandusliku kaadri kvalifikatsiooni ja tegeliku põlluharija — kolhoosniku kvalifikatsiooni tõstmine. Siin on teaduskonna õppejõud mitmeti kaasa aidanud erialaliste artiklite kirjutamisega ajalehtedes ja ajakirjades ning loengutega. Mõningail juhtudel on ka üliõpilasi saadetud kolhoose abistama.

Kevadel, kui meie talupojad astusid massiliselt kolhoosidesse, abistas teaduskond noori kolhoose sellega, et kõik III kursuse üliõpilased käisid kolhoosidele tootmisplaane koostamas. Need kaks sammu olid Põllumajandusteaduskonnal esimesed väga tähtsad sammud kolhooside abistamisel, sellega astuti tublisti tegelikule elule lähemale. Niisugused abistavad sammud ei tohi jääda viimaseks, vaid sidemeid kolhoosidega tuleb veelgi tugevdada neid järjekindlalt külastades nii õppejõudude kui üliõpilaste poolt.

Kateedritest, kes intensiivsemalt abistanud ja ka vastavatel erialadel loenguid pidanud, tuleks mainida veise- ja hobusekasvatuse, väikeloomа- ja linnukasvatuse, agraarökonoomia ja plaanimajanduse, mullateaduse ja agrokeemia, taimekasvatuse ning taimehaiguste ja põllumajandusbotaanika kateedrit.

Neist kateedritest tuleb eeskuju võtta senini loiult asjasse suhtunud kateedritel.

Ka meie asutiste ja keskasutistega on õppejõududel kontakti. Nii on teaduskonna õppejõudude kaasabil korraldatud Keskteraviljasalve direktorite ja laboratooriumide juhatajate kvalifikatsiooni tõstmise kursused, on peetud loenguid Tartumaa TSN TK Põllumajandusosakonna agronoomidele. Taimekasvatuse kateedri juhataja on võtnud osa Riikliku Sordivõrdluskatsete Võrgu Eesti NSV Inspektsiooni nõupidamistest sortide rajoonimise küsimuste arutamise puhul jne. Rida teaduskonna õppejõude töötab loomakasvatuse arendamise kolme aasta plaaniga seotud ülesannete lahendamisel.

Vaatamata sellele, et teaduskond on abistanud meie arenevat põllumajandust nii või teisiti, pole abistamine ega tegeliku eluga kontakti pidamine olnud järjekindel, vaid see on olnud juhuslik, sageli on teised asutised teaduskonda kaasa tõmmanud. See on viga ja seda viga tuleb parandada. Meie areneva põllumajanduse abistamine peab muutuma teaduskonna poolt plaanipäraseks ja pidevaks teaduskonna enda initsiatiivil.

A. Eenlaid,
Põllumajandusteaduskonna prodekaan.

Tasume oma tänuvõla

Kevadine eksamisessioon Tartu Riiklikus Ülikoolis kestab täie pinge all edasi. Iga päev astuvad eksamilaua ette noored, et panna proovile oma teadmised, et näidata, mida on suudetud omandada talviste õpingute jooksul. Ajavahemikus 10. kuni 20. juunini olid eksameile kohustatud ilmuma 1317 üliõpilast, neist ilmus kõigile eksameile 1305 üliõpilast ehk 99,1% kohuslike arvust. Eksameile ilmunud üliõpilastest sooritasid kõik ettenähtud eksamid 1279 üliõpilast, ehk 98,6% eksameile ilmunuist.

Kui võrrelda sellel perioodil sooritatud eksamite tulemusi nende tulemustega, mida saavutati kuni 10. juunini, siis tuleb konstateerida, et väga heade hinnete protsent on langenud, kuna aga heade hinnete protsent on tõusnud. Hindeid „väga hea" saavutati 36,6%, hindeid „hea" 40,6%. Kuni 10. juunini sooritatud eksamitel olid vastavad arvud 47,27% ja 32,99%.

Asjaolu, et väga heade hinnete protsent on langenud, on tingitud muidugi sellest, et eksamisessioon on kestnud juba pikemat aega ja eksamite pinge on ennast üliõpilastele tunda andnud.

Vaadeldaval ajavahemikul 10. kuni 20. juunini sooritatud eksamite hinnete poolest seisab paremusjärjekorras esikohal Ajaloo-keeleteaduskond, kus väga häid hindeid on saavutatud 53,5%, häid hindeid 34,4% rahuldavaid 12,1% ja mitterahuldavaid pole. Järgnevad Põllumajandusteaduskond (väga häid 41,7%, häid 46,8%), Matemaatika-loodusteaduskond (väga häid 40,9%, häid 39,8%), Õigusteaduskond (väga häid 39,1%, häid 47,6%), Arstiteaduskond (väga häid 38,7%, häid 38,0%), Kehakultuuriteaduskond (väga häid 36,7%, häid 47,1%), Loomaarstiteaduskond (väga häid 28,7%, häid 42,6%), Metsandusteaduskond (väga häid 9,7%, häid 46,6%).

Eksamisessiooni lõpuni on jäänud veel vaid mõned päevad. Nende päevade lahingülesanne seisneb selles, et edukalt õiendada ülejäänud eksamid ja niiviisi hea õppimisega tasuda oma tänuvõlg sotsialistlikule kodumaale.

Ü. Kurvits,
õppeosakonna ülema abi.

Meid ootab kosutav ja värskendav puhkus. Puhakem hästi ja kasulikult!

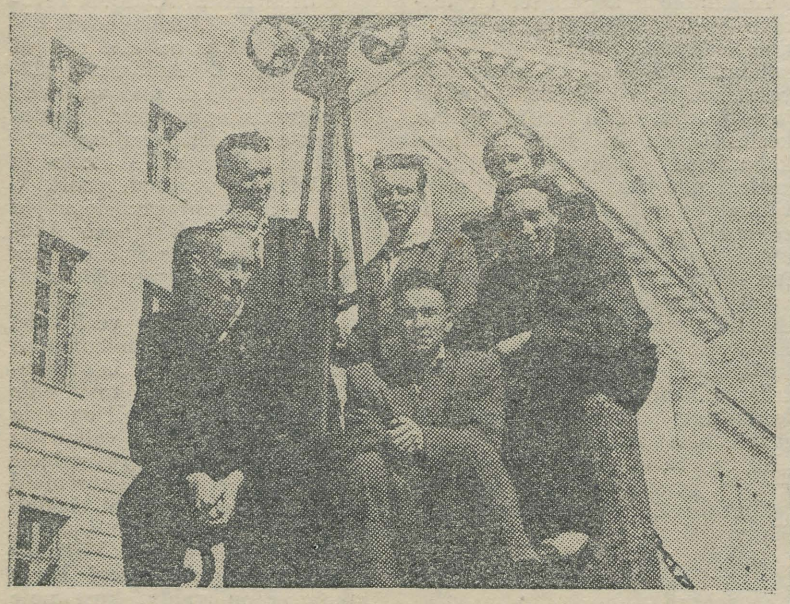

Õppeaasta on lõppemas. Veel paar päeva, ja siis sõidetakse suvepuhkusele...

Kasutame kõiki võimalusi puhkeaja kultuurseks sisustamiseks

„Igal NSV Liidu kodanikul on õigus puhkusele" — nii ütleb NSV Liidu Konstitutsiooni § 119.

Selle praktilisel ellurakendamisel — töötajate suunamisel puhkekodudesse, sanatooriumidesse, ekskursioonide ja matkade organiseerimisel jne. — on suur osa täita ametiühinguorganisatsioonidel.

Käesoleval õppeaastal suundub puhkekodudesse ja sanatooriumidesse rohkem üliõpilasi kui eelmisel aastal. Sanatooriumidesse (Pärnu, Pühajärvele, Druzkeniki) lähevad halvema tervisliku seisundiga üliõpilased. Nende seas näeme Suure Isamaasõja invaliide sm. Külaotsa, Kulli, õppe- ja ühiskondliku töö eesrindlasi sm. Grassmanni jt.

Puhkekodudesse (peamiselt Võru-Kubjale ja Võsule) on tuusikuid antud 83 üliõpilasele. Nende seas on samuti Suurest Isamaasõjast osavõtnuid nagu Jannus, L. Liiv, õppe- ja ühiskondliku töö eesrindlased sm-d Prost, Jakobson, Pedosson, Päi jt.

Ka siin tuli tuusikute jagamisel arvesse üliõpilase tervislik seisund, edasijõudmine õppetöös, osavõtt ühiskondlikust tööst, majanduslik olukord jne. Eelistatud olid töölisperekondadest pärinevad üliõpilased, kellel puhkeaja veetmine maal pole võimalik.

Väga tähtsat osa üliõpilaste suvepuhkuse veetmisel etendavad ekskursioonid. Nende peamiseks ülesandeks on tutvumine Eesti NSV ja vennasvabariikide vaatamisväärsustega ja edusammudega rahvamajanduse arendamises, kuid ei tohi unustada ka nende õppetööd abistavat praktilist tähtsust. Nii on ette nähtud suurem ekskursioon Mitšurinskisse tutvumiseks mitšuurinliku bioloogiateaduse võitudega tegelikkuses, tutvumiseks kangelaslinna Leningradi ja Moskva vaatamisväärsustega. Peale selle korraldab Põllumajandusteaduskond ekskursiooni Eesti NSV-s tutvumiseks eesrindlike kolhoosidega. Väljatöötatud kava kohaselt on neil ette nähtud rida peatuspunkte (nende seas Jõgeva, Vodja, Kuusiku, Olustvere, Viljandi jt.), kus esinetakse kõnedega ja kus kaasasõitev isetegevusansambl annab kontserte.

Matemaatika-loodusteaduskond korraldab ekskursiooni põlevkivibasseini, mis omab suurt tähtsust Nõukogude Eesti tööstusega tutvumisel. Metsandusteaduskonna üliõpilased korraldavad metsamajandusküsimustega tutvumiseks ekskursiooni, mille maršruut läbib terve rea metskondi nii Leningradi oblastis kui ka Karjala-Soome liiduvabariigis. Arstiteaduskond korraldab ekskursiooni Leningradi, et tutvuda mitšuurinliku bioloogiateaduse rakendamisega sealseis õppe- ja teaduslikes asutisis. Näitekunstiring on võtnud oma kavva Leningradi ja Moskva eesrindlikumate teatrite ja teatriinstituutide tööga tutvumise.

Mainitud ekskursioonid omavad väga suurt tähtsust ja üliõpilaste aktiiv, kes tegeleb nende organiseerimisega, peab tegema kõik, et need ekskursioonid oma ülesande täidaksid.

Väga tähtsat osa üliõpilaste suvepuhkuse kultuursel veetmisel omavad matkad ja turism. Kuid sellele on Üliõpilaste Ametiühingu komitee liiga vähe tähelepanu pööranud, mis on kahtlemata väga oluline puudus ja mis tuleb kiires korral parandada. Õigustatud on üliõpilaste etteheited kultuurikomisjoni esimehe sm. Raudsepa aadressil, kelle otsene ülesanne see oleks, kuid kes on nendest küsimustest täiesti eemal seisnud.

Me peame ära kasutama kõik need võimalused, mida pakub meile nõukogude kord, et hästi puhata ja sügisel uue innu ning energiaga asuda teaduse kindluse ründamisele.

A. Blumfeldt,
Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimees.

Lõpetajad asuvad tööle

Eesti NSV põllumajanduse igakülgse ja hoogsa arengu üheks tähtsaks tingimuseks on kõrgelt kvalifitseeritud kaadri kasvatamine ja selle suunamine tootvale tööle sovhoosides, kolhoosides ja masina-traktorijaamades. Tänavu lõpetavad TR Ülikooli Põllumajandusteaduskonna 72 üliõpilast, kes juba kõik on põllumajanduslike ministeeriumide kaudu suunatud tootvale tööle. Erilist hoolt ja tähelepanu noorte kaadrite suunamises näitasid Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees sm. Veimer ning ENSV põllumajanduse ja sovhooside ministrid sm-d Vaha ja Mõttus, kes isiklikult kohale sõitsid ja noorte lõpetajatega konsulteerisid. Kõik Põllumajandusteaduskonna lõpetajad on andnud lubaduse täita auga oma kohustused sotsialistliku riigi ja rahva ees, viia õitsengule ja kõrgele agrotehnilisele tasemele Eesti NSV põllumajandus, tõsta saakide rohkust, täita riiklik ühisloomakasvatuse 3 aasta plaan ning sügavate teadmiste ja kõrge ideelis-poliitilise tasemega sammuda kommunistliku ühiskonna radadele.

V. Herzen,
Põllumajandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu töö ei katke ka suvekuudel

Suvisel õppetöövaheajal ei katke töö enamikus ÜTÜ ringides ja osakondades, vaid muutub teiselaadseks. Saavad ju põllumehed, metsamehed ja bioloogid tegelikke katse- ja uurimistöid suuremas mõõdus teostada ainult suvisel taimekasvu perioodil. Sel ajal koguvad materjali talviseks analüüsiks ka geoloogid, geograafid jt., kasutades soodsamat ilmastikku. Ka keelemehed, arstid jt. kasutavad suvist pikemat õppevaheaega pikemate kohapealsete uurimist ja tutvumist nõudvate tööde sooritamiseks.

Vastavalt sellele on ÜTÜ osakondade suvises tööplaanis ette nähtud arvukad ekspeditsioonid, ekskursioonid ja individuaaltööd. Nii näiteks sooritavad metsamehed paarinädalase tutvumisekskursiooni Leningradi Kirovi nim. Metsandusinstituuti ja Karjala-Soome NSV metsadesse. Ülejäänud ajal töötavad ringide liikmed metskondades individuaal- ja kollektiivteemadel, nagu näiteks: „Kaitseribade rajamise vajadus ENSV-s", „Eeltööd Saaremaa kadakaväljade metsastamise võimaluste uurimiseks", „Tallinna metsamajandis toimuvatele liivaalade metsastamisvõimaluste uurimistele kaasatöötamine" jpm. Uurimistööle on rakendatud kõik ringide liikmed, luues seega aluse nii talvisteks referaatettekanneteks kui ka tulevaseks teadusliku töö jätkamiseks pärast ülikooli lõpetamist.

Botaanika- ja zooloogiaringid teostavad Lõuna-Valgamaal Koiva jõe ala monograafilist uurimist kooskõlas taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri töökavaga. Iga teema läbiviimiseks on määratud uurimise teostajad ja vastutav isik ning kogutud materjalid lähevad kateedrile, töötulemised avaldatakse aga ringi koosolekuil ja ÜTÜ III teaduslikul konverentsil. Temaatikas on materjalide kogumine „ENSV Floora" koostamise raames, ala geobotaaniline ja mullastiku kaardistamine ja Koiva jõe niitude heintaimestiku koostise ja ökoloogia selgitamine niitude viljakuse ja selle tõstmise seisukohalt, ning rida metsanduslikke küsimusi, mille lahendamiseks võtab ekspeditsioonist osa ka kaks Metsandusteaduskonna üliõpilast. Lisaks sellele töötavad üksikud ringi liikmed Põhja-Jäämere uurimisel ja mujal.

Geoloogiaring jätkab ja laiendab möödunud aastal alustatud siluurikihtide ja aluspõhja kaardistamist Kohila-Rapla-Järvakandi rajoonis ning teostab vähemaid paleontoloogilisi ekspeditsioone Tarvastu ümbrusse.

Põllumehed sooritavad koos ametiühingu- ja komsomoliaktiiviga pikema ekskursiooni Mitšurinskisse. Kodumaal toimub laiemaid hulki haarav ekskursioon meie eesrindlikumaisse kolhoosidesse, sovhoosidesse, õppe- ja katsemajandeisse koos osavõtuga ENSV Teaduste Akadeemia Põllumajanduse osakonna suvisessioonist Raikküla valla Uue Elu kolhoosis. Individuaaltöödena teostatakse mitmeid sordiaretuslikke uurimisi, värdamiskatseid, mullastiku ja taimekoosluse seose uurimist ning ühe šeflusaluse kolhoosi perspektiivplaani kollektiivset väljatöötamist.

Ka farmatseudid kasutavad suve mitmesuguste ravimtaimede kultiveerimiskatsete teostamiseks ning on kavas teostada suvel ka leiva ja piima toitevääruse analüüs.

Eesti keele ring teostab uurimisekspeditsioonid liivlaste ja vadjalaste juurde sõnavara kogumiseks, mida saaks edaspidi kasutada keele arendamise ja uuendamise töös.

Füüsikud teostavad ekskursiooni põlevkivibasseiniga tutvumiseks, arstiteadlased õppereisi Leningradi jne.

Käesoleval suvel alustab tegutsemist ka ÜTÜ lektorite grupp, levitades ja populariseerides kõigis ENSV maakondades teaduse saavutusi kõigilt aladelt. Grupi tööd organiseerib ja juhib Vabariiklik Loengute Keskbüroo ning vastavad maakondlikud loengute bürood.

Nii kasutab Üliõpilaste Teaduslik Ühing otstarbekalt ära suvise õppetöö vaheaja, pannes aluse veel edukamale järgneva semestri tööle.

H. Sarv,
ÜTÜ nõukogu esimees.

Teenistujate Ametiühingu suviseid üritusi

TRÜ Teenistujate Ametiühing, minnes üle suvisele tööperioodile, peab eelkõige märkima suurt mahajäävust taastamistööde alal, mis näitab ametiühingu kollektiivi passiivset suhtumist kodulinna korrastamisse. Sel alal peavad TRÜ Teenistujate Ametiühing ja Üliõpilaste Ametiühing tugevasti pingutama ning rakendama kõik jõud veel enne suvevaheaja saabumist taastamistööde õigeaegseks lõpetamiseks.

1948/49. õppeaasta kujunes TRÜ kollektiivile pingsaks tööaastaks kõikidel aladel ning saabuval suvevaheajal on kõigil töötajail õigus puhkusele. Selleks ametiühing hangib töötajaile puhkuse ja terviseparandamise võimalusi puhkekodudes ja sanatooriumides. Võrreldes möödunud aastaga eraldas Vabariiklik Komitee TRÜ ametiühingule võrdlemisi väikese arvu pääsmeid sanatooriumi ja puhkekodudesse (4 pääset Pärnu ja 1 Haapsallu), mis ei rahulda õppejõudude ja teenistujate nõudeid. Lisapääsmete nõutamisel tehti sotsiaalkindlustuse nõukogu vastava grupi töötajale ülesandeks hankida lisa teistelt linnas asuvatelt ametiühingukomiteedelt.

Töötajate laste teenindamise alal toimub suveperioodil laste pioneerlaagritest osavõtjate registreerimine ja nende suunamine nii üldtüübilistesse kui ka sanatoorsetesse laagritesse. Järgmisena on kavas laste ekskursiooni korraldamine Tartu ümbrusse, millist üritust organiseerib TRÜ naiskomisjon ning toetab materiaalselt ametiühingu komitee.

Teenistujate küttega varustamisel taotleb ametiühing eelmiste aastate eeskujul TRÜ administratsioonilt küttepuude kontigendi eraldamist õppe-katsemetskonnast ning organiseerib puude kohaletoimetamist ja soodustatud müüki töötajatele.

Sportlikest üritustest on ette nähtud ÜSK organiseerimisel ja ametiühingu ainelisel toetusel teaduskondade-vahelise võrkpalli-välkturniiri korraldamine.

Olulisteks üritusteks on ka kaasaaitamine Tartumaa laulupäeva ettevalmistamisel ning läbiviimisel ja Eesti NSV 9. aastapäeva tähistamine.

Ka šeflustöö ei või raugeda suvevaheajal, sest TRÜ šeflusaluse Mäksa valla noored kolhoosid vajavad pidevalt meie spetsialistide abistavat kätt, eriti suvel põllumajanduslike hoogtööde perioodil. Selleks TRÜ šefluskomisjoni ja ametiühingu ühtlustatud kava kohaselt on TRÜ kollektiiv alaliselt kontaktis kolhoosidega ning valmis abistama neid nõu ja jõuga.

Et edukalt läbi viia eespool tähendatud üritusi, on iga TRÜ kollektiivi liikme kohus selleks igati kaasa aidata, näidata ennast tõelise Nõukogude kodanikuna ja oma kollektiivi väärilise liikmena.

A. Laats,
TRÜ Teenistujate Ametiühingu komitee aseesimees.

Sportlaste ees on võistlusterohke suvehooaeg

Uue, kõikevõitva hoo andis Nõukogude Eesti kehakultuuriliikumise laialdasele arendamisele EK(b)P Keskkomitee büroo otsus kehakultuuri- ja sporditöö olukorra ja ülesannete kohta Eesti NSV-s.

Ka Tartu Riikliku Ülikooli juhtkond ja kehakultuurlased on teinud kõik selle otsuse ellurakendamiseks. Korraldati terve rida teaduskondadevahelisi üritusi, ÜSK esivõistlusi, massilise osavõtuga kevadine spordipäev jm.

Õppetöö vaheajal seisab ülikooli kehakultuurlastel ees terve rida kehakultuurilisi üritusi ja kohtumisi teiste liiduvabariikide kehakultuurlastega. Suurimaks ja tähtsaimaks ülikoolide kehakultuurilise tegevuse hindajaks on 9—15. juulini Odessas toimuvad üleliidulised kõrgemate õppeasutiste vahelised võistlused kergejõustikus, ujumises ja võimlemises, millest võtavad osa ka TRÜ täisarvulised võistkonnad.

16—21. juulini toimuvad Harkovis üleliidulised kehakultuuriõppeasutiste vahelised kohtumised, millest fakulteetide rühmas võtab osa ka TRÜ Kehakultuuriteaduskond, kaitstes möödunud aastal võidetud väärtuslikku rändauhinda.

TR Ülikooli parimad kergejõustiklased eesotsas Heino Lipuga võtavad osa kõikidest suurematest NSV Liidu kergejõustikuvõistlustest, millede finaaliks kujunevad augustis toimuvad NSV Liidu esivõistlused.

Ka III ametiühingute suvespartakiaadist võtab ülikool osa ujumise ja kergejõustiku võistkondadega.

Kogu suve jooksul on võistlusreisidel meie käsipalli-võistkonnad. Pääsenud ametiühingute üleliidulise võrkpalli karikavõistluse tsoonivõistlustele, tuleb meie käsipalluritel terve rida kohtumisi vennasvabariikide käsipalli-võistkondadega. Juunis algavad Eesti NSV 1949. a. suvised karikavõistlused korvpallis, juulis Eesti NSV esivõistlused võrkpallis, kus ülikooli esinduse võistkondadel tuleb kaitsta möödunud aastal korvpallis saavutatud meistritiitlit ja võrkpallis II kohta.

Samuti võetakse ka kõigil teistel spordialadel osa Eesti NSV 1949. a. esivõistlustest. Ülikooli ratsasportlased kaitsevad esmakordselt ülikooli spordiau tänavustel esivõistlustel täisarvulise võistkonnaga. Veepallimeeskond kaitseb möödunud aastal võidetud meistritiitlit.

Partei poolt esitatud ülesannete eeskujulikuks täitmiseks otsustasid Tartu jäävad ülikooli kehakultuurlased viia eeskujulikku korda ÜSK-le kuuluvad spordibaasid. Neist korvpalliväljakul ja tennisväljakul lõpetatakse töö juba juulis ja antakse valminuina ülikooli kehakultuurlaste käsutusse.

Eraldi aitavad ülikooli paremad kehakultuurlased kaasa vabariikliku kehakultuuri ja spordikomitee määruse nr. 260 ellurakendamiseks ühiskondlike instruktorite ettevalmistamisel Tartu linna, Tartumaa ja Jõgevamaa osas.

Terve rida meie paremaid sportlasi töötavad suveperioodil pioneerlaagreis instruktoreina, andes oma kogemusi edasi noortele.

Viigem eksamisessioon lõpule edukalt!

Tööd tuleb parandada

ELKNÜ TRÜ füüsika-matemaatikaosakonna algorganisatsiooni hiljutine lahtine koosolek oli pühendatud õppe-teadusliku töö olukorrale osakonnas.

Koosolekust **osavõtjad** nentisid üksmeelselt, et õppe-teaduslik töö osakonnas ei ole vajalikul kõrgusel ja et kommunistlike noorte osa õppedistsipliini tõstmisel pole küllaldane. Nii esineb kommunistlike noorte osas põhjuseta puudumist loengutelt (Ehvert). Õppetöös esinevad puudused pole õigeaegselt kõrvaldatud, mille eest on vastutav ka osakonna ELKNÜ algorganisatsioon, kes viimase kahe kuu vältel pole faktiliselt tegelenud õppetöö küsimustega.

Algorganisatsiooni büroo õppe-teadusliku töö sektori juhataja sm. Ilometsa aruanne näitas, et sm. Ilomets on lubamatult hooletult suhtunud oma ülesannetesse ja et ta pole teadlik õppe-teadusliku töö käigust osakonnas. Seetõttu paljudele õppe-teaduslikus töös esinevatele puudustele, mis takistavad töö edukust, pole õigeaegselt reageeritud.

Kaasaruannetest ja sõnavõttudest selgus, et üliõpilaste hulgas esineb veel distsipliinirikkumisi. Esimese kursuse üliõpilaste seas esineb veel teatud „minnalaskmise" meeleolu, mis avaldub selles, et kui üliõpilane on mõnel eksamil saanud rahuldava hinde, siis ta ei püüagi enam oma eksameid paremini sooritada, kuna stipendiumi saamise võimalus on ikkagi sellega kadunud (sm. Kikas).

Rida puudusi — plaanipäratus, osakondade erialaga sidumatus jne. — toodi esile vene keele õpetamises, mille tõttu üliõpilastele valmistab raskusi venekeelse teadusliku kirjanduse kasutamine.

Suuri puudusi tuli ilmsiks õppetöö ja eksamisessiooni ettevalmitamise käigus. Nii polnud täidetud Kõrgema Hariduse Ministeeriumi nõuet, mille kohaselt eksamite kava tuleb koostada ja üliõpilastele ning õppejõududele teatavaks teha üks kuu enne eksamisessiooni algust. Pärast sessiooni algust ilmnes, et mõningad üliõpilased ei ilmunud õigel ajal eksamile sellepärast, et nad ei teadnud eksamite tähtpäevi (dialektilise materialismi eksam IV kursusel, marksismi-leninismi eksam I kursusel). Füüsikaosakonna I kursuse eksamisessiooni kestust on lühendatud peagu nädala võrra, sest eksamite plaani kohaselt on viimane eksamite tähtpäev 21. juunil.

Imeliku faktina toodi ette asjaolu, et mehaanika III kursuse üliõpilased said kursusetööde teemad tugevusõpetuses kätte alles mai algul.

Koosolek oma otsuses märkis, et kõik need puudused takistavad tõsiselt õppetöö edukat kulgemist. Otsus annab konkreetsed juhised olukorra parandamiseks.

H. Ehvert,
füüsika-matemaatikaosakonna III kursuse üliõpilane, kommunistlik noor.

Üks päev eksamitel

Käesolev eksamisessioon, seni teadaolevate andmete järgi, kulgeb üldiselt kõikjal organiseeritult ja edukalt.

Nii näitasid 20. juunil marksismi-leninismi aluste eksamil väga häid teadmisi Ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilased Jaanvärk, Kivisaar, Levin, Männamaa, Oolo, Remmel ja Schmuul. Sama teaduskonna III kursuse meesüliõpilased Leibak, Peegel, Palamets, Kahk jt. said oma teadmiste eest sõjalises õpetuses väga head hinnangud. Ka vene keele õppimises on Ajaloo-keeleteaduskond üks eesrindlikumaid. Nii 20. juunil vene keele eksamil vanemõpetaja Prussakova juures osutusid väga heade hinnete vääriliseks kõik 6 eksamineeritavat, Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilast, sm-d Auga, Ernesaks, Jüriloo, Kallas, Koik ja Köster.

Õigusteaduskonnas kulgeb eksamisessioon samuti edukalt. Nii osutasid 20. juunil sõjakriminaalõiguse eksamil väga häid teadmisi IV kursuse üliõpilased Pärn, Piel, Laasik ja Seedre. Sama teaduskonna II kursuse eksamil riigi ja õiguse teoorias said väga head hinded sm-d Raal, Sammul, Kõpp ja Salumaa.

Arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilaste Kibitsa, Krulli ja Käba teadmisi tervishoiu organisatsiooni eksamil hinnati hindega „väga hea".

Farmakoloogia eksamil Loomaarstiteaduskonna III kursusel osutasid väga häid teadmisi sm-d Kaus, Sügis, Jürisson, Süve, Tonka, Männik ja Kõppa.

Üldise füüsika eksamil Matemaatika-loodusteaduskonna matemaatikaosakonna I kursusel said väga head hinded sm-d Kull ja Mihkelsoo.

A. Vask

Väga head hinded on ülekaalus

Riigieksamid Õigusteaduskonnas algasid 13. juunil. Esimeseks tuleprooviks oli katse marksismi-leninismi alustes, mis kestis 13—15. juunini. Pärast väikest vaheaega algas 20. juunil riigieksam riigi ja õiguse teoorias, mis kestab samuti 3 päeva. Viimaseks katseks on diplomitöö kaitsmine 27—29. juunil.

Nagu senised eksamitulemused näitavad, tullakse katsetele suure ja põhjaliku ettevalmistusega. Nii näiteks saadi marksismi-leninismi aluste eksamil 12 „väga head", 6 „head" ja ainult 3 „rahuldavat" hinnet. Mitterahuldavat hinnangut ei saanud ükski. Riigieksamikomisjoni andmete kohaselt osutus parimaks sm. Ananjeva, talle järgnevad võrdseina sm-d Tüüts, Peikre ja Sikut. Kateise riigieksami esimese päeva tulemused osutusid headeks: 3 „väga head" ja 4 „head" seitsmest eksamist. Katsed jätkuvad.

A. Varep,
Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilane.

Tõsise ja pingsa töö resultaadid

Kevadine eksamisessioon on lähenemas lõpule. Juba sessiooni kahe esimese nädala kokkuvõtted peegeldavad lõppeva poolaasta tõsise ning pingsa õppetöö üldresultaate. Õigusteaduskonna 172-l üliõpilasel on kahe nädalaga sooritatud 608 eksamit, s. o. 75% eksamite üldarvust. Õppeedukuse kõrget taset tõendab asjaolu, et kuus seitsmendikku eksamitest on sooritatud kas hindele „väga hea" või „hea". Eksameist on 47% sooritatud väga hästi, 37% hästi, 15,8% rahuldavalt ja ainult 0,2% mitterahuldavalt.

Esimese kursuse üliõpilastest paistavad silma kursuse eesrindlastena H. Otsmaa ja J. Prost. Neist ei jää kuigi palju taha ka K. Kits, K. Kuusma, L. Lauri, E. Pärna, V. Liblik ja I. Martin.

Teise kursuse eesrindlasteks on L. Koik ja V. Pajupuu. Neile järgnevad R. Hiir, H. Reinola, A. Tolk, V. Türk jt.

Kolmandal kursusel lõppes eksamisessioon juba varem ja praegu sooritatakse menetluspraktikat.

E. Kirsimägi,
Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Asugem kohanimede kogumisele!

Akadeemiline Emakeele Selts kuulutas välja auhinnatöö

Kohanimede kogumisel on teatavasti suur ajalooline ja keeleline väärtus. Ühelt poolt on kohanimedes sageli kivistunud varemaaegsed keelelised vormid ja erijooned, mida me tänapäeva keeles enam ei leia. Sellised kohanimed aitavad selgitada keelearengu nähtusi. Teiselt poolt võimaldavad kohanimed teha järeldusi ka rahva ajaloo, asustusolude, koha looduslike tingimuste jne. kohta. Eeltoodut arvestades otsustas Eesti NSV Teaduste Akadeemia juures asuv Akadeemiline Emakeele Selts asuda hoogsamalt kohanimede kogumisele. Et selleks rakendada ka üliõpilaste keeleringi kaastööd, määrati järjekordse auhinnatöö teemaks „N v a l l a k o h a n i m e d (kogumine ja süstematiseerimine)".

Auhinnatöö tingimused on järgmised:

1) Kohanimesid tuleb koguda vallas, kus seda seni pole tehtud.
2) Kohanimede kogumisel tuleb arvestada vastavaid nõudeid (foneetiline transkriptsioon, kohakäänete esitamine, jutud vastavate kohanimede kohta jne.).
3) Töö esitamise tähtaeg on 1. n o v. 1949. Tagajärjed tehakse teatavaks Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäevaks.
4) Auhindadeks on ette nähtud 1000 rubla. Auhinnata jäänud tööd, kui nad vastavad kogumistingimustele, ostetakse ära Akadeemilise Emakeele Seltsi ja TA Keele- ja Kirjandusinstituudi poolt.

Üksikasjalist informatsiooni ja auhinnatöö juhendeid saab Akadeemilisest Emakeele Seltsist (Riia t. 60, tuba 220) igal tööpäeval kella 12—13.

Mainitagu siinjuures veel seda, et peagu igas meie maakonnas (välja arvatud Saare- ja Valgamaa), leidub valdu, kust pole kohanimesid kogutud või on seda tehtud osaliselt. Need vallad on vastaval kaardil praegu valgete laikudena. Selliseid suuremaid „valgete laikude" rühmi leidub eriti Harjumaa kesk- ja idaosas, Läänemaal, Pärnumaal, Viljandimaa lääneosas jne. Isegi Tartu lähikonnas on valdu, kust pole kohanimesid kogutud (Tähtvere, Luunja, Mäksa) või on seda tehtud osaliselt (Kuuste, Laeva, Kavastu).

Loodetavasti leidub hulgaliselt üliõpilasi, kes annavad oma panuse meie kohanimekogude täiendamiseks.

H. Ahven,
AES vastutav sekretär.

Tagasivaateid ja tulevikuülesandeid

Õppeaasta lõppedes on põhjust heita põgus pilk tagasi ka Akadeemilise Meeskoori tegevusele möödunud õppeaastal. On ju laulul, eriti aga koorilaulul, täita oma osa meie noorsoo kommunistlikus kasvatamises, kuna ta õhutab ja kasvatab meis nõukogude patriotismi suurt ja õilsat tunnet.

1948. a. sügissemestril võis märgata erilist elevust koori astumises. Nii kandideeris AM-i 80 uut liiget, kelledest võeti koori vastu 61 uut liiget, ning esmakordselt ületas koori liikmete arv AM-i tegevuse ajal 150 piiri.

Koorile ühtlase kõla saavutamiseks korraldati koorijuhi sm. R. Ritsingu poolt kaks korda nädalas kooriliikmeile rühmiti hääleseadet, mida täiendati kooriharjutuste eel vastavate häälehharjutustega kogu koorile.

Möödunud õppeaastal on AM-il olnud 72 harjutust, 8 üksikesinemist ja 5 kontserti. 1949. a. kevadsemestri kavas on veel osavõtt 3. juulil Pärnus toimuvast vabariiklikust meeslaulupäevast ja 16. ning 17. juulil Tartumaa VI laulupäevast, kus AM peale ühendkoorides laulmise esineb veel üksikult rahvalauludega rahvakunstiõhtul. Kahest viimasest üritusest, nii Pärnu kui ka Tartumaa laulupäevadest, tuleb Akadeemilisel Meeskooril kui Eesti NSV suurimal meeskooril sajaprotsendiliselt osa võtta. Kooriliikmed võtavad ka eelseisvaid üritusi täie tõsidusega, käies pingsal eksamisessioonil hoolega lauluharjutustel.

A. Tilk,
Akadeemilise Meeskoori esimees.

Kas teil on juba tellitud ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" järgnevaks õppeaastaks? Kui ei, siis tehke seda viivitamata — tellimuste vastuvõtmine lõpetatakse 1. juulil.

Ajalooline suvi

Möödub üheksa aastat 1940. aasta suvest, mis kujunes eesti töörahvale ta võitlusteel pöördeliseks. Sel suvel pandi alus teele, mille eest võideldes eesti töölisklass eesotsas EK(b) Parteiga oli ohverdanud palju verd võitluses kodanliku diktatuuri kukutamise ja rahva vaba ja õnneliku tuleviku eest, nõukogude võimu taaskehtestamise eest.

Eesti revolutsioonilise töölisklassi poolt loodud nõukogude võim lämmatati verises kodusõjas 1918.—1920. a. lääne imperialistlike riikide abiga. Võimule tulnud ja imperialistlikest riikidest sõltuv eesti tõusikkondlus sattus varsti nii majanduslikult kui ka poliitiliselt ummikusse. Revolutsiooniliste masside survel loodi küll esialgu demagoogiliselt kodanlik „demokraatlik" põhiseadus, ent kodanlusel ei olnud tahetki seda realiseerida. Kodanluse diktatuuri tee viis seaduspäraselt omapärase, läänest laenatud fašistliku terrorirežiimi teostamisele.

Kodanliku Eesti majanduslikku profiili iseloomustab imperialistliku maailmaturu muutlikust konjuktuurist sõltuv kiratsemine — turgude ja tooraine puudusel laostuv tööstus ja põllumajandus, töötavate masside äärmiselt madal palga- ja elatustase ning terav tööpuudus.

1930-date aastate lõpul loobusid imperialistlikes vastuoludes siplevad Inglismaa ja Prantsusmaa kollektiivse julgeoleku poliitikast. Nad loovutasid fašistlikule Saksamaale „mittevahelesegamise" loosungi all üksteise järele rea Kesk-Euroopa riike ning tõukasid sellega Hitlerit kaugemale itta, sõtta Nõukogude Liidu vastu.

Selleks ajaks täielikult Hitleri-Saksamaa kiiluvette ujunud eesti kodanlus lootis samuti osasaamist Nõukogude Liidu „jagamisest" ja selle kaudu oma majanduslikust ummikust pääsemist.

14. juunil 1940. a. avaldas Eesti klikivalitsus nn. „omakaitse fondi" seaduse, mille eesmärgiks oli maakondades ja linnades fašistlike võitlussalkade formeerimine ja relvastamine; 15. juunil tuli Tallinnas kokku halvastivarjatud sõjalise eesmärgiga nn. „Balti nädal". Töötava rahva silmanähtavalt kasvava revolutsioonilise liikumise halvamiseks keelati ühtaegu kõik koosolekud, miitingud, demonstratsioonid. Rahvavaenulik valitsus oli oma rahvaga jäänud üksinda silm silma vastu: ta oli oma abimeestest isoleeritud, sest nii fašistliku Saksamaa kui ka Inglise-Prantsuse valitsuste käed olid seotud alanud Teise Maailmasõjaga. Teiselt poolt Eesti töörahvale lisasid julgust ja moraalset tuge Nõukogude Liidu rahvaste revolutsioonilised kogemused ning töörahvale sõbralike Nõukogude Liidu väeosade Eestis viibimise fakt, mis ei lasknud eesti kodanlusel kasutada sõjariistus jõudu töörahva vastu.

Vaatamata kodanliku valitsuse ettevaatusabinõudele ning koosolekute keelule tuli 20. juuni õhtul EK(b)P julgel juhtimisel ja organiseerimisel Tallinnas Töölisvõimlas kokku ülelinnaline tööliste ja töölisorganisatsioonide koosolek, tekkinud olukorra arutamiseks ning oma nõudmiste püstitamiseks. Üksmeelselt nõudis eesti töötav rahvas reaktsioonilise valitsuse tagandamist ning seadis uuele valitsusele põhinõudena välispoliitilisel alal Nõukogude Liiduga sõlmitud pakti ausa täitmise; sisepoliitikas nõuti riigiaparaadi puhastamist sõjaprovokaatoreist, kaitseliidu laialisaatmist, igasuguste repressioonide kaotamist tööliste ja nende organisatsioonide suhtes, üldist amnestiat poliitvangidele jne. Revolutsioonilise liikumise laine haaras kogu Eestis kõige laiemad töötavad massid. Bolševike partei juhtimisel läks eesti töölisklass vastu hiilgavale võidule. Ei peatutud enam üksnes nõudmiste esitamisel, vaid asuti nende teostamisele.

21. juunil toimusid üle kogu Eesti bolševike juhtimisel massilised revolutsiooniliste tööliste demonstratsioonid, meeleavaldused ja miitingud. Eriti rohkearvulised demonstratsioonid leidsid aset Tallinnas, kus tänavale tuli 40.000-pealine töölisvägi.

21. juuni hilisõhtul moodustati peaminister J. Varesega eesotsas uus rahvavalitsus. Uue rahvavalitsuse esimeseks ülesandeks oli korraldada uue Riigivolikogu valimised, millest võtaksid osa kõige laiemad rahvamassid. 14. ja 15. juulil toimusid 2. Riigivolikogu valimised, millest võttis osa Eestis ennenähtamatult suur protsent valijaist — 84,1%, kellest 92,8% hääletas EK(b)P ja parteitu töörahva ühise valimisbloki — Eesti Töötava Rahva Liidu kandidaatide poolt.

Pärast juunipööret hakkas Eesti rahvamajandus kiiresti kosuma. Nõukogude võim, mille uus, tõeline rahvavalitsus 21. juulil välja kuulutas, likvideeris kiiresti tööpuuduse, tööstustoodang näitas juba esimesel nõukogude aastal 63%-list kasvu, nõukogude maareformi tulemusena elavnes kogu põllumajandus ning vabanesid töötava talurahva massid neid rõhunud võla- ja kulakuorjusest.

Tänu nõukogude rahva, eriti suure vene rahva vennalikule abile, on bolševike partei oskuslikul juhtimisel Eestist käesolevaks ajaks saanud eesrindliku tööstuse, sotsialistliku põllumajanduse ja sotsialistliku kultuuri maa — ekspluataatorlikud klassid Eestis on likvideeritud, sotsialism põhiliselt saavutatud.

Seltsimees Stalini poolt näidatud võitlusjoonel kindlalt püsides juhib EK(b)P eesti rahvast järjekindlalt ning võidukalt edasi võitluses kommunismi suurte ja õilsate eesmärkide eest.

Dots. E. Talvik,
Õigusteaduskonna dekaan.

Vastutav toimetaja
E. L. Mikkelsaar

MB 03564 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1442

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Taotlegem uuel õppeaastal väsimatult õppe- ja kasvatustöö edasist parandamist!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 24 (30) Reedel, 2. sept. 1949. a. II aastakäik

Uute suurte ülesannete täitmisele

Prof. A. KOORT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor.

1. septembril algas õppetöö Tartu Riiklikus Ülikoolis nagu kõigis Nõukogude Liidu rohkearvulistes kõrgemates õppeasutistes. Nagu eelmistel aastatelgi võeti ka tänavu augustikuul toimunud eksamite tulemuste tagajärjel nõukogude kõrgematesse õppeasutistesse vastu ligikaudu 200.000 uut üliõpilast.

1. septembril avaaktusel ülikooli kollektiiv koos õppetöö algusega tähistas ka seitsmesaja uue statsionaarse üliõpilase vastuvõtmist. Meie ülikooli pere tervitas südamlikult ja sõbralikult noori üliõpilasi. Meie ülikooli pere soovib, et nad oma ülikooliõpinguis oleksid edukad, et püsiva ja järjekindla töö tagajärjel neist kujuneksid väärikad nõukogude haritlased, nõukogude eriteadlased.

Tartu Riiklik Ülikool, kellele nõukogude kord on loonud seninähtamatud arenemisvõimalused, on oma struktuuri aasta-aastalt laiendanud. Eelmise õppeaasta algul oli meie ülikoolis 8 teaduskonda 20 osakonnaga. Täna võime öelda, et meie algame uut õppeaastat jällegi laiendatud struktuuriga. Meie ülikooli Põllumajandusteaduskonna juures algab tegevust mittestatsionaarne osakond. Metsandusteaduskonna juurde on loodud metsamelioratsiooni osakond. Põllumajandusliku tootmise alal töötajate kvalifikatsiooni tõstmise eesmärgil on meie ülikooli Põllumajandusteaduskonna juures loodud kuuekuulised pidevalt töötavad kursused masina-traktorijaamade juhtivatele töötajaile ja samuti pidevalt töötavad kolmekuised kursused zootehnikutele.

Ei ole mingit kahtlust, et ka eeloleval õppeaastal meie üliõpilaskond järjest tihedamalt koondub leninliku kommunistliku noorsooühingu ümber, meie ülikooli noorsoo eesrindlikuma osa ümber, kes taotleb õppetöö kvaliteedi ja õppedistsipliini tugevdamist meie ülikoolis. Me loodame, et meie üliõpilaskond, koondununa kommunistliku noorsooühingu ümber, ja meie Üliõpilaste Ametiühing aitaksid kaasa tulevaste spetsialistide kasvatamisele bolševistliku parteilisuse vaimus. On vaja, et meie üliõpilaste kollektiiv aitaks pidada lakkamatut võitlust kodanliku ideoloogia, kodanliku natsionalismi vastu, kus see ka ei esineks. Meie üliõpilaste kollektiiv peab otsustavalt välja astuma apoliitilisuse ja ideetuse nähtuste vastu, välismaisuse ees lömitamise nähtuste vastu, ükskõik millisel viisil need ka ei ilmneks mõningate meie üliõpilaste juures.

Meie nõukogude kodumaal on noorsoole loodud kõik võimalused rõõmsaks ja õnnelikuks, huvitavaks ja tegevusrohkeks eluks. On loodud kõik eeldused kasvavate noorte vaimsete võimete kõigekülgseks arendamiseks. Andudes teaduste omandamisele, meie noorsugu ei jää kunagi eemale suurtest riiklikest ja ühiskondlikest üritustest. Meie noorsugu elab ühiskondlikele huvidele. Õpingute kõrval on meie üliõpilased lahutamatult seotud nõukogude ühiskonna üritustega, tema poliitiliste eesmärkide ja taotlustega. Nii saab meie ülikooli noorsugu kõige selgemini tajuda, et ta on võitleja uue, kasvava ja areneva eest inimkonna ajaloos. Elada nõukogude ühiskonna, sotsialistliku kodumaa huvidele, kommunismi täieliku võidu huvidele, tähendab elada suurt, ideelist elu.

Meie ülikool saavutas eelmisel õppeaastal märkimisväärseid tulemusi.

2407-st eksamikohuslikust üliõpilasest ilmus kõigile eksameile 2376 üliõpilast ehk 98,7% (1947/48. — 97,1% 1946/47. — 83,3%).

Eksamitele ilmunute arvust sooritasid kõik eksamid 2310 üliõpilast ehk 97,7% (1947/48 — 93,1% ja 1946/47. — 77%).

Eksamitulemusi kvalitatiivselt hinnates võib öelda, et üliõpilaste teadmised on kujunenud kindlamaks ja üliõpilased teevad tõsist tööd aine omandamisel.

Paljude ürituste tõttu, mis läbi viidi eelmise õppeaasta jooksul, meie õppejõud taotlesid edukalt õppe- ja kasvatustöö ühtsust. Kuid saavutatuga selles suunas ei saa veel kaugeltki leppida. Meie ülikooli kõigil õppejõududel seisab ees veel palju pingerikast tööd õppetöö ideelis-teoreetilise taseme tõstmise alal.

Paljud loengud ja seminarid toimuvad kahjuks veel madalal ideelis-teoreetilisel tasemel. Loengutes esineb formalismi, apoliitilisuse ja kodanliku kosmopolitismi elemente. Õppeaineid ei seota küllaldaselt nõukogude eluga, nõukogude tegelikkusega. Esineb lääne kodanliku teaduse ja kultuuri ees lömitamist.

Need on väga tõsised puudused meie õppetöös. Sellistele puudustele ja metodoloogilistele vigadele juhitakse kõige teravamalt meie õppejõudude tähelepanu Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee büroo 17. augusti s. a. otsuses Tartu Riikliku Ülikooli tööst.

Meie õppejõudude kollektiivi esimeseks tähtsaks ülesandeks algaval õppeaastal on selle tähtsa otsuse põhjalik läbiarutamine, sellest otsusest kõigi vajalike järelduste tegemine ja puuduste ning vigade otsustav kõrvaldamine.

EK(b)P KK büroo otsuses esiletõstetud puudused kohustavad tungivalt süvendama õppejõudude ideelis-poliitilist enesetäiendamistööd, ilma milleta pole võimalik teostada õppetöö taseme nõutavat tõstmist.

EK(b)P Keskkomitee otsuse läbiarutamine kujunegu tähtsaks pöördepunktiks meie Tartu Riikliku Ülikooli elus, kujunegu tähtsaks etapiks meie õppetöö järjekindla tõusu teel!

Möödunud kuude kroonikat

5. juulil toimus TRÜ aulas pidulik aktus, millel anti ülikooli lõpetamise diplomid kätte suurele rühmale noortele eriteadlastele, kes omandasid hariduse nõukogulikus Tartu ülikoolis. Kokku andis TR Ülikool tänavu kodumaale 331 kvalifitseeritud eriteadlast. Kiitusega lõpetas ülikooli 14 seltsimeest.

5. juulil lõppes eksamisessioon TRÜ mittestatsionaarseil üliõpilastel. Sessiooni tööst võttis osa 230 mittestatsionaarset üliõpilast. Sessioon möödus edukalt ja organiseeritult.

Juulikuu algul töötas Pihkva oblastis ja Võrumaal ENSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituudi ekspeditsioon, mille tööst võtsid osa ka TR Ülikooli esindajad. Ekspeditsiooni liikmed kogusid rohkesti rahvaloomingut, sealhulgas suure hulga kaasaegsel temaatikal loodud rahvalaule.

Juulikuus külastas Tartut Leningradi üliõpilaste ekskursioon. Leningradi üliõpilased tutvusid linna vaatamisväärsustega ja ülikooliga ning arutlesid meie ülikooli aktiiviga kahe naaberülikooli vaheliste sidemete tihendamise küsimusi.

18. juulil saavutasid Ülikooli Spordiklubi naiskorvpallurid võistluste sarjas NSV Liidu korvpallikarikale hinnatava võidu Tbilissi Riikliku Ülikooli naiskonna üle punktide suhtega 33:23.

Alates käesolevast sügisest hakkab TRÜ Põllumajandusteaduskonna juures töötama mittestatsionaarne osakond zootehnika- ja agronoomiaharuga. Mittestatsionaarsesse osakonda võetakse vastu 50 üliõpilast.

Aegsasti algasid TR Ülikoolis ettevalmistused suure vene füsioloogi akadeemik Ivan Pavlovi sünni 100. aastapäeva tähistamiseks. Organiseeritakse lektorite grupp, mille liikmed esinevad Tartu käitistes ja asutistes ettekannetega I. P. Pavlovi elust ja tööst. Septembri lõpul viiakse läbi I. P. Pavlovi tööle pühendatud teaduslik sessioon, kus ettekannetega esinevad prof. Karu, prof. Käer-Kingissepp jt. Füsioloogiakateeder korraldab samal ajal Pavlovi tööde näituse.

Juulikuus lõpetati TRÜ dendroloogia-aia korrastamine. Aed, mis võtab enda alla 4 hektaari suurust maa-ala, sisaldab üle 1000 liigi kodu- ja välismaise päritoluga puid ja põõsaid.

TRÜ Raadi õppe- ja katsemajandis korraldati loomakasvatuse hoogtöökuu ürituste sarjas loomakasvatuspäev. Sisukate ettekannetega esinesid Tartumaa TSN Täitevkomitee põllumajandusosakonna juhataja sm. Muuga ja TRÜ õppejõud sm-d Pung ning Mauring. Loomakasvatuspäevast võttis osa ka ümbruskonna kolhoosnikuid.

1. augustil algasid meie ülikoolis vastuvõtueksamid. Sel päeval toimunud informatsioonikoosolekul kõnelesid ülikooli astujaile rektor prof. Koort, ELKNÜ komitee sekretär sm. Salumaa ja õppeosakonna ülema abi sm. Kurvits.

Tänavu võeti ülikooli vastu 700 noort. Põllumajandus-, Arsti- ja Matemaatika-loodusteaduskonda võeti vastu 125 üliõpilast igasse, Ajaloo-keeleteaduskonda 100, Õigus- ja Metsandusteaduskonda kummassegi 75, Loomaarstiteaduskonda 50 ja Kehakultuuriteaduskonda 25.

Rühm Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilasi dots. E. Laugaste juhtimisel sooritas uurimisreisu Saaremaale, kus koguti umbes 1000 lehekülge väärtuslikke folkloristlikke kirjapanekuid.

Suvevaheajal omistas TRÜ Opetatud Nõukogu meditsiiniliste teaduste kandidaadi nimetuse P. Bogovskile, E. Raudamile, J. Savisaarele ja V. Savile. Edukalt kaitsesid oma väitekirja ja said kandidaadi teadusliku kraadi ka V. Tilga, P. Kard ja V. Kumari.

15. augustil lõppesid meie ülikoolis vastuvõtueksamid, mis näitasid noorte siirast tahet hästi töötada ülikoolis.

Sefluse korras abistab meie ülikool oma autotranspordiga mitmeid Tartumaa kolhoose. Nii viisid Mäksa valla Sõpruse kolhoos, sama valla Metsanurga kolhoos jt. oma teraviljanormi varumispunkti TRÜ veoautodel.

Suvisel töövaheajal sooritas rühm Metsandusteaduskonna lõpetajaid õppeekskursiooni Karjala-Soome NSV-sse, kus tutvuti vennasvabariigi metsamajandusega.

Õppeaasta algul

Eile algas Tartu Riiklikus Ülikoolis, nagu kõigis meie maa kõrgemais õppeasutistes, uus õppeaasta. Õppeaasta alguse pidulikuks tähistamiseks korraldati eile algusega kell 10 ülikooli aulas õppeaasta avaaktus. Aktusel esines ettekandega TR Ülikooli rektor prof. sm. A. Koort. Samas andis rektor ülikooli vastuvõtueksameil parimaid tulemusi saavutanud ja keskkooli lõpetamisel medalitega autasustatud noortele üle üliõpilaspiletid. Aktusel kõnelesid veel õppejõudude ja üliõpilaste, samuti ühiskondlike organisatsioonide esindajad.

Teise suurema üritusena õppeaasta algul toimub Tartu Õpetajate Instituudi ruumes 3. septembril algusega kell 20 Tartu kõrgemate õppeasutiste õppeaasta avaaktus. Aktusele järgneb suur kontsert meie linna kõrgemate koolide parimate isetegevuslaste osavõtul.

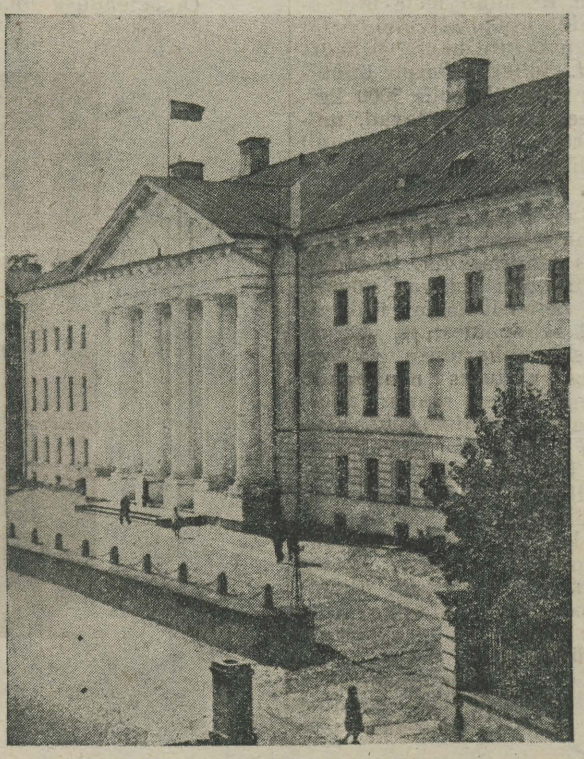

Kõigile lugejaile ja kirjasaatjaile

Käesolevaga alustab ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" ilmumist uuel õppeaastal. Toimetus tervitab kõiki ajalehe lugejaid uue õppeaasta alguse puhul ja soovib neile edu ja kordaminekut töös. Toimetus tervitab kõiki ajalehe kirjasaatjaid ja avaldab lootust, et kirjasaatjad algaval õppeaastal veelgi innukamalt ja hoolikamalt teevad oma vastutusrikast tööd.

Toimetus loodab, et kontakt lugejate ja toimetuse vahel algaval tööaastal järjest tugevneb. Iga lugeja olgu ühtlasi ka kirjasaatja — niisugune on meie loosung. Samuti ootab toimetus lugejailt asjalikke näpunäiteid töö parandamiseks ja tähelepanu juhtimist lehe töös esinevaile puudustele. Need abinõud aitavad kaasa selleks, et kujundada meie ülikooli ajaleht selliseks, nagu teda igaüks meist tahab näha — eesrindlikuks kollektiivseks propagandistiks, agitaatoriks ja organisaatoriks.

Lõpuks juhime veel tähelepanu sellele, et praegu on veel võimalik tellida ajalehte „Tartu Riiklik Ülikool" uueks õppeaastaks. Tellimus terveks õppeaastaks maksab 9 rbl. 50 kop. Tellimisraha tuleb tasuda ülikooli kassasse, vastav kviitung aga, millele märgitagu tellijate arv, teaduskond ja kursus, tuleb ära anda Üliõpilaste Ametiühingu komiteesse või ajalehe toimetusse.

Tellimuste äraandmisega tuleb rutata, sest pärast 20. septembrit enam uusi tellimusi vastu ei võeta.

Alustame tööd loosungi all: iga TRÜ kollektiivi liige olgu oma ajalehe lugeja; iga lugeja olgu ka kirjasaatja!

Palavaim tervitus seltsimeestele, kes alustavad õpinguid TR Ülikoolis!

Tuleme taas

Päikeseõhetust varjavaid vilju
täis on nüüd põllud ja undavad rehed —
Emajõe linnas kuid Toomemäel hilju
juba puilt liuglevad üksikud lehed...

Kannavad laiali otsekui kutset,
et on nüüd jälle aeg tulla ja tuua
loengute saalesse õppimistukset,
vaikinud Ülikool tõtlevaks luua.

Juba me tuleme siia ja toome
rõkatust Peahoone sammaste alla,
Laial ja Aiagi tänaval teeme
suletud uksed kõik pärani valla!

Tuleme, parkun'd tööst karedaks pihud,
päikesest pruunikaks jumestun'd palged,
maha jään'd lõigatud viljade vihud,
suvised päevad nii soojad ja valged.

Tuleme matkult ja uurimisreiselt,
kaugeltki lõunast, kus veedetud puhkus —
sellest nii palju on kuulda üksteiselt
silmades sära ja südames uhkus

Tuleme, hakkame värskema jõuga
jooksma taas teaduse kantsile tormi,
olla et väärikaiks kaaslasiks nõuga
neile, kes mitugi täidavad normi!

OSKAR KRUUS,
Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane.

* * *

„Meie ees on kindlus. Nimetatakse teda, seda kindlust, teaduseks ta paljude teadusharudega. Selle kindluse me peame valluta ma, maksku mis maksab. Selle kindluse peab vallutama noorsugu, kui ta tahab olla uue elu ehitajaks, kui ta tahab saada tõeliseks vahetuseks vanale kaardiväele.“ J. Stalin.

* * *

Olge oma üliõpilaspileti väärilised!

Juulikuu viimastel päevadel valitses meie ülikooli põlises peahoones tavalisest suurem elevus. Siia tuli rõõmsaid heledajuukselisi noormehi ja neide kõigist meie vabariigi paikadest — Tallinnast ja Võrust, Saaremaalt ja Peipsi kallastelt, Viljandimaa noortest kolhoosidest ja Virumaa kaevuriperedest, Pärnumaa kaluriküladest ja Hiiu randlasemajadest. Nende noorte omavahelised jutud olid rõõmsad ja mitmekülgsed, kuid kõige rohkem rääkisid nad ikkagi eelseisvaist sisseastumiseksameist ülikooli ja tulevasest tööst kõrgemas õppeasutises.

Nende noorte pilkudes ja sõnades pole hirmu ega muret tuleviku ees: on nad ju õnneliku stalinliku ajastu õnnelikud noored...

Neil on, mille üle olla uhke, millest rõõmu tunda. Võivad rõõmustada, et astuvad nõukogude ülikooli, elavad nõukogude korra tingimustes, kus noortele on avatud kõik teed haridusele. Nad võivad olla rõõmsad, et kodanlik kord on vaid sünge minevik, et neil ei tarvitse maitsta kodanliku maa õpihimulise noore ränka saatust.

Nooremad meist ei mäleta enam õppimistingimusi kodanlikus Eestis. Milline oli siis Tartu Ülikooli pale? Üliõpilasteks olid kapitalistide ja kulakute võsud, kes tegelesid siin okultismi, spiritismi, igat masti peenutsemise, pummeldamise ja elupõletamisega, õppimisega aga kõige vähem. Töölise laps pääses harva ülikooli ja kui pääseski, oli enamasti majanduslikel põhjustel sunnitud õpingud katkestama. Ja nii oligi kodanlik „Üliõpilasleht“ nr. 8 (1930. a.) sunnitud tunnistama, et üliõpilaste arv Tartu Ülikoolis langeb pidevalt õppemaksu suurendamise tagajärjel ja et õppetööst eemalejääjate arv ületab vastuvõetavate arvu. Samast numbrist loeme, et 1930. aastal andis farmaatsiaosakond ainult ühe lõpetaja, tolleaegne metsaasjanduse osakond kaks lõpetajat jne.

Laostumine, tagurpidiminek kõikjal. Kodanlusele pole tarvis haritlasi...

Kui võrratult avaramad on tingimused nüüd, nõukogude korra tingimustes! Viimase viie aasta jooksul üliõpilaste arv meie ülikoolis kolmekordistus, tänavu on meil juba ligi 3000 üliõpilast. Meie ülikoolis õpivad nüüd töörahva pojad ja tütred, siin on tõsise töö paik. Siin kasvatatakse kultuurseid ja igakülgselt haritud, ühiskonnale tarvilikke inimesi.

Sellepärast on mõistetav ja õigustatud see rõõm, millega noored tulevad ülikooli nüüd, nõukogude korra ajal. Igaüks neist noortest tunnetab kõigi meeltega, kui suur õnn on olla Nõukogude kodanik...

* * *

Sisseastumiseksamid on lõppenud. Nad esitasid ülikooli astujaile suuri nõudmisi, kuid noored seisid nende nõuete kõrgusel. Vastuvõtukomisjon on oma töö teinud ja otsuse langetanud. Lühidalt räägivad vastuvõtueksamite tulemused järgmist: ülikooli astujad näitasid häid teadmisi ja tõsist töössesuhtumist. See näitab, et Nõukogude Eesti kool on kujunenud tõeliseks nõukogude kooliks, mis varustab noori rikkalike teadmistega ja marksistlik-leninliku maailmavaatega. See näitab, et valdav enamik meie koolinoortest on kujunenud nõukogude noorteks, kes võtavad oma tööd tõhusalt ja teavad, et Nõukogude kodumaa ootab neilt visa ja väsimatut tööd hariduse omandamisel. See näitab lõpuks, et Tartu Riiklik Ülikool saab tänavu endale väärtusliku täienduse.

Kes on need noored, kes tänavu asuvad õpinguid jätkama meie ülikoolis? Siin on noori igast linnast ja maakonnast, töölist, teenistujate, kolhoosnikute ja haritlaste perekondadest. Nende hulgas on 130 kommunistlikku noort, kes juba sisseastumiseksameil näitasid, et nad on eesrindlikud noored.

Siin on kommunistlik noor M. Kaljurand. Ta lõpetas Tallinnas keskkooli kuldmedaliga, oli oma koolis kommunistlike noorte algorganisatsiooni sekretäriks. Ja töötas siingi hästi. Nüüd tahab ta õppida metsandust, ja me ei kahtle, et sm. Kaljurannast ülikooliski saab eesrindlane.

Veel palju teisigi kommunistlikke noori lõpetas keskkooli medaliga. Õigusteaduskonda astus kommunistlik noor F. Kuld, Arstiteaduskonda kommunistlik noor K. Valgma, Põllumajandusteaduskonda kommunistlik noor H. Lehiste. Kõik need ja veel paljud teised tublid kommunistlikud noored lõpetasid keskkooli kuldmedaliga ja lubavad ülikooliski mitte häbi teha kommunistliku noore nimele. Sama lubavad ka kommunistlikud noored Johanson, Jürgenson, Ottenson, Sannamees ja paljud teised, kes sisseastumiseksamid sooritasid väljapaistvate tulemustega.

Nende eesrindlike seltsimeeste eeskujul annavad kõik ülikooli astujad lubaduse töötada hästi ja kohusetruult — nii, nagu see on sobiv nõukogude üliõpilasele. Meie, TRÜ kollektiivi vanemad liikmed, ütleme neile: „See punane raamatuke — üliõpilaspilet —, mille te saite, paneb teile suure kohustuse kodumaa ja rahva ees. See kohustab teid õppima ja töötama Lenini ja Stalini eeskujul, nõukogulikult, kogu jõuga. See kohustab teid olema eesrindlikud, töökad ja tublid. See paneb teile suure ülesande: kasvada kommunistliku ühiskonna tublideks liikmeteks. Olge siis selle punase raamatukese väärilised!“

A. Pedak

Hakkan õppima armastatud eriala

Nõukogude riigis on kõrgem haridus muudetud kõigile kättesaadavaks. Lõpetanud kevadel keskkooli, ei seisnud minu ees mitte küsimus sellest, kas ma saan edasi õppida, vaid selles, mida õppida. Valik oli suur, sest nii kodulinna Tartu kui ka kõigi teiste Nõukogude Liidu kõrgemate õppeasutiste uksed on abiturientidele avatud.

Minule polnud valik siiski raske, sest huvi matemaatika ja füüsika vastu määras ka teaduskonna, kuhu astuda. Astusin TRÜ Matemaatika-loodusteaduskonna füüsikaosakonda.

Füüsika, käsitledes mateeria kõige üldisemaid ja olulisemaid seaduspärasusi, on austusväärse mineviku ja eriti suurepärase tulevikuga teadus. Eriti avar tulevik seisab füüsika ees seoses aatomienergia vabastamise ja tema rakendamise probleemidega meie rahvamajanduse teenistusse.

Peale selle annab füüsika, vahest isegi paremini kui ükski teine teadus, meile tervikliku, marksistliku ellusuhtumise, näitab kõige selgemalt marksistliku dialektilise meetodi rakendamist praktikas.

Usun, et suudan õppetöö kõrval osa võtta ka ülikooli ühiskondlikust ja isetegevuslikust tööst. Eriti kavatsen omi teadmisi täiendada oma huvialas — males.

Ivo Nei,
NSV Liidu noorte maletšempion.

Kasvatame kommunismi ehitajaid

Eile alustas seitsesada Eesti NSV noort oma hariduse jätkamist Tartu Riiklikus Ülikoolis. Eilne päev oli nende noorte seltsimeeste elus tähtis ja meeldejääv: liitusid nad ju eile selle paljumiljonilise armeega, kes täidab seltsimees Stalini poolt antud ülesannet — vallutada teaduse kindlus.

Meie ülikooli õppejõud tervitavad uusi üliõpilasi õppetöö alguse puhul ja soovivad, et noored üliõpilased kasutaksid hästi neid avaraid võimalusi, mis nõukogude kord annab hariduse omandamiseks. Omalt poolt teeme kõik selleks, et noori kasvatada nõukogude patriotismi vaimus ja varustada neid rikkalike teadmistega — kasvatada neist väärikad liikmed kommunismi ehitajate armeele, kommunistlikule ühiskonnale.

Dots. **E. Talvik,**
Õigusteaduskonna dekaan.

Noortele üliõpilastele

Tänavu lisandub meie ülikooli töökale üliõpilaskollektiivile uute vastuvõetute näol 700 noort üliõpilast. Sellega tõuseb üliõpilaste arv meie ülikoolis 3000 ligidale. Need arvud näitavad, millise kiiruse ja hooga muutub meie ülikool eesrindlikuks ja võimsaks nõukogude ülikooliks.

Ent tänavune täiendus pole mitte ainult kvantitatiivne, vaid ka tähtis kvalitatiivne täiendus. Tänavu ülikooli astuvad noored erinevad eelmisil aastail ülikooli astunuist sellepoolest, et nad on oma keskkoolihariduse saanud juba täies ulatuses nõukogude korra tingimustes, saanud pikemaajalise ja kvaliteetsema nõukoguliku kasvatuse. Sellepärast ootavad TR Ülikooli üliõpilaste ühiskondlikud organisatsioonid uutelt üliõpilastelt tõhusat ja innukat kaasabi võitluses kodanliku ideoloogia jäänuste vastu meie inimeste teadvuses, üliõpilasnoorsoo kommunistliku kasvatamise ulatuslikus ja vastutusrikkas töös.

E. Salumaa,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.

Väärtuslik täiendus

Tartu Riiklik Ülikool, meie noorte kaadrite sepikoda, avab käesoleva aasta sügisel oma uksed 700 noorele, kes alustavad õpinguid ülikoolis, et pärast kõrgema hariduse omandamist asuda tööle kvalifitseeritud eriteadlastena meie rahvamajanduse ja kultuuri mitmesugustel aladel.

Sooviavalduste vastuvõtmine ülikooli astumiseks algas 20. juunil, millele eelnes ulatuslik selgitustöö ajakirjanduses ja raadios. Samuti sõitsid kõigisse suurematesse Eesti NSV keskustesse ülikooli õppejõud, et isiklikult anda noortele keskkooli-lõpetajatele informatsiooni õppimisvõimaluste kohta Tartu Riiklikus Ülikoolis ja suunata noori õigele alale, kus nad saavad oma võimeid täiel määral rakendada.

Kokku saabus sooviavaldusi üle 800 noorelt. Kõige suuremat tungi võis märgata Arstiteaduskonda ja Põllumajandusteaduskonda, eriti aianduse- ja mesinduseosakonda, mis näitab noorte suurt huvi mitšuurinliku aianduse vastu. Ka Loomaarstiteaduskonna vastu oli märgata tunduvalt suuremat huvi kui eelmistel aastatel, mis annab tunnistust sellest, et noored saavad aru loomakasvatuse suurest tähtsusest meie rahvamajanduses. Tagasihoidlikum oli sooviavalduste esitamine Õigusteaduskonda ja Ajaloo-keeleteaduskonda astumiseks.

Vastuvõtueksamid näitasid, et noorte ettevalmistus oli mullusega võrreldes tunduvalt parem ja noortel polnud eksamite sooritamisel erilisi raskusi, mistõttu vastuvõtueksamite tulemustega võib rahule jääda.

Vastuvõtueksamite kestel oli noortel võimalus teaduskonna vahetamiseks, mida said kasutada noored, kes olid esitanud sooviavalduse nendesse teaduskondadesse, kus konkurss oli suurem. Selle tulemusena saigi mõnede teaduskondade vabad kohad täita.

Praegu on ülikooli vastuvõtuplaan üldiselt täidetud. On jäänud ainult üksikud vabad kohad mõnedes teaduskondades, mida saab aga loodetavasti täita teistest ülikoolidest ületulijate arvel.

Ü. Kurvits,
õppeosakonna ülema abi.

Nende elus algas eile uus ajajärk — õppimine ülikoolis

Vastutav toimetaja
E.-L. Mikkelsaar

MB 05229 Trükikoda „Tartu Kommunist“ trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1852.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 25 (31) Reedel, 9. septembril 1949. a. II aastakäik

Julgelt arendada kriitikat ja enesekriitikat

Nädal tagasi alustas meie ülikool uut õppeaastat. Meie ülikooli kollektiiv astub uude tööaastasse kindla tahtega taotella kogu jõuga ülikoolis tehtava õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö teoreetilise taseme tõstmist ja ideoloogilist süvendamist. Selle meie ette asetatud ülesande lahendamisel suunab, juhib ja abistab meid TR Ülikooli töö seisukohalt esmajärgulise tähtsusega dokument — Eestimaa K(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti s. a. otsus TR Ülikooli töö kohta.

EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsuses Tartu Riikliku Ülikooli töö kohta on täie selgusega esile tõstetud suuri puudusi meie ülikooli õppeprotsessis. Meie ülikooli õppejõud peavad juba lähemate päevade jooksul võtma oma töö partei Keskkomitee selle otsuse valgusel sügava analüüsi alla, peavad välja selgitama vigade, puuduste, mahajäämuse põhjused. Kriitika ja enesekriitika peavad aitama kõrvaldada esinevaid vigu ja puudusi. Kriitika ja enesekriitika peavad otsustavalt eemaldama need takistused, mis veel seisavad meie ülikooli edasisammumise teel, meie ülikooli väljaarendamisel eesrindlikuks nõukogude ülikooliks.

Meil pole kuskil ega ühelgi juhul mingisugust põhjust enesega rahuloluks, sest meie ülikooli töös on kõigist saavutusist hoolimata veel suur hulk tõsiseid lünki ja puudusi.

Õppetöö teaduslik-teoreetiline tase pole veel viidud nõutava kõrguseni. Leidub veel rida kateedreid Arstiteaduskonnas, Loomaarstiteaduskonnas, Põllumajandusteaduskonnas ja Kehakultuuriteaduskonnas, kus tegeldakse ikka veel vähe õppemetoodiliste küsimustega. Puudusi sel alal esineb Arstiteaduskonnas anatoomia kateedris.

Nõrka õppemetoodilist tööd on näidanud ka teoreetilise mehhaanika kateeder, kus ei hoolitseta küllaldaselt kateedriliikmete õppetöö metoodika kindluse eest. Häiret on tekitanud ka asjaolu, et kateeder ei hoolitse kursuse- ja diplomitööde õigeaegse teatamise eest üliõpilastele.

Meie ülikooli mitmes kateedris, nagu vene keele kateedris ja vene kirjanduse kateedris, on õppejõude, kelle tähelepanu on korduvalt juhitud nõrgale metoodilisele tööle, kes sellest aga pole teinud vajalikke järeldusi.

Õppetöö ideelis-teoreetilise taseme suhtes võime möödunud aasta jooksul märkida edusamme tänu partei ja KHM-i sellekohaste otsuste ja määruste rakendamisele. On järjest enam taotletud õppe- ja ideelispoliitilise kasvatustöö ühtsust ja teravamat parteilisust.

Kuigi õppetöö ideelis-poliitiline sihikindlus on tõusnud, on see tõus siiski ainult suhteline ja vähene. Osa kateedrite tööd kannatab parteiliselt võitleva ja ideoloogiliselt tarviilikult teravdatud iseloomu puudumise all.

Alles veel eelmise õppeaasta lõpul pidi Õpetatud Nõukogu konstateerima Õigusteaduskonna mitme õppejõu nõrka ideelis-teoreetilist tööd. Paljudes loengutes esitatakse fakte lahus ühiskonna arengu ajaloost ja klassivõitlusest. On esinenud ürgkogukondliku korra idealiseerimist. Õppeainet ei seota veel alati nõukogude tegelikkusega. Esines juhtumeid, kus kolhoosiõigust õppivad üliõpilased ei tundnud kolhoosi põhikirja.

Õigusteaduskonna õppetöös tuleb otsustavalt tugevdada poliitilist sihikindlust ja printsipiaalsust. Kuid peab ütlema, et need puudused ei piirdu ainult Õigusteaduskonna õppetööga, neid esineb ka teistes teaduskondades. Ajaloo-keeleteaduskonna keelte kateedrites pole veel täielikult maksvusele pääsnud eesrindliku nõukogude lingvistlik metodoloogia. Eesti kirjandusajaloo õpetamisel esineb metodoloogilisi vigu. Sama teaduskonna üldajaloo kateedris ei pääse täielikult maksvusele marksismi-leninismi klassikute tööd uue aja ajaloo õpetamisel. Nõrga õppejõudude koosseisu tõttu kannatavad ideelis-teoreetilise sihikindluse puudumise all ka Lääne-Euroopa kirjanduse ja vene keele kateeder.

Need on tõsised ja rasked puudused. Sellistele puudustele juhitakse EK(b)P KK büroo otsuses kõige teravamalt meie õppejõudude tähelepanu.

Ja kui küsida, kuidas on see võimalik, et nii kaua aega pärast UK(b)P KK ajalooliste otsuste ilmumist ideoloogilise töö kohta meie töös esinevad veel sellised suured vead, siis tuleb sellele anda avameelne vastus: meie pole veel tänini teinud kõiki vajalikke järeldusi neist otsustest ja ülikooli õppejõud pole järjekindlalt taotlenud nende otsuste elluviimist. Seepärast seisab meil ees vastutusrikas ülesanne meie õppetöö ideelis-teoreetilise taseme tõstmisel.

Õppetöö kõrge ideelis-poliitilise taseme kindlustamine eeldab dialektilise materialismi maailmavaate kindlat omandamist õppejõudude poolt.

Eespool on toodud üksikud näited tõsistest väärnähtustest ja puudustest, mis meie töös esinevad ja millele EK(b)P Keskkomitee büroo meie tähelepanu juhtis. Neist näiteist on võimalik teha ainult üks järeldus: meil tuleb tõsiselt ja nõudlikult, EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsusest lähtudes läbi arutada oma senine töö ja panna kindel alus ülikooli töö parandamisele.

EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsuse läbiarutamine meie ülikoolis algab täna õhtul toimuva parteiorganisatsiooni koosolekuga ja omandab tuleval nädalal eriti suure ulatuse. Pidagem meeles, et mida enam asjalikku, ranget bolševistlikku kriitikat on neil arutluskoosolekuil, seda viljakam on nende mõju meie edasisele tööle. Ent mitte ainult nõudlik, printsipiaalne bolševistlik kriitika ei pea iseloomustama EK(b)P KK büroo otsuse läbiarutamise käiku. Meie lipukirjaks peavad olema seltsimees Stalini sõnad: „... Ja nimelt sellepärast, et me tahame liikuda edasi, me peame seadma üheks oma tähtsaimaist ülesandeist ausa ja revolutsioonilise enesekriitika, ilma selleta ei ole edasiliikumist." Väsimatult arendada ausat, bolševistlikku kriitikat ja enesekriitikat — see on meie ülesanne ja meie edasise töö edukuse pant.

Kujunegu EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsuse läbiarutamine tähtsaks edusammuks meie kollektiivi võitluses Tartu Riikliku Ülikooli töö parandamise ja eesrindlikuks muutmise eest!

Parteiorganisatsiooni koosolek arutab EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsust

Täna õhtul kell 18 toimub marksismi-leninismi aluste kateedri ruumes EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni esimene koosolek käesoleval õppeaastal.

Põhilise küsimusena arutab ülikooli parteiorganisatsiooni koosolek EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti 1949. a. otsust ja selle täitmiseks tarvituselevõetavaid abinõusid. Tänaõhtuse koosolekuga algab EK(b)P Keskkomitee büroo otsuse ulatuslikum läbiarutamine, mis peab kujunema meie ülikooli töö parandamise tähtsaks nurgakiviks.

Meie ülikoolist

Uusi õppejõude

Käesoleva õppeaasta alguseks pöördus meie ülikooli tagasi ajalooteaduste kandidaat sm. Villem Reiman, kes viibis teaduslikul tööl Moskvas, kus ta kaitses ka oma kandidaadiväitekirja. Nüüd asus sm. Reiman tööle TRÜ marksismi-leninismi aluste kateedri juhatajana.

Samuti asus taas tööle Tartu Riiklikus Ülikoolis poliitilise ökonoomia kateedri juhatajana majandusteaduste kandidaat sm. Antons.

Tartu kõrgemate koolide õppeaasta avapeolt

Laupäeval toimus Tartu Õpetajate Instituudi ruumes Tartu linna kõrgemate koolide ja keskeriõppeasutiste õppeaasta avapidu, millest võttis osa suur hulk ülikooli, õpetajate instituudi ja kunstiinstituudi üliõpilasi ning muusikakooli ja tehnikumide õpilasi.

Avapeol esines pikema kõnega Tartu kõrgemate koolide ja keskeriõppeasutiste ülesandeist vastalanud õppeaastal TRÜ rektor prof. sm. A. Koort. Edasi saatsid meie kõrgemate koolide ja keskeriõppeasutiste üliõpilased ja õpilased suure vaimustusega tervituse nõukogude rahva targale juhile suurele Stalinile.

Peo kontsertosas esinesid Tartu Riikliku Muusikakooli õpetajad ja õpilased laulu- ning klaverietteka nnetega.

Jalgpallivõistlused Arstiteaduskonna rändauhinnale

Jalgpalli propageerimiseks TRÜ üliõpilaste hulgas panid TRÜ Arstiteaduskonna õppejõud välja rändkarika.

Võistlused karikale toimuvad üks kord aastas turniirisüsteemis. Võistlusest võivad osa võtta kõik teaduskonnad piiramata arvu meeskondadega.

Karika jäädavaks omandamiseks tuleb ühel meeskonnal võita seda kolm korda järjest või viis korda vaheldumisi.

Esimesed võistlused rändkarikale algavad teisipäeval, 13. sept. s. a. kell 17 Tamme staadionil.

TRÜ spordiklubi loodab teaduskondade rohkearvulist osavõttu algavast jalgpalliturniirist.

E. Loor,
ÜSK instruktor.

Üliõpilased said uue ühiselamu

Neil päevil võeti kasutusele uus ühiselamu meie ülikooli üliõpilastele. Internaat asub Jaama tän. 71, kus varem asus vabriku-tehasekool nr. 4. Pärast põhjalikke remondi- ja korrastustöid loodi siin mugavad elamistingimused enam kui 150 üliõpilasele.

Vastavalt Üliõpilaste Ametiühingu komitee otsusele majutati Jaama tänava ühiselamusse peaasjalikult Loomaarsti- ja Põllumajandusteaduskonna üliõpilased. Vastvalminud ühiselamus paigutati igasse tuppa 2—4 üliõpilast.

Loominguline kohtumine teatritöölistega

Tuleval esmaspäeval, 12. septembril algusega kell 19.30 toimub teatri „Vanemuine" ruumes RT „Vanemuise" töötajate ja TRÜ üliõpilaste ning õppejõudude loominguline kohtumine. Kohtumiskoosolekul annavad teatri direktor sm. Ird ja lavastaja sm. Kaidu ülevaate teatri uue hooaja töökavast, mis järgnevalt ühiselt läbi arutatakse. Pärast seda esitab „Vanemuise" kollektiiv katkendeid uuel hooajal ettekandele tulevaist lavateoseist.

Loominguline kohtumine tõotab kujuneda uueks panuseks kontakti tihendamiseks ülikooli kollektiivi ja teatri vahel.

Külalisi Leningradist ja Kaunasest

Möödunud nädala lõpul külastas meie ülikooli grupp Leningradi Meditsiinilise Instituudi üliõpilasi, kelledest osa mootorratastel, osa jalgratastel sooritas matka Leningradist Tartu. Külalised tutvusid Tartu Riikliku Ülikooli ja eriti Arstiteaduskonnaga ning viibisid Tartu kõrgemate õppeasutiste ja erikeskkoolide õppeaasta avapeol. Organiseeriti ka võrkpallivõistlus leningradlaste ja meie ülikooli Arstiteaduskonna võistkondade vahel. Meeskondadest tuli võitjaks TRÜ Arstiteaduskonna oma, kuna meie Arstiteaduskonna naiskond pidi leningradlannadele alistuma.

Pühapäeva keskpäeval saabus Tartu rühm Kaunase Riikliku Ülikooli üliõpilasi, kes võtsid osa KRÜ Akadeemilise Spordiklubi poolt korraldatud mootorrattamatkast. Pärast mõnepäevast peatust sõitsid Kaunase üliõpilased edasi Tallinna.

Likvideerida väärnähtused stipendiumi väljamaksmisel

Septembri algul teostati suvekuude stipendiumi maksmist üliõpilastele. Stipendiumi väljamaksmise üldises korralduses aga esines mõningaid nähtusi, mis tekitasid üliõpilaskonnas üldist meelepaha ja nurinat.

Toome näite 1. septembrist. Sel päeval pidi makstama stipendiumi Loomaarsti-, Õigus-, Matemaatika-loodus- jt. teaduskondade üliõpilastele. Stipendiumi saamiseks vajalike tšekkide väljaandmine pidi algama üliõpilasmajas kell 12. Selleks ajaks kogunes määratud kohta vähemalt sadakond üliõpilast. Nende meelepahaks aga tšekkide väljaandmist ei alustatud, samuti ei saadetud ülikooli raamatupidamisest kedagi teatama, kunas tšekke välja andma hakatakse. Üliõpilastel tuli oodata kella 3-ni, s. o. kolm tundi, enne kui ilmus ametnik, kes hakkas tšekke välja andma. Siis tekkis kitsas koridoris suur tunglemine, mis veelgi pidurdas tööd. Mainitud päeval maksti stipendium välja ainult 30 üliõpilasele, ülejäänuil aga tuli pettunuina tagasi minna, et järgmisel päeval jälle järjekorda tulla.

Me leiame, et niisugune talitusviis näitab, et seltsimehed, kes korraldavad stipendiumi väljamaksmist, ei hinda küllaldaselt üliõpilaste aega. Samuti tekitab imestust küsimus, kas ei leidu tšekkide väljaandmiseks tõesti sobivamat ja avaramat ruumi kui üliõpilasmaja kitsas koridor. Lõpuks olgu küsitud, miks ei praktiseerita enam tänavu stipendiumi väljamaksmist tervele kollektiivile ühiselt vastavate esindajate kaudu. Need oleksid küsimused, mis seoses viimase stipendiumi väljamaksmisega esile kerkisid ja millele meie üliõpilased ootavad vastust.

Üliõpilane E. Sihver

Teadusliku tööga tuleb tegelda esimesest ülikooliaastast alates

Uue õppeaasta alguse puhul soovib ÜTÜ Nõukogu vanadele ja uutele üliõpilastele jõudu ja edu algavas pingerikkas õppetöös.

Algav õppeaasta tähistab ka ÜTÜ üha laienevat tegevust. Lisaks põhiülesandele — kaasa aidata TRÜ tööle nõukogude eriteadlaste kasvatamisel ja üliõpilaste iseseisvale uurimistööle ning kaasaegse teaduse arendamisele kaasatõmbamisel on nõukogude rahvas ja bolševike partei seadnud teiste seas ka Üliõpilaste Teaduslikule Ühingule ülesande — otsustavalt laiendada populaarteaduslikku tööd laiades rahvahulkades.

Vastavalt sellele moodustati käesoleval suvel ÜTÜ lektorite grupp Vabariikliku Loengute Keskbüroo juurres. Algaval semestril peab ÜTÜ lektorite arv suurenema mitmekordseks. Lisaks tööle Loengute Keskbüroo liinis tiheneb kontakt ka Üleliidulise Poliitiliste ja Teadusalaliste Teadmiste Levitamise Ühinguga, kuhu ÜTÜ suunab oma parimad liikmed.

See kõik seab väga suured nõuded ÜTÜ liikmete ette, mille tõttu tuleb otsustavalt laiendada ja parandada ka ÜTÜ teaduslike ringide tegevust. Teaduslik ring on koht, kus toimub üliõpilase kasvamine keskkooli lõpetanust nõukogude teadlaseks, milleks peab saama iga ülikooli lõpetanu. Töö teaduslikus ringis haarab kõige mitmekesisemad alad alates uusimate teaduse saavutuste lühireferaatide esitamisest ja laboratoorsest praktikast kuni põhjalikkude individuaal- ja kollektiivuurimusteni. Üksikud eesrindlikumad üliõpilased (K. Paaver, R. Männil, K. Rägo, E. Salu jt.) on sel alal saavutanud kaugele väljaspool ülikooli ulatuva tunnustuse, kuid meie ülesanne on viia nende saavutuste tasemeni ja veelgi kõrgemale kogu ÜTÜ liikmeskonna töö.

Seetõttu juba esimesest õppeaastast alates tutvugu iga üliõpilane oma erialaste teaduslike ringide tööga, astugu nende liikmeks, töötagu neis. Sellest on kasu nii iseendale, õppetööle kui ka kogu meie rahvamajandusele.

H. Sarv,
TRÜ ÜTÜ Nõukogu esimees.

ÜTÜ tegevus kindlamale alusele

TRÜ Üliõpilaste Teaduslik Ühing tegi möödunud õppeaasta jooksul ära suure ja tänuväärse töö üliõpilaste iseseisva teadusliku uurimistöö traditsioonide süvendamiseks ja teaduse saavutuste populariseerimiseks meie üliõpilaskonnas.

Et muuta tööd ÜTÜ-s tänavu veelgi tõhusamaks, on ÜTÜ Nõukogu poolt astutud samme ÜTÜ organisatsioonilise struktuuri parandamiseks, tõstes samaaegselt nõudlikkust ühingu liikmete poolt tehtava töö suhtes.

Nõnda on vastava erikomisjoni töö tulemusena esialgselt valminud juhend, mis sisaldab üldpõhimõtteid ühingu tööst ja ühingu üksikasjaliku organisatsioonilise struktuuri kirjelduse.

Et likvideerida senist kirjust ÜTÜ liikmete arvestuse alal, mis on tekkinud ühtsete aluste puudumise tõttu asjaomases küsimuses, on välja töötatud juhend ÜTÜ liikmeskonna ümberarvestamiseks. Juhendi kohaselt kõigis ÜTÜ osakondades ajavahemikus 15.—25. septembrini viiakse läbi osakonna nõukogudes seniste asjaomaste otsuste revideerimine ja liikmete vastuvõtmine. Juhendis on üksikasjalikult ära märgitud nõudmised ÜTÜ liikmete töö laadi ja kvaliteedi kohta, mis tuleb aluseks võtta liikmete vastuvõtmisel ÜTÜ-sse. On oluline, et nimetatud juhendi ja ÜTÜ põhikirjaga oleksid tutvunud ka ringide juhendavad õppejõud, arvestades seda oma soovituse andmisel liikmekandidaadi ankeedile.

Samuti on valminud juhendid ÜTÜ liikmete teadusliku uurimistöö organiseerimisest ja loengulise propaganda kohta üliõpilaskonnas ja töötajate laiades hulkades.

Valminud ettepanekute ülesandeks on: 1. Tõsta üliõpilaste teadusliku töö taset ja luua selleks vajalikud tingimused. 2. Tõmmata teaduslike ringide tööle kaasa laialdased üliõpilashulgad alates juba esimestest kursustest, kasvatada neis nõukogude teadlasile iseloomulikke omadusi, nagu poliitilist teadlikkust, täpsust ja töödistsipliini, ranget ning tõsist töössesuhtumist ja oma mõtete korrektse väljendamise oskust, valmistades neid ette teaduslikuks tööks.

3. Viia meie Üliõpilaste Teadusliku Ühingu töö lähemale meie rahvamajanduse ja kultuuri arenevatele nõuetele, arvestades senisest rohkem esitatud nõudeid temaatika koostamisel ja organiseerides teaduse saavutuste populariseerimist üliõpilaskonnas ja töötajate laiades massides.

Valminud juhendid vaatab läbi lähemal ajal ÜTÜ Nõukogu laiendatud koosolek ja esitab need kinnitamiseks ÜTÜ üldkoosolekule, välja arvatud juhend liikmeskonna ümberarvestamiseks, mis kuulub rakendamisele kohe peale ÜTÜ Nõukogu laiendatud koosoleku heakskiitu.

Matkaradadel ammutatud kogemused ja muljed annavad uut jõudu tööks

* *

Nägime hoogsat ülesehitustööd

Kõigis ekskursiooni peatuspunktides koguneb meie teadvusse üha uusi ja uusi muljeid. Kuid igal pool võis märgata üht ühist tähelepanuväärivat joont — kõikjal on käimas ülesehitus- ja rekonstrueerimistöö, eesmärgiga anda linnadele ilme, mis rahuldab sotsialistliku ajastu suuri nõudeid. See on töö, milles nõukogude rahvas on lühikese ajaga saavutanud imetlusväärseid tulemusi.

Mitšurinsk. Hotell, milles me peatusime, asub Nõukogude tänaval. Samal tänaval käis meie silme all hoogne rekonstrueerimistöö. Kõnniteede äärtele on istutatud noored lilledest piiratud puud. Mitmes kohas auravad asfaldi sulatamise katlad. Tänav kattub järk-järgult uue sillutisega. Tänava algosas on maasse kaevatud suur korrapärane süvend, mille põhjast linttransportöör kandis mulda süvendi äärtele. Siia rajatakse uue moodsa elamu vundament.

Moskva. Ehitus- ja heakorratööd käivad nii kesk- kui ka äärelinnas. Saadame Maneeži väljakult pilgu Kremlile ja me näeme tellinguid ka ühe Kremli torni ümber: siingi käib korrastustöö, mis justkui sümboliseerib ülesehituse ajajärku kogu maal. Väljakul võib näha töötamas tervet rida sillutuspresse, ilma et seejuures hetkekski katkeks tihe auto- ja trolleibuseliiklus. Gorki tänaval jätavad meeldiva mulje hiljutiistutatud puud, millede ümbert eemaldatud asfaltkatet asendab malmvõre. Jõudes Gorki tänavat mööda Sadovoje ringteele paistavad silma valmimisel olevad suurejoonelised paljukorruselised hooned. Teisel pool Moskva jõge — Kaluuga väravate juures, võib näha töötamas mitut kõrgussetungivat kraanat. Needki teenindavad ehitusi: siin valmib terve blokk uusi mugavaid elumaju. Mitmes kohas on aiaga piiratud tulevaste metro-jaamade asukohad: lisaks kolmele senisele keskustläbivale metrooliinile hakkab valmima maa-alune ringtee. Paljudel tänavatel käib gaasijuhtmete asetamine — Moskva hakkab ikka enam saama Saraatovi gaasi.

Leningrad. Kangelaslinn saab puhtad fassaadid: on käimas suureulatuslik majade välisremont, eriti Nevski prospekti ümbruses. Kõige meeldejäävam oli siin pilt ka Maneeži väljakult — väljakut ennast rekonstrueeriti ja kõik majad ümbruskonnas olid piiratud tellingutega.

Nii kasvavad, arenevad, muutuvad senisest paremaks ja kultuursemaks meie nõukogude linnad.

V. Koslov,
Metsandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Mitšuurinlik bioloogiateadus tegelikkuses

See oli 20. augustil, kui autobus Moskvas viis meid nagu omaette linnakesesse, millise moodustab K. A. Timirjazevi nimeline Põllumajandusteaduste Akadeemia peahoone koos arvukate kõrvalhoonetega, millistes asuvad laboratooriumid, muuseumid. Samas asuvad ka laialdased katseaiad, kuhu suundusimegi, et tutvuda neis läbiviidava tööga.

Meie ringkäik aias algas tomatiistanduse juurest. Siin sellel katselapil oli eesmärgiks saavutada varajane tomatisaak väljaspool kasvuhoonet. Eesmärk saavutati mulla mikrokliima muutmisega kuuma-aurutorude abil (torude pikkus 25 m, asetatud 1-meetrilise vahemaaga), mis kulgesid 5—10 cm sügavuses mullas tomatiridade vahel. Selline tomatiistandus on eriti soodus rajada mõne tehase läheduses, mis võimaldaks tehasest saadava auru ärakasutamist. Auru abil saavutatav mulla soojendamine võimaldab taimedel välja kannatada kuni —8° öökülma, seejuures normaalselt arenedes ja kandes vilja juba juunikuus.

Järgneval katselapil nägime samal juurel kasvavat melonit ja kõrvitsat. Kevadel kõrvitsale külge poogitud melon arenes ja kandis vilja kõrvitsaridade vahel, võimaldades samalt väljalt nii melonikui ka kõrvitsasaaki. Arvukad katsed on näidanud, et melon ja kõrvits soodustavad teineteise arengut ja viljade kiiremat valmimist. Meil soovitati ka Eesti NSV-s samasugune katse läbi viia, milline loodetavasti peaks andma sama häid tagajärgi.

Järgnevalt tutvusime juurvilja katselappidega, kuhu oli koondatud suuremal arvul mitmesuguseid porgandi, kapsa jt. juurviljade sorte. Ülesandeks oli välja selgitada erisortide vastupidavust nii klimaatilistele kui ka kahjurite mõjudele. Samuti nägime katset, kus maa-ala ratsionaalseks ärakasutamiseks külvati kevadel kapsataimede ridade vahele lillkapsaid, millised valmivad varem. Peale saagi koristamist sai sügisel samalt väljalt ka peakapsa täisväärtusliku saagi.

Edasi suundusime oma ringkäigul juurvilja- ja marjaaeda. Erilist huvi pakkusid meile siin üliõpilaste katselapid, milliste olemasolu ka meie ülikooli juures oleks tervitatav nähe.

Õunapuude istanduste juures juhiti meie tähelepanu sellele, et kui Mitšurin oli oma uute sortide aretamistöös aluseks kasutanud „Kitaikat", siis nüüd oli siin katsete varal selgusele jõutud „Aniisi" paremuses samaks otstarbeks.

Aedmaasikate peenarde juures saime kuulda katsest, mille eesmärgiks oli maasikate mitte järkjärgulise, vaid samaaegse valmimise kindlustamine. Selleks otstarbeks katsetati ülemiste, s. t. esimeste õite äralõikamist. Sellise meetodiga kindlustati järgnevatele õitele suurem toitainetehulk, mis võimaldab neil enam-vähem üheaegselt viljuda. Sellega saavutatakse võimalus kogu maasikasaak korjata üheaegselt, millega võidetakse nii ajas kui ka tööjõus. Meie küsimusele, et kas ei kannata sellisel moel saadud saagi kogus, vastati, et senised katsed on näidanud, et nii järk-järgult kui ka korraga kogutud saagid on koguselt peagu võrdsed.

Nii möödusid huvitavad tunnid arvukatel katselappidel, kus igal sammul oli näha üliõpilaste uurimistööd ja samas ka juba katsete tulemusi. K. A. Timirjazevi nim. Akadeemia katseaiand jättis meile sügava mulje. Loodame, et ka meie saame järgnevatel suvedel võimaluse luua sellise aiandi meie ülikooli juurde, mis võimaldaks meil oma teadmisi praktiliselt rakendada.

Anni Kuusik ja **Jaan Lõvi,**
Põllumajandusteaduskonna aianduse osakonna II kursuse üliõpilased.

Õpetlikud ja ununematud päevad

Hiljuti möödus aasta V. I. Lenini nimelise Üleliidulise Põllumajandusteaduste Akadeemia ajaloolisest sessioonist, mis tähistab mitšuurinliku suuna hiilgavat võitu morganistlik-mendelistliku väärõpetuse üle bioloogiateaduses. Sellest ajast peale on meiegi ülikooli kollektiivi tähelepanu tulipunktiks seisnud mitšuurinliku bioloogiateaduse põhimõttelised ja praktilised küsimused, määratult on tõusnud huvi suure looduse ümberkujundaja I. V. Mitšurini elu ja töö vastu.

Selles huvi tõusus juurdubki mõte korraldada TRÜ üliõpilaste ekskursioon mitšuurinliku bioloogiateaduse sünnimaale Mitšurinskisse. Augustikuus sai see mõte ülikooli komsomoliorganisatsiooni initsiatiivil ja organiseerimisel ning KHM ja TRÜ rektoraadi toetusel teoks: 20 inimesest koosnev üliõpilastegrupp sooritas kahenädalase matka Mitšurinskisse. Siin, kus elas ja töötas I. V. Mitšurin, võisid meie üliõpilased isiklikult tutvuda tema katseaedadega, samuti I. V. Mitšurini nimelise Geneetika Kesklaboratooriumi ja I. V. Mitšurini nimelise Puu- ja Aedvilja Uurimise Teadusliku Instituudiga. Nii siin kui ka Moskvas K. A. Timirjazevi nimelises Põllumajandusteaduste Akadeemias tutvusid ekskursioonist osavõtjad rohkearvuliste väga huvitavate katsetega, mida teostavad Mitšurini töö jätkajad — katsetega, mis vaidlematult tõestavad organismide arengu teadliku suunamise võimalikkust, pärilike omaduste muutlikkust, loodust ümberkujundava mitšuurinliku bioloogiateaduse õigsust, jõudu ja võitmatust.

Ent korraldatud ekskursioonil on veel teisigi märkimisväärseid tulemusi. Lähemalt tutvuti meie kodumaa pealinna Moskvaga, kus viibiti Lenini mausoleumis, Ajaloo- ja Revolutsioonimuuseumis, Moskva kanalil ja mujal, ning kangelaslinna Leningradiga. Kõikjal nägid ekskursandid võimsat ja hoogsat ülesehitustööd, mille ulatust ja tempot on võimatu mitte imestella. Isiklikud muljed süvendasid seega meie üliõpilastesse armastus- ja uhkustunnet meie võimsa Nõukogude kodumaa üle. Edasi võimaldas ekskursioon lähemalt tutvuda vennasrahvaste elu-oluga ja sõlmida isiklikke sõprussidemeid vennasvabariikide töötajatega. Selles osas aitas ekskursioon tõhusalt kaasa nõukogude rahvaste stalinliku sõpruse õilsa tunde süvendamiseks meie üliõpilastes.

Ekskursioonist Mitšurinskisse osavõtjad nägid kahe nädala jooksul palju kasulikku, õpetlikku, huvitavat ja eeskujuandvat. Nad pöördusid tagasi rohkete ununematute muljetega ja hulga uute teadmistega, mis mõjustavad viljastavalt nende edaspidist tööd. Seda arvesse võttes võivad kõik ekskursioonist osavõtjad tunnistada ekskursiooni suurepäraselt õnnestunuks ja vennasvabariikides veedetud päevad unustamatuiks.

Olaf Utt,
Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Ühest lihtsast inimesest

Neli unustamatut päeva Mitšurinskis. Tutvumine looduse suure ümberkujundaja tööga, tema maja-muuseumiga, aedadega, tema nime kandva Geneetika Kesklaboratooriumiga, linnaga ja inimestega, kes elavad Mitšurinskis.

Sellest, mida nägime ja kuulsime, võiks kirjutada terve raamatu. Siinjuures kirjeldan vaid üht õhtut puhkepargis, mis mulle eriti sügavalt mällu jäi.

Sel õhtul tutvusime ja vestlesime Mitšurinski linna kirurgi sm. Sinjukoviga. Õhtu möödus kiiresti. Meie ees avanes ühe meie aja kangelase — lihtsa tööinimese elu. Lapsepõlv kitsastes oludes, õpingud instituudis ja 16 aastat tööd kirurgina — kõik see muutis ta karastatud bolševikuks, inimeseks, kes on kõik valmis tegema teiste heaks. Lillepuhmastesse peidetud elektripirnide meeldivas hämaruses nägin enda ees tervet inimmerd, kelledest paljusid ta oli aidanud, võib-olla elugi päästnud. Kirurgi silmis sütitis tuli, kui ta rääkis oma tööst, kuid pilk muutus karmiks, kui ta rääkis uue sõja õhutajaist — temale nii kalliks saanud inimelude hävitajaist.

Liigutavalt tore on kohtuda inimestega, kel on suur ja väärtuslik eesmärk, nagu oli seda Mitšurinil ja nagu on seda tänapäeva teadlikel nõukogude inimestel.

Hilissuvises Mitšurinskis valmis minus kindel otsus — olla agronoomina sama kirglik-oma töös ja inimesena niisama väärtuslik nagu on too unustamatu arst.

Lembit Palm,
Põllumajandusteaduskonna agronoomia osakonna III kursuse üliõpilane.

Loodus allutatakse inimese tahtele

Liginedes rongiga Mitšurinskile ja vaadeldes vaguniaknast ümbritsevat loodust köitsid meie ekskursantide tähelepanu suured laiuvad õunapuuaiad. Saabudes linna ja seda läbides üllatasid meid kõikjal rohkearvulised ja mitmekesistes värvides lillepeenrad, mis juhtisid kuni Mitšurini aedadeni.

Seistes looka paindunud okstega õunapuu ees, millel rippusid kuni 600 grammi raskused õunad ja kui võisime imetleda ja käega katsuda pihlaka otsa poogitud pirne, siis polnud meie imestusel enam piiri ja meil kellelgi ei tekkinud kahtlust, et oleme Mitšurinskis, maailma suurimas aedade linnas, suure õpetlase, sordiaretaja Mitšurini elu- ja töökohas.

I. V. Mitšurin on oma pika ja viljaka eluea jooksul loonud üle 300 mitmesuguse viljapuu ja marjapõõsa sordi, milledest 55 sorti on tunnustatud standardsortidena. Kõiki neid sorte võib külastaja Mitšurinskis näha ja üksikasjalikult tundma õppida.

Seal võime näha ploomilehelist õunapuud (*Malus prunifolia*), mida Mitšurin nimetas „Kitaikaks" ja mille abil on Mitšurin saanud hulga haruldasi sorte, nagu suurte, hästilõhnavate õuntega õunapuu „Bellefleure-kitaika", „Bellefleure punane" ja üleni punaseid õunu, nagu „Komsomolets", „Bellefleure-rekord", „Jahontovoje" ja „Krasnõi-Standart".

Punase värvuse andmiseks oma õunasortidele kasutas Mitšurin Kesk-Aasiast päritolevat madal-õunapuu (*M. pumila*) teisendit *M. Niedzwetzkyanat*, millel on punased mitte üksnes lehed, õied ja õunad, vaid isegi koor ja osalt ka puit.

Edasi näeme siin väga suuri, mahlakaid ja maitsvaid pirne, nagu tali-võipirn, mida Mitšurin on aretanud isegi niisugustest erilistest pirnidest, nagu mittesöödava viljaga metsiku ussuri pirnipuu (*Pyrus ussuriensis*) ja kõrgeväärtusliku, kuid väga külmakartva kultuurpirnisordi (Beuerre Royal) ristamisest.

Vegetatiivse ligistamise kujuka näitena leidub Mitšurini aias tema õpilase P. N. Jakovlevi, praeguse Mitšurini nimelise Puuvilja- ja marjakasvatuse Teadusliku Uurimise Instituudi direktori poolt siirdistutatud (poogitud) pirnipuud sidrunipuuga, millised liigid on taime süstemaatikas üksteisest võrdlemisi kaugel.

Vahendaja meetodi näitena võiks tuua väga külmaõrna persikupuu (*Prunus persica*) ja väga külmakindla kääbusmandli (*Amygdalus nana*) ja selle teisendi — mongoolia mandlipuu (*A. n. var. mongolica*), mille vili pole söödav, ristlemisest. Katsed on näidanud, et kumbagi nendest puudest pole võimalik hariliku persikupuuga ristelda. Mitšurin valis vahendajaks Põhja-Ameerikast päritoleva Davidi persikupuu (*Pr. Davidiana*), mis on külmakindel, kuid mittesöödava viljaga, ning ristleb osaliselt mongoolia mandlipuuga. Säärase vahendaja abil saadud ristamisel kasvanud värdadest valis Mitšurin edasi kõige külmakindlamad ja hakkas neid omakorda ristama hariliku persikupuuga ja sai seega persikupuu, mis võib kasvada ja vilja kanda ka karmides põhjamaa kliimaoludes.

Kõiki neid puid ja katseid võime näha elavatena katseaedades ja Mitšurini nimelises Geneetika Laboratooriumis, kus on välja pandud aretus-skeemid, joonised ja loomulikes värves ning suurustes puuviljade imitatsioonid.

Praegusel ajal asub Mitšurinskis mitu õppeasutist, nagu Puu- ja aedvilja tehnikum, Mitšurini nimeline puu- ja aedvilja Instituut ja Puuvilja- ning marjakasvatuse Teadusliku Uurimise Instituut, mis omab üle suure kodumaa, Balti merest kuni Vaikse ookeanini kümneid zoonaalseid aianduse-katsejaamu ja katsepunkte.

Peale selle on Mitšurinski ümbruses rida puuviljakasvatuse sovhoose, mis kokku omavad 3000 ha suuruseid puuvilja- ja marjaaedu. Säärased suured aiad jätavad külastajaile nõukogude aiandusest ja puuviljakasvatusest väga võimsa mulje.

I. V. Mitšurin töötas kuuskümmend aastat viljapuude ja marjapõõsaste sordiaretuse alal. Selle aja jooksul avastas ta taimede kasvu ja arenemise seaduspärasused ning töötas välja mitmesugused viisid taimede pärilikkuse muutmiseks ja suunamiseks. Mitšurini uued imesordid ei tekkinud juhuslikult, vaid need on saadud pikaajalise, kavakindla ja visa töö tulemusena.

Mitšurinskis võib iga külastaja veenduda, et Mitšurini peamine töö pole seisnud üksikute sortide ja eriliikide ristamises, hübridiseerimises ega nende järglaste, hübriidide selektsioonis, vaid tema töö põhituumaks on olnud liikide, sortide ja seemikute suunav kasvatamine ja pärilikkuse muutmine.

Loodus tuli allutada inimese tahtele. Mitšurinskis viibides veendusime, kui suure tähtsusega rahvamajanduse seisukohalt on mitte oodata looduselt kingitusi, vaid meie ülesandeks peab olema neid ise temalt võtta, rakendades mitšuurinlikku agrobioloogiat.

A. Jaama,
TRÜ aianduse-mesinduse katsetehnik.

Seal, kus elas ja töötas I. V. Mitšurin

Aeglaselt voolab Voroneži jõgi sügavas sängis, nii aeglaselt, et raske on taibata, millises suunas ta õieti voolab. Ta on uuristunud pehmesse pinda, kaldad tõusevad kohe veepiiril kõrgele, nii et suplejad kohati sulpsl ja sulps! otse kaldalt pea ees vette hüppavad. Üsna kaldaveerelt algavad väljad, kus kasvab kas teravili või segi päevalilli, kartuleid, tomateid, kõrvitsaid. Ühel kaldal ulatub selline väli nii kaugele kui silm ulatub, teisel aga maapind, moodustades jõe ääres terrasse, tõuseb kõrgemale ja on tihedalt täidetud majadega. See on Mitšurinsk.

Siia saabuski 15. augustil TRÜ üliõpilaste ekskursioon. Kauged külalised said tähelepaneliku vastuvõtu osalisteks. Võõrastemajas juhatati meile kõige meeldivamad toad, oldi kõigiti valvel meie heaolu eest. Esimesel sealolekupäeval, kui tegime linnaga tutvumiseks jalutuskäiku, kuulsime isegi valjuhäälduajast kohaliku raadiosõlme teadet meie saabumise kohta Mitšurinskisse. Varsti pärast seda kajas kui tervituseks eestikeelne laul: „Täis noorustuld on meie tee...". Emakeelse laulu helid sundisid siin, poolteist tuhat kilomeetrit kodust eemal, üle väljaku minevat eestlaste salka peatuma keset väljakut ja kuulama laulu lõpuni. Olime tänulikud vennasvabariigi kodanikele.

Mitšurinskis nägime palju huvitavat. Siin on paigad, kus on alus pandud mitšuurinlikule bioloogiateadusele. Käisime mitmes suures teaduslikus uurimise asutises, tutvusime ulatuslike viljapuuaedadega.

Peale õunapuuaedade on linnas palju lilleaedu. Kuhu juba kord lilli on istutatud, seal on neid palju, suureõielisi, uimastavalt lõhnavaid. Tolmuselt tänavalt aeda astudes lähed nagu uude maailma. Esimest sellist lilleaeda kohtasime Mitšurini haua ümber. Suur aednik puhkab keset lillemerd. Mustal hauakivil on meile tuttavad sõnad: „Looduselt ei pea ootama armuande, vaid neid peab looduselt võtma."

Linnas valitseb päeval kõrvetav kuumus. Õhtul jaheneb, õhk muutub puhtamaks. Siis kogunevad elanikud majade ette pinkidele, tihti kogu perekonnaga, vesteldakse.

Öö on meie omast soojem. Seda kasutasime juba esimesel sealoleku õhtul tutvumiseks Voroneži jõega. Läksime aerupaatidega jõele sõudma. Päevalilledeväljad, üle valatud kahvatu kuuvalgusega, ja soojus andsid ööle teistsuguse ilme kui meil — enam lõunamaisema. Varsti kadusid aerude laksatused lauluviisi varju. Tore oli sõuda. Ühelt poolt valas kuu veele läikiva silla, teiselt poolt särasid ja peegeldusid vees linna tuled.

Päevad Mitšurinskis möödusid imekiiresti, peagi tuli juba lahkuda. Ent lahkudes oli meil kaasa viia hulk häid muljeid sellest külalislahkest linnast, hulk ununematuid elamusi, teadmisi ja kogemusi.

L. Tohver,
Põllumajandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 05450 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1904

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 26 (32) Reedel, 16. septembril 1949. a. II aastakäik

Väsimatult ellu rakendada ÜLKNÜ XI kongressi otsuseid

Kommunistliku noorsooühingu organisatsioonide ülesandeks on alati sammuda nõukogude noorte esiridades, innustada ja mobiliseerida neid meie sotsialistliku kodumaa ees seisvate ülesannete lahendamisele ja kasvatada neid kommunismi vaimus.

Möödunud õppeaastal saavutas komsomoli-organisatsioon parteiorganisatsiooni juhtimisel terve rea nimetamisväärseid tulemusi. Kuid samaaegselt esineb organisatsiooni töös veel küllaltki suuri ja põhilisi puudusi, millele juhiti tähelepanu juba ÜLKNÜ Keskkomitee 16. pleenumi otsusega 1947. a. ja mida kriipsutab alla ka hiljutine ÜLKNÜ Keskkomitee otsus Tartu linna komsomoli-organisatsiooni töö kohta kõrgemais koolides. Ka EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsuses Tartu Riikliku Ülikooli töö kohta on märgitud rida tõsiseid puudusi komsomoli-organisatsiooni töös.

Milles seisnevad siis need põhilised puudused, mis esinevad Tartu Riikliku Ülikooli komsomoli-organisatsiooni töös?

Üheks tõsisemaks puuduseks on see, et komsomoli-organisatsioon ülikoolis ei osuta veel küllaldast abi rektoraadile ja parteiorganisatsioonile õppetöö ja ideelis-poliitilise kasvatustöö läbiviimisel.

Teaduskondade komsomoli-organisatsioonid võitlevad nõrgalt õppetöö ja ideelis-kasvatusliku töö kvaliteedi tõstmise ja distsipliini tugevdamise eest, pööravad vähe tähelepanu sellele, et osa üliõpilasi ei õpi pidevalt kogu semestri vältel, vaid ainult eksamisessiooni eel, mille tagajärjeks on eksamitel läbikukkumine ja nõrgad hinded. Kõige halvem on veel see, et leidub ka üksikuid kommunistlikke noori halvasti edasijõudvate ja distsiplineerimata üliõpilaste hulgas. Eriti halb on olukord ses osas Matemaatika-loodusteaduskonna algorganisatsioonides.

Nüüdsest alates tuleb teostada otsustav murrang. Tuleb saavutada, et akadeemilistes rühmades kommunistlike noorte initsiatiivil kutsutaks korrale need üliõpilased, kes ei taha koos kollektiiviga võidelda õppetöö kvaliteedi edasise parandamise eest, kindla distsipliini eest.

ÜLKNÜ XI kongressi otsustes on märgitud, et komsomoli-organisatsioonid on kohustatud iga päev kasvatama noorsugu sügava armastuse ja austuse vaimus sotsialistliku töö vastu. Ja see peab saama ülikooli komsomoli-organisatsiooni vääramatuks tegevusjuhendiks. Võitlus loengutelt puudumiste vastu, võitlus pideva töö eest kogu semestri vältel, see pole mitte ainult distsipliini küsimus, vaid see on võitlus uue, kommunistliku töössesuhtumise juurutamiseks üliõpilaskonnas ning sellena ta moodustabki ühe osa meie üliõpilaskonna kommunistlikust kasvatamisest.

Väga tähtsaks osaks nõukoguliku kõrgema haridusega spetsialistide kaadri kasvatamisel on noorte varustamine praktiliste töökogemustega. Selles osas on meil aga väga suuri puudusi.

Nagu märgitakse ÜLKNÜ Keskkomitee otsuses Tartu linna komsomoli-organisatsiooni töö kohta, pole üliõpilaste osavõtt teaduslikе ringide tööst küllaldane. Komsomoli-organisatsiooni initsiatiivil tuleb propageerida ÜTÜ teaduslikes ringides tehtavat tööd. Tuleb saavutada, et üliõpilaste laiad hulgad astuksid teaduslikesse ringidesse ja töötades seal varuksid praktilisi kogemusi tööks pärast ülikooli lõpetamist. Kommunistlikud noored peavad olema ÜTÜ aktiivsemaiks ja eesrindlikemaiks liikmeiks.

Suuri puudusi on meil kunstilise isetegevuse ja kehakultuuritöö korraldamises. Nõrgalt töötab üliõpilasklubi. Meie suurimaks ülesandeks sel alal on võitleva, parteilise joone kindel juurutamine isetegevuses. Alustades viivitamatult ettevalmistusi kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadiks, peame koondama isetegevusringidesse üliõpilaste laiad hulgad ja rangelt valvel seisma selle eest, et töö neis ringides oleks lahutamatult seotud kommunistliku kasvatuse ülesannetega.

Komsomoli-organisatsioon ülikoolis korraldab mitterahuldavalt marksismi-leninismi propagandat ja ei osuta küllaldast tähelepanu üliõpilaste iseseisva töö küsimustele marksistlik-leninliku teooria omandamisel.

Sellise olukorra valitsemine on täiesti lubamatu eriti sellepärast, et teatava osa üliõpilaste hulgas on levinud arusaamine, nagu oleks marksistlik-leninliku teooria õppimine teisejärgulise tähtsusega ülesanne. Viimatimainitut tõendavad faktid. Nimelt puudutakse palju marksismi-leninismi aluste loenguilt, ei töötata iseseisvalt läbi vajalikku kirjandust, mistõttu seminarid kujunevad sageli passiivseiks. Marksistlik-leninliku teooria alahindamist tõendab veel kas või seegi fakt, et möödunud kevadel viidi Õigusteaduskonnas läbi omapärane „ratsionaliseerimine", kus selleks, et mitte kõigil üliõpilastel ei tuleks marksismi-leninismi riigieksameiks materjali läbi töötada, jaotati eksamipiletite küsimused ettevalmistamiseks üliõpilaste vahel ära.

Üheks põhiliseks puuduseks komsomoli-organisatsiooni töös on otsustava, printsipiaalse joone puudumine võitluses kodanliku ideoloogia säilmete ja nende konkreetsete kandjate vastu. Teaduskondade komsomoli-organisatsioonid peavad tulevikus suhtuma sügava sallimatusega kodanlike igandite igat liiki avaldustesse ja lääne ebateaduse ja manduva kultuuri ees lömitamise nähtustesse.

Lõpuks, komsomoliorganisatsiooni töös esinevate puuduste põhjusena tuleb märkida ka siseorganisatsioonilise töö mitterahuldavat taset. Enamik puudusi saab võimalikuks sellepärast, et nende avastamiseks ja vältimiseks ei rakendata printsipiaalset ja viljastavat kriitikat ja ensekriitikat, vaid mätsitakse nad kinni ja ehitatakse endale sellega tõke, millele edaspidi komistatakse. Liberaalsele suhtumisele väärnähtusisse, silmade kinnipigistamisele puuduste puhul — sellele tuleb otsustavalt teha lõpp meie komsomoli-organisatsiooni ridades.

Käesoleval nädalal algavad teaduskondade konsomoli-organisatsioonides aruande-valimiskoosolekud. Neil koosolekutel tuleb asjalikult ja sügavalt arutada organisatsiooni töös esinevaid puudusi. Kriitika ja enesekriitika ulatusliku rakendamisega tuleb avastada nende puuduste põhjused ja leida teed olukorra otsustavaks parandamiseks.

Pole kahtlust, et meie ülikooli komsomoli-organisatsioon suudab otsustavalt parandada oma tööd, likvideerida kõik puudused, edukalt rakendada ellu ÜLKNÜ XI kongressi ajaloolisi otsuseid ja muuta Tartu Riikliku Ülikooli komsomoli-organisatsioon ülikooli eesrindlikuks väesalgaks, mille ümber senisest veel hulgalisemalt koondub kogu ülikooli eesrindlik noorus.

Meie ülikoolist

Dots. R. Antons õppeprorektoriks

Seoses TRÜ õppeprorektori sm. A. Pindi siirdumisega doktorantuuri nimetati uueks Tartu Riikliku Ülikooli õppeprorektoriks majandusteaduste kandidaat dotsent sm. Richard Antons, kes on juba asunud oma tööülesannete täitmisele.

Uusi õppejõude vene keele kateedrile

Vastavalt Kõrgema Hariduse Ministeeriumile esitatud taotlusile on käesoleval õppeaastal täiendatud vene keele ja vene kirjanduse kateeder uute õppejõududega. Vene filoloogia aineid loevad nüüd vene osakonnas: filoloogiateaduste kandidaat dots. V. Rudov ja vanemõpetaja J. Malõševskaja. Praktilist vene keelt õpetavad uued õppejõud sm-d Selma Maasik (Matemaatika-loodusteaduskonnas), Lydia Kazakevitš (Kehakultuuriteaduskonnas), Jevdokia Rogova (Põllumajandusteaduskonnas), Maria Tolokonnikova (Arstiteaduskonnas), Heinrich Tiido (Põllumajandusteaduskonnas) ja Evi Prink (Loomaarstiteaduskonnas).

Vene kirjanduse kateedri koosseisu on kutsutud tööle vanemõpetaja A. Sanõgin.

Uute õppejõudude tööleasumisega on tunduvalt paranenud vene keele ja vene kirjanduse kateedri koosseis.

F. Oja

Kontakt teatriga tiheneb

Esmaspäeva õhtul leidis aset loominguline kohtumine RT „Vanemuise" ja TR Ülikooli kollektiivi vahel. Esimese sellelaadse üritusena äratas loominguline kohtumine ülikooli kollektiivi hulgas laialdast huvi.

Kohtumisel esines teatri direktor sm. K. Ird ettekandega teatri loomingulistest suundadest ja taotlustest ning tutvustas koosviibijaid teatri töökavadega algavaks hooajaks. Repertuaariplaani on võetud rida huvitavaid lavastusi, nagu näiteks N. Virta „Hukkamõistetute vandenõu", H. Raudsepa uus komöödia „Kauge külaline", C. Goldoni „Põikpead", G. Ernesaksa uus ooper „Tormide rand", E. Kapi ballett „Kalevipoeg" jt.

Pärast ettekannet esitasid kohtumiskoosolekust osavõtjad omapoolseid pretensioone ja soove teatri edasise töö suhtes. Lõpuks esitasid RT „Vanemuise" näitlejad katkendeid uuel hooajal ettekandele tulevaist lavateoseist.

Kohtumine aitas kaasa kontakti tihendamiseks üliõpilaskonna ja teatri kollektiivi vahel.

E. Laid

Kindlustame algava jooksukrossi õnnestumise!

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv seisab ühe tähtsaima sportliku suurürituse — ametiühingute ja kommunistlike noorte sügisese jooksukrossi eel, mis algab 18. septembril. Käesolev jooksukross tuleb läbi viia ÜK(b)P KK kehakultuuri massilist arendamist käsitava otsuse täitmise tähe all. Meie ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid ja dekanaadid peavad rakendama kõik jõud selleks, et eeloolev kross oma tagajärgedelt ei kujuneks halvemaks kui kevadine jooksukross, vaid haaraks veelgi enam masse ja paistaks silma heade sportlike tulemuste poolest.

Teaduskondade kehakultuuri-kollektiividel koos komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonidega tuleb teha laialdast selgitustööd eeloleva krossi suurest poliitilisest ja sportlikust tähtsusest. Vastava selgitustöö tegemisest ei tohi kõrvale jääda ükski kursuse- ega rühmavanem, kes tahab näha oma kursust või rühma väärikal kohal selle tähtsa sportliku ürituse läbiviimisel.

Neil päevil viiakse kõigis teaduskondades läbi krossi eeltreeningud, mis eriti peavad haarama III, IV ja V kursuse üliõpilasi. Iga kursuse- ja rühmavanema otseseks ülesandeks on teatada oma õpperühmas graafikukohasest treeninguajast ja isikliku eeskujuga veenda kaasüliõpilasi osa võtma treeningust. Nädala lõpul peab rühmavanem andma aru oma õpperühma treeningu käigust.

Samuti koostatakse dekanaatides jooksukrossist osavõtjate nimestikud. Peale selle teostatakse igas teaduskonnas üldine arstlik kontroll kõigile jooksukrossist osavõtjaile.

Krossipaigale suundumine toimub organiseeritult teaduskondade juurest, mis peab kujunema TRÜ kollektiivi võimsaks spordidemonstratsiooniks.

Jooksukrossi läbiviimist peaksid kõik teaduskonnad õppima Õigusteaduskonnalt, kus see kevadel, tänu energilisele organiseerimistööle, andis eriti häid tagajärgi.

ELKNÜ TRÜ komitee kutsub üles kõiki füüsiliselt terveid üliõpilasi, eriti aga kommunistlikke noori osa võtma jooksukrossist ning täitma VTK normid!

A. Künnap,
ELKNÜ TRÜ komitee kehakultuuritöö sektori juhataja.

Sm-d A. Pint ja E. Talvik siirduvad doktorantuuri

Kõrgema Hariduse ministri ja NSVL Teaduste Akadeemia Presiidiumi käskkirjaga on TR Ülikoolist kinnitatud doktorantideks pedagoogika alal pedagoogikateaduste kandidaat sm. A. Pint ning riigiõiguse alal juriidiliste teaduste kandidaat sm. E. Talvik.

Sm. A. Pint asub teaduslikule uurimistööle doktoriväitekirja koostamiseks teemal „Hariduse ajaloost Eestis XIX ja XX sajandil".

Dots. E. Talviku doktoriväitekiri „Kodanliku demokraatia tee fašismi Eestis 1918—1940" käsitab marksistliku analüüsi ning kritikaga mainitud perioodi riigiõiguslikke probleeme.

E. Mägi

Šeflusaluseid kolhoose abistamas

Kogu vabariigis käib momendil võitlus viljakoristamise kiire ja kadudeta läbiviimise eest. Et abistada meie kolhoositalurahvast selles suures ja tähtsas töös otsustasid ELKNÜ Tartu Riikliku Ülikooli algorganisatsiooni komitee ja Üliõpilaste Ametiühingu komitee korraldada pühapäeval, 11. septembril šeflusaluse Mäksa valla kolhooside abistamise hoogtööpäeva.

Varahommikul kogunesid üliõpilased TRÜ peahoone ette. Autod täitusid elurõõmsatest noortest ja iga masin liikus määratud sihtkohta.

Kolhoosides võeti abistamistöödele saabunud üliõpilased rõõmuga vastu. Kohe organiseeriti saabunute gruppidesse jaotamist ja põldudele suunamist.

Abistamistöödele sõitnud 350 üliõpilast aitas kolhoosnikel koristada suvivilja, kitkuda lina ja peksta rehte.

Üldsummas abistasid üliõpilased viljakoristamisel umbes kümmet kolhoosi, nagu Sõpruse, Majaka, Koidu, Lembitu, Helina, Jõemetsa, Tammjärve jt. kolhoose.

Üliõpilasi toitlustati kolhoosides hästi. Rikkalik eine oli valmistatud Jõemetsa ja ka teistes kolhoosides.

Õhtul pärast tööd süvenes kolhoosnike ja üliõpilaste sõprus omavaheliste muljete vahetamisel.

Kõigi üliõpilaste ühine otsus oli — tulla peatselt jälle nimetatud kolhoosidesse abistamistöödele.

Tagasisõit linna möödus rõõmsas meeleolus ja elavas vestluses päevaste töösaavutiste üle.

L. Heinlaid,
Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Võtame agaralt osa teaduse saavutuste populariseerimisest!

Kommunistliku ühiskonna ülesehituseks on vajalik, et selle ühiskonna ehitajad oleksid kultuursed ja arenenud inimesed. Sellise olukorra saavutamiseks kasutatakse muuhulgas teaduste populariseerimist laiades rahvamassides. Sellest tööst ei tohi eemale jääda ka üliõpilaskond. On loomulik, et üliõpilaskonnast tulevate populaarteaduslike loengute suunamine toimub ÜTÜ kaudu.

Möödunud õppeaasta lõpul astuti ÜTÜ poolt selleks esimene praktiline samm: loodi kontakt Kultuurhariduslike Asutiste Komitee juures asuva Loengute Keskbürooga. Arutati läbi rida teemasid, millega üliõpilased — ÜTÜ liikmed — esinesid suvevaheajal Loengute Keskbüroo liinis peamiselt maakeskusis. Rohkem loenguid suunati maakondadesse põllumajanduslikel teemadel. Nii on üliõpilane Rand esinenud 12 loenguga akadeemik Viljamsi heinaväljasüsteemist. ÜTÜ Nõukogu esimees sm. Sarv on pidanud Järva- ja Jõgevamaa kolhoosides 3 loengut töö organiseerimisest ja tööjõu arvestamisest. Samal teemal esines üliõpilane Jaagus Pärnumaal. Üliõpilane Tappo esines Harju- ja Läänemaal loengutega looduse ümberkujundamise stalinlikust plaanist. Peale põllumajanduslike küsimuste leidsid käsitlemist ka mitmed muud teaduslikud küsimused (üliõpilane Makkar pidas Viru- ja Jõhvimaal 22 loengut raadiolokatsioonist).

Loengutel saadud kogemused näitasid rahvahulkades valitsevat suurt huvi väga mitmesuguste küsimuste vastu. Samuti ilmnes ka, et loengute pidamine maal on sobivam talvel, arvestades maatööde iseloomu.

Rahvahulkade soovest lähtudes on vajalik laiendada ÜTÜ liinis teaduste populariseerimistööd nii temaatiliselt kui ka loengulisest tööst osavõtjate arvu suhtes. Vastavad eeltööd selleks on juba tehtudki. Nii on Pavlovi-päevade tähistamiseks füsioloogiaringil valminud 10 ettekannet. Vastavate loengutega esinetakse koolides, käitistes ja maakeskustes. Tartumaa TK Kultuurharidusosakonnaga on saavutatud kokkulepe kujundada üliõpilastest koosnev lektorite grupp. Loengute kvaliteedi tõstmiseks arutatakse need enne massidesse viimist läbi. Esimene arutluskoosolek toimub homme kahe arstiteadusliku teema kohta. Arutluskoosolekust võtavad osa Kultuurharidusosakonna esindaja, ÜTÜ Nõukogu esindaja ja ÜTÜ kõigi osakondade esindajad. Kokkulepe on saavutatud ka üliõpilaste kaasatõmbamiseks Üleliidulisse Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingusse.

Üleliiduline Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühing värbab endale ÜTÜ liikmeskonnast ühe osa, mis suunatakse loengulisele tööle selle ühingu poolt. Teine osa loengulisest tööst tuleb teostamisele Loengute Keskbüroo liinis. Loenguid saab organiseerida ka otse koolide, käitiste ja kultuurhariduslike organite kaudu (näiteks loengud vabriku-, tehase- ja tööstuskoolides toimuvad kokkuleppel Tööjõureservide Peavalitsusega, loengud maakondade lektorigruppide liikmena jne.).

Senised loengulised töökogemused on näidanud, et eriti tuleb arvestada kuulajaskonna üld- ja erihariduslikku taset. On täiesti väär n. ö. „üle pakkuda". See, et mõndagi loengut tuleb esitada lihtsas keeles, ei tähenda seda, et loeng peaks midagi kaotama oma teaduslikust väärtusest. Esitatavad faktid peavad olema käsitletud teaduslikul tasemel, kuid kuulajaskonnale arusaadavas keeles. On selge, et temaatikas võivad esineda ikkagi ainult sellised loengud, millest on rahva kultuurilise taseme tõstmisel kasu, s. t. loeng peab olema seotud sotsialistliku ülesehitustöö probleemidega, loengus peab olema elulisi näiteid ja ta peab kajastama kohapealset olukorda. On vajalik, et iga loeng annaks kuulajaile selliseid teadmisi, mida ta saab kasutada oma igapäevases elus ja töös. Selleks, et peetavad loengud neid nõudeid ka täidaksid, selleks korraldatakse iga teema kohta enne ettekandmist arutluskoosolek.

Sellel suvel esinesid meie üliõpilased rohkearvuliste loengutega. Peetud loengud võeti kõikjal suure poolehoiuga vastu ja sooviti, et selliseid loenguid korraldataks kohtadel rohkem. Seda nõuet on võimalik täita siis, kui meie üliõpilaskond võtab sellest üritusest aktiivselt ja rohkearvuliselt osa. Vastavat informatsiooni saab ÜTÜ Nõukogust. Loodame, et loengulisest tööst hakkavad osa võtma kõik aktiivsemad ja teadlikumad seltsimehed.

E. Makkar,
Matemaatika-loodusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Matkaradadelt

Siit on meil palju õppida

Külastades Moskva K. A. Timirjazevi nimelist Põllumajandusteaduste Akadeemiat avanes meil võimalus tutvuda ka massilise kultuuritöö korraldusega nimetatud õppeasutises.

Kultuur-massiline töö akadeemias on väga laiaulatuslik, haarates peagu kogu 3500-liikmelise üliõpilaspere. „Me püüame arendada ka oma üliõpilaste esteetilist meelt, sest kommunismi ülesehitajad peavad olema igakülgselt arenenud", ütles Timirjazevi nim. Põllumajandusteaduste Akadeemia asedirektor prof. Ivanov.

Sageli korraldatakse õhtuid, mis on pühendatud kas mõne kirjaniku, kunstniku või helilooja töödega tutvumisele. Sellised õhtud koosnevad tavaliselt loengulisest osast ja sellele järgnevast kontsertosast.

Isetegevustöö keskuseks on üliõpilasklubi, mis koondab enda ümber rea isetegevusringe, milliseid juhendavad vastava ala spetsialistid. Suurimaid ja elujõulisemaid ringe on kirjandusring, mida juhendab tuntud kirjanik Ilja Ehrenburg. Kirjandusringi initsiatiivil toimuvad lektooriumis vähemalt kord nädalas loengud kirjanduslikel, teaduslikel ja välispoliitilistel teemadel. Lektooriumis populariseeritakse ka üliõpilaste ja õppejõudude teaduslikke töid.

Üliõpilasklubis korraldatakse uusimate filmide demonstreerimist, millele tavaliselt järgneb arutluskoosolek. Arutluskoosolekud üksikute raamatute kohta toimuvad õperühmades, mida organiseerivad rühmade kultuuritöö organisaatorid. Üliõpilasklubi juures organiseeritakse veel ühislaulude õppimist, et populariseerida uusimaid laule üliõpilaste hulgas.

Igal õppeaastal toimub akadeemias isetegevusolümpiaad, millele eelnevad ülevaatused teaduskondades parimate isetegevuslaste väljaselgitamiseks ja laiemate masside kaasahaaramiseks isetegevuslikku töösse. Käesoleval aastal kuulutatakse akadeemias välja võistlus üliõpilaslaulu sõnadele ja viisile.

Kõigest sellest nähtub, et akadeemia üliõpilasklubi seisab tihedais sidemeis üliõpilastega ja on üliõpilaste vaba aja veetmise teinud huvitavaks ja sisukaks.

A. Ingalt,
Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Jagavese kuulsuse linn

Tihti kuuleme ajalehis, raadios jm. kangelaslinnast Leningradist. Tekib küsimus: miks nimetatakse teda nii ja mida on leningradlased suurt teinud, et nende linna nimetatakse linnaks-sangariks.

Leningradil on suur ja kuulsusrikas ajalugu.

Kõige kangelaslikumast Leningradi ajaloo epohhist jutustab meile Leningradi Kaitse Muuseum. Muuseumis asub lipp, mis on kingitud Leningradile linna kangelasliku kaitsmise eest Judenitši pealetungi ajal.

Muuseumi esimeses osas asuvad eksponaadid, mis näitavad, kuidas reageeris Leningradi elanikkond fašistliku Saksamaa kallaletungile 1941. aastal. Dokumentaalfoto, kus Leningradi töölised kuulavad sm. Molotovi raadiokõnet — kõikide näod väljendavad kõhklematut valmisolekut oma kodumaa kaitsmiseks. Piltidel näeme mobiliseeruvaid üliõpilasi, töölisi, teenistujaid. Fotod partei- ja komsomolitöötajaist, kes siirdusid rindele.

Järgmises muuseumi osas näeme, kuidas kogu linna elanikkond asus täie pingega võimsate kindlustusvööndite ehitamisele linna kaitseks, sest vaenlane oli juba jõudmas linna lähistele. Arvud, diagrammid ja fotod, mis näitavad kindlustustööde ulatust ja läbiviimist. Elektrifitseeritud kaart rindejoone lähenemisest Leningradile.

Lõpuks, kui rinde seisukord oli muutunud eriti raskeks, pöördus täitevkomitee üleskutsega elanikkonna poole, abistada rinnet otseselt. Huvitavaks eksponaadiks oli siin maal kolmest sugupõlvest, kes kaitsesid Leningradi — Jaapani sõjast osavõtjaist, kodusõja veteranest ja noorsoost. Näeme maale ja fotosid sellest, kuidas linna elanikkonnale jagatakse tänaval relvi ja elanike siirdumisest rindele.

Osakonnas, mis kujutas Leningradi valmistuvat tänavavõitlusele, nägime sildade, tänavate ja majade makette, kus lampidega olid näidatud tulesüsteemid ja laskepunktide asukohad.

Järgneb osakond, mis näitab Leningradi kaitsmise raskeimat perioodi. Linnas valitses nälg, oli puudus küttest, veest ja elektrist, lakkamatult sadas linna vaenlase kahurimürske. Siin on välja pandud ka leivanormi suuruse ja leiva koostise diagrammid. Vitriini on välja pandud ka tolleaegse leivanormi suurused leivatükid, mis on peagu mikroskoopilised ja vähe leiba meenutavad. Raskeimal ajal oli leivanormi suurus töölistel 250 g ja ülalpeetavatel 125 g päevas. Need arvud näitavad selle ajajärgu kangelaslikkust kogu suuruses. Hämmastav on vaadata, et inimesed, kes talusid neid kannatusi, siiski olid võimelised töötama tehastes, õigemini tehaste lagunenud raudarmatuurides, keset külma ja lõikavat lumetormi. Töötati, olgugi et nõrkuse tõttu tuli 7—8 mehega tõsta tavalist autoratast, ja rinne sai kõige vajalikumat lahinguvarustust oma kõige ligemast tagalast.

Muuseumi väärtuslikuks eksponaadiks on 12-aastase tütarlapse märkmik nendest päevadest, leitud ühe maja varemetest. Igale leheküljele on suurte tähtedega maalitud lapsekäekirjas lakoonilised, kuid sügavaimat kurbust väljendavad sõnad: „Suri vend Kolja", „Suri teine vend", „Suri õde", „Suri isa", „Suri ema", „Naabritel surid kõik" ... ja märkmik katkeb, edasi on vaid puhtad leheküljed.

Siin meenuvad tahtmatult ekskursioonijuhi sõnad: „....lial ei unusta Leningrad neid päevi, iial ei unusta seda kogu Nõukogude maa ja võitleb kogu aeg selleks, et sellised päevad kuskil ega kunagi korduda ei saaks."

Siit, muuseumi elututest eksponaatidest, õhkub igal sammul vastu raudset tahet ja üliinimlikku energiat, milleks leningradlased olid suutelised.

Järgnevad osakonnad, kus näidatakse „eluteed" üle Laadoga järve, Leningradi blokaadi läbimurdmist ja võitu fašistliku Saksamaa üle.

Leningradi Kaitse Muuseum on selleks kohaks, kus kristalse selgusega väljendub nõukogude inimeste, leningradlaste, hingeline tugevus ja moraalne kindlus, avaldub nende suursugusus ja üllus.

V. Kaarna,
Metsandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Kuidas ÜSK suhtub maleelu arendamisse

Pühapäeval, 11. septembril alustas TRÜ malesektsioon oma tööd välkmale esivõistluste läbiviimisega. Võistlusest võttis osa 17 maletajat.

Peale pingelist ja konkurentsitihedat mängu tuli esikohale Jakobson 15 punktiga 16 võimalikust. 2.—4. kohta jagasid Kask, Roots ja Rauts 13 punktiga, 5.—6. kohta jagasid Sõerd ja Heinaste 10 punktiga. Teistel oli punkte vähem.

Järgmise maleüritusena on sektsiooni plaani kohaselt ette nähtud läbi viia ülikooli parimate maletajate turniir ülikooli meeskonna väljaselgitamiseks, sest lähimas tulevikus on kavatsusel korraldada malematšid Tallinna Polütehnilise Instituudi ja Riia Riikliku Ülikooliga.

Malesektsiooni edukat tööd takistab tänaseni Ülikooli Spordiklubi imelik suhtumine malespordi arendamisse ülikoolis. Tegelikult peaks malesektsioon töötama ÜSK sektsioonina, kuid ÜSK juhatus ei võta vaevaks malesektsiooni vastu huvi tunda. Möödunud pühapäeval toimus malesektsiooni juhatuse koosolek, millele pidi tulema ka ÜSK esindaja, kuid see jäi ilmumata. Ülikooli Spordiklubi hoolimatu suhtumise tagajärjel puuduvad sektsioonil täiesti materiaalsed ressursid. Sektsioonil pole malendeid (!), malekellasid jne., rääkimata juba fondidest väljasõitudega seotud matšide läbiviimiseks. Puuduvad ka ruumid ürituste läbiviimiseks. Mõnikord saab küll kasutada klubi ruume, kuid mitte alati. Teinekord toimuvad kõrvalruumides samal ajal koori- või džässiharjutused, mis segab mängu, sest malemäng nõuab rahulikku mõtlemist.

Kõiki TRÜ malehuvilisi huvitab küsimus: millal hakkab ÜSK täitma oma kohustusi malesektsiooni suhtes?

B. Jakobson,
malesektsiooni esimees.

Pisut parajasse paika

Ukseke, ukseke, avane!

Klubi on iseenesest üks tore asi. Iseäranis, kui ta on nii mugavalt ja koduselt sisustatud kui meie üliõpilasklubi. Siin on tore diivanil istuda, ajalehti lugeda, ajaviiteks või ka oskuse arendamise pärast malet mängida, ja muusikahuviliste jaoks on isegi klaver olemas. Ning lõpuks on siin ju ka raadio, mis tähendab võimalust kuulata huvitavaid loenguid, päevauudiseid ja head muusikat.

Nii on asjad teoreetiliselt. Tegelikult aga on asi nii, et klubi küll on, aga kelle jaoks — see pole teada. Üliõpilastele on ta igatahes sel õppeaastal olnud alati suletud. Ja need, kes kuidagi juhtumisi on klubisse saanud pilku heita, räägivad, et ajalehtigi pole siin enam ammu nähtud ja raadio on vahetanud asukohta — nüüd seisab ta Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimehe kabinetis.

Üliõpilased soovivad, et klubi uksed ükskord ometi avaneksid ja ametiühingukomitee võtaks tarvitusele abinõud klubi kordaseadmiseks ning töölerakendamiseks.

Seinalehe suviuinak

EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni ja TRÜ Teenistujate Ametiühingu seinalehte „Kaadrite Sepikojas" nimetati mullu eesrindlikuks seinaleheks.

Nüüd aga peame kurvastusega nägema, et „Kaadrite Sepikojas" (vastutav toimetaja sm. A. Kaal) on oma loorberitele puhkama jäänud ja elab ikka veel Eesti NSV 9. aastapäeva tähe all.

Küsime, millal ilmub siis seinalehe järgmine number? Ega ometi mitte alles Eesti NSV 10. aastapäeval?

Kannatuste tee

Tragöödia 2 vaatuses epiloogiga

I vaatus

Üliõpilane A.: „Ega sa ei tea, kust on saada kaustikuid ja vihikuid? Loengud on juba täies hoos, aga mul ei ole kuhugi konspekte kirjutada..."

Üliõpilane B.: „Ma ostsin endale vajaliku kirjutusmaterjali juba aegsasti valmis. Kas praegu siis tõesti üheski kaupluses seda saada pole?"

Üliõpilane A.: „Olen oma jalad villi joosnud, ent tulemusteta. Kõikjal kuuled sama vastust — ei ole..."

Üliõpilane B.: „Aga meil on peahoones ju olemas „Akadeemilise Raamatu" müügipunkt. Seal peaks kindlasti leiduma. Mingemgi sinna!"

II vaatus

„Akadeemilise Raamatu" müügipunktis. Müüjal on igav, ostjaid ei ole. Ja kaupa ka ei ole. Vähemalt mitte seda, mida üliõpilastele kõige enam tarvis läheb. Vihikuid ja kaustikuid ei ole ja ei tea, kunas saab.

Epiloog

Sajad üliõpilased, kes praegu päevast päeva kulutavad Tartu raamatukaupluste uksi ja otsivad asjatult kirjutusmaterjali, küsivad „Akadeemilise Raamatu" juhatajalt sm. Linnuselt, millal lõpuks saabuvad ülikoolis asuvasse müügipunkti vihikud, kaustikud ja muud üliõpilastele nii tarvilikud kirjutusmaterjalid.

Kompassita laev

Olen juba paaril korral võtnud sõna oma endise toodangu ümberhindamiseks. Olen seda teinud kateedrikoosolekutel, ka teaduskonna tootmisnõupidamisel, kuid see on toimunud üsna pealiskaudselt ja ilma asjaoludesse sügavamalt tungimata.

Lubatagu mulle siin võtta uuesti lühidalt sõna oma kodanluseaegsete kirjutiste kohta, millised ehk siiski võivad mõnele veel kätte puutuda ja desorienteerivat mõju avaldada. Minu sõnavõtt võib ehk illustreerida minu isikliku näite najal ka teataval määral üsna üldmaksvat vajadust endise pärandi ümberhindamise järele.

Ma ei hakka lähemalt peatuma mitmesuguste õpikute ja koolidele määratud ingliskeelsete tekstide juures, milliste koostamisel ma olen olnud tegev. Kui nendest mõni (näit. Dickens, Stevenson või Hardy) sobiks ka Nõukogude Eesti kooli jaoks, nagu seda tõendavad vastavad Nõukogude Liidus ilmunud samade tekstide väljaanded, siis aga näit. Knapp-Fisher'i raamat „The U. S. A." oleks täiesti kõlbmatu meie koolile, kuna see esitab Ameerika Ühendriikide olusid täiesti vääras perspektiivis. Ka minu „Inglise keele põhisõnavara" (1936) on oma sõnavalikult kõlbmatu nõukoguliku kooli jaoks, ja ainult põhjalikult ümbertöötatud kujul võiks olla tarvitatav meie koolides.

Minu suur „Inglise-eesti sõnaraamat" (1939) on oma sõnavalikult mitmeti ebaajakohane, kuna ta sisaldab näit. hulga sõnu ning fraase religiooni või idealistliku filosoofia alalt, sealjuures aga on puudulik terminoloogias ühiskondlik-poliitiliselt alalt. Seepärast on arusaadav, et ma viimase kolme aasta jooksul olen pidanud oma peaülesandeks teaduslikul alal revideerida ja lõpule viia oma sõnaraamatu uus väljaanne, milline ülesanne ongi lõpule jõudmas. Kui ehk ka uue väljaande esimesed vihud ikka veel sisaldavad mõningaid puudusi, siis püüan ma neid raamatu lõpuosas ikka rohkem ja rohkem vältida.

Veel halvem lugu on mu varem kirjutatud artiklitega, peamiselt kirjanduse (eriti inglise kirjanduse) alalt, milliseid oli arvult üle kahekümne. Mul ei ole olnud õieti võimalik neid kõiki nüüd uuesti lugeda, kuna nad mul on isiklikult enamikus kaotsi läinud. Mäletan aga näiteks küllaltki hästi, et kui ma veerandsada aastat tagasi kirjutasin „Loomingus" esimese artikli Majakovski kohta, ja samuti kui ma mõned aastad hiljem veel paaril korral sõna võtsin selle suure nõukogude luuletaja kohta, siis ei osanud mu kirjutised mitte küllaldaselt esile tõsta Majakovskit suure revolutsioonilise luuletajana, vaid ma nägin Majakovskis peamiselt originaalset luuletajat-individualisti, sellega põhiliselt väärasti mõistes kogu ta luule olulist sisu.

Sama ühekülgsed ja ideeliselt selgusetud on mu kirjutised nimekate inglise või ameerika kirjanike kohta, alates 1924. a. ilmunud artiklist Byroni kohta ja lõpetades vist 1939. a. kirjutatud viimase artikliga Wellsi uusimate teoste kohta (Wells'i kohta ilmus minult mitu kirjutist). Puuduseks ei ole mitte ainult see, et need artiklid olid oluliselt väheütlevad ja värvitult-objektivistlikud, peamiselt refereerivad kirjutised, vaid kui ma väljendasin omaenda seisukohti, siis olid ka need ilma kindla ning selge põhimõttelise aluseta hinnangud, kuna mul endal ei olnud selget arusaamist ühiskondlik-poliitiliste ja maailmavaateliste küsimuste kohta, milliseid puudutasid nende kirjanikkude raamatud. Tõsi küll, mul oli olemas aktiivne huvi ühiskondlikkude probleemide vastu ja seepärast ma eelistasin tegelda kirjanikkudega nagu Shaw, Wells jt. Kuna mul aga puudus väljakujunenud ühiskondlik-poliitiline ideoloogia, kuna ma ei suutnud, ei söandanud, või ei viitsinud probleeme konsekventselt läbi mõelda, siis mu käsitlus sotsiaalsetest probleemidest oli paratamatult udune ja ebamäärane. Mu kirjutiste ideeline sisu koosnes sageli kooskõlastamata ja lõpuni mõtlemata mõttekatkenditest ja oli sealjuures pahatihti eklektiline.

Kuigi ma tundsin instinktiivset protesti kapitalistliku maailma ülekohtu vastu, mida ma oma kirjutistes ebamääraselt väljendasingi, siiski ei osanud ma leida ideoloogilist väljapääsu ja kobasin nagu paksus udus. Tulemuseks oli, et ma tõmbusin omaenese kitsasse mina-ringi ja tegelikult lakkasin üldse aktiivsusest kirjanduslikkude ja ühiskondlikkude probleemide alal.

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõuna olen samuti peamiselt töötanud keele alal, kuigi ka kirjanduse alal ei ole mul puudunud niihästi teatav isiklik huvi kui ka ametialane kohustus oma teadmisi järjest täiendada ja täita suuri lünki oma senises teaduslikus kvalifikatsioonis. Polegi oluline, kummal kitsal erialal ma kutseliselt töötan. Ka keeleteaduse alal tuleb põhjalikule revideerimisele võtta kogu kodanlikust ajast toodud teadmistepagas, aga mis veelgi tähtsam, tuleb põhiliselt ümber orienteeruda teadusliku töö meetodi suhtes.

Ei ole ainustki tegevusala, kus oleks lubatud irduda ühiskondlikest probleemidest, kus tohiks jätta hooletusse oma ideelis-poliitilise arengu. Arusaadavalt olen ka mina seda arvestades nüüd küllaldasel määral tutvunud marksistlik-leninliku teooriaga, et mõista, kui väärad olid mu vaated, või — täpsemalt öeldud — kui lubamatu on selgejooneliste ühiskondlik-poliitiliste vaadete puudumine igal teaduslikul töötajal, olgu see mistahes alal töötaja. Oma tegelikus töös — niihästi õppe- kui ka teaduslikus töös — olen järjest rohkem jõudnud arusaamisele, et eduka töö aluseks võib olla ainult põhjalik tutvumine marksistlik-leninliku teooriaga.

Teaduslik töötaja ilma marksistlik-leninliku teooria kindla tundmiseta ja ilma dialektilise meetodita on nagu kompassita laev — ta ei tea isegi, kuhu ta peab purjetama. Seepärast olen otsustanud võtta endale lähemaks ülesandeks lõpetada marksismi-leninismi õhtuülikool eksternina võimalikult lähema aja jooksul.

Dots. **J. Silvet,**
lääne-euroopa keelte kateedri juhataja.

Kindlad tööajad ÜTÜ Nõukogus

ÜTÜ Nõukogu liikmete regulaarsed tööajad ÜTÜ Nõukogu ruumis (Üliõpilasmaja, 3. korrus, tuba 27) on järgnevad:

Nõukogu esimees H. Sarv — kolmap. 18—19;

Vastutav sekretär H. Toomel — neljap. 13—15;

Abiesimees osakondade ja ringide töö alal V. Masing — kolmap. 11—12;

Abiesimees liikmete ja temaatika alal H. Adari — teisip. 11—12;

Sekretär-arhivaar E. Väärі — kolmap. 12—14;

Nõukogu liige teaduse populariseerimise alal J. Aamisepp — teisip. 14—16;

Nõukogu liige üleülikooliliste ettekannete alal M. Lõhmus — esmasp. 13—14;

Nõukogu liige ÜTÜ tööde kirjastamise alal H. Niit — esmasp. 12—13;

Nõukogu liige side pidamiseks teiste ÜTÜ-dega E. Aaver — esmasp. 17—18;

ÜTÜ Nõukogu vastutavat sekretäri on võimalik kätte saada telefonil 34-60 (füüsika kat.) igal tööpäeval kell 11—12, välja arvatud kolmapäeviti ja neljapäeviti, mil vastav aeg on kell 18—19.

Iga õppejõud, üliõpilane ja teenistuja olgu oma ülikooli ajalehe tellija!

Rutake tellimuste äraandmisega kogu õppeaastaks!

MB 06563 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1966

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 27 (33) Reedel, 23. septembril 1949. a. II aastakäik

Parteiorganisatsioon ülikooli töö parandamiseks peetava võitluse avangardis

Hiljuti toimus meie ülikooli partei-algorganisatsiooni üldkoosolek, kus oli arutusel EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsus TR Ülikooli töö kohta ja selle otsuse täitmise abinõud. Ülikooli kommunistid osutasid printsipiaalse bolševistliku kriitikaga meie töös esinevaile tõsistele puudustele ja näitasid teid nende parandamiseks.

Samal koosolekul kavandati ka Keskkomitee büroo otsuse täitmiseks läbiviidavate ürituste üldjooneline plaan. Millised tähtsamad vahendid ülikooli töö parandamiseks nähakse ette selles kavas?

Lähematel semestritel viiakse otsuse täitmiseks läbi rida üritusi, mille eesmärgiks on õppejõudude kollektiivi marksistlik-leninliku teooria õppimise süvendamine, õppetöö kvaliteedi tõstmine ja ülikooli ühiskondliku elu aktiviseerimine. Selleks koostab iga teaduskonna dekaan ja parteigrupi organisaator teaduskonna ürituste plaani, millised parteibüroo kooskõlastab ja üldisse plaani liidab.

Suurt tähelepanu pöörab parteiorganisatsioon marksismi-leninismi teooria õppimisele õppejõudude hulgas. Selleks moodustatakse iseseisvalt õppivate seltsimeeste grupp filosoofia alal. Ligi 50 inimest saadetakse lühiajalistele komandeeringutele Leningradi ja Moskva kõrgematesse õppeasutistesse tutvuma õppetöö korraldamisega nendes. Uudse üritusena viiakse käesoleval õppeaastal sisse teaduslik-teoreetiliste konverentside korraldamine marksismi-leninismi küsimustes. Esimese semestri jooksul toimub õppejõudude teaduslik-teoreetiline konverents teemal „Marksism ja rahvusküsimus". Peale selle võtab parteiorganisatsioon abinõusid tarvitusele, et aktiviseerida teaduslikku uurimistööd, kandidaadi- ja doktoritööde kaitsmiseks ettevalmistamist.

Oktoobris arutab ülikooli parteibüroo oma istungil ajaloo õpetamise küsimust teaduskondades, et avastada ja kõrvaldada puudused iga antud teaduse ajaloo käsitlemisel vastavas teaduskonnas. Novembris korraldatakse kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverentsi eeskujul üleülikooline konverents vene ja nõukogude teaduse saavutustest. Selleks konverentsiks valmistumise käigus loevad üliõpilased vene ja nõukogude teadlaste töid, korraldatakse kirjanduse näitusi, demonstreeritakse vastavaid kinofilme, isetegevuslikud ringid rakendatakse nõukogude kunsti saavutuste populariseerimisele jne.

Õppetöö taseme tõstmise eesmärgil jätkatakse möödunud õppeaastal rakendatud üritusi. Esimene teaduslik-metoodiline konverents oli pühendatud loengute kvaliteedile. Käesoleval õppeaastal korraldataval samasugusel õppejõudude konverentsil tuleb arutusele seminaride jt. õppevormide metoodika, mis peab tunduvalt tõstma nende kvaliteeti ja osa üliõpilaste kasvatamise töös.

Reas teaduskondades, eriti aga Põllumajandusteaduskonnas, toimub õppetöö sageli lahus sotsialistlikust ülesehitustööst, loovast koostööst praktikaga. Parteiorganisatsiooni algatusel peetakse õppejõudude nõupidamine, kus tuleb arutusele teooria sidumine praktikaga.

Peale märgitute on ette nähtud veel rida teisi üritusi, mille algatajaks on parteiorganisatsioon ja mis teenivad ühte eesmärki — tõsta õppetöö taset ja süvendada üliõpilaste ideelis-poliitilist kasvatust.

Need parteiorganisatsiooni algatusel korraldatavad üritused on põhijooneks sellele ulatuslikule ja kogu ülikooli kollektiivi haaravale tööle, mis tuleb teha EK(b)P Keskkomitee büroo suundamäärava otsuse ellurakendamiseks ja meie ülikooli töö taseme otsustavaks tõstmiseks.

EK(b)P KK büroo 17. augusti otsus on meie tööprogramm

EK(b)P KK büroo 17. aug. s. a. otsuses Tartu Riikliku Ülikooli töö kohta on eriliselt alla kriipsutatud ülikooli kogu õppe-, teadusliku ja kasvatustöö edaspidise kvaliteedi tõstmise vajadus.

Selle juures pöörab Keskkomitee büroo erilist tähelepanu ülikoolis tehtavale poliitilisele kasvatustööle, sest kogu õppeprotsess, kogu tulevaste spetsialistide kujundamise töö ülikoolis on orgaaniliselt seotud üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatusega.

Möödunud aastal ideelis-poliitiline töö paranes teatud määral, mida tõendavad mitte ainult üliõpilaste kasvanud edukus ühiskondlikes distsipliinides ja marksismi-leninismi aluste seminaride aktiviseerumine, vaid ka üliõpilaste teaduslikud konverentsid.

Tähtsat osa neil juhtudel etendas ka see, et ideelis-poliitilisse töösse liitusid ka professorid ja õpetajad. Nende isiklik osavõtt aitas palju kaasa administratsioonile, parteilistele ja ühiskondlikele organisatsioonidele ulatuslike kasvatuslike ürituste läbiviimisel.

Kuid on siiski teaduskondi (Matemaatika-loodus-, Loomaarsti-, Ajaloo-keeleteaduskond jt.) kus üliõpilaste poliitiline kasvatus pole viidud tarvilikule kõrgusele, kuna professorid ja õppepersonaal seisab eemal üliõpilaste poliitilisest kasvatustööst.

Niisugune olukord pole kauem talutav ning sellele tuleb teha kiiresti lõpp.

EK(b)P Keskkomitee büroo andis oma otsuses ammendavad juhised selle kohta, kuidas tuleb organiseerida üliõpilasnoorsoo kommunistlikku kasvatust ja haridust. Teaduskondade parteigruppide ülesanne on viia see otsus ülikooli iga töötajani.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata esimestele kursustele, kus üliõpilased, tulnud keskkoolidest, ei oma veel küllaldaselt elulisi kogemusi. Õppetöö esimestest päevadest alates tuleb neid hakata ideeliselt karastama, õpetada töötama kõrgemas koolis, kuulama loenguid ning oma aega otstarbekalt jaotama. Neile tuleb sisendada armastust oma eriala vastu, laialt valgustada kodumaise teaduse suurepärast ajalugu ning selle korüfeede osa ülemaailmse teaduse arengus.

On arusaadav, et üliõpilaste ideelis-poliitiline kasvatus on kõigi professorite ja õpetajate asi. Ränga eksivad need, kes arvavad, et selle tähtsa ülesande täitmine on vaid rektoraadi, parteiorganisatsiooni või marksismi-leninismi aluste õppejõudude ülesanne. Iga distsipliini õppimise protsessis on aga üliõpilasi võimalik ideelis-poliitiliselt kasvatada.

Siit järgneb ka kogu ülikooli teaduslik-pedagoogilise kollektiivi vastutus poliitilis-kasvatusliku töö seisukorra eest.

Nii peab fakulteetide partorgide ja dekaanide töö tähelepanu keskuses seisma üliõpilasnoorsoo ideelis-poliitiline kasvatus.

EK(b)P KK büroo avastas ka TRÜ õppetöös rea tõsiseid puudusi.

Senini ei seisa bioloogiliste distsipliinide õpetamine vajalikul kõrgusel. Suuri puudusi on märgata ka teiste distsipliinide õpetamisel. Peagu kõigis teaduskondades esineb õpetamises objektivismi ja formalismi, millega muidugi ei või kuidagi leppida.

Juriidiliste distsipliinide õpetamises esineb veel teoreetilise mõtte eemalseismist riikliku ehitustöö ja kohtuorganite praktikast.

Kaasaegsete kodanlike teooriate kriitika esitatakse formaalselt, ilma vajaliku teravuseta ja nende reaktsioonilisuse paljastamiseta.

Tõsiste puuduste all kannatab ka filoloogiliste ja ühiskondlike distsipliinide õpetamine.

Kodanlik natsionalism ja objektivism pole kaugeltki veel kõrvaldatud Ajaloo-keeleteaduskonna õppetöös.

Loomaarsti-, Arsti- ja Matemaatika-loodusteaduskonnas on peetud loenguid, mis olid täidetud kummardamise vaimust kodanliku lääne ees.

Põllumajandusteaduskonnas näidatakse nõrgalt nõukogude põllumajandusteaduse prioriteeti. Põllumajanduslike distsipliinide loenguis arvestatakse nõrgalt kolhoosside töökogemusi.

Kõik see näitab, kui teravalt on piiritletud TRÜ õppetöö parandamise ülesanne. Selle ülesande lahendamisele peab nüüd olema koondatud parteiorganisatsiooni, dekanaatide, kateedrite juhatajate ja professorite-õpetajate tähelepanu. Selle ülesande lahendamiseks tuleb läbi töötada ja, kui vaja, ümbergi töötada üksikute teaduskondade õppeplaanid. Selle kõrval tuleb kriitiliselt läbi vaadata ka õppeprogrammid.

Iga aastaga laieneb ülikoolis ka üliõpilaste teaduslik töö. Selle tulemused on suurel määral professorite ja õpetajate teeneks.

Kuid ülesanne seisab selles, et üliõpilaste teaduslik töö areneks veel rohkem; et 1949/50. õa. ÜTÜ ja ringide liikmete arv tõuseks märksa. Seda nõuab ka EK(b)P KK büroo otsus. Kuid selleks on vaja, et sellesse austavasse töösse liituksid kõik professorid ja õpetajad.

EK(b)P KK büroo juhtis oma otsustes muuseas tähelepanu ka kultuur-haridusliku töö puudustele ülikoolis.

On tarvis õieti organiseerida üliõpilaste vaba aja veetmist, luua selleks mitmesuguseid isetegevusringe, sagedamini korraldada kirjandusõhtuid, diskussioone, kontserte, korraldada loengute sarju ajaloost, kirjandusest ja kunstist. Möödunud õppeaasta kogemused näitasid, et sellised ettevõtted leiavad suurt poolehoidu nii üliõpilaste, professorite kui ka õpetajate hulgas.

On vaja võimalikult ulatuslikult laiendada kultuur-haridusliku töö raame teaduskondades, arvestades seda, et meie üliõpilaskonna nõuded kultuuri alal on suured ja laienevad pidevalt. Selle juures on tarvis silmas pidada veel kaht asjaolu: suhete sõlmimist teiste nõukogude kõrgemate õppeasutistega ja suurema tähelepanu omistamist vene keele õppimisele, ilma milleta nende suhete loomine pole mõeldav.

Partei ja valitsus annavad meie ülikoolile kõik võimalused produktiivseks tööks. Meie kohuseks on need võimalused täiel määral ära kasutada ning anda maale kaadreid, kes vastavad kõigile neile esitatavaile kõrgeile nõudeile.

Täna õhtul toimub õppejõudude üleülikooliline nõupidamine

Täna õhtul algusega kell 18 toimub TR Ülikooli aulas ülikooli õppejõudude nõupidamine EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsuse läbiarutamiseks. Nõupidamisel esineb rektor prof. A. Koort ettekandega Tartu Riikliku Ülikooli ülesannetest õppe- ja kasvatustöö alal käesoleval õppeaastal. Ettekandes valgustatakse meie ülikooli ees seisvaid tähtsaid ülesandeid EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsuse täitmise alal. Edasi on nõupidamise kavas läbirääkimised.

Lähema ülevaate nõupidamisest anname „Tartu Riikliku Ülikooli" järgmises numbris.

TR Ülikool tähistab suure vene teadlase I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäeva

Suure vene arstiteadlase ja geniaalse eksperimenteerija-füsioloogi I. P. Pavlovi sünnist möödub 26. septembril 100 aastat. Akadeemik I. P. Pavlovi teaduslikud uurimistööd jagunevad kolme peagruppi ja käsitlevad vereringe, seede ja kõrgema närvisüsteemi füsioloogiat. I. P. Pavlov on loonud hiilgava koolkonna füsioloogia alal, kust on võrsunud enamik silmapaistvaid Nõukogude Liidu füsiolooge. Suure teadlase ja tema koolkonna tohutu suur teaduslikkude tööde produktsioon ja nende uurimistööde saavutised on maailmse tähtsusega. I. P. Pavlov on ühtlasi teadlaste noore järelpõlve kasvataja. Üldtuntud on tema mõtteavaldused kirjas noorsoole, kus ta soovitab noortel teadlastel olla kirglikud oma teaduslikus töös. „Ärge unustage, et teadus nõuab inimeselt kogu tema elu. Ja kui teil oleks kaks elu, ka neist ei jätkuks teile," ütleb I. P. Pavlov nimetatud kirjas noorsoole. Kuid I. P. Pavlov ei olnud mitte ainult suur teadlane, vaid ka silmapaistev ühiskondliku elu tegelane oma viljaka elu viimaseil aastail ja oma armastatud kodumaa tuline patrioot. Nõukogude rahvale nii lähedase ja kalli teadlase sünni 100. aastapäeva tähistavad kõik nõukogude rahvad ja kogu progressiivne inimkond.

Tartu Riiklik Ülikool omalt poolt omistab selle päeva tähistamisele väärikat tähelepanu. Tähtsama üritusena toimub suure teadlase I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäeva tähistamise teaduslik sessioon Tartu Riikliku Ülikooli aulas 26. ja 27. septembril algusega kell 16. Teadusliku sessiooni avab TRÜ rektor prof. A. Koort, millele järgnevad ettekanded prof. G. Kingisepalt „I. P. Pavlovi elu ja teaduslik tegevus", kat. juhataja A. Uibolt „I. P. Pavlovi õpetuse tähtsus marksistlik-leninliku filosoofia seisukohalt", dots. A. Pärlilt „I. P. Pavlovi tähtsus psühholoogias", prof. L. Poska-Teissilt „I. P. Pavlov ja darvinism", prof. E. E. Martinsonilt „I. P. Pavlovi ja M. V. Nentski sõprusest ja koostööst", prof. E. Karult „Neuroosid I. P. Pavlovi õpetuse alusel", prof. J. Tehverilt „I. P. Pavlovi kooli tähtsus veterinaarteadustes" ja kat. juhataja E. Raudamilt „Leukotsütoos tingitud refleksina".

TRÜ Üliõpilaste Teaduslik Ühing korraldab suurele teadlasele I. P. Pavlovile pühendatud üliõpilaste teadusliku konverentsi 8.—10. oktoobrini.

Tartu Riiklik Ülikool teostab seoses suure teadlase juubeliga laialaulatuslikku I. P. Pavlovi ja tema koolkonna saavutiste populariseerimist, andes selleks otstarbeks 30 kõnelejat professor-õpetajaskonnast ja üliõpilaste hulgast. Kõnelejad esinevad koolides, kultuurmajades ning suunatakse Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu kaudu käitistesse, kolhoosidesse, ettevõtetesse ja Lõuna-Eesti linnadesse ning asulatesse. Ettekannete temaatika on koostatud ja tegelikult on loengutega alustatud juba möödunud suvel Tartus. Olgu siinkohal mainitud ainult osa neist ettekandeist, mis tulevad ettekandmisele töötavale rahvale septembri- ja oktoobrikuu vältel: prof. E. Käer-Kingisepalt ettekanne „I. P. Pavlovi elu ja teaduslik tegevus", prof. A. Linkbergilt „I. P. Pavlov ja kirurgia", prof. V. Vadilt „I. P. Pavlovi tähtsusest praktilisele meditsiinile", üliõpil. J. Reiarult „Akadeemik I. P. Pavlovi tööde ühiskondlik ja poliitiline tähtsus", ülikooli õppejõult sm. Grünthalilt „I. P. Pavlovi tähtsus arsteteaduse arengus", üliõp. sm. Sepalt „I. P. Pavlov kui õpetlane ja patrioot" ja paljud teised teemad.

Laialdast huvi pakkuva üritusena korraldab TRÜ füsioloogia kateeder nn. „lahtiste uste päevad" I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäeva tähistamiseks. Kateedri õppejõud eesotsas kateedri juhataja prof. E. Käer-Kingisepaga esitavad lühiettekandeid I. P. Pavlovi elust ja tegevusest, näitavad kateedri ruumides I. P. Pavlovi katsete metoodikat ja demonstreerivad mõningate katsete läbiviimist loomadel. Et see TR Ülikooli üritus laialdast poolehoidu leiab ja suure teadlase I. P. Pavlovi populariseerimiseks kõigiti kaasa aitab, näitab nn. lahtiste uste esimene päev 17. septembril, millal kateedrit külastas 700 kooliõpilast. Seda üritust on kavatsetud laiaulatuslikumalt läbi viia oktoobrikuu vältel.

Huvitava ülevaate I. P. Pavlovi teaduslikest töist annab suure teadlase sünni 100. aastapäeva puhul korraldatav näitus TR Ülikooli raamatukogus. Näitus avati eile ja annab ülevaate meil Tartus leiduvast I. P. Pavlovisse puutuvast materjalist, peamiselt tema ja tema koolkonna trükis avaldatud teaduslikest töödest.

Akadeemik I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäeva tähistamise raames on kavas veel vastavasisulise filmi demonstreerimine üliõpilastele.

Grupp Arstiteaduskonna professoreid korraldab sõidu autodel Leningradi I. P. Pavlovi pidustuste avaaktusele.

Ülalmainitud ürituste korraldamise ja läbiviimisega tähistab TR Ülikool suure vene teadlase akadeemik I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäeva.

Prof. V. Hiie
I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäeva tähistamise organiseerimiskomisjoni esimees.

Rangemat nõudlikkust liikmete vastuvõtmisel ÜTÜ-sse!

Neil päevil toimus Üliõpilaste Teadusliku Ühingu Nõukogu laiendatud koosolek, millest võtsid osa ka osakondade nõukogude esimehed ja osa teaduslikke juhendajaid.

Koosolek arutas läbi osakondade seisukohad ja parandusettepanekud Nõukogu poolt väljatöötatud juhendite kohta ÜTÜ organisatoorsest struktuurist ja töö parandamisest.

Juhendid organisatoorsest struktuurist, tööplaanidest ja aruannetest, ÜTÜ liikmete teaduslikust üürimistööst ja teaduse propageerimisest ÜTÜ liinis otsustati esitada parandatud kujul üldkoosolekule kinnitamiseks.

Juhend ÜTÜ liikmete arvestamisest otsustati rakendada kohe, kusjuures tehti selles mõningad redaktsioonilised parandused.

Liikmeskonna arvestus on tähtis samm meie Üliõpilaste Teadusliku Ühingu töö parandamiseks. Kindla põhikirja puudumise tõttu ühingu tegevuse algpäevil on üksikud osakonnad liikmete vastuvõtul seni talitanud väga erinevalt.

Mõningad osakonnad (bioloogia-geograafia, füüsika-matemaatika) on, suhtudes rangelt ÜTÜ liikmeskonna valikusse, organiseerinud samaaegselt teaduslike ringide töö, mis haarab laiad üliõpilaste hulgad, alates juba nooremaist kursusist, andes neile võimaluse stuudiumi täiendavaks isetegevuseks erialal ja valmistades neid ette hilisemaks teaduslikuks tööks ÜTÜ liikmetena.

Leidub aga osakondi, kes on liikmete vastuvõttu suhtunud formaalselt (Ajaloo-keeleteaduskond) või selle täiesti kõrvale jätnud, arvestades ÜTÜ liikmeks iga mõne teadusliku ringi liikmena registreerunud üliõpilase (Põllumajandus-, Metsandusteaduskond).

Et kõrvaldada kiirelt ja otsustavalt esinevad väärnähtused ja luua ühtsed tingimused kõigi osakondade tööks, otsustas ÜTÜ Nõukogu läbi viia liikmeskonna ümberarvestuse kõigis osakondades. Samaaegselt seniste liikmete ümberregistreerimisega toimub ka uute liikmete vastuvõtmine. Iga liige (liikmekandidaat) esitab aruande oma senisest tegevusest teaduslikes ringes (koos teadusalase tegevusega väljaspool ringe) ja jooksva õppeaasta tööplaani ÜTÜ liinis. Liikme vastuvõtul lähtutakse tema senisest tööst, arvestades ka õppeedukust ja teisi põhikirja nõudeid.

Liikmeskonna arvestus on esimene samm ÜTÜ Nõukogu juhendite elluviimisel. Selle elluviimine omab määrava tähtsuse vastava osakonna ja ÜTÜ kogu edaspidisele tööle. Osakonna nõukogude tõsine asjassesuhtumine, teaduslike juhendajate teadlik kaasabi ja kõigi liikmete kui ka kandidaatide distsiplineeritud käitumine on vajalikud ning ühtlasi küllaldased eeldused selle küsimuse õigeks lahendamiseks.

H. Toomel,
ÜTÜ vastutav sekretär.

Meie ülikoolist

Üliõpilaste panus viljakoristamisel

Nädalavahetusel korraldatud hoogtööpäevadest kolhooside abistamiseks võttis Metsandusteaduskonnast osa 17 üliõpilast. Siirdusime Veski valla Uue Elu kolhoosi abistama kolhoosnikuid viljakoristustöödel, mis olid veel lõpetamata ja seega kujunes meie abi kolhoosile väga vajalikuks.

Grupp koristas 3 päeva jooksul vilja 15 ha suuruselt maa-alalt, tehes seega umbes 65 normipäeva.

Vastuvõtt ja hoolitsus kolhoosis, vaatamata meie ootamatule saabumisele, oli suurepärane. Ja meie poolt tehtud töö kvaliteediga jäid kolhoosi brigadiir ja TK esimees rahule.

Lahkudes 20. septembril Uue Elu kolhoosist, saadeti meid teele parimate soovidega ning loodeti, et ka veel edaspidigi üliõpilaste abi nendeni ulatub.

Ainukeseks ebameeldivuseks oli kogu ürituse halb korraldus. Selle tõttu saabusime kolhoosi alles kell 23.30, ning seal ei teatud meie sõidust midagi.

Sama häda kordus ärasõiduga — lubatud ajal autot ei ilmunud ja ärasõit toimus alles järgmisel hommikul.

Edaspidi tuleb juhtivatel organitel senisest rohkem silmas pidada selliseid küsimusi, et ei esineks asjata kolhoosnikute ja üliõpilaste aja raiskamist.

V. Kaarna,
Metsandusteaduskonna
III kursuse üliõpilane.

Alustab tegevust teaduslik ring marksismi-leninismi aluste alal

Lähemal ajal alustab marksismi-leninismi aluste kateedri juures tegevust teaduslik ring marksismi-leninismi aluste alal. Üliõpilased, keda huvitab osavõtt ringi tööst, registreerigu kuni 1. oktoobrini marksismi-leninismi aluste kateedris.

Ringi tegevusest osavõtt on eriti tarvilik vanemate kursuste üliõpilastele esimestel kursustel omandatud teadmiste püsitamiseks ja riigieksamiteks valmistumiseks. Ent ka noorematele üliõpilastele, kelle õppekavas küll veel on marksismi-leninismi alused, võib ringi tööst osavõtt palju pakkuda ja seda nimelt õpitava sügavama ning põhjalikuma läbitöötamise osas.

Antakse edasi matkamuljeid

Suvevaheajal sooritas rühm TRÜ üliõpilasi ekskursiooni mitšuurinliku bioloogiateaduse sünnimaale — Mitšurinskisse. Sellel väga huvitaval ja elamusrikkal matkal kogutud muljete edasiandmise eesmärgil korraldatakse homme õhtul algusega kell 19 üliõpilasklubis vestlusõhtu, kus ekskursioonist osavõtjad jutustavad oma muljeist ja vastavad kuulajate küsimustele.

Õhtu kavas on veel ka seltskondlik osa. Sissepääs tasuta.

Teatrihooaja algul

Nädala eest avas RT „Vanemuine" uue hooaja Miljutini operetti „Rahutu õnn" esietendusega. Esimese üliõpilaskonnale reserveeritud etendusena mängiti eile kevadise eksamisessiooni ajal esietendunud K. Isajevi ja A. Galitši komöödiat „Teid kutsub Taimõr". Täissaalile mängitud etendus kutsus arutelul esile rohkearvulisi sõnavõtte.

Tuleb aga märkida, et kollektiivsel pääsmete ostmisel osutasid ametiühigu kursusevolinikud seekord vähest initsiatiivi. Erilist tähelepanu tuleb sellele küsimusele omistada esimestel kursustel, valides vajaduse korral teatrikunstist enam huvitatud üliõpilaste hulgast teatrivoliniku, kelle ülesandeks oleks kursuse üliõpilaste varustamine teatripääsmetega. Sellistel teatrivolinikel on soovi korral võimalik külastada ka teatris toimuvaid lavastuste kontrolleteendusi ja neile järgnevaid arutelusid. Lähemat informatsiooni selles küsimuses saab TRÜ Üliõpilaste Ametiühingust.

Järgnevalt mängitakse neljapäeval, 29. sept. s. a. algusega kell 19.30 üliõpilaskonnale operetti „Rahutu õnn", mille sisu tohiks üldiselt tuttav olla helifilmist „Jutustus Siberimaast". Opereti on lavastanud Epp Kaidu, peaosi mängivad Tereese Mugasto ja Viktor Taimre.

Pääsmete müük sellele etendusele algab täna Üliõpilaste Ametiühingus ja kahel esimesel päeval, s. o. laupäevani, teostatakse seda ainult kollektiividele. Kuna selline kord jääb kehtima ka edaspidi, on need kursused, kes muretsevad järjekindlalt pääsmeid organiseeritult, eelistatud olukorras.

G. Arro,
kollektiivsete teatrikülastuste organiseerija.

Kehakultuur ja sport

Sport massidesse!

Hiljuti toimus TRÜ Ajaloo-keeleteaduskonna kehakultuurikollektiivi aruandlus-valimiskoosolek. Koosolekust võttis osa ainult 15 (!) üliõpilast, kuigi teaduskonnas on üle 60 spordikollektiivi liikme ja üle 400 üliõpilase üldse. Sellest hoolimata võib koosolekut pidada siiski õnnestunuks. Nagu selgus kehakultuurikollektiivi esimehe III kursuse üliõpilase sm. Ütti poolt esitatud aruandest, on kollektiivil küllaltki rahuldavaid saavutisi. Võrreldes eelmise aasta saavutistega on tunduvalt elavnenud teaduskonna osavõtt üleülikoolilistest võistlustest ja Spordiklubi muudest üritusist. Nii saavutas meie teaduskonna naisvõistkond üleülikoolilistel võistlustel kolm esimest kohta: maastikujooksul, ülikooli spordipäeval teatejooksu esivõistlustel 10×100 m ja 400+300++200+100 m teatejooksus ja teateujumises.

Märksa halvem on lugu Ajaloo-keeleteaduskonna võistmeeskonnaga. Sportliku distsipliini rikkumine on siin tavaline: ei ilmutagi võistlustele. Meeskonna loid osavõtt spordivõistlustest viis Ajaloo-keeleteaduskonna ÜSK-i maastikujooksul, jooksukrossil ja ujumisvõistlustel kolmandale kohale, kuigi teaduskonnas leidub väga häid sportlasi, nagu Hallap, Moora, Pall jt. Kehakultuurikollektiivil tuleb veel pingsamalt võidelda selle eest, et kõiki sportlike võimetega üliõpilasi tõmmata kaasa sportlikele üritusile ja võistlusile.

Spordi massidesse viimise eesmärgil nõudis koosolek uuelt kollektiivi juhatuselt (Ütti, Siilivask, Kaints, Luts, Malvõgin, Roost ja Kukk) vähemalt 50% teaduskonna üliõpilaste kaasatõmbamist kollektiivi tööle, vähemalt 10 järgusportlase ettevalmistamist, VTK märklaste ettevalmistamise intensiivistamist ja parema osavõtu kindlustamist üldülikoolilistest võistlustest.

Maie Mendik,
Ajaloo-keeleteaduskonna
III kursuse üliõpilane.

Õppeaasta avapidu

Ülikooli isetegevusringide esimese suurema üritusena uuel õppeaastal korraldatakse pühapäeval, 25. septembril ENSV Ametiühingute Nõukogu Tartu Kultuurihoones õppeaasta avapidu. Peokavas on mitmekesiseid ja huvitavaid ettekandeid üliõpilaste isetegevusringidelt ning seltskondlik osa.

Peo algus on kell 20.30.

Jooksukross peab mööduma massilise osavõtu ja heade saavutiste tähe all

Ametiühingute ja kommunistlike noorte sügisene jooksukross tõi pühapäeval rohkesti üliõpilasi Tähtvere jooksuradadele. Graafiku kohaselt jooksid pühapäeval vanemate kursuste üliõpilased, kuna I ja II kursus saavutasid krossijooksu kehalise kasvatuse tundides.

Krossi avapäeval saabus enamus üliõpilasi Tähtvere parki kolonnides, mis näitab distsiplineerituse ja sportliku teadlikkuse tõusu meie üliõpilaskonnas. Samas esineb aga veel kodanliku korra igandeid mõnede üliõpilaste teadvuses spordisse suhtumisel. Näiteks Ajaloo-keeleteaduskonnas paistis silma rühm naisüliõpilasi, kes olid krossile saabunud kõrgekontsalistes kingades ja siidsukkades. Nimetatud asjaolu takistas neil ka korralikult kolonnis marssimist, mistõttu nad muutsid Ajaloo-keeleteaduskonna kolonni lõpu mingisuguseks ebamääraseks massiks. Krossirajal pälvisid need üliõpilased õigustatult kaasüliõpilaste pahameele oma kõrgetel kontsadel „turnimisega".

Edasi, on aeg lahti saada nn. auridadest krossidel, mille moodustavad ainult „vaadata soovijad", kes ei tunne seejuures mingit vastutust oma teaduskonna kollektiivi ees, kelle sportlikud näitajad nad sellise „viibimisega" alla viivad.

Krossi esimesel päeval jooksis 391 inimest, neist VTK normid täitis 148 ehk umbes 38% jooksjate üldarvust. Kahtlemata oleksid tagajärjed osutunud veelgi paremaiks, kui meie vanemate kursuste üliõpilased süstemaatiliselt tegeleksid vähemalt ühe fakultatiivse spordialaga ja elavalt võtaksid osa ka krossi eeltreeningust.

Parimaks teaduskonnaks osavõtjate protsendilt (üliõpilaste üldarvust) osutus Loomaarstiteaduskond — 27%, teiseks Ajaloo-keeleteaduskond 18,2%, ja kolmandaks Põllumajandusteaduskond 16,5%. Tagajärgedelt parimaks osutus Põllumajandusteaduskond, kust VTK normid täitis 78% osavõtjate arvust.

Väga nõrgalt oli esindatud Metsandusteaduskond (5,1% üliõpilaste üldarvust) ja Matemaatika-loodusteaduskond (6%). Metsandusteaduskonna madal osavõtuprotsent on tingitud sellest, et osa üliõpilasi viibis väljaspool Tartut. Suurel määral olenes krossi esimese päeva kordaminek või ebaõnnestumine teaduskonnas sellest, kuidas oli läbi viidud krossieelne selgitustöö, mida teostasid kommunistlikud noored ja kehakultuurikollektiivi liikmed. See selgitustöö peab jätkuma ka praegu ning haarama eelkõige neid, kes ei taha veel aru saada jooksukrossi ühiskondlikust tähtsusest.

Nendele vanemate kursuste üliõpilastele, kes ei saanud pühapäeval joosta mingil põhjusel, määrab kehakultuurikollektiivi juhatus koos komsomoli-organisatsiooniga eraldi aja jooksmiseks, mis tuleb kooskõlastada Ülikooli Spordiklubiga. Teaduskonna kehakultuurikollektiivil ja komsomoli-organisatsioonil peab iga päev olema operatiivne ülevaade krossi käigust oma teaduskonnas — ainult nii on nad võimelised üritust juhtima. Samasugune vastutustunne peab olema kursuse- ja rühmavanemail, kelle isiklikust eeskujust ja selgitustööst oleneb kursuse sajaprotsendiline osavõtt krossist. Krossi kordamisajad vanematele kursustele tuleb teha aegsasti teatavaks, mille eest vastutavad rühmavanemad. Krossi kordamispäeval kehtib sama kord, mis avapäevalgi — stardikohale minek toimub organiseeritult kursuse- või rühmavanemate juhtimisel.

A. Künnap,
ELKNÜ TRÜ komitee massilise kehakultuuritöö sektori juhataja.

Tennisistide tubli esinemine

Möödunud laupäeval ja pühapäeval toimus Tallinnas Harjuoru tennisväljakul TRÜ ja TPI tennisistide iga-aastane traditsiooniline võistluskohtumine, mis lõppes seekord tartlaste võiduga (13:12) ja möödunud aastal kaotatud rändpunalipp toodi seekord Tartu.

Võistkonnad koosnesid 10 mees- ja 3 naisüliõpilasest ning 3 meesõppejõust. Võistlused kulgesid algusest peale tasavägiselt. Veel mõni tund enne võistluste lõppu juhtis võistlust TPI meeskond ja alles viimane, 25. võistlus naispaarismängus, kus Redel-Adari võitsid Tens-Roogi (6:3, 4:6, 6:2) ja tõid Tartule otsustava võidupunkti.

Tartu nõrgemaks kohaks osutusid meesüliõpilaste üksikmängud, kus 10 mängust suudeti võita ainult 3 (Adari võitis Tamme, Sahva Kuldase ja Vahter Kuumi). Selle kaotuse aga tegid täiesti tasa TRÜ õppejõud Rünk, Jürisson ja Heinre, kes võitsid kõik oma vastased ja samuti õppejõudude paarismängu. Tartlased osutusid võidukaks ka segapaarismängudes, kus Sahva-Redel võitsid Tõnuri-Kulli ja Adari--Adari — Roster-Tensi.

K. Siilivask,
Ajaloo-keeleteaduskonna
IV kursuse üliõpilane.

Üks aasta kindlalt mitšuurinlikul teel

31. juulist kuni 7. augustini 1948. a. toimus Üleliidulise V. I. Lenini nimelise Põllumajandusteaduste Akadeemia ajalooline teaduslik sessioon, mis tähistab mitšuurinliku bioloogia lõplikku võitu morganistlik-mendelistliku ebateaduse üle Nõukogude Liidus. Sellele järgnes olukorra selgitamine kõigis Nõukogude Liidu teaduslikkudes uurimisasutistes ja kõrgemates koolides. Kõrgema Hariduse Ministeerium korraldas nõupidamise selles küsimuses 26. ja 27. augustil. Tartu Riiklikust Ülikoolist olid sellele nõupidamisele kutsutud õppeprorektor ja Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan. Saadud juhiste kohaselt toimus bioloogiateaduste olukorra arutamine meie ülikoolis 16.—18. septembrini. Selgus, et eksimusi mitšuurinliku suuna vastu on esinenud ka meil. Üksikasjalik seisukorra kindlakstegemine ja abinõude leidmine eksituste kõrvaldamiseks ning mitšuurinlike aluste kindlustamiseks jäi teaduskondade hooleks. Matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaosakonna ulatuses peeti sel puhul üldine õppejõudude koosolek 6. oktoobril, kus võeti vastu rida otsuseid. Et sellest möödub aasta, siis on huvitav vaadelda, mis selle aasta jooksul on tehtud bioloogiateaduste õigete aluste kindlustamiseks.

Meie ees seisis ülesanne selgitada, kas ei leidu meie õppejõudude seas neid, kes teadlikult levitasid morganistlik-mendelistlikku väärõpetust ja ka tulevikus ei taha loobuda sellega meie õppivat noorsugu eksiteele juhatamast. Õnneks oli meie Matemaatika-loodusteaduskond suhteliselt paremas seisukorras, sest teaduskonnas polnud ükski õppejõud oma erialaks valinud morganistlikku geneetikat, kuigi see läänes on üheks moodsamaks teadusharuks. Selle tõttu ei olnud tarvis bioloogiaosakonnas ka ühtki õppejõudu töölt kõrvaldada kui nõukogude ülikooli mittesobivat. Küll aga olid mitmed kummardudes lääne ees õigeks pidanud nn. „Mendeli pärivusereegleid" ning neid ka sellistena üliõpilastele õpetanud. Nüüd sai nende ekslikkus arusaadavaks kõigile.

Teaduskonna ülesandeks jäi seega parandada seni tehtud vead bioloogiateaduste õpetamisel ja hoolitseda, et ei esineks nende kordumine ning et oleksid loodud eeldused õpetamiseks õiges suunas.

Esimese ülesande teostamiseks oli tarvis korraldada täiendavad loengud nendele üliõpilastele, kes geneetikat olid kuulanud enne toimunud murrangut. Nende loengute pidamise võttis enda peale taimefüsioloogia kateedri juhataja H. Kallas ja täitis oma ülesande sügissemestri jooksul.

Et vead ei korduks, oli tarvis revideerida seni kehtinud õppeprogrammid ja kõrvaldada neist kõik morganismi-mendelismi jäljed. See töö teostati kateedrites. Edasi oli tarvis kõrvaldada kõik õpperaamatud, mis ei seisnud mitšuurinliku bioloogia alustel. Seegi viidi läbi kõigis kateedrites.

Alguses oli õppejõududel kõigi nende sammude teostamisega raskusi. Puudusid uued Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt kinnitatud õppeprogrammid, raskusi oli ka mitšuurinliku kirjanduse saamisega. Aasta jooksul on aga olukord täielikult muutunud. Kõigis bioloogiateaduste põhiainetes on nüüd uued kinnitatud õppeprogrammid olemas. Kirjanduse puudumise üle pole nüüd kellelgi põhjust kaevata: Lõssenko „Agrobioloogia", mis varemalt oli haruldus, on nüüd kõigile kättesaadav, nii vene keeles kui ka eestikeelses tõlkes; I. V. Mitšurini teoste täielikku kogu võib igaüks vabalt osta.

Iga õige nõukogude inimese kohus on raskuste puhul mitte hädaldada, vaid nende kõrvaldamisele kaasa aidata. Seda tegid uute õppeprogrammide väljatöötamiseks ka meie ülikooli bioloogiateaduste õppejõud. Õppeprogrammide projektid, mida koostasid selleks Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt volitatud õppejõud, saadeti seisukohtade avaldamiseks vastavatele kateedritele. Ka meie kateedrid saatsid ministeeriumile nende kohta oma seisukohad.

Teine küsimus, millele meie kaasa aitasime, on uute üleliiduliste õpperaamatute ettevalmistamine. Oli tarvis selgitada, millised seni tarvitusel olnud üleliidulised õpikud võiksid tulla uues trükis avaldamisele ja missugused parandused on neis vajalikud teha. Selleks soovis ministeerium nende raamatute arvustusi kõigilt asjaomastelt kateedritelt. Meie bioloogiaosakonna kateedrid saatsid omapoolsed arvustused ministeeriumile möödunud õppeaasta lõpul.

Selliste töödega kasvavad ja küpsevad ka nende tööde tegijad. Meiegi teaduskonna õppejõud on aasta jooksul palju jõudnud süveneda mitšuurinliku bioloogia olemusse.

Tuleb rõõmuga mainida, et ka bioloogiaosakond sai osa tähtsast üritusest ülikoolide õppejõudude abistamiseks mitšuurinliku bioloogia omandamisel. Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt korraldati 1949. aasta alguses Moskvas kursused, milledel nimekamad mitšuurinliku suuna õpetlased oma uurimuste põhjal kuulajaid tutvustasid selle suuna tööviisidega ja saavutustega. Matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaosakonnast võttis neist kursustest osa geneetika ja darvinismi kateedri juhataja.

Bioloogiateaduste õpetamise baaside osas selgus, et sellises tähtsas õppe-abiasutises kui botaanikaaed pole võimalik tutvuda mitšuurinliku bioloogia saavutistega. Selle puuduse kõrvaldamiseks alustati kevadel vastava osakonna korraldamist, nii nagu seda teevad teisedki Nõukogude Liidu botaanikaaiad. Nüüd on võimalik botaanikaaias näha Mitšurini aretatud sorte: arkad-zimnij, šafran-peiping, belflöör-kitaika, aniis-kalvill ja renett-bergamotnõi. Lõssenko saavutustest on siin hargneva peaga nisu. Kohalikkude mitšuurinlaste tööd esindab „Rae ime" — ilma õiekroonita, kuid häid vilju andev täiesti külmakindel õunapuu. Selle osakonna laiendamine ja täiendamine jätkub järgnevatelgi aastatel. Tutvumas mitšuurinliku sordiaretustööga Mitšurinskis käis käesoleva aasta suvel botaanikaaia aednik-tehnik V. Veski, kes ühtlasi selgitas, mis materjali võiks meie botaanikaaed sealt saada. Vastav tellimine on nüüd sinna saadetud ja on loota, et tellitud materjali saabumisel meie aia bioloogiaosakond tunduvalt rikastub.

Üldiselt võime konstateerida, et möödunud aasta oli bioloogiaosakonna õppejõududele mitšuurinlikku bioloogiasse süvenemise ja sellekohaselt oma õppetegevuse ümberkorraldamise aasta. See töö peab jatkuma kasvava hooga, sest teha on veel paljugi. Ühte võime aga kinnitada juba praegu: veismannistlik-morganistlikku ebateadust meie teaduskonnas ei õpetata!

Prof. A. Vaga,
Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

Nüüd on viimane aeg tellida ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" käesolevaks õppeaastaks

Tellimisi võetakse vastu ainult kuni 1. oktoobrini

MB 06572 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2014

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 28 (34) Reedel, 30. septembril 1949. a. II aastakäik

Rakendame hoogsalt tööle poliitkoolid ja ÜK(b)P ajaloo õpperingid!

5. oktoobril s. a. alustab meie ülikoolis tööd marksistlik-leninliku teooria õppijate võrk, mis on põhjalikult ümber organiseeritud võrreldes möödunud aastaga. Iseäranis suurt tähelepanu on partei--algorganisatsiooni büroo poolt osutatud juhatajate koosseisude valikule ja nende kinnitamisele.

Poliitkoolid ja partei ajaloo lühikursuse õpperingid jatkavad möödunud aastal alustatud tööd.

Marksistlik-leninliku teooria iseseisvalt õppijate töö on organiseeritud uutel alustel. Töö toimub kinnitatud kavade kohaselt ja koosneb regulaarse tunniplaani järgi neljast põhielemendist: sissejuhatav loeng teemale; materjali iseseisev läbitöötamine; individuaalne konsultatsioon, ja teoreetilised vestlused. Niisugune töö süstematiseerimine marksistlik-leninliku teooria õppimisel organiseeritakse Tartu Riiklikus Ülikoolis esmakordselt. Loodetavasti annab see süsteem suuremaid tulemusi kui möödunud õppeaasta töökorraldus.

Õppetööst osa võtta soovib poliitkoolides 235 inimest, ÜK(b)P ajaloo lühikursuse õpperingides 161 inimest, kuna marksistlik-leninliku teooria iseõppijaid on ülikoolis 245 inimest. Need arvud näitavad üldist ja suurt huvi marksistlik-leninliku teooria õppimise vastu.

Õppetöö edukus ei olene aga mitte ainult õppijate arvust, vaid ikkagi sellest, kuidas õpitakse. Selleks, et omandada teadmisi hästi, on vajalik iga kuulaja aktiivne ja püsiv töö kogu stuudiumi kestel, juhataja initsiatiiv ning oskus aine käsitlemisel, ja pidev kaasabi ning kontroll partei- ja ametiühingute organisatsioonide poolt.

Kõigi nende nõuete täitmisel peame ära kasutama olemasolevaid reaalseid võimalusi, et tagada häid tagajärgi marksistlik-leninliku teooria omandamisel.

Organiseerigem laialdaselt Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu hümni õppimist!

Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu hümn

Vano Muradeli muusika — **Lev Ošanini tekst, J. Semperi tõlge**

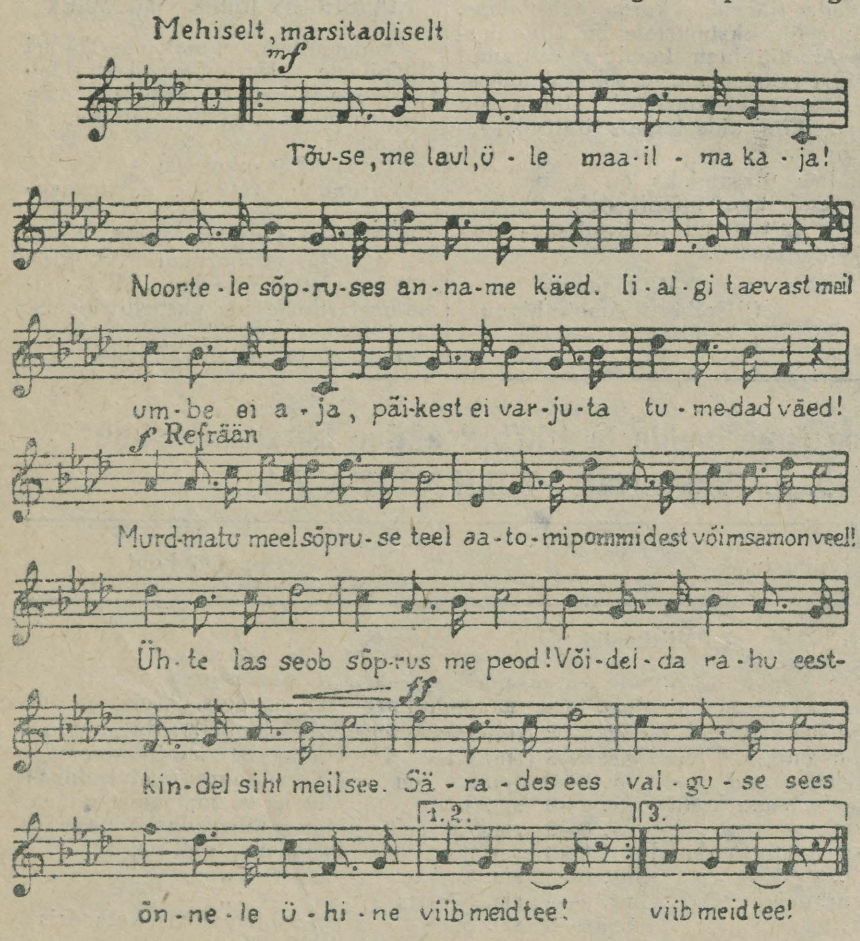

1.

Tõuse, me laul, üle maailma kaja!
Noortele sõpruses anname käed.
Iialgi taevast meil umbe ei aja,
päikest ei varjuta tumedad väed!

Refrään:

Murdmatu meel
sõpruse teel
aatomipommidest võimsam on veel!
Ühte las seob
sõprus me peod!
Võidelda rahu eest — kindel
siht meil see.
Särades ees
valguse sees
õnnele ühine viib meid tee!

2.

Loidus, ükskõiksus me rinda ei mahu.
Võitlus ja töö meile teadmisi toob.
Õige on teadus, mis kindlustab rahu,
rahvaile õnne ja õitsengut loob.

Refrään.

3.

Meenuvad maad meile tuhas ja veres,
Sõpradeks lahingutuli meid lõi.
Virgugu vaprus me ühises peres:
raugeda rahu eest võitlus ei või!

Refrään.

Õppe- ja kasvatustöö uue suure tõusu eest

Möödunud reedel toimus aulas TR Ülikooli õppejõudude nõupidamine EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsuse Tartu Riikliku Ülikooli töö kohta läbiarutamiseks. Nõupidamine kujunes kriitika- ja enesekriitikarohkeks. Võeti tõsise ja range bolševistliku kriitika alla senise töö olulisemad küsimused ning töötati välja abinõud ülikooli töö edasiseks parandamiseks, millised abinõud määratleti üksikasjalikus otsuses.

Nõupidamisel esines rektor prof. A. Koort pikema ettekandega TR Ülikooli ülesandeist õppe- ja kasvatustöö alal käesoleval õppeaastal.

Rektor prof. A. Koordi ettekandest

Oma ettekande algul rõhutas rektor neid avaraid arenemisvõimalusi, mis nõukogude kord on TR Ülikoolile loonud ja seda suurt vastutust, mis lasub meie õppeasutisel kvalifitseeritud spetsialistidekaadri ettevalmistamisel. Ta märkis, et õppetöö ideelis-poliitiline tase ja teoreetiline kvaliteet ei seisa nõuete kõrgusel. Sellele on täie teravusega tähelepanu juhtinud EK(b)P KK büroo oma 17. augusti otsuses TR Ülikooli töö kohta.

Rektor märkis, et üliõpilaste kommunistlik kasvatus ei seisa vajalikul kõrgusel. Puudulik on veel õppetöö süstemaatiline kontroll ja igapäevane võitlus selle ideelise taseme tõstmiseks. Loengutes esineb formalismi, apoliitilisuse ja kosmopolitismi elemente, kummardamist lääne kodanliku teaduse ja kultuuri ees. Nõrgalt kasvatatakse üliõpilastes nõukogude patriotismi tunnet. Teaduslik uurimistöö on vähe seotud sotsialistliku ülesehitustöö ülesannetega. Mitterahuldavalt töötab aspirantuur.

On ikka veel kateedreid, kus küllaldaselt ei panda rõhku loengute metoodilisele läbitöötamisele ega kontrollita õppejõudude tööd. Sellistest mainitagu dots. Ruubelit teoreetilise mehaanika kateedrist, vanemõpetaja Riivest geomeetria kateedrist jt. Näitliku õppematerjali muretsemisele ja kasutamisele pööratakse liiga vähest tähelepanu üldbioloogia ja darvinismi, patoloogilise füsioloogia ja üldajaloo kateedris. Assistentide tööle praktikumide juhtimisel pööratakse vähe tähelepanu. Puudusi esineb ka üliõpilaste suunamisel diplomi- ja kursusetööde kirjutamisel (teoreetilise mehaanika kateeder, selgroogsete zooloogia kateeder jt.). Kateedrite töö parandamine, selle ideelis-poliitilise taseme tõstmine kuulub meie tähtsaimate ülesannete hulka.

Senisest suuremat rõhku tuleb panna üliõpilaste iseseisvale tööle, milleks on tarvis tugevdada Üliõpilaste Teaduslikku Ühingut, kelle töö ja selle tulemused peavad edaspidi kanduma hoopis laialdasemalt väljapoole ülikooli piirest.

Edasi luges rektor üheks tähtsamaks meie ees seisvaks ülesandeks vene keele õpetamise ja õppimise tunduvat parandamist.

Tõsiseid väärnähtusi on meil õppetöö ideelis-teoreetilise kvaliteedi tõstmise alal. Mitmed õppejõud (prof. Ilus, dots. Leesment, vanemõpetaja Rink jt.) käsitlevad ainet objektivistlikult ja formalistlikult, ei seo seda ühiskondliku arengulooga ja sotsialistliku ülesehitustööga. Ajaloo-keeleteaduskonnas lonkab tõsiselt eesti kirjanduse kateedri (juhataja sm. Taev) töö. Nõrgaks sektoriks meie ülikoolis tuleb lugeda ka keeleteaduslike kateedrite tööd. Suuri puudusi on tulnud nähtavale üldajaloo kateedris, kus üliõpilastele soovitati kasutamiseks fašismiaegset kirjandust. Õppejõudude ideelis-teoreetiline tase on lubamatult madal. Ajaloo--keeleteaduskonna juures peatudes märkis rektor kriitika ja enesekriitika vähest arendamist teaduskonnas. Dekaan prof. Moora ei ole näiteks senini ümberhindavalt sõna võtnud oma endiste kultuuri- ja rahvuspoliitiliste vaadete kohta.

Hoopis energilisemalt tuleb pidada võitlust mitšuurinliku suuna täieliku võidu kindlustamiseks bioloogiateaduste alal.

Õppetöö ideelis-teoreetilise taseme tõstmiseks on tarvis otsustavalt parandada õppejõudude tööd ideelis-poliitilise enesetäiendamise alal.

Teadusliku töö alal on ikka veel häirivaks nähtuseks õppejõudude teadusliku produktsiooni vähesus. Kui 1948. a. tuli plaanikohaselt lõpetada 114 teaduslikku tööd, siis lõpetati tegelikult ainult 38 tööd. 222 jätkuva töö osas täideti plaanist ainult 80%. Nõrgalt täidavad oma ülesandeid teadusliku töö alal dots. Kenkmaa, assistent E. Piiper, Loomaarstiteaduskonna õppejõud jt. Aspirantuuri töös ja väitekirjade kaitsmises õppejõudude poolt on lubamatuid puudusi. Laialivalguvuse all kannatab ka ettevalmistamisel olev teadusliku töö plaan 1950. aastaks. Ebarahuldavaks tuleb lugeda teaduslike töötajate senist kontakti rahvamajandusega.

Lõpetades oma ettekannet kutsus rektor kõiki õppejõude rakenduma innukamalt nende ülesannete täitmisele, mis kiirendavad meie üleminekut kommunismile, ülesannete täitmisele, mida esitavad meile bolševike partei ja seltsimees Stalin.

Millest kõneldi läbirääkimistel

Rektori ettekandele järgnesid elavad läbirääkimised, millest võttis osa kokku 13 seltsimeest, kes kriitika ja enesekriitika korras paljastasid puudusi ülikooli töös ja juhtisid tähelepanu eelseisvatele ülesannetele olemasolevate puuduste kõrvaldamise alal.

Esimesena võttis sõna marksismi-leninismi aluste kateedri juhataja sm. Reiman. „Meie ülikool on vormiliselt muutunud nõukogude ülikooliks," märkis sm. Reiman. „Nüüd seisneb meie ülesanne selles, et muuta ülikool ka sisuliselt täiel määral nõukogulikuks ülikooliks." Kõigepealt tuleb suurimat tähelepanu pühendada marksistlik-leninliku teooria õpetamise ja õppimise parandamisele nii õppejõudude kui üliõpilaste osas. Selle ülesande lahendamine lasub peaasjalikult marksismi-leninismi aluste kateedril, kelle tööd aga EK(b)P KK büroo otsuses õigustatult kritiseeritakse. Kateedri õppejõudude loengud on sageli abstraktsed, probleeme ei seota alati tänapäeva ülesannetega, seminaritööd kannatavad kuivuse ja formalismi all, kateeder abistab vähe teisi kateedreid õppetöö ideoloogilise taseme tõstmisel. Nende puuduste kõrvaldamiseks arutatakse edaspidi kateedris läbi õppejõudude loengute konspektid, samuti seminaride kavad ja nende läbiviimise metoodika. Teiste kateedrite abistamiseks hakatakse praktiseerima loengute kuulamist marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõudude poolt. Ka teadusliku töö osas parandavad marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõud oma tööd: teemad on valitud ja asutud nende läbitöötamisele.

Ajaloo-keeleteaduskonna dekaan prof. Moora tunnistas oma sõnavõtus teaduskonnale ja temale isiklikult tehtud kriitika õigeks. Ta tunnistas, et teaduskonna õppejõud on viivitanud oma kodanlusaegsete teoste ümberhindamisega. Kuigi Marksismi-leninismi Õhtuülikoolis õpib tänavu juba 20 õppejõudu, on puudusi õppetöö ideelis-poliitilise kvaliteedi osas veel palju. Kasvatustöös puudub vajalik bolševistlik teravus. Esinevate puuduste põhjusteks luges prof. Moora kodanliku ideoloogia igandite edasisäilimist õppejõudude teadvuses, nõrka kontrolli töö üle dekanaadi poolt ja kriitika ning enesekriitika nõrka arendamist.

Käsitelles omaenda ideoloogilisi seisukohti kodanlikul ajal ja tunnistades need formaalselt vääraiks, püüdis prof. Moora siiski tembeldada neid vaid eklektilisteks ja varjata fakti, et ta seisis kodanliku ideoloogia tugeva mõju all. Järgnevad sõnavõtjad võtsid sm. Moora sellise suhtumise terava kriitika alla ja tegid selgeks tema vaadete ekslikkuse.

Ajaloo-keeleteaduskonna professor sm. Ariste rääkis nõupidamisel võitlusest kodanlike teooriate vastu keeleteaduse küsimustes ja võttis omaks, et võitlust noorgrammatikute koolkonna vaadete ja algkeele teooria vastu on peetud nõrgalt, akadeemiliselt. Selle võitluse teravdamine ja marksistliku keeleteaduse seisukohtade ulatuslikum propageerimine on nüüd tähtsaimaiks ülesandeiks.

Sm. Talvik peatus õppejõudude ideelis-teoreetilise enesearendamise küsimustel ja kriipsutas alla, et sel alal on tehtud veel väga vähe. Õppejõudude ideelis-teoreetilist kasvu on tarvis kiirendada, et vältida paigaltammuvate õppejõudude ideelist mahajäämist üliõpilastest.

Real tähtsail küsimustel ideoloogilise võitluse alal peatus oma sõnavõtus EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni sekretär sm. Kalju. Ta nõudis otsustava lõpu tegemist nn. „puhta teaduse" viljelemisele ja reaktsiooniliste traditsioonide edasikestmisele ülikoolis. Sm. Kalju näitas, et paljude õppejõudude ideelis-poliitiline teadlikkus ei seisa vajalikul kõrgusel. Sulgedes silmad marksistliku printsiibi ees, mille kohaselt on olemas ainult kaks ideoloogiat — sotsialistlik ja kodanlik —, püüavad mõned õppejõud (näit. prof. Moora) otsida endale vabandust mingis „kolmandas ideoloogias". Mõned õppejõud on veel tugevasti kinni religiooni kammitsais. On õppejõude, kes kramplikult hoiduvad tähtsate printsipiaalsete küsimuste arutlemisest ja lahendamisest ning eelistavad tegelda teisejärguliste pisiküsimustega. Tuleb nõuda marksistlik-leninliku teooria sügavat omandamist eranditult kõigi õppejõudude poolt, sest alles siis on olemas kindel alus ülikooli töö parandamiseks, meie ülikooli viimiseks eesrindlikemate nõukogude ülikoolide hulka.

Arstiteaduskonna parteigrupi-organisaator sm. Vill pühendas oma sõnavõtu aspirantuuri töö küsimustele. Meie aspirantuur on liialt väikesearvuline ja töötab nõrgalt. Paljud aspirandid lahkuvad aspirantuurist tööd lõpetamata ja kandidaadiväitekirja kaitsmata. Eriti halb on olukord ses osas Arsti-, Õigus- ja Ajaloo-keeleteaduskonnas. Aspirantuuri töö parandamiseks on tarvis eelkõige tugevamat kontrolli töö üle. Ent meil mõned dekaanid, nagu näiteks prof. Valdes Arstiteaduskonnas, piirduvad vaid formaalse kontrolliga, süvenemata küsimustesse. Loomulikult pole sellisel kontrollil viljastavat mõju. Ka aspirantuuri töö juhtimine ja kontroll teadusala prorektori sm. Taevi poolt on olnud lubamatult nõrk ja pinnaline.

EK(b)P Tartu Linnakomitee sekretär sm. Leede analüüsis nõupidamisel lähemalt teadusliku töö probleeme. Ta juhtis tähelepanu sellele, et rida õppejõude on nõukogude korra ajal täiesti või peagu täiesti loobunud aktiivsest teaduslikust tööst. Nii lõpeb prof. Hiie teaduslike tööde nimekiri 1940. aastaga. Samasugune on lugu ka prof. Ilusa, dots. Kleisi ja mitme teisega. Eriti lubamatu on dots. Kleisi täielik huvipuudus Eesti ajaloo uue, marksistliku väljaande koostamise vastu, millisest tööst ta peaks aktiivselt osa võtma. Mõned õppejõud, nagu näiteks dots. Pravdin, põhjendavad oma eemaldumist teaduslikust tööst tahtega säilitada mingisugust „erapooletust", mis aga lõppude lõpuks viib ikkagi välja kodanliku ideoloogia toetamise juurde. „On hea," ütles sm. Leede, „kui kõik seltsimehed vaataksid kriitilise pilguga läbi oma senise töö ja teeksid sellest vastavad järeldused, et oma tööd intensiivistada ja parandada selle töö tulemusi, et anda sellele sellise suund, et see töö aitaks vahetult kaasa kommunismi võidule meie maal."

Läbirääkimistel võtsid sõna veel Põllumajandusteaduskonna dekaan sm. Eenlaid, üldajaloo kateedri juhataja dots. Madisson, prof. Rägo, Ajaloo-keeleteaduskonna prodekaan sm. Mikkelsaar ja Teenistujate Ametiühingu komitee esimees sm. Paul.

Kommunistlike noorte elu

Väärtuslikud õppetunnid

Möödunud nädala jooksul viidi läbi komsomoli-algorganisatsioonide aruande-valimiskoosolekud kõikides teaduskondades, välja arvatud Põllumajandusteaduskonnas ja TRÜ teenistujate komsomoli-algorganisatsioonis.

Seoses teaduskondade komsomoli-organisatsioonide tunduva kasvuga osutus võimalikuks valida organisatsioonide juhtimiseks bürood ka nendes teaduskondades, kus senini organisatsioonide väikearvulisuse tõttu juhtisid tööd ainult sekretärid, näiteks Loomaarsti-, Kehakultuuriteaduskonnas ja bioloogia-geograafiaosakonnas.

Teaduskondade komsomoli-algorganisatsioonide büroode uuteks sekretärideks valiti: Õigusteaduskonnas sm. Hiir, Arstiteaduskonnas sm. Lavrentsov, Ajaloo-keeleteaduskonnas sm. Siilivask, Loomaarstiteaduskonnas sm. Johanson, füüsika-matemaatikaosakonnas sm. Rebane, Metsandusteaduskonnas sm. Kallas ja Kehakultuuriteaduskonnas sm. Laidsaar.

Möödunud aruande-valimiskoosolekud näitasid, et vaatamata mõningatele edusammudele esineb teaduskondade komsomoli-organisatsioonide töös väga palju tõsiseid puudusi. Olukorra tõsidust kriipsutab alla kas või seegi fakt et reas teaduskondades (Õigusteaduskond, Ajaloo-keeleteaduskond, füüsika-matemaatikaosakond, bioloogia-geograafiaosakond) tunnistati komsomoli-organisatsiooni töö mitterahuldavaks.

Tekib küsimus, millistel kaalutlusil tunnistati töö mitterahuldavaks terves reas organisatsioonides.

Nagu näitab koosolekutel avaldatud kriitika, tulenes see sellest, et mainitud organisatsioonid ei seadnud omale põhiülesandeks võitlust õppetöö ja üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatustöö kõrge taseme eest.

Näiteks kui möödunud kevadel Ajaloo-keeleteaduskonnas puudus marksismi-leninismi aluste loenguilt sageli üle 50% üliõpilastest, siis jäi komsomoli-organisatsioon rahulikuks pealtvaatajaks, lugedes sellist suhtumist täiesti normaalseks ja ei võtnud midagi ette selle karjuva väärnähtuse likvideerimiseks. Edasi, kui möödunud kevadel Õigusteaduskonnas lonkas õppedistsipliin, ei abistanud komsomoli-organisatsioon küllaldasel määral dekanaati korra jaluleseadmisel.

Toodud näited pole maksvad mitte ainult Õigus-, ja Ajaloo-keeleteaduskonna kohta, vaid on iseloomulikud teistegi teaduskondade komsomoli-organisatsioonide tööle.

Tõsiseid puudusi on komsomoli-organisatsioonide töös ka teadusliku uurimistöö arendamisel. Nii näiteks Õigusteaduskonna arvukast kommunistlike noorte perest tegelesid innukalt teaduslike ringide tööga ainult mõned üksikud, mille tagajärjel puudus komsomoli suunav osa, mis tingis ringide töö madala taseme üldse.

Üheks põhiliseks puuduseks kogu organisatsiooni töös on komsomoli töö eraldatus, isoleeritus. Sellele ei juhtinud aga nii aruandjad kui ka sõnavõtjad vajalikku tähelepanu. On selge, et siin tuleb saavutada otsustav pööre. Kogu organisatsiooni töö peab kajastama kõiki neid küsimusi, mis on seotud nõukogude spetsialistide erialase ettevalmistamise ja nende kommunistliku kasvatuse probleemidega.

Väga vähe tähelepanu omistati komsomoli-algorganisatsioonide aruande-valimiskoosolekute käigus komsomoli gruppide kui organisatsiooni põhilüli töö analüüsimisele. On selge, et siis, kui kogu töö raskuspunkt kandub komsomoli gruppi, kui teaduskondade bürood täie tõsidusega hakkavad tegelema gruppide juhtimisega, paraneb tunduvalt kogu komsomoli-organisatsiooni töö.

Varsti toimub TRÜ komsomoli-organisatsiooni aruandlus-valimiskoosolek. Valmistudes sellele koosolekule on vaja, et kõik kommunistlikud noored põhjalikult mõtleksid läbi kogu organisatsiooni senise töö, eriti aga meie töös esinevad puudused, et osata õigeid seisukohti võtta üleülikoolilisel aruande-valimiskooskolekul, töö otsustavaks parandamiseks tuleb tunduvalt rohkem, kui seda tehti teaduskondades, rakendada printsipiaalset, teravat kriitikat ja eneskriitikat, avastada kõik puudused ja leida teed nende vältimiseks. Ainult sel juhul suudame otsustavalt parandada oma tööd ja viia edukalt ellu neid ajaloolisi otsuseid, mida võttis vastu ÜLKNÜ XI kongress.

E. Salumaa,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.

ÜSK meeskond NSV Liidu tšempioniks korvpallis

Selles lühidas lauses peitub TRÜ Kehakultuuriteaduskonna üliõpilaste ja õppejõudude aastatepikkuse sihikindla ja raugematu töö vili.

Aste-astmelt rühkides üles ENSV korvpallimeeskondade paremusjärjestuses, väsimatu hoolega ennast täiendades nii tehniliselt kui taktiliselt, õppides igast kaotusest ja kritiseerides oma vigu, on üleliidulistel meistrivõistlustel korvpallis saavutatud rõõmustav võit — NSV Liidu tšempioni austav tiitel.

TRÜ Spordiklubi on esimeseks ENSV meeskonnaks korvpallis, kes on toime tulnud senini ENSV korvpalli ajaloos saavutamata võiduga. Võidukas meeskonnas mängisid kaasa: NSVL teeneline meistersportlane J. Lõssov, meistersportlased I. Kullam, H. Kruus, U. Kiivet, H. Russak, G. Rekker, E. Ehaveer, V. Laats, H. Krevald, O. Õun. Meeskonna treeneriks on Kehakultuuriteaduskonna sportmängude kateedri vanemõpetaja E. Naarits, kes on tihedas koostöös meeskonnaga ja tervislikel põhjustel isiklikult mängust loobudes jätkanud tööd treenerina. Rakendades oma paremad teadmised ja kogemused enesele võetud ülesande väärikaks täitmiseks, on tänu tema väsimatutele pingutustele saavutatud kõrge eesmärk ja vallutatud senini võitmatuks osutunud NSVL tšempioni tiitel.

Saavutatud võit on kehakultuuri alal järjekordseks näitajaks kehakultuuritöö tähtsuse õigest mõistmisest TR Ülikoolis ja korvpalli osas väärikaks vastuseks partei keskkomitee ajaloolisele otsusele kehakultuuritöö parandamise kohta.

A. Rünk,
Kehakultuuriteaduskonna sportmängude kateedri juhataja.

Vahetati matkamuljeid

Laupäeval toimus üliõpilasklubis vestlusõhtu teemal „Ekskursioonist Mitšurinskisse osavõtjad jutustavad". Rohkearvulisele kuulajaskonnale jutustasid oma matkamuljeid üliõpilased sm-d Tohver, Kuusik, Roonurm, Kaarna, Tamre ja Utt, rääkides Mitšurini elutööst ja selle jätkamisest tema õpilaste poolt, muljeist vennasvabariikide kolhooside külastamisest, meie kodumaa pealinnast Moskvast jne.

Võtkem osa puhkpilliorkestri tööst!

Juba teist aastat töötab üliõpilasklubi juures puhkpilliorkester, mille koosseis on komplekteeritud üliõpilastest.

Oleks aga väär arvata, et töö orkestris kulgeb normaalselt. Tööd häirivaks põhjuseks on asjaolu, et käesoleva aasta algul ei ole veel välja kujunenud orkestri küllaldast koosseisu. Näiteks puuduvad praegu bassimängijad. Pillid on, aga mängijaid pole. Ka teistes pillirühmades on veel vabu instrumente.

Orkestriharjutused toimuvad igal esmaspäeval ja kolmapäeval kella 20—22 üliõpilasmajas. Orkestrit juhatab vilunud muusikategelane Hugo Kirdelaht. Seega pakub töö orkestris küllaldast huvi ja enesearendamise võimalusi. Jääb vaid soovida, et üliõpilased-muusikahuvilised (ka vanad mängijad) kasutaksid seda võimalust ja lülituksid üliõpilasklubi puhkpilliorkestri töösse.

Ü. Virulaan,
üliõpilasklubi puhkpilliorkestri vanem.

Keeleringis toimub koosolek

Akadeemilise Emakeele Seltsi Üliõpilaste Keelering korraldab 1. oktoobril kell 14 eesti filoloogia auditooriumis (Lai 30) ettekandekoosoleku.

Päevakorras:

1) aruanne 1948./49. a. tegevusest.
2) Eduard Lepik: „J. A. Sjögren 1846. a. uurimismatkal Liivis".
3) Leonhard Vaide: „TRÜ soome-ugri filoloogide ekspeditsioonist Liivi 1949. a. suvel".
4) Ringi juhatuse valimine.

Akadeemik Pavlovi sünni 100. aastapäeva tähistamisest

Teaduslik sessioon suure teadlase juubeli puhul

Esmaspäeval ja teisipäeval tähistas Tartu Riiklik Ülikool pidulikult suure vene teadlase akadeemik I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäeva. Sel puhul korraldati ülikoolis akadeemik Pavlovi tegevusele pühendatud teaduslik sessioon, mille raames anti põhjalik ülevaade akadeemik Pavlovi mitmekülgsest ja viljakast elutööst.

Sessiooni esimesel päeval, pärast rektor prof. Koorti avakõnet, kuulati ära prof. G. Kingisepa ettekanne, „I. P. Pavlovi elu ja teaduslik tegevus", sm. A. Uibo ärasõidu tõttu luges referaadi „I. P. Pavlovi õpetuse tähtsus marksistlik-leninliku filosoofia seisukohalt" ette prof. V. Hiie, dots. A. Pärli ettekanne „I. P. Pavlovi tähtsus psühholoogias" ja prof. L. L. Poska-Teissi ettekanne „I. P. Pavlov ja darvinism". Sessiooni teise päeva kavas oli samuti neli referaati: prof. Martinsonilt „I. P. Pavlovi ja M. V. Nentski sõprusest ja koostööst", prof. E. Karult „Neuroosid I. P. Pavlovi õpetuse alusel", prof. J. Tehverilt „I. P. Pavlovi kooli tähtsus veterinaarteadustes" ja kateedrijuhatajalt sm. Raudamilt „Leukotsütoos tingitud refleksina".

„Lahtiste uste päevad" füsioloogia kateedris

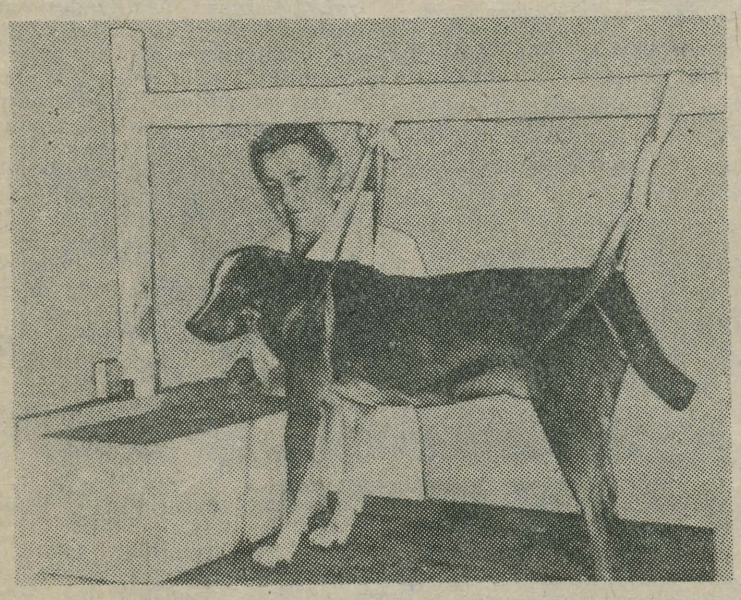

Prof. E. Käer-Kingisepp Pavlovi katseid demonstreerimas

Seoses akadeemik I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäeva tähistamisega on TR Ülikooli füsioloogia kateeder muutunud huvi keskpunktiks. Mitte ainult teadlased ja arstid, vaid ka õppiv noorsugu ja töötajad käitistest tahavad teada, kuidas jätkatakse suure vene teadlase-füsioloogi tööd meil Nõukogude Eestis.

Et rahuldada kõikide soove ja võimaldada tutvumist Pavlovi katsete läbiviimisega Tartu Riiklikus Ülikoolis, on füsioloogia kateeder avanud oma uksed kõigile asjast huvitatuile. Massiliselt kasutab võimalust teadusehimuline noorsugu. Populaarteaduslikud loengud ja demonstratsioonid toimuvad rohkearvulisele töötajas-kuulajaskonnale. Loenguid peetakse ka käitistes. Loengutega esinevad füsioloogia kateedri õppejõud ja Arstiteaduskonna vanemate kursuste üliõpilased. Eriti agaralt peavad loenguid füsioloogiaringi üliõpilased, et viia laiadesse massidesse omandatud teadmisi.

„Lahtiste uste päevad" kestavad füsioloogia kateedris oktoobrikuu lõpuni. Kateeder ootab külastusi ka teiste teaduskondade üliõpilaste kollektiividelt.

O. Imelik,
füsioloogia kateedri assistent.

Elutingimusi ühiselamuis tuleb parandada

Seoses uude õppeaastasse astumisega on ülikoolil tekkinud üliõpilaste ühiselamusse paigutamisel mõningaid raskusi. Võrreldes möödunud aastaga on ühiselamusse soovijate arv tunduvalt suurenenud. Praegu on ühiselamutesse majutatud 1028 üliõpilast, möödunud aastal oli see arv aga tunduvalt väiksem.

Uute üliõpilaste majutamisega ühiselamuisse tekkis raskusi, sest soovijaid oli rohkem kui vabu kohti. Sellest tingituna tekkis peagu kõigis ühiselamuis ülemajutusi, nagu Tiigi tänav 78, kuhu oli majutatud üle 500 üliõpilase, kuigi normaalarv oleks 380. See esialgne ülemajutus oli tingitud sellest, et majandusosakond ei suutnud uutes ühiselamutes remonti lõpetada õppeaasta alguseks. Niisugune oli olukord näiteks ühiselamus Jaama tänav 71, kuhu majutati Põllumajandus- ja Loomaarstiteaduskonna üliõpilasi ja kus kestab veel remont tubade kaupa edasi, mis ei ole samuti normaalne nähtus. Esialgselt oli üliõpilasi majutatud ka ühiselamute õppetubadesse ja keemiahoonesse. Osa üliõpilasi elab veel praegugi keemiahoones, kuna Veski tänava internaadis pole remont veel täielikult lõpetatud ja venib päev-päevalt. Niisugune üliõpilaste kokkusurutud olek ühiselamuis takistab edukat õppetööd.

Tõsiselt häirivaks asjaoluks on ka distsipliinirikkumiste esinemine ühiselamuis. Siin tuleb märkida Õigusteaduskonna I kursuse mõningaid üliõpilasi, kes arvasid, et ülikooliastumist tuleb väärikalt pühitseda ja rikkusid seda väärvaadet järgides korda ühiselamus. Sellistele eksimustele on Üliõpilaste Ametiühingu komitee osutanud suurt tähelepanu, et sellised nähtused enam ei korduks. Muidu on distsipliin ühiselamuis üldiselt rahuldav.

Meie ülesandeks on lühima aja jooksul luua üliõpilastele ühiselamuis kultuursed ja head elu- ning töötingimused.

H. Tigane,
Üliõpilaste Ametiühingu komitee aseesimees.

Poliitkoolide, ÜK(b)P ajaloo õpperingide ja ÜK(b)P ajaloo kõrgema astme õpperingide 1949. a. IV kvartali TUNNIKAVA

Päev ja kellaaeg	Poliitkooli või ringi nimetus	Teemade nr-d	Õppetöö juhataja	Õppetöö koht
	I Poliitkoolid			
Kolmapäeviti kella 19—21	Nr. 1. Arstiteaduskond	nr. 6—8	sm. Judeikin	Näituse 2.
„	Nr. 2. Kehakultuuriteaduskond	nr. 6—8	sm. Bachmann	Kehakultuuriteaduskonnas
„	Nr. 3. Loomaarstiteaduskond	nr. 6—8	sm. Kull	Loomaarstiteaduskonnas
„	Nr. 4. Põllumajandusteaduskond	nr. 6—8	sm. Herzen	Põllumajandusteaduskonnas
„	Nr. 5. Matemaatika-loodusteaduskond	nr. 6—8	sm. Tiido	Matem.-loodusteaduskonnas
„	Nr. 6. Metsandusteaduskond	nr. 6—8	sm. Lättemäe	Metsandusteaduskonnas
„	Nr. 7. Administratiiv-majandusosakond	nr. 6—8	sm. Sibul	Peahoone, aud. nr. 2
„	Nr. 8. „	nr. 6—8	sm. Seppo	„
„	Nr. 9. Majandus-remontkontor	nr. 6—8	sm. Säärits	„
„	Nr. 10. „	nr. 6—8	sm. Sepp	Vene kirjanduse kateedris (Peahoones)
	II ÜK(b) Partei ajaloo õpperingid			
Kolmapäeviti kella 19—21	Nr. 1. Arstiteaduskond	nr. 8—11	sm. Jannus	Farmaatsia auditooriumis
„	Nr. 2. Matemaatika-loodusteaduskond	nr. 8—11	sm. Marland	Teaduskonna auditooriumis
„	Nr. 3. Administratiiv-majandusosakond	nr. 8—11	sm. Feldmann	Vene kirjanduse kateedris (Peahoones)
„	Nr. 4. „	nr. 8—11	sm. Võrse	„
„	Nr. 5. Raadi õppe- ja katsemajand	nr. 8—11	sm. Vigla	Raadi majandis
	III ÜK(b) Partei ajaloo kõrgema astme õpperingid			
Kolmapäeviti kella 19—21	Nr. 1. Ajaloo-keeleteaduskond	nr. 1—3	sm. Ertis	Teaduskonna ruumides
„	Nr. 2. „ (venekeelne)	nr. 1—3		„
„	Nr. 3. Pearaamatukogu	nr. 1—3	sm. Taev	Raamatukogu ruumides.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 06583 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2070

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 29 (35) Reedel, 7. oktoobril 1949. a. II aastakäik

Kursuse- ja rühmavanemate esimeseks ülesandeks on võitlus kõrge õppedistsipliini eest

Kvalifiitseeritud kaadrite kasvatamisel on Tartu Riiklikul Ülikoolil täita suur ja vastutusrikas ülesanne Nõukogude kodumaa ees. Et täita seda suurt ja vastutusrikast ülesannet, tuleb meil väsimatult kasvatada üliõpilaskonnas kommunistlikku veendumust ja nõukogude patriotismi. Uheks teeks selle saavutamiseks on õppe- ja töödistsipliini tugevdamine üliõpilaskonnas. Mida tugevam on õppe- ja töödistsipliin, seda suuremad on saavutused õppeedukuses, seda paremini valmistume ülesandeiks, mis ootavad noori peale ülikooli lõpetamist kommunistliku ühiskonna ülesehitamisel ja mida meilt nõuab tulevane juhtiv positsioon kommunistlikus ühiskonnas.

Üliõpilaste endi poolt loodud kindel õppe- ja töödistsipliin on parimaks tagatiseks õppeedukuse tõstmisel ja bolševistlike omaduste arendamisel. Distsipliini loomisel on tähtis koht täita üliõpilastel endil eriti aga kursuse- ja rühmavanematel, kui üliõpilaste otsestel esindajatel ja juhtijatel.

Kursuse- ja rühmavanemate ülesanded oma kursuse või rühma esindamisel ja juhtimisel on vastutusrikkad ja ulatuslikud. Olgu siinkohal esitatud mõningad põhimised ja tähtsad küsimused ja ülesanded. Need on: 1) üliõpilaste loengutelt osavõtu kontrollimine; 2) loengutest osavõtu aruande koostamine ja esitamine; 3) õppetöölt puudumise põhjuste selgitamine; 4) kontaktipidamine dekaani ning õppejõududega; 5) üliõpilaste sooviavalduste edasiandmine; 6) õppetöös ja õppetingimustes esinevate igasuguste puuduste teatamine; 7) dekaani (prodekaani) või õppejõudude poolt antud ülesannete täitmine, mis on õppetööga seotud; 8) kollektiivsete ürituste (kursuseõhtute, taastamistööde, ekskursioonide jne.) organiseerimine.

Nagu ülaltoodust nähtub, on kursusevanemate ülesanded ja kohustused mitmekesised ja ulatuslikud. Uldiselt võib need jaotada kolme gruppi: 1) õppetööst osavõtu kontrolli teostamine ja sellest aruande esitamine; 2) kontakti pidamine dekanaadi, õppejõudude ja kursuse vahel; 3) mitmesuguste ürituste ja ettevõtete organiseerimine ja läbiviimine. Õppedistsipliini seisukohalt omandab õppetööst puudujate kohta kontrolli teostamine eriti tähtsa koha. Selleks esitab kursuse- või rühmavanem praktikumist, loengust, seminarist jm. õppetöö vormist osavõtnute ja puudujate kohta täpse aruande, kuhu kannab ka puudumise põhjused. Kontroll peab olema nõudlik, aus ja täpne. Kindlasti aitab niisugune meetod õppeedukuse tõstmisele tõhusalt kaasa. Kahjuks ei täida meie kursuse- ja rühmavanemad neid nõudeid küllalt kohusetruult ja täpselt. Sageli esineb juhtumeid, kus rühmavanem jätab loengult puudujad registreerimata ja aitab seega teadlikult kaasa õppedistsipliini langusele. Niisugune käitumine on ebanõukogulik ja õppetöö edukuse seisukohalt kuritegu, mis toob kaasa õppeedukuse languse. Õppetaseme teadlik allakiskumine on aga ühtlasi kuritegu ka valitsuse ja ühiskonna vastu. Kõrgema hariduse andmisel kannab riik tohutuid kulusid ja on seepärast õigustatud nõudma, et noored, kes valmistuvad kvalifiitseeritud töötajaina teenima nõukogude ühiskonda, teeksid maksimaalseid jõupingutusi oma kvalifikatsiooni tõstmiseks. Sellepärast tuleb rangelt nõuda õppedistsipliini täitmist ja vältida igasuguseid väärnähtusi.

Kontakti pidamisel dekaanide ja õppejõududega on kursusevanemad näidanud üldiselt tunnustatavat aktiivsust ja valmisolekut. Kuid ka sel alal on puudusi veel palju. Siin on tarvis tõhustada mõlemapoolset initsiatiivi, et senisest tihedam koostöö aitaks kaasa õppedistsipliini ja õppeedukuse taseme tõusule.

Mitmesuguste kollektiivsete ürituste organiseerimisel on kursuse- ja rühmavanemad näidanud head algatusvõimet, võib-olla rohkemgi kui eelmistel aladel. Siiski oleks soovitav veel suurem ettevõtlikkus ja organiseerimine ühiskondlike tööde osas. Üliõpilaselu on tarvis kujundada mitmekesisemaks, sisukamaks ja pingelisemaks. Uliõpilaste ühiskondlike ja teaduslike organisatsioonide kõrval jääb kohta ka kursusele, kes ühise ja kokkukuuluva kollektiivina peab leidma võimalusi ja vahendeid üliõpilaste elu muutmiseks vaimselt tihedamaks, mitmekesisemaks ja huvitavamaks. Kursuse- ja rühmavanemad ei tohiks siingi jääda pealtvaataja ossa.

Kui meie kursuse- ja rühmavanemad hakkavad kogu energiaga täitma neile pandud vastutusrikkaid ülesandeid, aitavad nad palju kaasa õppetöö taseme tõstmiseks meie ülikoolis.

Poliitinformatsiooni korraldamine uutele alustele

Väljakujunenud korra kohaselt tuleb igas akadeemilises grupis üks kord nädalas läbi viia poliitinformatsioonitund. Neil tundidel tutvuvad üliõpilased rahvusvahelise olukorra ja Nõukogude välis- ning sisepoliitika küsimustega. Poliitinformatsioonil on suur tähtsus üliõpilaste kommunistliku kasvatamise töös.

Käesoleval aastal poliitinformatsiooni läbiviimine mõnevõrra erineb möödunud aastal kehtinud korrast. Möödunud aastal lasus informatsiooni läbiviimise pearaskus üliõpilastel endil, kes valmistasid ette ja esitasid referaate ning vastasid üleskerkinud küsimustele. Õppejõu osa jäi seejuures kõrvaliseks, piirdudes vaid kontrolliga ja passiivse pealtkuulamisega. Selline süsteem viis selleni, et referaadid seisid sageli madalal tasemel, poliitinformatsioon oli tihti vähehuvitav ja ei omanud kasvatuslikku mõju.

Nende puuduste vältimiseks on tänavu poliitinformatsiooni läbiviimisel kehtestatud uus kord. Nüüd on siin suurimad ülesanded õppejõul, kes teeb ettekande ja juhib kogu poliitinformatsiooni käiku. Poliitinformatsioon on täiel määral võrdsustatud loenguga ja järelikult ei erine poliitinformatsiooni korraldamise süsteem millegagi loengu läbiviimise süsteemist.

Mõningates teaduskondades (Metsandusteaduskond) organiseerisid üliõpilased omaalgatuslikult juba õppeaasta algusest alates poliitinformatsiooni läbiviimise. Kuid on teaduskondi, kus poliitinformatsiooni veel senini ei korraldata. Nii polnud veel mõni päev tagasi Loomaarsti-, Arsti-, ja Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased midagi kuulnud poliitinformatsioonist. Aeg oleks ka nende teaduskondade dekanaatidel asuda poliitinformatsiooni organiseerimisele.

I. Sorokin,
ELKNÜ TRÜ komitee massilise poliittöö sektori juhataja.

Suure vene teadlase I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäevale pühendatud teaduslik konverents

26. septembril möödus 100 aastat suure vene teadlase-füsioloogi akadeemik Ivan Petrovitš Pavlovi sünnist. Selle juubeli tähistamiseks korraldab UTU arstiteaduseosakond eeloleval laupäeval ja pühapäeval üliõpilaste teadusliku konverentsi, kus esinevad Arstiteaduskonna üliõpilased ja külalised akadeemik I. P. Pavlovi elu ja tööd käsitlevate ettekannetega ja teiste töödega, mis on valminud Uliõpilaste Teadusliku Uhingu raames.

Konverentsi avaplenaaristung toimub homme algusega kl. 18 TRU aulas. Esimesel istungil esitatakse kolm ettekannet, millistest laiemat tähelepanu väärib kahtlemata I. P. Pavlovi nimelise Leningradi I Meditsiinilise Instituudi Uliõpilaste Teadusliku Uhingu esimehe NSV Liidu Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia tegevliikme prof. M. D. Tušinski ettekanne I. P. Pavlovist kui füsioloogiaõpetajast. Mainitud ettekanne oma pedagoogilis-metoodilise sisuga peaks huvitama esmajoones meie õppejõude. Teised kaks ettekannet on möödunud semestril auhinnatud üliõpilaste teaduslikud tööd, nimelt UTU füsioloogiaringi liikme E. Ruudi töö „Uurimusi respiratoorse arütmia alal" ja UTU teraapiaringi liikme L. Päi töö „Küsimusi äkksurma diagnoosimisest". Viimane ettekanne peaks huvitama kindlasti ka Õigusteaduskonna üliõpilasi, sest töö on teostatud kohtuarstiteaduse kateedri materjalide põhjal.

Konverentsi teine istung toimub pühapäeval, 9. oktoobril algusega kell 11 Uue Anatoomikumi auditooriumis Näituse tän. 2. Siin esitatakse Pavlovist kaks tööd: esimene akadeemik I. P. Pavlovi nimelise Leningradi I Meditsiinilise Instituudi V kursuse üliõpilase K. A. Vlasovi ja teine meie UTU füsioloogiaringi liikme T. Ždanko poolt. T. Ždanko demonstreerib oma ettekande juures ka Pavlovi katseid koeral, hiirtel ja tuvidel. Samal istungil esineb veel UTU hügieeniringi liige J. Keering möödunud semestril esimese auhinna saanud tööga „Tartu koolipingi tervishoiuline uurimine" ja UTU patoloogilise anatoomia ringi liige V. Valdes ettekandega „Prekantseroosi tundmise tähtsusest vähivastases võitluses". Esimest tööd peaks kuulama kõik need, kes tulevikus siirduvad tööle koolidesse õpetajatena ja kellel muidu pole kokkupuuteid tervishoiuliste distsipliinidega.

Külalisi oodatakse sessioonile veel ka Kaunase ja Riia ülikoolist. Naabervabariikide üliõpilaste teaduslike ühingute esindajad esinevad sessioonil ka ettekannetega. Eriti suurt huvi peaksid äratama Riia Riikliku Ulikooli UTU esindajate poolt esitatavad referaadid I. P. Pavlovist kui nõukogude teaduse esindajast ja galvanonarkoosist.

Kuigi seekordse üliõpilaste teadusliku konverentsi programm ei ole väga ulatuslik, on ettekanded mitmekülgsed ja huvipakkuvad mitte ainult Arstiteaduskonna üliõpilastele, vaid ka kõikidele teistele teadushuvilistele. Seepärast ootab UTU arstiteaduseosakonna nõukogu konverentsi istungitest rohket osavõttu.

H. Kadastik,
Arstiteaduskonna V kursuse üliõpilane.

Asutakse eesrindlikule nõukogude teadusele pühendatud konverentsi ettevalmistamisele

Meie ülikoolis korraldatakse veel käesoleval semestril suure tähtsusega üleülikooliline üritus — eesrindlikule nõukogude teadusele pühendatud konverents, mis peab haarama kogu ülikooli kollektiivi ja kasvatama õppejõududes ning üliõpilastes uhkustunnet nõukogude teaduse saavutuste üle.

Konverentsi ettevalmistamise ja läbiviimise juhtimiseks moodustati vastav komisjon, mille esimeheks on prof. V. Hiie ja aseesimeheks sm. A. Feldman. Liikmetena kuuluvad komisjoni koosseisu veel sm. Paul, marksismi-leninismi aluste kateedri juhataja Reiman, dotsent Mäll, vanemõpetaja Pärl, dotsent Karu, vanemõpetaja Teitelbaum, õppeosakonna ülem sm. Nurk jt.

Marksismi-leninismi teooria iseõppijate loengute, konsultatsioonide ja teoreetiliste vestluste tunniplaan

Kuupäev	Kellaaeg	Teema nr.	Õppetöö liik	Õppetöö juhataja	Õppetöö koht
		I	**UK(b)Partei ajalugu**		
26. okt.	19—21	nr. 2	loeng	sm. Reiman	Marks.-leninismi kat. ruumes
16. nov.	19—21	nr. 3	„	„	
7. dets.	19—21	nr. 4	„	„	„
28. dets.	19—21	nr. 5	„	„	„
12. okt.	19—22	nr. 1	individuaal-konsultatsioon	grupp nr. 1 sm. Raag grupp nr. 2 sm. Arhangelski grupp nr. 3 sm. Matiesen	„ „ „
2. nov.	19—22	nr. 2	„	„	„
23. nov.	19—22	nr. 3	„	„	„
14. dets.	19—22	nr. 4	„	„	„
19. okt.	19—22	nr. 1	teoreetiline vestlus	„	„
9. nov.	19—22	nr. 2	„	„	„
30. nov.	19—22	nr. 3	„	„	„
21. dets.	19—22	nr. 4	„	„	„
		II	**Dialektiline ja ajalooline materialism**		
19. okt.	19—21	nr. 2	loeng	prof. Koort	Auditoorium,
9. nov.	19—21	nr. 3	„	„	Näituse 2
16. nov.	19—21	nr. 3	„	„	„
7. dets.	19—21	nr. 4	„	„	„
14. dets.	19—21	nr. 4	„	„	„
26. okt.	19—22	nr. 1 ja 2	individuaal-konsultatsioon	grupp nr. 1 sm. Kalju grupp nr. 2 sm. Vill grupp nr. 3 sm. Brandt grupp nr. 4 sm. Mikkelsaar grupp nr. 5	Veski 20 Veski 20 Vene keele kateeder „
23. nov.	19—22	nr. 3	„	„	„
21. dets.	19—22	nr. 4	„	„	„
2. nov.	19—22	nr. 1 ja 2	teoreetiline vestlus	„	„
30. nov.	19—22	nr. 3	„	„	„
28. dets.	19—22	nr. 4	„	„	„
		III	**Poliitiline ökonoomia**		
19. okt.	19—21	nr. 2	loeng	sm. Antons	Nõukogu saalis
9. nov.	19—21	nr. 3	„	„	„
23. nov.	19—21	nr. 4	„	„	„
14. dets.	19—21	nr. 5	„	„	„
26. okt.	19—22	nr. 1 ja 2	individuaal-konsultatsioon	grupp nr. 1 grupp nr. 2	Nõukogu saalis Peahoone, aud. nr. 1
30 nov.	19—22	nr. 3 ja 4	„	„	„
21. dets.	19—22	nr. 5	„	„	„
2. nov.	19—22	nr. 1 ja 2	teoreetiline vestlus		
7. dets.	19—22	nr. 3 ja 4	„	„	„
28. dets.	19—22	nr. 5	„	„	„
		IV	**NSVL välispoliitika ja kaasaegsed rahvusvahelised suhted**		
19. okt.	19—21	nr. 2	loeng	sm. Jegorov	Peahoone, aud. nr. 4
26. okt.	19—21	nr. 3	„	„	„
16. nov.	19—21	nr. 4	„	„	„
7. dets.	19—21	nr. 5	„	„	„
28. dets.	19—21	nr. 6	„	„	„
2. nov.	19—22	nr. 3	individuaal-konsultatsioon	grupp nr. 1 grupp nr. 2	Peahoones, aud. nr. 4 Marks.-len. kat. ruumes
23. nov.	19—22	nr. 4	„	„	„
14. dets.	19—22	nr. 5	„	„	„
9. nov.	19—22	nr. 3	teoreetiline vestlus	„	„
30. nov.	19—22	nr. 4	„	„	„
21. dets.	19—22	nr. 5	„	„	„

Vahetame töökogemusi

Ühest eeskujulikust rühmavanemast

Õppegrupi üliõpilaste õppedistsipliini, õppeedukuse, ühiskondliku aktiivsuse ja poliitilise teadlikkuse järjekindel tõstmine on Ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna IV kursuse vanema sm. Ann Laksi juhtmõtteks.

Olles ise distsiplineeritud ja eesrindlik õppetöös, nõuab ta seda ka oma seltsimeestelt. Kohusetundlikult märgib sm. Laks üles kõik põhjuseta puudujad, lubamata seejuures mingit „sõbraliku" lojaalsuse avaldamist.

Koos oma õppegrupi kommunistlike noortega organiseeris sm. Laks õppedistsipliini küsimuste arutamise koosoleku, kus teravalt kritiseeriti loengult põhjuseta puudujaid ja õppetöösse hooletult suhtuvaid üliõpilasi. Järjekindla kriitika tulemusena on tunduvalt tõusnud õppedistsipliin grupis. Samuti on hea grupi õppeedukus: halvasti edasijõudvate üliõpilaste protsent on viidud peagu nullini.

Peale selle on õppegrupi vanemal lahendada terve rida pisiküsimusi teadete, korralduste jm. edasiandmisel, ja just neis pisiasjus tihti avaldub õppegrupi vanema hool oma seltsimeeste huvide eest. Nii oli tänavuse õppeaasta õppeplaanis terve rida nn. „aknaid", kuid tänu grupivanema hoolitsusele suudeti loenguplaan muuta sobivaks nii üliõpilastele kui ka õppejõududele.

Oma põhiülesannete, õppeküsimuste korraldamisel ei unusta sm. Laks ka ühiskondliku tegevuse organiseerimise küsimusi ja näitab alati isiklikku initsiatiivi ühiskondlike ürituste läbiviimisel. Kommunistlike noorte ja rühmavanema koostöö tulemusena möödus mullu korraldatud kommunistliku kasvatuse konverents grupis eeskujulikult. Sama on maksev ka taastamistööde, jooksukrosside jne. organiseerimisel, kus õppegrupp täidab üksmeelselt ühiskondlikud kohustused, ilmub sajaprotsendiliselt taastamistöödele, jooksukrossile ja koosolekutele. Niisugused on töötulemused hoolsa õppegrupi vanema juhtimisel.

Kahtlemata võib ütelda, et IV kursuse ajaloo-osakonna õppegrupp on õppeedukuselt, õppedistsipliinilt ja ühiskondlikult aktiivsuselt esimeste hulgas Ajaloo-keeleteaduskonnas. Ja selles on suur osa sm. Ann Laksi tööst.

K. Siilivask,
Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Kehakultuur ja sport

*

Matšvõistluselt TPI—TRÜ

Õigusteaduskonna üliõpilane A. SAHVA kaugushüppel

Foto: R. Nõvandi

*

Kergejõustiku esivõistlused arvuka osavõtu ja heade tulemustega

Meie ülikoolis on kujunenud ilusaks traditsiooniks korraldada sügissemestri algul teaduskondade kollektiivide vahelised kergejõustikuvõistlused, mis kujutavad endast ühtlasi ka ülikooli individuaalesivõistlusi kergejõustikus. Nende võistluste peaülesandeks on populariseerida kergejõustiku harrastamist TR Ülikooli õppejõudude, üliõpilaste ja teenistujate hulgas ning välja selgitada parimad teaduskonnad kergejõustikus.

Tänavused kergejõustiku-esivõistlused kujunesid tähelepanuväärsemaks kui kunagi varem, seda nii osavõtjate suure arvu kui ka saavutatud tagajärgede sportmeisterlikkuse kasvu osas. Kolme päeva jooksul võistles enam kui 400 kergejõustiklast Tamme staadionil söeradadel, hüppe- ja heiteplatsidel. Tihedas ja pinevas konkurentsis ei jäänud ka suurepärased tagajärjed tulemata. Nii võitis Loomaarstiteaduskonna III kursuse üliõpilane E. Lust 1500 m jooksu silmapaistva ajaga 4.13,4, Arstiteaduskonna üliõpilane E. Vasar heitis ketast 39.09 m, Kehakultuuriteaduskonna II kursuse üliõpilane H. Tüüts jooksis 100 meetrit ajaga 11,1, hüppas kaugust 6.52 m ja võitis 400 m jooksu isikliku rekordiga 52,2 sek. Mõningatel aladel, nagu meeste kaugushüpe jt. kujunes konkurents isegi pinevamaks kui Eesti NSV kergejõustiku-esivõistlustel. Võrreldes tänavuste võistluste tagajärgi möödunud aasta tulemustega on üliõpilaste sportmeisterlikkuse kasv märkimisväärne. Real aladel, nagu kaugushüpe, odaheide jt. poleks eelmise aasta võitja oma tagajärgedega pääsenud finaaligi.

Tartu Riikliku Ülikooli 1949. a. meistreiks kergejõustikus tulid meeste klassis: 100 m jooksus H. Tüüts (Kehakultuuriteaduskond) 11,1 sek. 400 m jooksus H. Tüüts 52,2 sek, 1500 m jooksus E. Lust (Loomaarstiteaduskond) 4.13,4 min, 3000 m jooksus E. Lust 9.09,4 min, 110 m tõkkejooksus A. Sahva (Õigusteaduskond) 17,5 sek, 200 m tõkkejooksus R. Tamming (Loomaarstiteaduskond) 30,3 sek, 3 km käimises H. Sisask (Õigusteaduskond) 14.43,0 min, 4×100 m teatejooksus Kehakultuuriteaduskonna meeskond ajaga 47,4 sek. 800+400+200+100 m teatejooksus Loomaarstiteaduskonna võistkond tulemusega 3.40,2 min, kaugushüppes H. Tüüts 6.52 m, teivashüppes H. Lend (Põllumajandusteaduskond) 3.40 m, kõrgushüppes Ü. Zirnask (Põllumajandusteaduskond) 1.70 m, kolmikhüppes K. Reidla (Loomaarstiteaduskond) 12.52 m, odaheites Mikk (Metsandusteaduskond) 54.85 m, vasaraheites V. Sepp (Loomaarstiteaduskond) 32.88 m, kettaheites ja kuulitõukes E. Vasar (Arstiteaduskond) vastavalt tulemustega 39.09 ja 12.13 m.

Naiste klassis: 80 m tõkkejooksus ja 100 m jooksus E. Rööpson (Kehakultuuriteaduskond) aegadega 14,2 ja 13,8 sek (eeljooksus 13,4 sek), 400 m jooksus H. Kaljumäe (Kehakultuuriteaduskond) 69,1 sek, 4×100 m ja 400+300+200+100 m teatejooksus Kehakultuuriteaduskonna naiskond vastavate tulemustega 58,2 sek ja 2.41,2 min, kaugushüppes H. Kaljumäe (Kehakultuuriteaduskond) 4.74 m, kõrgushüppes A. Huimerind (Kehakultuuriteaduskond) 1.35 m, kuulitõukes ja kettaheites A. Jaska (Kehakultuuriteaduskond) tulemustega 10.23 ja 28.73 m ning odaheites R. Karu (Kehakultuuriteaduskond) 34.85 m.

Veelgi pingerikkam oli konkurents teaduskondade kehakultuurikollektiivide vahel võistluses TRÜ Kehakultuuriteaduskonna dekaani F. Kudu poolt väljapandud rändauhinnale — parimale teaduskonnale peale Kehakultuuriteaduskonna. Rändauhinna — hõbekarika — võitis teiskordselt Arstiteaduskond (kehakultuurikollektiivi esimees H. Timusk) 804,8 punktiga jättes teiseks Põllumajandusteaduskonna (kollektiivi esimees Ü. Zirnask) 610.2 punktiga.

Võistlused näitasid kujukalt Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaskonna õiget suhtumist kehakultuuriliikumisse, ja et kehakultuuriline töö meie ülkoolis seisab õigel alusel, püüdes haarata ühelt poolt laiu üliõpilashulki ja teiselt poolt tõsta kõrgemale üksikvõistlejate sportmeisterlikkust. Jääb vaid loota, et praegune õige suund veelgi edasiarendamist leiaks.

H. Karm

Ühest tublist saavutusest ja tõsistest puudustest meie kehakultuuritöös

Sõprussidemete tihendamiseks ja sportlike võimete võrdlemiseks Tallinna ja Tartu üliõpilaste vahel toimus laupäeval ja pühapäeval TRÜ ja TPI üliõpilaste vaheline sõprusvõistlus jalgpallis ja kergejõustikus. Võistlused avas TRÜ õppeprorektor sm. R. Antons.

Jahe tuul ja vihmane ilm takistas tunduvalt silmapaistvate tulemuste saavutamist. Paremaid tagajärgi saavutas tartlane R. Vodja kaugushüppes 6.52 m ja tallinlanna J. Sandbank 80 m tõkkejooksus ajaga 12,8 sek. Võistluste tulipunkt kandus kahe võistkonna kui terviku vahelistele võistlusele. Vaatamata sellele, et külaliste soovil TRÜ Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased kaasa ei võistelnud, esines TRÜ võistkond üllatavalt hästi. Nii saavutasid tartlased üheksal alal kaksikvõidu ja võitsid neljast teatejooksust kolm. Juba esimese päeva lõpuks juhtis TRÜ kindlalt 73:47, teisel päeval jätkus tartlaste ülekaal ja matšvõistluse lõpptulemuseks kergejõustikus kujunes TRÜ hinnatav võit 147:103.

Hoopis tugevamat konkurentsi pakkusid tallinlased jalgpallis. Olles tehniliselt paremad ja ületades tartlasi ka taktikaliselt, ründasid nad algusest peale TRÜ väravat, kuid väravavaht K. Kalkun suutis ohtlikud momendid likvideerida ja esimene poolaeg lõppes 0:0. Teise poolaja 24. minutil saavutavad külalised värava. Selle tagajärjel muutub mäng hoopis hoogsamaks ja 5 minutit hiljem tartlased viigistavad. Viigivärav suurendab veelgi mängu tempot, kuid vaatamata mitmele kindlale väravavõimalusele mõlemalt poolt ei suudeta neid realiseerida ja mäng lõpeb viigiga 1:1.

Võit TPI üle ei tohi lasta aga meie sportlasi loorbereile puhkama jäädа, vaid tuleb veel enam treenida, et saavutada kõrgemaid näitajaid. Siinjuures ei saa jätta mainimata suuri puudusi meie sportlaste distsiplineerituse tõstmise osas. Nii ei ilmunud võistkonda arvatud võistlejad Kivimäe, Maasing ja Ottenson võistlustele, hüljates kollektiivi huvid ja seades isiklikud huvid esikohale, mis näitas sportliku distsipliini nõrkust ja spordi tähtsuse alahindamist. Nõukogude üliõpilasele on niisugune käitumine väär ja nõuab kiiret likvideerimist. ÜSK juhatuse ülesandeks oleks sääraste kodanlike igandite väljajuurimine meie sportlaskonnast. Küsimus on niivõrd suure printsipiaalse tähtsusega, et sellest ei saa lihtsalt üle minna tõiga nentimisega, vaid selle lahendamisest peab osa võtma kogu sportlaskond.

Võistlused näitasid ka meie teist nõrka külge — jalgpallitaseme madalust. Tuleb astuda otsustavaid samme, et tuua radikaalne muutus meie jalgpalliellu, tuleb luua jalgpallisektsioon, sisse seada treeningtunnid ja luua üleülikooliline ühtne ja kokkukasvanud jalgpallimeeskond, kes suudaks esineda edukalt järgmisel kavatsetaval kolmikkohtumisel TPI — TRÜ — KKT.

S. Kask

Meie ülikoolist

TR Ülikool rahvusvahelisel rahukaitsepäeval

2. oktoobril tähistati kogu maailmas rahvusvahelist rahukaitsepäeva. Sel puhul korraldati laupäeval ülikooli aulas õppejõudude ja üliõpilaste koosolek. Kokkutulnud kuulasid huviga partei-algorganisatsiooni büroo sekretäri sm. P. Kalju kõnet, milles anti ulatuslik ülevaade maailma progressiivsete jõudude võitlusest rahu eest, sõjaõhutajate vastu.

Pühapäeva õhtul demonstreeriti üliõpilastele aulas filmi „Noored kommunismi ehitajad". Filmi demonstreerimise eel esines rahupäevale pühendatud sõnavõtuga ELKNÜ TRÜ komitee sekretär sm. Salumaa.

RT «Vanemuine» korraldab soovikontserdi ülikooli kollektiivile

Vastava kokkuleppe kohaselt RT „Vanemuise" direktsiooniga on võimalik lähemal ajal korraldada soovikontsert üliõpilastele, eeltingimuseks on aga üliõpilaste vastavad soovid. Soovida on võimalik katkendeid, avamänge, aariaid, tantse jne. kõigist RT „Vanemuises" viimase viie aasta jooksul mängitud lavateoseist, samuti ka instrumentaal- ja vokaalsoolosid. Soovis tuleb märkida autor, teos (katkend) ja kelle ettekandes seda soovitakse näha ning kuulda. Samuti tuleb soovisedelile märkida soovija nimi, teaduskond ja kursus. Vastavad soovid esitada TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komiteesse.

Muudest teatrietendustest olgu siinkohal märgitud järgnevad üliõpilasetendused, millisteks on kolmapäeval, 12. oktoobril Miljutini opereti „Rahutu õnn" kordusetendus ja reedel, 21. oktoobril Stalini preemia laureaadi Gustav Ernesaksa uue ooperi „Tormide rand" etendus.

G. Arro

Kohtumisõhtu ametiühingute isetegevuslastega

Kunstilise isetegevuse alal üliõpilasklubi poolt korraldatavate ürituste sarjas leiab pühapäeval, 9. oktoobril algusega kell 21 Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu Tartu Kultuurihoones aset kultuurihoone ja üliõpilasklubi isetegevuslaste kunstiline kohtumine. Kohtumisõhtu mitmekülgses ja huvitavas kavas on rohkesti isetegevusringide ettekandeid. Lõpuks esitab kultuurihoone draamaring E. Ranneti lühinäidendi „Leerikleit".

Pääsmeid kohtumisõhtule võib saada Üliõpilaste Ametiühingu komitees.

Pisut parajasse paika

Tulge appi!

SOS!

TR Ülikooli haldusaparaat! Teie „laiuskraadil" on „merehädalised!"

TRÜ Väikeloomade kliinik, Vene t. 36, on tõsises uppumis- ning hävimisohus.

Ilusa ilmaga on see õppeasutis nagu teisedki: kuiva põrandaga, päikesepaistene ja puhas, aga vihmasaju ajal lainetab siin vesi igas ruumis.

Sisseastujale avaneb huvitav pilt: suurte veejugade alla on asetatud ämbrid, kausid, uhmrid; siit ja sealt kukuvad tilgad, mööda seinu nirisevad ojakesed. Ooteruumis viibivad patsiendid ja nende omanikud seisavad kobaras ühes pisut kuivemas nurgas. Kõikide pilgud on pööratud seinale, kust on juba kukkunud krohvi ja üha ähvardab uusi lahmakaid kaela langeda.

Edasi: vastuvõturuumis „hüplevad" üliõpilased üle ojade, ravimitekapp on otsese saju all, sellele on asetatud suur pesukauss. Ettevaatusabinõudest hoolimata on niiskust siin väga palju. Selle tulemusena kattuvad hallitusega seinad, õppepreparaadid, raamatud, niiskuvad ja riknevad ravimid.

Päris kohutav on pilt kliiniku statsionaaris: laes haigutab siin ca 5 m diameetriga auk. Kogu inventar on roostes või hallitanud.

Kirjeldatud olukorrast peaks olema hästi teadlik TRÜ haldusprorektor sm. Võrse ja majandusosakonna juhataja sm. Raudsepp. Väikeloomade kliinik on pidevalt (alates 1946. a.) kirjalikult ja viimasel ajal järjekindlalt suusõnaliselt (prof. F. Laja) palunud ja nõudnud remonti, aga seni pole seda alustatudki.

Hoone on tõsises ohus ja samuti selles töötajate ning selle külastajate tervis.

Jääb küsimus, kas TRÜ haldusprorektor käib põhimõtte järgi: „Ilusa ilmaga pole vaja katust parandada ja vihmaga ei saa seda teha."

Kui nii, siis tuleb seda arvamust igatahes muuta.

L. Kivi,
kliiniku assistent.

Üks mõistatus — mitu lahendust

Mõista, mõista, mis see on: Venib ja venib, aga valmis ei saa?

Lahendusi võib olla mitu. Toome neist mõned:

1) ülikooli keemiahoone, mille Ehitustrusti nr. 3 kollektiiv lubas valmis ehitada juba käesoleva aasta esimeseks maiks;

2) Ajaloo-keeleteaduskonna mitmete õppejõudude ümberhindavad seisukohad kodanlikul ajal ilmunud teoste suhtes;

3) paljude õppejõudude kandidaadi- ja doktoriväitekirjad, mille valmimise „viimased tähtajad" on juba ammu möödunud;

4) kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi võitjale väljapandud rändauhind, mis Kehakultuuriteaduskonnale lõpetamata kujul üle anti ja mis senini veel päris korras pole.

Nagu öeldud, on need vaid mõned mõistatuse lahendused. Igaüks võib siia omalt poolt veel midagi juurde lisada.

Kaastöölistele ja lihtsalt lugejaile

Toimetusel on kavatsus rubriiki „Pisut parajasse paika" hakata avaldama regulaarselt. Rubriigi ülesandeks on võidelda ülikooli töös esinevate igasuguste väärnähtuste vastu, loodrite ja „viilijate" vastu üliõpilaste hulgas, kodanliku ideoloogia igandite, kosmopolitismi ja formalismi vastu, kus nad ka ei esineks.

Toimetus soovib, et iga õppejõud, üliõpilane ja teenistuja jälgiks tähelepanelikumalt ümbritsevat elu ja silmatorkavatest väärnähtustest terava sulega kirjutatud vestete, lühisignaalide jms. kaudu teataks toimetusele.

Sõna on lugejal

Raamatute laenutamise korrast TRÜ pearaamatukogus

Tähtsaks abimeheks üliõpilastele nende töös peab olema ülikooli raamatukogu, mis varustab üliõpilasi vajaliku kirjandusega. Tõepoolest ongi siit võimalik laenutada igasuguseid tarvilikke õpperaamatuid ja teaduslikke teoseid.

Raskusi tekitab ainult see, et raamatute laenutamise aeg ei ole paljudele üliõpilastele sobiv. Nimelt teostatakse siin raamatute laenutamist iga päev kella 11—16-ni, mil enamik üliõpilastest on seotud loengutega. Seda arvestades tuleb lugeda tarvilikuks, et TRÜ pearaamatukogus korraldataks raamatute laenutamist ka õhtul hiljem, kas või näiteks kella 19—20-ni.

R. Kaunsar,
Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Sportlaste palve füüsikuile

Meie ülikool on üks tugevamaid spordikeskusi mitte ainult Eesti NSV-s, vaid ka kogu Nõukogude Liidus. Sageli korraldatakse võistlusi naaberlinnade ja -ülikoolidega, mis nõuavad eeskujulikku organiseerimist. Kuna sageli toimuvad võistlused suurematel maa-aladel massilise osavõtuga (jooksukrossid, kergejõustikuvõistlused jne.), osutub vajalikuks võistluste radiofitseerimine teadete ja reportaaži edasiandmiseks. Radiofitseerimine tehnilisest küljest vaadatuna ei tohiks tekitada erilisi raskusi, kuid Tartu oludes on see isegi väga suurte kuludega seotud ja valmistab Ülikooli Spordiklubile ülepääsmatuid takistusi.

Tegelikult radiofitseerimine ei ole nii keeruline; vajatakse vaid mikrofoni, võimendajat, traati ja tehnilisi algteadmisi. Kas selles küsimuses ei saaks meid aidata füüsikud oma teadusliku ringi kaudu? Kas ei oleks võimalik ülikooli või ühiskondlikus korras kogutud summadega muretseda vajalik radiofitseerimise sisseseade ja anda see füüsikaringi hooldusele, kes siis oleks šefiks radiofitseerimise alal kõigi suuremate spordivõistluste ja ülikoolis toimuvate suuremate koosolekute ajal, tehes seda summade eest tegelike kulutuste piires.

H. Tüüts,
ÜSK juhataja.

«Tartu Riikliku Ülikooli» tellimuste vastuvõtmine jätkub

Nagu varem teatatud, oli ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" tellimuste äraandmise viimaseks tähtpäevaks 1. oktoober. Et aga paljud õppejõud ja üliõpilased ühel või teisel põhjusel seni ei saanud tellimust ära anda, on nüüd otsustatud tellimuste vastuvõtmist pikendada ja nimelt 20. oktoobrini s. a.

Tellimuse vastuvõtmisel on kehtiv endine kord: kollektiivi tellimisraha sisse maksta ülikooli kassasse ja kviitung ära anda Üliõpilaste Ametiühingu komiteesse või ajalehe toimetusse. Erinevalt senisest korrast on aga nüüd võimaldatud tellida lehte ka lühemaks ajaks kui terve õppeaasta ulatuses. Tellimus üheks kuuks maksab 1 rubla.

Ühiskondlikud ajakirjanduse levitajad rakendagu eelseisvail päevil oma jõud selleks, et ellu viia loosung: „Iga õppejõud, üliõpilane ja teenistuja olgu oma ülikooli ajalehe tellija!"

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

MB 06591 Trükikoda „Tartu Kommunist" trukk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop Tellimine nr. 2154

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 30 (36) Reedel, 14. oktoobril 1949. a. II aastakäik

Ideeliselt ja kunstiliselt kõrgekvaliteedilise kunstilise isetegevuse eest

Praegu, mil meie tähelepanu tulipunktis on üliõpilaskonna kommunistliku kasvatuse küsimused, tuleb suurimat tähelepanu osutada kunstilise isetegevuse arendamisele, tema viimisele massidesse. On tõsi, et viimaste aastate jooksul on isetegevuse harrastus meie üliõpilaskonnas muutunud järjest ulatuslikumaks, et kunstilise isetegevuse ideeline ja kunstiline tase on näidanud järjekindlat tõusu. Kuid sellest on vähe. Isetegevus peab arenema hoogsamalt, täielikult peavad kaduma apoliitilisuse ja kodanliku dekadentsi ilmnemise juhtumid. Selles osas on meil käesoleval õppeaastal täita suured ülesanded.

Loosungiks, mille all peab toimuma isetegevusliku töö parandamine lähemal ajal, on hea ettevalmistumine järjekordseks kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadiks. On võõrastav näha, et hoolimata sellest, et mulluse olümpiaadi tulemused kannatasid just ettevalmistusaja lühiduse tõttu, pole käesoleval õppeaastal veel alustatud ettevalmistusi olümpiaadiks. On viimane aeg, et ametiühinguorganisatsioon teeks algatuse vastavate organiseerimiskomiteede loomiseks, kes siis töötavad välja soovitatava repertuaari ja rakendavad tööle isetegevusringid. Meie teaduskondades on palju noori, kes tunnevad suurt huvi kunstilise isetegevuse vastu, kuid ei saa oma võimeid arendada lihtsalt sellepärast, et puuduvad vastavad ringid, puudub juhtimine ja abi. Niisuguse nähtuse me peame likvideerima. Igas teaduskonnas peavad olema ringid iga kunstilise isetegevuse ala harrastamiseks. Ja nende ringide töö ei tohi kanda kampaanialikku iseloomu ega lõppeda koos olümpiaadi lõppemisega, vaid toimuma pidevalt, järjekindlalt.

Organisatsiooniliseks keskuseks isetegevustöös peab aga kujunema meie üliõpilasklubi. On juba ammu aeg klubi juhtkonnal loobuda väärarvamusest, nagu piirduksid tema ülesanded ainult klubi isetegevusringide juhtimisega ja peoõhtute korraldamisega. Klubi peab olema selleks keskuseks, kust lähtub kogu isetegevustöö juhtimine teaduskondades ja kust isetegevuslased võivad igal ajal saada näpunäiteid ning juhiseid.

Ettevalmistusi kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadiks tuleb siduda ettevalmistustega tuleval suvel toimuvaks XIII üldlaulupeoks. Selleks suurürituseks valmistumine möödugu meie ülikoolis lauluharrastuse laienemise ja süvenemise tähe all. Et tõmmata kaasa lauluharrastamisele laiemaid üliõpilaste hulki, oleks tarvis luua kõigis teaduskondades Metsandusteaduskonna eeskujul laulukoorid. Samuti tuleks tõsiselt kaaluda Akadeemilise Segakoori loomise mõtet. Sellise koori organiseerimisega kaotataks lünk, mis meie ülikoolis seni esineb segakoorilaulu osas ja võimaldataks kooris laulda ka neil üliõpilastel, keda mees- ega naiskoori kohtade puudumise tõttu ei saadud vastu võtta. Üliõpilasklubi peaks veel edaspidi võtma oma töökavva nõukogulike massilaulude ulatusliku propageerimise ja õpetamise. See ala on meil seni hoopis sööti jäetud. Isegi niisuguse tähtsa laulu, nagu seda on Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu hümn, õppimine areneb isevoolu teed ja klubi juhtkond pole siin veel arutamisest organiseerimiseni jõudnud. Lõpuks peaks Üliõpilaste Ametiühingu komitee tõsiselt kaaluma XIII üldlaulupeo fondi loomise toetamise küsimust ja organiseerima kontserte ning peoõhtuid, mille sissetulek läheb XIII üldlaulupeo fondi.

Kunstiline isetegevus on masside kommunistliku kasvatuse tähtis vahend. Sellepärast peavad ka ülikooli komsomoli- ja ametiühingukomitee loobuma oma senisest leigest suhtumisest kunstilise isetegevuse küsimustesse ja suunama klubi ning teaduskondade isetegevuslased võitlusse isetegevuse harrastuse ulatuslikumaks muutmise eest, isetegevuse ideelise ja kunstilise kvaliteedi tõstmise eest.

Poliitinformatsiooni läbiviimisest ja tööd takistavaist asjaoludest

Esimene poliitinformatsioon käesoleval semestril Ajaloo-keeleteaduskonnas toimus möödunud nädalal lääne ja klassilise filoloogia rühmas. Vastavalt poliitinformatsiooni uutele alustele korraldamisega esines rahvusvahelise olukorra ülevaatega juhendaja õppejõud.

Kui heidame pilgu poliitinformatsioonitundidele kogu möödunud õppeaasta jooksul, siis võime väikest, kuid pidevat edu märgata. Nimelt toimus sügissemestril lääne filoloogide poliitinformatsioon koos eesti filoloogia rühmaga. Juhendajaks õppejõuks oli sm. Tanvel. Kuigi väliselt näisid mõned tunnid päris korras olevat, olid need sisuliselt äärmiselt formalistlikud. Näiteks, vaatamata sellele, et juba varakult hakkasid referendid oma sõnavõtumaterjali saama sm. Uibo poolt peetavaist instruktaažest, jätkati eesti filoloogidest „kuldsuude" poolt esineja laialdaste teadmiste ülistamist referaadiks tarvisoleva materjali hankimisel. See moodustaski peamise sõnavõtu osa. Hoiduti igasugusest õiglasest kriitikast ja kui juhtus, et esitati küsimusi, siis tehti seda suurimas kartuses, et referent viimati „jääb vahele". Üliõpilane V. Pall peab praegugi vimma kandes meeles, et talle julgeti esitada küsimus, millest polnud temale kui referendile varem teatatud. Rühmavanem aga arvas koguni, et ettekande kritiseerimine ei kuulu „hea tooni" juurde.

Kevadsemestril lahutati lääne filoloogid eesti filoloogide rühmast ja ühendati eestlastest slaavi filoloogidega. Olukord hakkas paranema. Kevadeks jõuti juba niikaugele, et täiesti passiivseid enam rühmas ei olnudki. Jääb veel soovida, et juba teatud kogemustega rühm täielikult loobuks tagasihoidlikkusest ja kõik omad võimed päevavalgele tooks.

Samuti tahab parandamist distsipliini küsimus. Näiteks suvatses L. Karindi semestri jooksul ainult kolm korda poliitinformatsioonitundi ilmuda. Just selle tunni ajal leidus tal muud „tähtsamat" tegevust. Aino Pärsimäe suurendas puudujate protsenti sellepärast, et teda poliitika ei huvitavat. Suurimad puudujad rühmas olid veel E. Sibrits, E. Sikk ja E. Derpmann. Distsiplineerituim oli germaani filoloogide rühm. 50% mainitud rühma liikmeist ei puudunud ühtki tundi.

Ludmilla Varres,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Võitlus õppetöö taseme tõstmise eest peab olema iga päev meie tähelepanu tulipunktis

* * *

Ühiskondlik kontroll — tõhus vahend õppetöö parandamiseks

Tartu Riiklik Ülikool on aasta-aastalt saavutanud paremaid näitajaid õppetöös. Kuid samaaegselt esineb õppetöös ka terve rida põhilisi puudusi. Vaatame neid lähemalt. Kõigepealt tuleb mainida korduvalt kõneall olnud väärnähtust, nimelt puudumist loenguilt ja praktikumidest. Kahjuks on see viga omane kõigi teaduskondade paljudele üliõpilastele.

Kõige olulisemaks puuduseks tuleb lugeda aga seda, et paljud üliõpilased on unustanud kogu semestri vältel tehtava pideva iseseisva töö tähtsuse, mis on ainuke võimalus sügavate teadmiste saavutamiseks. Esineb ikka ja küllaltki palju juhtumeid, kus õpitakse ainult eksamisessiooni eel, kus kiiresti mõningate päevade jooksul „tuubitakse" selgeks kogu semestri vältel loetud materjal, mille juures harilikult ajapuudusel jääb nõutav kirjandus läbi töötamata.

On päris kindel, et nende üliõpilaste teadmised jäävad pinnapealseiks ja lünklikeks, kes ei tegele pidevalt õppimisega. Niisugune õppimismeetod tähendab aga seda, et meie tarvitame kurjasti seda hoolt ja tähelepanu, mida Nõukogude valitsus ja bolševike partei osutavad kvalifitseeritud kõrgema haridusega kaadrite ettevalmistamisele.

Olukorra otsustavaks parandamiseks õppeprotsessis, eriti aga üliõpilaste iseseisva töö küsimustes, kuid teiselt poolt ka üliõpilaste teatava osa passiivsuse likvideerimiseks ühiskondlikus elus teostatakse ELKNÜ TRÜ komitee initsiatiivil veel käesoleval kuul akadeemiliste gruppide ühiskondlik ülevaatus, mida senini edukalt on rakendatud NSV Liidu teistes kõrgemates õppeasutistes õppetöö taseme tõstmiseks.

Milles siis seisneb akadeemiliste gruppide ühiskondlik ülevaatus ja kuidas seda teostatakse?

See üritus viiakse läbi rektoraadi poolt partei-, komsomoli- ja ametiühingu-organisatsioonide aktiivsel kaasabil.

Akadeemiliste gruppide ühiskondlik ülevaatus viiakse läbi järgmiselt: igas teaduskonnas võetakse kontrollimisele korraga 1—3 akadeemilist gruppi, esialgselt jääb aga kindlaks määramata, millises grupis ühiskondlik ülevaatus teostatakse. Siit tuleneb see, et kõik akadeemilised grupid peavad valmistuma ja ka valmis olema ühiskondlikuks ülevaatuseks. See innustab üliõpilasi hästi täitma kõik kodused ülesanded, seadma korda kõik loengute konspektid, algallikate konspektid jne.

Valmistudes ülevaatuseks üliõpilased ise avastavad puudusi oma töös, arutavad õppegruppide koosolekuil küsimusi, mis on seotud õppetöö kvaliteedi ja õppedistsipliini taseme tõstmisega grupis, kritiseerivad kõiki neid üliõpilasi, kes kisuvad grupi õppeedukust tagasi, kutsuvad neid otsustavalt korrale, selleks et ühiskondlikule ülevaatusele minna vastu kõrgete töönäitajatega. Valmistudes ühiskondlikuks ülevaatuseks on eriti suur osa täita komsomoli- ja ametiühingu-organisatsioonidel. Nende organiseerivast tööst sõltub gruppide ettevalmistus ja valmisolek ühiskondlikuks ülevaatuseks.

Umbes nädal aega või isegi vähem enne ülevaatust määratakse dekanaadi ja ühiskondlike organisatsioonide poolt kindlaks kontrollitav grupp ja ülevaatuse päev. Ülevaatusele toovad üliõpilased kaasa kõik oma käesoleva semestri tööd, konspektid jm.

Ülevaatusest võtavad osa dekanaadi esindajad, õppejõud ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad, kuid samuti ka teiste gruppide üliõpilased. Avades ülevaatust annab teaduskonna dekaan grupist üldise iseloomustuse. Edasi iseloomustab grupivanem oma grupi iga üliõpilase tööd. Komsomoligrupi organisaator ja ametiühingu volinik esinevad lisaettekannetega, kuid ühtlasi jutustavad lühidalt ka oma tööst. Ülevaatuse käigus vaadatakse iga üliõpilase töid; iga lektor vestleb oma distsipliini kohta iga üliõpilasega, vaatleb loengute konspekte, koduseid ülesandeid ja praktilisi töid. Ülevaatuse ajal annavad õppejõud üliõpilastele nõu, kuidas kõrvaldada vigu õppetöös, samal ajal põhjalikult tutvudes iga üliõpilasega.

Edasi teaduskonna parteigrupi organisaator võtab kokku eelkõnelejate sõnavõtud, räägib poliitkasvatusliku töö olukorrast grupis, grupi osatähtsusest teaduskonna ühiskondlikus elus, kuid ühtlasi esitab ka grupi pretensioonid dekanaadile ja õppejõududele.

Pärast ülevaatuse lõppu teeb dekaan üldised kokkuvõtted ja järeldused kogu grupi tööst.

Selline oleks skemaatiliselt akadeemiliste gruppide ülevaatuse kava.

Mainitud ülevaatus viiakse läbi kolme nädala jooksul arvates käesolevast hetkest. Ülevaatusel saadud juhtnööride kohaselt peavad avastatud puuduste likvideerimisele asuma kõik grupid. Taolisi ülevaatusi hakatakse tulevikus korraldama süstemaatiliselt. Mainitud üritus peaks kindlasti kaasa aitama õppeedukuse ja õppedistsipliini taseme edasisele tõusule, kuid ühtlasi peab ta olema ka selleks vahendiks, mis loob kindla aluse veelgi tihedamaks koostööks õppejõudude ja üliõpilaste vahel õppeprotsessis.

Arvestades korraldatava ürituse suurt tähtsust, tuleb ettevalmistustööd selleks läbi viia suurima hoolikusega.

Järgmise nädala algul tuleb kõikides teaduskondades läbi viia aktiivi nõupidamised ülevaatuseks valmistumise küsimustes. Vastavalt aktiivi nõupidamisel saadud juhendeile peavad nii komsomoli, ametiühingu aktivistid kui ka kursuse- ja rühmavanemad mobiliseerima ülevaatuse ettevalmistamisele kõik üliõpilased ja kindlustama kõikide õppetöö ja õppedistsipliini valdkonnas esinevate väärnähtuste otsustavat likvideerimist ülevaatusele valmistumise käigus.

E. Salumaa,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.

Teha lõpp formaalsele suhtumisele marksismi-leninismi aluste õppimisse

Peamiseks raskuseks marksismi-leninismi aluste õppimises meie ülikoolis on üliõpilaste formaalne suhtumine õppetöösse. Ei saa muidugi ütelda, et kõik üliõpilased suhtuvad marksismi-leninismi õppimisse formaalselt: suurem osa võtab oma ülesandeid väga tõsiselt ja püüab neid kohusetruult täita. Kui võtta septembrikuu andmed loengutest osavõtu kohta, siis kõigub loenguist osavõtt I kursusel 90—94% piirides, II kursusel 74—85% piirides. Veidi parem on II kursuse osavõtt seminaridest. Siin kõigub osavõtt 79—90% piirides. Kuid üldise iseloomuga arvud räägivad ühtlasi ka sellest, et elementaarse õppedistsipliiniga ei ole siiski asi korras. Eriti palju väärnähteid esineb II kursuse üliõpilaste hulgas. Loenguilt puudumisi esineb eriti palju Matemaatika-loodusteaduskonna II kursusel, kus loenguist osavõtt ei ületa 74% ja seminaridest osavõtt kõigub 74—80% piirides.

Kuid häda ei seisne ainult selles. Häda on selles, et ka nende hulgas, kes käivad loenguil, leidub küllalt selliseid, kes võtavad loengutest osa vormi pärast. Kuulatakse loenguid passiivselt, kaasa töötamata, täidetakse loengu ajal teistes õppeainetes tekkinud lünki või lihtsalt vesteldakse omavahel, mis segab teisigi kuulajaid. Sel alal paistab silma eriti Ajaloo-keeleteaduskonna II kursus. Nii tuli lektoril ühe loengu jooksul kolm korda korrarikkujaid korra juurde kutsuda. Veel parema ülevaate üliõpilaste töötamisest loenguil andis loengukonspektide kontrollimine. Küllalt leidus neid, kes polnud loenguid üldse konspekteerinud ega vähimaidki märkusi teinud.

Parem pole lugu ka seminaritööde osas. Paljud üliõpilased ei valmistu seminaritööks, ei loe ega konspekteeri kohustuslikku kirjandust. Suuremal osal neist, kes esitasid oma konspektid läbivaatamiseks, ilmnes et konspekt oli tehtud vaid ainult ettenäitamiseks, kuid mitte selleks, et põhjalikult omandada ainet ja tagada paremat meelespidamist.

Sellist suhtumist ühe tähtsaima õppeaine omandamisse ei saa lubada. Võitluses selle vastu ei saa piirduda ainult administratiivsete abinõudega, vaid sellise hoolimatuse vastu peavad astuma kõik üliõpilaste ühiskondlikud organisatsioonid, peab mobiliseeruma kogu meie üliõpilaskonna paremik, sest formalism õppetöös peab kaduma.

V. Reiman,
marksismi-leninismi aluste kateedri juhataja.

Kunstiline isetegevus massidesse!

Kunstiline isetegevus on üliõpilaste üksteisele lähendamise, kollektiivsusetunde suurendamise ja kommunistliku kasvatuse eesmärkide saavutamise tõhusaks vahendiks.

Möödunud õppeaastal tõusis kunstiline isetegevus meie ülikoolis kõrgemale tasemele kui kunagi varem, kuid vaatamata sellele esines põhilisi puudusi, mida peame käesoleval õppeaastal vältima.

Tunduvaks takistuseks isetegevuse alal meie ülikoolis on sobivate klubiruumide puudumine. Olemasolevad ruumid on meie üliõpilaste arvu juures väikesed, ja kahjuks toimub kahes ruumis veel praegugi remont, mis aga tänu ülikooli majandusosakonnale hakkab lõppema ning võimaldab üliõpilasil klubiruume takistuseta kasutada.

Puudusena tuleb märkida ka seda, et möödunud aastal alustati teaduskondades olümpiaadi ettevalmistusi lubamatult hilja, mis põhjustas repertuaari juhusliku valiku ja vähese ettevalmistamise. Pärast olümpiaadi vaibus isetegevus paljudes teaduskondades, nagu näiteks Arsiteaduskond, Ajaloo-keeleteaduskond jt. Teaduskondade organiseerimiskomiteed olid vist arvamusel, et kunstilist isetegevust oli tarvis ainult punktide saavutamiseks, kuid pärast olümpiaadi võib jääda muretult loorbereile või nõgestele puhkama. Niisugust lubamatut viga on püüdnud vältida ainult Metsandusteaduskond.

Mainitud vigade vältimiseks valiti möödunud nädala jooksul kõigis teaduskondades komsomoli-, ametiühingu-organisatsiooni ja isetegevuse eest vastutava õppejõu organiseerimisel teaduskonna kunstilise isetegevuse komisjon. Sinna valiti teaduskondade aktiivsemad isetegevuslased. Komisjoni ülesandeks on kogu teaduskonna isetegevuse organiseerimine, olümpiaadi juhtimine ja pidev kontroll.

Käesoleval õppeaastal kujuneb olümpiaad meie ülikoolis mullusest palju ulatuslikumaks, kusjuures tõmmatakse kaasa ka akadeemilised koorid, orkestrid ja klubi juures töötavad isetegevusringid. Klubi juures ongi juba alustatud ettevalmistustega eelolevaks olümpiaadiks. Oma koosseisu suurendavad ka puhkpilli- ja džässorkester, valmistudes ühtlasi kontsertesinemisteks. Instrumentaalmuusika populariseerimiseks organiseeritakse veel sümfonett- ja rahvapilliorkester jne.

Ikka rohkem ja rohkem peab kunstiline isetegevus haarama masse, kaasa tõmbama iga üliõpilase ja kasvatama neid sotsialistlikult mõtlevaiks nõukogude üliõpilasteks.

H. Rand,
üliõpilasklubi juhataja.

PARTEI ELU

Kindlustame õppetöö eduka käigu parteiharidustöö süsteemis

Möödunud nädalal algas uus õppeaasta Tartu Riikliku Ülikooli õppejõududele ja teenistujatele parteilise haridustöö süsteemis. Esimene õppepäev näitas ülikooli õppejõudude ja teenistujate kollektiivi suurt kasvavat huvi algava õppuse vastu. TRÜ töötajate huvi tunduv tõus on seletatav ühest küljest sellega, et käesoleval aastal parteilise haridustöö organiseerimisele ja ettevalmistamisele osutati senisest rohkem tähelepanu.

EK(b)P Tartu Riikliku Ülikooli algorganisatsiooni büroo tegi juba aegsasti teaduskondade parteigruppide organisaatoreile ja TRÜ Teenistujate Ametiühingu komiteele ülesandeks arendada ülikooli töötajaskonna hulgas laialdast selgitustööd parteilise õppuse tähtsusest, missuguse tööga kaasus ka ülesanne selgitada, kes õppejõududest ja teenistujatest soovivad õpustest osa võtta.

Võttes aluseks ülikooli kollektiivi soove, lähtudes õppida soovijate arvust ja iga üksiku töötaja tasemest, töötati välja üleülikooliline parteilise õppuse plaan. See, et kogu poliitõppuse plaan on TRÜ parteiorganisatsiooni ja ülikooli laialdase kollektiivi tiheda koostöö vili, ei võinud jätta mõjustamata kogu õppetööd, mille tundvast elavnemisest kõnelevadki esimene ja teine õppenädal.

TRÜ teenistujate huvi tõus algava õppuse vastu on aga seletatav ka sellega, et paremini kui kunagi varem saab ülikooli kaader aru, et tema aukohus on valmistada ette kõrge kvalifikatsiooniga kaadrit, selliseid spetsialiste, kes on võimelised kiiresti arendama edasi teadust ja tehnikat, kasvatama laiu töötajate hulki kommunismi vaimus, pidama halastamatut võitlust igasuguste kodanliku ideoloogia avalduste vastu, oskuslikult lahendama meie riigi mitmesugustel tegevusaladel esilekerkivaid probleeme ja ülesandeid, ja et sellise kaadri ettevalmistajaks saab olla ainult see, kes on relvastatud eesrindliku marksistlik-leninliku teooriaga.

Eriti väärib esiletõstmist suur aktiivsuse tõus marksismi-leninismi teooriat iseseisvalt õppijate hulgas.

Ligi 140 iseõppijat kogunes kuulama sissejuhatavat loengut dialektilise ja ajaloolise materialismi tsüklis, mille pidas TRÜ rektor prof. Koort teemal „Marksismi tekkimine oli revolutsiooniliseks pöördeks filosoofia arenemises". Auditooriumis võis näha professoreid Kaardet, Poska-Teissi, Riikojat, Loomaarstiteaduskonna dekaani dots. Peebseni ja palju teisi suurte erialaste kogemustega ja suure staažiga õppejõude.

ÜK(b)Partei ajaloo tsüklis andis marksismi-leninismi aluste kateedri juhataja ajalooteaduste kandidaat sm. Reiman iseõppijaile kätte põhimised lähtepunktid marksismi programmilise dokumendi „Kommunistliku partei manifest" igakülgseks õppimiseks.

Õppeprorektor dots. Antonsi sissejuhatavat loengut poliitilises ökonoomias teemal „Poliitilise ökonoomia aine ja meetod" kuulas suure tähelepanuga ja konspekteeris enam kui 40 inimesest koosnev auditoorium. Selle õppeaine on valinud paljud Arstiteaduskonna ja Ajaloo-keeleteaduskonna õppejõud. Loengut olid kuulamas Arstiteaduskonna dekaan prof. Valdes, Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan prof. Vaga, prof. Alma Tomingas, prof. Hiie, Ajaloo-keeleteaduskonna dekaan prof. Moora, dots. Vassar jt.

Õppuste vaheaeg aga kujunes elavaks kogemuste vahetamiseks iseseisvalt õppijate vahel, milles kajastus suur huvi eelseisva õppuse suhtes.

Hoogsalt algas õppetöö ka enamikus ÜK(b)P ajaloo õpperingides ja poliitkoolides, kus kohe algul propagandistid lõid tiheda kontakti oma kuulajaskonnaga. Sellistest õpperingidest võiks esile tõsta administratiiv-majandusosakonna töötajatest organiseeritud õpperingi, kus propagandistiks on sm. Feldman.

Kuid nende positiivsete näitajate kõrval ei tohi silma kinni pigistada esinenud puuduste ees.

Nii näiteks jäi ära õppus Arstiteaduskonnas organiseeritud ÜK(b) Partei ajaloo õpperingis, kuna peale propagandisti sm. Jannuse ei ilmunud kohale ühtki kuulajat. Nähtavasti selles ringis õppida soovijad ei loe ajalehte „Tartu Riiklik Ülikool", ei jälgi teadaandeid ülikooli peahoones ega pea küllaldast kontakti ametiühingu-organisatsiooniga. Kui nad seda oleksid teinud, siis nad kindlasti oleksid teadnud õppuste algusest. Samuti kõneleb see Arstiteaduskonna ametiühingu-organisatsiooni juhtide ükskõiksusest selle ürituse vastu, sest kontroll oma teaduskonna poliitkooli töö üle on pandud neile.

Õppetöö jäi ära ka poliitkoolis nr. 10 (remontkontori töötajad). Poliitkoolis nr. 5 (transporttöötajad) aga ei olnud ilmunud õppustele kõik õppusteks registreerunud seltsimehed. Majandus-remontkontori ametiühingu-organisatsioon (esimees sm. Alba) asub samuti kõrval poliitilise kasvatustöö organiseerimise küsimustest oma töötajate hulgas.

Järelvalve poliitkoolide ja õpperingide regulaarse tegevuse üle on pandud vastava teaduskonna või ülikooli allasutise ametiühingu-organisatsioonile ja teenistujatel tuleks nõuda, et nende poolt valitud ametiühingu-organisatsiooni juhtivad organid pühendaksid vajalikku tähelepanu töötajate poliitilise kasvatuse küsimustele.

Esimestel õppenädalatel esinenud üksikud puudused olgu hoiatavaks signaaliks kõigile parteilist õppust organiseerivaile ja läbiviivaile organisatsioonidele ja üksikisikuile meie ülikoolis.

Meie TRÜ kollektiivi kui terviku aktiivne suhtumine alanud õppustesse laseb eeldada nende kulgemist käesoleval õppeaastal möödunud aastast palju edukamalt.

I. Paul,
TRÜ Teenistujate Ametiühingu esimees.

Armee Abistamise Vabatahtliku Ühingu töökavatsustest

TRÜ AAVÜ tööplaan jaguneb kaheks osaks: ideelis-poliitiline kasvatus ja praktiline töö.

Ideelis-poliitiline kasvatustöö raames toimub koos partei-, kommunistlike noorte- ja ametiühingu-organisatsioonidega üleülikooliliselt kohtumisi Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva eel Oktoobrirevolutsioonist ja kodusõjast osavõtnutega; Nõukogude armee aastapäeva eel Nõukogude Liidu kangelastega; Võidupüha eel Suurest Isamaasõjast osavõtnutega.

Aprillis 1950. a. korraldatakse üleülikooliline loeng „NSVL sõjateaduse üleolek kodanlikust sõjateadusest." Peale mainitu toimuvad loengud teaduskondades tähtpäevade (suurtükiväepäeva, Nõukogude armee aastapäeva, Võidupüha) tähistamiseks.

Ka korraldatakse teaduskondades 2 korda semestris kollektiivseid kino- ja teatrikülastusi. Seejärel korraldatakse arutlused küsimuse kohta, kuidas nähtud teosed aitavad kaasa nõukogude patriotismi kasvatamiseks.

Nüüd mõni sõna praktilisest tööst. Ühingu liikmeil on võimalus harrastada spordialasid nagu laskesporti ja lühilaineamatörismi. Ka toimub oskuste omandamine laskeettevalmistuseks, õhu- ja gaasikaitses, raadio alal. Toimuvad kursused asjaarmastajate-autojuhtide ja mootorratturite ettevalmistamiseks.

Praktilise töö läbiviimiseks organiseeritakse igas teaduskonnas laskurring, VSK (Valmis sanitaarkaitseks), ÕGK ring, milledes pannakse rõhku just normide täitmisele ja katsete sooritamisele.

Üleülikooliliselt viiakse läbi laskevõistlused Nõukogude armee aastapäeva tähistamiseks 23. veebr. 1950. a. ja 1. mail 1950. a.

Laskmises viiakse läbi meistrivõistlused üleülikooliliselt meesja naisüliõpilastele eraldi.

Peale selle moodustatakse üleülikooliliselt autoring, mootorratturite ring ja raadioring.

Nagu loetelust nähtub, on meil AAVÜ algorganisatsioonide kaudu võimalik omandada kasulikke teadmisi. Siin võib iga üliõpilane leida endale huvitavat ja arendavat tegevust.

E. Kask

Kehakultuur ja sport

Mida näitasid ülikooli esivõistlused jalgpallis

Jalgpalli populariseerimise eesmärgil üliõpilaskonnas korraldatakse TR Ülikoolis iga õppeaasta algul traditsiooniline teaduskondevaheline jalgpalliturniir. Tänavusest jalgpalliturniirist võttis osa kuus teaduskonda. Turniirist jäi täiesti põhjendamatult eemale Põllumajandus- ja Ajaloo-keeleteaduskond. Kahtlemata leidub nendeski teaduskondades küllaldasel määral jalgpallureid, kelledest võiks moodustada meeskonna. Nende teaduskondade kehakultuurikollektiivi esimeestel tuleb vaid lähemalt tundma õppida oma teaduskonna kehakultuurlasi ja saavutada seda, et järgmisel aastal oleksid ka need teaduskonnad jalgpalliturniiril esindatud. Ei saa nõustuda ka Loomaarstiteaduskonna meeskonna käitumisega, kes peale kaotust Matemaatika-loodusteaduskonnale loobus turniirist osavõtmisest, tuues põhjuseks ajapuuduse. Kõrvalseisjale jäi mulje mitte ajapuudusest, vaid võistlusvaimu puudumisest Loomaarstiteaduskonna kehakultuurlaste juures.

Võrreldes möödunud aasta turniiriga võisime tänavusel turniiril märgata mängutaseme väikest tõusu. Möödunud aasta ülekaalukas võitja Arstiteaduskond pidi käesoleval aastal leppima tagasihoidliku neljanda kohaga, olles sunnitud oma kontosse kirjutama kaotused Õigusteaduskonnale (0:1) ja Metsandusteaduskonnale (1:2) ning viigi Kehakultuuriteaduskonnaga (0:0). Ilma kaotuseta püsis turniiril ainult Kehakultuuriteaduskonna meeskond, kes nelja võidu ja ühe viigiga kindlustas endale TR Ülikooli meistri nime ja rändkarika. Teise koha võitsid tublit mängu näidanud õigusteadlased ja kolmanda koha metsandusteadlased.

Teaduskondade paremusjärjekord kujunes järgmiseks (arvud järjekorras näitavad mängitud mänge, saavutatud võite, viike, kaotusi, punktide summat ja väravate suhet):

1. Kehakultuuriteaduskond 5 4 1 0 9 9:0
2. Õigusteaduskond 5 4 0 1 8 5:5
3. Metsandusteaduskond 5 4 0 2 6 7:8
4. Arstiteaduskond 5 2 1 2 5 5:3
5. Matemaatika-loodusteaduskond 5 1 0 4 2 1:11
6. Loomaarstiteaduskond 5 0 0 5 0 0:1 (loobus)

Võistlused selgitasid aga ka rea puudusi meie ülikooli jalgpallielus. Turniiri käigus kerkis üles terve rida ebaloomulikke nähtusi, kus võistkonnad tulid väljakule mittetäisarvuliselt (Õigusteaduskond, Arstiteaduskond) või kus võistkonnad moodustati juhuslikest pealtvaatajaist (Arstiteaduskond). Esines lubamatuid võistluse alguse hilinemisi võistlejate hilinemise tõttu. Kahjuks esines ka üksikuid ebasportliku käitumise juhtumeid (A. Alla Metsandusteaduskonnast). Teaduskondade kehakultuurikollektiivide juhatused peavad neist vigadest tegema oma järeldused, esinenud puudused juhatuse koosolekul läbi arutama ja neid oma edaspidises töös vältima.

Jalgpallisport on kasulik, võistlusliku momendiga spordiala, mis meie üliõpilaskonnas peab suurema populaarsuse omandama. On vajalik, et jalgpallivõistlusi ei korraldataks mitte üksi teaduskondade vahel, vaid et võistlusi korraldataks ka teaduskondades endis kursuste ja üksikute õpperühmade vahel, millega tõmmatakse jalgpalliharrastamisele laiemad üliõpilaste hulgad.

Sellega väldiksime juhuslikkuse meeskonna koostamisel ja annaksime hoogsa tõuke jalgpallispordi levikule üliõpilaskonnas.

H. Karm

Õpitakse Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu hümni

Kohe, kui avaldati Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu hümn, alustati meie ülikoolis selle õppimist. Esimestena asusid Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu hümni õppimisele akadeemilised koorid. Koorijuht sm. R. Ritsingu juhtimisel on nüüd nii Akadeemilisel Naiskooril kui ka Akadeemilisel Meeskooril hümn põhiliselt kätte õpitud.

Vastuseks meie kriitikale

Kriitika aitas

Meie lehes nr. 25, mis ilmus 9. septembril, avaldati artikkel „Likvideerida väärnähtused stipendiumi väljamaksmisel". Siin kritiseeriti teravalt ülikooli raamatupidamisosakonda, kes korraldab nõrgalt stipendiumi väljamaksmist üliõpilastele.

Vastuseks sellele kirjutisele andis haldusprorektor korralduse, mille kohaselt alates septembrikuust kehtestati kindlad kuupäevad stipendiumi maksmiseks iga teaduskonna üliõpilastele. Samuti pandi kehtima kord, mille kohaselt stipendiumi väljamaksmine toimub kogu kursusele ühiselt vastavate volitatud esindajate kaudu, millega välditakse viivitusi ja järjekordade tekkimine stipendiumide väljamaksmisel.

„Ükseke, ükseke, avane!"

Selle pealkirja all juhtisime lehes nr. 26 tähelepanu asjaolule, et üliõpilasklubi uksed on suletud ja klubi ei täida oma ülesannet olla üliõpilastele mugavaks ja kultuurseks vabaaja veetmise kohaks.

Arvesse võttes ajalehe kriitikat avati klubi ruumid peagi pärast kriitika ilmumist külastamiseks ja nüüd on klubi avatud iga päev kella 10—22-ni. Samuti on klubi varustatud ajalehtede ja ajakirjadega. Praegu mõnedes klubiruumides toimuva remondi lõpetamisega muutub klubi aga veelgi kodusemaks ja mugavamaks.

Šefluskomisjon suhtub hoolimatult oma ülesannetesse

Laupäeval, 8. oktoobril kell 18 teatas TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimees sm. Blumfeldt Kastani tän. ühiselamu vanemale, et pühapäeval, 9. oktoobril toimub kolhoosi sõit, kuhu Kastani ühiselamu pidi andma 15—20 inimest.

Hoolimata sellest, et üritusest teatati liiga hilja, mistõttu üliõpilased ei saanud selleks valmistuda ega tööriietust hankida, kogunes siiski vajalik arv kolhoosi sõita soovijaid, sest meie üliõpilased mõistavad kolhooside abistamise suurt poliitilist ja praktilist tähtsust.

9. oktoobri hommikul oli hall maas. Pärast kella 8 sõitis ülikooli peahoone eest välja auto 28 üliõpilasega, kellest 15 oli Kastani t. ühiselamust (kus üldse on umbes 150 elanikku), 8 Tiigi t. ühiselamust (400 elanikku!) ja 5 Jaama t. ühiselamust (150 elanikku).

Auto siniseks külmunud inimestega peatus Mäksa kooperatiivkaupluse ees, kus oodati pool tundi kedagi, kes soovitas meil sõita Sõpruse kolhoosi. Seal oli meie saabumine täielikuks üllatuseks. Kutsuti kohale kolhoosi esimees, kes siis alustas meie tööle suunamist. Perenaine oli väga mureliku näoga ja ütles avameelselt, et tal pole midagi lauale panna, sest 30 inimese ootamatu toitlustamine pole lihtne, kuna eelmisel päeval oli ka kolhoosis olnud hulk võõraid.

Tööle saime umbes kell ¾11 ning tänu perenaiste agarusele ning vaevale oli meie toitlustamine korralik. On aga küsitav, kui palju on kolhoosil kasu inimestest, kes saabuvad suure hulgana ette teatamata ja keda seetõttu saadakse tööle rakendada alles poolest päevast. Kolhoosi esimehe tungiv soov on see, et saabuvast abist teatataks ette vähemalt päev. Ta kinnitas, et ta on seda ka varem palunud ülikooli šefluskomisjonilt.

Üliõpilastel aga kaob tõsine suhtumine üritustesse, mis nii halvasti organiseeritakse ja kus nad ohustades oma tervist ebasobivas riietuses peavad asjatult oma aega kulutama.

Lugu on seda halvem, et selline organiseerimatus pole esmakordne. Kord varem on Kastani ühiselamusse helistatud ametiühingust laupäeval kell 21.30 ja nõutud pühapäeva hommikul kella ½6-ks 50 inimest kolhoosi sõiduks.

Meie üliõpilaskond küsib niisuguste ürituste organiseerijailt: miks ei teatatud kolhoosidele ette neile saadetavast abist? Miks ei teatatud üliõpilastele maalesõidust varem, et nad oleksid saanud endale hankida tööriideid?

Mis puutub üliõpilastesse, siis töötas igaüks oma võimete kohaselt, välja arvatud 4 noormeest, kes koos autojuhiga liikusid põllul ringi ega teinud tööd, vaid võtsid teiste üliõpilaste korjatud kartulivakkade eest osa tšekke endale, et õhtul muljet jätta, nagu oleksid ka nemad tööinimesed.

Kaasüliõpilased kutsusid neid inimesi korrale, sest üksiknähtustest kujundatakse üldpilt ja see, millega möödunud pühapäeval täiendati Sõpruse kolhoosis üldmuljet Tartu Riiklikust Ülikoolist, ei tee meile au.

M. Süva,
Kastani tän. ühiselamu vanem.

Kas olete juba tellinud endale ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool"?
Kui ei, siis tehke seda viivitamata!

Teaduslik ring asus hoogsale tööle

Neil päevil toimus ÜTÜ psühholoogia-loogika-pedagoogikaringi avakoosolek, millest võtsid osa ka õppejõud prof. K. Ramul, A. Pärl ja A. Elango.

Üliõpilane Siiman esitas ringi 1949./50. õppeaasta tööplaani. Tööplaanis on ette nähtud ka referaatkoosolekute korraldamine, kusjuures ettekandmisele tuleb rida huvitavaid referaate, nagu „Loogika parteilisus", „Keel ja mõtlemine", „Kodanlike psühholoogia-alaste voolude kriitika", „Teadus idealismi vastu", „Laste kujutlusteringi arenemine" jne.

Ringi üheks eesmärgiks on kollektiivse uurimistöö süvendamine ja teaduse viimine massidesse. Siin on muidugi olulise tähtsusega huvitava ja aktuaalse temaatika leidmine. Avalikel koosolekuil esitatakse laiematele massidele kokkuvõtlikult tehtud töö tulemusi populaarteaduslikus vormis. Pedagoogika alal on kavas teostada ka A. Makarenko teose „Pedagoogiline poeem" põhjalik analüüs ja tulemused esitada ületeaduskonnalisel koosolekul. Samuti on väga huvitavaks metoodiliseks uurimisteemaks poliitinformatsiooni läbiviimise metoodilise külje vaatlemine Tartu koolides.

Kuid enne nende küsimuste juurde asumist on vajalik põhjalikult tutvuda psühholoogia üldprobleemidega. Väga tähtis on, et igal töökoosolekul tutvustataks ringi liikmeid psühholoogia, loogika ja pedagoogika alal ilmunud uue kirjandusega. Kirjavahetuse pidamine ja kogemuste vahetamine teiste liiduvabariikide ülikoolide vastavate ringidega on tööle suureks kasuks.

V. Kallas,
Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Vastutava toimetaja kt. **P. Kalju**

MB 06600 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2208

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege !

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 31 (37) Reedel, 21. oktoobril 1949. a. II aastakäik

Komsomoli-organisatsioon võitluses oma töö parandamise eest

Hiljuti arutas EK(b)P Tartu linnakomitee büroo Tartu Riikliku Ülikooli komsomoli-organisatsiooni töö küsimust. Partei linnakomitee büroo juhtis ülikooli komsomolikomitee tähelepanu tervele reale suurtele puudustele ülikooli komsomoli-organisatsiooni töös ja näitas ära teed, mis viivad ülikooli kommunistlike noorte töö otsustavale parandamisele.

ELKNÜ TRÜ komitee võttis partei linnakomitee büroo otsuse tegevuse aluseks ja suunas oma töö vastavalt selles otsuses antud näpunäidetele. Komitee töötas välja üksikasjaliku plaani EK(b)P Tartu linnakomitee büroo otsuse täitmiseks ning ülikooli komsomoli-organisatsiooni töö edasiseks ja tunduvaks parandamiseks.

Millised on siis need põhiküsimused, millele meie komsomoli-organisatsioon suunab oma peamise tähelepanu, kuidas suurendab ta oma organiseerivat ja juhtivat osa üliõpilaskonnas?

Väga ulatuslikke ülesandeid nähakse ette poliitmassilise töö alal. Nõukogude patriotismi kasvatamiseks üliõpilastes võtab komsomoli-algorganisatsioon aktiivselt osa nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud konverentsi ettevalmistamisest ja läbiviimisest, suunates üliõpilasi vene ja nõukogude teaduse saavutustega tutvuma, süvendades neis uhkustunnet meie eesrindliku teaduse üle. Üliõpilaste poliitilise teadlikkuse taseme tõstmiseks organiseeritakse teaduslikud ringid marksismi-leninismi aluste alal, viiakse teaduskondades läbi teoreetilised konverentsid marksismi-leninismi klassikute teoste kohta, kontrollitakse ja abistatakse pidevalt poliitinformatsiooni korraldamist, kutsutakse ellu agitaatorite grupid ühiselamuis, kes hakkavad kaks korda kuus korraldama vestlusi ühiselamuis elavaile üliõpilastele jne. Ulatuslikult arendatakse loengulist propagandat, kusjuures esinema kutsutakse Nõukogude Eesti väljapaistvamaid ühiskondliku elu ja kultuuritegelasi, eesrindlikke töötajaid, Nõukogude Liidu kangelasi jt. Seinalehtede toimetuste abistamiseks korraldatakse regulaarselt seminare.

Õppetöö alal on suurimaks ürituseks akadeemiliste gruppide ühiskondliku kontrolli teostamine, mida alustati komsomoli-organisatsiooni initsiatiivil ja mille ettevalmistamine toimub kommunistlike noorte aktiivsel osavõtul. Regulaarsemalt ja ulatuslikumalt kui varem hakatakse läbi viima tootmisnõupidamisi kursustel, paremate üliõpilaste töökogemuste edasiandmist jne. Eelseisval eksamisessioonil viiakse kommunistlike noorte organiseerimisel sisse aktivistide kontrollpostide süsteem, mis teistes ülikoolides ja kevadisel eksamisessioonil ka meil andis häid tulemusi.

Suurt tähelepanu pühendab ülikooli komsomoli-organisatsioon massilise kultuuritöö arendamisele. Klubi ja isetegevuskollektiivide kaudu organiseeritakse kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi ettevalmistamist ja läbiviimist kõrgel ideelisel ja kunstilisel tasemel, organiseeritakse nõukogude massilaulude õppimine, millest osa võtma mobiliseeritakse kogu üliõpilaskond, organiseeritakse nõukogude filmide ühisvaatamist, viiakse läbi kohtumisõhtu vanade revolutsionääridega. Ulatuslikku abi hakatakse osutama ka šeflusalustele kolhoosidele, organiseerides nende kunstilist teenindamist ja aidates kaasa nende poliitiliseks tugevdamiseks.

Teadusliku töö alal on peatähelepanu suunatud üliõpilaste teadusliku töö ideoloogilise kvaliteedi tõstmisele ja kommunistlike noorte juhtiva osa suurendamisele Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus. ÜTÜ III teadusliku konverentsi ettevalmistamine toimub komsomoli-organisatsiooni juhtimisel ja teadusliku töö tulemuste parandamise loosungi all. Teadusliku töö paremaks sidumiseks rahvamajandusega organiseeritakse ÜTÜ üksikute ringide abi linna käitistele ja ettevõtetele ning noortele kolhoosidele, korraldatakse ÜTÜ põllumajandusteaduste osakonna teaduslik sessioon šeflusaluses Põuatku kolhoosis jne.

Nagu esitatud põgusast ülevaatest nähtub, seisab ülikooli komsomoli-organisatsiooni ees pingelise ja mitmekülgse töö periood. Võetud suunad on õiged ja viivad komsomoli-organisatsiooni autoriteedi ning juhtiva osa suurendamisele üliõpilaskonnas. Sellepärast tuleb kogu komsomoli-organisatsiooni ühendatud jõud koondada ülesseatud ülesannete heale lahendamisele.

Akadeemiliste gruppide ühiskondliku ülevaatuse eel

Kommunistlikud noored ettevalmistust juhtimas

Ajaloo-keeleteaduskonna komsomoli-organisatsioon võttis käesoleval õppeaastal keskseks ülesandeks oma töös õppetöö kvaliteedi ja selle tulemuste parandamise eest võitlemise. Kuigi teaduskond kuulub õppeedukuselt parimate hulka ülikoolis, on kasutamata võimalusi siin siiski veel palju ja õppetöö tulemusi on võimalik ja vajalik tunduvalt parandada. Seda silmas pidades olemegi koondanud oma tähelepanu võitlusele formaalse töössesuhtumise ja paigutise mahajäämuse vastu õppetöö valdkonnas. Ülikooli komsomoli-organisatsiooni poolt algatatud akadeemiliste gruppide ühiskondliku kontrolli ettevalmistamist ja läbiviimist võtame selle töö lahutamatu osana. Ajaloo-keeleteaduskonna kommunistlikud noored on energiliselt rakendunud täitma õppetöö ühiskondliku kontrolli korraldamisega seoses olevaid ülesandeid.

Õppedistsipliini ja õppeedukuse kindlustamiseks, eriti seoses eelseisva akadeemiliste gruppide ülevaatusega, otsustas teaduskonna komsomoli-algorganisatsioon koos dekanaadiga läbi viia õppeedukuse kontrollnädala 16.—22. oktoobrini. Selle ettevalmistuse käigus kogusid komsomoligrupid möödunud nädalal andmeid üliõpilaste õppeedukuse ja õppedistsipliini kohta kogu õppeaasta ulatuses hinnatatavates õppeainetes (marksism-leninism, vene keel, poliitiline ökonoomia jne.).

Kogutud andmete alusel toimuvad käesoleval nädalal õppedistsipliini ja õppeedukust kindlustavad koosolekud õppegruppides poliitinformatsiooni raames (20—30 min.) kokkuleppel poliitinformatsiooni läbiviiva õppejõuga, kes on ühtlasi dekanaadi esindajaks koosolekul. Siin võetakse range kriitika alla õppedistsipliini rikkujad, põhjuseta puudujad, loenguid mittekonspekteerivad ja põhiliselt halvasti edasijõudvad üliõpilased. Samuti organiseeritakse koosolekul abi nendele seltsimeestele, kes on mõnes õppeaines maha jäänud, eesrindlike üliõpilaste poolt. Organiseeritakse järelaitamisrühmad eelkõige vene keele ja marksismi-leninismi alal ning ühtlasi teisteski õppeainetes.

Ajaloo-keeleteaduskonna komsomoli-algorganisatsioon on asunud õppetöö taseme tõstmise eest peetava võitluse etteotsa. Ta täidab edaspidi kõigi jõududega oma juhtivat osa ja taotleb väsimatult õppetöö tulemuste parandamist teaduskonnas.

K. Siilivask,
ELKNÜ TRÜ Ajaloo-keeleteaduskonna algorganisatsiooni sekretär.

Järgime Moskva Riikliku Ülikooli eeskuju!

Käesoleva õppeaasta algul tõstsid Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud ja üliõpilased üles küsimuse ühendada senini eraldi teotsenud teenistujate ja üliõpilaste ametiühingu-organisatsioonid ja luua Moskva Riikliku Ülikooli eeskujul üks ühine ülikooli ametiühinguorganisatsioon.

Lähtudes sellest ülikooli kollektiivi soovist ja võtnud aluseks ENSV Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutiste Töötajate Ametiühingu Vabariikliku Komitee juhised, TRÜ Teenistujate ja Üliõpilaste Ametiühingu komiteed oma ühisel koosolekul 14. oktoobril 1949. a. võtsid vastu otsuse — ühendada senised TRÜ Üliõpilaste ja TRÜ Teenistujate Ametiühingu organisatsioonid, asuda viibimata teostama selleks vajalikke eeltöid ja viia uue ühise TRÜ ametiühingu-organisatsiooni kujundamine lõpule ühisel ametiühingu liikmete konverentsil novembrikuu keskel.

Missuguseid positiivseid tagajärgi toob endaga kaasa ühinemine, sellest kõnelevad selget keelt Moskva Riikliku Ülikooli ametiühingu-organisatsiooni viie aasta töökogemused.

Pärast üliõpilaste ja teenistujate ametiühingu ühinemist Moskva Riikliku Ülikooli ametiühingu-organisatsioon muutus palju võimsamaks ja autoriteetsemaks, sai uusi võimalusi poliit-kasvatuslike, teaduslike ja õppetööküsimuste operatiivseks ja igakülgseks lahendamiseks, aga samuti iga kategooria teenistujate ja üliõpilaste materiaal-eluolustikuliste nõudmiste rahuldamiseks.

Ametiühingu-organisatsioonide ühendamine lähendas professor- ja õpetajaskonda üliõpilaste vajadustele ja elunõuetele ning lõi eriti soodsad tingimused vanemate põlvkondade organisatsioonilise töö oskuste ja kogemuste vahetuks üleandmiseks üliõpilasnoorsoole.

Ühinemine võimaldas koondada ametiühingulisi jõude ja vahendeid töö peamistele otsustavatele küsimustele.

Ametiühingu-organisatsiooni struktuur, kus on eraldi ametiühingu rühmad üliõpilastele ja õppejõududele ning ühised teaduskonna ja üleülikoolilised organid, võimaldab tõmmata kaasa ja viljakalt kasutada laialdast ametiühinguaktiivi ja edukalt lahendada nii küsimusi, mis on ühised kõigile töötajaile ja üliõpilastele, kui ka küsimusi, mis on spetsiifilised ühtedele või teistele.

Õppejõudude ja üliõpilaste ühine töö ühendatud organisatsioonis võimaldas ametiühingukomitee aktiivsema ja mõjuvama osavõtu õppetöö planeerimisest ja organiseerimisest, õppetöö ideelis-poliitilise taseme tõstmisest, võimaldas põhjalikumalt avastada ja kiiremini kõrvaldada puudusi kogu õppe-kasvatuslikus töös.

Moskva Riikliku Ülikooli ametiühingu-organisatsioon abistab rektoraati kehtivate õppeplaanide ja -programmide arutlustel ja ümbertöötamisel, õpikute ja õppevahendite kriitilisel läbivaatamisel ja uute, tänapäeva sotsialistliku teaduse nõuetele vastavate õpikute koostamisel.

Ülikooli ametiühingu-organisatsioon võtab vahetult osa teadusliku uurimistöö plaanide väljatöötamisest, koordineerimisest ja kinnitamisest, tähtsamate teaduslike probleemide eduka lahendamise kindlustamisest ja kontrollib, kuidas nende tööde tulemused leiavad tee rahvamajandusse.

Moskva Ülikooli kollektiiv lõi sidemed suure arvu käitistega; õpetlased ja üliõpilased töötasid välja nende käitiste tarvis rea konkreetseid ettepanekuid tootmisprotsessi parandamiseks.

Ülikooli ametiühingu komitee ja teaduskondade ametiühingu-organisatsioonid abistavad teaduslikke töötajaid nende kvalifikatsiooni tõstmisel, organiseerides spetsiaalseid loenguid, seminare, konsultatsioone, teoreetilisi konverentse ja seltsimehelikku vastastikust abi.

Samaaegselt pühendab Moskva ülikooli ametiühingu-organisatsioon suurt tähelepanu üliõpilaste teadusliku ühingu tööle, kindlustab professor- ja õpetajaskonna aktiivse osavõtu sellest tööst, organiseerib teaduslikke konverentse ja ringide tööd.

Ametiühingute ühinemine kergendas kogu poliit-kasvatusliku ja kultuurmassilise töö arendamist ja läbiviimist ametiühingu liikmete hulgas.

Ametiühingu komitee võtab ülikooli parteiorganisatsiooni juhtimisel aktiivselt osa õppejõudude ja üliõpilaste teoreetiliste konverentside läbiviimisest marksismi-leninismi klassikute tööde alal; abistab ja kontrollib marksismi-leninismi iseseisvalt õppijate tööd ja organiseerib tööliste, teenistujate ja abiõppepersonaliga komplekteeritud poliitkoolide ja -õpperingide tööd.

Ametiühingu-organisatsioon arendab laialdast poliit-kasvatuslikku tööd ühiselamutes elavate üliõpilaste hulgas. Ühiselamutes süstemaatiliselt organiseeritakse ülikooli õppejõudude esinemisi ettekannetega teaduse ja kultuuri tähtsamate küsimuste alal.

Pärast ühinemist õppejõud hakkasid sagedamini külastama üliõpilaste ühiselamuid, viisid läbi loenguid üliõpilastubades ja hakkasid tundma rohkem huvi üliõpilaste elamistingimuste vastu.

Selle tulemusena on Moskva Riikliku Ülikooli üliõpilasühiselamud ühed paremaist Kõrgema Hariduse Ministeeriumi süsteemis.

Moskva ülikooli ametiühingu klubis hakati sagedamini korraldama loenguid ja ettekandeid poliitilistel teemadel, loomingulisi õhtuid ja üliõpilaste kohtumisi teadlastega, kunsti- ja kirjandustegelastega, nõukogude kirjanike teoste arutamisi.

Klubide juures on organiseeritud lektooriumid vene ja nõukogude muusika, kirjanduse ja kunsti alal; töötavad kunstilise isetegevuse ringid.

Hästi on organiseeritud kasvatustöö teenistujate ja üliõpilaste laste hulgas — töötab spetsiaalne lasteklubi, mitmesugused ringid jne.

Ühise ametiühingu-organisatsiooni moodustamine muutis kergemaks ametiühingu liikmete materiaalse-eluolulise teenindamise. Ametiühingu komitee uuris õppejõudude ja teenistujate elamistingimusi ja võtab praegu vahetult osa ülikoolile antavate uute elamispindade jaotamisest, abistab individuaalehitajaid, organiseerib abi uusehitustele, aktiivselt võitleb üliõpilasühiselamute heaolu ja seal õigeaegse remondi teostamise eest, kindlustab tuusikute õiglase jaotuse.

Sellest kõigest nähtub, et Moskva ülikooli ametiühingu organisatsioonide ühendamisel olid positiivsed tulemused. Tõusis tunduvalt kogu ametiühingulise töö tase. See on suunanäitajaks ka Tartu Riikliku Ülikooli töötajaile ja üliõpilastele.

ENSV Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutiste Töötajate Ametiühingu Vabariikliku Komitee vastutav sekretär sm. Naidenkov märkis ametiühingukomiteede ühisel koosolekul, et TR Ülikoolis on ametiühinguline töö nii üliõpilaste kui ka teenistujate hulgas teinud märkimisväärseid edusamme ja on jõudnud sellisele astmele, kus ühinemine tuleb lugeda täiesti kasulikuks, et avada kõik võimalused ametiühingulises töös veel suurema edu saavutamiseks.

I. Paul,
TRÜ Teenistujate Ametiühingu komitee esimees.

Asume kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi ettevalmistamisele!

TRÜ üliõpilaste ühiskondlike organisatsioonide otsus

TRÜ üliõpilaste kommunistliku kasvatuse süvendamiseks, mitmekülgse isetegevuse demonstreerimiseks, koorilaulu, muusika, omaloomingu, rahvatantsu, kujutava kunsti ja kehakultuuri alal suuna ja hoo andmiseks laiaulatuslikule isetegevusele teaduskondades, parimate kunstilise isetegevuse ja kehakultuuri kollektiivide ja noorte talentide selgitamiseks TRÜ üliõpilaste ühiskondlikud organisatsioonid otsustavad.

1. Läbi viia TRÜ üliõpilaste kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri II olümpiaad 1949/50. õppeaastal.

2. TRÜ kunstilise isetegevuse II olümpiaadi ettevalmistamine ja läbiviimine panna organiseerimiskomiteele koosseisus:

Esimees — EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni esindaja — Herzen. Volfried; TRÜ komsomoli-algorganisatsiooni esindaja — Sepp, Peeter; üliõpilasklubi esindaja — Prinits, Olaf; Üliõpilaste Ametiühingu esindaja — Roonurm, Virve; ÜSK-i esindaja — Tüüts, Heldur; Arstiteaduskonna raviosakonna esindaja — Sibul, Uno; farmaatsiaosakonna esindaja — Visnap, Heino; matemaatika-füüsikaosakonna esindaja — Jaagus, Mihkel; bioloogia-geograafiaosakonna esindaja — Trass, Ants; Metsandusteaduskonna esindaja — Pahla, Ants; Põllumajandusteaduskonna esindaja — Heinsoo, Jüri; Kehakultuuriteaduskonna esindaja — Vardja, Paul; Ajaloo-keeleteaduskonna esindaja — Pärkmaa, Härmi; Õigusteaduskonna esindaja — Küscholz, Maie; Loomaarstiteaduskonna esindaja — Frorip, Georg.

3. Ettevalmistuseks olümpiaadile korraldada 10. veebr. — 10. aprillini 1950. a. teaduskondades kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri ülevaatus.

4. Üliõpilaste kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri ülevaatuse teaduskondades viivad läbi teaduskondade isetegevuskomisjonid.

5. Oma töös juhinduvad teaduskondade isetegevuskomisjonid isetegevusolümpiaadi orgkomitee poolt antavaist korraldustest ja juhistest.

6. Võistlused ülevaatustel ja olümpiaadil toimuvad järgmistel aladel:

1) Laul, instrumentaalmuusika ja muusikaline omalooming (nais-, mees- ja segakoor, orkestrid, vokaal- ja instrumentaalansamblid, vokaal- ja instrumentaalsolistid).

2) Kirjanduslik omalooming (jutustused, luuletused, olukirjeldused, lühinäidendid jne.).

3) Lavakunst (deklamatsioon, dialoog, montaažid, näidendid jne.).

4. Kujutav kunst (joonised, maalid jne.).

5. Rahva-, soolo-, ja karaktertantsud.

6. Kehakultuur ja sport:

a) kunstiline võimlemine, kehakooli harjutused, põrandvõimlemine, harjutused vahenditega, püramiidid jne.);

b) kergejõustik, ujumine, tennis;

c) jalg-, võrk- ja korvpall.

H. Tolga,
ELKNÜ TRÜ algorganisatsiooni komitee sekretäri kt.
H. Tüüts,
TRÜ ÜSK juhataja.
A. Blumfeldt,
TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimees.
H. Rand,
TRÜ üliõpilasklubi juhataja.

Pühapäeval toimub ÜTÜ aruandlus-valimiskoosolek

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu aruandlus-valimiskoosolek toimub pühapäeval, 23. oktoobril s. a. kell 11 keemiahoone suures auditooriumis (G. Adolfi tän. 16, teisel korrusel).

Päevakord:

1. Koosoleku avamine ja rakendamine
2. Aruanne ühingu tööst
3. Juhendid ÜTÜ töös esinevate puuduste kõrvaldamiseks ja ühtse organisatoorse struktuuri rajamiseks
4. Nõukogu valimised
5. Läbirääkimised
6. Resolutsiooni vastuvõtmine

Kuna koosolekul tulevad arutlusele sisulised küsimused ÜTÜ edasise tegevuse kohta, on ÜTÜ kõigi liikmete osavõtt tingimata vajalik.

ÜTÜ Nõukogu

TRÜ kollektiiv oma šefikohustusi täitmas

1. aprillil 1949. a. astus TRÜ rohkearvuline kollektiiv šeflusvahekorda Mäksa valla kolhoosidega. Sellest ajast alates on TRÜ kollektiiv aidanud noori kolhoose väga mitmesugustel aladel. Kõigepealt on ülikooli esindajad teinud kolhoosides ära suure töö ideelis-poliitilise kasvatuse alal. Seflusalustes kolhoosides on peetud 44 loengut mitmesugustel teemadel, ja nimelt: välispoliitilisest olukorrast ja rahvusvahelistest suhetest — 12 loengut, muudel poliitilistel teemadel 4 loengut; kolhoosi organiseerimisalalisi loenguid 3; tähtpäevadega seosesolevaid loenguid 6; põllumajanduse ja karjakasvatusega seotud eriloenguid 6; kevadkülvi ja viljakoristamistöödega seosesolevaid loenguid 13.

Kultuurmassilise töö alal on esinenud kolhoosides viiel korral teaduskondade isetegevusringid Üliõpilaste Ametiühingu ja komsomoli-algorganisatsioonide algatusel. Kehakultuurialase üritusena toimus teatejooks Tartust Mäksale. Koos teatejooksuga viidi kolhoosides ülikooli esindajate organiseerimisel läbi ka kehakultuurikollektiivide moodustamine.

TRÜ kollektiivi abistav osa tegelikes põllutöödes on olnud veel võrdlemisi tagasihoidlik, kui arvestada TRÜ rohkearvulist kollektiivi. Ajavahemikul 1. aprillist kuni 8. oktoobrini 1949. a. on abistatud põllutöödel inimtööjõuga 1260 töö-päeva ulatuses, kusjuures 25 inimest töötas kolhoosides pidevalt 1 kuu ning 20—350-liikmeliste gruppidena töötati 1—3 päeva.

Materiaalset abi šeflusalustele kolhoosidele on antud autotranspordi näol külviseemne ja kunstväetise veoks, teravilja ja kartulite toimetamiseks varumispunkti kokku 2440 tonn-kilomeetri ulatuses. Samuti on remonditud põllutöömasinaid TRÜ õppesepikojas kolmele kolhoosile ning aidatud muretseda kolhoosiseppadele sepasütt.

Organisatsiooniliselt ja tehniliselt on abistatud šeflusaluseid kolhoose tootmisplaanide, külviplaanide ja pindalaliste plaanide valmistamisega kümnele kolhoosile. Samuti on aidatud organiseerida kõigis kolhoosides neli põhi-karjafarmi. Ka on TRÜ kollektiiv aidanud organiseerida riigilaenu tellimist kogu vallas.

Nagu eespooltoodust nähtub, on tänavune šeflustöö aktiivsem eelmistest aastatest ning TRÜ kollektiiv on arusaamisele jõudmas, et kolhooside abistamisega aitame kaasa meie noorte kolhooside poliitiliseks, majanduslikuks ja organisatsiooniliseks tugevdamiseks, nende õitseleviimiseks ja linna ja maa vahelise kontakti tihendamiseks. Kujunegu eelseisev lõikuspüha uueks etapiks nende ülesannete täitmisel!

A. Laats

Eesrindlikumad inimesed ülikooli naiskomisjoni koosseisu

Meie ülikooli naiskomisjon on oma tegutsemisaja jooksul ära teinud võrdlemisi ulatusliku töö ülikooli naistöötajate, naisüliõpilaste ja kodustöötajate organiseerimisel. Naiskomisjoni algatusel on läbi viidud rida üritusi, korraldatud referaatkoosolekuid jne., mille tagajärjel on kasvanud naistöötajate ja -üliõpilaste poliitiline aktiivsus, nad on hakanud aktiivsemalt osa võtma ülikooli ühiskondlikust elust.

Kokkuvõtted ülikooli naiskomisjoni mitmekülgsest tegevusest tehti ülikooli naistöötajate, naisüliõpilaste ja kodustöötajate äsjatoimunud üldkoosolekul, kus naiskomisjoni senine esimees sm. I. Maaroos esines aruandega komisjoni tööst. Koosolekul tõsteti üles uusi mõtteid, mille rakendamine aitab kaasa naiskomisjoni töö edasiseks tõhustamiseks.

Samal koosolekul valiti ka ülikooli naiskomisjoni uus koosseis. Naiskomisjoni valiti 15 eesrindlikumat naistöötajat. Komisjoni esimeheks valiti tagasi teaduslik sekretär sm. Irene Maaroos. Aseesimeesteks on Õigusteaduskonna üliõpilane sm. Ene Paul ja kodune töötaja sm. Salme Roots, kuna sekretäriks valiti administratiiv-majandusosakonna töötaja sm. Sinaida Ajaste. Liikmetena kuuluvad komisjoni koosseisu prof. Aleksandra Raatma, vanemõpetaja Liidia Kompus, kodune töötaja Leida Karu, vanemlaborant Virve Roonurm, Arstiteaduskonna üliõpilane Anna Heiman, preparaator Valentiine Liivak, transpordi- ja varustusosakonna juhataja Ida Vilt, raamatukoguhoidja Maria Rohlin, tööline Minna Ilves, transporttööline Oie Verev, õpetaja Vilma Tamberk ja laborant Dina Gabovitš.

Naiskomisjoni koosseisus moodustati ka kolm sektsiooni. Kultuurharidusliku töö sektsioon hakkab tegelema referaatkoosolekute korraldamisega, sefluskü simustega jne. Erilisele sektsioonile tehti ülesandeks emade ja laste hoolekande korraldamine. Kolmandana kutsuti ellu veel olustikuliste küsimuste sektsioon.

Uus naiskomisjon seadis oma eesmärgiks veelgi tõhustada naistöötajate hulgas tehtavat poliitilist ja organiseerimistööd.

S. Kaik

Teadusliku töö intensiivistamise ja tõhustamise plaan

31. septembril kinnitas Opetatud Nõukogu TRÜ 1950. aasta teadusliku uurimistöö plaani, mille koostamist alustati augustikuu algul. Kahe kuu pingsa töö tulemusena tegi 1950. aasta teadusliku uurimistöö plaan märgatava sammu edasi TRÜ teadusliku uurimistöö suunamise alal. Teadusliku uurimistöö plaan, mida on küll aastast-aastasse täiendatud ja viimistletud, sisaldas 1949. a. veel liialdast killustust, puudus veel kõigekülgsemalt läbi kaalutud probleemistikuline selgroog, temaatika oli mõnevõrra mehaaniliselt liidetud probleemistikuga, mis ei soodustanud probleemide lahendamist nende olulisemates lülides. Üheks suuremaks puuduseks eelnevate aastate tööplaanides oli väga nõrk kontakt teiste vabariiklike teadusliku uurimistöö asutistega. Sellest tingitult esines parallelismi, probleemistik ja temaatika ei haaranud meie rahvamajandust ja kultuuri nende kõige tähtsamais sektoreis. 1950. aasta teadusliku uurimistöö plaani koostamine toimus hoopis uutes tingimustes. ENSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitatud ENSV Teaduslike Uurimisasutiste Töö Koordineerimise Nõukogus ENSV TA juures ja selle üksikutes erialalistes sektsioonides tehti tõhus töö kogu vabariigis tehtava teadusliku uurimistöö koordineerimise alal. Lisaks sellele toimus enamiku distsipliinide osas kooskõlastamine vastavate ministeeriumidega, arstiteaduse osas ka Opetatud Meditsiinilise Nõukogu presiidiumis. Selle töö tulemusena toimus plaani koostamine organiseeritumalt ja suurema põhjalikkusega kui eelnevail aastail.

Kokkuvõttes TRÜ 1950. a. teadusliku plaanis esineb 4 teaduskondadevahelist probleemi (kokku 25 teemat), 24 kateedritevahelist probleemi (127 teemat), 17 üksikkateedrilist probleemi (55 teemat) ja 49 üksikuurimist väljaspool probleeme. Oma töö iseloomult sisaldab plaan 146 üldteoreetilist (monograafiat, eksperimentaalset, teoreetilist) uurimust, 48 uurimuslikku artiklit, 24 õpikut ja õppevahendit. Doktoridissertatsioonidena on plaanis ette nähtud 14, kandidaadidissertatsioonidena 95 uurimust. Edasi näeb plaan ette 32 ekspeditsioonilist tööülesannet. Kokku sisaldab plaan 283 üksiktööd. Uurimistöö plaanis ettenähtud tööde teostamiseks leiavad rakendust 49 doktorit või professorit, 63 dotsenti või kandidaati, 202 vanemõpetajat, assistenti või õpetajat, 5 aspiranti, 14 lisatööjõudu, kokku 333 isikut. Eelarve osas on uurimistööde teostamiseks 1950. aastaks planeeritud ligi pool miljonit rubla. Temaatika killustamise likvideerimisel on tehtud edasine edusamm. Töötajate ja teemade arvuline suhe on 1:0,71. Seega on ületatud ses osas Kõrgema Haridusministeeriumi poolt vajalikuks loetud näitaja.

Üksikuist probleemidest tuleb märkida seesuguseid rahvamajanduslikult aktuaalseid probleeme, nagu ratsionaalsete agrotehniliste võtete leidmine põllukultuuride saakide suurendamiseks ja kindlustamiseks ENSV-s (üldjuhendaja dots. A. Marland), mis haarab 16 teemat; loomade arvu jõudluse ja söötmise uurimine seoses ENSV rahvamajanduse taastamise ja arendamise viie aasta plaani teostamisega (üldjuhendaja prof. Liik), milles on ette nähtud 6 teemat. Meie karjakasvatuse huvisid teenindavad Loomaarstiteaduskonnas ettenähtud probleemid, nagu mittenakkavate aktuaalsete haiguste selgitamine koduloomadel ENSV-s (juhendaja prof. Laas). Seesugused probleemid nagu metsapinna laiendamine Eesti NSV-s, metsa puidutoogi tõstmine metsatööstuses omavad põhilist tähtsust meie metsamajanduses ja teenindavad kõige otsesemalt tänapäeva rahvamajanduse nõudeid. Eriti tuleb alla kriipsutada hoolikat ja läbikaalutud tööd plaani koostamisel Arstiteaduskonnas. Siin oli kindlaks juhtnööriks võetud ENSV Tervishoiuministeeriumi seisukoht, et praegu omavad erilist tähtsust kolm põhiprobleemi: tuberkuloos ENSV-s, maosoolte nakkused Eesti NSV-s, traumatism ning kutsehaigused Eesti NSV-s. Lähtudes neist seisukohtadest moodustavad Arstiteaduskonnas nimetatud probleemide alla koondatud teemade ja töötajate arv ligi 50% üldistest arvudest. Ka moodustavad peaprobleemi alla kuuluvad teemad orgaaniliselt seotud terviku. Humanitaarteaduste osas mainitagu olulisematest probleemidest: nõukogude riigi ja õiguse osa sotsialistlikus ülesehitustöös, Eesti õiguse ajalugu, kapitalismi arenemine ning tööliis- ja revolutsiooniline liikumine Eestis, vene ja eesti kultuurilised suhted, kodanliku Eesti ühiskond ja kirjandus, kodanliku loogika teooriate kriitika jt.

Jälgides probleeme ja temaatikat, tuleb märkida, et teaduskonnad ja kateedrid on teadusliku uurimistöö plaani koostamisel kõigiti püüdnud kohandada oma tööd partei ja NSV Liidu ning Eesti NSV valitsuse otsustele, eriti EK(b)P KK III pleenumi otsustele ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaani täitmise kohta ja Eesti NSV Ülemnõukogu 2. aug. 1949. a. seadusele soostunud maa-alade kuivendamise ja kasutusele võtmise kohta. Samuti on püsivaks juhtnööriks olnud 1948. a. augustikuu diskussioon bioloogiateaduste alal.

Kõigile neile edusammudele teadusliku uurimistöö planeerimisel vaatamata ei saa aga ka 1950. aasta plaani lugeda laitmatuks. Paratamatult jäi ka 1950. a. plaani koostamisel takistavaks eelnevate aastate pärand, kuna suurt arvu üleminekuteemasid ei saa kergekäeliselt likvideerida, ja need tuleb lõpule viia. Nii näeme, et ka 1950. a. plaanis esineb probleemide alla kuuluva 234 teema kõrval ikka veel liialt palju üksikuid irdunud teemasid, arvult 49, millede hulka eriti tõstab vene keele kateedri, samuti matemaatika- ja füüsikakateedrite üksiktööd. Ses osas on uurimistöö hästi planeeritud Arstiteaduskonnas ja Loomaarstiteaduskonnas, kus väljaspool probleeme esineb vaid paar teemat. Uurimistöö plaani koostamisse suhtusid paljud kateedrid pealiskaudselt, ei toimunud kõigi distsipliinide koordineerimine teiste vabariiklike uurimisasutistega vajaliku põhjalikkusega (Matemaatika-loodusteaduskond) või esitati pealiskaudseid ja puudulikke andmeid, kust ilmnes, et kõigis kateedreis ei ole veel tarvilikku selgust planeerimise struktuurist. Eelarvete koostamisel ei kaalutud kateedreis küllaldaselt reaalseid võimalusi ja esitati summad diferentseerimatult, huupi, kusjuures aga valdavas osas kateedrite töö sel alal teostati läbikaalutult, vastavalt KHM instruktsioonides ettenähtud korrale (eriti geoloogia kateedreis).

Teadusliku uurimistöö plaan — see on põhiline ja kogu teadusliku töö suunda määrav dokument. Tööd planeerimise küsimuste alal tuleb jätkata pidevalt, et järgnevatel aastatel TRÜ võiks omada laitmatu tööplaani.

K. Taev,
teadusala prorektor.

Vastuseks meie kriitikale

Radiofitseerimise küsimus lahendatakse

Meie lehe 7. oktoobri s. a. numbris avaldasime lugeja kirja „Sportlaste palve füüsikuile", milles tehti ettepanek, et ÜTÜ füüsikaring võtaks endale radiofitseerimistööde teostamise ülikooli poolt korraldatavail spordivõistlustel ja muudel üritustel, hangiks vastava sisseseade ja asuks teenindama ülikooli ühiskondlikke organisatsioone. Selline üritus füüsikaringi poolt oleks ühiskondlikele ja eriti spordiorganisatsioonidele väga teretulnud, sest praegu on radiofitseerimine seotud suurte raskuste ja kuludega.

Nagu nüüd ÜTÜ Nõukogu toimetusele teatab, ongi füüsikaringi juures juba moodustatud radiofikatsioonisektsioon, kes on asunud juba astuma esimesi samme meie lehes avaldatud artiklis esitatud soovi täitmiseks.

Haldusaparaat peab olema operatiivsem

Vastuseks ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" 16. septembril 1949. a. avaldatud kriitilisele artiklile „Ukseke, ukseke, avane!" TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee teatab, et kriitika on õige. Klubi uksed olid tegelikult suletud remondi tõttu, mis oli alustatud juba suvevaheajal, kuid pole lõppenud veel praegugi. Vastavatele avaldustele — nii kirjalikele kui ka suulistele — reageeris ülikooli majandusaparaat lubadustega, jättes need täitmata kuni viimase ajani. Üliõpilaste Ametiühingu komitee, arutades mainitud artiklit, otsustas klubi ruumid avada osaliselt, kuni majandusaparaat lõpetab remondi. Viimaste päevade jooksul on läbi viidud kahes väiksemas ruumis uute põrandate värvimine. Loodame, ehk pannakse klubiustele käepidemedki külge, mis puuduvad kolmel uksel, ja asendatakse klaasuste purunenud ruudud uutega, kuna need püsivad sellisena juba aasta aega ja võib-olla poonitakse saalide parkettpõrandadki, mis võimaldaks klubil muutuda selliseks, nagu seda soovib näha kogu üliõpilaskond. Arvatavasti ei tohiks see teha ülikoolile ületamatuid kulusid.

A. Blumfeldt,
Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimees.

Meie ülikoolist

Aktus M. J. Lermontovi sünni 135. aastapäeva puhul

Suure vene kirjaniku M. J. Lermontovi sünni 135. aastapäeva tähistamiseks korraldati möödunud laupäeval aulas päevakohane aktus. Aktusel kõnega esinenud vene keele kateedri juhataja sm. J. Feldbach käsitles mitmeid Lermontovi loominguga seosesolevaid probleeme ja andis pildi Lermontovi loomingu tähtsusest ning aktuaalsusest tänapäevaselt, nõukogulikult seisukohalt.

R. Kaldmaa

Ajaloo-keeleteaduskonna õppemetoodiline seminar jätkab tegevust

Ajaloo-keeleteaduskonna õppejõudude õppemetoodiline keelealane seminar jätkab käesoleval seminaril aktiivselt oma tegevust. Nii toimus hiljuti järjekordne seminariistung, kus esinesid referaatidega sm-d B. Kirotar ja prof. P. Ariste.

Oma ettekandes „Stadiaalsusprobleem nõukogude keeleteaduse arengus" andis sm. Kirotar ülevaate stadiaalsuse mõiste tekkimisest lingvistikas. Stadiaalsusprintsiip, mille rajajaks on akadeemik N. J. Marr, on nõukogude keeleteaduses neid printsiipe, mille poolest meie keeleteadus erineb kodanlike maade keeleteadusest. Stadiaalsusprintsiip keeleteaduse arengus tähendab kvantiteedi kvaliteediks muutumise põhimõtte kasutamist keeleteaduses.

Prof. Ariste ettekanne „Nõukogude keeleteaduse uutest õppekavadest" osutas neile puudusile, mida sisaldasid vanad õppekavad, mis tingis keeleõpetuses kõrvalekaldumisi Marri poolt rajatud põhimõtteist.

Uutes õppekavades on esikohale nihutatud stadiaalsusprobleem. Keeleteaduse õpetamine on nüüdsest peale täielikult suunatud Marxi, Engelsi, Lenini ja Stalini loosungite järgi. Enam tähelepanu on pööratud marksismi-leninismi klassikute vaateile keele kohta. Suurt rõhku on osutatud keeleuurimise dialektilisele meetodile.

Ettekandeile järgnesid elavad sõnavõtud.

A. Kiindok,
Ajaloo-keeleteaduskonna aspirant.

Üliõpilase näidend Ametiühingute Kultuurihoone lava.

Eeloleval pühapäeval algusega kell 20 toimub Ametiühingute Kultuurihoones lõikuspüha tähistamiseks näidendi „Oras tärkab" esietendus. Näidendi autoriks on meie ülikooli üliõpilane sm. Leelo Kütt. Selle uudisnäidendi tegevus keerleb mitšuurinlike meetodite kasutamise küsimuse ümber põllukultuuride viljakuse tõstmiseks: ukraina nisu kohandamisega meie kliimatingimustele tõuseb nisusaak tunduvalt.

See teemaliselt aktuaalne näidend, mille autoriks on meie ülikooli üliõpilane ja mille lavaletoomiseks on kultuurihoone draamaring sm. Lehtla juhtimisel ära teinud suure töö, peaks üliõpilaste hulgas äratama üldist huvi.

L. Sirk

Kontsertloenguid üliõpilaskonnale

Üliõpilaskonna kunstilise teenindamise parandamiseks on viimasel ajal ametiühingu-organisatsiooni poolt astutud mitmesuguseid samme. Üheks selliseks uudseks ürituseks, mis aitab kaasa üliõpilaste kunstilise teenindamise parandamiseks, on kontsertloengute sarja läbiviimine käesoleva õppeaasta jooksul.

Kontsertloengute korraldamiseks on sõlmitud leping Eesti NSV Riikliku Filharmooniaga, kes võttis endale kohustuseks viia TR Ülikoolis läbi kontsertloengute sari, mis koosneb 8 loengust. Teemade hulgas on näiteks „Nõukogude massilaul", „Nõukogude muusika arenguteed", „Nõukogude heliloome ming pärast ÜK(b)P Keskkomitee 10. veebruari 1948. a. otsust Vano Muradeli ooperi „Suur sõprus" kohta" jne. Mainitud kolm loengut korraldatakse veel käesoleva aasta jooksul, kuna ülejäänud viis jäävad 1950. aastasse. Iga kontsertloeng koosneb vastavast temaatilisest ettekandest ja sellele järgnevast kontserdist Eesti NSV Riikliku Filharmoonia jõududelt.

Üliõpilaskond ootab huviga esimesi loenguid kõnesolevast kontsertloengute sarjast.

K. Päss

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Iga TRÜ kollektiivi liige olgu ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" tellija ja lugeja!

MB 07959 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop Tellimine nr. 2284

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Rakendagem õppejõudude ja üliõpilaste ühendatud jõud õpperühmade töö ühiskondliku ülevaatuse edukaks teostamiseks!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 32 (38) Reedel, 28. oktoobril 1949. a. II aastakäik

Õpperühmade ülevaatus on õppejõudude ja üliõpilaste töö range kontroll

R. ANTONS,
TR Ülikooli õppeprorektor.

Mitmekülgne õppe-, teaduslik ja kasvatustöö, mis teostub Tartu Riiklikus Ülikoolis samuti, nagu igas teiseski nõukogude kõrgemas õppeasutises, nõuab eriti oskuslikku, sügavat ja kvalifitseeritud juhtimist. Kuid rektoraat, kateedrid ja teaduskondade dekanaadid võivad edukalt toime tulla õppeprotsessi organiseerimisega ja raske ülesandega kõrgelt kvalifitseeritud eriteadlaste ettevalmistamise alal ainult siis, kui nad oma töös toetuvad mitte ainult õppejõudude kollektiivile, vaid ka ülikooli ühiskondlikele organisatsioonidele.

Selles suhtes peab aga märkima, et dekaanid, kateedrite juhatajad ja ka õppejõud meie ülikoolis on veel nõrgalt seotud üliõpilaste ühiskondlike organisatsioonidega, alahindavad nende osatähtsust ega esita neile konkreetseid ülesandeid osavõtuks kogu õppe- ja kasvatusliku töö parandamisest.

Ülikooli komsomoli-organisatsiooni algatusel läbiviidav õpperühmade töö ühiskondlik ülevaatus ongi tolle abi ja toetuse üheks tähtsaimaks vormiks, millist osutavad ja on valmis osutama üliõpilaste ühiskondlikud organisatsioonid rektoraadi ja dekanaatide tööle. Praegu meie ülesanne seisab selles, et kogu õppejõudude kollektiiv võtaks aktiivselt osa selle tähtsa ürituse ettevalmistamisest ja läbiviimisest, mis tagab õppe- ja kasvatustöö ideelis-poliitilise taseme tõstmist.

Õpperühmade töö ühiskondliku ülevaatuse peamine tähtsus on selles, et ta aitab selgitada puudusi õppe- ja kasvatustöös, võimaldab avastada nende puuduste põhjused ja leida teid nende kõrvaldamiseks. Õpperühmade töö ühiskondlik ülevaatus, erandina teistest kontrolli vormidest, omab peamiseks ülesandeks iga üksiku üliõpilase töö igakülgset tundmaõppimist, tema suhtumise selgitamist õppetöösse ja ülikoolis läbiviidavaisse ühiskondlik-poliitilistesse üritustesse.

Ülevaatusest peavad osa võtma dekanaatide esindajad, õppejõud ja ühiskondlikud organisatsioonid. Igas teaduskonnas võetakse ühiskondliku ülevaatuse alla korraga mitte üle kolme akadeemilise õpperühma.

Ülevaatusele toovad üliõpilased kõik oma tööd, mis on tehtud õppeaasta algusest peale. Iga õppejõud, vastavalt oma erialale, vestleb rühma iga üksiku üliõpilasega, vaatab läbi loengute konspektid, läbitöötatud kirjanduse konspektid, vihikud koduste ülesannete ja praktiliste ülesannete täitmise kohta. Rühmavanem, dekanaadi ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad kontrollivad iga üliõpilase osavõttu õppetööst ja ühiskondlik-kultuurilistest üritustest. Peale ülevaatust tehakse teatavaks kokkuvõtted kogu rühma töö kohta ja märgitakse ära parimad ja nõrgemad üliõpilased. Ülevaatuse lõpul teeb dekanaadi esindaja üldise kokkuvõtte selle rühma tööst, kus teostati ühiskondlikku kontrolli.

Kokkuvõtete tegemise ajaks kutsutakse kohale ka teaduskonna teiste akadeemiliste rühmade esindajad.

Hästi ettevalmistatud ja läbiviidud ülevaatus peab olema mitte ainult üliõpilaste töö igakülgseks kontrolliks, vaid ka dekanaatide, kateedrite ja kogu õppejõudude kollektiivi töö enesekontrolliks õppe- ja kasvatustöö organiseerimises ja juhtimises teaduskonnas. Seepärast selle ürituse läbiviimisega meie peame saavutama õppedistsipliini otsustavat tugevdamist ja õppeprotsessi organiseerimise parandamist. Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude kollektiiv, tundes suurt vastutust temale usaldatud töö eest, peab rakendama kõik oma jõud selleks, et seoses õpperühmade töö ühiskondliku ülevaatuse läbiviimisega saavutada uut edu meie töös õppetöö kvaliteedi ja üliõpilaste ideelise kasvatuse parandamise alal.

Teiselt poolt peavad ka üliõpilaste ühiskondlikud organisatsioonid, eriti aga komsomoli-organisatsioon, energiliselt kaasa aitama ülevaatuse edukaks läbiviimiseks.

Tähistagem Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. ja ÜLKNÜ 31. aastapäeva kõnesoleva ülevaatuse hea teostamisega, mis ühtlasi kindlustab õppe- ja kasvatustöö suure tõusu meie ülikoolis.

TR Ülikool tähistab ÜLKNÜ 31. aastapäeva väärilise pidulikkusega

ÜLKNÜ 31. aastapäeva tähistab meie ülikooli komsomoli-organisatsioon rea pidulike üritustega. Juba eile õhtul toimus Ametiühingute Kultuurihoone saalis TRÜ komsomolikomitee poolt korraldatud pidulik koosolek aastapäeva tähistamiseks. Koosolekul esines pikema kõnega ELKNÜ KK üliõpilasnoorsoo osakonna juhataja sm. V. Blumfeldt. Koosolekule järgnes sisukas kontsert üliõpilasklubi isetegevusringide korraldusel.

Täna õhtul algusega kell 20 toimub aulas tasuta kinoetendus — demonstreeritakse kunstilist filmi ÜLKNÜ kuulsa kasvandiku Aleksander Matrossovi elust. Homme õhtul aga toimub üliõpilasklubis kommunistlike noorte omavaheline isetegevusõhtu, mis on pühendatud ÜLKNÜ 31. aastapäevale.

Lisaks mainitule ilmub aastapäeva puhul TRÜ fotolehe erinumber, mis kajastab ülikooli kommunistlike noorte tööd.

Muudatusi teaduskondade dekaanide ametikohtadel

Viimasel ajal on meie ülikoolis teaduskondade dekaanide ametikohtadel toimunud mitmeid muudatusi.

Nii vabastati prof. H. Moora omal soovil Ajaloo-keeleteaduskonna dekaani kohustustest ja teaduskonna dekaani ülesandeid asus täitma marksismi-leninismi aluste kateedri juhataja sm. Villem Reiman.

Samasugune muudatus toimus ka Arstiteaduskonnas, kus prof. A. Valdes hiljuti omal soovil vabastati dekaani kohalt. Siin täidab dekaani ülesandeid nüüd senine prodekaan prof. Elmar Karu.

Õigusteaduskonna senine dekaan dots. E. Talvik siirdus septembrikuus doktorantuuri ja vabastati seoses sellega dekaani kohustustest. Õigusteaduskonna dekaani ülesannete täitmine pandi dots. J. Mällile.

Aktiivi juhtimisel viiakse ülevaatus hästi läbi

Laupäeval, 22. oktoobril toimus Loomaarstiteaduskonnas aktivistide koosolek, kus käsitleti akadeemiliste rühmade ühiskondliku ülevaatusega seotud küsimusi. Sõnavõtuga esines dekaan sm. Peebsen, kes andis ülevaate õppetööst möödunud õppenädalate jooksul. Ühtlasi selgus sõnavõtust, et halvima töödistsipliiniga on III kursus. Aktiivile selgitati korraliku konspekteerimise tähtsust, rõhutati, et korralik konspekt kergendab eksamiteks ettevalmistamist. Rääkides pidevast ja regulaarsest õppetööst semestri vältel juhiti tähelepanu suurele töökoormusele, nii on näiteks IV kursusel 54 nädalatundi.

Otsustati läbi viia kõigis akadeemilistes gruppides tootmisnõupidamised käesoleva nädala jooksul, kus arutatakse läbi iga üliõpilase töö ja eesrindlikud üliõpilased räägivad oma töökogemustest ja töömeetodeist. Aktiiv otsustas võtta tarvitusele kõik abinõud selleks, et ühiskondlik ülevaatus hästi õnnestuks.

H. Sillansoo,
Loomaarstiteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Komsomoli-algorganisatsiooni suunamisel ja innustusel

Õigusteaduskonna üliõpilased valmistuvad hoolega akadeemiliste rühmade ühiskondlikuks ülevaatuseks. Kõigil kursustel koondatakse kogu tähelepanu esinevate lünkade likvideerimisele, konspektide korrastamisele, läbivõetud materjali põhjalikule omandamisele, õppedistsipliini tugevdamisele. Kogu teaduskonda on haaranud rõõmus tööhoog.

Selles töös omab juhtivat kohta teaduskonna komsomoli-algorganisatsioon, kes oma liikmete kaudu suunab kogu tööd, mis teaduskonnas tehakse ülevaatuseks ettevalmistumise raames. „Kommunistlikud noored olid need, kes tegid algatuse ülevaatuse läbiviimiseks, kommunistlikud noored peavad ka juhtima selle ettevalmistamise ja läbiviimise käiku, olema kõikjal eeskujuks, innustajaks ja organiseerijaks," rääkis algorganisatsiooni sekretär sm. Hiir. Vastavalt neile sõnadele ongi korraldatud algorganisatsiooni töö praegusel momendil.

Põhjalikult arutas algorganisatsioon õppetööga ühenduses seisvaid küsimusi oma hiljutisel üldkoosolekul. Kommunistlikud noored oma asjalikes sõnavõttudes tõid esile õppetöös esinevaid väärnähteid ja esitasid omalt poolt mõtteid selle kohta, kuidas õppetöö taset teaduskonnas kõrgemale viia.

Läbirääkimiste alusel võttis algorganisatsioon vastu ka vastava otsuse, mis edaspidi on tööjuhiseks õppetöö küsimuste alal. Vastavalt sellele otsusele peavad kommunistlikud noored olema eeskujuks õppedistsipliini alal ja korralikult konspekteerima kõik loengud ja kohustusliku kirjanduse. Esinevaid väärnähtusi sel alal arutatakse viivitamatult personaalselt komsomoligruppides. Komsomoligruppide algatusel kontrollitakse ka organiseerimata noorte töödistsipliini, loengute ja kohustusliku kirjanduse konspekteerimist nende poolt. Üksikud distsipliinirikkumise jt. juhtumeid arutatakse läbi õpperühmade koosolekuil. Samuti arutatakse personaalselt puuduliku edasijõudmisega noorte töö küsimusi ja võetakse tarviduse korral tarvitusele vahendid nende abistamiseks.

Niisugust juhtimist ja kontrolli teostavad kommunistlikud noored mitte ainult ülevaatuse kestel, vaid ka edaspidi regulaarselt ja kavakindlalt.

Pole kahtlust, et Õigusteaduskonna kommunistlikud noored suudavad tõhusalt kaasa aidata õppeedukuse tõusule teaduskonnas.

J. Kask

Matemaatika-loodusteaduskonna õppejõud võitluses loengute kvaliteedi tõstmise eest

Loengu kui põhimise õppetöö vormi kvaliteedi tõstmise küsimusele on Matemaatika-loodusteaduskonna õppejõudude poolt pühendatud tõsist tähelepanu. Kõige tähtsamaks tuleb muidugi lugeda seda, et loengud sisuliselt oleksid kaasaegse nõukogude teaduse kõrgusel ja ideoloogiliselt kõrgekvaliteedilised. Selles osas võime teaduskonnas konstateerida pidevat tõusu. Kõigis kateedrites on kujunenud esimeseks mureks uue nõukogude teadusliku ja õppekirjanduse muretsemine. Teadmine, et ainult sel teel võimaldub kaasa liikuda teaduse edusammudega ja püsida teaduse parteilisuse positsioonil ning seda sisendada ka kuulajaisse, juhib nüüd õppejõudude tööd. Kui varemalt lääne kirjanduse mõjul mõnel pool libiseti objektivismi, kalduti alahindama vene ja nõukogude teaduse saavutusi ning sedagi juhtus, et morganistlik-veismanistlikku ebateadust käsitleti õige teadusena, siis praegu näeme sootuks teist pilti. Kõigis distsipliinides näidatakse vene ja nõukogude teaduse suunavat osa teaduse arenemises. Bioloogilistes teadustes on saanud endastmõistetavaks organismide käsitlemine nende sõltuvuse vaatekohast välistingimustest. Sellejuures ei unustata näitamast, kus ja kuidas teaduse saavutused rakendamist leiavad. Selline aine esitamine muudab loengud igavast faktilise materjali pakkumisest, mida ei hingesta mingi juhtiv idee, kasvatavaks ja nõukogude kodanikke kujundavaks õpetuseks.

Kuidas hea materjalivalikuga ka rasked teoreetilised küsimused lähedasteks, arusaadavateks ja huvitavateks muutuvad, oli mul võimalik konstateerida näiteks darvinismi loengutel. Seksuaalse dimorfismi probleemi käsitlemisel ei piirdutud seal üldtuntud näidetega kirjandusest, vaid küsimust selgitati Moskva zoopargis tehtud uusimate mitmekülgsete ja probleemi uutest vaatepunktidest valgustavate tähelepanekutega.

Eelmiste ridadega ei taheta öelda, et loengute sisulise taseme küsimus teaduskonnas on lõplikult lahendatud. Tõeliselt on tegemist alles algusega. Kuid faktid näitavad, et õige suund on leitud ja et õppejõududel on hea tahtmine selles suunas edasi minna. Viimast kinnitab ka see, et õppetööks vajalikku õppekirjandust mitmetes kateedrites õppejõud on muretsenud omal kulul. Teatavasti moodustab ju kitsama koha ülikooli eelarves krediitide korrastamatus kirjanduse muretsemise jaoks.

Loengute illustreerimise suhtes näitliku materjaliga pole teaduskonna kateedrid võrdsetes tingimustes. Võtame ühelt poolt näiteks botaanika kateedrid, kus sõjapurustustest hoolimata siiski on säilinud enamik tabelite kollektsioonist ja kus elusat materjali pakub botaanika-aed. Või zooloogia kateedrid, milledel peale tabelite on veel käepärast zooloogiamuuseum. Kui võrdleme nendega hiljuti loodud geneetika ja darvinismi kateedrit, mis oma kollektsioone alles peab muretsema hakkama, siis on arusaadav, et viimatimainitud kateedril loengute näitlikustamiseks kaugeltki pole neid võimalusi, mis on vanematel kateedritel. Geneetika ja darvinismi kateedri juhataja prof. L. Poska-Teiss on püüdnud omal kulul mõndagi muretseda, kuid pole kahtlust, et sel teel kaugele ei jõuta. Meie ülesandeks olgu hoolitsemine, et noored kateedrid saaksid sellised eelarved, mis võimaldavad nende väljakujundamist.

Loengute ettekandmise viisi, nende arusaadavuse, piltlikkuse ja loogilise ülesehituse suhtes pole palju soovida vanematelt teaduskonna õppejõududelt, kelledel on kauased pedagoogilised kogemused. Mitmeid õppejõude tuntakse eeskujulikkude lektoritena (G. Rägo. H. Riikoja) ja andekate teaduse populariseerijatena (J. Piiper). Tuleb hoolitseda, et noored õppejõud neist maha ei jääks. Juhtudel, kui noorele õppejõule tema ülesanded õigel ajal teatavaks saavad, mis võimaldab tal varakult hakata ettevalmistuma, on siingi tagajärjed head (vanemõpetaja H. Aasamaa). Kui aga kellelgi ootamatult tuleb hakata uusi aineid lugema, võivad ilmneda raskused (vanemõpetaja S. Riives). Viimane juhtum eeldab muidugi tõsiseid pingutusi õppejõu enda poolt, kuid kohustab ka sama ala vanemaid õppejõude oma abi pakkuma.

Raskused loengute viimisel järjest kõrgemale tasemele võivad tekkida ka siis, kui mõnele ainele õppeplaanides ettenähtud tundide arv on liiga väike võrreldes aine ulatusega. Nii tuleb kindlasti mittekülladaseks tunnistada selgrootute zooloogiale määratud 60 loengutundi, mille vältel peavad läbitöötamist leidma kõik 11 selgrootute hõimkonda. Kateeder on katsetanud mõlemat võimalikku viisi sellest raskusest ülesaamiseks: 1) põhjalikumalt loengutel käsitleda ainult osa õppematerjalist, jättes ülejäänud osa üliõpilastele iseseisvaks läbitöötamiseks, 2) läbi võtta loengutel kõik materjal, kuid pealiskaudsemalt. Kumb viis lõplikult valida, pole veel kindel. Selge on aga, et materjalist milgi kujul valik teha tuleb, ilma milleta loengud võivad muutuda ainult faktilise materjali pakkumiseks ja sellega kaotada oma kasvatava ning teadusliku väärtuse.

Prof. A. Vaga,
Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan.

TRÜ sirutab abistava käe looduse ümberkujundamise plaani elluviijatele

2. augustil 1949. a. võttis Eesti NSV Ülemnõukogu vastu seaduse „Soostunud maa-alade kuivendamise ja kasutuselevõtmise ning põldheina külvikordade rakendamise plaani kohta Eesti NSV-s suurte ja püsivate saakide kindlustamiseks ning loomakasvatusele kindla söödabaasi rajamiseks", mis omab meie vabariigis määratu suurt tähtsust. See seadus kujutab ulatuslikku programmi Eesti NSV põllumajanduse kiireks arendamiseks.

Selleks, et meie rahvast varustada küllaldaselt toiduainetega ja karja vajaliku söödabaasiga, on tarvis tõsta järsult meie kõlvikute viljakust. Seda saame teha ainult siis, kui suurejooneliselt rakendame eesrindlikku nõukogulikku agrotehnikat, kui rakendame akad. Viljamsi poolt väljatöötatud õpetust mullaviljakuse pidevast tõstmisest — kui rakendame maaviljeluses heinaväljasüsteemi.

Selle plaani elluviimisest võtab osa kogu meie rahvas ja sellest ei tohi kõrvale jääda ka Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud, teenistujad ja üliõpilased.

Hiljuti teostus teadusala prorektori sm. K. Taevi juhtimisel nõupidamine, millest võtsid osa Põllumajandus-, Metsandus-, Loomaarsti- ja osalt Matemaatika-loodusteaduskonna kateedrite juhatajad. Sellel nõupidamisel arutati neid võimalusi, millega Tartu Riiklik Ülikool saaks kõige paremini selle grandioosse looduse ümberkujunduse plaani elluviimisele kaasa aidata. Moodustati kaheteistkümne-liikmeline teaduskondadevaheline komisjon, kelle ülesandeks on täpsema plaani väljatöötamine, milles näidatakse võimalusi, kuidas TRÜ saaks kõige tõhusamalt oma võimeid selle seaduse elluviimisel rakendada. Komisjon peab oma ettepanekud esitama teadusala prorektorile hiljemalt 1. dets. 1949. a.

Dots. H. Sutter,
taimekasvatuse ja mesinduse kateedri juhataja.

PARTEI ELU

Ideoloogilise võitluse küsimused tähelepanu tulipunkti!

Meie üliõpilaskonna kommunistliku kasvatuse üheks tähtsaimaks keskuseks väljaspool õppetööd peab olema üliõpilasklubi. Ent klubi töös on ilmnenud ajajooksul hulk väärnähteid ja puudusi, mis annavad põhjust konstateerimiseks, et meie klubi praegu ei täida rahuldavaltki oma vastutusrikkaid ülesandeid noorsoo kommunistliku kasvatamise teostamisel.

Niisugusele järeldusele jõudis EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni büroo, kui ta hiljuti arutas üliõpilasklubi töö küsimusi.

Suureks puuduseks klubi töös on see, et ta ei haara veel küllalt laiu üliõpilaste masse. Kuigi vormiliselt töötab klubi juures 12 isetegevusringi, on nad enamasti väikesearvulise liikmeskonnaga ja tegutsevad loiult. Veel halvem on see, et ringide töö sisu, selle ideoloogiline kvaliteet on sageli madal ja jääb maha järjest kasvavaist nõudeist. Korduvalt on näiteks ilmnenud boheemitsemise ja teiste kodanlike igandite esinemise nähtusi klubi juures töötavais koorides. Väga tõsiseks signaaliks on see, et koorid hoidsid neile kasutamiseks määratud ruumis kõlbmatut kodanlikku kirjandust ja noodimaterjali, samuti muid varem korporatsioonidele kuulunud esemeid.

Klubi ringide tööl pole vajalikku tugevat kasvatuslikku iseloomu. See töö on tihti kuiv, puudub elavus, esineb kõrvalekaldumisi nõukogulikule kunstilisele isetegevusele esitatavaist nõudeist repertuaari valiku osas.

Esinevate vigade oluliseks põhjuseks on see, et klubi juhatuse valvsus on seisnud madalal tasemel, mille tõttu on pääsenud isetegevusringidesse sobimatuid elemente. See asjaolu teiselt poolt madaldab klubi autoriteeti üliõpilaskonnas.

Parteiorganisatsiooni büroo otsuses antakse klubi juhatusele juhtnöörid, kuidas parandada oma tööd. Selle otsuse alusel, komsomoli- ja ametiühingu-organisatsiooni abil ning suunamisel peab klubis algama võitlus isetegevustöö taseme tõstmise eest. See võitlus peab toimuma terava ideoloogilise võitluse olukorras. Siis on edu kindlustatud.

Partei-algorganisatsiooni üldkoosolek

Teisipäeva õhtul kogunesid EK(b)P Tartu Riikliku Ülikooli algorganisatsiooni liikmed algorganisatsiooni järjekordsele üldkoosolekule. Koosoleku päevakorra esimese punkti raames võeti vastu partei liikmekandidaadiks Kehakultuuriteaduskonna prodekaan sm. Mõtlik ja Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane sm. Maia Lõhmus.

Edasi kuulas koosolek ära ettekanded rahvusvahelisest olukorrast, mille esitasid EK(b)P Tartu linnakomitee sekretär sm. V. Leede. ja sm. Mežov. Kõnelejad andsid ülevaatliku pildi viimasel ajal rahvusvahelisel areenil asetleidnud suurtest ja pöördelistest sündmustest, mis tunduvalt tugevdavad Nõukogude Liidu poolt juhitava rahu ja demokraatia eest võitleva leeri positsioone. Sisukaid ja huvitavaid ettekandeid kuulasid partei-algorganisatsiooni koosolekust osavõtjad suure tähelepanuga.

Vastuseks meie kriitikale

Pearaamatukogu püüab täita lugejate soove

Ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" nr. 29, 7. oktoobrist 1949. a. ilmunud kirjutise „Raamatute laenutamise korrast TRÜ pearaamatukogus" kohta teatab pearaamatukogu direktor oma kirjas toimetusele:

„Kirjutist arutati TRÜ pearaamatukogu lugejate teenindamise alal töötajate nõupidamisel 18. oktoobril, kus otsustati: TRÜ pearaamatukogu püüab teha kõik võimaliku lugejate paremaks teenindamiseks. Selleks ongi raamatukogus laenutamisaega septembrikuust alates pikendatud endise 3 tunni asemel 5 tunnile päevas. Õhtutundidel raamatukogus laenutamise korraldamist on korduvalt kaalutud, kuid selle läbiviimine on seotud suurte raskustega, sest: 1) raamatuhoidlates puudub õhtusel ajal raamatute väljaotsimiseks küllaldane valgustus, 2) laenuteenistus on seotud 2 töötaja kohalviibimisega, kusjuures on karta, et nende tööjõudu hilisel laenutamisajal ei kasutata täies ulatuses.

Et aga nendele lugejatele vastu tulla, kellel pole võimalik päeval raamatuid välja võtta, palub TRÜ raamatukogu neid seltsimehi edaspidi soovisedel sisse anda märkusega: „Palun raamat laenutada lugemissaali kaudu". Niisuguse märkusega varustatud soovisedelite alusel annab laenutaja soovitud raamatud pärast laenutamisaja lõppu lugemissaali valvuri kätte, kust lugeja võib nad kätte saada iga päev kuni kella 22 õhtul. Sel teel on raamatukogul ühtlasi võimalik andmeid koguda, kuipalju on üliõpilasi, kellel raamatukogu kasutamine kella 11—16 on raskendatud."

Leninlik-stalinlik komsomol — nõukogude noorsoo avangard

* * *

Homme, 29. oktoobril on meie avara kodumaa paljumiljonilisel noorsool suur pidupäev: möödub 31 aastat Üleliidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu asutamisest. ÜLKNÜ ridadesse on koondunud nõukogude noorsoo parimik ligi kümne miljoni noormehe ja neiu näol, kes kogu oma elu pühendavad võitlusele kommunismi võidu eest.

Meiegi ülikoolis on komsomoli-organisatsioon arvuliselt suurenenud, tema mõju ja autoriteet organiseerimata noorte hulkades on kasvanud, organisatsiooniline distsipliin on tugevnenud ja löögijõud kasvanud. Ent vaadates ÜLKNÜ 31. aastapäeval tagasi käidud teele ei sule ülikooli kommunistlikud noored silmi ka vigade ja puudujääkidele oma töös, vaid tõotavad rakendada kõik jõud oma töö edasiseks parandamiseks

Ülesseatud eesmärgi poole

Käesoleval aastal alanud õppetööga samaaegselt algas ka hoogne tegevus ELKNÜ TRÜ Metsandusteaduskonna algorganisatsioonis. Esimese tööna teostus ülikooli astunud kommunistlike noorte informeerimiskoosolek 2. septembril eelseisvate ürituste ja poliitinformatsioonide läbiviimise kohta.

Edasiseks lahendust vajavaks ülesandeks osutus õppedistsipliini tõstmine teaduskonnas. Selle ürituse heaks läbiviimiseks aitas palju kaasa teaduskonna dekaan sm. Ritslaidi energiline abi. Selleks otstarbeks korraldati rida tootmisnõupidamisi ja kursuse aktiivi koosolekuid ning anti välja seinalehe erinumber, kus teravalt kritiseeriti õppedistsipliini rikkujaid. Tagajärjeks oli, et loenguilt puudujate arv langes, hakati paremini ette valmistama marksismi-leninismi, poliitökonoomia ja erialaste ainete seminarideks.

Samal ajal pöörati suurt tähelepanu ka oma algorganisatsiooni siseorganisatsioonilisele tööle – pandi range kontroll maksma koosolekutest osavõtu üle, teostati pidevalt kommunistlike noorte õppeedukuse ja poliitiliste teadmiste kontrolli.

Ka kritiseeriti mõningaid ühiskondlikku tööd halvasti teostanud kommunistlikke noori (Köst, Marmor) ning kommunistlikule noorele ning üliõpilasele mittekohaselt käitunud E. Reiljani.

Oma šeflusaluses organisatsioonis, lauavabrikus, on algorganisatsioon ka kaasa aidanud töö parandamiseks, aidates tööle rakendada poliitõpperingi, korrastada plaanitäitmise graafikuid.

Viimase šeflusüritusena toimus 23. oktoobril väljasõit Sõpruse kolhoosi lõikuspeole 40-liikmelise isetegevusgrupiga. Selle ürituse teostamisele aitas palju kaasa kommunistlik noor A. Sinimäe.

Vaatamata sellele, et algorganisatsiooni initsiatiivil on käesoleval aastal rida üritusi läbi viidud, ei tähenda see seda, et need oleksid teostatud laitmatult. Siin esines veel palju puudusi ja vigu, mille kõrvaldamise on organisatsioon võtnud oma peaülesandeks, et edukalt teostada õppe- ja kasvatustööd üliõpilaskonnas, et veelgi tõsta kommunistliku noorsooühingu autoriteeti, et muuta ta lõplikult üliõpilaskonna eesrindlikumaks ja juhtivaks organisatsiooniks.

V. Kaarna,
Metsandusteaduskonna kommunistlik noor.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni komitee istungil

VALEERIA VILLANDI

ÜLKNÜ-le

Taskus pilet hallikarva,
kuuel märgi punakuld,
ses on rohkemgi kui arvad
jõudu, vaimustust ja tuld.

Sellest tõusnud nagu ime
on me elu õnnelik,
tõusnud õigus kanda nime,
võitvat nime — leninlik.

Noorus õpib selles rindes,
mis on — olla seltsimees:
see on — olla aus ja kindel,
see on seista tules, vees
õiguse ja sõbra eest;

see on igat mõtiskelu
täita loova hoolega,
mitte hoida töös ja elus
südant ühe poolega;

see on täielt ära anda
omakasu, egoism
selleks, et kord auga kanda
uhket nime — kommunist.

Ühest eesrindlikust noorest

Seoses komsomoli 31. aastapäevaga astub iga päev eesrindlikke noori kommunistliku noorsooühingu liikmeks. Need on noored, kes tahavad organiseeritult osa võtta kommunistliku ühiskonna ülesehitamisest.

Alles hiljuti võeti vastu kommunistlikuks nooreks Põllumajandusteaduskonnna III kursuse üliõpilane Hilda Pruul. See on tütarlaps, kes juba ülikooli astumisest peale on silma paistnud väga tõsise suhtumisega õppetöösse. Ta on püüdnud maksimaalselt kasutada võimalusi, mida pakub nõukogude ülikool teadusejanulisele noorele. Ta teab, et Saaremaa vaese kaluri tütrena poleks ta kodanlikul ajal kunagi pääsnud ülikooli. Tänu nõukogude korrale on Hilda Pruulil võimalik omandada zootehniku austav ja nõukogude põllumajandusele äärmiselt vajalik elukutse. Ülikoolis olles tutvus sm. Pruul marksismi-leninismi alustega ja omandas marksistliku maailmavaate. Peale otsese õppetöö võtab sm. Pruul aktiivselt osa teaduslike ringide tööst. Kaasüliõpilased tunnevad teda kui head ja alati abivalmis seltsimeest kui poliitiliselt avarama silmaringiga kaasüliõpilast, kes on pidevalt kursis kaasaegse poliitilise elu sündmustega. Kahtlemata täidab sm. Pruul kommunistlike noorte ridadesse kuuludes veelgi paremini temale pandud ühiskondliku töö ülesanded ning täiendab ja avardab oma teadmisi, et ülikooli lõpetades saada heaks nõukogude spetsialistiks.

A. Künnap

Paremini õpetada, paremini õppida vene keelt

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv, tehes möödunud kevadel kokkuvõtteid oma õppe- ja kasvatustöö tulemusist, võis märkida rea saavutusi õppeedukuse ja töödistsipliini alal. Samal ajal aga kerkis esile uusi tõsiseid puudusi meie töös. Nendele puudustele pööras erilist tähelepanu EK(b)P Keskkomitee büroo k. a. 17. augusti otsus. Samas näidati ka abinõud nende puuduste kõrvaldamiseks. Kogu ülikooli kollektiivi auasjaks on käesoleval õppeaastal õppe- ja kasvatustööd parandada, et saavutada ülikooli töös üha paremaid näitajaid. TR Ülikooli vene keele kateedri kollektiivi ees seisab vastutusrikas ülesanne, toetudes eelmisel aastal saavutatud tulemustele, edasi jõuda.

Kevadise eksamisessiooni tulemused näitasid üliõpilaste küllalt tõsist suhtumist vene keele õppimisse: hindele „väga hea" sooritas eksami 25,4% vene keelt õppivaist üliõpilastest, hindele „hea" — 41,2%, hindele „rahuldav" 32,1% ja hindele „mitterahuldav" 0,3% ning eksameile jäi ilmumata 1% (peamiselt haiguse või akadeemilise puhkuse tõttu). Üle 60% häid ja väga häid hindeid eksameil — selliseid tulemusi võib rahuldavaks pidada. Ent need üliõpilaste õppeedukuse näitajad väljendavad ainult teataval määral üliõpilaste vene keele oskuse taset. Milline on aga üliõpilaste vene keele oskus tegelikult?

Rõhuv enamik valdab küllalt hästi vene keelt passiivselt, st. vene keelest saadakse aru, loetakse sõnastiku abil teaduslikku ja ilukirjandust ning kergemaid tekste ilma sõnastikutagi. Sellest kõneleb kodu se lektüüri sooritamine üliõpilaste poolt. Liialduseta võib öelda, et meie üliõpilaskond suudab toime tulla venekeelse kirjanduse lugemisega oma erialal.

Märksa halvem on lugu aktiivse vene keele oskusega. Suuri raskusi teeb enamikule üliõpilasist mõtete väljendamine vene keeles. Siin on takistavaks teguriks eelkõige sõnavara vähesus, selle puudulikkus. Teiseks ei osata õigesti kasutada käändelõppe või pöördelõppe, unustatakse rektsiooni ja ühildumise nõuded ning eksitakse vene keele aspekti tarvitamisel. Suuri lünki esineb hääldamises. Venekeelse teksti lugemiselgi tehakse lubamatuid hääldamisvigu. Suuliselt esinevad vead tulevad kõige ilmekamalt nähtavale kirjatöödes. Diktaadiga saadakse veel kuidagi hakkama, aga tõlked või ümberjutustused jätavad palju soovida. Ja just siin ilmnevad üliõpilaste puudujäägid vene keele hääldamise ja grammatika osas.

Need puudujäägid on seletatavad eelkõige sellega, et keskkoolis õpiti vene keelt vähe. Ülikoolis on üldiseks nähtuseks, et vanemate kursuste üliõpilaste vene keele oskus on nõrgem, sest nad keskkoolis tegelesid vähe vene keelega ja ülikoolis väheste tundide arvu juures pole suutnud keskkooli lünki likvideerida.

Muide paneb imestama see, et käesoleval õppeaastal ka esimesel kursusel on vene keele oskus puudulik, mis kõneleb keskkoolide nõudlikkuse ja töö lünkadest möödunud õppeaastal.

Siiski oleks ebaõige üliõpilaste vähese vene keele oskuse põhjusi otsida ainult keskkooli töö lünkades — need põhjused on suurel määral ka ülikooli kollektiivis endas: vene keele kateedri liikmete saamatuses, ükskõikses suhtumises oma vastutusrikkaisse ülesannetesse, nõudlikkuse puudumises jne. ning üliõpilaste mittetõsises suhtumises vene keele õppimisse. Siit kasvab ülesanne kogu kollektiivile: paremini õpetada ja õppida vene keelt. Vene keelt õpitakse ülikoolis neli aastat, see on küllaltki pikk aeg selleks, et täielikult selgeks õppida ja õpetada vene keel, juurde arvestamata veel keskkoolis omandatud teadmised.

Õppetöö parandamiseks on käesoleval õppeaastal täiendatud vene keele kateedri koosseisu Moskva ja Leningradi ülikooli lõpetanud noorte õppejõududega. EK(b)P Keskkomitee büroo otsuse valguses analüüsiti vene keele kateedri õppejõudude tööd ning rakendati rida abinõusid töö parandamiseks. Vene keele kateedri õppejõudude töö peamiseks puuduseks on asjaolu, et ei töötata küllaldaselt oma ideoloogilise teadlikkuse ja metoodilise taseme tõstmiseks. Siit tulenevad sellised vead, nagu formalistlik meetod sõnade õpetamisel (vanemõpetaja Maiste), õpetamise madal ja vildak ideoloogiline tase (õp. O. Ramul ja J. Sepp), ilmetud ja igavad tunnid (vanemõpetaja J. Beloussova, õpetaja M. Kengsep, õpetaja Andronov jt.), liberaalne suhtumine hindamisel (õpetaja M. Tiitso, O. Ramul jt.). Vene keele kateedri koosolekuil mõisteti need puudused hukka ning õppetöö kvaliteedi parandamiseks otsustati tööd parandada: kasvatada üliõpilastes teadlikku suhtumist vene keelesse, tõsta huvi vene keele vastu, õppetundideks hästi ette valmistada, igal tunnil süvendada ja täiendada üliõpilaste teadmisi vene keeles, tõsta nõudlikkust. Vene keele kateedri liikmed tahavad anda oma parima üliõpilaste vene keele oskuse tõstmiseks.

Ent vene keele õpetamise ja õppimise taseme tõstmiseks on vaja üliõpilaskonna teadlikku suhtumist vene keele õppimisse ning teaduskondade juhtiva koosseisu ja kateedrijuhatajate abi. Käesoleval õppeaasta septembrikuu andmed kõnelevad sellest, et vene keele loengust osavõtt eelmise aastaga võrreldes langes. Lubamatult madal on osavõtt näiteks Õigusteaduskonna III kursusel (rühm „d" — 68%), Loomaarstiteaduskonna III kursuse b-rühmas (76%), Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üksikuis rühmades jt. Enam kui pooltest loengutest puudus 52 üliõpilast, ja see kõik ajal, kui vene keele kateeder iga päev dekanaadile puudujate nimed ette kannab! Siin on tarvis dekaanide ja rühmavanemate ning komsomoli-organisatsiooni kiiret abi olukorra parandamiseks. Õppeedukus septembrikuu andmete põhjal on samuti halb: ülikooli keskmine hinne (jooksvate hinnete alusel) on 3,5. Tundideks ei valmistuta korralikult, mis tingib halvad hinded päevikus. On juhtumeid, kus enamik rühmast kirjutab ette-ütluse halvale hindele. Tahaks loota, et läbiviidav akadeemiliste õperühmade ühiskondlik ülevaatus suudab siinkohal asja tunduvalt parandada. Hukka tuleb mõista ka üksikute üliõpilaste madalat kultuuritaset, mis vene keele tundides eriti ilmekalt esile tuleb: viibimine ülirõivastes, peakatetes, lauapaberitele joonistamine, ulaklik suitsetamine auditooriumides, mööbli purustamine jne.

Vene keele oskuse taseme tõstmiseks ülikoolis võivad kõik kateedrid kaasa aidata, suunates üliõpilasi venekeelse kirjanduse lugemisele oma erialal. Üksikud teaduskonnad (Ajaloo-keele-, Metsandusteaduskond) ja kateedrid teevad seda juba pikemat aega suure eduga erialaste teadmiste ja vene keele oskuse täiendamiseks. Niisugust võtet peaks kõik kateedrid kasutama, ja loobuma oma ükskõiksest suhtumisest venekeelse kirjanduse lugemise tähtsusesse eriaine omandamisel.

Vene keele õppimisel ja õpetamisel on ees veel küllalt raskusi. Kuid kogu kollektiivi ühisel jõul suudame need ületada ning loodame käesoleva õppeaasta esimese semestri arvestuste kokkuvõtteiski juba näha ühiste pingutuste positiivseid tulemusi.

J. Feldbach,
vene keele kateedri juhataja.

Taotleme üliõpilaste teadusliku töö igakülgset ja otsustavat parandamist!

* * *

Kriitika ja enesekriitika aukohale!

Pühapäeval toimus Üliõpilaste Teadusliku Ühingu aruandlus-valimiskoosolek, kus tehti kokkuvõte ühingu tööst möödunud aasta jooksul. Ent olgu kohe öeldud, et põhilises osas koosolek nurjus: ta ei andnud terviklikku pilti ühingu tegevusest, ei osutanud puudustele töös ega andnud konkreetseid suundi töö edasiseks parandamiseks.

Kahtlemata oli koosoleku ebaõnnestumise peapõhjuseks asjaolu, et nõukogu aruanne oli lohakalt ja puudulikult ettevalmistatud, sisutu ja väheütlev. Nõukogu esimees sm. H. Sarv, kes esitas aruande, piirdus vaid statistiliste näitajate esitamisega, andmata töö sügavat, bolševistlikult printsipiaalset sisulist analüüsi. Kuulsime küll, et ÜTÜ süsteemis on 43 teaduslikku ringi, on läbi viidud 2 teaduslikku konverentsi kokku 78 ettekandega, saime teada, mitu referaati on aasta jooksul esitatud ühes või teises teaduslikus ringis, kuid sellest, milline on üliõpilaste teadusliku töö ideoloogiline tase, millised on puudused sel alal — sellest möödus aruandja ainult riivamisi ja täiesti ebakonkreetselt. See on ka loomulik, sest — nagu nõukogu pidi tunnistama — puudub täielikult ringide töö sisuline juhtimine, selle tööga ollakse kontaktis vaid paberlike, üldist laadi statistiliste aruannete kaudu.

Väga tõsist rahutust tekitab ÜTÜ Nõukogus valitsev liberaalitsemise, puuduste ja vigade kinnimätsimise meeleolu. Kujukalt ilmnes see aruande-valimiskoosolekul. Nõukogu aruandes kiideti küll osakondi ja ringe, kuid hoiduti kramplikult kritiseerivate märkuste esitamisest. Ja kui seda paaril korral tehtigi, siis ühelgi juhul ei mainitud nimesid. Need nõukogus valitsevad meeleolud nakatasid ka ühingu lihtliikmeid: aruande kohta võttis sõna tegelikult ainult 3 seltsimeest (milline hämmastav huvi puudumine ühingu vastu liikmete endi poolt) ja needki sõnavõtud olid vaesed asjalikust kriitikast.

See aga on väga ohtlik kallak. Kriitika kui meie edasiliikumist hoogustava teguri ignoreerimine võib viia ainult ühes suunas — ühingu töö laostumise suunas. Ja tundemärgid sellisest liikumisest on olemas. Võtame kasvõi asjaolu, et aruande-valimiskoosolekust võttis osa vaid vaevalt pool ühingu liikmeist. Millest see räägib, kui mitte liikmete võõrdumisest ja eemalejäämisest ühingu tööst?

Enesega rahulolu, puuduste kinnimätsimine on täiesti võõras joon nõukogude inimesele. ÜTÜ nõukogus peaks ta olema seda talumatum, et ühingu töö tegelikult kannatab rea suurte puuduste all. Lisaks ülalmainitule olgu siinkohal tähelepanu juhitud veel ühele küsimusele: ÜTÜ liikmete ebanormaalselt väikesele arvule. Kui ÜTÜ liikmeskonda kuulub ainult 189 üliõpilast 3000-st, siis on seda ilmselt vähe. See näitab, et ÜTÜ on kujunenud tsitadelliks, massidest eraldatud organisatsiooniks, kes ei tõmba teaduslikule tööle kaasa laiemaid üliõpilaskonna hulki. Põllumajandusteaduskonnas näiteks on ainult 19 ÜTÜ liiget. Kas nii väikesearvuline kollektiiv suudab edukalt organiseerida ja teostada teaduslikku tööd ühes vastutusrikkamas sektoris — põllumajandusteaduse alal? Kahtlemata ei suuda. Aga ÜTÜ Nõukogu suhtub sallivalt niisugusesse fakti ega ole rakendanud otsustavaid abinõusid teadusliku töö hoogustamiseks Põllumajandusteaduskonna üliõpilaste hulgas.

Lõpuks veel üks märkus. Faktid näitavad, et osakondade ja ringide juhendajaiks määratud õppejõududest tunduv osa täidab oma ülesandeid nõrgalt. Seda, et õppejõud on jäänud eemale üliõpilaste teaduslikust tööst, näitab ka see, et kõnesolevast koosolekust võttis osa ainult 5 õppejõudu ja neistki prof. Ariste lahkus juba koosoleku algul. Osakondade juhendajaist polnud kohal prof. Piiperit, prof. Kaardet, dots. Kõrget, dots. Mitti jt.

Aruandlus-valimiskoosolekul moodustati uus ÜTÜ Nõukogu, kuhu valiti sm-d Päi, Aaver, Rõõmusoks, Einasto, Tappo, Sarv, Reimets, Arro, Timusk, Metsar, Kull, Kahk, Koslov ja Klaassen. Uus nõukogu peab õppima koosoleku õppetundidest. ÜTÜ tuleb muuta tugevaks, täisverelist elu elavaks kollektiiviks, mille tööd innukalt ja sisuliselt juhib nõukogu. Aukohale selles kollektiivis tuleb aga asetada range, asjalik ja printsipiaalne bolševistlik kriitika ning enesekriitika. Seda nõuavad tungivalt meie üliõpilaste teadusliku töö edasise hoogsama ja õige arendamise huvid.

A. Pedak

Formalismist, paberlikkusest üliõpilaste teadusliku töö juhtimises on tarvis vabaneda

Meie Üliõpilaste Teaduslik Ühing asutati 1947./48. õppeaasta II semestri algul eesmärgiga soodustada ja arendada meie üliõpilaskonnas teaduslikku tööd. Juba organiseerimisperioodil toimus I üliõpilaste teaduslik konverents, mida üldjoontes võib pidada õnnestunuks. Möödunud semestril toimunud II üliõpilaste teaduslik konverents oli oma ettekannete arvult ulatuslikum ja näitas, et ÜTÜ töö on üliõpilaskonnas laienenud. Käesoleval semestril ÜTÜ arstiteaduseosakond korraldas akadeemik I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäeva tähistamiseks üliõpilaste teadusliku konverentsi, mis andis meie üliõpilaskonnale võimaluse tutvuda vennasvabariikide üliõpilaste teadusliku tööga, kuna 10 ettekandest 5 oli külalistelt (Leningradi, Riia, Kaunase üliõpilastelt). Seega on ÜTÜ avalikkuse ees näidanud end täiesti elujõulisena.

ÜTÜ tegevusajal on meie ülikoolis üliõpilaste teaduslike ringide arv tõusnud enam kui kolm korda ja sellest võib järeldada, et üliõpilaste teaduslik tegevus on laienenud peagu kõikidele teadusalastele distsipliinidele.

Iga aastaga kasvab üliõpilaste auhinnatööde arv, mis tõestab kõige ilmekamalt huvi tõusu üliõpilaskonnas teadusliku uurimistöö vastu.

Igasuguses ülikooli aruandluses eksisteerib meie Üliõpilaste Teaduslik Ühing nüüd elujõulise organisatsioonina ja esimese mulje järgi tundub, et kõik on korras: ÜTÜ on oma ülesannete kõrgusel. Kui aga tähelepanelikumalt süveneda ÜTÜ töösse ja tema positsiooni meie ülikoolis, siis selgub kahjuks nii mõnigi kurvastav tõsiasi, mis häirib ÜTÜ tööd ja takistab edukat tegevust.

Vaatleme esmalt ÜTÜ organisatsioonilist tööd. Ühingu struktuur on välja kujundatud vastavalt põhikirjale ja siin pole vigu. ÜTÜ peaks aga tihedas koostöös töötama komsomoli- ja ametiühingu-organisatsiooniga alates ÜTÜ Nõukogust ja lõpetades ringi juhatusega. Senini on see kontakt üldiselt olnud puudulik, välja arvatud ÜTÜ asutamisperioodil, mil ÜTÜ organiseerimiskomitee töötas koos komsomoli- ja Üliõpilaste Ametiühingu komiteega. Nüüd on ÜTÜ isoleerunud iseseisvaks organisatsiooniks, mis pole aga ÜTÜ tööle kasuks tulnud. Arusaadavalt pole siin süüdi ainult ÜTÜ Nõukogu, vaid ka ELKNÜ ja Üliõpilaste Ametiühingu komitee on ÜTÜ töö vastu vähe huvi tundnud.

Hiljuti toimus ÜTÜ organisatsiooni kindlustamiseks liikmete ümberarvestus. See oli hädavajalik, sest ÜTÜ liikmeskond oli senini ühtlusetu ja kvalifitseerimata. Palju oli passiivseid liikmeid, kes ainult suurendasid liikmete arvu, arendamata seejuures teaduslikku tegevust. ÜTÜ Nõukogu lahendas vastava juhendi rakendamisega asja lihtsalt — kogu ÜTÜ liikmeskond kustutati nimestikust ja hakati uuesti liikmeid vastu võtma nn. liikmekandidaadi tööaruande ja -plaani alusel. Et selle tagajärjel ÜTÜ liikmete arv kahanes rohkem kui poole võrra, pole veel nii suur õnnetus, kuid see, et vastava juhendi rakendamisel suhtuti liikmete vastuvõtmisse äärmiselt formalistlikult, on suur viga. Juhendis nõuti, et tööplaanis oleks üks populaarteaduslik ettekanne ja selle puudumisel kas juhendi mitteteadmise või muude põhjuste tõttu, ei või liikmeks vastu võtta, vaatamata senitehtud teaduslikule tööle või edaspidiseile teadusliku töö kavatsusile. Kas sellise liikmete ümberarvestusega võitis ÜTÜ midagi? Võitis, ÜTÜ on nüüd kompaktne tervik, kuid on muutunud ühtlasi ka tsitadelliks. ÜTÜ Nõukogu tahtis saada ühingusse valmis liikmeskonda, üliõpilasi, kes senini on omaalgatuslikult teinud teaduslikku tööd. Kuhu jäi kasvatuslik moment? Miks ÜTÜ ei tahtnud oma liikmeskonda ümber kasvatada teadusliku töö tegijaks, vaid noppis ainult õied. Siia lisandub veel asjaolu, et kirjeldatud formalistliku suhtumise tõttu tehti liikmete vastuvõtul vigu. Kui küsida, kas ÜTÜ ise on sisuliselt juhtinud oma liikmeskonna teaduslikku tööd, siis peame sellele küsimusele vastama eitavalt. ÜTÜ oli ses suhtes passiivne ja hoolimatu. Kuid siis ka üliõpilase mitteproduktiivne töö pole ainult tema süü, sest sageli ainult hea tahe ei aita, vaid ka muid eeldusi on tarvis teadusliku töö tegemiseks. Väga nõrk on olnud ÜTÜ kontakt juhendavate õppejõududega ja pole vist üleliigne siin küsida, kuipalju on neid õppejõude, kes tunnevad ÜTÜ põhikirja ja ÜTÜ Nõukogu juhendeid. Kahjuks on suuremal osal meie õppejõududel ähmane ettekujutus Üliõpilaste Teaduslikust Ühingust, selle põhimõtteist ja nende juhtivast osast ÜTÜ töös. Nähtub, et ÜTÜ Nõukogu hindab ennast üle, jättes kontakti juhendajatega teise järgu asjaks ja katsudes ise kõike korraldada.

ÜTÜ loodi selleks, et teha lõpp üliõpilaste nokitsevale ja kiratsevale teaduslikule tööle, kuid vaatamata kõigele see püsib. Üliõpilaste auhinnatööd valmivad enamikus ikka veel lahus ÜTÜ tööst. Ja kui mainitud tööde arv kasvab, siis mitte ÜTÜ initsiatiivil, vaid nõukogude noorsoo töö- ja uurimistahtest tingituna. Viimaste aastate auhinnatööde tegijad pole ÜTÜ-ga üldse seoses olnud. Et tugevdada ÜTÜ autoriteeti ja tõhustada üliõpilaste teaduslikku tööd, oleks tarvis senist auhinnatööde süsteemi muuta. Loomulikumana näiks, kui ÜTÜ tööplaani võetud üliõpilaste teaduslikud tööd vaataks õpetatud Nõukogu nende valmimise korral teatud tähtpäevadel läbi ja parimad nendest auhindaks. ÜTÜ tööplaan peab olema laialaulauslikum kui seda on auhinnatööde temaatika ja kahtlemata annaks selline auhinnatööde esitamise kord uue tõuke hoopis mitmekesisemaks üliõpilaste teaduslikuks tööks.

Põhiliseks veaks on ÜTÜ töös senini olnud ka plaanitu tegevus, mille tagajärjel on üliõpilaste teaduslike konverentside kui ÜTÜ töö näitajate temaatika olnud juhuslik ja nõuetele mittevastav. See viga tuleb parandada juba käesoleval semestril.

Tartu Riikliku Ülikooli Üliõpilaste Teaduslik Ühing peab kujunema elujõuliseks mitte ainult aruannetes, vaid sisulises töös. ÜTÜ Nõukogu töö ei tohi seista ainult aruannete sissenõudmises, vaid üliõpilaste kasvatamises ja teaduslikule tööle mobiliseerimises. Senini on aga see külg ÜTÜ töös olnud kõige nõrgem ja pole imestada, kui paljud üliõpilased vaatavad ÜTÜ-le kui kasutule organisatsioonile. Asjavalitud ÜTÜ Nõukogu peab kiiremas korras kõrvaldama senises töös esinenud puudused ja seadma ÜTÜ töö põhikirjas ettenähtud alustele, otsustavalt loobuma bürokratismist, formalismist ja pöörama tähelepanu üliõpilaste teadusliku töö sisulisele juhtimisele ning laiemate üliõpilashulkade kaasatõmbamisele teaduslikule ja populaarteaduslikule tegevusele.

R. Kalk

Tõsta praktikumide ja seminaride taset

Praktikumidel on täita väga oluline osa õppetööprotsessis. Nende varal toimub harjutustel omandatud teadmiste kinnitamine praktiliste ülesannete varal, täiendav teadmiste omandamine praktiliste ülesannete ja harjutuste teostamisel ja teadmiste praktilisteks ülesanneteks rakendamise kätteõppimine. Seminaride teostamine aga teenindab üliõpilaste suunamist iseseisvalt kirjanduse läbitöötamisele ja selle kirjanduse varal ettekannete koostamisele ning võimaldab nende ettekannete esitamist üliõpilaskursuse või rühma ees. Seminarides toimub diskussioonide arendamine esitatud põhimaterjali kohta, millega luuakse võimalus üliõpilastele diskussiooni korras teadmiste kinnitamiseks, olulise vähemolulisest eraldamiseks, oma seisukohtade vaba väljendamine vilumuse omandamiseks jne. jne.

Nii praktikumide kui ka seminaride edukaks läbiviimiseks on vajalik omada kindlaid eeldusi vastavate laboratooriumide ja õppekabinettide näol, on vajalik omada vastavaid katsematerjale, instrumentaariumi ja kirjandust.

Peatudes praktikumide ja seminaride taseme tõstmisel, peab esitama küsimuse, kas on meil kõigis teaduskondades enamvähemgi nõuetele vastavalt suudetud korraldada praktikumide ja seminaride teostamiseks materiaalsed eeltingimused, kas on meil ära kasutatud kogu Nõukogude valitsuse ja kommunistliku partei haridusele omistatud tähelepanu? Kas on suudetud veenvalt ja otsustavalt kutsuda appi ülikooli õppetöö edukuse tõstmiseks vajalike eeltingimuste korraldamiseks ENSV haldus- ja tootmisasutusi, ministeeriume ja peavalitsusi ning asutisi kohtadel? Siin on meil veel tõsiseid puudusi. Samas aga, kas on TRÜ oma sisemised ressursid ära kasutanud otstarbekalt praktikumide teostamise eeltingimuste organiseerimiseks? Kas on kõik funksionäärid, nende hulgas kateedrid, rakendanud kõik oma võimaliku tööjõu praktiliste tööde arendamiseks vajaliku inventari korrastamisele ja täiendamisele? Kas on TRÜ pearaamatukogu ja kateedrite raamatukogud varutud uuema nõukoguliku kirjandusega? Ka selles küsimuses leidub meil veel suuri puudusi. Praktikumide ja seminaride teostamise eeltingimuste parandamine TRÜ kateedrite, õppeosakonna ja haldusaparaadi ning ühiskondlike organisatsioonide koostöös peab saama üheks kõnealuste tähtsate õppetöövormide ja üldse õppetöö taseme tõstmise teeks.

Kuidas on aga lugu praktikumide ja seminaride teostamise sisulise küljega? Kas omatakse kõigi ettenähtud praktikumide teostamiseks kaasaegsele nõukogude eesrindlikule teadusele rajanevaid praktikumide programme ja praktikumide teostamise juhendeid ja kas on need programmid ja juhendid kõigis teaduskondades ja kateedrites läbi arutletud ja kinnitatud? Kahjuks see ei ole nii kõigi teostatavate praktikumide alal ja samuti ei omata mitte kõigi seminaride osas vastavaid juhendeid. Vastavate programmide ja juhendite üksikasjalik läbiarutlemine on kindlasti üheks kollektiivseks töö parandamise tingimuseks praktikumide ja seminaride alal.

Praktikumide ja seminaride edukas teostamine oleneb ühelt poolt antud õppetöö vormi juhendava õppejõu vilumusest ja tema erialaste teadmiste pagasist ja õppejõu ideoloogilisest tasemest ning teiselt poolt üliõpilaste suhtumisest ettenähtud ülesande täitmisse. Kui õppejõudude suhtes kehtib nõue, et nad peavad andma üliõpilastele mitmesuguste õppevormide varal üle kogu oma teadmiste ja kogemuste pagasi ja peavad pidevalt end täiendama, et suuta anda edasi üliõpilastele oma eriala teaduse viimaseid saavutusi, siis üliõpilastel on samuti vaja teostada teaduse arendamist kogu oma noorusliku kire ja jõuga, milleks praktikumidel ettenähtud ülesanded on vaja täita suure asjalikkuse ja püüdlikkusega ning seminariettekanded valmistada ette suure põhjalikkusega. Seminariettekannete läbiarutamine aga, kui ta on elav ja kui teda arendatakse marksistliku dialektika alusel, täidab hästi oma ülesande noorsoo kommunistliku kasvatamise alal. Üliõpilastel on aga vaja märksa suuremal määral taotleda õppejõududelt nõuandeid ja konsultatsioone praktikumide teostamisel ning seminariettekannete koostamiseks materjalide koondamisel ja ettekannete põhiseisukohtade läbiarutamisel. Pealiskaudsus nii kateedri kui ka üliõpilaste poolt praktikumide ja seminaride korraldamisel on suurimaks paheks.

Meie õppetöös leidub küllalt suuri vigu nii õppebaaside ja materjalide kui ka õppetöö juhtimise ja õppemetoodika alal, ja üliõpilaste suhtumises õppetöösse. Puuduste likvideerimine ja nende likvideerimise organiseerimine on aga meie õppejõudude, üliõpilaste, TRÜ administratsiooni ning ühiskondlike organisatsioonide endi ülesanne. Selle ülesande täitmisele peame asuma kohe ja täie jõuga.

Dots. V. Ritslaid,
Metsandusteaduskonna dekaan.

Konsultatsioon

Kuidas valmistuda tööks laboratooriumis bioloogia-alaste uurimuste teostamisel

Oma kvalifikatsiooni tõstmise, aga ka nõukogude teaduse rikastamise eesmärgil tehtavas bioloogia-alases uurimistöös on üliõpilastele kasulik enne loodusest kogutud materjali laboratoorsele läbitöötamisele asumist järgmine ettevalmistatavate tööde järjekord:

1. Selgitada materjali kogumise maa-alal või juba üldiselt uuritud suuremal kohalikul maa-alal (Eesti NSV-s) esinevate uuritavate ühikute (liikide) nimestik. Kui niisugust nimestikku pole trükis ilmunud, abistab sellel alal kogenud uurija. Kui aga igasugune kohalik abi puudub, peab üldistest, näiteks NSV Liidu üldisist, vastavaist käsiraamatuist läänepiirkondi käsitlevate andmete abil koostama uuritava materjali võimaliku liigituse. Kui uuritavateks ühikuteks on näiteks taimeliigid, siis on kasulik kogutud materjalis kindlasti, aga ka oletatavasti esinevate liikide nimed kirjutada küllaltki suurtele sedelitele (vihikuleht) ja sinna märkida ka viited teostele ja teksti lehekülgedele, mis liigi arvestamist on õigustanud. Lahtised lehed (resp. sedelkataloog) on liikuv märksõnastik, mida on hõlpus tarviduse kohaselt süstematiseerida, ja suured lehed võimaldavad märkmete juurdekasvu.

Oletus liigilisest koosseisust võib olla laialdasem; lõplikult redigeerib selle muidugi laboratoorne töö.

2. Moodustatud ühikute sedelitele tuleks kirjandusest välja kirjutada mingis omaksvõetud, igale sedelile ühtlases kindlas järjestuses antud uuritavat ühikut iseloomustav andmestik.

3. Saadud andmestikku on vaja kasutada uuritavaid ühikuid süstematiseeriva tabeli koostamiseks, s. o. uuritavate ühikute määrajaks. Käsiraamatute olemasolu ja kättesaadavuse korral võib, ülevaatlikkust taotelles, tabelisse märkida ka vaid süstematiseerimiseks vältimatult olulisi tunnuseid, kuna lähemat andmestikku on võimalik saada paralleelselt kasutatavaist käsiraamatuist.

Et see on laboratoorsele uurimisele asumise viimane eeltöö, peab koostatud juhise suurima hoolega mitmes suunas läbi kontrollima, sest hiljem juhib laboratoorset tööd kogutud materjal. Esiteks on vaja võrrelda, kas tabeli üldistavad pealkirjad, nn. kõrgemad ühikud, pole sisuliselt vastuolus tabeli vähimate ühikutega. Selgunud vastuolude põhjused tuleb kasutatud kirjanduse põhjal kontrollida ja oma tabelis parandada. Teiseks on mõnikord võimalik oma andmestiku süstematiseerimist võrrelda teiste uurijate süsteemidega või otse kirjanduse kaudu. Olemasoleva literatuuriga võrreldes tuleb iseseisvad kohad oma tabelis põhjalikult läbi kaaluda, et kas nende teaduslik-ideeline lahendus on otstarbekohane.

Niisuguse meetodiga omandatakse suurim teadlikkus loodusest hangitud materjalide laboratoorseks läbitöötamiseks.

H. Aasmaa,
taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri vanemõpetaja.

Igale šeflusalusele kolhoosile raamatukogu!

TRÜ õppejõud, üliõpilased ja teenistujad! Eraldage oma raamatukogust nõukogude teaduslikke, populaarteaduslikke ja ilukirjanduslikke teoseid šeflusaluste kolhooside raamatukogude komplekteerimiseks! Sellega paneme aluse šeflusaluste kolhooside raamatukogudele, ning anname need üle kingina kolhoosidele juba Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäevaks.

A. Laats,
TRÜ šefluskomisjoni esimehe asetäitja.

Ka üliõpilased elasid kaasa lõikuspühale

23. oktoobril pühitsesid Eesti NSV kolhoosid lõikuspüha. Sel päeval tehti kokkuvõtteid teostatud tööst, premeeriti tööeesrindlasi ja pühitseti koos sügisest põllutööde lõppu.

Ülikooli komsomoli-organisatsioon organiseeris lõikuspühaks teaduskondade isetegevusringide väljasõidud kolhoosidesse, et pakkuda oma külakosti kunstilise isetegevuse näol. Ehkki ettevalmistusaega sõiduks oli vaid mõni päev, võib rõõmuga märkida, et meie teaduskondade isetegevusrühmad olid siiski suutelised esinema kolhoosides ja täitsid hästi oma šefluskohustuse.

Paljude teaduskondade üliõpilased esinesid sõnavõttudega kolhoosnikutele, peeti populaarteaduslikke loenguid. Näiteks esines Loomaarstiteaduskonna IV kursuse üliõpilane Endel Jürisson loenguga teemal „Sigade punatõvest" ja Põllumajandusteaduskonna õppejõud sm. Teitelbaum esitas loengu teemal „Nõukogude põllumajanduse saavutusist ja suundadest". Ettekanded leidsid kolhoosnikute poolt sooja vastuvõtu ja jääb vaid soovida, et ka teised teaduskonnad edaspidi selles joonduksid Põllumajandus- ja Loomaarstiteaduskonna järgi.

Kõikjal leidsid üliõpilased tiheda kontakti kolhoositalurahvaga — pühitsedes koos nendega lõikuspüha. Kõlasid ühislaulud Nõukogudemaast, ülesehitustööst, Nõukogude Eestist ja Tartust — laulsid kolhoosnikud ja laulsid üliõpilased.

Kiiresti möödusid tunnid elavas vestluses kolhoosnikutega nende muredest ja rõõmudest, ja oligi aeg tagasi sõita Tartu.

„Ärge unustage meid, külastage meid jälle," hüütakse järele autodele.

„Ei meie ei unusta ... ei unusta oma šeflusaluseid kolhoose," vastavad üliõpilased ja kindlasti me seda ei teegi.

Meie ülesanne on sagedamini külastada oma šeflusaluseid kolhoose, pakkuda neile oma abi ja luua tihedad sõprussidemed linna ja maa vahel.

Järgmise ürituseni toimub raamatukogude kinkimine kolhoosidele.

Asugem viivitamatult selle ürituse ettevalmistamisele! Kindlustagem, et meie šeflusalused kolhoosid saaksid väärtuslikud raamatukogud — ainult nii võime täita eeskujulikult oma šefikohustused.

A. Ingalt,
ELKNÜ TRÜ komitee massilise kultuuritöö sektori juhataja.

TR Ülikooli üliõpilaslaulu võistlus

Eesmärgil saada uusi, aktuaalseid üliõpilaslaule, ergutada noori autoreid laulutekstide loomisele ja aidata kaasa üliõpilaselu käsitlevate kirjanduslike teoste puuduse likvideerimiseks kuulutavad ELKNÜ TRÜ komitee, TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee ja ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus käesolevaga välja Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaslaulu võistluse.

Võistluse tingimused on järgnevad:

1. Võistlusele saadetavad laulutekstid peavad käsitlema Tartu Riiklikus Ülikoolis ja üliõpilaskonnas nõukogude korra ajal toimunud kvalitatiivset murrangut, näitama avaraid töö ja õppimisvõimalusi nõukogude korra viljastavais tingimusis, aitama kaasa nõukogude patriotismi kasvatamiseks ja olema sobivad viisistamiseks.

2. Võistlusele saadetavad tööd ei tohi olla varem avalikult ette kantud ega trükis avaldatud.

3. Võistlustööde pikkus pole piiratud, kuid soovitav on piirduda 20—30 värsireaga.

4. Võistlustöö tuleb esitada kolmes eksemplaris tavalise kirjutuspoogna formaadis kas masinakirjas või loetavalt ja selgesti käsitsi kirjutatuna.

5. Võistlustöö tuleb varustada märgusõnaga ja juurde lisada sama märgusõnaga varustatud kinnine ümbrik, mis peab sisaldama autori õige nime, teaduskonna ja kursuse nimetuse.

6. Võistlustööde esitamise viimane tähtaeg on 1. detsember 1949. a. Võistlustööd tuleb asetada TRÜ peahoone komandandi ruumis ülespandud kirjakasti märkmega ümbrikul „Üliõpilaslaulu võistlus".

7. Võistlustööde hindamiseks moodustatakse 5-liikmeline žürii, kelle koosseis teatatakse hiljemalt 20. novembriks 1949. a.

8. Parimate võistlustööde hindamiseks on määratud järgmised rahalised preemiad:
üks I preemia — 300 rbl.,
üks II preemia — 200 rbl.,
üks III preemia — 100 rbl.

9. Võistlusele saadetud tööde trükis avaldamise eesõigus kuulub ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetusele.

10. Võistlusel auhinnatud üliõpilaslaulu tekstid viisistatakse võistluse korras.

ELKNÜ TRÜ komitee.
TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee.

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus.

Kehakultuur ja sport

Võimlemine hulkade spordialaks!

Nõukogude Liidus haarab kehakultuuriline liikumine laiu rahvahulki. Ka meie vabariigis on kehakultuuriline liikumine teinud viimaseil aastail suuri edusamme. Üha rohkem ja rohkem tegeleb noori spordiga. Seda näeme ka Tartu Riiklikus Ülikoolis. Siin vaadatakse kehakultuurile kui ühele tähtsamale vahendile terve ja teovõimsa nõukogude noorsoo kasvatamisel. Meil on oma spordiklubi — ÜSK —, kes on tuntud oma edukate esinemistega mitmesugustel spordialadel. Harrastamist leiavad spordialad, nagu kergejõustik, korvpall, ujumine, võimlemine jt.

Sportlik võimlemine on meil veel noor spordiala. Sihikindlamat viljelemist on ta meil leidnud alles viimaseil aastail. Seepärast pole ta suutnud veel tõusta küllalt tähtsale kohale teiste spordialade hulgas, nii nagu see on mujal Nõukogude Liidus.

Nõukogude võimlemiskool on maailmas saavutanud juhtiva koha, ületades tunduvalt kodanliku spordi paremaid esindajaid. See pole saavutatud mitte juhuslikult ja kergelt, vaid püsiva ja sihikindla tööga, teadlikkuses selles, et võimlemine oma mitmekesiseis vormes on aluseks uutele kõrgemaile saavutusile väga paljudel aladel, et ta on üks mitmekülgsemaid spordialasid.

Sportlik võimlemine koondab endas kogu organismi haaravaid harjutusi. Siin on vabavõimlemine, harjutused riistadel ja hüpped. Iganenud on vaade, nagu oleksid riistvõimlemine ja akrobaatika mingid eraldiseisvad, üksteisest sõltumatud spordialad. Sportlik võimlemine haarab endas kõik need alad ja moodustab neist ühtlase terviku, kus kõik need alad on ühevõrra tähtsad ja moodustavad sportliku võimlemise lahutamatu osa. Hea võimleja peab neid kõiki hästi valdama.

Kui vaatleme lähemalt VTK kompleksi, nõukogude noorsoo kasvatuse ja sportliku arenemise üht põhitegurit, siis näeme, et ka seal omab võimlemine keskse koha.

Vaadeldes olukorda Tartu Riiklikus Ülikoolis näeme, et alles hiljuti s. o. mõned aastad tagasi, tegelesid sportliku võimlemisega ainult Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased. Kuid viimaseil aastail on sportlik võimlemine haaranud ka teiste teaduskondade üliõpilasi, haarates üha rohkem üliõpilasnoori, kusjuures on märgata pidevalt kasvavat huvi selle mitmekülgse spordiala vastu. Palju on selleks kaasa aidanud möödunud aastal loodud üleülikooliline kehalise kasvatuse kateeder sm. Tiigiga eesotsas, kelle algatusel loodi koos ÜSK-i võimlemissektsiooniga möödunud aastal soodsad võimalused sportliku võimlemise rühmade regulaarseks tööks terve õppeaasta vältel. Osavõtt tundidest oli väga arvurikas. Samuti töötasid hästi naiste kunstilise ja meeste põrandvõimlemise rühmad.

Ülevaate tehtud tööst võimlemise alal andsid kevadsemestril toimunud teaduskondadevahelised võimlemisvõistlused, mis olid esmakordsed ülikooli ajaloos. Sellest tingituna koostati võistluste kava suhteliselt kergena. Võistlused õnnestusid hästi ja täitsid oma ülesande. Võistlused selgitasid ka rea noori, kelle sportlik areng oli ette jõudnud ettenähtud kava ulatusest, mistõttu nad ei saanud oma sportlikke võimeid täies ulatuses rakendada.

Sellel õppeaastal on üleülikoolises sporditöös toimunud rida positiivseid muudatusi. Nii seati sisse Kehakultuuriteaduskonna spordialade kateedrite poolt spordi ja võimlemise alal fakultatiivtunnid. See on väga soodsad võimalused loonud edasiseks tööks ja annab kindlasti uusi kõrgemaid näitajaid nii massilisuse kui ka sportmeisterlikkuse alal. Samuti viidi tänavu ÜSK-i võimlemissektsiooni juhatuse valimine läbi teistel alustel kui eelnevail aastail. Tänavu koosneb juhatus kõigi teaduskondade esindajaist. See peab looma tiheda kontakti sektsiooni ja üliõpilaste laiade hulkade vahel. Võimlemissektsiooni šefiks on U. Sahva Kehakultuuriteaduskonnast.

Lähimaks ja kõige massilisemaks ürituseks võimlemissektsiooni tegevusplaanis on üleülikooliliste teaduskondadevaheliste võimlemisvõistluste korraldamine.

Võistlused viiakse läbi juba detsembri keskel, mitte kevadel, nagu möödunud õppeaastal, selleks, et varakult selgitada üliõpilaste võimlemistaset. Arvestades üliõpilaste võimlemistaseme tõusu ja paremaid treeninguvõimalusi on vastavalt suurendatud ka võistluste programmi.

Võistlused toimuvad algajaile ja edasijõudnuile. Algajate programm koosneb naistele viievõistlusest (vabaharjutus, kang, rööbaspuud, rõngad, hüpped) ja meestele kuuevõistlusest (vabaharjutus, kang, rööbaspuud, rõngad, hooglemised hobusel ja hüpped). Edasijõudnuile on kavas sportliku võimlemise II õppeaasta harjutused, II ja III spordijärk.

Võistlustest võivad teaduskonnad osa võtta piiramata arvu võistkondadega. Üldvõitjat võistkonda (mõlemas grupis) autasustatakse rändkarikaga, mille möödunud aastal võitis Matemaatika-loodusteaduskond. Algajate ja edasijõudnute klassis autasustatakse individuaalvõitjaid auhindade ja diplomitega. Arvestades võistluste suurendatud nõudmisi, tuleb varakult alustada võimlejate ettevalmistamist, asuda kiiresti treeningule, sest sportliku võimlemise alal ei suudeta midagi saavutada paari nädalaga. Treeningud toimuvad fakultatiivtundide raames.

Ka teaduskondade kehakultuurikollektiividel tuleb võistluste ettevalmistamisele pöörata tõsist tähelepanu ja igati kaasa aidata võistluste paremaks kordaminekuks. Võistlused tuleb muuta kogu ülikooli haaravaks ürituseks. Teaduskonna kehakultuurikollektiivi juhatuse ja ÜSK-i iga teaduskonna esindaja on kohustatud looma omavahel tiheda kontakti ja töötama käsikäes. Väga oluline on luua teaduskonnas tihe side juhtivate organite ja üksikvõimlejate vahel, et igati abistada ja kontrollida võistluste ettevalmistustöö käiku. Üheks parimaks mooduseks oleks sel alal, kui igas teaduskonnas aktiivne võimleja koondaks enda ümber võimlemishuvilisi ja peaks sidet võimlemissektsiooniga. Niisugune korraldus laseb eeldada seda, et luuakse tihe võrk, mis jääb püsima ka pärast võistlusi, ja mille kaudu on võimalik edasist tööd võimlemise alal juhtida. Kontakt tuleb luua ka komsomoli-algorganisatsioonide ja dekanaatidega.

Kõiki mainitud võimalusi kasutanud, võib loota, et need võistlused muutuvad massilisteks, ühes sellega tõuseb sportliku võimlemise tase Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Üliõpilased, kasutage teile antud soodsaid võimalusi sportliku võimlemise harrastamiseks!

Informatsiooni saamiseks pöörduge ÜSK-i võimlemissektsiooni juhatuse või Kehakultuuriteaduskonna võimlemiskateedri poole G. Adolfi 19. Täpsemad andmed leiate ÜSK-i teadetetahvlil.

A. Tikk,
ÜSK-i võimlemissektsiooni esimees.

Ettekandekoosolek akadeemik Pavlovist

TRÜ Raamatukogu korraldas neil päevil oma kollektiivile ettekandekoosoleku geniaalse vene füsioloogi akadeemik I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäeva tähistamiseks.

Ettekandega esines prof. E. Käer-Kingisepp, kes oma sõnavõtus andis huvitava ülevaate Pavlovi tegevusest.

Pärast ettekannet anti seletusi raamatukogus korraldatud Pavlovi näitusel väljapandud eksponaatide kohta.

Võrkpalli-välkturniir Õigusteaduskonnas

Möödunud laupäeval toimus Õigusteaduskonnas võrkpallivälkturniir, et selgitada esindusvõistkondi eeloleval laupäeval toimuvaile TRÜ esivõistlustele.

Esimeses mängus kohtusid I ja II kursuse meeskonnad. Mängu võitis pinevas heitluses II kursus 2:1. Ka teine mäng ei jäänud oma pinevuselt nõrgemaks, ning kolmegeimiline mäng andis võidu IV kursusele III kursuse üle.

Et IV kursuse meeskonnas mängivad kaasa ÜSK esindusmeeskonna mängijad Schmidt ja Kalkun, siis ei teinud neile raskusi võita ka I kursust 2:0 ja II kursust 2:1, ehkki viimane matš oli õhtu pinevaim, kusjuures II kursuse löögivõimas meeskond kahtlemata täiendab meie esindusvõistkonna ridu oma liikmetega.

Edasi kulgesid mängud rahulikumalt — II kursus võitis III kursust 2:0 ja I kursus II kursust 2:0.

Põhjendamatult jäid turniirilt eemale V kursuse esindajad. Olgugi et V kursuse üliõpilastel on juba tegemist lõpetamisega, peaksid nad kehakultuurilistele üritustele sellegipärast vaatama täie tõsidusega.

Naiste mängudes tuleb märkida nende madalat taset, kusjuures surumine jäi kolmel mängul harvaks nähtuseks. Teistest paremaks osutus III kursuse naiskond, kes alistas I kursuse 2:0 ning II kursuse tasavägisemas mängus samuti 2:0, saavutades 4 punkti ja esikoha.

Teiseks platseerus II kursus 2 punktiga ja kolmandaks I kursus.

Meeste osas saavutas esikoha IV kursus 6 punktiga jättes teiseks II kursuse 5 punktiga ning kolmandaks I kursuse 3 punktiga.

Mängude korraldamine oli ladus ning teaduskonna kehakultuurikollektiivi juhatuse poolt hästi organiseeritud.

L. Koik,

Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Omandasime oskust, kogemusi ja vilumust

Viimase kolme nädala jooksul viibisid Ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilased õppepraktikal koolides, et kindlustada omandatud teoreetilisi teadmisi ja omandada praktilisi kogemusi tulevaseks tööks õpetajana. Praktikandid olid jagatud Tartu I, II ja III Keskkooli vahel, kuna prantsuse filoloogid olid praktikumil Tallinnas, sest Tartus puuduvad koolid, kus õpetatakse prantsuse keelt.

Tartu III Keskkoolis oli praktikal osa eesti ja inglise filoloogе ja kõik ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilased. Kolme töörohke, kuid huvitava nädala jooksul tutvusid praktikandid põhjalikult õpetaja kõigi ülessannetega õppe- ja kasvatustöö protsessis. Töö pearaskus oli siiski suunatud õpetamisoskuse omandamisele. Selleks kuulati vanemate pedagoogide kui ka kaaspraktikantide tunde, anti ka ise tunde ja arutati hiljem need ühiselt läbi. Silmapaistvamaid tulemusi töös saavutasid praktikantidest K. Taimre, M. Lõhmus, V. Aaviksoo, A. Kirsel, V. Jõelaid, H. Puhvel, V. Saage jt.

Kuid töö koolis on palju mitmepalgelisem. Iga praktikant oli kinnitatud ühe klassijuhataja juurde, kelle kõrval tutvuti klassijuhataja ülesannetega kasvatustöös. Samuti tutvuti nii õppenõukogu kui ka ELKNÜ algorganisatsiooni ja õpilaskomitee tööga. Praktikandid võtsid osa ka mitmesuguste isetegevusringide tööst, seinalehe toimetamisest ja teistest ühiskondlikest üritustest.

Kolm nädalat oli siiski liig lühike aeg, et põhjalikult süveneda eriti klassivälisesse töösse, seepärast jäävad praktikandid kuni semestri lõpuni neile kinnitatud klasside šeffideks klassivälise töö alal. Sellega kindlustame, et meie üliõpilased lahkuvad kevadel ülikoolist täisväärtuslike nõukogude pedagoogidena.

G. Reiman,

Ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane.

Grupp Ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilasi III Keskkooli juures, kus nad viibisid õppepraktikal

Moodustati uus toimetuse kolleegium

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" töö edasiseks parandamiseks moodustati EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni büroo poolt hiljuti uus, endisest arvukam toimetuse kolleegium. Uus kolleegium on juba alustanud tööd ja teinud esimesed sammud oma ülesannete täitmisel.

Oma esimesel koosolekul otsustas kolleegium üksikute osakondade juhatajaiks määrata järgmised seltsimehed: parteielu osakond — sm. A. Vill, teadusliku töö osakond — sm. K. Taev, õppetöö osakond — prof. A. Vaga, kasvatustöö küsimuste osakond — sm. E. Ertis, komsomoli töö osakond — sm. V. Kaarna, kehakultuuritöö osakond — sm. F. Kudu, ametiühingulise ja šeflustöö osakond — sm. A. Laats ja massilise kultuuritöö osakond — sm. H. Rand .

Edasi määras kolleegium oma esindajad teaduskondades järgmiselt: Õigusteaduskond — sm. Kirsimägi, Ajaloo-keeleteaduskond — sm-d Taev, Ertis, Feldbach ja Tibar, Arstiteaduskond — sm. Vill, Matemaatika-loodusteaduskond — sm. Vaga, Põllumajandusteaduskond — sm-d Laats, Sarv ja Rand, Metsandusteaduskond — sm. Kaarna ja Kehakultuuriteaduskond — sm. Kudu.

Vastutava toimetaja asetäitja
Ed. Ertis

MB 05482 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 **Üksiknumbri hind 20 kop.** Tellimine nr. 2342

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Olgu tervitatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäev!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 33 (39) Reedel, 4. novembril 1949. a. II aastakäik

Helgel teel

Nõukogude rahvas ja koos temaga kogu progressiivne inimkond pühitseb Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva. Eelseisvad pidupäevad on nõukogude inimestele suurteks rõõmupäevadeks, sest meil on, mille üle rõõmustada, mille üle uhke olla. Meie suur, palavalt armastatud kodumaa on kolmekümne kahe aasta jooksul läbi käinud kuulsusrikka tee, muutunud võimsaimaks ja eesrindlikemaks maaks maailmas.

Ajal, mil kapitalistlikus maailmas valitseb sõjajärgne laostumine, süveneb kriis ja rahvahulkade viletsus, kultuur aga roiskub ja läheb allamäge, sammub meie sotsialistlik kodumaa kindlalt õitsengu teel, sotsialismi-kommunismi ehitamise teel. Kuust kuusse, aastast aastasse täidab ja ületab meie tööstus ettenähtud tootmisplaani võitluses sõjajärgse stalinliku viisaastaku grandioosse plaani ennetähtaegse täitmise eest. Nõukogude inimese loov initsiatiiv väljendub üha uute väärtuslike liikumiste algatamises toodangu kvaliteedi tõstmise, tootmisprotsessi täiustamise, toodete omahinna alandamise, töökultuuri tõstmise jms. eest.

Meie küla elab uut, rõõmsat elu. Ka meil Eesti NSV-s on toimunud töötava talurahva üleminek sotsialistliku suurpõllupidamise teele. Kolhoosides ja sovhoosides ehitatakse jõukat ja õnnelikku elu, käib võitlus viljasaagi suurendamise, ühisloomakasvatuse arendamise eest. Selles võitluses on esile kerkinud suur hulk eesrindlikke inimesi, kes, toetudes oma töös nõukogude teaduse saavutustele ja rakendades neid julgesti ellu, viivad kiirete sammudega edasi meie põllumajandust ja karjakasvatust.

Meil, Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi liikmeil, on põhjust eriti rõõmustada nõukogude kultuuri hiiglaslike edusammude üle. Suure Oktoobrirevolutsiooni tules sündinud uus sotsialistlik kultuur, kasvades ja arenedes leppimatus võitluses kodanliku ideoloogia, kodanliku pseudoteaduse ja -kultuuri vastu, on tänapäeval kõige eesrindlikum maailmas. Ta ammutab jõudu rahvast ja teenib oma saavutustega kommunistliku ühiskonna ehitamist meie maal. Nõukogude võim suhtub suurima hoolitsusega sotsialistliku kultuuri arendamisse. Kuivõrd hoogsalt areneb meil sotsialistlik kultuur, seda näitab kasvõi fakt, et ühe aastakümne jooksul, aastail 1939—1948, autasustati Stalini preemiaga 3678 teaduse-, tehnika-, kirjanduse- ja kunstitegelast.

Nõukogudemaa alg- ja keskkoolides õpib 35 miljonit õpilast, ülikoolides 750 000. Need on arvud, millistele võrdseid ei või esitada ükski kodanlik maa.

Nõukogude võim on toonud meie maale uue elu. Seda tunneme me igal sammul. Nõukogude võim avas Tartu ülikooli uksed töötavaile noortele, tõrjus siit välja logelevad kodanlaste võsukesed. Opetus meie ülikoolis toimub materialistliku maailmavaate, marksistlik-leninliku teooria alusel. Ülikooli õppejõud tegelevad pidevalt enesetäiendamisega, tõstavad oma teaduslikku kvalifikatsiooni. Nad pole enam elust irdunud teadlased, vaid nende teaduslik töö teenib järjest aktiivsemalt rahvamajanduse vajadusi. Süstemaatiliselt võideldakse õppe- ja kasvatustöö tiheda sidumise eest. Õppejõud ja ühiskondlikud organisatsioonid pööravad suurt tähelepanu noorsoo kommunistliku kasvatuse teostamisele. Tänu kõigele sellele kasvatab meie ülikool nüüd juba mitte enam kitsa eriala spetsialiste, vaid igakülgselt arenenud kultuurseid nõukogude inimesi, kes tunnevad hästi eriala, armastavad palavalt oma Nõukogude kodumaad ja pühendavad oma elu kommunismi ehitamise õilsa ülesande teenindamiseks. Tänu kõigele sellele paraneb järjest meie ülikooli töö ja Tartu Riiklik Ülikool on muutumas eesrindlikuks nõukogude õppeasutiseks.

Nagu kõiki õppeasutisi, nii ka Tartu Riiklikku Ülikooli abistavad kõigekülgselt Nõukogude valitsus ja bolševike partei. EK(b)P KK büroo 17. augusti otsus, mille täitmisele oleme innukalt rakendunud, on selle abi ja juhtimise järjekordseks avalduseks.

Praegustel pidupäevadel mõtleme sellele, et Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon oli see, mis avas meile uue, õnneliku elu ja tõotame anda kogu jõu oktoobrivõitude kindlustamiseks. Tänutundes mõtleme bolševike parteile ja Nõukogude valitsusele, kes juhivad meie rahva loovat tööd ja teevad kõik selleks, et kindlustada püsivat rahu maailmas, mis loob tingimused rahuliku ülesehitustöö edukaks jätkamiseks. Tänu ja armastusega mõtleme sellele suurele inimesele, kes targalt juhib meie maad kommunismi võidu poole — nõukogude rahva geniaalsele juhile suurele STALINILE.

Oktoobripühad kujunevad rõõmsaiks pidupäevadeks

TR Ülikooli parteiorganisatsiooni juhtimisel alustati ülikoolis varakult ettevalmistusi, et väärikalt tähistada Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva.

Neljapäeval, 3. novembril toimus üliõpilasklubis Suurest Oktoobrirevolutsioonist ja kodusõjast isiklikult osavõtnud sm-te Kulli, Sisko ja Feldmani kohtumine üliõpilastega.

Ülikooli ja teaduskondade seinalehtede toimetused tähistavad aastapäeva uute seinalehenumbrite väljaandmisega.

Laupäeval, 5. novembril koos Tartu töötava rahva teiste organisatsioonidega TR Ülikooli nimel kaks õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste delegatsiooni asetavad pärjad Nõukogude kodumaa vabaduse ja sõltumatuse eest võideldes langenud kangelaste haudadele Raadil ja Aleksandri kalmistul.

Seflusüritusena sõidavad Mäksa valla kolhoosidesse ja rahvamajadesse esinema TR Ülikooli poolt isetegevusgrupid ja kolm aastapäeva kõnedega esinejat.

Pühapäeval, 6. nov. kell 16 toimub aulas üleülikooliline Suure Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva aktus. Aastapäeva kõnega esineb marksismi-leninismi aluste kateedri vanem-õpetaja sm. V. Arhangelski. Aktuse kunstiline osa on RT „Vanemuiselt".

Pühapäeval, 6. nov. kell 21 toimub Ametiühingute Kultuurihoones üliõpilaskonna piduõhtu.

Esmaspäeval, 7. nov. kella 11-ks kogunevad kõik TRÜ õppejõud, teenistujad ja üliõpilased Aia tän. 46, et ühise perena osa võtta Tartu töötava rahva demonstratsioon-rongkäigust.

E. Kirsimägi

Valeeria Villandi

Ühisjõud

Juba karged külmapilved
taevarannal laiuvad
ning on sügisesed ilmelt
Muhu väin ja Kaiu vald.

Juba lahkumise moega
linnupesad Vilsandil,
parves tuhat pääsupoega
Jõhvimaal ja Viljandis.

Neil on rännud, neil on rannad,
neil on suured ohud ees,
meil on põllud kokku panna,
käia töö ja õnne teel.

Kui kaob rõõmus linnuvidin
telefonitraatidest,
viljakoormal põldu pidi
sõidab mõni taatidest.

Sõidab uhkelt põldu pidi
meie tubli traktorist,
lõikab sahk siin saha ligi
kõrt nii kullakarvalist.

Päike tõmbab madalale
oma kaarja päevatee,
tinajamaks muutub pale
meie rabakraavi veel.

Ent kui ergas päevakera
idataevas veretab,
igat helkjat viljatera
töömees rõõmsalt teretab.

Meil ei ole seda aega,
millal nukrus hinge sõõb,
rabavee ja karmi paega
põldur rinna kokku tõõb.

Enam puudus meid ei aja
nagu kubjas väljale,
sest nüüd kinni on me majad
jäävalt pandud näljale.

Kui on taeval suvelinnud
lahkuvates ridades,
siis me pakatame innust
teri pihus pidades.

Sellepärast undab masin
kiirelt koidust ehani,
aga aeg veel tundub kasin,
tahaks rohkem teha siin.

Viivad pikad punavoorid
vilja linnamehele
ning on tulnud töölisnoori
täna appi rehele.

Värvud vaid jäänd katusele,
hakk veel otsib viljapäid,
lõo laul ja päike hele
juba ammu maha jäid.

Talve ulub kõrges palus
sügistuule kimedus,
kuid ei enam meie talus
hiili sünge pimedus.

Valgus toas ja valgus hinges,
jõud ja rõõm seal kõik on koos.
Teame: uus me elu ning et
selleks teinud ta kolhoos.

See teeb «oma lapi» orjast
vaba põldurite väe,
kes nüüd rohket saaki korjab
ümber suur ja hele päev.

Nüüd vast maamees selgelt mõistab,
mis ta jaoks Oktoober toond,
see on luua, see on võita,
suureks saada üheskoos!

Ning kui helkjad võidukangad
õueuksel säravad,
linnamehi seisab salgas
me kolhoosi väraval.

See on meie šeflustehas,
kes meil aitas peksta reht,
meestel rohkelt sitkust kehas
ja on sõprus nendel eht.

Ning kui voolab valges vahus
õlu uudselinnastest
veelkord teame: pole lahus
enam maa- ja linnamees.

Sellepärast Suur Oktoober
kõige suuremaks me peoks,
et ta töötajate hoole
liitis kindlaks ühisteoks.

Tegi, et ka siis kui haned
hallahirmul lähevad,
töö ja rõõm meil laulma paneb
suuremad ja vähemad.

Senistelt edusammudelt uutele võitudele ülikooli töö parandamise alal EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsuse alusel!

* *

Šeflustöö alal

Raamatukogu kingiks kolhoosnikuile

Õigusteaduskonna šefluskolhoosiks on Jõemetsa kolhoos Mäksa vallas. Senini üliõpilased abistasid kolhoosi peamiselt sügisestel põllutöödel ning kolhoosnikute ja üliõpilaste vahel kujunesid tugevad sõprussidemed. Ka pärast sügiseste põllutööde lõppemist ei unustanud Õigusteaduskonna õppejõud ja üliõpilased oma šefluskolhoosi, vaid asusid organiseerima abi kolhoosile poliitilis-kultuurilise teenindamise alal.

Lähtudes TRÜ šefluskomisjoni ja ELKNÜ TRÜ komitee juhendist alustas ELKNÜ TRÜ Õigusteaduskonna algorganisatsioon kolhoosile raamatukogu kinkimise organiseerimist. Raamatukogu üleandmise pidulikuks tähistamiseks asuti organiseeerima ka isetegevuslikku eeskava.

Saanud kolhoosist küllakutse, sõitis 29. oktoobril Õigusteaduskonna 30-liikmeline esindus kolhoosile raamatuid üle andma, sest lühikese aja jooksul oli kogutud väärtuslik raamatukogu, mis sisaldas põhilised teosed nii poliitilise kui ka ilukirjanduse alal ja enam kui 60 põhilist teost kolhoositöö küsimustest. Üliõpilasi võtsid vastu kolhoosi punanurgas kolhoosi juhatuse liikmed ja kolhoosnikud. Pärast Õigusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretäri sm. R. Hiire tervitusi ja raamatute üleandmist vastas omapoolse kõnega kolhoosi esimees sm. Sell, kes avaldas kolhoosnikute poolt tänu väärtusliku ning väga vajaliku kingi puhul ja mainis, et Jõemetsa kolhoos on uhke saadud raamatute üle, kuna selline kingitus on vallas esimene.

Õhtul toimus kohaliku koolimaja saalis, mis oli tulvil kolhoosnikuid, sõprus-pidu. Peokõnega esines Õigusteaduskonna šefluskomisjoni esimees van.-õpetaja sm. Pulk. Sellele järgnesid ettekanded Õigusteaduskonna topeltmeeskvartetilt, rahvatantsurühmalt ja üksikesinejailt (sm-d Tormet, Pandis, Hiir, Krinal, Sisask jt.). Seltskondlikus osas mängis ülikooli estraadiorkester sm. Virulaane juhatusel.

Pärast eeskava toimus kolhoosi juhatuse liikmete ja Õigusteaduskonna šefluskomisjoni liikmete vaheline nõupidamine, kus arutleti edasise šeflustöö küsimusi.

Kolhoosnikute ühiseks sooviks oli, et šefluskülaskäigud, mis tugevdavad üliõpilaste ja kolhoosnike vahelisi sõprussidemeid, korduksid ka edaspidi.

R. Hiir,

ELKNÜ TRÜ Õigusteaduskonna algorganisatsiooni sekretär.

Õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö alal

Parteigrupi juhtimisel uutele edusammudele

EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti 1949. aasta otsus seadis Tartu Riiklikule Ülikoolile, eeskätt aga ülikooli parteiorganisatsioonile suured ja vastutusrikkad ülesanded õppe-kasvatustöö ja teadusliku töö parandamiseks. Nende ülesannete täitmisele, mis tähendavad murrangut TR Ülikooli senises õppe-, kasvatus- ja teaduslikus töös, on ülikooli parteiorganisatsiooni juhtimisel asunud kogu ülikooli kollektiiv.

Õigusteaduskond, kes Keskkomitee büroo otsuses ning sellele järgnenud TR Ülikooli õppejõudude ülelülikoolilisel nõupidamisel, kus arutati mainitud otsust, sai terava ja õigustatud kriitika osaliseks, on võtnud neid ülesandeid täie tõsidusega. Teaduskonna parteigrupi ja dekanaadi juhtimisel on asutud analüüsima seni esinenud vigu ning puudusi ja töötatud välja plaan, kuidas kõige lühema ajaga kindlustada EK(b)P Keskkomitee büroo otsuse jäägitut elluviimist.

Senini on juba läbi viidud kolm teaduskonna õppejõudude koosolekut, kus on arutatud õppe-kasvatustöö ja teadusliku töö küsimusi, analüüsitud esinenud vigu ning leitud teid, kuidas neid vigu ja puudusi vältida ning tagada õppe- ja teadusliku töö kõrge ideoloogiline tase.

8. oktoobril toimunud koosolekul arutati põhilikult läbi küsimused, mis puutusid otseselt õppetööd. Kõigi kateedrite juhatajad analüüsisid oma kateedrite õppejõudude senist tööd õppetöö ja nõukogude noorte kasvatamise alal. Koosoleku käigus, mis toimus küllaltki terava kriitika ja enesekriitika õhkkonnas, selgus, et kõigi kateedrite töös esineb vigu. Eriti teravalt kritiseeriti riigi- ja õiguse ajaloo ning tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri õppejõudude tööd (dots. Leesment, van.-õpetaja Rink jt.), kus võrreldes teiste kateedritega esines kõige rohkem objektivismi ja formalismi nähtusi vastavate distsipliinide õpetamisel. Siinkohal tuleb aga märkida, et vaatamata mõnede õppejõudude enesekriitilistele sõnavõttudele ilmneb, et nad pole veel täielikult vabanenud formalismist ja objektivismist. See asjaolu nõuab, et nad senisest rohkem mõtleksid oma ideoloogilise taseme tõstmisele. Eriti teravalt ilmnes aga selliste õppejõudude ideoloogiline mahajäämus 15. oktoobri koosolekul, kus arutati õppejõudude kodanlikul ja okupatsiooni ajal tehtud teaduslike tööde ümberhindamise küsimust. Kuivõrd tugevalt on veel mõni õppejõud kinni formalismis, iseloomustab kas või seegi näide, et juriidiliste teaduste doktor sm. Leesment, hinnates ümber oma kodanluse- ja okupatsiooniaegseid töid, jättis ümber hindamata oma kodanluseaegse doktoritöö põhjusel, et selle töö põhjal anti talle ka nõukogude ülikoolis juriidiliste teaduste doktori kraad.

Eespoolnimetatud koosolekutel arutati põhjalikult läbi senini esinenud vead ja puudused õppe-, kasvatus- ja teaduslikus töös, kusjuures tuleb eriti märkida prof. Kadari, dots. Talviku, dots. Rebase jt. häid kriitilisi ja enesekriitilisi sõnavõtte, mis aitasid teaduskonna õppejõudude senises töös esinenud vigu ning puudusi avastada. Ühtlasi näitasid aga need sõnavõtud seda, et valdav enamik teaduskonna õppejõududest on aru saanud kriitika ja enesekriitika tähtsast osast nõukogude ühiskonnas.

Järgneval koosolekul (27. oktoobril) arutati juba konkreetselt mõningate õppedistsipliinide õpetamise taseme ja kasvatusliku mõju tõstmist. Sel koosolekul tegi kommunist prof. Vaabel põhjaliku ettekande selle kohta, kuidas läbi viia eriseminare, et tagada neis seminarides õppe- ja kasvatustöö ühtsust ning kasvatada meie rahvamajandusele suurte teadmistega ideoloogiliselt tugevaid juriidilise ala kaadreid.

Vastavalt eespoolnimetatud koosolekute otsustele kontrollivad õppejõud kollektiivselt loenguid, et avastada vigu ja puudusi üksikute õppejõudude töös. Hiljem arutatakse avastatud puudused läbi ning antakse õppejõule, kelle töös esines vigu, konkreetseid näpunäiteid nende kõrvaldamiseks. See moodus on andnud juba häid tulemusi ning terve rida õppejõude (van.-õp. Rink, van.-õp. Jegorov jt.) on saanud tõhusaid näpunäiteid, mis on aidanud tunduvalt tõsta loengute kvaliteeti.

Lähemas tulevikus on teaduskonnal kavas läbi viia õppejõudude koosolekud poliitinformatsioonide ideoloogilise taseme kohta, kursuse- ja diplomitööde juhendamise kohta jne.

Need on ainult mõningad näited selle kohta, kuidas Õigusteaduskonna parteigrupp ja dekanaat koos kõigi teaduskonna õppejõududega realiseerivad EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti 1949. a. otsust. Tuleb aga öelda, et senine töö otsuse elluviimisel pole olnud siiski veel niivõrd põhjalik, et oleks saavutatud otsustav murrang teaduskonna töös. Selleks, et seda saavutada, tuleb veel palju pingutada. Kuid on kindel, et teaduskonnas jätkatakse tulevikus veelgi otsustavamalt töö ümberkorraldamist vastavalt Keskkomitee büroo otsusele ning saavutatakse murrang teaduskonna senises õppe-, kasvatus- ja teaduslikus töös.

R. Auling,

Õigusteaduskonna parteigrupi organisaator.

Kehakultuuritöö alal

Tugevdada teaduskondade kehakultuurikollektiive

EK(b)P Keskkomitee otsustes juhitakse suurimat tähelepanu kehakultuuritöö parandamise vajadusele. Meie ülikoolis on sel alal mõndagi saavutatud, ja seda eriti sportmeisterlikkuse tõstmise osas. Aga kehakultuuri ja spordi harrastamise viimisel massidesse on meil veel suur hulk tegemata tööd, sel alal peame oma tööd tunduvalt parandama.

Meie ülikoolis on kehakultuurilise töö organisatsiooniliseks põhiüliks teaduskonna kehakultuurikollektiiv. Selleks, et kehakultuuriline töö meie ülikoolis tugevneks ja edukalt kulgeks, on tarvis kehakultuurikollektiive suurendada arvuliselt ja tugevdada organisatsiooniliselt. Kehakultuurikollektiiv peab haarama teaduskonna kõik füüsiliselt terved, spordihuvilised noored. Kahjuks on teaduskondade kehakultuurikollektiivid praegu veel väikesearvulised. Nii on näiteks Loomaarstiteaduskonna kehakultuurikollektiivis liikmeid 29 üliõpilast, Õigusteaduskonnas — 44 üliõpilast jne. Need arvud näitavad, et suurem hulk üliõpilasnoori on eemal kehakultuuritööst. Olukorra parandamiseks peavad kehakultuurikollektiivide juhatused võtma endile konkreetse ülesande — viia õppeaasta lõpuks kehakultuurikollektiivi liikmete arv vähemalt 40%-ni teaduskonna üliõpilaste üldarvust. Seejuures tuleb vältida passiivseid liikmeid kehakultuurikollektiivis ja jõuda selleni, et iga liige võtaks aktiivselt osa kehakultuurilisest tööst.

Organisatsiooniliselt tuleb teaduskonna kehakultuurikollektiiv kujundada nii, et selle tööst võtaksid osa kõigi kursuste üliõpilased. Soovitav on kollektiivi juhatusse koondada kõigi kursuste esindajad. Peale selle on otstarbekohane valida igale kursusele nn. spordiinformaator, kelleks võiks olla esmajoones muidugi juhatuse liige vastavalt kursuselt. Vastavalt ÜSK-i töökogemustele on otstarbekohane läbi viia teaduskonna ulatuses lühiajaline iganädalane spordiinformaatorite informeerimiskoosolek. Kursuste spordiinformaatorite koosolek on soovitav läbi viia neljapäeviti, s. o. üks päev pärast kehakultuurikollektiivide instrueerimist ÜSK-i juhatuse poolt.

Igal juhul tuleb kehakultuurikollektiivi esimeestel vältida tööpraktikat, kus kõik tahetakse ise ära teha (Arstiteaduskond), sest nagu kogemused on näidanud, kannab niisuguse iseloomuga töö vähe vilja. Kollektiivi juhatuse juurde tuleb luua tugev ja elujõuline aktiiv, kes peab moodustama kollektiivi põhituuma. Selline aktiiv juba suudab edukalt kaasa aidata selleks, et kehakultuuri ja spordi harrastamine haaraks järjest laiemaid üliõpilaste hulki.

H. Tüüts,

Ülikooli Spordiklubi juhataja.

Õppejõudude enesetäiendamise alal

Iseõppijad süstemaatiliselt töötama!

Võrreldes möödunud aastaga on tänavu EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti otsuse täitmise käigus saavutatud tunduvat edu marksismi-leninismi aluseid iseseisvalt õppivate õppejõudude töö suunamisel. Käesoleval õppeaastal suur osa Tartu Riikliku Ülikooli õppejõududest asus täiendama oma teadmisi marksismi-leninismi teooria alal iseseisva õppimise teel. Iseseisvalt õppijate abistamiseks korraldatakse regulaarselt loenguid, konsultatsioone ja vestlusi. Esimesi loenguid oli kuulamas arvukalt kuulajaid, konsultatsiooni aga on kasutanud seni vaid üksikud. Ja see ebaproportsionaalsus näitab, et iseõppijate tööga pole kõik siiski veel korras: paljud pole veel täie tõsidusega asunud iseseisvale töötamisele.

Iseseisvalt õppimine tähendab regulaarset ja süstemaatilist raamatute lugemist ja uurimist ja ta nõuab püsivust, iseloomukindlust ja visadust. Iseõppijad peavad pidama silmas K. Marxi juhist: „Teaduses ei ole laia maanteed, ja ainult see võib jõuda tema säravate tippudeni, kes väsimust kartmata ronib üles tema kiviseid jalgradu mööda."

Iseõppimises peab omama selget eesmärki, tuleb täpsustada, milliseid teadmisi nimelt tahetakse omandada, peab asetama enesele kindlad ülesanded. Käesoleval õppeaastal iseõppijad tsükli valimisega juba piiritlesid oma tööd. Sellest on aga vähe. Iseõppija peab omama kindlat õpingute kava, kus on ette nähtud, millise aja jooksul, millises järjekorras marksismi-leninismi klassikute teosed, muu teaduslik kirjandus, ilukirjanduslikud teosed jne. läbi töötatakse.

Kui juba kindel tööplaan on olemas, võib minna üle vahetule teadmiste ammutamisele kirjasõnast. Algab töö raamatuga.

Marksismi-leninismi teooria iseseisval õppimisel on põhimiseks õppematerjaliks Marxi, Engelsi, Lenini ja Stalini tööd. Nende läbitöötamisele peab iseõppija pühendama peamise tähelepanu. Töö nende põhiallikate kallal on näidanud, et siin ei piisa ühekordsest lugemisest. Iga uus Lenini ja Stalini teoste korduv lugemine süvendab nende mõistmist. Lisaks sellele tuleb läbi töötada kättesaadavat täiendavat poliitilist, teaduslikku ja ilukirjandust, mis õigel valikul ja kasutamisel aitab omakorda kaasa aine täielikuks omandamiseks. Selle täiendava kirjanduse kasutamisel tuleb aga arvestada, et seejuures astutakse kontakti autori subjektiivsete vaadetega, mis võivad aga olla ebaõiged või vananenud. Sellest järeldub, et nendesse materjalidesse tuleb suhtuda kriitiliselt.

Töötades läbi materjale, peab iseõppija leidma üles igast raamatust peamõtted, peateesid ja tähtsamad faktid. Tabanud peamõtted, on juba palju kergem omandada kogu ülejäänud materjal, faktid ja näited. Materjali kindlamaks omandamiseks tuleks läbitöötatud kirjandus ka konspekteerida.

Lõpuks ei tohi unustada, et vähe on marksismi-leninismi kui teooria kätteõppimisest. Peale selle on vajalik, et õpitakse rakendama seda meetodina ühiskondlike nähtuste hindamisel. Ja see on lõpuks kõige tähtsam. Sest tegelikult on ju marksist-leninlane seevõrra hinnatav, kuivõrd ta oskab rakendada marksistlikku meetodit konkreetsete ülesannete lahendamisel.

Aidaku need lühikesed märkused marksismi-leninismi teooriat iseseisvalt õppijaid nende töös. Asugu iga õppija innukale tööle ja pingutagu kogu jõudu oma ideelis-poliitilise kvalifikatsiooni tõstmiseks.

I. Paul,
Teenistujate Ametiühingu komitee esimees.

Kultuur-massilise töö alal

Tõstame kunstilise isetegevuse taset

EK(b)P KK büroo 17. augusti 1949. a. otsuses märgitakse puudusi, mis esinevad TR Ülikooli kultuur-massilises töös. Põhilisi puudusi sel alal avastas ka EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni büroo, andes ühtlasi juhtnööre nende vigade ja puuduste vältimiseks.

Kasutades saadud juhendeid ja täites neid otsuseid on kultuur-massilises töös saavutatud mõningaid tulemusi. TRÜ üliõpilasklubi juurde koondunud üliõpilaste isetegevuskollektiivid on järjekindlusega asunud oma tööd parandama. Sektsioonide arv on kasvanud kümnelt kaheteistkümnele, haarates 562 üliõpilast, mis moodustab umbes ligi 20% üliõpilaste üldarvust. On korraldatud mitmesuguseid isetegevusüritusi ja saavutatud edu võitluses repertuaari parandamise eest.

Suurimat tähelepanu pööratakse TRÜ II kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi ettevalmistamisele, mis kujuneb palju laialaulatuslikumaks ja mitmekülgsemaks esimesest.

Peab aga mainima, et senised saavutised ei rahulda veel kaugeltki neid nõudeid, mida esitatakse kultuur-massilisele tööle Tartu Riiklikus Ülikoolis. Meie eesmärgiks peab olema jõuda kunstilises isetegevuses ja kultuur-massilises töös sama kõrgele tasemele, kui on see NSV Liidu teistes kõrgemates õppeasutistes. See innustav taotlus kohustab meid liituma üliõpilasklubi ümber võimsaks organisatsiooniks. Eriti suurt rõhku tuleb panna oma teaduskondade isetegevuskomisjonide tööle, sest just nende ülesandeks on koondada üliõpilasi isetegevuskollektiividesse. Teaduskondade isetegevuskomisjone peavad abistama teised organisatsioonid ja isetegevuse eest vastutavad õppejõud. Meil aga esineb sedagi, et teaduskonnas puudub üldse isetegevuse eest vastutav õppejõud, nagu näiteks oli see alles hiljuti Õigusteaduskonnas.

Kunstiline isetegevus teaduskondades tuleb viia tasemeni, kus igal teaduskonnal on tugevad isetegevuskollektiivid. Ainult see võib olla kindlaks aluseks ülikoolis tehtava isetegevustöö otsustavale parandamisele.

H. Rand,
üliõpilasklubi juhataja.

Pidupäevade eel

Laskevõistlused oktoobripühade tähistamiseks

Puhkepäeval toimusid TRÜ AAVÜ läbiviimisel teaduskondadevahelised laskevõistlused Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva tähistamiseks.

Võitjaks osutus Kehakultuuriteaduskond 390 silmaga 500-st võimalikust. Paremusjärjekorras järgnesid teaduskonnad: Matemaatika-loodusteaduskonna II meeskond 378 silmaga, Põllumajandusteaduskonna I meeskond 377 silmaga, Loomaarstiteaduskond 368 silmaga jne.

Meeslaskureist osutusid individuaalselt parimaiks: Petuhhov 94 silmaga 100-st võimalikust, Kask 85 silmaga ja Pruel 85 silmaga.

Parimad naislaskurid olid: Saar 82 silmaga, Puusepp 77 s. ja Henno 75 s. 13 laskurit sai 3. järgu sportlase nimetuse.

E. Kask

Külalisi vennasvabariikidest

Möödunud nädalal külastasid Riia ülikooli Loomaarstiteaduskonna õppejõud ja üliõpilased TRÜ Loomaarstiteaduskonda. Tutvuneti ülikooli ja linna vaatamisväärsustega ja käidi vaatamas „Tormide randa" „Vanemuises".

Eriti huvipakkuvaks osutus TRÜ loomahaavakliinikus teostatud veiste traumalise retikuliidi operatiivse ravi demonstratsioon sm. J. Velleste poolt. Riia Loomaarstiteaduskonnas on valminud sm. Leimanisel samas küsimuses kandidaadi väitekiri.

Lahkumise eelõhtul korraldasid Loomaarstiteaduskonna üliõpilased lahkumiskoosviibimise, kus mõlema vennasvabariigi üliõpilased esinesid isetegevusega. Koosviibimisel tuletas prof. Grapman pikemas sõnavõtus meelde ühe üliõpilaspõlve Tartu Veterinaarinstituudis ja kutsus Tartu üliõpilasi külaskäigule Riiga, et tutvuneda sealse õppe- ja teadusliku tööga.

J. Kikas

Vastutava toimetaja asetäitja
Ed. Ertis

MB 07983 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 **Üksiknumbri hind 20 kop.** Tellimine nr. 2415

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 34 (40) Laupäeval, 12. novembril 1949. a. II aastakäik

Kommunistlike noorte töö raskuspunkt gruppidesse!

TRÜ komsomoli-organisatsiooni võitlusvalmidus, teovõime, kuid ka operatiivsus ja edu ta ees seisvate suurte ülesannete lahendamisel sõltub suurel määral sellest, kuidas töötavad selle või teise teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni põhilülid — komsomoligrupid õpperühmades.

Teaduskondade komsomoli-algorganisatsioonide töö on maksimaalselt edukas siis, kui kõikides õpperühmades on olemas elujõulised komsomoligrupid. Vaatama a sellele, et käesoleval aastal on komsomoligruppide arv võrreldes möödunud aastaga tõusnud enam kui kahekordseks, ei saa praeguse olukorraga veel kaugeltki rahule jääda. Meil leidub veel küllaltki palju õpperühmi, kus on ainult üksikud kommunistlikud noored, ja leidub selliseidki õpperühmi, kus pole ühtki kommunistlikku noort. Viimatimainitu käib eriti vanemate kursuste kohta, kuna esimesel kursustel on asi enamvähem korras.

See fakt, et meie kõikides õpperühmades pole komsomoligruppe, räägib ühelt poolt sellest, et komsomoli-algorganisatsioonid pole pööranud küllaldast tähelepanu üliõpilaste kasvatamise küsimustele, kuid teiselt poolt kinnitab ka seda, et paljud üliõpilased pole veel aru saanud sellest, et ainult komsomoli-organisatsioon parteiorganisatsiooni juhtimisel võib neid edukalt kasvatada ausateks ja headeks Nõukogude kodumaa patrioodideks, täisväärtuslikeks nõukogude spetsialistideks, aktiivseiks kommunistliku ühiskonna ülesehitajaiks

Teaduskondade komsomoli-algorganisatsioonidel seisab ees tõsine ülesanne suunata oma tööd uute vastuvõetavate kommunistlike noorte osas nii, et komsomoligrupid moodustataks kõikides õpperühmades ja olemasolevaid väikesearvulisi gruppe suurendataks vastvõetud kommunistlike noorte arvel.

Kui järgnevalt peatuda komsomoligruppide sisulise töö juures, siis tuleb märkida seda, et kogu komsomoli-organisatsiooni poolt läbiviidav võitlus õppeedukuse ja ideelis-kasvatusliku töö järjest kõrgema taseme saavutamiseks on edukas ainult siis, kui teaduskondade komsomoli-algorganisatsioonid oskavad selles töös esilekerkivate probleemide lahendamise raskuspunkti kanda komsomoligruppidesse. Ja see on ka täiesti loomulik, sest vastava grupi kommunistlikud noored on oma õpperühma üliõpilastele kõige lähemal, nad on kõige rohkem teadlikud oma rühma liikmete igapäevastest muredest, huvidest ja vajadustest, kuid ühtlasi ka väärnähtusist, mis häirivad normaalset õppetööd.

Komsomoligrupil on ühtlasi võimalus ja otsene ülesanne mobiliseerida kogu õpperühm vahenditult õppetöö protsessis esilekerkivate väärnähtuste, nagu põhjuseta puudumine loenguilt, loenguile hilinemine, nõrk ettevalmistamine seminarideks ja praktikumideks jms., likvideerimiseks kohapeal.

Põhilisemaks puuduseks komsomoligruppide töös kuni viimase ajani on olnudki see, et nad pole pidanud leppimatut võitlust nende üliõpilastega, kes ei taha austada pideva õppetöö ja õppedistsipliini nõudeid. Komsomoligrupid pole kujundanud õpperühmades hukkamõistvat ühiskondlikku arvamust nende üliõpilaste suhtes, kes on põhjustanud eelpooltoodud väärnähtusi. Kui aga komsomoligrupid aktiivselt võitlevad õppedistsipliini rikkumise esimeste avaldiste vastu, aitab see hoida ebameeldivusi sel alal tulevikus.

Nii näiteks ei pööranud Arsti eaduskonna komsomoligrupid õigel ajal tähelepanu õppedistsipliini rikkujatele ja sellepärast pidi küllaltki suur rühm mainitud teaduskonna üliõpilasi tegema ebameeldiva „visiidi" õppeprorektori juurde seletuste andmiseks, mis neljale üliõpilasele lõppes noomitusega rektori käskkirjas.

Selline suhtumine on omane paljudele komsomoligruppidele. Olukorra otsustavaks parandamiseks, õppetöö ja õppedistsipliini tasemi tõstmiseks peavad komsomoligrupid reageerima juba esimesele väärnähtusele ja mobiliseerima kogu õpperühma, eelkõige rühma aktiivsemad liikmed väärnähtuste likvideerimiseks.

Komsomoligruppide töö oluliseks puuduseks on olnud nõrk side rühma (kursuse) vanematega ja ametiühinguvolinikuga. Senini mainitud lülid enamikus töötavad lahus ja seepärast paljudel juhtudel kogu see töö osutus ebaproduktiivseks.

Edaspidises töös on vajalik, et komsomoligrupi-organisaatori töö toimuks algorganisatsiooni büroo tööplaani kohaselt koos õpperühma vanema ja ametiühinguvolinikuga. Siin on vajalik, et komsomoligrupi-organisaator suunaks kogu seda tööd, mida õpperühmas läbi viiakse ja kindlustaks kogu selle ühise töö õige poliitilise joone.

Üheks oluliseks puuduseks on olnud ka veel tiheda kontakti puudumine komsomoligruppide ja õppejõudude vahel. Ühiskondliku ülevaatuse käigus on pandud sellele kontaktile tõsine alus. Tulevikus oleks vajalik, et selline side üha rohkem tugevneks ja süveneks.

Komsomoligrupp võib teha õppejõududele ja dekaanidele häid ettepanekuid ühiste ürituste korraldamise osas õppetöö metoodilist ja sisulist külge puutuvais küsimustes.

TRÜ komsomoli-organisatsioon peab täie otsustavusega asuma realiseerima loosungit: „Töö raskuspunkt gruppidesse!" ja lühima ajaga selle loosungi täielikult ellu viima. See on tööedukuse paratamatu eeldus.

Suur tunnustus TRÜ kehakultuurlastele

Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuurlased said neil päevil suure tunnustuse osaliseks: NSV Liidu kõrgema hariduse minister sm. S. Kaftanov andis käskkirja TR Ülikooli kehakultuurlaste saavutuste kohta 1949. aastal.

Eriti tõstetakse käskkirjas esile ülikooli korvpallimeeskonna võitu üleliidulistel korvpalliesivõistlustel Harkovis. Minister avaldab tehtud töö eest kiitust võidukale korvpallimeeskonnale koosseisus: Kullam, Lõssov, Ehaveer, Russak, Rekker, Kruus, Õun, Krevald, Kiivet ja Laats. Kiitust avaldati ka Kehakultuuriteaduskonna dekaanile sm. F. Kudule, spordimängude kateedri juhatajale sm. A. Rüngile, korvpallimeeskonna treenerile sm. E. Naaritsale ja Ülikooli Spordiklubi juhatajale sm. A. Jürissonile.

Ühtlasi määrati käskkirjas täiendavalt sportlikuks tööks 25 000 rubla ja kohustati ministeeriumi 1950. aastaks ette nägema uute spordibaaside ehitamist TR Ülikoolis.

Rahu ja demokraatia eest võitleva noorsoo jõud on võitmatud

Novembrikuu teise ja kolmandasse nädalasse langeb kaks olulist tähtpäeva kogu maailma demokraatliku noorsoo elus — 10. novembril tähistatakse ülemaailmset demokraatliku noorsoo päeva ja 17. novembril rahvusvahelist üliõpilastepäeva. Neil päevil teeb maailma demokraatlik noorsugu kokkuvõtteid oma jõudude kasvust ja edusammudest võitluses rahu ning demokraatia eest.

Sõjajärgsel ajastul areneb kogu maailmas järjest suureneva hooga noorsoo demokraatlik liikumine. Demokraatlik noorsugu on esimestes ridades võitluses rahu ja demokraatia eest, imperialismi vastu. Tema ühtsus ja võitlusjõud tugevneb pidevalt, tänu koondumisele võimsaiks ja laiu masse haaravaiks organisatsioonideks. Demokraatliku noorsoo võitlust rahu ja demokraatia eest kogu maailmas juhib ning suunab 1945. aastal asutatud Ülemaailmne Demokraatlik Noorsoo Föderatsioon. Üheks ÜDNF-i võitlussalgaks on ka Rohvusvaheline Üliõpilaste Liit, mis moodustati 1946. a., koondab endas üliõpilasorganisatsioone 54 maal ja on demokraatliku üliõpilasnoorsoo imperialismivastast võitlust juhtivaks keskuseks.

Demokraatliku noorsoo jõud kasvavad järjekindlalt, ikka enam ja enam noori koondub Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni lippude alla. Kui ÜDNF esimesest kongressist võtsid osa esindajad 63 maalt, siis tänavu Budapestis toimunud ÜDNF teisel kongressil olid esindatud juba 71 maa demokraatlikud noored. Kahe kongressi vahelises ajavahemikus võeti ÜDNF-i ridadesse 100 uut organisatsiooni, millega tema liikmete arv kahekordistus, küündides praegu 60 miljonini. See on tohutu suur armee, kes elab ja võitleb Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni loosungite all.

Üheks tähtsaks teguriks, mis liidab järjest enam noori kapitalistlikes riikides võitlusse demokraatliku noorsoo ridades, on elutingimuste järjekindel halvenemine. Kapitalistlikes riiges säilib normeeritud varustamine peagu kõigi kaupade osas. Prantsusmaal on näiteks töölise leivanormiks 200 g päevas. Töötajate töötasu on äärmiselt väike. Kreeka noortöölise päevapalgast ei piisa ühe kilogrammi leivagi ostmiseks, rääkimata siis muust tarvilikust. Eriti halb on noorte naistöötajate olukord, kelle töötasu moodustab sageli ainult poole meestööliste palgast. Noored peavad elama äärmiselt viletsais korterioludes. Ameerika Ühendriikides aga puudub tervenisti 7 miljonil inimesel kõrgete korterihindade tõttu elamispind üldse.

Selline olukord koondab miljoneid noori aktiivsesse võitlusse oma õiguste ja parema tuleviku eest. Kodanlus püüab seda võimast liikumist pidurdada ja takistada noorte tegeliku ilmajätmisega poliitilistest õigustest, demokraatliku noorsooliikumise julma tagakiusamisega, hariduse saamise võimaluste piiramise ja muuga. Kuid neil vahendeil pole mõju: demokraatliku noorsoo võitlust pole võimalik maha suruda ega lämmatada.

Noorte aktiivne osavõtt streigiliikumisest ja „rahukaravanide" organiseerimisest Prantsusmaal, enam kui miljoni liikmega Noorsoo Alliansi loomine ja tegevus Itaalias, organisatsiooni „Ameerika progressiivsed noored" võitlus rahu eest ja USA demokraatliku noorsoo ühendamiseks, hispaania noorsoo paremiku pikaajaline võitlus frankistliku režiimi vastu, vietnami noorte aktiivne osavõtt võitlusest maa vabaduse eest — need on ainult üksikud näited sellest ulatuslikust ja pingelisest võitlusest, mida peavad noored kogu maailmas oma vabaduse ja õnne eest.

Eesrindlikku osa demokraatliku noorsoo võitluses etendab rahvademokraatia maade noorsugu, kes võitluse rahu ja demokraatia eest oskuslikult ühendab oma maa majandusliku tugevdamise eest. Sel alal aga on rahvademokraatia maade noored saavutanud imetlusväärseid tulemusi.

Ent kogu maailma demokraatliku noorsoo esirinnas tema võitluses rahu ja demokraatia eest sammub meie võimsa kodumaa Nõukogude Liidu noorsugu ja tema avangard — leninlik-stalinlik kommunistlik noorsooühing. Nõukogude noorsoo ümber koonduvad kogu maailma demokraatlikud noored ja võtavad temast eeskuju. Nõukogude noorsoo osavõtt ÜDNF-i tegevusest toob selle organisatsiooni töösse võitlusvaimu, leppimatuse võitluses reaktsiooniga ja demokraatliku noorsoo ühtsuse lõhestajatega.

Demokraatlike noorte hiigelsuure armee jõud kasvavad ja tugevnevad iga päevaga. Selle armee pilgud on pööratud Nõukogude Liidule, bolševike partei poolt kasvatatud kuulsusrikkale nõukogude noorsoole ja töötava noorsoo parimale sõbrale selgimees Stalinile.

Tähistades ülemaailmset demokraatliku noorsoo päeva ja rahvusvahelist üliõpilastepäeva demonstreerib maailma demokraatlik noorsugu taas kord oma monoliitsust ja ühtsust, oma kindlat tahet järjest otsustavamalt võidelda rahu ja demokraatia eest kogu maailmas.

TR Ülikool Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeval

Pidulik aktus aulas

Esimeseks ulatuslikumaks ürituseks Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva tähistamisel TR Ülikoolis oli pidulik aktus aulas. Pidulikult dekoreeritud aulasse kogunes arvukas kuulajaskond — õppejõude, teenistujaid ja üliõpilasi. Avades aktust rääkis partei-algorganisatsiooni büroo sekretär sm. Kalju Oktoobrirevolutsiooni maailma-ajaloolisest tähtsusest ja kriipsutas alla Nõukogude Liidu eesrindlikku osa võitluses rahu eest maailmas.

Aktusekõne pidas marksismi-leninismi aluste kateedri vanemõpetaja sm. V. Arhangelski. Kõneleja andis ülevaate nõukogude rahva saavutustest oktoobrivõitude kaitsmisel ning kindlustamisel. Ta rääkis Suure Oktoobri pöördelisest tähtsusest inimkonna ajaloos ja näitas kujukalt demokraatia ning sotsialismi leeri järjekindlat tugevnemist ning kasvu.

Ühtse perena

7. novembril võttis TRÜ kollektiiv üksmeelse perena osa Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäevale pühendatud Tartu töötajate demonstratsioonist. Lehvivate lippude all sammusid meie ülikooli õppejõud, teenistujad ja üliõpilased suurtes kolonnides Tartu töötajate rongkäigus, kandes loosungeid, mis väljendavad meie ülikooli kollektiivi vääramatut ustavust Nõukogude kodumaale ja bolševike parteile, tema palavast armastusest nõukogude võimu ja suure Stalini vastu, tema kindlast tahtest kogu jõuga kaasa aidata kommunismi ehitamiseks meie maal.

Eriti meeldejääv oli akadeemiliste kooride osavõtt demonstratsioonist. Kauneid nõukogude laule lauldes sammusid koorid rongkäigus, tribüünist möödudes esitasid nad Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu hümni.

Innuka töö tulemusel

Suure Oktoobri aastapäeva tähistamiseks korraldas üliõpilasklubi koos Ametiühingute Kultuurihoonega suure isetegevusõhtu. Päevakohase, Suure Oktoobrirevolutsiooni ajaloolist tähtsust selgitava sõnavõtuga esines õppejõud sm. Korsmik, kelle ettekannet kuulati suure huviga.

Kõnele järgnes mitmekesine isetegevuskava, milleks ülikooli isetegevusringid olid teinud hoolikalt ettevalmistusi. Tehtud tööd kroonis edu, ja Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva tähistamiseks korraldatud isetegevusõhtut võib põhjendatult pidada üheks õnnestunumaks seniste hulgas.

KOMMUNISTLIKE NOORTE ELU

Töö grupis on komsomoli töö põhilüli

Põhiliseks organisatsiooniliseks lüliks komsomoli-organisatsioonis on komsomoligrupp kursusel või õpperühmas. Komsomoligruppide töö määrab ära kogu teaduskonna komsomoli-organisatsiooni töö edukuse.

Matemaatika-loodusteaduskonna komsomoli-organisatsioonis on 7 kommunistlike noorte gruppi. Nende hulgas on gruppe, mis töötavad küllaltki hästi, kuid on ka selliseid gruppe, mille tööga ei saa kuidagi rahule jääda.

Põhiliseks puuduseks kõikide gruppide töös on see, et ei tegelda veel küllaldaselt komsomoli peaülesandega, s. o. noorsoo kommunistliku kasvatusega. Ükski grupp pole põhjalikult arutanud oma koosolekul ideelis-poliitilise kasvatuse taset kursusel. Selle tagajärjel pole siin ka võetud tarvitusele mingeid abinõusid töö parandamiseks sellel ülitähtsal töölõigul. Seda puudust tuleb esile tõsta eriti teravalt, sest komsomoli töö ideelis-poliitilise kasvatuse alal ja komsomoli ridade juurdekasvu vahel on otsene side.

Siin peab etteheiteid tegema ka algorganisatsiooni büroo liikmele poliit-massilise töö alal sm. E. Rootsile. Sm. Roots ei tunne üldse muret selle üle, mis teevad grupid.

Kõige enam on grupid senini tähelepanu osutanud õppetöö küsimustele. Märkimisväärseid tulemusi sellel alal on saavutatud bioloogia-osakonna esimeses grupis (grupiorganisaator sm. Saiu) ja füüsikaosakonna teises grupis (grupiorganisaator sm. Timma). Neis gruppides on organiseeritud materjalide kollektiivseid läbitöötamisi raskemate õppeainete alal, mahajäänud seltsimeeste järeleaitamist jms.

Silmatorkavaks puuduseks komsomoli töös Matemaatika-loodusteaduskonna algorganisatsioonis on nõrk side grupiorganisaatorite ja büroo liikmete vahel. Esineb selliseid lubamatuid nähtusi, kus büroo liikmed ei tunnegi kõiki grupiorganisaatoreid. See aga on komsomoli tööle ainult kasuks, kui grupiorganisaatorid võimalikult sageli astuvad kontakti algorganisatsiooni büroo liikmetega ja sekretäridega, ning vastupidi.

Komsomoligrupid ei ole meil vana organisatsiooniline vorm. See organisatsiooniline vorm on alles praegu välja kujunemas. Sel epärast peab algorganisatsiooni büroo suurima tähelepanuga jälgima gruppe ja nende tööd.

K. Rebane,
Matemaatika-loodusteaduskonna algorganisatsiooni sekretär.

Ootame grupiorganisaatorilt kohusetundlikku suhtumist oma ülesandeisse

Metsandusteaduskonna metsatöösturseosakonna III kursuse teises õpperühmas on kolm kommunistlikku noort, kes moodustavad komsomoligrupi. Nimetatud grupi töö on käesoleval semestril olnud silmapaistvalt nõrk ja passiivne. Senini ei ole grupp tegelnud mingi probleemiga, mis oleks kasulik õppetöö parandamiseks õpperühmas: pole aidatud kaasa õppetööd häirivate „akende" kõrvaldamiseks, pole tegeldud õppedistsipliini rikkujate kritiseerimisega, pole aidatud kaasa poliitinformatsiooni paremaks korraldamiseks, pole tegeldud kursuseõhtu korraldamise küsimustega jne. Selletõttu eksisteerib komsomoligrupp tegelikult vaid paberil. Ta ei ole muutunud õpperühma juhtivaks jõuks. Komsomoligrupp on eemaldunud kursuse ja õpperühma ees seisvaist ülesandeist. Vajalikud üritused on läbi viidud tänu mõningate kommunistlike noorte iseseisvale initsiatiivile ja organiseerimata noorte aktiivsel kaasabil.

Tekib küsimus — miks ei tööta komsomoligrupp küllaldaselt, miks on grupiorganisaator sm. V. Otsason unustanud ülikoolikomitee ja algorganisatsiooni vastavad otsused? Samal ajal aga kerkib õpperühmas iga päev üles küsimusi, mis nõuavad seda, et komsomoligrupp neile pööraks tähelepanu ning võtaks nende suhtes bolševistlikult printsipiaalsed seisukohad.

Viga ei seisne siin mitte niipalju instruktsioonide puudumises, vaid selles, et grupiorganisaator sm. V. Otsason, selle asemel, et olla oma grupi töö suunajaks, on laskunud sabassõrkimise teele, milline asjaolu takistab tunduvalt komsomoli mõju kasvu õpperühmas. Sm. Otsasonil oleks viimane aeg hakata tõsisemalt suhtuma talle usaldatud ülesannetesse. Alles siis muutub grupp õpperühma juhtivaks jõuks, aitab edukalt kaasa õppe- ja kasvatustöö parandamiseks õpperühmas.

V. Koslov,
Metsandusteaduskonna III kursuse kommunistlik noor.

Pidevalt juhtida ja kontrollida viimaste kursuste üliõpilaste tööd!

Diplomitöö ettevalmistamisele tuleb osutada suurimat tähelepanu

Diplomitöö on õppetöö vorm, millega lõpeb noore eriteadlase ettevalmistamine ülikoolis. Olles lõppetapiks ülikoolis antava ettevalmistuse käigus, on diplomitöö koos selle kaitsmisega ühtlasi ka tähtsamaid aruandluse vorme ülikoolis saadud ettevalmistuse tasemest ja tulemustest. Diplomitöö tase ja kaitsmise tulemused on tähtsamaid aluseid, mille põhjal riiklik eksamikomisjon langetab üliõpilase suhtes otsuse ülikooli lõpetanuks tunnistamise ja erialase kvalifikatsiooni andmise küsimuses.

Et leida tunnustamist, peavad diplomitöö ja selle kaitsmine kinnitama nende eesmärkide saavutamist, mis nõukogude ülikoolil on täita õppe- ja kasvatustöös. Eelkõige peavad töö ja selle kaitsmine tõendama, et töö autor on omandanud marksistlik-leninliku teooria ja metodoloogia, et ta on mitte ainult suuteline neid õigesti rakendama töös seatud erialase ülesande lahendamisel, vaid ka veendunud nende õigsuses, ja et töö autor selgesti näeb nõukogude teaduse eesrindlikku osa. Sellega ühtlasi peab töö näitama autori põhjalikku süvenemist teemakohasesse probleemistikku ja kirjandusse ning autori oskust siduda teooriat praktikaga. Ja lisaks eelöeldule — diplomitöö peab olema üliõpilase iseseisev töö, peab näitama autori võimeid ja oskust seatud ülesannete iseseisvaks lahendamiseks.

Ei ole juhus, et ülikoolis antava ettevalmistuse lõppetapina ja ülikooli lõpetamise tähtsama eeldusena esineb meil diplomitöö kui üks iseseisva töö vorme. See väljendab seda tähtsust, mida näidatakse nõukogude eriteadlase ettevalmistamisel iseseisvaks tööks vajalike võimete arendamisele ja oskuste omandamisele. Ülikool peab andma sotsialistlikuks ülesehitustööks eriteadlasi, kes on suutelised analüüsima ja üldistama praktika kogemusi ja rakendama nõukogude teaduse saavutusi praktikas.

Diplomitöö on üliõpilase iseseisev, kuid õppejõu juhistamisel tehtav töö. Selle töö suurest osatähtsusest õppe- ja kasvatustöö käigus kõneleb ka see fakt, et iga töö juhistamiseks on ette nähtud 20 tundi. Selle ajaga võib saavutada väga palju. Selleks tuleb aga õppejõul see aeg mitte ainult maksimaalselt ära kasutada, vaid seda ka metoodiliselt õigesti sisustada. Muidugi ei tohi juhistaja seejuures unustada, et diplomitöö peab jääma üliõpilase iseseisvaks tööks.

Eelöeldustki tohiks olla selge, et meie üliõpilased-lõpetajad ja nendega koos töötavad õppejõud peavad pöörama kõige tõsisemat tähelepanu diplomitööga seotud ülesannete täitmisele.

Meie Ülikooli kateedritel ja teaduskondadel on veel vähe kogemusi töös selle õppetöö vormi alal. Needki kogemused aga on näidanud suurte puuduste esinemist meie töös ja tõstnud rohkesti lahendamist vajavaid küsimusi.

Meie töös esinevaid puudusi on seni kõige ulatuslikumalt väljendanud üliõpilaste „ajahäda" diplomitööde kirjutamisel, väärnähtus, mis on paratamatult tinginud „ajahädaliste" tööde nõrgema taseme ja üksikuil juhtudel isegi töö tähtajaks mittevalmimise. See ajapuudus on tingitud peamiselt kahest põhjusest: esiteks tõsistest puudustest töö korraldamises ja distsipliinis (näiteks Õigusteaduskonnas möödunud kevadsemestril) ja teiseks metoodiliste kogemuste vähesusest.

Teaduskondade õppeplaanides, kus lõpetamiseks on nõutav diplomitöö koostamine ja kaitsmine, on viimase semestri lahtrid tühjad, s. t. neis ei esine ei loengute ega praktiliste tööde nädalatunde. See on ka mõistetav, sest viimane semester on ette nähtud riigieksamitele ettevalmistamiseks ja diplomitöö koostamiseks. See lahtrite tühjus on aga nähtavasti soodustanud arvamuse kujunemist, et viimase semestri üliõpilased võivad oma tööd korraldada ja teha, kui mitte täiesti, siis ikkagi suurel määral oma äranägemise järgi, iseenda poolt ainult iseenda jaoks loodud „töödistsipliini" kohaselt. Selline arusaam on aga sügavalt ekslik. Õppeplaanis tühjaks jäetud lahtrid ei tähenda seda, et viimase kursuse üliõpilaste töö peaks kulgema plaanitult ja plaani täitmise kontrollita, s. o. isevoolu teed. Need tühjaks jäetud lahtrid tuleb täita individuaalsete tööplaanidega (graafikutega) iga üliõpilase kohta. Individuaalsete tööplaanide alusel tuleb aga dekanaatidel koostada konsultatsioonide, vestluste ja töökäigu kontrollimise tunniplaanid. See tähendab ühtlasi õppetööst osavõtu kontrolli ja kõigi üliõpilaste suhtes kehtiva töödistsipliini rakendamist ka viimase semestri üliõpilaste suhtes.

Teaduskondades, kus viimane menetluspraktika algab juba ligemal ajal, tuleks kateedrite juhatajatel ja dekaanidel kontrollida, et kõik menetluspraktikale lähetatavad üliõpilased oleksid varustatud ettenähtud korras kinnitatud diplomitöö teemadega, et neile juhistatavate õppejõudude poolt oleks antud vajalikud juhised ja ülesanded diplomitöö koostamiseks vajalike materjalide kogumiseks ja läbitöötamiseks menetluspraktikal.

Individuaalsete tööplaanide ja neile vastavate tunniplaanide koostamine peaks aga toimuma kevadsemestri esimese nädala jooksul üliõpilaste-lõpetajate osavõtul.

On selge, et diplomitööde koostamise ja juhistamise reguleerimisega tõuseb üles rohkesti üksikküsimusi, millede otstarbekohane lahendamine eeldab kogemuste vahetamist ja seisukohtade ühtlustamist nii kateedrite kui ka teaduskondade vahel. Sellest tuleneb vajadus asuda juba nüüd diplomitööde koostamist ja juhistamist reguleerivate üldiste juhendite väljatöötamisele.

Teine suur selgitamist ja lahendamist nõudev küsimuste kompleks kuulub diplomitööde juhistamise metoodika valdkonda. Ka nende, s. o. temaatikasse, töö ulatusse, otseselt juhtimise metoodikasse, tööde retsenseerimisse jne. puutuvate küsimuste arutamine seniste kogemuste arvestamise ja kogemuste vahetamise alusel tuleks võtta vastavate kateedrite ja teaduskondade päevakorda ja lõpetada kevadsemestri alguseks.

Eri aspektist vajavad aga kõik ülalmärgitud küsimused lahendamist mittestatsionaarsete üliõpilaste osas. Mittestatsionaarsete üliõpilastega töötavad kateedrid seisavad siin raskuste ees, millede kõrvaldamisele tuleks viivitamatult asuda.

Nagu nähtub ülalesitatustki, on meil veel palju teha selleks, et viia tööd diplomitööde, selle nii tähtsa õppetöövormi alal nõuetavale tasemele. Ei ole aga kahtlust, et kateedrite, teaduskondade ja ülikooli juhtivate instantside ühise töö ja pingutuste tulemusena me selle taseme saavutame.

Prof. H. Kadari

Tehakse kõik selleks, et töö võiks areneda edukalt

Nõukogude Eesti vajab kiires korras üha rohkem kõrge kvalifikatsiooniga kaadreid. Seepärast on TRÜ dekanaadid valvel selle eest, et uute kaadrite valmimine selle viimases järgus, diplomitööde ja riigieksamite osas toimuks häireteta nii üliõpilaste, õppejõudude kui ka dekanaatide poolt.

Eelmiste aastate kogemused Ajaloo-keeleteaduskonnas õpetavad selles suhtes mõndagi. Need õpetavad eriti, kuidas otstarbekohaselt korraldada tööd, et kõigil lõpetajail oleks võimalik korralikult valmistuda eksameiks ja iga lõpetaja suudaks õigeks ajaks esitada ka diplomitööd. Eelmise aasta mõned äpardused sel alal peavad teritama valvsust, et ei unustataks midagi olulist ega jäetaks midagi juhuse hoolde. Tagajärjeks võib olla läbikukkumine eksamil või ebarahuldav diplomitöö.

Diplomitööde teemad Ajaloo-keeleteaduskonnas kinnitati kateedrite ettepanekute kohaselt kateedrijuhatajate koosolekul juba juunikuus. Septembrikuul toimunud kateedrijuhatajate koosolekul tehti ainult mõningaid vajalikuks osutunud parandusi — kolm teemat üheksakümne kaheksast asendati uutega, nelja teema laia formuleeringut kitsendati, fikseeriti lõplikult juhendajad-retsensendid. Loomulikult on iga juhendaja kaasvastutav töö õigeaegse valmimise ning selle teadusliku küpsuse eest. Ülesanne on seega väga nõudlik. Juhendaja töötab käsikäes dekanaadiga, kuhu jõuavad andmed iga häire kohta tööde teostamisel. Eelmisel aastal toimis juhendajana eeskujulikult dots. J. Silvet. Alates detsembrikuust annab iga juhendaja lisaks veel oma hoolealuste kohta kord kuus üksikasjaliku aruande igaühe töökäigust, ja 25. aprilliks 1950. a. peavad laekuma kõik tööd. Aruannete kaudu teostatakse ametlikku kontrolli tööde valmimise normaalse kulgemise üle; seega ühtlasi tahetakse tagada diplomitööde kõrget teaduslikku ning ideoloogilist kvaliteeti.

Riigieksamite ettevalmistamise osas on valminud riigieksamite programmid osas eriainetes, puuduvad programmid valmivad detsembrikuu alguseks. Programmid jäetakse kasutamiseks kateedrisse ja dekanaati.

Möödunud aasta eeskujul jätkavad kateedrid ka käesoleva õppeaasta järgmisel semestril täiendavate loengute pidamist riigieksamite programmi alusel. Loengute kaudu võetakse läbi vähemalt tähtsamad küsimused kokkuvõtlikul kujul. Loengutele kaasuvad regulaarsed konsultatsioonid, mida peaksid kasutama kõik lõpetajad. On nimelt kogemusi, et konsultatsioonidele ilmuvad mõned üliõpilased alles siis, kui neid on nimeliselt välja kutsutud, mõned on jätnud ka siis veel tulemata. Selle tagajärjeks on olnud halvem hinne, läbikukkumine või nõrk diplomitöö, nagu tegelikult esines möödunud kevadel.

Järgnev semester on mõeldud ainult diplomitööde lõpetamiseks ja riigieksameiks valmistumiseks. Tuleb valvata, et selleks ajaks võiksid lõpetajad segamatult pühenduda õpingute lõpuleviimisele. Nõukogude valitsus ja bolševike partei on andnud kõik võimalused edukaks õppimiseks; neid võimalusi tuleb ka ülikooli lõpetajail maksimaalselt kasutada.

Dots. Ed. Laugaste,
Ajaloo-keeleteaduskonna prodekaan.

Kehakultuur ja sport

Võrkpalliturniir Põllumajandusteaduskonnas

Põllumajandusteaduskonna üliõpilased võtavad järjest aktiivsemalt osa spordiüritusist. Selle tulemusena saavutas Põllumajandusteaduskond II koha teaduskondadevahelisil kergejõustikuvõistlusil; samuti saavutati II koht teaduskondadevahelisel rakendusliku iseloomuga teatevõistlusil.

Teaduskonnasiseseist üritusist käesoleval semestril on tähtsaim Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva tähistamiseks korraldatud kursustevaheline võrkpalliturniir.

Meesüliõpilaste osas olid esindatud kõik kursused. Kahjuks jäid turniirist eemale IV kursuse naisüliõpilased. Kolmel võistlusõhtul oli turniiri jälgima kogunenud rohkesti spordihuvilisi üliõpilasi, kes võisid nautida hoogsaid mänge. Kaasakiskuvam oli mäng I ja IV kursuse meeskondade vahel, mille võitis IV kursus tulemusega 2:1.

Meeskondadest tuli turniiri võitjaks IV kursuse meeskond koosseisus: Soo, Zirnask, Aru, Aule, Lend, Pirts, Mööl, Rooseniit. IV kursuse meeskond võitis kõikides mängudes.

Naiskondadest tuli turniiri võitjaks III kursuse naiskond koosseisus: Abel, Krepp, Lepik, Ojamaa, Reinthal ja Tohver, võites samuti kõik mängud.

Kohati oleks tahtnud näha paremat mängutehnikat. Nii tuleb naisüliõpilaste osas enam rõhku panna surumistele. Mängutehnika parandamiseks aga tuleb senisest veel enam osa võtta treeningtundidest.

Järgmise suurema üritusena kavatseb Põllumajandusteaduskonna kehakultuurikollektiiv läbi viia kursustevahelised ujumisvõistlused.

L. Tohver,
Põllumajandusteaduskonna kehakultuurikollektiivi sekretär.

Noorte autorite loomingut

Valgusele vastu

Kui orjatüdruk tulid ajaloost,
kus ükski päev ei olnud sinu enda,
nüüd laul sest varem õigusteta soost
kui kannel heliseb, kui kotkas lendab.

See oli esimene koidukiir,
see oli kevadine kõue kaja,
kui teadusega liites sind Curie
sai sinu mõtte suureks vabastajaks.

Nüüd, naine, sinu täpsed, kindlad käed
retorte hoidsid, tõstsid happepurki. —
Sind teadus tiivustas.
Kuid teine päev
lõi sinust Krupskaja ja Luxemburgi.

* * *

Sul tuule kombel elu peksis säärt
kui käsi tema roolipuule laskus,
ent elu said, mis elamisväärt
kui sinu õrnus kätes murdus raskus.

Nüüd pilgus laante avarus ja jõed
su silmis peegeldavad oma sina,
sest töö ja rõõm on lõpuks sulle õed:
me kodumaal said õnnelikuks sina.

* * *

Siis tõusis päikesesse päeva alg
ja julma sõjakärasse läks looja,
ent selgi teel ei kõhelnud su jalg,
vaid sinu rivist kerkis vapper Zoja.

Ah, tema südameski peitus arm,
ta vaade pildus sädelevaid nooli,
kuid kannatusist talle pitsat karm
jäi näkku, pilgu teraseseks voolis.

Ta ohverdas nii nagu sangar end
ja viimse sammuni ta sihikindlalt astus.
Nii tema elu oli kotkalend
me suure võidu valgusele vastu.

VALEERIA VILLANDI,
Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Tulevane kohtunik

Üllatavat, ebaharilikku
pilku heites midagi ei näi
selles neius, kes kesk trepistikku
sõpra nähes seisatama jäi.

Näol ehk ilme pisut ülemeelik,
tume keskelt lahku kammit' juus,
musta värvi mantel, pruuni seelik —
teistest vähe lahkuminev muus.

Kasvult ennem lühikest kui pikka,
raamatutest raske portfell käes —
nagu üliõpilane ikka,
nagu loenguil, tänavail neid näed.

Ega lugejale sellest kõigest
veel ei järeldu või johtu vist,
et see tüdruk õppimas on õigust —
et tast saab kord rahvakohtunik.

Kohtunik see vanasti talaaris
jäigalt istus kohtus nagu nott,
aga õigus alati käis paaris.
sellega, kel raskem rahakott.

Meie aeg on uus ja uus me kohus,
meil on hoopis teine õigusmõist —
kohus kaitseb, kelle õigus ohus,
nii kolhoosnikut kui töölisnaist.

Naine-kohtunikki tuttav nähe —
millega ta teistest eralduks?
Et ta aus — ma seega ütleks vähe:
aus peab olema meil igaüks!

(Raske joonistada tema palet
oma oskamatu sulega,
nii et selles poleks miskit vale,
et see leegiks oma tulega!)

Isegi ma mõne aja pärast
alles mõistsin tema sirget joont,
tema hinge kaardumatut terast —
et on temas õigusmõistja soont.

Väiksed valed, mida mööda käisid
hädakorral mõningadki meist,
talle ikka sallimatud näisid —
uhkelt astus mööda kõrvalteist.

Istusin kord eksamil ta kõrval,
kui ta üht ei teadnud küsimust —
vastust sosistasin talle kõrva,
Aga tema... teeskles tüdimust!

Ja sai nõnda rahuldava hinde,
kuigi võinuks saada parema...

— — — — — — — — — —

Usun, et kord kohtus sama kindel
on ta, oli kui siin varemalt.

OSKAR KRUUS,
Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane.

ÜTÜ õigusteaduse osakond tõusuteel

ÜTÜ õigusteaduse osakonnas tegutses siiani 2 teaduslikku ringi: riigiõigusteaduse ning kriminaalõiguse ja -protsessi ring. Mõlemad ringid töötasid möödunud õppeaastal üsna rahuldavalt.

Seoses käesoleva õppeaasta algul toimunud ÜTÜ liikmeskonna ümberarvestamisega elavnes tunduvalt ringide töö. Nii on riigiõigusteaduse ringis juba toimunud 2 töökoosolekut, kus ettekandmisel on olnud ringi liikme Looguse (III kursus) töö: „Oigus ja moraal" ning ÜTÜ liikme H. Kärtneri (IV kursus) töö: „Rahvademokraatia käesoleval arenguetapil".

Kriminaalõiguse ja -protsessi ringis esines viimasel töökoosolekul ÜTÜ liige A. Pedoson (IV kursus) tööga: „Riiklike koormatiste täitmisest keeldumine rahuaja tingimustes". Antud töö oli koostatud IV jaoskonna rahvakohtu 1948. a. kohtupraktika põhjal.

Suurt vajadust tunti teaduskonna üliõpilaste hulgas tsiviilõigusteaduse ringi järele. Hiljuti aga õnnestus osakonna nõukogul koos tsiviilõiguse ja -protsessi kateedriga ellu kutsuda tsiviilõigusteaduse ring. Esimesel, avakoosolekul esines ÜTÜ liige E. Mölder (IV kursus) tööga: „Sotsialistliku omandi tsiviilõiguslik kaitse (vindikatsioon)".

Puudustena ÜTÜ õigusteaduse osakonna senises töös tuleb märkida, et töö piirdus ainult osakonna raames toimuva tööga. Ei ole suudetud veel suunata ÜTÜ õigusteaduse osakonna liikmeid esinema väljaspoole ringide, teaduskonna piire. Üheks oluliseks puuduseks on ka asjaolu, et ringide tööst võtab osa väga vähe nooremate kursuste üliõpilasi. Selle puuduse kõrvaldamiseks on osakonna nõukogu astunud juba samme. Nii on osakonna nõukogu korraldanud nooremate kursustel informatsiooni osakonna töö kohta. Selleks on osakonna nõukogu liikmed esinenud selgitavate sõnavõttudega esimese, teise ja kolmanda kursuse poliitinformatsioonitundidel. Kuid millegipärast ei ole see veel senini mingeid tulemusi andnud. Siin oleks kindlasti vajalik, et teaduslikke ringe juhendavad õppejõud aitaksid kaasa selle puuduse kõrvaldamiseks.

Uus osakonna nõukogu omalt poolt teeb selleks kõik, et need puudused kaoksid ja osakonna töö võiks kulgeda tõusuteed.

V. Leeto,
ÜTÜ õigusteaduse osakonna nõukogu esimees.

TEADAANNE

ÜTÜ zooloogiaringi korraldusel on praegu avatud näitus „ÜTÜ zooloogiaring 1946.—1949. a." Näitus on külastamiseks avatud Aia 46, zooloogiamuuseumi ruumes tööpäeviti kella 9—16 ja pühapäeviti kella 11—14.

Vastutav toimetaja
J. Feldbach

MB 07989 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 **Üksiknumbri hind 20 kop.** Tellimine nr. 2459

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 35 (41) Reedel, 18. novembril 1949. a. II aastakäik

Ametiühingud on kommunismi kool

I. PAUL,

TRÜ Teenistujate Ametiühingu komitee esimees.

22. novembril 1949. a. toimub Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingu-organisatsioonide konverents, kus praegused teenistujate ja üliõpilaste ametiühingute komiteed esitavad oma aruanded tehtud tööst, kus antakse hinnang senisele tööle ja valitakse uus TRÜ ametiühingu komitee.

See konverents kujuneb tähtsaks sammuks ülikooli ametiühinglaste perele. Sellel konverentsil viiakse lõpule senini eraldi tegutsenud teenistujate ja üliõpilaste ametiühingu-organisatsioonide ühendamine, mis, arvestades Moskva Riikliku Ülikooli kogemusi, peab viima ametiühingulise töö edasisele tunduvale paranemisele.

Ametiühingute X kongress määras kindlaks ülesanded, mis seisavad praegusel ajal meie ametiühingu-organisatsioonide ees.

Väga tähtis koht kongressi otsuses on antud teaduslikule tööle.

Seltsimees Stalini juhis, ületada tunduvalt välismaa teaduse saavutused igal alal, innustab nõukogude teadlasi veelgi hoogsamale loomingulisele tööle, avab piiramatud väljavaated teaduslikus töös, näitab teed uutele, veelgi suurematele võitudele meie eesrindlikus nõukogude teaduses.

Kogu Nõukogudemaal on levinud uus patriootlik liikumine loominguliste sidemete tugevdamiseks teaduse ja tootmise alal töötajate vahel. Selles suunas on teinud esimesed sammud ja saavutanud ka tagajärgi TRÜ kollektiivi liikmed.

Teaduskonnad ja kateedrid on loonud sidemeid Tartu linna ja maakonna tööstusettevõtetega, kolhoosidega ja sovhoosidega.

See vastastikune kontakt omab määratu suurt poliitilist ja rahvamajanduslikku tähtsust. Ta aitab vähendada vahet vaimse ja füüsilise töö vahel, kiirendab meie maa edasiliikumist kommunismi suunas.

Seda kontakti tootmisega saab aga veelgi parandada sellel teel, et võetakse selles osas endale kindlad sotsialistlikud kohustused, ülikooli kollektiivi liikmed astuvad omavahel sotsialistlikku võistlusse. Ametiühingu-organisatsioon peab olema selle sotsialistliku võistluse organiseerijaks.

Ülikooli ametiühingu-organisatsioon, viies ellu ÜK(b)P KK ajaloolisi otsuseid, on saavutanud teatavat edu õppejõudude, üliõpilaste ja teenistujate kommunistliku kasvatuse alal. Ülikooli õppejõud on parandanud noorte kaadrite ettevalmistamise taset.

Poliit-kasvatuslik ja kultuur-massiline töö on märgatavalt paranenud. Praegu õpib poliitkoolides 231 teenistujat ja ÜK(b) Partei ajaloo õpperingides 155 õppejõudu, kuna iseõppimise korras omandavad marksistlik-leninlikku teooriat 249 ülikooli õppejõudu.

Üliõpilasklubi juures töötab 12 kunstilise isetegevuse ringi, millest osavõtjate arv läheneb 600-le. Peale selle on praegu loomisel veel uusi ringe: kujutava kunsti ring, deklamaatorite ring, teine rahvatantsuring, rahvapillide orkester jne.

Ametiühingud on osutanud rohkem tähelepanu ka sporditöö parandamisele, millisel alal ülikooli kollektiivi aktiivsust on suudetud tunduvalt tõsta.

Kuid väga suur töö seisab ametiühingu-organisatsioonil veel ees.

Siiski veel väga vähe on senini TRÜ ametiühingu-organisatsioonid abistanud ülikooli rektoraati õppeprotsessi parandamisel, teadusliku uurimistöö taseme tõstmisel ja ideelis-kasvatusliku töö teostamisel.

Rea teaduskondade ametiühingu-organisatsioonid ja nende juhtivad organid ei ole osutanud küllaldast tähelepanu tootmiskoosolekute organiseerimisele: neid koosolekuid peetakse mitteregulaarselt ja sageli neid asendatakse mitmesuguste teenistusalaste nõupidamistega ja kateedrikoosolekutega.

Ülikooli ametiühingu-organisatsioon peab kõrvaldama need puudused, peab regulaarselt kontrollima tootmiskoosolekuid ja arutama neil tähtsamaid ülikooli tööküsimusi: õpetamise ideelis-teoreetilise taseme tõstmist, teadusala töötajate sideme tugevdamist tootmisega, teadusliku uurimistöö ja õppe-metoodilise töö parandamist, töödistsipliini tugevdamist jne., ning teostama järjekindlat otsuste täitmise kontrolli.

Ametiühingu-organisatsioon peab tugevdama võitlust õpetamise ideelis-teoreetilise taseme tõstmise eest; peab analüüsima õppeprogramme, õpikuid, õppeabinõusid, loengute sisu nende teadusliku taseme ja ideelise suuna seisukohalt.

Sagedamini tuleb korraldada ühiskondlikke ülevaatusi õpetamise ideelis-teoreetilise taseme väljaselgitamiseks.

Ülikooli ametiühingu-organisatsioonide senine poliit-kasvatuslik ja kultuur-massiline töö ei rahulda veel täiesti järjest kasvavaid nõudeid.

TRÜ üliõpilasklubi ei osuta veel küllaldast tähelepanu tähtsamatele poliit-kasvatuslikele küsimustele, pole seni korraldanud loenguid, ettekandeid, teoreetilisi konverentse marksistlik-leninliku teooria ja välispoliitilise olukorra küsimustes.

Lähtudes ametiühingute X kongressi otsusest peab ülikooli ametiühingu komitee tugevdama õppejõudude, üliõpilaste ja teenistujate ideelist kasvatust, peab pidama otsustavat leppimatut võitlust kodanliku ideoloogia sissetungimisega, lõmitamisega reaktsioonilise kodanliku kultuuri ees, igati propageerima vene ja nõukogude kultuuri, kunsti ja kirjanduse saavutusi, kasvatama ametiühingu liikmeid nõukogude patriotismi ja sotsialistlikule kodumaale ustavuse vaimus.

See, et üheks tähtsamaks mooduseks õppejõudude ideelis-poliitilisel kasvatamisel on marksismi-leninismi teooria iseseisev õppimine, kohustab ametiühingu komiteed pidevalt juhtima seda tööd, regulaarselt kontrollima iseõppimise käiku ja tulemusi.

Ametiühingute põhikiri ütleb: „Ametiühingud kasvatavad oma liikmeid nõukogude patriotismi vaimus, töösse ja ühiskondlikku sotsialistlikku omandisse kommunistlikult suhtumise vaimus; korraldavad töötajate kommunistlikku kasvatamist, lahendavad tööliste kultuurilis-tehnilise taseme insener-tehniliste töötajate tasemele tõstmise ülesannet; arendavad ametiühingu liikmeis proletaarse internatsionalismi tunnet, võitlevad rahvusvahelise töölisliikumise ühtsuse eest, kindla rahu ja demokraatia eest kogu maailmas.“

Ametiühingud „on kasvatuslikuks organisatsiooniks, kaasatõmbamise, õpetamise organisatsiooniks, nad on kooliks, valitsemise kooliks, majandamise kooliks, kommunismi kooliks“ (Lenin).

Tartu Riikliku Ülikooli kui suure nõukogude kaadrite kasvatusasutise ametiühingu-organisatsioon peab seda eriti silmas pidama ja võtma selle oma peajuhiseks edaspidises töös.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad tõsiselt taotlema oma töö parandamist

Üleliiduline ametiühingute X kongress seab ametiühingu-organisatsioonide ette suured ülesanded töörahva kommunistliku kasvatuse suurte ülesannete täitmisel. Tartu Riiklikus Ülikoolis, kus valmistatakse ette Nõukogude kodumaale kõrgema haridusega eriteadlasi, on siinjuures ametiühingutel täita suur ja vastutusrikas ülesanne.

Teaduskondade ametiühingu-organisatsioonide aruandlus-valimiskoosolekute käigus aga võis märgata selles osas vajaliku sihikindluse puudumist, juhuslikkuse laadi ja sageli töö formaalset iseloomu. Nii näiteks pole Loomaarstiteaduskonna üliõpilaste ametiühingu alakomitee üldse tegelnud kasvatustöö küsimustega, ehkki on küllaltki esinenud distsipliinirikkumisi ja nõukogude üliõpilasele mittekohase käitumise juhtumeid (näiteks möödunud õppeaasta teaduskonnaõhtul). Selliseid juhtumeid esineb teisteski teaduskondades. Esineb veel sedagi, kuigi sellest korduvalt on räägitud, et kogu töö laskub esimehe õlgadele (näiteks Kehakultuuriteaduskonnas sm. Pertel), samal ajal aga laialdane ametiühinguaktiiv jääb tööst kõrvale.

Põhiliseks tööks ametiühingute töös on komisjonide töö. Komisjonidesse tuleb tõmmata võimalikult laiem aktiiv, et selle kaudu teostada kasvatuslikku tööd. Ainult selle teguri olemasolu võimaldab tulemusrikkalt teostada kommunistlikku kasvatust. Praegu puudub see aga mitmes teaduskonnas täiesti. Kahtlemata on siin süüdi ka Üliõpilaste Ametiühingu komitee nõrk juhtimine, mida omalt poolt kinnitasid teaduskondade ametiühingu-organisatsioonide aruandlus-valimiskoosolekud.

Ametiühingute töö raskuspunkt peab asuma õpperühmas. Ametiühingu rühmaorganisaator, koos õpperühma vanema ja komsomoligrupi organisaatoriga, peab moodustama kolmiku, kes juhib kogu kasvatustööd rühmas, arutab õppetöö ja õppedistsipliiniga kui ka teiste kogu rühma eluavaldustega seotud küsimusi. Oskuslik töö rühmas on suureks abiks õppejõududele, dekanaatidele, ülikooli juhtkonnale üldse võitluses loenguilt puudumiste, õppedistsipliini rikkumise ja nõukogude üliõpilasele ebasobiva käitumise juhtumite vastu. Siiani on rühmaorganisaatorite töö olnud peagu alati formaalne, piirdudes vaid liikmemaksude kogumisega, millise nähtusega loomulikult eesrindlikud üliõpilased ei saa nõustuda. Nii näiteks Arstiteaduskonnas (endine esimees sm. Seffer) heideti aruandlus-valimiskoosolekul juhtkonnale ette, et ametiühingu-organisatsioon ei paku midagi huvitavat. See on tõsine signaal, millega peab arvestama, kuna see on omane paljudele rühmadele. Põhimiseks puuduseks on siin juhtimise puudumine ülikooli komitee poolt.

Ülikooli ametiühingute ühine konverents peab kujunema murrangumomendiks senises töös ja looma aluse ametiühingulise töö hoogsale tõstmisele seniste vigade parandamise teel.

A. Blumfeldt,
Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimees.

Esimesed sammud ühisel teel

Kehakultuuriteaduskond oli esimene teaduskond meie ülikoolis, kes viis läbi teenistujate ja üliõpilaste ametiühingu organisatsioonide ühendamise Moskva ülikooli eeskujul. Mainitud ühendamisega luuakse uusi võimalusi nii õppekui ka kasvatustöö parandamiseks ning õppejõudude ja üliõpilaste koostöö tihedamaks muutmiseks.

Kehakultuuriteaduskonna ametiühingu büroo juhtimisel, kuhu kuuluvad nii õppejõud kui ka üliõpilased, on astutud juba esimesi samme ühise töö tõhustamiseks. Nii korraldati oktoobrikuu lõpul teaduskonna õppejõudude ja üliõpilaste tutvumisõhtu, kus sõnavõtuga esines esimese kursuse üliõpilane Kübar.

Teiseks tähtsamaks ürituseks oli Oktoobrirevolutsiooni demonstratsioon-rongkäigust osavõtt. Eelnenud nõupidamisel võeti vastu otsus, mille kohaselt esineti rongkäigus ühise kolonnina koos ratsasportlastega.

ÜTÜ kehakultuuriringi tööd on laiendatud ja nüüd töötavad teadusliku töö ringid kõigi spordialade kateedrite juures. Seegi on samm edasi õppejõudude ja üliõpilaste koostöös, mis intensiivistab üliõpilaste osavõttu teaduslikust tööst.

Need on ainult esimesed sammud ühisel teel. Ühendatud jõududega suudab Kehakultuuriteaduskonna ametiühingu-organisatsioon kahtlemata ära teha senisest hoopis enam kõigil oma tööaladel.

E. Ardma,
Kehakultuuriteaduskonna II kursuse üliõpilane, ametiühingu büroo sekretär.

Suursündmus ametiühingute töös

Viimaste nädalate jooksul viidi kõigis teaduskondades läbi teenistujate ja üliõpilaste ametiühingute ühendatud aruandlus-valimiskoosolekud, kus üksmeelselt otsustati seni lahus tegutsenud ametiühingu-organisatsioonid ühendada ja valiti ühisele ametiühingu-organisatsioonile juhtivad organid.

Eelseisval teisipäeval, 22. oktoobril algusega kell 18 toimub aulas nende koosolekute jätkuna üleülikooliline ametiühingute ühendatud konverents, kus teaduskondades valitud delegaadid arutavad ametiühingute senist tööd ja määravad kindlaks nende edasised konkreetsed ülesanded.

Toimub ELKNÜ TRÜ organisatsiooni aruandlus-valimiskoosolek

Järgmine pühapäev, s. o. 20. november on meie ülikooli komsomoli-organisatsioonile tähtsaks päevaks. Sel päeval algusega kell 10 hommikul toimub ülikooli aulas ELKNÜ TRÜ organisatsiooni aruandlus-valimiskoosolek.

Koosolekul kuulatakse ära ELKNÜ TRÜ komitee sekretäri sm. Salumaa aruanne komitee tööst alates märtsikuust kuni käesoleva ajani, arutatakse läbi selle töö tulemused, valitakse uus komitee ja antakse sellele konkreetsed suunad edasiseks tööks.

Võtkem osa TRÜ üliõpilaslaulu võistlusest!

Hiljuti kuulutasid ELKNÜ TRÜ komitee, TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee ja ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ toimetus välja TRÜ üliõpilaslaulutekstide võistluse, mille eesmärgiks on saada viisistamiseks sobivaid aktuaalseid laulutekste, mis annavad edasi seda uut, mis on tekkinud ja arenenud TRÜ elus nõukogude korra ajal. Parimate laulutekstide autoreile on ette nähtud kolm preemiat 100—300 rubla suuruses. Täpsemad võistlustingimused on avaldatud ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool“ nr. 32 (38) 28. oktoobril 1949. a.

Võistlustingimuste kohaselt on nüüd moodustatud ka žürii võistlustööde hindamiseks ja auhindade määramiseks. Žürii esimeheks on kirjanik sm. A. Kaal, liikmetena kuuluvad žürii koosseisu sm-d E. Säärits, A. Vinkel, L. Raudsepp ja O. Utt.

Et võistlusluuletuste äraandmise viimaseks tähtpäevaks on 1. detsember s. a., siis tuleks asjasthuvitatuil rutata töö lõpetamise ja äraandmisega.

Kateedri osast üliõpilaste kommunistlikus kasvatuses

Üliõpilaste ideelis-poliitilises kasvatustöös on suur tähtsus professorite ja õpetajate loengutel, praktilistel töödel ja seminaridel. Nende õppevormide kaudu saavad üliõpilased juhiseid ja suundi, kuidas nad peavad kasvama õigeteks nõukogude sotsialistliku ühiskonna eriteadlasiks, kelle ülesandeks on üles ehitada kommunistlik ühiskond. Ent õppejõu kasvatav tähtsus tema õppetegevuses üliõpilastega ei seisa ainult õppematerjali ideelises sisus, mida ta esitab üliõpilastele, ja mitte ainult selles, et ta õpetab üliõpilasi teadlikult, iseseisvalt omandama õppematerjali, vaid ka selles, mis määral ta etendab üliõpilastes sääraste kalduvuste ja harjumuste arenemist, mis vastavad uutele, kommunistlikele suhteile, ja suruvad maha huvid ja harjumused, mis seda takistavad. Iga kateeder kogu oma liikmeskonnaga peab tõhusalt rakenduma üliõpilaste mitmekülgsele, kommunistlikule kasvatustööle.

Kateedris on vaja luua tingimused ja õhkkond, mis üliõpilasi nende viibimisel kateedris õppetöö teostamise vältel pidevalt suunab nii arenemisele ideelis-poliitiliselt, teadmistelt ja oskustelt, kui ka tugeva sisemise distsipliini ja väise kultuursuse omandamisele.

Üliõpilastes on vaja kasvatada vajadust puhtuse ja korra järele nii, et nad pärastises elus, rakendudes tööle sotsialistlikus ühiskonnas, teostaksid seda ka vankumatult. Pole positiivset kasvatuslikku mõju kateedril, mille õpperuumid on korratud ja koristamata, tolmu mööblil, prahti akendel ja põrandal, õppevahendid pilla-palla laiali. Kateedrid peavad taotlema piinlikku puhtust ja korda oma ruumides. Kateedriliikmed ise peavad talitama neis ruumides nii, et see puhtus ja kord säiliks pidevalt, ja lakkamatult nõudma üliõpilastelt, et nad ei rikuks neid taotlusi.

Kateedris on vaja teostada mitte ainult puhtust ja korda, vaid ka nägusust, mis kõik kokku loovad kultuurse koha õppe- ja teaduslikuks tööks. Ei määrdunud ega narmendavate servadega tabelid, hooletult rõhknaeltega kuhugi seina külge kinnitatud pildid jne. kasvata üliõpilastes tungi parema loomise järele. Kateedriliikmed peavad ise vaeva nägema kateedri nägusaks sisustamisel ja välimuselt meeldivate õppevahendite loomisel. Seda on suurel määral võimalik lihtsate vahenditega teostada. Kateeder peab selleks soetama vastavad töövahendid ja kogu liikmeskonnaga rakenduma loovale tööle. Kommunistlikus kasvatuses pööratakse suurt tähelepanu novaatorlikkuse arendamisele, sest kogu ühiskond võib areneda, kui tema liikmed suhtuvad novaatorlikult oma töösse, kui iga liige püüab ikka ja ikka midagi uut luua, mis osutub paremaks senisest. Kateedrist peab välja hõõguma novaatorlikkust, mis ka üliõpilastes ärataks tungi novaatorlikkusele.

Üheks kommunistliku kasvatuse elemendiks on teadliku distsipliini kasvatamine üliõpilastes. See on tarvilik selleks, et inimene täidaks sotsialistliku ühiselu reegleid, peaks meeles oma ühiskondlikke ja isiklikke kohuseid, peaks kinni riiklikust töödistsipliinist. Säärase kasvatuse ülesanne ei lasu mitte ainult kateedrijuhatajal, vaid seda peavad teostama kõik kateedriliikmed, ka abipersonal. Kui keegi kateedriliikmeist märkab mingeid väärnähtusi üliõpilaste poolt, siis ei pea ta silmi kinni pigistama, vaid aitama kaasa nende kõrvaldamiseks. See on kergesti teostatav, kui kõik kateedriliikmed ise on distsipliinilt autoriteetsed.

Üliõpilasi on vaja kasvatada raskusi ületama ja raskuste ületamise varal oskusi ja kogemusi omandama. Kui kateeder korraldab praktilisi töid nii, et ühed üliõpilased võivad teiste eest praktiliste tööde ülesandeid lahendada või kui kontrolltöödel osa kateedriliikmeist võimaldab üliõpilastel kasutada raamatuid või konspekte, siis see kateeder ei karasta üliõpilasi raskuste võitmiseks. Ei järgne selle kateedriliikmeile tänu üliõpilastelt, kui nad pärast ülikooli lõpetamist tegelikus elus satuvad raskustesse oma võimete nõrkuse pärast ja tunnetavad selle tõelist põhjust.

Siitki näeme, et kateedril kui tervikul on suured mitmekülgsed ülesanded üliõpilaste kommunistlikus kasvatustöös.

Prof. A. Valdes,
Arstiteaduskonna patoloogilise anatoomia kateedri juhataja.

Õppigem õpperühmade töö ühiskondliku ülevaatuse kogemustest!

* * *

Töö parandamise võimas vahend

Opperühmade töö ühiskondlik ülevaatus meie ülikoolis on jõudnud oma lõppjärku — toimuvad üksikute rühmade kontrollimise tulemuste arutluskoosolekud kogu teaduskonna õppejõudude ja üliõpilaste osavõtul. Neil päevil toimus selline arutluskoosolek Õigusteaduskonnas, kus kontrollimisele võeti II kursuse 1. rühm.

Ülevaatust avades andis kursuse šeff dots. H. Randalu üldise iseloomustuse õpperühmast ja tema tööst. Tunnustavalt mainis sm. Randalu rühma kuuluvate üliõpilaste ühiskondlikku aktiivsust. Rühma 18-st üliõpilasest on 7 astunud kommunistlikku noorsooühingusse, rühmas on üks ÜK(b)P liikmekandidaat. Ka õppeedukuselt ei kuulu rühm mahajäänute hulka. 5 üliõpilast õiendasid kevadisel eksamisessioonil kõik eksamid hindele „väga hea", väga häid hindeid saadi kokku 46,3%, mitterahuldavaid hindeid oli aga kogu rühma kohta ainult 1.

Halvem on aga lugu õppedistsipliiniga. Kevadel hakkas distsipliin rühmas nõrgenema ja ka sügisel pole siin toimunud murrangut paremuse poole. Paljud üliõpilased puuduvad sageli põhjuseta loenguilt, seminaridelt ja konsultatsioonidelt. Nii on L. Abiline põhjuseta puudunud 27 tundi, K. Kits 20 tundi, A. Kasak 14 tundi, K. Kuusmaa 11 tundi, G. Kuldvere 10 tundi jne.

Üksikasjalikumalt analüüsisid üliõpilaste tööd rühmavanem sm. V. Liblik ja komsomoligrupi organisaator sm. L. Kallaste. Peatudes iga üksiku üliõpilase tööl mainisid nad tunnustavalt kommunistlikku noort H. Sokmani, üliõpilasi H. Karu, K. Kermast jt., kes võtavad korralikult osa loenguist, omavad korralikke konspekte, töötavad süstemaatiliselt õppeainete kallal ja osutavad aktiivsust seminaridel ja konsultatsioonidel. Samal ajal kritiseerisid nad teravalt üliõpilasi Abilist, Valmseni, Metsa, Väikest, Heinlaidi jt., kelle töös on veel rida olulisi puudusi. Omaette probleemina käsitleti vene keele õppimise küsimust, kusjuures märgiti üksikute üliõpilaste lubamatult ükskõikset suhtumist selle ülitähtsa õppeaine omandamisse. Nii puuduvad üliõpilased Valmsen, Mets jt. sageli ja põhjuseta vene keele loenguilt, mille tagajärjel nad on vene keele oskuse poolest kõige nõrgemad rühmas.

Õppejõududest võtsid ülevaatusel sõna sm-d Vatman, Püss, Uustal ja Jegorov, kes omakorda tõid esile rea puudusi üksikute üliõpilaste töös.

Lõpuks esinesid koosolekul ka üliõpilased. Üliõpilane Blumfeldt tõi esile puudusi üliõpilaste osavõtu alal ühiskondlikust tööst. Üliõpilased Abiline ja Väikene tunnistasid õigeks nende töö kohta tehtud kriitilised märkused ja andsid lubaduse parandada oma suhtumist õppetöösse.

Kokkuvõtteid ülevaatuse tulemustest tegid teaduskonna parteigrupi organisaator sm. Auling ja teaduskonna dekaan dots. Mäll.

Kuigi ülevaatusel oleks tahtnud näha veelgi enam kriitikat — ja seda eriti õppejõudude poolt — ning üldse puudusid pretensioonid ja ettepanekud õppejõududele ning dekanaadile õppetöö paremaks korraldamiseks, võib ülevaatuse tulemustega siiski rahule jääda. Ülevaatus ja selle tulemuste järgnev arutelu üksikutel kursustel aitab kahtlemata kaasa Õigusteaduskonnas tehtava õppe- ja kasvatustöö taseme edasiseks tõusuks.

J. Kask

Ülevaatus Loomaarstiteaduskonnas

Möödunud laupäeval toimus Loomaarstiteaduskonnas õpperühmade töö ühiskondlik ülevaatus. Kuna eelmisel nädalal toimunud tootmisnõupidamisel selgus, et halvima töödistsipliiniga on III kursus, siis otsustas õppejõududest ja üliõpilaste organisatsioonide esindajaist koosnev komisjon võtta ülevaatuse alla nimetatud kursuse III õpperühma.

Ülevaatusel õpiti tundma iga üksiku üliõpilase suhtumist õppetöösse ja ülikoolis läbiviidavaisse ühiskondlik-poliitilisse üritusisse. Ülevaatusel esitasid üliõpilased kõik omad selle semestri tööd. Iga õppejõud, vastavalt oma erialale, kontrollis iga üliõpilase konspekte, koduseid ülesandeid ja praktikumide töid.

Konspektide kontrollimisel selgus, et mõnes õppeaines konspektid olid halvasti koostatud, nagu näiteks praktiliste tööde konspektid mikrobioloogias ja farmakoloogias.

Iseloomustusega iga üksiku üliõpilase suhtumisest õppetöösse esines kursusevanem üliõpilane Koolmeister. Iseloomustusele järgnesid üliõpilaste sõnavõtud, kus üliõpilased kritiseerisid oma senist tööd, ning toodi esile põhjusi distsipliini rikkumise kohta, eriti puudumiste osas.

Kokkuvõtteid tehes III kursuse õppeedukusest märkis kursuse hooldaja-õppejõud prof. V. Ridala, et kontrollitav õpperühm võib ja peab oma tööd edaspidi veel tunduvalt parandama.

E. Jürisson,
Loomaarstiteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Õigusteaduskonna väärtuslik algatus

TRÜ Õigusteaduskonna üliõpilased saavad aru vene keele võimalikult kiire ja maksimaalse omandamise tähtsusest. Erilist tähelepanu osutatakse juriidilise sõnavara omandamisele. Seda tehakse nii lugedes erialast lektüüri kui ka osa võttes vene keele õpperingi tööst. Huvipakkuvaks kujunes õppejõud sm. Maiste ja komsomoli aktiivi poolt organiseeritud vene keele õpperingi küsimuste-vastuste õhtu, kuhu paluti esinema Tartu linna prokurör sm. Rohlin. Üliõpilased esitasid sm. Rohlinile vene keeles terve rea küsimusi, näiteks: „Kuidas areneb Tartu linnas võitlus spekulatsiooni vastu?", „Kas on tekkinud uusi kuritegude liike seoses kollektiviseerimisega?", „Kuidas on 4. juuni 1947. a. seadlus sotsialistliku omandi kaitse tugevdamisest kajastunud Tartu Prokuratuuri praktikas?" jne. Aktiivsemaiks sõnavõtjaiks olid sm-d Hiir, Koik, Kaunsar jt..

Õigusteaduskonna vene keele ringi tegevusest, eriti aga korraldatud küsimuste-vastuste õhtust tuleks teistel vene keele ringidel eeskuju võtta ja suunata peamine tähelepanu selliste ürituste korraldamisele, mis rikastavad õpperinglaste erialast sõnavara.

A. Loos

Ülesannete jaotus ja tööajad ÜTÜ Nõukogus

ÜTÜ Nõukogu liikmete regulaarsed tööajad ÜTÜ Nõukogu ruumis (üliõpilasmaja, III korrus, tuba 27) on järgnevad:

Nõukogu esimees L. Päi — neljapäeviti kella 14—15;

vastutav sekretär J. Einasto — laupäeviti kella 11—12;

abiesimees osakondade ja ringide töö alal V. Koslov — neljapäeviti kella 15—16;

abiesimees liikmete ja temaatika alal E. Aaver — kolmapäeviti kella 19—20;

sekretär-arhivaar R. Kull — neljapäeviti kella 17—18;

ELKNÜ TRÜ algorganisatsiooni esindaja ÜTÜ Nõukogu juures I. Aamissepp — reedeti kella 12—13;

Nõukogu liige sideme pidamiseks teiste ÜTÜ-dega O. Klaassen — teisipäeviti kella 18—19;

Nõukogu liige üleülikooliliste ettekannete organiseerimiseks E. Tappo — neljapäeviti kella 13—14;

Nõukogu liige populaarteaduslike loengute organiseerimiseks H. Sarv — kolmapäeviti kella 14—15;

Nõukogu liige ÜTÜ liikmete teaduslike tööde kirjastamise alal J. Kahk — esmaspäeviti kella 11—12;

komisjon teaduslike konverentside läbiviimiseks:

komisjoni esimees J. Metsar — kolmapäeviti kella 11—12;

komisjoni liikmed: E. Reimets — kolmapäeviti kella 12—13;

A. Rõõmusoks — neljapäeviti kella 12—13;

K. Timusk — teisipäeviti kella 15—16.

Kehakultuur ja sport

Veelgi sihikindlamalt täita ÜK(b)P Keskkomitee otsuseid kehakultuuri ja spordi arendamise kohta

TR Ülikooli edukalt esinenud võistkond Odessas toimunud NSVL kõrgemate koolide suvispartakiaadi avadefileel.

ÜK(b)P KK ajaloolised otsused kehakultuurilise töö parandamiseks, laiade rahvahulkade kaasatõmbamiseks kehakultuurilisele tööle ning sportmeisterlikkuse taseme otsustavaks tõstmiseks seadsid meie spordiorganisatsioonide ette suured ja tõsised ülesanded. Kuidas on täitnud meie ülikool, ülikooli spordiklubi neid partei poolt esitatud ülesandeid? Vastuse sellele küsimusele annab möödunud suvise spordihooaja vaatlus.

Möödunud suve spordihooaega iseloomustab ühelt poolt üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate üha kasvav sportlik aktiivsus. Eriti selgelt ilmneb masside liitumine kehakultuurilise tööga, kui vaatleme möödunud suvehooaja massüritusist osavõtjate arvu. Nii võttis ametiühingute ja komsomoli kevadisest jooksukrossist osa 1637 üliõpilast, teenistujat ja õppejõudu. Nädal hiljem, 29. mail viidi läbi TRÜ spordipäev Tamme staadionil sellele eelneva rongkäiguga läbi linna. Spordipäev, millest võttis osa enam kui 700 esinejat, kujunes üleülikooliliseks pidupäevaks. Spordipäeva, mille kavas oli kergejõustik, mees- ja naisüliõpilaste massvõimlemine, ratsasport jne., jälgis enam kui 4000 pealtvaatajat. Sügiseks ei vähenenud masside huvi kehakultuuri vastu. Sügisest jooksukrossist osavõtjate arv tõusis 1720-le.

Teiselt poolt iseloomustab möödunud suve spordihooaega meie ülikooli sportlaste sportmeisterlikkuse tunduv kasv. TRÜ korvpallurid, kergejõustiklased, ratsasportlased, vettehüppajad jt. jätkasid silmapaistvat arengut oma sportlikes võimetes. Sealjuures tuleb lugeda hinnatavaks seda fakti, et kui varem meie ülikooli sportlased saavutasid silmapaistvaid tulemusi peamiselt individuaalvõistlejaina, siis tänavu on tugevnenud meie sportlaskonna kollektiivsus ja saavutatud suurvõidud on olnud kollektiivset laadi, tingitud kogu kollektiivi ühtlasest heast esinemisest. Tänavuse suvehooaja silmapaistvamaiks saavutusiks on ÜSK korvpallimeeskonna NSVL tšempioniks tulek Harkovis ja TRÜ kergejõustiku-võistkonna ülekaalukas võit NSV Liidu kõrgemate koolide suvispartakiaadil Odessas. Kahel korral avaldas NSVL Kõrgema Hariduse minister sm. Kaftanov oma käskkirjades kiitust TR Ülikoolile. See on suur tunnustus meie ülikoolile! Ka meie individuaalvõistlejad esinesid hästi.

Vaadeldes üksikult meie suvespordialasid, peame eelkõige peatuma korvpalli kui tänavuse kõige edukama spordiala juures TR Ülikoolis. ÜSK-i korvpallitreeneri Edgar Naaritsa väsimatul juhtimisel on meie korvpalli-mees- ja -naiskond saavutanud mängutaseme, mis on muutnud ÜSK-i korvpalli--meeskonnad võitmatuks ENSV-s ja tõstnud nad NSV Liidu parimate hulka.

Kergejõustiku alal pakkus tänavune hooaeg samuti rõõmustavat pilti, seda eeskätt meie võistkondade tubli kollektiivse esinemise osas, mille tulemusteks oli tubli võit Odessas NSVL kõrgemate koolide suvispartakiaadil ja hinnatav teine koht ENSV esivõistlustel, kui ka meie kergejõustiklaste ridade kasvu ja uute andekate sportlaste esilekerkimise osas. Meie tuntud sportlaste — H. Lipu, E. Krassi, V. Tamberki jt. kõrvale tõusid tänavu uued, noored silmapaistvate võimetega sportlased, nagu Aino Huimerind, R. Hallik, M. Vaja, S. Mikk ja paljud teised, kes hoolsa treeningu abil võivad peagi tõusta ENSV ja NSVL kergejõustiklaste paremiku hulka. Tänu noorsportlastele võidetigi ENSV III ametiühingute suvispartakiaad, kuna samaaegselt meie esindusvõistkond esines Odessas! See näitab, et kergejõustik on TR Ülikoolis võitnud laia aluspinna.

Kuid meie treenerid ei tohi aga lasta üliõpilaskonna huvi kergejõustiku vastu soikuda ja viivitamatult tuleb need algajad kergejõustiklased tõmmata talitreeninguisse. Saavutatud tulemuste kõrval tuleb silmas pidada ka esinenud puudusi. Tuleb põhjalikult analüüsida möödunud hooaega ja sellest teha oma järeldused järgmise hooaja ettevalmistustöödeks.

Ujumise alal ei saa olukorda pidada rahuldavaks. Arengutempo sel alal, kui arvestada küllaldasi treeninguvõimalusi talvel, on suhteliselt nõrk.

Samuti ei saa olukorda pidada rahuldavaks ka tennises. Kuigi omasime möödunud hooajal üksikuid silmapaistvate võimetega mängijaid, nagu R. Ranna, L. Redel jt., pole meie tennise tase kadestatav. Napp võit TPI üle ei saa meid uinutada loorbereile. Tennissektsiooni töö on olnud mitterahuldav, tennisemängijad pole suutnud luua veel ühtset kollektiivi, ei ole suudetud lõpuni viia algatatud üritusi (näiteks TRÜ esivõistlused).

Võrkpalli alal ei pakkunud suvine hooaeg ÜSK-le kuigi palju positiivset. ÜSK-i võistkonnad, suutes domineerida küll Tartu oludes, esinesid ebaõnnestunult ENSV esivõistlustel Viljandis. Puudulik võistkondade koosseis (väljakule toodi juhuslikke pealtvaatajaid!), võistkondade nõrk taktikaline ettevalmistus sundis meie võistkondi leppima tagasihoidlike kohtadega. Talvehooajal tuleb ÜSK-i võrkpallureil ja tennisistidel tugevasti treenida ning hästi esineda, et parandada oma kõikumalöönud positsiooni ENSV meistrivõistlustel.

Ratsaspordi alal võisime hooaja kestel näha tublit arengut. Arvestades ÜSK-i ratsaspordisektsiooni noorust (vaevalt 2 aastat) on ratsasportlaste saavutused eriti hinnatavad. Tubli esinemine ENSV esivõistlustel (üks esikoht, kolm teist kohta), võistkonna osas teine koht ja silmapaistvalt hea esinemine NSVL esivõistlustel (A. Lukas — NSVL tšempion, S. Kalam — III koht, R. Hanneste — NSVL meistriks kaheharulises takistussõidus) innustagu meie ratsasportlasi veelgi intensiivsemale treeningule. Rõõmustava asjaoluna tuleb märkida ka noorte ratsasportlaste ridade suurenemist. Linnuse, Lõhmuse, Rästa, Tombergi jt. näol on ÜSK-l olemas tubli reserv, kes treenerite sm-te Nõmme, Sootsi ja Hanneste juhtimisel varsti võivad üllatada.

Jalgpalli alal püüti möödunud hooajal seda nii populaarset, kuid meie ülikoolis unustatud spordiala elustada. Viidi läbi teaduskondadevaheline välkturniir ja korraldati sõprusvõistlus TPI-ga, mis lõppes sõbraliku viigiga 1:1. Sellega kahjuks jalgpallitöö piirduski. Kuid see ei ole õige. Jalgpall kui kiirust, osavust ja vastupidavust arendav spordiala peab leidma tee meie üliõpilaskonnas. ÜSK-i juhatusel ja teaduskondade kehakultuurikollektiividel lasub siin suur töö.

Huvitava üritusena korraldati möödunud hooajal rakendusliku iseloomuga teatevõistlus. Sääraseid võistlusi tuleb korraldada veelgi enam ja veelgi mitmekesisema kavaga. Kahjuks on meil jäänud rida spordialasid harrastamata. Miks ei tegelda TR Ülikoolis jalgrattaspordiga? Miks ei arendata sõude- ja purjesporti? Miks ei ole loodud kalandus- ja jahindussektsioone? Miks ei elustata meie ülikoolis turismi, mis suudaks haarata kehakultuurilisse töösse ka vanemaid õppejõude ja teenistujaid?

Vaadeldes möödunud suve spordihooaja edu ja saavutusi, ei tohi me laskuda endaga rahulolu teele. Suurte edusammude kõrval, mida TRÜ kehakultuurlased on saavutanud käesoleval aastal, esineb ka rida puudusi, nagu eespool märkisime. Peame taotlema, et järgmisel suvespordihooajal meie saavutused oleksid veelgi suuremad. Selleks tuleb aga möödunud spordihooaja kogemusi arvestada, neid analüüsida ja tehtud vigadest õppida. 1950. a. peab kujunema TRÜ kehakultuurlastele uute võitude aastaks.

H. Tüüts,
Ülikooli Spordiklubi juhataja.

Kehakultuuritöö õppejõudude hulgas hoogustub

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva tähistamiseks ja võrkpalli populariseerimiseks TRÜ õppejõudude ja teenistujate hulgas korraldati ÜSK-i poolt Kehakultuuriteaduskonna võimlas võrkpalli-välkturniir TRÜ õppejõududele ja teenistujaile. Võrkpalliturniiri korraldamine leidis TRÜ õppejõudude ja teenistujate hulgas elava vastukaja. Rohkearvulise pealtvaatajaskonna ees asusid võistlusväljakule viie teaduskonna — Loomaarsti-, Metsandus-, Põllumajandus-, Matemaatika-loodus- ja Kehakultuuriteaduskonna võiskonnad, kusjuures Kehakultuuriteaduskond oli esindatud kahe meeskonnaga.

Võistlusõhtu möödus suure sportliku pinevuse tähe all. Õppejõud ja teenistujad demonstreerisid üsna kõrgetasemelist mängu. Võistlusõhtu avamängus Kehakultuuriteaduskonna II meeskond võitis Loomaarstiteaduskonna võistkonna 2:0; Matemaatika-loodusteaduskonna võistkond — Põllumajandusteaduskonna võistkonna 2:1 ja Metsandusteaduskonna võistkonna 2:0; Kehakultuuriteaduskonna I meeskond võitis II meeskonna 2:1 ja Matemaatika-loodusteaduskonna võistkonna 2:0. Miinusringis Põllumajandusteaduskonna meeskond võitis Loomaarstiteaduskonna 2:1; Kehakultuuriteaduskonna II meeskond — Metsandusteaduskonna 2:1, Põllumajandusteaduskonna 2:0 ja Matemaatika-loodusteaduskonna 2:0. Kohtudes uuesti finaalis Kehakultuuriteaduskonna I meeskonnaga, suutis Kehakultuuriteaduskonna II meeskond anda parima, võites mängu 2:0. Kuna mõlemal meeskonnal oli üks kaotus, tuleb TRÜ Teenistujate Ametiühingu komitee esimehe sm. Pauli poolt väljapandud rändauhinna võitja selgitamiseks läbi viia nende meeskondade uus kohtumine.

Seega jäi esimene ja teine koht selgitamata; kolmandale kohale tuli Matemaatika-loodusteaduskond, neljandale kohale Põllumajandusteaduskond ja viiendaks Metsandusteaduskond. Kuigi Loomaarstiteaduskond jäi kuuendaks, tuleb Loomaarstiteaduskonna võistkonna esinemist eriliselt hinnata, kuna nende võistkonnas esinesid peamiselt vanemad õppejõud, nagu prof. Kaarde, prof. Ridala, sm. Säre jt., kelle innukat mängu tuleb seada noorematele eeskujuks.

H. Karm

Vastutav toimetaja
J. Feldbach

MB 08702. Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2498.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 36 (42) Reedel, 25. novembril 1949. a. II aastakäik

Maailma kõige eesrindlikum teadus

Esmakordselt inimühiskonna ajaloos on uue riigi loomise aluseks saanud teaduslik teooria — marksism-leninism ja teaduse arendamine on tehtud riiklikuks ülesandeks. See on toimunud meil Nõukogude Liidus. Ühelgi maal ei osutata teadusele nii suurt tähtsust, ühelgi maal pole teadlased ümbritsetud sellise austuse ja lugupidamisega rahva poolt ja riikliku hoolitsusega kui Nõukogude Liidus. Teadus on Nõukogude Liidus muutunud riigi vundamendiks. Nõukogude rahvas, partei ja valitsus lahendavad ühiskonna arenemise probleeme meie maal teaduslikest seisukohtadest lähtudes. Nii on see olnud Nõukogude riigi esimestest päevadest alates, mil partei ja Nõukogude valitsus otsekohe võtsid põhiliselt uue seisukoha teaduse osa suhtes riigi elus.

Eesrindlik nõukogude teadus erineb põhiliselt kapitalistlike maade teadusest. Kui kapitalistlikes maades teadus teenib kapitali ja on sageli suunatud rahva vastu, siis Nõukogude riigis on teadus täielikult rahva teenistuses, on maa tootlike jõudude arenemise teguriks, on töötajate materiaalse ja kultuurilise taseme tõusu teguriks ja ühtlasi nõukogude maa kaitse tugevdamise kindlustajaks. Eesrindlik teadus seltsimees Stalini sõnade järgi „ei eralda end rahvast, ei hoia end rahvast eemal, vaid on valmis rahvast teenima, on valmis rahvale andma kõik teaduse saavutused, ta teenindab rahvast mitte sunnitult, vaid vabatahtlikult, meeleldi.“ Meie maa teadus on just selline eesrindlik teadus.

Suured on nõukogude eesrindliku teaduse edusammud ja pööretekitavad on tema saavutused olnud kodumaal kui ka väljaspool selle piire. Nõukogude eesrindlik teadus on arenenud sellel baasil, mis oli teaduses saavutatud varem. Jälgides tähelepanelikult maailma teaduse saavutusi, töötades neid kriitiliselt läbi ja võttes omaks maailma teaduse progressiivse osa, on nõukogude teadus oma edaspidises arenemises avaldanud suurt mõju kogu maailma teadusele ja andnud selle varasalvedesse omalt poolt väärtusliku panuse. Kuid eelkõige on nõukogude teadus arenenud kuulsusrikaste progressiivsete vene teadlaste Lomonossovi, Lobatševski, Mendelejevi, Popovi, Metšnikovi, Timirjazevi, Setšenovi, Pavlovi, Mitšurini, Viljamsi ja paljude, paljude teiste vene teaduse korüfeede saavutuste alusel; nende teadlaste saavutuste alusel, kelle nimed säravad teaduse ajaloos geniaalsete, pöörettekitavate, novaatorlike ideede ja saavutuste poolest.

Nõukogude eesrindliku teaduse arendamise aluseks on marksistlik dialektiline meetod ja ta põhineb marksistlikul filosoofilisel materialismil. Eesrindlike nõukogude teadlaste uurimistöö edu pandiks on nende töötamine dialektilise ja ajaloolise materialismi maailmavaate alusel, mis on ühtlasi marksistlik-leninliku partei maailmavaateks. Iga nõukogude teadlane peab väsimatult töötama marksistlik-leninliku teooria omandamisel, ilma milleta pole mõeldav töötamine teaduslikul alal.

Nõukogude eesrindlik teadus on sotsialistliku ühiskonna teadus. Ökonoomiliste ja poliitiliste probleemide lahendamisel meie maal omab teadus esmajärgulist tähtsust ja on täielikult rahva ja riigi teenistuses. Sellest tingituna osutub vajalikuks teadusliku töö planeerimine, mis on sotsialistlikus ühiskonnas teaduse üheks oluliseks omaduseks. Planeerimine on teaduse kiire, õige ja laialdase kasvu tingimuseks.

Nõukogude eesrindliku teaduse üheks iseloomujooneks on tema seos eluga, igapäevase praktikaga. Peale tavalise abi loengute ja ettekannete näol mitmesugustel aladel töötavatele töölistele ning peale tavaliste ekspertiiside ja konsultatsioonide on osutunud vajalikuks teaduslike töötajate otsene abi tööstusele ja põllumajandusele. Teaduse ja praktika seose vajaduse ja tõhususe näiteid leidub hulgaliselt ka vene eesrindliku teaduse ajaloos. Niisuguste vene teadlaste tegevus, nagu Lomonossov, Mendelejev, Pavlov, Mitšurin ja paljud teised, on parimaks näiteks teaduse ja praktika seose tõhususest.

Tormiliselt arenev rahvamajandus meie suurel kodumaal seab teadlaste ette lahendamiseks laialaulatuslikke probleeme. Nende ülesannetega tulevad nõukogude teadlased toime suure novaatorlikkuse ja julgusega. Suurte ja tähtsate probleemide lahendamisel on osutunud kõige tõhusamaks teadlaste kollektiivne töö.

Eesrindlik nõukogude teadlane võitleb nõukogude teaduse prioriteedi eest ning oma ettekandeis ja kirjutistes omistab nõukogude teadusele aukoha, mis temale ajalooliselt kuulub.

Nõukogude teadlaste suured mineviku kogemused, suurte vene teadlaste hiilgavad eeskujud, nõukogude teaduse progressiivsed traditsioonid ja geniaalsed saavutused peavad sügavamale tungima ka Tartu Riikliku Ülikooli õppe- ja teaduslikku töösse. Meie ülikooli töötajad peavad omandama nõukogude teaduse üllad traditsioonid, nõukogude eesrindlikule teadusele omased iseloomulikud jooned ja oskuse neid rakendada teaduslikus uurimistöös.

Sellel eesmärgil korraldab TRÜ käesoleval poolaastal nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud teadusliku konverentsi, mis peab haarama kõiki õppejõude ja üliõpilasi. Konverentsi raames toimuvad nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud ettekanded kateedri juhatajate, eriainete õpetajate ja üliõpilaste poolt kateedrite laiendatud koosolekutel, teaduskondade plenaaristungitel ja üleülikoolilisel plenaaristungil. Ettekannete igakülgne ja põhjalik ettevalmistus kindlustagu selle konverentsi head kordaminekut. Iga õppejõud ja üliõpilane andku oma panus selleks, et konverents kujuneks viljakaks ja täidaks oma suure ülesande.

Tähistati rahvusvahelist üliõpilastepäeva

Rahvusvahelise üliõpilastepäeva tähistamiseks korraldati möödunud laupäeval aulas pidulik koosolek, millest võttis osa rohkesti üliõpilasi ja ka õppejõude.

Koosolekul esines pikema ettekandega rahvusvahelisest demokraatlikust üliõpilasliikumisest ELKNÜ Keskkomitee sekretär sm. L. Remmelgas. Rohkete kujukate faktiliste andmete alusel näitas sm. Remmelgas, milliste raskustega tuleb noortel kodanlikes maades võidelda hariduse omandamisel. Kõneleja jutustas üliõpilaste visast võitlusest sõjaõhutajate ja imperialismi vastu, rahu ja demokraatia eest, ning nõukogude üliõpilaskonna eesrindlikust osast selles võitluses. Sm. Remmelga sisukat ettekannet kuulati suure huviga.

Muidu kordalainud pidulikust koosolekust rääkides ei saa jätta tegemata etteheidet koosoleku korraldajaile, kelle süü läbi koosoleku kontserdiosa kujunes nigelaks ulatuselt ja sobimatuks sisult. Edaspidi tuleb selliste ürituste ettevalmistamisse suhtuda märksa hoolikamalt.

E. Lind

Kommunistlike noorte poliitiline kasvatus ja ideeline karastus tähelepanu tulipunkti!

ELKNÜ TRÜ algorganisatsiooni aruandlus-valimiskoosolekult

Möödunud pühapäeval toimus ELKNÜ TRÜ algorganisatsiooni aruandlus-valimiskoosolek. Koosolek möödus terava ja bolševistlikult printsipiaalse kriitika tähe all ja andis konkreetsed suunad komsomoli töö alal ülikoolis, näidates ühtlasi vigu senises töös.

Aruandja sekretsimees Salumaa tõi esile suuri saavutusi organisatsiooni töös aruandeperioodil, mis räägivad komitee püüdlikkusest oma ülesannete täitmisel. Kuid bolševistliku kriitika ja enesekriitikaga paljastasid aruandja ja sõnavõtjad ka terve rea olulisi puudusi, mis pidurdavad komsomoli töö küllalt kiiret parandamist meie ülikoolis.

Nii kandis komitee töö aruandeperioodil kampaanialikku iseloomu ning organisatsioon asus paljudes tööliikudes sabassörkimise teel. Vähe suudeti ära teha komsomoli-organisatsiooni autoriteedi tõstmiseks, mida näitab ka kommunistlike noorte arvu vähene kasv.

Vähe tähelepanu pöörati poliit-massiilisele tööle ja alahinnatigi kommunistliku kasvatustöö teostamist organisatsiooni enese ridades ja kogu üliõpilaskonna hulgas.

Ka ei arendatud küllaldaselt võitlust kodanlik-natsionalistliku ideoloogia igandite ja nende konkreetsete kandjate vastu. Rakendati vähe kriitikat ja enesekriitikat, unustades selle suurt edasiviivat jõudu, mille tõttu mitme komsomoli-alg-organisatsiooni töö on nõrk ega avaldanud efektiivselt oma kasvatuslikku osa.

Paljude kommunistlike noorte poliitiline valvsus on nõrk, esines „nurkapugemise“ nähtusi, ei juletud täie teravusega esile tuua printsipiaalseid küsimusi isegi juhtivate kommunistlike noorte poolt (näiteks Ingalt, Kallas, Lavrentsov).

Komitee pööras vähe tähelepanu marksistlik-leninliku teooria õpetamisele ja omandamisele. Vähe ja pealiskaudset tööd tehti ajalehtede levitamise ja seinalehtede töö tõhustamise alal.

Komitee poliit-massilise töö sektor (juhataja sm. Sorokin) piirdus ainult andmete nõudmisega, jättes kõrvale sellised tähtsad küsimused, nagu otsuste täitmise kontrolli ja sisulise töö parandamise.

Teises tähtsas töölõigus, õppetöös, oli komitee juhendamine nõrk ja ebaregulaarne, esines isegi vastukäivaid instruktsioone.

Palju sagedamini tuleb korraldada kontrolli õppetöö teostamise üle ja süvendada võitlust õppedistsipliini rikkujate vastu. Et komitee töö ka õppetöö alal oli nõrk, seda näitasid ühiskondliku ülevaatuse teostamise tulemused.

Kahjuks jättis aruandja aga märkimata, mis on komitee teinud vene keele õppimise parandamise alal. Selgus, et ka siin pole komitee teinud küllaldast tööd ning on unarusse jätnud sellise vajaliku ja poliitilise tähtsusega küsimuse.

Ka ÜTÜ juhendamine, samuti kommunistlike noorte osavõtt teaduslikust tööst ja aktiivsus teaduslikes ringides on olnud väike. Et kommunistlikud noored ei etenda ÜTÜ-s aktiivset ja eesrindlikku osa, siis on ÜTÜ töös esinenud puudusi ja ideoloogilisi libastumisi. Uus komitee peab oma töös püstitama loosungi — „Iga kommunistlik noor olgu aktiivne teadusliku töö tegija!“

Kultuur-massilise töö alal on rohkem suudetud ära teha, kuid kõigele vaatamata esineb vigu ja nimelt selles osas, et pole küllaldaselt seotud kultuuritööd kommunistliku kasvatusega. Vajalikku tähelepanu pole pööratud ka võitlusele kodanlike elementide ja vaadete vastu, mille tõttu repertuaarid, eriti akadeemilistes koorides, kandsid osalt apoliitilisuse ja läänekultuuri ees kummardamise pitsatit.

Kommunistlikud noored pole isetegevuskollektiivides pööranud vajalikku tähelepanu kodanlik-natsionalistlike elementide vastu võitlemisele, nõukogude ja vene kultuuri saavutuste populariseerimisele.

Eriti nõrgalt on oma ülesandeid kasvatustöö alal täitnud Akadeemilisse Meeskoori kuuluvad kommunistlikud noored (Kaarna, Laulik jt.).

Nõrk organisatsiooniline töö on põhjustanud vähese poliitilise valvsuse ja kommunistliku kasvatuse, mis võimaldas organisatsiooni ridades tegutseda ebanõukogulikel elementidel (nagu Tomberg, Mendik, Makkar, Kõpp jt.), kelle tõelise olemuse selgitamine nõrga valvsuse tõttu venis.

Aruandele järgnenud rohkearvulised sõnavõtud (Auling, Utt, Hiir, Ingalt, Aidu, Siilivask jt.) näitasid konkreetselt ja printsipiaalselt, et komitee töös esineb palju puudusi ning vigu, mis nõuavad kiiret kõrvaldamist.

Koosoelk otsustas tunnistada komitee senise töö rahuldavaks. Uus komitee peab teostama sisulise murrangu organisatsioonisiseses töös. Koosolek kohustas uut komiteed pöörama peamise tähelepanu kommunistlike noorte poliitilisele kasvatamisele ja ideelisele karastamisele.

Uude komiteesse valiti sm-d Aamisepp, Arhangelski, Blumfeldt, Ingalt, Kaarna, Karp, Lukas, Pruul, Roonurm, Savtšenko, Tibar, Tiido ja Utt. Komitee esimesel istungil valiti uueks sekretäriks sm. H. Tiido, sekretäri asetäitjaks sm. I. Tibar, poliit-massilise töö sektori juhatajaks sm. A. Blumfeldt, õppetöö sektori juhatajaks sm. V. Roonurm, teadusliku töö sektori juhatajaks sm. A. Aamisepp, massilise kultuuritöö sektori juhatajaks sm. A. Ingalt, kehakultuuritöö sektori juhatajaks A. Lukas, olustikuliste küsimuste sektori juhatajks sm. G. Savtšenko ja šeflustöö sektori juhatajaks sm. V. Karp ning organiseerimis-instrueerimistöö sektoris hakkavad töötama sm-d V. Kaarna ja H. Pruul.

Uuel komiteel seisavad ees suured ja tõsised ülesanded, mille täitmisel on komiteel kasutada need näpunäited, mida andis aruandlus-valimiskoosolek. Saadud juhendite edukas täitmine kindlustab ka ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi ja EK(b)P Tartu Linnakomitee büroo otsuste täitmise ja muudab komsomoli-organisatsiooni eesrindlikuks ja juhtivaks jõuks noorte nõukogude kaadrite kasvatustöös Tartu Riiklikus Ülikoolis.

V. Kaarna

Täna õhtul toimub partei-algorganisatsiooni koosolek

Täna õhtul algusega kell 18 toimub marksismi-leninismi aluste kateedri ruumes EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni järjekordne üldkoosolek.

Koosoleku päevakorras on peale rea seltsimeeste vastuvõtmise ÜK(b) Partei liikmekandidaatideks või liikmeteks veel üks väga tähtis küsimus: aruanne EK(b)P Keskkomitee VI pleenumi tulemustest. Aruandega EK(b)P KK mainitud pleenumi otsustest ja nende täitmisest ülikoolis esineb TRÜ parteibüroo liige sm. A. Vill.

Huvitav populaarteaduslik loeng

ÜTÜ osakondadest on üks aktiivsemaid teaduse saavutuste populariseerimisel füüsika-matemaatikaosakond. Eelseisval teisipäeval, 29. novembril algusega kell 20 korraldab osakond Uues Anatoomikumis järjekordse populaarteadusliku loengu, seekord teemal „Elektronmikroskoop“. Refereerib füüsikaringi liige Juhan Rass.

Huvitava ja uudse teema tõttu peaks see loeng äratama huvi meie üliõpilaskonna laiades hulkades.

Ülikooli Spordiklubi konverents

Pühapäeval, 27. novembril s. a. algusega kell 11 toimub TRÜ aulas VSÜ „Kalev“ TRÜ Spordiklubi konverents. Konverentsi päevakorras on VSÜ „Kalev“ TRÜ Spordiklubi juhatuse 1948./49. a. aruanne juhatuse esimehelt sm. Bochmannilt, revisjonikomisjoni aruanne, ÜSK-i juhatuse ja revisjonikomisjoni valimised, ÜSK-i põhikirja muutmine ja üleskerkinud küsimused. Valimiste läbiviimise hõlbustamiseks toimuvad valimised kollektiivide delegaatide kaudu, kellele kohapeal väljastatakse mandaadid kutsete esitamisel. Delegaatidel on konverentsi tööst osavõtt kohustuslik. Tungivalt soovitav on kõigi ÜSK-i liikmete viibimine konverentsil.

Nõukogude teaduse saavutusi

Rahva teenistuses

Nõukogude meditsiinis omab traumatoloogia teiste erialade kõrval küllaltki suuri ülesandeid ja ka saavutusi rahva tervishoiulisel teenindamisel.

Nõukogude kirurgia kõrge tase ilmnes eriti selgesti Suures Isamaasõjas. Tänu heale väli-meditsiinilisele organisatsioonile ja kvalifitseeritud kirurgilisele abile oli võimalik rindele tervistunult tagasi saata suur osa haavatutest.

Nendele nõukogude traumatoloogia saavutustele panid aluse mitmed suured nõukogude teadlased. N. I. Pirogov, keda loetakse käesoleva aja välikirurgia rajajaks, avaldas esimesena maailma literatuuris kapitaalse töö välikirurgia kohta ja võttis esimesena kasutamisele väliolukorras üldnarkoosi, samuti immobiliseeriva kipsmähise jäsemete vigastuste puhul. Antiseptilist haavade ravimeetodit rakendas P. I. Pelehin juba 1877—1878. aastal laskevigastuste ravimiseks heade tulemustega.

Lääne meditsiinilises kirjanduses võib leida terve rea leiutisi ja avastusi, mida tegelikult on teinud nõukogude ja vene teadlased. Nii kuulub esimese kipsmähise kasutusele võtmise au õieti B. A. Basovile, kes 1842. aastal, s. o. 10 aastat enne teisi kirjeldas kipsmähise näidustusi ja tehnikat. Kohalik tuimestus kui möödunud sajandil kirurgia arengut suuresti edasiviiv avastus, on esmakordselt kirjeldatud V. K. Anrepi poolt 1879—1880. aastal. Avastanud kokaiini tuimestava toime loomkatsetel, võttis ta selle aine lahuseid kasutamisele mitmesuguste haiguste diagnoosimiseks ja ravimiseks. Haigete elu päästmiseks ja kiiremaks tervistumiseks pärast vigastusi ja haigusi omab teiste ravimeetodite kõrval küllaltki suurt tähtsust vere kui ka vereseerumi ülekanne. Juba 1847. aastal soovitas A. M. Filomafitski vereülekande kõrval ka vereseerumi ülekannet soolalahuse süstimise asemel haigete ravimiseks. See meetod, mille kasutamisele võtmise prioriteet kuulub vene teadlasele, on vereülekande kõrval laialdast rakendamist leidnud. Esimesena Nõukogude Liidus töötati välja vereseerumi külmetamise ja kuivatamise meetod, mis auhinnati Stalini preemiaga.

Nõukogude kirurgia on suunatud sotsialistliku ülesehitustöö poolt ülesseatud nõuete rahuldamisele. Seejuures ei saa piirduda ainult haigete raviga, vaid tuleb kasutusele võtta kõik profülaktilised vahendid selleks, et vähendada haigestumist ja hoida ära vigastuste tekkimist.

Eriline tähelepanu osaliseks on saanud võitlus traumatismiga. Eeskujuliku abiandmise organisatsiooni ja traumade profülaktika tõttu tööstustes, põllumajanduses ja transpordis on tunduvalt vähenenud vigastuste esinemine, invaliidsus ja suremus traumade tagajärjel. Varajast abiandmist vigastatutele võimaldab laialdane kiirabijaamade võrk. Selletõttu enamik haavadest kasvab kinni ilma mädaprotsessita, luumurrete, eriti lahtiste, paranemise aega on võimalik tunduvalt lühendada ja ka invaliidsust esineb ainult rasketel ja hilinenud juhtudel.

Traumatismi ravipunktide sisseseadmine töökohtades, esmaabi andmine vigastuse tekkimise kohal, kvalifitseeritud ravi traumatoloogilistes haiglates ja osakondades, mis on eeskujulikult varustatud — kõik see kuulub nõukogude traumatoloogia saavutuste hulka. Vigastuse läbi tekkinud defektide ja funktsiooni häirete kõrvaldamiseks on arenenud kirurgia eriharud — ortopeediline, taastav ja plastiline kirurgia. V. P. Filatovi poolt väljatöötatud toruplastika, haiguste ja vigastuste läbi tekkinud naha ja aluskudede defektide kaitseks, on edasi arendatud ja laialdast kasutamist leidnud nii kodu- kui välismaal.

Nõukogude kirurgia põhiliseks erinevuseks ja iseärasuseks on tema rakendamine kogu töötajaskonna teenistusse. Tihe seos teiste meditsiiniliste distsipliinidega loob kõik eeldused nõukogude kirurgia üha kiiremale arenemisele.

Dots. H. Petlem,
hospitaalkirurgia kateedri juhataja.

Olümpiaadi ettevalmistustöödele õige hoog!

* * *

Iga üliõpilane võtku osa kunstilisest isetegevusest

Möödunud aastal korraldatud I kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi käigus selgus rida väärnähtusi, millistest edaspidi tuleb tingimata hoiduda. Eelkõige on tarvis sellesse üritusse kaasa tõmmata võimalikult laialdane üliõpilasmass, millist ülesannet täidavad teaduskondade isetegevuskomisjonid. Teaduskondades tuleb isetegevuskomisjoni, komsomoli-algorganisatsiooni ja kehakultuurikollektiivi poolt korraldada selgituskoosolekud isetegevuse ja kehakultuuriise töö tähtsusest kommunistlikus kasvatuses. Tuleb suurendada üliõpiasklubi juures töötavate isetegevusringide ning nende liikmete arvu ja tõsta nende repertuaari ideoloogilis-kunstilist taset. Siinjuures tuleb eelseisvat II olümpiaadi ettevalmistaval orgkomiteel, teaduskonna esindajatel ja repertuaari valiku-komisjonil näidata tõsist töötahet ja ideoloogilis-poliitilist küpsust.

Igal üliõpilasel tuleb individuaalselt läbi kaaluda küsimus, kuidas tema kõige paremini saaks kaasa aidata ülikooli kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi heaks kordaminekuks. Kõik rahvatantsijad, kehakultuurlased, laulukooride liikmed, solistid, kirjandusliku omaloominguga tegelejad, instrumentaalmuusika harrastajad ja noored heliloojad meie üliõpilasperest asuge veel täna võitlusse parimate tulemuste saavutamiseks nõukoguliku isetegevuse alal.

V. Herzen,
üliõpilaste isetegevuse ja omaloomingu II olümpiaadi orgkomitee esimees.

TRÜ kunstilise isetegevuse ja omaloomingu II olümpiaadi ettevalmistamise ja läbiviimise juhend

I Olümpiaadi ettevalmistamine

1) Teaduskondades kuni 30. novembrini teostada teaduskonna isetegevuskomisjoni, komsomoli-algorganisatsiooni ja kehakultuurikollektiivi poolt teaduskonna üliõpilaste üldkoosolek, kus esitatavais ettekandeis selgitada:

a) kunstilise isetegevuse ja kehakultuuri tähtsust;

b) I olümpiaadil teaduskonna esinemises tehtud vigu ja saavutusi;

c) väljavaateid käesoleval aastal olümpiaadil esinemiseks.

2) Moodustada teaduskondades vastavad isetegevusrühmad ja määrata neile vanemad.

3) Astuda kontakti üliõpilasklubi juhatusega klubiruumide kasutamise aegade kindlaksmääramiseks.

4) Pöörduda üliõpilasklubi juhatuse poole juhendajate saamiseks.

5) Esitada orgkomiteele novembrikuu 30.; detsembrikuu 10., 20., 30.; veebruarikuu 10., 20., 28. ja märtsikuu 10., 20., 30. päevaks aruanded olümpiaadi ettevalmistamise ja läbiviimise kohta, ära märkides täpsed harjutuste ajad ja kohad, et oleks võimalik teostada kontrolli.

II Ülevaatuse läbiviimine

1) Ülevaatused teaduskondades korraldab teaduskonna isetegevuskomisjon koos üliõpilasklubiga.

2) Ülevaatused teaduskondades viiakse läbi järgmistel ajavahemikkudel:

Õigusteaduskond — 15.—21. veebruarini 1950. a.;

Arstiteaduskond — 22.—28. veebruarini;

Ajaloo-keeleteaduskond — 1.—6. märtsini;

Matemaatika-loodusteaduskond — 7.—13. märtsini;

Põllumajandusteaduskond — 14.—20. märtsini;

Loomaarstiteaduskond — 21.—25. märtsini;

Metsandusteaduskond — 26.—31. märtsini;

Kehakultuuriteaduskond — 1.—6. aprillini.

3) Teaduskondade poolt kasutatava repertuaari nimistu tuleb esitada hiljemalt 25. detsembriks orgkomitee juures töötavale repertuaarikomisjonile, kes kinnitab repertuaari ja teostab ettekannete jaotuse kergemasse ja raskemasse gruppi.

4) Lõppülevaatused toimuvad 7.—20. aprillini.

5) Lõppülevaatusele saadab iga teaduskond ettekandeid ja omaloomingut järgmiselt:

a) vokaalsoliste, vokaalansambleid ja koore — 3;

b) instrumentaalsoliste, -ansambleid ja orkestreid — 2;

c) näidendeid, montaaže — 1;

d) deklamatsioone — 2;

e) tantse, rahvatantse — 2;

f) võimlemisettekandeid, püramiide — 2;

g) kirjanduslikku omaloomingut — 2;

h) muusikalist omaloomingut — 1;

i) omaloomingut kujutava kunsti alal — 1;

j) kehakultuurilist omaloomingut — 1.

Märkus: Lõppülevaatusel ei esitata näiteringi poolt tervet teost, vaid ainult mõni terviklik pilt või vaatus sellest.

6) Lõppülevaatusest võtavad vahetult osa ka akadeemilised koorid ja üliõpilasklubi juures töötavad isetegevuskollektiivid.

III Repertuaarist

1) Repertuaar peab olema jõukohane ja sisult vastama kommunistliku kasvatuse eesmärkidele.

2) Kõik koorid, vokaal- ja instrumentaalsolistid ja ansamblid, samuti orkestrid valivad oma repertuaari ise, esitades vähemalt kaks iseloomult erinevat pala.

3) Kooride repertuaaris olgu vähemalt kaks pala XIII üldlaulupeo repertuaarist.

4) Montaažide, kujutava kunsti, kirjandusliku ja muusikalise omaloomingu temaatika olgu pärit nõukogude ühiskonnast, selle tööd, rõõme ja taotlusi käsitlev. Montaažide koostamisel peetagu silmas nõukoguliku sisu ja vormi terviklust.

5) Rahvatantsukollektiivid esitavad 3 tantsu, neist 2 XIII üldlaulupeo raames korraldatava rahvakunstiõhtu repertuaarist.

IV Kirjanduslikku omaloomingu alal

1) Võistlusele võib esitada algupäraseid kirjanduslikke töid kõigis liikides, nagu jutustusi, luuletusi, olukirjeldusi, näidendeid, kirjandusearvustusi jne.

2) Ilukirjanduslikes töödes peaks eeskätt kajastamist leidma käesolev aeg, suur sotsialistlik ü.esehitus, nõukogude inimeste töö kõigil aladel, kusjuures tuleks näidata nõukogude inimeste töörõõmu ja -hoogu, ennastsalgavust, patriotismi ja muid nõukogude inimese kõrgeid omadusi.

V Kujutava kunsti alal

1) Kujutava kunsti alal olümpiaadist osavõttev üliõpilane esitab vähemalt ühe töö vabalt valitud teemal, silmas pidades juhendi IV osa, punkt 2 toodud nõudeid.

2) Töö tehniline teostamine on vaba.

3) Tööd olgu iseseisvad ja algupärased.

VI Näitekunsti alal

1) Ülevaatusel võib esitada lavakunsti kõiki vorme, nagu draama, komöödia, laulumäng jne., samuti dramatiseeringuid, katkendeid üksikuist lavateoseist, omaloomingulisi draamateoseid, kirjanduslikke luule- ja proosapõimikuid ning laulu- ja tantsumontaaže, kui neid esitatakse lavalises tegevustikus ja kui neid läbib ühtne temaatika; samuti deklamatsioone.

2) Tuleb eelistada tänapäeva aktuaalset temaatikat, nagu viisaastaku teostamine, kollektiviseerimine, nõukogude teaduse ja kunsti üleolek kodanlikust teadusest ja kunstist, Suur Isamaasõda jne. Neid teemasid tuleb silmas pidada nii näidendite ja katkendite valikul kui ka põimikute ja montaažide koostamisel.

3) Lavastamiseks, samuti ka dramatiseerimiseks ja põimikute ning montaažide koostamiseks võib kasutada ka klassikalisi teoseid nii vene kui ka eesti näitekirjandusest ja nõukogude autorite kaasaegseid teoseid.

4) Esitatavad palad peavad olema hästi ettevalmistatud; hindamisel võetakse arvesse teose idee hea edasiandmine, kujude lahtimõtestamine ja lavaline lahendus.

(Järgneb.)

Sotsialistlikus võistluses õppedistsipliini tugevdamiseks ja üliõpilaskonna aktiviseerimiseks

Ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilased arutasid õpperühma koosolekul õppetöös esinevaid puudusi ja otsustasid need likvideerida. Selleks võtsime vastu sotsialistliku võistluse üleskutse Ajaloo-keeleteaduskonna eesti keele osakonna I kursuse üliõpilastele. Üleskutses kohustusime:

1) likvideerima täielikult loenguile hilinemised;

2) likvideerima puudumised ilma olulise põhjuseta;

3) tõstma marksismi-leninismi seminarides sõnavõttude aktiivsust ja teostama õigeaegselt ja iseseisvalt vajalike marksismi-leninismi algallikate konspekteerimist;

4) teostama kõigi loengute korralikku konspekteerimist;

5) käituma kultuurselt ja distsiplineeritult ülikoolis ja väljaspool ülikooli;

6) iga üliõpilane tellima ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" ja veel vähemalt ühe teise ajalehe;

7) külastama intensiivselt kultuuriüritusi, nagu kino, loenguid, teatrit; eriti aga RT „Vanemuise" üliõpilasetendusi;

8) 100%-selt osa võtma oma eriala ringist ÜTÜ raames, töötama aktiivselt selles ringis ja külastama kõiki ringi töökoosolekuid.

Esitasime selle üleskutse eesti keele osakonna I kursuse üliõpilastele, kes otsustasid sellega ühineda. Võistlus algas 20. novembril 1949. a. ja kestab kuni talvise eksamisessioonini. Võistluse tehniliseks läbiviimiseks ja tulemuste kindlakstegemiseks moodustasime segakomisjoni. Võistluse võttis oma šefluse alla Ajaloo-keeleteaduskonna prodekaan sm. Mikkelsaar. Võistluse edukaks kordaminekuks otsustasime teostada rühmasisese võistluse rühma parima nimele samade tingimuste alusel.

Meie rühma üliõpilased on kindlalt veendunud, et vastuvõetud kohustuste konkreetne ja aus täitmine kindlustab kõrge õppeedukuse ja ideelis-poliitilise teadlikkuse pideva kasvu. Oleks soovitav, kui TRÜ kõigi teaduskondade õpperühmad arutaksid läbi Ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilaste üleskutse, seda omalt poolt täiendaksid ja järgneksid ajaloo ja eesti keele osakonna I kursuse üliõpilaste eeskujule.

Raimond Kullaste,
Ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilane.

TRÜ üliõpilaslaulu võistluse tähtpäev ligineb

1. detsember on viimane tähtpäev tööde esitamiseks TR Ülikooli üliõpilaslaulu võistlusele. Seile päeva liginemine kohustab meie noori luuletajaid, kes kavatsevad võistlusest osa võtta, ruttama oma tööde lõpetamise ja viimistlemisega, et neid õigeaegselt ära anda ja omandada nii võimalus võistlusest osavõtmiseks.

Olgu siinkohal meelde tuletatud, et võistlustööd tuleb lasta TRÜ peahoone komandandi ruumis asuvasse ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" kirjakasti märkmega ümbrikul: „Üliõpilaslaulu võistlus". Lähemad võistlustingimused on avaldatud ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" 32. numbris, mis ilmus 28. oktoobril 1949. a.

Ülikooli laskurite edu linna esivõistlustel

AAVÜ Tartu nõukogu korraldusel toimusid Tartu linna esivõistlused laskmises. Neist võistlusist võttis TRÜ osa 8 võistkonnaga. Võistlustel tuli TRÜ naiskond, koosseisus Enno, Saar, Niit, Telliskivi ja Puusepp, Tartu linna meistriks, saavutades 379 punkti.

Meeskondade osas saavutati järgmised tulemused: esikohale tuli VI Keskkool 415 punktiga, teiseks — Loomaarstiteaduskonna meeskond 399 punktiga, kolmandaks Ajaloo-keeleteaduskond 398 punktiga, neljandaks Arstiteaduskond 390 punktiga, seitsmendaks TRÜ meeskond 375 punktiga jne.

Individuaalselt oli parim Pruel, kes jäi 87 silmaga ülelinnaliselt teisele kohale; Kask ja Peets 86 silmaga kolmandaks; Kull ja Lääts 85 silmaga neljandaks ja naislaskur Enno 84 silmaga viiendaks.

J. Juur

Kasutagem laialdaselt konsultatsioone õppeedukuse tõstmise vahendina!

Heade saavutuste tähtis eeldus

Selleks, et ehitada õnnelikku elu meie maal, on tarvis julgeid ja püüdlikke töötajaid. Meie tööstus ja põllumajandus vajab kultuurseid ja oma alal teadlikke spetsialiste, keda valmistab ette ka meie ülikool.

Kui meilt küsitakse, millised teed ja meetodid tuleks valida, et saada teadlikeks töötajateks omal erialal, siis on ainult üks vastus: püsivalt ja kindlalt omandada teadmisi, hästi õppida ja arendada ennast poliitiliselt — ainult see tagab tulevikus meie eduka töö.

Suurepärast abi teadmiste omandamisel annab meile konsultatsioon. Konsultatsioon — see on loengutes ettetulnud lünkade kõrvaldamise ja ühtlasi loengute täiendamise tõhus vahend.

Konsultatsioonitunniks tuleb loengud süstemaatiliselt läbi töötada ja üles märkida loengutel arusaamatuks jäänud küsimused, et neid siis vastava aine õppejõu abiga lahendada.

Muidugi kaotavad konsultatsioonid oma tähtsuse, kui sinna minnakse ettevalmistamatult, omamata ülevaadet loenguil läbi võetud materjalist. On üliõpilasi, kes üldse ei võta osa konsultatsioonidest.

See on aga väga väär teguviis. Konsultatsioonidest saavad kasu just üliõpilased ise, sest need on mõeldud neile abi pakkumiseks. Kartmatult tuleb esitada küsimusi, ja püüda neid lahendada. Nii saame hea ettevalmistuse eelolevaiks eksameiks.

Meie ei tohi unustada, et oleme nõukogude noored, uue, kommunistliku ühiskonna ehitajad, ning meie aukohus on hästi õppida. Hea õppimise lahutamatuks osaks aga on korralik ja aktiivne osavõtt konsultatsioonidest.

Endel Rinde,
Metsandusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Konsultatsioon on tähtis õppetöö vorm

Nõukogude ülikoolis, vastandina kodanlike riikide ülikoolidele, ei või üliõpilaste arengut, nende kujunemist eriteadlasiks jätta ainuüksi nende endi, õigemini saatuse hoolde. Ülikool peab looma kõik võimalused, et riigi kulul õppiv tulevane spetsialist võiks kiireimas korras omandada maksimumi õpitavast ainest ja siis rakenduda töösse, mis meie suure sotsialistliku kodumaa viib vastu veel suuremale õitsengule ja õnnele.

Et seda eesmärki kiiremini ja kindlamalt saavutada, selleks tuleb õppejõududel üliõpilasi õpinguis abistada ja nende õppetööd jälgida, et noori õigel ajal ja õigel kohal aidata üle õppetöös üleskerkinud raskustest.

Üks selline ja võib öelda ka kõige laiaulatuslikum õppetöö vorm (võrreldes kitsapiiriliste seminari- ja kursusetöödega), kus saaks tungida üliõpilaste õppetöösse ja selles töös neile anda kasulikke juhtnööre ja näpunäiteid, on kahtlematult konsultatsioonitund.

Katsume nüüd peatuda lühidalt konsultatsioonide tähtsusel õppetöös. Kõigepealt konsultatsioonitund on õppetöö kestel peamiseks lähenemiskohaks üliõpilastele. kus on võimalik üliõpilasi pidevalt virgutada aine läbitöötamisele jooksva õppetöö kõrval.

Teiselt poolt aga konsultatsioonitundides õpib üliõpilane mõistma, et õppejõud on tema heatahtlik abistaja ja juhendaja, mitte aga kauge ning külm loengute pidaja või karm kättemaksuhimuline kohtumõistja-eksaminaator. Konsultatsioon, dotseeriva loengu kõrval, võimaldab üliõpilastel süveneda aine raskemaisse, loenguil mitteküllalt arusaadavaisse küsimustesse. Ta võimaldab õppejõu juhtimisel üliõpilasil käsitella ja arutella loengu teoreetilise materjali praktilise rakenduse võimalusi sotsialistliku ühiskonna kõige mitmekesisematel aladel.

Edasi konsultatsioonid aitavad kaasa üliõpilaste aktiviseerimiseks. Konsultatsioonitund võimaldab erksamail üliõpilasil tungida õppeaine valdkonda põhjalikumalt kui seda loenguprogrammi kitsas raamistik tavaliselt lubab.

Peale kõige muu on konsultatsioonitundidel veel suur kasvatav osa, sest mahajäänumad, nähes oma paremate seltsimeeste edu, püüavad neile järele jõuda, hakkavad intensiivsemalt tööle. Kuid vaatamata konsultatsioonitundide väga väärtuslikkudele külgedele on üliõpilaste osavõtu protsent konsultatsioonitundidest sageli lubamatult madal.

Millega seletada seda tõika?

Lähem analüüs näitab, et konsultatsioonidest puudumine ja passiivsus konsultatsioonitundides on tingitud paljude üliõpilaste juures väärast suhtumisest õppetöösse.

Üliõpilane, kes jooksva semestri kestel „käib" vaid loengutel, praktikumides jne. ning ei ole asunud loengute pidevale läbitöötamisele vabal ajal, kardab konsultatsioonitunde, kuna seal tema nõukogude üliõpilasele mittekohased iseloomujooned võivad ebameeldivust valmistada õppejõule kui ka temale endale — tal ei ole midagi küsida, ta on unustanud ka kõige elementaarsemad loengul esitatud põhitõed. Seepärast hoiab ta end konsultatsioonitunnist ja õppejõust „aupaklikus" kauguses ja peab viimasega esmakordselt kontakti looma alles viimasel eksamitähtpäeval dekaani korraldusel.

Tihtipeale on nende esmakordsete kontaktide tulemuseks paremal juhul „kahvatu kolm" sinna juurde kuuluvate manitsuste ja „patukahetsemistega" ning vahel isegi niisutused silmaveega; halvemal juhul purunevad noorel inimesel tema kaunimad kavatsused ja illusioonid ning karm tõelikkus lööb haavu või katkestab koguni õpingud ülikoolis.

Mõned üliõpilased tulevad küll ka konsultatsioonitundi, kuid istuvad seal sama vaikselt kui loengutel, mis on jällegi täiesti väär talitusviis ja räägib konsultatsioonide ülesande mittemõistmisest.

Lõpuks peatun veel küsimusel, miiline küsimuste esitamise viis on kõige otstarbekam ja õppeprotsessis kõige produktiivsem.

Siin tuleb pooldada küsimuste esitamist üliõpilaste poolt kirjaliikult, kirjutades need kindlaformaadilisele paberilehekesele (1/8 din), kusjuures küsimuse esitaja märgib samale lehele oma nime. Nende küsimuslehekeste järgi on õppejõul võimalik ka hiljem veel (semestri lõpul) saada ülevaade kogu kursusest — s. t. kui aktiivselt üks või teine üliõpilane on konsultatsioonitundides kaasa töötanud. Neid küsimuste lehekesi võib ära anda õppejõule igal ajal — loengute vaheajal, loengu järel, praktikumis jne. jne. Õppejõud vahepeal klassifitseerib need ja võtab esitatud küsimused järgneval konsultatsioonitunnil arutlusele.

Edasi küsin veel, kas ka õppejõul endal on kasu konsultatsioonitunniks esitatud küsimustest?

Kui esitatud küsimustele vastamine viib veelkord tagasi mõnele loengul käsitletud probleemile, siis on see koht loengus puudulikult käsitletud ja tuleb edaspidi püüda ebaselgeid kohti paremini rõhutada, esile tõsta.

Kui aga üliõpilase küsimused viitavad kausaalsuse jne. otsimisele, siis tuleb õppejõul selle üliõpilase teaduslikku uudishimu virgutada ja teda aegajalt juhtida nõukogude teaduse ammendamatute varasalvede juurde ja püüda kasvatada sellistest silmapaistvatest üliõpilastest tublisid nõukogude teadlasi.

Lõpuks püstitan veel küsimuse, kuidas konsultatsioonitundidest osavõtjate arvu tõsta.

Ruuminappus ei luba seda tähtsat küsimust kõigekülgselt selgitada, kuid lubatagu, et esitan vaid ühe lihtsa ja praktilise vahendi. See on konsultatsioonitundidest osavõtjate pidev registreerimine õppejõu käes asuvale kontrollkaardile ja hiljem puudumiste põhjuste äramärkimine.

Eksamite hooajal visaku õppejõud oma pilk mainitud kaardile ja püüdku põhjalikult selgeks teha, kas alaliselt puudujad on eriliselt targad või laisad ja hooletud. See pidev registreerimine näitab ka üliõpilastele, et nende õppetöö vastu tunneb õppejõud tõsist huvi ja alaline puudumine ei jäta üliõpilasest õppejõule kuigi head muljet.

J. Reinet,
TRÜ füüsikakateedri vanemõpetaja.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 08957 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus. Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2563

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Raamatupalat

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 37 (43) Reedel, 2. detsembril 1949. a. II aastakäik

Elagu Stalinlik Konstitutsioon — maailma kõige demokraatlikum põhiseadus!

Suur stalinlik seadus

Järjekordselt tähistab nõukogude rahvas 5. detsembril oma üldrahvaliku pidupäevana Stalinliku Konstitutsiooni aastapäeva. Seda tähtpäeva — arvult kolmeteistkümnendat Stalinliku Konstitutsiooni aastapäeva võtab nõukogude rahvas vastu suurte edusammudega kõigil sotsialistliku rahvamajanduse ja kultuuri aladel. Sõjajärgse stalinliku viisaastaku plaani täitmine on lähenemas ennetähtaegselt võidukale lõpule. Rahvamajanduse tõus ja sotsialistliku kultuuri õitseng kinnitavad üha enam uut loovat energiat, initsiatiivi ja novaatorlikku tegevust tööliste, kolhoosnikute ja intelligentsi hulgas. „Meie kodumaa ajaloos ei ole tema määratu suurtel avarustel elunevad rahvad veel kunagi varem olnud omavahel niivõrd monoliitsed", märkis sm. G. M. Malenkov oma kõnes Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva puhul. On kadunud rahvastevaheline vaen ja tülid. Need on asendunud suurte ja väikeste rahvaste loovate jõudude ühistööga. Selised on faktid, millele võlgneme tänu nõukogude ühiskondliku ja riikliku korralduse sotsialistlikule ja demokraatlikule korraldusele, mis selgelt ja napisõnaliselt on fikseeritud meie põhiseaduses — Stalinlikus Konstitutsioonis.

Stalinliku Konstitutsiooni ideed on innustanud meie maa rahvaste töölisi, talupoegi ja intelligentsi üha enam sõbralikule ja vennalikule koostööle.

NSV Liidu sotsialistlik elukorraldus on vaba majanduskriisidest, rahvusliku suveräänsuse ja sõltumatuse eitamisest, ekspansionistlike sõdade põhjustest. Meil on välja juuritud põhjused, mis võiksid takistada rahvaste rahulikku koostööd ja viia rahvaste vahelisele vaenule. Stalinliku Konstitutsiooni sügava internatsionaalsuse põhimõttele loomuliku järeldusena seisab Nõukogude Liit rahu eest ja kaitseb kindlalt rahu kogu maailmas.

Ajal, mil imperialistlikud kiskjad püüavad kapitalismi lahendamatuist vastoludest pääseda uute sõjaliste avantüüride ettevalmistamisega, lähtub nõukogude sotsialistlik riik r a h u l i k u s t võistlusest kapitalismiga. „Nõukogude inimesed ei karda rahulikku võistlust kapitalismiga. Seepärast astuvad nad välja uue sõja vastu, rahu kaitseks, kuigi nad teavad kindlalt ja on täielikult veendunud, et nende jõud on vääramatu" (G. M. Malenkov).

Rahupooldajate liikumine on haaranud tänapäeval juba sadu miljoneid töötajaid kõigis maades ning tugevneb üha edasi kindlail ideelistel ja organisatsioonilistel alustel. Rahu ja demokraatia leeri jõude, mille juhiks on NSV Liit, eesotsas oma avangardi ÜK(b) Parteiga, loetakse juba ligi kaheksasada miljonit, millele lisanduvad veel rahu ja demokraatia eest võitlevad massid kodanlikes maades. Stalinliku Konstitutsiooniga NSV Liidus fikseeritud sotsialistlik elukorraldus ning sotsialismi ja demokraatia võitmatud ideed haaravad üha enam töötajaid kapitalistlikes maades võitlusse nende ideede teostamise eest.

Samal ajal arendavad marrusattunud imperialistlikud kiskjad uutes vormides töötavate masside algeliste õiguste ja vabaduste mahasurumist, mis tänapäeval ei erine millegagi fašistliku Saksamaa, Itaalia ja Jaapani omaaegsete „füürerite" poliitikast.

Kui seltsimees Stalin 13 aastat tagasi aruandekõnes NSV Liidu Konstitutsiooni projektist kõneles NSV Liidu uue konstitutsiooni tähtsusest, siis kõlavad need sõnad aktuaalseina ka praegu:

„Nüüd kus fašismi sogane laine töölisklassi sotsialistlikule liikumisele näkku sülitab ja tsiviliseeritud maailma parimate inimeste demokraatlikud püüded porisse tallab, saab NSVL uus Konstitutsioon süüdistusaktiks fašismi vastu, mis kõneleb, et sotsialism ja demokraatia on võitmatud. NSVL uus Konstitutsioon on moraalseks abiks ja reaalseks toeks kõigile neile, kes nüüd fašistliku barbaarsuse vastu võitlevad."

Tänu Stalinile!

Õigus haridusele on kindlustatud igale nõukogude noorele Stalinliku Konstitutsiooniga. Seltsimees Stalin õhutab noori väsimatule tööle teadmiste omandamisel, konstitutsiooni loojana avab ta meile selleks ka võimalused. Selle eest on kõik nõukogude noored seltsimees Stalinile südgavalt tänulikud.

Ka meile, Eesti NSV noortele andis Stalinlik Konstitutsioon õigusе haridusele, sellega loomulikult ka minule. Kuidas oleksid kujunenud minu õpingud kodanlikus Eestis? Vanemad oleksid pingutanud, oleksin läbi suurte raskuste kuidagi lõpetanud keskkooli ja rohkem poleks mu kantseleiametnikust isa saanud mulle lubada ja on kahtlane, kas ta sedagi oleks suutnud. Pärast keskkooli lõpetamist aga oleksid alanud pikaajalised ja sageli asjatud kohaotsimised.

Aga nüüd!... Lõpetanud keskkooli, ma teadsin, mida võimaldab mulle Stalinlik Konstitutsioon. Siirdusin TR Ülikooli Loomaarstiteaduskonda, et võiksin hiljem töötada nõukogude loomaarstina ja anda oma panuse meie rahvamajanduse arendamiseks; hoolitseda selle eest, et meie kolhooside kari oleks terve ja kõrge toodanguga.

Õppimiseks on meil avarad võimalused, ei tarvitse muret tunda elamisvõimaluste pärast. Meie ülikoolil on mugavad ühiselamud. Kultuurilist isetegevust saame harrastada isetegevuskollektiivides.

Õigusi, mis on meie noortel, tuleb täielikult kasutada. Olgu noor tehases, kolhoosis või õpingutel, ta peab andma parima, et tasuda hoolitsuse eest seltsimees Stalinile.

H. Sillansoo,
Loomaarstiteaduskonna II kursuse kommunistlik noor.

Kuidas me tähistame Stalinliku Konstitutsiooni aastapäeva

Stalinliku Konstitutsiooni päeva tähistamiseks korraldatavate üritiste sarjas on tähtsaimaks üleülikooliline pidulik aktus, mis toimub ülikooli aulas 3. detsembril algusega kell 15. Koosolekul esineb päevakohase kõnega Õigusteaduskonna õppejõud O. Ibius. Koosolekule järgneb kontserdiosa isetegevuskollektiividelt.

TRÜ klubi korraldab laupäeval, 3. detsembril algusega kell 20.30 AÜN Tartu Kultuurihoones Hariduse tän. 2 Stalinliku Konstitutsiooni päevale pühendatud üliõpilaspeo. Peo kunstilises osas kannab näitering esietendusena ette üliõpilase Leelo Küti näidendi „Meie laul", mille on lavastanud ringi kunstiline juhendaja sm. Udo Väljaots. Eeskavas on veel teisigi ettekandeid näiteringilt, kvartettidelt ja teistelt isetegevuskollektiividelt.

Mitmete teaduskondade isetegevuslased sooritavad konstitutsioonipäeval küllasõite šeflusalustesse kolhoosidesse.

Ühendatud jõududega ametiühingulise töö hoogsale tõusule

Viimasel ajal on ülikooli ametiühinglased elanud suurte sündmuste tähe all. Kõigis teaduskondades ja asutistes toimusid üliõpilaste ja teenistujate ametiühingute ühised aruandlus-valimiskoosolekud, kus tehti kokkuvõtteid ametiühingulise töö tulemustest ja arutati küsimust järgnemisest Moskva Riikliku Ülikooli eeskujule. Lähtudes Moskva Riikliku Ülikooli väärtuslikest kogemustest otsustati kõigil neil koosolekuil suure üksmeelega ühendada seni lahus, eraldatult tegutsenud teenistujate ja üliõpilaste ametiühingu-organisatsioonid. Nüüd kogunesid aruandlus-valimiskoosolekuil valitud delegaadid ülikooli aulasse ametiühingute ühisele konverentsile, et anda hinnangut üliõpilaste ja teenistujate ametiühingu ülikoolikomitee tööle ja täita oma valijate üksmeelset tahet — viia läbi kahe ametiühingu-organisatsiooni ühendamine ka üleülikoolilises ulatuses.

Aruannetega esinesid konverentsil Teenistujate Ametiühingu komitee esimees sm. I. Paul ja Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimees sm. A. Blumfeldt. Aruandjad jutustasid delegaatidele ametiühingukomiteede tööst viimase aasta jooksul. Aruandeist nähtus, et ametiühinguline töö ülikoolis on käinud kindlat tõusuteed. Kui meie ülikoolis pidevalt on tõusnud õpetamise ideelis-teoreetiline kvaliteet ja paranenud õppeedukus, siis on selles tunduv osa ka ametiühingu-organisatsiooni tööl. Teenistujate Ametiühing on teinud ära suure töö õppejõudude ideelis-poliitilise teadlikkuse tõstmisel poliitkoolide ja -ringide organiseerimise, õppejõudude õppima suunamise ja nende töö pideva jälgimise ning kontrollimise näol. Suurt abi on ametiühingud andnud ka üliõpilaste kommunistliku kasvatuse alal tehtavas töös, eriti noorsoo kommunistlikule kasvatusele pühendatud konverentsi ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Võrdlemisi ulatuslik on olnud ka ametiühingute töö ametiühinglaste olustikuliste tingimuste parandamise alal: ühiselamutesse on majutatud enam kui 1000 üliõpilast, põhiliselt lahendatud on korteripuudus ka õppejõudude osas, ametiühingu liikmeid on varustatud individuaalaiamaaga, samuti tuusikutega puhkekodudesse ja sanatooriumidesse.

Need ja teised saavutused räägivad kahtlemata ametiühingute töö parandamisest meie ülikoolis. Ent teiselt poolt ei ole kahtlust ka selles, et ametiühingu-organisatsiooni töösaavutused oleksid võinud olla palju suuremad — eriti, kui arvestada, et ametiühingud hõlmavad peagu terve ülikooli kollektiivi — kui enam tähelepanu oleks pööratud organisatsioonilise töö parandamisele, loodud ja tööle rakendatud tugev aktiiv ja mis kõige olulisem — kui poleks esinenud ametiühingulise töö killustatust. kui ametiühingud poleks tegutsenud lahus, omavahelise tiheda kontaktita. Seda märkisid täiesti õigesti nii aruandjad kui ka sõnavõtjad.

Nii märkis Õigusteaduskonna õppejõud sm. Ibius, et ametiühingud on vähe suutnud ära teha oma liikmete kollektiivsustunde kasvatamiseks, normeerimata tööajaga töötajate kohustuste täpsemaks piiritlemiseks, otsuste täitmise kontrolli tugevdamiseks jne. Võõrastav on ka asjaolu, et seni pole üldse tähelepanu pööratud õppejõudude ja üliõpilaste tutvustamisele ametiühingute põhikirjaga.

Õppetöö küsimustele pühendas oma sõnavõtu vene keele kateedri juhataja sm. Feldbach. Konkreetsete näidetega tõestas sõnavõtja, et meie ametiühingukomiteed on seni siiski vähe tegelnud ülikooli keskse tööga — õppetööga, võitlusega selle parandamise eest. Tootmiskomisjonid, kes sel alal tegid märkimisväärset tööd, on nüüd lakanud tegutsemast ja nende taaselustamisele pole tähelepanu pööratud. Samuti vähe on ametiühingud tegelnud kasvatustöö probleemidega. Esinevate puuduste tähtsa põhjusena tõi sm. Feldbach esile nõrka tööd kaadritega.

Üliõpilaste Ametiühingu senise komitee tööd kritiseeris asjalikult Arstiteaduskonna üliõpilane sm. Looga. Ta näitas, et selle töö oluliseks puuduseks on olnud nõrk kontakt komitee ja teaduskondade alakomiteede vahel. Edasi on täiesti ebaloomulik asjaolu, et ametiühingu aktiiv on väga väikesearvuline, piirdudes ainult alakomiteede juhtivate liikmetega. Veel tõi sm. Looga esile distsipliinitust, algatusvõime puudust ja otsuste kontrolli nõrkust komitee töö tõsiste puudustena. Vähese nõudlikkuse ja kontrolli tõttu on paljud ametiühingu kursuse- ja rühmavolinikud jäänud kõrvale oma põhilistest ülesannetest ja tegelnud ainult liikmemaksude sissekasseerimisega.

Konverentsil võtsid veel sõna õppeprorektor sm. Antons, ametiühingu vabariikliku komitee esindaja sm. Naidjonkov, üliõpilased sm-d Adler, Päi jt.

Kõigi konverentsil avaldatud mõtete loogilise järeldusena võttis konverents vastu tähtsa otsuse — ühendada üliõpilaste ja teenistujate ametiühingu-organisatsioonid. Uue ühendatud organisatsiooni tegevust hakkab juhtima komitee, mille koosseisu konverentsil valiti sm-d Paul, Püss, Pärl, H. Kallas, Laats, Rauman, Tiik, Ibius, Jakobson, Mõtlik, Salumaa. Niine, Saks, Maiorov, Ottenson, L. Raudsepp, Rand, Männamaa, Linnamägi, Heinsoo, Sokman, Pärismaa ja Looga. Uus komitee oma esimesel koosolekul valis komitee esimeheks senise Teenistujate Ametiühingu komitee esimehe sm. Ilmar P a u l i. Komitee aseesimeesteks valiti Õigusteaduskonna õppejõud sm. Karl P ü s s ja sama teaduskonna üliõpilane sm. Edgar S a l u m a a. Komitee sekretäri ülesanded pandi sm. Niinele, kuna laekuriks valiti sm. Saks. Edasi moodustas uus komitee rea komisjone.

Pole kahtlust, et teenistujate ja üliõpilaste ühendatud ametiühingu-organisatsioon äsjavalitud komitee juhtimisel suudab ametiühingulise töö meie ülikoolis viia uuele tõusule.

P. Kaik

Revolutsiooni tulihingeline tribuun

(S. M. Kirovi surma 15. aastapäevaks)

15 aastat tagasi, 1. detsembril 1934. aastal tapeti nõukogude rahva vihaste vaenlaste poolt Sergei Mironovitš Kirov — üks väljapaistvamaid bolševike partei juhte, Lenini ja Stalini ustav võitluskaaslane, revolutsiooni suurepärane tribuun, ÜK(b)P KK Poliitbüroo liige ja ÜK(b)P Keskkomitee sekretär.

Seltsimees Kirov andis kogu oma helge elu tööliskласsi üritusele, kommunismi üritusele, võitlusele inimkonna vabastamiseks ekspluatatsiooni ikkest. Oma kartmatusega raskustes, visadusega partei poolt antud ülesannete täitmisel, oma sirgjoonelisusega, oma range valvsuse ja sügava humaansusega pälvis S. M. Kirov partei ja kogu töötava rahva armastuse.

Juba enne esimest vene revolutsiooni sai Kirovist bolševik. Ta võttis aktiivselt osa 1905.—1907. a. revolutsioonist. Korduvatest areteerimistest hoolimata ei õnnestu tsarismil murda tulihingelise bolševiku tahet ja järjekindlust võitluses tööliskласsi huvide eest. Võitluses tsarismiga saab Kirov üheks partei silmapaistvaimaks juhiks. Ta on II nõukogude kongressi delegaat, võtab aktiivselt osa Suurest Oktoobrirevolutsioonist. Kodusõja ajal ta organiseerib Astrahani kaitset, Põhja-Kaukaasia vabastamist, taastab ja tugevdab nõukogude võimu Põhja-Kaukaasias. Enam kui neli aastat töötab Kirov Aserbaidžaanis.

XIV parteikongress saadab S. M. Kirovi koos sm-te Molotovi, Vorošilovi, Kalinini ja teistega Leningradi paljastama Lenini linna töötajaile zinovjevliku opositsiooni tõelist rahvavaenulikku olemust. Selle ülesande täitis Kirov eduka't. Leningradi kommunistid valisid ta partei Leningradi kubermangukomitee sekretäriks.

Leningradis avalduvad veelgi selgemalt Kirovi kui juhi-bolševiku suurepärased iseloomujooned. Ta peab visa võitlust tööstuse, elamuehituse, teaduse arendamise eest. Kommunistidele, kõigile töötajaile oli Kirov targaks juhiks, parimaks nõuandjaks, tõeliseks kasvatajaks-bolševikuks. Just sellepärast võitis Kirov kogu Leningradi töötava rahva palava armastuse.

Kirovi juhtimisel purustas Leningradi parteiorganisatsioon oma ridades trotskistlik-zinovjevliku opositsiooni ja Buhharini poolt juhitavate oportunistide jõugud ning saavutas oma ridades täieliku ühtsuse ning tiheda koondumise meie partei leninlik-stalinliku Keskkomitee ümber. Kirov kutsus kõiki kommuniste väsimatult teravdama revolutsioonilist valvsust, ta nägi, et imperialism püüab kasutada kõiki võimalusi selleks, et lämmatada sotsialismimaad.

Nõukogude rahva nurjatud vaenlased-trotskistid, zinovjevlased, buhhaarinlased, andsid raske löögi nõukogude rahvale, bolševike parteile, tappes rahvusvahelise imperialismi käsul roimarlikult Sergei Mironovitš Kirovi.

Mälestus S. M. Kirovist on nõukogude rahvale, sealhulgas ka meie noorsoole, püha ja kallis.

Praegu, kui meie maa edukalt ehitab kommunismi, kui järjest enam löövad kõikuma kapitalismi alused kogu maailmas, innustab Kirovi — tulihingelise bolševiku, revolutsiooni suurepärase tribuuni eeskuju meid võitlema kommunismi ülesehitamise eest meie maal, kommunismi võidu eest kogu maailmas; veel energilisemalt, bolševistlikult paljastama kogu inimkonna progressi vaenlasi — anglo-ameerika imperialiste ja nende palgasulaseid — igat liiki kodanlikke natsionaliste, kosmopoliite jt.

Üritus, mille eest võitles S. M. Kirov, võidab kogu maailmas.

V. Arhangelski,
marksismi-leninismi aluste kateedri vanemõpetaja.

Kakskümmend viis aastat Eesti töörahva sangarlikust ülestõusust

25 aastat tagasi, 1924. aasta 1. detsembri hommikul toimus Eestimaa Kommunistliku Partei juhtimisel Tallinnas relvastatud ülestõus. Sangarlikud võitlejad klassiteadlikuma tööliskonna ridadest, koondunud kindla plaani järgi organiseeritud löögirühmadeks, seadsid endile ülesandeks kõrvaldada Eestis kodanluse diktatuur ja töölis-talupoegade võimu rajamisega vabastada eesti töötav rahvas kapitalismi ahelaist. Saavutanud esimestel tundidel mõningat edu, nurjus EKP revolutsiooniline üritus seekord siiski, sest ülestõusu ettevalmistajad ja juhid ei arvestanud kõiki momente ja võimalusi ja eeskätt Lenini õpetust relvastatud ülestõusust. Olukord tolleaegses kodanlikus Eestis oli proletaarseks ülestõusuks soodus nii sise- kui välispoliitiliselt. Juba 1923. a. oli Eestis puhkenud majanduskriis, mis haaras rea tähtsamaid tööstusharusid, kus toodang langes katastroofiliselt. Vabrikuid suleti pidevalt, nende sisseseadeid sahkerdati vanarauana välismaa hangeldajatele. Kriis arenes ka põllumajanduses. Kodanluse välislaenu-taotlused ei andnud tulemusi, marga kurss langes kiiresti, sagenesid pankrotid, protestitud vekslite arv tõusis üha. Majanduskriis ajendas ka poliitilise kriisi: teravnesid vahekorrad kodanluse kihtide ja huvirühmade vahel, klassisisese võitluse ägeduses süüdistasid erakonnad ja nende tuusad üksteist tekkinud raskustes. Parempoolseis kildkondades sepitseti plaani tagurliku riigipöörde teostamiseks, et „kõvakäelise" režiimi kehtestamisega eesti kodanlus kriisisoost ja proletaarse revolutsiooni ohust välja kiskuda.

Majanduskriisiga kasvas ka selle alatine kaaslane kapitalistlikus ühiskonnas — tööpuudus. Töötute arv oli 1923. a. suvel tõusnud 1500-ni ja kasvas sügiseks üle 20000. Marga kursi langemisega tõusis järk-järgult elukallidus, kuna tööliste palgad püsisid endisel tasemel.

Majanduskriisi tingimustes ja töötava rahva materiaalse viletsuse ning poliitilise rõhumise pinnal tõusis 1923.—1924. a. kiiresti tööliskласsi revolutsiooniline aktiivsus ja süvenes laiemate hulkade rahulolematus võimulolevate ringkondade tegevusega. II riigikogu (mai 1923) ja omavalitsuskogude (1923. a sügisel) valimistel ilmnes järsk nihkumine pahemale poole: Töörahva Ühise Väerinde nimekirjad said Tallinnas, Narvas, Pärnus üle kolmandiku kõigist häältest, reas valdades ja alevites aga absoluutse enamuse.

Seega oli Eestis kujunenud revolutsiooniline olukord kõigi selle oluliste põhitunnustega, milleks olid valitseva klassi kriis, rõhutud klasside viletsus ja nende klasside poliitilise aktiivsuse tõus. Seda arvestades alustas EKP 1924. a. kevadel energilist ettevalmistust ülestõusuks. Partei kutsus töörahvast üles relvastuma ja valmistuma otsustavaks lahinguks. Otsustati üles öu alustada Tallinnas ja siit võitlust edasi arendada.

30. novembri õhtul kogunesid löögirühmad kindlaksmääratud kohtadesse ja 1. detsembri varahommiku haarasid endi kätte rea tähtsaid tugipunkte Tallinnas. Kuid otsustavate objektide vallutamine ei õnnestunud ja ülestõus varises kokku hommikutundidel, enne kui vee' oleks jõutud tööliskonna laiemaid hulki kaasa tõmmata.

Käesoleva kirjutise raamidesse ei mahu ülestõusu ebaõnnestumise põhjuste lähem selgitamine. Neid põhjusi analüüsib ammendavalt sm. N. Karotamm oma kirjutises „1924. aasta 1. detsembri relvastatud ülestõus" (N. Karotamm, Meie järjekordsed ülesanded, Tallinn 1947, lk. 290—304).

Hoolimata ebaõnnestumisest moodustab 1. detsembri ülestõus tähtsa lüli eesti tööliskласsi revolutsioonilises võitluses — võitluses, mis 16 aastat hiljem saavutas oma eesmärgi: 21. juunil 1940. a. kukutas eesti töötav rahvas kodanliku klikivalitsuse ja rajas Eestis nõukogude korra. 1. detsembri sangarite veri polnud asjata valatud. Olgu meile kallis nende vaprate proletaarsete revolutsionääride mälestus!

Dots. R. Kleis,
NSV Liidu ajaloo kateedri juhataja.

PARTEI ELU

Võitlusse poliit-massilise töö taseme tõusu eest!

Nõukogude Liidus on üliõpilaskond kaadrite kõrgeväärtuslikuks ja võimsaks reserviks. Seepärast pööravad partei ja valitsus erilist tähelepanu üliõpilaste erialase väljaõppe kõrval ka nende ideoloogilisele kasvatamisele. Poliit-massiline töö TRÜ kollektiivi hulgas oli tähtsamaks küsimuseks EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni viimasel üldkoosolekul. Koosolek arutas läbi EK(b)P KK VI pleenumi kokkuvõtted ja parteiorganisatsiooni ülesanded, mille kohta ülevaatiku ettekandega esines parteibüroo liige sm. A. Vill. Aruandja käsitles kahte väga tähtsat küsimust: 1) olukorda poliit-massilises töös, 2) partei kasvust ja noorte kommunistide kasvatamisest.

Aruandja käsitles EK(b)P KK VI pleenumi otsuste valgusel poliit-massilise töö olukorda Tartu Riiklikus Ülikoolis, märkides rea olulisi puudusi selles töös. Poliit-massilise töö peamiseks vormiks on meie iganädalased poliitinformatsioonitunnid üliõpilastele. Aruandja märkis, et poliitinformatsioonid möödunud aastal ei andnud nõuetavaid tulemusi. Nii ilmnes kevadisel eksamisessioonil, et ühiskonnateaduslike ainete eksameil ei osanud paljud üliõpilased seostada teooriat jooksva poliitilise elu faktidega ja üldse ei tundnud aktuaalseid poliitilisi küsimusi ning elementaarsemaidki fakte nii sise- kui ka välispoliitikast. Alates käesoleva õppeaasta algusest organiseeriti parteibüroo poolt poliitinformatsioonid ümber, kuid ka tänavu esineb poliitinformatsiooni korraldamises veel tõsiseid vigu. Praeguste poliitinformatsioonide korraldamise juures esineb suurima puudusena asjaolu, et üliõpilased võtavad poliitinformatsioonist osa vaid passiivsete kuulajatena. See on tingitud sellest, et üliõpilased ei tea ette järjekordse poliitinformatsioonitunni teemat ja nii ei saa nad valmistuda probleemide arutamiseks. Teiseks oluliseks puuduseks on, et suur osa üliõpilasi ei loe küllalt regulaarselt ajalehti. Ilma ajalehtede süstemaatilise lugemiseta aga ei saavuta poliitinformatsioon oma eesmärki. Puuduseks tuleb lugeda ka dekanaatide ja õppeosakonna nõrka kontrolli poliitinformatsioonide organiseerimise ja sisulise külje üle. Samuti ka paljud ametiühingu ja kommunistlike noorte grupid on senini piirdunud vaid kõnelemisega poliitinformatsiooni korraldamise küsimustest, teostamata veel tegelikku kontrolli. Ülikooli ametiühingukomitee poolt äsja teostatud osaline kontroll näitas, et meil leidub poliitinformatsioonide juhendajaid-õppejõude (prof. V. Vaga), kes ei oska või ei taha tõsta oma poliitilisi teadmisi ja selletõttu teostavad poliitinformatsioonide läbiviimist vaid formaalselt.

Teiseks poliit-massilise töö läbiviimise vormiks on meil mitmesuguste poliitiliste ettekannete, loengute ja pidulike aktuste korraldamine. Suureks puuduseks on siin, et pole välja töötatud üleülikooliliste poliitiliste loengute kava. Poliitkasvatuslikke loenguid on korraldatud väga vähe. Samuti ei tegele ülikooli komsomoli-organisatsioon veel küllaldaselt poliit-massilise tööga, kuigi see peab olema tema peatööks. Peab märkima sedagi, et kommunistide ja kommunistlike noorte osavõtt üleülikoolilistest aktustest ja loengutest on lubamatult väike.

Möödunud valimiskampaania ajal öötas meil suur agitaatorite kollektiiv, mis nüüd on lagunenud. Praegu töötavad agitaatoritena ainult poliitinformatsioonide juhendajad. Isegi agitaatorid loevad vähe ajakirju, lootes vaid instruktaažile. Seda näitab juba seegi, et väga vähe on tellitud ajakirju „Eesti bolševik" ja „Abiks agitaatorile". Juba lähemal ajal tuleb meil taastada oma agitpunkt nr. 8 ja alustada laialdast poliit-massilist tööd elanikkonnas.

Poliit-massilise töö üheks vormiks on ka klubi tegevus. Meie ülikooli klubi töö on sisuliselt madalal poliitilisel tasemel. Mitmetes ringides töötavad sobimatud, ebanõukogulikult häälestatud inimesed. Nii näiteks tegutseb senini näiteringis kodanluseaegse politseiniku tütar M. Matt, kes on ülikooli tööst ammugi eemale jäänud.

Poliit-massilise töö üheks nõrgaks küljeks on meil ka üliõpilaspeod, mille korraldamine on senini läinud isevoolu teed, ilma ametiühingulise ja parteilise juhtimiseta. Pidude eeskavad on sageli ideoloogiliselt madalal tasemel, esitatakse madalakvaliteediisi ettekandeid.

Ka näitlik agitatsioon ülikoolis pole vajalikul kõrgusel, fotovitriinid ja loosungid jäävad tihti ajast maha.

Läbirääkimiste osas esines sisuka sõnavõtuga TRÜ ametiühingukomitee esimees J. Paul. Sõnavõtja tõstis esile tõsiseid puudusi meie poliit-massilises töös. Kujuka näitena kirjeldas sm. Paul üht ebaõnnestunud poliitinformatsioonitundi prof. V. Vaga rühmas. Professor Vaga ettekanne oli paljas sündmuste refereerimine: informeerija ei teinud ettetoodud faktidest mingeid järeldusi ega taotlenud oma ettekandega kasvatuslikku eesmärki. Seiline formaalne ettekanne ei äratanud üliõpilastes huvi. Auditoorium tegeles ettekande ajal kõrvaliste asjadega. Informeerija ei pööranud sellele mingit tähelepanu jättes distsipliinirikkujad korrale kutsumata. Küsimuste ja sõnavõttude jaoks selles informatsioonitunnis aega ei jäetud. Säärane poliitinformatsioon ei täida oma kasvatavat eesmärki, mõjudes otse vastupidiselt.

Poliitinformatsiooni korraldamise küsimust puudutas oma sõnavõtus ka üliõpilane H. Sarv. Sõnavõtja märkis väga õigesti, et poliitinformatsioonide ettekanded on liialt pikad, mistõttu ei jatku aega sõnavõttudeks. Edusammuna märgib H. Sarv paranemist nõukogulike ühislaulude populariseerimise osas. Näiteks viidi edukalt läbi Põllumajandusteaduskonna teaduskonnaõhtul nõukogulike masslaulude laulmine. Mitmetes teaduskondades on juba suur aktiiv isetegevuse alal, kuid ruumide puudus ei võimalda kõigi üliõpilaste osavõttu.

Sm. Feldman märkis keskse juhtimise ja koordineerimise puudust poliitringide töös. Iga ring töötab omaette, pole korraldatud poliitkoolide juhatajate instrueerimist ega nende töö kontrollimist.

Sm. E. Raag kritiseeris teravalt üleülikooliliistest aktustest osavõtmise suurt loidust, mis esineb isegi meie aktiivi hulgas.

Sõnavõttudega esinesid veel sm-d Levitskaja, Lõpp ja Kallas.

Pärast küsimuste põhjalikku läbiarutamist võttis koosolek vastu rea konkreetseid otsuseid poliit-massilise töö parandamiseks Tartu Riiklikus Ülikoolis. Kommunistide ja parteitu aktiiv peab nüüd rakenduma vastuvõetud otsuste ellurakendamisele, et kaotada töös esinevaid puudusi ja teostada otsustav pööre poliit-massilises töös meie ülikoolis.

L. Raudsep,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

KOMMUNISTLIKE NOORTE ELU

Büroo peab muutuma tugevaks, töötavaks organiks

Juba möödunud õppeaastal oli ELKNÜ Loomaarstiteaduskonna algorganisatsiooni töö halb. Nõrk juhtimine ja kommunistlike noorte vähesus tingis komsomoli-organisatsioonis kasvatustöö teostamise puudulikkuse. Nii polnud möödunud aastal igal kursusel komsomoligruppi, milline puudus kahjuks pole ka praegugi kõrvaldatud. Kommunistlikke noori ei ole III ja V kursusel, kuid algorganisatsiooni büroo pole midagi ette võtnud selle lünga täitmiseks.

Suure puudusena tuleb märkida, et kahe kuu jooksul on peetud ainult kaks bürookoosolekut, aruandlus-valimiskoosolekust on möödunud ca kaks kuud ja viimasest bürookoosolekust kaks nädalat. Bürookoosolekute vähesus ei võimalda sideme pidamist büroo liikmete vahel ja killustab tööd: üks ei tea, mis teine teeb. Peamiseks tööks büroos viimasel ajal on olnud suure puudumisprotsendi vastu võitlemine. Selle kõrval on aga rida teisi teravaid küsimusi jäänud tähele panemata.

Pärast aruandlus-valimiskoosolekut pole algorganisatsioonis toimunud veel ühtki üldkoosolekut.

Kursustel gruppide töö seisab. Nii pole II kursuse komsomoligrupp pidanud veel ühtki grupikoosolekut (grupiorganisaator sm. Keerd), kuigi grupil oleks arutada väga aktuaalseid küsimusi. Näiteks on grupp küsimusest, miks on II kursus marksismi-leninismi seminaridest osavõtmise alal viimasel kohal, vaikides möödunud.

Loomaarstiteaduskonna komsomoli-organisatsiooni töö parandamiseks on eelkõige tarvis büroo muuta tugevaks, töötavaks organiks. See on algorganisatsiooni sekretäri, aga ka ELKNÜ TRÜ komitee ülesanne.

H. Sillansoo

TRÜ rektor prof. A. Koort ÜK(b)P liikmekandidaadiks

Möödunud reede õhtul toimus EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni järjekordne üldkoosolek. Koosolek võttis vastu ÜK(b)P liikmekandidaadiks TRÜ rektori professor Alfred Koordi. Järgnevalt võeti koosolekul vastu ÜK(b)P liikmeks sm. A. Köster, kes õpib Põllumajandusteaduskonna juures toimuvail erikursustel.

Samal koosolekul valiti ka 14 otsustava hääleõigusega delegaati Tartu linna V parteikonverentsile, mis toimub 10. ja 11. detsembril s. a. Delegaatide hulgas on sm-d Kalju, Raag, Vill, Antons, Marland, Reiman, Tiido jt.

Igale üliõpilasele isiklik raamatukogu, iga TRÜ kollektiivi liige ajalehtede ja ajakirjade tellijaks!

* * *

Hoogsalt tööle

EK(b)P Keskkomitee otsuse kohaselt toimub praegu meie vabariigis nõukogude raamatu ja ajakirjanduse levitamise kahekuine hoogtöö, mille raames ulatuslikult teostatakse väärtusliku nõukogude raamatu ja meie bolševistliku ajakirjanduse propagandat.

Meie ülikoolis aga ei ole see hoogtöö vajalikul määral kajastunud, kuigi hoogtöö algusest on möödunud juba kuu aega. Ei ole meil korraldatud näitusi ilmuva uudiskirjanduse tutvustamiseks, loenguid ega vestlusi raamatu tähtsuse selgitamiseks ega ka muid ulatuslikumaid üritusi, mis suunaksid meie üliõpilaskonda isiklike raamatukogude soetamisele. Väga tõsiseks puuduseks on ka see, et meie ülikoolis on seni täiesti organiseerimata ühiskondlike raamatulevitajate võrk. Praegu on terve ülikooli nelja tuhande liikmelise kollektiivi kohta ainult üks raamatulevitaja — sm. Leida Sarap, kes töötab vastava lepingu alusel „Kirjavara" juures. Juba seegi fakt näitab, kui hoolimatult on meie ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid suhtunud käimasoleva hoogtöö läbiviimisse meie ülikoolis. Midagi otsustavat pole ette võetud ka ajakirjanduse levitamise alal tehtava töö parandamiseks, kuigi kokkuvõtted näitavad, et tunduval osal meie kollektiivi liikmeist ei ole tellitud ainustki ajalehte ega ajakirja.

Nõukogude raamatu ja ajakirjanduse levitamise hoogtöö lõpuni on jäänud veel ligi kuu aega. Selle aja jooksul peame oma senise häbistava mahajäämuse likvideerima. Ametiühingu- ja komsomoli-organisatsioonid kõigis teaduskondades peavad oma tähelepanu keskendama hoogtööga seoses olevate ülesannete lahendamisele. Meie edasilükkamatuks ülesandeks on üles seada ja tegelikkuses teostada loosung: „Igale üliõpilasele isiklik raamatukogu, iga TRÜ kollektiivi liige ajalehtede ja ajakirjade tellijaks!" Ainult nii tasume oma võla EK(b)P KK VI pleenumi otsuste täitmises sel alal.

Need raamatud ei tohi puududa ühegi üliõpilase lugemislaual

Iga eesrindlik üliõpilane hakkab juba varakult soetama endale isiklikku raamatukogu. Siin seisab ta küsimuse ees: missugune peab olema tema raamatukogu põhivara?

Kõigepealt peavad muidugi seisma üliõpilase raamaturiiulil aukohal marksismi-leninismi klassikute teosed ja ÜK(b)P lühikursus. Nende järgi sirutub käsi tihti, olgu siis õppides ajalugu, keemiat, matemaatikat, kirjanduslugu või arstiteadust, rääkimata marksismi-leninismi teooriast endast. Käepärast olgu nende kõrval ka Eesti töötava rahva juhtide N. Karotamme, V. Kingissepa, J. Lauristini, J. Varese jt. teosed.

Peale nende võiks nimetada veel hulga teoseid, mis peaksid leiduma igaühe raamatukogus. Allpool meie ei räägi kõikide erialade õpikutest, käsiraamatutest, monograafiatest jne., vaid ainult neist, mis on üldiselt ja kõigile tarvilikud.

Millised raamatud need on?

1) Entsüklopeediad, leksikonid, sõnaraamatud. Seda rühma tuleb aeg-ajalt täiendada uute väljaannetega. Seejures peetagu silmas järgmist: vähem ulatuslikud sõnastikud ei ole alati halvemad suurtest. Nii näiteks mõni ehk arvab, et Arumaa-Pravdini-Veski suurt vene-eesti sõnaraamatut omades on ülearune muretseda endale ka N. Karotamme väikest vene-eesti sõnaraamatut. Tegelikult aga annab viimatimainitud sõnastik mõnel juhul sõnade vasted täpsemalt kui esimene. Et ühe või teise sõna tähendust täpsemalt kindlaks teha või kontrollida, on tarvis tingimata võrrelda kahe või isegi mitme sõnastiku andmeid.

2) NSV Liidu rahvaste ja siinhulgas Eesti ajalugu, üldajalugu, käsitlevad teosed. Kultuurinimene nõukogude ühiskonnas, kes ei tunne huvi oma kodumaa mineviku vastu, ei saa olla küllalt sügav spetsialist omal alal ega ka tõeline patrioot. Seltsimees Stalin juhib meid sageli selle juurde, millest räägivad ajaloo õppetunnid.

3) Nõukogude inimese iseloomujoontest, bolševike eesrindlikust osast meie ühiskonnas jutustavad nõukogude ilukirjanduse klassikud — Majakovski, Fadejev, Šolohhov, Tvardovski jt. Nende raamatuid tuleb endale aeg-ajalt jõudu mööda juurde muretseda, samuti raamatuid Stalini preemia laureaatide teoste sarjast.

4) Väga tähtis on omada isiklikul raamaturiiulil ka nõukogude rahvaste lugulaule, eeposi, nagu „Kangelane tiigrinahas", „Lugu Igori malevast", „Kalevala", „Kalevipoeg" jt. Sellistes teostes, mis kujunenud aastasadade vältel, väljenduvad rahva elujõud ja surematus. Sellised teosed õpetavad armastama oma kodumaad ja rahvast, õhutavad nende heaks tööle.

5) Eesti, vene ja maailmakirjanduse klassikute loomingu tippsaavutised ei tohiks kellelgi puududa. Siin mainitagu Puškini, L. Tolstoi, Gogoli, Goethe, Balzac'i, Cervantese; eesti kirjandusest Koidula, Vilde, Tammsaare, Kitzbergi jt. teosed. Neis on väljendatud inimsoo omaaegsed eesrindlikud ideed, on paljastatud tagurlus. Juba kord loetud klassikalise teose juurde ei ole ülearune vahel jälle tagasi tulla. Suur Lenin luges korduvalt Puškini ja L. Tolstoi teoseid. Seltsimees Stalin on toonud oma teostes näiteid ja võrdlusi Gogoli, Saltõkov-Štšedrini jt. loomingust.

5) Väga kasulik on aeg-ajalt vahepalana lugeda suurte teadlaste, kunsti- ja kirjanduseinimeste memuaare, nagu Pavlovi, Repini, Stendhali, Goethe jt. isiklikke mälestusi, mis õpetavad võitlema ja hoolsalt töötama. Nad õhutavad meis hoolsust ja püüdlikkust.

Lõpuks olgu tähendatud, et mida varem asutakse oma isikliku raamatukogu komplekteerimisele, seda parem. Seejuures ei tohi erialase kirjanduse kõrval üldine kirjandus tagaplaanile jääda.

Ed. Ertis

Ajaleht on meie sõber ja abiline

Nõukoguliku ajakirjanduse osa meie igapäevases elus on suur. Võimatu on ette kujutada tulevast kõrgema kvalifikatsiooniga eriteadlast, meie rahvamajanduse või kultuuri alal töötajat, kes juba üliõpilasena pole harjunud ajalehti lugema. Eeskätt ajaleht on just see allikas, kust ammendatakse teadmised nii sise- kui ka välispoliitilistes küsimustes.

Kuid kas loevad kõik meie üliõpilased pidevalt ajalehti? Rõhutan: p i d e v a l t, sest sellest on vähe kasu, kui võetakse ajaleht kord nädalas kätte ja libistatakse kiiresti sealt silmad üle. Kuid kahjuks ei saa sedagi ütelda kõigi üliõpilaste kohta. Toon järgmise näite, Õigusteaduskonna III kursuse poliitilise ökonoomia seminaril küsis õppejõud sm. Brandt mitmelt üliõpilaselt, nagu L. Sammulilt, E. Saagilt, kas nad on lugenud sm. Malenkovi kõnet, mis peeti Moskva Nõukogu pidulikul istungil 6. novembril s. a. Ja ilmnes fakt, et keegi küsituist polnud seda teinud. Analoogilisi näiteid on veel teisigi. Sellised nähtused on aga täiesti lubamatud. Lubatagu küsida Leili Sammulilt, Evi Saagilt jt.. millistena nad tulevikus kujutavad nõukogude juristi. Kas üksnes oma eriala kitsa spetsialistina või lisandub siia ka veel laiahaardeline ühiskondlik-poliitiline tegevus? Õige on kahtlematult viimane seisukoht ja seda tuleb ka mainitud seltsimeestel mõista. Ei saa olla eesrindlik nõukogude töötaja, püsimata kursis jooksva elu sündmustega ajalehtede kaudu. Siit on vaid üks järeldus: tuleb lugeda ajalehti.

Võtkem endile loosungiks: käesoleva ajakirjanduse levitamise kahekuise hoogtöö raames telligu iga üliõpilane ajaleht vähemalt järgnevaks kolmeks kuuks.

J. Prost,
Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Raamatuid kolhoosidele

Üleülikooliline šefluskomisjon avaldas hiljuti üleskutse šeflusalustele kolhoosidele raamatukogude kinkimiseks teaduskondade teenistujate ja üliõpilaste poolt. Kuid senini ei ole ükski teaduskond peale Õigusteaduskonna veel raamatukogusid šeflusalustele kolhoosidele üle andnud. Kohati esineb viivitamist selle ürituse teostamisel. Tõsiseid etteheiteid tuleb teha teaduskondade šefluskomisjonidele, kes pole selle ürituse läbiviimisel näidanud vajalikku initsiatiivi ja on üldse suikunud „talveunne". Viimast näitab muide ka asjaolu, et mainitud komisjonid pole ikka veel suutnud koostada oma tegevusplaane, mis pidanuksid olema valmis juba 1. oktoobriks.

Kommunistlikud noored teaduskondades on raamatukogude komplekteerimise alal teinud ära juba tunnustusväärse töö. Teaduskondade šefluskomisjonid peavad veel täna-homme tehtud tööd kontrollima ja kindlustama raamatukogude kiire üleandmise kolhoosidele.

A. Laats,
TRÜ üleülikoolilise šefluskomisjoni esimehe eest.

Eesrindlikule nõukogude teadusele pühendatud konverentsi puhul

Sisukas ja õnnestunud konverents

Tartu Riiklikus Ülikoolis viiakse läbi nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud teaduslik konverents. Üleülikooliilise konverentsi ettevalmistavas osas toimuvad praegu teaduskondade ja kateedrite õppejõudude ja üliõpilaste poolt vastavalt erialale ettekanded nõukogude eesrindliku teaduse saavutustest.

Psühholoogia-loogika-pedagoogika kateedri ja vastava erialase ringi korraldusel toimus konverents ettekannetega psühholoogia, loogika ja pedagoogika saavutusist Nõukogude Liidus. Konverents vältas kaks päeva. Konverentsil esines prof. Koort referaadiga „Nõukogude loogikateaduse ülesanded", dots. Elango kõneles nõukogude kasvatusteaduse ja prof. Ramul nõukogude psühholoogia saavutusist. Nõukogude psühholoogia saavutusist kõnelesid ka üliõpilase Uno Siimani referaat „Nõukogude psühholoogia objekt" ja E. Einase ülevaade zoopsühholoogiast. Ettekannetele järgnesid elavad sõnavõtud. Asjasthuvitatud said ülevaatliku pildi vastavate teadusalade arenguteest ja saavutusist. Konverentsi tööd nõukogude eesrindliku teaduse tutvustamiseks jätkatakse edaspidi ringi raames.

A. Mark

Mullateadus on vene ja nõukogude teadus

Vaevalt ükski teine objekt mõjustab põllumajanduse arengut sellisel määral kui seda teeb muld, millest sõltub taime võime kasutada maiseid mullaviljakuse tegureid — vett ja taimetoiteaineid, ilma milleta pole võimalik ka kosmiiste taimekasvutegurite — päikesevalguse ja soojuse kasutamine. Seepärast poleks võimalik ka teadusliku põllumajanduse olemasolu, kui puuduks õpetus põllumajanduse põhimisest tootmisvahendist — mullast.

Vähe on teaduses distsipliine, mille täpne sünniaeg on teada. Mullateadusest rääkides võime aga täie julgusega öelda, et teaduslik mullateadus sai alguse 1883. aastal, V. V. Dokutšajevi surematu kuulsusega teose „Vene mustmuld" ilmumisega.

Mullateadus enne Vassili Vassiljevitš Dokutšajevit (1846—1903) seisnes üksikute mulla omaduste kirjeldamises, esindades seega tollele ajastule nii tüüpilisi kirjeldavaid „teadusi", kus teadlased „uurisid peamiselt üksikuid kehasid ja nähtusi, kuid mitte nende omavahelisi suhteid. Kuid muide just need suhted, need seaduspärased sõltuvused moodustavadki looduse tunnetuse olemuse, tõelise loodusfilosoofia tuuma — loodusteaduse parima ja kõrgeima kauniduse" (V. V. Dokutšajev). Otsustavalt loobub Dokutšajev sellisest metoodikast mullale lähenemisel ja käsitleb mulda kogu tema kokkukuuluvuses ümbritseva keskkonnaga, Dokutšajevi väljenduses — m u l l a t e k k e t e g u r i t e g a. Mullatekketeguritest — kliimast, taimestikust ja loomastikust, reljeefist, mulla emakivimist ja vanusest sõltuvad mulla omadused. Kuna mullatekketegurid ei püsi looduses muutumatutena, vaid esinevad alaliselt muutuvatena, muutub ka muld, nagu iga teinegi looduslik-ajalooline keha. Seda looduslik-ajaloolist keha ei käsitle Dokutšajev kunagi lahus inimese tootmistegevusest. Temale on absoluutselt võõras „teadus teaduse pärast"; temale tähendab mulla uurimine „mulla vallutamist ja selle valitsemist" puhtrakenduslikel — põllumajanduslikel, metsanduslikel ja hügieenilistel eesmärkidel. Kõige hiilgavama näite mullateaduse rakendamisest tegeliku elu nõuetele annab ta oma töös „Meie stepid enne ja nüüd" (ilmunud 1892. a.), kus ta näitab, kuidas on võimalik vältida katastroofilisi põudasid ja sellega kaasnevaid ikaldusi Venemaa viljaaidas, mustmulla-aladel. Dokutšajevi ideed põudade vältimiseks mustmulla-aladel rakendati aga alles nõukogude korra tingimusis ja viiakse lõplikult täide stalinliku põuaründamise plaaniga.

On huvitav märkida, et Dokutšajev juba ligemale 50 aastat tagasi saab täiel määral aru Lääne ees kummardumise kahjulikkusest. 1900. a. pöördub ta vene agronoomide poole üleskutsega, milles ta märgib: „On lõpuks juba aeg meie agronoomidel ja nende juhtijatel — professoritel — jätta sageli otse orjalik saksa juhenditele ja õpikutele järgnemine, mis on koostatud teistsuguse looduse, teistsuguste inimeste ja teistsuguse ühiskondlik-majandusliku korra jaoks". Neist 50 a. tagasi lausutud sõnadest võivad veel tänapäevalgi paljud õppida.

Dokutšajevi õpetust arendas edasi ja kujundas uudse õpetuse mullaviljakuse tõstmisest Vassili Robertovitš Viljams (1863—1939. a.) Viljams näitas, et muudatused mullas toimuvad rangelt seaduspäraselt, kusjuures kõik muudatused toimuvad ajalt ja ulatuselt kolossaalse ü h t s e m u l l a t e k k e p r o t s e s s i raamides. Kasutades oma pika teadusliku uurimistöö vältel kogutud tohutu hulga faktide analüüsimiseks dialektilist meetodit, näitas ta, et muldade tsoonid ja tüübid, milliseid praegu tunnustab mullateadus, pole püsivad, vaid et nad looduses lähevad üle teisteks vöönditeks ja tüüpideks. Seega saame rääkida mullatekkeprotsessis vaid ühtse mullatekkeprotsessi perioodidest ja staadiumidest.

Analüüsides mulla olulise tunnuse, tema viljakuse kujunemist märgib Viljams, et see ühtse mullatekkeprotsessi raamides pidevalt tõuseb, mitte aga ei vähene, nagu väitsid reaktsioonilised Lääne teoreetikud oma „langeva mullaviljakuse seaduses". Mullaviljakuse tõusu on aga inimesel endal võimalik kiirendada. Seda saavutatakse Viljamsi poolt väljatöötatud maaviljeluse heinaväljasüsteemis, kus eesmärgiks on mullaviljakuse põhilise teguri — mullastruktuuri — tekitamine mitmeaastaste heintaimede kasvatamise teel ja selle säilitamine, milleks on kohandatud maaharimine, külvikorrad, väetus jne. Heinaväljasüsteem on kõrgete saakide saamise saladuse võtmeks, mille rakendamisel on põllumajanduse eesrindlased Nõukogude Liidus saanud üle 100 tsentneri teravilja hektarilt, üle 200 ts hirssi hektarilt üle 140 tonni suhkrupeeti hektarilt jne., missugused saagid kapitalistlikus põllumajanduses kõlavad muinasjutuna. Saakide tõus aga jätkub, sest akadeemik Viljams väidab, et sotsialistlikus põllumajanduses puuduvad saakide ülempiirid.

Siin käsitletud kahe suurmehe kõrval tuleks nimetada veel rida teisi, kelle teened mullateaduse ja seega ka kogu põllumajanduse väljakujundamisel on olnud ülemaailmse tähendusega. Siia kuuluvad Dokutšajevi õpilane ja kaastööline N. M. Sibirtsev (1860—1900), kes edasi arendas oma õpetaja loodud teadust — geneetilist mullateadust ja kirjutas esimese selle ala õpiku maailmas; esimene mullateadlane-akadeemik, Rahvusvahelise Mullateadlaste Seltsi president, Siberi mullastiku uurija K. D. Glinka (1876—1927); mulla neelamisõpetuse looja K. K. Gedroits (1872—1932); agrokeemia looja Venemaal, taimede lämmastik- ja fosfortoitumise küsimuse lahendaja, kodumaisele väetisainete tööstusele nurgakivi panija D. N. Prjanišnikov (1865—1948); mullastiku kaardistamise vene koolkonna looja L. I. Prassolov (sünd. 1875. a.) ja rida teisi. Nende teadlaste teened mullateaduse arengus on sedavõrd suured, et üks väljapaistvamaid rahvusvahelise kuulsusega mullateadlasi, sakslane E. Ramann oli käesoleva sajandi esimestel aastatel sunnitud tunnistama, et mullateadus on muutunud vene teaduseks ja mullateadlane, kes tahab seista oma ülesannete kõrgusel, peab oskama vene keelt, et lugeda originaalis vene teadlaste töid. Nõukogude korra soodustavais tingimustes on mullateadus, nagu iga teinegi teadusharu, arenenud erakordse kiirusega ja seepärast oleme nüüd rohkem kui kunagi varem õigustatud rääkima mullateadusest kui vene ja kui nõukogude teadusest.

Dots. O. Hallik,
mullateaduse ja agrokeemia kateedri juhataja.

Meile kirjutatakse

Asuge tööle!

Juba pikemat aega tegutseb meie ülikoolis üliõpilaste seltsimehelik kohus, mille esimeheks on Arstiteaduskonna üliõpilane sm. L. Päi.

Peab aga ütlema, et kohus ei ole oma ülesannet täitnud. Möödunud õppeaastal arutati kohtus paari küsimust, kuid nüüd pole temast enam midagi kuulda. Ometi esineb meie üliõpilaskonnas küllalt sageli sobimatu, ebanõukoguliku käitumise juhtumeid, mis vääriksid, et neid arutataks seltsimehelikus kohtus ja antaks neile nii laiema üldsuse hukkamõistev hinnang. Olgu näiteks toodud Metsandusteaduskonna üliõpilase A. Alla huligaanset käitumist spordivõistlustel ja mitut teist spordieetika rikkumise juhtumit, mille arutamiseks Ülikooli Spordiklubi juba enam kui kuu aega tagasi kohtule ettepaneku tegi.

Seltsimehelikul kohtul oleks ammugi aeg asuda korralikult täitma oma ülesandeid.

S. Link

Kas meie ei saaks aidata?

Eesti NSV Ülemnõukogu seadus 2. augustil 1949. a. näeb ette suure ulatusega maaparandustööde teostamist Eesti NSV-s ja kutsub üles kõiki asutisi ja isikuid kaasa aitama selle seaduse teostamiseks. TRÜ Metsandusteaduskond ongi jõudnud ellu kutsuda metsameliooratsiooni osakonna vastava ala inseneride ettevalmistamiseks.

Olgugi, et põllumajanduslike melioreeritavate maade pindala on mitu korda suurem ja etendab rahvamajanduses domineerivat osa, ei ole Põllumajandusteaduskonnas siiani sellist osakonda ellu kutsutud.

Samuti elame meie läbi murrangut maakorralduse alal, kuid ka selles osas on Tartu Riiklik Ülikool kõrvaltvaatajaks jäänud.

Meil on terav puudus maade plaanidest, ilma milleta aga ei ole kujuteldav maade kuivendamise projekteerimine ja teostamine. Meie möödunud sajanditest päritud talude kruntimise plaanid on ilma reljeefita, ei vasta loodusele ja on täiesti kõlbmatud ka tagantjärgi reljeefi peale kandmiseks.

Mõõtmistöid tuleb meil väga laialdaselt teostada. Selleks aga on tarvis ette valmistada kõrgema haridusega kaadreid. Meie ülikool peab siin kaasabi pakkuma ja selle küsimuse lahendamisele asuma. Läti NSV-s töötab Põllumajanduse Akadeemia juures maakorralduse fakulteet juba kolmandat aastat. Miks ei saa meiegi ülikoolis vastavat osakonda või kateedritki ellu kutsuda?

R. Tiitso,
TRÜ maaparanduse ja sookultuuri kateedri juhataja.

Tehti kokkuvõtteid menetluspraktika tulemustest

Loomaarstiteaduskonna IV ja V kursuse üliõpilaste 1949. aasta suvise menetluspraktika aruannete läbivaatamiseks ja tulemuste hindamiseks määras teaduskonna dekaan neljaliikmelise komisjoni. Komisjon on nüüd oma tööga lõpule jõudnud. Läbitöötatud materjalide alusel jõuti seisukohale, et üliõpilased on töötanud täie arusaamisega, asjatundlikult, püüdlikult, hoolsalt ja distsiplineeritult, mida tõendavad ka zoo-veterinaarjaoskonna juhatajate poolt välja antud tõendid.

Üliõpilased töötasid zoo-veterinaarjaoskondade veterinaararstide otsesel juhatusel loomade ravimise alal, nii loomaravilates kui ka väljasõitudel. Peale selle teostati veterinaarprofülaktilist järelevaatust kolhoosides, sovhoosides, abimajandites, paarituspunktides ja tõufarmides, võeti osa haiguste tõrjest (tuberkuliniseerimine, vereproovide võtmine brutselloosi uurimiseks, sigade kaitsesüstimine punataudi vastu, dehelmintiseerimine, malleiniseerimine, kiinimuhktõve tõrje jne.) ja lihavaatusest.

Ka loomakasvatuse hoogtöökuu üritustest on üliõpilased aktiivselt osa võtnud, selgitades nii kolhoosnikutele kui üksiktalunikele loomakasvatuse osa sotsialistlikus põllumajanduses ja eriti tõuloomade soetamise tähtsust.

Menetluspraktikal viibimise ajal on üliõpilased osa võtnud ka ühiskondlikust tööst: nad on esinenud ettekannetega külanõukogudes, täitevkomiteedes, rahvamajades, kolhoosides, sovhoosides, on vesteldud loomapidajatega loomakasvatuslikes ja loomatervishoiulistes küsimustes. Populaarteaduslike ettekannetega on esinenud üliõpilased H. Uibo, M. Valdma, E. Võhni, M. Binsol, E. Klaasen, M. Pidim, E. Aaver, R. Kaljo jt. Eriti põhjalikud aruanded esitasid üliõpilased M. Pidim, A. Priks, M. Valdma, A. Käis, K. Tähnas, A. Männik, H. Mikk, E. Aaver ja V. Jõks, kes on oskuslikult analüüsinud zoo-vet.-jaoskonna loomakasvatuse ja loomatervishoiu olukorda.

Aruannetes esinevatest mõningatest puudustest oleks märkida, et osa üliõpilasi on loomakasvatuslike ja ühiskondlike tööde küsimusi käsitlenud üldsõnaliselt ja pealiskaudselt (E. Sügis, L. Mändmets, H. Närska). Komisjon tegi ettepaneku üliõpilaste menetluspraktika aruanded heaks kiita ja menetluspraktika arvestatuks lugeda.

Prof. A. Laas

TRÜ kunstilise isetegevuse ja omaloomingu II olümpiaadi ettevalmistamise ja läbiviimise juhend

(Järg. Algus vt. „Tartu Riiklik Ülikool" nr. 36)

VII Hindamissüsteem

1) Ettekandeid hindab orgkomitee poolt kohalesaadetud žürii. Hindamisele tuleb esitatud palade ideeline ja kunstiline tase.

2) Et võistlejaile luua enam-vähem võrdseid võistlustingimusi, selleks

a) jagatakse esitatavad palad kahte gruppi: kergemad ja raskemad;

b) arvestatakse isetegevusala kuulumist sellega tegelejate õppeainete hulka.

3) Žürii poolt hinnatakse kõiki ettekandeid kümne punkti süsteemis.

4) Ülevaatusel arvestatakse punkte järgmiste valemite järgi:

a) ettekanded osavõtjate arvuga ühest kuni viieni — $y = a$, kusjuures a on žürii poolt antud hinne ja y on ettekande eest teaduskonnale arvestatav punktide arv.

b) Ettekanded osavõtjate arvuga enam kui viis — $y = 5 + \frac{x \cdot a}{10}$, kusjuures x on ettekandest osavõtjate arv ning y ja a omavad endist tähendust.

c) Teaduskonnale arvestatakse punkte valemi järgi $z = \frac{5A}{n}$, kusjuures A on teaduskonnale ettekannete eest arvestatud punktide kogusumma, n on teaduskonna üliõpilaste arv (välja arvatud olümpiaadi ajal Tartust eemalviibivad üliõpilased) ja z on teaduskonnale arvestatav punktide arv.

d) Ettekannete puhul, mis kuuluvad käesoleva juhendi punkt 2a järgi raskete gruppi, korrutatakse ettekande eest saadav punktide arv raskuskoefitsiendiga 1,2.

e) Ettekannete puhul, mis kuuluvad käesoleva juhendi punkt 2b alla, korrutatakse ettekande eest saadav punktide arv raskuskoefitsiendiga 0,7.

f) Lõppvaatusel hinnatakse kõiki ettekandeid, osavõtjate arvule vaatamata, valemi järgi $y = a$, kusjuures y ja a on eespoolnimetatud tähendusega. Kehtima jäävad käesoleva juhendi punkt 4d ja 4e.

g) Teaduskonna hinne lõppülevaatusel arvutatakse valemist — $I = \frac{B}{17}$ kusjuures I on teaduskonnale arvestatav punktide arv, B on lõppülevaatusel esitatud ettekannete eest saadud punktide kogusumma ja 17 on juhendi II osa punkt 5 järgi iga teaduskonna poolt lõppülevaatusele esitatavate palade arv.

5) Ettekannete eest, mis on žürii poolt hinnatud hindega 4 või vähem, teaduskonnale punkte ei arvestata.

6) Teaduskondade lõplik paremusjärjestus arvutatakse valemi järgi — $P = z + l + 1$, kusjuures l on spordivõistluste eest teaduskonnale arvestatav hinne, z ja l on eespoolnimetatud tähenduses ning P on teaduskonna lõplik punktide arv.

VIII Kehakultuuri ja spordi alal

1) TRÜ üliõpilaskonna kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri II olümpiaadi raames läbiviidavate spordivõistluste eesmärgiks on anda hoogu kehakultuurilisele ja sportlikule liikumisele TRÜ üliõpilaskonnas, selgitada teaduskondade paremusjärjestus ja parimad individuaalvõistlejad-üliõpilased TR Ülikoolis olümpiaadi kavas olevail aladel, aidata üliõpilasnoorsoo kaasatõmbamiseks süstemaatilisele kehakultuuri ja spordi harrastamisele.

2) Spordivõistlused viiakse läbi ajavahemikus 25. okt. 1949. kuni 15. apr. 1950. a. vastavalt ÜSK kalenderplaanile üksikute spordialade võistlusjuhenditega täpsustatud ajal ja kohas.

3) Võistluste üldjuhtimist teostab TRÜ üliõpilaskonna kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri II olümpiaadi orgkomitee.

4) Võistluste kavas on: võrkpall, korvpall, suusatamine, ujumine, sisekergejõustik, tõstmine, maadlus, vehklemine, võimlemine, ratsutamine, male ja laskmine.

5) Võistlustest osavõtt on lubatud kõigil TRÜ üliõpilastel üksikute spordialade võistlusjuhendeis ettenähtud hulgal ja tingimustel.

6) Kõigi võistluste kavas olevail spordialadel selgitatakse TRÜ üksikute teaduskondade paremusjärjestus vastavalt erijuhendeis ettenähtud korrale. Iga spordiala võitja teaduskond saavutab 10 punkti, teine koht — 9 p., kolmas — 8 p. jne. Teaduskonnale, kes kaasa ei võistle, märgitakse 0 p. Kõigi 12 võistlusala punktide arv liidetakse ja jagatakse võistlusalade arvuga, s. t. 12-ga. Jagatise näol saadakse vastava teaduskonna olümpiaadi kehakultuurilise osa keskmine hinne.

Märkus: Et võrdsustada tingimusi Kehakultuuriteaduskonna ja teiste teaduskondade vahel, ei lubata Kehakultuuriteaduskonna korvpallivõistkonnas kaasa mängida ÜSK võistkondade põhikoosseisu mängijail (meeste osas tšempioniks tulnud mängijad, naiste osas — 5 parimat), võimlemises korrutatakse võistkonna punktide arv Kehakultuuriteaduskonnas 0,7-ga, suusatamises, sisekergejõustikus, tõstmises, maadluses, vehklemises ja ujumises 0,8-ga.

7) Üksikute spordialade individuaalvõitjaid ja võitjat kollektiivi autasustatakse diplomite ja auhindadega üksikute spordialade võistlusjuhendeis ettenähtud korras.

8) Võistlejate registreerimine võistlusteks toimub ÜSK kantseleis erijuhendeis ettenähtud korras.

9) Võistluste käigus kerkinud küsimused lahendab võistluste tehniline läbiviija — ÜSK juhataja, kelle otsusele võib edasi kaevata TRÜ üliõpilaskonna kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri II olümpiaadi orgkomiteele, kelle otsus on lõplik.

Meie ülikoolist

9. detsembril algab TRÜ teaduslik sessioon

Tuleval reedel, s. o. 9. detsembril toimub tähtis sündmus TR Ülikooli elus: avatakse Tartu Riikliku Ülikooli järjekordne teaduslik sessioon. Ava-plenaaristungile järgnevad sektsioonide istungid.

Kokku töötab sessioonil 11 sektsiooni: arstiteaduse, agronoomia, filoloogia, õigusteaduse, metsanduse, ajaloo, veterinaaria, füüsika-matemaatika, bioloogia, keemia ja kehakultuuri sektsioon. Kõigis sektsioonides esitatakse rida suurt tähtsust omavaid teaduslikke ettekandeid meie ülikooli õppejõududelt ja ka Eesti NSV Teaduste Akadeemia töötajailt. Kokku on teadusliku sessiooni kavas 69 mitmesugust teaduslikku ettekannet.

Sessiooni töö lõpeb 13. detsembril plenaaristungiga aulas. Plenaaristungi kavas on õppeprorektori dots. R. Antonsi ettekanne „Maaküsimuse lahendamisest Eesti NSV-s", mille järel sessioon lõpeb TRÜ rektori prof. A. Koordi lõppsõnaga.

Järjekordseid laskevõistlusi

Hiljuti toimus laskevõistlus TRÜ, VI ja II Keskkooli vahel. TRÜ naiskond koosseisus Saar, Henno, Telliskivi, Valma, Lisbek saavutas esikoha 866 silmaga. II Keskkooli naiskond saavutas 825 silma.

Meeskond koosseisus Petuhhov, Kask, Peets, Lääts, Kosenkranius, Koljak, Juur, Liivak, Mahlapuu ja Suur pidi võtma vastu kaotuse VI Keskkoolilt — TRÜ saavutas 2008 ja VI Keskkool 2074 punkti.

4. detsembril toimub Tallinnas laskevõistlus TPI ja TRÜ laskurite vahel.

J. Juur

Lauluvõistluse tähtpäeva pikendati

Oktoobrikuu lõpul väljakuulutatud TRÜ üliõpilaslaulu võistluse esialgne tähtaeg — 1. detsember — on möödunud. Kuna realt ülikooli noorluuletajailt saabus soove, et võistluse tähtaega pikendataks ja seega antaks võimalus tööde parandamiseks ja viimistlemiseks, otsustatigi TRÜ üliõpilaslaulu võistlusele esitatavate tööde äraandmise tähtpäeva pikendada kuni 10. detsembrini.

See pikendus peaks andma võimaluse võistlusest osavõtuks ka neile seltsimeestele, kes seni ühel või teisel põhjusel pole saanud veel tööd alustada. Neile olgu meenutatud, et võistlustööd tuleb kolmes eksemplaris, varustatult märgusõnaga ja autori nime ning teaduskonna nimetust sisaldava ümbrikuga lasta peahoone komandandi ruumis asuvasse kirjakasti. Parimate tööde eest on ette nähtud järgmised preemiad: üks I preemia — 300 rubla, üks II preemia — 200 rubla ja üks III preemia — 100 rubla. Parimad laulutekstid viisistatakse.

Üksikasjalikud võistlustingimused on avaldatud ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" 28. oktoobri s. a. numbris.

TRÜ isetegevuslaste edu punanurkade ülevaatusel

Seoses Tartu linna ametiühingute punanurkade ülevaatusega korraldati novembrikuus AÜN Tartu Kultuurihoones kõikide käitiste, AÜN Tartu Kultuurihoone, Õpetajate Instituudi, Tartu Riikliku Ülikooli jt. deklamaatorite ja kvartettide võistlusesinemine.

Žürii otsusega tunnistati esimese koha vääriliseks TR Ülikooli üliõpilane Leo Vernik Majakovski luuletuse „Nõukogude pass" esitamise eest, teise koha saavutas üliõpilane Ferra Bochmann, kes esitas katkendi Puškini poeemist „Jevgeni Onegin".

Üliõpilane Imbi Soop deklameeris Raua ballaadi „Sinirebasest" ja tuli kolmandale kohale.

Linna parimaks kvartetiks tunnistati TRÜ üliõpilasklubi kahekordne naiskvartett. Kvartett esitas kolm laulu: Vettiku „Noorte laul", M. Härma „Ei saa mitte vaiki olla" ja B. Kõrveri „Randlaste valss".

Esikohale tulnud TRÜ üliõpilasklubi isetegevuslastele antakse aukirjad Tartu linna ametiühingute kultuuriasutiste ülevaatuse komisjonilt.

Tihendatakse sõprussidemeid

Metsandusteaduskonna kommunistlike noorte korraldusel toimus 27. nov. s. a. Tartu II Kultuurimajas isetegevus-šeflusõhtu Metsandusteaduskonna šeflusaluse käitise — lauatehase kommunistlikele noortele, noortele, stahhaanovlastele ja löökTöölistele.

Sellel isetegevusõhtul esines Metsandusteaduskonna isetegevuskollektiiv õige mitmekesise kavaga, saades kuulajaskonna poolt sooja vastuvõtu osaliseks. Õhtu arendas ja süvendas olemasolevaid sõprussidemeid üliõpilaste ning töötavate noorte vahel, andes neile indu edaspidiseks tööks.

Lauatehase komsomoli-algorganisatsiooni sekretäri sm. Pranki sõnadest ilmnes, „et õhtu innustab lauatehase noori organiseerima isetegevusringe oma tehases, et tulevikus võiksime korraldada isetegevusõhtu ühise kavaga, mis suurendaks veelgi sõprussidemeid."

A. Sinimäe,
Metsandusteaduskonna
I kursuse üliõpilane.

Ülikooli Spordiklubi I konverents

Möödunud pühapäeval toimus Tartu Riikliku Ülikooli Spordiklubi I konverents. Pikema aruandega ÜSK-i viimase aasta tegevusest esines ÜSK-i juhatuse esimees A. Bochman. Aruandja märkis õigustatult, et ÜSK-is on mainitud perioodil toimunud suured muudatused positiivses suunas, kuid osutas oma aruandes liiga vähe tähelepanu vigadele ja puudustele, milliseid eriti esineb poliitilise kasvatustöö alal. Samuti ei kritiseerinud aruandja küllaldaselt juhatuse liikmete tööd.

Oluline on märkida, et mainitud perioodil organiseeriti teaduskondade spordikollektiivid liikmete üldarvuga 747. Esiletõstmist väärivad Metsandusteaduskonna (esimees Linnamägi) ja Matemaatika-loodusteaduskonna (esimees H. Ehvert) kollektiivid. Halvasti on töötanud Ajaloo-keeleteaduskonna spordikollektiiv (esimees Ütti), eriti just meesüliõpilaste osas. Kuigi ÜSK-i liikmete arv on näidanud tõusu, on see siiski lubamatult väike. Arvestades seda, et praegu on haaratud ülikoolis kehakultuuriliikumisse üle pooleteise tuhande üliõpilase, tuleb konstateerida, et ÜSK ei ühenda veel kõiki TRÜ sportlasi-kehakultuurlasi. Äärmiselt väike on ka õppejõudude ja teenistujate osavõtt ÜSK-i tööst — ainult 61 liiget, needki enamuses Kehakultuuriteaduskonnast. Samuti vähene on kommunistlike noorte osavõtt (181 inimest). Ka VTK-märklaste ettevalmistusega ei või rahule jääda: esimese astme osas on plaan ületatud, kuid teise astme osas esineb puudujääk.

ÜSK-i parimaid sektsioone on olnud kergejõustiku-, käsipalli-, ratsaspordisektsioon jt.; nõrgemad on raskejõustiku- ja tennisesektsioon. Nii on ÜSK-i liikmeks registreerinud vaid üks poksihuviline. Tennisesektsioon ei suutnud lõpule viia ülikooli esivõistlusi, hoolimata sellest, et ÜSK-il on olemas oma tenniseväljakud. Ka malesektsioonil on liikmeid ainult 14.

Käesoleval aastal organiseeriti ÜSK-i juurde ka noorte spordikool, kus töötab kuus sektsiooni. Tingimata tuleb sinna organiseerida ka raskejõustikusektsioon.

Rahuldavaks ei saa pidada ÜSK-i juhatuse tööd poliitilise kasvatustöö alal sportlaskonnas. Nii aruandja kui ka sõnavõtjad paljastasid rea juhtumeid, kus ÜSK-i liikmed on käitunud ebasobivalt nõukogude üliõpilastele, rikkudes jämedalt spordieetikat ja -distsipliini (korvpalli-esindusvõistkonna käitumine NSVL karikavõistlustel, Metsandusteaduskonna üliõpilase Alla käitumine teaduskondadevahelisel jalgpalliturniiril jne.).

Juhatus pole teostanud ka otsuste täitmise kontrolli. Nii võeti juba 1948. a. detsembris vastu otsus organiseerida jääspordisektsioon, kuid see otsus on teostamata tänapäevani. Aruandja rõhutas veel vajadust organiseerida jääspordi-, kalandus-, jahindus-, sõudespordi-, purjespordi- ja jalgpallisektsioon.

Edasi võttis konverentsil sõna terve rida seltsimehi. Sm. Vaiksaar kriipsutas alla ÜSK juhatuse ükskõikset suhtumist raskejõustikusse. Sm. Jakobson pidas malesektsiooni nõrga töö põhjuseks asjaolu, et ÜSK-i juhatus ei tahtnud omaalgatuslikult organiseeritud sektsiooni liikmeks võtta. Sm. Tiik näitas, et vehklemis- ja raskejõustikusektsiooni nõrk töö sõltub ka Kehakultuuriteaduskonna vastavate kateedrite hooletusest. Sm. Salumaa analüüsis bolševistliku printsipiaalsusega nii aruannet kui ka sõnavõtte, näidates ära veel terve rea puudusi, mis olid jäetud silmapaari vahele. Ta rõhutas vajadust haarata ÜSK-i ridadesse tunduvalt rohkem kehakultuurlasi ja tõhustada poliitilise kasvatustöö läbiviimist sportlaskonnas. EK(b)P Tartu Linnakomitee esindaja sm. Metsaots mainis, et TR Ülikool on kehakultuuritöös saavutanud edusamme. Lubamatult nõrk on olnud aga ÜSK-i side komsomoli- ja ametiühingute-organisatsiooniga. Sm. Metsaots rõhutas vajadust tugevdada ÜSK-i majanduslikku baasi.

VSÜ „Kalev" Kesknõukogu aseesimees sm. Kallas oma sõnavõtus oli sunnitud möönma, et VSÜ „Kalevi" dotatsioon ÜSK-ile on olnud lubamatult väike (20.000 rbl., kusjuures juba ainult palgafond on 17.500 rbl.). Täiesti õigustatult toonitas sm. Kallas, et TRÜ juhtkond on ükskõikselt suhtunud ÜSK-i tegevusse. Ta tõi näitena olukorra Tallinna Polütehnilises Instituudis, kus on õigesti aru saadud partei Keskkomitee ajaloolistest otsustest kehakultuuri- ja sporditöö kohta, on ehitatud võimla ja alustatud suurepärase spordiväljaku ehitamist. ÜSK on praegu olukorras, kus edaspidine areng on raskendatud just ruumide ja spordivahendite puuduse tõttu. Nii ei ole võimalik küllaldaselt läbi viia võistlusi teaduskondade kollektiivide raames just võimla puudumisel.

Sm. Ehvert Matemaatika-loodusteaduskonnast tõi esile ÜSK-i juhatuse nõrka sidet kollektiividega. Nii kuulis sm. Ehvert alles konverentsil, et üks tema poolt juhitava kollektiivi liige (sm. Kirsimäe) on esitatud üliõpilaste seltsimehelikule kohtule seisukoha võtmiseks.

ÜSK-i uude juhatusse valiti 13 seltsimeest: dots. Marland, Võrse, Kudu, Tiik, Mõtlik, Nõmm, Bochman, Tähnas, Pandis, Särekannu, Peets, Jakobson ja Lukas. Juhatuse esimeheks valiti dots. Marland, asetäitjateks sm-d Kudu ja Tiik.

Uuel juhatusel tuleb oma töös peamist tähelepanu osutada just poliitilise kasvatustöö tugevdamisele meie sportlaskonnas. Senisest rohkem tuleb korraldada vastavasisulisi loenguid, spordifilmide ühiskülastusi, kohtumisõhtuid parimate sportlastega jne., et tõsta meie kehakultuurlaste poliitilist teadlikkust. Seda, et ka distsipliini tugevdamiseks on teha veel palju, näitab kas või seegi, et konverentsile jäi ilmumata terve rida delegaate, nende hulgas kehakultuuri öö alal juhtivad kommunistlikud noored Madisson, Malvõgin, Esula, Šmidt, Künnap, Koik jt.. Arsteteaduskonnast puudus üldse seitse delegaati. Tunduvalt tuleb parandada sidet komsomoli- ja ametiühingu-organisatsiooniga, haarates ÜSK-i ridadesse kõik füüsiliselt terved kommunistlikud noored. Samuti tuleb kollektiivide juhatustel tõmmata kollektiividesse senisest rohkem õppejõude ja teenistujaid. Tuleb otsustavamalt ja printsipiaalsemalt häbimärgistada distsiplineerimatu ja amoraalse käitumise fakte meie kehakultuurlaste hulgas, et ÜSK II konverentsil meil ei pruugiks enam tegelda taoliste küsimustega, vaid võiksime rahuldustundega nentida, et kehakultuurlased moodustavad tõepoolest TRÜ kollektiivis eesrindliku ja teadliku osa.

A. Lukas,
ELKNÜ TRÜ komitee kehakultuuri- ja sporditöö sektori juhataja.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 08977 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus. Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2604

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 38 (44) Reedel, 9. detsembril 1949. a. II aastakäik

Tähtis sündmus teadusliku töö rindel

A. MARLAND,
TRÜ teadusala prorektor

Täna algab Tartu Riikliku Ülikooli 1949. aasta teaduslik sessioon. Viimati toimunud sessioonist on möödunud rohkem kui aasta. Selle ajavahemiku jooksul on aset leidnud murrangulised sündmused teaduse alal — nimelt 1948. a. augustikuus toimunud V. I. Lenini nimelise Üleliidulise Põllumajandusteaduste Akadeemia sessioon, kus tuli võidule uus, mitšuurinlik suund bioloogias. Akadeemik Lõssenko ettekanne osutus suursündmuseks kogu nõukogude teaduse arengus.

Mitšuurinliku bioloogia valgusel on ka meie ülikooli õppejõud ümber hinnanud oma teaduslikke seisukohti. Meie teadlased tegelevad üha aktuaalsemate probleemidega, ning rõõmustavaks nähtuseks on uurimistööde tugevnev side rahvamajanduse nõuetega.

Samuti oleme läbi töötanud ÜK(b)P Keskkomitee ajaloolised otsused ideoloogilise töö alal ning saavutanud otsustavat edu võitluses kodanlike igandite vastu.

Nõukogude teaduse ette on seatud õilsad ülesanded — abistada kogu rahvamajanduse taastamist ja hoogsat arendamist. Koos sellega ja sellega seoses on püstitatud ka rida uusi ülesandeid, mis sisalduvad stalinlikus looduse ümberkujundamise plaanis ja ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaanis. Needki ülesanded leiavad kajastust käesoleva sessiooni ettekandeis.

Pole austavamat ülesannet teadlastele kui kaasa aidata rahvamajanduse taastamisel ning aktiivselt osa võtta oma kodumaa looduse ümberkujundamisest, et sellega tõsta rahva elutaset.

Meie ülikooli kuulsus minevikus on pärit teaduslikust tööst, mida teostasid siin progressiivsed teadlased, kes võitlesid iganenud, ebaõigete kontseptsioonide vastu. Meie ülesandeks on jätkata seda pärandit, arendades materialistliku teaduse ja eriti vene eesrindliku teaduse progressiivseid külgi. Meie, nõukogude teadlased oleme eelistatud olukorras, kuna oleme relvastatud oma uurimistöös marksismi-leninismi kõikvõimsa teooriaga, mis võimaldab meil õigesti ja sügavalt lahendada teaduslikke probleeme.

Käesoleva sessiooni ülesandeks on teha kokkuvõtteid teostatud tööst ja võtta uusi vastutavaid ülesandeid, mis kerkivad üles osavõtjate asjalikkude märkuste ja vaidluste korras. Sessiooni ettekandeis peab kajastuma bolševistliku sihikindlusega parteilisuse printsiip ja nõukogude eesrindliku teaduse suund.

Sessioon peab andma tõuke teadusliku töö edasiseks hoogustumiseks meie ülikoolis. Meie õppejõud ei tohi piirduda ainult sessiooni puhul tehtud töö ja ettekannetega, vaid nad peavad selle eest hoolt kandma, et nende tööde tulemused rakendataks rahvamajanduses. Iga avastus, seni kuni ta pole rakendatud tegelikkuses, ei oma mingit väärtust. Nõukogude teadusele ongi iseloomulik, et ta teenib rahvast, kes seda praktikas rakendab.

Sessioon omab ka kasvatuslikku tähtsust meie üliõpilaskonna suhtes. Meil tegutseb suur hulk teadusehuvilisi üliõpilasi mitmesugustes ÜTÜ ringides, kes saavad säärastest sessioonidest uut indu ja vaimustust oma töö jätkamiseks.

Soovime sessioonile head kordaminekut!

TRÜ 1949. aasta teadusliku sessiooni kalendaarium

Reedel, 9. detsembril.
Kell 18:
Esimene plenaaristung.
(Peahoone, aula).
Kavas:
1) Avasõna.
2) „Bolševike võitlusest nõukogude võimu kindlustamise eest Eestis ajavahemikul 1917. a. oktoobrist kuni 1918. a. veebruarini" — van.-õp. V. Reiman.
3) „Eesti NSV looduse ümberkujundamise suurplaan" — ENSV Metsamajanduse Ministeeriumi metsakultuuride ja melioratsiooni osakonna juhataja A. Merihein.

Laupäeval, 10. detsembril.
Kell 10:
Agronoomia sektsiooni istung.
Taimehaiguste aud., Lai tn. 36.
Filoloogia sektsiooni istung.
Eesti filoloogia uus audit., Lai tn. 30.
Õigusteaduse sektsiooni istung.
Ülikooli peahoone, aud. 3.
Arstiteaduse sektsiooni istung.
Uus anatoomikum, Näituse tn. 2.
Kell 18:
Agronoomia sektsiooni istung.
Taimehaiguste aud., Lai tn. 36.
Metsanduse sektsiooni istung.
Auditoorium, N. N. Burdenko tn. 13.
Ajaloo sektsiooni istung.
Ajaloo aud., Lai tn. 30.
Filoloogia sektsiooni istung.
Peahoone, aud. 5.
Arstiteaduse sektsiooni istung.
Uus anatoomikum, Näituse tn. 2.
Veterinaaria sektsiooni istung.
Loomatervishoiu ja piimahügieeni kat. aud., Vene tn. 38.

Pühapäeval, 11. detsembril.
Kell 10:
Füüsika-matemaatika sektsiooni istung.
Peahoone, füüsika auditoorium.
Bioloogia sektsiooni istung.
Suur auditoorium, Aia tn. 46.
Agronoomia sektsiooni istung.
Taimehaiguste aud., Lai tn. 36.
Metsanduse sektsiooni istung.
Auditoorium, N. N. Burdenko tn. 13
Filoloogia sektsiooni istung.
Peahoone, aud. 5.
Õigusteaduse sektsiooni istung.
Peahoone, aud. 3.
Arstiteaduse sektsiooni istung.
Uus anatoomikum, Näituse tn. 2.
Veterinaaria sektsiooni istung.
Loomatervishoiu ja piimahügieeni kat. auditoorium, Vene tn. 38.
Kell 17:
Keemia sektsiooni istung.
Peahoone, keemia auditoorium.
Bioloogia sektsiooni istung.
Suur auditoorium, Aia tn. 46.
Metsanduse sektsiooni istung.
Auditoorium, N. N. Burdenko tn. 13.
Ajaloo sektsiooni istung.
Ajaloo aud., Lai tn. 30.
Filoloogia sektsiooni istung.
Peahoone, aud. 5.
Arstiteaduse sektsiooni istung.
Uus anatoomikum, Näituse tn. 2.
Veterinaaria sektsiooni istung.
Loomatervishoiu ja piimahügieeni kat. auditoorium, Vene tn. 38.
Kehakultuuri sektsiooni istung.
Viktor Kingissepa 19, väike aud.

Esmaspäeval, 12. detsembril.
Kell 10:
Filoloogia sektsiooni istung.
Eesti fil. uus aud., Lai tn. 30.
Arstiteaduse sektsiooni istung.
Uus anatoomikum, Näituse tn. 2.

Teisipäeval, 13. detsembril.
Kell 18:
Teine plenaaristung.
(Peahoone, aula).
Kavas:
1) „Maaküsimuse lahendus Nõukogude Eestis" — van.-õp. R. Antons.
2) Lõppsõna.

Nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud konverents Arstiteaduskonnas

TRÜ Arstiteaduskonna kõik kateedrid korraldasid novembrikuu vältel koosolekuid, mis olid pühendatud nõukogude eesrindlikule teadusele ja millest võtsid osa üliõpilaste teaduslikud ringid ja vastavate kursuste üliõpilased. Arstiteaduskonna õppejõudude ja üliõpilaste poolt on peetud nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud konverentsi ettevalmistava perioodi vältel üle 60 mitmesuguse ettekande, mis on käsitlenud eesrindliku nõukogude teaduse osa paljude meditsiiniliste spetsiaalsuste seisukohast.

Arstiteaduskonna teoreetilised kateedrid, nagu anatoomia, histoloogia, füsioloogia, farmakoloogia ja patoloogilise füsioloogia kateedrid pidasid ühise koosoleku õppejõudude ja üliõpilaste rohke osavõtuga. Farmakoloogia kateedri juhataja prof. G. Kingisepp oma ettekandes „Nõukogude eesrindliku teadusе saavutusi farmakoloogias," tõstis esikohale nõukogude võimu algaastate tuntud farmakoloogi Kravkovi, kes suure eduga kasutas isoleeritud organite metoodikat farmakoloogiliste probleemide lahendamisel. Kravkov oli patoloogilise farmakoloogia rajaja. Edasi käsitles prof. Kingisepp ka teiste väljapaistvate nõukogude teadlaste saavutusi farmakoloogia alal.

Füsioloogia kateedri juhataja prof. E. Käer-Kingisepp rõhutas oma ettekandes „I. P. Pavlovi teadusliku suuna jätkajad nõukogude füsioloogias" Pavlovi füsioloogilise põhikoolkonna tähtsust kuulsate nõukogude füsioloogiliste koolkondade tekkimisel niisuguste korüfeedega eesotsas, nagu Orbeli, Bõkov ja Rasenkov. Pavlovi koolkond on kujunenud suunavaks kesknärvisüsteemi, seede ja vereringe füsioloogia alal töötavatele nõukogude teadlastele.

Patoloogilise anatoomia kateeder korraldas koosoleku 5 ettekandega õppejõudude ja teadusliku ringi liikmete poolt. Kateedri juhataja prof. A. Valdese ettekande teemaks oli „Patoloogilise anatoomia hoogne areng nõukogude teadlaste viljelemisel". Sisukad koosolekud toimusid ka Arstiteaduskonna teistes kateedrites.

Nõukogude eesrindliku teaduse konverentsi ettevalmistava osa lõpetas Arstiteaduskond huvitava, mitmekesise ja sisuka plenaaristungiga TRÜ aulas, kus esinesid ettekannetega ka külalised Leningradist. Stalini preemia laureaat, NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia korrespondeeriv liige prof. A. A. Limberg esines teemal „Näotaastav kirurgia". Prof. A. A. Limberg kui näo-lõualuukirurgia parimaid esindajaid Nõukogude Liidus andis ülevaate selle ala saavutusist meie kodumaal. Uue kirurgilise spetsiaalsuse, s. o. näo-lõualuukirurgia areng ja saavutused kuuluvad täielikult kodumaa meditsiiniliste teaduste arengu nõukogude perioodi. Teaduslik uurimistöö taastavas kirurgias toimus kahes põhilises suunas, s. o. naha ja luu transplantaatide bioloogiliste omaduste uurimine nende parema verevarustuse tingimuste loomise seisukohast ja plastikaks vajalikkude lappide otstarbeka kuju moodustamise meetodite leiutamine ja lappide reeglipärase ja ratsionaalse kasutamise võimaluste loomine. Suure praktilise tähtsusega on olnud kohalike plastiliste operatsioonide planeerimise teooria väljatöötamine nahalappide nihutamisel tekkivate muutuste matemaatilise analüüsi alusel. Selle meetodi väljatöötamine ja kasutamisele võtmine on prof. A. A. Limbergi teadusliku uurimistöö vili.

Teine külalisettekanne prof. S. D. Galustjani poolt käsitles nõukogude evolutsioonilist histoloogiat.

ENSV TA tegevliige prof. A. Tomingas esines referaadiga: „Nõukogude Liidu saavutusi uute ravimtaimede tootmise alal". Suured on nõukogude eesrindliku teaduse saavutused ravimtaimede kultiveerimise alal. Uute ravimtaimede kultuurid katavad paljude kolhooside ja sovhooside põlde. Nende põldude saagi alusel töötab kodumaa keemilis-farmatseutiline tööstus. Väga silmapaistvad on saavutused alkaloide sisaldavate taimede avastamisel ja suured on nõukogude teaduse saavutused eeterlikkude õlide uurimise ja sünteesi alal. Tunnustusväärne töö on ära tehtud troopiliste ja subtroopiliste taimede kultiveerimisel Nõukogude Liidus.

Dotsent K. Kõrge oma ettekandes „Patoloogiline füsioloogia kui eesrindliku nõukogude kliinilise meditsiini alus" käsitles patoloogilise füsioloogia arengut Nõukogude Liidus ja selle seost kliinilise meditsiiniga.

Prof. A. Linkbergi ettekanne „Nõukogude teaduse saavutusi söögitoru ja mao kirurgias" käsitles nõukogude kirurgia saavutuste pöörettekitavat osa nimetatud alal. Kunstliku söögitoru kirurgia areng ja viimistlused kuuluvad nõukogude kirurgidele: rindkere-eesmine meetod kuulsale vene kirurgile Herzenile ja rindkere-sisene meetod kuulsale nõukogude õpetlasele Savinõhhile. Nõukogude kirurgid on saavutanud söögitoru opereerimisel tulemusi, milliseid pole ühelgi kapitalistlikul riigil.

Neuroloogia kateedri juhataja E. Raudam esines referaadiga „Entsefaliitide etioloogiast ja ravist". Entsefaliitide etioloogiliste uurimustega on eriti nõukogude teadlased jätkanud kuulsate vene teadlaste Gamaleja ja Ivanovski traditsioone sellega, et nõukogude teadlastele kuulub prioriteet primaarsete entsefaliitide uurimises. On tõestatud, et närvisüsteemi haigustest primaarsed entsefaliidid on põhjustatud filtreeruvatest viirustest. Referent rõhutab nõukogude meditsiinilise teaduse juhtivat osa maailmateaduses neurovirusoloogia teaduslikkude probleemide lahendamisel ja nende praktikasse rakendamisel.

Prof. V. Hiie,
Nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud TRÜ konverentsi korraldava komisjoni esimees.

Raamatunäitus annab ülevaate nõukogude teaduse saavutustest

Nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud konverentsi puhul korraldab TRÜ Raamatukogu koostöös Arstiteaduskonnaga ülikooli peahoones meditsiinilise kirjanduse näituse, mille eesmärgiks on tutvustada arstkonda ja avalikkust vene meditsiinilise kirjandusega ja eriti nõukogude arstiteaduse saavutistega. Eksponaate on näitusel üle 200. Vanimad eksponaadid pärinevad XVIII sajandist. Siin on dissertatsioone Timkovskilt, Sumljanskilt, Kvjatkovskilt ja teistelt, A. Safonski 1770—1772. a. katku kirjeldus, ning N. Maksimovitš-Ambodiku anatoomia ja füsioloogia sõnastik 1783 aastast. XIX sajand on esmajoones esindatud M. J. Mudrovi, E. O. Muhhini ja I. V. Bujalski anatoomiliste töödega. Välja on pandud Bujalski anatoomia atlas (1828). Erilist tähelepanu pälvivad Tartu Ülikooli endise kasvandiku ja pärastise õppejõu, kuulsa kirurgi N. I. Pirogovi tööd — arvult 23. Tööde hulgas paistavad silma ta anatoomiline atlas, mis 1837. (1838) a. trükitud Tartus, ja annaalid.

Nõukogude arstiteadust esindavad sellised suurused nagu I. P. Pavlov, Tartu ülikooli endine kasvandik ja pärastine õppejõud N. N. Burdenko, L. A. Orbeli, Tartu end. õppejõud N. F. Gamaleja, K. I. Skrjabin, kes õppis Tartus, A. I. Abrikossov, V. N. Tonkov, M. J. Arinkin, A. A. Bogomolets, J. P. Razenkov, K. M. Bõkov, J. V. Davõdovski, S. J. Spassokukotski, A. A. Limberg ja palju teisi.

Näitus on avatud 10. detsembrini.

E. Vigel,
TRÜ raamatukogu van. bibliograaf.

Loeng kasvatagu teadlikku distsipliini ja nõukogude patriotismi

Loeng on ja jääb kahtlemata ka edaspidi tähtsamaks õppevormiks meie ülikoolis. Kuigi praktilistel töödel luuakse üliõpilaste ja õppejõu vahel lähem kontakt, ei vähenda see sugugi loengu osatähtsust õppeprotsessis. Loengu kohta seatakse eeskätt nõuded, et loeng oleks kõrge teadusliku tasemega ning kasvatusliku väärtusega, ideelis-poliitiliselt sihikindel ja et loengu kõik teised elemendid oleksid laitmatud. Kahtlematult püüavad meie õppejõud neid nõudeid jõukohaselt täita, seda enam et üliõpilased suhtuvad loengusse järjest rohkem areneva kriitikameelega ja kasvava vastutustundega.

Hästi koostatud ja ettekantud loengud leiavad aktiivset külastamist ja neist ei taha üliõpilased kergemeelselt puududa. Loengult mitte puududa, loengule mitte hiljaks jääda, see on distsipliini esinemise üks esimesi tunnuseid nii üliõpilaste kui õppejõudude juures. Allakirjutanu selgitab üliõpilastele tavaliselt iga õppeaasta esimesel loengul, et loengule ilmumiseks ei või oodata vahetunni viimast minutit, vaid kuulaja peab juba mõni minut varem auditooriumis istet võtma, oma vihiku ja kirjutusabinõud valmis seadma, et loengu algusest peale rahulikult kuulata ja märkmeid teha.

Üliõpilaste distsipliin loengul oleneb suurel määral dotseeriva õppejõu aine käsitlusviisist. Kui õppejõud loengul üliõpilaste silme ees üksikutest faktidest raudse loogika seaduste põhjal loob korrapärase teoreetilise ehituse, siis kütkestab see igat teadusehimulist noort. Asjalik, piltlik ning ilmekas ettekanne, selge ja loogiline sõnastus suunab üliõpilast konspekteerima, seega sunnib loengut täpselt jälgima ja loob elava kontakti lektori ja kuulajate vahel. Kontakt ja distsipliin loengul püsivad seni, kuni kuulajal on midagi üles märkida ja kuni ta ülesmärkimisega toime tuleb. Leiab kuulaja, et mõnda lektori poolt loetud osa loengust pole vaja konspekteerida, et see on juba varem kuuldud, siis hakkavad kuulajat loengul kummitama hoopis võõrad mõtted, mis ta tähelepanu loengult kõrvale kisuvad. Selle tulemuseks ongi ükskõikne suhtumine loengusse ja distsipliini langus loengul hiljaksjäämiste, puudumiste jne. näol.

Siit järeldub, et distsipliini kasvatamisel üliõpilastes loengutel üheks kriteeriumiks on loengu kõrge teaduslik ja didaktilis-metoodiline tase, mis sunnib üliõpilasi loengul distsipliini hoidma ja distsipliini hindama.

Kahtlemata on loengu kõrge teaduslik tase ja teoreetiline sügavus tingitud loengu kõrgest ideelis-poliitilisest tasemest, marksistlik-leninliku teooria põhjalikust tundmisest, milleta pole võimalik loengu sisulist taset tõsta tõelise teadusliku teooria valgusse.

Loengu kõrges ideelis-poliitilises ja teaduslikus tasemes peituvad ühtlasi eeldused, et üliõpilaste teadmised eksamitel ja arvestustel on sügavad ja kindlad, mitte aga formalistlikud.

Loengu kasvatusliku tähtsuse hindamisel tuleb eelkõige märkida nõukogude patriotismi elementide esinemise vajadust loengus. Õppejõud peab olema loengul juhendatud nõukogude eesrindliku teaduse saavutustest ja mitšuurinlikust bioloogiast. Iga õppeaine alal esineb väljapaistvaid kodumaisi autoreid, kes oma õpilastega töötades on loonud vastavad koolkonnad ja kes suurema või vähema panuse on andnud selle õppeaine arenemisele. Neid autoreid resp. koolkondi tuleb tutvustada ja nende osatähtsust selgitada käsitletava õppeaine kõrgseisu kujunemisel.

Kodumaiste autorite ja koolkondade tutvustamine õppeaine eripeatükkide juures toob õpitava distsipliini kuulajale lähemale, õppeaine muutub kasvatavaks, arusaadavaks ja huvitavaks. Loetavas õppeaines esiletoodud nõukogude teadlaste saavutused ütlevad üliõpilasele ühtlasi, et õppeaine pole võõra, välismaise päritoluga, vaid et selles on töötanud ja töötavad kaasa Nõukogude Liidu teadlased ja et see on kodumaine teadus.

Tunda ennast kodus oma eriala mitmesugustes sektorites, see peaks omane olema nõukogude ühiskonna igale kvalifitseeritud eriteadlasele.

Prof. E. Vau,
koduloomade anatoomia kateedri juhataja.

Temaatika elulähedasemaks!

Aasta-aastalt suureneb Üliõpilaste Teadusliku Ühingu osatähtsus meie ülikoolis kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistide ettevalmistamisel, asetades ühingule järjest suurenevaid nõudeid. Nende nõuete täitmiseks peavad ühingu liikmed olema pidevas kontaktis nõukogude teaduse uusimate saavutustega. Meie kodumaa teaduse pöördelised avastused ja progress peavad kajastuma ÜTÜ temaatikas.

Kuigi ÜTÜ temaatika on senigi põhiliselt täitnud need suured nõuded, on esinenud siiski vääratusi, mis on õigustatult põhjustanud teravat kriitikat.

Seejuures peab märkima, et temaatika alal on otsustav osa täita ülikooli kateedritel, eeskätt ringide teaduslikel juhendajail. On ju teaduslik juhendamine selleks momendiks, mis kujundab noore, kasvava teadlase palge. Siin peab aga kohe märkima, et juhendamine jätab veel paljudes osakondades soovida. Tihti lahendatakse probleeme bürokraatlikult: ei analüüsita küllalt põhjalikult üliõpilaste vigu ega anta suunavat abi. Niikaua, kui juhendamise probleem pole lahendatud, ei saa ÜTÜ töös olla vajalikku edu.

Kui ÜTÜ organiseerimise aastal ühingu temaatikas figureerisid peamiselt auhinnatööd, mis sageli kandsid juhuslikku iseloomu, siis nüüd on temaatikale antud kindel nõukogulik suund. Käesoleval semestril on ÜTÜ nõukogu ja büroo koosolekuil korduvalt arutatud temaatika küsimust ja võetud tarvitusele abinõusid ühingu töö senisest laialaulatuslikumaks sidumiseks praktikaga. Selleks saadeti ELKNÜ Tartu Linnakomiteele kiri, mille kaudu loodetakse saada andmeid esinevate puuduste kohta Tartu linna käitiste tootmisprotsessis, et nende kõrvaldamiseks kaasa aidata.

Liiga vähest käsitlemist on leidnud meie noorte sotsialistlike ühismajandite töö ja grandioosne looduse ümberkujundamise plaan. Senini on kolhooside töö küsimust käsitletud peamiselt Põllumajandusteaduskonnas. Nimetatud probleemiga peaksid tegelema aga kõik osakonnad.

Esinevate puuduste kõrvaldamiseks on ÜTÜ nõukogu vastu võtnud rea otsuseid. Vastava otsusega kohustati kõiki osakondi võtma tööplaani kolhoose käsitlevaid küsimusi. Ajaloo-keeleteaduskonna osakonna nõukogu tähelepanu juhiti ÜK(b)P KK ideoloogilise töö kohta käivate otsuste senisest suurema rakendamise vajadusele oma töös. Praegu käib elav ettevalmistus referaatide ettekandmiseks ringides seoses seltsimees Stalini 70. sünnipäeva tähistamisega.

Peale selle võttis ÜTÜ nõukogu vastu rea põhilisi otsuseid temaatika parandamise ja organisatoorse töö parandamise alalt.

L. Päi,
ÜTÜ nõukogu esimees.

Väljapaistva nõukogude keeleteadlase B. Bubrichi surma puhul

30. novembril s. a. suri väljapaistev nõukogude soome-ugri keeleteadlane, Leningradi Riikliku Ülikooli professor, NSVL Teaduste Akadeemia korrespondeeriv liige Dimitri Bubrich.

Dimitri Bubrich sündis 1890. aastal Tartust põlvnenud perekonnas. Tema vaarisa Johann Boubrig oli muide pikemat aega Tartu Ülikooli eesti keele lektoriks. Kui 1925. aastal asutati Leningradi Ülikooli soome-ugri keelte õppetool, oli ainsaks sobivaks õppejõuks sellele vastutusrikkale kohale D. Bubrich. Lahkunu on ustavalt täitnud tema kätte usaldatud ametit. Tema koolitusel on Nõukogude Liit saanud suure kaadri kvalifitseeritud eriteadlasi.

Pikema aja jooksul oli kadunu NSVL Teaduste Akadeemia N. Marri nimelise Keele ja Mõtlemise Instituudi juhtivamaid kaastöölisi, suunates sealt soome-ugri keelte materialistlikku uurimistööd.

Kuigi ettevalmistuselt noorgrammatik, on D. Bubrich hiljemini võtnud omaks N. Marri uue keeleõpetuse alused. Tema sulest on ilmunud suur sari õige mitmekülgseid töid eri soome-ugri keelte kohta. Tema peateene seisneb soome-ugri keelesüsteemi uurimise noorgrammatikute kammitsast vabastamises ja uue keeleõpetuse avaratele radadele viimises.

Nõukogude Eesti keeleteadlasi on eriti tugevasti tabanud Dimitri Bubrichi kaotamine. Lahkunud õpetlane suhtus erakordse huvi ning soojusega meie keelealastesse üritustesse ning on olnud õige mõneski küsimuses teenäitajaks.

Akadeemilises Emakeele Seltsis oli Dimitri Bubrich auliikmeks.

Prof. **P. Ariste,**
soome-ugri keelte kateedri juhataja.

Poliitkooli töö muutub sisukamaks ja huvitavamaks

Poliitkoolis nr. 5 õpivad Matemaatika-loodusteaduskonna teenistujad. Poliitkooli tööst osavõtjate arv on keskmiselt 24. Kooli töö kestel on selgunud, et huvi poliitiliste teadmiste omandamise vastu kuulajaskonnas üha suureneb. Ilmekalt tõendab seda fakt, et poliitkooli töösse suhtutakse tõsiselt ja distsiplineeritult, huviga ja aktiivselt. Nüüd enam ei jäeta loenguid vahele, harva esineb hilinemisi. Kuulajad esitavad küsimusi ja võtavad üleskerkinud probleemide puhul sõna.

Seni on läbi töötatud üks teema: „Nõukogude sotsialistlik riik".

Poliitkooli juhatajana olen ma püüdnud loengutunnis käsitletavaid küsimusi siduda konkreetsete faktidega meie tänapäevast ja eriti poliitilise ning majandusliku olukorraga nii NSV Liidus kui ka välismaal. Et kontaktis olla kaasaja suurte ja tähtsate sündmustega, on viimasel ajal praktiseeritud lühiettekannete esitamist rahvusvahelise olukorra üksikute küsimuste kohta. Need lühikesed, peamiselt informatsioonilised ettekanded (5—10 minutit) arutati kollektiivi poolt läbi ja lõpuks juhataja tegi üldistused. Ettekandeid on peetud järgmistel teemadel: olukorrast Hiinas, Hiina Rahvavabariigi loomine, Demokraatlik Saksamaa, Demokraatlik Ungari, Kreeka küsimus, aatomienergiast jt. Lühikese ettekandega on esinenud kümme inimest. Eriti head ja hästi läbitöötatud ettekanded tegid seltsimehed Raapma, Protsin, Henno ja Pallav.

Selline töö korraldamine teeb õppuse elavamaks ja huvitavamaks, aktiviseerib kuulajaskonda ja tõstab huvi poliitkooli õppuste vastu.

H. Tiido,
poliitkooli nr. 5 juhataja.

Nende puuduste kõrvaldamiseks on viimane aeg

Nõukogude raamatu ja ajakirjanduse levitamise kahekuise hoogtöö raames on tähtsaks töölõiguks kolhoosidele raamatukogude muretsemine. Siin peavad oma abistava käe ulatama šefid ja aitama kogu jõuga kaasa raamatukogude loomiseks.

Sellest suurest ülesandest on õigesti aru saanud ka Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv, asudes aktiivselt raamatute ja raha kogumisele ja raamatukogude komplekteerimisele. Selle töö kokkuvõtteks oli 4. detsembril raamatukogude pidulik üleandmine Mäksa rahvamajas. Raamatukogusid saatvate teaduskondade esindajad ja Matemaatika-loodusteaduskonna isetegevuskollektiiv olid Mäksa valla kolhoosnikutele teretulnud külalisteks. Raamatukogude kinkimisega näitas TRÜ kollektiiv järjekordselt oma abivalmidust ja tahet igati tihendada sõprussidemeid kolhoosidega. Ja selliste sõprusavaldustena võeti raamatukogud kolhoosnikute poolt suurima tänuga vastu, millise tänu tahan siinkohal edasi anda Loomaarsti-, Metsandus- ja Matemaatika-loodusteaduskonna kollektiividele.

Aga see üritus paljastas ühtlasi terve rea puudusi, mis ei tee au meie ülikooli kollektiivile. Kõigepealt ei saatnud kõik teaduskonnad raamatukogusid: oma kohustuse jätsid täitmata Arsti- ja Kehakultuuriteaduskond. Arstiteaduskonna õppejõud, sm. Akkert, kes oli määratud vastutavaks raamatukogu komplekteerimise eest, täitis halvasti oma ülesannet. Oli nii organiseeritud, et kõik teaduskonnad annavad oma raamatukogud pidulikult üle ühel ja samal päeval Mäksa rahvamajas, kuhu selleks puhuks olid tulnud kõigi kolhooside delegatsioonid. Sm. Akkert aga leidis, et see tema kohta maksev pole ja tema annab raamatukogu üle, millal ta ise heaks arvab. Selle tagajärjel kujunes olukord selliseks, et Arstiteaduskond pettis oma šeflusaluseid kolhoose, kelle esindajad pidid pettunult koju tagasi minema. Samuti pettis kolhoosnikuid Kehakultuuriteaduskond.

Kuid ega teisteski teaduskondades pole kõik kõige paremas korras. Matemaatika-loodusteaduskonnas näiteks ei aidanud dekanaat organiseerida, et toimuvast üritusest teatataks kõikidele kursustele ja kateedritele. Dekanaadi sellise suhtumise tõttu oleks raamatute kogumine nurja läinud, kui mitte kommunistlikud noored poleks energilisi samme astunud ja veel viimasel minutil asja korraldanud.

Parem polnud lugu ka Ajaloo-keeleteaduskonnas, kus dekanaat sai vastava korralduse kateedritesse edasi saatmiseks alles laupäeva hommikul, kui oli juba võimatu ürituse ulatuslikum organiseerimine.

Ei saa mainimata jätta ka Loomaarstiteaduskonna vastutustundetut suhtumist oma šeflusülesannetesse. Majaka kolhoosi liikmetega vesteldes selgus, et seal esines põrsaste haigestumise ja suremise juhtumeid. Pöörduti šefi — Loomaarstiteaduskonna poole abipalvega, kuid sealt vastati hoolimatult, et loomaarsti saata ei saa, sest puudub transport!

Lõpuks ei saa jätta mainimata ka seda, et pühapäeval šeflusvalda sooritatud külaskäigul esitatud isetegevuskava Matemaatika-loodusteaduskonnalt oli, hoolimata üliõpilaste siiraist püüdeist vähehuvitav, ebaaktuaalne ja nõrgalt ette valmistatud. See asjaolu paljastab ülikooli klubi ja olümpiaadi orgkomitee halba tööd teaduskondade isetegevuskollektiivide juhendamisel, aga ka ELKNÜ TRÜ komitee nõrka järelevalvet nii tähtsa ürituse ettevalmistamisel.

Need üksikud faktid näitavad, et šeflustöös on meil veel palju puudusi ja oleks viimane aeg kõige kiiremas korras seda tööd otsustavalt parandada.

G. Reiman,
Ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane.

Lühidalt

Dots. A. Marland teadusala prorektoriks

Neil päevil toimus muudatus meie ülikooli teadusala prorektori ametikohal. Dots. K. Taev lahkus omal soovil teadusala prorektori kohalt. Prorektori ülesandeid asus täitma senine Põllumajandusteaduskonna dekaan, bioloogiateaduste doktor dotsent sm. August Marland.

L. Nurmand — meditsiiniliste teaduste kandidaadiks

Hiljuti Õpetatud Nõukogu koosolekul toimus järjekordne kandidaadiväitekirja kaitsmine. Esimese naisena meie ülikoolis nõukogude võimu ajal omandas meditsiiniliste teaduste kandidaadi teadusliku kraadi vanemõpetaja sm. Ludmilla Nurmand.

Õpitakse nõukogulikke massilaule

Komsomoli-organisatsiooni ja TRÜ klubi initsiatiivil otsustati korraldada üliõpilastele nõukogulike massilaulude õpetamist.

Töö läbiviimiseks koostati komitee, kuhu kuuluvad kõigi teaduskondade esindajad-kommunistlikud noored.

Omalt poolt aitas kaasa ürituse läbiviimiseks ülikooli kooride juht sm. Ritsing, kes valis kooridest iga teaduskonna esindajaid laulude õpetajateks ja korraldas neile seminari.

Senini on massilaulude õppimine läbi viidud ainult Põllumajandusteaduskonnas ja Ajaloo-keeleteaduskonna ühel kursusel. Järgneval nädalal algab õppimine ka teistes teaduskondades.

Üliõpilaste osavõtt üritusest on olnud aktiivne. Näiteks Põllumajandusteaduskonna IV kursusel oli kohal seitsmekümne viiest üliõpilasest kuuskümmend, hoolimata nende suurest õppekoormusest.

Loodame, et ka teisteski teaduskondades suhtutakse sellesse üritusse täie tõsidusega, mis aitab viia nõukogude populaarsed laulud iga üliõpilaseni.

H. Kaupmees

Maleturniir kursusel

Järjekordse sportliku üritusena toimub TRÜ Arstiteaduskonna III kursusel maleturniir, millest võtab osa 9 nais- ja 9 meesüliõpilast.

Naismaletajaist on seni kõige edukamalt mänginud üliõpilane I. Kuusik, kes saavutas neljast mängitud partiist 4 punkti, kuna meesmaletajaist juhib üliõpilane O. Maimets 2,5 punktiga kolmest võimalikust.

Turniir viiakse lõpule detsembrikuu teisel poolel.

Et naismaletajate turniir on ülikoolis ainulaadne, väärib see matkimist teistegi teaduskondade poolt.

L. Jannus,
Arstiteaduskonna III kursuse üliõpilane.

AAVÜ töö parandamiseks

Hiljuti toimus AAVÜ TRÜ komitee ja teaduskondade algorganisatsioonide esimeeste ühendatud koosolek, mille eesmärgiks oli sidemete kõvendamine organisatsiooni üksikute organite vahel. Koosolek andis ülevaate algorganisatsioonide seisukorrast, õpperingide tööst ja eelseisvaist konkreetseist ülesandeist.

AAVÜ liikmeteks on ülikoolis hulk üliõpilasi, kuid ringides aktiivselt tööle rakendatud on nendest vaid üks viiendik. Teenistujate osavõtt AAVÜ tegevusest on ebarahuldav.

Õpperingidest töötavad suhteliselt hästi autojuhtide ring (juhataja sm. Müürsepp) ja laskurring (juhataja sm. Juur). Midagi ei ole ära tehtud radistide (juhataja sm. Alla) ja ÖGK (juhataja sm. Piliste) ringide töölerakendamiseks.

Koosolek tegi viimatinimetatud ringide juhatajatele kohustuseks ringid tööle rakendada käesoleva kuu lõpuks.

Lähemaist eelseisvaist ülesandeist on tähtsaimad kõigi liikmete tööle kaasatõmbamine olemasolevais ringes või uute ringide (suuskurite, snaiperite, traktoristide, telegrafistide jne.) organiseerimine ja lasketiiru ehitamine.

H. Aavik

Kommunistlik kasvatus olgu esiplaanil

Tartu Riiklikus Ülikoolis on kahtlemata suurimaiks ja tuntumaiks isetegevuskollektiivideks akadeemilised koorid, haarates oma ridadesse enam kui 300 üliõpilast. Kooride töö peab olema tõhusaks kasvatusvahendiks koori liikmeile; koor kollektiivina peab aga olema kasvatajaks ka muusikahuviliste laiadele hulkadele.

Vaatame nüüd, kuidas on oma vastutusrikaste ülesannetega toime tulnud Akadeemiline Meeskoor. On selge, et ÜK(b)P KK ajaloolised otsused ideoloogiliste küsimuste kohta on koorile tähtsaimaks tööjuhiseks. Kuidas on meeskoor neid otsuseid täitnud? Oleks ebaõige mööda minna neist nimetamisväärseist saavutusist, milleni koor on välja jõudnud. Kahtlemata on koor omandanud vabariigis ühe kõrgema kunstilise tasemega laulukollektiivi nimetuse. Oma sagedastel esinemistel on populariseeritud meeskoorilaulu paremikku. Repertuaar on haaranud eesti koorilaulu klassikat, kaasaegsete eesti ja teiste nõukogude vabariikide heliloojate teoseid, ning teiste vennasvabariikide rahvaloomingut. Märgitav on ka koori arvulisus (140 lauljat), milleni pole Akadeemilise Meeskoori read varem kunagi tõusnud.

Kuid vaatamata neile edusammudele esineb ometi meie töös tõsiseid vigu ja puudusi.

On üldiselt teatavaks saanud ja ülikooli kollektiivi poolt üksmeelselt hukka mõistetud kodanlike igandite avaldumise juhtumid kooris. Koorivanema kohale pugenud Alo Tilk kogu oma tegevuse vältel külvas ja soodustas ebanõukogulikke meeleolusid, tegi katseid buršikommete taaselustamiseks ja avaldas laostavat mõju mõnedele ideelis-poliitilises arenemises mahajäänud kooriliikmetele. Selle kahjuliku tegevuse tagajärjed annavad end veel siin-seal teravalt tunda.

Ebanõukogulikud tendentsid koori töös väljenduvad veel ka selles, et kooris on nähtud vaid nn. „puhtkunstilist" kollektiivi, mille ülesandeks on ainuüksi oma liikmete kunstilise taseme tõstmine, mitte aga nende ideelis-poliitiline kasvatamine. Kollektiivi liikmete kommunistlikule kasvatusele ei ole aga mingit rõhku pandud, töö on siin kandunud täiesti apoliitilisuse pinnale. Kuid meie teame, et seal, kus maad võtab apoliitilisus, kaasneb sellega ka soodne pind nõukogudevaenulikkusele. Ideoloogilise kasvatustöö nõrkusest tuleneb ka see, et meie peres säilusid väga kaua ka veel mitmesugused buršlikud kombed, näiteks jalgade sahistamine, veerandtunniline hilinemine, mõningad sobimatud laulud jne. Sama on põhjustanud koori ridades ka ränki eksimusi käitumiskultuuri vastu. Eriti teravalt ilmnes see koori kontsertmatkadel (Pärnus ja Viljandis). Ka distsipliin lonkab kohati isegi väga. Etteheiteid võib teha ka koori repertuaarile, kus on liiga vähe ruumi jäetud vene koorilauluklassikale.

Eespoolnimetatud puudused on põhilisemad. Väiksemaid vääratusi on esinenud siin-seal veelgi. Kui nüüd vaadata, mistõttu on meil saanud sellised faktid tõeks, mistõttu ideelis-poliitiline kasvatustöö koori kollektiivis on puudunud, siis tahan esile tõsta järgmisi peamisi põhjuseid. Esiteks koorijuhatus on jätnud kollektiivi kasvatamise täiesti silmapaari vahele. On piirdutud ainult organisatsioonilise ning tehniliste küsimuste lahendamisega, kusjuures on sageli tahtlikult mööda mindud kõige olulisemast — kooriliikmete kommunistlikust kasvatusest. Teiseks vigade põhjuseks on see, et meie kommunistlikud noored ei teinud samuti midagi koori kui kollektiivi ideelis-poliitilise taseme tõstmiseks. Kommunistlikel noortel polnud mingit sidet juhatusega, kooris puudus viimase ajani komsomoligrupp. Peab märkima ka seda, et Akadeemilise Meeskoori töö suhtes ei tundnud mingit huvi ei ametiühinguorganisatsioon ega komsomolikomitee. Meeskoori töö kulges omapead, ilma igasuguse juhtimiseta ülaltpoolt.

On selge, et senise olukorra likvideerimiseks peavad oma tööd otsustavalt parandama eelkõige koorijuhatus ja komsomoligrupp, samuti juhtimise osas ülikooli komsomolikomitee ja ametiühinguorganisatsioon. Tahaksin lõpuks märkidagi neid abinõusid, mida viimane koorijuhatuse ja komsomoligrupi ühine nõupidamine otsustas rakendada koori edaspidise töö otsustavaks parandamiseks. Eelkõige loodi side juhatuse ja vastmoodustatud komsomoligrupi vahel. Vähemalt kord kuus arutatakse ühisel nõupidamisel läbi kõik põhilised koori tööd puudutavad küsimused. Ühiselt abistatakse ka koorijuhti repertuaari koostamisel. Repertuaari mitmekesistamiseks tihendatakse sidemeid Riikliku Meeskoori ja Riikliku Filharmooniaga, kust hangitakse edaspidi ka ulatuslikumad vene klassikateosed. Uue laulu kavvavõtmisel tutvustatakse koorile selle laulu ideed ja selle looja elulugu ning loomingut. Vastavad otsused võeti vastu ka distsipliini tugevdamiseks. Kooriliikmete muusikaharidusliku taseme tõstmiseks organiseeritakse loengkontserte ja muusikalektooriumi külastamist. Kunstilise isetegevuse olümpiaadi korraldamisel abistatakse teaduskondade kooride organiseerimist. Kooripere kiitis igati need abinõud heaks.

Meie laulupere on oma senises töös esinenud vigu täielikult mõistnud ning tahab teha kõik, et neid edaspidi enam kunagi ei korduks. Juhatus ja komsomoligrupp oma tihedas koostöös aga peavad kiiresti likvideerima puudused, lüngad ning pühendama kogu oma jõu koorikollektiivi kasvatamisele kommunismi vaimus, nõukogude ühiskonna väärtuslikeks töötajateks.

Heino Laulik,
Akadeemilise Meeskoori liige.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 08743 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2661

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 39 (45) Reedel, 16. detsembril 1949. a. II aastakäik

Kogu tähelepanu eksamisessiooni ettevalmistamisele!

Tartu Riikliku Ülikooli rektori korralduse kohaselt lõpeb sügissemestril õppetöö 4. jaan. 1950. a., mille järel algab eksamisessioon, mis kestab kuni 23. jaanuarini. Käesolev kuu on pingeliseks ettevalmistusperioodiks eelseisvale eksamisessioonile. See on vastutusrikas tööperiood nii üliõpilastele kui ka õppejõududele, mis nõuab kõikide jõudude ja võimaluste otstarbekohast rakendamist, et tagada eksamite kõrget kvaliteeti. Eksamisessiooni tulemustest peab selguma kuivõrd on õppeaasta esimene semester meie ülikoolis õpteoreetilist ja ideelis-poliitilist kasvatustööd edasi viinud, kuid ühtlasi näitama puudustele ja lünkadele meie senises töös. Eksamid on katseks, mis peab näitama, mil määral meie üliõpilasnoored on küpsed saama kõrgesti kvalifitseeritud nõukogude töötajateks oma erialal. Nad on ühtlasi katseks ka ülikooli õppejõududele ja neist peab nähtuma, mil määral meie õppejõud on suutelised ette valmistama ideelis-poliitiliselt, teaduslik-teoreetiliselt ja praktiliselt hästi ettevalmistatud juhtivat nõukogude intelligentsi.

Tartu Riiklik Ülikool, samuti nagu teisedki Nõukogudemaa kõrgemad õppeasutised, on sõjajärgsel perioodil sammunud pidevat tõusuteed. Käesolevalgi õppesemestril on nii õppejõud kui üliõpilased teinud edasisi pingutusi, et oma töö taset tõsta. Ka eksamisessiooni ettevalmistamisel ei tohi see tööpinge langeda, vaid vastupidi, peab veelgi tõusma. Seda enam veel sellepõttu, et eksamisessiooni ettevalmistamise ajale langeb seltsimees Stalini 70. sünnipäev, mida Nõukogude Liidu ja kogu maailma töötav rahvas vaimustusega tähistab. Kümned ja sajad tuhanded ettevõtted meie kodumaal ja rahvademokraatia maades on seltsimees Stalini 70. sünnipäeva auks astunud sotsialistlikku võistlusse, et uute väärikate tootmisvõitudega tähistada suure juhi aupäeva. Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud ja üliõpilased tähistavad seltsimees Stalini 70. sünnipäeva uute kõrgete saavutustega õppe- ja kasvatustöös. Talvise eksamisessiooni ettevalmistus aitab kõige paremini kindlustada neid saavutusi. Sellepärast suhtugem käesolevasse eksamite ettevalmistusperioodi suurema tõsiduse ja innuga kui ühessegi varemasse eksamite ettevalmistusperioodi.

Milles seisavad meie konkreetsed ülesanded eksamite ettevalmistusperioodil? — Siin on suured ülesanded täita kõigepealt kateedrite juhatajatel ja teaduskondade dekaanidel, kuid samuti ka ülikooli juhtkonnal, õppejõududel, üliõpilastel ja üliõpilaste ühiskondlikel organisatsioonidel.

Kateedrite ülesandeks eksamisessiooni ettevalmistusperioodil detsembrikuu jooksul on: 1) hästi ja otstarbekohaselt organiseerida üliõpilaste iseseisev töö eksamiteks valmistumisel, 2) välja töötada hinnete kriteerium, 3) tutvustada üliõpilasi programmi nõudmistega, 4) ette valmistada eksamipiletid, 5) läbi viia õppeainete kordamine ülevaatlike loengute või regulaarselt toimuvate konsultatsioonide näol, selle juures eriti silmas pidades nõrgemaid ja õppetöös mahajäänumaid üliõpilasi. Samuti tuleb kateedritel hoolitseda, et 1) kabinettides oleks välja pandud eksamiteks vajalik kirjanduse loetelu, 2) kasutamiseks kättesaadavaks tehtud õppekirjandus, programmid, õppevahendid (kaardid, pildid, tabelid jne.) ning üliõpilastele teatatud kabinettide lahtioleku ajad.

Mitte väiksemad ei ole ka teaduskondade dekaanide ja ülikooli juhtkonna ülesanded. Dekaanidel tuleb tõsiselt kontrollida eksameile ettevalmistamist. Neil tuleb hoolitseda selle eest, et õigeaegselt koostataks eksamisessiooni tunniplaanid ja õppejõudude koosolekul kõigekülgselt kaalutaks eksamite läbiviimise metoodilist ja organisatsioonilist külge. Ärgu unustatagu selle juures koos üliõpilastega rühmade või kursuste kaupa läbi arutamast eksamisessiooni tunniplaani, et sealt kõrvaldada kõik puudused, mis võiksid häirida eksamite head kordaminekut.

Ülikooli juhtkonna ülesanded aga seisavad eelkõige soodsate töötingimuste loomises eksamitele valmistumisel. Selleks on ülikooli juhtkonnalt antud korraldused ülikooli pearaamatukogu, teaduskondade raamatukogude, kateedrite lugemislaudade ja üksikute auditooriumide lahtihoidmiseks hiliste õhtutundideni üliõpilastele õppimise võimaldamiseks. Ärgu jäetagu kasutamata neid võimalusi!

Meie õppejõud ja üliõpilased peaksid maksimaalselt kasutama kõiki võimalusi, mis on loodud eksameile ettevalmistamiseks. Õppejõududel tuleb konsultatsioonidel avastada puudusi ja lünki üliõpilaste teadmisis ja nendele tähelepanu juhtida, et neid õigeaegselt kõrvaldada. Üliõpilased omalt poolt peaksid aga maksimaalselt kasutama konsultatsioonidest osavõttu, et selgusele jõuda, kus nimelt esinevad puudused ja lüngad nende teadmisis. On ju selge ja arusaadav, et kuigi eksameile ettevalmistus algab õppesemestri esimesest päevast loengu kuulamise ning konspekteerimisega, mida täiendatakse kirjanduse iseseisva läbitöötamisega, jääb siiski mõni küsimus ebaselgeks või arusaamatuks, mida võidakse avastada alles eksamieelsel konsultatsioonil. Siin on võimalus kontrollida, kas on õppeaine omandatud küllaldase põhjalikkusega, kas on vajalik õppematerjal kasutatud otstarbekohaselt ja ammendavalt. — Oleme konsultatsioonil oma teadmiste pagasit põhjalikult kontrollinud ja likvideerinud kõik puudused ja lüngad selles, võime täie julguse ja kindlusetundega eksamile minna, teadmises, et me pole midagi tegemata jätnud eksami maksimaalseks õnnestumiseks.

Meie üliõpilaste ühiskondlikud organisatsioonid on eelmistel eksamisessioonidel näidanud suurt initsiatiivi ja organiseerimisvõimet eksamite ettevalmistamisel ja läbiviimisel, mis ei ole jätnud positiivset mõju avaldamata eksamite kõrgele kvaliteedile ja eksamitest osavõtu kõrgele protsendile.

Üliõpilaste ühiskondlikud organisatsioonid peaksid eelolevalgi eksamisessioonil lähtuma samast loosungist ja kindlustama eksamite kõrge kvaliteedi juures üliõpilaste sajaprotsendilise osavõtu eksameist.

Kui ülikooli kollektiiv ühiselt kõik jõud rakendab eksamite põhjalikuks ettevalmistamiseks ja otstarbekohaseks läbiviimiseks, võime kindlad olla, et eelolev eksamisessioon oma tulemustelt veelgi ületab eelmise õppeaasta eksamisessioonide kõrged tulemused.

Toimus Tartu linna V parteikonverents

10. ja 11. detsembril s. a. toimus Tartu linna V parteikonverents. Konverentsil kuulati ära ja arutati läbi EK(b)P Tartu Linnakomitee aruanne ja võeti vastu üksikasjaline otsus linna parteiorganisatsioonide töö edasiseks parandamiseks.

Samuti valiti konverentsil EK(b)P Tartu Linnakomitee uus koosseis. Tartu Riiklikust Ülikoolist valiti Linnakomitee koosseisu sm-d Antons, Marland, Kalju ja Reiman. Linnakomitee oma esimesel pleenumil valis komitee sekretärideks sm-d V. Leede, P. Kalju ja K. Sisko.

Seltsimees STALINI 70. sünnipäev on meie töö ja võitude pidupäevaks

Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus

Ligineb revolutsiooni geeniuse, marksistlik-leninliku teaduse korüfee, maailma proletariaadi suure juhi seltsimees Stalini 70. sünnipäev.

Koos kogu ülikooli perega on ka ÜTÜ lülitunud üldisesse hoogsasse ettevalmistustöösse nimetatud tähtpäeva väärikaks tähistamiseks. Osakondades ja ringides valmib rida ettekandeid, mis käsitlevad mitmesuguseid küsimusi seoses seltsimees Stalini elu ja tegevusega. Näiteks valmib ajalooringil ulatuslikum ülevaade seltsimees Stalini tegevusest väejuhina Suures Isamaasõjas jne.

Peale selle võtavad ÜTÜ liikmed osa nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud teadusliku konverentsi istungitest teaduskondade kaupa.

Tunduvalt tõuseb üliõpilaste aktiivsus teaduslikus uurimistöös. Võetakse käsitlusele teemasid, mis on aktuaalsed rahvamajanduse seisukohalt, nagu kolhoosimajanduse ja looduse ümberkujundamise stalinliku plaaniga seotud küsimused.

V. Koslov,
ÜTÜ nõukogu aseesimees.

Suured ja pidulikud päevad

21. detsembril tähistab nõukogude rahvas ja miljonilised proletaarsed massid kogu maailmas nõukogude rahva geniaalse juhi seltsimees Jossif Vissarionovitš Stalini seitsmekümnendat sünnipäeva. Määratu vaimustusega valmistutakse kõigis meie maa linnades ja külades selleks kalliks tähtpäevaks.

Ka meie ülikooli nelja tuhande liikmeline kollektiiv läheb vastu armastatud juhi sünnipäevale suure pidulikkuse ja poliitilise ning tööalase tõusu tähe all. Poliitinformatsioonitundides ja teistel koosolekuil esitatakse ülevaateid suure Stalini kuulsusrikkast elust ja viljakast tegevusest. Oma sõnavõttudes väljendavad üliõpilased ja õppejõud kogu kollektiivi palavat armastust seltsimees Stalini vastu.

Suure vaimustuse tähe all möödusid teaduskondade üldkoosolekud, kus üksmeelselt otsustati ühineda eesti rahva tervitusega seltsimees Stalinile.

Tuleval nädalal aga toimuvad nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud üleülikoolilise konverentsi plenaaristungid, mille kavas on rida ettekandeid kaasaja suurima teadlase J. V. Stalini õpetusest, tema geniaalsest tegevusest marksismi-leninismi teooria edasiarendamisel.

Kõigis teaduskondades ja ühiselamutes valmistutakse seltsimees Stalini 70. sünnipäevale pühendatud seinalehenumbrite väljaandmiseks ja päevakohaste vestluste korraldmiseks.

Praegustel pidulikel päevil demonstreerib TR Ülikooli kollektiiv taas kord üksmeelselt oma tihedat koondumist nõukogude võimu, bolševike partei ja suure Stalini ümber.

Tasugem hoolika tööga seltsimees STALINILE oma tänuvõlg avarate õppimisvõimaluste eest!

* * *

Kõrgemate näitajate eest

Talvine eksamisessioon on lähenemas. Selle olulise perioodi kättejõudmist õppetöös on juba mõnda aega tunda Loomaarstiteaduskonna töös, mis on muutunud tavalisest intensiivsemaks. Kateedrites kontrollitakse üliõpilaste teadmisi praktikumidel ja konsultatsioonide näol; koos sellega elavneb konsultatsioonide teostamine, kutsutakse korrale õppetöös puudulikult osavõtvaid üliõpilasi ja ergutatakse mahajääjaid. Kõiges ilmneb tööpinge tõus nii õppejõududel kui ka üliõpilastel. Hoogne ettevalmistus eksamiteks on alanud.

Möödunud semestri kogemuste põhjal peab konstateerima, et Loomaarstiteaduskonna I, II ja III kursuse üliõpilaste õppetöö tulemused ei seisa vajalikul kõrgusel. Noorematel kursustel on suur arv neid üliõpilasi, kelle teadmised nii möödunud semestri kui ka eelnevate aastate eksamisessioonidel osutusid ainult rahuldavaiks.

Loomaarstiteaduskonna 1949. a. kevadsemestri eksamihinnetest oli 23% rahuldavaid. See näitab, et teaduskonnal tuleb eriti suurt rõhku panna edaspidisele õppetöö taseme tõstmisele. Käesoleval õppeaastal on selleks ka palju soodsamad väljavaated, kuna õppe- ja kasvatustöösse on rakendatud teaduskonna komsomoli-organisatsioon, kelle read on tunduvalt kasvanud, ning ka teaduskonna uutele alustele organiseeritud ühine teenistujate ja üliõpilaste ametiühingu-organisatsioon.

Et Loomaarstiteaduskonnas esineb suuri puudujääke õppetöö osas, siis on teaduskonnas käesoleval õppeaastal juba aegsasti asutud nende ürituste teostamisele, mille abil on võimalik õppetöö efektiivsust tõsta. Juba õppeaasta algul, septembris toimunud teaduskonna õppejõudude koosolekul oli olulisemaks päevakorrapunktiks õppeedukuse tõstmise küsimus. Oktoobris analüüsiti järjekordsel teaduskonna koosolekul üliõpilaste õppetööst osavõtmist ja õppedistsipliini olukorda. Novembris tutvusid teaduskonna Üliõpilaste Ametiühingu esindajad koos dekaaniga olukorraga ühiselamutes, et selgitada üliõpilaste õppimis- ja elamistingimusi. Tehtud tähelepanekud arutati läbi teaduskonna koosolekul, kusjuures märgiti, et käesoleval õppeaastal on Loomaarstiteaduskonna üliõpilaste elamistingimused ühiselamutes tunduvalt paranenud.

Käesoleva semestri teisel poolel esines I ja III kursuste üliõpilaste seas rohkesti puudumisi õppetööst mõnede distsipliinide osas (marksismi-leninismi alused, poliitökonoomia, botaanika ja loomakasvatus). Kuna selgus, et mitmed puudumised õppetööst on esinenud põhjuseta, siis asus dekanaat koos teaduskonna ühiskondlike organisatsioonidega mainitud väärnähtuste likvideerimisele. Teaduskonna aktiivi koosolekul, millest võtsid osa teaduskonna komsomoli-organisatsiooni ja ametiühingu büroo esindajad, kursuste hooldajad õppejõud ning kursuse- ja rühmavanemad, võeti vastu otsus, mille kohaselt teaduskonna aktiiv võttis endale kohustuseks likvideerida täielikult üliõpilaste põhjuseta puudumised õppetööst. Otsuse kohaselt täiendati ja täpsustati rühmavanemate aruandluskorda üliõpilaste õppetööst osavõtu kohta. Sama aktsiooni raames korraldati kursuste kaupa õppemetoodilisi nõupidamisi, kus arutati õppedistsipliini küsimusi ja analüüsiti puudulikult edasijõudvate üliõpilaste tööd vene keele õppimise osas.

Selleks, et vastuvõetud otsus 100%-list rakendust leiaks, teostatakse teaduskonnas ranget kontrolli. Möödunud nädalast alates on sisse seatud üliõpilaste õppetööst osavõtu graafik, kus iga rühma osavõtt loenguist väljendatakse protsentides.

Eelseisval eksamisessioonil fikseeritakse ka eksamite tulemused möödunud õppeaasta eeskujul graafiliselt teaduskonna eksamitulemuste tahvlil.

Hoogne töö talvise eksamisessiooni ettevalmistamise osas kestab viimastel õppetöö nädalatel veel edasi. Selle töö raskuspunkt kandub nüüd peamiselt kateedritesse, kus tuleb ellu rakendada eksamite ettevalmistamise ja läbiviimise kohta saadud KHM-i ja TRÜ rektoraadi direktiivid ning teaduskonna koosolekutel vastuvõetud otsused.

Loomaarstiteaduskonna kollektiiv loodab, et käesoleval õppeaastal tehtud pingutused üliõpilaste õppeedukuse tõstmise osas osutuvad tagajärjekaks ning selle positiivsed tulemused ilmnevad 1949./50. õppeaasta talvise eksamisessiooni hinnetes.

Dots. E. Peebsen,
Loomaarstiteaduskonna dekaan.

Aja õige jaotamine on edu pant

Pole enam kaugel see aeg, mil algab eksamisessioon. Sellepärast peab iga üliõpilane, kes tahab eksamid edukalt sooritada, ettevalmistustöid sessiooniks järjest hoogustama.

Metsamajandusosakonna II kursusel on arvestuste ja eksamite arv kaunis suur: kümme arvestust ja neli eksamit. Nimetatud kursuse üliõpilased, aru saades eksamite eduka sooritamise tähtsusest, hakkasid juba varakult ettevalmistustöid tegema eksamisessiooniks ja isegi ennetähtaegselt eksameid sooritama. Kuna geoloogialoengud lõppesid juba käesoleva kuu algul, kasutasid üliõpilased seda asjaolu eksami ennetähtaegseks sooritamiseks. Esimesena tegid geoloogia-eksami üliõpilased Roosipuu ja Tõnne, neile järgnes rida teisi. 10. detsembriks sooritas 20% kursuse üliõpilastest geoloogiaarvestuse ja -eksami, saades kõik hinde „väga hea".

Kuidas saavutati selline hiilgav tulemus?

Semestri vältel korrati pidevalt loenguid, sellega paralleelselt tutvuti praktiliselt nimetatud õppeainega: õhtuti, kui Aia tn. 46 asuv geoloogiaauditoorium oli vaba, tutvuti seal asuva kivimitekoguga, õppides praktiliselt tundma eksamiks tarvisminevaid kivimeid ja mineraale. Samal otstarbel külastati sageli ka geoloogiamuuseumi.

Seejuures käidi korralikult kõikidel teistelgi loengutel ja praktikumidel, et teistes õppeainetes ei tekiks lünki. Kõik see saavutati õige ajajaotuse alusel.

K. Rebassoo,
metsamajandusosakonna II kursuse üliõpilane.

Suure pidupäeva tähistamiseks

Valmistudes talviseks eksamisessiooniks ja tähistades rahvaste suure juhi ja sotsialismi võitude organiseerija seltsimees Stalini seitsmekümnendat sünnipäeva on paljud TRÜ üliõpilased heade ja väga heade tulemustega täitnud arvestusenõuded vene keele koduse lektüüri osas.

Näiteks on Arstiteaduskonna raviosakonna I kursusel vastanud kogu koduse lektüüri 39 üliõpilast. Neist saavutasid parimaid tulemusi üliõpilased Reiman, Kõrvits, Järvet, Luht, Valgma, Pappel jt. Sama teaduskonna II kursusel on juba 62 üliõpilast vastanud kogu koduse lektüüri, kusjuures sm-d Hanson, Kalnin, Parvet, Veinpalu, Valdes jt. osutasid põhjalikke ja eeskujulikke teadmisi.

Nende ja hulga teiste eesrindlaste eeskuju innustagu kõiki üliõpilasi vene keele arvestuse edukale sooritamisele.

M. Tolokonnikova,
vene keele kateedri õppejõud.

Tublimate eeskuju innustagu mahajäänuid

Läheneb sügissemestri lõpp, koos sellega ka eksamite ja arvestuste periood. Tõsise ülesandena seisab üliõpilaste ees muuhulgas vene keele arvestuse sooritamine.

Arvesse võttes neid küllaltki suuri nõudeid asusid eesrindlikumad üliõpilased varakult lektüüri vastamisele ja on selle isegi juba lõpetanud. Nii näiteks vastasid Metsandusteaduskonna üliõpilased Elmar Lepp, Harri Paves, Jaan Matteus, Udo Pilts, Valentin Koldre ja mitmed teised ettenähtud lektüüri juba kogu ulatuses. Seejuures saavutasid kõik mainitud üliõpilased väga hea hinde.

Ent leidub kahjuks ka üliõpilasi, kes ei järgne nende seltsimeeste eeskujule. Nii nähtavasti ei mõista või ei taha mõista sm-d Kiisler, Paendi ja mõned teised, et vene keele oskus on neilegi väga tarvilik.

V. Martma,
vene keele kateedri õppejõud.

Vastuseks lugejate küsimustele

Viimasel ajal on meie lehe toimetus saanud lugejailt arvukalt küsimusi selle kohta, milline on stipendiumide määramise kord järgnevaks semestriks.

Vastuseks sellele küsimusele teatas õppeosakonna ülem sm. Nurk, et stipendiumide määramise kord jääb põhiliselt muutmata. Endiselt makstakse stipendiumi kõigile normaalselt edasijõudvaile Põllumajandus- ja Loomaarstiteaduskonna üliõpilastele. Teiste teaduskondade III, IV, V ja VI kursusel saavad stipendiumi kõik vähemalt rahuldavalt edasijõudvad üliõpilased, I ja II kursusel aga need üliõpilased, kes sooritavad kõik eksamid hindele „hea" või „väga hea". Vene keeles on talvisel eksamisessioonil ette nähtud diferentseeritud arvestus, mille tulemusi arvestatakse stipendiumi määramisel vastavalt eespoolkirjeldatud korrale.

Sessioon näitas teadusliku uurimistöö hoogsat arenemist

TRÜ teaduslik sessioon, mis toimus 9.—13. detsembrini s. a., andis järjekordse ülevaate õppejõudude teadusliku uurimistöö tulemustest. Teaduslikul sessioonil esitati nii teadusliku uurimistöö plaani raames kui ka väljaspool plaani valminud töid, mida toodi laiemate hulkade ette, et arutada ja selgitada käsitletavaid probleeme, ühiselt tõstatada uusi küsimusi ja teha ettepanekuid nende lahendamiseks.

Esimese plenaaristungi ettekandes esitas sm. Reiman uusi lähemaid andmeid bolševike võitlusest nõukogude võimu kindlustamise eest Eestis Suure Oktoobrirevolutsiooni ajajärgul, tuues kujukalt esile tihedaid sidemeid, mis valitsesid kohalikkude ja keskorganite vahel.

Plenaaristungil külalisena esinenud sm. A. Merihein käsitles Eesti NSV looduse ümberkujundamise suurplaani, mille teostamiseks tuleb kaasa aidata ka kõigil teadlastel. Seoses selle ülesande lahendamisega on ka TRÜ teadusliku uurimistöö plaanis kaks laiaulatuslikku probleemi, mis käsitlevad taime- ja loomakasvatuse küsimusi ja millistel ainetel käesoleval sessioonil esitati 7 ettekannet.

Füüsika-matemaatika sektsioonis esines kahjuks vaid üks õppejõud, prof. G. Rägo pedagoogilise sisuga ettekandega „Teoreetilise mehaanika kursuse õpetamise küsimustest". Ettekanne oli hoolikalt läbi töötatud ja väljendas ettekandja pikaajalisi kogemusi mehaanika õpetamise alal.

Keemia sektsiooni kaaluvama osa täitis sm. H. Ottas, esitades uusi leiutisi mõne keemilise aine käsitlemise viisi kohta.

Bioloogia sektsioonis nelja õppejõu poolt esitatud põhjalikult läbitöötatud teemadest tuleks esile tõsta prof. H. Riikoja ettekannet, mis käsitleb aktuaalseid küsimusi meie kalamajanduse parandamise ja ümberkorraldamise alal. Ettekandja esitas mitmeid põhjendatud ettepanekuid sisevete kalatoodangu suurendamiseks, mis väärivad tutvustamist asjaosalistes ringkondades.

Agronoomia sektsiooni juba eespoolmainitud tööd olid tihedalt seotud sotsialistliku tootmispraktikaga, millest Eesti NSV looduse ümberkujundamise plaani rakendamisel omab erilist tähtsust sm. R. Tiitso töö soodekuivendamise mehhaniseerimise alal.

Metsanduse sektsioonis, milles käsitletud ainestik on lähedane agronoomia sektsioonile, olid juhtivateks küsimusteks samuti Eesti NSV looduse ümberkujundamise põhimõtted ja nende rakendamine. Nendest erinev oli sm. N. Olli ettekanne vundamendi puitaluse säilitamise alal, mis omab praktilist väärtust taastatavate ja ka uusehitiste osas.

Ajaloo ja filoloogia sektsioonides esitati 17 ettekannet. Ettekannete keskseks huvialaks oli eesti kirjanduse programmi projekti arutlus, mis järgnes reale vastavatele ettekannetele. Need andsid väärtuslikke juhiseid mitte üksi ülikooli õppeprogrammi edasiseks töötlemiseks, vaid ka eesti kirjanduse uurimise ning ümberhindamise alal.

Õigusteaduse sektsioonis esitatud 4 ettekandest võiks esile tõsta prof. H. Kadari ettekandes tehtud teoreetilisi üldistusi süü ja ühiskonnaohtlikkuse seose küsimuses nõukogude kriminaalõigusteaduses.

Arstiteaduse sektsioonis, mis esitas meie suurima teaduskonna teadusliku töö tulemusi, esitati 5 istungil 14 ettekannet, mis olid sisukad ja aktuaalsed.

Veterinaaria sektsioonis esitatud 5 ettekannet käsitlesid oma erialal aktuaalseid küsimusi. Olulist tähsust omavad nii prof. Elfriede Ridala poolt teostatud kalade surevuse uurimise tulemused, prof. Vassil Ridala töö sigade sooltehaiguste esinemistest ja ravist, samuti ka sm. P. Saksa uus skelettide valmistamise meetod.

Kehakultuuri sektsioonis peetud kaks ettekannet omavad väärtust ENSV kehakultuuri- ja sporditöö seisukohalt.

Viimasel plenaaristungil sm. Antonsi poolt esitatud ettekanne andis ülevaate Eesti NSV maaküsimusest ja selle tulemusrikka edasiarendamise võimalustest.

Teadusliku sessiooni tööst kahel plenaaristungil ja peamiselt 11 sektsioonis võttis osa üle kahe tuhande kuulaja, kellede poolt võeti arvukalt sõna. Sõnavõtud olid asjalikud ja sisulised, süvendades ja laiendades käsitletud küsimusi, aitasid selgitada ettekandeis arusaamatuiks jäänud kohti ja võimaldasid ettekandjail oma töödes vastavaid korrektuure teha. Puudusena tuleks märkida üliõpilaste vähest osavõttu sessioonist.

Kuigi üksikuis ettekandeis ilmnes ka mõnevõrra pinnapealsust, näitas möödunud sessioon, et meie teaduslikkude probleemide käsitlemine on välja jõudmas killunenud olukorrast ja omandamas terviklikku iseloomu. Ühtlasi näitas sessioon, et meie teadlased oma töödega on aktiivselt asunud teenima rahvamajanduse vajadusi.

A. Maaroos

Kehakultuur ja sport

Suusaspordisektsioon talvise spordihooaja eel

Käesoleval aastal on ÜSK suusasektsiooni koondunud tunduvalt suuremal hulgal nais- ja meesüliõpilasi kõikidest TRÜ teaduskondadest kui eelmistel aastatel. Ettevalmistusena talveperioodiks organiseeris sektsiooni juhatus sügistreeningu matkade, maastikujooksude ja sihtvõimlemise näol. Sektsiooni töö organiseerimisel on innukalt kaasa aidanud üliõpilased Helga Mark, K. Pillai, E. Meisner ja teised.

Eeloleval hooajal on töökavas rida üritusi: matš-kohtumine Tallinna Polütehnilise Instituudi, TRÜ ja KKT vahel esimeste soodsate lumeoludega, 10—15-päevane suusalaager Käärikul, veebruaris TRÜ esivõistlused, (vastutav läbiviija sm. E. Rinde). Märtsis toimuvad nn. „Kääriku mängud" (vastutav läbiviija sm. V. Linnamägi), mille kavas on ka TRÜ esivõistlused mäehüpetes. Ette on nähtud ka kohtumine Riia ülikooliga.

Talvehooaja lõppemisel jätkub suusasektsiooni töö turistlike matkade korraldamisega, millega tehti algust septembris, ja mille vastu üliõpilased osutasid suurt huvi. Kevad- ja suviperioodil on veel kavas riistvõimlemise ja vettehüpete harrastamine, mis on ettevalmistusena vajalikud eriti mäesuusatajaile.

Suureks puuduseks tuleb lugeda saalitundide ärajäämist viimase kuu aja jooksul ruumide puudumise tõttu. Praeguste halbade ilmastikutingimuste juures enne lume tulekut kahjustab see tugevalt sektsiooni tööd.

H. Abel,
ÜSK suusasektsiooni esimees.

Mõningaist valusaist küsimustest

Järjekordse suurema spordiüritusena toimusid hiljuti teaduskondadevahelised võistlused ujumises.

Võistlustest võttis osa 99 võistlejat, mis näitab üliõpilaste huvi kasvu ujumisspordi vastu. Võistluste tulemused aga näitavad sportmeisterlikkuse kasvu. Esile tuleks tõsta Metsandusteaduskonna üliõpilase Lembit Randma tulemust 100 m rinnuliujumises 1:29,4 ja Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilase Ebba Jaanimäe tulemust 100 m rinnuliujumises 1:45,9. Mõlemad tulemused on paremad ametlikest TRÜ rekorditest.

Võistlustest osavõtt ja tulemused näitavad küll ujumise arenemist üliõpilaskonnas, kuid vaatamata mõningaile saavutusile esineb veel küllaldaselt puudusi.

Ujumise harrastamiseks on üliõpilastel parimad võimalused kui ühelgi teisel Tartu linna kollektiivil, kuid üliõpilased ei kasuta neid võimalusi täiel määral. Nii ei võta üliõpilased järjekindlalt osa fakultatiivkursuse tööst. Samuti esineb väga palju puudumisi I ja II kursuse kohustuslikest ujumisetundidest, kus toimub VTK normide sooritamine.

Teaduskondade kehakultuurikollektiivid ei tööta küllalt aktiivselt. Ülesandmised võistlusteks viibisid kuni võistluste alguseni. Vastavad dokumendid olid halvasti vormistatud. Ülesandmiselehtedest oli näha, et need olid tehtud viimasel minutil. Ainult Matemaatika-loodusteaduskonna kollektiiv esitas täiesti vormikohase ülesandmise.

Paljud üliõpilased ei ole veel omandanud nõukogulikku spordieetikat: nii oli antud nõusolek võistlemiseks, kuid ei tuldud kohale ja sellega kahjustati võistkonna üldist tulemust. Nii ei saanud Matemaatika-loodusteaduskonna kollektiiv panna välja teatevõistkondi.

Teaduskondade kehakultuurikollektiivide nõukogudel tuleks arvestada neid puudusi ja parandada oma tööd.

O. Tõnsuaadu,
veespordi kateedri õppejõud.

Esimesed tõstespordi esivõistlused TR Ülikoolis

ÜSK raskejõustiku sektsioon korraldas koos Kehakultuuriteaduskonna vehklemise- ja poksikateedriga esmakordsed tõstespordi esivõistlused Tartu Riiklikus Ülikoolis. Võistlustest võttis osa kuuest teaduskonnast kokku 24 üliõpilast. See võistlus näitab, et tõstmissportki hakkab levima üliõpilaskonnas. Vehklemise- ja poksikateedri juhataja sm. E. Lukini ja sama kateedri õppejõu A. Tähnase töö tõstespordi propageerimisel üliõpilaskonnas on andnud hinnatavaid tulemusi. Rõhutamist väärib asjaolu, et peale Kehakultuuriteaduskonna leidub teisteski teaduskondades tõstesportlasi-üliõpilasi. Võistlustel võis näha üliõpilaste suurt indu ja head võistlustehnikat, kusjuures saavutati rõõmustavaid tulemusi. Eriti häid tulemusi saavutas Kehakultuuriteaduskonna mittestatsionaarne üliõpilane-raskekaallane O. Kulderkupp kolmevõistluses 82,5 + 95,0 + 120,0 = 297,5 kg.

Võistluste korraldamine sm. Lukini juhtimisel kulges ladusasti. Jääb vaid soovida, et tõstmine leviks üliõpilaste hulgas veelgi laiemalt. Selleks peavad aktiivselt kaasa aitama teaduskondade kehakultuurikollektiivid ja ÜSK raskejõustiku sektsioon. Järjekindlalt tuleb korraldada võistlusi ja teaduskondade esivõistlusi. Senini on seda teinud ainult Kehakultuuriteaduskond. Teaduskondade kehakultuurikollektiivides on tarvis kasvatada ühiskondlikke instruktoreid raskejõustiku alal, et propageerida üliõpilaskonnas raskejõustikku senisest veelgi enam.

Heade saavutuste poolest väärivad eriti esiletõstmist Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased K. Eljand ja T. Kaimur, kes harrastavad juba pikemat aega tõstesporti ja on eesrindlikud üliõpilased nii õppetöös kui ka ühiskondliku töö alal.

J. Laidvere

Vahetame töökogemusi

Poliitkooli töö elulähedasemaks

Poliitkooli nr. 10 tööst võtavad osa ülikooli transpordiosakonna ja remonditöökoja töötajad. Koolis on käesoleva aasta sügisest alates peetud 8 õppust. Läbi on võetud viies teema: „Nõukogude sotsialistlik ühiskond". Töö on kulgenud ettekannete kujul poliitkooli juhataja poolt ja sellele järgnevate vestluste näol.

Olen püüdnud ettekandeid teema üksikute küsimuste kohta elustada näidetega tänapäevast, ajakirjandusest ja kirjandusest. Alguses oli kuulajate juures märgata ükskõikset suhtumist poliitõppusesse, kuid töö käigus on huvi õppuse vastu tõusnud, mida näitab puudujate arvu vähenemine ja elavuse tõus vestlustel. Eriti rohkesti tõstetakse üles praktilist laadi küsimusi. Näiteks sotsialistliku töö teema puhul tõsteti teravalt üles küsimus töö korraldusest TR Ülikooli transpordiosakonnas. Selles küsimuses oleme püüdnud algatada ka praktilist lahendust.

Raskuseks meie poliitkoolis on see asjaolu, et mitmed kuulajaist on väikese kirjaoskusega ja ei saa hakkama iseseisva tööga, nad ei suuda ettekandest ülestähendusi teha ega ka kättenäidatud kirjanduse järgi läbivõetut kodus korrata. Seepärast tuleb läbivõetud materjali kindlamaks omandamiseks küsimusi rohkem suuliselt korrata.

Edaspidi kavatsen töö vahelduvamaks muutmise mõttes lasta eesrindlikemail osavõtjail valmistada käsitletava teema kohta kättenäidatud materjali põhjal lühikesi lisaettekandeid ja nendega esineda.

Teiseks raskuseks on asjaolu, et esineb palju puudumisi väljasõitude tõttu, kuna suurem osa kuulajaist on autojuhid. Esineb ka üksikuid, kes suhtuvad õppustesse loiult ja puuduvad tihti ilma põhjuseta, nagu sm-d A. Siilbek ja Kunmann.

E. Säärits,
poliitkooli nr. 10 juhataja.

Olla oma vastutusrikka ülesande vääriline

Kui komsomoli linnakomitee kinnitas mind poliitringi juhatajaks, tundsin, kuivõrd vastutusrikas ülesanne on minule usaldatud: pean õpetama ja kasvatama kuulajaskonda.

Aga kuidas suudan paremini kasvatada ja õpetada kuulajaskonda? Leidsin, et tuleb pidevalt edasi õppida, kogu aeg täiendada oma teadmisi, põhjalikult läbi töötada marksismi-leninismi klassikute teoseid, tähelepanelikult läbi lugeda soovitatav kirjandus — ainult siis suudan õppused läbi viia kõrgel ideelis-poliitilisel tasemel, huvitavatena ja sisukatena. Igaks õpinguks valmistun mitte eelmisel päeval, vaid juba varem. Ettevalmistus seisneb selles, et loen soovitatud kirjandust, teen märkmeid ja kirjutan välja tsitaate õppustel kasutamiseks. Näiteks kasutasin kollektiviseerimisega seosesolevate küsimuste selgitamiseks tsitaate seltsimees Stalini teostest „Suure murrangu aasta", „Majandusmeeste ülesandeist" jt. Huvi äratamiseks kirjanduse vastu tuleb tuua näiteid ka ilukirjandusest. Suurt tähelepanu tuleb osutada kaardi tundmisele.

Väga tähtsaks lüliks seminaride ettevalmistamisel on propagandistide seminarid, mis viiakse läbi komsomoli linnakomitee poolt. Eriti palju uut ja huvitavat andis meile sm. Nedzvetski poolt läbiviidud seminar teemal „Nõukogude riik". Sm. Nedzvetski on meile eeskujuks, kuidas peab hea propagandist läbi viima õpingut. Kui propagandist räägib kuivalt, tuleb ette valmistamata õpingule, siis kuulajaskond kaotab huvi poliitringi töö vastu. Et seda ei juhtuks, tuleb meenutada Lenini sõnu: „Õppida, õppida ja veel kord — õppida", peab koguma teadmisi, suurendama silmaringi, et saada bolševistlikuks agitaatoriks.

M. Lõhmus,
propagandist.

Kommunistlike noorte elu

Taotleme oma töö parandamist

Arstiteaduskonna üliõpilaste kommunistlikus kasvatuses esineb tõsiseid puudusi. Üheks põhjuseks on siin komsomoli-algorganisatsiooni nõrk töö. Kõigepealt on algorganisatsiooni sisedistsipliin väga nõrk: esineb koosolekutele hilinemisi, puudumisi ja liikmemaksu mittetähtaegset tasumist (Jakobson). Ja sellepärast pole mõned kommunistlikud noored ka suutelised küllalt edukalt võitlema distsipliini eest kursustel.

Kommunistlike noorte poliitilise teadlikkuse tõstmisel on küll saavutatud mõningaid tulemusi, kuid need ei ole mitteküllaldased, nagu näitavad faktid. Nii on poliitilise kasvatustöö eesmärgil läbiviidavad poliitinformatsioonitunnid sageli madalal ideoloogilisel tasemel. Mõnedes õpperühmades esineb puudumisi 25—30% (raviosakonna II kursuse 3. ja 4. rühmas, raviosakonna V kursuse 3. ja 10. rühmas ja stomatoloogia osakonna III kursusel). Kerkib üles küsimus, mida teevad kommunistlikud noored mainitud kursustel? Miks ei võta nad seda fakti arutusele, et olukorda otsustavalt parandada. Veel halvem on see, et esineb ka juhtumeid, kus kommunistlikud noored ise puuduvad poliitinformatsioonitundidest (Sannamees). See näitab mõnede kommunistlike noorte ebaõiget arusaamist poliitinformatsiooni tähtsusest.

Kuid ainult poliitinformatsioonitundide kaudu ei saa kontaktis olla jooksvate sündmustega sise- ja välispoliitikas. Selleks tuleb pidevalt lugeda ajalehti, ajakirju, ilukirjandust. Kommunistlikud noored aga sageli ei tunne huvi selle vastu, kas kursusekaaslased loevad ajalehti. Ja sellest tingituna esineb juhtumeid, kus üliõpilane ei tea isegi meie juhtivaid riigitegelasi.

Kommunistlike noorte poolt arendatava selgitus- ja kasvatustöö nõrkuse tagajärjeks on aga asjaolu, et kommunistlike noorte read teaduskonnas ei kasva.

Arstiteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni büroo uus koosseis arutas läbi eespoolmimetatud puudused ja võttis vastu otsused olukorra otsustavaks parandamiseks. Kõigepealt on tarvitusele võetud konkreetsed abinõud algorganisatsiooni liikmete eneste poliitilise teadlikkuse taseme tõstmiseks. Selleks korraldatakse individuaalvestlusi, uuritakse marksistlik-leninlikku teooriat.

Roha Naimark,
Arstiteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni büroo liige.

Puhkpilliorkestrisse võetakse uusi mängijaid

Eeloleval suvel toimuvast XIII üldlaulupeost võtab osa ka TR Ülikooli puhkpilliorkester. Et üldlaulupeol hästi esineda, peab orkestri koosseis tegema pingelist tööd. Kuid orkestril on ikka veel kasutamata instrumente, koosseis pole ikka veel täielikult komplekteeritud.

Lähemal ajal luuakse orkestri juures algajategrupp. Sellega osutub võimalikuks orkestri tööst osa võtta ka nendel üliõpilastel, kel puudub praktika sellel alal. Ühtlasi palume osa võtta neilgi üliõpilastel, kes varem on puhkpilliorkestris mänginud ja meie orkestri koosseisu veel ei kuulu. Orkestrit juhatab vilunud muusikajuht Hugo Kirdelaht, kes on XIII üldlaulupeol puhkpilliorkestrite üldjuhiks. Orkestriproove eksamisessiooni ajal ei peeta.

Puhkpilliorkestri tööst osavõtmisest huvitatuil palutakse registreeruda ametiühingukomitees või 26. dets. s. a. muusikatoas.

Ü. Virulaan

TEADAANNE

TRÜ üliõpilaste isetegevuse ja omaloomingu II olümpiaadi orgkomitee liikmed annavad teaduskondade isetegevusrühmade juhtidele ja teaduskondade olümpiaadi orgkomitee liikmetele vajalikke instruktsioone olümpiaadi ettevalmistustöödega seoses olevate küsimuste kohta. Instrueerimine toimub ülikooli klubi väikeses saalis kolmapäeviti järgmistel kellaaegadel:

orgkomitee esimees V. Herzen — kella 15.30 kuni 16.30;

sekretär V. Roonurm — kella 16—17;

repertuaarikomisjon: J. Heinsoo ja P. Sepp — kella 15—16; A. Pahla — kella 16—17;

hindamiskomisjon: M. Jaagus ja O. Prinits — kella 16—17;

orgkomitee liige U. Sibul (lavakunsti alal) — kella 16—17;

orgkomitee liige A. Trass (laulu, instrumentaalmuusika ja muusikalise omaloomingu alal) — kella 15.30—16;

orgkomitee liige H. Pärkma (kirjandusliku omaloomingu alal) — kella 15.30—16;

orgkomitee liige M. Kiischolz (kujutava kunsti alal) — kella 16—17;

orgkomitee liige H. Tüüts (kehakultuuri ja spordi alal) — kella 14.30—15.30;

orgkomitee liige P. Vardja (kunstilise võimlemise alal) — kella 16—17;

orgkomitee liige H. Andresen (rahva-, soolo- ja karaktertantsude alal) — kella 14—15.

Akadeemilise Meeskoori kontsert

Pühapäeval, 18. detsembril algusega kell 19.30 toimub TRÜ aulas Akadeemilise Meeskoori sügissemestri kontsert. Kontserdil on kaastegevad RT „Estonia" ooperisolist Georg Taleš ja ENSV Riikliku Filharmoonia kontsertmeister Raivo Kursk.

Kahtlemata pakub kontsert palju meie muusikasõpradele.

TÄHELEPANU!

Tellige endale ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" 1950. aastaks! Tellimuse hind 3 kuuks — 3 rbl., 6 kuuks — 6 rbl.

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" järgmine number ilmub kolmapäeval, 21. detsembril s. a.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 09502 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus, Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine 2704

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Au meie armastatud Stalinile — nõukogude rahva targale õpetajale ja suurele juhile!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Raamatupalat

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 40 (46) Kolmapäeval, 21. detsembril 1949. a. II aastakäik

Geniaalne juht, õpetaja ja sõber

Tehes kokkuvõtteid meie partei ja rahva tööst ning saavutustest ütles sm. Molotov Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 28. aastapäeval:

„See on meie õnn, et Punaarmeed ja nõukogude rahvast raskeil sõjaaastail juhtis Nõukogude Liidu tark ja kogenud juht suur Stalin. Suure juhi ning organisaatori Stalini juhtimisel oleme nüüd asunud rahulikule ülesehitustööle, et saavutada sotsialistliku ühiskonna jõudude tõeline õitseng ja õigustada meie sõprade parimaid lootusi kogu maailmas.“ Need sõnad on kogu nõukogude rahva, kogu maailma progressiivsete jõudude tänutunde ja armastuse avalduseks.

Koos Leniniga juhtis seltsimees Stalin bolševike parteid ja Venemaa rahvaid võitlusse kapitalismi vastu ja esimest proletaarset riiki maailma ajaloos. Pärast suure Lenini surma juhib seltsimees Stalin nõukogude rahvast kommunismi ülesehitamise teel. Stalin — see on Lenin tänapäeval.

Suure Stalini 70. sünnipäeva võtavad meie riigi ja kogu maailma progressiivsed rahvad kui oma armastatud isa, juhi ja sõbra sünnipäeva. Kõik nõukogude töötajad vabrikutes, tehastes, kolhoosides, sovhoosides, õppe- ja teaduslikes asutistes kohustuvad veelgi paremini töötama ja õppima, hoogsalt arendama nõukogude kõige eesrindlikumat teadust nii, nagu õpetab seltsimees Stalin, andes kõik oma jõud kommunismi ülesehitamiseks.

Tänasel päeval mõtlevad kõik töötavad inimesed kapitalistlikes riikides seltsimees Stalinile, teades, et ainult siit on oodata kõige ustavamat ja kindlamat kaitset nende olukorra parandamiseks ning rahu kindlustamiseks kogu maailmas.

Eriti armas on seltsimees Stalin meile, nõukogude intelligentsile ja üliõpilastele.

Seltsimees Stalini juhtimisel ja hoolitsusel kasvas ja tugevnes nõukogude kõige eesrindlikum teadus, tema juhtimisel tekkis meie maal uus intelligents, kes ei teeni ekspluataatorite huve, kapitalistlikku klassi, vaid teenindab töölisklassi huve, kõikide nõukogude rahvaste võitlust igasuguse ekspluateerimise kaotamise, kurnamise likvideerimise eest, uue ühiskonna ülesehituse eest.

Marksismi-leninismi klassikud näitavad, et ainult kapitalismi ja ekspluateerimise kaotamisega algab inimkonna tõeline ajalugu, kus vaba rahvas teadlikult ehitab ja juhib oma elu.

Teaduse edasiarendamisel omab aukoha seltsimees Stalin. Suur Stalin ja bolševike partei mitte ainult ei võimalda meie intelligentsil omandada kõige eesrindlikumat teadust — marksismi-leninismi —, vaid loovad ka kõige paremad tingimused teaduslikuks tööks.

Ühegi kapitalistliku riigi intelligents pole ümbritsetud valitsuse poolt sellise hoolitsusega, nagu on seda intelligents Nõukogude Liidus. Ja see kohustab meid veelgi paremini töötama.

Nõukogude noorsoole on seltsimees Stalin alati olnud parimaks sõbraks, õpetajaks ja isaks. Seltsimees Stalin hoolitseb pidevalt meie noorsoo kasvatuse ja hariduse eest, noorsoo kõige parema tuleviku eest. Elada nii, nagu õpetab seltsimees Stalin, töötada ja võidelda nii, nagu seltsimees Stalin — see on meie noorsoo püüe, ja meie noorsugu kannab auga stalinliku noorsoo nimetust.

Stalinlikus Konstitutsioonis on fikseeritud need suured õigused, mida omab nõukogude noorus. Selliseid õigusi pole ühegi kapitalistliku riigi noorsool.

Nõukogude noortele on teetähiseks seltsimees Stalini sõnad, et noorsoo ülesandeks on vallutada teadus kõigi tema mitmekesiste teaduseharudega.

Selle kõige pärast on meiegi, Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate pühaks kohuseks õppida ja töötada veelgi paremini, arendada edasi nõukogude teadust, aidata kaasa meie rahvamajanduse arengule ja sellega täita seltsimees Stalini poolt antud ülesanded.

Rääkides seltsimees Stalinist, tuleb rääkida ka temast kui suurest võitlejast rahvaste rahvusliku vabaduse eest.

Lenini ja Stalini juhtimisel vene proletariaat esimesena inimkonna ajaloos kukutas kodanluse ja andis Venemaa rahvastele võimaluse elada vaba ja õnnelikku elu. Lenini ja Stalini juhtimisel kaotati meie maal igasugune rahvuslik surve. Stalini juhtimisel muutus Nõukogude Liit paljurahvusliku riigi eeskujuks, kus rahvuslikku rõhumist asendab rahvaste stalinlik sõprus ja vennalik koostöö.

Ainult nõukogude korra tingimusis, suure vene rahva ja teiste vennasrahvaste kaasabil võimaldub eesti rahval vabalt elada ja arendada oma kultuuri, saavutada järjest suuremaid võite ülesehitustöös. Sellepärast saadab kogu eesti rahvas seltsimees Stalinile tema 70. sünnipäeva puhul oma kõige palavama tervituse.

Enam kui 50 aastat võitleb seltsimees Stalin töölisklassi ürituse eest, töötajate õnne eest. Kogu tema elu on lahutamatult seotud kuulsusrikka bolševike partei ajalooga, maailma esimese tööliste ja talupoegade riigi ajalooga. Võimsa, imettegeva jõuna on läinud ajalukku Stalini geenius, Stalini võimas tahe, mis mobiliseerib masse ja kujundab ümber maailma.

Palju, palju eluaastaid ja tervist suurele juhile, õpetajale ja sõbrale Jossif Vissarionovitš Stalinile kogu töötava inimkonna rõõmuks!

Aira Kaal

„Leninismi küsimusi“

Kui paljud on jõudu saand köidetest neist
ja hajutand ahistust!
Kaant sulgedes mõelnud me, Stalin, Teist
kui väejuhist lahingus.

Siin kõrgeimat laadi on sõjakunst,
iga lehekülg võitlustest keeb...
Loed, ja nagu sõdur kesk rünnakut,
sa avastad võidutee.

Siin sõnal on relvadest teravam löök,
siin sõna ei erine teost.
Siin kindlamalt ühestki inimtööst
sind sõna eluga seob.

Siin rahvaste õnne eest lahingut peab
parteiline mõte ning tarm.
Ja vastu kuis leegitseb igas reas
siit tuline viha ja arm!

Siin tunneme — tulevik oleneb meist...
Ju püüetes õilsamais
kõik rahvad laulavad, Stalin, Teist
kord-korralt võimsamalt.

Ülikooli kollektiiv demonstreeris oma palavat armastust suurele juhile

Eile pärastlõunal aulas toimunud pidulik aktus nõukogude rahva geniaalse juhi suure Stalini 70. sünnipäeva tähistamiseks kujunes meie ülikooli kollektiivi nõukoguliku patriotismi võimsaks väljenduseks, üliõpilaste ja teenistujate palava armastuse ja ustavuse demonstratsiooniks suurele Stalinile.

Suure tähelepanuga kuulas arvukas auditoorium õppeprorektori sm. Antonsi ettekannet seltsimees Stalini elust ja võitlusest töötava rahva hüvangu ja õnne eest, kommunismi võidu eest. Tormiliste kiiduavaldustega võeti vastu kõne lõppsõnad, milles öeldi tervitussõnu suurele Stalinile.

Üldise vaimustusega võeti vastu otsus saata seltsimees Stalinile tervitus, milles väljendub TRÜ kollektiivi siiras tänutunne, sügav lugupidamine ja palav armastus meie võitude juhi suure Stalini vastu.

Kalli suurpäeva auks

Põllumajandusteaduskonna zootehnikaosakonna II kursuse komsomoligrupi viimane koosolek oli pühendatud seltsimees Stalini 70. sünnipäeva tähistamise küsimustele.

Seltsimees Stalini kuulsusrikkast elust ja tegevusest andis ülevaate sm. Nukk. Sm. Esula analüüsis eeliseid ja õigusi, milliseid tagab Stalinlik Konstitutsioon, tuues võrdlevaid näiteid kapitalistlikes maades valitsevast olukorrast.

Edasi raporteerisid kommunistlikud noored eksamite sooritamisest seltsimees Stalini 70. sünnipäeva auks. Grupiorganisaator L. Aas sooritas ennetähtaegselt ühe arvestuse ja eksami hindele „väga hea“. Kommunistlik noor U. Esula raporteeris kahe eksami sooritamisest hindele „väga hea“. Samuti sooritas seltsimees Stalini sünnipäeva auks ühe eksami ja arvestuse L. Nukk.

P. Pajos,
Põllumajandusteaduskonna II kursuse kommunistlik noor.

Nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud konverentsi plenaaristungid

Järjekordse suurüritusena Tartu Riikliku Ülikooli elus toimuvad käesoleval nädalal eesrindlikule nõukogude teadusele pühendatud konverentsi plenaaristungid, mis on jätkuks kateedrites tehtud ulatuslikule tööle nõukogude teaduse saavutuste tutvustamise alal.

Esimesel plenaaristungil 22. detsembril algusega kell 18 esitatakse kaks ettekannet: ajalooteaduste kandidaat sm. V. Reiman esineb teemal „Nõukogude ajalooteadus“ ja sm. A. Feldman kõneleb nõukogude sõjateaduse üleolekust kodanlikust sõjateadusest.

23. detsembril algusega kell 18 toimub aulas konverentsi teine plenaaristung, kus esinevad külalisettekannetega: ENSV Teaduste Aadeemia Põllumajandusinstituudi direktor, põllumajandusteaduste kandidaat sm. R. Toomre teemal „Sotsialistliku põllumajanduse arengutee“ ja ENSV Teaduste Akadeemia tegevliige, keemiateaduste doktor prof. P. Kogerman teemal „Nõukogude teaduse saavutusi keemia alal“. ENSV Teaduste Akadeemia tegevliikme meditsiiniliste teaduste doktori prof. Vadi ettekandega „Nõukogude teaduse saavutusi reumatismi ja liigeste haiguste uurimise alal“ lõpeb plenaaristung ja koos sellega konverentsi üleülikooliline osa.

Truuks rahvale Stalin meid kasvatas kõiki, tööks, kangelastegudeks innustas meid *(NSV Liidu hümnist)*

* *

Kuldne juhend

Igale teaduse alal töötajale, kes tahab olla tõeline teadlane ja kaasa aidata oma tööga meie Nõukogude kodumaa arengule ja rahva hüvangule, sööbigu jäädavalt südamesse meie suure õpetaja seltsimees J. V. Stalini sõnad, mis ta ütles ÜK(b)P XVIII kongressil:

„Ei ole vajadust, et spetsialist-meedik oleks ühtlasi spetsialistiks füüsikas või botaanikas, ja vastupidi. Kuid on olemas üks teadusharu, mille tundmine peab olema kohustuslik bolševikele kõigis teadusharudes, see on marksistlik-leninlik teadus ühiskonnast, ühiskonna arenemise seadustest, proletaarse revolutsiooni arenemise seadustest, sotsialistliku ülesehitustöö arenemise seadustest, kommunismi võidust. Sest ei saa pidada tõeliseks leninlaseks inimest, kes nimetab ennast leninlaseks, kuid on sulgunud oma spetsialiteeti, on sulgunud, ütleme, matemaatikasse, botaanikasse või keemiasse ning ei näe midagi väljaspool oma spetsialiteedist. Leninlane ei saa olla ainult temale meeldiva teadusharu spetsialist, ta peab olema ühtlasi poliitik ja ühiskonnategelane, kes on elavalt huvitatud oma maa saatusest, kes on tuttav ühiskonna arenemise seadustega, oskab neid seadusi kasutada ja püüab olla aktiivne osavõtja maa poliitilises juhtimises."

Meie oleme kogenud, et kui unustame selle juhendi, võime ka oma teaduse alal eksida õigelt teelt, sattuda formalismi, objektivismi ja reaktsioonilise välismaise teaduse kummardamise radadele, muutuda rahva teenijatest ja õpetajatest kasututeks rahva töövilja kulutajateks või koguni kahjulikkudeks ebateaduse levitajateks. Olgem tänulikud suurele Stalinile selle kuldse juhendi eest ja püüdkem üha parema tööga väljendada oma siirast austust meie targale õpetajale.

Prof. A. Vaga,
Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan.

Suure Stalini hoolitsusel

Oma kuulsas 9. veebruari 1946. aasta kõnes seltsimees Stalin, pöördudes nõukogude teadlaste poole, ütles: „Ma ei kahtle selles, et kui osutame vajalikku abi meie teadlastele, siis suudavad nad lähemal ajal mitte ainult järele jõuda teaduse saavutustele väljaspool meie maa piire, vaid need ka ületada." Need meie geniaalse juhi ja õpetaja innustavad sõnad tiivustasid kõiki nõukogude teadlasi senisest veel suurema energia ja vaimustusega jatkama oma teaduslikku uurimistööd selleks, et ikka tulemusrikkamalt kaasa aidata meie rahvamajanduse ja kultuuri õitsenguks.

Nõukogude teadlased, nende hulgas ka arstiteadlased, võivad nüüd suure Stalini 70. sünnipäeva puhul uhkustundega kinnitada, et nad, tänu nõukogude võimu poolt osutatud abile, kõikjal on suutnud ületada teaduse saavutusi väljaspool meie maa piire. Nõukogude bioloogiateadus ja meditsiin, tänu partei ja seltsimees Stalini isiklikule abile ja toetusele, on vabanenud tema arengut seni pidurdanud lääne idealistlik-reaktsioonilistest kontseptsioonidest ja pseudoteadusest ning kindlalt asunud mitšuurinliku bioloogiaõpetuse alusele, mis tõepäraselt ja teaduslikult põhjendatult käsitleb elava looduse evolutsiooni seadusi.

Nõukogude meditsiin, olles rajatud suurte vene progressiivsete arstiteadlaste S. P. Botkini, G. A. Sahharjini, A. A. Ostroumovi, I. M. Setšenovi, I. P. Pavlovi jt. väärtuslikule pärandile ja õpetustele, on pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni võinud uutes seninähtamatult soodsates sotsialistliku riigi ja ühiskonna tingimustes hiigelsammudega edasi areneda. Ta etendab praegu kõigil nii teoreetilise kui ka praktilise meditsiini aladel juhtivat osa maailma arstiteaduses.

Seltsimees Stalini juhiseid täites, seltsimees Stalini tähelepanu ja hoolitsuse abil saavutavad nõukogude teadlased edaspidigi uusi suuri võite.

Prof. V. Vadi,
NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia korrespondeerivliige, ENSV Teaduste Akadeemia tegevliige.

Me oleme suure Stalini õpilased

Kogu nõukogude rahvas saadab 21. detsembril kõige südamlikuma tervituse Jossif Vissarionovitš Stalinile tema 70. sünnipäeva puhul. Kõik nõukogude töötajad, vanad ja noored, kogu maailma töötav rahvas, kogu maailma progressiivne inimkond avaldavad sel päeval armastust ja ustavust kommunistliku partei ja Nõukogude riigi suurele juhile.

Nõukogude inimesed valmistusid selle tähtsa päeva tähistamiseks loova aktiivsuse suure tõusuga ja uute kangelastegudega ülesehitamise alal. Nõukogude rahvas teab, et loova ja viljaka töö tõusuga, tööviljakuse kiire tõstmisega me teostame seltsimees Stalini juhtimisel kommunismi ülesehitamist.

Stalini nimega on lahutamatult seotud nõukogude rahva ajaloolised võidud sotsialismi ülesehitamisel. Meie kodumaa on muutunud kõrgeltarenenud tööstuse, kolhoosimajanduse ja eesrindliku kultuuri maaks. Seltsimees Stalini juhtimisel saavutas Nõukogude Liit maailmaajaloolise võidu Suures Isamaasõjas. Selles suures heitluses nõukogude rahvas seltsimees Stalini juhtimisel mitte ainult kindlustas oma kodumaa vabaduse ja sõltumatuse, vaid Nõukogude Liit vabastas Euroopa rahvad fašistlikust orjusest, päästis hukatusest Euroopa tsivilisatsiooni. See ajalooline võit lõi otsustavad tingimused selleks, et rida Euroopa ja Aasia rahvaid rahvademokraatia radadel on langenud välja kapitalistlikust süsteemist ja asunud sotsialismi ülesehitamisele.

Seltsimees Stalini juhtimisel on Nõukogude riik kujunenud võimsaks sotsialistlikuks suurriigiks, kes on valvel rahu kaitsel maailmas. Nõukogude Liit on määratu suureks innustavaks jõuks kogu maailma demokraatia ja sotsialismi leeri jõududele. Maailma rahvad, võideldes imperialistliku kodanluse avantüristlike sõjasüütamisplaanide vastu, panevad oma lootused inimkonna rahuliku elu kindlustamisel seltsimees Stalini poolt juhitavale Nõukogude Liidule.

Nõukogude rahva suured ajaloolised võidud on saanud võimalikuks seetõttu, et meie rahva elu ja võitlust juhib marksistlik-leninlik teadus. Selle teaduse suureks korüfeeks on seltsimees Stalin. Meie rahva edasisammumist valgustab seltsimees Stalin teadusliku mõtte heleda valgusega. Seltsimees Stalin tõstis oma töödes marksistlik-leninliku teaduse uuele, kõrgemale tasemele. Rahvusvaheline tööliskass leiab tema teostes lahenduse kõigile tema ees seisvatele küsimustele. Seltsimees Stalin lõi seniolemata avarad võimalused teaduse aregule Nõukogudemaal. Stalinlike viisaastakute jooksul, sõja ajal ja sõjajärgsel ajal seltsimees Stalin isiklikult on andnud sügavuselt ja julguselt geniaalseid juhendeid teadlastele, konstruktoritele, leiutajaile, mis kindlustasid ja kindlustavad ka edaspidi väljapaistvaid võite nõukogude teaduse, tehnika ja kultuuri kõikidel aladel. Tänu seltsimees Stalini juhendeile nõukogude teadus on puhkenud täielikule õitsengule.

Tohutult suureks ja võimsaks on kasvanud nõukogude teadlaste armee. Meie kodumaa on kattunud teaduslike uurimisasutiste ja kõrgemate õppeasutiste tiheda võrguga, kus sajad tuhanded teadlased edukalt töötavad selleks, et kiirendada meie ühiskonna edasisammumist kommunismile. Järjest tihedamaks muutub nõukogude teadlaste koostöö eesrindlike tööliste, inseneride, tehnikute ja kolhoosnikutega kommunismi ülesehitamise nimel. Stalinlikule hoolitsusele nõukogude teadlased vastavad oma töö süvendamisega, uute kõrgete saavutustega. Nõukogude kõrgemate õppeasutiste miljonini ulatuv üliõpilaste hulk omandab innukalt eesrindlikku nõukogude teadust, et seda edukalt rakendada kõige mitmekesisematel elualadel.

Üldistades tööliskassi revolutsioonilise võitluse suuri ajaloolisi kogemusi ja kaasaja kõigi teaduste andmeid, andis seltsimees Stalin oma töödes sügava, täieliku ja süstemaatilise määratluse dialektilisest ja ajaloolisest materialismist. Seltsimees Stalin sõnastas ja formuleeris oma töödes praktika ja teaduse, eriti loodusteaduse üldiseimad filosoofilised alused. Ta näitas ühiskonnateadusele, filosoofiale ja ajaloole kätte ainuõige tee ajaloolise arengu teaduslikuks mõistmiseks. Stalini teostega on nõukogude teadlastele, kogu maailma progressiivsetele teadlastele antud teravaim relv võitluses imperialistliku kodanluse väärteaduse vastu, idealismi ja metafüüsika vastu.

Sügavas tänutundes tähistavad nõukogude teadlased seltsimees Stalini seitsmekümnendat sünnipäeva. Nad on uhked sellele, et võivad elada ja töötada suurel stalinlikul ajastul. Nad on uhked sellele, et võivad end pidada seltsimees Stalini õpilasteks. Ja nad on teadlikud sellest, et oma armastust ja ustavust seltsimees Stalinile nad saavad avaldada uute saavutustega loova teadusliku uurimistöö alal.

Prof. A. Koort,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor, Eesti NSV Teaduste Akadeemia tegevliige.

Iga nõukogude üliõpilase juhtlause

Pöördudes ÜLKNÜ VIII kongressi delegaatide ja nende kaudu kogu nõukogude eesrindliku noorsoo poole, ütles seltsimees Stalin: „Meie ees on kindlus. Nimetatakse teda, seda kindlust, teaduseks ta paljude teadusharudega. Selle kindluse me peame vallutama, maksku mis maksab. Selle kindluse peab vallutama noorsugu, kui ta tahab olla uue elu ehitajaks, kui ta tahab saada tõeliseks vahetuseks vanale kaardiväele." Need seltsimees Stalini sõnad sööbisid mulle sügavalt mällu ja ma võtsin nad oma tegevuse programmiliseks loosungiks. Mitte ainult vallutada teadusekindlus, vaid ka hoolitseda selle eest, et omandatud teadmised saaksid tõepoolest maksimaalselt kasutatud uue elu ehitamiseks, kommunismi rajamiseks! Seepärast omistan esmajärgulist tähtsust marksistlik-leninliku teooria õppimisele, sest see näitab suurima selgusega, kuidas tuleb elada, kuidas töötada rahva teenimiseks, kuidas olla vääriline meie stalinlikule ajastule.

Samuti pean väga tähtsaks erialaste teadmiste sügavat omandamist. Mulle teeb alati muret iga lünk teadmistes; tunnen rahutust seni, kui see pole likvideeritud. Paralleelselt õppetööga tutvun ka teadusliku töö meetoditega, uurides teaduslikus ringis kokkupandavate puitmajade tootmise ja kasutamise võimalusi.

Seltsimees Stalini 70. sünnipäev tiivustab mind nagu kogu maailma progressiivseid inimesi uutele saavutustele. Rõõmustav on teada, et maailma rahvad joonduvad üha enam meie järgi. See annab uut tahtekindlust ja jõudu vääramatuks kinnipidamiseks valitud stalinlikust teest.

V. Koslov,
Metsandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Stalini juhtimisel kommunismi poole

Nõukogude rahvas tähistab oma armastatud juhi suure Stalini 70. sünnipäeva ajal, kui meie maa on edukalt lõpetamas sõjajärgse stalinliku viisaastaku ülesannete lahendamist.

Sõjajärgne viisaastak on NSV Liidus kommunismi ülesehitamise stalinliku programmi koostisosa. Nõukogude rahvas ehitab kommunismi teadusliku teooria alusel, mida on arendanud ja mille on tõstnud kõrgeimale astmele J. V. Stalin. Seltsimees Stalin õpetab, et sotsialismilt kommunismile üleminekuks tuleb eelkõige luua kommunismile materiaalne baas. Selleks on vaja rahvamajanduse edasist pidevat tehnilist progressi, et tõsta tööviljakust, sest selles — nagu märkis seltsimees Stalin, — on kommunismi poole edasiliikumise esimene põhitingimus.

Looduse ümberkujundamise suurejooneline stalinlik plaan koos põllumajanduse elektrifitseerimisega moodustavad kommunismi ülesehitamise, tema materiaalse baasi loomise suure programmi osa. Juhituna Lenini-Stalini parteist teostab nõukogude rahvas edukalt seda programmi, võideldes kogu energiaga tootmisjõudude igakülgse arendamise eest. Innustatuna J. V. Stalini ideedest alistab nõukogude rahvas loodusjõudusid, kuivatab soid, muudab kliimat, teeb kõrvest õitsvaid aedu, rakendab loodusjõude töötava inimkonna teenistusse.

Nõukogude teadus täidab ausalt Stalini juhendit: „lähemal ajal mitte ainult järele jõuda teaduste saavutustele väljaspool meie maa piire, vaid need ka ületada". NSV Liidu võimsa tehnilise progressi ja teaduse arendamise näitajaks on aatomienergia saaduse lahendamine lühikese aja jooksul. Kapitalismi tingimustes on kõik teaduse ja tehnika avastused ekspluateerimise tugevdamise tööriistaks, rahvaste orjastamise ja hävitamise tööriistaks. Nõukogude inimeste käes, keda juhib suur Stalin, on teaduse avastused, sealhulgas ka aatomienergia, seninägematu tehnilise progressi saavutamise võimsaks vahendiks, mis kindlustab meie maa edasiliikumist kommunismi poole. J. V. Stalini poolt kättenäidatud teed mööda areneb nõukogude teadlaste koostöö eesrindlike tööliste, inseneride, tehnikute ja kolhoosnikutega meie maal kommunismi ülesehitamise nimel.

Stalini kavade alusel saadakse üle klassierinevustest tööliste ja talupoegade-kolhoosnikute vahel, piiridest nende ja intelligentsi vahel, vastuolust linna ja maa vahel ning vastuolust füüsilise ja vaimse töö vahel; edukalt viiakse ellu Stalinilt saadud suurt ülesannet — teha kõik töölised ja talupojad kultuurseks ja harituks.

Üleminek kommunismile nõuab mitte ainult aineliste, vaid ka vaimsete hüvede küllust, teaduse ja kunsti õitsengut, töötajate kõigi loovate jõudude, võimete ja annete õitsengut, sotsialistlike rahvuste ja nende kultuuri õitsengut. NSV Liidu rahvaste kultuur areneb suurte Lenini-Stalini ideede lipu all. Seltsimees Stalini suurepärases teoses „Rahvusküsimus ja leninism" märgitakse, et sotsialistlikud rahvused on monoliitsemad, elujõulisemad ja üldrahvalikumad kui mistahes kodanlik rahvus. NSV Liidu sotsialistlikud rahvused, liikudes edasi kommunismi poole, loovad oma vormilt rahvuslikku, sisult sotsialistlikku kultuuri, juhindudes Lenini ja Stalini suurtest ideedest

Seltsimees Stalin õpetab nõukogude kultuuritegelasi, et neil pole ega saa olla teisi huvisid peale rahva huvide, et nad peavad juhinduma kommunistliku partei poliitikast, mis moodustab nõukogude korra elulise aluse, et neude hulgas ei või sallida ideetuse, apoliitilisuse, kõdunenud liberalismi ning moraalselt rikutud kodanluse ideoloogia ja „kultuuri" ees lömitamise propageerimist. ÜK(b)P Keskkomitee otsused ideoloogilistes küsimustes, mis võeti vastu seltsimees Stalini algatusel, relvastavad nõukogude kultuuritegelasi vaheda relvaga võitluses kommunismi eest, tõstavad sotsialistliku kultuuri uuele, kõrgemale tasemele. Nõukogude rahvas ootab oma teadlastelt, kirjanikelt ja kunstnikelt uusi kõrgeideelisi teoseid, mis on suure stalinliku ajastu väärilised, innustavad uutele kangelastegudele võitluses kommunismi eest.

Seltsimees Stalin õpetab, et uue, eesrindliku, progressiivse võitlus vana, oma aja äraelanu vastu on igasuguse arenemise seadus. Seltsimees Stalin kutsub nõukogude inimesi üles mitte uhkeks muutuma ega loorberitele puhkama jääma, vaid olema lepitamatud võitluses puudustega töös. Ilma kriitika ja enesekriitikata pole edasiliikumist. Kriitika ja enesekriitika on nõukogude ühiskonna arengu eriline seaduspärasus ja liikumapanev jõud, mille avastas J. V. Stalini geenius. Kriitika ja enesekriitika igakülgne arendamine on kommunismi eduka ülesehitamise vajalik tingimus.

Seltsimees Stalin õpetab, et nõukogude ühiskonna põhiliseks juhtivaks jõuks võitluses kommunismi ülesehitamise eest on kommunistlik partei. Seltsimees Stalini targal juhtimisel kasvab, tugevneb ja karastub meie kuulsusrikas kommunistlik partei, kommunismi kõigi võitude innustaja ja organiseerija. Partei juhib pidevalt Nõukogude riigi kõige keerulisemat majandusliikku, kultuurilist ja kasvatuslikku tööd, riigi, mis on kommunismi ülesehitamise peatööriistaks.

Seltsimees Stalini juhtimisel kasvatab partei nõukogude inimesi kommunismi vaimus, nõukogude patriotismi ja rahvaste sõpruse vaimus ning peab lepitamatut võitlust kapitalismi igandite vastu inimeste teadvuses. Partei tõstab nõukogude rahvuslikku uhkustunnet, kasvatab meie noorsugu elujulgeks, oma üritusse uskuvaks, kes on valmis võitma kõik takistused teel kommunismile.

Me võidame, sest meiega on suur Stalin

Praegu, mil me tähistame nõukogude rahva suure juhi geniaalse Stalini 70. sünnipäeva, tulevad mulle erilise selgusega taas meelde Suure Isamaasõja heroilised päevad. Meie, Nõukogude armee võitlejad tundsime tollal iga hetk seltsimees Stalini tarka juhtimist, mis raudse järjekindlusega viis meie rahva hiilgavale võidule.

Juba oma raadiokõnes 3. juulil 1941. aastal, raske taganemise päevil, rääkis seltsimees Stalin imeteldava prohvetlikkusega saabuvast võidust meie õiglases võitluses. Stalini sõnad karastasid siis ja edaspidi meie võidutahet, meie kindlust ja usku võidusse. Stalin oli meiega kõigil Isamaasõja lahingtandreil. Ta õpetas meid nägema ja tundma oma jõudu, viis meid pealetungile ja lõplikule võidule. Stalini nimega huulil läksid võitlejad lahingusse. Nad teadsid: me võidame, sest meiega on Stalin.

Me võitsime. Eilsed sõjamehed asusid nüüd rahulikule ülesehitavale tööle. Ükskõik, kus endised rindemehed ka ei töötaks — tehases või kaevanduses, kolhoosis või ülikoolis — kõikjal püüame me olla ka rahuajal head stalinliku armee sõdurid, kommunismi armee sõdurid. Me püüame olla eesrindlasteks kommunismi suurepärase hoone ehitamisel. Ja me teame, et me võidame selleski võitluses, sest meiega on suur Stalin.

Seltsimees Stalin on mitte ainult meie tark juht ja suur õpetaja, vaid igaühele meist ka kõrgeks eeskujuks. Stalini visadus, Stalini kartmatus, Stalini sirgjoonelisus on meile eeskujuks. Me kasvatame endas väsimatult stalinlikke omadusi, püüame elada suure Stalini eeskujul. Ainult siis me oleme väärilised meie stalinlikule ajastule, meie stalinlikule sugupõlvele.

Meie, nõukogude inimesed, oleme õppinud võitlema. Me võidame igas töös ja igas võitluses, sest meiega on suur Stalin, sest me elame ja töötame suure Stalini eeskujul.

E. Salumaa,
Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Nõukogude keeleteaduse looja

„Keeleteadust võib kõige vähem nõnda hinnata, nagu poleks ta esmajärgulise vajalikkusega aineks sotsialistliku ülesehituse teoreetilisel rindel. Keel on iseenesest ikka olnud ning on praegugi võitluse suurimaks relvaks selle käes, kes teda oskuslikult valdab. Keel on kutsutud saama veelgi võimsamaks uue maailma loojate käes." Need suure keeleteadlase ning võitleja Nikolai Marri sõnad tulevad eriti meelde käesoleva aasta detsembrikuus, kus nõukogude ning kogu maailma progressiivne keeleteadus mälestab teda kahel tähtpäeval.

Nikolai Marr, rahvuselt grusiinlane, sündis 25. detsembril 1864. a. Taga-Kaukaasias Gruusias õpetatud aednikuu-botaaniku pojana. Juba koolipõlves ilmnesid tulevase õpetlase suured keelelised võimed ning küpses veene hakata uurima gruusia keele ajalugu. Sõbrad ei soovitanud seda majanduslikult suurtes raskustes olevale noormehele, sest gruusia keelega võis tollal saada üksnes külakoolmeistriks. Tsaarivalitsuse metsiku surve tõttu oli gruusia keel kõrvaldatud kõikidest muudest koolidest peale külakooli. Ehkki majanduslikud väljavaated olid vähetõotavad, astus N. Marr siiski 1884. aastal Peterburi Ülikooli, et seal õppida gruusia keelt ja kõiki neid keeli, millel on aegade jooksul olnud kokkupuuteid gruusia keelega. Juba üliõpilaspõlves sai noormees tuntud keelemeheks. Olude sunnil ei kujunenud ta siiski ametlikuks gruusia keele alal töötavaks õpetlaseks, vaid talle pakuti Peterburi Ülikoolis õppekoht armeenia keele ja kirjanduse alal. Lõpetanud 1891. aastal ülikooli, sai N. Marr Peterburis eradotsendiks ja 1901. aastal korraliseks professoriks. Samas ülikoolis on ta pidanud loenguid 1933. aastani. Suurte teenete tõttu Kaukaasia keelte alal valiti N. Marr 1912. aastal Teaduste Akadeemia tegevliikmeks. Ta on ikka võtnud aktiivselt osa ka poliitilisest elust. Juba üliõpilasena võitles ta põranda all tsaarirežiimi rahvasterõhumise poliitika vastu. Pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni aitas N. Marr täie energiaga üles ehitada sotsialistlikku ühiskonda, täites kohusetruult temale usaldatud poliitilised ülesanded. N. Marr suri 20. detsembril 1934.

N. Marri teaduslik tegevusala ja toodang on väga ulatuslik. Ta oli uurija, kes sugugi ei piirdunud teiste poolt kogutud ainestiku ümbertöötamisega, vaid ta on oma tööde materjalid ikka ise hankinud. Aastast aastasse on ta olnud uurimisretkedel Gruusias ja Armeenias, Volgamail tšuvaššide, udmurtide, mariide ja teiste rahvaste juures, Karjalas ja mujal Nõukogude Liidu aladel. Tema keeleuurimisretked on ulatanud ka Hispaaniasse ja Prantsusmaale baskide ja Bretagne'i poolsaarele bretoonlaste juurde, Türgimaale, Kreekasse, Kreeta saarele, Põhja-Aafrikasse ja mujale. Aatose mäe ja Siinai kloostrite, Jeruusalemma, Etšmiadzini, Veneetsia, Rooma, Viini ja teistest arhiividest on ta toonud esile gruusia ja armeenia vanu varemini tundmata käsikirju.

Tunnustatud õpetlaseks on N. Marr saanud kõigepealt oma Kaukaasia-alaste uurimustega. Ta pole siin olnud üksnes igakülgseks gruusia ja armeenia kirjakeele arenemise jälgijaks, vaid tema uurimuste kaudu on Gruusia, Armeenia ning kogu Taga-Kaukaasia rahvaste minevik saanud uue valgustuse, sest N. Marr ei olnud ainult keeleuurija, vaid ka väsimatu arheoloog. Keelt uurides ja muinasmälestisi välja kaevates jõudis N. Marr veendumusele, et keele ajalugu peab uuritamagi koos ainelise kultuuri ajalooga, sest keel ei muutu iseenesest, vaid keele muutused tekivad sotsiaalse keskkonna mõjul, kes kasutab keelt vajaliku suhtlemisvahendina, kusjuures rahuldatakse peamiselt materiaalseid tarbeid ja areneva ideoloogia vajadusi.

Kui N. Marr alustas oma teaduslikku tegevust, valitses keeleteaduses noorgrammatikute koolkond. Ka N. Marr ise oli tollal noorgrammatik. Noorgrammatikud nimetasid oma keeleteaduslikku voolu ajalooliseks, kuid ajaloolist oli sellel voolul vaid nõnda palju, et usuti keele arenemist üldse. Keelt peeti füsioloogilis-psühholoogiliseks nähtuseks ja keele arenemist vaadeldi täiesti eraldi keelt kõneleva ühiskonna arenemisest. Oldi kinni valearvamuses, et kunagi oli igal „keeleperel" täiesti väljakujunenud ühtne „algkeel", millest tänapäevased keeled on saadud hargnemiste teel. Samastati keel ja rass. Keele uurimiseks oli kujunenud vaid häälikulise külje arenemise vaatlus. N. Marr osutas aga juba 1903. aastal, et keeled ei teki mitte veresuguluse tagajärjel, vaid ühiskondlike suhete arengu teel.

Juba enne Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni asus N. Marr aktiivsesse võitlusse noorgrammatikute keeleteaduslikku formalismiga ning lõi oma uue materialistliku keeleteooria. Uus keeleõpetus, nagu seda teooriat tänapäeval nimetatakse, sai lõpliku viimistluse siiski alles pärast Oktoobrirevolutsiooni. N. Marr oli neid haritlasi, kes sai kohe aru Oktoobrirevolutsiooni ajaloolisest tähtsusest ning liitus temaga. Nüüd tutvus ta põhjalikult Marxi, Engelsi, Lenini ja Stalini vaadetega keele tekke, arengu ja olemuse kohta ning võttis need oma uue teooria nurgakiviks.

Noorgrammatikute voolu iseloomustab äärmine vaateala piiratus. Tegelemist keeleteaduse suurte probleemidega, nagu keeleteke ja keele üldise arengu protsess, peeti lausa ebateaduslikuks, sest need probleemid arvati olevat väljaspool uurimisvõimaluste horisonti. N. Marr on kõrvaldanud keeleteadusest igasuguse metafüüsika, eriti just rassismi ja šovinismi teenistuses olnud „algkeele". N. Marr on ajaloolisele ja dialektilisele materialismile toetudes näidanud, kuidas keele arenemine on läbinud samad etapid, mis on läbinud ühiskond oma arenemiskäigus. Olemasolevad keeled pole mitte hargnenud idealiseeritud „algkeelest", vaid nad on keeruliste liitumiste ja ristumiste tulemuseks, nagu on ajajooksul liitunud ja ristunud hõimud ja rahvad, kes neid keeli kõnelevad.

Rassistlikul alusel olnud noorgrammatikute koolkond sulgus oma uurimistes tavaliselt vaid ühe keelkonna, indo-euroopa keelte, kitsastesse raamidesse. Vaadati üleolevalt teistele keeltele. Arvati, et ühed keeled on arenemisvõimelised ning määratud välja tõrjuma teisi, mis on taunitud ikka madalamale arenemisastmele jääma. N. Marr on osutanud, et keeleloominguline protsess on ühine kõigile keeltele. Kõik keeled on võimelised arenema, kui selleks avanevad ühiskondlik-majanduslikud tingimused. Keele arenemine oleneb ühiskondliku teadvuse arenemisest.

N. Marr rajas oma uue teooria kogu maailma keelte suhete uurimisele. Seejuures ei piirdunud ta üksnes keelte formaalse külje jälgimisega, vaid lähtus kõigepealt sõnade tähendusest, semantikast, sest sõna sisemine kuju, tähendus on kõige lähemalt seotud mõtlemisega ja ühiskonnaga.

N. Marr nõudis keeleteaduses internatsionalismi ja võitles energiliselt kosmopolitismi vastu, mida levitas endine noorgrammatikute „indoeuropeistika", kus eeldati, et kõik see, mis kehtib indo-euroopa keelte kohta, peab kehtima muud süsteemigi olevate keelte kohta. Uue keeleõpetuse areng on erakordselt seotud just vähekirjanduslike ja täiesti kirjanduseta keeltega, masside keeltega ning neid keeli kõnelevate rahvaste saatusega. Nõukogude Liidu jahveti, soome-ugri, samojeedi, tunguusi-mandžu, paleoaasia ja teiste keelte põhjalik tundmaõppimine on viinud keeleteaduse 32 aasta jooksul palju kaugemale edasi kui „indoeuropeistika" 150 aasta jooksul.

Noorgrammatikud tunnustasid ainult keele evolutsioonilist arenemist. N. Marr näitas dialektiliselt, kuidas keeles toimub niihästi evolutsiooniline kui ka revolutsiooniline arenemine. Keele kvantitatiivsed muutused võivad aja jooksul kuhjuda sel määral, et nad siirduvad kvalitatiivseks muutuseks. Keel läheb siis hüppeliselt ühest staadiumist teise, saab põhiliselt teisekujuliseks.

N. Marr on võidelnud igasuguste keeleliste eelarvamuste ja rõhumiste vastu. Lähtudes seltsimees Stalini väitest, et „keel on arengu ja võitluse abinõu" on N. Marr võtnud aktiivselt osa Nõukogude Liidu uute kirjakeelte loomisest. Tema mitmed vastavasisulised ettekanded on olnud tähtsaks toeks selle suure ülesande teostamisel sotsialismi ülesehitustöös.

Pärast N. Marri surma pole tema loodud uus keeleõpetus jäänud oma arengus peatuma. See on arenenud ja areneb üha edasi akad. I. Meštšaninovi ja teiste N. Marri õpilaste võitluses endiste väärteooriate igandite vastu.

Prof. P. Ariste

AMETIÜHINGU TÖÖMAILT

Töö aktiiviga on peaasi

Ametiühingu töö oma vastutusrikaste ülesannete täitmisel võib olla edukas ainult siis, kui juhtivad organid toetuvad laialdasele aktiivile ja ametiühingu kogu liikmeskonna abile. See on tõde, mida iga teaduskonna ametiühingu büroo peab arvestama.

Arstiteaduskonna ametiühingu büroo on oma töö organiseerinud nii, et sellest ei jääks kõrvale ametiühinguaktiiv nii üliõpilaste kui ka teenistujate osas. Iga ürituse teostamiseks on haaratud kaasa võimalikult palju ametiühingu liikmeid. Meie ametiühingukollektiivi üheks peaülesandeks on läbi viia sotsialistlik võistlus kursuste kui ka üksikute üliõpilaste ja teenistujate osas, et ühineda koos kogu nõukogude rahvaga sotsialistlikku võistlusse uute edusammude ja töövõitude saavutamiseks. Selleks töötas ametiühingu büroo õppe-teadusliku töö komisjon välja projekti, mis kinnitati ametiühingu bürool ja üliõpilaste ning teenistujate poolt vastu võeti. Teiseks keskseks küsimuseks meie töös on ettevalmistus isetegevuse ja omaloomingu II olümpiaadiks, milliseil alal töö kulgeb enam-vähem rahuldavalt, välja arvatud stomatoloogiaosakond (isetegevuse organiseerija sm. Hinnov) ja osalt ka raviosakonna I ja II kursus.

Ametiühinguaktiivi organisatsioonilise taseme tõstmiseks on teaduskonna ulatuses läbi viidud aktiivi koosolek, millest võttis osa 75 üliõpilast ja teenistujat, rühma-, ja kursusevolinikke, isetegevuseorganisaatoreid, seinalehtede toimetuste liikmeid jt.

Koosolekul töötati läbi ametiühingu põhikiri, sõnavõttudes ametiühingu büroo komisjonide esimehed andsid ülevaate ja selgitasid aktiivile komisjonide töökavatsusi. Vastavalt ametiühingu büroo otsusele viidi rühmavolinike poolt õperühmades läbi koosolekud, kus käsitleti samu küsimusi, mis aktiivi koosolekulgi.

Aktiivi koosolekul esines ettekandega veel teaduskonna isetegevuskomisjoni aseesimees dots. Pärtelpoeg, rääkides kunstilise isetegevuse ja omaloomingu II olümpiaadi ettevalmistamisest teaduskonnas. Koosolek määras kindlaks tööplaani ja võttis vastu otsuse, et Arstiteaduskond esineb eeloleval olümpiaadil organiseeritumalt ja hulgalisemalt kui möödunud aastal. Koosolekul selgitati ka olümpiaadi kava eest vastutajad ja organiseerijad vastavalt erialale. Nii näiteks vastutab kvartettide ja solistide esinemiste organiseerimise eest üliõpilane Soopõld, meeskoori eest Seeder, võimlemise alal üliõpilased Abram ja Puurand jne. Üldse on sellesse aktiivi rakendatud 22 üliõpilast.

Peamine rõhk on pandud just ametiühingulisele tööle kursustel ja õperühmades. Väga halvasti täitis oma ülesandeid raviosakonna III kursuse ametiühinguvolinik Luule Sepp ja II kursuse ametiühinguvolinik Kukk, kellede hooletu suhtumine oma ülesandeisse takistas tunduvalt ametiühingulist tööd mainitud kursustel. Olukorra parandamiseks valiti neile kursustele uued volinikud ja nüüd loodab ametiühingu büroo, et olulised puudused neil kursustel kaovad.

Ametiühingu büroo peab tihedat kontakti kursusevolinikega, kuigi see teaduskonna suuruse tõttu on raskendatud, andes neile järjekordseid instruktsioone ja ülesandeid, ühtlasi silmas pidades seda, et ühiskondlik töö kursusel sõltub täiel määral ametiühingu kursusevolinikust, kes koos rühmavolinikega on tegelikult ametiühingulise töö elluviijaks. Ainult siis annab ametiühinguline töö nõuetavaid resultaate, kui ametiühingu alglülid — kursusevolinikud ja rühmavolinikud — on tugevad. Sageli suhtuvad kursused liialt ükskõikselt ametiühinguvoliniku valimisse, ei arutata põhjalikult läbi kandidaadi oskusi ja võimeid, ja seepärast sageli satuvad volinike kohtadele üliõpilased, kes ennem laostavad ametiühingulist tööd, kui seda edasi viivad.

Teenistujad on ametiühingulisse töösse haaratud peale muu ka poliitinformatsioonide kaudu. Nendegi läbiviimisel esineb puudusi, kuid on ka õppejõude, kes on suutnud viia poliitinformatsioonide taseme vajalikule kõrgusele. Näiteks assistent Saare poliitinformatsioonitunnid mööduvad suure poliitilise aktiivsuse tähe all. Sm. Saare hoolitseb alati selle eest, et üliõpilased aegsasti saaksid teada järgneva poliitinformatsiooni teema, mis võimaldab neil tunniks korralikult valmistuda.

Nõrk on meil ametiühinguline töö V kursuse osas. Taastamisest võeti loiult osa, objekt on veel praegugi korrastamata. Samuti ei võtnud mainitud kursus osa šeflusalustele kolhoosidele raamatukogude komplekteerimisest. Kõik need faktid näitavad ilmekalt, kuidas meie teaduskonna lõpetajad suhtuvad ühiskondlikesse üritusisse. Arvestades neid puudusi valiti kursusel uus ametiühingu volinik — üliõpilane Rannaveer, kes loodetavasti suudab tööd parandada. Halb oli ja on veel praegugi büroo kontakt stomatoloogiaosakonna ametiühingu liikmetega.

Ametiühingu büroo teostab ka aktiivi töö pidevat kontrolli, kuulates regulaarselt aruandeid kursusevolinikelt, komisjonide esimeestelt, isetegevuskomisjoni esimehelt ja teistelt aktivistidelt, kes on ametiühingu büroolt saanud konkreetseid ülesandeid.

Möödunud reedel kuulati ametiühingu bürool olümpiaadi orgkomitee esimehe üliõpilase F. Bochmanni aruannet ja suunati orgkomiteed veelgi aktiivsemale tööle. Ametiühingu büroo kontrollib pidevalt büroo otsuste täitmist ametiühinguliikmete poolt.

Et ametiühinguline töö kulgeks rahuldavalt, selleks peab ametiühingu iga liige aktiivselt kaasa aitama ja tõsiselt suhtuma ühiskondlikesse üritusisse ning igati võitlema kommunistliku kasvatuse parandamise eest meie üliõpilasperes. Ametiühingu büroo, seades oma peaülesandeks hoolika töö aktiiviga, tahab siin osutada plaanikindlat juhtimist ja pidevat abi.

J. Reinaru,
Arstiteaduskonna ametiühingu büroo esimees.

Tarvilik, kuid oluliste puudustega väljaanne

Kümmekond päeva tagasi ilmus trükist brošüür, mis sisaldab meie ülikooli poliitmassiliste, õppemetoodiliste ja teaduslike ürituste kalender-plaani käesoleva õppeaasta sügissemestriks. Kahtlemata tuleb selle plaani trükist väljaandmist soojalt tervitada, sest see aitab koordineerida ja suunata ülikooli mitmesuguste asutiste ja ühiskondlike organisatsioonide tegevust, annab nende tööle selgema perspektiivi ja kindlustab nii tähtsate kasvatuslike ürituste edukamat teostamist.

Kahjuks on aga sellel väärtuslikul ja vajalikul väljaandel rida olulisi puudusi, mis räägivad pinnalisest ja lohakast tööst plaani väljaandmisel. Kuna need puudused teataval määral vähendavad väljaande väärtust, on vajalik neid edaspidi taoliste plaanide väljaandmisel vältida.

Esiteks ilmus plaan trükist suure hilinemisega — siis, kui suur osa semestrist oli juba möödas. Tarvis on kindlustada, et taolised plaanid ilmuksid semestri esimesel, mitte aga viimasel kuul. Hilinemisel kaotab plaan suure osa oma suunavast tähtsusest.

Kahjuks on avaldatud plaan ka mitmeti ebatäielik ega kajasta kõiki olulisi üritusi, mis meie ülikooli kollektiivi poolt läbi viiakse. Olgu toodud selle kohta üks näide. Praegu tähistab kollektiiv nõukogude rahva armastatud juhi suure Stalini 70. sünnipäeva. Seda suurt tähtpäeva võttis ülikooli kollektiiv vastu oma töö parandamise eest peetava võitluse hoogustamisega, mitmesuguste üritustega, milles väljendub meie kollektiivi armastus seltsimees Stalini vastu. Neist üritustest pole aga plaanis sõnagi.

Edasi on brošüüris märgitud rida üritusi, mis tegelikult üldse pole toimunud. Nimetame neist mõned: üleülikooliline õppejõudude nõupidamine teemal „Teooria seos sotsialistliku praktikaga", TRÜ seinalehtede ülevaatus, TRÜ-TPI vaheline käsipallivõistlus, kehakultuurlaste aktiivi nõupidamine EK(b)P KK otsuste täitmise käigu arutamiseks kehakultuuri alal, TRÜ Naiskoori kontsert, TRÜ isetegevuse almanahhi ilmumine jne.

Vääratusi on ka teises suunas: septembri-, oktoobri- ja novembrikuus juba asetleidnud üritusi on paigutatud detsembrikuusse. Näiteks peab 25. detsembril plaani kohaselt aulas korraldatama loeng-kontsert teemal „Nõukogude helilooming pärast ÜK(b)P KK otsust Muradeli ooperi „Suur sõprus" kohta". Üldiselt on aga teada, et mainitud loeng-kontsert leidis aset juba novembrikuus. Seoses sellega olgu märgitud, et plaanis on loengu teema lubamatult moonutatud ja vigane. Nimelt on plaani kohaselt loengu teemaks: „Nõukogude looming peale ÜK(b)P KK otsust Muradelli ooperi „Suur Sõprus" kohta".

Toimunud ürituste osas leidub plaanis veel muidki ebatäpsusi. Samuti leidub plaanis rohkesti lünki, mida oleks võinud ja tulnud täita: lk. 4. ja 5. puuduvad konsultantide nimed, lk. 8 — propagandisti nimi jne.

Lõpuks ei saa vaikides mööduda ka asjaolust, et väljaanne lausa kubiseb õigekirjavigadest, mis näitab lohakust redigeerimisel ja korrigeerimisel. Juba kolmandal leheküljel torkab silma lause: „Õppetöö juhataja ja lektor Ajaloo teaduse kandidaat sm. Reiman". Ja edasi läheb samas vaimus. Eriti palju on patustatud sõnade kokku- ja lahkukirjutamise, suure ja väikese algustähe, jutumärkide kasutamise jms. osas. Juba kõige teravamalt silmatorkavaid trükivigu on brošüüris umbes 30. Meil, ülikoolis, on niisugune nähtus eriti ebanormaalne ja lubamatu.

Esitatud näidetest peaks olema selge, et autud väljaande koostamisse ja redigeerimisse tulnuks suhtuda hoopis suurema vastutustunde ja hoolikusega. Loodame igatahes, et järgmistel semestritel plaan ilmub õigeaegselt, täielikuna, täpsena ja korrektsena. Teiseks aga kerkib üles küsimus, miks pole mitmed ühiskondlikud organisatsioonid plaanist kinni pidanud, miks on ära jäänud rida tähtsaid ja tarvilikke üritusi?

Olaf Utt

Sellest võistlusest peaks osa võtma iga noor autor

Mõnda aega tagasi kuulutasid ELKNÜ Keskkomitee, meie vabariigi noorsooajalehed ning -ajakirjad ja EN Kirjanike Liidu juures asuv Noorte Autorite Koondis välja jutustuste ja olukirjelduste võistluse läheneva suure pidupäeva — Nõukogude Eesti 10. aastapäeva tähistamiseks.

Avaldatud tingimuste kohaselt peavad võistlusele saadetavad jutustused ja olukirjeldused käsitlema meie noorsoo võitlust nõukogude võimu kehtestamise ja kindlustamise eest Eestis, eriti meie noorsoo võitlust sõjajärgse stalinliku viisaastaku hiigelplaani teostamise eest. Meie noorte ideelis-poliitiline kasv, nende karastumine tulisteks nõukogude patrioodideks, meie noorte eesrindlaste ennastsalgav töö tehaseis, kolhoosides, sovhoosides, asutistes ja koolides võib olla tänuväärseks aineks uutele väärtuslikele jutustustele ja olukirjeldustele.

Võistlustöö esitamise viimaseks tähtajaks on 1. veebruar 1950. a. Tööd tuleb saata Noorte Autorite Koondisele, Tallinnas, Kohtu tän. 3 märkmega ümbrikul „Jutustuste võistlus" või „Olukirjelduste võistlus". Parimate tööde autoreile määrab žürii kokku 30 preemiat 400—2000 rubla suuruses, kogusummas 20150 rubla ulatuses. Võistlustööde pikkus ei ole piiratud, kuid soovitatakse piirduda 1,5 autoripoognaga (30 masinakirjalehekülge).

Meie ülikoolis on võrdlemisi rohkesti noori autoreid, kes võiksid ja peaksidki sellest võistlusest osa võtma. Tuleb loota, et meie üliõpilased saadavad võistlusele muuhulgas ka töid, mis valgustavad nõukogulikku elu ja pingelist tööd Tartu Riiklikus Ülikoolis. Seltsimehed, kes soovivad võistlusest osa võtta, võivad saada konsultatsiooni vastavatelt konsultantidelt. Väärtuslikke näpunäiteid sisaldavad ka artiklid, mis seoses võistlusega on avaldatud ja avaldatakse „Noorte Hääles", „Stalinlikus Nooruses", „Sirbis ja Vasaras" ja teistes perioodilistes väljaannetes.

Eksamisessiooni alguseni on jäänud ainult viisteistkümmend päeva. Kasutagem igat hetke eeskujulikuks valmistumiseks eksameiks!

* * *

Head eksamitagajärjed on plaanikindla töö tulemuseks

Eksamisessioonini on jäänud veel väga vähe aega. Seda lühikest aega tuleb nii üliõpilastel kui ka õppejõududel intensiivselt kasutada. Iga kateedri aukohustuseks on abistada üliõpilasi selles töös. Ma tutvustan siinkohal mõne reaga, kuidas eksamite ettevalmistus on läbi viidud väikeloomakasvatuse kateedris.

Kateedris on lähtutud sellest, et kogu semestri vältel õppetöö oleks korraldatud nii, et juba semestri kestel üliõpilased omandaksid võimalikult enam teadmisi, samuti ka kogemusi iseseisvaks töötamiseks. Õppejõud püüavad oma loengud ja harjutused metoodiliselt õigesti koostada, mis kergendab teadmiste omandamist ja eksami edukat sooritamist. Peale muu iga loengu, eriti raskemini omandatava, algul võetakse lühidalt kokku eelmise loengu olulisemad osad üliõpilastele meeldetuletuseks ja nendele osadele tähelepanu juhtimiseks. Õppejõud juhatavad kätte vastavat uuemat erialast nõukogulikku kirjandust, et üliõpilased võiksid loengute kõrval ka enam iseseisvalt töötada ja ühtlasi eksamiteks valmistuda. Eriti hoolikalt on korraldatud ühe raskemini omandatava aine — põllumajandusloomade aretusõpetuse — iseseisvat õppimist zootehnika haru üliõpilastele. Selleks otstarbeks kateedri assistent sm. Kukk laenutab üliõpilastele uuemat venekeelset kirjandust aretusküsimuste alalt. Üliõpilased töötavad selle läbi ja siis esinevad kaasüliõpilaste ja õppejõu ees selleks määratud harjutustunnil vastava ettekandega. Nagu selgub, on üliõpilased üldiselt võtnud seda tööd tõsiselt ja saanud sellest palju kasu. Nad on venekeelset erialast kirjandust läbi töötades õppinud lähemalt tundma oma eriala ja ühtlasi ka vene keelt.

Üliõpilaste töö kergendamiseks olen loengute ajal sõnaraamatutes mitteesinevaid venekeelseid oskussõnu kirjutanud tahvlile.

Teiseks eksamitele ettevalmistamist kergendavaks vahendiks on vastavate õppevahendite kättesaadavaks tegemine üliõpilastele. Nii on kateedri ruumes süstematiseeritult välja pandud väikeloomade ja lindude tõutabelid ja vennasvabariikide loomatõugude albumid, mida üliõpilased semestri kestel ja eriti enne väikeloomakasvatuse ja linnukasvatuse eksamite sooritamist kasutavad väga ohtrasti, konsulteerides ühtlasi ka õppejõududega.

Konsultatsioonide ajad tehakse üliõpilastele teatavaks küll juba semestri alguses, kuid enam intensiivsemalt kasutatakse neid enne eksameid. Nõrgematele üliõpilastele olen korraldanud eraldi abistamiseks konsultatsioone, näiteks väikeloomadele söödaratsioonide koostamise alal.

Et üliõpilased teaksid mida neilt nõutakse, selleks on juba semestri algusel välja pandud õppeprogrammid, samuti lisandub neile vastav kirjandus.

Kateedri töös eksamiteks ettevalmistamise alal mainitud positiivsete külgede kõrval esineb ka puudusi. Nii näiteks kateeder ei ole veel jõudnud soetada tarvilikul määral õppekirjandust, mispärast õppejõud on laenutanud üliõpilastele oma isiklikku kirjandust. Samuti on olnud kateedril raskusi üliõpilastele rühmkonsultatsioonide korraldamisega üliõpilaste suure töökoormuse tõttu. Neid puudusi loodab aga kateeder edaspidi hea organiseerimisega vältida.

Hoolikas töö eksamiteks valmistumisel on juba eelmistel aastatel andnud häid tulemusi. Nii ei ole viimastel aastatel esinenud eksamitel enam mitterahuldavaid hindeid. Üliõpilased on sooritanud eksamid suuremalt osalt heale ja väga heale hindele. Vähemalt samasuguseid või veel paremaid teadmisi loodab kateeder ka eeloleval eksamisessioonil, et meie sotsialistlik põllumajandus võiks saada heade teadmiste ja oskustega varustatud spetsialiste.

Prof. E. Liik,
väikeloomakasvatuse kateedri juhataja.

Neist konsultatsioonidest on meile palju abi

On saabumas pingerikas eksamisessioon, mis teeb kokkuvõtte üliõpilaste tööst käesoleva semestri jooksul. Et edukalt sooritada kõiki eksameid ja arvestusi, tuleb juba aegsasti asuda oma konspektide läbitöötamisele. Sageli aga selgub, et loengul kas ei ole suudetud kõike olulist üles märkida või on muidu jäänud midagi selgusetuks. Mis teha sel juhtumil? Kas lüüa käega ja jääda lootma oma heale õnnele eksamitel? Ei, selline seisukoht oleks vale. Tuleb tingimata pöörduda õppejõu poole selgituse saamiseks. Väga sobiv on seda teha konsultatsioonidel, mis hea korralduse juures osutuvad väga kasulikeks. Näitena võib tuua siin keeleteaduse konsultatsioonid prof. P. Ariste juures. Prof. Ariste määras juba sügisel kindlad ajad konsultatsioonideks, mis toimuvad igal nädalal. Konsultatsioonidel arutatakse läbi kõik küsimused, mis kerkivad üles konspektide läbitöötamisel. Esialgu tundus, nagu oleks kõik väga selge. Süvenenud aga töösse, selgus, et sageli on jäänud midagi arusaamatuks või segaseks, mida siis prof. Ariste konsultatsioonidel selgitas.

Konsultatsioonidel on hea võimalus tutvuda ka näitlike õppevahenditega ja lisamaterjalidega. Kõigepealt tuleb siin mainida kaartide kasutamist, mis keeleteaduses on väga suure tähtsusega keelesüsteemide ja üksikute keelte asukohtade määramiseks.

Et üliõpilasi tutvustada ka tegelikult keeltega, kasutab prof. Ariste oma konsultatsioonidel heliplaate. Kahtlemata on see väga huvitav ja aitab selgitada materjali.

Eriti huvitavad on aga need konsultatsioonid, kus prof. Ariste annab kätte kontrolltöid ja selgitab üliõpilastele nende vigu. Vigade selgitamine ei ole tähtis ainult sellele, kellel see viga esineb, vaid ka teistele, sest see aitab veelgi enam materjali omandada.

Eriti kõrgelt tuleb hinnata konsultatsioone just praegusel eksamieelsel perioodil, sest nüüd on viimane aeg täita lünki oma teadmistes. Ainult pidev töö ja konsultatsioonidest osavõtt tagab head tulemused ka eksamitel.

L. Karelson,
Ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Teadusliku sessiooni tähtis tulemus

Äsjalõppenud TRÜ teadusliku sessiooni filoloogia sektsiooni töö kujunes ulatuslikumaks ja märkimisväärsemaks sündmuseks meie kirjandusliku pärandi läbitöötamise põhiliste kontseptsioonide fikseerimise alal. Töö toimus elava diskussiooni õhkkonnas ja kõrgel teaduslikul tasemel. Sektsiooni töö algas rea üksikettekannetega. Uudsete andmetega esines prof. P. Ariste N. Marri tegevuse kohta soome-ugri keelte uurijana. Aspirant Vinkel valgustas meie kirjandusuurimises senini lubamatult vähe arvestatud rahvalikkuse küsimuse õiget mõistmist, vaadeldes seda probleemi eesti XIX sajandi lõpu jutustava proosa taustal. Dots. B. Pravdin näitas Puškini muinasjuttude originaalsust ja kritiseeris kodanlikku komparativismi, millega oli madaldatud suure poeedi loomingu iseseisvust. Vanemõpetaja G. Raadi tõstis esile nõukogude kirjandusteadlaste saavutused Goethe kui realisti õigeks mõistmiseks. Tähelepanu äratas dots. V. Adamsi ettekanne, kes esimest korda avaldas kokkuvõtteid oma uurimisest dekabrist K. V. Kühhelbekeri eestiainelise novelli „Ado" kohta. See seni unustatud novell kajastab autori varadekabristlikku meelsust kui ka rohkeid reaalseid kokkupuuteid Eestiga. Seoses läheneva dekabristide mälestamise 125. aastapäeva tähistamisega on kõigiti vaja seda uurimust edasi viia, mis ongi esineja uurimistöö plaanis ja mille ülesandeks kujuneb dekabristide lähemate seoste valgustamine Eestiga kirjandusliku loomingu taustal.

EK(b)P Keskkomitee büroo otsusega 17. augustil 1949. a. Tartu Riikliku Ülikooli kohta seati eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri ette ülesanne välja töötada ja läbi arutada eesti kirjanduse periodiseerimise küsimus koostöös meie vabariigi teiste kirjandusteaduse alal töötavate asutistega. Selle ülesande täitmise tulemusena kujunes sektsiooni põhilisemaks ja tulemusrikkamaks tööks TRÜ kirjanduse ja rahvaluule kateedri eesti kirjanduse ajaloo üldkursuse programmi projekti läbiarutamine koostöös TRÜ Nõukogude Liidu rahvaste ajaloo kateedri, ENSV TA Keele ja Kirjanduse Instituudi ja Eesti Nõukogude Kirjanike Liiduga.

Pärast eesti kirjanduse ajaloo periodiseerimise ja perioodide põhiliste kontseptsioonide esitamist kirjanduse ja rahvaluule kadeedri juhataja poolt toimus rida põhjalikke ettekandeid Nõukogude Liidu rahvaste ajaloo kateedri juhatajalt dots. A. Vassaralt, ENSV Teaduste Akadeemia töötajailt B. Söödilt, D. Palgilt, V. Alttoalt ning Eesti Nõukogude Kirjanike Liidu poolt sm. Urgartilt ja Kaalult.

Mainitud kirjandusajaloo programmi projekti läbiarutamist ei saa käsitleda ainult kateedrit huvitava küsimusena, vaid sellel on palju ulatuslikum ja printsipiaalsem tähtsus kogu meie kirjandusliku pärandi ümberhindamise töö rindel. Ettekannete ja diskussioonide käigus lahendati terve rida seni lahtisi ja ekslikke lähtekohti. Ei ole kahtlust, et see töö andis palju väärtuslikku eesti kirjanduse ajaloo küsimuste õigeks planeerimiseks ja õigeks mõistmiseks. Tõhusat abi andis dots. Vassara ettekanne eesti kirjanduse ajaloo ja eesti ajaloo koordineerimise küsimuste lahendamiseks, niihästi perioodide nimetuste sisulise täpsustamise kui ka perioodide ajaliste piiride fikseerimisel. Arvestades ka järgnevaid sõnavõtte leidis hea lahenduse üks suhteliselt keerukamaid probleeme — eesti kirjanduse ajaloo periodiseerimine ja selle eri etappide eraldamine ühelt poolt ja sisuline seostamine teiselt poolt alates 1890-ndaist aastaist kuni 1940. aastani. See ajastu, mille piirides arenes kodanlik kriitiline realism, proletaarne kirjandus ja vaenulik dekadentism, mis läbis kodanliku ja proletaarse revolutsiooni, mis sündis niihästi Eestis kui ka väljaspool Eestimaa territooriumi, moodustab vägagi keerulise arengu läbipõimingu ja tekitas suuri raskusi periodiseeringu ja erietappide fikseerimisel. Selle küsimuse otstarbekat lahendust tuleb lugeda sektsiooni töö suurimaks võiduks. Elavad sõnavõtud eesti vanima kirjanduse ajaloo alal näitasid sellele perioodile kätte õiged proportsioonid. Samuti tõi diskussioon palju selgust XIX sajandi esimese poole kirjanduse progressiivsete ja reaktsiooniliste joonte õige eraldamise küsimusse. Saavutati õige tasakaal eri perioodide ühiskondlik-poliitiliste ja üldkultuuriliste küsimuste käsitelu ebaühtluse likvideerimisel. Loeti vajalikuks parteilisuse printsiibi tugevamat rakendamist vastukaaluks objektivistlikele seisukohtadele. Märgiti progressiivsete joonte prioriteedi ja realismi esiletõstmist võitluses dekadentismi vastu. Sama küsimusega ühenduses selgusid senini sageli esinenud väärkontseptsioonid meie kirjandusliku pärandi hindamisel: nähti igas vene kirjanduse mõjus progressiivset ja viljastavat osa, millega eksiti Lenini õpetuse vastu kahest kultuurist igas rahvuslikus kultuuris.

Kui arvestada nende põhiliste küsimuste lahendamise kõrval hulgalisi vähemaid ettepanekuid ja uute probleemide päevakorda tõstmist, tuleb kõnesolevat arutelu lugeda meie kirjandusteadust edasiviivaks sündmuseks. Lahendada kõige keerukamad küsimused meie kirjandusloolaste ja -huviliste ühise tööna sessiooni piirides on end täiel määral õigustanud.

K. Taev,
eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri juhataja.

Kuidas kasutada õppekirjandust

Õppekirjandusel on loengute kõrval otsustav tähtsus kindlate ja süstemaatiliste teadmiste omandamisel kõrgemates koolides. Lubamatuks tuleb pidada olukorda, kus üliõpilased valmistuvad eksamiteks ainult loengute konspektide, sageli koguni võõraste ja lünklikkude konspektide najal, vastava ala õppekirjandusse pilkugi heitmata. Õppejõu loengute konspekteerimisel on muidugi väga suur tähtsus õpingutes, kuid need konspektid omavad täit väärtust alles siis, kui nende läbitöötamine sulab orgaaniliselt ühte õppekirjanduse läbitöötamisega, nii, et mõlemad teineteist vastastikku täiendavad.

Kõrvuti otseste õpikutega peaksid üliõpilased harjuma kasutama mitmesuguseid teaduslikke käsiraamatuid ja teatmeteoseid, nagu õigekeelsuse-, võõrkeelte- ja võõrsõnade-sõnaraamatud, entsüklopeediad (Väike ja Suur Nõukogude Entsüklopeedia), atlased jne. Kasulik on, kui üliõpilane koostab ise temale tundmatute ja arusaamatute sõnade ning terminite sõnastiku, otsides vastuseid kas teatmeteostest või küsides õppejõududelt konsultatsioonidel.

Põhjalik ja täpne tekstist arusaamine on teadliku raamatukasutamise esimene eeldus, sellepärast ei tohiks rasketest või arusaadamatutest kohtadest või väljendustest kunagi kergelt üle libiseda. Samuti väär on õppematerjali mehhaaniline pähetuupimine.

Õppekirjanduse kasutamisel on oluline, et üliõpilane tunneks õpitava aine programmi — siis teaks ta kirjanduse kasutamisel keskendada tähelepanu programmi seisukohalt olulisemale.

Õpiku läbitöötamine muutub teadlikumaks ja tema najal omandatavad teadmised kindlamateks, kui meie loetud tekstist teeme väljakirjutusi ja oma sõnadega kokkuvõtteid. Mõned eelistavad väljakirjutustele ja kokkuvõtetele allakriipsutusi raamatus ja märkusi lehekülgede äärtel, ent see rikub raamatut ega ole küllalt ülevaatlik; pealegi ei taga allakriipsutused küllaldasel määral teksti t e a d l i k k u omandamist.

Väljakirjutusi, kui nad on sõnasõnalised, nimetatakse t s i t a a t i d e k s. Tsitaatide puhul on oluline, et nad oleksid tõesti täpsed ega muudaks teksti sõnastust. Tsitaadi juurde on alati soovitav märkida teos ja lehekülg, kust ta on võetud (teaduslikes töödes kasutatavate tsitaatide kohta kehtivad veelgi rangemad nõuded). Tsitaadid on soovitav kirjutada ühtlases formaadis paberilehekestele, igale lehekesele ainult üks tsitaat. Siis on neid hiljem kerge korrastada kartoteegi põhimõttel kas teemade, autorite või mõne muu põhimõtte järele.

Kokkuvõtet, mille üliõpilane teeb raamatust oma sõnadega, nimetame harilikult k o n s p e k t i k s. Konspekt on soovitav kirjutada harilikult vihikutesse, mitte lahtistele lehtedele, mis kergesti võivad kaduma minna. Konspekteerimisel on oluline, et raamatus esinev mõttekäik võetaks lühidalt, kuid tabavalt, sisukalt kokku. Konspekt peab sisaldama kõik õpiku olulisemad faktid, arvud, nimetused, igal juhul need faktid, mille kätteõppimist vastava aine programm eeldab. Loetud teksti oma sõnadega konspekteerimine sunnib teksti hästi läbi mõtlema, selle sisusse tungima. Konspekteerida on soovitav kas peatükkide või lõikude kaupa (kui peatükid on pikad). Enne loetakse läbi kogu peatükk või lõik ja siis võetakse selle sisu oma sõnadega lühidalt kokku. Tingimata jäetagu konspektis küllalt laiad ääred, et õppimisel olulisemaid fakte, arve, nimesid jm. sinna välja kirjutada. Konspektis on soovitav pealkirjad ja olulisemad kohad alla kriipsutada (värviliselt).

Konspekti erivormideks on t e e s i d ja p l a a n.

Teeside puhul on meil tegemist kas kogu teose kohta tervikuna või üksikute peatükkide kaupa koostatud üsna lühikeste kokkuvõtetega teose põhilisest mõttekäigust. Niisuguste teeside klassikaliseks näiteks on „ÜK(b)P ajaloo lühikursuse" peatükkide lõpus leiduvad lühikokkuvõtted. Õpiku sisu kokkuvõtmine teesideks omab üliõpilase seisukohalt mõtet ainult sel korral, kui see talle üldiselt juba on tuttav või väga kergesti meeldejääv. Õppimisel on teesidest suhteliselt vähe kasu.

Plaani koostades jagame teose esmalt suuremateks ja siis järjest üha väiksemateks osadeks, varustades iga osa pealkirjaga, mis võimalikult tabavalt annaks edasi selle osa olulisema mõtte. Ka plaani koostamisel on õppimise seisukohalt vähe kasu.

Nõnda näeme, et õppekirjanduse kasutamisel osutub põhiliseks ja kõige otstarbekohasemaks ülestähenduste tegemiseks konspekteerimine. Hästikoostatud konspekt on üliõpilasele suureks abiks aine kordamisel enne eksamit.

Dots. A. Elango

Kõik kommunistlikud noored teadusliku ringi liikmeks

15. detsembril toimunud ELKNÜ Matemaatika-loodusteaduskonna algorganisatsiooni üldkoosolekul tegi algorganisatsiooni büroo liige sm. Kirss koosolekule teatavaks, et ülikooli marksismi-leninismi kateedri juurde asutatakse marksismi-leninismi ring marksismi-leninismi aluste, dialektilise ja ajaloolise materialismi ning poliitilise ökonoomia sektsiooniga. Andes lühikese informatsiooni loodava ringi ülesannetest ning kutsudes kommunistlikke noori astuma ringi oma poliitiliste teadmiste täiendamiseks, märkis sm. Kirss, et uue ringi eesmärgiks on kaasa aidata sügavate poliitiliste teadmiste omandamisel.

Kõik Matemaatika-loodusteaduskonna kommunistlikud noored eesotsas algorganisatsiooni sekretäri sm. Rebasega avaldasid soovi astuda marksismi-leninismi teadusliku ringi liikmeks.

E. Leinemann

Tellitakse ajalehti uueks aastaks

Matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaosakonna I kursuse üliõpilased saavad aru ajalehtede lugemise tähtsusest ja seepärast on alustatud ajalehtede tellimist uueks aastaks. Seni on kogutud tellimusi kümnelt üliõpilaselt 92 rubla eest. Peamiselt on tellitud ajalehti „Edasi", „Noorte Hääl", „Rahva Hääl" jt. Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" tellisid õppeaasta lõpuni 15 üliõpilast. Tellimuste vastuvõtmine jätkub.

A. Salu

Süvendame sõprussidemeid

Juba kolmandat aastat õpivad vene rahvusest slaavi filoloogid kõrvuti eesti seltsimeestega Ajaloo-keeleteaduskonna teistest osakondadest, ilma et nende vahel oleks õieti head kontakti. On küll mitu korda tehtud katset kontakti loomiseks, kuid ühel või teisel põhjusel on need senini jäänud vaid katseteks.

Nüüd aga jõuti kaugemale: vene rahvusest slaavi filoloogide poolt valmistati ette ja viidi õnnestunult läbi sõprusõhtu eesti ja vene rahvusest üliõpilaste vahel. Sõprusõhtu, kus esitati mitmekesine ning huvitav isetegevuskava, oli tähtsaks sammuks eri rahvusest üliõpilaste vahel sõprussidemete tihendamiseks.

Selliseid toredaid õhtuid on tarvis korraldada ja korraldataksegi edaspidi. Edaspidiste selliste üritiste puhul peab aga klubi juhatus korraldama nii, et neid koosviibimisi saaks läbi viia klubi saalis, mitte aga külmas ja hämara valgusega sööklaruumis, nagu seekord.

N. Degtjarjova,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Meie lehe järgmine number ilmub tavalisel ajal, s. o. reedel, 30. detsembril.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" ärgu puudugu ühegi õppejõu, üliõpilase ega teenistuja lugemislaualt!

Telligem endale ülikooli ajaleht õppeaasta lõpuni!

MB 09509 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2749

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 41 (47) Reedel, 30. detsembril 1949. a. II aastakäik

Uue aasta künnisel

Oleme jälle aastavahetusel, meie kodumaa ja kogu maailma töötava rahva elus erilist tähelepanu väärivate aastate vahetusel. Mööduval, 1949. a. saavutas Nõukogude Liit majanduslik-poliitilisel ja kultuurilisel alal, samuti oma kasvava rahvusvahelise osatähtsuse ja kaitsevõimsuse kindlustamise osas sellised võidud, mis toovad meid kiiresti lähemale kommunistlikule ühiskonnale.

1949. a. asusime edukalt täitma looduse ümberkujundamise stalinlikku hiigelplaani.

Nõukogude Liidu rahvad ja kogu maailma progressiivne inimkond tähistas hiljuti meie ajastu geniaalseima inimese, Nõukogude rahvaste suure juhi ja väepealiku seltsimees Stalini 70. sünnipäeva.

Eesti NSV töötav talurahvas astus 1949. a. otsustavalt sotsialistliku põllumajanduse teele.

Nagu kõik kõrgemad õppeasutised, nii omab ka Tartu Riiklik Ülikool tähelepanuväärivaid saavutusi: kogu meie ülikooli enam kui 4000-inimeseline kollektiiv on rakendunud intensiivselt õppe- ja teadusliku töö protsessi.

Eriti märkimisväärsed on meie saavutused ideelis-poliitilise kasvatuse ja marksismi-leninismi teooria omandamise alal. Siin tuleb ära märkida kaht kõige tähtsamat lähtepunkti, dokumenti, mis innustavad meid viljakale tööle: esiteks seltsimees N. Karotamme kõne kommunistliku kasvatuse konverentsil, ja teiseks EK(b)P KK büroo 17. augusti otsus. Nende dokumentide osatähtsus ei piirdu muidugi ainult puhtkasvatuslike küsimustega, nende haare on palju laiem, kuid eriti viljakalt on nad mõjunud just kommunistliku kasvatuse ja marksismi-leninismi teooria omandamise alal.

Viljakaks osutus ka 1949. a. teaduslik konverents, kus leidsid käsitlust mitmed väga aktuaalsed probleemid, nagu eesti kirjanduse marksistlik periodiseerimine, tähtsad meditsiinilised küsimused ja muud.

Nende oluliste saavutuste kõrval ei saa märkimata jätta ka tõsiseid puudujääke ja vigu, mis on olnud meie ülikoolile komistuskiviks nii õppe- kui ka teadusliku töö alal. Loengutes esines ikka veel pahatihti formalismi, apoliitilisuse ja kosmopolitismi sugemeid. Ei ole toimunud murrangut ka aspirantuuri alal, kus ei suudeta õigeaegselt hakkama saada väitekirjade kaitsmisega. Teaduslik töö vanemate õppejõudude juures kulges samuti ühtlasi ebamatult aeglaselt, esines ka „puhta teaduse" viljelemist. Mittestatsionaarset õppetööd pole enamik kateedreid pidanud oma südamelähedaseks ülesandeks. Üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatuse pealiskaudsusest räägivad aeg-ajalt esinevad buršlikud kalduvused, religiooni igandid jne. mõne üliõpilase juures.

Kõike seda edasiliikumist takistavat pagasit ei tohi meie enam kanda 1950. aastasse! Selle peame uue aasta lävel maha jätma.

Kättesaabuvat uut aastat tähistavad jälle mitmed suursündmused nii kogu meie kodumaa kui ka ülikooli elus. 1950. a. saavutab ja ületab Nõukogude Liit oma majanduse ja kultuuri ehitusel selle taseme, mis oli meie ette seatud sõjajärgse stalinliku viie aasta plaanis. Uuel aastal pühitseb Nõukogude Eesti oma 10. aastapäeva, toimub XIII üldlaulupidu ja terve rida muid tähtsaid üldrahvalikke üritusi. Meie ülikooli kollektiiv peab nendega sammu pidama, abistama tööstust, põllumajandust, haridus- ja haldussüsteemi noorte kvalifitseeritud kaadritega, teaduse uusimate saavutustega, tootmist ratsionaliseerivate ettepanekutega.

Suured ja vastutavad ülesanded kerkivad eelseisval aastal ka meie majandus- ja haldusaparaadi ette.

Kuid keskseks teguriks meie noore nõukogude ülikooli väljakujundamisel eesrindlikuks õppeasutiseks on ning jääb ideelis-poliitiline kasvatus ja marksismi-leninismi teooria õppimine. Selle relvaga peab end varustama ja teda järjest teritama iga meie õppejõud, üliõpilane ja teenistuja.

Seltsimehed! Meie astume uude aastasse täie teadvusega oma suurtest ja vastutusrikastest ülesannetest. Nende ülesannete täitmisel juhtigu meid alati suure Stalini töö järjekindluse, põhjalikkuse ja püsivuse üllas eeskuju. Edasi uute nõukogude aastate teaduse kõrguste poole 1950. aastal!

Head uut aastat, seltsimehed!

Head uut aastat, seltsimehed!

TRÜ õppejõudude, üliõpilaste, tööliste ja teenistujate tervitus suurele Stalinile

Moskva, Kreml

Seltsimees STALINILE

Kallis seltsimees Stalin!

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud, üliõpilased, töölised ja teenistujad saadavad Teile, meie armastatud juhile ja õpetajale Teie kuulsusrikkal seitsmekümnendal sünnipäeval palava südamliku tervituse.

Tänu Teie isalikule hoolitsusele elab põline Tartu Riiklik Ülikool täisverelist, hoogsat nõukogude elu. Meie oleme Teile sügavalt tänulikud selle eest, et meie ülikooli uksed, mis varem olid avatud ainult mõisnike ja kodanluse võsukestele, on nüüd avatud töötava rahva laiadele hulkadele. Tänapäeval õpib Tartu Riikliku Ülikooli kaheksas teaduskonnas kokku 3000 noort, kes igal sammul kohtavad nõukogude võimu ja isiklikult Teie kõigekülgset hoolitsust.

Iga päevaga paranevad õppimistingimused meie ülikoolis. Ainuüksi käesoleva aasta jooksul on loodud 9 uut laboratooriumi, rida õppekabinette ja ühiselamuid.

Meie üliõpilaskond töötab visalt ja püsivalt, et Teie juhendi kohaselt vallutada teaduse kindlust ja tasuda Teile oma tänuvõlga avarate õppimisvõimaluste eest, õnneliku ja sisuka elu eest.

Nõukogude korra ajal on puhkenud täielikule õitsengule teaduslik töö Tartu Riiklikus Ülikoolis. 400 teaduslikku töötajat teeb viljakat teaduslikku uurimistööd, et aidata kaasa Teie poolt seatud ülesande lahendamiseks — välismaise teaduse saavutuste ületamiseks igal alal. Meie ülikooli õppejõud õpivad sügavalt tundma marksistlik-leninlikku teooriat ja teenivad väsimatult meie töötavat rahvast. Visa ja tulemusrikast võitlust peetakse meie ülikoolis kodanliku pseudoteaduse igasuguste mõjude, lääne kodanliku kultuuri ees orjaliku lömitamise ja kodanliku ideoloogia igasuguste igandite vastu.

Päev-päevalt tiheneb meie teadlaste loominguline koostöö käitiste ja kolhoosidega.

Aktiivsesse teaduslikku uurimistöösse on lülitatud ka üliõpilased. Üliõpilaste Teadusliku Ühingu 42-s ringis teeb pool kogu üliõpilaskonnast intensiivset teaduslikku uurimistööd.

Meie teame, et sellised avarad võimalused tööks ja õppimiseks lõi üksnes nõukogude kord ja Teie isiklik hoolitsus. Sügavas tänutundes tahame Teile selle hoolitsuse eest tasuda oma töö järjekindla parandamisega, õppeedukuse ja teadusliku töö tulemuste edasise tõstmisega.

Teie juhtimisel, Teie juhiseid täites, pühendab Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv kogu jõu ja energia kommunismi ülesehitamise suure ürituse teostamiseks.

Teie olete meile targaks juhiks, suureks õpetajaks, isalikuks sõbraks ja kõrgeks eeskujuks. Me õpime ja töötame Teie eeskujul. Teie juhendite kohaselt õpetatakse meie noorsugu. Teie eeskujul elavad ja töötavad meie noored, et kasvatada endas kõrgeid stalinlikke omadusi, et olla meie stalinliku sugupõlve väärilisteks liikmeteks.

Kallis seltsimees Stalin!

Teie kuulsusrikas sünnipäev on meile suureks pidupäevaks. Meie pilgud on palava armastuse, sügava lugupidamise ja siira tänutundega pööratud Teie poole. Kõigest südamest soovime Teile, Lenini töö suurele jätkajale, meie õnneliku elu loojale ja kaitsjale head tervist ja palju, palju viljaka töö aastaid nõukogude rahva ja kogu progressiivse inimkonna õnneks, hüvanguks ning rõõmuks.

Elagu rahvaste suur juht, meie õpetaja ja sõber — palavalt armastatud seltsimees Stalin!

Vastu võetud Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude, üliõpilaste ja teenistujate pidulikul koosolekul 20. detsembril 1949. a.

Ajaloo-keeleteaduskonna teaduslikud ringid suurel pidupäeval

23. detsembril toimus ülikooli peahoones Üliõpilaste Teadusliku Ühingu Ajaloo-keeleteaduskonna ringide ühine pidulik koosolek seltsimees Stalini 70. sünnipäeva tähistamiseks.

Koosolekule oli ilmunud arvukalt teaduslike ringide liikmeid-üliõpilasi. Koosoleku avas ajalooringi esimees sm. Allan Liim. Huvitava ja põhjaliku ettekandega teemal „Seltsimees Stalin väejuhina" esines ajalooringi liige üliõpilane Raimond Kullaste. Ettekanne, mida illustreerisid lõuendile projekteeritud skeemid ja kaardid, näitas kuulajaile veenvalt, kuivõrd lahutamatult on meie armee võidud Suures Isamaasõjas seotud seltsimees Stalini targa ja väsimatu tegevusega; kuidas meie juhi geniaalne mõte lakkamatult tegeles nii laiahaardeliste strateegiliste plaanidega kui ka sõjalis-tehniliste üksikasjadega; kuidas armee ja kogu nõukogude rahvas iga päev ammutas jõudu ja visadust seltsimees Stalini innustavast eeskujust. Referent käsitles teemat haaravalt.

Kunstilises osas luges üliõpilane Valeeria Villandi oma uusimaid luuletusi, mis on pühendatud seltsimees Stalinile.

Koosolek jättis osavõtjaisse sügava mulje ning kutsus üles paremateks saavutusteks algaval eksamisessioonil.

H. Rajamets,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv tähistas vaimustusega J. V. Stalini 70. sünnipäeva

Seltsimees Stalini sünnipäeva tähistamiseks korraldatud TRÜ pidulikult koosolekult. Piltidel (vasakult paremal e): Arstiteaduskonna esindajana võttis sõna prof. Linkberg; rektor annab ELKNÜ TRÜ komitee sekretärile sm. Tiidole üle TRÜ kollektiivi tervituse edasisaatmiseks seltsimees Stalinile; vaade kuulajaskonnale.
Foto V. Levitski

PARTEI ELU

Uuel aastal uutele saavutustele

5. oktoobril s. a. algas oma tööd Tartu Riiklikus Ülikoolis ÜK(b)P ajaloo õpperingide ja poliitkoolide võrk.

Sel aastal töötab üheksa ÜK(b)P ajaloo õpperingi ja kümme poliitkooli.

Töö ringides kulgeb plaanikohaselt, välja arvatud venekeelne kõrgema astme õppering, kus puudus pikemat aega juhataja, mistõttu jäi ära terve rida õppetunde. Nüüd on ka sinna määratud juhataja (sm. Sanõgin) ja ring jätkab korraparaselt oma tööd.

Kavakohaselt oli ette nähtud 26 õppetundi 1. jaanuarini 1950. a., kuid mõnes ringis on siiski vähem tunde läbi viidud. Nii näiteks ringis nr. 1 (Arstiteaduskond) jäi ära kaks tundi osavõtjate mitteilmumise tõttu, sest ametiühingu alakomitee ei teatanud õigel ajal ringi liikmetele töö algusest; samuti jäi ära mõni tund kõrgema astme õpperingis nr. 1 (Ajaloo-keeleteaduskond) juhataja sm. Ertise komandeeringul viibimise tõttu, samuti õpperingis nr. 4.

Kõik tunnid on toimunud ÜK(b)P ajaloo õpperingis nr. 3, kus juhatajaks on sm. Feldman, ja sm. Vigla juhendamisel töötavas õpperingis nr. 5.

Häid tulemusi on saavutanud Arstiteaduskonnas töötav õppering nr. 1 (juhataja sm. Jannus). Siin toimub töö kolmes etapis: esiteks toimub teema ettekandmine ringi juhataja poolt, teiseks analüüsitakse läbivõetud materjal õpperingist osavõtjate poolt juhataja kaasabil ja kolmandaks kontrollib ringi juhataja ringi iga liikme teadmisi. Erilist rõhku pannakse teoreetilise osa seostamisele praktikaga ning läbivõetud materjali tähtsamate momentide pidevale kordamisele.

Teisteski ringides võetakse aktiivselt osa materjali läbitöötamisest, tehakse referaate ja viiakse läbi vestlusi. Kuid mõnes ringis on märgata ka passiivsust. Nii näiteks sooviks ÜK(b)P ajaloo kõrgema astme õpperingi nr. 1. juhataja sm. Ertis mainitud ringi liikmete poolt suuremat aktiivsust.

Poliitkoolide töö toimub kord nädalas. Siingi oli plaanikohaselt ette nähtud kuni esimese jaanuarini 26 tundi, kuid kahjuks esineb siin palju puudusi.

Poliitkoolides nr. 1, 2, 3, 4 ja 5 toimub töö korrapäraselt. Osavõtjate töössesuhtumine on hea. Eriti aktiivsed sõnavõtjad on Kehakultuuriteaduskonnast sm-d Punnar, Sai, Redel, Puurand, Laats, Matvei ja Vanamölder.

Halvasti töötab aga poliitkool nr. 6 (Metsandusteaduskond). Esiteks puudus seal kauemat aega juhataja. Ajutiselt määrati sinna juhatajaks Õigusteaduskonna üliõpilane sm. Zäuram. Kuid sm. Zäuram ei võtnud oma ülesandeid tõsiselt ja lõpuks sõitis Tallinna praktikale, ametiühingukomiteele sellest teatamata. Ja töö jäi loomulikult seisma. Alles hiljuti määrati sinna uus juhataja sm. Virkoja näol. Loodame, et uus juhataja too koolis korda seab.

Seevastu poliitkooli nr. 7 juhataja sm. Kimmel suhtub oma töösse tõsiselt. Alguses puudus ka selles koolis juhataja, mistõttu on suudetud läbi viia vaid 14 tundi. Soovida jätab aga õpilaste osavõtt. Nii näiteks oli 26. oktoobril kohal 14, 2 novembril 10, 9. novembril 17, 16. novembril 32, 25. novembril 28, 30. novembril 22 ja 7. detsembril 15 õpilast. Mis puutub aga sm. Kimmeli töösse, siis on see korralik, mida iseloomustab seegi fakt, et tema loenguid käivad kuulamas teistegi ringide liikmed, näiteks koolist nr. 8, kus juhataja sm. Seppo pole suutnud oma tööd korralikult organiseerida.

Korralikult töötab ka poliitkool nr. 9 sm. E. Sääritsa juhendamisel,

Halvemini töötab poliitkool nr. 10 sm. Sepa juhendamisel. Algul jäi ära neli tundi ametiühingu majandus-remontkontori alakomitee hooletuse tõttu. Sm. Sepp olevat oma väite järgi aga kogu nõuetava materjali siiski suutnud läbi võtta ja puuduvad tunnid asendada. Kuid nagu selgus ametiühingu majandus-remontkontori alakomitee juhataja aruandest, pole olukord selles koolis mitte nii rahuldav. Sm. Sepp puudub sageli, tööaeg on kindlaks määramata, mistõttu kooli töö tõsiselt lonkab.

Kõigele vaatamata on sel aastal poliitkoolide töö tunduvalt paranenud. Tõsisem on osavõtjate suhtumine töösse ja ka juhatajate kohusetunne on tublisti kasvanud. Ent nende saavutustega ei tohi meie milgi tingimusel rahulduda — meie ülesanne seisab selles, et kõrvaldada puudused töös ning tõsta poliitringide ja poliitkoolide töö veelgi kõrgemale tasemele.

A. Rauman,
TRÜ Ametiühingu komitee kultuurkomisjoni esimees.

KEHAKULTUUR JA SPORT

Väsimatult parandada teaduskondade kehakultuurikollektiivide tööd

Kehakultuuritöö organisatsiooniliseks põhivormiks meie ülikoolis on teaduskonna kehakultuurikollektiiv. Kollektiiv organiseerib ja juhib kehakultuuritööd oma teaduskonnas, püüab kaasa tõmmata laialdasi üliõpilaste hulki süstemaatilisele tööle ja massilise kehakultuuritöö baasil tõsta oma teaduskonna sportlaste spordimeisterlikkust.

Kõik TRÜ esivõistlused, ükskõik millisel spordialal, toimuvad meeskonnavõistlustena teaduskondade vahel. See asjaolu seab iga teaduskonna kehakultuurikollektiivile eriti tõsise ülesande, sest kehakultuurikollektiivile on usaldatud oma teaduskonna spordiau kaitsmine. Käimasolev II üliõpilaskonna kunstilise, omaloomingu ja kehakultuuri olümpiaad, mille kehakultuurilises osas on kavas 12 spordiala — korvpall, võrkpall, maadlus, tõstmine, võimlemine, ujumine, suusatamine, sisekergejõustik, vehklemine, ratsutamine, laskmine, male — seab teaduskondade kehakultuurikollektiivide ette tõsiseid ülesandeid, sest nendel spordialadel esinemise edukusest oleneb suurel määral teaduskonna paremusjärjestus olümpiaadi lõpptulemuses.

Kuidas on teaduskondade kehakultuurikollektiivid tulnud toime neile pandud ülesannetega? Tuleb tunnistada, et nad on aasta jooksul märksa tugevnenud. Käesoleva semestri jooksul on läbi viidud rida kollektiividevahelisi võistlusi, näiteks jalgpallis, kergejõustikus, males, tõstmises, maadluses, kombineeritud teatejooksus, käsipallis jne. Samuti on läbi viidud rida teaduskonnasiseseid võistlusi — males, võrkpallis, korvpallis jne. Kuid võib julgesti öelda, et kollektiivide juhatuste aktiivsema tegevuse korral võinuksid tulemused olla märksa paremad. Teaduskondades viidi oktoobrikuu jooksul läbi kehakultuurikollektiivide juhatuste ümbervalimised. Uued kollektiivide juhatused asusid pärast valimisi aktiivselt tööle, kuid, töötanud aktiivselt mõned kuud, ja sattudes siis oma töös raskustele, on kaotamas usku oma võimetesse ja muutumas passiivseks. Mille muuga, kui kollektiivi juhatuse passiivsusega on seletatav säärased faktid, nagu Õigusteaduskonna (kollektiivi esimees A. Võlli) ja Matemaatika-loodusteaduskonna (kollektiivi esimees H. Ehvert) võistkondade eemalejäämine TRÜ tõstevõistlustest või Ajaloo-keeleteaduskonna (kollektiivi esimees V. Ütti) ja Metsandusteaduskonna (kollektiivi esimees V. Linnamägi) eemalejäämine TRÜ maadlusvõistlustest.

Teaduskonna kehakultuurikollektiiv peab töötama kindlas kontaktis ÜSK juhatuse, teaduskonna dekanaadi ja teaduskonna ühiskondlike organisatsioonidega. Ainult ühiselt töötades saab töö olla edukas. Seni on aga kontakt lubamatult nõrk. Üheski teaduskonnas ei ole teaduskonna partei- ega ametiühingu-organisatsioonid kuulanud teaduskonna kehakultuurikollektiivi aruannet, dekanaadid ei ole vähemalgi määral huvi tundnud kehakultuurikollektiivi töö vastu. Kollektiivide töö on olnud isoleeritud teiste ühiskondlike organisatsioonide tööst. On loomulik, et isoleeritud töö ei anna tagajärgi.

Suur süü lasub ka kehakultuurikollektiividel endil, kes ei ole kontakti dekanaadi ja ühiskondlike organisatsioonidega otsinudki. Vähe sellest, osa kehakultuurikollektiivide esimehi (A. Võlli — Õigusteaduskonnast, Ü. Zirnask — Põllumajandusteaduskonnast) ei võta süstemaatiliselt osa ÜSK juhataja poolt korraldatavaist informatsioonikoosolekuist. Kuidas saab olla töö edukas, kui puudub kontakt teaduskondade kehakultuurikollektiivide vahel ühelt poolt ja ÜSK juhatuse vahel teiselt poolt? Millega seletada säärast nähtust, et kehakultuurikollektiivide esimeeste informatsioonikoosolekust 14. detsembril võttis osa ainult 2 (!) esimeest — H. Timusk (Arstiteaduskond) ja H. Ehvert (Matemaatika-loodusteaduskond). Mida mõtlevad sm-d A. Võlli, V. Ütti, Ü. Zirnask jt. kollektiivide esimehed? Mida mõtlevad nende teaduskondade kehakultuurikollektiivide liikmed säärasest juhatuste tööstiilist? Kollektiivi üldkoosolekud kui kollektiivi täisõiguslikud peremehed peavad võtma siin kindla seisukoha — kui valitud isik ei täida temale usaldatud juhtimisfunktsiooni, siis tuleb ta asendada isikuga, kellele kehakultuur on tõesti südameasjaks ja kes on valmis oma teaduskonna heaks töötama.

ÜSK juhatus omalt poolt peab tugevdama kollektiivide juhtimist. Alates käesolevast nädalast kuulatakse selleks igal juhatuse koosolekul ära ühe kehakultuurikollektiivi esimehe aruanne. Esimesena esitab aruande Õigusteaduskond. Igas teaduskonnas tuleb läbi viia kehakultuurikollektiivi üldkoosolekud, kus tuleb ära kuulata juhatuse aruanne ja vajaduse korral juhatus ümber valida.

Kehakultuur omab suurt tähtsust kommunistlikus kasvatuses, on niivõrd tähtis küsimus, et loidust ja stiihilisust selles küsimuses me lubada ei tohi. Kindel suunav juhtimine ülaltpoolt ja pidev kontroll kollektiivide lihtliikmete poolt peavad kindlustama kehakultuuritöö tunduva parandamise. TRÜ on üleliiduliselt tuntud oma saavutustega ja seda austavat positsiooni me peame säilitama. Seda suudame me aga ainult siis, kui teaduskondade kehakultuurikollektiivid töötavad hästi. Sellepärast peame osutama teaduskondade kehakultuurikollektiivide tööle erilist tähelepanu.

A. Tiik,
Ülikooli Spordiklubi aseesimees.

Laskurring töörohke aasta eel

1949/50. õppeaasta kevadsemestril on ülikooli laskurringil peamiseks ürituseks lasketiiru rajamine. Teise tähtsa koha omab üliõpilaste isetegevuse II olümpiaadi raames korraldatavate teaduskondadevaheliste laskevõistluste läbiviimine veebruarikuu lõpul. Tingimused selleks võistluseks on järgnevad: laskmine 50 m kauguselt kolmest asendist à 5 arvestuslasku väikekaliibrilisest vintpüssist. Igat teaduskonda esindab 10-liikmeline võistkond, mille koosseisus peab olema üks naislaskur. Tulemus arvatakse 10 laskuri saavutatud punktide arvult.

Veebruarikuus on ette nähtud ka korrespondents-laskevõistlus TPI-TRÜ. Samuti on kavatsusel läbi viia Nõukogude armee aastapäeva tähistamiseks kombineeritud võistlus teaduskondade vahel. Meeskonna koosseisus on ette nähtud 5 meesüliõpilast.

Mais toimuvad ülikooli esivõistlused laskmises teaduskondade vahel.

Samal kuul peetakse veel Tartus võidupüha tähistamiseks laskevõistlus TPI-TRÜ suurendatud võistkondade osavõtul, kus on meesüliõpilasi 20 ja naisüliõpilasi 10 ning ette on nähtud kolmest asendist à 10 lasku.

J. Juur

Klubi töö õigele ideoloogilisele alusele!

Igal aastal on olnud palju juttu meie ülikooli klubi tööst. Korduvalt on juhitud tähelepanu klubi töös esinevatele tõsistele puudustele ja näidatud kätte abinõud nende kõrvaldamiseks.

Tuleb märkida, et klubi juhatus on viimasel ajal seda kriitikat tõsiselt arvestanud ja saavutanud mõningat edu oma ülesannete täitmisel. Käesoleval õppeaastal on korraldatud rida isetegevusõhtuid, kus esitatud ettekannete ideelis-poliitiline tase on näidanud rõõmustavat tõusu. Klubi juures töötavate ringide arv on tõusnud kümmeni, kusjuures tööst osavõtjate hulk küünib juba peagu 600 inimeseni.

Aga kuni käesoleva ajani on klubi töös säilinud terve hulk puudujääke, mille kõrvaldamine on klubi aktiivi esimeseks ülesandeks. Allpool juhitaksegi tähelepanu olulisematele neist puudustest.

Kõigepealt pole klubis tööle rakendatud kõik ringid, mille loomist on ammu algatatud. Nii kunstiringi, vene draamaringi kui ka ansambli töö tegelik alustamine seisab põhiliselt kinni juhendaja puudumise taga. Nende ringide töölerakendamiseks on tarvis astuda mõjuvaid samme.

Silmatorkavaks väärnähtuseks on klubiruumide mitterahuldav olukord. Klubi on puudulikult sisustatud ja kaunistatud, ruumid on sageli räpased, puudub raamatukogu ja vähe on mänge, ajalehed vedelevad korratuses laudadel. Klubis puudub valve.

Ülikooli ametiühing ja majandusaparaat peaksid klubi juhatust tõhusamalt abistama olukorra parandamisel klubi ruumides. Tuleb saavutada olukord, et juba klubi ruumidki avaldaksid külastajaile kasvatavat mõju.

Edasi tuleb märkida, et klubi pole seni üldse veel täitnud oma ülesandeid loengulise propaganda korraldamise alal. Selles osas on tarvis kiiresti saavutada otsustav murrang.

Halb on ka see, et klubi töötab liiga suletult, isoleeritult, andmata laiematele hulkadele võimalust oma töö tulemustega tutvumiseks. Nii esinesid akadeemilised koorid ülikooli kollektiivile käesoleval õppeaastal esmakordselt alles seltsimees Stalini 70. sünnipäevale pühendatud piduliku koosoleku kontserdiosas. Ka mitmed teised ringid on esinenud vähe ülikooli üritustel. Samuti on klubi abi isetegevusringide loomisel ja nende töö suunamisel teaduskondades olnud vähene ja paberlik.

Nüüd, kus klubi on organisatsiooniliselt muutunud küllalt tugevaks, kerkib tähtsama ülesandena teravamalt kui seni päevakorda töö ideoloogilise, kasvatava osa ja taseme tõstmine. Töö isetegevusringides peab aitama kaasa noorte kommunistlikuks kasvatamiseks, sama peavad taotlema ka ringide esinemised laiemate hulkade suhtes.

Meie klubi ringides on aga eriti just ideoloogilise töö rindel esinenud ja esineb hulk väärnähteid. Üldiselt on teada buršikommete säilitamise katsed, joomakultuuri propageerimise ja nõukogude üliõpilase käitumisnormide vastu eksimise muud faktid Akadeemilises Meeskooris. Akadeemilises Naiskooris on samuti esinenud katseid jatkata jalgadesahistamise näotut kommet, kontserdimatkal Tallinna leidis aset tõsiseid väärnähtusi jne. Estraadiorkestri töös on märgatud ebanõukogulikku orientatsiooni ameerikaliku mängustiili suunas. Näitekunstiring on muutunud eraldatud tsitadelliks, kus ei tehta mingit tööd kommunistliku kasvatuse alal. Ringi liikmed korraldavad harjutuste järel omavahelisi joominguid erakorterites.

Korras pole asjad ka ringide repertuaari ja temaatikaga. Akadeemilise Meeskoori repertuaarist on tulnud kõrvaldada ebasobivaid laule, praegugi võib siin märgata ühekülgsust, mis väljendub vene klassika ja kaasaegsete kolhoositeemaliste laulude vähesuses. Lausa kurioosumina kõlab, et koor seni pole selgeks õppinud „Maailma demokraatliku noorsoo hümni". Rahvatantsuringis õpitakse vähe vennasvabariikide rahvatantse. Kirjandusring pole seni üldse tähelepanu pühendanud rahvademokraatia maade kirjanduse uute arengusuundade valgustamisele.

Vähe tehakse ringides sotsialistliku, teadliku distsipliini kasvatamiseks. Selle tagajärjeks on isetegevuslaste loid osavõtt ringide tööst. Puhkpilliorkestri harjutustel käib regulaarselt ainult viis kuni kuus inimest, seega vaid kolmandik liikmete üldarvust. Akadeemilise Naiskoori harjutustelt puudub keskmiselt 13—25% lauljaist. Samuti nõrk on distsipliin Akadeemilises Meeskooris, meeskvartetis ja kirjandusringis.

Positiivset kasvatuslikku mõju võiks avaldada ringide liikmeile tiheda kontakti loomine käitiste töötajate ja kolhoosnikutega. Sellist kontakti aga ei ole loodud. Käesoleva õppeaasta jooksul ei ole klubi korraldanud veel ühtegi külalisesinemist Tartu käitistes ega ka ülikooli šeflusalustes kolhoosides.

Kõik need ja hulk teisi teravaid puudusi ideelis-kasvatusliku töö alal tulenevad sellest, et klubis valitsevad veel tugevad apoliitilisuse tendentsid, et juhtivatele postidele isetegevusringides on pääsenud isikuid, kes ise on veel tugevasti kodanlik-natsionalistliku ideoloogia igandite kütkeis. On loomulik, et sellises olukorras ei saa juttugi olla sihikindlast tööst kommunistliku kasvatuse alal.

Akadeemilise Meeskoori praegune juhatus näiteks pole võimeline tekitama kooris vajalikku murrangut töö õigetele ideoloogilistele alustele seadmise osas. Koori praegusel esimehel Viisel pole vajalikku bolševistlikku printsipiaalsust ega teravust, ta kannatab veel kodanliku ideoloogia mõjude all. Juhatuses on inimesi (Ilves, Linnamägi), kes ei võitle ideoloogiliste väärnähtuste vastu kooris, vaid on esinenud isegi nende aktiivsete toetajatena. Naiskooris on sellisteks juhatuse liikmeteks Laan, Kuusik ja Jõekallas, kes samuti oma käitumisega ei anna nõukogude isetegevuslase eeskuju. Klubi juhatuses ja naiskvartetis tegutseb aktiivselt M. Toffer, kes on tuntud ebanõukogulike meeleolude aktiivse toetajana. Näitekunstiringis asetleidnud väärnähtused aga tuleb suures osas panna juhatuseliikmete Parsi, Bochmani, Rummeli jt. ebatervete kallakute arvele. Ka ringide lihtliikmete hulgas on küllalt niisugust elementi, kes aitab suurendada ideoloogilisi väärnähtusi töös.

Ringide juhatuse kõrval peaksid esimesteks võitlejateks klubi töö ideoloogilise taseme tõstmise eest olema kommunistlikud noored ja klubi juhatus. Ent ka nende poolt pole osutatud vajalikku sihikindlust ja aktiivsust võitluses ideoloogilise töö rindel. Kõigepealt on isetegevusringides kommunistlikke noori ebanormaalselt vähe — 26. Kvartettides ega rahvatantsuringis pole aga ainustki kommunistlikku noort. Nii on selge, et kommunistlikud noored peagu klubi töös juhtivat, suunavat osa ei etenda.

Loidust ja huvipuudust ideoloogilise töö küsimuste suhtes on osutanud ka klubi juhatus (esimees sm. Rand). Viimase nelja kuu jooksul pole juhatuse koosolekuil üldse arutatud ideoloogilise töö küsimusi, kuigi juhatusel olid väga hästi teada häirivad faktid sel alal.

Töö ideoloogilisel rindel on meil praegu kõige tähtsamaks tööks. Seda peab klubi juhatus oma edasises töös rangelt arvesse võtma. Teostada hoolikalt kaadrite valikut ja suunamist, osutada vajalikku printsipiaalsust ja teravust töös, keskendada kogu tähelepanu ideoloogilise töö suunamisele ja kontrollimisele — see on ainus tee, mis võib viia ja viib klubi töö vajalikule tõusule. Selle ülesande täitmisel ei ole klubi juhatus üksi. Teda peavad abistama ja abistavad ülikooli ametiühingukomitee ja ELKNÜ TRÜ komitee. Nende organite ühiste, kooskõlastatud pingutuste tulemusel ei jää murrang klubis tehtava ideoloogilise töö alal kindlasti tulemata.

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" brigaad:
A. Ingalt,
ELKNÜ TRÜ komitee massilise kultuuritöö sektori juhataja.
L. Raudsep,
TRÜ Ametiühingu komitee massilise kultuuritöö komisjoni liige.
O. Utt,
ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" vastutav sekretär.

Kõrgemaks ideelis-poliitilise kasvatustöö tase Matemaatika-loodusteaduskonnas!

* *

Õige teadlane on aktiivne töötaja ühiskondliku elu rindel

Kõneldes vene ja nõukogude teaduse suurimatest ja kuulsamatest esindajatest mainitakse ikka nimesid, nagu M. V. Lomonossov, D. I. Mendelejev, A. S. Popov, K. A. Timirjazev, I. V. Mitšurin, T. D. Lõssenko jt. Kõik need õpetlased on töötanud aladel ja arendanud teadusharusid, mida viljeldakse Matemaatika-loodusteaduskonnas. Loodusteadlane oma ettevalmistuselt oli ka kuulus revolutsiooniline demokraat A. Herzen. Sellest, et meil on nii palju häid eeskujusid ja teenäitajaid, oleme õigustatud järeldama, et Matemaatika-loodusteaduskond peaks sammuma esimeste ridades ja olema teaduskonnaks, mis meie ülikoolile au teeb. Kahjuks tuleb aga tunnistada, et oleme sellest eesmärgist väga kaugel ja et on tarvis teha palju tõsist tööd, enne kui jõuame olukorrani, millega võiks rahulduda. Õige teadus ei saa areneda seal, kus teaduse alal töötajad on loitud ühiskondlikkude küsimuste suhtes, paljastades sellega oma madalat ideelis-poliitilist taset. Selle taseme tõsimise eest tuleb alustada tõsist võitlust.

Et eelmiste ridadega ei ole liialdatud, seda tõestavad faktid.

10. detsembriks s. a. oli määratud nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud konverentsi Matemaatika-loodusteaduskonna pienaaristung nelja ettekandega. See istung tuli edasi lükata osavõtjate liiga väikese arvu tõttu! Keda oleksime oodanud sellele koosolekule! Kõigepealt muidugi meie õppejõudude peret. Teaduskonnas on 11 vanemat õppejõudu (professorid, dotsendid), 47 nooremat õppejõudu (vanemõpetajad, assistendid), 49 õppe-abipersonali liiget (vanemlaborandid, laborandid). Kokku moodustab see teaduse alal töötajate 120-liikmelise pere. Et koosolek siiski nurjus, selle eest süü ei lange vanematele õppejõududele. Mitmed neist on oma elu vältel tunda saanud kõiki raskusi, mida progressiivse teaduse arengule valmistab kapitalistlik kord; selle tõttu oskavad nad õieti hinnata nõukogude korra eeliseid ja püüavad jõukohaselt veel vanul päevil oma ideelis-poliitilise arendamise alal teha kõik, mis võimalik. Otse sümboolne on, et kõige esimeseks koosolekule ilmujaks oli teaduskonna kõige vanem õppejõud prof. J. Sarv. Järgnesid prof. G. Rägo, prof. K. Orviku jt. Siin on, millest noorematel tuleks õppida.

Teiseks faktiks, mis vaieldamatult tõestab jällegi peamiselt nooremate teaduskonnaliikmete loidust ideelis-poliitilisel alal, oli väga hõre osavõtt 1949. aasta teadusliku sessiooni plenaaristungitest. Mõlemad plenaaristungid peeti pooltühjas aulas. Ometi olid päevakorras ideoloogiliselt väga tähtsad ettekanded sm. V. Reimanilt ja õppeprorektor sm. R. Antonsilt. Niisamuti ei peaks ükski, kel on vähegi huvi ühiskondlikkude küsimuste vastu, jääma ükskõikseks meie riigi majanduslikku arengusse põhjalikku muutust toova hiiglasliku looduse ümberkujundamise plaani suhtes, millest kõneles sm. A. Merihein.

Armastame kõnelda, et noorte päralt on tulevik, ootame, et nooremad õppejõud, kes peagi areenilt lahkuvate vanemate asemele peavad tulema, paremini kui meie suudavad arendada rahvast teenindavat elulähedast teadust. Kui aga naeme sellist ükskõiksust, siis aratab see tõsist kartust, kas meie lootus on põhjendatud.

Küsimuses pole aga ainult õppejõudude teaduslik töö. Meie käes on usaldatud rahva kallim vara — oppiv noorsugu, kellest oleme kohustatud kasvatama õigeid kommunismiku korra ülesehitajaid. Kas suudame seda teha, kui ise ideoloogilises küsimustes oleme ükskõiksed!

Vastuse sellele annavad jällegi faktid. Nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud koosolekule ilmus ainult paar viienda kursuse üliõpilast, kuid teaduslikku sessiooni esimesel plenaaristungil ei nähtud ma mitte ühtegi Matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilast. Ometi peaks teaduslik sessioon olema suursündmuseks just üliõpilastele. Veidi parem oli lugu sektsioonides, kus võis näha ka üliõpilasi. Need olid aga peamiselt oma teadushikkude huvilõega silmapaistvad üliõpilased vanematelt kursustelt. Paris ullatav oli nende puudumine, kellele see sessioon oli esimeseks teadushikuks sessiooniks, millest osavõit oleks pidanud kujunema unustamatuks elamuseks. Kas ei ärata see takt kartust, et nooremad üliõpilased veel pole õppinud tundma ülikooli kui asutist, kus kaib teaduslik uurimistöö, mis ka neid peab kaasa tõmbama! Kas ei ole õppetöö neile kujunenud ainult surnud faktide õppimiseks, mis ei ole seotud tänapäeva eluga! Kui meie ise ei tunne huvi tänapäeva suurprobleemide vastu, kuidas saame seda arendada oma õpilastes!

Ei saa nõustuda vastuväitega, et sessiooni ettekanded, kui tõsised teaduslikud ettekanded, on liiga rasked arusaamiseks noortele üliõpilastele, kes alles nakkavad aigteadmisi omandama. Ülikooli teaduslik sessioon ei ole erialaste konverents, kus arutatakse üksikasju, mis pole arusaadavad mitteasjaomastele. Ülikooli sessiooni ülesandeks peaks olema ülevaate andmine üldasust huvitavate aktuaalsete teaduslikkude probleemide uurimise tulemustest. Suurtelt teaduse kõrguteedelt võime õppida, et seda on võimalik teha nii, et see on arusaadav niihästi üliõpilastele kui ka teadusliku ettevalmistuseta inimestele praktikast. Kui meie ettekanded neile nõuetele ei vasta, siis sunnib see meid oma tööd revideerima.

Esitatud faktidest tuleb järeldada, et Matemaatika-loodusteaduskonna töö, nii teadusliku uurimistöö osas kui ka õppe- ja kasvatustöö osas vajab parandamist. See paneb suured kohustused kateedrijuhatajatele, veel suuremad aga teaduskonna juhile — dekaanile. Senisest palju suuremal määral peab dekaan tungima iga kateedri töösse, täielikult tutvuma kõigega, mis toimub kateedrites, andma juhatust ja pakkuma abi rasketes küsimustes. Täies ulatuses tuleb dekaanil järgneda õpetusele, mille andis seltsimees J. V. Stalin käitiste juhatajatele: „Kui sa oled tehase direktor — sega vahele kõigisse asjusse, tungi kõigesse, ära jäta midagi tähele panemata . . .“ (Leninismi küsimusi; lk. 291).

Prof. A. Vaga,
Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan.

Püüame päevast päeva parandada tööd noorsoo kasvatamise alal

Matemaatika-loodusteaduskonnas on eriti tähtis, et üliõpilased õigesti oskaksid orienteeruda ideoloogilistes küsimustes. Seda vajadust kriipsutab eriti teravalt alla olukord kapitalistlike maade teadlaste juures bioloogiateaduste alal, samuti seal esinev füüsikaline idealism. Õige seisukoha nähtuste selgitamiseks annavad üliõpilastele kätte juba õppejõud.

Kuid üliõpilaste ideelis-poliitilise teadlikkuse taseme tõstmiseks ei piisa ainult loengute kuulamisest ja nende äraõppimisest. Tõsi küll, põhilised teadmised marksismi-leninismi alal saadakse siiski marksismi-leninismi loengul ja seepärast on tingimata nõutav, et ka Matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilased kuulaksid pidevalt mainitud aine loenguid ning süstemaatiliselt töötaksid aine omandamisel.

Kõrge ideelis-poliitilise taseme saavutamiseks on aga tarvis pidevalt lugeda ajalehti, et olla kontaktis välispoliitiliste sündmustega. Üldiselt loevad meie teaduskonna üliõpilased pidevalt ajalehti, kuid kahjuks leidub üliõpilasi ja isegi kommunistlikke noori, kes ei leia selleks aega, et lugeda lehte, nagu näiteks sm. Ismit matemaatikaosakonna I kursusel.

Kõige ilmekamalt ilmneb üliõpilase ideelis-poliitiline tase poliitinformatsioonitunnis. Ideelis-poliitiliselt arenenud üliõpilane on poliitinformatsioonitundides aktiivne ja võtab tööst elavalt osa. Selline on näiteks olukord füüsika II ja III kursusel. Selles grupis tekib alati väga elavaid sõnavõtte. Ometi leidub siingi neid, kes poevad teiste selja taha, et tegelda kõrvaliste asjadega.

Tähtsat osa meie teaduskonna üliõpilaste ideelis-poliitilise taseme tõstmisel etendab Üliõpilaste Teadusliku Ühingu füüsika-matemaatikateaduste osakond, mille ringides teemade käsitlemisel pööratakse suurt tähelepanu ideelis-poliitilisele küljele. Mis puutub aga bioloogia-geograafiaosakonda, siis peab mainima, et seal pole vastavate küsimustega küllaldaselt tegeldud.

Hiljuti toimunud komsomolikoosolekul lubasid peagu kõik kommunistlikud noored astuda marksismi-leninismi teadusliku ringi liikmeks, kuid vastava ringi asutamiskoosolekul olid neist vaid mõned üksikud. See on väga häiriv fakt. Kommunistlikud noored peavad pidama oma sõna ja olema organiseerimata noortele eeskujuks.

Ideelis-poliitilise taseme tõstmise alal esineb meie teaduskonnas veel palju puudusi, kuid me taotleme seda, et olukord pidevalt paraneks ja meie teaduskond annaks ideelis-poliitiliselt teadlikke spetsialiste.

K. Rebane,
ELKNÜ Matemaatika-loodusteaduskonna algorganisatsiooni sekretär.

Töö teaduslikus ringis peab üliõpilasi kasvatama nõukogude rahva teenimise vaimus

Ideelis-poliitiline töö ÜTÜ osakonnas peab kulgema tihedas koostöös partei- ja kommunistlike noorte algorganisatsiooniga. Seda tööd tuleb siduda kogu nõukogude rahva jooksva elu ja õpitava eriala spetsiifikaga. Et ÜTÜ osa ideelis-poliitilise taseme tõstmisel oleks rahuldav, tuleb aktiivselt osa võtta kõigist teda puutuvaist üldrahvalikest, ülikooli ja teaduskonna üritusist ja siduda ideoloogilised küsimused õpitava erialaga.

Arvestades üliõpilaskonna ideelis-poliitilise kasvatuse suurt tähtsust tuleb ÜTÜ-l pöörata sellele küsimusele väga suurt tähelepanu. Vastastikuse kogemuste vahetamise korras esitan järgnevalt lühiülevaate olukorrast ÜTÜ matemaatika-füüsika osakonnas.

Nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud konverentsist on osakonna ringid osa võtnud ettekannetega vastavate kateedrite ja ringide ühistel koosolekutel. Seoses konverentsiga viib osakond läbi ülesannete lahendamise võistluse keskkoolinoortele vabariiklikus ulatuses. Ringides on käimas sobivate ülesannete kogumine ja redigeerimine.

Koostöös dekanaadi ja komsomoli-organisatsiooniga on osakond pühendanud tõsist tähelepanu meie teaduslike kaadrite juurekasvule alates selle esimesest etapist — ülikooli sisseastumisest. Möödunud õppeaastal külastasid osakonna poolt lähetatud esindajad 25 keskkooli, tutvustades ülikooli, eriti aga matemaatika-füüsika-keemia osakonda. Käesoleval õppeaastal viiakse taoline üritus läbi varem, alates juba talvisest õppevaheajast, kus esitatakse keskkoolides populaarteaduslikke loenguid.

Nõukogude raamatu levitamise hoogtööst võtsid osakonna ringid osa vastavasisuliste töökoosolekutega, kus, peale ühe sama eriala õppejõu ettekannet erialase raamatu kasutamise üle, arutati läbi teadusliku informatsiooni korraldamine ringis ja ringi raamatukogu küsimus. Kõik osakonna ringid, mõistes raamatu tähtsust oma ideelis-poliitilise teadlikkuse tõstmisel, on asunud raamatukogude muretsemisele. Suurim raamatukogu on füüsikaringil, kelle raamatukogu sisaldab umbes 350 köidet uuemat kirjandust erialase ja poliitilise kirjanduse valdkonnast. Tõsist tänu võlgneb ring raamatukogu komplekteerimisel füüsika kateedri juhatajale dots. A. Mitile ja teistele selle täiendamisest osavõtnud füüsika kateedri õppejõududele (prof. Kipper, dots. Keres, vanemõpetaja Kard jt.). Nõukogude raamatu levitamise hoogtöö liinis viidi ka kõigis ringides läbi ekskursioonid Ülikooli Pearaamatukogusse.

Osakonna ringide ettekannete temaatikas on leidnud käsitlemist küsimused, nagu matemaatilisest loogikast (J. Hion), matemaatika parteilisusest (J. Kull). Füüsikaringi liige, kommunistlik noor E. Kask töötab lisaks erialasele temaatikale pidevalt ideoloogiliste küsimuste alal (auhinnatöö rahvusküsimuse alalt möödunud õppeaastal, valmiv töö „Kodanlik natsionalism ja internatsionalism“ jm.). Ideoloogilisi küsimusi on käsitlenud ringi töökoosolekuil ka õppejõud dots. A. Mitt.

Vaatamata mõningatele saavutustele ja üksikute inimeste püüetele ei saa olukorda selles osas pidada rahuldavaks. Nii puudub veel praegugi juhendaja J. Kulli tööle „Füüsikalist idealismi põhjustavaist tegureist ja olukorrast Tartu Riiklikus Ülikoolis“. Erialaste kateedrite õppejõud ei pea endid küllalt kompetentseteks juhendama filosoofilisi töid, kuid samal ajal tuntakse vastavasisuliste teemade vastu suurt huvi ja vajadust.

Võrreldes meie tööd vennasvabariikide vanemate ülikoolide üliõpilaste teaduslikes ühingutes tehtava tööga ideelis-poliitilise töö alal peame tunnistama, et oleme kaugele maha jäänud tööde ideoloogilise kvaliteedi osas. Meie Üliõpilaste Teadusliku Ühingu suurimaks ülesandeks käesoleval momendil on saavutada ideelis-poliitilise töö nõutav tase. Selle ülesande täitmisel ootame abi õppejõududelt, kateedritelt, kuid eelkõige komsomoli-organisatsioonilt.

H. Toomel,
ÜTÜ füüsika-matemaatika osakonna nõukogu esimees.

Ainult pidev juhtimine ja kontroll kindlustavad edu

Käesoleval õppeaastal on Matemaatika-loodusteaduskonna õppejõudude ja teenistujate seas tehtava ideelis-poliitilise kasvatustöö alal saavutatud tõhusaid edusamme. Pidades silmas seltsimees Stalini sõnu, et nõukogude teadlane ei või olla ainult temale meeldiva teaduseharu spetsialist, vaid ta peab tundma ka marksistlik-leninlikku teadust ühiskonnast, ühiskonna arenemise seadustest, on teaduskonna kõik õppejõud valinud vastava õppetöö vormi oma ideelis-poliitilise teadlikkuse taseme tõstmiseks.

Juhindudes EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti s. a. otsusest TR Ülikooli töö kohta on teaduskonna parteigrupp ja ametiühingu-organisatsioon organiseerinud ka teaduskonnas vastava töö üleülikoolilise parteiõppuse süsteemi piirides.

Peamiseks õppevormiks teaduskonnas on välja kujunenud marksismi-leninismi aluste iseseisev õppimine. Suurem osa õppejõududest on soovi avaldanud õppida dialektilist ja ajaloolist materialismi. ÜK(b) Partei ajaloo tundmaõppimiseks on moodustatud vastav grupp ning üksikud seltsimehed õpivad poliitökonoomiat, tutvuvad NSV Liidu välispoliitikaga ja kaasaegsete rahvusvaheliste suhetega. Lisaks kuuele õppejõule, kes astusid möödunud õppeaastal Marksismi-leninismi Õhtuülikooli, on tänavu lisandunud veel seitse seltsimeest. Laborantidele on organiseeritud ÜK(b)P ajaloo õppering ning preparaatorid on koondatud poliitkooli.

Kahtlemata on organisatsioonilisest küljest tänavu läbi viidud suurem töö kui mullu ning poliitilisest õppusest on haaratud valdavam osa teenistujaid ja kõik õppejõud. Kuid see on ainult asja üks külg. Teisest küljest tuleb parteigrupil ja ametiühingu-organisatsioonil hoolitseda poliit-haridustöö kulgemise eest kõrgel ideelis-poliitilisel tasemel.

Õppuste käiku jälgides leiame aga siin tõsiseid puudusi ja nimelt kõigepealt iseseisvalt õppijate abistamise ja nende töökäigu kontrollimise osas. Nii ei saa vajalikku abi oma töö organiseerimisel dialektilise ja ajaloolise materialismi iseõppijad. Paljud ettenähtud loengud on ära jäänud lektori ärasõitude tõttu ning ühele teaduskonna rühmale pole seni leitud konsultanti. ÜK(b)P ajaloo iseseisvalt õppijate rühmale on abi osutunud puudulikuks. Korrapäraselt toimuvad sm. Reimani loengud iseseisvalt õppijaile ning aitavad palju kaasa iseseisva materjali läbitöötamisel. Korrapäratult viiakse läbi aga teisi abistamisüritusi, nagu konsultatsioone ja teoreetilisi vestlusi. Konsultandiks on sm. Arhangelski, kuid rühmaliikmed ei käi konsultatsioonidel ega võta osa teoreetilistest vestlustest, mis on kahtlemata selle rühma töö suureks puuduseks.

Suurem osa Marksismi-leninismi Õhtuülikoolis õppivatest seltsimeestest võtab korralikult õppustest osa ning sooritab eksamid tähtajaliselt, kuid leidub ka seltsimehi, kes lubavad endale distsipliinirikkumisi. Nii ei õiendanud sm-d Tamre ja Remmel I kursuse arvestust tähtajaliselt, ja sm. Remmel puudub viimasel ajal ka loenguilt. Samuti õiendas sm. Lepik oma arvestused ja eksamid suure hilinemisega ning käesoleval semestril peagu alati puudub loenguilt.

Paremini kulgeb töö poliitringis ja -koolis. Poliitringi propagandisti sm. Marlandi töö rahuldab täiel määral kuulajaid.

Edukalt kulgeb õppus ka poliitkoolis propagandist sm. Tiido juhatusel, kelle asjalikud arutlused haaravad kuulajaid elavasse vestlusse ja kutsuvad esile aktiivseid ja läbimõeldud väljaastumisi sm-te Raapma, Protsini, Henno, Pallase jt. poolt.

Poliitõppuse küsimustega on aga nõrgalt tegelnud teaduskona parteigrupp ja ametiühingu büroo, kelle side üksikute õpperühmadega on olnud nõrk. Selletõttu on esinenud vigade likvideerimisel suuri viivitusi. Nii jäi poliitkoolis kolm õppust propagandisti puudumise tõttu vahele, enne kui suudeti asemele määrata uus propagandist. Ainult igapäevane hool ja pidev kontroll tagavad poliitharidusevõrgu kõigis lülides ettenähtud teemade läbivõtmist ja õppuste läbiviimist kõrgel ideelis-poliitilisel tasemel.

V. Matin,
Matemaatika-loodusteaduskonna parteigrupi organisaator.

Aktiivsus poliitinformatsioonitunnis on ideelis-poliitilise teadlikkuse mõõdupuu

Suurt tähtsust üliõpilaste silmaringi laiendamisel ja poliitiliste teadmiste tõstmisel omavad poliitinformatsioonitunnid. Nende teoreetilise taseme tõstmiseks on pandud kehtima kord, kus õppejõud teeb vastava ettekande, mida võivad täiendada ja parandada üliõpilased sõnavõttude osas. Seda võimalust on üliõpilased ka ohtrasti kasutanud.

Kuid matemaatikute, mehhaanikute ja astronoomide grupis vanematel kursustel esineb aga niisugune nähtus, et poliitinformatsioonitundides, mida juhib vanemõpetaja Lepik, osutuvad sõnavõtjaiks enamasti ainult ühed ja samad üliõpilased (Müürsepp, Lumiste, Hion). Eriti armastavad vaikida viienda kursuse kursusevanemad Tamm ja Telve, kes poliitinformatsiooni tundides poevad tagumistesse pinkidesse ja seal tegelevad kõrvaliste asjadega. See laseb oletada, et tegeldakse vähe nõukogude ajakirjandusega või suhtutakse koguni vaenulikult sellesse. See on aga täiesti väär suhtumine, sest iga õige nõukogude üliõpilane peab hoolitsema selle eest, et ta pidevalt püsiks kursis sise- ja välispoliitiliste sündmustega ja oskaks õigesti orienteeruda neis küsimustes.

H. Aavik,
Matemaatika-loodusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Eksamisessioon on ukse ees. Õiendagem eksamid õigeaegselt ja hästi!

* * *

Mittestatsionaarsele õppetööle rohkem tähelepanu!

3. jaanuaril algab meie järjekordne õppe- ja eksamisessioon mittestatsionaarsetele üliõpilastele. Eelseisvale sessioonile on oodata üle 300 üliõpilase, s. t. rohkem, kui on olnud osavõtjaid ühelgi eelmisel sessioonil. Samaaegselt pole ühegi sessiooni ettevalmistus nõudnud kaugõppeosakonnalt nii suuri pingutusi kui eelseisev.

Kuni kõige viimase ajani on mittestatsionaarne õppetöö piganud leppima teisejärguline kohaga ja õige tagasihoidlike võimalustega meie ülikooli süsteemis. Meie kateedrid pole ikka veel tahti saanud teatavast uleolevast suhtumisest kaugõppetöösse. Ülikooli majandusaparaat on tihtipeale mittestatsionaarse „väikese venna" vajadusi tähelepanemata jätnud. Kaugõppeosakond ise on materjalide laialisaamisega üliõpilastele lubamatult hilinenud, tihipeale üht või teist hoopis saamata jätnud. Metoodiliste juhendite ja muude materjalide kvaliteet on panarihti jäänud veel õige palju soovida jne. Ometi õpib meie kaugõppesektoris palju vabariigi vastutavaid töötajaid nariduse, hariduse, kultuuri jm. aladelt, kes teadlikult, täie tõsidusega ja hoolega suhtuvad oma kvalifikatsiooni tõstmisse, nagu Ajaloo-keeleteaduskonnast seltsimehed A. Kotkas, (V k.), K. Saks (III k.); Õigusteaduskonnast A. Freiberg (IV k.), S. Naanuri (II k.); Matemaatika-loodusteaduskonnast L. Rohupõld (III k.) ja paljud teised.

1950. a. jaanuaris võtab kaugõppeosakond vastu ka Põllumajandusteaduskonda 50 uut üliõpilast, kelledest enamik on suure erialase staažiga ja teeb tänuväärt tööd meie vabariigi põllumajanduse taseme tõstmisel.

Kõik see kohustab kaugõppeosakonda, teaduskondi ja kateedreid täie tõsiduse ja vastutustundega suhtuma eelseisva sessiooni läbiviimisse. Juhendavad loengud mittestatsionaarsetele üliõpilastele olgu eriti hästi ja põhjalikult ette valmistatud ja läbi mõeldud. Kuna nad on surutud väga lühikesse ajavahemikku, siis peavad õppejõud osutama leidlikkust, et pakkuda vastava õppeaine kõige olulisemad lülikü simused, tuues seejuures kõige tüüpilisemad ja veenvamad näited, ning mis eriti tähtis: andma marksistlik-leninliku teaduse meetodi, Tuleb kõige otsustavamalt võidelda üldsõnalisuse, „tutvustava" vestluselaadi vastu loengutel, mis ei nõua õppejõult küll mingit ettevalmistuse vaeva, kuid mis ei anna ka õppijale midagi. Loengud mittestatsionaarsetele seisku kõrgel ideelis-poliitilisel ja teaduslikul tasemel. Õppejõud püüdku viia kuulajaid oma isiklikult uuritavate probleemide valdkonda, kus neil on öelda originaalseid mõtteid, avaldada uusi seisukohti.

Eksamitel ja arvestustel ei tohi ühelgi juhul esineda programminõuete madaldamist, mingisuguseidki mööndusi võrreldes statsionaarsetega.

Statsionaarsetelt üliõpilastelt ootavad mittestatsionaarsed seltsimehelikku suhtumist, abivalmidust, konspektide, raamatute kasutamisvõimalust ja muud abi. Tuleb otsustavalt häbiposti naelutada selline nähtus, mis esines möödunud suvisel sessioonil, mil Ülikooli ja Pioneeri tänava ühiselamu naisüliõpilased ei tahtnud lasta mittestatsionaarseid üliõpilasi neile ülikooli administratsiooni poolt määratud ruumidesse. Sellise kodanlik-egoistliku suhtumise vastu võtab ülikooli juhtkond kõige otsustavamad abinõud tarvitusele: kuni ühiselamust kõrvaldamiseni. Ühiselamute komandandid ja vanemad peavad püüdma vastu tulla mittestatsionaarsete üliõpilaste õigustatud nõudmistele, valvama selle üle, et tubades oleks valgus, et nad oleksid soojad ja koristatud. Eriti tuleb hoolt kanda selle eest, et valiseks nõutav vaikus ja peetaks kinni kodukorrast.

Aasta-aastalt paranevad mittestatsionaarse õppetöö tingimused. Nii on 1949. a. vältel ilmunud terve rida õpikuid ja õppevahendeid eesti keeles, nagu J. M. Tronski „Antiikkirjanduse ajalugu", V. V. Struve „Vana-Idamaade ajalugu", T. Liviuse XXI rmt. tekst koos sõnastiku ja kommentaaridega, J. Silveti Inglise-eesti sõnaraamat (2. trükk); 1950. a. ilmub G. Kangro „Kõrgem algebra" jt. teosed.

Peale üldainete erialaste loengute kavatseb kaugõppeosakond sel sessioonil esmakordselt organiseerida ka plaanipärasemat ideelis-poliitilist kasvatust ja ühiskondlikku suunamist. Nii on 3. jaanuaril kõigile mittestatsionaarsetele üliõpilastele ette nähtud sm. Vassiljevi loeng intelligentsi osast looduse ümberkujundamise stalinliku plaani täitmisel Eesti NSV-s ja sm. L. Rootsi loeng välispoliitilisel teemal. Peale selle on ette nähtud läbi viia parteija komsomoli-aktiivi nõupidamine.

Kaugõppeosakond pöördub kõigi mittestatsionaarsete üliõpilaste poole, nõudes neilt ranget töödistsipliini, et ei esineks hilinemisi, enneaegset ja omavolilist lahkumist sessioonilt, pealiskaudset suhtumist õppetöösse, et kasutataks maksimaalselt ära sessiooniks määratud aeg. Nagu varemgi on mittestatsionaarsete üliõpilaste käsutuses ülikooli raamatukogud ja laboratooriumid. Seltsimehed üliõpilased, kasutage rohkem konsultatsioone, looge sõbralik töökontakt statsionaarsete üliõpilastega, samuti ka kateedritega. Mittestatsionaarne õppetöö pidagu sammu statsionaarsega, tõusku temaga käsikäes uuele, kõrgemale tasemele!

Ed. Ertis,
kaugõppeprorektor.

Aktiviste ootavad vastutusrikkad ülesanded

Läheneb eksamisessioon. Eksamite edukas õiendamine kerkib päevakorda tähtsaima ülesandena. Seoses sellega omandab eriline tähtsuse konsultatsioonidest osavõtmise küsimus.

Kuigi semestri vältel loengutega paralleelselt toimusid ka konsultatsioonid kogu kursusele, siis nüüd oleks vajalik korraldada konsultatsioone väiksematele rühmadele ja üksikutele üliõpilastele. Konsultatsioonid on väga vajalikud veel eksamisessiooni ajaigi.

Edasi on väga oluline, et üliõpilased oskaksid ja saaksid eksamisessiooni kestel ratsionaalselt kasutada oma aega.

Sellest seisukohast lähtudes on kindlaks määratud mitte ainult eksamitele ilmumise tähtpäevad, vaid ka kellaajad. Rühmades, kus seda senini veel pole tehtud, tuleks seda kiiremas korras teha.

Töö tõhustamiseks ja eksamisessiooni hea kordamineku kindlustamiseks on sisse seatud üleülikoolilises ulatuses aktivistide kontrollpostid. Kui see süsteem oli möödunud õppeaastal läbi viidud vaid üksikuis teaduskondades, siis lähtudes saadud kogemustest ja selle ürituse soodustavast mõjust, rakendatakse seda vahendit saabuval sessioonil igas teaduskonnas, igas rühmas.

Sel aastal üldises korralduses on tehtud teatav muudatus: kui eelmisel aastal aktivist oli määratud kogu päevaks, siis sel sessioonil aga määratakse aktivist vaid 2—3 tunniks. Nii sooritab aktivist eksami esimesena ja jääb siis järgima eksamite sooritamist seni, kuni järgmine aktivist on oma eksami sooritanud. Selle aja vältel märgib aktivist üles eksami sooritanute nimed, hinded ja annab saadud andmed üle järgmisele aktivistile. Eksamit jälgiv aktivist peab olema varustatud sel päeval eksamit õiendada soovijate nimestikuga, kuhu on märgitud 1) teaduskond ja kursus; 2) aine, milles eksam toimub ja õppejõu nimi; 3) üliõpilaste nimed, kes antud tähtpäeval ja vastaval kellaajal on kohustatud ilmuma eksamile teatud aines; 4) iga üliõpilase eksamile ilmumise aeg; 5) eksamil saadud hinne; 6) aktivisti nimi, kes jälgib eksamit.

Antud päeva viimane aktivist viib mainitud nimekirja pärast eksami lõppu ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ Ametiühingu komitee ühisele korrapidajale.

Eksami ebaõnnestumise puhul tuleb lisada lühike seletus selle põhjuste kohta.

Aktivist peab jälgima, et kõik antud kuupäevaks eksamile registreerunud üliõpilased ilmuksid eksamile neile määratud kellaajal või esitaksid puudumist vabandavad dokumendid õigeaegselt. Kui aga mõni üliõpilane ei ilmu eksamile talle ettenähtud kellaajal, kaotab ta õiguse eksami sooritamiseks sel tähtpäeval.

Esinenud puudustest tuleb aktivistidel viivitamatult informeerida ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ Ametiühingu komitee ühist korrapidajat.

TRÜ üliõpilased!

Eelolev eksamisessioon näitab, kuidas on teostatud ülesanded õppetöö alal möödunud semestril. Seepärast näidake, et olete koostöös õppejõududega sooritanud oma ülesande hästi. Olgu eksamihinnete tabelis ainult head ja väga head hinded! Selleks indu ja jõudu!

V. Roonurm,
ELKNÜ TRÜ komitee õppetöösektori juhataja.

Näärioõ unenäod

Uus aasta toob ikka midagi uut; see on saanud juba nagu aksioomiks. Sellepärast nähaksegi näärioõl igasuguseid unenägusid — eeskätt selle täitumisest, mis on kõige rohkem „südame peal".

Meiegi ülikooli kollektiivi liikmed näevad sel tähtsal ööl und. Mida nimelt, seda katsumegi ennustada.

1) **TRÜ õppejõud:**

Rektor on andnud järgmisesisulise käskkirja: „Alates 1950. a. 1. jaanuarist keelan korraldada rohkem kui neli koosolekut päevas, kusjuures ükski koosolek ei tohi kesta üle viie tunni, sel põhjusel, et õppejõududel piisaks aega loengute ettevalmistamiseks ja et ei lonkaks teaduslik töö."

2) **TRÜ haldusprorektor:**

Keemiahoone on niivõrd valmis, et pole tarvis pista enam kuhugi nööpnõelagi, klubi on lõpuks korralikult remonditud ja laitmatult sisustatud — ukselingid omal kohal, ahjud, korstnad sirgeks aetud, seinad, laed valgeks tehtud ning värvitud põrandal tugitoolide ja diivanide vahel lamab mammutvaip; palgamaksmine on juba kole hästi organiseeritud, nii et õppejõududel, kellel rahakotis on ämblikuvõrgud, ei tarvitse enam üle kahe-kolme päeva üksteise järel sabas seista.

3) **Õigusteaduskonna ainuke doktorikraadiga professor:**

Tema isiklikus teadusliku töö plaanis viimase viie aasta jooksul esinenud redigeerimisalased tööd muutuvad juba 1950. a. monograafiaiks, nagu see peabki olema.

4) **Tavaline üliõpilane:**

1950. a. ei ületa pakutavate loengute arv 50 tundi nadalas, järelikult ei ole see arv korgem kui 15 tundi üle lubatud normi.

5) **Korralik üliõpilane:**

Piibupopsutajaid ei ole loengute vaheaegadel enam auditooriumis ja abitult mahajäetud paberossiotsad ei leba auditooriumi inventariobjektidel; laudadel ja toolidel pole saapajälgi ega mõlke; kogu auditooriumi-rahvas on õigel ajal kohal ja colloquium loengu ajal puudub.

6) **Eesti ajaloo aspirandid:**

Hiljemalt kuue aasta pärast, alates 1. jaanuarist 1950. a., on kõigil aspirantidel dissertatsioonitööd tiptop valmis.

PEAHOONE KORIDORIS

Komöödia 2 vaatuses

Koht: Tartu Riikliku Ülikooli peahoone koridor. Aeg: 28. detsembril 1949. a.

Osalised: üliõpilased A ja B, C ja D, keegi tundmatu.

I vaatus
A ja B
(Tulevad vasakult poolt)

A.: Kas maskeraad ikka tuleb?

B.: Tuleb.

A.: Millises auditooriumis?

B.: Kuidas auditooriumis! Mis sa mõtled! — Aulas.

A.: Ja aula dekoreeritakse?

B.: Dekoreeritakse.

A.: Kes dekoreerib?

B.: Kunstnike Liidu dekoorateljee.

A.: Ja seegi koridor dekoreeritakse?

B.: Misjaoks? Kõlbab praegustegi dekoratsioonidega maskeraadisaali eesruumiks.

(Kaovad paremale poole)

II vaatus
C ja D
(Tulevad paremalt poolt)

C.: Vaata, vaata! Üks inimene loeb TRÜ seinalehte!

D.: Oi, sa imetegu! Loeb küll!

C.: Ärgem eksitagem! (Peatab D) Viimati läheb seegi minema.

D.: On vist ikka põhjust lugeda ka. Komandant rääkis, et sekretär olevat talle ütelnud, et masinakirjutaja pidavat üht artiklit toesti lugemisvääriliseks.

(Taanduvad aeglaselt paremale poole)

Tema töörohked päevad

TR Ülikooli ühiselamute juhataja J. Kaldvee on küllaltki suurte töökogemustega inimene. Tema juba teab, kust tuleb tõmmata ja kust lükata. Ta teab väga hästi, millal tuleb läbi joosta kõik üliõpilaste ühiselamud ja millal võib terve kuu aega rahulikku ja laiska oblomovi-elu elada. Sm. Kaldvee printsiip on, et ülemus oleks rahul, kuid ühiselamud olgu nii, kuidas nad on, kas sanitaarses või antisanitaarses olukorras.

Sm. Kaldvee on väga õrnatundeline ja tagasihoidlik meeskodanik. Ta häbeneb otsustavalt võidelda jämedate korrarikkumiste vastu. Nii näiteks on üliõpilaste ühiselamus Tiigi tänaval valitsenud kogu semestri vältel antisanitaarne olukord. Kapitalistlikust ühiskonnast ülekantud pahed häirivad üliõpilasi. Kuid sm. Kaldveel ei tule pähegi, et tema kui ühiselamute juhataja peab tegelema ka kasvatus-küsimustega, sest ühiselamud peavad kasvatama üliõpilasi korralikeks, puhtustarmastavaiks, sügava kollektiivsusetundega inimesteks, ausateks nõukogude üliõpilasteks. Selle heaks aga ei ole meie lahke juhataja veel midagi teinud.

Kerkib üles küsimus, miks siis sellest ei tea need, kes võiksid sm. Kaldvee tähelepanu sellele juhtida.

Sellest tulekski natuke vestelda.

2. detsembril 1949. a. saatis ülikooli komsomolikomitee haldusprorektor sm. Võrsele oma otsuse, kus analüüsiti olukorda Tiigi tänava ühiselamus ja toodi esile terve rida lubamatuid puudusi. Sm. Võrse tegi korralduse komisjoni moodustamiseks, et kontrollida fakte ja puudused kõrvaldada. Selle ülesande sai Kaldvee. Mida ta tegi? Enne, kui komisjoni moodustada, sm. Kaldvee kihutas suurte sammudega Tiigi tänava ühiselamusse. Kohale jõudnud, tõmbas hinge, pühkis higi ja siis tuli korraldus korralduse järel komandandile, valvuritele, koristajatele. Õrnatundeline sm. Kaldvee käskis: „Olgu korras ja puhas! Olgu puhas ja puhas! Oh!"

Tiigi ühiselamu elanikud nägid imet: puhastati prahist teekatet, ilmus kopsik vee tõstmiseks, ilmus valvur, koristajad hakkasid koristama . . .

Pärast seda ilmus kontrollkomisjon eesotsas sm. Kaldveega . . .

Kontrollkomisjoni esimehel valmis kena ettekanne, kus komsomolikomitee otsuses esiletoodud faktid üksteise järel ümber lükatakse ja kirjeldatakse asja nii, nagu oleks kõik kõige paremas korras. Mida näeme selles ettekandes? See ju kuuleb silmakirjalikkusest. Nii näiteks kirjutab sm. Kaldvee: „. . . vaide, et toad on kuimad, ei pea paika . . . Komisjon ei leidnud ühtki külma tuba kogu majas". Ettekande lõpus aga loeme: „Puuduvaid aknaraame oli kahes toas". Kuidas arvatakse, kas need kaks tuba on soojad või kuimad?

Et oma nahka päästa, on sm. Kaldvee valmis lubamatuit ja põhjenduseta laimama komsomoli-organisatsiooni ja suudistama teda valetamises.

Väga huvitav on märkida, et sm. Kaldvee detsembrikuu jooksul sai, nii-öelda, teist korda jalad alla. See juhtus 24. detsembril ja pohjuseks oli jällegi komsomoli-organisatsioon.

23. detsembril vestluses komsomolikomitee sekretäriga kuulis sm. Kaldvee, et sekretär tunneb huvi ühiselamute heaolu ja tema sm. Kaldvee, isikliku töö vastu, et komsomoli-organisatsioon saaks omalt poolt kaasa aidata töö parandamiseks. Komitee sekretär mainis, et tuleks senisest sagedamini kontrollida puhtust ühiselamuis ja märkis, et lähemal ajal tuleks korraldada puhtuse kontroll kõigis ühiselamutes.

24. detsembri varahommikul astus sm. Kaldvee kiirel sammul ühest ühiselamust teise, hoiatades komandante, valvureid, koristajaid, ühiselamuvanemaid, toavanemaid, üliõpilasi:

„Täna kell 21.00 tuleb komsomoli kontroll! Oh jumal . . ! Olgu kõik korras!" Ühiselamud hakkasid sumisema, kui põrutada saanud mesipuud. Koristati tube jne.

Kui sm. Kaldvee lõpuks kõik ülikooli kaheksa ühiselamut oli toast tuppa läbi käinud ja igal pool ettevalmistusi kontrolliks teinud, siis alles ta arglik ja patune süda rahunes.

„Nüüd pole karta midagi, paariks päevaks on kõik korras — las need komsomolid tulevad oma kontrolli tegema", mõtles endamisi väsinud ühiselamute juhataja ja jalgu järel vedades jalutas koju. Kuid ka siin oli kiire: tuli nälga kustutada, uued riided selga tõmmata, lauluraamat üles otsida . . .

Pool tundi hiljem, lips kõrgel lõua all, silmis säramas püha tuli — nii seisis sm. Kaldvee oma väsinud jalgadel keset Peetri kirikut ja palus äsjasündinud Jeesus Kristuselt patte andeks.

Märt Antivana

Kuidas me võtame vastu uut aastat

Saabuvat uut aastat võtab meie ülikooli kollektiiv vastu väärilise pidulikkusega. Kesksek üriuseks kujuneb siin uue aasta vastuvõtuks korraldatav suur maskeraad kõigile õppejõududele, üliõpilastele ja teenistujatele. Maskeraad toimub ülikooli peahoones 31. detsembril algusega kell 21. Peokavas on hulk mitmesuguseid isetegevusettekandeid ja mänge, samuti tuleb kohale näärivana. Pääs maskeraadile on tasuta — üliõpilaspileti või töötõendi ettenäitamisel.

Sotsialistlik võistlus ajakirjanduse tellimise alal

Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonna I kursusel viidi edukalt läbi ajakirjanduse tellimine 1950. aastaks. Üliõpilased on aru saanud bolševistliku ajakirjanduse tähtsusest nõukogude noorsoo kasvatamisel ning tellisid hulgaliselt ajalehti ja ajakirju.

Sotsialistliku võistluse organiseerimine ajalehtede tellimises kursuse kahe grupi vahel andis häid tulemusi. Kõik 25 üliõpilast tellisid ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool", milline ajaleht, kajastades meie elu ja tegevust, ei tohi puududa ühegi nõukogude üliõpilase töölaualt.

Tellitud on rida teisigi ajalehti, nagu „Noorte Hääl", „Sirp ja Vasar", „Edasi" jne. Eriti aktiivsed ajalehtede tellijad on üliõpilased V. Põldsepp, H. Mitt, K. Puusepp, S. Ellervee, H. Pilliste, E. Saluvee jt. Kõik kursuse kommunistlikud noored võtsid endile aukohustuseks tellida uueks aastaks ajaleht „Noorte Hääl".

V. Paris,
Arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Akadeemilise Naiskoori tööst

TR Ülikooli klubi üks suuremaid isetegevuskollektiive on Akadeemiline Naiskoor, kelle liikmete arv ulatub saja viiekümneni, millega meie koor osutub suurimaks naiskooriks Nõukogude Eestis.

Käesoleva õppeaasta kevadsemestril on Akadeemilise Naiskoori tööplaanis suur kontserdimatk Leningradi, et tutvustada eesti laulu kangelaslinnas ja luua sõprussidemeid vennasrahva ülikooliga. 1950. a. suvel toimuv XIII üldlaulupidu kujuneb suuremaks ürituseks kogu vabariigis, millest ka Akadeemiline Naiskoor täies koosseisus osa võtab. Ettevalmistusi koorile ühtlase riietuse valmistamiseks teeb sm. G. Reiman.

Kuid Akadeemilise Naiskoori töös on seni esinenud terve rida puudusi. Eriti valus on distsipliini küsimus koori harjutustel ja koosolekutel. Koori üldkoosolekul 12. detsembril esitatud juhatuse aruandest ilmnes, et puudumine on liialt suur. Halvemaks häälerühmaks osutus I soprani häälerühm, kus puudumisprotsent on 25; parima häälerühma (II aldi) puudumisprotsent on 13, mis ka on lubamatult kõrge. Korralikemaiks lauljaiks, kes kordagi pole proovidelt puudunud, on L. Lipstuhl, S. Pärnamägi, A. Jaomets, V. Läti, L. Roth, M. Schmidt jt. Kuid on terve rida seltsimehi, kes kuni 50% ja veel enamgi on lauluharjutustelt puudunud. Selliste nähtuste likvideerimiseks võttis koori juhatus koos kommunistlike noorte aktiiviga vastavad abinõud tarvitusele. Ühisel koosolekul kuulati ära puudumise põhjused ja tehti vastavad järeldused.

Põhjuseta puudujad, nagu M. Kõrv, V. Tamm jt., koorijuhatus kustutas koori nimekirjast.

Paralleelselt distsipliini tõstmisega on Akadeemiline Naiskoor asunud tõstma ka oma liikmete ideelis-poliitilist teadlikkust. Nii toimus naiskoori algatusel akadeemiliste kooride ühine aktus seltsimees Stalini 70. sünnipäeva tähistamiseks. Repertuaarigi on naiskoor sel aastal täiendanud nõukogulike lauludega.

A. Pärss,
Akadeemilise Naiskoori esimees.

ÕIENDUS

Toimetuse süü läbi on meie lehe 16. detsembri numbris juhtunud eksitav trükiviga. Nimelt tuleb artikli „Taotleme oma töö parandamist" teise lõike kolmanda lause lõpp lugeda järgmiselt: „. . . raviosakonna V kursuse 9. ja 10. rühmas ja stomatoloogia osakonna III kursusel."

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 09524 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2834

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR